

Kyrkomötet 2016

Volym 1
Protokoll och bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2016

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2016
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2016:1–7
Motioner, Mot 2016:1–89

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2016:1–9
Organisationsutskottets betänkanden, O 2016:1–9
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2016:1–18
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2016:1–7
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2016:1–9
Kyrkolivsutskottets betänkanden, Kl 2016:1–17
Budgetutskottets betänkanden, B 2016:1–3
Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2016:1–3
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2016:1–28
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets protokoll 2016

Kyrkomötets protokoll 2016
27–30 september och 21–23 november

Tisdagen den 27 september	1
§ 1 Kyrkomötet öppnas	1
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	1
§ 3 Hälsningar	1
§ 4 Inkommen skriftlig hälsning	1
§ 5 Anmälan av nya ledamöter	1
§ 6 Anmälan av inkallade ersättare	2
§ 7 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservation	2
§ 8 Val av protokolljusterare.....	2
§ 9 Fyllnadsval av ledamöter och ersättare i utskotten samt utskottsplacering av inkallade ersättare	2
§ 10 Biskoparnas närvaro i utskotten.....	3
§ 11 Fyllnadsval till valberedningen.....	4
§ 12 Utseende av auktoriserad revisor	4
§ 13 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden	4
§ 14 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten.....	8
§ 15 Meddelanden.....	9
Fredagen den 30 september	10
§ 16 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen.....	10
§ 17 Anmälan av betänkanden från utskotten.....	10
§ 18 Fastställande av debattregler.....	10
§ 19 Meddelanden och ajournering.....	10
Måndagen den 21 november	11
§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptas.....	11
§ 21 Anmälan av ny ledamot	11
§ 22 Anmälan av inkallade ersättare	11
§ 23 Hälsningsanförande.....	12
§ 24 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden.....	12
§ 25 Meddelanden.....	12
§ 26 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.....	12
§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019	13
§ 28 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Ekuemeni kyrkan	14
§ 29 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan....	14
§ 30 Holistisk mission.....	14
§ 31 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet.....	15
§ 32 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen.....	15
§ 33 Dementera felaktiga påståenden om Israel	15
§ 34 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan.....	16
§ 35 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet	17
§ 36 Volontärfrågor.....	17
§ 37 Strukturförändringsfrågor	17
§ 38 Brist på kyrkoherdar.....	18
§ 39 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer.....	18
§ 40 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap	19

§ 41 Kortare mandattid för indirekt valda organ.....	19
§ 42 Nationellt organiserat volontärår	19
§ 43 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	19
§ 44 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem	20
§ 45 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning	20
§ 46 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar	20
§ 47 Församlingsanslag till det internationella arbetet	21
§ 48 Överblivna datorer	21
§ 49 Miljö- och tillgänglighetsfrågor	21
§ 50 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönstillgångar.....	22
§ 51 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan.....	22
§ 52 Officiell översättning av Bibeln för barn	22
§ 53 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet.....	23
§ 54 Bemötande av personer utanför heteronormen	23
§ 55 Hälsningsanförande.....	24
§ 56 Huvudgudstjänsten.....	24
§ 57 Mångfaldsarbete.....	24
§ 58 Psalmboken	25
§ 59 Gudstjänster i annat kristet samfund.....	25
§ 60 Levande musik	26
§ 61 Svenska kyrkans kapitalsituation	27
§ 62 Samfundet Svenska kyrkan på engelska	27
§ 63 Svenska Maria till Nasaret	27
§ 64 Meddelanden.....	27
Tisdagen den 22 november.....	28
§ 65 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015, beslut	28
§ 66 Svenska kyrkans kapitalsituation, beslut	28
§ 67 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Ekumeniakyrkan, beslut.....	28
§ 68 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan, beslut.....	29
§ 69 Holistisk mission, beslut	31
§ 70 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet, beslut	32
§ 71 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen, beslut	32
§ 72 Dementera felaktiga påståenden om Israel, beslut.....	33
§ 73 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan, beslut	34
§ 74 Samfundet Svenska kyrkan på engelska, beslut.....	35
§ 75 Svenska Maria till Nasaret, beslut.....	35
§ 76 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet, beslut.....	35
§ 77 Volontärfrågor, beslut	36
§ 78 Strukturförändringsfrågor, beslut.....	36
§ 79 Brist på kyrkoherdar, beslut	38
§ 80 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer, beslut	38
§ 81 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap, beslut	39
§ 82 Kortare mandattid för indirekt valda organ, beslut	39
§ 83 Nationellt organiserat volontärår, beslut.....	39
§ 84 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut.....	40
§ 85 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem, beslut	40

§ 86 Miljö- och tillgänglighetsfrågor, beslut	40
§ 87 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar, beslut	41
§ 88 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning, beslut	41
§ 89 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar, beslut	42
§ 90 Församlingsanslag till det internationella arbetet, beslut	43
§ 91 Överblivna datorer, beslut	44
§ 92 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan, beslut	44
§ 93 Officiell översättning av Bibeln för barn, beslut	45
§ 94 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet, beslut	45
§ 95 Bemötande av personer utanför heteronormen, beslut	45
§ 96 Huvudgudstjänsten, beslut	46
§ 97 Mångfaldsarbete, beslut	47
§ 98 Psalmboken, beslut	47
§ 99 Gudstjänster i annat kristet samfund, beslut	48
§ 100 Levande musik, beslut	49
§ 101 Fyllnadsval till utskott	50
§ 102 Fyllnadsval till Svenska kyrkans valprovsningsnämnd	50
§ 103 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd	50
§ 104 Offentlighet för handlingar och arkiv	50
§ 105 Legitimation för präster och diakoner	51
§ 106 Rättssäkerheten i domkapitlen	51
§ 107 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde	51
§ 108 Ny översättning av Konkordieboken	51
§ 109 Apostoliska trosbekännelsen	52
§ 110 Själavård, sekretess och IT	52
§ 111 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna	52
§ 112 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par	52
§ 113 Avgångna och utköpta präster	55
§ 114 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning	56
§ 115 Jämställdheten i Svenska kyrkan	56
§ 116 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan	56
§ 117 App om Luthers lilla katekes	57
§ 118 Stöd och utbildning av unga ledare	57
§ 119 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation	57
§ 120 Fokus på kärnfrågor	58
§ 121 Orsaken till flyktingströmmarna	58
§ 122 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete	58
§ 123 Svenska kyrkans kulturstipendier	59
§ 124 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen	59
§ 125 Meddelande	59
§ 126 FN:s konvention mot rasdiskriminering	59
§ 127 Avgifter för barn på nationell nivå	60
§ 128 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning	60
§ 129 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv	60
§ 130 Policy för sociala medier	61
§ 131 En kyrka grundad på nådens tecken	61
§ 132 Kyrkans familjerådgivning	61
§ 133 Funktionsvariationer	61

§ 134 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan	62
§ 135 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning	62
§ 136 Värna religionsfriheten	63
§ 137 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation	63
§ 138 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd	63
§ 139 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.....	63
§ 140 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop.....	63
§ 141 Meddelanden.....	64
Onsdagen den 23 november	65
§ 142 Offentlighet för handlingar och arkiv, beslut.....	65
§ 143 Legitimation för präster och diakoner, beslut	65
§ 144 Rättssäkerheten i domkapitlen, beslut.....	65
§ 145 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde, beslut	66
§ 146 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop, beslut	67
§ 147 Ny översättning av Konkordieboken, beslut.....	67
§ 148 Apostoliska trosbekännelsen, beslut	67
§ 149 Själavård, sekretess och IT, beslut	68
§ 150 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna, beslut	68
§ 151 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par, beslut	68
§ 152 Avgångna och utköpta präster, beslut	71
§ 153 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning, beslut	72
§ 154 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan, beslut.....	72
§ 155 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning, beslut	73
§ 156 Värna religionsfriheten, beslut.....	74
§ 157 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation, beslut.....	74
§ 158 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut.....	74
§ 159 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut	74
§ 160 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut.....	74
§ 161 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan, beslut.....	74
§ 162 App om Luthers lilla katekes, beslut.....	76
§ 163 Stöd och utbildning av unga ledare, beslut	76
§ 164 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation, beslut	77
§ 165 Fokus på kärnfrågor, beslut.....	77
§ 166 Orsaken till flyktingströmmarna, beslut.....	77
§ 167 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete, beslut	78
§ 168 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen, beslut.....	80
§ 169 FN:s konvention mot rasdiskriminering, beslut.....	80
§ 170 Avgifter för barn på nationell nivå, beslut	81
§ 171 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning, beslut	82
§ 172 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv, beslut	82
§ 173 Policy för sociala medier, beslut	83
§ 174 En kyrka grundad på nådens tecken, beslut	83
§ 175 Kyrkans familjerådgivning, beslut.....	83
§ 176 Funktionsvariationer, beslut.....	83
§ 177 Ändringar i kyrkoordningen m.m.	84
§ 178 Kyrkomötets arbetsformer	84

§ 179 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter	85
§ 180 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut	85
§ 181 Kyrkomötets arbetsformer, beslut	85
§ 182 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter, beslut	86
§ 183 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019, beslut	86
§ 184 Gudstjänstutskottets sammanträdestider 2017	90
§ 185 Meddelanden	90
§ 186 Kyrkomötet avslutas	90
Bilaga 1 Debattregler vid procedurfrågor	92
Bilaga 2 Debattregler och blanketter, kyrkomötet 2016	93

Kyrkomötet 2016
Tisdagen den 27 september

Kl. 15.15–17.40

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mässa vid vilken biskop Fredrik Modéus predikade. Kyrkomötet år 2016 inleddes i Uppsala domkyrka i närvaro av H.M. Konung Carl XVI Gustaf. Musik framfördes av Linnékvintetten. Andrew Canning framförde musik på orgel.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet år 2016 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Antje Jackelén talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningar

Hälsning framfördes av dr Irmgard Schwaetzer, ordförande i kyrkomötet i Tysklands evangeliska kyrka (Evangelische Kirche in Deutschland, EKD).

§ 4 Inkommen skriftlig hälsning

Skriftlig hälsning hade inkommit till kyrkomötet från EFS årskonferens.

EFS samlad till årskonferens i Södertälje den 5–8 maj, skickar sin hälsning med vårt årstema "Sänd". Vi gläder oss över att få vara med i vår kyrkas uppdrag att få gestalta och förkunna Kristi frälsande evangelium för alla människor. Vi önskar Guds välsignelse i överläggningar och beslut!

Södertälje den 7 maj 2016

Stefan Svensson
ordförande

Stefan Holmström
missionsföreståndare

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.15.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.15 under ledning av ordföranden.

§ 5 Anmälan av nya ledamöter

Anmäldes att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Asta Matikainen Lecklin, Västerås stift, är ny ledamot efter Ann-Britt Åsebol som av sagt sig uppdraget

Göran Wass, Växjö stift, är ny ledamot efter Per-Arne Waldenvik som av sagt sig uppdraget

Anita Engström, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Cecilia Berntson som av sagt sig uppdraget

Stefan Linderås, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Johanna Andersson som av sagt sig uppdraget

Marie-Louise Marsjögård, Luleå stift, är ny ledamot efter Lennart Åström som av sagt sig uppdraget

Johan Blix, Stockholms stift, är ny ledamot efter Marie-Helena Fjällås som av sagt sig uppdraget

Kerstin Rossipal, Stockholms stift, är ny ledamot efter Monica Karlsson som av sagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 6 Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde i september 2016 och att följande ersättare hade inkallats:

Catharina Erdtman, Uppsala stift, ersätter Emma Ahlm
Markus Holmberg, Uppsala stift, ersätter Linda Danung
Lars B Andersson, Uppsala stift, ersätter Helena Näslund
Birgitta Wrede, Strängnäs stift, ersätter Gustaf Bengtsson
Jan Sahlin, Västerås stift, ersätter Peter Egardt
Evelina Johansson, Västerås stift, ersätter Mikael Grenstedt
Micke G Hästö, Västerås stift, ersätter Kekke Paulsson
Bo Herou, Lunds stift, ersätter Alve Svensson
Agneta Hyllstam, Lunds stift, ersätter Elise Nilsson
Patrik Linde, Göteborgs stift, ersätter Sara Waldenfors
Anders Ahl, Karlstads stift, ersätter Runar Filper
Märta Brita Forsberg Svensson, Härnösands stift, ersätter Märta Stierna
Sven Erik Bodén, Härnösands stift, ersätter Leif Nilsson
Gunvor Vennberg, Luleå stift, ersätter Stefan Aro
Per-Olof Jacobsson, Visby stift, ersätter Ingrid Smittsarve
Victor Backström, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson
Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck
Lars Larsson, Stockholms stift, ersätter Bengt-Gunnar Carlsson
Kjell Petersson, Stockholms stift, ersätter Nasrin Sjögren

*Anmälde*s att ersättare inte inkallats för Helena Klahr Fast, Skara stift, Lars-Johan Hallgren, Lunds stift, Linn Berglin, Härnösands stift, Agnetha Eriksson, Luleå stift, och Thomas Sundström, Stockholms stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder eller att ersättare saknas.

§ 7 Regler för debatt i procedurfrågor samt för instämmande och reservation

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa regler för debatt i procedurfrågor och valärenden samt för instämmande och reservation enligt *bilaga 1*.

§ 8 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Elisabeth Rydström, Sven Ingvar Holmgren och Gun Eriksson att jämte ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2016.

§ 9 Fyllnadsval av ledamöter och ersättare i utskotten samt utskottsplacering av inkallade ersättare

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse:

Sven Ingvar Holmgren ersätter Ann-Britt Åsebol som ersättare i Budgetutskottet
Anna-Karin Stråle Börjesson ersätter Lennart Åström som ledamot i Gudstjänstutskottet

Claes Björndahl ersätter Marie-Helena Fjällås som ersättare i Ekonomi- och egendomsutskottet

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att de nyvalda ledamöterna under återstoden av mandatperioden ska ingå som ersättare i följande utskott:

Asta Matikainen Lecklin ersätter Sven Ingvar Holmgren som ersättare i Kyrkorättsutskottet och blir där sista ersättare

Göran Wass ersätter Per-Arne Waldenvik som ersättare i Gudstjänstutskottet och blir där sista ersättare

Anita Engström ersätter Cecilia Berntson som ersättare i Budgetutskottet och blir där sista ersättare

Stefan Linderås ersätter Johanna Andersson som ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet och blir där sista ersättare

Marie-Louise Marsjögård ersätter Anna-Karin Stråle Börjesson som ersättare i Gudstjänstutskottet och blir där sista ersättare

Johan Blix ersätter Claes Björndahl som ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kerstin Rossipal ersätter Monica Karlsson som ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med ordförandes förslag att inkallade ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått.

Inkallad ersättare inträder i utskottet som sista ersättare i sin nomineringsgrupp. I de fall en inkallad ersättare inträder i ett utskott i vilket nomineringsgruppen endast har en plats i utskottet och det är en plats som ledamot, inträder ersättaren i utskottet som ledamot för sin nomineringsgrupp.

§ 10 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna får närvara i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Johan Tyrberg

Eva Nordung Byström

Organisationsutskottet

Sven-Bernhard Fast

Johan Dalman

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Eva Brunne

Per Eckerdal

Ekonomi- och egendomsutskottet

Hans Stiglund

Ekumenikutskottet

Ragnar Persenius

Mikael Mogren

Kyrkolivsutskottet

Fredrik Modéus

Sören Dalevi

Budgetutskottet

Martin Modéus

Kyrkorättsutskottet

Åke Bonnier

§ 11 Fyllnadsval till valberedningen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot i valberedningen efter Ann-Britt Åsebol, som avlagt sig uppdraget som ledamot i kyrkomötet. Berörd nomineringsgrupps företrädare föreslog Cecilia Brinck att ingå i valberedningen under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att utse Cecilia Brinck till ny ledamot i valberedningen under resterande del av mandatperioden.

§ 12 Utseende av auktoriserad revisor

Från valberedningen förelåg förslag att utse Stefan Norell, auktoriserad revisor från Grant Thornton.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att utse Stefan Norell, auktoriserad revisor från Grant Thornton, för perioden 2017–2018.

§ 13 Anmälan och bordläggning av inkomna ärenden

Anmäldes och bordlades skrivelser, motioner och övriga handlingar som inkommit till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsens skrivelser

2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015

2016:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m.,
Offentlighet för handlingar och arkiv
Övriga ändringar och rättelser

2016:4 Jämställdheten i Svenska kyrkan

2016:5 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och
Equmeniakyrkan

2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

2016:7 Svenska kyrkans kapitalsituation

Motioner

2016:1 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan
Lars-Ivar Ericson

2016:2 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen
Lars-Ivar Ericson

2016:3 Miljökonsekvensanalys
Karl-Gunnar Svensson

2016:4 Officiell översättning av Bibeln för barn
Elisabeth Rydström

- 2016:5 Legitimation för präster och diakoner
Elisabeth Rydström
- 2016:6 Orsaken till flyktingströmmarna
Cornelia Dahlberg
- 2016:7 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet
Anette Nordgren m.fl.
- 2016:8 Rättssäkerheten i domkapitlen
Kjell Petersson och Anders Roos
- 2016:9 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde
Gunilla Eldebro m.fl.
- 2016:10 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop
Gunilla Eldebro m.fl.
- 2016:11 Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap
Sven Milltoft
- 2016:12 Tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys
Sven Milltoft
- 2016:13 Stöd och utbildning av unga ledare
Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren
- 2016:14 Ny översättning av Konkordieboken
Bertil Olsson
- 2016:15 Stärk kyrkans familjerådgivning
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2016:16 Kyrkoordningen och mellanchefer
Karl-Gunnar Svensson
- 2016:17 Ett kommatecken till i trosbekännelsen
Maria Lagerman
- 2016:18 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan
Bertil Murray och Leif Nordlander
- 2016:19 Holistisk mission
Bertil Murray och Fredrik Sidenvall
- 2016:20 Svenska kyrkans flyktingarbete
Kjell Petersson och Bertil Murray
- 2016:21 Utvärdering av strukturutredningen
Berth Löndahl
- 2016:22 Utvärdering av gudstjänstlivet
Berth Löndahl
- 2016:23 Själavård, sekretess och IT
Berth Löndahl
- 2016:24 Bemötande av personer utanför heteronormen
Anders Nihlgård m.fl.
- 2016:25 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet
Anders Nihlgård
- 2016:26 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna
Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren
- 2016:27 Huvudgudstjänst
Mats Nilsson
- 2016:28 Brist på kyrkoherdar
Mats Nilsson
- 2016:29 Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par
Anna Ekström m.fl.

- 2016:30 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav
Aron Emilsson
- 2016:31 Omsorg om kristna asylsökande
Aron Emilsson och Helena Elmqvist
- 2016:32 Opinion och mission i migrationsfrågor
Aron Emilsson
- 2016:33 Fokus på kärnfrågor
Aron Emilsson och Anders Ahl
- 2016:34 Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling
Terence Hongslo
- 2016:35 Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar
Terence Hongslo m.fl.
- 2016:36 Gör kyrkan tillgänglig för alla
Terence Hongslo
- 2016:37 Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön
Terence Hongslo
- 2016:38 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation
Terence Hongslo
- 2016:39 Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor
Elsa Christersson och Hildegard Jarskog
- 2016:40 Kunskap om vår syn på skapelsen
Anders Brunnstedt och Kent Karlsson
- 2016:41 Avgifter för barn på nationell nivå
Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke
- 2016:42 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning
Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark
- 2016:43 Mångfaldsarbete
Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke
- 2016:44 Nya vägar till gudstjänst
Jesper Eneroth och Titti Ådén
- 2016:45 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning
Jesper Eneroth och Daniel Larson
- 2016:46 Nationellt program för kateketik
Manilla Bergström m.fl.
- 2016:47 Revidera och utöka Den svenska psalmboken
Katarina Ramnerö och Sven Milltoft
- 2016:48 Gudstjänster i annat kristet samfund
Bo Hanson m.fl.
- 2016:49 Policy för sociala medier
Johanna Andersson
- 2016:50 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen
Johanna Andersson
- 2016:51 Dementera felaktiga påståenden om Israel
Johanna Andersson
- 2016:52 Undervisning och mission bland invandrare
Dan Sarkar
- 2016:53 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan
Dag Sandahl
- 2016:54 Kyrkomötets arbetsordning
Dag Sandahl

- 2016:55 Innovationsarbete
Dag Sandahl
- 2016:56 Avgångna och utköpta präster
Dag Sandahl
- 2016:57 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter
Tomas Jansson
- 2016:58 Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
Tomas Jansson
- 2016:59 Huvudgudstjänstens förekomst
Tomas Jansson
- 2016:60 Funktionsvariationer
Sofija Pedersen Videke
- 2016:61 Levande musik
Sofija Pedersen Videke
- 2016:62 Samfundet Svenska kyrkan på engelska
Gunilla Blom
- 2016:63 Församlingsanslag till det internationella arbetet
Hans-Olof André och Kent Karlsson
- 2016:64 Teckenspråk i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof André
- 2016:65 Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof André
- 2016:66 Förstärkning av församlingsrådets ställning
Elsa Christersson
- 2016:67 Ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan
Ola Isacson
- 2016:68 Revidering av psalmboken med tillägg
Magnus Hedin m.fl.
- 2016:69 En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap
Fredrik Sidenvall
- 2016:70 Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål
Ylva Wahlström m.fl.
- 2016:71 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv
Axel W Karlsson
- 2016:72 Underlag för kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer
Sten Elmberg
- 2016:73 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap
Sten Elmberg och Jerker Schmidt
- 2016:74 Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser
Lena Klevenås m.fl.
- 2016:75 Främja, inte motarbeta, församlingarnas uppgift
Inga Alm
- 2016:76 Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof André och Torvald Johansson
- 2016:77 Avyttring av egendom som församlingen inte behöver
Helén Lindbäck
- 2016:78 Psalmen Fädernas kyrka
Åke Lofstrand

- 2016:79 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning
Jerker Schmidt m.fl.
- 2016:80 Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes
Jerker Schmidt m.fl.
- 2016:81 Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ
Olle Reichenberg
- 2016:82 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
Ingrid Smittsarve m.fl.
- 2016:83 Överblivna datorer
Anders Ahl
- 2016:84 Svenska Maria till Nasaret
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:85 Flera unga resurser i församlingarna
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:86 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:87 Värna religionsfriheten
Hanna Unger m.fl.
- 2016:88 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation
Hanna Unger m.fl.
- 2016:89 FN:s konvention mot rasdiskriminering
Berit Bornecrantz Dias

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Svenska kyrkans valprovsnämnd
Svenska kyrkans överklagandenämnd

§ 14 Hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten

Föredrogs presidietts förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden till utskotten.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Budgetutskottet: 1, 2 och 7

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 3 (avsnittet: Offentlighet för handlingar och arkiv)

Kyrkorättsutskottet: 3 (avsnittet: Övriga ändringar och rättelser)

Kyrkolivsutskottet: 4

Ekumenikutskottet: 5

Ekonomi- och egendomsutskottet: 6

Motioner

Gudstjänstutskottet: 1, 4, 22, 24, 27, 43, 44, 47, 48, 59, 61, 68, 78

Organisationsutskottet: 7, 11, 12, 16, 21, 28, 66, 72, 73, 75, 81, 85

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 5, 8, 9, 10, 14, 17, 23, 26, 29, 56, 79, 82, 86, 87, 88

Ekonomi- och egendomsutskottet: 3, 30, 34, 35, 36, 37, 39, 45, 58, 63, 70, 77, 83

Ekumenikutskottet: 18, 19, 25, 50, 51, 53, 62, 67, 84

Kyrkolivsutskottet: 2, 6, 13, 15, 20, 31, 32, 33, 38, 40, 41, 42, 46, 49, 52, 60, 69, 71, 80, 89

Budgetutskottet: 55, 64, 65, 76

Kyrkorättsutskottet: 54, 57, 74

Övriga ärenden

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

I ärendet yttrade sig

Sofija Pedersen Videke

Ordföranden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa presidiets förslag till hänvisning av skrivelser, motioner och övriga ärenden.

§ 15 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att namnskylten ska bäras väl synlig under hela sessionen.

Rättelse 1: I motion 2016:89, FN:s konvention mot rasdiskriminering, har ett skrivfel upptäckts. Det ska stå artikel 4 i FN:s konvention från 1965 mot alla former av rasdiskriminering. Bokstaven a efter siffran 4 ska tas bort i såväl förslaget till beslut som i motiveringen. Den korrekta lydelsen på motionens förslag till beslut är: Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt vädja till regeringen om att uppfylla artikel 4 i FN:s konvention från 1965 mot alla former av rasdiskriminering.

Rättelse 2: I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem, 3.5 Kyrkounderhållsavgift, har ett skrivfel upptäckts i förslagsrutan med kyrkostyrelsens förslag. Den korrekta lydelsen är: För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och det kyrkounderhållsbidrag som föreslås användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna, får kyrkomötet besluta att församlingar och pastorat ska betala en kyrkounderhållsavgift.

Rättelse 3: I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem har skrivfel upptäckts i de förslagsrutor som finns i kapitel 4 Ekonomisk utjämning och kapitel 6 Ersättning för kyrkliga handlingar. Där står nu: Utredningens förslag, men den korrekta lydelsen ska vara: Kyrkostyrelsens förslag.

Rättelserna är införda i de webbpublicerade dokumenten.

Utskotten kallas till sammanträde direkt efter plenums slut.

Fredag den 30 september erbjuds två frivilliga program för ledamöter som har tid till förfogande. Mer information om detta kommer att läggas i postfacken senast under onsdagen.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.40 till fredagen den 30 september kl. 15.00.

Kyrkomötet 2016
Fredagen den 30 september
Kl. 15.00–15.15

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 16 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

Kyrkomötet ska utse ny ledamot i kyrkostyrelsen efter Olle Burell, som har av sagt sig uppdraget. Valberedningens företrädare föreslog Jesper Eneroth att ingå i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla valberedningens förslag att utse Jesper Eneroth till ledamot i kyrkostyrelsen under resterande del av mandatperioden.

§ 17 Anmälan av betänkanden från utskotten

Ordföranden anmälde att utskottsarbetet under veckan resulterat i 75 betänkanden och framförde ett tack till alla som på olika sätt varit involverade i detta arbete.

§ 18 Fastställande av debattregler

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att fastställa debattregler för kyrkomötet 2016 enligt *bilaga 2*.

§ 19 Meddelanden och ajournering

Ordföranden *meddelade* att fyllnadsval till Svenska kyrkans valprovsnämnd förrättas under andra sessionen.

Ordföranden *påminde* om att namnskyltar och passerkort ska lämnas tillbaka. Banden kan behållas och tas lämpligen med till andra sessionen.

Ordföranden tackade för gott arbete under kyrkomötets första session.

Kyrkomötets första session avslutades med gemensam psalmsång.

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.15 till måndagen den 21 november 2016 kl. 09.00.

Kyrkomötet 2016
Måndagen den 21 november

Kl. 9.00–21.50

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 20 Kyrkomötets förhandlingar återupptas

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade ledamöter och biskopar välkomna.

Ordföranden hälsade kyrkomötets gäster välkomna: Lutherska världsförbundets generalsekreterare dr Martin Junge, Gerd Karin Røsæg, Norska kyrkan samt ärkebiskop Joris Vercammen, de Gammalkatolska kyrkorna i Utrechtunionen.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Birgitta Söderfeldt.

§ 21 Anmälan av ny ledamot

Anmäldes att följande utsetts till ny ledamot i kyrkomötet:

Sven Erik Bodén, Härnösands stift, är ny ledamot efter Linn Berglin som avsagt sig uppdraget.

§ 22 Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att delta i kyrkomötets sammanträde i november 2016 och att följande ersättare hade inkallats:

Catharina Erdtman, Uppsala stift, ersätter Emma Ahlm
Markus Holmberg, Uppsala stift, ersätter Linda Danung
Marja-Liisa Jernberg, Uppsala stift, ersätter Roberth Krantz
Lars B Andersson, Uppsala stift, ersätter Helena Näslund
Mattias Geving, Linköpings stift, ersätter Mats Ludvigsson
Magnus Gunnarsson, Skara stift, ersätter Lena Klevenås
Birgitta Wrede, Strängnäs stift, ersätter Gustaf Bengtsson
Jan Sahlin, Västerås stift, ersätter Peter Egardt
Evelina Johansson, Västerås stift, ersätter Mikael Grenstedt
Micke G Hästö, Västerås stift, ersätter Kekke Paulsson
Stig-Göran Fransson, Växjö stift, ersätter Bella Aune
Martin Moberg, Lunds stift, ersätter Johan Åkesson
Bo Herou, Lunds stift, ersätter Alve Svensson
Gunilla Jannerstig, Lunds stift, ersätter Camilla Persson
Agneta Hyllstam, Lunds stift, ersätter Elise Nilsson
Patrik Linde, Göteborgs stift, ersätter Sara Waldenfors
Anders Ahl, Karlstads stift, ersätter Runar Filper
Per-Eric Larsson, Härnösands stift, ersätter Christina Meltin Westerlund
Märta Brita Forsberg Svensson, Härnösands stift, ersätter Märta Stierna
Ove Stenlund, Luleå stift, ersätter Agnetha Eriksson
Gunvor Vennberg, Luleå stift, ersätter Stefan Aro
Per-Olof Jacobsson, Visby stift, ersätter Ingrid Smittsarve
Victor Backström, Stockholms stift, ersätter Olle Carlsson
Lars Jakobsson, Stockholms stift, ersätter Eva-Maria Munck
Kjell Petersson, Stockholms stift, ersätter Nasrin Sjögren

Anmäldes att ersättare inte inkallats för Maddelen Larsson, Skara stift, Helena Klahr Fast, Skara stift, Bengt-Gunnar Carlsson, Stockholms stift och Thomas Sundström, Stockholms stift, på grund av sent inkommen anmälan om förhinder eller att ersättare saknas.

§ 23 Hälsningsanförande

Ärkebiskop Antje Jackelén introducerade Lutherska världsförbundets generalsekretärare Martin Junge, som inbjudits mot bakgrund av det nyligen inledda reformationens 400-årsjubileum och Lutherska världsförbundets och Romersk-katolska kyrkans *Joint Commemoration* i Lund och Malmö den 31 oktober i år. Dr Junge lämnade en hälsning till kyrkomötet och överlämnade som gåva till Svenska kyrkan en mosaik från Det heliga landet.

§ 24 Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden

Anmäldes och *bordlades* betänkanden från utskottens arbete under kyrkomötets session i september 2016:

Gudstjänstutskottet 2016:1–9
Organisationsutskottet 2016:1–9
Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:1–18
Ekonomi- och egendomsutskottet 2016:1–7
Ekumenikutskottet 2016:1–9
Kyrkolivsutskottet 2016:1–17
Budgetutskottet 2016:1–3
Kyrkorättsutskottet 2016:1–3

§ 25 Meddelanden

Ordföranden *påminde* om regler och talartider för debatten, som beslutades under den första sessionen. Till ledamöter och ersättare som inte tjänstgjorde under den första sessionen har dessa delats i ledamotsfacken.

Kvinnor i Svenska kyrkan i Stora Tuna och Torsång har överlämnat en ängel som gåva till kyrkomötet. Konstverket fick sin plats på presidiebordet under sessionen.

§ 26 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.

I debatten yttrade sig
Irène Pierazzi, som yrkade bifall till utskottets förslag
Sofija Pedersen Videke
Mats Hagelin, som yrkade bifall till utskottets förslag
Evelina Johansson

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström
Per Lindberg
Mats Hagelin (replik)
Sofija Pedersen Videke (replik)
Mats Hagelin (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019.

I debatten yttrade sig

Ulla Rickardsson

Bertil Persson

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2016:64

Torvald Johansson, som yrkade bifall till reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Lisa Tegby, Sven Gunnar Persson, Anna Lundblad och Margit Borgström

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2016:55

Sofia Särdaqvist

Nils Gårder, som yrkade bifall till reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl.

I detta anförande *instämde* Anna Lundblad

Carl-Eric Gabrielsson, som yrkade bifall till reservation 1 av Carl-Eric Gabrielsson och Leif Nordlander

Mats Nilsson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Hildegard Jarskog, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Helena Björkman, Ylva Wahlström, Jan Björkman och Heléne Lundström

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dan Sarkar

Hans-Olof Andrén (replik), som yrkade bifall till motion 2016:65

Ordföranden

Hans-Olof Andrén (replik)

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Bengt Kjellgren (replik)

Dag Sandahl (replik)

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Hans-Olof Andrén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:55 av Dag Sandahl
 - ◆ bifall till motion 2016:64 av Hans-Olof Andrén
 - ◆ bifall till motion 2016:65 av Hans-Olof Andrén
 - ◆ bifall till reservation 1 av Carl-Eric Gabrielsson och Leif Nordlander
 - ◆ bifall till reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl.
 - ◆ bifall till under överläggningen framlagt förslag av Hildegard Jarskog
 - ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 1
 - ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 2
 - ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 3.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Förste vice ordförande övertog kl. 10.42 ledningen av förhandlingarna.

§ 28 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:1 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2016:67

Ola Isacson, som yrkade bifall till motion 2016:67

I detta anförande *instämde* Torvald Johansson

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Per Eckerdal, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till reservation av Fredrik Sidenvall och

Magnus Hedin som innebär bifall till motion 2016:67

Daniel Tisell (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Daniel Tisell (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Evelina Johansson, som yrkade bifall till reservation av Fredrik Sidenvall och

Magnus Hedin som innebär bifall till motion 2016:67.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:67 av Ola Isacson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 29 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:2 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan.

I debatten yttrade sig

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2016:18

Bertil Murray, som yrkade bifall till motion 2016:18.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:18 av Bertil Murray och Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 30 Holistisk mission

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:3 Holistisk mission.

I debatten yttrade sig

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2016:19

Bertil Murray, som yrkade bifall till motion 2016:19

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:19

Fredrik Sidenvall (replik)

Axel W Karlsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:19 av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 31 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:4 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet.

I debatten yttrade sig

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2016:25

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall

Anders Nihlgård (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Anders Nihlgård (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Jan Olov Sundström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:25.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:25 av Anders Nihlgård.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 32 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:5 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen.

I debatten yttrade sig

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:50

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2016:50

Mattias Kristenson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Tisell

Axel W Karlsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:50 av Johanna Andersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 33 Dementera felaktiga påståenden om Israel

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:6 Dementera felaktiga påståenden om Israel.

I debatten yttrade sig

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:51 punkt 3

Dag Sandahl

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Lars Stjernkvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Axel W Karlsson (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Julia Kronlid, som yrkade bifall till motion 2016:51 punkterna 3 och 4

Lars Stjernkvist (replik)

Julia Kronlid (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:51 punkt 3 av Johanna Andersson
- ◆ bifall till motion 2016:51 punkt 4 av Johanna Andersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 34 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:7 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2016:53

Daniel Tisell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Brendt och Lars G Linder

Dag Sandahl (replik)

Daniel Tisell (replik)

Dag Sandahl (replik)

Daniel Tisell (replik)

Dag Sandahl önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Berth Löndahl

Daniel Tisell (replik)

Berth Löndahl (replik)

Daniel Tisell (replik)

Leif Nordlander

Daniel Tisell (replik)

Leif Nordlander (replik)

Daniel Tisell (replik)

Leif Nordlander (replik)

Margareta Carlenius

I detta anförande *instämde* Lars G Linder och Agneta Brendt

Dag Sandahl (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén

Dag Sandahl (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

Dag Sandahl (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:53 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.45.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

§ 35 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:1 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet.

I debatten yttrade sig

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Sven Gunnar Persson och Moni Höglund
Anette Nordgren, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.
Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Jerker Schmidt och Marja Sandin-Wester
Leif Nordlander, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.
Tomas Jansson, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

I detta anförande *instämde* Jerker Schmidt
Biskop Åke Bonnier, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.
Dan Sarkar, som yrkade bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.
Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag
Dan Sarkar (replik)
Claes Block (replik)
Dan Sarkar (replik)
Claes Block (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 36 Volontärfrågor

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:2 Volontärfrågor.

I debatten yttrade sig

Evelina Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Sven Milltoft, som yrkade bifall till motionerna 2016:12 och 2016:11
Tomas Jansson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Sven Milltoft (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:11 av Sven Milltoft
- ◆ bifall till motion 2016:12 av Sven Milltoft.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 37 Strukturförändringsfrågor

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:3 Strukturförändringsfrågor.

I debatten yttrade sig

Inga Alm, som yrkade bifall till motion 2016:75 punkt 1 och av henne under överläggningen framlagt förslag
I detta anförande *instämde* Anna-Lena Carlsson, Kristina Backe, Ann-Christin Alexius och Lisbeth Göranson

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2016:21 och 2016:75
I detta anförande *instämde* Kristina Backe och Moni Höglund

Evelina Johansson, som yrkade bifall till motion 2016:21 och av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Elsa Christersson, som yrkade bifall till motion 2016:66

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström och Helena Björkman

Bertil Murray

Marta Axner Ims

Berth Löndahl (replik)

Marta Axner Ims (replik)

Berth Löndahl (replik)

Marta Axner Ims (replik)

Berth Löndahl önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Nils Gårder

Berth Löndahl (replik)

Nils Gårder (replik)

Berth Löndahl (replik)

Nils Gårder (replik)

Berth Löndahl önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:21 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2016:66 av Elsa Christersson
- ◆ bifall till motion 2016:75 punkt 1 av Inga Alm
- ◆ bifall till av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 38 Brist på kyrkoherdar

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:4 Brist på kyrkoherdar.

I debatten yttrade sig

Mats Nilsson, som yrkade bifall till motion 2016:28

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till motion 2016:28

Bo Hanson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:28 av Mats Nilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 39 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:5 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 40 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:6 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap.

I debatten yttrade sig

Sten Elmberg

Jerker Schmidt

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jerker Schmidt (replik).

Överläggningen vara därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 41 Kortare mandattid för indirekt valda organ

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:7 Kortare mandattid för indirekt valda organ.

I debatten yttrade sig

Kåge Johansson, som yrkade bifall till motion 2016:81

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till reservation av Olle Reichenberg och Kåge Johansson som innebär bifall till motion 2016:81

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:81 av Olle Reichenberg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 42 Nationellt organiserat volontärår

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:8 Nationellt organiserat volontärår.

I debatten yttrade sig

Irene Oskarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anette Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Karin Janfalk.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 43 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Förelåg Organisationsutskottets betänkande O 2016:9 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

Ordföranden övertog kl. 15.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 44 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:1 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem.

I debatten yttrade sig

Gun Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Carl-Eric Gabrielsson

Sven-E Kragh

Magnus Ek

Biskop Hans Stiglund

Bertil Murray, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Gun Eriksson (replik)

Hans-Olof Andrén

Gun Eriksson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till av Bertil Murray under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 45 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:4 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning.

I debatten yttrade sig

Daniel Larson, som yrkade bifall till motion 2016:45

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Ronny Hansson, Magnus Nilsson och Solveig Hallin

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till motion 2016:45

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Magnus Nilsson och Solveig Hallin

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till motion 2016:45

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Larson (replik)

Magnus Ek (replik)

Daniel Larson (replik)

Magnus Ek (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:45 av Jesper Eneroth och Daniel Larson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 46 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar.

I debatten yttrade sig

Moni Höglund, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog

Sofija Pedersen Videke

Tomas Jansson, som yrkade bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag

Bengt Inghammar, som yrkade bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag

Biskop Johan Tyrberg

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Jansson (replik)

Anders Brunnstedt (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 47 Församlingsanslag till det internationella arbetet

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:6 Församlingsanslag till det internationella arbetet.

I debatten yttrade sig

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2016:63 punkt 2

I detta anförande *instämde* Lisa Tegby

Heléne Lundström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén (replik)

Margareta Carlenius, som yrkade bifall motion 2016:63

I detta anförande *instämde* Anki Erdmann.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:63 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 48 Överblivna datorer

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:7 Överblivna datorer.

I debatten yttrade sig

Peter Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2016:83

Peter Nordgren (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:83 av Anders Ahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 49 Miljö- och tillgänglighetsfrågor

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:2 Miljö- och tillgänglighetsfrågor.

I debatten yttrade sig

Karl-Gunnar Svensson

I detta anförande *instämde* Helena Björkman

Ylva Wahlström

I detta anförande *instämde* Helena Björkman
Tommy Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 50 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:3 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson

Samuel Lilja, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2016:30.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:30 av Aron Emilsson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

Förste vice ordförande övertog kl. 17.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 51 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:1 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till motion 2016:1

Moni Höglund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson och Hildegard Jarskog

Aron Emilsson

Ulla Rickardsson, som yrkade bifall till motion 2016:1

I detta anförande *instämde* Hildegard Jarskog och Lisbeth Göranson

Niklas Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:1 av Lars-Ivar Ericson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 52 Officiell översättning av Bibeln för barn

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:2 Officiell översättning av Bibeln för barn.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Rydström

Nanna Tranströmer, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 53 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:3 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2016:22

Ola Isacson

Sofija Pedersen Videke

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2016:22

I detta anförande *instämde* Roland Johansson, Margit Borgström, Kristina Backe och Moni Höglund

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik)

Kenneth Nordgren (replik)

Berth Löndahl (replik)

Kenneth Nordgren (replik)

Evelina Johansson, som yrkade bifall till motion 2016:22.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:22 av Berth Löndahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 54 Bemötande av personer utanför heteronormen

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:4 Bemötande av personer utanför heteronormen.

I debatten yttrade sig

Karin Janfalk, som yrkade bifall till motion 2016:24

I detta anförande *instämde* Claes Björndahl och Helena Björkman

Anders Nihlgård, som yrkade bifall till motion 2016:24

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson, Claes Björndahl, Markus Holmberg och Bengt Inghammar

Aron Emilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hanna Unger, som yrkade bifall till motion 2016:24

I detta anförande *instämde* Claes Björndahl, Helena Björkman och Markus Holmberg

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till motion 2016:24

Markus Holmberg, som yrkade bifall till motion 2016:24

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:24 av Anders Nihlgård m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.55.

- - - -

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 55 Hälsningsanförande

Ärkebiskop Antje Jackelén presenterade ärkebiskop Joris Vercammen från de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen. Den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen, som beslutades om vid förra årets kyrkomöte, bekräftas och undertecknas vid avslutningsmässan i domkyrkan på onsdag. Ärkebiskop Vercammen framförde en hälsning till kyrkomötet.

§ 56 Huvudgudstjänsten

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:5 Huvudgudstjänsten.

I debatten yttrade sig

Mats Nilsson, som yrkade bifall till motion 2016:27

Aron Emilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2016:59

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Roland Johansson

Ola Isacsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Jansson (replik)

Ola Isacsson (replik)

Margit Borgström.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:27 av Mats Nilsson
- ◆ bifall till motion 2016: 59 av Tomas Jansson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 57 Mångfaldsarbete

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:6 Mångfaldsarbete.

I debatten yttrade sig

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till motion 2016:43

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Nanna Tranströmer, som yrkade bifall till motion 2016:43

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till motion 2016:43

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Solveig Hallin och Magnus Nilsson

Gunilla Bengtsson, som yrkade bifall till reservation av Sofija Pedersen Videke m.fl.

som innebär bifall till motion 2016:43

Anki Erdmann, som yrkade bifall motion 2016:43

Berth Löndahl, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:43 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 58 Psalmboken

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:7 Psalmboken.

I debatten yttrade sig

Magnus Hedin, som yrkade bifall till motion 2016:47 som innebär bifall till utskottets förslag

Åke Löfstrand, som yrkade bifall till motion 2016:78

Aron Emilsson, som yrkade bifall till motion 2016:78

Anna-Karin Stråle Börjesson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1

Bo Hanson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:78 av Åke Löfstrand.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 59 Gudstjänster i annat kristet samfund

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund.

I debatten yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

I detta anförande *instämde* Moni Höglund

Berit Simonsson, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Bo Herou, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Anders Roos

Ola Isacsson, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Dag Sandahl, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Aron Emilsson, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Berth Löndahl

I detta anförande *instämde* Roland Johansson

Gunvor Vennberg, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Anki Erdmann, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Evelina Johansson, som yrkade bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48

Bo Hanson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger, Markus Holmberg och Magnus Nilsson

Berth Löndahl (replik)

Bo Hanson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Bo Hanson (replik)

Ola Isacsson (replik)

Evelina Johansson (replik)

Bo Hanson (replik)

Evelina Johansson (replik)

Biskop Per Eckerdal, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hanna Unger och Magnus Nilsson

Fredrik Sidenvall (replik)

Biskop Per Eckerdal (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Biskop Per Eckerdal (replik)

Biskop Eva Brunne, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lisa Tegby, Agneta Hyllstam, Markus Holmberg och

Magnus Nilsson

Dag Sandahl (replik)

Evelina Johansson (replik)

Bertil Murray

Gunvor Vennberg (replik)

Maria Johansson-Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos (replik)

Berth Löndahl (replik)

Jan G Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik)

Jan G Nilsson (replik)

Gunvor Vennberg (replik)

Jan G Nilsson (replik)

Gunvor Vennberg (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 60 Levande musik

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:9 Levande musik.

I debatten yttrade sig

Moni Höglund, som yrkade avslag på utskottets förslag som innebär avslag på motion 2016:61

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson

Moni Höglund (replik)

Christina Blomqvist, som yrkade avslag på motion 2016:61

Torvald Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Fredrik Sidenvall och Evelina Johansson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ avslag på motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 61 Svenska kyrkans kapitalsituation

Förelåg Budgetutskottets betänkande B 2016:3 Svenska kyrkans kapitalsituation.

I debatten yttrade sig

Bengt Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Kjellgren (replik)

Erik Sjöstrand (replik)

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 62 Samfundet Svenska kyrkan på engelska

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:8 Samfundet Svenska kyrkan på engelska.

I debatten yttrade sig

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gunilla Blom

Bertil Persson

Biskop Mikael Mogren

Axel W Karlsson (replik)

Biskop Mikael Mogren (replik)

Axel W Karlsson (replik)

Anette Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 63 Svenska Maria till Nasaret

Förelåg Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:9 Svenska Maria till Nasaret.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till motion 2016:84

Fredrik Sidenvall (replik)

Kenneth Nordgren (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:84 av Kenneth Nordgren m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 22 november 2016)

§ 64 Meddelanden

Förste vice ordföranden tackade kyrkomötet för ett gott arbete under dagen.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Kenneth Nordgren.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.50.

Kyrkomötet 2016
Tisdagen den 22 november

Kl. 10.30–21.32

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Ylva Wahlström.

§ 65 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015 förelåg endast utskottets förslag (§ 26).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.
2. att kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

I detta beslut deltog inte de ledamöter som har redovisningsskyldigheter.

§ 66 Svenska kyrkans kapitalsituation, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2016:3 Svenska kyrkans kapitalsituation förelåg endast utskottets förslag (§ 61).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att avslå skrivelse 2016:7, punkt 1.
2. med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 1, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor.
3. att avslå skrivelse 2016:7, punkt 2.
4. med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 2, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex.
5. att avslå skrivelse 2016:7, punkt 3.

§ 67 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:1 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan förelåg följande förslag (§ 28):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:67 av Ola Isacson.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5 punkt 1.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5 punkt 2.

Utskottet punkterna 3 och 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:67 av Ola Isacson,

dels om bifall till motion 2016:67,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ola Isaccsons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:67 av Ola Isacson om ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl, Berit Simonsson och Bertil Murray.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacson, Magnus Hedin, Dag Sandahl, Fredrik Sidenvall, Gunvor Vennberg, Evelina Johansson i en skriftlig reservation.

Den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan tar inte hänsyn till de båda kyrkornas teologi i sin helhet. I Equmeniakyrkans teologi ingår möjligheten att döpa den som redan är döpt som barn, även om denna möjlighet inte tillämpas av samtliga församlingar i Equmeniakyrkan.

En ekumenisk överenskommelse måste ta hänsyn till kyrkornas teologi i sin helhet. Därför borde överenskommelsen ha stannat vid det som Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan har samsyn om i centrala teologiska frågor.

I stället har Svenska kyrkan valt att ingå en överenskommelse som, på teologiska grunder, inte är möjlig att tillämpa i samtliga församlingar i Equmeniakyrkan. De lokala avtal om ekumenisk samverkan som överenskommelsen ger möjlighet till, kan ingås av alla församlingar i Svenska kyrkan, men inte av alla församlingar i Equmeniakyrkan. Detta är inte ett ansvarigt sätt att bedriva ekumenik.

§ 68 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:2 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan förelåg följande förslag (§ 29):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:18 av Bertil Murray och Leif Nordlander.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:18 av Bertil Murray och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2016:18,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:18 av Bertil Murray och Leif Nordlander om oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie om nationalkyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunvor Vennberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Murray, Dan Sarkar, Berit Simonsson, Berth Löndahl, Evelina Johansson, Dag Sandahl och Fredrik Sidenvall i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets avslagsbeslut till förmån för motionens förslag.

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroende som bör synliggöras i relation till övriga lutherska kyrkor.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta ett ömsesidigt beroende i relation till den gemensamma kristenheten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet ta initiativ till att förbundet utvecklas till en mer förpliktigande gemenskap när det gäller såväl den andliga som den materiella förvaltningen.

I utskottets betänkande uttrycks följande: ”Utskottet välkomnar motionens önskan om kontinuerlig reflektion över Svenska kyrkans identitet som del i en världsvid, universell kyrka.”

Vidare: ”Utskottet menar att det motionen efterfrågar ständigt pågår i de lokala, nationella och internationella sammanhang där Svenska kyrkan finns och verkar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.”

Vi uppskattar utskottets positiva hållning till det som motionen efterlyser men menar att utskottet gjort en felbedömning i fråga om det aktuella läget i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan ger inte i struktur och beslut uttryck för att vara en del av den världsvida kyrkan. Detta gäller såväl ekonomiska och materiella som teologiska frågor. På vägen till ett sunt delande och ömsesidigt beroende som delar av en och samma kropp har Svenska kyrkan ännu en lång, såväl välsignad som mödosam, väg att gå.

§ 69 Holistisk mission, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:3 Holistisk mission förelåg följande förslag (§ 30):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:19 av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:19 av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall,

dels om bifall till motion 2016:19,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:19 av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall om holistisk mission.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunvor Vennberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Murray, Dan Sarkar, Berit Simonsson, Berth Löndahl, Dag Sandahl, Evelina Johansson och Fredrik Sidenvall i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets avslagsbeslut till förmån för motionens förslag.

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en genomlysning av Svenska kyrkans internationella arbete med syfte

1. Att arbetet ska spegla en holistisk syn på missionsuppdraget, där varken människans kroppsliga, själsliga eller andliga behov försummas.
2. Att arbetet, med förebild i afrikansk teologi såsom den kommer till uttryck i Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien genom Gudina Tumsa, ska övervinna den dikotomi mellan höger och vänster som framträder i Svenska kyrkans missionssyn.

Utskottet uttrycker i sitt betänkande uppskattning över motionens efterfrågan av reflektion över en holistisk syn på mission, där såväl människans kroppsliga, själsliga som andliga behov får möta evangelium.

Utskottet uppfattar dock att denna holistiska missionssyn präglar nationell nivåns internationella arbete redan idag och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Vi menar dock att denna holistiska syn, där behoven möts för kropp, själ och ande, långt ifrån är säkrad. Frågan är ännu obesvarad varför det ska vara betydligt lättare att ge stöd till utbildning och katastrofhjälp än till en evangelisationssatsning eller till att bygga upp en nedbränd kyrka. Ett exempel från de senaste veckorna är den av kyrkokansliet bearbetade versionen av de s.k. imperativen som lades ut på Svenska kyrkans hemsida i omedelbar anslutning till LVF:s och katolska kyrkans gemensamma manifestation i Lund i början på november. I kyrkokansliets version gjordes bl.a. följande ändringar:

- 2: Lutheraner och katoliker bör ständigt låta sig själva förändras genom mötet med den andre *och genom det ömsesidiga trosvitnesbördet* (egen kursivering). *På Svenska kyrkans hemsida:* Lutheraner och katoliker ska vara öppna för att förändras i mötet med den andre.

5: Katoliker och lutheraner bör vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom att förkunna och att tjäna världen (egen kursivering). På Svenska kyrkans hemsida: Katoliker och lutheraner ska vittna tillsammans om Guds barmhärtighet genom tjänst i världen och för medmänniskan.

Det finns skäl att intensifiera arbetet så att en holistisk syn får genomsyra Svenska kyrkans missionssyn såväl på hemmaplan som runt om i världen.

§ 70 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:4 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet förelåg följande förslag (§ 31):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:25 av Anders Nihlgård.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:25 av Anders Nihlgård,
dels om bifall till motion 2016:25,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:25 av Anders Nihlgård om uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Nihlgård i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att inte bifalla min motion 2016:25 även om det funnits tekniska överväganden mot att inte bifalla den första delen. Jag ser fram emot ett större samarbete mellan stift och församlingar att aktualisera uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet.

Med de förändrade politiska förhållandena med anledning av presidentvalet i USA kommer tvåstatslösningen troligen att starkt förhindras. Jag menar att tiden är mogen att undersöka vilka kriterier som ska föreligga för att ekonomiska sanktioner mot ockupationsmakten Israel ska träda i kraft. Jag hoppas att den svenska regeringen inser detta själv även utan kyrkomötets hjälp.

§ 71 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:5 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen förelåg följande förslag (§ 32):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:50 av Johanna Andersson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:50 av Johanna Andersson,

dels om bifall till motion 2016:50,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Julia Kronlids begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Julia Kronlids begäran företogs rösträkning varvid 214 ledamöter röstade för utskottets förslag, 27 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:50 av Johanna Andersson om Svenska kyrkans val av samarbetspartners inom religionsdialogen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Julia Kronlid, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell och Aron Emilsson.

§ 72 Dementera felaktiga påståenden om Israel, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:6 Dementera felaktiga påståenden om Israel förelåg följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:51 punkt 3 av Johanna Andersson
- ◆ bifall till motion 2016:51 punkt 4 av Johanna Andersson.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:51 punkterna 1 och 2 av Johanna Andersson att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet att Israels regering motsätter sig en tvåstatslösning samt att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet om att Itamar Marcus företrädde "bosättarrörelsen" när han besökte Sverige i mars.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:51 punkt 3 av Johanna Andersson,

dels om bifall till motion 2016:51 punkt 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:51 punkt 3 av Johanna Andersson att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en plan för kunskaps-höjande insatser avseende konflikterna i Mellanöstern och redovisa detta inför kyrkomötet 2017.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Julia Kronlid, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell och Aron Emilsson.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:51 punkt 4 av Johanna Andersson,

dels om bifall till motion 2016:51 punkt 4,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:51 punkt 4 av Johanna Andersson att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera policyn – *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* – från 2012 utifrån det förändrade säkerhetsläget i regionen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Julia Kronlid, Roger Hedlund, Mikael Eskilander, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell och Aron Emilsson.

§ 73 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:7 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan förelåg följande förslag (§ 34):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:53 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:53 av Dag Sandahl,

dels om bifall till motion 2016:53,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:53 av Dag Sandahl om relationen till Mekane Yesus-kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Dag Sandahl, Berth Löndahl, Kjell Petersson, Hans Weichbrodt, Berit Simonsson, Evelina Johansson, Gunvor Vennberg, Dan Sarkar och Bertil Murray i en skriftlig reservation.

Det hade varit av stort värde om Svenska kyrkans kyrkomöte markerat en beredvillighet att belysa vad som skapat konflikten mellan Svenska kyrkan och Mekane Yesus-kyrkan genom att ta ett ekumeniskt helhetsgrepp för att belysa vilka faktorer som blivit kyrkosplittrande. En sådan markering hade varit en liten men kanske förtroendeskapande åtgärd, men också kunnat vara en nyttig självreflektion. Ekumenik är nämligen inte bara en fråga om kyrkodiplomati utan också en väg till kritisk och konstruktiv kyrklig självreflektion. Svenska kyrkan behöver förstå vilka teologiska och icke-teologiska faktorer som styr beslutsprocesserna.

§ 74 Samfundet Svenska kyrkan på engelska, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:8 Samfundet Svenska kyrkan på engelska förelåg endast utskottets förslag (§ 62).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:62 av Gunilla Blom om samfundet Svenska kyrkan på engelska.

§ 75 Svenska Maria till Nasaret, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2016:9 Svenska Maria till Nasaret förelåg följande förslag (§ 63):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:84 av Kenneth Nordgren m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:84 av Kenneth Nordgren m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:84,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Kenneth Nordgrens begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordförande förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:84 av Kenneth Nordgren m.fl. om Maria till Nasaret.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kenneth Nordgren och Anna Ekström.

§ 76 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:1 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet förelåg följande förslag (§ 35):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl. att kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2016:7 att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att finna ytterligare former för att inspirera och förstärka ombudsorganisationen.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:7 av Anette Nordgren m.fl. om ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet.

Reservation av Tomas Jansson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till reservation av Tomas Jansson m.fl.,

dels om avslag på reservationen,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på reservationen med övervägande ja besvarat.

På Claes Blocks begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på reservationen.

På Hans-Olof Andrés begäran företogs rösträkning varvid 106 ledamöter röstade för bifall till reservationen, 135 för avslag på reservationen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå reservation av Tomas Jansson m.fl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos, Peder Fohlin, Moni Höglund, Per-Olof Jacobsson, Maj-Lis Aasa, Anette Nordgren, Helén Lindbäck, Hildegard Jarskog, Kerstin Rossipal, Gunilla Blom, Erik Sjöstrand, Ola Isacsson, Karl-Gunnar Svensson och Per Lindberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Jansson i en skriftlig reservation.

Kyrkomötet borde ha bifallit reservationen i O 2016:1; att med anledning av motion 2016:7 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att finna ytterligare former för att inspirera och förstärka ombudsorganisationen.

§ 77 Volontärfrågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:2 Volontärfrågor förelåg följande förslag (§ 36):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:11 av Sven Milltoft
- ◆ bifall till motion 2016:12 av Sven Milltoft.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:11 av Sven Milltoft,

dels om bifall till motion 2016:11,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:11 av Sven Milltoft om tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap.

Utskottet punkterna 2 och 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:12 av Sven Milltoft,

dels om bifall till motion 2016:12,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:12 av Sven Milltoft om tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys.

§ 78 Strukturförändringsfrågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:3 Strukturförändringsfrågor förelåg följande förslag (§ 37):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:21 av Berth Löndahl
- ◆ bifall till motion 2016:66 av Elsa Christersson
- ◆ bifall till motion 2016:75 punkt 1 av Inga Alm
- ◆ bifall till av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vid sina överläggningar med stiftens efterlysa utvärderingar av genomförda sammanslagningar av församlingar.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:16 av Karl-Gunnar Svensson om kyrkoordningen och mellanchefer.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:21 av Berth Löndahl,
dels om bifall till motion 2016:21,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:21 av Berth Löndahl om utvärdering av strukturutredningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Evelina Johansson, Berth Löndahl, Bertil Olsson, Helén Lindbäck, Kerstin Rossipal och Karl-Gunnar Svensson.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:66 av Elsa Christersson,
dels om bifall till motion 2016:66,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:66 av Elsa Christersson om förstärkning av församlingsrådets ställning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog och Gunvor Torstensson.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:75 punkt 1 av Inga Alm,
dels om bifall till motion 2016:75 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:75 punkt 1 av Inga Alm om att uppdra till kyrkostyrelsen att upplysa stiftens om att bedriva ett främjandearbete för församlingslivet i enlighet med kyrkoordningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Evelina Johansson.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:75 punkt 2 av Inga Alm att uppdra till kyrkostyrelsen att i sin tillsyn över stiftens kräva utvärderingar av genomförda sammanslagningar av församlingar.

Av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Bertil Murrays begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag.

På Bertil Murrays begäran företogs rösträkning varvid 171 ledamöter röstade för avslag på av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag, 58 för förslaget och 15 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Inga Alm under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Evelina Johansson.

§ 79 Brist på kyrkoherdar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:4 Brist på kyrkoherdar förelåg följande förslag (§ 38):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:28 av Mats Nilsson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:28 av Mats Nilsson,

dels om bifall till motion 2016:28,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mats Nilsson begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:28 av Mats Nilsson om brist på kyrkoherdar.

§ 80 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:5 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer förelåg endast utskottets förslag (§ 39).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:72 av Sten Elmberg om underlag för kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer.

§ 81 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:6 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap förelåg endast utskottets förslag (§ 40).

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:73 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt om beredskap vid kris och förhöjd beredskap.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2016:73, punkt 1, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att föra samtal mellan kyrkan och försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

§ 82 Kortare mandattid för indirekt valda organ, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:7 Kortare mandattid för indirekt valda organ förelåg följande förslag (§ 41):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:81 av Olle Reichenberg.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:81 av Olle Reichenberg,
dels om bifall till motion 2016:81,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:81 av Olle Reichenberg om att tillåta kortare mandatperiod för indirekt valda organ.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Katarina Ramnerö Ödestad, Helena Nordvall, Bengt Kjellgren, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Mats Hagelin, Lena Jönsson, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Olle Reichenberg, Ingrid Borgström, Christer Björk, Sven Kerst, Anna-Karin Westerlund, Claes-Johan Bonde, Jan G Nilsson, Kåge Johansson och Samuel Lilja.

§ 83 Nationellt organiserat volontärår, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:8 Nationellt organiserat volontärår förelåg endast utskottets förslag (§ 42).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:85 av Kenneth Nordgren m.fl. om flera unga resurser i församlingarna.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2016:85 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera sitt arbete med det pågående uppdraget Nationellt program för praktik för unga (Ks 2014:1304) att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras,

genomföras och finansieras, så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

§ 84 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Organisationsutskottets betänkande O 2016:9 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 43).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Kåge Johansson deltog inte i beslutet p.g.a. jäv.

§ 85 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:1 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem förelåg följande förslag (§ 44):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Bertil Murray under överläggningen framlagt förslag att bifalla utskottet dock med justeringen att ej anta förslaget till lydelse av 44 kap. 3 §, 2 och 3 st. samt att orden ”och kyrkunderhåll” i rubriken närmast före 3 § ska strykas.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen,

dels om bifall till av Bertil Murray under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:77 av Helén Lindbäck om avyttring av egendom som församlingen inte behöver.

§ 86 Miljö- och tillgänglighetsfrågor, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:2 Miljö- och tillgänglighetsfrågor förelåg endast utskottets förslag (§ 49).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att avslå motion 2016:3 av Karl-Gunnar Svensson om miljökonsekvensanalys.
2. att avslå motion 2016:36 av Terence Hongslo om att göra kyrkan tillgänglig för alla.
3. att avslå motion 2016:37 av Terence Hongslo om att miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön.

4. att avslå motion 2016:39 av Elsa Christersson och Hildegard Jarskog om möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor.
5. att avslå motion 2016:70 av Ylva Wahlström m.fl. om att öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål.

§ 87 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:3 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar förelåg följande förslag (§ 50):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:30 av Aron Emilsson.

Utskottet punkterna 1–4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:30 av Aron Emilsson,
dels om bifall till motion 2016:30,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jan-Åke Isaksson begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:30 av Aron Emilsson om natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Ahl, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell och Aron Emilsson.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:34 av Terence Hongslo om att avsätta skog med höga naturvärden till fri utveckling.

Utskottet punkt 6

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:35 av Terence Hongslo m.fl. om hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar.

§ 88 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:4 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning förelåg följande förslag (§ 45):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:45 av Jesper Eneroth och Daniel Larson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:45 av Jesper Eneroth och Daniel Larson,
dels om bifall till motion 2016:45,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroths begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Jesper Eneroths begäran företogs rösträkning varvid 149 ledamöter röstade för utskottets förslag, 91 för motionen och 5 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:45 av Jesper Eneroth och Daniel Larson om upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Niklas Nilsson, Levi Bergström, Solveig Hallin, Jerry Adbo, Monica Lindell Rylén, Gun Eriksson, Jenny Thor, Lars Johnsson, Anki Erdmann, Martin Moberg, Agneta Brendt, Sofija Pedersen Videke, Daniel Larson, Marja-Liisa Jernberg, Sebastian Clausson och Marta Axner Ims.

§ 89 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar förelåg följande förslag (§ 46):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:58 av Tomas Jansson om möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 av Tomas Jansson informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om behovet av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för clearing av kyrkliga handlingar,

dels om bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag, och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag.

§ 90 Församlingsanslag till det internationella arbetet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:6 Församlingsanslag till det internationella arbetet förelåg följande förslag (§ 47):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:63 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:63 punkt 1 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson,

dels om bifall till motion 2016:63 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:63 punkt 1 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera kampanjen för församlingsanslag till Svenska kyrkans internationella arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Moni Höglund, Bertil Olsson och Anki Erdmann.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:63 punkt 2 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson,

dels om bifall till motion 2016:63 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs rösträkning varvid 183 ledamöter röstade för utskottets förslag, 54 för motionen 2016:63 punkt 2 och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:63 punkt 2 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson om att kyrkomötet uttalar att det rekommenderar församlingar och pastorat att anslå 1 procent av kyrkoavgiftsintäkterna till Svenska kyrkans internationella arbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Moni Höglund, Bertil Olsson, Anki Erdmann, Kent Karlsson och Karl-Gunnar Svensson.

§ 91 Överblivna datorer, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:7 Överblivna datorer förelåg följande förslag (§ 48):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:83 av Anders Ahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:83 av Anders Ahl,

dels om bifall till motion 2016:83 av Anders Ahl,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:83 av Anders Ahl om överblivna datorer.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Ahl, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell, Aron Emilsson, Helena Elmqvist, Dan Kareliusson och Julia Kronlid i en skriftlig reservation.

Vi vill reservera oss mot beslutet att avslå motion 2016:83. Motionen handlar om att skänka överblivna datorer och annan daterad elektronik till utvecklingsländer.

Vi anser att det är av oerhörd vikt att kyrkan, i möjligaste mån, skänker överblivna datorer och annan elektronik till utvecklingsländer. Detta för att komma till nytta i bl.a. skolor och sjukhus och således bidra till samhällsutvecklingen i utvecklingsländer.

Trots avslaget så ser vi positivt på att representanten för utskottet tog åt sig av det som vår nomineringsgrupp framförde i talarstolen. Det utlovades att man skulle beakta det som framförts i talarstolen och motionen nästa gång man gör en upphandling gällande överblivna datorer och annan elektronik.

§ 92 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:1 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 51):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:1 av Lars-Ivar Ericson.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:1 av Lars-Ivar Ericson,

dels om bifall till motion 2016:1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:1 av Lars-Ivar Ericson om ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog.

§ 93 Officiell översättning av Bibeln för barn, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:2 Officiell översättning av Bibeln för barn förelåg endast utskottets förslag (§ 52).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:4 av Elisabeth Rydström om officiell översättning av Bibeln för barn.

§ 94 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:3 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet förelåg följande förslag (§ 53):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:22 av Berth Löndahl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:22 av Berth Löndahl,

dels om bifall till motion 2016:22,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Berth Löndahls begäran företogs rösträkning varvid 193 ledamöter röstade för utskottets förslag, 49 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:22 av Berth Löndahl om utvärdering av gudstjänstlivet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Bertil Olsson, Helén Lindbäck, Berit Simonsson, Kerstin Rossipal, Moni Höglund, Evelina Johansson och Berth Löndahl.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:44 av Jesper Eneroth och Titti Ådén om nya vägar till gudstjänst.

§ 95 Bemötande av personer utanför heteronormen, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:4 Bemötande av personer utanför heteronormen förelåg följande förslag (§ 54):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:24 av Anders Nihlgård m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:24 av Anders Nihlgård m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:24,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Anders Nihlgårds begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Markus Holmberg begäran företogs rösträkning varvid 218 ledamöter röstade för utskottets förslag, 22 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:24 av Anders Nihlgård m.fl. om bemötande av personer utanför heteronormen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils Gårder, Linda Isberg och Anna Ekström.

§ 96 Huvudgudstjänsten, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:5 Huvudgudstjänsten förelåg följande förslag (§ 56):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:27 av Mats Nilsson
- ◆ bifall till motion 2016: 59 av Tomas Jansson.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:27 av Mats Nilsson,
dels om bifall till motion 2016:27,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:27 av Mats Nilsson om huvudgudstjänst.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:59 av Tomas Jansson,
dels om bifall till motion 2016:59,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:59 av Tomas Jansson om huvudgudstjänstens förekomst.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Jansson och Evelina Johansson i en skriftlig reservation.

Kyrkomötet borde ha bifallit motion 2016:59 om huvudgudstjänstens förekomst. Efter organisationsreformen 2014 finns i landet många pastorat där man firar söndaglig gudstjänst i flera kyrkor. Enligt kyrkoordningen krävs endast att huvudgudstjänst firas i en av pastoratets kyrkor. Risk finns att huvudgudstjänsten i Svenska kyrkan står inför en försvagning. Genom att inte kalla sin söndagliga gudstjänst för huvudgudstjänst kan man fira gudstjänsten i en mängd olika och förkortade lokala variationer. Svenska kyrkans gemensamma gudstjänstfirande är hotat.

§ 97 Mångfaldsarbete, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:6 Mångfaldsarbete förelåg följande förslag (§ 57):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:43 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:43 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke,

dels om bifall till motion 2016:43,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroth begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Jesper Eneroth begäran företogs rösträkning varvid 150 ledamöter röstade för utskottets förslag, 92 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:43 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke om mångfaldsarbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Monica Lindell Rylén, Marta Axner Ims, Anki Erdmann, Martin Moberg, Jenny Thor, Lars Johnsson, Jerry Adbo, Agneta Brendt, Maria Lagerman, Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Roger Olsson, Sebastian Clausson, Christina Andersson, Björn Andersson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Linda Isberg, Niklas Nilsson och Levi Bergström.

§ 98 Psalmboken, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:7 Psalmboken förelåg följande förslag (§ 58):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:78 av Åke Löfstrand.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft, att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Utskottet punkterna 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:68 punkterna 1 och 2 av Magnus Hedin m.fl. om revidering av psalmboken med tillägg.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag avslå motion 2016:78 av Åke Löfstrand,

dels om bifall till motion 2016:78,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:78 av Åke Löfstrand om psalmen Fädernas kyrka.

§ 99 Gudstjänster i annat kristet samfund, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund förelåg följande förslag (§ 59):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Ola Isacsson och Berth Löndahl som innebär avslag på motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl.,

dels om avslag på motion 2016:48,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ola Isacsson begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Bertil Murray begäran företogs rösträkning varvid 162 ledamöter röstade för utskottets förslag, 68 för avslag på motionen och 15 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berit Simonsson, Torvald Johansson, Fredrik Sidenvall, Dan Sarkar, Berth Löndahl, Bertil Murray, Anders Roos, Evelina Johanson, Gunvor Vennberg, Kjell Petersson, Aron Emilsson, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson och Karin Forsell.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacsson och Dag Sandahl i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2016:8.

I betänkandet som ligger till grund mot beslut finns en mycket tydlig koppling mellan det beslut som fattades i Göteborgs domkapitel, att obehörigförklara präster som lett eller medverkat i gudstjänster i Missionsprovinserna. Gudstjänsterna i fråga firades enligt Svenska kyrkans kyrkohandbok. Göteborgs domkapitels beslut upphävdes senare av Svenska kyrkans överklagandenämnd. Med anledning av de skilda ställningstagandena ser såväl motionärer som utskott behov av att utreda om de bestämmelser som finns är tillräckliga.

Vid beslut i kyrkomötet utgör betänkandet, och i viss utsträckning även motion, motivtext till kyrkomötets beslut. Kyrkomötet har alltså funnit det motiverat att utreda om en präst är tillåten att fira gudstjänst enligt Svenska kyrkans kyrkohandbok beroende på det sammanhang denna gudstjänst firas i. Kyrkomötets debatt i frågan gav inte anledning att anta något annat.

Bestämmelser i kyrkoordningen är principiella. Vi menar därför att en bestämmelse som begränsar prästers möjlighet att leda gudstjänst enligt vår egen kyrkas kyrkohandbok berör alla sammanhang som präster ombeds att leda gudstjänst i, där det inte är helt klarlagt att denna guds-

tjänst är en del av en församlings verksamhet eller sker inom en kyrka Svenska kyrkan har ekumeniska relationer till. Det är principiellt likvärdigt om gudstjänsten firas inom en Rotaryklubb, i en pingstkyrka, på en arbetsplats, i en idrottsförening eller inom Missionsprovisen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Peder Fohlin, Bo Herou, Helén Lindbäck, Irene Oskarsson, Birgitta Sedin, Karl-Gunnar Svensson, Kerstin Rossipal, Moni Höglund, Margit Borgström och Anders Novak i en skriftlig reservation.

En reglering i kyrkoordningen om vilka platser som en präst får leda en gudstjänst på enligt Svenska kyrkans ordning leder till orimliga konsekvenser. Får vi fira gudstjänster på sjukhus, friluftsgudstjänster, på UKK eller i en kyrka som man lånar av romersk-katolska eller ortodoxa församlingar under en utlandsresa.

Kyrkoordningen reglerar idag i vilken utsträckning en präst får leda en gudstjänst i en annan kyrkas ordning, t.ex. Den danske folkekirke eller Church of England. Den regleringen är fullt tillräcklig.

Därför reserverar vi oss mot kyrkomötets uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda frågan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunvor Vennberg i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att bifalla motion 2016:48. I CA VII framgår att "Kyrkan är de heligas gemenskap där Ordet rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas".

En svenskkyrklig präst som förkunnar och förvaltar sakramenten enligt Svenska kyrkans ordning representerar alltså Svenska kyrkan oavsett i vilken byggnad detta sker.

Vidare säger Jesus: "Jag sänder er som får bland vargar". Det finns därför inget skäl att förhindra spridningen av evangelium, oavsett bland vilka människor detta sker. Att begränsa prästernas frimodighet i sitt kall är att begränsa Svenska kyrkans räckvidd.

§ 100 Levande musik, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande G 2016:9 Levande musik förelåg följande förslag (§ 60):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke,

dels om avslag på motion 2016:61,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Moni Höglunds begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke, att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Jönsson, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Bengt Kjellgren, Helena Nordvall, Samuel Lilja, Christina Blomqvist, Jan G Nilsson, Magnus Hedin, Sven Kerst, Christer Björk, Ingrid Borgström, Olle Reichenberg, Elisabet Stålhem Liljendahl och Claes-Johan Bonde.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna Ekström i en skriftlig reservation.

Beslutet är problematiskt och kan komma att användas på fel sätt. Det vill säga att kyrkor och församlingar kan använda beslutet för att hålla undan CD/inspelad musik etc. Att i stället se till rummet, förutsättningarna och i varje enskilt fall avgöra musikval är bättre väg att gå.

§ 101 Fyllnadsval till utskott

Kyrkomötet ska utse ny ledamot i Ekonomi- och egendomsutskottet efter Linn Berglin, som avsagt sig uppdraget, ersättare för Magnus Nilsson som ersättare i Ekonomi- och egendomsutskottet samt ersättare för Jesper Eneroth som ersättare i Ekumenikutskottet.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse Magnus Nilsson att ingå som ledamot i Ekonomi- och egendomsutskottet efter Linn Berglin.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse Sven Erik Bodén som ersättare för Magnus Nilsson i Ekonomi- och egendomsutskottet och blir där sista ersättare.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse Olle Burell som ersättare för Jesper Eneroth i Ekumenikutskottet och blir där sista ersättare.

§ 102 Fyllnadsval till Svenska kyrkans valprovsnämnd

Kyrkomötet ska utse ersättare för ordföranden efter Per Virdesten, som har avlidit.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse Nathalie Lemaire.

§ 103 Fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet ska utse andra ersättare efter Annika Borg, som avsagt sig uppdraget.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med valberedningens förslag att för återstoden av mandatperioden utse Susanne Rappmann.

Andra vice ordförande övertog kl. 11.45 ledningen av förhandlingarna.

§ 104 Offentlighet för handlingar och arkiv

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:1 Offentlighet för handlingar och arkiv.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 105 Legitimation för präster och diakoner

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:2 Legitimation för präster och diakoner.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Rydström

Anna Forssell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 106 Rättssäkerheten i domkapitlen

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:3 Rättssäkerheten i domkapitlen.

I debatten yttrade sig

Kjell Petersson

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 107 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:4 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde.

I debatten yttrade sig

Gunilla Eldebro, som yrkade bifall till motion 2016:9 punkterna 1 och 3

Britt Kilsäter, som yrkade bifall till motion 2016:9 punkterna 1 och 3

Elisabet Stålhem Liljendahl, som yrkade bifall till motion 2016:9 punkterna 1 och 3

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:9 punkt 1 av Gunilla Eldebro m.fl.
- ◆ bifall till motion 2016:9 punkt 3 av Gunilla Eldebro m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 108 Ny översättning av Konkordieboken

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:6 Ny översättning av Konkordieboken.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 109 Apostoliska trosbekännelsen

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:7 Apostoliska trosbekännelsen.

I debatten yttrade sig

Maria Lagerman, som yrkade bifall till motion 2016:17

Bertil Persson

Anette Nordgren, som yrkade bifall till motion 2016:17

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2016:17

Biskop Eva Brunne, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:17 av Maria Lagerman.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 110 Själavård, sekretess och IT

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:8 Själavård, sekretess och IT.

I debatten yttrade sig

Sten Elmberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl

Sten Elmberg (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

§ 111 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:9 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna.

I debatten yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 112 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:10 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par.

I debatten yttrade sig

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berit Simonsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder

Anders Roos

I detta anförande *instämde* Sven Gunnar Persson

Jerker Alsterlund

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Gunvor Torstensson, Torvald Johansson och Kent Karlsson

Anna Ekström, som yrkade bifall till motion 2016:29

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Ronny Hansson, Markus Holmberg, Hanna Unger och Solveig Hallin

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marta Axner Ims, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Moni Höglund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till utskottets förslag

Katarina Glas, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eric Muhl

I detta anförande *instämde* Hanna Unger och Erik Sjöstrand

Anna Ekström (replik)

Eric Muhl (replik)

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margit Borgström och Anders Novak

Claes Björndahl, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Hyllstam

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

Birgitta Söderfeldt (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anna Ekström (replik)

Helena Elmqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Aron Emilsson

Anders Roos (replik)

Aron Emilsson (replik)

Anders Roos (replik)

Bertil Murray, som yrkade avslag på motion 2016:29 och avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Julia Kronlid, som yrkade bifall till utskottets förslag samt till ett av henne under överläggningen framlagt förslag

Anna Ekström (replik), som yrkade avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag

Julia Kronlid (replik)

Anna Ekström (replik)

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Solveig Hallin och Louise Callenberg

Bertil Murray (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Bertil Murray (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Bertil Murray önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Lars Stjernkvist, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Anna-Karin Stråle Börjesson, Louise Callenberg

Bertil Murray (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Bertil Murray (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Dag Sandahl (replik)

Nils Gårder (replik)

Lars Stjernkvist (replik)

Nils Gårder (replik)

Magnus Ek

I detta anförande *instämde* Claes Björndahl och Markus Holmberg

Ärkebiskop Antje Jackelén

Dag Sandahl (replik)

Anna Ekström (replik)

Ärkebiskop Antje Jackelén (replik)

Evelina Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Nils Gårder (replik)

Evelina Johansson (replik)

Kjell Petersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bo Hanson, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Bo Herou, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Margit Borgström

Dag Sandahl (replik)

Nils Gårder (replik)

Andre vice ordföranden läste upp av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Erik Sjöstrand

Dan Sarkar

Anna Ekström (replik)

Marja Sandin-Wester, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

Lars-Johan Hallgren, som yrkade bifall till utskottets förslag och avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag samt bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag

Jesper Eneroth (replik)

Hans-Olof Andrén ställde en ordningsfråga huruvida tilläggsyrkandet, som innebär det av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag, är berett

Ordföranden meddelade att tilläggsyrkandet har stämts av med kyrkomötets sekreterare, kyrkokansliets rättschef och utskottet och därför kan anses berett

Katarina Wedin

Jan G Nilsson

Anna Ekström (replik)

Jan G Nilsson (replik)

Margit Borgström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Torgny Larsson, som yrkade bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen
framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Emma Hedlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl.
- ◆ avslag på motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl.
- ◆ bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag
- ◆ avslag på av Julia Kronlid under överläggningen framlagt förslag.

Nils Gärder ställde en *ordningsfråga* om det är möjligt att ställa det av Julia Kronlid under överläggningen framlagda förslaget.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.15.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.17.

Andre vice ordförande *meddelade* att Julia Kronlid återtagit av henne under överläggningen framlagt förslag.

Ärkebiskop Antje Jackelén *informerade* om att biskopsmötet ska sammanträda om särskild beslutsordning ska tillämpas i detta ärende.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 113 Avgångna och utköpta präster

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:11 Avgångna och utköpta präster.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl, som yrkade bifall till motion 2016:56

Margareta Carlenius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Margareta Carlenius (replik)

Dag Sandahl (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:56 av Dag Sandahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 114 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:12 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning.

I debatten yttrade sig

Jerker Schmidt, som yrkade bifall till motion 2016:79 punkt 2

Evelina Johansson, som yrkade bifall till motion 2016:79

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jerker Schmidt (replik)

Inger Wahlman (replik)

Jerker Schmidt (replik)

Inger Wahlman (replik)

Jerker Schmidt önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:79 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2016:79 av Jerker Schmidt m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Förste vice ordföranden övertog kl. 16.40 ledningen av förhandlingarna.

§ 115 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Anna Lundblad

Niklas Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 116 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:2 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på motion 2016:52

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson

Dan Sarkar

Birgitta Lindén (replik)

Dan Sarkar (replik)

Birgitta Lindén (replik)

Dan Sarkar (replik)

Manilla Bergström, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag

Anette Nordgren, som yrkade bifall till av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag

Niklas Grahn, som yrkade bifall till utskottets förslag

Manilla Bergström (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på motion 2016:52
- ◆ bifall till av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 117 App om Luthers lilla katekes

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:3 App om Luthers lilla katekes.

I debatten yttrade sig
Jerker Schmidt

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström
Lissandra Rickemark, som yrkade bifall till utskottets förslag
Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 118 Stöd och utbildning av unga ledare

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:4 Stöd och utbildning av unga ledare.

I debatten yttrade sig

Sven Ingvar Holmgren, som yrkade bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro som innebär bifall till motion 2016:13
Anna-Karin Westerlund, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag
Marie Nielsén, som yrkade bifall till utskottets förslag
Sven Ingvar Holmgren (replik)
Marie Nielsén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro som innebär bifall till motion 2016:13
- ◆ bifall till av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 119 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:5 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation.

Förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 120 Fokus på kärnfrågor

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:6 Fokus på kärnfrågor.

I debatten yttrade sig

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:33

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2016:33

Daniel Larson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Axel W Karlsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:33 av Aron Emilsson och Anders Ahl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 121 Orsaken till flyktingströmmarna

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:7 Orsaken till flyktingströmmarna.

I debatten yttrade sig

Cornelia Dahlberg, som yrkade bifall till motion 2016:6

Axel W Karlsson

Niklas Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:6 av Cornelia Dahlberg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 122 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:8 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete.

I debatten yttrade sig

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på 2016:32 punkt 2

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson

Axel W Karlsson, som yrkade bifall till motion 2016:32

Kjell Petersson, som yrkade bifall till motion 2016:20 punkt 2 av Kjell Petersson och Bertil Murray

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2016:31

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:20 punkt 2 av Kjell Petersson och Bertil Murray
- ◆ bifall till motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist
- ◆ bifall till motion 2016:32 punkt 1 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på motion 2016:32 punkt 2.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.55.

§ 123 Svenska kyrkans kulturstipendier

Kyrkomötets ordförande informerade om Svenska kyrkans kulturuppdrag och Svenska kyrkans kulturstipendium som delas ut årligen samt presenterade kulturstipendiaterna.

Ärkebiskopen Antje Jackelén och Lisa-Gun Bernerstedt, avdelningen för kyrkoliv och samhällsansvar, överlämnade stipendier och blommor.

Ett filmklipp visades från Dead Donkeys Fear No Hyenas, med kort introduktion av Kerstin Übelacker från teamet som erhöll kulturstipendium 2014.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 124 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2016:9 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen.

I debatten yttrade sig

Gunilla Eldebro, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lars-Ivar Ericson, som yrkade bifall till motion 2016:2

Maj-Lis Aasa, som yrkade bifall till motion 2016:2

Gunvor Vennberg, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson
- ◆ bifall till av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 125 Meddelande

Förste vice ordföranden *meddelade* att biskopsmötet har beslutat att särskild beslutsordning ska tillämpas om kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:29, men inte om kyrkomötet bifaller utskottets förslag eller av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag.

(Se § 112, sista stycket)

§ 126 FN:s konvention mot rasdiskriminering

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2016:10 FN:s konvention mot rasdiskriminering.

I debatten yttrade sig

Berit Bornecrantz Dias, som yrkade bifall till motion 2016:89

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström

Torbjörn Arvidsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berit Bornecrantz Dias (replik)

Torbjörn Arvidsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:89 av Berit Bornecrantz Dias.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 127 Avgifter för barn på nationell nivå

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2016:11 Avgifter för barn på nationell nivå.

I debatten yttrade sig

Birgitta Lindén, som yrkade bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär bifall till motion 2016:41

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Anders Ahl, som yrkade bifall till motion 2016:41

Sofija Pedersen Videke

I detta anförande *instämde* Martin Moberg, Ronny Hansson och Solveig Hallin Jesper Eneroth, som yrkade bifall till motion 2016:41

I detta anförande *instämde* Martin Moberg

Anna-Karin Westerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke som innebär bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 128 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2016:12 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning.

I debatten yttrade sig

Marja Sandin-Wester, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lissandra Rickemark, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade avslag på motion 2016:42

Marja Sandin-Wester (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ avslag på motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 129 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2016:13 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv.

I debatten yttrade sig

Axel W Karlsson

Micke G Hästö, som yrkade bifall till utskottets förslag

Axel W Karlsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 130 Policy för sociala medier

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:14 Policy för sociala medier.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl

Roland Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Roland Johansson (replik)

Dag Sandahl (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 131 En kyrka grundad på nådens tecken

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:15 En kyrka grundad på nådens tecken.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2016:69

Sören Dalevi, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 132 Kyrkans familjerådgivning

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:16 Kyrkans familjerådgivning.

I debatten yttrade sig

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till motion 2016:15

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:15 av Birgitta Söderfeldt m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 133 Funktionsvariationer

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:17 Funktionsvariationer.

I debatten yttrade sig

Sofija Pedersen Videke, som yrkade bifall till motion 2016:60

I detta anförande *instämde* Martin Moberg och Hanna Unger

Marie Nielsén, som yrkade bifall till reservation av Daniel Larson m.fl. som innebär bifall till motion 2016:60

I detta anförande *instämde* Ronny Hansson och Maj-Lis Aasa

Birgitta Söderfeldt, som yrkade bifall till motion 2016:60

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till reservation av Daniel Larson m.fl. som innebär bifall till motion 2016:60

I detta anförande *instämde* Katarina Wedin

Marja Sandin-Wester, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sofija Pedersen Videke (replik)
Marja Sandin-Wester (replik)
Sofija Pedersen Videke (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke som innebär bifall till reservation av Daniel Larson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Andre vice ordförande övertog kl. 21.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 134 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:13 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan.

I debatten yttrade sig

Johan Blix, som yrkade bifall till utskottets förslag och till av honom under överläggningen framlagda förslag

Nils Gårder

Johan Blix (replik)

Nils Gårder (replik)

Johan Blix (replik)

Anette Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag och till av Johan Blix under överläggningen framlagda förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 1
- ◆ bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 2.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 135 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:14 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning.

I debatten yttrade sig

Kenneth Nordgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Emilia Lindstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 136 Värna religionsfriheten

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:15 Värna religionsfriheten.

I debatten yttrade sig

Hanna Unger, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Anna Ekström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Karlsson

Nils Gårder, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i frågan den 23 november 2016)

§ 137 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:16 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 138 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:17 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 139 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:18 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

§ 140 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:5 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop.

I debatten yttrade sig

Britt Kilsäter, som yrkade bifall till motion 2016:10

Britas Lennart Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

◆ bifall till utskottets förslag

◆ bifall till motion 2016:10 av Gunilla Eldebro m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 23 november 2016)

Ordföranden övertog kl. 21.20 ledningen av förhandlingarna.

§ 141 Meddelanden

Ordföranden *informerade* om att det i ledamöternas fack lagts ett förslag från kyrkomötets presidium om att Gudstjänstutskottet, i det fall det föreligger ett ärende om en ny kyrkohandbok till kyrkomötet 2017, kan få påbörja beredningen av det ärendet redan före kyrkomötets första session. Detta är en avvikelse från kyrkomötets arbetsordning.

I debatten yttrade sig
Torgny Larsson
Ordföranden.

Ärendet justeras och beslutas under onsdagen den 23 november.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Aron Emilsson.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.32.

Kyrkomötet 2016
Onsdagen den 23 november

Kl. 10.00–13.35

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Jenny Nilsson.

§ 142 Offentlighet för handlingar och arkiv, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:1 Offentlighet för handlingar och arkiv förelåg endast utskottets förslag (§ 104).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt *bilaga 1*.

§ 143 Legitimation för präster och diakoner, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:2 Legitimation för präster och diakoner förelåg endast utskottets förslag (§ 105).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:5 av Elisabeth Rydström om legitimation för präster och diakoner.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning motion 2016:5 av Elisabeth Rydström uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

§ 144 Rättssäkerheten i domkapitlen, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:3 Rättssäkerheten i domkapitlen förelåg endast utskottets förslag (§ 106).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:8 av Kjell Petersson och Anders Roos om rättssäkerheten i domkapitlen.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2016:8 av Kjell Petersson och Anders Roos informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfarandereglererna och andra närliggande frågor.

§ 145 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:4 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde förelåg följande förslag (§ 107):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:9 punkt 1 av Gunilla Eldebro m.fl.
- ◆ bifall till motion 2016:9 punkt 3 av Gunilla Eldebro m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 1 av Gunilla Eldebro m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:9 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 1 av Gunilla Eldebro m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna till tidsbestämda anställningar för kyrkoherdar, förslagsvis fem år, med möjlighet till förlängning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jan G Nilsson, Christer Björk, Claes-Johan Bonde, Madelaine Erlandsson, Kåge Johansson, Magnus Hedin, Helena Nordvall, Bengt Kjellgren, Olle Reichenberg, Sven Kerst, Britt Kilsäter, Ingrid Borgström, Margareta Nisser-Larsson, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Gunilla Eldebro, Heléne Lundström och Hildegard Jarskog.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 2 av Gunilla Eldebro m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att domkapitlet får större inflytande och en tydligare roll, dels mot kyrkoordningens formella krav, dels mot de särskilda krav på bl.a. ledarskap som ställs för den aktuella tjänsten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Magnus Hedin, Heléne Lundström och Hildegard Jarskog.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 3,

dels om bifall till motion 2016:9 punkt 3,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 3 av Gunilla Eldebro m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att kyrkoherden som grund har en anställning som komminister i stiftet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunilla Eldebro, Magnus Hedin, Bengt Kjellgren, Helena Nordvall, Olle Reichenberg, Sven Kerst, Britt Kilsäter, Ingrid Borgström, Margareta Nisser-Larsson, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Jan G Nilsson, Christer Björk, Claes-Johan Bonde, Heléne Lundström och Hildegard Jarskog.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:9 punkt 4 av Gunilla Eldebro m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att till kyrkomötet 2017 återkomma med en förnyad kyrkoherdeutbildning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Samuel Lilja, Hildegard Jarskog, Heléne Lundström och Kåge Johansson.

§ 146 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:5 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop förelåg följande förslag (§ 140):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:10 av Gunilla Eldebro m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:10 av Gunilla Eldebro m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:10,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:10 av Gunilla Eldebro m.fl. om tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Asta Matikainen Lecklin, Kåge Johansson, Elisabet Stålhjem Liljendahl, Margareta Nisser-Larsson, Samuel Lilja, Claes-Johan Bonde, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Sven Kerst, Olle Reichenberg, Helena Nordvall, Jan G Nilsson, Madelaine Erlandsson, Britt Kilsäter och Anna-Karin Westerlund.

§ 147 Ny översättning av Konkordieboken, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:6 Ny översättning av Konkordieboken förelåg endast utskottet förslag (§ 108).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:14 av Bertil Olsson om ny översättning av Konkordieboken.

§ 148 Apostoliska trosbekännelsen, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:7 Apostoliska trosbekännelsen förelåg följande förslag (§ 109):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:17 av Maria Lagerman.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:17 av Maria Lagerman,

dels om bifall till motion 2016:17,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:17 av Maria Lagerman om ett kommatecken till i trosbekännelsen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Maria Lagerman.

§ 149 Själavård, sekretess och IT, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:8 Själavård, sekretess och IT förelåg endast utskottets förslag (§ 110).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:23 av Berth Löndahl om själavård, sekretess och IT.

§ 150 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:9 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna förelåg endast utskottets förslag (§ 111).

Utskottet punkterna 1, 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:26 av Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren om rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2016:26 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet anfört.

§ 151 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:10 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par förelåg följande förslag (§ 112):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl.
- ◆ bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2016:29 att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas i såväl kyrkorättslig mening som ur andra relevanta perspektiv för att säkerställa att ingen utsätts för diskriminering i samband med den kyrkliga handlingen vigsel samt återkomma till kyrkomötet med förslag.

Ordföranden *informerade* om vad det innebär att biskoparna fattat beslut i biskopsmötet om att aktualisera särskild beslutsordning om kyrkomötet väljer att bifalla motion 2016:29 (se § 112, sista stycket och § 125).

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:29,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl. om prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna Ekström och Heléne Lundström.

Av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Nils Gårders begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för Jesper Eneroths under överläggningen framlagda förslag.

På Emma Hedlundhs begäran företogs rösträkning varvid 119 ledamöter röstade för bifall till av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag, 114 för avslag på förslaget och 6 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Mats Hagelin, Julia Kronlid, Lena Jönsson, Jan-Åke Isaksson, Claes-Johan Bonde, Christer Björk, Sven Kerst, Olle Reichenberg, Helena Nordvall, Jan G Nilsson, Hildegard Jarskog, Mikael Eskilandersson, Cecilia Brinck, Ann-Christine From Utterstedt, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson, Karin Forsell och Aron Emilsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Murray, Berth Löndahl, Berit Simonsson, Kjell Petersson, Evelina Johansson, Dan Sarkar, Gunvor Vennberg, Dag Sandahl, Fredrik Sidenvall, Hans Weichbrodt och John-Erik Sturesson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet att bifalla under överläggningen särskilt framlagt förslag av Jesper Eneroth.

Redan den formella behandlingen av ärendet öppnar för kraftig kritik

Först efter det att ett antal talare redan hållit ett första anförande och därmed förbrukat sin talartid presenterades tilläggsyrkandet muntligt i plenum. En utskriften version delades i ett sent skede ut i ledamöternas postfack, dock med följderna att den som ville närvara under hela debatten inte hade möjlighet att få tillgång till den skrivna versionen. Enligt Eneroth och flera understödande talare var innebörden av det särskilda yrkandet något helt nytt i förhållande till det tidigare yrkandet på bifall till motionen. Biskopsmötet, som efter debattens avslutande samlades för att överväga om särskild beslutsordning skulle krävas också för tilläggsyrkandet uppfattade saken på samma sätt.

Om tilläggsyrkandet således ska betraktas som något nytt är det ytterst anmärkningsvärt att frågan inte behandlats av Läronämnden och att den inte beretts i vanlig ordning av utskott.

Å andra sidan fanns skäl att uppfatta tilläggsyrkandet som en omformulering med syfte att runda Läronämndens avstyrkande men med i sak samma syfte, att stoppa tillflödet av präster som inte förklarat sig beredda att viga samman två personer av samma kön. För en sådan tolkning talar tilläggsyrkandets formulering: ”Att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas i såväl kyrkorättslig mening som [...]”

Osäkerheten om tilläggsyrkandets syfte och innebörd, den obefintliga beredningen av utskott, biskopsmötets otydlighet, hindret för ett antal talare att delta i debatten, den sena presentationen av förslaget muntligt och än mer skriftligt, skapade sammantaget en undermålig debatt i ärendet.

På direkt fråga tillstod tilläggsförslagets förespråkare att man inte släppt tanken att sätta stopp för prästvigning av dem som inte skriver under en försäkran på det sätt som motionen föreslår.

En komprometterad kyrka

Genom beslutet och den föregående debatten blir det än en gång tydligt hur djupt komprometterad Svenska kyrkan är av den partipolitiska dominansen. Enligt det synsätt som partipolitikerna driver kan ett löfte aldrig ges längre än en mandatperiod. Därför är det, hävdar man, heller inte rimligt att tala om ett löftesbrott i förhållande till de utfästelser som gjordes när beslutet om legitimering av ny äktenskapssyn togs. Likaså ser man inget principiellt hinder mot att köra över Läronämnden. Läronämnd och biskopsmöte uppfattas som en inbyggd tröghetsmekanism. Men, hävdar man, mandatet att besluta i lärofrågor ligger ytterst på kyrkomötet, oavsett vad biskoparna säger.

Lärobildning

En rent sekulär demokratisyn härskar. Tanken att kyrkan för sin lärobildning ska vila på Guds ord i enlighet med Skriften och Kyrkans tradition och att beslut ska tas i gemenskap med andra kristna kyrkor tycks inte föresväva kyrkomötets majoritet.

Vi beklagar djupt det beslut som kyrkomötet fattat. Vi beklagar biskopsmötets flathet inför den nya vändning frågan tog. Vi ser med smärta hur Svenska kyrkan än längre avlägsnar sig från det som en stor majoritet av världens kristna tror och bekänner. Vi oroas över att man fäster så liten vikt vid det som för ett par veckor sedan överenskomms mellan Lutherska världsförbundet och den katolska kyrkan, en överenskommelse där det tredje imperativet löd: ”Katoliker och lutheraner bör på nytt förpliktiga sig till att söka synlig enhet, till att tillsammans utveckla närmare vad detta betyder i form av konkreta steg, och till att oupphörligt sträva mot detta mål.”

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Bo Herou, Helén Lindbäck, Kerstin Rossipal, Peder Fohlin, Moni Höglund, Anders Novak, Birgitta Sedin, Karl-Gunnar Svensson, Torbjörn Arvidsson och Margit Borgström i en skriftlig reservation.

Under debatten framställdes ett ”tilläggsyrkande” med anledning av motion 2016:29. Detta yrkande inryms inte inom ramen för motionen eller det betänkande som behandlat motionen. Motionen och betänkan-

det handlar inte om diskriminering utan om införandet av ett nytt villkor för vigning till präst.

Att detta ”tilläggsyrkande” över huvud taget togs upp till beslut utan beredning i utskott strider mot kyrkomötets arbetsformer, då alla ärenden ska beredas i utskott. Dessutom är beslutet formulerat på ett sådant sätt att det ger intryck av att diskriminering regelbundet sker i samband med den kyrkliga handlingen vigsel.

Därför reserverar vi oss mot kyrkomötets uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda denna fråga.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna Lundblad, Manilla Bergström, Marie Wojdtkow, Mattias Rosenquist, Carina Etander Rimborg, Sofia Rosenquist, Emma Hedlundh, Marie Rydén Davoust, Irma Carlsson, Stefan Linderås, Lars T Gåreberg, Ragnhild Bertius, Gun Alingsjö Bäck, Sven Gunnar Persson, Kent Karlsson, Katarina Glas, Sofia Särdaqvist, Anders Brunnstedt, Boel Johansson, Gunvor Torstensson, Lisa Tegby, Anders Roos, Birgitta Wrede, Per Lindberg, Niklas Grahn, Ola Isacson, Nils Gårder, Erik Sjöstrand, Katarina Wedin, Lars Jakobsson, Bertil Persson, Roland Johansson, Victor Backström, Torvald Johansson, Hans-Olof Andrén och Leif Grip i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet att bifalla det av Jesper Eneroth under överläggningen framlagda yrkandet, som säger att ”kyrkomötet med anledning av motionen uppdrar åt kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas i såväl kyrkorättslig mening som ur andra relevanta perspektiv för att säkerställa att ingen utsätts för diskriminering i samband med den kyrkliga handlingen vigsel samt återkomma till kyrkomötet med förslag”.

Vi anser inte att detta är en fråga som behöver utredas. Läronämnden är tydlig med att det inte vore lämpligt att, enligt motionens förslag, i kyrkoordningen införa ett ytterligare villkor för prästvigning, då ett sådant villkor inte vore konstitutivt för Svenska kyrkan. Läronämnden menar också att detta villkor skulle inskränka biskoparnas vigningsansvar, vilket inte är önskvärt. Detta är tungt vägande skäl som gör att vi avvisar en utredning.

För oss är det självklart att varje människa ska bemötas med respekt och inte utsättas för diskriminering, och vi anser inte att en utredning skulle bidra till att fördjupa samtalet och skapa ökad förståelse utan snarare riskera att driva fram motsättningar, vilket inte skulle vara till gagn för kyrkan som helhet.

§ 152 Avgångna och utköpta präster, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:11 Avgångna och utköpta präster förelåg följande förslag (§ 113):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:56 av Dag Sandahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:56 av Dag Sandahl,
dels om bifall till motion 2016:56,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:56 av Dag Sandahl om avgångna och utköpta präster.

§ 153 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:12 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning förelåg följande förslag (§ 114):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:79 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl.
- ◆ bifall till motion 2016:79 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:79 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:79 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:79 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att informera kyrkomötet om arbetsmiljö och studiesituation på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog och Heléne Lundström.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:79 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:79 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:79 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för ledning och styrning av Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog, Elisabet Stålhjem Liljendahl och Heléne Lundström.

§ 154 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:13 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 134):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 1 att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om utländska medborgares kyrkotillhörighet, så att de behandlas på samma sätt som svenska medborgare

- ◆ bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om utlandsboende, före detta tillhöriga i Svenska kyrkan som är utländska medborgare och döpta, får sin kyrkotillhörighet automatiskt aktiverad (förnyad) vid återinflyttning till Sverige. (Förslaget gäller endast de som mist sin kyrkotillhörighet genom utflyttning ur Sverige.)

Utskottet

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:82 av Ingrid Smittsarve m.fl. om kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan.

Av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 1

Förslag ställdes

dels om bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann att avslag på av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 1.

Av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 2

Förslag ställdes

dels om bifall till av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag,
och förklarade ordföranden att hon fann att avslag på av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Johan Blix under överläggningen framlagt förslag 2.

Mot kyrkomötets beslut att avslå de av Johan Blix under överläggningen framlagda förslagen *reserverade* sig Johan Blix i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet eftersom det för mig är obegripligt att tillhörighetsreglerna skiljer på svenska och utländska medborgare. Den nuvarande ordningen medför dessutom mycket administrativt arbete i form av beslutsunderlag och brev med frågor om tillhörighet m.m. till personen som invandrar.

§ 155 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:14 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning förelåg endast utskottets förslag (§ 135).

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att motion 2016:86 av Kenneth Nordgren m.fl. är besvarad med vad utskottet har anfört.

§ 156 Värna religionsfriheten, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:15 Värna religionsfriheten förelåg endast utskottets förslag (§ 136).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:87 av Hanna Unger m.fl., att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

§ 157 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:16 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation förelåg endast utskottets förslag (§ 137).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:88 av Hanna Unger m.fl. om att förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation.

§ 158 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:17 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd förelåg endast utskottets förslag (§ 138).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för 2015 till handlingarna.

§ 159 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:18 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar förelåg endast utskottets förslag (§ 139).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelsen för 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

§ 160 Jämställdheten i Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan förelåg endast utskottets förslag (§ 115).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att lägga 2016 års jämställdhetskrivelse till handlingarna.

§ 161 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:2 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan förelåg följande förslag (§ 116):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på motion 2016:52

- ◆ bifall till av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen ska beakta både utskottets övervägande om ramverk och långsiktighet samt det som är intentionen i motion 2016:46 om betydelsen av att erfara samma upplevelser i ett gemensamt och genomtänkt koncept för kateketik bland barn och unga i alla våra olika församlingar, och tillämpa detta i det systematiska och sammanhållna arbete som framgent ska inledas i fråga om program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 1

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:50 av Anders Brunnstedt och Kent Karlsson om kunskap om vår syn på skapelsen.

Utskottet punkterna 2 och 3

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:46 av Manilla Bergström om nationellt program för kateketik.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:52 av Dan Sarkar,

dels om avslag på motion 2016:52,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Olle Burells begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Olle Burells begäran företogs rösträkning varvid 140 ledamöter röstade för utskottets förslag, 89 för avslag på motionen och 10 ledamöter avstod från att rösta.

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:52 av Dan Sarkar, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Söderfeldt, Maria Lagerman, Sofija Pedersen Videke, Lars Johnsson, Britt Sandström, Britas Lennart Eriksson, Niklas Nilsson, Inger Wahlman, Jenny Thor, Marie Nielsén, Christina Andersson och Gun Eriksson.

Av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

- BESLUT** *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Manilla Bergström under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marie Rydén Davoust.

§ 162 App om Luthers lilla katekes, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:3 App om Luthers lilla katekes förelåg endast utskottets förslag (§ 117).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att avslå motion 2016:80 punkt 1 av Jerker Schmidt m.fl.
2. att avslå motion 2016:80 punkt 2 av Jerker Schmidt m.fl.
3. att med anledning av motion 2016:80 punkt 2 uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

§ 163 Stöd och utbildning av unga ledare, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:4 Stöd och utbildning av unga ledare förelåg följande förslag (§ 118):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro som innebär bifall till motion 2016:13
- ◆ bifall till av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för att oavsett var i landet man bor ska man ha möjlighet att utbilda sina unga ledare.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:13 av Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren,

dels om bifall till reservation av Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro som innebär bifall till motion 2016:13,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:13 av Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren om stöd och utbildning av unga ledare.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ingrid Borgström.

Av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Anna-Karin Westerlund under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anna-Karin Westerlund, Helena Nordvall, Bengt Kjellgren, Christer Björk, Margareta Nisser-Larsson, Mats Hagelin och Lena Jönsson.

§ 164 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:5 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation förelåg endast utskottets förslag (§ 119).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:38 av Terence Hongslo om kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation.

§ 165 Fokus på kärnfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:6 Fokus på kärnfrågor förelåg följande förslag (§ 120):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:33 av Aron Emilsson och Anders Ahl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:33 av Aron Emilsson och Anders Ahl,

dels om bifall till motion 2016:33,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Aron Emilssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Aron Emilssons begäran företogs rösträkning varvid 210 ledamöter röstade för utskottets förslag, 18 för motionen och 10 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:33 av Aron Emilsson och Anders Ahl om fokus på kärnfrågor.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Aron Emilsson, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson och Karin Forsell.

§ 166 Orsaken till flyktingströmmarna, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:7 Orsaken till flyktingströmmarna förelåg följande förslag (§ 121):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:6 av Cornelia Dahlberg.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:6 av Cornelia Dahlberg,

dels om bifall till motion 2016:6,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Cornelia Dahlbergs begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:6 av Cornelia Dahlberg om orsaken till flyktingströmmarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Cornelia Dahlberg.

§ 167 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:8 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete förelåg följande förslag (§ 122):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:20 punkt 2 av Kjell Petersson och Bertil Murray
- ◆ bifall till motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist
- ◆ bifall till motion 2016:32 punkt 1 av Aron Emilsson
- ◆ bifall till reservation av Ronny Hansson m.fl. som innebär avslag på motion 2016:32 punkt 2.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2016:20 punkt 1 av Kjell Petersson och Bertil Murray besvarad med vad utskottet anfört.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att anse motion 2016:20 punkt 2 av Kjell Petersson och Bertil Murray besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2016:20 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2016:20 punkt 2 av Kjell Petersson och Bertil Murray besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Evelina Johansson.

Utskottet punkterna 3 och 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist,

dels om bifall till motion 2016:31,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Aron Emilssons begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Aron Emilssons begäran företogs rösträkning varvid 223 ledamöter röstade för utskottets förslag, 13 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist om omsorg om kristna asylsökande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Aron Emilsson, Roger Hedlund, Mikael Eskilandersson, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson och Karin Forsell.

Utskottet punkt 5

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:32 punkt 1 av Aron Emilsson,

dels om bifall till motion 2016:32 punkt 1,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:32 punkt 1 av Aron Emilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att låta revidera formuleringarna om kyrkans syn på migrationsfrågorna i kommunikationskanaler som Svenska kyrkans hemsida i enlighet med vad som anförs i motionens motivering.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Aron Emilsson, Roger Hedlund, Mikael Eskilander, Ann-Christine From Utterstedt, Lars-Johan Hallgren, Anders Ahl, Julia Kronlid, Dan Kareliusson, Helena Elmqvist, Jan-Åke Isaksson och Karin Forsell.

Utskottet punkt 6

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:32 punkt 2 av Aron Emilsson,

dels om avslag på motion 2016:32 punkt 2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jesper Eneroths begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

På Jesper Eneroths begäran företogs rösträkning varvid 130 ledamöter röstade för utskottets förslag, 100 för avslag på motionen och 10 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:32 punkt 2 av Aron Emilsson, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Inger Wahlman, Jenny Thor, Niklas Nilsson, Britas Lennart Eriksson, Britt Sandström, Lars Johnsson, Sofija Pedersen Videke, Birgitta Lindén, Maria Lagerman, Monica Lindell Rylén, Christina Andersson, Gun Eriksson, Birgitta Söderfeldt, Marie Nielsén och Agneta Brendt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anki Erdmann, Emilia Lindstrand, Micke G Hästö och Lars B Andersson i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss i beslut KI 2016:8 att bifalla motion 2016:32 punkt 3.

Vi kan inte ställa oss bakom motiveringen i motionen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berit Bornecrantz Dias i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig i beslut KI 2016:8 att bifalla motion 2016:32 punkt 2. Jag kan inte ställa mig bakom det gammeldags och övergivna tänkesättet att den kristna läran är en självklar del i integrationsinsatser i Svenska kyrkan och att det skulle sammanfalla med Svenska kyrkans övergripande syfte och missionsbefallningen som den tolkas i dagens

kontext. Mission i avsikten att konvertera så många som möjligt till den Svenska kyrkan är inte det huvudsakliga syftet utan överordnas av respekten för medmänniskan, eller nästan, och vederbörandes rätt till religionsfrihet.

§ 168 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:9 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen förelåg följande förslag (§ 124):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson
- ◆ bifall till av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag att kyrkomötet beslutar uppdra åt kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten till diakonvigning i Svenska kyrkan av den som fullföljt diakonutbildning som godkänts av en systerkyrka inom Borgågemenskapen.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson,
dels om bifall till motion 2016:2,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson om utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen.

Av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om avslag på av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Gunvor Vennberg under överläggningen framlagt förslag.

§ 169 FN:s konvention mot rasdiskriminering, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:10 FN:s konvention mot rasdiskriminering förelåg följande beslut (§ 126):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:89 av Berit Bornecrantz Dias.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:89 av Berit Bornecrantz Dias,

dels om bifall till motion 2016:89,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:89 av Berit Bornecrantz Dias om FN:s konvention mot rasdiskriminering.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Heléne Lundström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berit Bornecrantz Dias i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslut Kl 2016:10 att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:89 om FN:s konvention om rasdiskriminering.

Det är Svenska kyrkans ansvar att utifrån evangeliets kärleksbudskap – ”älska din nästa såsom dig själv” – i ett så pass allvarligt politiskt läge, och så pass nära ett nytt kyrkoveal, motverka att rasism, diskriminering och hatbrott inte får ökad spridning och biter sig fast i vårt politiskt demokratiska system. Svenska kyrkan ska på alla sätt som är möjliga värna de mänskliga rättigheterna som finns konventionsbundna i FN, vårt gemensamma organ för jordens alla länder. När en stat bryter mot dessa rättsregler är det allvarligt, när vår egen stat motarbetar dem är det akut läge. Att vädja till regeringen om att lagstifta i enlighet med den konvention mot rasism som man ratificerat hade varit ett mycket slagkraftigt och ansvarsfullt sätt att agera. Att en majoritet av kyrkomötets ledamöter har röstat för att inte ta ansvar för att på detta sätt motverka rasistiska gruppers organisering ser jag som mycket uppseendeväckande.

§ 170 Avgifter för barn på nationell nivå, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:11 Avgifter för barn på nationell nivå förelåg följande förslag (§ 127):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke,

dels om bifall till motion 2016:41,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Sofija Pedersen Videke begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall av motion 2016:41.

På Dag Sandahls begäran företogs rösträkning varvid 115 ledamöter röstade för utskottets förslag, 121 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke, att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa kostnader som tas ut av barn och ungdomar för aktiviteter på nationell nivå och reflektera över om kostnaderna är nödvändiga.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kerstin Rossipal, Georg Lagerberg, Mats Hagelin, Bertil Olsson, Magnus Hedin, Olle Reichenberg, Claes-Johan Bonde och Peder Fohlin.

§ 171 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:12 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning förelåg följande förslag (§ 128):

- ◆ bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:42
- ◆ avslag på motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark,

dels om avslag på motion 2016:42,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark om konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog.

§ 172 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:13 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv förelåg endast utskottets förslag (§ 129).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:71 av Axel W Karlsson om omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv.

Efter beslutet lämnade Axel W Karlsson *ett särskilt yttrande* med anledning av betänkandet Kl 2016:13 Omvårdnad om döende och deras rätt att avsluta sina liv.

Jag konstaterar att betänkandet över motionen inte behandlar mitt förslag, att vid reflektion över etiska frågor i samband med döende beakta den etiska och juridiska modell som kommer till uttryck i den lag om omvårdnad av döende som tyska förbundsdagen antog den 5 november 2016.

Den etiska konstruktion som lagen ger uttryck för kommer inte fram i den enda sats där lagen nämns: ”Den förändring som skett i Tyskland som motionären beskriver gör inte eutanasi laglig utan berör påföljden.”

För det första har jag inte beskrivit ”den förändring som skett i Tyskland” utan hänvisat till lagen i förväntan att kyrkokansliet under beredningen skulle sammanfatta de fem till sex viktiga punkter som lagen innehåller. Så har dock tyvärr inte skett. Det förefaller också som att författaren till bakgrundsteckningen missförstått mina intensioner. Jag har inte argumenterat för dödshjälp generellt. Enligt min mening kan beslut därför inte fattas med föreliggande betänkande som underlag.

§ 173 Policy för sociala medier, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:14 Policy för sociala medier förelåg endast utskottets förslag (§ 130).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:49 av Johanna Andersson om policy för sociala medier.

§ 174 En kyrka grundad på nådens tecken, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:15 En kyrka grundad på nådens tecken förelåg följande förslag (§ 131):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall,
dels om bifall till motion 2016:69,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall om en kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sidenvall.

§ 175 Kyrkans familjerådgivning, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:16 Kyrkans familjerådgivning förelåg följande förslag (§ 132):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:15 av Birgitta Söderfeldt m.fl.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:15 av Birgitta Söderfeldt m.fl.,
dels om bifall till motion 2016:15,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:15 av Birgitta Söderfeldt m.fl. om att stärka kyrkans familjerådgivning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Söderfeldt.

§ 176 Funktionsvariationer, beslut

Från tisdagens överläggning med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:17 Funktionsvariationer förelåg följande förslag (§ 133):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke.

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke,
dels om bifall till motion 2016:60,

och förklarade ordföranden att hon fann förslaget om bifall till motion 2016:60 med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke, att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att bifalla motion 2016:60.

Intentionen i motionen är angelägen, men detta är inte en fråga för kyrkomötet utan ligger på församlingarna och där stiftsbiskopen vid sina visitationer lyfter dessa frågor. Mycket arbete sker i församlingarna, men mer kan säkert göras. Motion kan med fördel läggas i kyrkofullmäktige i pastoraten.

Andre vice ordförande övertog kl. 11.00 ledningen av förhandlingarna.

§ 177 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2016:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

I ärendet yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 178 Kyrkomötets arbetsformer

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2016:2 Kyrkomötets arbetsformer.

I debatten yttrade sig

Dag Sandahl

I detta anförande *instämde* Heléne Lundström och Roland Johansson

Ylva Wahlström, som yrkade bifall till motion 2016:74

Gunvor Torstensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Dag Sandahl (replik)

Heléne Lundström, som yrkade bifall till motion 2016:54

Sofija Pedersen Videke

Dag Sandahl (replik)

Sofija Pedersen Videke (replik)

Dag Sandahl (replik)

Roger Hedlund

Sofija Pedersen Videke (replik)

Dag Sandahl (replik)

Roger Hedlund (replik)

Dag Sandahl (replik)

Dan Sarkar

Andre vice ordförande.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2016:54 av Dag Sandahl
 - ◆ bifall till motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 179 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande Kl 2016:3 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter.

Förelåg endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

Förhandlingarna ajournerades kl. 11.18.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 180 Ändringar i kyrkoordningen m.m., beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2016:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m. förelåg endast utskottets förslag (§ 177).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag

1. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, enligt *bilaga 1*.
2. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11), enligt *bilaga 2*.

§ 181 Kyrkomötets arbetsformer, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kr 2016:2 Kyrkomötets arbetsformer förelåg följande förslag (§ 178):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:54 av Dag Sandahl
- ◆ bifall till motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl.

Utskottet punkt 1

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag avslå motion 2016:54 av Dag Sandahl,

dels om bifall till motion 2016:54,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:54 av Dag Sandahl om kyrkomötets arbetsordning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Heléne Lundström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Hildegard Jarskog i en skriftlig reservation.

Jag reserverar mig mot beslutet att avslå motion 2016:54 och vill bifalla motionen. Man borde kunna väga in önskemålet i den pågående utredningen om kyrkomötets arbetsformer. Interpellationer skulle kunna ge oss mer aktuella ärenden i debatten.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl.,

dels om bifall till motion 2016:74,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl. om nationella beslut och barnkonsekvensanalyser.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Magnus Gunnarsson och Heléne Lundström.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl. uppdra till kyrkomötets presidium att överväga vad utskottet anfört.

§ 182 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter, beslut

Från dagens överläggning med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande Kl 2016:3 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter förelåg endast utskottets förslag (§ 179).

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:57 av Tomas Jansson om kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter.

§ 183 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019, beslut

Från måndagens överläggning med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019 förelåg följande förslag (§ 27):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2016:55 av Dag Sandahl
- ◆ bifall till motion 2016:64 av Hans-Olof André
- ◆ bifall till motion 2016:65 av Hans-Olof André
- ◆ bifall till reservation 1 av Carl-Eric Gabrielsson och Leif Nordlander att kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2018 till 3 454 miljoner kronor för att möjliggöra de förändringar rörande kyrkoantikvarisk ersättning som framgår av reservationen
- ◆ bifall till reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl. att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:76 uppdra till kyrkostyrelsen att snarast vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker bl. a. genom att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur
- ◆ bifall till under överläggningen framlagt förslag av Hildegard Jarskog att kyrkomötet beslutar att lägga till en femte punkt i kyrkostyrelsens prioriteringar att ”Bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer”
- ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 1 att kyrkomötet beslutar att minska kostnadsramen med 5 miljoner kronor 2017

- ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 2 att kyrkomötet beslutar att minska kostnadsramen med 10 miljoner kronor 2018
- ◆ bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 3 att kyrkomötet beslutar att minska kostnadsramen med 10 miljoner kronor 2019.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.

Utskottet punkt 2

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor,

dels om bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 1, och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.

Utskottet punkt 3

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor,

dels om bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 2,

dels om bifall till reservation 1 av Carl-Eric Gabrielsson och Leif Nordlander,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.

Utskottet punkt 4

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor,

dels om bifall till av Mats Nilsson under överläggningen framlagt förslag 3,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.

Utskottet punkt 6

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Utskottet punkt 7

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2017 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Utskottet punkt 8

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:55 av Dag Sandahl,

dels om bifall till motion 2016:55,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:55 av Dag Sandahl om innovationsarbete.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos.

Utskottet punkt 9

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:64 av Hans-Olof Andréén,

dels om bifall till motion 2016:64,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:64 av Hans-Olof Andréén om teckenspråk i verksamhetsinriktningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos och Marie Rydén Davoust.

Utskottet punkt 10

Förslag ställdes

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2016:65 av Hans-Olof Andréén,

dels om bifall till motion 2016:65,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs rösträkning varvid 169 ledamöter röstade för utskottets förslag, 46 för motionen och 8 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:65 av Hans-Olof Andréén om relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Linderås, Anders Roos, Hans-Olof Andréén, Anna Lundblad, Gunvor Torstensson och Kent Karlsson.

Utskottet punkt 11

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2016:76 av Hans-Olof Andréén och Torvald Johansson om åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen.

Förslag ställdes

dels om bifall till reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl. som innebär att med anledning av motion 2016:76 lämna ett uppdrag till kyrkostyrelsen,

dels om avslag på reservation 2,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs omröstning genom uppresning varvid ordföranden förklarade att han fann att flertalet röstat avslag på reservationen.

På Hans-Olof Andrééns begäran företogs rösträkning varvid 156 ledamöter röstade för avslag på reservationen, 52 för reservationen och 15 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå reservation 2 av Lars T Gåreberg m.fl.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kent Karlsson, Marie Wojidkow, Emma Hedlundh, Hans-Olof Andréén, Gunvor Torstensson, Anna Lundblad, Anders Roos, Stefan Linderås, Ola Isacsson, Nils Gårder, Birgitta Wrede, Torvald Johansson och Marie Rydén Davoust.

Av Hildegard Jarskog under överläggningen framlagt förslag

Förslag ställdes

dels om bifall till av Hildegard Jarskog under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Hildegard Jarskog under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade ordföranden att han fann förslaget om avslag på Hildegard Jarskogs under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* att avslå av Hildegard Jarskog under överläggningen framlagt förslag.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jan Björkman, Hildegard Jarskog och Heléne Lundström.

§ 184 Gudstjänstutskottets sammanträdestider 2017

Kyrkomötets presidium föreslog att med avvikelse från 11 kap. 12 § första och andra styckena i kyrkoordningen samt 4 kap. 22 § i arbetsordningen

- får beredning av ett ärende rörande ny kyrkohandbok ske före första sammanträdet 2017 (förutsatt att det har inkommit ett sådant ärende till 2017 års kyrkomöte),
- får kyrkomötets presidium på delegation från kyrkomötet besluta att Gudstjänstutskottet får sammanträda för beredning av inkommet ärende om ny kyrkohandbok före första sessionen 2017 och hur många dagar detta extrainsatta sammanträde som längst får pågå.

I ärendet yttrade sig
Hans-Olof Andrén

BESLUT *Kyrkomötet beslöt* i enlighet med presidiets förslag.

§ 185 Meddelanden

En rättelse om en felskrivning i förmiddagens beslutsunderlag: I beslutsunderlaget till TU 2016:2 om legitimation för präster och diakoner ska utskottets förslag punkt 2 rätteligen lyda "Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort". Detta framgår av utskottets betänkande, som låg till grund för gårdagens debatt. Det var också denna formulering som justerades.

Förste vice ordföranden *meddelade* att kyrkomötets presidium nu har fattat beslut att förlänga avtalet med Uppsala Konsert & Kongress över 2018 och 2019. Det betyder att kyrkomötet kommer att hållas i dessa lokaler också de två första åren i nästa mandatperiod.

Under 2017 avser presidiet att göra en genomlysning av det nyrenoverade universitetshuset som alternativa möjliga lokaler i framtiden. Efter nytt samråd med kyrkostyrelsen och kyrkomötets gruppleddare, får kommande kyrkomötespresidium fatta beslut om var kyrkomötet ska hållas resten av mandatperioden, 2020–2021.

Från och med nästa år är det också en ny vecka som gäller för session 1, vecka 40. Session 2 kommer inte att flyttas, utan den äger rum vecka 47 också fortsättningsvis.

Garderoben är bevakad till kl. 16.30 idag. Töm bänkar och postfack. Lämna namnskyltar inklusive plasthållare.

Ordet lämnades till kyrkomötets ordförande.

§ 186 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden tackade kyrkomötet för gott arbete och givande debatter.

Ordföranden riktade ett tack till de vice ordförandena, sekreteraren, Runow Media samt personalen under ledning av Birgitta Gunnarsson.

Förste vice ordförande framförde ett varmt tack till ordföranden.

Ordföranden förklarade kl. 13.35 kyrkomötet 2016 avslutat.

- - - - -

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i en mäsas i Uppsala domkyrka då biskop Johan Dalman predikade. Den ekumeniska överenskommelsen med de gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen, som beslutades om vid förra årets kyrkomöte, bekräftades och undertecknades.

Kyrkomötets protokoll den 27–30 september och 21–23 november 2016,
fört enligt ovan, justeras.

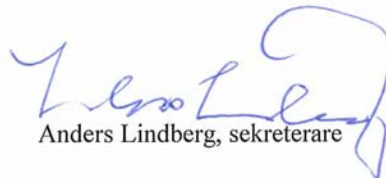
Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Anders Lindberg, sekreterare

Gun Eriksson, justerare

Sven Ingvar Holmgren, justerare

Elisabeth Rydström, justerare

Bilaga 1

Debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende. Dubbla talarlistor tillämpas vilket innebär att en talare inte får ett andra anförande i ett ärende förrän alla som begärt ordet i ärendet haft sitt första anförande.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Tiden för replik får inte överstiga 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik.

Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i. Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet ajourneras för dagen. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. En blankett som inte är fullständigt ifylld beaktas inte.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. Observera, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reserveringar på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare ett anförande som inte får överstiga 3 minuter och två repliker som inte får överstiga 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Bilaga 2

Debattregler och blanketter

Begäran om ordet

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska om möjligt i förväg anmäla detta genom att fylla i blanketten *Begäran om ordet*.

Blanketten kan lämnas i mötesbyrån fram till en halvtimme före plenums inledande varje dag. Därefter lämnas blanketten i korgen till höger uppe på podiet.

Blanketten *Begäran om ordet* delas i 1 exemplar till varje ledamot. Fler blanketter finns att hämta i en korg framför podiet eller i mötesbyrån.

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Utskottsbetänkandena föredras inte i plenum, eftersom materialet sänts ut i förväg. Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ◆ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i samband med begäran om ordet på den förtryckta baksidan på blanketten *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen.
- ◆ Vill någon föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande måste detta framställas särskilt under överläggningen.
- ◆ Annat särskilt förslag ska också framställas muntligt under överläggningen.

(5 kap. 2 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Anförande

Förhandsanmäld talare är den ledamot, biskop eller ledamot av kyrkostyrelsen som har lämnat in blanketten *Begäran om ordet* senast kl. 15.00 dagen före den dag då överläggningen i ett ärende äger rum. I ärenden som ska behandlas måndagen den 21 november 2016 ska förhandsanmälan lämnas in senast kl. 8.30 samma dag. *Observera* att den som företräder utskottet måste lämna in blanketten *Begäran om ordet* även om utskottet redan anmält företrädaren. Även företrädare för motion och reservation måste lämna in blanketten *Begäran om ordet*.

Kyrkomötets presidium skickar före novembersessionen ut en preliminär plan för ärendenas behandling i plenum som underlag för förhandsanmälan.

4 minuter får

- ◆ förhandsanmäld utskottsordförande eller *en* annan företrädare för utskottet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för varje reservation i utskottsbetänkandet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för en skrivelse eller motion som behandlats i utskottsbetänkandet
- ◆ *en* förhandsanmäld företrädare för varje särskilt yttrande

3 minuter får

- ◆ övriga talare

Alla talare får **ett** anförande i varje ärende. I talarstolarna finns en klocka som visar talartiden.

Talarlistan anslås före debatt. Därför är det önskvärt att så många som möjligt förhandsanmäler sig.

(2 kap. 3 och 4 §§ i Kyrkomötets arbetsordning)

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta ett (personligt) angrepp från närmast föregående talare eller för rättelse med anledning av dennes anförande (*replik*).

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista repliken i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik. Anteckningen till protokollet sker på ledamotens begäran.

(2 kap. 5 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Instämmande

Oberoende av talarordningen får den som har rätt att yttra sig i överläggningen instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska fylla i blanketten *Instämmande* och lägga den i en särskild korg framför podiet *omedelbart efter det att det anförande avslutats som instämmandet avser*. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

(2 kap. 6 § i Kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i blanketten *Reservation*. Blanketten ska läggas i en särskild korg framför podiet innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades. En blankett som inte är fullständigt ifylld eller inlämnas för sent beaktas inte.

Skriftlig reservation

Om en ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering ska blanketten *Reservation* fyllas i och särskild ruta på blanketten kryssas i. Den skriftliga motiveringen ska lämnas i korgen för reservationer framför podiet innan årets kyrkomöte avslutas. *Observera*, om inte blanketten *Reservation* är inlämnad beaktas inte den skriftliga motiveringen. Samtliga reserveranter på en reservation måste lämna in blanketten för att stå med på den skriftliga reservationen. En reservation som inlämnas för sent beaktas inte.

Blanketter finns att hämta i en korg framför podiet.

(3 kap. 35 § i kyrkoordningen)

Valärenden

I valärende som är berett av valberedningen får varje talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter och **två** repliker som inte får överstiga 1 minut. Blanketten *Begäran om ordet* ska alltid fyllas i.

Kyrkostyrelsens skrivelser

KsSkr 2016:1–7

Kyrkostyrelsens skrivelser

- KsSkr 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019
- KsSkr 2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015
- KsSkr 2016:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- KsSkr 2016:4 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- KsSkr 2016:5 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan
- KsSkr 2016:6 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem
- KsSkr 2016:7 Svenska kyrkans kapitalsituation

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Denna skrivelse innehåller kyrkostyrelsens förslag till verksamhetsinriktning, kostnadsram 2017, planeringsramar 2018–2019 enligt bestämmelser i kyrkoordningen 51 kap. 4–5 §§ samt kostnadsramar 2017–2021 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska teologiska institutet i Jerusalem enligt beslut i kyrkomötet 2010.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårigen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Mot bakgrund av genomförd omvärldsanalys prioriterar kyrkostyrelsen under perioden *stöd till utsatta människor i världen, arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige, undervisning och lärande samt ytterligare förstärkning av den administrativa samverkan i Svenska kyrkan*. Dessutom kommer perioden präglas av *reformationsjubileet och en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan*.

Enligt kyrkoordningen 12 kap. 3 § ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Kyrkostyrelsens förslag om målnivån för den nationella nivåns egna kapital redovisas i en separat skrivelse KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital situation*.

Den här skrivelsen är indelad i tre delar och har en bilaga. I *Uppdrag och utmaningar* beskrivs Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag och de utmaningar kyrkostyrelsen ser utifrån genomförd omvärldsanalys. I *Verksamhetens inriktning* redovisas kyrkostyrelsens prioriteringar och förslag till inriktning av verksamheten. I *Ekonomi* redovisas och kommenteras ekonomin i sin helhet och förslagen till kostnadsram 2017, planeringsramar 2018–2019, kostnadsramar 2017–2021 för lokalförsörjning samt den preliminära fördelningen av återstående medel 2016–2018 för *Dela tro – dela liv*.

Bilagan innehåller den omvärldsanalys som legat till grund för kyrkostyrelsens prioriteringar och förslag till verksamhetens inriktning.

Läsanvisning till tabeller: Samtliga belopp i skrivelsen anges i miljoner kronor, där inte annat anges. Jämförelsekolumner i de tabeller som följer relaterar till Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2016–2018 (beslutad av kyrkomötet 2015). Belopp i jämförelsekolumner med positivt tecken innebär att kostnaderna är lägre eller intäkterna högre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna är högre eller intäkterna lägre i föreslagen ram jämfört med tidigare beslutad planeringsram.

Avrundningsdifferenser kan förekomma i tabellerna.

Innehåll

KsSkr 2016:1

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	4
Uppdrag och utmaningar	5
Verksamhetens inriktning.....	7
Ekonomi	35
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	40
Bilaga 1. Omvärldsanalys.....	41

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Uppdrag och utmaningar

Uppdrag

Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften som är den regionala pastorala nivån främjar och har tillsyn över församlingens liv medan den nationella nivån utövar sitt stöd till församlingens livs utveckling via stiftens, vilket tar sig olika uttryck genom stiftens skiftande behov.

Den nationella nivåns uppgift är att vara en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidra till att uppdraget fullgörs rikstäckande. Detta sker genom ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt och bidra till att Svenska kyrkan som helhet är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dra isär.

Kyrkostyrelsen styr och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter och företräder Svenska kyrkan. För vissa uppgifter finns råd under kyrkostyrelsen som på delegation fullgör vissa uppdrag.

Utmaningar

Den i skrivelsen bifogade omvärldsanalysen innehåller ett urval faktorer av särskild relevans för Svenska kyrkan. Sammantaget ger de en bild av den mångdimensionella verklighet som vi har att förhålla oss till när prioriteringar och verksamhetsinriktning ska konkretiseras.

Utmaningarna som presenteras i omvärldsanalysen är ekonomiska, organisatoriska och teologiska. Organisationen ska tjäna kyrkan och därför har alla delar av Svenska kyrkan att agera ansvarsfullt inför de utmaningar som finns vad gäller till exempel personal, användning av kyrkobyggnader och idealitet.

Kyrkostyrelsen betonar att förändringar i omvärlden och förändringar av hur den kristna tron uttrycks och den teologiska grunden för detta bearbetas står i ett ömsesidigt förhållande. Den teologiska reflektionen och dess olika konkreta uttryck påverkar omvärlden, liksom omvärlden påverkar teologin. De ekonomiska prioriteringarna behöver dels ta hänsyn till den teologiska utvecklingen – som syftar till att bevara traditionen genom att kontinuerligt bearbeta den, i skärningspunkten mellan sekularisering och religionens nya synlighet – dels frigöra resurser så att detta arbete blir möjligt att göra i stiftens och församlingarna. Det är en särskild utmaning för Svenska kyrkan att bearbeta den centrala frågan om undervisning och lärande så att människor lär känna kristen tro och livshållning eller stärks i sin kristna tro och identitet.

Kyrkan finns i världen för livets skull. Vår konkreta diakonala verksamhet i Sverige och världen är en del av trons liv och den gör inte någon åtskillnad utan handlar om alla människor. Vårt budskap om alla människors lika värde behöver lyftas där människor kränks och där politiska system bygger på föreställningar om den starkes rätt och ett förakt för svaghet. Kyrkan behövs som en positiv kraft i samhället, nationellt och globalt.

Inte sällan likställs religion med fundamentalism och det händer att kyrkan framställs som en reaktionär kraft i media. Det är en utmaning för Svenska kyrkan att bidra till minskad polarisering och fortsätta att ge en nyanserad bild. De senaste

åren har Svenska kyrkan etablerat en ny plats i flera offentliga sammanhang, som till exempel i dagens flyktingsituation, där kyrkans profetiska röst och diakonala insatser efterfrågas. Det är en utmaning att stärka det goda respektfulla samtalet och bidra till existentiell och teologisk reflektion samt att samverka med andra idéburna rörelser.

Svenska kyrkan behöver stärka sin förmåga att visa vad kristen tro innebär och berätta om vad Svenska kyrkan är. Kyrkans roll i vår samtid är viktig och därför ska samtal om kyrkans identitet och evangeliets innebörd uppmuntras.

Vid och inför utfasning av stora satsningar, som exempelvis riktat församlingsbidrag och *Dela tro – dela liv*, behöver arbetet med utvärdering och kontinuerligt lärande utvecklas. Detta kommer därför att prägla kyrkostyrelsens arbetssätt och arbetsformer. Kyrkostyrelsens ambition är att lärandet från större nationella satsningar ska kunna utmynna i förändring och förnyelse på samtliga nivåer.

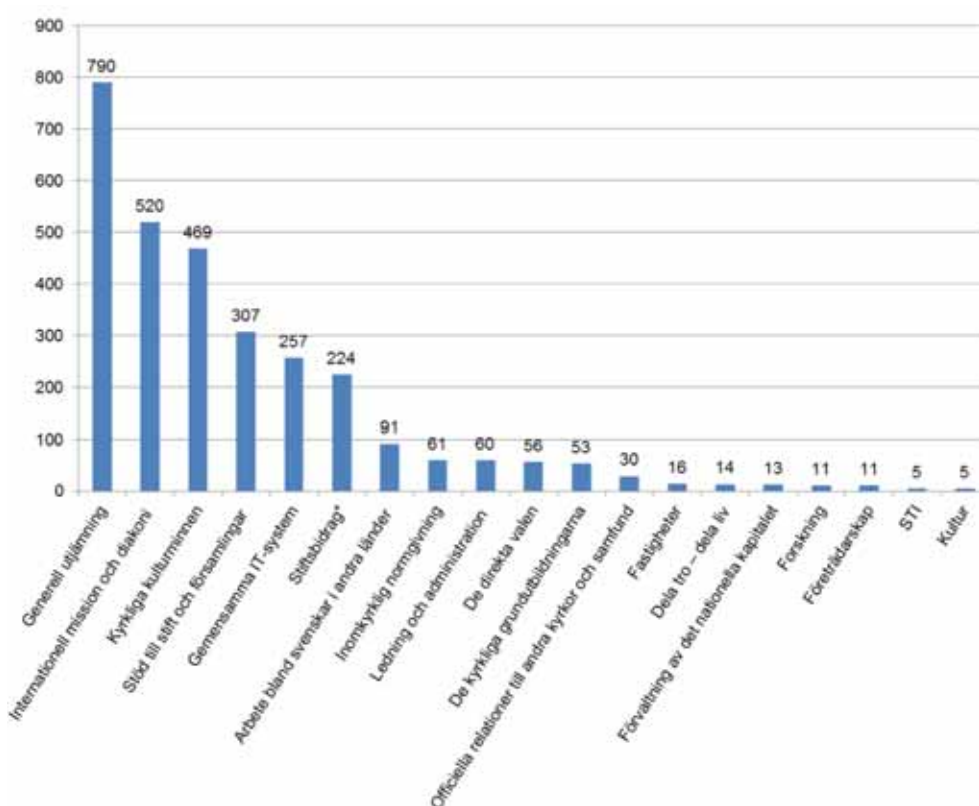
Verksamhetens inriktning

KsSkr 2016:1

I detta avsnitt redovisas kyrkostyrelsens prioriteringar och förslag till verksamhetens inriktning. Verksamhetens inriktning redovisas med utgångspunkt i kyrkoordningens bestämmelser om den nationella nivåns uppgifter.

Huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårigen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del av planeringsperiodens budget ger utrymme för särskilda prioriteringar. Utrymmet för särskilda prioriteringar påverkas också av i vilken omfattning kyrkostyrelsen får årliga uppdrag från kyrkomötet. I diagrammet nedan visas de totala kostnaderna fördelade på olika verksamheter. De totala kostnaderna för 2017 beräknas uppgå till 2 992 miljoner kronor.

Diagram 1. Totala kostnader 2017 fördelade per verksamhetsområde

Kyrkostyrelsens prioriteringar

Kyrkostyrelsen prioriterar under perioden stöd till utsatta människor i världen, arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige, Svenska kyrkans undervisning och lärande samt administrativ samverkan i Svenska kyrkan.

Stöd till utsatta människor i världen

Bristen på respekt för mänskliga rättigheter är påtaglig i många regioner och antalet flyktingar i världen är det högsta sedan andra världskriget. Människor flyr med anledning av terror, förföljelse, krig, svält och naturkatastrofer. Antalet flyktingar i världen överskrider 60 miljoner och av dessa är cirka två tredjedelar så kallade internflyktingar som befinner sig på flykt i sitt eget land. De flesta flyktingar som

lämnar sitt land flyr till grannländerna. De största grupperna av flyktingar kommer från Mellanöstern.

Kyrkostyrelsen planerar, med anledning av den ökade förföljelsen som drabbar religiösa minoriteter, att öka omfattningen av arbetet för utsatta kristna och andra religiösa och etniska minoriteter i Mellanösternregionen. Detta kommer att ske genom utökade humanitära insatser och stöd av psykosocial expertis och personal. Likaså genom stöd till en mer långsiktig verksamhet för fredlig samexistens och religionsdialog.

Arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige

Det stora antalet asylsökande i Sverige, med en dramatisk ökning under hösten 2015, innebär att migrations-, flykting- och integrationsfrågor utvecklats till centrala områden i en strävan efter ett hållbart samhälle. Den nationella stödfunktionen *Support migration* etablerades i början av 2016 efter samråd med stiftet. Den ska bistå stift och församlingar med kunskap, aktuell information och erfarenhetsutbyte för deras arbete med asylsökande och flyktingar. Det finns olika behov av verksamhet för de som redan finns i landet och de som kommer de närmaste åren. Inte minst mötet med människor som fått avslag på sina asylansökningar är en utmaning för Svenska kyrkans församlingar. De ideella medarbetarna i arbetet med asylsökande och flyktingar utgör en omistlig kraft och behöver stöd samt ledning och samordning.

För fortsatt stöd i arbetet med asylsökande och flyktingar har kyrkostyrelsen för perioden avsatt 60 miljoner kronor årligen. Medlen kommer att fördelas av kyrkostyrelsen.

Svenska kyrkans undervisning och lärande

Människor har behov av livsmod och längtan efter mening och sammanhang och det är av avgörande betydelse för vårt välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull.

I en tid av sökande efter mening och sammanhang och när det är länge sedan den kristna socialiseringen skedde i hemmen eller i skolan har kyrkan ett ansvar att förmedla det kulturarv och den rikedom av berättelser som den förvaltar. Vi behöver aktivt dela med oss av vår tradition så att nutidens människor kan relatera till den och finna fördjupat livsmod, hopp och gemenskap i våra församlingar.

För att stärka församlingarnas arbete att bedriva undervisning och mission fortsätter stödet till den särskilda satsningen *Dela tro – dela liv* under planeringsperiodens början. Satsningen kommer att tas tillvara och få en fortsättning. Under perioden kommer det att inledas ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

På Svenska kyrkans utbildningsinstitut utbildas diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster till att ansvara för att miljöer utvecklas där lärande och mission sker.

Administrativ samverkan i Svenska kyrkan

Medlemsutvecklingen i kombination med makroekonomiska faktorer samt den samhällsekonomiska utvecklingen med privatekonomiska konsekvenser som följd påverkar avgiftsunderlagets storlek. Av allt att döma kommer intäkten från kyrkoavgiften på ett stadigvarande sätt att minska. Kyrkostyrelsen menar att det är en utmaning att på samtliga nivåer i Svenska kyrkan bidra och påverka utvecklingen genom att visa på det goda arbete som Svenska kyrkan gör och verka för att antalet

inträden i Svenska kyrkan ökar, men också att med intensitet förbereda för att Svenska kyrkan kommer att ha betydligt minskade ekonomiska resurser till sitt förfogande i framtiden.

Kyrkostyrelsens strävan är att det ska finnas en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots att förutsättningarna är olika. För att möta de effektiviseringsbehov som finns för organisationen som helhet planerar kyrkostyrelsen att arbeta vidare med att utveckla en gemensam administrativ samverkan. Arbetet ska bidra till en hållbar utveckling, genom nya arbetssätt som säkerställer kvalitativa stödfunktioner med stabilitet över tid så att församlingarna även i framtiden ska kunna lägga sina resurser i första hand på den grundläggande uppgiften.

Företräderskap

Uppdraget är att företräda Svenska kyrkan genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare och myndigheter, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör. Företräderskapet omfattar också de ärenden där Svenska kyrkan har en direkt relation till staten till exempel i begravningsfrågor och frågor gällande den kyrkoantikvariska ersättningen.

För att Svenska kyrkans företräderskap ska utövas väl behöver kontakten med samhällets övriga företrädare utvecklas. Verksamheten inriktas på att stärka och utveckla det strategiska arbetet genom systematisering, samordning och effektivisering. På sikt ska detta underlätta för kyrkans företrädare att föra fram Svenska kyrkans perspektiv, väl sammanvägt mellan kyrkans olika verksamheter och tydligt grundade i beslutade plattformar. Genom att utveckla det strategiska arbetet stärks möjligheterna att påverka samhällsutvecklingen.

Tabell 1. Kostnader och finansiering av företräderskap

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Allmän utjämningsavgift	6	9	11	12	12	2	2
Kostnader	-6	-9	-11	-12	-12	-2	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras bli något högre jämfört med tidigare ram till följd av satsningen på att utveckla det strategiska arbetet och ökade kostnader för säkerhetsrelaterade frågor.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt religionsdialog

Uppdraget är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund.

Verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, till exempel Lutherska världsförbundet (LVF), eller genom särskild ekumenisk överenskommelse, för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilateral ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelsen, bearbeta teologiska skiljaktigheter och för att lära av varandra. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Ekumeniskt arbete vidgar perspektiven om vad det innebär att vara kyrka och därför är det

värdefullt att söka arbetsformer som ökar engagemanget lokalt i församlingarna för ekumenik och samarbete.

Exempel på insatser är högtidlighållandet av reformationen 500 år under 2017 som genomförs ekumeniskt i samverkan med bland annat LVF, Sveriges kristna råd (SKR) och Romersk-katolska kyrkan i Sverige. Den bejakade gemenskapen med Gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen och Episkopala kyrkan i Amerika konkretiseras under perioden och relationen till Ekumeniakyrkan utvecklas i enlighet med den planerade överenskommelsen. Kontakterna med ortodoxa och orientaliska kyrkor i Sverige bedöms få ökad betydelse för Svenska kyrkans engagemang i flyktingsituationen i Sverige, likaså i andra delar av världen, inte minst Mellanöstern. LVF genomför sin generalförsamling i Windhoek i Namibia 2017 och Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) genomförs 2018.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta.

Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten.

Med anledning av det ökade behovet har kyrkostyrelsen intensifierat arbetet för att stärka mänskliga rättigheter och religionsfrihet i Sverige. I interreligiösa frågor fortsätter samarbetet i ekumeniska sammanhang, till exempel genom engagemanget i Sveriges interreligiösa råd. Detta sker också i internationella interreligiösa organ genom konkret dialog och samverkan med företrädare för olika trostraditioner.

För att motverka både antisemitism och islamofobi är det viktigt med öppenhet mot dessa religioner och förtroendefulla kontakter med ledande företrädare både nationellt och lokalt. En kartläggning av det interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns slutförs under 2017 och kommer att utgöra en väsentlig grund för detta arbete. Under perioden ska strategiska överväganden göras för att prioritera i vilka globala interreligiösa sammanhang Svenska kyrkans engagemang kan bidra till interreligiöst samförstånd som främjar religionernas fredsskapande och samhällsutvecklande potential, och motverkar dessas missbruk för extremismens ändamål.

Under perioden kommer kyrkomötesuppdragen KmSkr 2014:3 *Om Guds vägar och Kairosdokumentet*, KmSkr 2014:4 *Religionsdialog* samt KmSkr 2014:6 *Ett fredsupprop* att behandlas.

Tabell 2. Kostnader och finansiering av officiella relationer till andra kyrkor och samfund

	Utfall 2015	Detalj-budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm-förelse 2017	Jäm-förelse 2018
Extern finansiering	2	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	27	31	28	28	28	0	0
Kostnader	-29	-33	-30	-30	-30	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras bli i nivå med tidigare ram.

Internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni.

Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med andra kyrkor och internationella organ samt med församlingar i Svenska kyrkan. Verksamheten är inriktad på Tro och Lärande, Genusrättvisa och jämställdhet, Hälsa, Hållbar försörjning samt Fred och försoning.

Utmaningen är att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner i deras arbete för evangeliet i sina sammanhang och bidra till att människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för mission och diakoni.

Region- och landprogram

Svenska kyrkan fokuserar på vissa länder i Latinamerika, Karibien, Afrika, Mellanöstern, Nordafrika och Asien. Detta sker i 17 landprogram, ett antal som möjligen kommer att minskas ytterligare under perioden. Målet är att arbeta med grundorsakerna till orättvisor och fattigdom. I landprogrammen sker samarbete med lokala partner och samverkan med olika typer av kyrkor och organisationer i både huvudstäder och på landsbygden.

För att människors rättigheter ska respekteras och uppfyllas arbetar Svenska kyrkan rättighetsbaserat och med global policydialog för att adressera grundorsakerna till utsatthet och fattigdom. För att kyrkor och organisationer ska kunna verka, jobbar Svenska kyrkan aktivt för ett gynnsamt samhällsklimat för civilsamhället och människorättsförsvarare. Allt arbete sker i nära samarbete med *Action by Churches Together*, ACT-alliansen, och andra ekumeniska allianser globalt eller i nationella ACT-forum. Detta ska leda till förbättrad samordning, säkrad finansiering och bättre resultat för de människor och organisationer vi samarbetar med.

Planerna för utfasningen av Europaarbetet har påverkats av situationen för EU-migranter och romer och den akuta flyktingsituationen som uppstod under hösten 2015. Ett nära samarbete med Kyrkans nödhjälp i Norge har etablerats vad gäller stöd till romer i Rumänien, och kommer att vidareutvecklas under planeringsperioden.

Utvecklingen av arbetet i Mellanöstern pågår och kommer att fortsätta under perioden. Fokus har tidigare varit framför allt Israel/Palestina och Egypten, men har nu utvidgats österut mot Irak och Libanon. De humanitära insatserna i relation till den svåra situationen i Syrien och i Irak kommer att fortsätta och utvecklas tillsammans med ACT-partner. I både landprogram och det humanitära programmet är utsända en viktig del av det ömsesidiga lärandet samt kapacitetsstärkande av partner. Under perioden kommer 25-30 medarbetare att sändas ut på längre tid.

Global policydialog

I samverkan med regionala och globala nätverk och ekumeniska organisationer bedrivs påverkansarbete i globala frågor som på sikt är helt avgörande för effektiv fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Kombinationen av strategiska samarbeten och allianser å ena sidan och evidensbaserade studier och analyser å den andra, ökar möjligheterna att påverka.

Landprogrammets påverkansarbete kompletteras av arbetet på den globala nivån, på EU-nivå och på Sverigenivå för att påverka policyprocesser och beslutsfattande i viktiga globala utvecklingsfrågor. Viktiga områden under perioden är bland annat

uppföljning och genomförande av FN:s klimatavtal och Agenda 2030, förändrade förutsättningar för bistånd och andra former av utvecklingsfinansiering, ökad uppmärksamhet på religionens roll i freds- och utvecklingsprocesser samt försvar av civilsamhällets utrymme att verka. Den globala policydialogen underbyggs av forskning, andra aktörers erfarenheter och egna analyser.

Humanitära insatser

Svenska kyrkan har ett uppdrag att rädda liv och lindra nöd i akuta situationer. Detta uppdrag utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom ACT-alliansen, men det utförs även i samarbete med andra partner. Det humanitära arbetet bedrivs utifrån internationella standarder och principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. Svenska kyrkan har beredskap att bistå med insatser i akuta situationer, primärt i Svenska kyrkans landprogramsländer, men även i särskilda fall i länder där Svenska kyrkan inte har ett tidigare samarbete.

Med anledning av den dramatiska flyktingsituationen och att mer än 60 miljoner människor är på flykt i världen krävs ytterligare resurser. Det finns också en efterfrågan på Svenska kyrkans specifika kompetens inom psykosocialt stöd.

Med anledning av de miljontals utsatta människor som lever i Mellanöstern planeras även fortsättningsvis humanitära insatser med särskilt fokus på familjers och barns förhållanden samt på flyktingar från Syrien och Irak.

Samarbete i globala ekumeniska allianser

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och ska vara en aktiv medlem för att stärka ekumeniska globala allianser, verka för tro och tillsammans bidra till att kyrkor blir inkluderande och hållbara. Samarbetet med Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) utgör en grund för detta. Det gäller inte minst KV:s uppdrag som samlande kraft för medlemskyrkor i teologisk reflektion, stärkande av kvinnors röst och ledarskap samt interreligiös dialog för fred och försoning. Under perioden kommer Svenska kyrkan att övergå till att stödja KV med ett övergripande kärnstöd, som innebär att KV kan prioritera inom vilka områden som Svenska kyrkans medel ska användas. Samtidigt kommer dialogen mellan Svenska kyrkan och KV att inriktas mot strategiska övergripande frågor. KV:s och ACT-alliansens unika ingång i FN-systemet, bland annat genom det globala ekumeniska FN-kontoret i New York och Genève, får fortsatt stöd under perioden.

Stöd fortsätter att utgå till LVF:s globala program för att stärka lutherska kyrkors teologi och utbildningar, organisations- och ledarskapsutveckling samt genderfrågor. LVF har också en unik möjlighet att skapa ett högprofilerat lobbyarbete i mänskliga rättigheter genom att länka alternativa rapporteringar från sina lokala fältkontor till UNHCR, FN:s Högkommissarie för Mänskliga Rättigheter och FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Arbetet med engagemang, stöd, insamling och vänrelationer

Detta arbete relaterar även till skrivelsens avsnitt *Stöd till stift och församlingar*, men beskrivs här så att den internationella verksamheten redovisas i sin helhet. Den internationella verksamheten ska utgöra ett stöd och en samordning för församlingars och stifts engagemang i internationella frågor.

Det är av stor vikt att behålla det stora engagemang för Svenska kyrkans internationella arbete som finns bland ideellt engagerade. Samtidigt behöver kontaktytor med anställda och förtroendevalda stärkas, för att det internationella arbetet ska integreras i församlingarnas och stiftens egna verksamhetsplaner, budgetar och

insatser. Samtliga nivåer i Svenska kyrkan bär ett gemensamt ansvar för Svenska kyrkans internationella arbete. Insatser genomförs för att höja kunskapen om det internationella arbetet för alla inom Svenska kyrkan. Arbetet för att möjliggöra för människor i Sverige och i partnerkyrkor att dela erfarenheter om tro och liv kommer att fortsätta. Likaså fortsätter utvecklingen av de utbytesprogram som finns. Särskilt stöd prioriteras med syfte att utveckla former för delande, rådgivning och samordning av de vänrelationer som idag bärs av nationell nivå, stiftet och församlingarna. Insatserna för att engagera den viktiga åldersgruppen 18–30 år sker bland annat genom projektet *Agera* i samarbete med Svenska Kyrkans Unga och genom praktikplatser.

Målsättningen är att öka insamlingsresultatet från församlingar och kyrknära sammanhang vilket kräver ett fortsatt starkt och ökat förtroende för hela verksamheten.

Kunskapen om det internationella arbetet är låg i stora delar av Svenska kyrkan och inte minst i samhället i stort. Därför genomförs en satsning för att öka känndomen. Många församlingar vill bidra till det internationella arbetet genom att avsätta medel från den reguljära budgeten och under perioden görs därför insatser för att underlätta detta.

Tabell 3. Kostnader och finansiering av internationell mission och diakoni

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	388	428	427	428	434	-22	-25
<i>Varav insamlade medel</i>	197	193	194	196	201	7	5
<i>Varav erhållna bidrag</i>	177	208	230	230	230	-29	-29
<i>Varav övr. int., förändr. ändamålsbest. medel</i>	15	27	3	3	3	0	0
Allmän utjämningsavgift	82	93	93	93	93	1	1
Ränta ändamålsbest. medel	0	1	0	0	0	-1	-1
Kostnader	-470	-521	-520	-521	-527	22	25
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Den internationella verksamheten finansieras till stor del genom externa bidrag, huvudsakligen från Sida. Storleken på dessa bidrag kan förändras under planeringsperioden och medföra att kostnaderna ökar eller minskar. Till följd av förväntade minskade intäkter jämfört med föregående ram planeras lägre kostnader till anslag under perioden. Samtidigt förväntas kännedomssatsningen att öka intäkterna från insamlade medel med 7 miljoner kronor.

Nivån på finansiering från allmän utjämningsavgift följer den långsiktiga plan som kyrkostyrelsen tidigare beslutat och uppgår till 80 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ett tillägg för halva finansieringen av satsningen i Mellanöstern om 2,5 miljoner kronor. Resterande del av satsningen finansieras av ändamålsbestämda medel om 2,5 miljoner kronor. För den internationella verksamheten finns ändamålsbestämda medel som uppgår till drygt 100 miljoner kronor (se även tabell 25). I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 30 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem. Kostnaden fördelas med 10 miljoner kronor för respektive år.

Stöd till stift och församlingar

Uppdraget är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet.

Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet, därtill lämnas stöd direkt till stiftet. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. Ibland tar något eller några stift ansvar för nationell samordning och utveckling i en fråga för en kortare eller längre period, exempelvis sådant som kräver allt för stora resurser för stiftet att bära på egen hand.

Förutom löpande arbete och genomförande av givna kyrkomötesuppdrag är verksamheten inriktad på att ge stöd i form av omvärldsbevakning och forskning, administrativ samverkan, stöd till församlingens grundläggande uppgift och kommunikation. Inriktningen är densamma som den prioritering kyrkostyrelsen fastställt efter samråd med stiftens styrelser.

Omvärldsanalys

Genom omvärldsanalyser tas beslutsunderlag fram så att församlingar och stift ska kunna forma en verksamhet som är motiverad i deras sammanhang och som bidrar till kyrkans samlade förmåga.

En modell för enkätundersökning har utvecklats. I dessa så kallade *kyrkbussar* samlas och samordnas kyrkostyrelsens alla interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt. Arbete pågår för att digitalt samla och tillgängliggöra de studier och den analys som görs.

Kyrkostyrelsen bidrar också med stöd till stiftens arbete med församlingsinstruktioner genom att utarbeta vägledningar.

Dela tro – dela liv

Satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, som inleddes år 2012 avslutas under perioden med en kulmen under reformationsåret 2017 för att sedan fasas ut 2018. Kyrkostyrelsens ambition är att satsningen ska bidra till församlingarnas arbete för människors livslånga lärande och att satsningen ska påverka församlingarnas strukturerade långsiktiga planering i sina undervisnings- och missionsuppdrag. En utvärdering ligger till grund för återstoden av satsningens genomförande och satsningen kommer även att utvärderas i sin helhet vid periodens slut.

Det konkreta innehållet i *Dela tro – Dela liv* genomförs i samarbete mellan kyrkostyrelsen, stiftet och församlingarna. Kyrkomötet beslutade 2012 att under åren 2013–2018, utöver ordinarie ram, fastställa en ram på 60 miljoner kronor för detta ändamål. Denna ram redovisas särskilt i tabell 24. Det finns ett kyrkomötesuppdrag KmSkr 2015:14 *Nya vägar att vara kyrka*, knutet till arbetet.

Ett program för Lärande och undervisning

Det arbete med ett systematiskt och sammanhållet program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan som kyrkostyrelsen tidigare aviserat inleds under periodens början. Det kommer att bygga på erfarenheter från *Dela tro – Dela liv* och resultaten från det till satsningen nära knutna forskningsprojektet *Meningsskapande och lärande i Svenska kyrkans praktiker*. Under perioden kommer även erfarenheter från reformationsåret att utgöra en väsentlig resurs. Programmet utarbetas successivt i samverkan med stiftet och kommer att innehålla olika delar. Ett antal regionala möten planeras för att även ta tillvara andra erfarenheter och kunskap från stift och församlingar.

Arbetet med den nya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt lokala gudstjänstliv och främja det gemensamma för Svenska kyrkan. Den genomförda remissomgången av förslaget till ny kyrkohandbok vittnar om stort intresse bland många människor. I revisionsarbetet som förlängdes förstärktes den musikaliska kompetensen och i slutfasen kvalitetssäkrades förslaget med särskild teologisk, språklig och musikalisk expertkompetens. En uppföljande remittering till stift och församlingar ägde rum under våren 2016. Ett slutförslag till ny kyrkohandbok lämnas till kyrkomötet 2017, för att sedan kunna tas i bruk preliminärt på pingstdagen 2018.

Efter beslut i kyrkomötet kommer det att ske en slutbearbetning av kyrkohandbokens översättningar till nationella minoritetsspråk, svenskt teckenspråk och andra språk, till exempel engelska. Det finns ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2014:20 *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* (del II) knutet till arbetet.

Under perioden kommer kyrkostyrelsen med anledning av kyrkomötesuppdraget KmSkr 2015:7 *Liturgistipendium* att utreda formerna för inrättandet av ett stipendium.

Reformationsåret

Planeringen av reformationsåret sker i samverkan med Lutherska världsförbundet (LVF) och Sveriges kristna råd (SKR) i enlighet med kyrkomötesuppdraget, KmSkr 2011:6 *För ett firande av reformationens 500-årsjubileum 2017*. Målet är att aktualisera och levandegöra kristen tro på ett sätt som håller samman dåtid, nutid och framtid och som pekar mot dess förändrande kraft. Det finns fem principer för reformationsåret bearbetade utifrån LVF:s grundsatser: *Jesus Kristus i centrum, Ekumenisk lyhörddhet, En global angelägenhet, Individens bemyndigande och Behovet av att ständigt reformeras*. Arbetet kommer att ha en folkbildande karaktär och bland annat kommer en kunskapsbank att byggas upp på Svenska kyrkans webbplats. Målgruppen är både den breda allmänheten och kyrkans medarbetare och innehållet kommer att vara tillgängligt även efter reformationsåret. Stift och församlingar kommer att få tillgång till inspirationsmaterial för barn och ungdomar. Reformationsåret kommer att präglade flera av de återkommande arrangemang som finns inom Svenska kyrkan före, under och efter reformationsåret samt färga tre större arrangemang under 2017: *Teologifestivalen, Världens fest* och *Se människan scenen* på Bok- och biblioteksmässan. Därtill planeras det unika arrangemanget *Reformationsveckan* i oktober 2017. Det finns ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2011:6 *Firande av reformationen* knutet till arbetet.

Hållbarhet

Kyrkostyrelsens arbete inom området hållbar utveckling innefattar stöd till stiftens och församlingarnas klimatarbete, arbete för att förbättra nationell nivåns klimat- och miljöarbete, utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor, som samtliga bidrar till en hållbar kyrka.

Kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbar utveckling ofta förknippas med klimatfrågor, men det är mera än så. Frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa är inte enbart naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska, sociala och politiska utan även etiska, existentiella och teologiska. Det etiska perspektivet är en integrerad del i arbetet med hållbar utveckling. Etik och värdegrund är väsentliga element för att påverka och utveckla såväl kapitalförvaltning som strukturer för barnets bästa genom barnkonsekvensanalyser.

Inom arbetet för hållbarhet samverkar kyrkostyrelsen med andra organisationer och nätverk både i Sverige och internationellt, till exempel Konferensen för europeiska kyrkor. Många av de frågor Svenska kyrkan arbetar för globalt i Sverige kräver ett europeiskt perspektiv och samarbete. Ekumeniska EU-kontoret i Sverige, där Svenska kyrkan genom SKR är en av huvudmännen är ett stöd till församlingarnas utvecklingsarbete genom kunskapsförmedling och handledning vid ansökningar om ekonomiskt stöd från EU, en värdefull samarbetspartner inte minst i frågor som handlar om församlingarnas arbete med asylsökande och flyktingar.

Genom Fairtrade Sverige AB, som Svenska kyrkan äger till hälften, påverkar Svenska kyrkan detaljhandeln, återförsäljare och grossister att framställa produkter på ett hållbart sätt.

Genom att erbjuda stift och församlingar en finanspolicy och etiskt ansvarsfulla investeringsmöjligheter, vilka vilar på grundprinciperna om människovärde och förvaltarskap, kompletterar kapitalförvaltningen det arbete som sker på andra håll inom Svenska kyrkan.

Det finns stora möjligheter att bidra till ett hållbart och klimatvänligt samhälle genom hållbarhetsbedömningar i upphandling av ramavtal och klimatsatsningar kopplade till det omfattande fastighetsbeståndet. Inom ramperioden kommer kyrkostyrelsen därför att införa en ny inköspolicy för den nationella nivån som ökar förmågan att bidra till hållbarhet. Under perioden kommer också frågan om hur den nationella nivån kan bidra till stiftens och församlingarnas klimatsatsningar rörande fastigheter att beredas.

Miljödiplomering skapar förutsättningar för ett genomtänkt internt klimat- och miljöarbete inom Svenska kyrkan. Det är endast 100 församlingar och stiftskanslier som använder verktyget och en hög andel ligger kvar i den lägsta fasen. Under perioden kommer därför kyrkostyrelsen att vidareutveckla Miljödiplomeringen för att göra den lättare att använda som verktyg och mer lättillgänglig i församlingarnas och stiftens klimat- och miljöarbete.

Diakonalt utvecklingsarbete och själavård

De ökade inkomstklyftorna och skillnaden mellan dem som befinner sig på och dem som befinner sig utanför arbetsmarknaden samt gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt är stora. Att befinna sig utanför arbetsmarknaden innebär inte bara sämre ekonomiska förutsättningar för den enskilde utan minskar också möjligheten till delaktighet i samhället som är en viktig beståndsdel för identiteten. Inte minst barn drabbas hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. Detta är klyftor som också växer inom Svenska kyrkans församlingar.

Kyrkomötesuppdraget KmSkr 2015:15 *Riktlinjer för församlingars arbete för och med utsatta EU-migranter*, kommer att behandlas under perioden.

Under perioden genomförs en fortsatt bearbetning av Svenska kyrkans roll och uppgift i välfärden och arbetet rymmer en flerårig dialog- och arbetsprocess i nära samråd med stiftet samt ett strukturerat erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning. Syftet är att skapa ytterligare beredskap att möta de sociala utmaningar Svenska kyrkan ställs inför och stimulera till utveckling och nytänkande när det gäller Svenska kyrkans sociala ansvarstagande i samhället.

I de samhällsförändringar som sker på välfärdsområdet efterfrågas Svenska kyrkan och de mervärden kyrkans delaktighet i en social ekonomi innebär. Sedan länge finns flera etablerade lokala samarbeten mellan Arbetsförmedlingen och församlingar i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Ett nationellt projekt pågår i

samarbete med Arbetsförmedlingen centralt och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i syfte att inspirera och stärka församlingarnas kompetens ytterligare inom området.

Kyrkostyrelsen samordnar Svenska kyrkans familjerådgivning samt en del av själavården på samhällets institutioner, sjukhus, universitet, kriminalvård och i samarbetet kyrka och polis. Jourhavande präst genom tre kanaler, via telefon 112 och via nätet i form av chatt och digitalt brev, är en samhällsinsats som behöver synliggöras ytterligare. Denna tjänst är inte minst viktig i arbetet för att förhindra självmord.

Kyrkostyrelsen kommer att ge fortsatt stöd till stiftens arbete för att motverka sexuella trakasserier och våld i nära relationer.

Kyrkomötesuppdraget KmSkr 2013:14 *Kyrkliga begravningsbyråer* kommer att slutföras under perioden.

Integration och mångfald

I det samhälle som vi befinner oss i har Svenska kyrkan ett uppdrag att värna allas lika värde, stå upp för mänskliga rättigheter och skapa arenor för samtal och integration. Det arbetet utförs främst i församlingar och stift.

Kyrkostyrelsen vill under planeringsperioden stödja detta arbete på olika sätt. Bland annat genom stödfunktionen, *Support migration*, som etablerats på nationell nivå i samråd med stiftet. Den ska bistå stift och församlingar med kunskap och aktuell information för arbetet med flyktingar och asylsökande. Den kunskap och erfarenhet som finns i Svenska kyrkans humanitära arbete utomlands tillvaratas också i arbetet och mottagandet av asylsökande och flyktingar i Sverige. Svenska kyrkan kommer även fortsättningsvis att bidra till verksamhet och utveckling av *Rådgivningsbyrå för asylsökande och flyktingar*, dit många människor söker sig för kostnadsfri juridisk rådgivning, familjeåterförening och svenskt medborgarskap. Det förväntas ett ökat tryck på juridisk kompetens, specialiserad för asyl- och flyktingfrågor den närmaste tiden och en fortsatt utveckling av Rådgivningsbyråns verksamhet blir en naturlig konsekvens.

Kyrkostyrelsen har iakttagit en ökning av antalet dop av konvertiter som ännu inte fått asyl i Sverige och avser utreda i vilken utsträckning detta sker och under vilka förutsättningar och omständigheter dessa äger rum. Det kan finnas behov av att tillgodose erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i samarbete med stiftet. Kyrkomötesuppdragen KmSkr 2015:10 *Konvertiter*, KmSkr 2015:11 *Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandrarspråken* samt KmSkr 2015:27 *Ökad kunskap om kristna i Mellanöstern* kommer att behandlas under perioden.

Kyrkostyrelsen vill under perioden öka kunskapen i hbtq-frågor. Kyrkostyrelsens ambition är att färdigställa en processmodell för förstärkt arbete med hbt-frågor, som kan användas i församlingar.

Det sker ett kontinuerligt arbete i gender- och mångfaldsfrågor. Jämställdhetskravet som redogör för jämställdheten i Svenska kyrkan och som presenteras för kyrkomötet vart fjärde år medverkar till att frågan om jämställdhet uppmärksammas.

Barn och unga

Barn och unga är inte bara framtidens vuxna utan är viktiga här och nu i gudstjänster och församlingarnas liv. Att bereda plats och ta tillvara barn och ungas perspektiv och erfarenheter är viktigt både för Svenska kyrkans utveckling och för de unga själva. Arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet.

De barnkonsekvensanalyser som görs inför beslut i församlingar, stift och på nationell nivå är ett uttryck för en prioritering som i praktiken innebär en återkommande nyorientering. Detta innebär eftertanke i vår strävan att värna barnets livssituation och en utmaning att verka för en kyrka som rymmer barn och unga.

Den ökade ohälsan bland unga är oroväckande. Den diakonala aspekten av kyrkans arbete med barn och unga måste därför tas på allvar.

Under perioden påbörjas en utvärdering av det arbete som hittills gjorts med barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan. De erfarenheter och lärdomar som analyserna bidragit till i stift och församling ska summeras och lyftas fram, i syfte att säkra och utveckla arbetet.

Under perioden genomförs ett utvecklingsarbete med syftet att dels stärka informationsinsatser och dels uppmärksamma konfirmationens betydelse som ett stöd till ungas livskvalitet så som det formuleras i Svenska kyrkans riktlinjer för konfirmandarbetet. Stiftsvisa fortbildningar och även en nationell konferens genomförs under perioden. Fokus kommer att ligga på konfirmandarbetets diakonala perspektiv utifrån infallsvinklarna integration, mångkultur och antidiskriminering.

Under perioden kommer kyrkomötesuppdragen, KmSkr 2015:12 *Kyrkan och idrotten* och KmSkr 2014:2 *Nationellt program för praktik för unga* att hanteras.

Eftersom unga människor ofta flyttar pågår ett arbete för att utveckla arbetssätt och tekniska verktyg som synliggör och underlättar möjligheten att följa unga medlemmar som byter bostadsort. På större högskoleorter väljer en del studenter att delta i det ekumeniska arbete som bedrivs i Universitetskyrkan, men för både studenter och andra unga kan en personlig inbjudan från en församling på den nya bostadsorten innebära en naturlig ingång även till det lokala församlingslivet. Svenska Kyrkans Ungas erfarenhet är att många unga människor förlorar kontakten med kyrkan när de byter bostadsort.

Eftersom Svenska kyrkan är rikstäckande finns förutsättningar att medvetet och strukturerat följa våra medlemmar så att relationen kan bestå när man flyttar till en ny bostadsort. Under planeringsperioden kommer församlingar ges möjlighet att i någon form få kännedom om såväl när unga människor som äldre flyttar till församlingen.

Svenska Kyrkans Unga får fortsatt ett ekonomiskt bidrag från kyrkostyrelsen varje år.

Ideellt engagemang

Många människor som idag saknar en närmare relation till Svenska kyrkans verksamhet skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Dessa människors engagemang, kompetens och nätverk bör tas tillvara och anställda i Svenska kyrkan behöver utbildas i att leda ideella medarbetare med varierande kompetens

Kyrkostyrelsen stödjer ideellt engagemang genom att bidra till och samverka med nätverket *Ideellt forum i Svenska kyrkan* och *Volontärbyrån i Svenska kyrkan* som i samverkan med stiftet erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Detta arbete ska stärkas och utvecklas i samarbete med stift och församlingar särskilt relaterat till flyktingsituationen och minskade ekonomiska resurser. En kyrka med fler ideella krafter kan både berika och förnya verksamheten. Insatser planeras för att stärka de anställda i förmågan att leda ideella medarbetare och bidra till deras kontinuerliga inspiration och fortbildning. Svenska kyrkan är också medlem i paraplyorganisationen *Forum – Idéburna organisationer med social inriktning*.

Flerspråkighet och minoriteters rättigheter

Minoritetsrättigheterna har stärkts och språkkompetensen i finska, meänkieli och samiska har ökat hos många myndigheter. Den lagstadgade skyldigheten för kommuner att samråda med företrädare för de nationella minoriteterna påverkar församlingarnas arbete eftersom de i sitt arbete möter personer från dessa grupper. På vissa orter är församlingen den enda organisation som företräder minoriteten och har då en viktig roll som röstbärare i minoritets- och urfolksfrågor.

Arbetet inom flerspråkighetsområdet inriktas på kunskapshöjande och metodutvecklande insatser som förväntas ge församlingar bättre förutsättningar att klara den grundläggande uppgiften även på de nationella minoritetsspråken. Under perioden fortsätter arbetet med att tillgängliggöra bibeln, psalmer och kyrkliga böcker på dessa språk.

Under perioden stärks insatserna för att synliggöra samers erfarenheter. De diakonala insatserna behöver stärkas för att möta samer i deras existentiella frågor och för att öka dialogen med majoritetssamhället. Kyrkostyrelsen uppvaktar regering och riksdag till stöd för en ratificering av ILO-konvention nr 169 och sommaren 2017 står Svenska kyrkan värd för de samiska kyrkodagarna i Arvidsjaur.

Ett fortsatt arbete planeras i samverkan med berörda stift för att sprida kunskap om innehållet i vitboken om kyrkans historiska relation till samerna och för att fördjupa dialogen om försoning med samer och samiska företrädare inom Svenska kyrkan. Frågan om sannings- och försoningskommission kommer också att lyftas bland annat på de samiska kyrkodagarna.

Kommunikationsstöd

De förändrade kommunikationsmönstren utmanar Svenska kyrkan. Det ställer krav på ett stärkt praktiskt och strategiskt kommunikationsstöd, inte minst i det medielandskap som finns för reflektion och samtal i kyrka och samhälle.

De kärnvärden och ledord som ska präglade all kommunikation är närvaro, öppenhet och hopp. Allt kommunikationsarbete ska sikta mot en kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra. Den nationella nivån ska fungera som en sammanhållande kraft genom samlat kommunikationsstöd till stift och församlingar. De kommunikationsverktyg som redan är utvecklade bör användas och för kyrkostyrelsen handlar det om att i samarbete med stiftet synliggöra dem än mera för församlingarna.

Det behöver satsas mera på kommunikation till en bredare allmänhet de närmaste åren. Konkret innebär det att tematiska och målgruppsanpassade verktyg behöver utarbetas. Under perioden är bland annat kyrkovalet 2017 en kommunikationsutmaning. Att prioritera, samordna och effektivisera kommunikationsarbetet för hela Svenska kyrkan kan minska andelen trycksaker och spara resurser vilket bidrar till ett hållbart samhälle.

Det kommer att ske en varumärkesöversyn av Svenska kyrkans internationella arbete under perioden.

Den digitala kommunikationen behöver förbättras, inte minst internt i Svenska kyrkan genom intranätet. Detsamma gäller kyrkans närvaro på sociala medier. Kyrkomötesuppdragen KmSkr 2015:16 *Nationell samordning av närvaro på nätet*, KmSkr 2014:17 *Svenska kyrkan på nätet* samt KmSkr 2011:10 *Den svenska psalmboken* kommer att behandlas under perioden.

Administrativ samverkan

Kyrkomötet har vid flera tillfällen konstaterat att samverkans- och samordningsområdet inom Svenska kyrkan är ett angeläget och prioriterat område för att arbetet ska bedrivas kostnadseffektivt, kvalitativt och hållbart. För att möta de effektiviseringsbehov som finns för samtliga enheter i Svenska kyrkan planerar kyrkostyrelsen att arbeta vidare med att utveckla en administrativ samverkan, i syfte att församlingar även på sikt ska ha tillräckliga resurser för att på bästa sätt kunna verka i sin samtid. Detta innebär ett gott förvaltarskap och är inget nytt för kyrkan som i alla tider förmått anpassa sig till nya förutsättningar för att fullgöra sitt uppdrag. Det goda förvaltarskapet som Svenska kyrkan strävar efter är en ledstjärna för hur vi ska handskas med våra ekonomiska resurser. Omsorgen om dem som lever i utsatta situationer och förnyelse av gudstjänstliv och undervisning ska inte behöva begränsas av kyrkans sätt att sköta det som i sammanhanget utgör stödfunktioner. Kyrkostyrelsens strävan är att det ska finnas en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots att förutsättningarna är olika. Utvecklingsarbetet sker i nära samverkan med stiftens både vad gäller kontinuerlig analys och den fortsatta planeringen och den nationella nivån är en sammanhållande kraft för detta arbete.

Verksamheten inriktas på att förvalta och utveckla systemstöd inom området kyrklig administration, stödda stift och församling inom de prioriterade samverkansområdena ekonomi- och personaladministration, fastighetsförvaltning, inköpsstöd samt ärende- och dokumenthantering inklusive arkiv. Likaså att erbjuda användarvänligt, tillförlitligt och tillgängligt IT-stöd, där IT-säkerhet och hållbarhet är viktiga grundpelare. Verksamheten inriktas också på att bevaka och analysera teknikutveckling i syfte att identifiera områden där ökad grad av digitalisering kan bidra till ökad verksamhetsnytta och lägre kostnader. Utvecklingen av gemensamma stöd kräver även att support- och utbildningsfrågor hanteras och utvecklas så att det finns ett ändamålsenligt stöd till verksamheten.

För att skapa bättre förutsättningar kommer kyrkostyrelsen att under perioden intensifiera arbetet med att tydliggöra och kommunicera de kostnadsbesparingar och den kvalitetshöjning som den administrativa samverkan möjliggör.

I skrivelsen KsSkr 2016:6, *Gemensamt ansvar – Fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, föreslås att ett för kyrkan gemensamt fastighetsregister skapas. För att möjliggöra detta har ramen för 2017–2019 utökats med 20 miljoner kronor.

Ramavtal för hela Svenska kyrkan har under 2015 genererat besparingar på drygt 120 miljoner kronor, en ökning med 50 miljoner kronor i förhållande till året innan. En inledande analys indikerar att om arbetet med inköp hanteras på ett mer systematiskt och gemensamt sätt kan det finnas en potential till årliga besparingar på mellan 300–500 miljoner kronor som helhet i Svenska kyrkan. Då efterfrågan på gemensamma avtal är fortsatt hög inom flera områden vidareutvecklas upphandlingsfunktionen under de kommande åren. Kyrkostyrelsen sluter varje år ett kopieringsavtal med Bonus Presskopia som ger församlingar rätt att utan kostnad fritt kopiera exempelvis sångtexter för verksamheten. Med anledning av den nya kyrkohandboken kommer behovet av avtal för kopiering att påverkas. Att verka för församlingarnas och stiftens förmåga att finna finansiering för utvecklingsarbete eller särskilda satsningar är en strategisk uppgift. Det finns ett ramavtal med Ekumeniska EU-kontoret som har till uppgift att ge stöd till stift och församlingar vid ansökan om EU- och Socialfondsfinansiering.

Tabell 4. Kostnader och finansiering av stöd till stift och församlingar

KsSkr 2016:1

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	22	18	18	17	17	2	1
Allmän utjämningsavgift	148	90	74	80	86	12	-49
Finansförvaltningen	5	199	215	213	147	58	114
Kostnader	-175	-307	-307	-311	-251	-72	-67
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras öka jämfört med tidigare ram. Den främsta orsaken är att de av kyrkostyrelsen avsatta 60 miljoner kronor årligen för fortsatt stöd i arbetet med flyktingar och asylsökande redovisas under detta verksamhetsområde. Dessa medel kommer senare att fördelas av kyrkostyrelsen. Ramen har också utökats med 20 miljoner kronor för ett gemensamt fastighetsregister.

Det har skett en omklassificering av projektet *Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering* (GADD), som tidigare har redovisats under verksamhetsområdet Ledning och administration. Detta betyder att en ökad kostnad om cirka 10 miljoner kronor redovisas här och motsvarande kostnadsminskning under Ledning och administration.

Kyrkomötet beslutade förra året om en satsning för 2016-2018 på 150 miljoner kronor till stiftet för att underlätta anslutning till den gemensamma IT-plattformen. Kyrkostyrelsens målsättning är att minst 85 procent av kyrkans anställda är anslutna till GIP vid utgången av 2018. Medel för satsningen ingår i kostnaderna ovan med 50 miljoner kronor för både 2017 och 2018.

Gemensamma IT-system

Uppdraget innebär ett ansvar för de gemensamma systemlösningarna vilket innebär drift, förvaltning och utveckling av gemensamma IT-system inom bland annat områdena kyrklig administration, ekonomi- och personal, fastighet och kulturarv, digital kommunikation samt den gemensamma IT-plattformen. Uppdraget innebär även ansvar för utbildning och support.

Arbetet med gemensamma IT-system är en central förutsättning för det strategiska arbetet inom det administrativa samverkansområdet. Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en betydelsefull infrastruktur som möjliggör en enhetlig grund för samordning av administrativa system inom Svenska kyrkan. Nyckelord för perioden är enkelt, tillförlitligt, tillgängligt och säkert.

Verksamheten inriktas på en stabil leveransorganisation där det övergripande målet är att stödja både verksamhet och användare inom IT-området. Krav på hög säkerhet och kontinuerlig riskanalys är naturliga delar av verksamheten.

Det stora beroendet av en fungerande IT-verksamhet, för församlingar, både internt och i förhållande till medlemmar och allmänhet leder till att frågor som rör IT-säkerhet blir allt viktigare. Under perioden kommer därför ambitionen inom detta område att höjas genom att en tydlig funktion för systematisk hantering av säkerhets- och riskfrågor inrättas. Genom GIP hanterar den nationella nivån även driften av församlingarnas IT-miljö och programvaror, däremot har den nationella nivån inte ansvar för nät- och datorarbetsplatser. Inom dessa områden finns i stället olika typer av ramavtal. Under planeringsperioden kommer kyrkostyrelsen att ta ett större ansvar för att samordna och kvalitetssäkra även dessa områden.

Under perioden krävs att nya systemstöd upphandlas eller utvecklas på flera områden. Det beror på tillkommande behov, nya områden för samverkan samt att vissa system nått slutet av sin tekniska livslängd.

Tabell 5. Kostnader och finansiering av gemensamma IT-system

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	56	59	87	99	111	20	27
Allmän utjämningsavgift	175	161	169	167	165	9	9
Kostnader	-231	-220	-257	-266	-276	-29	-36
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Både kostnader och intäkter planeras öka jämfört med tidigare ram och mellan åren. Den största anledningen till ökningen är vidarefakturerings till stift och församlingar inom området gemensamma administrativa system. Även inom den gemensamma IT-plattformen planeras intäkter och kostnader öka jämfört med tidigare ram.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Uppdraget är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppdraget att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut, har sin placering i Uppsala men undervisning bedrivs också i Lund. Institutet ger en integrerad pastoralteologisk utbildning efter genomförd grundutbildning för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Utbildningen innehåller gemensamma moment för att de studerande i framtiden ska vara förberedda för att samverka på bästa sätt, men också kurser specifika för respektive yrke.

Verksamheten inriktas på att stärka studenternas färdigheter och yrkesidentitet, deras förmåga att analysera och reflektera över kyrkan, samt att bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan. Institutet ska utveckla kyrkomedarbetare vars kompetens ska svara mot Svenska kyrkans framtida behov.

Till utmaningarna för ett nyligen etablerat utbildningsinstitut hör att hitta en hållbar form för organisation av verksamhet och personella resurser och att hålla samman institutet i en gemensam pedagogisk och teologisk vision. Det krävs dessutom en väl fungerande organisation för kontakter med stiftet. Stiftet har ansvar dels för utformningen och genomförandet av minst åtta veckors praktik, vilket krävs för antagning till utbildningsinstitutet, dels för genomförandet av tre veckors verksamhetsförlagd utbildning i samverkan med utbildningsinstitutet.

De utlokaliserade pastoralteologiska grundkurserna i Göteborg och i Lund samt distansutbildningarna innebär ökade timpläro- och lokalkostnader. Distansutbildningen till diakon kommer att fortsätta erbjudas under planeringsperioden och motiveras av kommande höga pensionsavgångar och ett omfattande rekryteringsbehov av nya kompetenta diakoner. Minst 45 diakoner per år bedöms behöva utexamineras för att möta behoven.

Det finns en särskild utmaning för kyrkomusikerprogrammet då det idag är mycket svårt att rekrytera studeranden i en omfattning som svarar mot behoven. Flera faktorer samverkar här på ett för utbildningen negativt sätt. På grund av bristen

på kyrkomusiker anställer församlingarna ofta icke utbildade kyrkomusiker vilket minskar motivationen att avsluta utbildningen, musikhögskolorna har svårighet att klara ekonomin för kyrkomusikerutbildningarna och möjligheten för barn och unga att tidigt börja spela orgel har minskat.

Under planeringsperioden kommer den behörighetsgivande utbildningen för blivande kyrkoherdar att utvärderas och utvecklas. Kyrkomötesuppdraget KmSkr 2015:31 *Utredning om utökning av kyrkoherdeutbildningen* ska hanteras under perioden.

Under 2017 påbörjas arbetet med att organisera hur utvärderingen av utbildningsreformen ska genomföras. Först från och med hösten 2017 kan alla fyra program utformas på grundval av de behörighetsregler som fanns i utbildningsreformens intentioner. Fram till dess gäller fortfarande vissa övergångsregler. Det finns även ett kyrkomötesuppdrag, KmSkr 2015:15 *Adjunksår för diakoner* som kommer att behandlas under perioden.

För att verka i den mångdimensionella verklighet som kyrkan har att förhålla sig till krävs engagerade och kompetenta medarbetare. Kyrkostyrelsen anser att det är angeläget med strategisk kompetensförsörjning, som även innebär åtgärder för att fortbilda och behålla medarbetare i organisationen, och kommer därför att diskutera förutsättningarna för sådana insatser i stiftet under planeringsperioden.

Tabell 6. Kostnader och finansiering av Svenska kyrkans utbildningsinstitut

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	1	0	0	0	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	50	52	53	54	55	0	0
Kostnader	-51	-52	-53	-54	-55	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras vara oförändrade jämfört med tidigare ram.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Uppdraget är att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen. Detta sker genom akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, återkommande internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter.

Verksamheten är inriktad mot frågor som rör kristen livstolkning och ekumenik och har en sociokulturell pedagogisk profil och värnar lokalt om genuina möten med *den andre* genom att vara på en plats som inbjuder till samtal, reflektion och förståelse om hållbar utveckling, fred och försoning samt lärande. Verksamheten inriktas också på att utveckla standardiserade kurspaket samt en strukturerad kursplanering.

STI är en resurs för Svenska kyrkan som helhet och dess verksamhetsprofil behöver bli mer känd i Svenska kyrkan. Verksamheten planeras fortgå med god kursbeläggning, men den påverkas av konflikter i regionen. Säkerhetsnivån i Israel är höjd på grund av våldet lokalt och kriget i Syrien. Om situationen eskalerar under planeringsperioden kommer det att ha negativa konsekvenser på kursverksamheten.

Ambitionen är att samarbetet med Svenska kyrkans utbildningsinstitut och med flera svenska och utländska universitet ska utvecklas. Likaså kommer samarbetet med Sensus studieförbund och Bilda att öka under perioden.

Alltsedan institutet bildades har ett aktivt regelbundet gudstjänstliv bedrivits, och institutets identitet har delvis knutits till detta.

Tabell 7. Kostnader och finansiering av STI

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	2	1	1	1	1	1	1
Allmän utjämningsavgift	5	3	4	4	4	0	0
Ränta ändamålsbest. medel	1	1	1	1	1	-1	-1
Kostnader	-7	-5	-5	-5	-5	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader planeras vara oförändrade jämfört med tidigare ram.

Forskning

Uppdraget är att främja forskning inom teologi och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Verksamheten inriktas på att genomföra forskning vars resultat utgör underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag samt om religionernas roll i det mångkulturella samhället. Arbetet innebär också att tillgängliggöra och kommunicera forskningsresultaten så dessa kan komma till användning i församlingarna. Under planeringsperioden bedrivs forskningen utifrån den gemensamma plattformen *Samhällsteologi*.

Forskningen kommer i huvudsak att ske inom följande områden: Diakonal utveckling och välfärdsfrågor, mänskliga rättigheter och religionsfrihet, migration, global etik, globala normbildningsprocesser och mångkulturalism samt genusrelationer i kyrka och samhälle. Under perioden kommer kyrkomötesuppdraget KmSkr 2015:8 *Sekulära alternativ till kyrkliga handlingar* att behandlas i en undersökning.

Tabell 8. Kostnader och finansiering av forskning

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Allmän utjämningsavgift	9	11	11	11	11	0	0
Kostnader	-9	-11	-11	-11	-11	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras vara oförändrade jämfört med tidigare ram.

Uppdraget är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Verksamheten inriktas på att stödja Svenska kyrkan som kulturarrangör och stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan. Svenska kyrkans kulturstipendier delas ut varje år och bidrar till nya konstnärliga verk. I bedömningen av ansökningar är konstnärlig kvalitet och existentiell relevans mest avgörande.

I avsikt att stärka medarbetare att använda film som metod i arbetet med människors livstolkning och reflektera teologiskt fortsätter utvecklingen av Svenska kyrkans filmarbete. Genom filmpriserna *Angelos* under Göteborgs filmfestival och Svenska kyrkans ungdomsfilmpris vid Barn- och ungdomsfestivalen i Malmö ges stöd till mötet mellan kyrka och kultur och det stärker Svenska kyrkans reflektion kring sin samtid och sitt uppdrag.

Konceptet *Se Människan* vid Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, ett av Svenska kyrkans viktiga fönster mot omvärlden, fortsätter att utvecklas och under 2017 kommer Svenska kyrkan att göra en särskild satsning med anledning av reformationsåret.

Kyrkomötet har beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, KmSkr 2013:20 *Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet*. Kyrkostyrelsen har därför initierat ett arbete för att ta fram en plattform om kyrkomusiken samt etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv. I analysarbetet ska hänsyn tas till den statliga finansieringen av kulturen och förändringar i Svenska kyrkans organisation för att möta denna förändring. Resultatet av arbetet ska kommuniceras och diskuteras vid kyrkomusiksymposiet 2018.

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på nätet fortsätter i samarbete med Verbum Förlag AB, ett arbete som även det bygger på ett kyrkomötesuppdrag KmSkr 2011:10 *Den svenska psalmboken*.

Tabell 9. Kostnader och finansiering av kultur

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	1	1	0	0	0	-1	-1
Allmän utjämningsavgift	3	4	5	5	6	1	1
Kostnader	-4	-5	-5	-5	-6	0	0
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras vara oförändrade jämfört med tidigare ram.

Kulturarvet och kyrkliga kulturminnen

Uppdraget är att administrera, förvalta och utveckla modell för fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning i syfte att säkerställa en långsiktigt hållbar förvaltning av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning och redovisar användningen till regeringen. Uppdraget är också att verka för att det kyrkliga kulturarvet ses som och är en resurs för samhälle och kyrka.

Verksamheten inriktas på att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen. I detta ingår att skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarvet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling. Det kyrkliga kulturarvet ska betraktas som en angelägenhet och tillgång för alla i samhället.

Kyrkostyrelsen vill bidra till en insiktsfull dialog i församlingarna om kyrkorummets plats för människors djupaste frågor om tillvaron, dess kulturhistoriska värden och dess funktion som en resurs för människor i en tid av förändring.

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan ett bidrag, en kyrkoantikvarisk ersättning från staten för antikvariska merkostnader vid vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Det årliga bidraget är fastställt till 460 miljoner kronor.

Kyrkostyrelsen anser det angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning. Under planeringsperioden fokuseras på tre områden. Det första är utveckling av kvalitet, effektivitet och analys, inklusive en ny modell för fördelning av ersättningen. Det andra området är nationellt stöd och utvecklade redskap i förvaltningen av fastigheter och kulturarv. Det tredje området handlar om strategisk utveckling av det kyrkliga kulturarvet som resurs för samhälle och kyrka, med fokus på utvidgat bruk, kommunikation av kulturvärdena och tillgänglighet till kyrkorna.

Under planeringsperioden sker förberedelser inför 2019 års Kontrollstation, då staten utvärderar Svenska kyrkans användning av den kyrkoantikvariska ersättningen den senaste femårsperioden.

Tabell 10. Kostnader och finansiering av kyrkliga kulturminnen

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	589	530	460	460	460	-20	0
Allmän utjämningsavgift	7	9	9	9	10	-1	-1
Kostnader	-596	-539	-469	-469	-470	21	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Mot bakgrund av att det tidigare funnits ett ackumulerat överskott kopplat till den kyrkoantikvariska ersättningen har kyrkostyrelsen vidtagit åtgärder genom att bland annat höja tilldelningen till församlingar och stift. Idag är bedömningen att överskottet är hanterat genom att medlen kunnat utbetalas eller tilldelas till projekt. För att inte skapa negativa effekter för potentiellt bidragsberättigad verksamhet sker en successiv nedtrappning från tidigare nivåer till en nivå i linje med den statliga tilldelningen av ersättning på 460 miljoner kronor.

Uppdraget är att verka för att det finns kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder och samverka med nordiska och internationella organ samt främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också i uppdraget.

Det pågår ett kontinuerligt analysarbete kring hur framtidens utlandskyrka ska formas, bland annat mot bakgrund av svenskarnas förändrade resemönster. Allt fler svenskar rör sig utomlands och drygt 600 000 svenskar bor för närvarande utomlands enligt SVIV, *Svenskar i världens* senaste räkning. Till detta ska turister och de människor som stannar utomlands kortare tid än sex månader räknas. Det finns en utmaning i att skapa en flexibel organisation som möter de förändringar som sker vad gäller resande och som möter de resandes och verksamhetens behov.

Verksamheten inriktas på att höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser.

Den inomkyrkliga omvärlden måste följas noggrant och utlandsförsamlingarna måste präglas av den utveckling och förnyelse som sker hemma utifrån den historia och kontext där de verkar. Erfarenhetsutbytet mellan Svenska kyrkan i Sverige och Svenska kyrkan i utlandet behöver utvecklas, likaså möjligheten till vänförsamlingar där utbyte av medarbetare skulle kunna ske.

Det diakonala arbetet utvecklas kontinuerligt och nya arbetsformer etableras. Efter inventering av de diakonala behoven är det tydligt att den diakonala verksamheten i Thailand behöver stärkas, inte minst genom att vistelser i landet inte längre är säsongsbetonat utan sker året om. Kyrkorna är naturliga samlingsplatser för svenskar utomlands, inte minst vid kris och katastrof som under den senaste tidens terrorhandlingar. Detta innebär att fysiska säkerhetsrutiner behöver ses över.

Tabell 11. Kostnader och finansiering av arbete bland svenskar i andra länder

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	19	17	18	18	18	1	1
Varav insamlade medel	12	10	10	10	10	0	0
Varav erhållna bidrag	1	4	4	4	5	0	0
Varav övr. int., förändr. ändamålsbest. Medel	6	3	4	4	4	1	1
Allmän utjämningsavgift	80	74	74	74	74	0	0
Kostnader	-99	-91	-91	-91	-92	-1	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader planeras vara i stort sett oförändrade jämfört med tidigare ram.

Utjämningsystemet

Uppdraget är att svara för det kyrkliga utjämningsystemet genom att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella olikheter mellan ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan, för att skapa bättre ekonomiska förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämnning) samt stiftsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar stiftsbidrag och stora delar av den nationella nivåns verksamhet. Årligen erhåller Svenska kyrkan kyrkoavgifter om cirka 13 miljarder kronor, utjämningsystemet omfördelar cirka tio procent av detta belopp.

Allmän utjämningsavgift utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget (medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomst) följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos över skatteunderlagets utveckling.

Utjämnning på församlingsnivå följer av kyrkoordningens bestämmelser om inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag i nu gällande utjämningsystem följer varandra påverkar utjämnningen på församlingsnivå inte den nationella nivåns resultat.

Utjämnning på stiftsnivå består i nu gällande utjämningsystem av stiftsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift). Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

I enlighet med förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar* kommer ett nytt utjämningsystem att träda i kraft 2018 med en övergångsperiod på fyra år. Det innebär att två olika utjämningsystem kommer verka parallellt från 2018. Till följd av införandet beräknas kostnaderna öka med 60 miljoner kronor 2018 på nationell nivå.

Tabell 12. Generell utjämnning

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	755	770	790	776	758	2	-29
Allmän utjämningsavgift	0	0	0	23	47	0	23
Kostnader	-755	-770	-790	-799	-805	-2	6
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Intäkter och kostnader planeras vara i stort sett oförändrade 2017 jämfört med tidigare ram. Från 2018 beräknas intäkterna minska som en konsekvens av det nya utjämningsystemet.

Tabell 13. Stiftsbidrag

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-460	-404	-390	-3	53
Avgår särskild utjämningsavg.	278	240	237	0	0	18	-213
Stiftsbidrag, netto	-179	-217	-224	-404	-390	14	-160
Kyrkounderhållsbidrag	0	0	0	-100	-100	0	-100
Utdelning prästlönetillgångar	0	0	0	237	237	0	237
Resultat	-179	-217	-224	-267	-254	14	-23
Allmän utjämningsavgift	179	217	224	267	254	-14	23
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras minska jämfört med tidigare ram då utdelningen från prästlönetillgångarna förväntas öka. Till följd av det nya utjämningsystemet ökar dock de totala kostnaderna från 2018 främst på grund av det nya kyrkounderhållsbidraget.

De direkta valen

Uppdraget är att ha ett övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftet i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Verksamheten inriktas på att ta tillvara erfarenheterna från tidigare kyrkoval och planera kyrkovalen i september 2017 utifrån samma grundförutsättningar som tidigare. Det kommer att krävas investeringar i nya val- och mandatsystem då det tidigare använda organisationsregistret ersatts av ett nytt systemstöd för den kyrkliga organisationen, *Kyrksam*. Vidare kommer ändrad folkbokföring att innebära nya förutsättningar för det systemstöd som behövs för valets genomförande. Den största förändringen i IT-utvecklingen är etablering av ett nytt grupp- och kandidatsystem som innebär att nomineringsgrupperna själva anmäler grupper, kandidater och beställer valsedlar, vilket tidigare skett på stiftsnivå. Under 2017 genomförs också omfattande utbildningsinsatser för nomineringsgrupper, valnämnder, valförrättare och rösträknare.

Tabell 14. Kostnader och finansiering av de direkta valen

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Allmän utjämningsavgift	10	33	56	4	7	1	-3
Kostnader	-10	-33	-56	-4	-7	-1	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Avvikelseerna mot föregående ram gäller i stort sett omfördelning av resurser mellan åren. Kostnaderna jämfört med föregående val förväntas öka. Sammanlagt planeras valet 2017 kosta 103 miljoner kronor för Svenska kyrkans nationella nivå. Kostnaderna för kyrkoval 2013 uppgick till 70 miljoner kronor. Ökningen består främst av kostnader för utveckling av ett nytt IT-stöd.

Inomkyrklig normgivning

Uppdraget är att för kyrkomötet bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på nationell nivå ska fullgöra sina uppgifter.

Verksamheten inriktas på att kontinuerligt producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Tabell 15. Kostnader och finansiering av inomkyrklig normgivning

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	0	0	0	0	0	-2	0
Allmän utjämningsavgift	47	60	61	57	57	-1	1
Kostnader	-47	-60	-61	-57	-57	3	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras i stort sett vara oförändrade jämfört med tidigare ram. En mindre minskning planeras för 2017 vilken huvudsakligen beror på att kyrkomötet väntas få något lägre kostnader för 2017 än vad som bedömdes i föregående ram.

Förtroendemannaorganisationen

Kyrkomötets arbete är grundläggande för den nationella nivåns verksamhet. Därför stärker och utvecklar kansliet kontinuerligt sin förmåga att stödja kyrkomötets arbete och kyrkostyrelsens förmåga att utföra de uppdrag kyrkomötet ger.

Kyrkomötets presidium har tillsatt en utredning som ska se över om det går att effektivisera kyrkomötets arbetsformer. Enligt planen kommer presidiet att lägga fram en skrivelse till 2017 års kyrkomöte.

I samarbete med Svenska Kyrkans Unga har *De ungas kyrkomöte* utvecklats och kyrkostyrelsen ser fram emot att de perspektiv barn och unga har kommer att påverka besluten ytterligare på Svenska kyrkans högsta beslutande nivå.

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0
Valprovsnämnd	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	0,0	0,0
Överklagandenämnd	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,0	0,0
	-1,1	-1,1	-1,0	-1,0	-1,0	0,0	0,0
Kyrkomötet, arrangemang	-4,3	-4,3	-4,7	-4,5	-4,5	0,0	1,0
Kyrkomötet, förtroendevalda	-12,9	-15,7	-18,6	-14,2	-14,3	1,0	1,0
Kyrkostyrelsen	-2,8	-3,7	-3,1	-3,3	-3,1	1,0	1,0
	-20,0	-23,7	-26,3	-22,0	-21,9	2,0	3,0

I jämförelse med föregående ram planeras kostnaderna för förtroendemannaorganisationen bli något lägre, vilket beror på lägre kostnader avseende kyrkomötet och kyrkostyrelsen.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppdraget är att förvalta nationellt kapital på ett sådant sätt att det bevaras till sin värdesäkrade nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Riskerna ska spridas och bästa möjliga hållbara totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av nationellt kapital följs FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för förvaltningen fortsätter inriktningen att påverka finansiella institut och övriga enheter i Svenska kyrkan i fråga om etik, ansvarsfull förvaltning och bolagsengagemang. Förhoppningsvis leder arbetet till att fler företag förhåller sig ansvarsfullt så att jordens resurser förvaltas till gagn för kommande generationer och att företag genom sitt agerande där de verkar bidrar till respekt och omsorg. Samtidigt uppfattas förhoppningsvis Svenska kyrkan som en trovärdig, kompetent och engagerad aktör inom området.

Tabell 17. Kostnader och finansiering av förvaltning av det nationella kapitalet

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Finansförvaltningen	11	15	13	13	13	-3	-3
Kostnader	-11	-15	-13	-13	-13	3	3
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna planeras minska och finansiering från finansförvaltningen öka på grund av ändrad princip kring hanteringen av bankkostnader. Det har också planerats för ett förväntat lägre ränteläge.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Uppdraget är att ansvara för beredskapen inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet och den internationella verksamhetens utsända medarbetare. Kyrkostyrelsen ansvarar, enligt samarbetsavtal med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, för att rekrytera präster till *Stödstyrkan*, som upprättats för att stödja svenska utlandsmyndigheter och medborgare i händelse av allvarlig olycka eller katastrof. Under perioden kommer ett antal präster att behöva rekryteras i anslutning till den grundutbildning och fältövning som MSB genomför.

Ett webbaserat verktyg för krisberedskap och krishantering färdigställs under 2016 och kommer under planeringsperioden att implementeras för användning på nationell nivå samt erbjudas stift och församlingar.

En aspekt av krisberedskapen som fått en allt större betydelse utifrån den aktuella samhällssituationen med ökat hot både i Sverige och i resten av världen, är säkerhetsfrågorna. Arbetet med säkerhetsaspekter under resor och vistelser utomlands för utsända medarbetare samt kyrkokansliets personal och förtroendevalda kommer att förstärkas ytterligare i och med de nya förutsättningarna. Kostnaderna och intäkter för uppdraget ingår i tabell 18.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Uppdraget är att utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet ska överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

I verksamheten ingår att förvara material från den nationella nivåns olika organ. Genom att upprätthålla den inomkyrkliga offentlighetsprincipen blir materialet tillgängligt för forskare. Vidare ingår det i uppdraget att ge stöd till stift och församlingar i form av information och rådgivning.

Utöver det löpande arbetet är verksamheten inriktad på att i samverkan med stiftet förbereda införande av ett dokumenthanteringssystem och e-arkiv. Ambitionen är att hela kyrkan ska kunna erbjudas gemensamma dokumenthanteringssystem och e-arkiv i framtiden. Kostnaderna för det löpande arbetet ingår i tabell 18.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppdraget är förutom tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen och samråda med stiftens företrädare om förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Utöver arbetet med tillsyn, råd, stöd och hjälp är verksamheten inriktad på att åstadkomma en ändrad lagstiftning beträffande äganderätten till egendomsmassan. Den frågan är av väsentlig betydelse för möjligheten till effektiv förvaltning framåt. Ett annat prioriterat område under perioden är att bidra med placeringsalternativ och kompetens inom kapitalförvaltningsområdet. Kostnaderna och intäkter för uppdraget ingår i tabell 18.

Ledning och administration

Uppdraget är att löpande säkra och utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning. För att bland annat säkra kvalitet i arbetet genomför kyrkostyrelsen ett omfattande och systematiskt dialogarbete med stiftet. Regelbundna överläggningar sker med förtroendevalda, biskopar och tjänstemän.

I syfte att skapa förbättrade förutsättningar för den strategiska styrningen och ledningen av verksamheten har ett långsiktigt utvecklingsarbete påbörjats. Under 2017 kommer fokus att ligga på att bereda underlag för en strategisk plan som kyrkostyrelsen ska kunna besluta 2018. Därefter utvecklas mer effektiva och ändamålsenliga processer för planering och uppföljning.

Ett gemensamt utvecklingsarbete pågår i ledningsfunktionerna på stiftskanslierna och på kyrkokansliet för att etablera ökad samverkan, samordning och hållbar utveckling. Under planeringsperioden kommer detta arbete att intensifieras.

Kyrkostyrelsen kommer under planeringsperioden att utreda hur Svenska kyrkan ska kunna stärka Svenska kyrkans arbetsgivaransvar för hela Svenska kyrkan.

Tabell 18. Kostnader och finansiering av ledning och administration

KsSkr 2016:1

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Extern finansiering	3	2	2	2	2	0	0
Allmän utjämningsavgift	50	55	58	69	80	-14	-14
Finansförvaltningen	0	1	1	1	1	0	0
Kostnader	-52	-58	-60	-71	-83	14	14
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

En mindre ökning av kostnader för ledning och administration jämfört med tidigare ram planeras. Denna ökning beror på ett utökat arbete med säkerhet och en satsning inom arbetsmiljöområdet.

I övrigt finns en sedan länge använd budgetteknik för att möta kostnadsökningar (inflation) om 10 miljoner kronor respektive år som i kommande budgetar omfördelas till de områden där kostnadsökning skett.

Därtill har en omklassificering av Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering (GADD) genomförts som medför att kostnaderna minskar med cirka 10 miljoner kronor inom detta verksamhetsområde för att i stället öka inom verksamhetsområdet Stöd till stift och församlingar. Anledningen till omklassificeringen är att verksamheten numera ingår i arbetet med administrativ samverkan och endast till en begränsad del avser arbete kopplat till den nationella nivån.

Sammanfattande tabeller över kostnader och finansiering

Tabell 19. Extern finansiering fördelat per verksamhetsområde

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	2	2	2	2	2	0	0
Internat. mission och diakoni	388	428	427	428	434	-22	-25
Stöd till stift och församlingar	22	18	18	17	17	2	1
Gemensamma IT-system	56	59	87	99	111	20	27
Svenska kyrkans utbildningsinstitut	1	0	0	0	0	0	0
STI	2	1	1	1	1	1	1
Kultur	1	1	0	0	0	-1	-1
Kyrkliga kulturminnen	589	530	460	460	460	-20	0
Arbete bland svenskar i andra länder	19	18	18	18	18	1	1
Generell utjämning	755	770	790	776	758	2	-29
Stiftsbidrag*	0	0	0	237	237	0	237
Inomkyrklig normgivning	0	0	0	0	0	-2	0
Ledning och administration	3	2	2	2	2	0	0
Särskild utjämningsavgift	18	0	0	0	0	0	0
	1 855	1 828	1 804	2 039	2 039	-19	212

* Stiftsbidrag består av utdelning från prästlönetillgångar 2018 och 2019 enl. tabell 13.

Tabell 20. Kostnader fördelat per verksamhetsområde

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Företrädskap	-6	-9	-11	-12	-12	-2	-2
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-29	-33	-30	-30	-30	0	0
Internat. mission och diakoni	-470	-521	-520	-521	-527	22	25
Stöd till stift och församlingar	-175	-307	-307	-311	-251	-72	-67
Gemensamma IT-system	-231	-220	-257	-266	-276	-29	-36
Svenska kyrkans utbildningsinstitut	-51	-52	-53	-54	-55	0	0
STI	-7	-5	-5	-5	-5	1	1
Forskning	-9	-11	-11	-11	-11	0	0
Kultur	-4	-5	-5	-5	-6	0	0
Kyrkliga kulturminnen	-596	-539	-469	-469	-470	21	1
Arbete bland svenskar i andra länder	-99	-91	-91	-91	-92	0	0
Generell utjämning	-755	-769	-790	-799	-805	-2	6
Stiftsbidrag*	-179	-217	-224	-504	-490	14	-260
De direkta valen	-10	-33	-56	-4	-7	-1	3
Inomkyrklig normgivning	-47	-60	-61	-57	-57	3	-1
Förvaltning av det nationella kapitalet	-11	-15	-13	-13	-13	3	3
Ledning och administration	-52	-58	-60	-71	-83	14	14
Fastigheter	-15	-22	-16	-15	-15	1	2
Dela tro – dela liv	-20	-19	-14	-2	0	2	0
	-2 765	-2 986	-2 992	-3 240	-3 203	-25	-311

* Stiftsbidrag består av kostnad för stiftsbidrag netto och kyrkunderhållsbidrag 2018 och 2019 enligt tabell 13.

Av kostnaderna utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, till exempel bidrag inom ramen för utjämningsystemet och den kyrkoantikvariska ersättningen. Dessa uppgår till omkring 1,5 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som kyrkostyrelsen finansierar i stället för att stift och församlingar debiteras sin andel, till exempel gemensamma systemlösningar.

Kostnads- och planeringsramarna är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som föreligger våren 2016. Med hänsyn till den tidsperiod planeringen avser finns dock osäkerheter. Följande exempel ger en uppfattning om betydelsen av olika antaganden.

Tabell 21. Känslighetsanalys

	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (miljoner kronor)
Allmän utjämningsavgift	1 öre	130
Medlemsandel	1%	9
Avkastning i finansförvaltningen	1%	70

Den viktigaste intäkten i Svenska kyrkan är kyrkoavgiften. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av avgiftsunderlaget är därmed centrala faktorer. In- och utträden 2016 påverkar kyrkoavgiftsintäkten först 2019. Medlemmarnas inkomster 2016 påverkar kyrkoavgiften 2018. Den ekonomiska utvecklingen globalt påverkar utvecklingen i Sverige och därmed avgiftsunderlaget. Andra faktorer som kan ha betydelse för verksamheten är förändringar i skattesystemet, politiska beslut kring offentliga bidrag som till exempel anslag från Sida. Dessutom råder osäkerhet om utvecklingen på finansmarknaden.

Tabell 22. Intäkter och kostnader för verksamheten

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Allmän utjämningsavgift	893	902	929	957	987	-4	-5
Särskild utjämningsavgift	18	0	0	0	0	0	0
Utdelning prästlönetillgångar	0	0	0	237	237	0	237
Generell utjämningsavgift	755	770	790	776	758	2	-29
Insamlade medel	222	215	216	218	223	6	4
Erhållna bidrag	773	748	699	699	699	-50	-28
Övriga intäkter	72	66	94	106	118	20	27
Förändr. ändamålsbest. medel	15	30	4	4	4	1	1
	2 748	2 731	2 733	2 996	3 027	-25	207
Finansförvaltningen (brutto)	322	343	360	368	379	-6	-20
Summa intäkter	3 071	3 074	3 093	3 365	3 406	-31	187
Generella utjämningsbidrag	-755	-769	-790	-799	-805	-2	6
Stiftsbidrag	-179	-218	-224	-404	-390	14	-160
Kyrkounderhållsbidrag	0	0	0	-100	-100	0	-100
Utveckl.samarbete/bistånd	-275	-304	-300	-297	-298	48	55
Riktat församlingsbidrag	-4	-125	-110	-110	-60	-60	-60
Kyrkoantikvarisk ersättning	-589	-530	-460	-460	-460	20	0
Övriga lämnade bidrag	-86	-79	-71	-65	-65	-1	3
Externa kostnader	-437	-473	-546	-522	-533	-33	-44
Personalkostnader	-390	-437	-452	-458	-469	-17	-18
Avskrivningar	-16	-11	-10	-9	-8	4	4
Kostnadsram	-2 730	-2 946	-2 962	-3 224	-3 189	-27	-314
Fastighetsfinansiering	-15	-22	-16	-15	-15	1	2
Dela tro – dela liv	-20	-19	-14	-2	0	2	0
Nettoresultat	305	87	102	124	203	-55	-125

Den planerade rambudgeten för 2017–2019 uppvisar ett positivt resultat för respektive år som en konsekvens av resultatet från finansförvaltningen. I planeringen är hänsyn tagen till förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar*.

Allmän utjämningsavgift beräknas bli i nivå med tidigare ram och planeras öka mellan åren till följd av förbättrat avgiftsunderlag. Som konsekvens av att förändringarna i utjämningsystemet träder i kraft 2018 ökar intäkterna genom utdelning från prästlönetillgångar. Detta möts till viss del av minskade intäkter från generell utjämningsavgift.

Insamlade medel beräknas öka jämfört med tidigare ram. Erhållna bidrag planeras minska till följd av lägre ianspråktagen kyrkoantikvarisk ersättning jämfört med tidigare ram, 20 miljoner kronor. Nivån på kyrkoantikvarisk ersättning är nu anpassad till det årliga anslaget om 460 miljoner kronor. Vidare har anslag från Sida sänkts med ungefär 30 miljoner kronor jämfört med föregående ram efter det att en ny bedömning har gjorts. Övriga intäkter förväntas öka med 20 miljoner kronor respektive 27 miljoner kronor jämfört med tidigare ram, vilket huvudsakligen beror på ökade intäkter inom IT-området.

Kostnaderna ökar från 2018 för stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag som en konsekvens av förändringarna i utjämningsystemet. Till följd av införandet beräknas kostnaderna öka med 60 miljoner kronor 2018 på nationell nivå.

Vidare beräknas kostnaderna för utvecklingssamarbete/bistånd inom den internationella verksamheten minska med ungefär 50 miljoner kronor, bland annat till följd av minskat anslag från Sida. I budgeterade kostnader ingår dessutom ett särskilt bidrag till ökad GIP-anslutning med 50 miljoner kronor för 2017 och 2018 i

enlighet med tidigare beslut av kyrkomötet. På raden för riktat församlingsbidrag återfinns den av kyrkostyrelsen planerade satsningen för fortsatt stöd i arbetet med flykting och asylsökande med 60 miljoner kronor respektive år, vilket får till följd att kostnaderna ökar jämfört med tidigare ram. Kostnaderna för kyrkoantikvarisk ersättning minskar i samma omfattning som intäkterna.

Externa kostnader beräknas öka inom den internationella verksamheten till följd av en planerad kännedomssatsning och kostnader för ökat samarbete inom ACT-alliansen. Vidare sker ökningen av de externa kostnaderna bland annat inom områdena administrativ samverkan för gemensamt fastighetsregister, säkerhet, kris- och katastrofberedskap samt den gemensamma IT-plattformen. Satsningar inom den internationella verksamheten är även en bidragande orsak till att personalkostnaderna ökar.

Mot denna bakgrund är förslaget till kostnadsram för 2017 på 2 962 miljoner kronor, planeringsram för 2018 på 3 224 miljoner kronor och planeringsram för 2019 på 3 189 miljoner kronor.

Tabell 23. Nationell fastighetsfinansiering

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Plan. ram 2020	Plan. ram 2021	Total 5-års ram
Svenska kyrkan i utlandet	-14	-19	-14	-14	-14	-14	-17	-71
STI	-1	-3	-2	-1	-1	-2	-1	-7
	-15	-22	-16	-15	-15	-16	-15	-78

Den nationella fastighetsfinansieringen löper vid sidan om detaljbudget och ram-budget med ett totalbelopp över en femårsperiod. I ovanstående tabell visas den planerade användningen över tid. I beloppen i ovanstående tabell ingår avskrivningar med 1,5 miljoner kronor för respektive år avseende redan vidtagna åtgärder på fastighetsområdet.

Förslag till ram för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler för perioden 2017-2021 är 71 miljoner kronor. Förslag till ram för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem för perioden 2017-2021 är 7 miljoner kronor.

Tabell 24. Satsning på undervisning och mission (*Dela tro – dela liv*)

	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Total summa
Dela tro – dela liv	-1	-5	-20	-19	-14	-2	0	-60

I ovanstående tabell visas hur kostnaderna för satsningen *Dela tro – dela liv* förväntas fördela sig över planeringsperioden. Satsningen sträcker sig över perioden 2013-2018.

Balansräkningen

Tabell 25. Ändamålsbestämda medel¹

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Internationell mission och diakoni	158	113	110	106	103	-29	-31
Arbete bland svenskar i andra länder	29	29	28	27	26	0	0
Övriga verksamheter	2	16	16	16	16	0	0
	189	158	154	149	145	-29	-31

Ändamålsbestämda medel planeras vara nästan oförändrade under planeringsperioden, se tabell 22. För den internationella verksamheten bedöms att nivån på ändamålsbestämda medel bör ligga på denna nivå för att på ett ansvarsfullt sätt kunna bedriva verksamheten. För internationell mission och diakoni ingår 25 miljoner kronor avseende ideella placeringar i ändamålsbestämda medel. För verksamheten kvarstår därmed 88 miljoner kronor i destinerade medel inför 2017. Balanserade medel för respektive år visas i ovanstående tabell.

Avvikelsen i jämförelsekolumnerna beror på högre planerad förbrukning 2016 jämfört med tidigare ram. Detta innebär således ingen större skillnad i förbrukning under perioden jämfört med tidigare planering.

Tabell 26. Eget kapital och målkapital²

	Utfall 2015	Detalj- budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm- förelse 2017	Jäm- förelse 2018
Totalt eget kapital	7 071	7 219	7 260	7 384	7 587	-28	-153
Skillnad mot målvärde	2 868	2 848	630	622	689	-2 371	-2 542
Skillnad mot målvärde +25%	1 817	1 755	-1 028	-1 069	-1 035	-2 957	-3 140
Målvärde	4 204	4 372	6 630	6 763	6 898	2 343	2 390
Målvärde +25%	5 255	5 465	8 288	8 453	8 622	2 929	2 987

Den omvärldsanalys som ligger till grund för kyrkostyrelsens planering pekar på fortsatt förändrade förutsättningar för Svenska kyrkans alla delar under de kommande decennierna. Det nationella kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen har inom ramen för beredningsarbetet med Svenska kyrkans kapital-situation fört en dialog med stiftet och funnit en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Dialogen med stiftet, inom vilken bland annat diskussioner om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar är centrala, kommer att fortsätta under planeringsperioden.

I KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital-situation* föreslår kyrkostyrelsen att kyrkomötet beslutar att målnivån för den nationella nivån eget kapital ska vara 6 500 miljoner kronor.

Ovanstående tabell visar totalt eget kapital per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet kan variera. För 2015 var målvärdet 4 204 miljoner kronor. Målvärdet överskreds då med 1 817 miljoner kronor,

1 Utgående balans för respektive år.

2 Utgående balans för respektive år.

varav 1 534 miljoner kronor avsåg ej realiserad värdeökning inom finansförvaltningen. Budgeterat resultat för planeringsperioden underskrider det av kyrkostyrelsen föreslagna målvärdet plus 25 procent med drygt 1 000 miljoner kronor.

KsSkr 2016:1

Kyrkostyrelsen anser att det tidigare överskridna målvärdet därmed är hanterat genom förslagen i KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital situation*.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Ola Hägglund

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*.

Varje tid innebär teologiska, ekonomiska och organisatoriska utmaningar för Svenska kyrkan och för uppdraget att förkunna evangelium i ord och handling. Svenska kyrkan både påverkas av och kan påverka sin omvärld genom en aktiv och medveten hållning till de förändrade villkoren och den givna kallelsen.

Internationella perspektiv

Konflikter och terror

Trots att utvecklingen globalt sedan andra världskriget gått mot färre väpnade konflikter och ökad demokratisering är bristen på respekt för mänskliga rättigheter fortfarande påtaglig i många regioner. Människor förföljs och utsätts för marginalisering, frihetsbegränsning och våld på grund av sin religiösa, sociala eller etniska tillhörighet, sin sexuella läggning eller som i stora delar av världen, för att de är kvinnor. Enligt de senaste rapporterna från UNHCR överskrider antalet flyktingar i världen 60 miljoner, det högsta antalet sedan andra världskriget. Av dessa är cirka två tredjedelar så kallade internflyktingar som befinner sig på flykt inom sitt eget land. De flesta flyktingar som lämnar sitt land kommer från Syrien och Afghanistan.

Den transnationella terrorismen verkar utanför alla etablerade politiska institutioner och metoderna syftar till att skapa rädsla och osäkerhet samt öka polariseringen mellan grupper och regioner. Terroråderna i Paris, Bryssel, Bagdad, Kabul och i Turkiet visar att terrorism är ett internationellt fenomen med sitt ursprung i utanförskap och radikaliserings. Såväl politiska ledare som medborgare har försökt att fortsätta värna tillit, öppenhet och integration.

Förföljelse och förtryck

Engagerade människor i civilsamhället som arbetar för mänskliga rättigheter utsätts för kontroll, hot och förtryck. Reportrar utan gränser rapporterar att 110 journalister dödades under 2015. För första gången finns också ett europeiskt land, Frankrike, med på listan över riskfyllda länder. Detta hotar såväl saklig och faktabaserad nyhetsrapportering som humanitärt och långsiktigt utvecklingsarbete. Vissa saksfrågor är känsligare än andra, till exempel kvinnors rättigheter och deltagande, hbt-frågor samt miljöengagemang i relation till utvinning av naturresurser.

Kristna utgör idag uppskattningsvis 80 procent av alla de som drabbas av religiös diskriminering och förföljelse. Ytterligare en rad andra grupper, bland dem jazidier, shiiter, judar och mander, är idag mycket svårt utsatta. Arbetet för religionsfrihet, minskade sociala klyftor och jämlikhet samt överbryggande av klyftor utgör vitala motkrafter när polariseringen mellan olika grupper i ett samhälle växer. Religion kan i detta sammanhang bidra till både splittring och sammanhållning, vilket gör arbete för tolerans och dialog mellan företrädare för de olika religionerna alltmer angelägen.

Respekten för mänskliga rättigheter och jämställdhet mellan könen är två viktiga förutsättningar för demokrati. Ofta hindrar kulturella och sociala normer samt ekonomiska och politiska strukturer flickor och kvinnor från att fullt ut delta som samhällsmedborgare och få tillgång till viktiga rättigheter såsom utbildning, hälsovård och egendom. Inte minst kränks flickors och kvinnors mänskliga rättigheter i kölvattnet av framväxande religiös fundamentalism. Talibanerna i Afghanistan och Pakistan, Daesh i Irak och Syrien och Boko Haram i nordöstra Nigeria är exempel på hårdföra islamistiska rörelser som är beredda att tillgripa våld för att motarbeta jämställdhet mellan könen.

Klimatförändringar

Det nya klimatavtalet som undertecknades i Paris i december 2015 betraktas allmänt som en framgång och ska ses som en startpunkt för fortsatt arbete. Det finns en risk att intresset för klimatfrågor minskar när nyhetsrapporteringen minskar efter klimatförhandlingarna är avslutade. Avtalet är ett ramverk som måste fyllas med innehåll och ökade ambitioner. Såväl beslut av regeringar och lagregleringar från andra institutioner som en folklig förståelse för omställning av livsstil och arbetsliv krävs för att klara utmaningen. Enligt *Oxfam* kommer 50 procent av världens utsläpp av växthusgaser från de 10 procent rikaste i världen. Samtidigt är det de fattiga som drabbas först och hårdast av ett förändrat klimat.

Världsekonomin

När 2015 års utveckling summeras kvarstår bilden av en global tillväxt som historiskt sett är lägre än normalt. En förklaring är det alltfjämt försiktiga agerandet bland företag och hushåll i industriländerna. Låga räntor, stigande tillgångspriser och förstärkt köpkraft från fallande oljepriser ger därmed inte samma stimulans för investeringar och konsumtion som normalt. Samtidigt har osäkerheten kring utvecklingen i tillväxtekonomierna tilltagit. I Kina skapade börsnedgången i kombination med förändrad valutapolitik frågetecken kring stabiliteten i ekonomin. Fallande råvarupriser pressar valutor i många andra tillväxtekonomier, medan länder som Brasilien och Ukraina genomgår fördjupade ekonomiska kriser. Tillväxtekonomiernas demografiska och strukturella problem har blivit tydligare när globaliseringskrafterna mattats av och tillväxten i världshandeln växlat ned. Utvecklingen i Indien bidrar dock till att tillväxten i tillväxtekonomierna som helhet hålls uppe.

Stigande förmögenhets- och inkomstskillnader i såväl Europa och USA som andra delar av världen har under senare år resulterat i missnöjesyttringar. En del bedömare diskuterar riskerna för att vi står inför en ännu längre period av svag tillväxt.

Europeiska perspektiv

Samverkan, solidaritet och främlingsfientlighet

Europeiska kommissionen har betonat att utmaningar som demografiutveckling, klimatförändring, flyktingsituationen, ökade klyftor i samhället och ett större utanförskap måste prioriteras genom ett stärkt samarbete inom EU. Samverkan och mobilisering av resurser över gränser och sektorer efterfrågas.

Flyktingsituationen ställer Europa inför ekonomiska, politiska, humanitära och ideologiska utmaningar. Det största hindret för att hantera dessa utmaningar inom en europeisk kontext är bristen på samsyn mellan medlemsländerna i kombination med en avsaknad av verkningsfulla styrmedel för att skapa en gemensam och solidarisk hållning. I kölvattnet av flyktingsituationen har främlingsfientliga och invandrarkritiska partier stärkt sina positioner i såväl Europaparlamentet som i flera nationella parlament. De främlingsfientliga stämningarna har under 2015 spåtts på av jihadistiska terrordåd som krävt många oskyldigas liv. Detta riskerar att undergräva förutsättningarna för fredlig samexistens mellan olika religiösa och etniska grupper och skapar grogrund för extremistiska grupperingar såväl i Europa som i andra delar av världen.

Den öppna frågan om Storbritanniens fortsatta medlemskap i Europeiska unionen gör att den står inför de största utmaningarna sedan tillblivelsen.

Flyktingsituationen och behoven av integration

Antalet asylsökande i Sverige har ökat kraftigt och under 2015 ansökte enligt Migrationsverket nära 163 000 flyktingar om asyl i Sverige, varav över 35 000 var ensamkommande barn. De länder varifrån flest asylsökande kommit till Sverige de senaste åren är Syrien, Afghanistan, Irak och Somalia. Sverige är också det land i EU som tagit emot flest asylsökande syrier i relation till sin befolkning. De ensamkommande barnen kommer främst från Afghanistan, 60 procent, därefter i antal Syrien, Eritrea och Somalia.

Även i Sverige växer en invandringskritisk opinion vilket kommit att föranleda en omprövning av bilden av Sverige som ett land präglad av öppenhet. Flyktingförläggningar har satts i brand och närmare 70 procent av de anmälda hatbrotten i Sverige går att knyta till rasistiska eller främlingsfientliga motiv. Sedan hösten 2015 har gräns- och ID-kontroller införts i ett försök att minska det stora antalet flyktingar till Sverige.

Ett ökande antal asylsökande flyr förtryck på grund av sin sexuella läggning eller religiösa tillhörighet. Inte minst är situationen svår för kristna minoriteter i Mellanöstern, som redan tidigare har stark förankring i Sverige och därför i hög grad söker sig hit. Vi ser även en växande grupp av papperslösa personer i Sverige, varav en del är tidigare asylsökande, andra offer för människohandel. Ytterligare andra har kommit hit, kanske med tillstånd, för jobb eller för en relation som sedan tagit slut. Fler papperslösa betyder större grupper med ohälsa och situationer där särskilt barn riskerar att fara illa. Ingen vet exakt hur många papperslösa personer som finns i Sverige och det är svårt att uppskatta hur många personer som kommer hit utan att registrera sig vid Migrationsverket. Hösten 2015 fick Polisen i uppdrag av Migrationsverket att av- eller utvisa drygt 22 000 personer, av dessa har cirka 14 000 avvikit, dvs. de bor inte på den registrerade adressen. De kan ha lämnat Sverige eller finnas kvar utan tillstånd.

Ungefär 15 procent av svenskarna är födda utomlands och om man därtill adderar de som fötts i Sverige med utlandsfödda föräldrar är nivån betydligt högre. Den ökade globala migrationen medför möten mellan människor med olika bakgrunder på skolor, arbetsplatser och sjukhus. Detta skapar möjligheter och berikar samtidigt som det finns problem med bristande integration, etnisk diskriminering och segregation. I likhet med många andra europeiska länder är Sverige beroende av invandring för att upprätthålla välfärden.

Civilsamhällets nya roll

Civilsamhället och Svenska kyrkan som en del av detta är synligt och har trätt fram som en resurs och samhällsaktör, inte minst i den rådande flyktingsituationen. Det råder ofta brister i samarbete mellan olika samhällsorgan i Sverige och nya former för samverkan för att gemensamt identifiera lösningar som sträcker sig över traditionella sektorsroller har börjat växa fram. Civilsamhällets insatser och specifika mervärden efterfrågas. Även civilsamhällets roll i uppbyggnaden av socialt kapital i samhället, genom det sociala engagemang som civilsamhällets aktörer erbjuder, värderas i högre grad i ett samhällsklimat med bristande tillit människor emellan och till makthavare och dess organisationer. Denna efterfrågade sociala samhällsinnovation förutsätter reflektion kring den roll det civila samhället vill och kan spela för att säkerställa att de goda initiativen som växer fram kan bli bestående och hållbara.

Utmaningar för välfärdssystemet, arbetslöshet och ökade klyftor

Förändringar inom svensk välfärd har pågått under en längre tid och har medfört att många upplever en ökad otrygghet. På sikt sker stora demografiska förändringar i Sverige, liksom i övriga västvärlden. Andelen äldre kommer att öka kraftigt samtidigt som andelen i yrkesverksam ålder minskar. I kombination med den rådande flyktingsituationen ställer detta välfärden inför nya utmaningar. I denna utveckling efterlyses aktörer inom civilsamhället som kan etablera sig som utförare av välfärdstjänster som motvikt till riskkapitalbolagen.

De ekonomiska klyftorna ökar enligt Statistiska Centralbyrån. Barn drabbas ofta hårt när familj och samhälle belastas ekonomiskt och socialt. En viktig meningsskapande faktor för många vuxna är det sammanhang som arbetslivet utgör. I Sverige ligger arbetslösheten på omkring 7 procent. I internationellt perspektiv är detta inte anmärkningsvärt högt, men många befinner sig utanför arbetsmarknaden. Särskilt ungdomar och utrikes födda har svårigheter att finna arbete.

En ytterligare faktor som bidrar till de påtagligt ökade klyftorna i det svenska samhället är att antalet fattiga EU-migranter i Sverige har ökat. Merparten av dem är romer från Rumänien och de finns i alla större orter i Sverige. Det stora flertalet av dem som ber om pengar är marginaliserade i sina hemländer och saknar möjligheter att försörja sig. Tiggeriet är en i längden ohållbar livsstil och måste ses som en sista utväg för att skapa rimliga livsvillkor. Genom internationellt samarbete kan de mest utsattas levnadsvillkor förbättras och deras grundläggande rättigheter till utbildning, sysselsättning och hälsovård säkras. Romers utsatthet är också en fattigdomsfråga, och när klyftorna i Europa blir större är det de redan fattiga som drabbas hårdast.

Detta ställer frågor om människovärdet på sin spets. Risken finns att en tillväxning med utsatta människor på gatorna i längden leder till avtrubning och stigande likgiltighet, och i värsta fall en aggressivitet, hos majoritetsbefolkningen.

Geografiska och socioekonomiska klyftor

Klyftorna växer både i geografiska och socioekonomiska termer. Gapet mellan de kommuner som avfolkas och de med stark befolkningstillväxt är större än någonsin. 85 procent av Sveriges befolkning lever idag i tätorter och ingenting tyder på att avfolkningen av landsbygden mattats av. Dessutom verkar befolkningsutvecklingen delvis bli mer och mer frikopplad från näringslivsutvecklingen. Studier visar att etablerandet av ny industri på en ort inte generellt är tillräckligt för att vända utvecklingen. Utvecklingen i städerna innebär att befolkningsunderlaget blir större där. Dessutom tenderar barnfamiljer att bo kvar centralt längre än tidigare. Att flytta innebär ofta att man förlorar kontakten med ett lokalsamhälle för att upprätta kontakt med ett annat.

En växande utmaning för många mindre kommuner är det ökande antalet flyktingförläggningar och asylboenden som, ofta med kort varsel, etableras i glesbygden. Detta innebär både möjligheter och utmaningar. Å ena sidan kan inflyttningen av nya människor vitalisera orten, å andra sidan anstränger de humanitära behoven kommunernas redan sviktande ekonomiska och personella resurser.

En helt ny demografisk aspekt har tillkommit de senaste åren som har betydelse för Sverige på sikt. Enligt Migrationsverket var nästan 115 000 av de 163 000 asylsökande under 2015 män. Av de ensamkommande barnen är fördelningen än mer ojämn, där en betydligt större andel är pojkar och flickorna är mycket få.

Förändrade kommunikationsmönster

Våra kommunikationsmönster har förändrats radikalt. Det är idag möjligt att överföra information och kapital oberoende av rum och tid. Sociala band kan vidmakthållas över stora avstånd. Emigranter behöver idag inte kapa sina band till hemlandet. Virtuella gemenskaper oberoende av tidszoner, frigjorda från nationella, rumsliga, etniska och religiösa gränser, uppstår. Fördelarna är många. Ytorna för kommunikation har expanderat, vilket innebär en demokratisering av informationsflödet.

Här finns stora möjligheter att nå ut med olika typer av budskap till stora grupper som tidigare var svårare att nå. Till nackdelarna hör att det kan vara möjligt och lockande att fysiskt vistas på en plats, men mentalt vara på en annan. Det kan till exempel undergräva viljan att integreras i den fysiska värld man vistas i. Den anonymitet som den virtuella världen möjliggör gynnar också framväxten av ett socialt rum befriat från de sociala konventioner och hänsyn som reglerar livet i den fysiska världen, inte sällan med mobbning och personangrepp som följd.

Det stora utbudet av kommunikationskanaler leder också till att det blir enklare att bara röra sig i ett kommunikationsflöde där de egna åsikterna bekräftas. Trots den ökade rörligheten och de förbättrade tekniska kommunikationsmöjligheterna finns det risk att samhället utvecklas i riktning där vi inte talar med varandra över gruppgränserna och de gemensamma kommunikationsytorna blir färre.

Meningsskapande på nya sätt

Det är av avgörande betydelse för psykiskt välbefinnande att uppleva tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Sammantaget ger det en känsla av sammanhang. Det behövs bilder och berättelser som det egna livet relaterar till och som utgör grunden för människors handlingsförmåga. Även materiellt välmående människor kan uppleva brist på mening. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor rapporterar att den psykiska ohälsan bland unga har ökat sedan slutet av 1980-talet fram till idag. En rimlig tolkning av dessa mätbara försämringar i livskvalitet, är att de utgör symptom på en djupgående existentiell kris.

Det har gradvis skett en förskjutning från kollektiva traditioner till individuella livsstilar, på gott och ont. Gemensamma meningssystem har både utgjort en resurs och använts för kontroll och maktutövning. Människors ökade egenmakt kan möjliggöra egna val som bidrar till rikare liv och ett tolerantare samhälle, men också ett samhälle med ensamhet och ångslan. Institutioner som tidigare bidrog till att skapa gemensamma erfarenheter och referenspunkter, till exempel skolan har minskat i betydelse. Det finns ett ökat intresse för religion och andlighet. Allt fler aktörer erbjuder ceremonier vid högtider och i livets olika skeden.

Under senare år har religionskritiken fått förnyad energi. Fortfarande likställs religion ofta med fundamentalism och framställs som en reaktionär kraft. I och med religionernas nya roll har det blivit uppenbart att kunskapsnivån om religion, och kristendom i synnerhet, är bristfällig. Svenska kyrkan har en skiktning mellan en inre kärna och en mer perifer grupp medlemmar. Den senare kan sakna kunskap om vad kyrkan är, gör och står för och har därför svårare att bilda sig en uppfattning om vilka förväntningar den kan ställa på församlingen och hur deras bidrag kan tas till vara.

Samtidigt är förtroendet för Svenska kyrkan starkt och förväntan på våra bidrag till det gemensamma samhällsbyggandet ökar. Den årliga förtroendebarmetern som Medieakademien presenterar visar exempelvis att förtroendet för Svenska kyrkan ökat under de senaste åren. Andelen bland befolkningen som har mycket stort eller

ganska stort förtroende för Svenska kyrkan ökade från 36 till 42 procent mellan 2014 och 2015. I 2016 års mätning är andelen ungefär lika stor, 41 procent. Det finns även en påtaglig öppenhet för den kristna trons bidrag till människors existentiella frågor och konkreta brottningsutmaningar med livets utmaningar.

Svenska kyrkans ekonomi

En rad makroekonomiska faktorer påverkar avgiftsunderlagets storlek.

Sysselsättnings- och löneutveckling generellt är två faktorer som på det mer kortsiktiga planet får direkt genomslag på skatteunderlaget. Skatteunderlagsprognosen från Sveriges kommuner och landsting (SKL) i början på 2016 pekar i likhet med tidigare prognoser på att den konjunkturella återhämtningen väntas fortsätta under kommande år med ytterligare ökning av antalet arbetade timmar, stigande timlöner och tilltagande pensionsinkomster. Den svenska ekonomin växer för närvarande i hög takt, en utveckling som drivs inte minst av omfattande investeringar och av en ökad konsumtion. Vi ser kraftiga uppjusteringar i prognosen för 2017 och 2018 vilket förklaras av att man nu förutsätter fortsatt ökning av sysselsättningen efter att arbetsmarknaden nått balans under 2016, men också av en långsammare ökning av grundavdragen.

I det långsiktiga perspektivet väntas generationsväxlingen bli den främsta pådrivande faktorn för medlemsminskningen, i och med detta väntas också takten på medlemsminskningen öka. I *Medlemsprognos 2030* utmanas hela Svenska kyrkan att ta på allvar konsekvenserna av de data som där presenteras.

Enligt prognosen beräknas Svenska kyrkans medlemsantal sjunka till cirka fem miljoner år 2030. Medlemsantalet i åldersklassen 46–55 år, den åldersgrupp där inkomsterna är som högst, väntas sjunka relativt kraftigt under prognosperioden. Med utgångspunkt från prognosen har de långsiktiga konsekvenserna på avgiftsunderlaget och intäkten från kyrkoavgiften beräknats. Slutsatsen av dessa beräkningar är ett effektiviseringsbehov på närmare tre miljarder kronor i slutet av prognosperioden.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2015 fram. Skrivelsen består av *Årsredovisning 2015 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilagorna *Resultatrapport 2015*, *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden* samt *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Årsredovisning för 2015	3
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	59
Bilaga 1 Resultatrapport 2015.....	60
Bilaga 2 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden.....	87
Bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen.....	104

Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.

Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Årsredovisning för 2015

Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135.

Självmarginaliseringens tid är förbi

Människor i nöd kan inte bordläggas. Och i längden kan ingen bevara sin värdighet som människa samtidigt som grannarnas värdighet trampas på. Med den övertygelsen har församlingar, stift och nationell nivå det gångna året arbetat intensivt för att välkomna och hjälpa människor som sökt sig hit på flykt från krig och förföljelse. Den som vill följa Jesus kan inte annat än att visa medmänsklighet: *Jag var hemlös och ni tog hand om mig* (Matt 25:35).

Under året som gått kan ingen slå sig för bröstet och säga att man gjort tillräckligt. Det kan inte Svenska kyrkan heller. Men genom våra samarbetspartner och vårt eget arbete har vi gjort skillnad. Vi har funnits och finns med hela vägen; i krigs- och konfliktområden, längs flyktvägarna och i våra församlingar. Vi ger humanitär hjälp och arbetar med psykosocialt stöd. I Sverige har kyrkan blivit mötesplats på många sätt: språkcaféer, lek, kläder, rådgivning. Kyrkans gudstjänstgemenskap är en av alldeles för få platser där en nyanländ kan vara med och bidra redan från första början. Den stödfunktion för det lokala arbetet med flyktingar och asylsökande som kyrkostyrelsen beslutat om har tagit form.

Jag har många gånger fått svara på frågan om vi inte bör prioritera vår hjälp till kristna människor. Det teologiska svaret är: Genom dopet finns det helt klart ett särskilt band kristna emellan. Men just dopets kallelse till ett liv i tro och kärlek betyder också att engagemanget för utsatta människor inte kan göras beroende av trostillhörighet. Det finns ett gemensamt uppdrag att värna om människor i nöd och att vårda den skapelse som är förutsättningen för allas liv. Svaret som kyrkoledare i Mellanöstern ger är: Se oss som medborgare, insatta i våra sammanhang; gör inte uppdelningar som kanske passar er hemmaopinion, men i själva verket skadar oss mer än de hjälper oss.

Behoven ser inte ut att minska. Vi verkar vara inne i en period av ökande migration i världen, vilket har hänt förr i historien. Det kommer att innebära belastningar för kyrka och samhälle. Belastningar som känns av, men som också kan skapa nya möjligheter.

En glädjande nyhet under året var när *Förtroendebarmetern* publicerades och visade på en signifikant positiv förändring för Svenska kyrkan.¹ Samtidigt som samhällsoron ökar har också förtroendet för Svenska kyrkan vuxit. Vi vet förstås att förtroende är en färskvara som kan raseras på kort tid, men jag tror att det är rätt att säga att vi uppfattas som en röst som inte väjer för komplexiteten i stora samhällsfrågor och som talar tydligt om medmänsklighet och människovärde. Vårt diakonala arbete har högt anseende. Dessutom har jag mött en ny lyhörddhet för det som är grunden för allt vi gör: Evangeliet om Jesus Kristus.

¹ <http://svenskakyrkan.se/1241255>

Inför samhällsutmaningar kunde det för tio år sedan heta: Varför ska kyrkan blanda sig in i detta? Samma människor kan idag fråga: Varför gör kyrkan inget? Därmed inte sagt att den ena frågan är lättare än den andra. Men Svenska kyrkan behöver inte lägga tid på att bevisa för sig själv eller andra att kyrkan är relevant. Självmarginaliseringens tid är förbi.

Initiativet för undervisning och mission, *Dela tro dela liv*, utvecklas; lovande delsatsningar har beslutats av kyrkostyrelsen och nya idéer genereras fortlöpande i församlingar och stift. Baserat på egna erfarenheter och på det vi kan lära oss av andra kyrkor behöver vi nu bygga vidare. Det är dags att arbeta fram ett systematiskt och samordnat kristet bildningsprogram för vår kyrka.

Det gångna året har jag som ärkebiskop haft förmånen att få möta ett stort antal kyrkoledare, både på hemmaplan och internationellt. Jag har träffat mina nordiska kollegor, besökt påven i Rom och ärkebiskopen av Canterbury samt talat till den engelska kyrkans kyrkomöte. Svenska kyrkans biskopskollegium har fått vara värdar för fjorton kollegor från den Evangelisk lutherska kyrkan i Tanzania och tagit emot Hans Helighet Påven Tawadros II från den koptisk ortodoxa kyrkan. I vår tid, där många av utmaningarna är globala och gränsöverskridande är det ekumeniska arbetet av största vikt. Både Jesus och världen nödgår oss att tala med en röst, så mycket vi bara kan.

Må Guds goda ande leda vår kyrka till insikt och handlingskraft också kommande år!

Antje Jackelén

Ärkebiskop och ordförande i kyrkostyrelsen

En kyrka i förändring – generalsekreteraren har ordet

Kyrkan söker inga gränser. Världen behöver sammanhållning, öppenhet och samverkan. Gud värnar sin värld på många sätt och Svenska kyrkan finns mitt i flödet av alla goda krafter på det sätt som vi kan. Vi lever i en värld i förändring där också Svenska kyrkan förändras.

I stor glädje konstaterar jag att 6,2 miljoner människor väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan och vi är därmed den största organisationen i det svenska civilsamhället. Jag tror människor längtar efter mening, livsmod och sammanhang, vi vill uppleva kyrkorummet och ta del av den kraftkälla som gudstjänsten utgör och dela tro och liv med andra. Många människor deltar i Svenska kyrkans rika kultur- och musikarrangemang vars utbud har både bredd, djup och kvalitet. Musiken i Svenska kyrkan berör och tar vid när det saknas ord.

Svenska kyrkan har bredd i sin verksamhet och de stödjande och sammanhållande insatserna på nationell nivå är därför omfattande och sidorna i denna årsredovisning kan bara spegla en bråkdel av allt vi är och gör. Jag är glad över att vara en del av Svenska kyrkans arbete, att bidra och samverka med stiftens så att församlingarna kan fullfölja sin grundläggande uppgift varje dag. Och tillsammans fortsätter vi denna goda utveckling. Låt mig lyfta fram två områden av större betydelse:

Kyrka mitt i flyktingsituationen

Under året som gått då människor tvingats på flykt undan krig och förföljelse i världen och vi upplevt en flyktingsituation som Europa inte varit med om sedan andra världskriget, har det funnits stora förväntningar på Svenska kyrkan. Genom

humanitära insatser samordnade primärt inom *Action by Churches together*, ACT-alliansen, har Svenska kyrkan räddat liv och lindrat nöd i akuta situationer i Mellanöstern och i andra delar av världen. Detta sker parallellt med vårt långsiktiga utvecklingsarbete där vi stärker samlingskyrkor och organisationer i ett fyrtiotal länder i Afrika, Latinamerika, Mellanöstern och Sydostasien till att motverka orättvisor och fattigdom och ett påverkansarbete i vårt eget samhälle.

Trots att enbart en rännil av alla människor på flykt når Sverige, står vi inför en stor utmaning. Stift och församlingar utvecklar tillsammans med andra organisationer former för mottagande av asylsökande och flyktingar och många verkar engagerat för en hållbar integration. Svenska kyrkans medarbetare, både anställda, förtroendevalda och ideella har på många platser omprioriterat i ordinarie verksamhet och öppnat famnen för människor på flykt. Den nationella nivån i Svenska kyrkan har för detta i samverkan med stiftet tillskjutit ekonomiska medel, kompetens och samordning. För den enskilda människan som söker sin tillflykt till Sverige kan ett möte i Svenska kyrkan vara livsavgörande och som kyrka har vi sett att vi kan göra skillnad för många.

En ekonomiskt hållbar kyrka

Det är nödvändigt att effektivisera Svenska kyrkans administrativa funktioner i samarbete med stiftet och hjälpas åt med gemensamma lösningar. Det åstadkommer bättre och likvärdig kvalitet och arbetet blir kostnadseffektivt. Under året har dessa strävanden intensifierats och flera nya steg har tagits. Några av nycklarna till en ekonomiskt hållbar verksamhet i framtiden är bl.a. en gemensam IT-plattform, samverkan kring ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Detta frigör lokala resurser och tillmötesgår medlemmarnas önskan om att våra begränsade medel ska användas klokt och ansvarsfullt till förmån för kärnverksamheten. En annan av nycklarna är samverkan med stiftet vad gäller våra kyrkor och andra fastigheter. I maj månad presenterades en utredning, *Gemensamt ansvar*, som ger förslag till effektiv fastighetsförvaltning av Svenska kyrkans 16 000 byggnader, hantering av övertaliga kyrkor samt ändringar i systemet för ekonomisk utjämning. Detta i syfte att säkerställa ett hållbart rikstäckande ansvar för det levande kulturarv vi förvaltar.

Det är en förmån att verka som generalsekreterare i Svenska kyrkan och att få vara en del av vårt breda arbete. Samverkan är en viktig förutsättning för en fortsatt god utveckling och den nationella nivån vill fortsatt vara en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan som ger stöd till stiftet och bidrar till församlingarnas möjlighet att utföra sitt grundläggande uppdrag.

Helén Ottosson Lovén
Generalsekreterare

Fakta om Svenska kyrkan 2015

Organisationen, människorna och siffrorna

- ◆ Svenska kyrkan bestod 2015 av 1 365 församlingar och 31 utlandsförsamlingar. Församlingens uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission.
- ◆ Svenska kyrkan har cirka 6,2 miljoner medlemmar, 63,2 procent av befolkningen.

- ◆ Under 2015 firades omkring 400 000 gudstjänster med nästan 15,5 miljoner deltagare*. En tredjedel av gudstjänsterna är dop, konfirmation, vigsel och begravning.
- ◆ I omkring 5 000 körer sjunger 93 000 människor i alla åldrar.*
- ◆ Antalet kyrkor och kapell som ägs av Svenska kyrkan uppgår till 3 400, av dem är 3 000 skyddade av kulturmiljölagen.
- ◆ Besökare i Svenska kyrkans öppna verksamhet för barn och unga 0–19 år var omkring 1,7 miljoner under 2014*.
- ◆ Närmare 28 000 ungdomar konfirmerades under året.
- ◆ Svenska kyrkans internationella arbete samlade in 197 miljoner kronor. Utöver detta fick kyrkan 177 miljoner kronor i bidrag, från främst Sida, Radiohjälpen och EU för sina internationella insatser.
- ◆ Verksamheten på nationell nivå utförs till största delen vid kyrkokansliet i Uppsala med ca 380 anställda. Utomlands arbetar närmare 100 personer.
- ◆ Under 2015 fanns 20 628 anställda och cirka 35 000 förtroendevalda i Svenska kyrkan. Därutöver engagerar sig många ideellt.
- ◆ Verksamheten i församlingarna finansieras till största delen av kyrkoavgiften. 89 procent av avgiften går till den lokala församlingen, 11 procent till stiftet och den nationella nivån.
- ◆ Enligt MedieAkademiens årliga förtroendebarmeter har förtroendet för Svenska kyrkan ökat med sex procent sedan 2014 och med totalt tio procent sedan 2010.
- ◆ Det bokförda värdet på Svenska kyrkans samlade tillgångar uppgick 2015 till 48,9 miljarder. En del av tillgångarna, som värdepapper, ger avkastning, medan till exempel kyrkobyggnaderna medför stora kostnader. Den ekonomiska förvaltningen sker med etisk hänsyn och med krav på god avkastning.

* Exakta uppgifter för 2015 finns i juni 2016.

Verksamhetsberättelse om året som gått

Uppdraget

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamheter som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

På nationell nivå, vars verksamhet denna årsredovisning avser, tar kyrkostyrelsen ansvar för Svenska kyrkans gemensamma angelägenheter:

- ◆ Omvärld och relationer, där företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt internationell mission och diakoni ingår,
- ◆ stöd till stift och församlingar, som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, utbildning för tjänst i Svenska kyrkan, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- ◆ normering, tillsyn och förvaltning.

Företräderskap

Svenska kyrkan utövar ett aktivt företräderskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom att vara en aktiv röst i samhällsdebatten. Svenska kyrkans budskap ska ha tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägda mellan kyrkans olika verksamheter och perspektiv samt ha tydlig grund i beslutade policyer. Det innebär att tillföra teologiska perspektiv och tala tydligt om ansvar, människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där viktiga beslut fattas och genomförs, inom politik, förvaltning, ekonomi och i det civila samhället.

Ärkebiskopen

Svenska kyrkans främsta företrädare är ärkebiskop Antje Jackelén. Den rådande flyktingsituationen har medfört flera medieförträdanden för ärkebiskopen om ansvaret att hjälpa dem som flyr krig och förföljelse. Förutom aktiv medverkan i det offentliga samtalet om migration, har ärkebiskopen under året bl.a. krävt en öppen diskussion om svensk export av krigsmaterial, värnat samernas urfolksrättigheter samt fördömt antisemitism. Ärkebiskopen har fört samtal i sakfrågor med kultur- och demokratiministern och justitie- och migrationsministern vid ett antal tillfällen samt med civilministern och biståndministern. Under året har ärkebiskopen också fört samtal med Palestinas president Mahmoud Abbas och Israels ambassadör Isaac Bachman och i media uttryckt både sin oro för den ökade antisemitismen och för islamofobin i Europa.

I maj mötte ärkebiskopen påven Franciskus i privataudienz i Vatikanen och mötet beskrevs både som ett formellt och ett varmt personligt möte. Påven uttryckte sin tacksamhet för det Sverige gjort genom åren för latinamerikanska flyktingar under diktaturtiden. Han betonade också betydelsen av kyrkornas arbete för enhet, ekumeniken, både bakåt i tiden sedan andra Vatikankonciliet, som avslutades 1965, och framåt inför det snart stundande gemensamma högtidlighållandet av reformationen den 31 oktober 2016.

Ärkebiskopen startade under våren en podcast, *Prata till punkt med ärkebiskopen*, där hon samtalar om existentiella frågor, kristen tro, och om det goda samhället med inbjudna gäster. I ett medieklimat med högt tempo och korta filmklipp vill hon ge utrymme för längre samtal där det finns möjlighet att tänka högt, tala till punkt och reflektera nyfiket även över de frågor som ofta inte ställs. Hittills har elva avsnitt spelats in och det senaste samtalet genomfördes med Leymah Gbowee, medborgarkämpe från Liberia som tidigare mottagit Nobels fredspris. SVT:s kulturnyheter deltog när första podden introducerades och den har fått stor medial uppmärksamhet.

Ärkebiskopen utsågs under året till hedersdoktor vid Lutheran School of Theology i Chicago och fick utmärkelsen för sin teologiska forskning, särskilt i mötet mellan religion och naturvetenskap samt för sitt ledarskap i den kristna kyrkan.

Biskoparna

I augusti möttes de 14 biskoparna i Svenska kyrkan och 14 biskopar från Lutherska kyrkan i Tanzania på Rättviks stiftsgård. Mötet syftade till att fördjupa de förtroendefulla relationerna mellan ledningarna i de två kyrkorna, genom att öka förståelsen för den kontext och de utmaningar kyrkorna står inför. Mötet resulterade i ett

gemensamt uttalande med uppmaningar till de två kyrkorna och ett antal åtaganden för biskoparna.

Under året vigdes Fredrik Modéus till biskop i Växjö stift samt Johan Dalman och Mikael Mogren till biskopar i Strängnäs stift respektive Västerås stift.

Ett biskopsbrev om diakoni

Ett biskopsbrev uttrycker det som Svenska kyrkans biskopar gemensamt vill förmedla till medarbetare, medlemmar och till samhället i stort. I slutet av året presenterades *Ett biskopsbrev om diakoni*. Diakoni är kristen medmänsklighet, kärlek och omsorg som kan visas i möten med utsatta och ensamma, i strategisk samhällsanalys, organisering av ideellt engagerade samt opinionsbildning. I brevet finns bakgrund, motiv och biskoparnas syn på vad diakoni innebär i 2000-talets samhälle. Med brevet vill biskoparna ge grundläggande ramar som utgångspunkt för vidare studier, utveckling och nysatsning i Svenska kyrkan.

Almedalen och Bok- och biblioteksmässan

En viktig kontaktyta är politikerveckan i Almedalen. Tillsammans med Visby stift och Visby domkyrkoförsamling genomfördes ett brett program med gudstjänster, egna seminarier, deltagande i andra organisationers seminarier och samtal med samtliga riksdagspartiers företrädare i domkyrkans *Nikodemussamtal*. Tillsammans med biståndsorganisationer genomfördes också seminarier och diskussioner på det internationella torget. Detta år utvidgades kvällsprogrammet i domkyrkan till att även omfatta tre Nikodemussamtal med kulturpersonligheter.

Bok- och biblioteksmässan i Göteborg är också en viktig mötesplats. På *Se Människan*-scenen genomförde Svenska kyrkan 67 författarsamtal samt morgonmeditationer varje dag. Nästan 13 500 besökare tog del av scenprogrammet under mässans fyra dagar. Det är en kraftig ökning av antalet besök från förra året, vilket kan jämföras med antalet besök på mässan i sin helhet som minskade detta år. Det ökade antalet besök på Svenska kyrkans scen beror på en målmedveten strävan att öka kvalitén på scenprogrammets sammansättning och samarbetet med bokförlagen. I år fanns dessutom en ny och utökad monteryta som gjorde det praktiskt möjligt för fler besökare att ta del av samtalen. Därtill erbjöds sju längre seminarier i samarbete med bokmässan, medverkan på internationella torget bl.a. tillsammans med *Right Livelihood Award* och *Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, RFSL*, en litterär gudstjänst som sändes i Sverige Radio P1 samt utställningar till *Fotografiska stråket* på mässan. En månad efter genomförd bokmässan har filmerna från scenprogrammet visats över 38 300 gånger på Svenska kyrkans Youtubekanal.

Relationer till andra kyrkor, samfund och religioner

Svenska kyrkan har officiella relationer till andra kyrkor och samfund. Inom ramen för detta arbete deltar Svenska kyrkan i ekumeniska samtal på olika nivåer, i dialog för att lära känna andra kyrkor på djupet, bearbeta teologiska skiljaktigheter samt söka gemensamma formuleringar och samarbete för fred och rättvisa. Svenska kyrkan och Ekumeniakyrkan har under hösten låtit ett förslag på ekumenisk överenskommelse, om samverkan mellan kyrkorna, gå på remiss i respektive kyrka. Detta efter att både teologiska och pastorala aspekter har bearbetats under en längre tid. Det finns en vilja att fortsätta utveckla och fördjupa gemenskapen mellan kyrkorna.

Kyrkomötet beslutade under året, efter en åtta år lång process, att Svenska kyrkan ska ingå en ekumenisk överenskommelse med de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen och den träder i kraft när de Gammalkatolska kyrkorna av

Utrechtunionen för sin del fattat beslut att ingå den ekumeniska överenskommelsen med Svenska kyrkan. Det finns en samsyn i förkunnelsen av evangeliet och i sakramentsförvaltningen och därmed skulle präster kunna tjänstgöra i varandras kyrkor.

Sveriges Interreligiösa Råd har utgjort ett nav i arbetet med dagsaktuella frågor om migration, situationen i Mellanöstern och det mångkulturella samhället. I början på året deltog ärkebiskopen tillsammans med 15 andra företrädare för olika religioner och trossamfund i manifestationen *Vägra hata* som fick stort utrymme i sociala medier. Människor som deltog tog avstånd från alla former av aggressivitet, hat och våld i religionernas namn, både när det kommer utifrån och när det finns i de egna sammanhangen. Budkavlar om fred och mot hat lästes upp i samband med bön och gudstjänst i moskéer, synagogor, kyrkor och andra heliga rum på flera orter i Sverige och i februari uppvaktades kultur- och demokratiministern. I manifestationen uttryckte man att religionernas bidrag till samhällsbyggande och demokratisk utveckling i Sverige och världen måste lyftas fram. Flera biskopar har under året offentligt fördömt attackerna mot moskéer och synagogor i Sverige och hoten mot syrianska kristna i Göteborg, genom offentliga uttalanden.

Svenska kyrkan är medlem i *Sveriges kristna råd*, SKR, där man under året bl.a. arbetat med människosynsfrågor samt frågor relaterade till flyktingsituationen i Sverige. *Lutherska världsförbundet*, LVF², samlar de lutherska kyrkorna på global nivå. Inom ramen för vårt medlemskap i LVF har Svenska kyrkan bl.a. deltagit med representanter i en dialog mellan LVF och den pentakostala världsorganisationen, Pingströrelsen. Svenska kyrkan är även medlem i *Kyrkornas världsråd*, KV³. Svenska kyrkans medverkan i en delegation till den autonoma regionen Kurdistan i norra Irak där människor förföljs på grund av sin etnicitet och religion kan nämnas som exempel på arbete inom KV. Syftet med besöket var att uttrycka solidaritet och verka för skydd av kristna och religiösa minoritetsgrupper som tvingats fly till följd av den extremistiska Daesh inflytande i området. Svenska kyrkan har uttryckt sin oro över utvandringen av kristna, yasidier och andra religiösa och etniska minoriteter i Mellanöstern och stödjer flyktingarnas säkerhet och möjlighet att leva kvar i sina hem.

Internationell mission och diakoni

Svenska kyrkan verkar för internationellt och ekumeniskt samordnade missions- och diakonala insatser samt ett långsiktigt utvecklingsamarbete. Verksamheten formas utifrån en hållbar och strategisk samverkan tillsammans med andra kyrkor, ekumeniska nätverk och utvecklingsorganisationer. I kyrkostyrelsens uppdrag ligger också att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Det internationella arbetet finansieras främst genom insamlade medel, erhållna bidrag från Sida och allmän utjämningsavgift. Insamlingsarbetet till förmån för flyktingar i Europa och övriga delen av världen förstärktes under hösten och extra gåvor från enskilda givare dominerade insamlingsresultatet. Svenska kyrkans internationella arbete

² Lutherska världsförbundet, LVF, är ett internationellt samarbetsorgan för lutherska kyrkor. Förbundet bildades i Lund 1947 och har nu 145 medlemskyrkor fördelade på 98 länder och omfattande över 72 miljoner medlemmar.

³ Kyrkornas världsråd, KV, är en kristen sammanslutning av 345 kyrkor (2012) vars huvudsakliga mål är kristen enhet, att kristna över världen ska samverka. KV samlar kyrkor och samfund från 110 länder och representerar 500 miljoner kristna från olika traditioner.

KsSkr 2016:2 kontrolleras av Svensk insamlingskontroll och under 2015 genomfördes en revision i *Core Humanitarian Standards*.

Långsiktigt utvecklingssamarbete

För att nå förändringar inom de områden som Svenska kyrkan valt att fokusera på, stödjer och samarbetar Svenska kyrkan med kyrkor, organisationer och nätverk i 40 länder i Afrika, Latinamerika, Mellanöstern och Sydostasien. Syftet med det långsiktiga utvecklingssamarbetet är att arbeta med grundorsaker till orättvisor och fattigdom. Detta sker genom att Svenska kyrkan stärker samarbetspartner att agera rättighetsbaserat inom den civila sektorn för hållbara demokratiska, rättvisa och jämställda samhällen. Ett sådant arbetssätt stärker människors egna resurser och involverar dem i processer för att förbättra sina livsvillkor.

Humanitärt bistånd

Svenska kyrkan räddar liv och lindrar nöd i akuta humanitära situationer. Detta samordnas och utförs primärt inom *Action by Churches Together*, ACT-alliansen⁴, men även i samarbete med andra partner.

Under det gångna året har fler människor drivits på flykt än något år tidigare sedan andra världskriget och situationen eskalerade under hösten. De förödande humanitära konsekvenser som Daesh och andra terrorgrupper orsakar har skapat kritiska skyddsbehov. Svenska kyrkans stöd till ACT-medlemmen Christian Aid och till lokala partners arbete med syriska flyktingar och irakiska internflyktingar har därför intensifierats.

De ekonomiska medel som kyrkostyrelsen anslagit för utsatta människor i Mellanöstern har genom ACT-alliansen fördelats till humanitära insatser i Syrien och Irak, men även till de grannländer dit flyktingar sökt sig. Svenska kyrkan stödjer humanitära insatser i Jordanien för syriska och irakiska flyktingar, inne i norra och federala Irak och på olika platser i Alepporegionen i Syrien. Svenska kyrkan har skickat personal till norra Irak och Jordanien samt stöttat ACT:s gemensamma arbete i Jordanien, Syrien och Libanon.

Svenska kyrkan har även bidragit till flyktingarnas mottagande i sydöstra Europa, deras basala behov av vatten, hygienartiklar, mat och tak över huvudet samt psykosociala insatser främst i Ungern, Serbien och Grekland. Detta har skett genom ekonomiskt stöd och personal på plats.

Personal från Svenska kyrkans humanitära pool har också tagits i anspråk för personalvårdande insatser och fortbildning efter jordbävningen i Nepal i april och medel har anslagits till lokala ACT-partner för insatser i Pakistan, Burma och Filippinerna efter de översvämningar som drabbade dessa länder under året. Psykosociala insatser har också genomförts i Gaza.

FN:s kvinnokonferens i Sigtuna

Svenska kyrkan bjöd tillsammans med FN:s befolkningsfond, UNFPA, in till en interreligiös konsultation i Sigtuna i november med anledning av den växande polariseringen mellan FN:s rättighetsagenda och religiöst motiverade krav på att begränsa, framför allt kvinnors rättigheter. I konsultationen deltog huvudsakligen kvinnor aktiva inom teologi eller i funktioner som religiösa ledare med rötter i

⁴ ACT-alliansen. Svenska kyrkans internationella arbete är en del av ACT-alliansen, Action by Churches Together, ett globalt samarbete mellan kyrkor och organisationer för katastrofinsatser, utvecklings- och påverkansarbete.

muslimsk, hinduisk, judisk och katolsk, såväl som protestantisk kristen tradition med företrädare för FN och biståndsorgan i Norden. Syftet var att öka kunskapen om mångfalden i religiösa traditioner samt främja dialog mellan FN och trosbaserade aktörer.

Stöd till stift och församlingar

Ett av kyrkostyrelsens uppdrag är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet. Stödet till församlingar ges antingen direkt eller via stiftet. Visst utvecklingsarbete äger rum i samarbete med något eller några stift med särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde. Den nationella verksamheten ger stöd inom fyra områden som definierats av kyrkostyrelsen tillsammans med stiftet; stöd till församlingarnas grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan.

Under det senaste året har samarbetet med stiftens kansliledningar utvecklats ytterligare och ett strategiskt utvecklingsarbete genomförs tillsammans med stiftet inom några valda verksamhetsområden, bl.a. inom administrativ samverkan och insatser påkallade av den akuta flyktingsituationen.

Ett förstärkt informationsarbete runt konfirmationen har inletts under året och utvecklingsarbete har initierats genom den med stiftet gemensamma flerårsstrategin *Krafttag konfirmation*. Stödet till stift och församling i att genomföra barnkonsekvensanalyser inför beslut fortsätter och är sedan en tid tillbaka en alltmer naturlig del av Svenska kyrkans strategiska beslutsprocesser, dock behövs fortsattningvis reflektion och kvalitetsutveckling. Svenska kyrkan erbjuder *Jourhavande Präst* under den tid på dygnet när många andra resurser är stängda. Tjänsten kan nås på telefon via nödnumret 112 och på nätet via digitala brev eller som chatt. I Svenska kyrkans gender- och mångfaldsarbete ingår att stärka församlingarnas kunskap om hbtq-frågor och att bidra till att utveckla miljöer där människor får ett gott bemötande.

Omvärldsanalys och forskning

Den årliga kyrkostatistiken har utvidgats med ett större antal frågor rörande kyrkans diakonala arbete. De två större enkätundersökningarna, en extern till ett brett befolkningsunderlag och en intern inomkyrklig undersökning, används som planerings- och beslutsunderlag för kyrkostyrelsen. Det senaste året har frågor om ideellt engagemang följts upp och utvecklats.

Arbete sker även med att främja forskning inom det teologiska området och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden. Forskningsresultaten presenteras via publikationer, föredrag och konferenser. Antologier, forskningsöversikter samt vetenskapliga och populärvetenskapliga artiklar publiceras kontinuerligt. Den återkommande mötesplatsen *Svenska kyrkans forskardagar*, där ny forskning presenteras och stimuleras, genomfördes i oktober med ett sjuttioal forskare från cirka 15 länder med temat *Mending the World?! Possibilities and Obstacles for Religions, Church and Theology?*

Ny kyrkohandbok

Gudstjänsten utgör en kraftkälla för att verka i vardagen. Det mångåriga arbetet med att förnya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingarnas möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. I december månad beslutade kyrkostyrelsen att skicka ett reviderat förslag till ny kyrkohandbok på remiss under våren 2016.

Kyrkohandboken består av gudstjänstordningar med böner och andra texter samt musik. Kyrkostyrelsen anser att transparens är viktigt och därför ska samtliga kyrkoråd, stift, domkapitel och relevanta institutioner få möjlighet att pröva gudstjänstordningarna och besvara remissen. Det reviderade handboksförslaget är en omarbetning av 2012 års förslag som prövades i 40 procent av församlingarna under ett år. Utifrån den första remissomgången har teologiska, språkliga och musikaliska förändringar gjorts. Det som utmärker det reviderade förslaget är att en ytterligare granskning av barn- och ungaperspektivet samt teologiska, språkliga och musikaliska bearbetningar som främjar traditionen och den praktiska användbarheten och tillgängligheten har gjorts. I det reviderade förslaget finns möjligheten till ökad flexibilitet, något som flera remissinstanser efterfrågar, inte minst utifrån ett barnperspektiv. Delar av kyrkohandboksförslaget 2012 har översatts till svenskt teckenspråk, tre samiska språk, finska och meänkieli och nu pågår arbete med reviderade översättningar. Ett översättningsarbete pågår till flera varieteter inom romani.

Flyktingsituationen

Den katastrofala situation som tvingat miljontals människor på flykt undan konflikt, våld och misär under året har varit historisk. I en situation där människor förlorat allt som ger glädje och mening i livet, hemmet, nära och kära har Svenska kyrkans många medarbetare, ofta ideella engagerade, bidragit med stöd i Sverige dit en del av flyktingarna tagit sin tillflykt.

Svenska kyrkan har sedan lång tid arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar inom sin diakonala verksamhet, både kortsiktigt och långsiktigt. Under årets akuta situation har det handlat om närvaro när människor anländer, hjälp med förnödenheter, rådgivning och på några platser även boenden. Många församlingar har erbjudit språkträning och mötesplatser av olika slag, utflykter, själavårdande samtal, psykosocialt stöd och aktiviteter för barn.

Generalsekretären aktiverade kyrkokansliets krisberedskap under september månad med anledning av flyktingsituationen. En inventering av pågående arbete i landet genomfördes och en plattform för utbyte av aktuell information skapades. Samtliga stift har varit engagerade och ur stiftsdirektorkollegiet bildades en särskild strategisk grupp för att tillsammans med kyrkokansliet identifiera och initiera angeläget arbete med flyktingar och asylsökande som kan komma alla stift till del. En nationell stödfunktion inom området migration, *Support migration*, som ska samla aktuell, relevant och pålitlig information om flyktingkrisen på ett och samma ställe på Svenska kyrkans intranät tas i bruk i början på 2016 till stöd för församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Stöd kommer att ges både via webben och på telefon.

I juni fördelade kyrkostyrelsen i samråd med stiftet fem miljoner kronor till församlingar runt om i landet som ansökt om medel efter ett beslut om särskilt flyktingstöd i kyrkomötet 2014. I september beslutade dessutom kyrkostyrelsens arbetsutskott att omdisponera 10 miljoner kronor från årets budget för församlingarnas arbete till stöd för flyktingar och asylsökande. Medlen gjordes skyndsamt tillgängliga under hösten i samarbete med stiftet.

Församlingarna har sökt medel för att kunna utveckla olika former av mötesplatser mellan infödda svenskar och flyktingar genom exempelvis ungdomsverksamheter, caféverksamhet, samordning av fadderfamiljer och stöd i svenskundervisning och samhällskunskap. Kulturverksamheter har visat sig vara en möjlighet för att överbrygga språkbarriärer och bearbeta traumatiska upplevelser. Några församlingar satsar på arbetsinriktade insatser som t.ex. praktikplatser. Nästan samtliga

ansökningar hade fokus på barnen; barn i familj eller ensamkommande barn och flera verksamheter kom igång eller intensifierades under hösten 2015.

Flera församlingar beskriver tendenser till främlingsfientlighet, som de genom ömsesidiga möten och påverkansarbete försökt att motverka. Motivationen har varit stor hos församlingarna och det finns en uttalad vilja att göra skillnad och en glädje i arbetet, samtidigt som det innebär en hård belastning och en känsla av otillräcklighet. I enlighet med kyrkomötesbeslutet har församlingar med stora asylboenden och församlingar som vill starta ny verksamhet prioriterats för ekonomiskt stöd.

Kyrkomötet beslutade i november att bevilja ytterligare 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande under 2016. Regeringen tilldelade Svenska kyrkan 17 miljoner kronor i december, vilket betyder att Svenska kyrkan kan fortsätta utveckla de många mötesplatser som redan finns och att ytterligare en mängd projekt nu kan bli verklighet.

Stöd till människor i arbetslöshet

Det pågår ett projekt i syfte att stödja människor i arbetslöshet. Genom att stärka församlingarnas förmåga att möta människor och bedriva en hållbar och effektiv verksamhet som leder till att de som står utanför arbetsmarknaden kommer i arbete, praktik eller utbildning. Detta sker i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen.

Dela tro – dela liv

Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Kyrkostyrelsen har beslutat om delsatsningar som exempelvis utvecklar kunskap och stimulerar erfarenhetsutbyte bland ideella medarbetare genom utbildningsdagar och metodutbyte på nätet. I Västerås och Göteborgs stift kommer man att tillsammans med Svenska Kyrkans Unga skapa en digital plattform för barn mellan 3 och 9 år. Barnen ska då få möjlighet att utforska Svenska kyrkans traditioner, kyrkliga miljöer och handlingar, utifrån sina förutsättningar, och möta livstolkande utmaningar med evangeliet som grund. Andra satsningar handlar om kyrkorummet som pedagogisk miljö för att förstå symboler, uttryck och färger, om nya sätt att vara en kyrka i samtiden samt arbeten som handlar om att stärka identiteten hos ungdomar med sverigefinsk och meänkielispråklig bakgrund, samt unga finska romer.

Under påsken öppnade en ny Facebooksida, *Dela tro – Dela liv*, där människor med olika bakgrund, ålder, kön och etnicitet delar med sig av personliga erfarenheter av livet och sin tro. Erfarenheterna delas också på Twitter.

Teologifestival

Den regelbundet återkommande nationella mötesplatsen *Teologifestivalen* samlade cirka 1 000 deltagare i Uppsala i februari. Uppsala stift är värd och anordnar mötet i samarbete med några stift med stöd av kyrkostyrelsen. Frågor om klimat, idealitet, reformation, dop och kyrkorummets pedagogik bearbetades. Ärkebiskopen samtalande med biträdande statsministern Åsa Romson och representanter från ungdomsorganisationer. Priset *Silverkeruben* tilldelades komikern och författaren Jonas Gardell under festivalen.

Arbetet med den externa kommunikationen genomförs i första hand inom ramen för det med stiftens gemensamma konceptet *Kommunikationsåret*. Det är ett arbete som syftar till att göra Svenska kyrkan synlig under hela året, inte bara under de högtider som starkast kopplas samman med kristen tro och kyrkan.

I juni publicerades en bilaga med temat *Dop* i tidningen *Mama*, som riktar sig till mammor som väntar barn eller som redan har små barn. I samarbete med Stockholms stift producerades en bilaga till *Dagens nyheter* på temat Migration och integration, *Gör inte skillnad på människor*. I effektmätningar kan man se att läsarna ansåg bilagan angelägen, trovärdig och intressant. Undersökningar har även visat en viss ökning av antalet gåvor till stöd för Svenska kyrkans arbete med romer i Rumänien i samband med bilagan.

Även under årets Allhelgonahelg var det möjligt att via mobilen och Svenska kyrkans webb tända ljus som sedan lyste fysiskt på platser runt om i landet, samt i Svenska kyrkan i Berlin. Nytt för i år är att antalet platser för ljuständning utökats och att drygt 36 000 ljus tändes sammanlagt via webben, att jämföra med 26 300 ljus 2014. I anslutning till de platser där ljusträden placerats fanns möjlighet att ta del av erfarenheter och tankar kring sorg. Svenska kyrkan fick under året motta det franska priset Christal Festival 2015 för kampanjen *#mittljus*, som initierades 2014.

ACT Now for Climate Justice

Under sommaren genomfördes två större pilgrimsvandringar i Sverige som en del av den globala kampanjen *ACT Now for Climate Justice*. Den ena vandringen startade i Uppsala i juli och anlände till Lund i september där den sammanstrålade med vandringen som ägt rum längs västkusten. I Norge gjordes en liknande satsning och vid en ceremoni i Strömstads kyrka i augusti, med närvaro av kronprinsessorna Mette Marit och Victoria, överlämnades en flaska med vatten från Svalbard som därefter togs vidare genom Sverige och Danmark till Flensburg varifrån pilgrimsvandringen fortsatte mot Paris. I december månad överlämnade pilgrimsvandringar från hela världen namnunderskrifter till Frankrikes regering och *United Nations Framework Convention on Climate Change* inför FN:s klimattoppmöte *COP21* i Paris. Medarbetare från Svenska kyrkan har genom *ACT Alliance Climate Group* deltagit i både förberedelsearbete och förhandlingar för att bevaka och framföra ståndpunkter till förhandlingsparterna. Svenska kyrkan träffade också den svenska regeringsdelegationen på plats för att diskutera Sveriges och EU:s ståndpunkter.

Kultur

Svenska kyrkan verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Svenska kyrkans kulturstipendier delas årligen ut under kyrkomötets andra session i november. I år tilldelades sex kulturarbetare stipendium på sammanlagt en halv miljon kronor. Bland stipendiaterna kan nämnas organisten Joakim Andersson från Gävle som ska arbeta med ett kyrkligt opera-projekt om evangelisten Johannes.

Svenska kyrkans filmpris 2015 gick till dokumentärfilmen *Every face has a name* i regi av Magnus Gertten. Filmen handlar om överlevare från nazisternas koncentrationsläger som 1945 anlände till Malmö hamn. *Svenska kyrkans ungdomsfilmpris* tilldelades 2015 den brittiska filmen *X+Y* i regi av Morgan Matthews. Filmen handlar om en autistisk pojke som genom matematiken hittar ett sammanhang där han kan och får vara sig själv.

Samiska rådet i Svenska kyrkan tilldelade i december kulturarbetaren Maj Lis Skaltje ett kulturstipendium. Det för sitt mångåriga arbete med att gestalta och återupprätta jojken som uttryck för samisk andlighet.

Kulturarv

Svenska kyrkan förvaltar landets största sammanhållna kulturarv. Kyrkans kulturarv är både materiellt och immateriellt; kyrkogårdar och kulturminnen, kyrkorum och traditioner, instrument och musik. Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Svenska kyrkan får årligen kyrkoantikvarisk ersättning från staten för merkostnader för vård och underhåll av det kyrkliga kulturarvet som omfattas av kulturmiljölagen. Kyrkostyrelsen har uppdraget att besluta om fördelning av denna ersättning på 460 miljoner kronor och redovisa användningen.

Svenska kyrkans grundutbildningar

Svenska kyrkans utbildningsinstitut med verksamheten förlagd till både Uppsala och Lund, har uppdraget att utbilda blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Institutet har inlett sitt andra studieår och är fortfarande under uppbyggnad. Inför höstterminsstarten antogs sammanlagt 200 studerande. Under hösten prövades möjligheten att låta studerande från institutet göra en praktikperiod på tre veckor i de lutherska samarbetskyrkorna i Sydafrika eller Tanzania, alternativt delta i utbildning på Kyrkornas världsråds ekumeniska institut *Bossey* och *Ekumeniska centret* i Genève.

Eftersom det visat sig svårt att rekrytera studenter till den pastoralteologiska terminen för kyrkomusiker har ett försök under läsåret 2015–16 gjorts med att erbjuda utbildningen på halvfart, vilket gav fler deltagare.

Utbildningsinstitutet ansvarar också för den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen och kursen *Kyrkoherde idag*.

Svenska teologiska institutet

Svenska teologiska institutet i Jerusalem, STI, inriktar sig på religionsteologi och religionsmöte, särskilt mötet mellan kristendomen och judendomen, samt ekumeniska kontakter med kristna ur olika kyrkotraditioner. Institutet ger kortare och längre kurser inom dessa områden och möten sker med människor från olika religiösa och politiska grupper i området. Studenterna är teologer, präster och andra grupper av kyrkoarbetare från Svenska kyrkan och samarbetspartner världen över.

Urfolksarbete

I oktober arrangerade Svenska kyrkan tillsammans med Kanadas kristna råd konferensen *Future of Life in Arctic – The impact of Climate Change – Indigenous and religious Perspectives*, i Storforsen i Luleå stift. Urfolksföreträdare och religiösa ledare från Arktisområdet deltog. Syftet var att samla och lyfta urfolkserfarenheter rörande de pågående klimatförhandlingarna i Arktis som inspel till klimatmötet i Paris.

Årets kyrkomöte beslutade att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO-konvention nr 169 i syfte att stärka samernas rättigheter.

Svenska kyrkan i utlandet utför kyrklig verksamhet i trettioen församlingar fördelade på 25 länder i fem världsdelar för svenskar som vistas utomlands. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår i kyrkostyrelsens uppdrag.

Det diakonala arbetet i Svenska kyrkan i utlandet fortsätter att utvecklas och har under året fokuserat på unga svenskar utomlands. Insatser görs i utlandsförsamlingarna: I Norge där en tiondel av alla oslobor är svenskar, de flesta unga med arbete i servicesektorn och på Cypern där församlingens medarbetare nattvandrar bland festande svenska ungdomar under skolavslutnings- och sommarlovsveckor.

En verksamhet med ambulerande präster i Afrika och i Asien har påbörjats och samtal har under året förts med ambassader, konsulat, föreningar och handelskammare i Japan, Sydkorea och Sydafrika. Förhoppningen är stor på insatser av Svenska kyrkan i dessa regioner.

Administrativ samverkan

Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området. Arbetet sker tillsammans med stiftet och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar också till en hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan.

De fem prioriterade verksamhetsområdena som stiftet och kyrkostyrelsen tillsammans beslutat om är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Den gemensamma IT-plattformen, GIP, är en central förutsättning för administrativ samverkan och därför är både kostnaden per användare och församlingarnas anslutning till GIP subventionerad av kyrkostyrelsen. Antalet församlingar som är anslutna till GIP har under året ökat och uppgår vid utgången av året till 334. Antalet användare har under året ökat med 2 259, vilket motsvarar en ökning med 28 procent. Totalt var 10 189 personer anslutna till GIP vid årsskiftet, vilket motsvarar cirka 48 procent av alla anställda i Svenska kyrkan.

Betydande uppgraderingar av GIP har genomförts under året. Bland större projekt noteras uppgraderingen av Svenska kyrkans e-postsystem som rymmer drygt 20 000 unika e-postkonton. Trots ökad anslutning till GIP och ett stort antal IT-relaterade projekt har mängden supportärenden endast ökat med sju procent, från 72 000 år 2014 till 77 000 år 2015. För att öka servicen ytterligare till församlingarna utökades under året även öppettiderna i supportfunktionen, *Svenska kyrkans kanslistöd*.

Genom resursförstärkningar har genomförandetakten av olika gemensamma lösningar ökat under året. Noteras kan t.ex. en tredubbling av antalet anslutna församlingar till de gemensamma ekonomi- och lönesystemen under året. Som indikation på omfattningen av dessa anslutningsprojekt kan noteras att det är 3 200 personer som vid utgången av 2015 rapporterar sin arbetstid digitalt via den gemensamma lösningen. Det är en ökning med 2 600 personer under 2015. Antalet lönespecifikationer som producerades av det gemensamma lönesystemet under 2015 uppgick till cirka 11 000. Den stora mängd nya enheter som började använda systemen per 1 januari 2016 genererade tillsammans 5 000 lönespecifikationer bara under första månaden 2016.

Arbetet med inköp intensifierades under året vilket inneburit att församlingarnas rabatter kopplade till gemensamma ramavtal ökat från 73 miljoner kronor 2014 till cirka 120 miljoner kronor 2015.

Betänkandet *Gemensamt ansvar, en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* som presenterades i maj månad har behandlats i församlingar och stift under hösten. Utredningen ger förslag på en effektiv lokalanvändning och fastighetsförvaltning av kyrkans 16 000 byggnader, hantering av övertaliga kyrkor samt ändringar i systemet för ekonomisk utjämning. Detta ska säkerställa ett fortsatt långsiktigt hållbart rikstäckande ansvar för det kulturarv som finns i våra kyrkor trots varierande förutsättningar.

Normering, tillsyn och förvaltning

Kyrkostyrelsen bereder beslut till kyrkomötet om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till Svenska kyrkan och vinningstjänst. Likaså den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ på den nationella nivån ska fullgöra sina uppgifter. Arbetet är inriktat på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen. Det har utfärdats ett antal *Svenska kyrkans bestämmelser* under året och flertalet är en följd av beslut i kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen utfärdar regler om vård och förvaring av handlingar i Svenska kyrkans arkiv, i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, om utlåning och återlämnande av handlingar samt överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt regler om när handlingar ska gallras.

Svenska kyrkans beredskap

Kyrkostyrelsen ansvarar för beredskapen inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur arbetet inom kris och beredskap ska bedrivas inom Svenska kyrkan. Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens utsända medarbetare och till kansliets personalfunktion. Det sker en kontinuerlig samverkan med *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*. Under året har som tidigare nämnts kyrkokansliets krisberedskap med anledning av flyktingsituationen aktiverats och frågor om terrorhot efter dåden i Paris aktualiserats.

Prästlönetillgångar

Svenska kyrkan är genom förvaltningen av *prästlönetillgångar* Sveriges största jordbruksförvaltare och Sveriges femte största skogsförvaltare. Kyrkostyrelsen utövar tillsyn över stiftens förvaltning, ger råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Dessutom ingår det i uppdraget att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. I oktober genomfördes det årliga samrådet om förvaltningen tillsammans med stiftens och då hanterades frågor om skogspolitik i Sverige som påverkas av såväl globala drivkrafter, exempelvis klimatförändringar, som lokala visioner om exempelvis nivån på sysselsättning inom skogsnäringen. Vidare lyftes de utmaningar som finns inom hållbarhetsområdet i samband med finansförvaltning inom Svenska kyrkan och frågan om på vilket sätt prästlönetillgångarna kan bidra i flyktingsituationen.

Kyrkostyrelsen förvaltar det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin värdesäkrade nivå mätt över tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt och på ett etiskt försvarbart sätt. Risker ska spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning uppnås. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Inom ramen för hållbarhetsarbetet finns Ethosfonder för hela kyrkan. Det finns för närvarande tre fonder: En svensk och en global aktiefond samt en svensk räntefond. Hela förvaltningen av det nationella kapitalet följer FN:s principer för ansvarsfulla investeringar, *Principles for Responsible Investments*, PRI. Fokus ligger på att investera i välskötta bolag som integrerar hållbarhet i sina verksamheter. För att åstadkomma detta placeras kapitalet hos externa förvaltare som har god kompetens att integrera faktorer som gäller miljö, sociala frågor och bolagsstyrning, *Environment, Social, Governance*, ESG, i investeringsbesluten och i förvaltningen. Svenska kyrkan vill också vara en aktiv ägare och använder olika samarbeten och bolagsdialoger som verktyg för att försöka påverka företag och finansmarknaden i en hållbar riktning.

Under 2015 har klimatfrågan haft stort fokus i samhället och Svenska kyrkan, som redan 2008 började avveckla kol- och oljebolag, har anlitats flitigt i frågan om hur investerare kan minska klimatexponeringen i sin förvaltning. Bland de samarbeten kopplade till investeringsfrågor som Svenska kyrkan deltar i, utöver nämnda PRI, finns bl.a. *Hållbart värdeskapande*, *SWESIF* och *The Global Network Initiative*, GNI. Detta kompletterades under 2015 med *The Portfolio Decarbonization Coalition*, PDC. Medlemmar i PDC åtar sig att vara en aktiv del i försöken att minska utsläppen av växthusgaser och investera i lösningar av klimatfrågan.

FÖRSAMLING

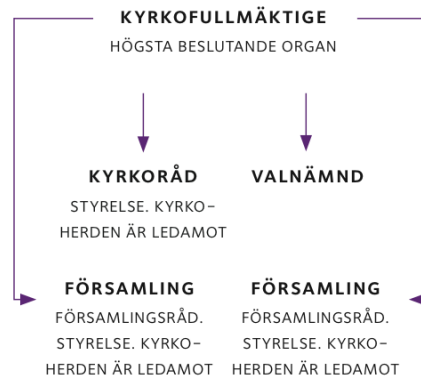
SOM INTE INGÅR I PASTORAT.
DET LOKALA PASTORALA OMRÅDET. FULLGÖR
FÖRSAMLINGENS GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT.

KYRKOFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

PASTORAT

PASTORALT OMRÅDE. ÖVERGRIPANDE LOKALT
ANSVAR FÖR ATT FÖRSAMLINGARNA FULLGÖR SIN
GRUNDLÄGGANDE UPPGIFT. EKONOMISKT ANSVAR.

STIFT

DET REGIONALA PASTORALA OMRÅDET.
FRÄMJAR OCH HAR TILLSYN ÖVER FÖRSAMLINGSLIVET.

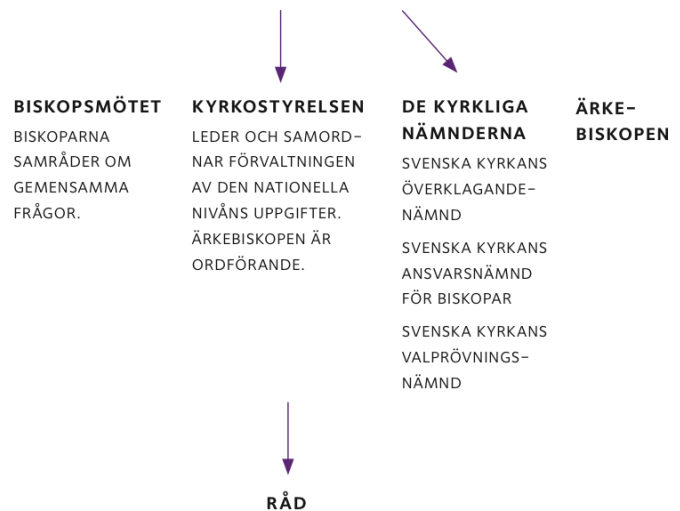
STIFTSFULLMÄKTIGE
HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

NATIONELL NIVÅ

ANSVARAR FÖR SVENSKA KYRKANS GEMENSAMMA
ANGELÄGENHETER OCH FÖRETRÄDER KYRKAN NATIONELLT
OCH INTERNATIONELLT.

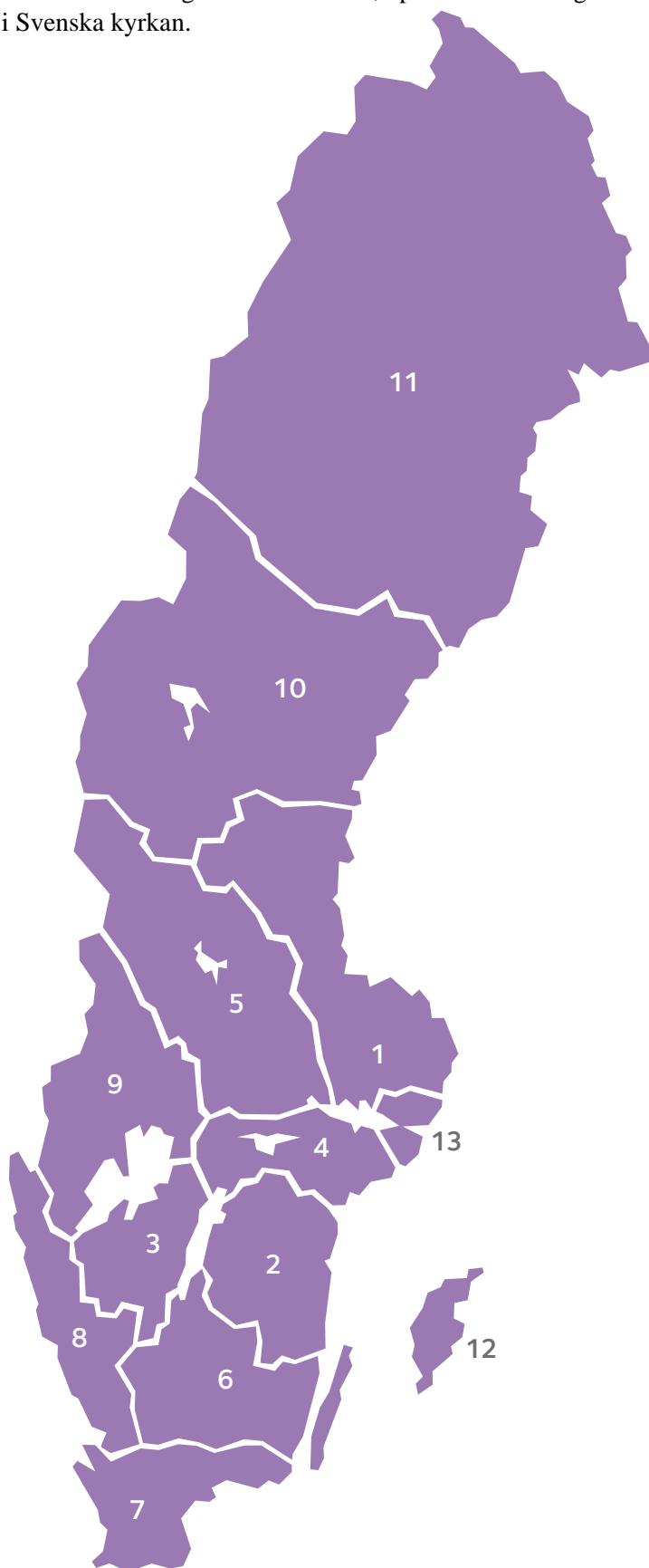
KYRKOMÖTET
SVENSKA KYRKANS HÖGSTA BESLUTANDE ORGAN

Stiften i Svenska kyrkan

14 biskopar i 13 stift

Svenska kyrkan bestod 2015 av 13 stift indelade i totalt 1 365 församlingar i Sverige och 31 församlingar utomlands. 63,2 procent av Sveriges befolkning var medlemmar i Svenska kyrkan.

1. Uppsala stift Biskop: Ragnar Persenius 66 procent medlemmar 127 församlingar Ärkebiskop: Antje Jackelén (I Uppsala stift finns två biskopar med olika ansvarsområden)	169 församlingar
2. Linköpings stift Biskop: Martin Modéus 68 procent medlemmar 103 församlingar	8. Göteborgs stift Biskop: Per Eckerdal 61 procent medlemmar 181 församlingar
3. Skara stift Biskop: Åke Bonnier 68 procent medlemmar 119 församlingar	9. Karlstads stift Biskop: Esbjörn Hagberg 74 procent medlemmar 85 församlingar
4. Strängnäs stift Biskop: Johan Dalman Vigdes 6 september 2015, efterträdde Hans-Erik Nordin 59 procent medlemmar 72 församlingar	10. Härnösands stift Biskop: Eva Nordung Byström 73 procent medlemmar 99 församlingar
5. Västerås stift Biskop: Mikael Mogren Vigdes 6 september 2015, efterträdde Thomas Söderberg 68 procent medlemmar 76 församlingar	11. Luleå stift Biskop: Hans Stiglund 75 procent medlemmar 57 församlingar
6. Växjö stift Biskop: Fredrik Modéus Vigdes 12 april 2015, efterträdde Jan-Olof Johansson 67 procent medlemmar 176 församlingar	12. Visby stift Biskop: Sven-Bernhard Fast 70 procent medlemmar 39 församlingar
7. Lunds stift Biskop: Johan Tyrberg 70 procent medlemmar	13. Stockholms stift Biskop: Eva Brunne 53 procent medlemmar 62 församlingar

Förvaltningsberättelse 2015

Uppdraget och övergripande mål

Den nationella nivåns uppdrag är att vara en sammanhållande kraft och bidra till att Svenska kyrkan kan fullgöra sitt uppdrag rikstäckande genom att ta ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter inom ett antal områden. Det gäller

- ◆ omvärld och relationer där företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår,

- ◆ stöd till stift och församlingar som bl.a. innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, utbildningar för tjänst inom Svenska kyrkan, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativa stödfunktioner samt
- ◆ normering, tillsyn och förvaltning.

Styrning och ledning

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i det registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta organ på nationell nivå och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 31 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse för en period om fyra år. Ärkebiskopen är ordförande. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Den leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Kyrkostyrelsen handlägger ärenden enligt bestämmelser i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på nationell nivå och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också verkställa de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även Läronämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Kyrkostyrelsen utser bland annat internationella rådet, rådet för Svenska kyrkan i utlandet samt kapitalförvaltningsrådet. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkokansliet i Uppsala är organiserat i nio avdelningar och två sekretariat, som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare.

Den årliga styrningen, i relationen mellan kyrkomötet, kyrkostyrelsen, generalsekreteraren och avdelningschefer består i huvudsak av processer för planering och för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året där dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen sker tertialvis. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

Legal struktur

Svenska kyrkans nationella nivå innehar dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjårdingen 15:2 i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå innehar också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap. 3 a § årsredovisningslagen upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på nationell nivå.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer vilka utgörs av fyra enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand, Hongkong, Spanien och Grekland samt det Svenska teologiska institutet i Jerusalem i Israel.

Stiftelser

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar 90 (föregående år 87) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer och separata årsredovisningar/sammanställningar i enlighet med gällande lagstiftning upprättas för dessa och de ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på nationell nivå. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett bokfört värde på 207 (föregående år 197) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. Vissa stiftelser lämnar dock bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier; internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

Väsentliga händelser under 2015

Årets aktiviteter har på en mängd sätt främjat Trossamfundets ändamål; att levandegöra evangeliet och göra Guds rike känt. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla exemplen. För mer detaljerad beskrivning av årets aktiviteter se Verksamhetsberättelsen.

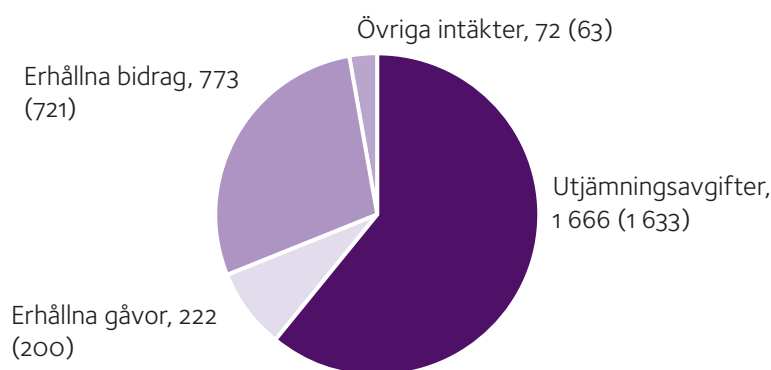
- ◆ Svenska kyrkan har under lång tid arbetat i mötet med asylsökande och flyktingar inom sitt internationella och sitt diakonala arbete. Under årets akuta situation har insatserna varit flera. Genom humanitära insatser samordnade primärt inom *Action by Churches together, ACT-alliansen*, har Svenska kyrkan räddat liv och lindrat nöd i akuta situationer i Mellanöstern och i stora delar av världen. Stift och församlingar utvecklar tillsammans med andra organisationer former för mottagande av asylsökande och flyktingar. Den nationella nivån i Svenska kyrkan har för detta ändamål tillskjutit ekonomiska medel, kompetens och samordning. I juni fördelade kyrkostyrelsen i samråd med stiftet fem miljoner kronor till församlingar runt om i landet som ansökt om medel efter ett beslut om särskilt flyktingstöd i kyrkomötet 2014. I september beslutade kyrkostyrelsens arbetsutskott om en omDispositionering av 10 miljoner kronor från budgeten 2015 för församlingarnas arbete till stöd för flyktingar och asylsökande. Kyrkomötet beslutade i november 2015 att för 2016 bevilja 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande. Regeringen tilldelade Svenska kyrkan 17 miljoner kronor i december, vilket betyder att Svenska kyrkan under 2016 kan fortsätta utveckla de många mötesplatser som redan finns och att ytterligare en mängd projekt nu kan bli verklighet.
- ◆ Det mångåriga arbetet med att förnya kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingarnas möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. I december månad beslutade kyrkostyrelsen att skicka ett reviderat förslag till ny kyrkohandbok på remiss under våren 2016.
- ◆ Tillsammans med stift och församlingar genomförs en särskild satsning på kyrkans undervisning och mission, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet.
- ◆ Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området. De prioriterade verksamhetsområdena som stiftet och kyrkostyrelsen tillsammans beslutat om är IT, fastigheter, ekonomi- och lönehantering, ärendehantering samt inköpsstöd. Genom resursförstärkningar har genomförandetakten av olika gemensamma lösningar ökat under året. Noteras kan t. ex. en tredubbling

av antalet anslutna församlingar till de gemensamma ekonomi- och lönesystemen under året.

Totala intäkter och kostnader

Det ekonomiska utfallet uppgår till 305 (föregående år 834) miljoner kronor. De totala intäkterna uppgår till 3 060 (föregående år 3 502) miljoner kronor, inklusive avkastningen från kapitalförvaltningen. Den största intäktsposten är utjämningsavgiften. Den omfördelas till största delen i det kyrkliga utjämningsystemet i form av utjämningsbidrag. Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen, som intäktsförs i den utsträckning som den används. Ännu inte använda medel skuldförs i balansräkningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, EU, Radiohjälpen och olika stiftelser och används främst i den internationella verksamheten. Kollektor och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten.

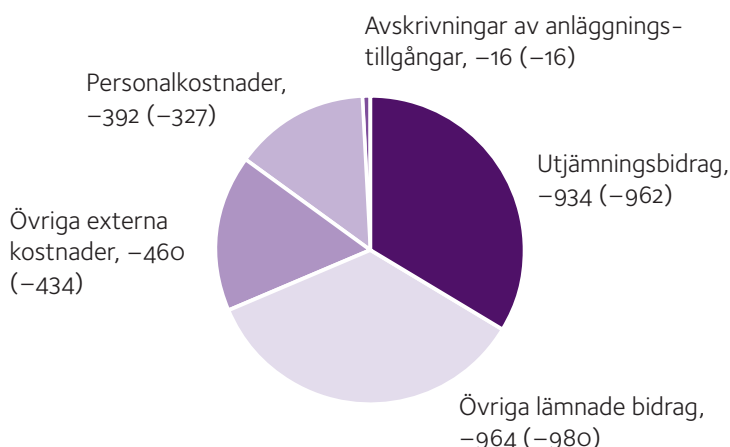
Diagram 1: intäkter* 2015 (miljoner kronor, föregående år inom parentes)

*exklusive kapitalförvaltningen.

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 2 765 (föregående år 2 716) miljoner kronor. Utjämningsbidragen avser stiftsbidrag och generella utjämningsbidrag för kyrkunderhåll, kostnadsutjämnning samt utjämnning avseende till andelen medlemmar. Minskningen jämfört med föregående år är till stor del relaterat till att stiftelsen erhållit sin andel av det totala stiftsbidraget genom utdelning från Prästlönetillgångarna istället för genom utjämningsystemet. Övriga lämnade bidrag avser främst bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning 581 (föregående år 547) miljoner kronor samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten 280 (föregående år 262) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklingsarbete, katastrofbistånd och samerkan i utlandet.

Ökningen av övriga externa kostnader relaterar till stor del till ökning inom gemensamma IT-system. Personalkostnaderna ökar då vakanser tillsatts. De totala kostnaderna ligger inom den beslutade kostnadsramen för 2015. För ytterligare upplysningar kring personalfrågor, miljöfrågor, etiska aspekter och policyer se skrivelsen *Hållbarhetsredovisning 2015*.

Finansiella instrument

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december 2015 till 6 759 (föregående år 6 433) miljoner kronor. Avkastningen uppgick till 326 (föregående år 885) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 5,1 (föregående år 16,0) procent, vilket kan jämföras mot det sammanvägda jämförelseindexet på 2,6 (föregående år 12,5) procent under motsvarande period.

Aktieplaceringarna gav ett positivt resultat med 288 miljoner kronor, varav 172 miljoner kronor är realiserad värdeförändring. Tillgångsslaget Globala aktier gav den högsta avkastningen i hela portföljen med 11,2 procent vilket var 7,6 procentenheter bättre än jämförelseindex. Samtliga förvaltare lyckades ge högre avkastning än sitt index. Tillväxtmarknader var det enda tillgångsslag i portföljen som gav negativ avkastning, -2,8 procent. Tillgångsslaget gav ändå 5,0 procentenheter bättre avkastning jämfört med motsvarande indexutveckling. Räntplaceringarna inklusive likvida medel, fastighetsfonder och alternativa placeringar bidrog med totalt 38 miljoner kronor, varav -28 miljoner är realiserad värdeförändring. Det största bidraget kom från placeringarna i fastighetsfonder. Övervikten i framför allt globala aktier jämfört med räntor och övriga tillgångsslag har haft en positiv effekt på resultatet. Valutakursförändringarna under året gav en positiv resultateffekt på den globala aktieportföljen (exklusive tillväxtmarknader) med ca 5 procent. Det beror framför allt på att hälften av portföljen utgörs av aktier som noteras i dollar.

Framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Väsentliga riskområden att beakta för Svenska kyrkans nationella nivå är risk för skadat förtroende, aktivitetsrelaterade risker, risker inom finansförvaltningen och omvärldsrisker.

Svenska kyrkans viktigaste resurs är människors förtroende. Därför läggs stor vikt vid uppdatering av och utbildning kring exempelvis uppförandekod, policy mot korruption och förskingring, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp.

Aktivitetsrelaterade risker uppkommer bland annat då den nationella nivån har många medarbetare som reser till eller bor i miljöer med dålig trafiksäkerhet eller andra säkerhetsrisker. För att hantera dessa risker finns riktlinjer som all utsänd personal utbildas i. Andra aktivitetsrelaterade risker handlar om att den nationella nivån också har många kritiska system vilka hanteras inom ramen för vår IT-policy.

Riskhantering inom finansförvaltningen syftar till att säkerställa att förvaltningen av de finansiella tillgångarna sker på ett tillfredsställande sätt. Metoden för att uppnå detta är att löpande bevaka, utvärdera och kontrollera de finansiella riskerna. Utformningen av denna verksamhet ska säkerställa att förvaltningen följer beslutade strategier och riktlinjer. Riskerna hanteras genom god intern kontroll exempelvis vad gäller en säker hantering av transaktioner, klart definierade och avgränsade ansvarsområden samt dokumenterade rutinbeskrivningar.

Till omvärldsriskerna kan räknas makroekonomiska faktorer som konjunktur, sysselsättning, räntor m.m. Den nationella nivån har därför omvärldsbevakning som följer och analyserar utvecklingen på dessa områden.

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka.

De prognoser som gjorts över den framtida medlemsutvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend som innebär att kyrkan framöver kommer att kraftigt behöva minska sina kostnader. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå. Ett arbete har initierats av kyrkostyrelsen under 2015 kring frågan om Svenska kyrkans kapital-situation.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer och arbeta med gemensamma lösningar för administrativ samverkan. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Framtida utveckling behandlas i bland annat skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

Målkapital

Kyrkomötet fastställde 2008 en målnivå för den nationella nivån eget kapital till 4 000 miljoner kronor och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras. Denna målnivå överstiger i 2015 års bokslut med 1 817 miljoner kronor, varav 1 534 miljoner kronor, avser orealiserad värdeökning inom finansförvaltningen.

Kyrkostyrelsen har under hösten 2015 inlett arbetet med att fördjupat bearbeta frågan om Svenska kyrkans kapitalsituation vilket förutsätter en dialog med stiftet om hur förutsättningar för ett kyrkoliv som är långsiktigt hållbart skapas. Det ska göras en samlad genomlysning om vilket ansvar som ska bäras lokalt och vilket ansvar som lämpligen bärs gemensamt, så att en god ansvarsfördelning tryggas. Avsikten är att återkomma med analys och förslag till kyrkomötet 2016.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen.

Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

5 år i sammandrag *)

KsSkr 2016:2

Belopp i mnkr

Resultaträkning	2015	2014	2013	2012	2011
<i>Intäkter</i>					
Utjämningsavgifter	1 666	1 633	1 622	1 574	1 567
Kollekter och gåvor	222	200	179	178	195
Kapitalförvaltning	326	885	613	423	-256
Övriga intäkter	845	784	786	680	722
Summa intäkter	3 060	3 502	3 200	2 855	2 228
<i>Kostnader</i>					
Utjämningsbidrag	-933	-962	-976	-1 001	-944
<i>Personal- och övriga kostnader</i>	-1 832	-1 754	-1 707	-1 587	-1 509
Summa kostnader	-2 765	-2 716	-2 683	-2 588	-2 453
Övriga resultatposter	-4	39	34	46	43
Årets resultat	291	824	553		
Förändring ändamålsbestämda medel	15	9	11	0	-22
Årets resultat efter omföring	305	834	563	313	-204
Balansräkning					
Tillgångar	12 967	11 913	9 878	9 187	8 611
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	7 260	6 970	6 145	5 369	5 056
Skulder, avsättningar	5 706	4 943	3 733	3 818	3 555
Soliditet**	56 %	59 %	62 %	58%	59%
Personal					
Medeltal anställda					
Sverige	377	333	321	298	286
Utland	96	93	97	99	115

*) I enlighet med regler i K3 har uppgifter för 2010–2012 inte räknats om vid övergång till K3

***) Eget kapital i procent av totala tillgångar

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2015	2014
Verksamhetens intäkter			
Utjämningsavgifter	4	1 665 922	1 632 830
Erhållna gåvor	5	222 426	199 758
Erhållna bidrag	6	773 030	720 833
Avkastning från kapitalförvaltning	7	326 320	885 205
Nettoomsättning	8, 10	67 014	52 519
Övriga verksamhetsintäkter		5 380	10 518
Summa verksamhetens intäkter		3 060 092	3 501 664
Verksamhetens kostnader			
Utjämningsbidrag	4	-933 659	-962 164
Övriga lämnade bidrag	9	-964 025	-979 622
Övriga externa kostnader	10, 11, 12	-460 055	-431 136
Personalkostnader	13	-391 792	-327 059
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-15 632	-16 271
Summa verksamhetens kostnader		-2 765 163	-2 716 251
Verksamhetens resultat		294 929	785 412
Resultat från finansiella investeringar			
	15		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar		2 018	23 674
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		-6 080	15 986
Räntekostnader och liknande resultatposter		144	-955
Summa		-4 207	38 705
Årets resultat		290 722	824 118
Förändring av ändamålsbestämda medel			
	26		
Årets resultat enl resultaträkningen		290 722	824 118
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		28 854	25 254
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-14 180	-15 764
Årets resultat efter omföringar		305 396	833 607

Balansräkning

KsSkr 2016:2

Belopp i tkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	14 374	12 669
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	17	101 034	100 586
Inventarier	18	12 054	13 172
Summa		113 088	113 758
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	19	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		30 000	30 000
Andelar i intresseföretag	20	42 333	42 333
Kapitalförvaltningen	21	6 759 468	6 432 859
Andra långfristiga värdepappersinnehav	22	336 132	340 806
Andra långfristiga fordringar	23	369	3 421
Summa		7 224 076	6 905 193
Summa anläggningstillgångar		7 351 538	7 031 620
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager		1 451	1 327
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		11 031	10 291
Fordringar på koncernföretag		2 663	2 456
Kortfristiga fordringar		13 946	24 535
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	20 901	29 301
Summa		48 541	66 583
<i>Kortfristiga placeringar</i>	25	4 079 421	3 504 832
<i>Kassa och bank</i>	25	1 485 643	1 309 006
Summa omsättningstillgångar		5 615 056	4 881 748
SUMMA TILLGÅNGAR		12 966 594	11 913 368

forts. Balansräkning

Belopp i tkr	Not	2015-12-31	2014-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	26		
Balanserat kapital		6 766 050	5 932 442
Ändamålsbestämda medel		188 914	203 588
Årets resultat efter omföringar		305 397	833 607
Summa		7 260 360	6 969 637
<i>Avsättningar</i>	27	256 906	313 456
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		59 251	30 439
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot		4 852 518	3 944 828
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	279 460	397 515
Övriga skulder		205 292	200 173
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	52 806	57 319
Summa		5 449 328	4 630 275
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER			
		12 966 594	11 913 368
<i>Ställda säkerheter</i>	30	9 800	9 800
<i>Ansvarsförbindelser</i>	31		

Kassaflödesanalys

KsSkr 2016:2

Belopp i tkr	2015	2014
<i>Den löpande verksamheten</i>		
Årets resultat	290 722	824 118
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Avskrivningar	15 632	16 271
Försäljn/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar	93	16 957
Ökning/minskning av avsättningar	-56 550	45 743
Avkastning från kapitalförvaltning återinvesterat i portföljen	-326 609	-887 053
Övriga poster som inte ingår i kassaflödet	37 631	-18 274
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	-39 081	-2 238
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		
Ökning/minskning av varulager	-124	-27
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	18 042	38 147
Ökning/minskning av skuld underkontohavare	907 690	1 230 289
Ökning/minskning av övr kortfristiga skulder	-88 637	-65 128
Kassaflöde från den löpande verksamheten	797 890	1 201 043
<i>Investeringsverksamheten</i>		
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	-5 502	-10 625
Förvärv materiella anläggningstillgångar	-11 242	-28 572
Förvärv filialer	-15	-291
Amortering övriga långfristiga fordringar	3 052	5 097
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar	0	1 719
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar	-607 546	-719 407
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-621 253	-752 079
Årets kassaflöde	176 637	448 964
Kassa och bank vid årets början	1 309 006	860 042
Kassa och bank vid årets slut*	1 485 643	1 309 006

* För specifikation av i Kassa och bank ingående konton se not 25

Noter

Not 1 – Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med Lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. Enligt Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I enlighet med samma lag anges att, förutom Svenska kyrkan som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga juridiska personer har dessa att följa Bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då något lagstadgat krav att upprätta årsbokslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan inte finns.

Inom ramen för verksamheten finns fem filialer som är placerade i Thailand, Hongkong, Spanien, Grekland och Israel.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning (K3)*.

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter istället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av nationella nivåns huvudsakliga finansieringskällor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter, som omfattar medel som är för egen räkning, värderas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Som för egen räkning inkluderas medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. Inom ramen för ett utjämningsystem erhåller den nationella nivån en allmän utjämningsavgift som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag (taxerad inkomst). Härutöver uppbär den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap.

kyrkoordningen och där den nationella nivån fastställer de närmare parametrarna för inkomst- och kostnadsutjämnings beräkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att del av avkastningen från de så kallade prästlönetillgångarna i vissa fall ska inbetalas till den nationella nivån i så kallad särskild utjämningsavgift. Den särskilda utjämningsavgiften, som i förekommande fall grundas på avkastningen året före räkenskapsåret, intäktsredovisas när den fastställts.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteintäkter redovisas i enlighet med effektivräntemetoden

Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd.

Värdering av finansiella instrument sker med tillämning av ÅRL 14 § a–e varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet

alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Den nationella nivån bedriver, förutom sin ideella verksamhet, näringsverksamhet som är skattepliktig.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utgifter för utveckling av programvaror utgörs av inköpta konsultkostnader för utveckling och installation av specifika programvaror.

Utgifter för programvaror redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för internt upparbetade immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3:

Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehåses för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Värdering sker med tillämpning av ÅRL 14 § a–e varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer.

Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den realiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas

till noterade priser i en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen utgör en separat förvaltningsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet ”kyrkofonden” skulle ändras till ”den nationella nivåns kapital”. Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaltnade detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla.

En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för nationella nivåns verksamhet. I de fall nationella nivåns kapital överstiger målkapitalet med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen underställa kyrkomötet ett förslag till hantering av överskottet, där överskottet i förekommande fall i allt väsentligt är hänförligt till överavkastning i kapitalförvaltningen. Hittills fattade beslut om uppkomna överskott har inneburit att medlen nyttjats till finansiering av tillfälligt och riktat församlingsbidrag som redovisas i posten lämnade bidrag.

Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång.

I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 21.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen utgör förvaltning av de medel som den nationella nivån och trossamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns Kyrkkontot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på Kyrkkontot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfalldagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av nationella nivåns kärnverksamhet och redovisas därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 25 för kortfristiga placeringar.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag utgör finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intresseföretag

Med intresseföretag avses de företag, där nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intresseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffnings-tillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intresseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning och där innehaven är av karaktären intresseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intresseföretag, dels består posten av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar som är gjorda inom ramen för den internationella verksamheten.

De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in-, först ut-metoden (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål.

Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggningstillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar.

Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot.

För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel.

Ansvarsförbindelser

En ansvarsförbindelse redovisas när det finns:

a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller

b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

Not 2 – Förändrade redovisningsprinciper

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

Not 3 – Uppskattningar och bedömningar

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar,

bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på nationell nivå uppgår till 46 mnkr (60 mnkr) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 mnkr, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Genomgången kommer att fortsätta under 2016. Resultatet av denna genomgång kan innebära förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Avsättningar för riktade församlingsbidrag

Avsättningarna för de riktade församlingsbidragen uppgår till 194 mnkr (240 mnkr). Avsättningarna är gjorda utifrån antagandet om att de kommer att utnyttjas under rekviseringsperioden. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms ej föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran.

Not 4 – Utjämningsavgifter och utjämningsbidrag

	2015	2014
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.		
<i>Utgjämningsavgifter</i>		
Allmän utjämningsavgift *	893 281	877 844
Särskild utjämningsavgift	17 750	13 680
Inkomstutjämningsavgift	345 359	335 574
Kostnadsutjämningsavgift för		
- Kyrkunderhåll	83 668	81 775
- Kostnadsutjämningskonstant	112 074	112 292
- Andel medlemmar	213 790	211 666
Generell utjämningsavgift	754 891	741 307
Summa utjämningsavgifter	1 665 922	1 632 830
<i>Utgjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-345 365	-335 576
Kostnadsutjämningsbidrag för		
- Kyrkunderhåll	-86 760	-84 829
- Kostnadsutjämningskonstant	-111 090	-111 306
- Andel medlemmar	-211 625	-209 133
Generellt utjämningsbidrag	-754 839	-740 844
Stiftsbidrag	-178 820	-221 320

KsSkr 2016:2 **Summa utjämningsbidrag** **-933 659** **-962 164**

*) Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

Not 5 – Erhållna gåvor

Gåvor som är redovisade i resultaträkningen	2015	2014
<i>Kollekter</i>		
Riidskollelter	38 791	41 058
Stiftskollelter	864	672
Församlingskollelter	22 385	18 447
	62 040	60 177
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	37 603	34 654
Församlings- och stiftsanslag	6 717	8 539
Övriga	116 066	96 388
	160 386	139 582
Summa kollelter och gåvor	222 426	199 758
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	197 127	176 508
Svenska kyrkan i utlandet	12 106	9 863
Övrig verksamhet	13 193	13 387
	222 426	199 758

Antal inkomna testamentsärenden 72 90

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen

Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå. Inom den nationella nivån sker visst ideellt arbete i filialerna

Not 6 – Erhållna bidrag

	2015	2014
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	91 337	88 262
- Katastrofbistånd	41 939	41 949
- Administration	10 191	10 508
	143 466	140 719
Kyrkoantikvarisk ersättning	589 022	550 510
<i>Stiftelser</i>		
- Förvaltade av den nationella nivån	5 202	6 654
- Övriga stiftelser	1 478	1 920
	6 680	8 574
Radiohjälpen	14 784	10 370
Europeiska Unionen	11 903	6 215
Övriga organisationer och företag	7 174	4 444
Summa erhållna bidrag	773 030	720 833
<i>Bidragen har använts till:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	589 022	163 423
Internationell verksamhet	176 624	163 423

Svenska kyrkan i utlandet	1 171	1 911
Övrig verksamhet*	6 213	555 499
	773 030	720 833

KsSkr 2016:2

Not 7 – Avkastning från kapitalförvaltning

	2015	2014
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	28 725	33 499
- Realiserat resultat vid försäljning	91 434	146 545
- Orealiserad värdeförändring	174 279	533 116
	294 438	713 160
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	20 140	15 576
- Räntenetto	35 348	39 664
- Realiserat resultat vid försäljning	8 260	-5 156
- Orealiserad värdeförändring	-26 477	127 438
	37 270	177 522
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden	-5 309	-5 398
- Bankkostnader	-80	-78
	-5 389	-5 477
Avkastning från kapitalförvaltning	326 320	885 205

Not 8 – Intäkternas fördelning

	2015	2014
Varor	7 696	9 275
Tjänster	54 767	39 289
Hysesintäkter, frakt med mera	2 076	1 427
Inomkyrklig utbildning	2 475	2 528
Summa nettoomsättning	67 014	52 519

Not 9 – Övriga lämnade bidrag

	2015	2014
Kyrkoantikvarisk ersättning	-580 744	-546 702
Utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-279 989	-262 240
Riktat församlingsbidrag	-4 403	-94 113
Övrig verksamhet i Sverige	-90 705	-68 969
Svenska församlingar i utlandet	-8 184	-7 598
Summa övriga lämnade bidrag	-964 025	-979 622

Not 10 – Transaktioner med närstående

	2015	2014
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	480	480
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-7 649	-7 649

Not 11 – Operationella leasingavtal

Nationella nivån som leasingtagare	2015	2014
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-16 796	-15 924
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	-19 365	-32 663
Förfaller till betalning senare än 5 år		0
Summa	-36 161	-48 587
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	-17 915	-15 370

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler

I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 3,4 mnkr (2 mnkr).

Not 12 – Ersättning till revisorerna

Kostnadsförd ersättning uppgår till	2015	2014
Grant Thornton		
Revisionsuppdraget	-918	-1 010
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-105	-141
Skatterådgivning		
Övriga tjänster		0
Summa	-1 023	-1 151

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

Not 13 – Löner med mera

KsSkr 2016:2

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra ersättn. 2015	Sociala kostn. 2015	(varav pens.- kostn.) 2015	Löner och andra ersättn. 2014	Sociala kostn. 2014	(varav pens.- kostn.) 2014
Styrelse och general- sekreterare*	-3 016	-2 526	-1 578	-3 064	-2 116	-1 302
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-4 249	-1 335	-	-4 434	-1 393	-
Övriga anställda	-236 155	-111 137	-41 716	-204 888	-95 564	-34 451
Summa	-243 420	-114 998	-43 294	-212 386	-99 073	-35 753

* Generalsekreteraren har under år 2015 en lön om 1 213 (1 267) tkr.

* Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

Medelantalet anställda	2015			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien	1	1	2	1	1	2
Kenya	2	-	2	2	-	2
Swaziland	-	1	1	-	1	1
Sydafrika	1	2	3	2	1	3
Tanzania	1	1	2	2	1	3
<i>Asien</i>						
Kina	1	2	3	1	2	3
Singapore	1	1	2	1	1	2
Thailand	2	4	6	1	3	4
<i>Australien</i>	2	3	5	3	2	5
<i>Europa</i>						
Belgien	1	2	3	2	1	3
Cypern	1	1	2	1	1	2
Danmark	-	1	1	-	1	1
Finland	-	1	1	-	1	1
Frankrike	2	4	6	4	2	6
Grekland	1	1	2	1	1	2
Italien	1	1	2	1	1	2
Nederländerna	1	1	2	2	2	4
Norge	1	1	2	-	2	2
Schweiz	2	2	4	1	2	3
Spanien	6	6	12	8	4	12
Storbritannien	2	1	3	2	1	3
Tyskland	3	2	5	4	1	5
Österrike	2	-	2	1	1	2
<i>Latinamerika</i>						
Brasilien	1	-	1	1	-	1
Colombia	-	1	1	-	1	1
Costa Rica	-	-	-	-	1	1
Honduras	-	1	1	-	-	-

Medelantalet anställda	2015			2014		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Mellanöstern</i>						
Förenade Arabemiraten	1	1	2	1	-	1
Israel	3	1	4	3	1	4
Jordanien	2	1	3			
<i>Nordamerika</i>						
USA	5	4	9	5	4	9
Korttidsanställda *	2	-	2	1	1	2
<i>Summa utland</i>	48	48	96	51	42	93
Sverige	255	122	377	224	109	333
Summa	303	170	473	275	151	426

* Avser personer utsända för katastrofinsatser och specialinsatser.

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen

	2015		2014	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

Not 14 – Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2015	2014
Datorprogram	-3 797	-5 689
Byggnader	-3 885	-2 712
Inventarier*	-7 949	-7 870
Summa	-15 632	-16 271

* Varav filialer -197 tkr (-203 tkr).

Not 15 – Resultat från finansiella investeringar

KsSkr 2016:2

	2015	2014
<i>Resultat från finansiella anläggningstillgångar</i>		
Räntor	209	434
Utdelningar	10 366	10 236
Realiserat resultat vid försäljning		189
Orealiserad värdeförändring	-8 558	12 815
Summa	2 018	23 674
Varav avseende dotterföretag	209	434
Varav avseende intresseföretag	513	645
Varav avseende ideella placeringar	501	586
<i>Övriga ränteintäkter och liknande ränteposter</i>		
Ränteintäkter	43 763	108 588
Realiserat resultat vid försäljning	-770	821
Orealiserad värdeförändring	-32 957	3 686
Övriga finansiella intäkter	-581	315
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-13 912	-95 775
Bankkostnader	-1 623	-1 629
Summa, nationella nivåns andel	-6 080	15 986
<i>* Specifikation av underkontohavares andel av intäkter</i>		
Underkontohavares andel		
- garanterad ränta	-13 912	-42 816
- fördelad överavkastning	0	-52 959
Summa	-13 912	-95 775
<i>Räntekostnader och liknande resultatposter</i>		
Räntekostnader	-9	-277
Övriga finansiella kostnader	-183	-730
Utländsk kupongskatt	48	52
Summa, nationella nivåns andel	-144	-955

Not 16 – Balanserade utgifter för utveckling av programvaror

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	66 492	78 674
Årets balanserade utgifter	5 502	10 625
Utrangeringar	0	-22 807
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	71 994	66 492
Ingående avskrivningar	-53 823	-54 122
Årets avskrivningar	-3 797	-5 689
Utrangeringar	0	5 988
Utgående ackumulerade avskrivningar	-57 620	-53 823
Utgående bokfört värde	14 374	12 669

Not 17 – Byggnader och mark

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	126 236	100 091
Investering	4 333	26 356
Utrangeringar	0	-211
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	130 569	126 236
Ingående avskrivningar	-25 650	-23 092
Årets avskrivningar	-3 885	-2 711
Utrangeringar	0	153
Utgående ackumulerade avskrivningar	-29 535	-25 650
Utgående bokfört värde	101 034	100 586
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	24 026	24 378
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	39 598	36 633
Ärkebiskopsgården Fjärdingen 21:1, Uppsala	12 013	12 935
Kyrkobyggnad i Bryssel	20 119	20 919
Lägenhet i San Agustin	1 154	1 214
Prästgård i Torre Vieja	2 479	2 578
Hyrd kyrka i San Agustin	1 467	1 693
Ekermanska huset i Uppsala	177	236
Summa	101 034	100 586

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten

Not 18 – Inventarier

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärden	44 179	47 980
Inköp	6 909	2 216
Försäljningar och utrangeringar	-1 468	-6 017
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	49 620	44 179
Ingående avskrivningar	-31 661	-29 932
Årets avskrivningar	-7 752	-7 666
Försäljningar och utrangeringar	1 375	5 937
Utgående ackumulerade avskrivningar	-38 038	-31 661
Filialers bokförda värde	472	654
Utgående bokfört värde	12 054	13 172

Not 19 – Andelar i koncernföretag

KsSkr 2016:2

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2015	Bokfört värde 2014
Sv. kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1 000	55 654	55 654
Sv. kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
					2015	2014
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående bokfört värde					55 774	55 774

* Vilande företag

Svenska kyrkans förvaltnings AB

Omsättning	7 752	7 752
Resultat efter finansnetto	-1 153	1 493
Eget kapital	24 039	25 193

Svenska kyrkans utbildning AB

Eget kapital	141	141
--------------	------------	-----

Not 20 – Andelar i intresseföretag

	Org nr	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Bokfört värde 2015	Bokfört värde 2014
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Sthlm	41	512 814	42 333	42 333
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0425	Sthlm	50	2 000	-	-
Summa					42 333	42 333
Ingående anskaffningsvärde					58 490	58 452
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 490	58 490
Ingående nedskrivningar					-16 157	-16 157
Utgående ackumulerade nedskrivningar					-16 157	-16 157
Utgående bokfört värde					42 333	42 333
Berling Media AB:						
Omsättning					336 220	313 298
Resultat efter finansnetto					33 011	9 932
Eget kapital					161 645	137 304
Fairtrade Sverige AB:						
Omsättning					23 733	21 668
Resultat efter finansnetto					2 989	3 108
Eget kapital					20 564	17 575

Not 21 – Värdepapper i kapitalförvaltningen

	Bokfört värde 2015	Portfölj- andel 2015	Bokfört värde 2014	Portfölj- andel 2014
SEB Ethos aktiefond	571 216	8,5 %	620 969	9,7 %
Nordea institutionell aktieförvaltning	296 890	4,4 %	377 989	5,9 %
Svenska aktier	868 106	12,8 %	998 958	15,5 %
RobecoSAM Ethos global	686 376	10,2 %	754 481	11,7 %
Generation IM Global Equity Fund	1 089 228	16,1 %	956 174	14,9 %
DNB Miljöinvest	118 237	1,7 %	105 825	1,6 %
First State Worldwide Sustainability Fund	317 308	4,7 %	290 733	4,5 %
Globala aktier	2 211 149	32,7 %	2 107 213	32,8 %
First State Global Emerging Markets Sustainability Fund	390 487	5,8 %	410 333	6,4 %
Generation IM Asia Fund	155 700	2,3 %	151 437	2,4 %
Emerging Markets	546 187	8,1 %	561 770	8,7 %
Total aktieportfölj	3 625 442	53,6 %	3 667 941	57,0 %
Alfred Berg, diskretionärt mandat	453 098	6,7 %	680 726	10,6 %
Nordea, diskretionärt mandat	559 074	8,3 %	457 873	7,1 %
SEB Ethos räntefond	522 085	7,7 %	685 324	10,7 %
SPP Grön Obligationsfond	299 446	4,4 %	-	-
Räntebärande värdepapper	1 833 703	27,1 %	1 823 923	28,4 %
Nordea Institutional Cross Over Fund	283 066	4,2 %	279 804	4,3 %
Företagsobligationer	283 066	4,2 %	279 804	4,3 %
Total ränteportfölj	2 116 769	31,3 %	2 103 727	32,7 %
Domestica Bostäder	138 950	2,1 %	142 421	2,2 %
Domestica Bostäder II	42 692	0,6 %	11 346	0,2 %
Thule Real Estate Fund	171 294	2,5 %	-	-
Fastighetsfonder	352 936	5,2 %	153 767	2,4 %
Excalibur	216 416	3,2 %	220 562	3,4 %
SEB Credit Opportunity III	127 602	1,9 %	125 426	1,9 %
SEB Microfinance Fund	127 120	1,9 %	122 541	1,9 %
SEB Microfinance Fund III	98 750	1,5 %	-	-
Generation Credit Fund	42 720	0,6 %	28 836	0,4 %
Althelia Climate Fund	25 609	0,4 %	9 835	0,2 %
SFRE	26 021	0,4%	-	-
Alternativa placeringar	664 238	9,8 %	507 200	7,9 %
Likvida medel	83	0,0 %	223	0,0 %
Summa kapitalförvaltningen	6 759 468	100,0 %	6 432 859	100 %

Not 22 – Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	345 923	338 497
Investering under året	9 143	8 340
Överfört till anknutna stiftelser	-5 259	0
Försäljning under året	0	-915
Utgående anskaffningsvärde	349 807	345 923
Ingående nedskrivning	-6 688	-6 688
Utgående nedskrivning	-6 688	-6 688
Ingående värdeförändringar	1 570	-11 244
Årets värdeförändring	-8 557	12 815
Utgående värdeförändring	-6 987	1 571
Utgående bokfört värde	336 132	340 806
Ideella placeringar *)		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development Co-operative Society U.A.	26 363	26 363
Aktier i Biosensor Applications Sweden AB	0	0
	26 363	26 363
Övriga innehav **)		
Andelar i Ethos aktiefond	10 688	13 412
Andelar i Ethos räntefond	299 081	301 031
	309 769	314 443
Summa	336 132	340 806

*) Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

***) Placeringarna är relaterade till särskilda skuldposter/ändamålsbestämda medel.

Not 23 – Andra långfristiga fordringar

	2015	2014
Ingående anskaffningsvärde	4 171	9 268
Deponering/investering under året	236	3 003
Återbetalning under året	-3 287	-8 100
Utgående anskaffningsvärde	1 119	4 171
Ingående nedskrivning	-750	-750
Utgående nedskrivning	-750	-750
Utgående bokfört värde	369	3 421

Not 24 – Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2015	2014
Upplupna ränteintäkter	2 812	6 554
Övriga upplupna intäkter	3 841	1 949
Förutbetalda försäkringskostnad	2 524	366
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	4 068	13 782
Övriga förutbetalda kostnader	7 655	6 650
Summa	20 901	29 301

Not 25 – Kassa och bank, kortfristiga placeringar

	2015	2014
Bankmedel	1 485 643	1 309 006
Varav		
- Medel relaterade till Kyrkkontot*	5 327 199	4 558 665
- Disponerat av den nationella nivån för placeringar	-3 872 696	-3 295 686
Nettosaldo kyrkkonto	1 454 503	1 262 979
Bankmedel filialer	5 927	7 827
Valutakonto	10 648	20 397
Spärrade bankmedel	9 800	9 800
Övriga bankkonton	4 764	8 003
Summa	1 485 643	1 309 006

*) Varav skuld till underkontohavare 4 852 tkr (3 945 tkr)

	2015		2014	
<i>Värdepapper</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Löptid upp till 1 år	1 970 161	48,3	1 627 976	46,4 %
Löptid 1–3 år	882 626	21,6	1 163 050	33,2 %
Löptid över 3 år	1 226 634	30,1	713 806	20,4 %
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0	3 504 832	100 %
Duration	0,3 år		0,3 år	
<i>Emittenter</i>	Bokfört värde	Portföljandel %	Bokfört värde	Portföljandel %
Bank	2 141 572	52,5	1 607 792	45,9 %
Bostäder	236 322	5,8	389 704	11,1 %
Företag	1 266 961	31,1	1 068 593	30,5 %
Kommuner	342 292	8,4	344 636	9,8 %
Världsbanken	31 844	0,8	32 546	0,9 %
Europeiska Inv.banken	0	0,0	30 106	0,9 %
Nordiska Inv.banken	29 276	0,7	-	-
African Development bank	31 154	0,8	31 455	0,9 %
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0	3 504 832	100 %
Fem största innehav	Bokfört värde	Portföljandel %		
Länsförsäkringar bank FRN 200415	149 493	3,7		
Nordea FRN 161103	101 021	2,5		
Swedbank FRN 200511	100 509	2,5		
SBAB FRN 180516	100 189	2,5		
Nordea FRN 160509	100 171	2,5		
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	551 383	13,5		
Övrig del av kortfristig portfölj	3 528 038	86,5		
Summa bokfört värde	4 079 421	100,0		

Not 26 – Förändring av eget kapital

KsSkr 2016:2

Förändring av Eget kapital	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Eget kapital 2014-01-01	5 369 339	213 078	563 103	6 145 520
Disp. av föregående års resultat	563 103		-563 103	0
Årets resultat före fördelning			824 118	824 118
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2014		-25 254	25 254	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2014		15 764	-15 764	0
Utgående balans 2014-12-31	5 932 442	203 588	833 607	6 969 637
Ingående balans 2015-01-01	5 932 442	203 588	833 607	6 969 637
Disp. av föregående års resultat	833 607		-833 607	0
Årets resultat före fördelning			290 722	290 722
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2015		-28 854	28 854	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2015		14 180	-14 180	0
Utgående balans 2015-12-31	6 766 050	188 914	305 396	7 260 360
Specifikation av ändamålsbestämda medel			2015	2014
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>				
Medel bundna i fastigheter			46 647	47 956
Medel bundna i värdepapper			36 654	36 983
Övriga ändamålsbestämda medel				
Medel hänförliga till internationell verksamhet				
- Insamlade medel till projekt att använda kommande år			14 934	8 267
- Ackumulerade överskott i internationella verksamheten att användas kommande år			82 101	100 346
Medel hänförliga till filialernas eget kapital			6 174	6 523
Av kyrkostyrelsen beslutade ändamålsbestämda medel				
- Medel avsatta för klimatkompensation			2 404	3 512
Summa ändamålsbestämda medel			188 914	203 588
Fritt Eget kapital i förhållande till målnivån*				
Enhet (mnkr)			31 dec 2015	31 dec 2014
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital			7 071	6 766
Målnivå**			4 204	4 202
Skillnad mot målnivå			2 868	2 564
Skillnad mot övre målnivå (+25 %)			1 817	1 514

* I eget kapital ingår orealiserade värdeförändringar med 1 534 mnkr (1 428 mnkr)

** Målnivån för Svenska kyrkans nationella nivå bestämdes av kyrkomötet 2008 till 4 miljarder kronor, med en årlig indexuppräknning enligt konsumentprisindex.

Not 27 – Avsättningar

	2015	2014
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	59 635	62 130
lanspråktaget belopp	-13 675	-2 495
Avsättning vid årets slut	45 960	59 635
Förmånsbestämd tjänstepension**		
Avsättning vid årets början	13 153	8 004
Ny avsättning	11 635	10 169
lanspråktaget belopp	-7 653	-5 020
Avsättning vid årets slut	17 134	13 153
Övriga pensionsåtaganden		
Avsättning vid årets början	135	290
lanspråktaget belopp	-6	-155
Avsättning vid årets slut	129	135
Riktat församlingsbidrag		
Avsättning vid årets början	240 533	197 289
Ny avsättning	0	100 000
Återfört belopp	0	-5 887
lanspråktaget belopp	-46 851	-50 868
Avsättning vid årets slut	193 682	240 553
<i>Varav</i>		
<i>2012 års avsättning (att nyttja t.o.m. år 2016)</i>	23 309	51 009
<i>2013 års avsättning (att nyttja t.o.m. år 2016)</i>	75 851	90 334
<i>2014 års avsättning (att nyttja t.o.m. år 2017)</i>	94 522	99 190
Summa	193 682	240 533
Summa avsättningar	256 906	313 456

*) Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokamerala pensionsvillkor.

**) Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda rätt till förmånsbestämd tjänstepension vid inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp. Planen redovisas som en avgiftsbestämd plan på grund av att den försäkras årligen och att vi inte har några aktuariella eller finansiella risker.

Not 28 – Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

	2015	2014
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	231 234	360 256
Sidabidrag	7 059	10 424
EU/ECHO bidrag	3 090	10 334
	241 383	381 014
Övriga ej nyttjade bidrag	38 076	16 501
Summa	297 460	397 515

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

Not 29 – Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

KsSkr 2016:2

	2015	2014
Konsultarvoden IT drift/system- utveckling	6 676	11 599
Övriga konsultarvoden	4 727	5 456
Upplupen pensionspremie	7 935	6 600
Upplupna semesterlöner/löner	19 178	19 040
Upplupna sociala avgifter	7 784	7 398
Övriga upplupna kostnader	4 392	6 925
Förutbetalda intäkter	2 114	301
Summa	52 806	57 319

Not 30 – Ställda säkerheter

	2015	2014
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	9 800	9 800
Summa	9 800	9 800

Not 31 – Ansvarsförbindelser

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartners. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan på att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en detaljbudget som beslutas av kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska kyrkan ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2016 (2015) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 025 mnkr (1 997 mnkr) varav 1 518 mnkr (1 613 mnkr) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras dels med gåvomedel dels med allmän utjämningsavgift samt övriga verksamhetsintäkter.

Kyrkostyrelsen

En presentation av styrelsen och dess arbete

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bland annat företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bland annat innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder, gemensam information och administrativa stödfunktioner samt området normering, tillsyn och förvaltning.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ men får inte besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i.

Kyrkomötet utser en kyrkostyrelse som leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen företräder Trossamfundet Svenska kyrkan, till exempel genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen verkställer de uppdrag som kyrkomötet ger, och kan lämna skrivelser till kyrkomötet med olika förslag. Varje år lämnar kyrkostyrelsen verksamhetsplan och årsredovisning för den nationella nivån till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen och fjorton ledamöter med lika många ersättare som väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen. Kyrkostyrelsens ordförande är ärkebiskopen, och därtill finns två vice ordförande. Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli leds av generalsekreteraren, som utses av kyrkostyrelsen.

Enligt kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen bland annat:

- ◆ företräda Trossamfundet Svenska kyrkan,
- ◆ svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
- ◆ stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet,
- ◆ ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
- ◆ samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
- ◆ ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
- ◆ svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
- ◆ ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
- ◆ främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan samt
- ◆ verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv, som främjar dialog kring religion och livstolkning.

Svenska kyrkans kyrkostyrelse 2014–2017 (inkl ersättare)

Ordförande ärkebiskop Antje Jackelén

1:e vice ordförande Wanja Lundby-Wedin (S), Stockholms stift

2:e vice ordförande Mats Hagelin (BA), Lunds stift

Lars Johnsson (S), Strängnäs stift

Marta Axner Ims (S), Uppsala stift

Birgitta Halvarsson (S), Karlstads stift

Anna Lundblad Mårtensson (POSK), Linköpings stift

Olle Burell (S), Stockholms stift
Nils Gårder (POSK), Lunds stift
Erik Sjöstrand (POSK), Uppsala stift
Cecilia Brinck (BA), Stockholms stift
Sven-E Kragh (C), Karlstads stift
Ulla Rickardsson (C), Göteborgs stift
Karl-Gunnar Svensson (KR), Göteborgs stift
Eric Muhl (ÖKA), Göteborgs stift

Ersättare

Per Eckerdal, ersättare för ärkebiskopen
Birger Wernersson (S), Lunds stift
Britt Sandström (S), Västerås stift
Göran Karlsson (S), Göteborgs stift
Margareta Carlenius (S), Linköpings stift
Tommy Eriksson (S), Härnösands stift
Katarina Wedin (POSK), Luleå stift
Sofia Särdaqvist (POSK), Skara stift
Helena Nordvall (BA), Luleå stift
Margareta Nisser-Larsson (BA), Karlstads stift
Lars-Ivar Ericson (C), Lunds stift
Margareta Andersson (C), Växjö stift
Georg Lagerberg (FiSK), Stockholms stift
Dag Sandahl (FK), Växjö stift
Ylva Wahlström (MPSK), Stockholms stift

STYRELSEN FÖR TROSSAMFUNDET SVENSKA KYRKAN

UPPSALA DEN 6 APRIL 2016

+ Antje Jackelén
ANTJE JACKELÉN
ORDFÖRANDE

WANJA LUNDBY-WEDIN

MATS HAGELIN

MARTA AXNER-IMMS

CECILIA BRINCK

OLLE BURELL

NILS GÄRDER

BIRGITTA HALVARSSON

LARS JOHNSSON

SVEN E. KRAGH

ANNA LUNDBLAD MÅRTENSSON

ERIC MUHL

ULLA RICKARDSSON

ERIK SJÖSTRAND

KARL-BUNNAR SVENSSON

VÅR REVISIONSBERÄTTELSE HAR LÄMNATS

UPPSALA DEN 15 APRIL 2016

STAFFAN HOLMGREN
ORDFÖRANDE FÖR REVISIONEN

GÖTE KARLSSON

MARI LÖNNERBLAD

KARL-ERIK IVARSSON

FREDRIK NILSSON

LENNART SACRÉDEUS

STEFAN NORELL
AUKTORISERAD REVISOR GRANT THORNTON

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan
Org nr 252002-6135

Rapport om årsredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2015 med undantag för sidorna 3–32.

Kyrkostyrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som kyrkostyrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Auktoriserade revisorn har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Övriga revisorer har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur trossamfundet upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i trossamfundets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans finansiella ställning per den 31 december 2015 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra förordningar samt kyrkoordningen

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även reviderat kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2015.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt kyrkoordningen.

Revisorernas ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige och med iakttagande av särskilda föreskrifter i kyrkoordningen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i trossamfundet för att kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet gentemot trossamfundet eller handlat i strid med kyrkoordningen eller årsredovisningslagen.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 15 april 2016

Staffan Holmgren
Ordförande för revisionen

Göte Karlsson

Fredrik Nilsson

Karl Erik Ivarsson

Mari Lönnerblad

Lennart Sacrédeus

Stefan Norell
Auktoriserad revisor

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2016:2

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Utvecklings- och planeringschef Erika Brundin

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*.

Bilaga 1 Resultatrapport 2015

Det evangelisk-lutherska trossamfundet Svenska kyrkan rymmer en rik mångfald av verksamhet som uttrycker den grundläggande tro, bekännelse och lära som Svenska kyrkan står för. Den primära enheten är församlingen, vars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Regionalt framträder Svenska kyrkan som stift med uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Verksamheten som denna rapport avser, tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter. Det gäller området omvärld och relationer där bland annat företräderskap, officiella relationer till andra kyrkor och samfund och internationell mission och diakoni ingår, området stöd till stift och församlingar som bland annat innehåller stöd i stiftens och församlingarnas grundläggande uppgift, grundutbildningar, forskning, kulturarv, arbete bland svenskar i andra länder och administrativ samverkan samt området normering, tillsyn och förvaltning.

I det följande redovisas ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till uppgifterna enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning som kyrkomötet beslutat om. Finansiering och kostnader 2015 ställs i relation till utfall 2014, rambudget 2015 och detaljbudget 2015.

Under utfall i nedanstående tabell redovisas verksamhetens kostnader, knutna till kostnadsram och särskilt budgeterade kostnader. Belopp i jämförelsekolumnerna med positivt tecken innebär att kostnaderna varit lägre eller intäkterna högre i utfallet jämfört med plan. På motsvarande sätt innebär negativt tecken att kostnaderna varit högre eller intäkterna lägre i utfallet jämfört med plan.

Avrundningsdifferenser kan förekomma i tabellerna.

Tabell 1. Kostnadsram och finansiering

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	1 750	1 838	1 876	1 855	105	17	-21
Allmän utjämning	878	891	894	893	15	2	-1
Finansförvaltningen (brutto)	926	311	327	322	-604	11	-5
Kostnads- och planeringsram	-2 707	-2 815	-2 850	-2 730	-23	85	120
Särsk. budgeterade kostnader	-13	-34	-33	-35	-22	-1	-2
Nettoresultat	834	191	214	305	-529	114	91

Nettoresultatet uppgår till 305 miljoner kronor. Det är väsentligt lägre än föregående års resultat men högre än budgeterat resultat. Den främsta orsaken till lägre resultat jämfört med föregående år är lägre avkastning från finansförvaltningen. Den externa finansieringen är högre än föregående år men något lägre än budget. Det beror bland annat på att användningen av kyrkoantikvarisk ersättning ökat jämfört med föregående år men är lägre än budget, samt att insamlade medel och bidrag inom den internationella verksamheten har ökat.

Jämfört med föregående år ökar kostnaderna med sammanlagt 45 miljoner kronor, bland annat till följd av högre kostnader för Dela tro – dela liv, ökad användning av kyrkoantikvarisk ersättning samt ökade anslag till internationellt humanitärt arbete. Kostnaderna är lägre än budget, vilket beror på lägre användning av kyrkoantikvarisk ersättning, lägre kostnader för stiftsbidrag och lägre kostnader för inomkyrklig normgivning.

För närmare detaljer kring finansiering och kostnader se tabell 20–21.

Företrädarskap

Uppdraget för den nationella nivån är att utöva ett aktivt företrädarskap genom att upprätthålla goda kontakter med beslutsfattare, lämna remissyttranden samt genom talespersoner i media och på andra sätt. Detta ska förmedla bilden av vad Svenska kyrkan är och gör.

Svenska kyrkans budskap ska ha en tydlig teologisk grund, vara väl sammanvägda mellan kyrkans olika verksamheter och perspektiv och vara tydligt grundade i beslutade policyer. Det innebär bland annat att tala tydligt om ansvar, människovärde, upprättelse och frihet i de sammanhang där politiska beslut fattas och genomförs, alltså inom politik, förvaltning och i det civila samhället.

Insatser och resultat

Verksamheten har inriktats på att utveckla ändamålsenlighet och effektivitet genom att än bättre systematisera och strukturera kontakterna, påverkansarbetet och företrädarskapet.

Svenska kyrkans främsta företrädare är ärkebiskopen och biskoparna. Under året har ärkebiskop Antje Jackelén inbjudit till och deltagit i möten med representanter för såväl svenska som utländska myndigheter. Tillsammans med andra kyrkoledare har ärkebiskopen under hösten medverkat i en särskild konsultation med anledning av flyktingsituationen i Europa. Ärkebiskopen deltog även i FN:s stora klimatmöte, i Paris, COP 21. I slutet av året har *Ett biskopsbrev om diakoni* presenterats.

En viktig kontaktyta i företrädarskapet är politikerveckan i Almedalen. Inom ramen för Svenska kyrkans deltagande har representanter för politik, kultur och samhälle medverkat liksom företrädare för Svenska kyrkan.

Generalsekreteraren har under hösten, tillsammans med företrädare för civilsamhället, haft regelbundna möten med Kulturdepartementet för att diskutera angelägna frågor med anledning av flyktingsituationen. Syftet har varit att underlätta samverkan mellan regeringskansliet och det civila samhället.

Tabell 2. Finansiering och kostnader för företrädarskap

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Allmän utjämningsavgift	5	4	4	6	1	2	2
Kostnader	-5	-4	-4	-6	-1	-2	-2
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för företrädarskap är något högre än föregående år och budget vilket beror på en satsning att utveckla det strategiska arbetet inom området.

Officiella relationer till andra kyrkor och samfund

Uppdraget är att svara för Svenska kyrkans officiella relationer med andra kyrkor och samfund. Utifrån denna uppgift syftar det ekumeniska arbetet till att Svenska kyrkan deltar i ekumeniska organisationer på olika nivåer; för dialog för att lära känna andra kyrkor på djupet, bearbetar teologiska skiljaktigheter och hittar gemensamma formuleringar; lever i kyrkogemenskap med andra kyrkor; och arbetar med andra kyrkor för fred och rättvisa.

Insatser och resultat

Sveriges kristna råd (SKR) är en ekumenisk organisation som Svenska kyrkan är medlem i. Viktiga teman för SKR under året har varit arbetet med människosynsfrågor samt frågor relaterade till flyktingsituationen i Sverige.

Svenska kyrkan är även medlem i Lutherska världsförbundet (LVF), en organisation som samlar Lutherska kyrkor på global nivå. Ärkebiskopen är ledamot i styrelsen (council). Inom ramen för detta arbete har representanter för Svenska kyrkan bland annat utsetts att delta i en 5-årig dialog mellan LVF och Pentekostala världsförbundet, Pingströrelsen.

Under året offentliggjordes att LVF och Vatikanen inbjuder till ett gemensamt högtidlighållande av reformationen i Lund 31 oktober 2016 med Svenska kyrkan som värdkyrka i samverkan med Stockholms katolska stift.

Vidare är Svenska kyrkan medlem i Kyrkornas världsråd (KV). Under året färdigställdes Svenska kyrkans officiella svar på dokumentet *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* från KV:s Faith and Order-kommission utifrån remissvar från stift och församlingar. Detta godkändes av kyrkomötet.

Ärkebiskopen gjorde ett officiellt besök hos påven Franciskus och hade överläggningar med Påvliga rådet för främjande av kristen enhet och Påvliga kommissionen för religionsdialog.

Förslaget att bejaka och fördjupa gemenskapen mellan Episkopala kyrkan i Amerika och Svenska kyrkan godkändes av båda kyrkorna och högtidlighölls både i USA och i samband med kyrkomötets andra session.

Skrivelsen till kyrkomötet med överenskommelsen om kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Gammalkatolska kyrkan av Utrechunionen godkändes vid kyrkomötets andra session.

Den koptiska påven Tawadros II besökte Svenska kyrkan och gästade kyrkomötets öppnande. Dessutom anordnades ett ekumeniskt möte med svenska kyrkoledare. De årliga samtalsdagarna mellan Svenska kyrkan och de ortodoxa och orientaliska kyrkorna i Sverige hade temat *Försoning och enhet*.

Ett gemensamt biskopsmöte med Svenska kyrkans biskopar och biskopar från Lutherska kyrkan i Tanzania ägde rum i Rättvik. Kyrkornas utmaningar och uppdrag diskuterades för att öka förståelsen och fördjupa förtroendet mellan kyrkoledarna. I ett gemensamt uttalande riktades uppmaningar till båda kyrkorna och utfästelser gjordes om biskoparnas ansvar som kyrkoledare.

Under året har en satsning gjorts på det interreligiösa området genom att tillföra mer resurser.

Tabell 3. Finansiering och kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	2	2	2	2	0	0	0
Allmän utjämningsavgift	24	29	28	27	3	-2	-1
Kostnader	-26	-31	-30	-29	-3	2	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för officiella relationer till andra kyrkor och samfund är något högre än föregående år men i nivå med budget.

Internationell mission och diakoni

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med församlingar och med andra kyrkor och internationella organ. I uppdraget ligger att verka för internationellt och ekumeniskt samordnad planering av missions och diakonala insatser.

Svenska kyrkan har en särskild uppgift att rädda liv och lindra nöd i akuta humanitära situationer. Denna uppgift utförs genom humanitära insatser som primärt samordnas inom Action by Churches Together (ACT), men utförs även i samarbete med andra partner.

Det internationella arbetet organiseras i program och tematiska policyområden. Programmen är:

- ◆ 17 landprogram
- ◆ Det humanitära programmet
- ◆ Det globala policydialogprogrammet

De tematiska policyområdena är:

- ◆ Genusrättvisa och jämställdhet
- ◆ Hälsa
- ◆ Hållbar försörjning
- ◆ Fred och försoning
- ◆ Tro och lärande

Tro och lärande samt möjliggörande miljö för civilsamhället utgör utgångspunkter för arbetet i varje landprogram. Vidare ska genusrättvisa och jämställdhet, samt ett rättighetsbaserat arbetssätt, integreras i allt arbete.

Alla program relaterar till den strategiska planen 2014–2017. En revidering av den strategiska planen kommer att beslutas i början av 2017.

Insatser och resultat

Målen för 2015 har i huvudsak uppnåtts. Arbetet med att möta målen och framför allt utmaningarna och behovet av att kraftigt öka inflödet av ekonomiska medel till internationella arbetet går stadigt framåt. Landprogrammen, det humanitära programmet och det globala policydialogprogrammet är på plats och fungerar i huvudsak väl.

Land och humanitära program

Verksamheten organiseras i 17 landprogram och ett humanitärt program. Flera europeiska länder drar in eller förändrar biståndet till det civila samhället, länder och multilaterala organisationer. Detta gäller också Sverige och Sida-finansiering, särskilt det så kallade CSO-anslaget (anslag till Civilsamhälleorganisationer för utvecklingssamarbete). Ett arbete har inletts genom åtta av de europeiska ACT-medlemmarna för att stärka gemensam programmering i vissa utvalda nationella ACT-forum (GOAT – Getting Our ACT Together). Syftet är att stärka ACT-alliansen, effektivisera arbetet och ge möjligheter till ökad finansiering. I Sydafrika är planerna för en gemensam strategi långt framskridna.

Nära 60 miljoner människor är på flykt. Hälften av dem är barn och har tvingats fly sina hem på grund av konflikter och våld. Det globala humanitära systemet är mycket pressat. Totalt förmedlade Svenska kyrkan 89,6 miljoner kronor i humani-

tära biståndsmedel 2015 vilket är en fördubbling i jämförelse med 2013. Medlen kommer från Sida, men det finns även ett ökat stöd från andra givare som Radiohjälp och ECHO (EU Humanitarian Aid and Civil Protection department). Den humanitära partnerportföljen har ökat från 10 partner 2013 till 30 partner 2015. Personal från Svenska kyrkans humanitära pool har också tagits i anspråk för personalvårdande insatser och fortbildning efter jordbävningen i Nepal i april och medel har anslagits till lokala ACT-partner för insatser i Pakistan, Myanmar (Burma) och Filipinerna efter de översvämningar som drabbade dessa länder under året. De största humanitära insatserna är insatser efter jordbävningen i Nepal, flyktingarbetet i Europa och det stora flyktingprogrammet på Afrikas horn.

Mellanösternprogrammet har reviderats genom de nya medel som anslagits från kyrkostyrelsen som gett möjlighet till större åtaganden i programmet.⁵ Svenska kyrkan stödjer för närvarande människor på flykt genom humanitära insatser i Irak, Syrien, Jordanien, Libanon och i Turkiet. Dessutom ges stöd som omfattar palestinska flyktingar på Västbanken och i Gaza. Ett aktivt arbete bedrivs för att bygga kapacitet hos partnerorganisationerna inom ACT-alliansen att hantera de humanitära kriserna i regionen, stärka ACT-forumet i Jordanien/Syrien/Libanon, samt inkludera Irak.

Det nya arbetet i Rumänien som startade under 2014 i samarbete med Norska kyrkans nödhjälp till följd av den starka ökningen av EU-migranter har fortsatt under 2015 och utvecklats ytterligare med ett påverkansarbete.

Genom ett samarbete med LVF/Department for World Service har Svenska kyrkan bidragit till att partner i Colombia, Myanmar (Burma) och Afrikas Horn finns med i arbetet med skuggrapporter till FN:s Universal Periodic Review (UPR, efterlevnad av mänskliga rättigheter i medlemsländerna).

Trots fredsprocessen i Colombia förväntas situationen att vara fortsatt svår, med stagnerade eller intensifierade humanitära behov. Människor har drabbats hårt av såväl den väpnade konflikten som naturkatastrofer. Svenska kyrkan arbetar med att skydda civilbefolkningar både genom humanitära insatser och i långsiktigt utvecklingsarbete med en satsning på fred och försoningsfrågor. Situationen för försvarare av mänskliga rättigheter, ursprungsbefolkningar och lokala ledare är mycket utsatt i Centralamerika. Svenska kyrkan har satsat på att utveckla programmet för att stärka deras rättigheter och med ett speciellt fokus på kvinnors rättigheter och genusrättvisa, och en stor regional konsultation genomfördes om genusrättvisa och teologi i Colombia i maj. I slutet av november arrangerades en interreligiös konsultation om religion och fredsbyggande i Chiangmai, Thailand, med partner och resurspersoner från Pakistan, Indien, Myanmar (Burma) och Filippinerna. Under konsultationen introducerades metoder för fredsbyggande och konflikthantering för att identifiera religiösa aktörers roll i fredsbyggande i programländerna. Ett viktigt resultat är att konsultationen bidrog till att stärka det strategiska samarbetet kring interreligiöst fredsbyggande i länder där religion används för att skapa konflikter mellan grupper.

Under året inleddes gemensam programmering inom E8 GOAT-initiativet både i Zimbabwe och i Sydafrika. Utfasningen av Svenska kyrkans anslag till LVF:s program i Mocambique och Mauretanien avslutades i och med årsskiftet 2015/2016.

⁵ 3,5 miljoner har använts till det humanitära arbetet: 0,5 mnkr till Jordanien, 0,5 mnkr till Gaza 0,5 mnkr till norra Irak, 2 mnkr till Syrien. 1,36 mnkr har använts i Mellanöstern-teamet till följande partner: 0,4 mnkr extraanslag till EMHRN, 0,33 mnkr extraanslag till ELCJH, 0,4 mnkr extraanslag till WSCF-ME och 0,23 mnkr har finansierat 3 månader i tillfällig resursförstärkning.

Modellen med regionala representanter i programländer har visat sig vara framgångsrik genom ökad närvaro i programländerna, förbättrad rapportering och närmare kontakt med partner och finansiärer.

En samarbetsmodell har utvecklats mellan KV och Svenska kyrkan vilken innebär fördjupad strategisk samverkan samt finansiering från 2015 i form av kärnstöd (insatser som stöder genomförandet av samarbetspartner egna strategiska planer eller program).

Program för global policydialog

Svenska kyrkan ses idag som en trovärdig dialogpartner av såväl regeringen som andra civilsamhällesorganisationer. Det visar bland annat den respons utrikesdepartementet har gett på Svenska kyrkans arbete med förhandlingarna inför Agenda 2030⁶, höstens möte med biståndsministern, samt att Svenska kyrkan i biståndspolitiska frågor ofta får agera talesperson för den större gruppen civilsamhällesorganisationer. Det finns från regeringen och Sida också en tydlig efterfrågan på Svenska kyrkans specialkompetens och nätverk inom vissa frågor, exempelvis religionens roll för genusrättvisa och sexuella och reproduktiva rättigheter (SRHR). Svenska kyrkan bjöd tillsammans med FN:s befolkningsfond, UNFPA, in till en interreligiös konsultation i Sigtuna i november med anledning av den växande polariseringen mellan FN:s rättighetsagenda och religiöst motiverade krav på att begränsa, framför allt kvinnors rättigheter.

Arbetet med engagemang, stöd, insamling och vänrelationer

Det direkta insamlingsresultatet stiger för andra året i följd och man kan se en bruten trend på den nedåtgående kurvan när det gäller insamling till Svenska kyrkans internationella arbete. Men jämfört med hur insamlingsmarknaden växer, så är ökningen långt ifrån tillräcklig. Genom mätningar visar det sig att kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete är låg – både inom och utom kyrkan. Under året har därför resurser lagts på att planera för att strategiskt öka kännedomen och att planera för större kännedomssatser framåt. Parallellt med detta har olika tekniker utvecklats för givande med swish och sms-gåvor. Humanitärt arbete i katastrofer blir allt viktigare för insamlingsresultatet. Här är snabbhet viktigt och detta har utvecklats. Resultatet för julkampanjen *Låt fler få fylla fem* blev drygt 45 miljoner kronor. Det är nytt rekord, tre miljoner över målet och en ökning med sex miljoner sedan förra året.

Tabell 4. Finansiering och kostnader för internationell mission och diakoni

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	353	321	363	388	35	67	25
Varav insamlade medel	177	154	171	197	20	43	26
Varav erhållna bidrag	163	167	178	177	14	10	-1
Varav övr. int., förändr. ändamålsbest. medel	13	0	14	15	2	15	1
Allmän utjämningsavgift	75	90	89	82	7	-8	-7
Ränta ändamålsbest. medel	0	1	1	0	0	-1	-1
Kostnader	-428	-412	-453	-470	-42	-58	-17
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

⁶ De 17 nya hållbarhetsmålen och deras implementering som antogs av FN:s generalförsamling i september 2015.

Verksamheten finansieras av insamlade medel, allmän utjämningsavgift och bidrag. Svenska kyrkan har ramavtal med Sida, som är en betydande bidragsgivare.

Sammantaget är den externa finansieringen högre än föregående år och högre än budget. Insamlade medel är högre främst på grund av högre intäkter från gåvor. Erhållna bidrag är högre än föregående år men i linje med budget. Kostnaderna följer den externa finansieringen och är också högre än föregående år och budget.

Kostnadsökningen jämfört med budget dämpas av att bostadsbyggnadsprojektet på Olivberget i Jerusalem inte startat (10 miljoner kronor).

Stöd till stift och församlingar

Stöd i stifts och församlingars grundläggande uppgift

Uppdraget är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet.

Stödet till församlingar ges antingen direkt till församlingar eller via stiftet, därtill lämnas stöd till stiftet utan en direkt koppling vidare till församlingsnivån. Vissa utvecklingsarbeten äger rum i samarbete med något eller några stift som har särskilt intresse och engagemang inom ett verksamhetsområde.

Verksamheten har inriktats på att ge stöd inom de prioriterade områden som kyrkostyrelsen och stiftet kommit överens om: stöd till församlingens grundläggande uppgift, kommunikation, omvärldsanalys och forskning samt administrativ samverkan. Vidare har verksamheten även inriktats på arbete med flyktingsituationen, identitets- och människovärdesfrågor samt frågor om hållbarhet.

Insatser och resultat

Stöd till församlingens grundläggande uppgift

Gudstjänsten kan stärka förmågan att verka i vardagen. Arbetet med kyrkohandboken syftar till att underlätta församlingars möjligheter att utveckla sitt gudstjänstliv. I kyrkohandboksrevisionen arbetas det för att beslut ska fattas om en ny kyrkohandbok för Svenska kyrkan 2017. Arbetet har varit intensivt under året. I det reviderade förslaget har det gjorts ytterligare granskning av barn- och unga perspektivet samt teologiska, språkliga och musikaliska bearbetningar som främjar traditionen och den praktiska användbarheten och tillgängligheten. I december överlämnade styrgruppen för kyrkohandboksarbetet *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I* och *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I Musikvolym* (SKU 2016:1) till kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen beslutade i december att sända ut förslaget på remiss till alla församlingar, domkapitel och stiftsstyrelser samt ett antal övriga remissinstanser. För att församlingarna ska kunna pröva hela förslaget har olika stödfunktioner utvecklats. Delar av musiken har gjorts tillgängliga som ljudfiler på extern webb och ett webbverktyg för att göra gudstjänsttagendor har tagits fram.

Tillsammans med stift och församlingar fortsätter den särskilda satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*, med syfte att stärka församlingarna i den grundläggande uppgiften och hitta nya vägar i det konkreta arbetet. Svenska kyrkan vill med satsningen ge människor i alla åldrar möjlighet att växa och utvecklas i sin förmåga att samtala om och leva i tro. Kyrkostyrelsen har beslutat om medel till ett större antal delsatsningar under året.

Inom området diakoni och diakonal utveckling genomförs för närvarande två fleråriga utvecklingsprojekt; projektet *Diakoni och Välfärd* och projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet*.

Under året har förberedelser skett i Projektet *Diakoni och Vålfärd* som ska bedrivas under åren 2016–2018 i samverkan mellan Svenska kyrkans nationella nivå och Göteborg, Luleå och Västerås stift. Projektet syftar till att ta fram en vägledning för diakoni samt en vägledning för välfärdsfrågor. Projektet ska också bidra till en dialog om samverkan kring välfärdsfrågor mellan nationell nivå, stiftet och närstående organisationer. Projektet baserar sig på ett beslut i kyrkostyrelsen, utgår från kyrkans diakonala grunduppdrag och tar hänsyn till de förändrade förutsättningarna för det civila samhället att bidra till den sociala välfärden. En viktig utgångspunkt är plattformen *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*, beslutad av kyrkostyrelsen 2013.

Projektet *Mer än jobb – Svenska kyrkans stöd till människor i arbetslöshet* inleddes under året i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Arbetsförmedlingen. Arbetet planeras och genomförs tillsammans med representanter för Luleå, Strängnäs och Västerås stift. Målet för projektet är att församlingar, pastorat och stift som vill, har möjlighet att bedriva verksamhet som hållbart och effektivt leder till att arbetslösa är i arbete, praktik eller utbildning.

Kommunikation

Arbetet med den externa kommunikationen genomförs i första hand inom ramarna för den med stiftet gemensamma satsningen *Kommunikationsåret*. Det är ett arbete som syftar till att göra Svenska kyrkan synlig under hela året och inte bara under de högtider som starkast kopplas samman med kyrkan och kristen tro. Inom ramen för kommunikationsåret har två kampanjer genomförts, en sommarkyrkokampanj under sommaren och *Mitt ljus*-kampanjen om sorg till allhelgona. Framför allt allhelgona-kampanjen bedöms ha varit en stor framgång. Det var då möjligt att via mobilen och Svenska kyrkans webb tända ljus som sedan lyste fysiskt på platser runt om i landet samt vid Svenska kyrkan i Berlin. Nytt för i år var att antalet platser för ljusständning utökats och att sammanlagt drygt 36 000 ljus tändes via webben, vilket kan jämföras med 26 300 ljus 2014. I anslutning till de platser där ljusträden placerats fanns möjlighet att ta del av erfarenheter och tankar kring sorg.

Det nya annonsverktyget och möjligheten att använda Print on demand har lanserats under året. Verktyget har potential att avsevärt minska de totala kostnaderna för annonsering i Svenska kyrkan men behöver för att uppnå detta marknadsföras tydligare mot församlingarna.

Under året har ramar och förutsättningar för den nya webben svenskakyrkan.se utvecklats i nära dialog med stiftet. Det omfattande arbetet har skapat en gemensam grundhållning i frågor om bland annat målgrupp, tonalitet, vilket är en god förutsättning inför lanseringen 2016.

Arbetet med kommunikation har under året även påverkats i stor utsträckning av frågor relaterade till den aktuella flyktingsituationen.

Omvärldsanalys

Arbetet har inriktats på konsultativt stöd till stiftet när det gäller om- och närvärldsanalys och föredragningar om kyrkans roll och dess förutsättningar i dagens samhälle har hållits.

Under hösten genomfördes två *Kyrkbussar*, vilket är arbetsnamnet på formen för de enkätundersökningar som genomförs. Kyrkbussarna samlar och samordnar interna och externa enkätundersökningar i syfte att effektivisera och underlätta för församlingar och för de som medverkar i undersökningar externt.

Svenska kyrkans statistikportal med församlingsrapporter är nu i drift.

Hållbarhet

Hållbarhetsfrågorna är inte nya för Svenska kyrkan, men utmaningarna och möjligheterna är i ständig förändring. Uppdraget för Svenska kyrkans nationella nivå är bland annat att företräda utåt i samhällsdebatten och genom stöd och samverkan med församlingar och stift bidra till att stärka och utveckla Svenska kyrkans verksamhet som ofta har bäring på högaktuella hållbarhetsfrågor.

FN:s klimatmöte i Paris, COP 21 ledde fram till ett nytt avtal mellan världens länder. År 2015 blev ett år då mycket arbete byggdes upp för att mobilisera opinion för ett rättvist, bindande och ambitiöst avtal. Svenska kyrkan och ACT-alliansen genomförde en framgångsrik kampanj inför klimatmötet. Svenska kyrkan fanns på plats i Paris med en delegation där också ärkebiskopen ingick tillsammans med ACT-alliansen och Kyrkornas världsråd. Avtalet är en framgång samtidigt som det är för svagt för att stoppa de globala klimatförändringarna.

Hösten 2015 stod Svenska kyrkan värd för en konferens om urfolk och klimatförändringar i Arktis. Konferensen genomfördes i samarbete med Luleå stift och kanadensiska partner och ägde rum i Storforsen. Temat var *Future of Life in the Arctic – The Impact of Climate Change Indigenous and Religious Perspectives*. Syftet med konferensen var att lyfta fram de arktiska urfolkens erfarenheter av klimatförändringar. Konferensen resulterade i ett inspel till förhandlarna inför klimatmötet i Paris och ett uttalande om vikten av att stater och kyrkor tar ansvar för de arktiska urfolkens situation och konsekvenserna av klimatförändringar.

Flyktingsituationen

Kyrkostyrelsen haft stort fokus på frågor hänförliga till den aktuella flyktingsituationen och gav i våras ett uppdrag till generalsekreteraren att utveckla en stödfunktion på nationell nivå som ska bistå stift och församlingar i arbetet inom området migration, som nu fått namnet *Support Migration*. Uppbyggnad har skett i samråd med stiftet och innebär en webb- och telefonbaserad funktion som kan ge råd, stöd och vägledning när församlingar till exempel vill starta aktiviteter vid asylboende eller erbjuda mötesplatser i församlingar. Funktionen är sedan februari 2016 i gång och vänder sig i första hand till Svenska kyrkans medarbetare.

Generalsekreteraren samlade efter sommaren kyrkokansliets krisledningsgrupp med anledning av flyktingsituationen för att samordna kartläggning och kommunikation av det aktuella läget i flyktingsituationen, med krissamordningen som samordnare. Att förse stiftet med uppdaterad och kvalitetssäkrad information var en prioriterad uppgift. Genom arbetet kunde också kontaktvägar upprättas mellan Svenska kyrkan och Migrationsverket med utpekade kontaktpersoner i alla stift och på Migrationsverkets regionkontor. Krissamordningen medverkade också hela hösten i Myndighetens för samhällsskydd och beredskap, MSB:s veckokonferenser kring flyktingsituationen.

Ett omfattande arbete har gjorts med fördelning av ekonomiska medel till församlingsprojekt med målgruppen asylsökande och migranter. Efter beslut i kyrkomötet 2014 om särskilt flyktingstöd fördelade kyrkostyrelsen i juni i samråd med stiftet fem miljoner kronor till församlingar runt om i landet som ansökt om medel. I september beslutade dessutom kyrkostyrelsens arbetsutskott att omdisponera 10 miljoner kronor från årets budget för församlingarnas arbete till stöd för flyktingar och asylsökande. Medlen gjordes skyndsamt tillgängliga under hösten i samarbete med stiftet.

Arbetet inom flykting, integration, migration och mångfaldsfrågor återspeglar det fortsatta stora flyktingmottagandet i Sverige liksom en fortsatt ökning av antalet fattiga EU-migranter. Svenska kyrkan har på olika sätt bedrivit strategiskt påverkansarbete till exempel i form av seminarier och medverkan under Almedalsveckan, genomfört möten med de riksdagspolitiska talespersonerna för migrations- respektive integrationsfrågor och bidragit till diskussion kring bland annat åldersbestämningar av unga asylsökande, behovet av fler kommunplatser för dem som får uppehållstillstånd och för höjd dag ersättning för asylsökande med mera. Svenska kyrkan stöder också genom sitt medlemskap i Ekumeniska kommissionen för migranter i Europa det påverkansarbete som görs i frågorna på EU-nivå.

Under 2015 har arbetet fortsatt avseende organisationsutveckling, förbättrade ekonomiska ramar och ett tydligare rikstäckande uppdrag för Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar.

Arbetet med *barn och unga* har under 2015 när det gäller stödet till stift och församlingar handlat om projektet *Krafttag konfirmation* samt arbetet med ny handbok för *barnkonsekvensanalys*. Projektet *Krafttag Konfirmation*, syftar till att skapa förutsättningar för ökad kunskap om vad konfirmation innebär och bidra till ökad konfirmandrekrytering genom att Svenska kyrkan har en lättillgänglig, tydlig och målgruppsanpassad kommunikation om konfirmation. Projektet syftar till att stärka kunskapen om konfirmationens teologi hos Svenska kyrkans medarbetare, öka kännedomen om ungas livssituation, stärka det pastorala och pedagogiska förhållningssättet i konfirmandarbetet, och verka för att konfirmandarbetet finns insatt i ett sammanhang både före och efter konfirmationstiden. Under året har betydande arbete lagts på att implementera och samarbeta med stift och församlingar för delaktighet och delande av projektets mål.

Under året påbörjades även arbetet med att ta fram en ny *digital handbok för barnkonsekvensanalys i Svenska kyrkan*. Den nya handboken ska möta de behov som stift och församlingar uttryckt bland annat när det gäller metodik för hur barnkonsekvensanalysrapporter kan tas fram och utformas och användas som beredningsunderlag inför beslut.

Kyrka – idrottsforum har genomförts med målsättning att identifiera och utveckla relationer och samverkansytor mellan kyrkan och idrottsrörelsen. Årets kyrka-idrottsforum hade särskilt fokus på flyktingsituationen och idrottens potential som integrationsfaktor.

I arbetet kring *flerspråkighet, minoriteter och urfolk* ingår att bistå stiftet med samordning, omvärldsanalys, utveckla nya metoder och verktyg, genomföra kompetenshöjande insatser och insatser för att särskilt stödja och utveckla det flerspråkiga arbetet bland barn och unga. Inom ramen för kyrkostyrelsens satsning 2013-2015 har den av kyrkostyrelsen beslutade handlingsplanen genomförts. Insatserna handlar om att stärka samverkan mellan stiftet och församlingarna samt stödja det flerspråkiga arbetet bland annat genom fortbildning och kunskapshöjande insatser, inspirations- och psalmmaterial för församlingar. Ett nytt område är det översättningsarbete till romani chib som har påbörjats.

Vidare har dokumentationsprojektet om kyrkans roll i nomadskolan slutförts och planeringen av samiska kyrkodagar 2017 påbörjats. Svenska kyrkans samverkan med andra aktörer på området är en viktig förutsättning för arbetet både nationellt, regionalt och lokalt och fortsätter utvecklas.

Inför kyrkomötet 2015 togs en rapport om ILO-konvention 169 och dess betydelse för kyrkans skogs- och markförvaltning fram. Kyrkomötet beslutade även

att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO-konventionen nr 169 i syfte att stärka samernas rättigheter.

Administrativ samverkan

Det pågår ett utvecklingsarbete för ökad samverkan inom det administrativa området. Arbetet sker tillsammans med stiftens och syftar till att ge förutsättningar för församlingarna att frigöra ytterligare kraft och resurser för sin grundläggande uppgift. Arbetet bidrar också till en hållbar utveckling och en likvärdig kvalitet i hela Svenska kyrkan trots att förutsättningarna är olika.

De nya samverkansformerna mellan nationell nivå och stiftens inom det administrativa området har kommit på plats under året. Det innebär att det nu finns strukturerade och fasta arbetsformer inom de prioriterade verksamhetsområdena. De fem prioriterade områdena är IT, ärendehantering, ekonomi- och lönehantering, fastighetsstöd samt inköpsstöd. En central förutsättning för administrativ samverkan är den gemensamma IT-plattformen (GIP).

Under året startade två nya gemensamma projekt med stiftens. Dels ett flerårigt projekt för gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering (GADD). Dels ett projekt för införande av ett gemensamt lönesystem för stiftens. Som en följd av detta har, med start 2016, en övervägande del av stiftens samma lönesystem.

Den ökade mängden anslutna till gemensamt administrativt stöd (GAS) ställer stora krav på nationell nivå och stiftens. Det har under året jobbat fokuserat med att skapa rutiner för att underlätta den stora mängden parallella projekt. Nationell nivå har som en konsekvens av detta omprioriterat betydande resurser inom samverkans- och IT-området till förmån för GAS.

Det har skett en tredubbling av antalet anslutna församlingar till de gemensamma ekonomi- och lönesystemen under året. Som indikation på omfattningen av dessa anslutningsprojekt kan noteras att det är 3 200 personer som vid utgången av 2015 rapporterar sin arbetstid digitalt via den gemensamma lösningen. Det är en ökning med 2 600 personer under 2015. Antalet lönespecifikationer som producerades av det gemensamma lönesystemet under 2015 uppgick till cirka 11 000.

På fastighetsområdet har det under året bland annat skapats ett digitalt nyhetsbrev och utveckling av en särskild fastighets- och kulturarvsportal på intranätet har också skett. Båda dessa åtgärder syftar till att skapa tydliga informationskanaler kopplat till området.

Inom inköpsområdet pågår arbete i syfte att maximera nyttan av kyrkans ramavtal. En tydligare inköpsportal på intranätet har skapats. Ett tecken på att inköpsfrågorna fått ett ökat fokus är att det under året har sparats cirka 120 miljoner kronor på de gemensamma ramavtalen. Detta överträffar den samlade besparingen under 2014 som uppgick till 70,4 miljoner kronor (vilket i sin tur var en ökning med 40 procent från 2013).

Tabell 5. Finansiering och kostnader för stöd i stiftens och församlingars grundläggande uppgift

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	24	19	18	22	-2	3	4
Allmän utjämningsavgift	137	73	89	148	11	75	59
Finansförvaltningen	64	66	61	5	-59	-61	-56
Kostnader	-225	-158	-168	-175	50	-17	-7
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stöd till stift och församlingar minskar jämfört med föregående år och är något högre än detaljbudget. Lägre kostnader än föregående år förklaras av att riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor betalades ut 2014. Samtidigt ökade kostnaderna för bland annat extern kommunikation, personal samt arbetet med flyktingar och asylsökande.

Gemensamma IT-system

Uppdraget är att ansvara för de gemensamma systemlösningarna. Detta innebär drift, förvaltning och utvecklingen av gemensamma IT-system inom bland annat områdena kyrklig administration, ekonomi- och personal, fastighet och kulturarv, digital kommunikation samt den gemensamma IT-plattformen. Uppdraget innebär även ansvar för supporthantering.

Insatser och resultat

Den gemensamma IT-plattformen (GIP) är en central förutsättning för hela det administrativa samverkansområdet, vilket framgår ovan av avsnittet administrativ samverkan. Under perioden har ett stort arbete genomförts kring olika kvalitets-höjande åtgärder inom GIP, till exempel förbättrad övervakning inom nätverk och serverinfrastruktur. Bland större projekt kan även noteras uppgraderingen av Svenska kyrkans e-post-system som inrymmer drygt 20 000 unika e-postkonton.

Anslutningstakten till GIP är fortsatt hög. Antalet församlingar som är anslutna till GIP har under året ökat med 59 stycken och uppgår vid utgången av året till 334 stycken. Antalet användare har under året ökat med 2 259 personer, vilket motsvarar en ökning med 28 procent. Totalt är 10 189 personer anslutna till GIP, vilket motsvarar cirka 48 procent av alla anställda i kyrkan.

Övriga förbättringar i nationell nivå IT-erbjudande under året har bland annat varit möjlighet att logga in i de gemensamma systemen via en mobil-app, en upphandling av ny lösning för wifi, förberedelser för att under 2016 genomföra en konsolidering av kyrkans serverkapacitet samt en teknisk förberedelse för att under 2016 införa det ökade skyddet mot barnpornografi i kyrkans IT-miljöer.

Trots ökad anslutning till GIP och ett stort antal IT-relaterade projekt har mängden supportärenden endast ökat med 7 procent, från 72 000 år 2014 till 77 000 år 2015. För att öka servicen ytterligare till församlingarna utökades under året även öppettiderna i supporten (kanslistöd).

Tabell 6. Finansiering och kostnader för gemensamma IT-system

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	46	54	48	56	10	2	8
Allmän utjämningsavgift	172	149	172	175	3	26	3
Kostnader	-218	-203	-220	-231	-13	-28	-11
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för gemensamma IT-system har ökat med 13 miljoner kronor jämfört med föregående år, med 28 miljoner kronor jämfört med rambudget och med 11 miljoner kronor jämfört med detaljbudget. Fler anslutna till GIP har medfört såväl högre kostnader som intäkter. Den högre anslutningstakten till GAS har också medfört att kostnaderna för gemensamma IT-system har ökat.

Grundutbildningar

Uppdraget är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppdraget att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad

Insatser och resultat

Svenska kyrkans utbildningsinstitut som har verksamhet i såväl Lund som Uppsala är inne på sitt andra studieår och är fortfarande under uppbyggnad. Under året har 99 studerande utexaminerats, varav 44 studerande i Lund och 55 studerande i Uppsala.

Ett flerårigt kompetensutvecklande fortbildningsarbete bland personalen pågår i syfte att implementera den grundläggande pedagogik som ska prägla utbildningen vid utbildningsinstitutet.

Utbildningsinstitutet ansvarar också för den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen och kursen *Kyrkoherde idag*.

Tabell 7. Finansiering och kostnader för kyrkliga grundutbildningar

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	1	0	0	1	0	1	1
Allmän utjämningsavgift	66	51	46	50	-16	-1	4
Kostnader	-67	-51	-46	-51	16	0	-5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för de kyrkliga grundutbildningarna är högre än budget men lägre än föregående år. Ökningen jämfört med budget beror på högre personalkostnader och lokalkostnader än budgeterat.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI)

Svenska teologiska institutet i Jerusalem har i uppdrag att utveckla och fördjupa frågan om kristnas möte med människor av annan tro, särskilt i mötet med judendomen.

Insatser och resultat

Arbetet inom uppdraget sker genom akademisk verksamhet med forskningsanknytning och deltagande i de dialoger som kan föras i Jerusalem, kortare kurser av både akademisk och folkbildande karaktär, internationella kurser samt lokala program och utveckling av lokala kontakter. STI har haft regelbunden kursverksamhet under året, men antalet kurser var lägre än planerat. Bidragande orsaker till detta var bland annat rekryteringen av ny direktor och det försämrade säkerhetsläget.

Tabell 8. Finansiering och kostnader för STI

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	1	1	1	2	1	1	1
Allmän utjämningsavgift	4	4	4	5	0	0	0
Ränta ändamålsbest. medel	2	1	1	1	-1	0	0
Kostnader	-7	-6	-6	-7	0	-1	-1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för STI ligger i nivå med föregående år och med budget.

Forskning

Uppdraget är att främja forskning inom det teologiska området och andra för kyrkans liv och verksamhet väsentliga områden.

Insatser och resultat

Under året har arbetet med en forskningsplattform med temat Samhällsteologi påbörjats. Två större studier inleddes under 2015: en om diakonal utveckling/välfärdsfrågor och en om kyrkoråd inom Svenska kyrkan. Eftersom flyktingsituationen varit något som engagerat Svenska kyrkans verksamheter på alla nivåer, styrdes den första studien mot det området. Dessutom tillfördes kompetens inom området migration/integration för att fortsätta och stärka studier inom området teologi/migration/integration.

Forskardagarna 2015 genomfördes i oktober under temat: *Mending the World? Possibilities and Obstacles for Religion, Church, and Theology*. Ett sjuttiofem forskare deltog från ett femtontal länder från samtliga världsdelar. Resultaten är nya nätverkande kontakter och stärkt forskarutbyte.

Under 2015 omformades arbetet med den Teologiska kommittén och det finns nu en ny gällande instruktion.

Sammanlagt har åtta monografier, en antologi, två rapporter, åtta vetenskapliga artiklar publicerats samt viss populärvetenskaplig publikation. Under året har kommunikation av forskningsresultat också ökat och starkare efterfrågats i form av föreläsningar och kunskapsutbyte såväl i stift som på nationell nivå.

Tabell 9. Finansiering och kostnader för forskning

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Allmän utjämningsavgift	10	10	10	9	-1	-1	-1
Kostnader	-10	-10	-10	-9	1	1	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för forskning är i nivå med föregående år och med budget.

Kultur

Uppdraget är att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning.

Insatser och resultat

Arbetet inom verksamhetsområdet sker bland annat genom *Se människan* som är Svenska kyrkans program på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg och erbjuder forum där litteratur och livsfrågor står i centrum.

Svenska kyrkans kulturstipendium delades mellan fem projekt med utgångspunkt i angelägna frågor. Svenska kyrkan har även delat ut två filmpriser. Svenska kyrkans filmpris Angelos vid Göteborgs internationella filmfestival tilldelades Magnus Gertens film *Every Face has a Name* och Svenska kyrkans ungdomsfilmpris vid BUFF i Malmö gick till Morgan Matthews film *Mästerskapet (x+y)*.

En konferens *Pedagogik i kyrkomiljö* har genomförts med 50-talet deltagare; pedagoger, präster, vaktmästare, kyrkomusiker och byggnadsantikvarier från församlingar och stift. De skilda yrkeskompetenserna förenades i ett gemensamt intresse för att förmedla de kyrkliga miljöerna som gemensamt kulturarv och utveckla den pedagogiska resurs dessa miljöer utgör.

Tabell 10. Finansiering och kostnader för kultur

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	0	1	1	1	1	0	0
Allmän utjämningsavgift	5	7	4	3	-2	-4	-1
Kostnader	-5	-8	-5	-4	1	4	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för kultur är i nivå med föregående år och med budget.

Kulturminnen

Uppdraget är att besluta om fördelning av kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) och redovisa användningen till regeringen.

Svenska kyrkan äger 3 400 kyrkor och kapell, varav 3 000 är skyddade enligt kulturmiljölagen. Årligen får Svenska kyrkan en kyrkoantikvarisk ersättning från staten för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Kyrkostyrelsen beslutar om fördelning av ersättningen och redovisar användningen till regeringen. Den årliga ersättningen är fastställd till 460 miljoner kronor.

Insatser och resultat

Under 2015 utbetalades drygt 589 miljoner kronor. Det är det högsta beloppet som utbetalats under ett enskilt år.

Under året har ett förslag till reviderad handbok för arbetet med KAE remitterats till stiftet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsernas kulturmiljöforum. Mot bakgrund av detta har ett inriktningsbeslut fattats om "Ny Beredningsmodell för fördelningen av KAE". Vidareutveckling av modellen och kvalitetssäkring av indikatorer med mera kommer att pågå under 2016–2017. Våren 2018 kommer modellen slutligen att fastställas efter förnyad remittering.

En fördjupad beskrivning av arbetet med det kyrkliga kulturarvet finns i rapporten *Svenska kyrkans redovisning för år 2015 angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen*, som lämnats till Kulturdepartementet.

Tabell 11. Finansiering och kostnader för kulturminnen

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	551	671	671	589	38	-82	-82
Allmän utjämningsavgift	6	7	9	7	1	0	-2
Kostnader	-557	-678	-680	-596	-39	82	84
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Användningen av KAE har ökat med 38 miljoner kronor jämfört med föregående år, men är 82 miljoner kronor lägre än budget.

Arbete bland svenskar i andra länder

Uppdraget är att verka för att det finns en kyrklig verksamhet för svenskar som vistas utomlands. I detta ligger att hålla kontakt med annan kyrklig verksamhet bland svenskar i andra länder, samverka med nordiska och internationella organ samt att främja ekumeniskt samarbete. Rekrytering och utbildning av medarbetare och utlandsplacerad personal ingår också i uppdraget.

Insatser och resultat

Verksamhet bedrivs i 30 församlingar i 25 länder i fem världsdelar. Det finns drygt 70 utsända, 80 lokalanställda och 7 000 ideella medarbetare. Av dessa ideella medarbetare är 2 000 ombud som arbetar med information, inspiration och insamling i Sverige, och 5 000 ideella medarbetare utomlands som bär arbetet tillsammans med personalen. Arbete har pågått med att ta fram en värdegrund för Svenska kyrkan i utlandet. De tre bärande orden är tro, öppenhet och hopp. Värdegrunden fastställdes av rådet för Svenska kyrkan i utlandet under våren och året har ägnats åt att implementera och inspirera till att använda värdegrunden i vardagen, bland annat genom inspirationsmaterial, kyrkoherde- och kyrkorådsordförandebildning med mera. Värdegrunden präglade också utlandskyrkans sommarkonferens *Mötesplats 2015*.

Det diakonala främjandearbetet utvecklas ytterligare inom utlandsförsamlingarna. En konkret satsning är att göra en fördjupad inventering och analys i Thailand. I september 2014 sändes två diakoner ut för att under två år kartlägga svenskarnas behov i Thailand. Projektet har under året fokuserat dels på att utveckla en mötesplats centralt i Bangkok och dels på att utveckla en "lodge-verksamhet" på flera platser runtom i landet. Under våren 2017 kommer en slutrapport läggas fram till rådet för Svenska kyrkan i utlandet som fattar beslut om eventuell fortsättning av verksamheten.

Nytt för året är de mobila arbetsformerna i bland annat Asien och Afrika med ambulerande präster. Uppfattningen är att man blivit mycket väl mottagen på ambassader och konsulat, i svenska föreningar och grupperingar samt skolor. Det finns behov av gudstjänster, dop och diakonalt stöd och samtal. För närvarande sker en kartläggning som underlag till den prioritering som behöver göras. Utvärdering av verksamheten sker under 2016.

Renoveringen av fastigheten i Paris har pågått under flera år och är nu utförande-
mässigt klar även om vissa garantiåtgärder kvarstår. Renovering har skett i
Fuengirola och om- och tillbyggnad har skett i Melbourne.

Tabell 12. Finansiering och kostnader för arbete bland svenskar i andra länder

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	15	14	14	19	4	5	5
Varav insamlade medel	10	8	9	12	2	4	3
Varav erhållna bidrag	2	3	2	1	-1	-2	-1
Varav övr. int., förändr. ändamålsbest. medel	3	3	3	6	3	3	3
Allmän utjämningsavgift	68	77	77	80	12	3	3
Kostnader	-83	-91	-91	-99	-16	-8	-8
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för arbete bland svenskar i andra länder är högre än föregående år och budget. Detta är bland annat en konsekvens av att det 2014 skedde återbetalning av särskild löneskatt på pensionskostnader, vilket reducerade det årets kostnader. Årets kostnader har ökat bland annat till följd av ökade personalrelaterade kostnader för utsänd personal, vilket till större del är hänförligt till rådande valutakurser. De högre kostnaderna möttes till en del av bland annat ökade intäkter från testamenten.

Utjämningsystemet

Uppdraget är att svara för det kyrkliga utjämningsystemet, vilket innebär att administrera och fastställa nivåerna i systemet.

Insatser och resultat

Utjämningsystemet syftar till att utjämna strukturella och ekonomiska olikheter mellan enheter i Svenska kyrkan, för att skapa förutsättningar för verksamhet över hela landet. Systemet omfattar inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrko-
underhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga (generell utjämnning) samt stiftsbidrag (individuella bidrag). I utjämningsystemet ingår också den allmänna utjämningsavgiften, som finansierar de individuella bidragen och stora delar av den nationella nivåns verksamhet. Årligen erhåller enheterna i Svenska kyrkan kyrkoavgifter om cirka 13 miljarder kronor, utjämningsystemet omfördelar cirka tio procent av detta belopp.

Allmän utjämnning utgör den nationella nivåns finansiering från kyrkoavgiften. Kyrkoavgiftsunderlaget följer inkomstutvecklingen i samhället. Budgeterade intäkter baseras på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognos för skatteunderlagets utveckling.

Generell utjämnning utgör utjämnningen på församlingsnivå. Den generella utjämnningen följer av kyrkoordningens bestämmelser kring inkomstutjämnning, utjämnning av kostnader för kyrkunderhåll och utjämnning av kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga. Genom att avgifter och bidrag följer varandra påverkar den generella utjämnningen inte den nationella nivåns resultat.

Individuell utjämnning består av stiftsbidrag. Kostnaden för stiftsbidragen utgörs av nettot mellan det totala stiftsbidraget och den utdelning som stiftens kan tillgodogöra sig från förvaltningen av prästlönetillgångar (särskild utjämningsavgift).

Kostnaden på nationell nivå varierar i första hand som ett resultat av stiftens förvaltning av prästlönetillgångar.

Tabell 13. Finansiering och kostnader för generella utjämningsbidrag

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	741	755	756	755	14	0	-1
Allmän utjämningsavgift	1	0	0	0	-1	0	0
Kostnader	-742	-755	-756	-755	-13	0	1
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för det generella utjämningsbidraget har ökat med 13 miljoner kronor jämfört med föregående år, men ligger i linje med budget. Ökningen beror till stor del på att omsättningen på inkomstutjämningsbidraget ökar med ca 10 miljoner kronor.

Tabell 14. Stiftsbidrag brutto och netto

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Stiftsbidrag, brutto	-457	-457	-457	-457	0	0	0
Avgår särskild utjämningsavg.	236	210	226	278	42	68	52
Stiftsbidrag, netto	-221	-247	-231	-179	42	68	52
Allmän utjämningsavgift	221	247	231	179	-42	-68	-52
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för stiftsbidraget minskar jämfört med föregående år och budget till följd av ökad utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångar.

Direkta val

Uppdraget är att ha ett övergripande ansvar för samtliga direkta val i hela landet genom att på olika sätt biträda stiftens i deras uppgifter genom utarbetande av gemensamma rutiner, information och utbildning.

Insatser och resultat

Under 2015 har valorganisationen startats inför valåret 2017 och projektanställda medarbetare är på plats. Valhandbok, rutiner och utbildningsmaterial har anpassats utifrån regelverksförändringar som beslutats under året. I syfte att möta upp regelverksförändringar och önskemål som inkommit från intressenter i samband med tidigare kyrkoval har valkansliet påbörjat utvecklingen av nya IT-system, dock något senare än beräknat. Referensgrupper med stiftens valhandläggare har bildats för att tillvarata synpunkter kring de nya IT-systemen.

Tabell 15. Finansiering och kostnader för direkta val

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Allmän utjämningsavgift	3	15	15	10	7	-5	-5
Kostnader	-3	-15	-15	-10	-7	5	5
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna är 7 miljoner kronor högre än föregående år. Årets kostnader avser förberedelser inför 2017 års val. Kostnaderna är något lägre än budget vilket till stor del beror på lägre kostnader för IT-tjänster.

Normering, tillsyn och förvaltning

Inomkyrklig normgivning

Uppdraget är att för kyrkomötet bereda beslut om ändringar i kyrkoordningen avseende bestämmelser om kyrkans tro, bekännelse och lära, kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar, tillhörigheten till kyrkan, kyrkans vigningstjänst, den kyrkliga organisationen och de regler efter vilka församlingar och stift samt organ fullgör sina uppgifter.

Insatser och resultat

Verksamheten är inriktad på att producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen.

Kyrkomötet sammanträdde för andra gången på Uppsala konsert och kongress. En utvärdering gjordes efter premiäråret, varför några anpassningar av lokaler och arbetssätt hade gjorts. Utskotten behandlade sex skrivelser från kyrkostyrelsen och 107 inkomna motioner, som resulterade i 87 betänkanden. Kyrkomötet fattade beslut om sammanlagt 31 uppdrag till kyrkostyrelsen.

I december överlämnade styrgruppen för kyrkohandboksarbetet *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I* och *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del I Musikvolym* (SKU 2016:1) till kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen beslutade den 16 december att sända ut förslaget på remiss till alla församlingar, domkapitel och stiftsstyrelser samt ett antal övriga remissinstanser. Remisstiden sträcker sig till den 15 maj 2016.

Under våren överlämnade Svenska kyrkans fastighets- och utjämningsutredning betänkandet *Gemensamt ansvar, en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, (SKU 2015:1). Betänkandet skickades ut på remiss till alla ekonomiska enheter med remisstid till den 1 december 2015. Under remisstiden har utredningen behandlats i församlingar och stift. Utredningen ger förslag på en lokalanvändning och effektiv fastighetsförvaltning av kyrkans 16 000 byggnader, hantering av överflödiga kyrkor samt ändringar i systemet för ekonomisk utjämning

Under året har fortlöpande arbete skett med föreslagna och beslutade regeländringar och ett antal Svenska kyrkans bestämmelser har utfärdats. Flertalet bestämmelser är en följd av kyrkomötesbeslut.

Som ett led i arbetet med kyrkomötesuppdraget att göra en översyn av kyrkoordningen, KsSkr 2013:26 *Minska krånglet*, har ett antal fokusgrupper intervjuats. Samverkan sker med några stift i arbetet med att identifiera aktuella problemområden. De områden som har identifierats analyseras och förväntas leda till förslag om ändringar i kyrkoordningen till 2017 års kyrkomöte.

Tabell 16. Kostnader för förtroendemannaorganisationen

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Ansvarsnämnd för biskopar	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Valprövningsnämnd	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	0,1	0,2	0,2
Överklagandenämnd	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	0,0	-0,1	-0,1
	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	0,0	0,0	0,0
Kyrkomötet, arrangemang	-4,3	-6,2	-6,2	-4,3	0,0	1,9	1,9
Kyrkomötet, förtroendevalda	-12,8	-14,0	-14,0	-12,9	-0,1	1,1	1,1
Kyrkostyrelsen	-3,3	-3,7	-3,7	-2,8	0,5	0,9	0,9
	-20,4	-23,9	-23,9	-20,0	0,4	3,9	3,9

Tabell 17. Finansiering och kostnader för inomkyrklig normgivning

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Allmän utjämningsavgift	46	61	62	47	1	-14	-15
Kostnader	-46	-61	-62	-47	-1	14	15
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnaderna för inomkyrklig normgivning är i nivå med föregående års utfall men betydligt lägre än budgeterat. Skillnaden jämfört med budget beror bland annat på att reserver inte behövt tas i anspråk i förväntad omfattning samt på lägre kostnader för förtroendemannaorganisationen. Utfallet för kyrkostyrelsens beslut om att tillskjuta medel för arbetet med flyktning och migration finns till stora delar inom stöd till stift och församlingar.

Förvaltning av nationellt kapital

Uppdraget är att förvalta det nationella kapitalet på ett sådant sätt att det bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder. Kapitalet ska förvaltas effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, risker spridas och bästa möjliga uthålliga totalavkastning ska uppnås. I förvaltningen av det nationella kapitalet följs FN:s principer för ansvarsfulla investerare. Styrande för verksamheten är den av kyrkostyrelsen beslutade finanspolicyn och ett delegerat ansvar för verksamheten ligger hos kapitalförvaltningsrådet.

Insatser och resultat

Svenska kyrkans arbete med klimatfrågan inom kapitalförvaltningen har väckt stort intresse hos kyrkliga investerare och finansbranschen, både i Sverige och internationellt. Deltagande har skett i ett antal olika sammanhang för att berätta om erfarenheter av att till exempel avveckla kol och olja inom förvaltningen.

Innehaven redovisas på www.svenskakyrkan.se. En särskild rapport *Ansvarsfulla investeringar 2015* redovisar fördjupat arbetet med kapitalförvaltningen. Inom ramen för det etiska arbetet finns Ethosfonder med svenska och globala aktier samt räntebärande papper tillgängliga för hela kyrkan.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick per den 31 december till 6 759 miljoner kronor (6 433 miljoner kronor per 31 dec 2014). Resultatet för perioden 1 jan–31 dec 2015 uppgick till 326 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 5,1 procent att jämföra med sammanvägt index på

2,6 procent. Aktieplaceringarna gav ett positivt resultat med 288 miljoner kronor, varav 172 miljoner kronor är orealiserad värdeförändring.

Tabell 18. Finansiering och kostnader för förvaltning av nationellt kapital

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Finansförvaltningen	12	16	15	11	-1	-5	-4
Kostnader	-12	-16	-15	-11	1	5	4
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för förvaltning av nationellt kapital är i nivå med föregående års utfall och understiger budget.

Ledning och samordning av Svenska kyrkans samlade beredskap

Uppdraget är att ansvara för beredskapen inom Svenska kyrkan och att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning ska bedrivas inom Svenska kyrkan.

Insatser och resultat

Krisamordningens verksamhet har till stor del tagits i anspråk för arbetet med flyktingsituationen. Det har inneburit att sedan tidigare planerade och påbörjade projekt som säkerhetspolicy och digitalisering av handbok med webbaserade verktyg blivit försenade. Läs om det samlade arbetet gällande flyktingar under rubriken Stöd till stift och församlingar och Flyktingsituationen

Inom ramen för krisberedskap och krisledning ges också stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet, den internationella verksamhetens utsända medarbetare och till kyrkokansliets personalfunktion.

Kostnader och finansiering av Svenska kyrkans samlade beredskap redovisas under ledning och administration.

Bevarande och vård av kyrkans arkiv

Uppdraget är att utfärda regler om vård av handlingar i kyrkans arkiv i fråga om vilka skriv- och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, utlåning och återlämnande av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. I ansvaret ligger också att arkivhandlingar som inte längre behövs i kyrkans verksamhet får överlämnas till kyrkostyrelsen för förvaring i Svenska kyrkans gemensamma arkiv.

Insatser och resultat

Ett projekt för dokumenthantering har tidigare startats där den ursprungliga planen var att projektet skulle avse införandet av ett diarie- och dokumenthanteringssystem och ett system för långsiktigt bevarande enbart för kyrkokansliets behov. Därefter reviderades den ursprungliga planen och inriktningen blev istället att projektet skulle avse hela Svenska kyrkan och att arbetet skulle ske tillsammans med ett antal intresserade stift och församlingar – Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering (GADD). Under året har arbetet med projektet intensifierats i samverkan med ett antal stift och församlingar.

Kostnader och finansiering av bevarande och vård av kyrkans arkiv redovisas under ledning och administration.

Tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar

Uppdraget är att utöva tillsyn över stiftens förvaltning, att ge råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen samt att minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftens förvaltning för samråd om förvaltningen. Dessutom ingår att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Insatser och resultat

Årets samråd med stiftens förvaltning om prästlönetillgångar inriktades på skogspolitik i Sverige. Skogspolitiken påverkas av såväl globala drivkrafter, exempelvis klimatförändringar, som lokala visioner om exempelvis nivån på sysselsättning inom skogsnäringen.

Kostnader och finansiering av tillsyn och förvaltning av prästlönetillgångar redovisas under ledning och administration.

Ledning och administration

Uppdraget ledning och administration omfattar arbetet med att löpande utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning.

Insatser och resultat

Ett utvecklingsarbete som syftar till att skapa förutsättningar för en tydligare, och mer strategisk styrning, har pågått under året. Parallellt har också arbetet med en ny ekonomimodell pågått, vilken planeras att tas i bruk 2017.

Tabell 19. Finansiering och kostnader för ledning och administration

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Extern finansiering	2	2	2	3	1	1	1
Allmän utjämningsavgift	47	67	54	50	3	-17	-4
Finansförvaltningen	1	0	0	0	-1	0	0
Kostnader	-50	-69	-56	-52	-2	17	4
Nettoreultat	0	0	0	0	0	0	0

Kostnader för ledning och administration är i nivå med föregående år men väsentligt lägre än budget. Budgeterade omställnings- och kostnadsreserver har inte tagits i anspråk inom detta verksamhetsområde, vilket är en bidragande orsak till differensen mot budget.

Sammanfattande tabeller – finansiering och kostnader

Tabell 20. Extern finansiering och förändring av ändamålsbestämda medel

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	2	2	2	2	0	0	0
Internationell mission och diakoni	353	321	363	388	35	67	25
Stöd till stift och församlingar	24	19	18	22	-2	3	4
Gemensamma IT-system	46	54	48	56	10	2	8
De kyrkliga grundutbildningarna	1	0	0	1	0	1	1
STI	1	1	1	2	1	1	1
Kultur	0	1	1	1	1	0	0
Kulturminnen	551	671	671	589	38	-82	-82
Arbete bland svenskar i andra länder	15	14	14	19	4	5	5
Generell utjämning	741	755	756	755	14	0	-1
Ledning och administration	2	2	2	3	1	1	1
Särskild utjämningsavgift	14	0	0	18	4	18	18
	1 750	1 838	1 876	1 855	106	16	-20

Tabell 21. Kostnader

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Företrädskap	-5	-4	-4	-6	-1	-2	-2
Officiella relationer till andra kyrkor och samfund	-26	-31	-30	-29	-3	2	1
Internationell mission och diakoni	-428	-412	-453	-470	-42	-58	-17
Stöd till stift och församlingar	-225	-158	-168	-175	50	-17	-7
Gemensamma IT-system	-218	-203	-220	-231	-13	-28	-11
De kyrkliga grundutbildningarna	-67	-51	-46	-51	16	0	-5
STI	-7	-6	-6	-7	0	-1	-1
Forskning	-10	-10	-10	-9	1	1	1
Kultur	-5	-8	-5	-4	1	4	1
Kulturminnen	-557	-678	-680	-596	-39	82	84
Arbete bland svenskar i andra länder	-83	-91	-91	-99	-16	-8	-8
Generell utjämning	-742	-755	-756	-755	-13	0	1
Stiftsbidrag	-221	-247	-231	-179	42	68	52
De direkta valen	-3	-15	-15	-10	-7	5	5
Inomkyrklig normgivning	-46	-61	-62	-47	-1	14	15
Förvaltning av det nationella kapitalet	-12	-16	-15	-11	1	5	4
Ledning och administration	-50	-69	-56	-52	-2	17	4
Fastigheter	-10	-16	-15	-15	-5	1	0
Dela tro – dela liv	-3	-18	-18	-20	-17	-2	-2
	-2 720	-2 849	-2 881	-2 765	-48	83	115

Av kostnaderna utgör en övervägande del bidrag till stift, pastorat och församlingar, till exempel bidrag inom ramen för utjämningsystemet, den kyrkoantikvariska ersättningen och de riktade församlingsbidragen. Dessa uppgår till omkring 1,5 miljarder kronor. Andra delar av budgeten avser kostnader som den nationella nivån finansierar i stället för att andra delar i Svenska kyrkan debiteras sin andel.

Från och med 2011 särredovisas kostnader för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och Svenska kyrkans teologiska institut som en konsekvens av kyrkomötets beslut 2010 (femåriga kostnadsramar för finansiering).

Tabell 22. Intäkter och kostnader för verksamheten

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Allmän utjämningsavgift	878	891	894	893	15	2	-1
Särskild utjämningsavgift	14	0	0	18	4	18	18
Generell utjämningsavgift	741	755	756	755	14	0	-1
Insamlade medel	200	174	193	222	22	48	29
Erhållna bidrag	721	847	857	773	52	-74	-84
Övriga intäkter	63	61	55	72	9	11	17
Förändr. ändamålsbest. medel	11	1	15	15	4	14	0
	2 628	2 729	2 770	2 748	120	19	-22
Finansförvaltningen (brutto)	926	311	327	322	-604	11	-5
Summa intäkter	3 554	3 040	3 097	3 071	-484	30	-27
Generella utjämningsbidrag	-741	-755	-755	-755	-14	0	0
Stiftsbidrag	-221	-247	-231	-179	42	68	52
Utveckl.samarbete/bistånd	-263	-252	-273	-275	-12	-23	-2
Riktat församlingsbidrag	-94	0	0	-4	90	-4	-4
Kyrkoantikvarisk ersättning	-547	-671	-671	-589	-42	82	82
Övriga lämnade bidrag	-78	-60	-67	-86	-8	-26	-19
Externa kostnader	-418	-416	-432	-437	-19	-21	-5
Personalkostnader	-327	-391	-401	-390	-63	1	11
Avskrivningar	-16	-23	-20	-16	0	7	4
Kostnadsram	-2 705	-2 815	-2 850	-2 730	-26	84	119
Fastighetsfinansiering	-10	-16	-15	-15	-5	1	0
Dela tro – dela liv	-5	-18	-18	-20	-15	-2	-2
Nettoresultat	834	191	214	305	-530	113	90

Nettoresultatet för 2015 uppgår till 305 miljoner kronor. Det är väsentligt lägre än föregående års resultat men högre än budgeterat. Jämfört med föregående år har intäkterna minskat med 484 miljoner kronor. Detta förklaras främst av minskning inom finansförvaltningen med 604 miljoner kronor. Övriga intäkter ökar jämfört med föregående år främst inom erhållna bidrag och insamlade medel. Intäkter för särskild utjämningsavgift från Växjö och Linköping stift ingår med 14 miljoner kronor, vilket beror på en positiv mellanskillnad på avkastningen från prästlöne-tillgångarna och det stiftsbidrag som de skulle bli tilldelade.

Intäkterna är något lägre än budget. Den största avvikelser återfinns inom erhållna bidrag och uppgår till 84 miljoner kronor, vilket huvudsakligen beror på lägre användning av kyrkoantikvarisk ersättning än budgeterat. Detta kompenseras av högre intäkter än budgeterat för särskild utjämningsavgift, insamlade medel och övriga intäkter.

Kostnaderna är 26 miljoner kronor högre än föregående års utfall. Detta beror främst på ökade personalkostnader då tidigare vakanser tillsatts. Även kostnader för

kyrkoantikvarisk ersättning har ökat med 42 miljoner kronor jämfört med tidigare år. Externa kostnader har ökat med 19 miljoner kronor vilket främst beror på ökade IT-kostnader. Kostnader för stiftsbidraget minskar jämfört med föregående år till följd av ökad utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångar. I föregående års resultat ingår 94 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag.

Kostnaderna är 119 miljoner kronor lägre än budgeterat. Det beror främst på att kyrkoantikvarisk ersättning inte har förbrukats i förväntad omfattning. Därtill har det betalats ut lägre stiftsbidrag än planerat till följd av en högre utfördelning från prästlönetillgångarna än budgeterat. Även personalkostnader är lägre än budgeterat. Beträffande övriga lämnade bidrag är utfallet högre än budget. Detta beror främst på kostnader för obudgeterade bidrag om 15 miljoner kronor till församlingar och stift till arbetet med flyktingar och asylsökande.

Kostnaderna för den femåriga satsningen Dela tro – dela liv har under året uppgått till 20 miljoner kronor vilket är 5 miljoner mer än budgeterat. De totala kostnaderna för satsningen uppgår till 60 miljoner kronor.

Medelantalet anställda i Sverige för 2015 var 377 (föregående år 333), varav 68 (67) procent kvinnor. Ökningen av antalet anställda beror till stor del på att tillsättning av vakanta tjänster skett, bland annat vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, inom den internationella verksamheten, inom kommunikationsområdet för stöd till stift och församlingar samt administrativ samverkan. Medelantalet utsända 2015 är 96 (föregående år 93).

Tabell 23. Nationell fastighetsfinansiering

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Svenska kyrkan i utlandet	-9	-15	-14	-14	-5	1	0
STI	-1	-1	-1	-1	0	0	0
	-10	-16	-15	-15	-5	1	0

Fastighetsbudget löper vid sidan om både detaljbudget och rambudget som ett totalbelopp över en femårsperiod och visas i ovanstående tabell. Fastighetskostnaden är 5 miljoner kronor högre än föregående år och i nivå med budget. Skillnaden mot budget beror bland annat på att kostnader aktiveras i balansräkningen i en större omfattning än planerat och kommer senare i form av avskrivningar. Detta är en följd av förändrat regelverk för redovisning.

Renoveringen av fastigheten i Paris har pågått under flera år och är nu utförandemässigt klart även om vissa garantiåtgärder kvarstår. Renovering har skett i Fuengirola och om- och tillbyggnad har skett i Melbourne. Verksamheten följer i stort plan.

Det är nu fem år sedan kyrkomötet beslutade om den särskilda fastighetsbudgeten för utlandsfastigheter, i form av en kostnadsram för en femårsperiod för underhållsprojekt för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler samt för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem. För åren 2011–2015 fastställdes en ram av 115 miljoner kronor för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och 16 miljoner kronor avseende Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem. Användning av medel redovisas årligen inom ramen för kyrkostyrelsens löpande årsrapportering till kyrkomötet. Uppföljning av den ursprungliga fastighetsbudgeten sker nu för första gången på femårsperioden.

För Svenska kyrkan i utlandets fastigheter uppgår utgifterna till 92 miljoner kronor, vilket är lägre än budgeterade 115 miljoner kronor. Som kostnader har 58 miljoner kronor redovisats under femårsperioden och resterande 34 miljoner kronor kommer att redovisas som avskrivningar kommande år. Skillnaden mellan

92 miljoner kronor och 115 miljoner kronor kan bland annat förklaras av den nationella nivåns finansieringsansvar klargjordes till att gälla nationell nivåns egna lokaler, vilket minskade resursbehovet. Vidare har den nationella nivån efter det att ursprungsäskandet lämnades, beslutat om att avyttra ett antal fastigheter, som om de hade behållits hade krävt omfattande underhållsåtgärder. De utgiftstunga underhållsprojekten har som helhet kostat mindre än beslutade kostnadsramar och vissa underhållsåtgärder har skjutits framåt efter 2015, eller helt utgått.

För Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem uppgår kostnaderna till 14 miljoner kronor under perioden vilket är i nivå med budgeterade 16 miljoner kronor. Kostnaderna omfattar en större renovering under 2011 som uppgick till totalt 12 miljoner.

Balansräkningen

Tabell 24. Ändamålsbestämda medel

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Internationell mission och diakoni	170	126	111	158	-12	32	47
Arbete bland svenskar i andra länder	30	30	30	29	-1	-1	-1
Övriga verksamheter	4	47	47	2	-2	-45	-45
	204	203	188	189	-15	-14	1

Tabell 25. Eget kapital och målkapital

	Utfall 2014	Ram- budget 2015	Detalj- budget 2015	Utfall 2015	Jäm- förelse Utfall	Jäm- förelse Ram	Jäm- förelse Detalj
Totalt eget kapital	6 766	6 209	6 527	7 071	305	862	544
Skillnad mot målvärde	2 564	1 824	2 142	2 868	304	1 044	726
Skillnad mot målvärde +25%	1 514	727	1 045	1 817	303	1 090	772
Målvärde	4 202	4 385	4 385	4 204	2	-181	-181
Målvärde +25%	5 253	5 482	5 482	5 255	2	-227	-227

Ovanstående tabell visar det egna kapitalet per 31 december respektive år, målvärdet samt det spann inom vilket det egna kapitalet varierar. Årets resultat för 2015 medför att målvärde plus 25 procent överskrider med 1 817 miljoner kronor. Där ingår cirka 1 534 miljoner kronor i realiserade värdeförändringar inom finansförvaltningen vid årets slut.

Kyrkostyrelsen föreslår i KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital situation* att kyrkomötet beslutar att målnivån för den nationella nivåns eget kapital ska vara 6,5 miljarder kronor.

Riktat församlingsbidrag

Riktat församlingsbidrag är en form av omställningsbidrag som bidrar med finansiering av verksamhet som syftar till att, genom samverkan, skapa grund för bestående effektiviseringar i verksamheten hos församlingar och pastorat. Totalt har kyrkomötet beslutat om 400 miljoner kronor i riktat församlingsbidrag fördelat på fyra beslut à 100 miljoner kronor. Det första årets bidrag (med beslut fattat år 2011) är inte längre möjligt att disponera. För övriga år har dispositionstiden förlängts enligt följande: avseende år 2012 och 2013 till 31 december 2016, och avseende år 2014 till 31 december 2017.

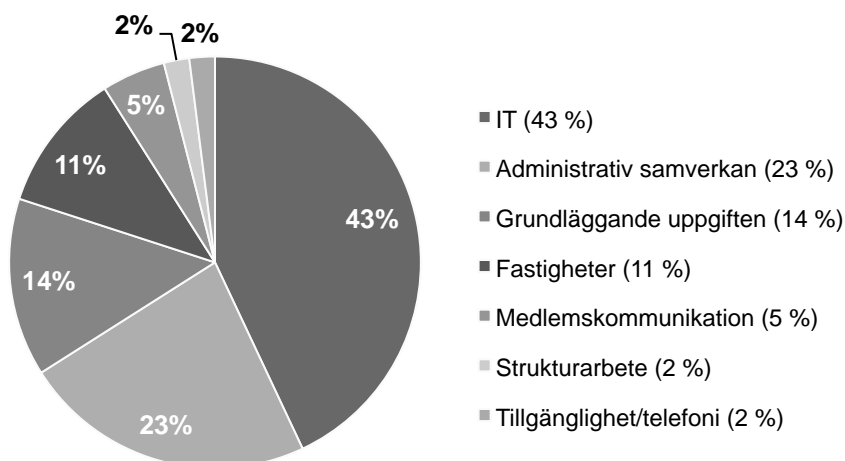
Tabell 26. Riktat församlingsbidrag 2011–2015

Stift	Tilldelning		Beslut		Förbrukning*		Kvar att disponera i mnkr	Förbrukning 2015 i mnkr
	mnkr	Andel	mnkr	Andel	mnkr	Andel		
Uppsala	33	8%	16	5%	15	46%	18	4
Linköping	24	6%	24	7%	15	60%	10	3
Skara	25	6%	19	6%	17	70%	7	3
Strängnäs	25	6%	19	6%	7	30%	17	1
Västerås	26	7%	23	7%	17	64%	9	4
Växjö	28	7%	15	4%	14	49%	14	5
Lund	58	14%	53	16%	22	38%	36	6
Göteborg	54	13%	53	16%	28	51%	26	6
Karlstad	18	4%	18	5%	11	64%	6	0
Härnösand	18	4%	9	3%	9	51%	9	5
Luleå	25	6%	23	7%	14	57%	11	2
Visby	3	1%	2	0%	1	54%	1	0
Stockholm	65	16%	65	19%	36	56%	29	9
Totalt	400	100%	337	100%	206	52%	194	47

* Avser dels utbetalt belopp, dels outnyttjat belopp för 2011 som inte längre går att disponera.

Stiften väljer själva vilka projekt som ska tilldelas riktat församlingsbidrag. En förutsättning är dock att de uppfyller de av kyrkomötet beslutade kriterierna. Av figuren nedan framgår fördelningen av riktat församlingsbidrag baserat på förbrukade och planerade projekt per område.

Diagram 1. Fördelning av riktat församlingsbidrag

Noteras kan att IT och administrativ samverkan utgör 66 procent av totala medel. Det kan också noteras att den grundläggande uppgiften uppgår till 14 procent av totala medel.

Ovanstående kostnader för riktat församlingsbidrag är kostnadsförda det år beslutet hänför sig till och medel är avsatta på balansräkningen. När medel utbetalas påverkas endast balansräkningen och således påverkas inte årets resultat av i år utbetalda belopp.

Bilaga 2

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till den 30 juni 2016 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den.

Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuell avdelning på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets budgetutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Skrivelser från kyrkomötet år 2015

Kyrkomötets skrivelse 2015:1 med Budgetutskottets betänkande 2015:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2014 (Ks 2015:1174)

Kyrkomötet har beslutat dels att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2014, dels att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2014.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:2 med Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:1 Följder av riksdagens beslut om upphörande av folkbokföring på församling (Ks 2015:1175)

Kyrkomötet har beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med de av utskottet föreslagna justeringarna enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2015:5 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2016.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:3 med Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:3 Att lägga till faddrar efter dopet (Ks 2015:1176)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:8 av Karl-Gunnar Svensson och Torbjörn Arvidsson uppdra till kyrkostyrelsen att pröva frågan om en ordning för att kunna lägga till faddrar i kyrkobokföringen efter dopet.

Uppdraget bereds med hänsyn till både praktiska och juridiska aspekter. Arbetet beräknas kunna slutföras under 2016 och därefter slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:4 med Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:15 Adjunksår för diakoner (Ks 2015:1177)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:83 av Tomas Jansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan om ett motsvarande adjunksår för nyvigda diakoner.

Med hjälp av en enkätundersökning kommer synpunkter inhämtas från stiftens, ett urval församlingar, diakonstuderande under utbildning och relativt nytexaminerade både från helfartsutbildningen och halvfartsutbildningen på distans. Undersökningen ska ta hänsyn till stiftens bedömning av kostnader och erfarenheter av prästernas adjunksår.

Undersökningen genomförs under hösten 2017 och beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:5 med Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:17 Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans överklagandenämnd (Ks 2015:1178)

Kyrkomötet har beslutat att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2014 till handlingarna samt att uppdra till kyrkostyrelsen att

lägga fram förslag till sådana ändringar i kyrkoordningen att domkapitlet kan vara beslutfört i alla typer av ärenden även om såväl ordförande som vice ordförande är jäviga.

I den del skrivelsen avser verksamhetsberättelsen är skrivelsen lagd till handlingarna och slutbehandlad.

När det gäller uppdraget om förslag till ändringar i kyrkoordningen kommer en promemoria beredas under hösten 2016 efter hörande av stiftsjuristerna. Promemorian remitteras till stiftsen senast i januari 2017 och uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet samma år.

Skrivelsen är i den del som avser ändringar i kyrkoordningen inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:6 med

Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:18 Verksamhetsberättelse år 2014 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Ks 2015:1179)

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:7 med

Gudstjänstutskottets betänkande 2015:5 Liturgistipendium (Ks 2015:1182)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:40 av Torvald Johansson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för inrättande av ett årligt liturgistipendium till textförfattare, tonsättare och skapare av dramaturgi i gudstjänsten eller till den som på annat sätt utvecklat gudstjänsten.

Uppdraget att utreda formerna för inrättandet av stipendiet har påbörjats. Stipendiets syfte, storlek samt ändamålsenlig berednings- och beslutsprocess klarläggs. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:8 med

Gudstjänstutskottets betänkande 2015:10 Sekulära alternativ till kyrkliga handlingar (Ks 2015:1183)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:102 av Ola Isacson m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en undersökning av utvecklingen av sekulära alternativ med religiösa inslag.

Uppdraget utförs i samarbete med Centrum för religion och samhälle vid Uppsala universitet. Resultatet kommer att presenteras i form av en mindre forskningsrapport. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:9 med

Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:5 ILO-konvention nr 169 (Ks 2015:1186)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:21 av Olle Burell och Johan Åkesson att uppdra till kyrkostyrelsen att uppvakta regering och riksdag till stöd för en ratificering av ILO-konvention nr 169.

Ärkebiskopen har lyft frågan i en debattartikel i Dagens Nyheter den 6 mars 2016. Generalsekreteraren har den 7 april 2016 uppvaktat statsrådet Alice Bah Kuhnke, ansvarig minister för samepolitiska frågor, för att belysa betydelsen av en ratificering av konventionen. Ytterligare uppvaktning av riksdagens konstitutionsutskott planeras.

Frågan lyfts även i andra sammanhang då frågor om urfolksrättigheter behandlas. Svenska kyrkan som förvaltare av skog kan också bidra till att utforma och utveckla

Samrådsformer som säkerställer principerna i ILO-konvention nr 169. Den nationella nivån planerar att tillsammans med stiftet och samiska intressenter formulera hur en fortsatt dialog i frågor om skogsförvaltning ska ske och utvecklas i det löpande arbetet. Rapporten ”*Samernas rätt att bruka Svenska kyrkans mark En studie av nationell och internationell rätt*”, publicerades 2015 som ett redskap för fortsatt dialog.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:10 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:7 Konvertiter (Ks 2015:1187)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:39 av Helén Lindbäck uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

Uppdraget syftar till att skapa material för metodisk och pedagogisk handledning som bygger på erfarenheter från såväl övergripande dialoger som församlingspraktik. Mottagare av materialet är de som ansvarar för dopundervisning av dem som vill konvertera till kristen tro. Arbetet med att inventera befintligt relevant material har påbörjats. Därefter skapas nytt material både innehållsligt och formmässigt för elektronisk publicering. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:11 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:8 Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandrarpråken (Ks 2015:1188)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:36 av Aron Emilsson m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrarpråk samt att utreda på vilka språk behoven är störst.

Den nationella nivån kartlägger vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrarpråk och på vilka språk behovet är störst. Kartläggningen ska också svara på vilka befintliga material som finns, vilka behov av nyproducerat material som finns och hur det ska kommuniceras till stift och församlingar. Uppdraget genomförs tillsammans med nätverket *Framtiden bor hos oss* och beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2015:12 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:9 Kyrkan och idrotten (Ks 2015:1190)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:38 av Britas Lennart Eriksson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla samarbete med Riksidrottsförbundet som samlade organisation för den svenska idrottsrörelsen.

Ett samarbete med Riksidrottsförbundet initierades under hösten 2015. Under 2016 har samverkan utvecklats mellan Svenska kyrkan, Riksidrottsförbundet, Röda Korset och Rädda Barnen. Inom ramen för den processen formeras också Svenska kyrkans och Riksidrottsförbundets bilaterala samverkan. Under våren 2016 har samarbetet fokuserat kring tre områden: 1) gemensam utbildning för anställda och ideella om psykosocialt bemötande, 2) pilotprojekt kring lokal samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhällets aktörer och 3) gemensam kunskapsuppbyggnad för att stärka förmågan att beskriva och redovisa vilket samhällsbidrag verksam-

heten utgör. Målet är att etablera ett långsiktigt arbetssätt under våren 2017 och slutrapportera uppdraget till kyrkomötet 2017.

KsSkr 2016:2
Bilaga 2

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:13 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:11 Utbildning i kyrkohistoria och
landsbygdsfrågor (Ks 2015:1191)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:43 av Karl-Gunnar Svensson och Irene Oskarsson uppdra till kyrkostyrelsen att bevaka att behörighetskraven för prästkandidater inte leder till en utarmning av deras kunskap i kyrkohistoria.

För att få en form som säkrar en kontinuerlig uppföljning har en rutin införts där Svenska kyrkans utbildningsinstitut i samband med sin antagningsprocess varje år inventerar ansökningarna till prästprogrammet och följer ”hur mycket” kyrkohistoria som ingår i den teologiska fackutbildningen. Dessutom görs frågan om vilket utbud som erbjuds vid de teologiska institutionerna till en återkommande fråga vid Svenska kyrkans utbildningsinstituts överläggningar med institutionsledningarna. Resultaten analyseras och bedöms år från år och om tendenser till minskning märks åiterrapporteras detta till kyrkostyrelsen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:14 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:12 Nya vägar att vara kyrka
(Ks 2015:1192)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015: 55, punkt 1, av Leif Nordlander att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla ”Nya vägar att vara kyrka” samt att med anledning av motion 2015:55 uppdra åt kyrkostyrelsen att avsätta resurser för ”Nya vägar att vara kyrka”.

Uppdraget relaterar till en större beslutad delsatsning inom *Dela tro – dela liv, Nya sätt att vara kyrka*, och utförs i huvudsak inom ramen för denna. Satsningen syftar till att skapa lärande gemenskaper där medarbetare i Svenska kyrkan får möjlighet till att inspireras i nya sätt att vara kyrka. En arbetsgrupp tillsätts med företrädare för nationell nivå, nätverket Nya sätt att vara kyrka samt de stift som medverkar i den aktuella delsatsningen. Arbetsgruppens uppgift ska vara att arbeta med frågor som rör nya sätt att vara kyrka. Dessutom ska den dra slutsatser av de resultat som redovisats av delsatsningen, redovisa en inventering av annan liknande verksamhet såsom kyrkan på nätet, skolkyrkan, Dela tro – dela liv och Krafttag konfirmation inom Svenska kyrkan. Delsatsningen är flerårig och beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:15 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:18 Riktlinjer för församlingars arbete för
och med utsatta EU-migranter (Ks 2015:1193)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:96 av Anna Ekström m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta utveckla sitt arbete med erfarenhetsutbyte och verktyg kring fattiga EU-migranter samt att göra verksamheten känd för dem som arbetar med fattiga EU-migranter inom Svenska kyrkan.

En kompletterande inventering genomförs av församlingarnas insatser gällande EU-medborgare som lever i utsatthet. Inventeringen inkluderar samarbeten med

externa samarbetsorganisationer och aktuella projekt på området. Rådslag kring frågan genomförs med företrädare för stiftet och inkluderar behovsinventering av stödsatser. Kunskapsunderlag och redskap för diakonala insatser i mötet med EU-medborgare i utsatthet tas fram och kommuniceras via webbportalen *Support migration*. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:16 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:20 Nationell samordning av närvaro på
nätet (Ks 2015:1194)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:103, punkt 3, av Emilia Lindstrand och Daniel Tisell att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta lämpliga former för nationell nivå att samordna nätnärvarande anställda.

Arbetet med samordning på nätet är en naturlig del i det löpande arbetet, framför allt vad gäller sociala medier. Arbetet är påbörjat och våren 2016 byggs en pool upp av präster med vana av sociala medier. Arbetet fortsätter med att stärka det nätverk som finns vad gäller sociala medier och jourhavande präst, där både stift, församlingar och kyrkokansliet ingår. Ett stiftsbesök med utbildning och nätverkande har genomförts och ytterligare besök är inplanerade under 2016. Två e-learningkurser i sociala medier har tagits fram som stöd för medarbetare på olika nivåer i Svenska kyrkan och licenserna till dessa delas ut till stift och församlingar. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:17 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:1 Direkta val (Ks 2015:1195)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla utskottets förslag till ändringar i 38 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2015:6 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2016.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:18 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:2 Kontrakten (Ks 2015:1196)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla Nils Gårders under överläggningen framlagda förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen med de av utskottet föreslagna justeringarna fränsett justeringen i 8 kap. 40 § som reglerar hörande av kontraktets präster och diakoner.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2015:7 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2016.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:19 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:3 Begravningsverksamheten i
Göteborg
(Ks 2015:1197)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2015:6 Särlösning för begravningsverksamheten för församlingarna inom nuvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2015:8 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2016.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:20 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:5 Sättet att välja biskop
(Ks 2015:1198)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:85 av Lisa Tegby m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att, med utgångspunkt i principen att stiftet utser sin biskop, genomföra en översyn av processen kring nominering och val av biskopar.

En promemoria bereds under 2016 efter samverkan med några utvalda stift. Promemorian remitteras senast i januari 2017 och uppdraget slutrapporteras därefter till kyrkomötet samma år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:21 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:11 Några frågor om församlingsråd
och strukturreformen (Ks 2015:1199)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:5 av Karl-Gunnar Svensson och motion 2015:60 av Sven Gunnar Persson och Anders Brunnstedt uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden.

Under våren 2016 har frågan beretts genom en analys av befintliga data, befintliga återkommande enkäter, pågående forskningsprojekt inom närliggande områden och den studie Linköpings stift låtit göra av stiftets strukturförändringar. Under hösten kommer ett antal frågor om församlingsråden och strukturförändringar att vara inkluderade i den årligen återkommande enkäten "Kyrkbussen". Syftet är att finna lämplig metod och form för att följa strukturförändringar och församlingsråd. Målet är att under 2016 presentera ett förslag för det fortsatta långsiktiga arbetet och uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:22 med
Organisationsutskottets betänkande 2015:12 Verksamhetsberättelse 2014 för
Svenska kyrkans valprovsningsnämnd (Ks 2015:1200)**

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:23 med
Ekumenikutskottets betänkande 2015:1 Ekumenisk överenskommelse mellan
Svenska kyrkan och de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen
(Ks 2015:1201)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2015:4, punkt 1, att Svenska kyrkan ingår en ekumenisk överenskommelse med de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen i enlighet med framlagt förslag samt att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2015:4, punkt 2, att den ekumeniska överenskommelsen träder i kraft sedan de Gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen för sin del fattat beslut att ingå den ekumeniska överenskommelsen med Svenska kyrkan.

Enligt besked från ärkebiskopen av Utrecht i april 2016 har beslutsprocessen i medlemskyrkorna inom Utrechtunionen nått en sådan punkt att beslutet i dess *International Bishops' Conference (IBC)* i juni 2015 kan anses bekräftat. Därmed har Gammalkatolska kyrkan och Svenska kyrkan fattat beslut om kyrkogemenskap. Dessa beslut kommer att uppmärksammas i högtidliga gudstjänster i respektive kyrka där den andra kyrkans ärkebiskop med delegation bjuds in. Svenska kyrkan kommer därför att bjuda in ärkebiskopen av Utrecht till kyrkomötets andra session hösten 2016. Det förväntas att Svenska kyrkans ärkebiskop kommer att bjudas in på motsvarande sätt när IBC samlas, förmodligen i Utrecht.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:24 med
Ekumenikutskottets betänkande 2015:2 Svenska kyrkans svar på Kyrkornas
världsråds dokument *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision* (Ks 2015:1202)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2015:5 att besvara Kyrkornas världsråds dokument *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision. Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift* i enlighet med skrivelsens förslag.

Kyrkornas världsråds Faith & Order Commission har förlängt tiden för insändning av medlemskyrkornas svar från den 31 december 2015 till den 31 december 2016. Efter kyrkomötets beslut har Svenska kyrkans svar översatts till engelska och kommer att skickas in under sommaren.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:25 med
Ekumenikutskottets betänkande 2015:3 Utveckla ett diakonalt samarbete i
Europa (Ks 2015:1203)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:18 av Olle Burell m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att förstärka det ekumeniska påverkansarbetet på europeisk nivå till stöd för human flyktingpolitik.

Svenska kyrkan har, sedan januari 2016, en representant i Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén (EESK). Därigenom finns en formell påverkanskanal tidigt i EU:s politiska process, innan ärendet behandlas i Sverige. EESK:s arbete sker i nära samverkan med EU:s institutioner, vilket ger möjlighet till välinformerad och effektiv påverkan. Svenska kyrkans påverkansarbete sker i nära samverkan med Eurodiakonia, ACT Alliance EU och Churches' Committee for Migrants in Europe (CCME).

Påbörjas under våren 2016 och fortgår i denna form under de fem år Svenska kyrkan är representerad i EESK.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:26 med
Ekumenikutskottets betänkande 2015:6 Ratificering av tilläggsprotokollet
ESK-konventionen (Ks 2015:1204)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2015:71 av Lena Klevenås m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana den svenska regeringen att skynda på arbetet med att ratificera tilläggsprotokollet till ESK-konventionen (ICESCR).

Kyrkostyrelsen har, genom generalsekreteraren, uppmanat regeringen att ratificera tilläggsprotokollet till ESK-konventionen. Vid en särskild överläggning den 7 april 2016 med kultur- och demokratiministern, där Svenska kyrkan representerades av generalsekreteraren, framfördes kyrkomötets och kyrkostyrelsens uppmaning till regeringen. Ytterligare uppvaktning av riksdagens konstitutionsutskott planeras i syftet att framföra kyrkomötets och kyrkostyrelsens ståndpunkter i frågan.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:27 med
Ekumenikutskottets betänkande 2015:9 Ökad kunskap om kristna i
Mellanöstern (Ks 2015:1205)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:92 av Johanna Andersson och Jerker Schmidt uppdra åt kyrkostyrelsen att, med anledning av den flyktingsituation som råder, arbeta fram lämpligt material för församlingar och intresserade om kyrkor och kristna i Mellanöstern.

Arbetet med att producera ett lättillgängligt och pedagogiskt informationsmaterial om kristna kyrkor i Mellanöstern har påbörjats. Sveriges kristna råd är samtalspart i framtagandet. Materialet publiceras under 2017. Uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:28 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2015:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
(Ks 2015:1206)**

Kyrkomötet har beslutat

1. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med de av utskottet föreslagna justeringarna, enligt bilaga 1.
2. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3), enligt bilaga 1.
3. att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (2012:17), enligt bilaga 1.

Svenska kyrkans bestämmelser SvKB 2015:9, SvKB 2015:10 och SvKB 2015:11 har utfärdats och trädde ikraft den 1 januari 2016.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:29 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2015:2 Samordning av begravnings-
verksamheten m.m. (Ks 2015:1207)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motionerna 2015:4 av Anders Brunnstedt och Maria Lagerman, 2015:7 av Claes Block och 2015:16 Anders Åkerlund uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av vad utskottet anfört klargöra hur frågorna om tillsyn och samordning ska hanteras.

En utredning ska under 2016 genomföras i samverkan med bl.a. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund. Den fort-

sätta hanteringen av utredningen *Ansvar i samverkan från församling till nationell nivå* (SKU 2015:2) bör beaktas. Om utredningen leder till förslag till ändringar i kyrkoordningen ska en promemoria med sådana förslag upprättas och remitteras senast i januari 2017. Uppdraget kan då slutrapporteras till kyrkomötet samma år.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:30 med
Budgetutskottets betänkande 2015:1 Verksamhet och ekonomi för den
nationella nivån åren 2016-2018 (Ks 2015:1208)**

1. Kyrkomötet har beslutat att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet har beslutat att fastställa kostnadsram för 2016 till 2 871 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet har beslutat att medge planeringsram för 2017 till 2 936 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet har beslutat att medge planeringsram för 2018 till 2 910 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet har beslutat att fastställa en ram på 70 miljoner kronor under åren 2016–2020 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet har beslutat att fastställa en ram på 5 miljoner kronor under åren 2016–2020 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. Kyrkomötet har beslutat att utöver kostnadsram bevilja 75 miljoner kronor att stå till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande att användas 2016.

Skrivelsens punkter 1–6 har lagts till handlingarna och är slutbehandlade.

Avseende skrivelsens punkt 7 har kyrkostyrelsen under våren fördelat 69,9 miljoner kronor av de 75 miljoner kronor som anslagits till kyrkostyrelsens förfogande för arbetet med flyktingar och asylsökande. Medlen fördelades enligt följande: 25 miljoner kronor till församlingar för fördelning via stiftet, 20 miljoner kronor till Svenska kyrkans internationella mission och diakoni, 15 miljoner kronor till stiftet för utökade resurser att nära stödja församlingar och pastorat, 2 miljoner kronor till översättning till arabiska, dari och farsi av exempelvis gudstjänstmaterial som församlingarna efterfrågar, 2 miljoner kronor till Sensus studieförbund för utbildningar om volontärskap i församlingen, 1 miljon kronor till Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar för utökade resurser för juridisk rådgivning, 1 miljon kronor till Vårsta Diakoni för kunskapsutveckling i psykosocialt och diakonalt mottagande, 400 000 kronor till kulturprojekt i tre församlingar, 900 000 kronor till Sveriges Kristna Råd till egeninsats för AMIF-projekt #Värme samt 2,5 miljoner kronor till Bräcke Diakoni och Göteborgs Stadsmission som ett bidrag för att bygga upp en verksamhet bl.a. för boenden för asylsökande och ensamkommande barn. Återstår för kyrkostyrelsen att besluta om 5,1 miljoner kronor.

Åttersrapportering från de som beviljats finansiering från dessa medel kan rapporteras till kyrkomötet året efter avslutade projekt.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2015:31 med
Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2015:2 Utredning om utökning
av kyrkoherdeutbildningen (Ks 2015:1238)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2015:6 av Karl-Gunnar Svensson uppdra till kyrkostyrelsen att i samverkan med stiftet pröva frågan om hur en kompletterande påbyggnadsutbildning för kyrkoherdar kan utformas.

En arbetsgrupp med representation från några stift, biskopsmötet samt kyrkokansliet bereder frågan i samråd med "Ledarforum" där bl.a. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation är representerad och de två "stiftskluster" som kontinuerligt samråder kring den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen. Två alternativ till påbyggnadsutbildning är under beredning, det ena bygger på samverkan med ett universitet (en s.k. uppdragsutbildning som ger högskolepoäng) och det andra innebär att Svenska kyrkans utbildningsinstitut skulle ansvara för utbildningen. Beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2014

**Kyrkomötets skrivelse 2014:2 med
Budgetutskottets betänkande 2014:5 Nationellt program för praktik för unga
(Ks 2014:1304)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2014:92 av Marie Rydén Davoust m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen.

Uppdraget bereds i en studie genom att erfarenheterna från *Volontäråret*, *PULS*, *Projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan*, *Ung resurs* i Göteborgs stift samt från de volontär- och stipendiatprogram som finns i den internationella verksamheten och i Utlandskyrkan beskrivs. Slutförandet av studien har senarelagts och planen är att slutrapportera uppdraget till kyrkomötet 2018.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:3 med
Ekumenikutskottets betänkande 2014:2 Om Guds vägar och Kairos-
dokumentet (Ks 2014:1306)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2014:5, punkt 1 av Åke Bonnier och uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att implementera dokumentet *Guds vägar* så att det blir känt och diskuterat.

Dokumentet *Guds vägar* är publicerat på nätet. Fortbildningsinsatser för stiftshandläggare med ansvar för interreligiösa frågor har inletts under våren 2016. Dessa består dels av en fortlöpande nätbaserad del och dels av en fortbildningsresa till Svenska teologiska institutet i Jerusalem i början på hösten 2016. Avsikten är att inspirera och bidra till kompetensutveckling om stift väljer att anordna kontrakts- eller pastoratsvisa samlingar för att fortbilda och förmedla användbara metoder i församlingsarbetet. Uppdraget beräknas kunna återrapporteras till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:4 med
Ekumenikutskottets betänkande 2014:5 Religionsdialog (Ks 2014:1307)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2014:109 av Berit Bornecrantz Dias m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

Kartläggningsarbetet inleddes under hösten 2015. I kartläggningen ingår bl.a. att ta kontakt med interreligiösa aktörer på olika nivåer inom Svenska kyrkan, kartlägga och beskriva interreligiösa sammanhang, organisationer och nätverk samt inventera användbart material. Kartläggningen kommer att publiceras elektroniskt. Arbetet fortsätter under hösten 2016 och våren 2017 och innehåller en kvalitativ och en kvantitativ del. Slutrapportering beräknas ske till kyrkomötet 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:6 med
Ekumenikutskottets betänkande 2014:9 Ett fredsupprop (Ks 2014:1309)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2014:77 av Johan Åkesson uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda på vilket sätt Kyrkornas världsråds (KV) missionsuppdrag *A Pilgrimage of Justice and Peace* kan tolkas, kontextualiseras och konkretiseras samt hur detta kan leda fram till ett fredsupprop i Svenska kyrkan, under perioden fram till KV:s nästa generalförsamling 2021.

Kyrkostyrelsen har följt processen inom KV kring tolkningen av dokumentet. Diskussioner om hur uppdraget ska genomföras har förts inom Sveriges kristna råd (SKR) och det kommer att kopplas till Svenska kyrkans deltagande i ett projekt inom SKR kring *A Pilgrimage of Justice and Peace*. Detta projekt kommer att löpa 2017–2019 och slutrapportering sker tidigast 2019.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:7 med
Tillsyns – och uppdragsutskottets betänkande 2014:3 Byte av uppdrag inom
vigningstjänsten (Ks 2014:1310)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2014:15 av Ragnar Persenius uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vad som bör gälla när en person är behörig att utöva både uppdraget som präst och uppdraget som diakon.

Uppdraget bereds med hänsyn till både teologiska och kyrkorättsliga aspekter. Arbetet har senarelagts och ett förslag kommer att utarbetas tidigast 2017.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2014:13 med
Organisationsutskottets betänkanden 2014:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
(Ks 2014:1314)**

Kyrkomötet har beslutat angående Fastställande av Svenska kyrkans indelning punkt 1 att

dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fastställa den församlingsindelning av Svenska kyrkan som ska gälla per den 1 januari 2016. Kyrkostyrelsen ska inför fastställandet göra den utredning som behövs och vid behov samråda med berörda stiftsstyrelser,

dels ge kyrkostyrelsen i uppdrag att besluta om sådana övergångsbestämmelser som kan komma att krävas med anledning av fastställandet, och

dels kyrkostyrelsens beslut om fastställande ska återrapporteras till kyrkomötet senast 2016.

Kyrkostyrelsen beslutade den 11 juni 2015 om en indelning av församlingar att gälla från 1 januari 2016. De gränser som fastslogs motsvarade den församlingsindelning som var registrerad av Lantmäteriet med undantag för att enklaver i församlingsindelningen rensats bort för att erhålla sammanhängande gränslinjer i enlighet med 37 kap. § 4a i kyrkoordningen. Under hösten 2015 färdigställdes nödvändigt IT-stöd och sedan den 1 januari 2016 ansvarar Svenska kyrkan själv för att kyrkobokföra personer i rätt församling och också för att informera andra intressenter om rikets indelning i församlingar.

Kyrkostyrelsen beslutade den 16 december 2015 om övergångsbestämmelser som innebär att förtroendevalda som upphör att vara valbara enbart till följd av kyrkostyrelsens beslut den 11 juni får behålla sitt uppdrag mandatperioden ut.

När de nya rutinerna togs i drift vid årsskiftet konstaterades att drygt 1 000 fastigheter med sammantaget drygt 4 000 boende hamnat i en annan församling i och med årsskiftet än den de var registrerade i av folkbokföringen före årsskiftet. Anledningen var att dessa fastigheter av oklara skäl var registrerade i andra församlingar i folkbokföringen än hos Lantmäteriet. Stiften har informerats om detta.

Övriga punkter i skrivelsen slutrapporterades till kyrkomötet 2015.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2014:17 med Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:3 Svenska kyrkan på nätet (Ks 2014:1319)

Kyrkomötet har beslutat att dels bifalla motion 2014:22 av Anders Brunnstedt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att skapa en barnportal för Svenska kyrkan på nätet, dels att med anledning av motion 2014:72 av Jerry Adbo uppdra åt kyrkostyrelsen att intensifiera arbetet med att på ett samlat sätt tillgängliggöra webbsända gudstjänster.

Det digitala materialet för barn kommer att tas fram i samarbete med Västerås stift. Arbetet påbörjades i maj 2016 när representanter från stiftet och kyrkokansliet möttes för att konkretisera fortsättningen och ta fram en tidplan för fortsatt arbete.

Möjligheterna för församlingar att direktsända gudstjänster som visas på svenskakyrkan.se. har setts över. För en församling finns det enkla, bra och billiga tekniska lösningar för att webbsända en gudstjänst, t.ex. genom att använda Youtube som plattform. Kyrkokansliet ska sammanställa tips och visa på goda exempel för spridning till stift och församlingar. När församlingen har publicerat sitt material på sin egen Youtube-kanal är det möjligt att länka till församlingars sändningar från en nationell webbsida eller från Svenska kyrkans nationella Youtube-kanal. Samordningen av detta utreds.

Den församling som önskar göra webbsändningar, kan också tänka över möjligheten att endast sända själva predikan, eller kortare andakter. Det kan dock finnas frågor om tillstånd, integritet och rättigheter för musik som behöver beaktas.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2014:20 med Gudstjänstutskottets betänkande 2014:6 Kyrkohandbok för Svenska kyrkan (Ks 2014:1322)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2014:79 av Hans-Olof Andrén att uppdra till kyrkostyrelsen att sedan en reviderad kyrkohandbok del I antagits av kyrkomötet återkomma med förslag till en reviderad kyrkohandbok del II (vignings- och mottagningshandlingar).

Arbetet har inletts med en inventering av möjliga vägval inför kommande förstudie.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2013

Kyrkomötets skrivelse 2013:2 med Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2013:2 Verksamhetsindelningen i redovisningen (Ks 2013/1093)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:52 av Hans-Olof Andréén uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en ändamålsenlig redovisningsmodell för församlingar och pastorat.

Den av kyrkostyrelsen utsedda styrgruppen har under 2015 behandlat de frågor som dokumenterats som särskilt viktiga att belysa utifrån både teologiskt och ekonomiskt perspektiv. Genom en enkät till en statistiskt representativ grupp av församlingar och pastorat samt med möjlighet för övriga enheter att lämna remissvar har dessa frågor belysts och möjlighet att lämna synpunkter och förslag till alternativa lösningar har funnits.

Kyrkostyrelsen konstaterar att flertalet enheter inte har hunnit tillämpa modellen mer än 1–2 år. Kyrkostyrelsen konstaterar även att vissa redovisningstekniska förändringar som skulle vara rimliga att genomföra redan i nuläget snarare skulle medföra negativa konsekvenser med anledning av det administrativa merarbete som förändringar i modellen orsakar för församlingar och pastorat. Detta har särskilt påpekats bland flertalet som svarat på enkäten. Modellen bör i stället få en grundlig genomlysning och utvärdering inom en period av 3-5 år.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:6 med Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:7 Behörighet som arbetsledare (Ks 2013/1097)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2013:37 av Bo Hansson att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att till de befattningsinnehavare, som ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön” (34 kap. 9 § i kyrkoordningen), även ska höra arbetsledande komministrar och arbetsledande diakoner.

Uppdraget bereds i anslutning till uppdraget *Benämning på befattningar som präst* (KmSkr 2013:7). Uppdraget om behörighet som arbetsledare bedöms avhängigt resultatet av uppdraget rörande benämning på befattningar som präst. Det uppdraget beräknas efter ny tidplan slutföras under 2016, därmed beräknas uppdraget om behörighet som arbetsledare kunna redovisas till 2017 års kyrkomöte.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2013:7 med Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:8 Benämning på befattningar som präst (Ks 2013/1098)

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2013:63 av Kjell Petersson och Leif Nordlander att uppdra till kyrkostyrelsen att fatta beslut om vilka prästerliga tjänstetitlar som bör användas.

Uppdraget relaterar till genomförda strukturförändringar i Svenska kyrkan från den 1 januari 2014. Kyrkostyrelsens uppdrag att fatta beslut om vilka benämningar på befattningar som bör användas kommer att behöva ta hänsyn till att det redan finns en omfattande nomenklatur som är lokalt anpassad och således inte enhetlig.

Kyrkostyrelsen utgår från nuvarande kyrkoordningsreglering, tidigare genomfört arbete och beslut som relaterar nära till frågan om befattningsbenämningar. Kyrkostyrelsen har genomfört en kartläggning av existerande benämningar och därmed sammanhängande organisation av pastorat och församlingar. Uppdraget beräknas kunna slutföras 2016.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:8 med
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2013:9 Demokratifrågor
(Ks 2013/1099)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2013:70 av Sven Kragh att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsammans med stiftet initiera ett fördjupat samtal om demokratin i kyrkan mellan företrädare för kyrkans demokratiska organisation och kyrkans ämbete på lokal nivå.

Dialoger och samtal har förts med stiftens kanslichefer och direktorer och stiftens förste vice ordförande samt med kyrkomötets presidium om uppdraget. Det är viktigt att fortlöpande utbildning av förtroendevalda och anställda om de olika rollerna och deras samverkan lyfts fram som avgörande för en god samverkan. Detta är en uppgift för stift och nomineringsgrupper att utbilda och fortbilda anställda och förtroendevalda och ett stort arbete görs redan.

Kyrkostyrelsen ser en god samverkan i styrning och ledning av Svenska kyrkans många enheter som helt grundläggande och avgörande och vill fortsätta att erbjuda institutionella och strategiska mötesplatser för erfarenhetsutbyten och samverkan.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:14 med
Organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer
(Ks 2013/1105)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:86 punkt 4 av Karin Perers och Anna Lundblad Mårtensson, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg med utgångspunkt i biskopsbrevet om begravning, i likhet med den tidigare nationella kraftsamlingen mot barn och unga.

Uppdraget om en nationell kraftsamling diskuterades först med stiftskanslicheferna i januari 2014. År 2015 genomfördes en översyn över de viktigaste aspekterna av Svenska kyrkans samlade arbete i förhållande till begravning och möte med människor i sorg. En plan för genomförandet av en nationell kraftsamling togs fram under hösten 2015. Kraftsamlingen innebär att två nationella seminarier med fokus på samtidsanalys och pastoral strategi genomförs under våren 2017. Likaså görs en översyn av Svenska kyrkans kommunikation om begravning och stöd vid sorg på www.svenskakyrkan och internwebben.

Det av utskottet påpekade behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer ingår arbetet med nationell kraftsamling.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:18 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:5 Konfirmation (Ks 2013/1109)**

Kyrkomötet har beslutat bifalla motion 2013:30 av Sofija Pedersen Videke och att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur nationell nivå kan stötta församlingarna kring information om konfirmation.

Kyrkomötet har också beslutat bifalla motion 2013:43 av Britt-Louise Agrell m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en särskild satsning för att uppmärksamma konfirmationens betydelse.

För att få fram behoven av förstärkt kommunikation om konfirmation dels utifrån stiftens och församlingarnas behov, dels utifrån barn och unga och deras anhörigas behov har frågan beretts efter samråd med stiftens konfirmandhandläggare. Utifrån identifierade behov bedrivs under perioden 2015–2018 projektet *Krafttag konfirmation* i samverkan med Svenska kyrkans samtliga stift. Projektet syftar till att skapa förutsättningar för ökad kunskap om vad konfirmation innebär och bidra till ökad konfirmandrekrytering genom att Svenska kyrkan har en lättillgänglig, tydlig och målgruppsanpassad kommunikation om konfirmation. Projektet syftar också till att stärka kunskapen om konfirmationens teologi, öka kännedomen om ungas livssituation, stärka det pastorala och pedagogiska förhållningssättet i konfirmandarbetet och verka för att konfirmandarbetet finns insatt i ett sammanhang både före och efter konfirmationstiden.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:20 med
Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14 Svenska kyrkans ansvar för
kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet (Ks 2013/1111)**

Kyrkomötet har beslutat att bifalla motion 2013:89, punkt 1 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson och uppdrog till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2013:89, punkt 2 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson och uppdrog till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Kyrkostyrelsen har beslutat att dels utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet, dels undersöka förutsättningarna för att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

En förstudie som kartlagt behovet inom det kyrkomusikaliska området utifrån motionens intentioner genomfördes 2015 och planeringen för en arbetsprocess i linje med kyrkostyrelsens beslut har inletts.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2013:26 med
Kyrkorättsutskottets betänkande 2013:3 Minska krånglet (Ks 2013/1117)**

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av motion 2013:6 av Per-Henrik Bodin m.fl. uppdra åt kyrkostyrelsen att påskynda kyrkostyrelsens arbete med en översyn av kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser samt årligen lämna en rapport till kyrkomötet om vilka åtgärder som vidtagits.

Uppdraget bereds och en kartläggning av hur kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser uppfattas har genomförts genom samtal i s.k. fokusgrupper med företrädare från församlingar i tre stift samt en fokusgrupp med kanslichefer

från stiftet. Genom dessa samtal har en inventering skett av vad som upplevs mest angeläget att förenkla och förtydliga.

Resultatet av samtalen analyseras inom kyrkokansliet och kommer under hösten 2016 att leda till utarbetandet av en promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen. Promemorian ska remitteras senast i januari 2017 och väntas leda till en skrivelse till kyrkomötet samma år. Sådana ändringsförslag som inte kan beredas klart till 2017 års kyrkomöte kommer i stället att beredas under 2017 för att i sin tur leda till en skrivelse till 2018 års kyrkomöte, då även uppdraget i dess helhet beräknas kunna slutrapporteras. Arbetet med att åstadkomma ett så ändamålsenligt och tydligt regelverk som möjligt sker vidare löpande i samband med att ändringar i bestämmelserna aktualiseras.

Det pågår även ett arbete med att se över informationen om kyrkoordningen och Svenska kyrkans bestämmelser på webben och kanalerna för spridning av information om bl.a. ändringar i bestämmelserna. Önskemål om sådana åtgärder har bl.a. framkommit vid samtalen i fokusgrupper.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Skrivelser från kyrkomötet år 2011

Kyrkomötets skrivelse 2011:6 med

Kyrkolivsutskottets betänkande 2011:8 Firande av reformationen (Ks 2011/916)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och planera ett firande inför reformationens 500-årsjubileum 2017.

Firandet kommer att präglade återkommande arrangemang på nationell nivå och i stiftet och ha en folkbildande karaktär och genomföras på ett ekumeniskt lyhört sätt.

De större arrangemang som kyrkostyrelsen lägger särskilda resurser på är *Teologifestivalen* i februari, *Världens fest* i juni och reformationsveckan i slutet av oktober 2017, som kulminerar då reformationsdagen den 31 oktober firas i landets domkyrkor. Reformationsåret kommer också att märkas på Svenska kyrkans *Se människan-scen* under bok- och biblioteksmässan i Göteborg i månadskiftet september-oktober.

Mycket kommer att hända i stift och församlingar under året, vilket kan följas i ett gemensamt kalendarium. Inspirationsmaterial för såväl barn och ungdomar som vuxna tas fram.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2011:10 med

Gudstjänstutskottets betänkande 2011:4 Den svenska psalmboken (Ks 2011/920)

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida och med bifall till en annan motion beslutat att uppdra till kyrkostyrelsen att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilket användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Arbetet med att göra psalmboken tillgänglig på hemsidan har skett i samarbete med Verbum. Den digitala lösningen är i stort sett färdigutvecklad men behövliga avtal med upphovsmännen har ännu inte kommit till stånd.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Bilaga 3 Övrig rapportering från kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen lämnar i denna bilaga information om ärenden som inte är återrapportering av direkta uppdrag från kyrkomötet, utan ärenden som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen rapporterar återkommande till kyrkomötet om hur processen Dela tro – dela liv fortskrider och kommer att presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse till kyrkomötet 2019.

Rapport Dela tro – dela liv

Satsningen på undervisning och mission för alla åldrar.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2012 om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar. Hösten 2012 beslutade kyrkomötet om ekonomiska ramar på 60 miljoner för satsningen som löper under perioden 2013–2018.

Anvisningar för hur man kan ansöka hos kyrkostyrelsen om ekonomiska medel till delsatsningar inom Dela tro – dela liv har tagits fram och bejakats av kyrkostyrelsens arbetsutskott den 14 februari 2014-02-14. Anvisningarna bygger på de inriktningar som angavs i underlaget till kyrkostyrelsens beslut i juni 2012. Föreslagna teman för delsatsningar kommer från de överläggningar som kyrkostyrelsen höll med stiftsstyrelserna och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet i mars 2013. För delsatsningar betonas samverkan i olika former.

Under våren 2016 beviljades de sista delsatsningarna med stöd från kyrkostyrelsen. Det innebär att de 60 miljonerna nu är in-tecknade i 31 delsatsningar, varav fyra konferenser.

1. "Bibeln.nu", 230 000 kronor. I delsatsningen genomförs en bibelskola för unga och en bibelsamtalsledarutbildning för vuxna under hösten 2014 och våren 2015. Västerås stift samarbetar med Karlstads och Stockholms stift, Sensus och Svenska Kyrkans Unga. Bibelskolan hålls på Rättviks stiftsgård.
2. "Tala tro – en satsning för att stärka samtalet om tro och liv i några av Svenska kyrkans församlingar inom tre stift", 2 462 000 kronor. I delsatsningen genomförs ett pilotprojekt för att pröva vägar att stärka samtalet om tro och liv med särskilt fokus på möten med föräldrar till barn i åldersgruppen 0–6 år i nio församlingar i Uppsala, Skara och Karlstads stift. En gemensam kompetensutveckling för medarbetare i de nio församlingarna ingår. "Tala tro" genomförs under perioden 2014–2016.
3. En delsatsning inom nätverket "Framtiden bor hos oss", 600 000 kronor. Nätverket består av ett 20-tal församlingar i Lunds, Göteborgs, Strängnäs, Linköpings och Stockholms stift. Syftet är att bearbeta frågor om kyrkans undervisnings- och missionsuppdrag i mångkulturella församlingar. I delsatsningen genomförs framförallt en fortbildning för medarbetare (förtroendevalda, ideella och anställda) i form av en större konferens hösten 2015, med uppföljning i stift och församlingar 2015–2016.
4. "Plan för lärande och undervisning – en satsning för att utveckla församlingarnas arbete med lärande och undervisning", 400 000 kronor. Syftet med delsatsningen är att utarbeta planer för lärande och undervisning i ett antal församlingar i Skara, Strängnäs, Växjö och Västerås stift samt att göra den metod som utarbetas

tillgänglig för alla församlingar i Svenska kyrkan. Medarbetare ges möjlighet till koncentrerad fördjupning och fortbildning för att utarbeta nämnda planer. Arbetet pågår 2014–2016.

5. ”Dela tro – dela liv. Riksläger för Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkan”, 1 000 000 kronor. Syftet med delsatsningen är att under 2016 samla mellan 1 500 och 1 800 deltagare till ett riksläger där fokus är fördjupning i kristen tro. Målgruppen är ungdomar och unga vuxna som är medlemmar i Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkan. Samarbete sker med stiftet och Svenska Kyrkans Ungas distrikt. Dessa samarbetar i sin tur med församlingarna. Rikslägret förbereds och följs upp i samarbete med stift och församlingar.
6. ”Tala väl om varandra – en pilotkurs för utbildning av dialogaktörer”, 745 000 kronor. Syftet med delsatsningen är att i sju pastorat i Skara och Göteborgs stift utbilda två medarbetare/pastorat, varav minst en ideell, till dialogaktörer med fördjupad kunskap om kristen tro och andra religioner för respektfulla möten med människor av annan tro. Församlingarnas bearbetning av undervisnings- och missionsuppdraget fördjupas genom delsatsningen. Pågår 2015–2016.
7. Delsatsning med syfte att arrangera en konferens om Bibeln i Göteborg den 8–9 april 2016, 660 000 kronor. Konferensen sker i samverkan mellan Göteborgs stift, Göteborgs kyrkliga samfällighet, Helsingborgs folkhögskola, Sensus och nationell nivå inom Dela tro – dela liv. (2016 års konferens inom Dela tro – dela liv.)
8. ”Handbok för arbete med katekumenat”, 700 000 kr. Lunds, Linköpings, Strängnäs och Stockholms stift står bakom delsatsningen. Syftet med delsatsningen är att samla kunskap om och erfarenhet av arbete med katekumenat, att arbeta fram en handbok för arbete med katekumenat, att med hjälp av handboken sprida kunskap och erfarenhet till församlingar i Svenska kyrkan, samt att stärka de församlingar som redan arbetar med katekumenat. Delsatsningen genomförs under perioden 2015–2016. Den handbok som arbetas fram prövas i fyra församlingar (en i respektive stift). Samarbete sker med Föreningen för katekumenatet och Sensus/Bilda studieförbund.
9. ”Mötesplatser för trons och livets frågor – en satsning för att stärka samtalet om tro och liv i konfirmandundervisningen”, 2 835 000 kronor. Femton församlingar, fem i vardera Växjö, Strängnäs och Västerås stift, genomför delsatsningen, riktad till konfirmander för att stimulera till lärande om kristen tro och reflektion över tron och livet. Samverkan sker med Kalmar läns museum och Linnéuniversitetet i Växjö. I delsatsningen används kyrkorummet som ett pedagogiskt rum för reser i tiden för att konfirmanderna ska kunna upptäcka vilken unik berättelse som varje kyrkorum bär på och vilken betydelse detta kan ha för människors tro och liv. Metodiskt arbetas med en form av tillämpad kulturmiljöpedagogik och konfirmandarbetslagen får fortbildning i denna pedagogik. Delsatsningen utvärderas och dokumenteras för spridning i församlingar i Svenska kyrkan. Genomförs 2015–2016.
10. ”Bibeln.nu”, 1 000 000 kronor. Syftet är att fortsätta och vidareutveckla bibelskolan vid Rättviks stiftsgård. Västerås stift samarbetar med Karlstads och Stockholms stift, Svenska Kyrkans Unga och Sensus. I delsatsningen genomförs ytterligare två omgångar av den utbildning som arbetats fram och en ny fördjupningskurs genomförs för första gången 2018. Som tidigare erbjuds både en bibelskola och en bibelsamtalsledarutbildning. Delsatsningen genomförs perioden 2015–2018.

11. Delsatsning med syfte att arrangera en konferens under rubriken ”Dela tro – dela liv, för alla?” den 6–7 november 2015, 230 000 kronor. Konferensen arrangeras av Stockholms stift i samverkan med nationell nivå och behandlar frågor om delaktighet i Dela tro – dela liv. Här är frågorna om delaktighet inriktade mot problematiken med majoritet och minoriteter i Svenska kyrkan. Hur arbetar vi för att församlingen som lärande miljö ska vara öppen för alla? Hur ryms mångfalden inom Dela tro – dela liv när det handlar om exempelvis flerspråkighet och funktionsnedsättning? Vilka frågor om kunskapssyn och människosyn väcks när dessa teman diskuteras? Konferensen är en nationell konferens och förläggs till Stjärnholms stiftsgård.
12. Delsatsningen ”Grundutbildning för bibliologledare”, 50 000 kronor. Arrangeras av Bibliodramasällskapet i Sverige i samverkan med Uppsala, Linköpings och Stockholms stift, hösten 2015. Utbildningen vänder sig till församlingsanställda och ideella ledare som leder bibelsamtal och bibelgrupper i församlingarna. Den är förlagd till två orter i landet, omfattar fyra dagar och kan ta emot sammanlagt sexton deltagare. Samverkan sker, förutom med de tre stiftet, också med Sensus studieförbundet, studieförbundet Bilda och Equmeniakyrkan.
13. Delsatsningen ”Medvetandegöra liturgin i och upplevelsen av kyrkorummet”, 1 182 800 kronor. Genomförs av Linköpings, Lunds och Luleå stift tillsammans med Vadstena folkhögskola. Syftet är att undersöka hur liturgi, pedagogik och kyrkorum samverkar i en meningsskapande process för gudstjänstdeltagare och att använda kyrkorummet än mer som ett pedagogiskt rum för alla åldrar, inte minst för andra samhällsaktörer som exempelvis skolan. Med delsatsningen önskar man åstadkomma en större delaktighet i kyrkorummet och liturgins skeende genom ökad kunskap om och förståelse av symboler, uttryck, färger, kyrkorummets utformning etc. Delsatsningen genomförs i ett antal församlingar i de tre stiftet (minst tre pastorat/stift). Medarbetare får fördjupning och kompetensutveckling framförallt genom nätverksträffar och studieresor till sammanhang där pedagogik för kyrkorummet är välutvecklat. Delsatsningen kommer att utvärderas och dokumenteras. En konferens med fokus på barn och kyrkorum kommer att arrangeras. Genomförs 2015–2017.
14. Delsatsningen ”Make room for Godly Play”, 340 000 kronor. Linköpings och Västersås stift, Linköpings domkyrkopastorat, Sensus Småland-Östergötland och nätverket för Godly Play i Sverige. Syftet är att hjälpa barn i en postmodern, sekulariserad och pluralistisk värld att tyda sina liv med Bibelns berättelser som grund. Genom delsatsningen får också medarbetare, ideella och anställda, en ökad förtroenhet med Bibelns berättelser och verktyg för att reflektera över Bibeln och kristen tro. Ett fullt utrustat Godly Play-rum kommer för första gången att skapas i Sverige. När rummet är klart kommer grupper från olika församlingar och förskolor att inbjudas. En fortbildning för medarbetare genomförs, med studieresa till London, samt en grundutbildning för ideella. För att möjliggöra för fler församlingar att komma igång med Godly Play kommer ett bibliotek att skapas där man kan låna hem det ofta kostsamma berättelsematerialet. I delsatsningen ingår ett visst antal inspirationsträffar dit församlingar som ännu inte arbetar med Godly Play kan inbjudas. Delsatsningen genomförs 2015–2017.
15. Delsatsningen ”ViDelar.nu” från Stockholms och Linköpings stift, Svenska Kyrkans Unga i Stockholms stift och Sensus Stockholm-Gotland. ViDelar.nu är ett internetverktyg och syftet med delsatsningen är att underlätta för anställda

och ideella ledare i Svenska kyrkan, EFS, Svenska Kyrkans Unga och Sensus att dela med sig av metoder. Med metoder avses beskrivningar och instruktioner för till exempel andakter, övningar, lekar och upplägg för pedagogiskt arbete i exempelvis konfirmandsammanhang. Dessa beskrivningar kan delas i form av texter, bilder och filmklipp. Vidare kommer en fördjupningssida att byggas upp där material av olika slag samlas, som exempelvis skrifter och föreläsningar. Efter uppbyggnad kommer internetverktyget att lanseras för användning i hela landet. Delsatsningen genomförs 2015–2017. För ViDelar.nu ansöks om 1 100 000 kronor.

16. Delsatsningen "Dela tro – dela liv. Riksläger för Svenska Kyrkans Unga och Svenska kyrkan" från Svenska Kyrkans Unga. Syftet är att genomföra ett riksläger som en mötesplats där barn och unga i Svenska kyrkan tillsammans får upptäcka och dela tro med varandra. Under lägret ges möjligheter till diskussion och utmaningar där unga människor får växa i sin egen tro och fördjupa sin kunskap om Svenska kyrkans tro och tradition. Rikslägret genomförs den 30 juni–3 juli 2016 i Linköping, och beräknas få mellan 1 500 och 1 800 deltagare. Lägret kommer att förberedas och följas upp tillsammans med stift och distrikt i Svenska Kyrkans Unga. Dokumentation och utvärdering görs av Svenska Kyrkans Unga. För rikslägret ansöks om 1 000 000 kronor. Ansökan är en fortsättningsansökan till tidigare beviljad ansökan (kyrkostyrelsens arbetsutskott 2014-10-24).
17. Delsatsning inriktad mot gymnasieskolan från domkyrkoförsamlingarna i Linköping, Lund och Växjö i samverkan med respektive stift. Syftet är att fördjupa samarbetet mellan Svenska kyrkan och gymnasieskolan genom att elever erbjuds möten med, upplevelser och samtal kring kyrkans tro och aktuella samhällsfrågor. Med utgångspunkt i de möjligheter som domkyrkorna i Linköping, Lund och Växjö erbjuder är målet att skapa 10–15 pedagogiska program och temadagar kopplade till läroplanen för gymnasieskolan, Lgy 2011. Målgruppen för delsatsningen är gymnasieskolor i Östergötland, Kronoberg och Skåne. Ett material med program som är möjliga att genomföra i andra kyrkor än de tre domkyrkorna, med utgångspunkt i läroplanens målformuleringar, arbetas fram. Delsatsningen genomförs 2015–2017. Den utvärderas och dokumenteras. För delsatsningen inriktad mot gymnasieskolan ansöks om 1 525 000 kronor.
18. Delsatsning med syfte att arrangera 2017 års konferens inom Dela tro – dela liv om människors lärande idag, med inriktning på kristendomsdidaktik. Konferensen arrangeras av Lunds och Växjö stift i samverkan med nationell nivå. Inbjudan till konferensen riktas till hela landet. För delsatsningen ansöks om 1 470 000 kronor.
19. Delsatsningen "Frivilligakademin" från Växjö stift och Lunds stift i samverkan med S:t Sigfrids folkhögskola, Svenska kyrkans unga i Växjö stift, Jämshögs folkhögskola och Sensus studieförbund. Frivilligakademin omfattar kursdagar med olika teman och metoder för utbildning av frivilliga/ideella medarbetare. Syftet med delsatsningen är utveckla Frivilligakademin så att frivilliga medarbetare kan rustas i sina uppgifter, kvalitén på frivilliginsatsen höjas, nya verksamhetsformer utformas och kontaktytor breddas. Metoder som avses är till exempel andaktsmetodik, samtalsmetodik och metoder inriktade på barns behov och medverkan. Kurserna har tre huvudingångar: bön, teologi för frivilliga och diakoni. De båda stiftet räknar med en gemensam projektstart för delsatsningen 2016, vilket innebär att den i ansökan planerade ekonomin med aktiviteter skjuts

fram från hösten 2015 till projektstarten 2016. Den totala kostnaden för delinsatsen uppgår till 4 239 000 kr. De två samverkande stift, Växjö stift och Lunds stift, ansöker om sammanlagt 3 250 000 kr för att utveckla Frivilligakademien, varav Växjö stift ansöker om 2 025 000 kr och Lunds stift ansöker om 1 225 000 kr.

20. Delsatsningen ”Katedralen som lärandemiljö” från Stockholms, Strängnäs och Visby domkyrkoförsamlingar, Stockholms, Strängnäs och Visby stift. Delsatsningen vill utveckla katedralen som lärandemiljö för olika målgrupper med syfte att utforska vilken roll domkyrkorna kan spela som lärandemiljö i Svenska kyrkan, att inspirera medarbetare till att använda kyrkorummet som pedagogisk miljö och att etablera ett samarbete mellan de tre domkyrkoförsamlingarna som ingår i delsatsningen med var sina delprojekt. Delprojekt Stockholm har ett särskilt fokus på kulturinstitutioner och opinionsbildare såsom journalister. Delprojekt Visby har en inriktning mot turister, lokala konstnärer, konsthantverkare och unga ideella. Delprojekt Strängnäs fokuserar på församlingsmedlemmar i stiftets församlingar och besökare i kyrkorummet, särskilt skolklasser. Delsatsningen inkluderar ett gemensamt lärande med fältstudier till några utvalda katedraler i Europa. Delsatsningen pågår under perioden 2016–2018. Den totala kostnaden för delsatsningen uppgår till 10 842 710 kr. Delsatsningen ansöker om sammanlagt 6 168 000 kr, varav delprojekt Stockholm ansöker om 2 100 000 kr, delprojekt Strängnäs ansöker om 1 405 000 kr, delprojekt Visby ansöker om 2 370 000 kr och delprojekten tillsammans om 293 000 kr till gemensamt lärande.
21. Delsatsningen ”Kyrkopedagogisk universitetsutbildning” från Karlstads och Skara stift. Delsatsningen vill erbjuda en kyrkopedagogisk universitetskurs som en uppdragsutbildning vid Karlstads universitet med inriktning mot upplevelse-baserad kyrkopedagogik i kyrkorummet. Med ”uppdragsutbildning” menas att någon beställer en utbildning av en högskola eller ett universitet, där avtal sluts mellan uppdragsgivaren och lärosätet. Uppdragsgivaren står för utbildningens alla kostnader. I det här fallet är uppdragsgivarna Karlstad och Skara stift i samverkan. Syftet med utbildningen är att öka kursdeltagarnas kyrkopedagogiska kompetens genom att lyfta fram kyrkorummet som resurs i att skapa kunskap om kristen tro och tradition. Målet är att stärka samtalet om tro och liv i församlingar i relation till kyrkorummet. Kursen erbjuds medarbetare som har till uppgift att arbeta med kyrkopedagogik i församlingar. Kursen fokuserar på fyra målgrupper i församlingen: föräldrar med små barn, barn och unga vuxna, vuxna, samt turister. Kursen pågår i kvartsfart under ett år och två kurser är tänkta att genomföras under perioden ht 2016 – vt 2018. Delsatsningens kostnad uppgår i sin helhet till 4 640 000 kr. Delsatsningens två samverkande stift, Karlstad och Skara stift, ansöker tillsammans om 2 260 000 kr för att genomföra de två kurserna.
22. Delsatsningen ”Projekt församlingsråd, Dela tro – dela liv” från Linköpings stift och Göteborgs stift, Svenska kyrkans unga i Linköping och Göteborg, Vadstena folkhögskola och Helsingborgs folkhögskola. Delsatsningen är utformad som ett projekt med projektledare som ska anställas för att leda projektet. Projektledarens uppdrag är att i samverkan med de två stiftet arbeta fram ett processinriktat arbetssätt och ge metodiska förutsättningar till församlingsråden så att de kan reflektera kring, fördjupa kunskap och ta ansvar för uppdraget att verka för att tro och kristenliv kan delas och levas i den lokala församlingen. Syftet är att rusta de förtroendevalda i församlingsråden i deras nya roll och ansvarstagande. Det

ska göras i samverkan med Svenska Kyrkans Unga. Delsatsningen pågår under perioden 2015–2017. Delsatsningens totala kostnader uppgår till 2 470 550 kr. Delsatsningens projektägare, Linköpings stift och Göteborgs stift, ansöker tillsammans om 1 266 000 kr för genomförande av projektet.

23. Delsatsningen ”Dela tro – dela liv, Barnledarutbildning” från Strängnäs stift, Stockholms stift och Uppsala stift. Delsatsningen handlar om att genomföra en processutbildning för medarbetare som leder barnverksamheter för åldrarna upp till 12 år och som saknar fackutbildning eller kyrklig grundutbildning. Syftet är att genom processutbildningen höja och stärka medarbetares teologiska och pedagogiska kompetens med inriktning mot barn och genom det kvalitetssäkra verksamheten. Delsatsningen pågår under fem år med en startfas under september 2015–maj 2016. Delsatsningens totala kostnader uppgår till 3 818 760 kr. Stiftens egeninsatser motsvarande personalresurser och ingår inte i den totala kostnaden. Delsatsningens samverkanspartners; Strängnäs stift, Uppsala stift och Stockholms stift ansöker tillsammans om totalt 3 818 000 kr för att genomföra processutbildningen.
24. Delsatsningen ”Konfirmandapp” från Skara stift och Karlstad stift i samverkan med Skövde folkhögskola. Delsatsningen vill utveckla en mobilapplikation i form av ett pedagogiskt spel att användas som stöd i konfirmandundervisningen och konfirmandföräldrarbetet. Syftet är att utveckla ett spel som gör att spelaren på ett underhållande sätt fördjupar sina kunskaper om kristen tro. Prototyper ska utvecklas under hösten 2015 och spelet med handledning för konfirmandlärare ska vara klart för nedladdning i januari 2017. Delsatsningen pågår under perioden 2015–2017. Delsatsningens totala kostnader uppgår till 3 000 000 kr. till det tillkommer stiftens egeninsatser motsvarande personalresurser. Delsatsningen ansöker genom samverkanspartnerna, Skara och Karlstads stift, om 3 000 000 kr för att utveckla mobilspelapplikationen.
25. Delsatsningen ”Våga tro- våga dela” från Linköpings stift och Karlstads stift i samarbete med Vadstena folkhögskola och i samverkan med sju pastorat i stiftet. Delsatsningen är ett projekt som tidigare bar namnet: ”Dela tro dela liv – Folkunga” och som behandlats i en tidigare omgång av kyrkostyrelsens arbetsutskott. Denna ansökan innehåller en justerad budget och ett tillägg, utvärderingen från pilotprojektets genomförande i Folkunga och som visar innehållet och processen. Delsatsningen handlar om att samla medarbetare och förtroendevalda från respektive pastorat under två dagar vid fyra tillfällen i så kallade ”närträffar”. Varje närträff utgår från tematiska föreläsningar som följs av reflekterande samtal med delande i grupp. Mellan varje tillfälle sker samtal och utförs uppgifter med stöd av handledning. Syftet är att möjliggöra ett lärande och en bestående förändring i församlingarna, så att samtal om tro och liv kan föras och levande församlingar utvecklas. En huvudeffekt av pilotprojektet verkar vara att det ger den enskilde deltagaren frimodighet och redskap till att tala om sin tro och reflektera tillsammans med andra i församlingen och i sina uppdrag. Delsatsningen båda samverkande stift, Karlstad och Linköpings stift, ansöker tillsammans om 1 953 000 kr för genomförandet.
26. Tro, hopp och drömmar 1 585 000 kronor. Delsatsningen är ett samarbete mellan Västerås, Luleå och Göteborgs stift och vänder sig unga mellan 15 och 25 år som har sverigefinsk eller meänkälispråklig bakgrund. Projektet vill bidra till att skapa arenor där unga med en minoritetsspråklig bakgrund kan få växa i sin tro

och bearbeta sin identitet i en trygg och öppen miljö. Det kommer att genomföras under 2016 och 2017.

27. Digital barnportal 1 500 000 kronor. Delsatsningen är ett samarbete mellan Västerås och Göteborgs stift tillsammans med Svenska Kyrkans Unga och vill skapa en digital plattform för barn (3-9 år) som inte kan läsa. Syftet är att barnen ska få kännedom om Svenska kyrkans traditioner, verksamhet och arbete. Delsatsningen kommer att pågå under 2016 och 2017.
28. Nya sätt att vara kyrka 3 250 000 kronor. Delsatsningen är ett samarbete mellan Växjö och Linköpings stift samt EFS och Sensus och syftar till att skapa lärande gemenskaper där medarbetare i Svenska kyrkan får möjlighet till att inspireras i nya sätt att vara kyrka. Särskild hänsyn till de människor som finns utanför församlingsgemenskapen. Projektet kommer att genomföras under 2016 och 2017.
29. Delsatsningen ”Tie lähteille – Vägen till källorna” har som övergripande syfte att utveckla Svenska kyrkans sverigefinska arbete genom att stärka kompetensen bland ideella medarbetare och bland de anställda som saknar teologisk grundutbildning. Ett särskilt syfte är att stärka förmågan att föra samtal i trosfrågor i olika sammanhang. För delsatsningen ansöks om 366 600 kronor.
30. Delsatsningen ”Kropp och rörelse i gudstjänsten” Syftar till att finna uttryck för en levande gudstjänst där bibelberättelser och liturgi förmedlas på ett trovärdigt och intresseväckande sätt också genom andra uttrycksformer än det skrivna och talade ordet. En utgångspunkt är att kyrkan behöver bli tydligare och mera trovärdig i sina uttrycksformer. Budskapet går fram lättare när kroppen deltar i gestaltandet. Det är också viktigt att ord och kropp förmedlar samma budskap. Ett ytterligare syfte är att ge plats för gudstjänstfirare att dela med sig av sina livserfarenheter och sin tolkning av tron i gudstjänsten. För delsatsningen ansöks om 662 000 kronor.
31. Delsatsningen ”Teckenspråkig ung i kyrkan del 3” har som syfte att bygga upp en verksamhet för teckenspråkiga barn och ungdomar och att härigenom göra det möjligt för dessa att växa i tro på sitt eget språk. Den konfirmandundervisning på teckenspråk med tillhörande läger som genomförs i samarbete mellan stift med teckenspråkigt arbete fungerar bra. Den behöver dock kompletteras. Delsatsningen handlar om skapa förutsättningar för nationella och regionala läger/resor samt lokal barn- och ungdomsverksamhet. Teckenspråkiga ungdomar kommer härigenom att få lära sig om kristen tro på sitt eget språk och kommer samtidigt in i en kristen gemenskap. För delsatsningen ansöks om 2000 000 kronor.

Information och kommunikation

Informationsbrev om Dela tro – dela liv skickas ut varje år, bland annat till alla stift. Dessa innehåller uppdaterade lägesrapporter om de delsatsningar som beslutas av kyrkostyrelsen och de mötesplatser, främst konferenser, som arrangeras inom ramen för Dela tro – dela liv. Informationsbrevens är tillgängliga på Svenska kyrkans intranät, internwww.svenskakyrkan.se/delatrodelaiv. Information och kommunikation sker också via sociala medier. Sedan Annandag påsk 2015 finns en sida på Facebook, Dela tro – dela liv, där unga och gamla med olika bakgrund, ålder, kön och etnicitet delar med sig av sina personliga erfarenheter av livet och tron. Tanken var att sidan skulle leva under ett år, för att sedan utvärderas. Det visar sig att sidan som finns på <https://www.facebook.com/delatrodelaiv> är mycket uppskattad och lever vidare ännu en tid.

Beredning av ansökningar

En referensgrupp bestående av tre stiftskanslichefer samarbetar med nationell nivå och rådfrågas i beredningen av delsatsningar. En ungdomsreferensgrupp bestående av sex unga människor i åldern 16–20 år inrättades 2014. Denna grupp tillfrågas också vid beredning av ansökningar om delsatsningar samt är rådgivande för Dela tro – dela liv. Den internationella och ekumeniska kartläggningen och analysen av hur andra kyrkor arbetar med undervisning och lärande pågår och redovisas i mitten av 2016.

Konferenser och mötesplatser

Inom Dela tro – dela liv genomförs en årlig konferens om aktuellt tema inom satsningen. Dessa konferenser är öppna för alla och samarrangeras med stift. Tillsammans med Göteborgs stift genomfördes konferensen Bibeln mitt i allt den 8–9 april 2016. Över 500 personer deltog i konferensen. Även 2017 års konferens är under planläggning tillsammans med Lunds och Växjö stift, med tematik kring kristendomsdidaktik. Ytterligare mötesplatser är till exempel Andetag, en mötesplats för barn och unga i juni 2016 där Linköping står som värd.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:3

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i två separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar i kyrkoordningen:

- ◆ Det föreslås ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar, undantag från offentlighet för handlingar, register och arkiv. Förslagen medför ett språkligt och innehållsligt närmande till offentlighets- och sekretesslagen.
- ◆ Övriga ändringar och rättelser.

Innehåll

1	Offentlighet för handlingar och arkiv	3
1.1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
1.2	Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen	3
1.3	Ärendet och dess beredning	7
1.4	Bakgrund	7
1.5	Definitionen av handling	11
1.6	Undantag från offentlighet	15
1.7	Registrering av handlingar	17
1.8	Bemyndigande avseende registrering av handlingar	20
1.9	Registrets innehåll och tillgänglighet	23
1.10	Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar	25
1.11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	27
1.12	Konsekvenser	28
1.13	Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen	29
2	Övriga ändringar och rättelser	33
2.1	Förslag till kyrkomötesbeslut	33
2.2	Bestämmelser	33
2.3	Ärendet och dess beredning	35
2.4	Ändring i kyrkoordningen	35
2.5	Ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån	36
2.6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	36
2.7	Barnkonsekvensanalys	36
2.8	Kommentar till bestämmelserna	37
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	38

1 Offentlighet för handlingar och arkiv

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 53 kap. 6 § och 55 kap. 3–5 och 7 §§ och rubrikerna närmast före 55 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 55 kap. ska lyda ”Register och arkiv”,

dels att rubriken närmast före 55 kap. 1 § ska lyda ”Uppdelning mellan statliga och kyrkliga regler om register och arkiv”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 53 kap. 6 a §, 54 kap. 11 c § och 55 kap. 3 a och 3 b §§, och närmast före 54 kap. 11 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 kap.

6 §

Med handling avses dock inte

1. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning, 2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift, eller 3. vad som ingår i ett bibliotek.	2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift, 3. vad som ingår i ett bibliotek,

4. vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, eller
5. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

6 a §

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet*11 c §*

I kyrkans forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgift som genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen eller någon närstående lider skada eller men.

55 kap.

Vilka handlingar som ska diarieföras

När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

1. handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 §,

2. reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet,

3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat,

4. upptagningar för automatisk data-behandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokföringsregistret, och

5. handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja dem och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättats.

Vilka handlingar som ska registreras*3 §*

En handling ska registreras så snart den har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat, och

4. handlingar som inte innehåller uppgifter som skyddas av förbud enligt 54 kap., om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats.

3 a §

Om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

3 b §

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. I sådana bestämmelser får kyrkostyrelsen också besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Uppgifter som ska finnas i diariet **Registrets innehåll och tillgänglighet**

4 §

Av kyrkans diarium ska framgå

1. det datum då handlingen kom in eller upprättades, 2. diarienummer eller annan beteckning som har givits handlingen, 3. i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats, och 4. i korthet vad handlingen rör.	<i>Beträffande handlingar som registreras enligt 3 § ska det av registret framgå</i> 2. diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått vid registreringen, 3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och

Registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Uppgifter enligt första stycket 3 eller 4 får dock särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap., får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

5 §

Kyrkans arkiv bildas av

1. handlingar som har registrerats enligt 3 §, 2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och 3. övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.	2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 4, och

7 §

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om

1. vilka skrivmateriel och förvaringsmedel som ska användas, 2. hur arkiven ska vårdas, 3. återlämnande av handlingar, 4. utlåning av handlingar,	Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv.

KsSkr 2016:3 *5. överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning, och*
6. när och hur handlingar ska gallras.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

1.3 Ärendet och dess beredning

I en inom kyrkokansliet upprättad promemoria – Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar och arkiv m.m. – behandlas frågor om definitionen av handling, undantag från offentlighet, registrering av handlingar, ett registers innehåll och tillgänglighet och vård och annan hantering av handlingar. Förslagen i promemorian har utarbetats dels med anledning av det pågående projektet ”Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering” (GADD) där nationell nivå, stift och församlingar deltar, dels som ett led i den allmänna översyn av reglerna för den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och arkiv som pågår inom Svenska kyrkan. För att projektet GADD ska kunna tillhandahålla det tänka systemstödet till Svenska kyrkans enheter är det nödvändigt med vissa ändringar av bestämmelserna i kyrkoordningen. Detta berör exempelvis ett framtida e-arkiv men i mera närliggande tid även de klassificeringsstrukturer som ska fastställas.

Promemorian har remissbehandlats på så sätt att den har tillsänts samtliga tretton stift, fjorton pastorat, tolv församlingar, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans unga och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Det har inkommit tjugosex remissvar. Remissvaren finns tillgängliga i ärendet (Ks 2016/118). Flertalet remissinstanser har ställt sig positiva till de föreslagna ändringarna. Bland annat har *Västerås stift* påtalat att genom det förtydligade regelverket stärks också stiftens viktiga roll som regionala organ för tillsyn, råd och stöd i dokumenthanteringsfrågor – en roll som under de gångna 15 åren sedan millenniumskiftet tyvärr varit försummad och därigenom lett till bekymmer på församlings- och pastoratnivån, där man i brist på tydliga regelverk inte har kunnat åtgärda sina arkiv. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* har i sitt remissvar anfört bl.a. att kyrkostyrelsen bör överväga att i sina utredningssammanhang regelmässigt belysa kostnader i samband med förslagen. Dessa remissvar har motiverat ett särskilt avsnitt i denna skrivelse med en redovisning av förslagens konsekvenser.

Inom kyrkokansliet pågår ett fortsatt utredningsarbete kring frågor relaterade till den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och arkiv m.m. I detta arbete har det framkommit att det även finns ett behov av att se över de mer detaljerade bestämmelserna som finns på arkivområdet; Kyrkostyrelsens beslut med närmare bestämmelser om vården av Svenska kyrkans arkiv (SvKB 2003:1), Kyrkostyrelsens beslut om förteckningsplaner och gallring för Svenska kyrkans arkiv på lokal nivå (SvKB 2003:2) och Kyrkostyrelsens beslut om förteckningsplaner och gallring för Svenska kyrkans arkiv på regional nivå (SvKB 2003:3).

1.4 Bakgrund

1.4.1 Den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och de kyrkliga arkiven

De kyrkliga arkiven är en betydelsefull del av vårt nationella kulturarv. I de statliga utredningar som föregick relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten konstaterades att det rör sig om ett omfattande material som har växt fram kontinuerligt under århundradena och som speglar växlingarna när det gäller Svenska kyrkans uppgifter och förvaltning, likaväl som samhällsutvecklingen i stort. Arkiven fyller därför en viktig funktion när det gäller att belysa såväl kyrkans som samhällets utveckling och det är angeläget att möjlighet finns att ta vara på de kunskaper och erfarenheter som kan vinnas ur materialet (SOU 1997:43 s. 153 f).

De kyrkliga arkiven används för olika ändamål och de är av stort värde, inte minst från forskningssynpunkt. Som exempel på ämnesområden inom forskningen där arkiven kan ge viktiga bidrag kan nämnas kyrkohistoria, konsthistoria, kulturgeografi, demografi, sociologi och ekonomi. Kyrkoarkiven är också en viktig informationskälla för bl.a. hembygdsforskning, släktforskning m.m. och kommer också till användning t.ex. vid släktskapsutredningar, bouppteckningar och arvsskiften (SOU 1997:43 s. 154).

I samband med kyrka-statreformen beslutade riksdagen att en inomkyrkligt reglerad offentlighetsprincip skulle gälla efter reformen även för handlingar som då skulle vara ”kyrkans” handlingar och inte omfattas av de statliga reglerna (prop. 1997/98:116 s. 62 f.). Detta ansågs vara av stor principiell betydelse för att kyrkans verksamhet även i fortsättningen skulle bedrivas under öppenhet och för att allmänhetens tillgång till handlingar i verksamheten inte skulle försämrats. Avsikten var att den inomkyrkliga offentlighetsprincipen i allt väsentligt skulle motsvara den som gäller för det allmänna. Den konstruktion som valdes var en grundläggande bestämmelse i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan om vars och ens rätt att ta del av kyrkans handlingar och med möjlighet för kyrkan att själv reglera begränsningar i den rätten inom några uttryckligt angivna områden.

För att den inomkyrkliga offentlighetsprincipen skulle fungera krävdes att kyrkans handlingar skulle hållas väl ordnade och säkert arkiverade efter reformen. Därför beslutades också att en grundläggande reglering om kyrkans arkiv skulle finnas i nämnda lag. Avsikten var att de kyrkliga arkiven skulle hanteras på i princip samma sätt som myndighetsarkiv (prop. 1997/98:116 s. 67 och 113).

Genom tillkomsten av kyrkoordningen 1999 fick den inomkyrkliga offentlighetsprincipen ett mer konkret innehåll. I kyrkoordningens 53–55 kapitel finns nu bestämmelser om bl.a. begränsningar i rätten att ta del av kyrkans handlingar, om diarieföring av handlingar och om vården av kyrkans arkiv. Många av dessa bestämmelser har hämtats från motsvarande statlig reglering i tryckfrihetsförordningen, den tidigare gällande sekretesslagen (1980:100) och arkivlagen (1990:782). Ett antal förändringar har skett, främst när det gäller förbuden att röja uppgifter i vissa fall, men någon mer allmän översyn av regleringen har inte gjorts under åren efter reformen, inte heller i samband med tillkomsten av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Svenska kyrkan har som långsiktigt mål att övergå till elektronisk hantering och arkivering av dokument. Därför pågår nu det tidigare nämnda GADD-projektet där såväl den nationella nivån som några stift och ett antal församlingar deltar. Avsikten är att handlingar som har inkommit till eller upprättats hos Svenska kyrkan elektroniskt, också ska bevaras elektroniskt. Med ett digitalt diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystem struktureras och tillgängliggörs alla elektroniska kontorsdokument, e-post, bilder och annan information. På sikt ska också ett system för långsiktigt bevarande (ett ”e-arkiv”) kunna omhänderta det som finns i diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystemet och dessutom ta emot leveranser från Svenska kyrkans övriga verksamhetssystem. Detta förutsätter ett mer likartat arbetssätt hos kyrkans olika delar men också i vissa fall tydligare regler när det gäller registrering av handlingar och arkivering. Behovet av att modernisera och tydliggöra kyrkoordningen har också identifierats i det nätverk av arkivarier och registratorer från stift och nationell nivå som möts årligen för att bl.a. lyfta utvecklingsfrågor när det gäller registratur och arkivering.

1.4.2 Gällande bestämmelser

Definition av handling

I 53 kap. 5 § i kyrkoordningen regleras att med handling avses en sådan framställning i skrift och bild eller en sådan teknisk upptagning som förvaras hos Svenska kyrkan, och är att anse som inkommen till eller upprättad hos Svenska kyrkan. Definitionen av termen handling ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. I 3 § arkivlagen anges att en myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och på motsvarande sätt bildas Svenska kyrkans arkiv av handlingar från kyrkans verksamhet. Enligt kyrkoordningens förarbeten (CsSkr 1999:3 s. 2–434) är innebörden av de olika termerna ”förvaras”, ”inkommen” och ”upprättad” avsedd att vara densamma som i tryckfrihetsförordningen. En handling anses förvarad när den finns tillgänglig hos församling, pastorat, stift eller nationell nivå. Som huvudregel gäller att en handling som har kommit till en församling, ett pastorat, ett stift eller nationell nivå anses inkommen och så snart en handling som har arbetats fram inom en församling, ett stift osv. har fått sin slutliga utformning anses den vara upprättad. Bestämmelserna gällande definitionen av termen handling finns i 53 kap. 5 § i kyrkoordningen. Vilka handlingar som inte anses vara handlingar enligt kyrkoordningen regleras i 53 kap. 6 §, nämligen vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning, vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift eller vad som ingår i ett bibliotek. I förarbetena till dessa bestämmelser anges att lydelsen ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Innebörden av olika termer som används, t.ex. förvaras, inkommen, upprättad eller bibliotek, ska vara densamma som i tryckfrihetsförordningen. Bestämmelserna har inte ändrats sedan kyrkomötets beslut om kyrkoordningen 1999. I 2 kap. 10 § andra stycket tryckfrihetsförordningen regleras att säkerhetskopior inte är att se som en allmän handling. Motsvarande reglering saknas i kyrkoordningen.

Undantag från offentlighet

I 54 kap. 4 d § i kyrkoordningen anges att i verksamhet som avser framställning av statistik gäller förbud mot att röja uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men. Denna regel omfattar framtagning av statistik och reglerar att enskilda som bidragit med uppgifter av personlig eller ekonomisk natur inte ska riskera att deras uppgifter lämnas ut, som exempelvis vid enkätsvar. Någon reglering gällande uppgifter från exempelvis intervjuer som nedtecknats eller sparats på band i forskningssyfte finns dock inte i kyrkoordningen.

Registrering av handlingar

I kyrkoordningens 55 kap. 3 § regleras vilka handlingar som ska diarieföras. När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 § i kyrkoordningen (handlingar som rör bikt och enskild själavård). Reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet och handlingar som uppenbart har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adress ska inte registreras. Upptagningar för automatisk databehandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokförings-

registret och handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättas ska inte heller registreras. Bestämmelsen motsvarar den tidigare gällande 15 kap. 1 § sekretesslagen. Enligt kyrkoordningens förarbeten var ingen ändring i sak avsedd (CsSkr 1999:3 s. 440). Bestämmelserna i 15 kap. 1 § sekretesslagen finns i dag i bl.a. 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen finns bestämmelser om uppgifter som ska finnas i diariet.

I 55 kap. 5 § i kyrkoordningen stadgas att kyrkans arkiv bildas av handlingar som har registrerats enligt 3 §, handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.

Bemyndigande avseende registrering av handlingar

Som nämnts ovan infördes bestämmelserna i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen med 15 kap. 1 § sekretesslagen som förebild. Vid införandet av bestämmelsen i kyrkoordningen gjordes dock vissa avsteg från den statliga regleringen. Nämda reglering är i sak densamma som i dag framgår av 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen.

I likhet med vad som gällde enligt 15 kap. 1 § sekretesslagen föreskrivs i 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen att om det finns särskilda skäl får regeringen meddela föreskrifter om att handlingar av ett visst slag, som finns i betydande omfattning hos en myndighet, inte behöver registreras enligt 1 §. I 2 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) har regeringen med stöd av detta föreskrivit om undantag från registrering i vissa fall, t.ex. i fråga om socialnämndernas handlingar som hör till enskildas personakter. Det saknas i dag en motsvarande reglering i kyrkoordningen. I stället anges det uttryckligen i kyrkoordningen att ett visst slag av ”massuppgifter” som härrör från folkbokföringen får undantas från registreringskyldigheten.

Registrets innehåll

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen regleras vilka uppgifter som ska finnas med i diariet. Av kyrkans diarium ska framgå det datum då handlingen kom in eller upprättades, diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått, i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats och i korthet vad handlingen rör. Bestämmelsen som reglerar innehållet i ett diarium har sin motsvarighet i 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar

I 55 kap. 7 § i kyrkoordningen sägs att kyrkostyrelsen får utfärda regler om vilka skrivmaterial och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, återlämnande av handlingar, utlåning av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. Från och med den 1 juli 2003 gäller särskilda bestämmelser som kyrkostyrelsen har beslutat. Dessa bestämmelser avser dels vården av Svenska kyrkans arkiv (SvKB 2003:1), dels förteckningsplaner och gallring på lokal respektive regional nivå (SvKB 2003:2 och SvKB 2003:3).

Kyrkostyrelsens förslag: Från kyrkoordningens definition av handling ska – utöver vad som gäller i dag – undantag göras för

- vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, och
- vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

Ändrad paragraf: 53 kap. 6 § i kyrkoordningen

Ny paragraf: 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. I promemorian finns inget förslag motsvarande 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen om en handling som hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet. I stället föreslås i promemorian ett nytt undantag avseende registrering av sådana handlingar.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Västerås stift, domkapitlet i Visby stift, Linköpings stift, Luleå stift, domkapitlet i Lunds stift, Jönköpings pastorat, Ängelholms församling och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift tillstyrker förslaget och välkomnar särskilt de anpassningar som är gjorda för att möta de behov som uppstår då allt fler stift erbjuder församlingar möjligheter att köpa tjänster genom s.k. servicebyråer. Tydliga regler kring arkivhållning och registerföring bedöms i dessa sammanhang vara av stor vikt.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget men anför att materialet för forsknings- och studieändamål bör registreras och att det i reglerna ska anges möjlighet till undantag från huvudregeln, att lämna ut, vilket gör att det finns en naturlig begränsning som visar att materialet inte är fritt för insyn.

Stockholms stift tillstyrker förslaget men anför att förslaget till undantag gällande de handlingar som överlämnats för forskningsändamål kan behöva förtydligas när det gäller vilka typer av handlingar som avses och att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt. Stiftet anser att möjligheten för Svenska kyrkans arkivverksamhet att ta emot sådant som donerats till kyrkan för forsknings- och studieändamål samtidigt som det ställs krav på att materialet ska vara undantaget den inomkyrkliga offentlighetsprincipen under begränsad tid eller motsvarande är rimligt, men att det är av vikt att här utfärda närmare bestämmelser på vilket sätt undantaget får tillämpas. Det är viktigt att säkerställa att en sådan bestämmelse inte missbrukas till att ”gömma undan” handlingar för att undkomma den inomkyrkliga offentlighetsprincipen.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men tillägger att ordalydelsen inte uppfyller sitt angivna syfte att kunna ta emot material som *under en tid* villkorats att inte vara offentligt. Bestämmelsen ger, som stiftet förstår det, nämligen inte utrymme för olika bedömningar utifrån givarnas önskemål, eftersom bestämmelsen enbart stadgar att en viss typ av arkivmaterial *inte* är en handling i kyrkoordningens mening. Stiftet menar att bestämmelsen inte anger om eller under vilka förutsättningar donerat arkivmaterial kan övergå till att bli handling. Stiftet anför vidare att bestämmelsen

kan förstås som att arkivmaterial som doneras för visst syfte automatiskt blir icke-handling, även om givaren inte har uppställt det kravet. Uppsala stift pekar vidare på att det är viktigt att bestämmelsen används restriktivt, inte för att ”gömma undan” handlingar för att undkomma den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och att det kan vara lämpligt att kyrkostyrelsen utfärdar närmare bestämmelser.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift tillstyrker förslaget till viss del och anför att ändringen gällande handling som överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål skulle kunna medföra en risk att givare otillbörligt utnyttjar Svenska kyrkan för att undanhålla handlingar från offentlighetens ljus. Vidare anför stiftet att det finns frågetecken kring hur en sådan ändring skulle påverka tystnadsplikten då det inte är en offentlig handling och tystnadsplikten genom Svenska kyrkans kollektivavtal är begränsad till sekretessbelagda uppgifter i offentliga handlingar.

Luleå stift tillstyrker förslaget men anför att en problematik kan uppstå när handlingar förvaras hos ett upphandlat kommersiellt tjänsteföretag som tillhandahåller t.ex. fakturascanningstjänster åt Svenska kyrkan. Stiftet anser att det i 53 kap. 6 § bör tilläggas en punkt om att det som enbart förvaras som ett led i en administrativ tjänst, t.ex. av servicebyråer, för någon annans räkning inte ska anses vara handlingar.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Donerade arkivhandlingar

Arkiv och samlingar från enskilda personer eller organisationer med koppling till Svenska kyrkans verksamhet kan vara ett värdefullt komplement till det kulturarv som kyrkans arkiv utgör. Därför är det lämpligt att Svenska kyrkan har möjlighet att ta emot donationer av enskilda arkiv. Sådana donationer bör naturligtvis vårdas på ett sådant sätt att de bevaras för framtiden och de bör i möjligaste mån tillgängliggöras för allmänheten eller för forskning. Även om offentlighet är en självklar utgångspunkt, kan det i vissa fall finnas skäl för att göra vissa inskränkningar, t.ex. om den som donerar ett enskilt arkiv har särskilda krav vilkas uppfyllelse är en förutsättning för att arkivet ska doneras. Sådana krav skulle t.ex. kunna vara att vissa handlingar i arkivet inte ska tillgängliggöras förrän donatorn har avlidit eller att vissa handlingar enbart ska vara tillgängliga för forskning. För att möjliggöra ett mottagande av sådana handlingar finns det enligt kyrkostyrelsen skäl för att överväga en ändring av kyrkoordningen.

Stockholms stift har, liksom *Uppsala stift* och *Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift*, uttryckt en oro för att handlingar ska ”gömmas undan” och undkomma offentlighetsprincipen om ett undantag av nu aktuellt slag skulle införas. Vidare har Uppsala stift ifrågasatt om eller under vilka förutsättningar donerat arkivmaterial kan övergå till att bli handlingar och Skara stift har anført att det finns vissa frågetecken avseende regelverket om tystnadsplikt.

Kyrkostyrelsen delar inte remissinstansernas oro. En motsvarande reglering finns på den statliga sidan där arkiven också görs tillgängliga för användarna i möjligaste mån. Det finns exempelvis enskilda arkiv hos Riksarkivet där tillgängligheten är begränsad eller villkorad av olika skäl. Tillgängligheten till sådana enskilda (privata) arkiv regleras i huvudsak genom avtal. De enskilda arkiven överlämnas som deposition eller gåva av både juridiska och fysiska personer. Vid deposition behåller deponenten äganderätten till arkivet. Inför överlämnandet upprättas ett avtal mellan Riksarkivet och deponenten/givaren där parternas förpliktelser och rättigheter regleras. Vid varje enskilt tillfälle upprättas även ett kontrakt som innehåller parter-

nas konkreta uppgifter, information om det överlämnade materialet, avgifter och eventuella avvikelser från de allmänna villkoren. Här regleras även om tillgängligheten till materialet av olika skäl ska begränsas eller villkoras. Riksarkivet tar emot enskilda arkiv av särskilt intresse för kulturarv och forskning med syfte att bevara och tillhandahålla dessa. Att lämna enskilda arkiv till Svenska kyrkan är frivilligt och det står Svenska kyrkan fritt att välja att ta emot arkivet eller inte. Svenska kyrkan tar redan i dag emot arkiv för forsknings- och studieändamål med koppling till Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkostyrelsen anser att det är önskvärt att en bestämmelse motsvarande den statliga införs i kyrkoordningen så att kyrkan kan ta emot donationer av arkiv och samlingar trots vissa villkor från deponenten/givaren. Kyrkostyrelsen anser att i de fall deponenten/givaren så önskar kan, på liknande sätt som hos Riksarkivet, avtal tecknas mellan kyrkan och deponenten/givaren om vilka förutsättningar som ska gälla för att lämna ut handlingar ur det donerade arkivet. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning övergår inte handlingar i enskilda arkiv till att bli "handlingar" i kyrkoordningens mening eftersom de inte är inkomna i den mening som annars avses i bestämmelserna som definierar en kyrkans handling. Förvaras handlingarna för annans räkning eller har de överlämnats uteslutande för forsknings- eller studieändamål så bör frågan om hur öppet detta privata arkiv ska vara styras av vad parterna kommer överens om och inte den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och bestämmelserna i kyrkoordningen om undantag från offentlighet respektive i kollektivavtalet om tystnadsplikt. Syftet är naturligtvis inte att möjliggöra för givaren att "gömma undan" handlingar utan att öppna upp ett privat arkiv som annars kanske inte hade varit tillgängligt för forsknings- och studieändamål.

Göteborgs stift har anfört att material för forsknings- och studieändamål bör registreras och att det i reglerna ska anges möjlighet till undantag från att lämna ut handlingar. Enligt kyrkostyrelsen bör det dock vara tillräckligt att själva donationen registreras och att det framgår av arkivredovisningen att arkivet finns donerat eller deponerat och finns tillgängligt för forsknings- och studieändamål. Förutsättningarna för att lämna ut de handlingar som har donerats för forsknings- och studieändamål följer sedan av det avtal som tecknas mellan Svenska kyrkan och deponenten/givaren.

Kyrkostyrelsen finner mot denna bakgrund att det bör införas ett undantag i kyrkoordningen så att material som har överlämnats till Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål inte ska ses som inkomna handlingar. En sådan ordning ger förutsättningar för arkivverksamheten i Svenska kyrkan att ta emot donationer av arkiv eller samlingar från enskilda eller från organisationer som står kyrkan och dess verksamhet nära och samtidigt kunna respektera eventuella krav på inskränkning i tillgänglighetsförhållanden som givaren kan tänkas ha. Med den föreslagna bestämmelsen får Svenska kyrkan samma möjligheter som statliga myndigheter att omhänderta material av särskilt intresse för kulturarv och forskning med syfte att bevara och tillhandahålla det. När det gäller handlingar som överlämnas för att förvaras och vårdas finns redan i dag ett tillämpligt undantag i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen, nämligen vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för annans räkning. Det kan t.ex. vara handlingar eller annat som förvaras hos Svenska kyrkan endast som ett led i teknisk bearbetning eller för att lagras tekniskt. Det är lämpligt att ett undantag för sådant som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål regleras på ett motsvarande sätt. Kyrkostyrelsen föreslår att 53 kap. 6 § i kyrkoordningen som reglerar vad som är en handling ändras i enlighet med vad som nu har sagts.

Regler gällande säkerhetskopior saknas i dag i kyrkoordningen vilket kan skapa oklarheter i de fall handlingar begärs ut från en säkerhetskopia. Kravet på offentlighetsinsyn innebär dock inte att all information som finns hos en kyrklig enhet ska kunna vara föremål för insyn från allmänheten. Säkerhetskopierad information behöver enligt kyrkostyrelsens bedömning inte vara föremål för sådan insyn. Säkerhetskopierad information hanteras utanför den kyrkliga enhetens egentliga verksamhet i enda syfte att kunna användas då det finns behov av att återskapa informationen, t.ex. efter ett systemhaveri. När det gäller säkerhetskopierade handlingar som i den ordinarie verksamheten är offentliga måste insynsintresset anses tillgodosett genom att handlingarna hålls tillgängliga på den plats där de förvaras i den ordinarie verksamheten. I de fall en handling i sin ursprungliga form har gallrats i enlighet med tillämpliga föreskrifter kan det inte anses kvarstå något allmänt intresse av insyn i fråga om innehållet i den gallrade handlingen. Endast om material från en säkerhetskopia återförs och på nytt blir en del av enhetens ordinarie verksamhet finns det ett allmänt intresse av att kunna ta del av informationen (jfr prop. 2009/10:58 s. 19 f.). Kyrkostyrelsen anser att detta motiverar en tydligare reglering gällande säkerhetskopior. Av den anledningen bör det i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen införas ett undantag från bestämmelserna om vad som ska anses som en handling.

Kyrkliga enheters s.k. servicebyråverksamhet

Inom Svenska kyrkan pågår sedan flera år ett arbete med att frigöra resurser till församlingens grundläggande uppgift genom att effektivisera administrationen. Arbetet började med den gemensamma IT-plattformen och har fortsatt med samverkande inköp och gemensamma system och arbetssätt för ekonomi- och personalhantering. En stadigt växande del av denna samverkan är inrättandet av s.k. servicebyråer. En ”servicebyrå” tillhandahåller administrativa tjänster åt en eller flera andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan och är alltså inte att se som en egen juridisk person. I takt med framväxten av servicebyråerna har frågan väckts om t.ex. en faktura ska anses vara inkommen till den organisatoriska del (t.ex. stiftet) som tillhandahåller servicebyrån eller till den organisatoriska del (t.ex. församlingen) som fakturan avser. Det saknas i dag särskilda regler för hur enheter som har sådana byråer ska hantera handlingar. Frågeställningen behöver därför klargöras för att inte bli ett hinder för den samverkan som servicebyråerna bidrar till.

I promemorian föreslogs att det skulle införas en ny bestämmelse om detta i 55 kap. i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen skulle en handling registreras endast av den enhet som tjänsten utförs för. Flera remissinstanser, bl.a. *Luleå stift*, *Stockholms stift* och *Uppsala stift*, har påpekat att det vore lämpligt med en bestämmelse som tydliggör en handling status när den har kommit till en servicebyrå. Kyrkostyrelsen delar denna uppfattning och anser att det är lämpligt att – i stället för den i promemorian föreslagna bestämmelsen – införa en ny bestämmelse i 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen för att förtydliga en handling status hos en servicebyrå. En handling hos en servicebyrå som förekommer där bara som ett led i den tjänst som servicebyrån tillhandahåller bör inte anses som förvarad, inkommen till eller upprättad hos den servicebyrån och alltså inte ses som en handling i kyrkoordningens mening hos servicebyrån. Registrering och arkivering liksom utlämnande av handlingen i fråga faller således på den som tjänsten utförs för. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny paragraf i 53 kap. i kyrkoordningen med innebörden att om en handling hanteras av en enhet inom Svenska

kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

1.6 Undantag från offentlighet

Kyrkostyrelsens förslag: Ett förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet införs i kyrkoordningen.

Ny paragraf: 54 kap. 11 c § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. I förhållande till promemorians förslag har den aktuella bestämmelsen ändrats endast språkligt.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift, domkapitlet i Visby stift, Jönköpings pastorat, Västerås stift och Skövde församling.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att om det är 70 års personsekretess som menas i bestämmelsen bör det anges.

Luleå stift tillstyrker förslaget men ifrågasätter huruvida ordet ”forskningsverksamhet” är tillräckligt definierat eller om dess innebörd ska förtydligas.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar tillstyrker förslaget men vill uppmärksamma kyrkostyrelsen på att formuleringen i 54 kap. 11 c § kyrkoordningen kan behöva preciseras. Ansvarsnämnden anser att forskningsverksamhet har en vid betydelse och rymmer allt från kvalitativ personhistorisk forskning till kvantitativa registerstudier. Mot denna bakgrund anser Ansvarsnämnden att det är önskvärt att det tydligt framgår att förbudet att röja uppgifter om enskild i detta fall specifikt avser forskning på handlingar som har tillkommit eller samlats in inom ramen för Svenska kyrkans forskningsverksamhet i form av statistik, enkäter och intervjuer.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget men anför att det – för att ett forskningsresultat ska kunna ifrågasättas – är viktigt att man kan gå tillbaka och undersöka källan. Huvudregeln bör vara att uppgifterna får röjas, men det bör finnas möjlighet att utelämma uppgifter om personliga förhållanden.

Strängnäs stift tillstyrker förslaget men anför att ordet ”forskningsverksamhet” bör ändras i såväl rubrik som i paragraftext till ”forskningsverksamhet och annan jämförbar utredning”. Stiftet menar att detta skulle ligga i linje med regleringen i 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det finns enligt stiftet behov av att kunna skydda enskilda även i viss utredningsverksamhet. Stiftet pekar på att det t.ex. kan vara fråga om kartläggning där enskilda (församlingsbor eller anställda) uttalat sig och där det kan bedömas att det inte ligger i allmänhetens intresse att veta vem som uttalat sig och det samtidigt finns risk att enskild kan lida skada eller men genom att uppgift om identitet lämnas ut.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men anför att bestämmelsen om möjligt bör skrivas enklare och tydligare samt språkligt anpassas till andra bestämmelser i kapitlet. Stiftet föreslår att bestämmelsen skulle kunna formuleras: ”I forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskild som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men.”

Stiftsstyrelsen i Lunds stift tillstyrker förslaget men anför att skrivningen ”I forskningsverksamhet” ersätts med ”I kyrkans forskningsverksamhet” för att tydlig-

göra att det är kyrkans egen forskningsverksamhet som avses och att bestämmelsen överensstämmer med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Svenska kyrkans nationella nivå bedriver bl.a. teologisk, religions-sociologisk och kyrkohistorisk forskning. Inom ramen för denna forskning genomförs statistiska studier men också kvalitativa, bl.a. baserade på intervjuer. Det har i samband med arkivläggning av detta forskningsmaterial visat sig att det inte finns stöd i kyrkoordningen för att, från Svenska kyrkans offentlighetsprincip, undanta uppgifter som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som kan hänföras till den enskilde och som t.ex. upptagits på band eller nedtecknats i samband med en intervju.

Handlingar som har tillkommit inom ramen för Svenska kyrkans forskningsverksamhet och som innehåller uppgifter om enskilda bör, enligt kyrkostyrelsen, i vissa fall kunna undantas från den offentlighet som stadgas i 53 kap. i kyrkoordningen. I 24 kap. offentlighets- och sekretesslagen finns ett antal regler gällande olika forskningssammanhang och statistik. I kyrkoordningen finns regler gällande hantering av personliga uppgifter vid framställning av statistik men det saknas regler om hur personliga uppgifter ska hanteras i forskningssammanhang. Det är därför motiverat att reglera hur uppgifter och handlingar från exempelvis intervjuer som sparats på band eller nedtecknats i forskningssyfte ska hanteras.

Luleå stift, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Strängnäs stift har alla påtalat att ordet forskningsverksamhet behövs förtydligas. Kyrkostyrelsen noterar inledningsvis att i 24 kap. offentlighets- och sekretesslagen används ordet forskning som en sammanfattande benämning för ett antal olika verksamheter och områden. Innebörden är där att skapa ett skydd för den enskilde inom forskning och statistik där forskning kan bedrivas på många olika sätt, exempelvis genom psykologiska undersökningar, förande av register och uttag av register för forskning på arv och miljö, forskningssamverkan med enskild, och framställning av statistik m.m. Även i kyrkoordningen används idag termen ”forskning” (se 10 kap. 3 § punkt 8). Det torde inte vara möjligt att, utan risk för att något oavsiktligt missas, i kyrkoordningen precisera allt som kan rymmas inom kyrkans forskningsverksamhet. I dag finns 54 kap. 4 d § i kyrkoordningen som ger den enskildes personliga och ekonomiska förhållanden ett skydd i verksamhet som avser framställning av statistik men denna bestämmelse behöver kompletteras med ett skydd för den enskildes uppgifter som framkommer i forskningsverksamhet annan än framställning av statistik. Det är heller inte önskvärt att reglera ”annan jämförbar utredning” vilket *Strängnäs stift* påtalat. ”Annan jämförbar utredning” kan omfatta en rad olika forskningsverksamheter, utredningar och områden. Detta torde ligga närmare exempelvis statistikframställning, alternativt falla in under tillsynssekretess beroende på utredningens art. En sådan formulering skulle enligt kyrkostyrelsen riskera att antingen bli alltför vid eller att omfatta sådant som redan täcks av andra förbud i kyrkoordningen. *Linköpings stift* har påtalat att för de fall bestämmelsen syftar till 70 års personsekretess bör det anges i bestämmelsen. Kyrkostyrelsen noterar att kyrkoordningen, till skillnad från offentlighets- och sekretesslagen inte reglerar för vilken tid de olika förbuden längst gäller. I stället har det i förarbetena till kyrkoordningen angetts vad som har varit avsikten, oftast med en hänvisning till motsvarande reglering på den statliga sidan. (se t.ex. CsSkr 1999:3 s. 2-438). Kyrkostyrelsen återkommer till denna fråga i kommentaren till bestämmelserna (avsnitt 1.13). *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* har föreslagit att skrivningen ”I

forskningsverksamhet” ersätts med ”I kyrkans forskningsverksamhet” för att tydliggöra att det är kyrkans egen forskningsverksamhet som avses och så att bestämmelsen bättre överensstämmer med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen delar denna uppfattning och föreslår en sådan ändring. *Göteborgs stift* har betonat vikten av att kunna gå tillbaka och undersöka källan för att möjliggöra ifrågasättande av forskningsresultat. Kyrkostyrelsen delar stiftets uppfattning att källgranskning måste vara möjlig. Enligt kyrkostyrelsens bedömning kan det sägas vara en del av forskningen att källgranskning ska få ske. Detta är en metodfråga inom forskningen där man använder sig av t.ex. kodnycklar för att kunna lämna ut materialet anonymiserat. Så bör kunna ske även med det nu framlagda förslaget.

Med dagens reglering är risken stor att dessa handlingar innehållande personliga uppgifter inte undantas från den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. Avsaknaden av undantag från Svenska kyrkans offentlighetsprincip innebär en risk att enskilda förhållanden offentliggörs på ett sätt som inte är uppenbart för den intervjuade. Detta kan försvåra eller hindra forskningen då enskilda inte kan garanteras skyddet. Avsaknaden av undantag ökar också risken för att handlingar inte arkiveras i den utsträckning som är lämpligt. I den nya paragrafen nämns även förbud mot att röja ”därmed jämförbara förhållanden”. Detta är uppgifter som kan knytas till den enskilda personen och som exempelvis kan vara uppgifter om närstående till personal eller uppgift i form av fotografisk bild. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår kyrkostyrelsen att det i 54 kap. i kyrkoordningen införs en ny bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter i forskningsverksamhet.

1.7 Registrering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna om vilka handlingar som ska registreras ändras på följande sätt:

- termen diarium utmönstras och ersätts med termen register,
- bestämmelsen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen utmönstras och ersätts av ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området,
- en ny bestämmelse införs med innebörden att om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

Ändrade paragrafer: 55 kap. 3, 3 a, 4 och 5 §§ i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. Bestämmelsen om registrering av en handling som hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet har dock ersatts av en ny bestämmelse i anslutning till bestämmelserna om definitionen av handling.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Domkapitlet i Lunds stift, Karlstads stift, Svenska kyrkan unga, Ängelholms församling, Uddevalla pastorat och Västerås stift.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift tillstyrker förslaget och välkomnar förslaget att anpassa de språkliga termerna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) genom att ersätta termen diarium med termen register.

Luleå stift tillstyrker förslaget men föreslår att termen register ska kopplas tydligare till registrets ändamål, t.ex. genom termen ”handlingsregister”. Vidare anför stiftet att ”diarienummer” borde bytas ut då det förefaller inkonsekvent då termen diarium utmönstras.

Stockholms stift tillstyrker förslaget men anför att det inte framgår av övervägandena hur denna föreslagna bestämmelse förhåller sig till bestämmelsen i kyrkoordningen att handlingar ska registreras så snart de har kommit in till Svenska kyrkan. Vidare anför stiftet att om detta medför praktiska hanteringsfrågor med anledning av ”skyndsamhetskravet” att registrera handlingen bör detta utredas vidare för att tydliggöras.

Finnerödja Tiveds församling tillstyrker förslaget men anser att även ordet diarienummer bör bytas ut, kanske till nummer eller registernummer. Församlingen efterlyser även utbildning och information om vad som ska registreras och hur detta ska ske då övergång sker till en alltmer digital dokumenthantering och på sikt ett e-arkiv.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men undrar hur bestämmelsen i 55 kap. 3 a § ska tolkas när stycke ett och två ger motstridiga resultat. En turordning av styckena bör beskrivas i förarbetena. Bestämmelsen reglerar i övrigt enbart registrering av dubbletthandlingar som finns hos mer än en kyrklig enhet, men inte om materialet ska vara handling hos icke-registrerande kyrkliga enhet. Stiftet föreslår därför att det övervägs och tydliggörs om dessa handlingar, när de finns hos icke-registrerande enhet, ska vara ”icke-handling”, t.ex. genom ett stadgande i en egen punkt i 53 kap. 6 § om att de inte är handling.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Diarium, register och masshanterade handlingar

I Svenska kyrkan registreras handlingar i dag i fler system än det som vanligtvis benämns diarium. Arbetet med ett digitalt diarie-, ärende- och dokumenthanterings-system syftar bl.a. till att elektroniska dokument ska kunna flöda inom Svenska kyrkan. Ett exempel på detta är hanteringen av kyrkoantikvarisk ersättning där många dokument, som ofta är identiska, skickas mellan kyrkans olika enheter. För att inte i onödan ta resurser inom Svenska kyrkan i anspråk, bl.a. servrar, finns det anledning att se över bestämmelserna i kyrkoordningen om registrering av handlingar.

I offentlighets- och sekretesslagen har reglerna getts en modernare språklig utformning än de motsvarande äldre bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100). Det kan vidare noteras att termen diarium inte används där. En anpassning av den inomkyrkliga regleringen till den som gäller i 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen skulle tydliggöra att det är möjligt för t.ex. en församling eller ett stift att ha flera register som tillsammans visar på helheten av de handlingar som är inkomna hos eller upprättade där. Det viktigaste är inte att registrering sker i ett ”diarium”, utan att registrering sker på rätt sätt och att ett register hålls tillgängligt. En förutsättning bör dock även fortsättningsvis vara att ett register ska uppfylla de krav på registrets innehåll som ställs i 55 kap. 4 § i kyrkoordningen. *Luleå stift* och *Finnerödja Tiveds församling* har båda pekat på att termen diarienummer bör bytas ut i och med att termen diarium utmönstras i den föreslagna bestämmelsen. Kyrkostyrelsen kan i och för sig instämma i att detta skulle kunna uppfattas vara mer konsekvent. Motivet för att utmönstra termen diarium i bestämmelsen kan dock inte på samma sätt användas för att utmönstra termen ”diarienummer”. Att använda termer som t.ex. ”registernummer” eller ”registreringsnummer” skulle knappast på samma tydliga sätt ange vad som avses eftersom de är mer allmänna termer som kan

förekomma i många andra sammanhang. I offentlighets- och sekretesslagen har man också valt att använda termen diarienummer. Det kan därför vara en fördel att Svenska kyrkan behåller termen diarienummer i kyrkoordningen. *Luleå stift* har även föreslagit att termen register ska kopplas tydligare till registrets ändamål, t.ex. genom termen ”handlingsregister”. Kyrkostyrelsen anser dock även i denna del att det är en fördel om kyrkoordningen så långt möjligt följer den terminologi som finns i offentlighets- och sekretesslagen. I förarbetena till offentlighets- och sekretesslagen framgår att den nya sekretesslagen kunde göras mer användarvänlig genom språkliga och redaktionella ändringar och att språket kunde moderniseras (prop. 2008/09:150 s. 271 ff.). Detta är även vad som eftersträvas med ändringarna i den föreslagna bestämmelsen. *Finnerödja Tiveds församling* efterlyser även utbildning och information om vad som ska registreras och hur detta ska ske då övergång sker till en alltmer digital dokumenthantering och på sikt ett e-arkiv. Kyrkostyrelsen delar i och för sig församlingens synpunkt men denna fråga är dock inte något som behandlas i denna skrivelse. Behovet av utbildning inför det nya diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystemet finns med som en väsentlig del och kommer att erbjudas inom ramen för GADD-projektet.

När det gäller bestämmelsen i 55 kap. 3 § 4 i kyrkoordningen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen, bedöms att den bör utmönstras och ersättas med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området (se avsnitt 1.8).

Ändringarna i bestämmelserna om registrering av handlingar medför ett behov av en följdändring i bestämmelserna om vilka uppgifter som ska finnas i registret och om kyrkans arkiv.

Handlingar hos flera kyrkliga enheter

Syftet med promemorians förslag till ny bestämmelse i 55 kap. 3 a § i kyrkoordningen är att tydliggöra hanteringen av handlingar i kyrkliga enheters s.k. servicebyråverksamhet. *Luleå stift*, *Stockholms stift* och *Uppsala stift* har alla anfört att bestämmelsen kan förtydligas och omarbetas ytterligare och att en ny bestämmelse eventuellt borde införas i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen har tagit del av remissinstansernas synpunkter i denna del och bedömer att den i promemorian föreslagna bestämmelsen i första stycket i 55 kap. 3 a § ska utgå. I stället bör en ny paragraf, 6 a §, införas i 53 kap i kyrkoordningen införas, se avsnitt 1.5.

I samband med översynen av bestämmelserna om registrering av handlingar har vidare framkommit att en elektronisk handling som i ett IT-system har gjorts tillgänglig för flera kyrkliga enheter skulle behöva registreras hos flera enheter. Det är dock, enligt kyrkostyrelsen, ingen lämplig ordning. I stället bör det för denna situation införas en ny bestämmelse i kyrkoordningen med innebörden att en sådan handling endast ska registreras hos den enhet som har gjort handlingen tillgänglig. En motsvarande reglering för handlingar hos det allmänna finns i 5 kap. 1 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen.

1.8 Bemyndigande avseende registrering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ges rätt att utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar.

Kyrkostyrelsen ges också rätt att i sådana bestämmelser besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Ny paragraf: 55 kap. 3 b § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. En viss redigering har skett av ordalydelsen jämfört med promemorians förslag.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Stiftsstyrelsen i Lunds stift, Stockholms stift, Uddevalla pastorat, Rimfors församling och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Härnösands stift tillstyrker förslaget och anför att det är positivt med ny bestämmelse i 55 kap. 3 b § som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utforma undantag för registrering av vissa uppgifter, motsvarande det undantag som finns för statliga myndigheter.

Karlstads stift tillstyrker förslaget men vill – när det gäller ändringar som rör den inomkyrkliga offentlighetsprincipen – understryka vikten av att undantag från denna ska vara väl motiverade.

Luleå stift tillstyrker förslaget men önskar en sammanhållen och lättillgänglig publicering av samtliga bestämmelser inom området, t.ex. via en användarvänlig webbsida, samt att förändringar kommuniceras genom nyhetsbrev som regelbundet utsänds till Svenska kyrkans alla enheter och anställda. Stiftet anför vidare att en samlad publikation inom området ”handlingar och arkiv”, med pedagogiskt utformade anvisningar, vägledning och rekommendationer vore också av stort värde då kunskapen om gällande bestämmelser inom området är varierande och många gånger bristfällig.

Domkapitlet i Lunds stift tillstyrker förslaget men vill betona att det är viktigt att eventuella undantag från registreringsskyldigheten utformas tydligt och restriktivt.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att det är oklart vad det ska vara för särskilda skäl och vilka handlingar som avses.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift tillstyrker förslaget till viss del med följande kommentar. Stiftet ställer sig frågande till om detta är ett steg mot att undgå offentligheten och om skyddsintresset väger högre än offentligheten när det redan i dag finns skydd vad gäller exempelvis församlingsvårdande och diakonal verksamhet. Stiftet ställer sig vidare frågande till att om man ser brister i ett skyddsintresse är det då inte fördelaktigare att detaljreglera undantagen från offentligheten än att kyrkostyrelsen ska ges mandat att göra bedömningen huruvida handlingar i sin helhet ska undantas från offentligheten.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Den 1 januari 2016 upphörde staten att folkbokföra på församling. Sedan dess har Svenska kyrkan själv att hänföra sina medlemmar i rätt församling. Som en del i detta arbete tar Svenska kyrkan emot dagliga aviseringar från Skatteverket och månatliga aviseringar från Lantmäteriet. Från Skatteverket kommer uppgifter från folkbokföringen avseende Svenska kyrkans medlemmar. Från Lantmäteriet kommer uppgifter ur fastighetsregistret kopplat till informationen i de riksnycklar som

presenteras i folkbokföringsuppgifterna. Aviseringarna från Lantmäteriet har tidigare inte förekommit på detta sätt vilket har föranlett behovet av en översyn av bestämmelserna om registrering av handlingar som finns i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Den masshantering av vissa slag av handlingar från i första hand statliga myndigheter som har uppstått sedan staten slutade folkbokföra på församling, är likartad de skeenden hos statliga myndigheter som lett till att regeringen har möjlighet att föreskriva om att sådana handlingar ska undantas från registrering. Regeringen har också i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) föreskrivit om undantag från registreringskyldigheten för sådana handlingar hos olika myndigheter. Kyrkostyrelsen anser därför att en motsvarande möjlighet bör finnas i kyrkoordningen.

Den nu gällande undantagsregleringen i kyrkoordningen som avser uppgifter från folkbokföringen är snävt utformad, vilket gör att det krävs ändringar i kyrkoordningen så snart nya massuppgifter av detta slag ska hanteras. För en mer flexibel ordning föreslås därför att kyrkostyrelsen ska få besluta om sådana undantag. Det är knappast möjligt att i bestämmelsen närmare ange i vilka fall det ska vara möjligt att underlåta registrering utan att syftet med ändringen, en mer flexibel ordning, går förlorat. Däremot kan det finnas skäl att markera att möjligheten endast är avsedd att användas i undantagsfall. Kyrkostyrelsens förslag innebär därför att det ska föreligga *särskilda skäl* för sådana undantag och att detta ska framgå av bestämmelsen.

I ovan nämnda förordning finns bland de undantagna handlingarna i flera fall handlingar som hör till enskildas personakter. I de flesta fall torde det vara fråga om att de myndigheter där personakter är undantagna från registrering har en sådan verksamhet som typiskt sett föranleder en mycket stor mängd sådana akter. Undantaget skulle därmed kunna förklaras med att det just är fråga om en ”masshantering” som av det skälet finns omnämnd i förordningen.

I Svenska kyrkans församlingsvårdande och diakonala verksamhet ingår fortlöpande verksamhet som baserar sig på enskildas personliga situation. Verksamheten består bland annat av stöd i form av samtal och ekonomiskt bistånd. I den mån som handlingar uppstår i verksamheten omfattas de av kyrkoordningens förbud mot att röja uppgifter enligt 54 kap. 2 § i kyrkoordningen (om det inte är fråga om enskild självvård enligt 54 kap. 1 §). I och med att dessa handlingar omfattas av ett uttryckligt förbud mot att röja uppgifterna ska de i enlighet med 55 kap. 3 § 5 i kyrkoordningen registreras i ett diarium.

I bl.a. det nätverk av arkivarier som finns inom Svenska kyrkan har det uppmärksamats att registrering inte alltid sker i den utsträckning som kyrkoordningen föreskriver. Detta för att man på så sätt vill minimera risken för röjande av de ibland mycket känsliga uppgifter om enskilda som förekommer i ärendena. Även om detta är förståeligt är det inte tillfredsställande med hänsyn till offentlighetsprincipens utgångspunkter och syfte. För att öka rättssäkerheten i hanteringen av denna typ av handlingar kan det därför finnas anledning att ställa frågan om det bör vara möjligt att låta ett undantag, motsvarande det ovan nämnda för myndigheters personakter, rymmas i det bemyndigande som kyrkostyrelsen nu föreslås få. Denna fråga kräver dock en närmare analys vilken lämpligen kan ske i samband med utarbetandet av de bestämmelser som kyrkostyrelsen nu föreslås få utfärda. Det bör också tilläggas att det i denna skrivelse finns några andra förslag som ska göra det möjligt att i själva registreringen markera ”sekretess” och att undanta vissa annars obligatoriska uppgifter om det behövs för att skydda uppgifter som omfattas av förbud. Dessa förslag återkommer vi till i det följande.

Karlstads stift och *Domkapitlet i Lunds stift* har framfört vikten av att undantag från den inomkyrkliga offentlighetsprincipen ska vara väl motiverad och utformas tydligt och restriktivt. Kyrkostyrelsen instämmer fullt ut i detta. Kyrkostyrelsen kommer som redan nämnts, att inför utfärdandet av nya bestämmelser, noga överväga vilka skäl som motiverar undantag från registrering av handlingar hos Svenska kyrkan. *Linköpings stift* har anför att det i den föreslagna bestämmelsen är oklart vad det ska vara för särskilda skäl och vilka handlingar som avses. Kyrkostyrelsen återkommer i denna fråga i kommentaren avsnitt 1.13. *Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift* ställer sig frågande till om skyddsintresset väger högre än offentligheten och om det då inte är fördelaktigare att detaljreglera undantagen från offentligheten. Kyrkostyrelsen anser dock, som tidigare nämnts, att det kan finnas särskilda skäl för att ett visst slags handlingar bör undantas från registrering och att det inte är möjligt att detaljreglera alla undantag då det på intet sätt kan bli en uttömmande reglering. Mot denna bakgrund föreslås att kyrkostyrelsen ges en möjlighet att utfärda bestämmelser om undantag för registrering av vissa handlingar. Ett undantag av detta slag bör, som remissinstanserna påpekat, utformas restriktivt och får förstås inte hindra insyn. Det bör som redan nämnts därför krävas att det föreligger särskilda skäl för att kyrkostyrelsen ska få reglera ett undantag. Undantaget kan också lämpligen förenas med bestämmelser om hur handlingstypen i fråga i stället ska hanteras.

I avsnitt 1.9 nedan föreslås att det ska införas en bestämmelse med innebörden att om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras. Vidare föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att precisera vad dessa ”sekretessmarkeringar” ska ange. Av den anledningen föreslås att kyrkostyrelsen ges rätt att även utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. Vidare konstateras i avsnitt 1.10 nedan att det mot bakgrund av arbetet med ett gemensamt systemstöd för diarie-, ärende- och dokumenthantering kommer att finnas ett behov av att tydligt bestämma om vad som ska registreras och hur det ska registreras. Det handlar om bestämmelser som är på en sådan detaljeringsgrad att det är lämpligt att de utfärdas av kyrkostyrelsen i stället för att tynga kyrkoordningen. Även av den anledningen föreslår kyrkostyrelsen att ett nytt bemyndigande ges med rätten att utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar.

Luleå stift har pekat på den varierande och många gånger bristfälliga kunskapen på området gällande bestämmelser avseende offentlighet och arkiv. Mot bakgrund av detta önskar stiftet en publicering av samtliga bestämmelser inom området samt att förändringar kommuniceras genom nyhetsbrev som regelbundet sänds till Svenska kyrkans alla enheter och anställda. Kyrkostyrelsen ställer sig positiv till förslaget. Kyrkostyrelsen anser dock inte att någon särskild publicering är nödvändig då samtliga bestämmelser på området redan finns publicerade på Svenska kyrkans intranät och Svenska kyrkans webbplats. Däremot kan det finnas skäl att se över vilka ytterligare kanaler, t.ex. nyhetsbrev, som skulle kunna underlätta information om förändringar m.m. Hur detta ska utformas är dock inget som berörs i denna skrivelse, men frågan finns med inom ramen för kyrkostyrelsens uppdrag att förbättra kyrkoordningen (”minska krånglet”) där liknande önskemål har framkommit. Vidare kommer utbildning i det kommande dokumenthanteringssystemet finnas tillgänglig exempelvis genom GADD-projektet.

Kyrkostyrelsens förslag: En bestämmelse införs om att register ska hållas tillgängligt för allmänheten. Vidare införs en bestämmelse om att vissa uppgifter får särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Ändrad paragraf: 55 kap. 4 § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker i huvudsak promemorians förslag i denna del, bl.a. domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift, Göteborgs stift, Strängnäs stift, Stockholms stift, domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift, Jönköpings pastorat och Ängelholms församling.

Västerås stift tillstyrker förslaget och anför att det är särskilt bra att det i förslaget tydliggörs i vilka sammanhang som känsliga personuppgifter inte får lämnas ut.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att personnummer ofta skrivs in i diarium varför personnummer kanske behövs nämnas särskilt i bestämmelsen. Vidare anför stiftet att när det gäller den särskilda markeringen görs den lämpligen med hänvisning till aktuell bestämmelse.

Domkapitlet i Lunds stift tillstyrker förslaget men noterar att offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) inte innehåller någon motsvarande skrivning när det gäller bestämmelsen om att registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Svenska kyrkans unga tillstyrker förslaget men betonar att det måste vara tydligt för användarna vad som förväntas av dem när de ser en ”särskild markering”.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift ifrågasätter förslaget att införa en specifik skrivning om att ett register ska hållas tillgängligt för allmänheten. Detta då det finns risk att den föreslagna skrivningen ger upphov till frågor huruvida ytterligare krav på tillgänglighet nu ska gälla.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men anför att det inte finns någon beskrivning av vad kyrkliga enheter konkret ska göra för att uppfylla kravet på att hålla registret tillgängligt för allmänheten. Stiftet tror att det är viktigt att det tydliggörs vad miniminivån är för att hålla sina register tillgängliga för allmänheten. Räcker det att hålla en pärm i receptionen tillgänglig med utdrag på gårdagens nya *ärenden* eller krävs det utdrag som visar alla gårdagens nya *handlingar*. Vidare ställer sig stiftet frågande till om alla befintliga system som används för diarieföring i Svenska kyrkans enheter kan generera sådana rapporter, och vad som blir den dagliga tidsåtgången. Stiftet ställer sig vidare frågande till om allmänheten har rätt att själva söka i registret i en dataterminal som placeras i receptionsområdet. Stiftet anför även att det finns en stor risk att registratorer och administratörer tvingas ta bort eller utelämnas så många uppgifter från register att dessa inte kan användas som effektiva arbetsredskap, om den föreslagna ändringen träder i kraft innan stödsystemen från GADD-projektet finns på plats.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Inom Svenska kyrkans arkivverksamhet har noterats ett behov av att se över den inomkyrkliga regleringen om vad ett diarium ska innehålla och anpassa den till motsvarande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. I avsnitt 1.7 ovan

görs t.ex. bedömningen att termen diarium ska utmönstras och ersättas med termen register. Behovet av förtydligande avser framför allt att ett register enligt 55 kap. 3 § i kyrkoordningen ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Flera remissinstanser, bl.a. *Uppsala stift*, *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* och *Domkapitlet i Lunds stift*, har noterat att offentlighets- och sekretesslagen inte innehåller någon motsvarande skrivning när det gäller bestämmelsen om att registret ska hållas tillgängligt för allmänheten. Kyrkostyrelsen är medveten om detta men anser det viktigt att förtydliga det som redan gäller i dag. Av förarbetena till kyrkoordningen framgår att det är viktigt att inte ta med sådana uppgifter som inte får röjas enligt de särskilda förbudsreglerna i 54 kap. eftersom registret, för att fylla någon funktion, måste vara offentligt. Även om det inte framgår uttryckligen av kyrkoordningen förutsätts alltså i nuvarande regelverk att diariet på något sätt ska göras tillgängligt för allmänheten. Ett förtydligande kan även vara på sin plats då den föreslagna termen register kan syfta på fler register (manuella och elektroniska) än det som i dag brukar kallas diarium.

I 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen finns kopplat till kravet på allmän tillgänglighet reglerat en möjlighet att, i vissa fall, vid den offentliga visningen underlåta att visa handlingens avsändare eller mottagare samt den korta beskrivning av handlingen som ska finnas i registret. I kyrkoordningen saknas i dag en motsvarighet till detta. Enligt kyrkostyrelsen kan nuvarande reglering i kyrkoordningen innebära både en risk för att uppgifter som enligt 54 kap. i kyrkoordningen omfattas av undantag från Svenska kyrkans offentlighetsprincip ändå presenterats för allmänheten och en risk för att handlingar som bör registreras i ett register i enlighet med 55 kap. 3 § i kyrkoordningen inte registreras alls. Av den anledningen finns det skäl för att, i likhet med regleringen i offentlighets- och sekretesslagen, införa en bestämmelse om att vissa uppgifter ska särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten. *Linköpings stift* menar att personnummer ofta skrivs in i diarium och att personnummer av just den anledningen behöver nämnas särskilt i bestämmelsen. Kyrkostyrelsen kan konstatera att det inte finns någon allmän sekretess till skydd för personnummer utan sådana uppgifter ryms vanligtvis i det som brukar betecknas "enskilda personliga förhållanden". Det innebär att även personnummer kan behöva lämnas ut om det kommer en förfrågan om det och det inte finns något i övrigt som hindrar ett utlämnande, t.ex. att personen i fråga har skyddad identitet. Mot denna bakgrund är det, enligt kyrkostyrelsens mening, mindre lämpligt att särskilt peka ut personnummer i den nu föreslagna bestämmelsen utan det får prövas i det enskilda fallet. Däremot kan det finnas skäl att allmänt hantera personnummer med försiktighet och att inte använda personnummer mer än nödvändigt, särskilt inte i ett register som är avsett att kunna tillhandahållas allmänheten. *Uppsala stift* har ställt frågan om vad miniminivån är för att hålla register tillgängliga för allmänheten och hur kravet på tillgänglighet kan tänkas uppfyllas. Kyrkostyrelsen vill i denna del framhålla att tillgänglighetsgörandet kan ske på olika sätt. Om registret förs manuellt, ligger det närmast till hands att det lämnas ut i befintligt skick. Om registret förs elektroniskt kan man välja att tillgängliggöra ett elektroniskt gränssnitt eller på papper utskrivna listor. Syftet med att uppgifter i registret ska kunna särskiljas eller utelämnas, är att vid behov göra det möjligt att i registret även ha sådana uppgifter som inte får röjas. Om man inte har ett systemstöd som tillåter detta, återstår egentligen bara att underlåta registrering av de uppgifter som inte får röjas. Detta är förstås mindre tillfredsställande men får enligt kyrkostyrelsen accepteras till dess ett nytt systemstöd kan tillhandahållas som har en sådan funktionalitet. Det är kyrkostyrelsens bedömning

att en sådan hantering torde förekomma redan i dag och då har den föreslagna bestämmelsen ändå den fördelen att den gör ett sådant utelämnande tillåtet.

Kyrkostyrelsen ser att det finns skäl att i kyrkoordningen också införa en motvarighet till den reglering i offentlighets- och sekretesslagen som finns i 5 kap. 5 §. Därför föreslås att en bestämmelse införs med innebörden att om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markerats genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Linköpings stift och *Svenska kyrkans unga* har påpekat att den särskilda markering som föreslås bör göras med hänvisning till aktuell bestämmelse och att det måste vara tydligt för användarna vad som förväntas när det finns en ”särskild markering”. Kyrkostyrelsen instämmer i att det kan behöva preciseras hur en särskild markering ska hanteras, vad den ska innehålla etc. Frågor av detta slag kan lämpligen tas om hand i de närmare bestämmelserna om registrering av handlingar som kyrkostyrelsen, enligt förslaget i avsnitt 1.8, föreslås få besluta.

1.10 Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ges en generell rätt att utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv.

Ändrad paragraf: 55 kap. 7 § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. I förhållande till promemorians förslag har den aktuella bestämmelsen ändrats endast språkligt genom tillägget ”annan hantering”.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Luleå stift, Finnerödja Tiveds församling, Svenska kyrkans unga, Uppsala stift, Linköpings stift, domkapitlet i Visby stift, Karlstads stift och Skövde församling.

Härnösands stift tillstyrker förslaget men anför att såvitt framgår avses det ingen ändring i sak och för de flesta torde uttrycket vård inte omfatta all den hantering av handlingar som finns uppräknad i paragrafens nuvarande lydelse, där vård av arkiv är en av flera punkter.

Västerås stift tillstyrker förslaget med följande kommentar. Västerås stift ser det som positivt att kyrkostyrelsens roll som central arkivtillsynsorgan förstärks, genom att kyrkostyrelsen får ett vidgat uppdrag att utfärda övergripande regelverk för hanteringen av hela organisationens verksamhetsdokumentation. Stiftet anför vidare att detta är i linje med den kommunala organisationsmodellen, där kommunstyrelsen är beslutande arkivmyndighet. Stiftet anser att det är viktigt att Svenska kyrkans samlade informationskapital förvaltas på ett likartat och genomtänkt sätt – det spar både arbete, tid och pengar för alla inblandade parter.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Lunds stift tillstyrker förslaget men ifrågasätter om ordet ”vård” även kan anses omfatta paragrafens nuvarande punkt 3–5. Vidare anføres att möjligen skulle ordet ”vård” kunna ersättas av ”vård och hantering” eller någon annan mer omfattande term.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget med följande kommentar. I promemorian ges en, jämfört med i dag, generellt sett utökad normgivningsrätt till kyrkostyrelsen. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation anser att

kyrkostyrelsen i sin vidare beredning bör överväga om en belysning av personuppgiftslagens regler om personuppgiftsbehandling, främst gallring, kan innebära att kyrkostyrelsen framledes kommer att behöva reglera arkivhållningen i väsentligt större utsträckning än i dag. Staten och kommuner har ett lagstöd för sin behandling av personuppgifter i arkiven. I 10 och 11 §§ i lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) finns regler om alla och envars rätt att ta del av Svenska kyrkans handlingar och Svenska kyrkans arkiv. Att lagen om Svenska kyrkan, som förvisso beslutas med samma kvalificerade beslutsordning som riksdagsordningen, i förhållande till personuppgiftslagen (1998:204) skulle ”ta över” personuppgiftslagen är högst osäkert (läran om *lex specialis*). Mot denna bakgrund ligger det i farans riktning att Svenska kyrkan inte kan behandla och bevara material med personuppgifter i samma utsträckning som det allmänna.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Hur registrering av handlingar ska läggas upp är av betydelse för strukturen av arkiven och därmed sök- och gallringsmöjligheterna. Därför föreskrivs i 5 § 1 arkivlagen (1990:782) att myndighet ska ta vederbörlig hänsyn till arkivvård vid registrering av handlingar. Vidare framgår av 5 § 2 arkivlagen att myndigheten vid framställning av allmänna handlingar ska använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet.

Genom projektet GADD ska ett gemensamt systemstöd för diarie-, ärende- och dokumenthantering erbjudas församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Det ska också inom ramen för projektet tas fram en handbok, lathundar, utbildningsmaterial och utbildningar inom registrering av handlingar och arkivering. En enkätundersökning som inom projektet genomfördes hösten 2014 visar att ca en tredjedel av Svenska kyrkans församlingar och pastorat registrerar sina handlingar med stöd av papper och penna. Samtal som inom projektet har förts med ett drygt hundratal företrädare för församlingar och pastorat visar också att det finns en stor variation när det gäller hur registrering och arkivering sker. Mot denna bakgrund kan konstateras att det finns ett behov av att tydligt bestämma vad som ska registreras och hur det ska registreras. Det handlar om bestämmelser som är på en sådan detaljeringsgrad att det är lämpligt att de utfärdas av kyrkostyrelsen med stöd av ett nytt bemyndigande avseende närmare bestämmelser. Därför föreslås ett särskilt bemyndigande om detta (jfr avsnitt 1.8).

När det gäller de närmare bestämmelserna om *vården* av Svenska kyrkans arkiv, har kyrkostyrelsen hittills utfärdat dessa med stöd av ett bemyndigande i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. Bemyndigandet innehåller en detaljrik uppräkningslista av de områden inom vilka kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser. Det har dock framkommit att det finns vissa områden som inte självklart kan anses omfattas av punktuppräkningslistan i denna bestämmelse. Som ett exempel kan nämnas nya bestämmelser och rutiner som kan komma att behövas för det framtida införandet av ett e-arkiv. Mot denna bakgrund finns det skäl för att ändra det nuvarande bemyndigandet i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. I stället för att införa ytterligare punkter i den redan detaljrika uppräkningslistan i paragrafen föreslås att kyrkostyrelsen får ett generellt bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser på området. *Härnösands stift* samt *domkapitlet och stiftsstyrelsen i Lunds stift* har anfört att ändringen i bestämmelsen inte avser någon ändring i sak men ställer sig frågande till om promemorians förslag omfattar all den hantering av handlingar som finns uppräknad i paragrafens nuvarande lydelse, där vård av arkiv bara är en av flera punkter. Vidare anförs att skrivningen ”vård och hantering” möjligen skulle omfatta den avsedda hanteringen bättre. Kyrkostyrel-

sen delar remissinstansernas synpunkter och föreslår en ändring av bestämmelsen i enlighet med detta.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har pekat på att Svenska kyrkan inte kan behandla och bevara material med personuppgifter i samma utsträckning som det allmänna med hänvisning till personuppgiftslagen. Kyrkostyrelsen gör dock bedömningen att den lagreglering som tillkom vid kyrka-statreformen med den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och dess konsekvenser är sådan att personuppgiftslagen måste betraktas som subsidiär i förhållande till den. Det pågår dock ett arbete med att inventera den personuppgiftsbehandling som sker inom kyrkokansliet i dag och med en analys av vad den nya, inom EU beslutade, dataskyddsförordningen kan komma att innebära för Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen kommer att behandla dessa frågor vidare i arbetet med de närmare bestämmelserna.

1.11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser berör frågan om ikraftträdande.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift avstyrker förslaget och framför att efter att ärendet behandlats i kyrkostyrelsen förväntas ett formellt remissförfarande och därmed ifrågasätts förslaget om att de nya och ändrade bestämmelserna ska träda i kraft redan den 1 januari 2017.

Uppsala stift avstyrker förslaget och anför följande. Förslaget ikraftträdande är den 1 januari 2017, dvs. före det att GADD-projektet hunnit erbjuda de kyrkliga enheterna nya systemstöd för diarie- ärende- och dokumenthantering. Stiftet ser de kommande systemstöden som en *nödvändig förutsättning* för att kyrkliga enheter ska kunna efterleva bestämmelserna och samtidigt upprätthålla en effektiv och fungerande ärendehantering och administration. Stiftet noterar att promemorian inte analyserar effekterna av att ikraftträdande föreslås ske innan kommande stödsystem lanserats och innan kyrkostyrelsen utfärdat närmare bestämmelser om registrering av handlingar. Stiftet anför vidare att de delar av bestämmelsen som stiftet bedömer är mest beroende av anpassade systemstöd är 55 kap. 4 § *andra stycket* och *tredje stycket*. När GADD-projektet kommer med systemstöd kommer systemen sannolikt innehålla funktioner för offentlig ärendemening och intern ärendemening, funktioner för standardiserade sekretessanteckningar, samt funktioner som möjliggör för utomstående att enkelt ta del av registrets innehåll utan att äventyra säkerhet eller sekretess. Stiftet föreslår att 55 kap. 4 § styckena två och tre, och möjligen också fyra i kyrkoordningen, träder i kraft inte 2017 utan vid det tillfälle som kyrkostyrelsen beslutar *efter att* Svenska kyrkans gemensamma systemstöd för diarie- ärende- och dokumenthantering är tillgängliga för och fungerar väl inom Svenska kyrkans enheter.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen kan inledningsvis konstatera att de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslår, inte omedelbart har någon koppling till ett särskilt systemstöd. I sak innebär flera av de föreslagna ändringarna ingen skillnad mot vad som redan gäller. Förändringarna innebär emellertid att kyrkoordningen bättre kan hantera en framtid där det finns systemstöd som t.ex. omhändertar behovet av elektroniska arkiv. De diaries som finns i dag ska även de hållas

tillgängliga för allmänheten och känsliga uppgifter ska i dag utelämnas (maskas) eller särskiljas om så behövs för att en handling ska kunna lämnas ut. Det systemstöd som önskas och efterfrågas, vilket *Uppsala stift* påtalar är en nödvändig förutsättning för att efterleva bestämmelserna, kommer underlätta hanteringen av register m.m. men är, som kyrkostyrelsen ser det, inget krav för att de föreslagna ändringarna ska kunna efterlevas. Det kan också tilläggas att GADD-projektet, enligt nu gällande planering, ska pågå till våren 2019 och att det då fortfarande bara torde vara ett fåtal enheter inom Svenska kyrkan som har gått över till det nya systemstödet, främst de som nu medverkar som ”piloter” i projektet. Med nuvarande modell för frivillig övergång till det nya kan det alltså dröja åtskillig tid innan detta fungerar fullt ut överallt. Kyrkostyrelsen anser även av detta skäl att det inte är rimligt att invänta ett nytt systemstöd.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift har inväntat att remissförfarandet inte varit korrekt. Sedan i vart fall år 2000 har det nu aktuella remissförfarandet använts för inhämtande av sådana upplysningar som behövs för kyrkostyrelsens beredning. En motsvarande modell används även av regeringen, där de olika departementen inom regeringskansliet upprättar promemorior som remitteras som ett led i regeringens beredning av sina ärenden. Kyrkostyrelsen kan inte se att beredningen av ärendet av de skäl som Skara stift framför har brutit eller att det skulle finnas behov av en ytterligare remittering.

De föreslagna bestämmelserna bör enligt kyrkostyrelsens mening träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2017. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

1.12 Konsekvenser

Kyrkostyrelsens bedömning: Förslagen som helhet får positiva effekter för Svenska kyrkans hantering av handlingar och arkiv.

Förslagen medför inga direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Förslagen medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Allmänna konsekvenser

Förslagen gällande definitionen av handling, undantag från offentlighet, registrering av handlingar och registrets innehåll och tillgänglighet medför att regelverket blir tydligare i fråga om offentligheten för handlingar och arkivverksamheten. Förslagen får således positiva effekter för dem som tillämpar bestämmelserna. Även förslagen gällande bemyndiganden i fråga om registrering av handlingar och vård och annan hantering av handlingar kommer på motsvarande sätt att medföra positiva effekter när kyrkostyrelsen utnyttjar bemyndigandena. Bemyndigandena i sig innebär ett utvidgat uppdrag för kyrkostyrelsen att meddela generella bestämmelser för hela Svenska kyrkan. De kommer att bidra till att ett mer modernt sätt att redovisa kyrkans arkiv kan införas, baserat på den faktiska verksamhet som bedrivs på respektive nivå. Det i sin tur, tillsammans med det arbete som bedrivs inom GADD-projektet, kan ge goda förutsättningar för att kyrkans olika delar ska få ett mer likartat arbetssätt och på sikt, en hållbar verksamhet med dokumenthantering och arkivering. Det förtydligade regelverket kan underlätta för användarna att göra ”rätt” och därmed också underlätta för stiftens i deras roll som regionala organ för tillsyn, råd och stöd i dokumenthanteringsfrågor.

Förslaget gällande definitionen av handling innebär vidare – såvitt avser vissa handlingar som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan – ökade möjligheter för kyrkan att ta emot donationer av arkiv och samlingar från enskilda och organisationer som står kyrkan och dess verksamhet nära. Detta är positivt för forskningen samtidigt som det kan vara förenat med en viss ökad kostnad.

Förslaget gällande undantag från offentlighet avser införande av en bestämmelse om förbud mot att röja vissa uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet. Förslaget får positiva effekter i fråga om skyddet för enskildas integritet men även i sin tur när det handlar om forskningsverksamheten som sådan, eftersom risken för att integritetskänsliga uppgifter röjs annars skulle kunna försvåra eller till och med hindra angelägen forskning.

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen som helhet bedöms inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser. Initialt är naturligtvis de flesta förändringar förenade med vissa kostnader. De nu aktuella förslagen handlar dock till stor del om förtydliganden av regelverket. Om de visar sig medföra vissa ökade kostnader bör detta kunna anses rimligt för att möjliggöra en framtida mer effektiv och hållbar hantering av handlingar och arkiv. Sett över tid bedöms förslagen medföra i vart fall indirekta positiva ekonomiska konsekvenser.

1.13 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen

53 kap.

6 §

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från 5 §, som innehåller bestämmelser om vilka framställningar i skrift och bild och tekniska upptagningar som anses vara handlingar. Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs två nya punkter. *Punkterna 2 och 3* ändras endast redaktionellt till följd av införandet av de nya punkterna.

I den nya *punkten 4* undantas vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål. Syftet med detta undantag är att det ska vara möjligt för Svenska kyrkans arkivverksamhet att ta emot sådant som har doneras till kyrkan för forsknings- och studieändamål samtidigt som det ställs krav på att materialet ska vara undantaget den inomkyrkliga offentlighetsprincipen under begränsad tid eller liknande. När det gäller material som har överlämnats till kyrkan för att endast förvaras och vårdas finns redan ett tillämpligt undantag i punkten 1.

I nya *punkten 5* undantas s.k. säkerhetskopior. En motsvarande bestämmelse för allmänna handlingar finns i 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen.

6 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hur en handling ska undantas registrering när den exempelvis kommer till en s.k. servicebyrå. Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

Bestämmelsen är avsedd att träffa sådana handlingar som en s.k. servicebyrå eller liknande kyrklig servicefunktion hanterar bara som ett led i den administrativa

tjänst som tillhandahålls. Syftet är att handlingarna, t.ex. fakturor och andra underlag för redovisning inte ska behöva registreras och arkiveras hos servicebyrån. Registrering och arkivering ska i stället ske hos den enhet som nyttjar tjänsten och till vars verksamhet handlingarna egentligen hör. Även frågan om utlämnande av sådana handlingar ankommer på den som tjänsten utförs för. Ordet *bara* har valts för att markera att bestämmelsen inte ska anses omfatta vad som t.ex. hanteras hos ett pastorat gällande en församling i pastoratet även om pastoratet i någon mening skulle kunna sägas utföra viss administration för församlingens räkning.

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet

11 c §

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 1.6.

Bestämmelsen kompletterar 4 d §, som gäller vid framställning av statistik. Med ”därmed jämförbart förhållande” avses uppgifter som kan knytas till den enskilda personen och som exempelvis kan vara uppgifter om närstående eller uppgift i form av fotografisk bild. I bestämmelsen om statistik skyddas uppgifterna i 70 år och motsvarande behov får anses föreligga när det gäller forskningsverksamhet. I likhet med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen ska denna bestämmelse om undantag från offentlighet för handlingar tillämpas restriktivt.

55 kap. Register och arkiv

Vilka handlingar som ska registreras

3 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska registreras, ändras både språkligt och materiellt. Övervägandena finns i avsnitt 1.7.

I paragrafens första stycke utmönstras termen diarium. Vidare har inledningen justerats språkligt med förebild från 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Punkt 3 ändras endast redaktionellt.

Nuvarande *punkten 4*, om undantag från skyldigheten att registrera digital information från den allmänna folkbokföringen utgår. Den bestämmelsen ersätts av ett nytt bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser om vissa undantag från kravet på registrering av handlingar (3 a §).

Sista punkten i uppräknningen *punkt 4*, motsvaras av den tidigare punkten 5. En viss språklig justering har gjorts.

3 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hos vilken kyrklig enhet som vissa handlingar ska registreras. Övervägandena finns i avsnitt 1.7.

Bestämmelsen har innebörden att om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten. Om en enhet vid handläggningen av ett ärende använder sig av en sådan upptagning kan det dock vara lämpligt att handlingen tillförs ärendet. Detta så att berörda parter i ärendet och allmänheten på ett enkelt sätt ska kunna bredas insyn i utredningsmaterialet i enlighet med vad offentlighetsprincipen kräver.

3 b §

I paragrafen, som är ny, ges kyrkostyrelsen rätt att utfärda vissa bestämmelser om registrering av handlingar. Övervägandena finns i avsnitt 1.8.

Sådana närmare bestämmelser kan avse vad som ska antecknas på en handling eller i ett register när det är fråga om att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften (jfr 4 § fjärde stycket). Det kan också handla om detaljerade bestämmelser om vad som ska registreras och hur det ska registreras när fråga är om det kommande gemensamma systemstödet för diarie-, ärende- och dokumenthantering. Vidare bemyndigas kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser om att handlingar av vissa slag inte behöver registreras. En förutsättning för att kyrkostyrelsen ska få utfärda bestämmelser med stöd av detta bemyndigande är att det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl bör i allmänhet anses föreligga när det är fråga om en masshantering av handlingar där det skulle vara mycket betungande att kräva registrering av varje sådan handling.

Registrets innehåll och tillgänglighet

4 §

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka uppgifter som ska finnas i ett register. Övervägandena finns i avsnitten 1.7 och 1.9.

Ändringarna i *första stycket* är dels en följd av utmönstringen av termen diarium (jfr 3 §) och dels språkliga (jfr 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

I det nya *andra stycket* tas i förtydligande syfte in en bestämmelse om att det (eller de register om det förekommer fler än ett) där inkomna och upprättade handlingar registreras ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Det nya *tredje stycket* innehåller en bestämmelse om att vissa uppgifter ska särskiljas eller utlämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

I det nya *fjärde stycket* regleras att en särskild anteckning får göras på en handling eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras, om det kan antas att en uppgift i handlingen inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap. Bestämmelsen har en motsvarighet i 5 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen. En sådan markering innebär inte att frågan om ett utlämnande är ”slutligt” avgjord utan är att se som en varningssignal om att en begäran om utlämnande måste prövas noga mot de förbud som finns i kyrkoordningens 54 kapitel. Huruvida uppgifter ur handlingen kan lämnas ut eller inte prövas alltså i det enskilda fallet när en konkret begäran har inkommit.

5 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om innehållet i kyrkans arkiv, har ändrats endast redaktionellt till följd av ändringarna i 3 §.

7 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda vissa bestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 1.10.

Den tidigare punktuppställningen ersätts med ett generellt bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om vård av handlingarna i kyrkans arkiv. Liksom tidigare innebär detta att kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser om vilka skrivmateriel och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, återlämnande av handlingar, utlåning av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning, och när och hur handlingar ska gallras. Genom det

KsSkr 2016:3 generella bemyndigandet ges kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda bestämmelser även i andra fall där det finns behov av detaljerade bestämmelser. Det kan t.ex. handla om behovet av att närmare reglera hur leveranser ska kunna ske till ett framtida e-arkiv.

2 Övriga ändringar och rättelser

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till

1. beslut om ändring i kyrkoordningen,
2. beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11).

2.2 Bestämmelser

2.2.1 Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att rubriken närmast efter 38 kap. 15 § ska utgå,

dels att 3 kap. 17 § och 38 kap. 45 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

17 §

Kyrkofullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *närvarande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *deltagande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

38 kap.

45 §

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. *I* varje *röstningslokal* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. *På* varje *röstmottagningsställe* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

2.2.2 Förslag till beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

Kyrkomötet beslutar att 1 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Föreslagen lydelse

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

2.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av några redaktionella ändringar i kyrkoordningen och andra bestämmelser till följd av beslut under 2013 respektive 2015 års kyrkomöte. Även i något ytterligare fall har det framkommit behov av ändring av redaktionell art. I detta avsnitt föreslås några sådana redaktionella ändringar.

Förslagen har inte varit föremål för remissbehandling.

2.4 Ändring i kyrkoordningen

2.4.1 Kyrkofullmäktiges beslutförhet

Förslag: Bestämmelsen om kyrkofullmäktiges beslutförhet vid ledamots jäv i ett ärende ska förtydligas på så sätt att fullmäktige får handlägga ärendet även om antalet deltagande ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Ändrad paragraf: 3 kap. 17 § i kyrkoordningen

Kyrkofullmäktige får enligt kyrkoordningens bestämmelser om kyrkofullmäktiges beslutförhet, handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande (3 kap. 17 § första stycket i kyrkoordningen). Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *närvarande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften (bestämmelsens andra stycke). I kommunallagen (1991:900) regleras motsvarande situation på så sätt att om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet *deltagande* på grund av jävet inte uppgår till det antal som annars är föreskrivet (5 kap. 19 §). Även kyrkoordningens reglering anses handla om det antal ledamöter som deltar i beslutet. I förtydligande syfte bör därför kyrkoordningen justeras på denna punkt.

2.4.2 Direkta val

Förslag: Vissa följdändringar till tidigare kyrkomötesbeslut ska göras i kyrkoordningens kapitel om direkta val.

Rubrik som utgår: Rubriken närmast efter 38 kap. 15 §

Ändrad paragraf: 38 kap. 45 § i kyrkoordningen

Efter förslag i en motion beslutade kyrkomötet 2013 att upphäva kyrkoordningens bestämmelser om stiftsfullmäktiges möjlighet att vid val till stiftsfullmäktige inskränka valbarheten till valkretsen (38 kap. 16 a § i kyrkoordningen). Paragrafen i fråga upphörde därför att gälla från och med den 1 januari 2014 (SvKB 2013:6). Av förbiseende beslutades dock inte att rubriken närmast före paragrafen skulle utgå och därmed kvarstår den formellt sett. Kyrkostyrelsen föreslår därför att rubriken nu bör beslutas utgå.

I kyrkoordningen finns en bestämmelse om att det i varje röstningslokal ska finnas ett antal avskilda platser där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert (38 kap. 45 §). Efter förslag i kyrkostyrelsens skrivelse om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att förenkla regleringen och terminologin för röstningslokaler. Beslutet innebar bl.a. att termen *röstningslokal* ersatte tidigare *expedition för förtidsröstning* och *särskilt röstmottagningsställe* samt att samlingstermen *röstmottagningsställe* infördes för både

vallokal och röstningslokal. Som en konsekvens av beslutet följdändrades ett antal bestämmelser. Av förbiseende följdändrades dock inte den nu aktuella bestämmelsen. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu, innebärande att *röstningslokal* i 38 kap. 45 § ersätts med *röstmottagningsställe*.

2.5 Ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Förslag: Instruktionen för den nationella nivåns arvodesnämnd ska följdändras på så sätt att ordet *förtroendevalda* ersätts med *ledamöter och ersättare i organ*.

Ändrad paragraf: 1 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

I den inledande paragrafen i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) hänvisas till en bestämmelse i kyrkoordningen när det gäller vilka sammanträdesarvoden som nämnden ska fastställa (10 kap. 11 §). Efter kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att ändra bestämmelsen i kyrkoordningen på så sätt att *förtroendevalda* ersattes med *ledamöter och ersättare i organ*. Följdändringar gjordes i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) och i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17). Av förbiseende följdändrades inte instruktionen för nationella nivåns arvodesnämnd. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu.

2.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2017. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

2.7 Barnkonsekvensanalys

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

2.8 Kommentar till bestämmelserna

2.8.1 Förslaget till beslut om ändring i kyrkoordningen

3 kap.

17 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om kyrkofullmäktiges beslutförhet, har ändrats endast redaktionellt på så sätt att ordet *närvarande* i andra stycket har ersatts med *deltagande*.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.1.

38 kap.

45 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om skydd för väljarnas valhemlighet, har ändrats endast redaktionellt till följd av den ändring av bl.a. 38 kap. 47 § i kyrkoordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2016 (SvKB 2015:6).

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.2.

2.8.2 Förslaget till beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

1 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilka sammanträdesarvoden som Svenska kyrkans arvodesnämnd ska fastställa. Bestämmelsen har ändrats endast redaktionellt till följd av den ändring av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2016 (SvKB 2015:9).

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m..

Reservation av Nils Gårder, Erik Sjöstrand och Katarina Wedin

Överröstade i kyrkostyrelsen reserverar vi oss mot beslutet att återremittera och sålunda inte till kyrkomötet 2016 i skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen ta in förslag om "Kyrkomusiker i kyrkoordningen".

Vi anser att kyrkostyrelsen borde ha tagit in även det enligt vår mening väl beredda och angelägna huvudförslaget, som framlades vid dagens sammanträde och som sammanfattas enligt följande:

En ny examen föreslås införas i kyrkoordningen, Svenska kyrkans kyrkomusiker-examen. Denna examen innefattar tre examensnivåer som ger behörighet till anställning på befattning som kyrkomusiker i Svenska kyrkan. En ny befattningsbenämning, försteorganist, införs samtidigt som benämningarna organist och kantor kvarstår. Behörighetskraven för anställning på de tre befattningarna knyts till de tre examensnivåerna i Svenska kyrkans kyrkomusiker-examen. Vidare föreslås att minimiregleringen om antalet kyrkomusiker i en församling ska kvarstå och att stiftsstyrelsen ska ges möjlighet att bl.a. besluta om ett högre minimiantal sådana musiker. Domkapitlet ska få bestämma vilken av de tre behörighetsnivåerna som lägst ska gälla för anställning på respektive sådan befattning och domkapitlet ska återfå uppgiften att behörighetspröva sökande till sådana befattningar samt i vissa fall ge dispens från behörighetskraven. Den som ska anställas som kyrkomusiker för församlingen där stiftets domkyrka är belägen föreslås vara försteorganist och benämnas domkyrkoorganist.

Vi tror att en fördröjning av förslaget bl.a. kan få negativ påverkan av ringen av kyrkomusiker.

Särskild mening av Sofia Särdaqvist

Jag ansluter mig till innehållet i ovanstående reservation av Nils Gårder m.fl.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:4

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 10 maj 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen ges en redovisning av jämställdhetssituationen i Svenska kyrkan.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bakgrund	3
Redovisning.....	3
Statistiska uppgifter.....	4
Jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan.....	5
Kyrkostyrelsens överväganden.....	10
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	12
Bilaga 1. Förtroendevalda på nationell nivå.....	13
Bilaga 2. Kyrkligt anställda heltid och deltid	16
Bilaga 3. Kyrkligt anställda timavlönade	19
Bilaga 4. Anställda biskopar, präster och diakoner	21
Bilaga 5. Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå	23
Bilaga 6. Andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå i februari 2016 och i mars 2012 – stiftsvis.....	24

Kyrkomötet beslutar att lägga 2016 års jämställdhetsredovisning till handlingarna.

Bakgrund

Dåvarande ombudsmötet beslutade 1995 att uppdra åt SFRV:s (Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet) styrelse att i början av varje mandatperiod lämna en redogörelse över jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan. I en skrivelse från SFRV:s styrelse (StSkr 1998:505) föreslogs att en rapport över jämställdhetssituationen i fortsättningen skulle lämnas i sådan tid att den skulle kunna få ”betydelse för nomineringarna inför nästa kyrkoval”. Församlingsutskottet påpekade i sitt betänkande (OF 1998:501) att uttrycket ”få betydelse för” inte skulle tolkas som en önskan att påverka nomineringsarbetet. Men, sade utskottet, rapporter om jämställdheten kan ”ha ett betydande värde som information inför det nomineringsarbete som skall ske”.

Skrivelser om jämställdheten i Svenska kyrkan har sedan lämnats av kyrkostyrelsen till kyrkomötena 2000, 2004, 2008 och 2012. Sedan 2004 lämnas, i enlighet med ett önskemål från Kyrkolivsutskottet (KI 2000:2) som behandlade 2000 års jämställdhetsskrivelse, även en redovisning av genomsnittsåldern för kvinnor och män som är förtroendevalda på nationell nivå. Utskottets ambition med detta tillägg var att uppnå en förnyring av de som nomineras till förtroendeuppdrag.

I sitt betänkande (KI 2012:5) uttalade Kyrkolivsutskottet ”att det är bekymmersamt att brister som borde gå att åtgärda, som löneskillnader bland anställda och snedfördelning bland förtroendevalda på ordförandeposter finns kvar mätning efter mätning”. Vidare uttalade utskottet ”att det ser allvarligt på de höga sjukskrivningstalen bland prästvigda kvinnor. Det är viktigt att kyrkostyrelsen följer upp utvecklingen och fortsätter att söka lösningar i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.”

Nu lämnar kyrkostyrelsen en motsvarande skrivelse till 2016 års kyrkomöte.

Redovisning

Den redovisning som lämnas i denna skrivelse inleds med en beskrivning samt en kortare analys av det statistiska material som finns i de till skrivelsen fogade bilagorna. Därefter följer en redovisning av det arbete som bedrivs på den nationella nivån för att på olika sätt främja jämställdheten mellan kvinnor och män. Som tidigare är framställningen i denna del uppdelad i vad som skett inom ramen för nationellt respektive internationellt arbete. Beskrivningen gör inte anspråk på att vara heltäckande, bl.a. därför att det, enligt kyrkostyrelsens mening, inte går att dra en skarp gräns mellan arbete som är relaterat till jämställdhetssträvanden och sådant som inte är det. Allt arbete som den nationella nivån bedriver ska ha en sådan inriktning att jämställdheten mellan kvinnor och män främjas. Jämställdhetsarbete bedrivs på intet vis enbart av Svenska kyrkans nationella nivå, men när kyrkostyrelsen nu lämnar en redogörelse är det där som fokus ligger.

Avslutningsvis redovisar kyrkostyrelsen sina överväganden med anledning av den redogörelse som lämnas.

Statistiska uppgifter

De statistiska uppgifter som lämnas i de bilagor som fogas till denna skrivelse är uppställda så att jämförelser på ett så bra sätt som möjligt ska kunna göras med det som redovisades i 2012 års skrivelse. Statistiken hänför sig till det senaste år för vilket det varit möjligt att få fram uppgifter. Tillvägagångssättet är detsamma som i föregående skrivelse. Vissa förändringar och kompletteringar har dock skett. Dessa kommenteras i anslutning till respektive bilaga.

I *bilaga 1* ges först en sammanställning av fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet och i kyrkomötets presidium. Likaså ges en redovisning av ålderssammansättningen i kyrkomötet. Den nu föreliggande skrivelsen anger antalet levnadsår uppdelat i intervaller.

Siffrorna visar att fördelningen av kvinnor och män i kyrkomötet är jämn, och att det under innevarande mandatperiod för första gången finns en majoritet av kvinnor. En närmare analys visar att det är en jämn fördelning av kvinnor och män bland ledamöter som är 40 år och äldre. För ledamöter som är yngre än 40 år är antalet kvinnor fler än antalet män. Genomsnittsåldern för kyrkomötets ledamöter har inte förändrats utan är i likhet med förra redovisningen 57 år. Kyrkomötets presidium består av två kvinnor och en man, och har nu för första gången en kvinnlig ordförande.

Det kan också nämnas att en genomgång av sammansättningen av de utredningar, referensgrupper och arbetsgrupper som tillsatts på nationell nivå under perioden 2012–2015 visar att av de utsedda är 61 procent kvinnor och 39 procent män. Detta är en förändring i jämförelse med förra redovisningen då förhållandet var det omvända.

I *bilagorna 2 och 3* finns uppgifter som rör fördelningen kvinnor och män bland kyrkligt anställda framför allt på lokal nivå, liksom uppgifter om medellön för de olika grupperna. Uppgifter om medellön har utelämnats i de fall då det i gruppen bara finns ett fåtal personer, fem eller färre. Bilaga 2 avser heltidsanställda och anställda på deltid medan bilaga 3 avser antalet anställda med timlön. I vissa kategorier, t.ex. bland församlingshemsvärd/husmor, kantor, fritids- och barntimmedare utgör kvinnor en påtagligt stor andel. Sedan föregående jämförelse gjordes har antalet deltidsanställda minskat med mellan 15 och 19 procent i jämförelse med år 2010. För att bättre spegla den mångfald av befattningar som finns på den lokala nivån har ytterligare ett antal tagits med i årets redovisning. Dessa redovisas i en separat tabell.

I jämförelse med år 2010 är nu medellönen för de flesta befattningskategorier mer lika mellan kvinnor och män även om vissa olikheter kvarstår. Det är omöjligt att ur en så övergripande sammanställning som den föreliggande dra bestämda slutsatser huruvida dessa är att betrakta som osakliga löneskillnader. För att det ska kunna ske måste de enskilda befattningarna jämföras och värderas.

I *bilaga 4* ges en sammanställning över fördelningen mellan kvinnor och män samt genomsnittslön när det gäller anställda präster, biskopar och diakoner. Till skillnad från vad som gäller i bilaga 2 och 3 har löneuppgifter för biskopar och domprostas och arbetsledande stiftsadjunkter lämnats också när det rör sig om färre än fem personer.

Antalet kyrkoherdar har fortsatt att minska. I jämförelse med föregående redovisning för fyra år sedan har de minskat med cirka 20 procent. En del av den minskningen kan antas bero på de förändringar av den lokala strukturen som trädde i kraft den 1 januari 2014. Det finns skäl att notera att minskningen av antalet kyrkoherdar återfinns främst bland männen. Antalet kvinnor som är kyrkoherdar

utgör nu 31 procent, en ökning med 6 procent i jämförelse med den totala andelen kyrkoherdar 2010. Antalet arbetsledande komministrar har endast ökat marginellt. Det har dock skett en stor ökning av antalet kvinnor som är arbetsledande komministrar från 31 till 48 procent. Antalet kvinnor som är ärkebiskop, biskop, respektive domprost, har ökat med en vardera. I Svenska kyrkan finns nu ärkebiskop, två biskopar och fyra domprostar som är kvinnor. Bland pastorsadjunkterna är drygt 60 procent kvinnor.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män är i de flesta fall förhållandevis små.

Bilaga 5 avser tillsvidareanställda, visstidsanställda och vikarier på den nationella nivån i februari 2016. Antalet anställda har ökat med cirka 35 procent jämfört med den tidigare redovisningen. Ökningen av antalet anställda återfinns inom följande områden den gemensamma IT-plattformen (GIP), utbildningsinstitutet samt internationell verksamhet. Det framgår också att andelen kvinnliga anställda fortfarande är hög även om den minskat en procent sedan år 2012. Nu är 68 procent kvinnor. Det finns en skillnad i medellön till männens fördel. I samband med löneöversynen har kyrkokansliet under flera år rättat till ojämna löner. Det föreligger inte några osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män.

I en särskild tabell finns de utlandsanställda redovisade.

Bilaga 6 innehåller en redovisning av andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå. Det är ett omfattande siffermaterial som är hämtat från det gemensamma administrativa systemet Kyrksam som bl.a. innehåller uppgifter från det tidigare Organisationsregistret. Med anledning av de beslut om strukturförändringar som 2012 års kyrkomöte fattade finns för första gången i denna skrivelse en redovisning av församlingsråd.

Beträffande stiftsfullmäktige och stiftsstyrelse, kyrkofullmäktige, kyrkoråd och församlingsråd är ordförande och vice ordförande också redovisade i kategorin ledamöter. Här räknas därmed biskopar och kyrkoherdar som ledamöter. När det gäller kyrkofullmäktige i församling/pastorat redovisas för första gången ordförande och vice ordförande. Det saknas därför jämförbara siffror för år 2012. De ovan nämnda strukturförändringar som trätt i kraft inom Svenska kyrkan sedan föregående redovisning gör att siffrorna inte är helt jämförbara då samfällda kyrkofullmäktige och kyrkonämnd inte längre finns på lokal nivå. Inte heller uppgifterna för kyrkoråd är fullt ut jämförbara med år 2012 för i den redovisningen ingick varken ordförande, vice ordförande och kyrkoherde i kategorin ledamöter.

Av statistiken framgår att det sammantaget finns en viss övervikt av män i stiftsfullmäktige och i stiftsstyrelser, medan det motsatta förhållandet gäller bland ledamöter på lokal nivå. Det är dock manlig dominans när det gäller posterna som ordförande och vice ordförande i kyrkofullmäktige och kyrkoråd. I församlingsråden är det en övervikt av kvinnor som är ledamöter, ordförande och vice ordförande.

Jämställdhetsarbete i Svenska kyrkan

När Svenska kyrkan strävar efter att uppnå och behålla ett jämställt förhållande mellan kvinnor och män är det ett sätt att synliggöra människans värdighet. Eftersom Svenska kyrkan tillhör en världsvid gemenskap gäller detta såväl nationellt som internationellt.

Det är nödvändigt att denna hållning finns med i allt det arbete som kyrkan bedriver på skilda nivåer. Men det räcker inte. För att det ska få praktiska konsekvenser behövs återkommande konkreta och riktade insatser. Några av dessa beskrivs i

det följande. Beskrivningen inskränker sig, som tidigare sagts, till det som sker på den nationella nivån.

Arbete med nationell inriktning

I kyrkokansliet finns en tjänst inrättad som handläggare för genderfrågor. Handläggaren arbetar nära handläggaren för arbetsmiljöarbete på Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. I det samarbetet ingår en tredagars samling per år med stiftens handläggare i personalfrågor för erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. De senaste samlingarna har fokuserat på frågor som rör jämställdhet, härskartekniker, HBT och arbetsmiljö ur ett könsperspektiv. En tydlig tendens i de flesta stift är att jämställdhetsarbetet länkas samman med det generella arbetsmiljöarbetet. Stiftens förväntningar på den nationella nivån handlar om omvärldsanalys, tematiska handläggarsamlingar och nätverksträffar för erfarenhetsutbyte.

Handläggaren på nationell nivå står i regelbunden kontakt med Forum för präst-vidga kvinnor och Kvinnor i Svenska kyrkan.

Likaså är den nationella nivån representerad i ett ekumeniskt kvinnonätverk med deltagare från Finland, Island, Norge, Sverige och – vid några tillfällen – Danmark. Det ekumeniska nätverket ansvarade för ett omfattande kyrkligt relaterat program vid Nordiskt Forum – New action om Womens Rights i juni 2014. Under det samlades ca 30 000 personer ur organisationer från Kvinnorörelserna i de nordiska länderna för att diskutera framtidens jämställdhetspolitik och jämställdhetskrav formulerades i nordisk kontext utifrån FN:s kvinnokonvention. Under perioden har också en uppdatering och översättning till engelska skett av Ledarprogrammet för kvinnor Women Empowerment. Det nordiska nätverket följer också förberedelserna inför Reformationsåret 2017 ur ett könsperspektiv.

Kyrkokansliet är också engagerad i Sveriges kristna råds (SKR) genderarbetsgrupp. Gruppen har varit inaktiv ett tag, men är sedan 2015 åter i gång. I gruppen ingår två representanter, en man och en kvinna, från alla kyrkofamiljerna. Arbetet består av erfarenhetsutbyte och planering av seminariedagar för SKR:s medlemskyrkor. De senare åren har också Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) erbjudit mötesplatser för sina medlemsorganisationer kring kvinnors delaktighet i trossamfund. Svenska kyrkan har aktivt medverkat i dessa samlingar.

Handläggaren på den nationella nivån är ansvarig för att koordinera och utveckla Svenska kyrkans arbete med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang. Arbetet sker i nära samarbete med de av stiftens utsedda kontaktpersonerna för sexuella övergrepp. Arbetet bygger på Riktlinjerna publicerade 2011 i boken *Vad gör vi nu? Bemötande och förebyggande av sexuella övergrepp*. Riktlinjerna fokuserar särskilt på hur vi som kyrka kan skapa trygga mötesplatser för alla som deltar i vår verksamhet. De omfattar såväl sociala medier, frivilliga ledare som kvalitetssäkring av barn- och ungdomsverksamheten. Arbetet pågår med att ta fram ett webb baserat ledarmaterial för konfirmand och ungdomsledare liknande scouternas Trygga Möten. Detta kommer att omfatta frågor som rör människosyn, identitet, sexuella trakasserier och mobbing. Svenska kyrkan har sedan 1996 arbetat med att förebygga och bemöta sexuella övergrepp. Löpande fortbildas och utbildas kyrkans personal och studenterna vid de kyrkliga utbildningarna i dessa frågor som på ett särskilt sätt handlar om Svenska kyrkans trovärdighet.

Utifrån ett beslut som 2010 års kyrkomöte fattade (KmSkr 2010:8) genomfördes hösten 2012 i samverkan med Sensus studieförbund, Svenska Kyrkans Unga och stiftens en pilotutbildning för resurspersoner i stiftens i HBT-frågor. Målet var att uppmuntra stiftens att starta utbildningar i HBT-frågor. Under våren 2012 gjordes en

inventering av hittills gjorda insatser i stiftens och en sammanställning av de material som fanns att tillgå.

Utifrån beslutet i kyrkomötet hösten 2013 (KmSkr 2013:19) om att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att sträva efter att i möjligaste mån genomföra HBT-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan, har en förstudie genomförts. I juni 2015 arrangerades, i samverkan med Sensus studieförbund och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, en nationell samling med stiftens resurspersoner i HBT-frågor. Arbete pågår med att ta fram ett webb baserat verktyg som ska bidra med fördjupad kompetens i HBT-frågor inom Svenska kyrkan.

Internationellt arbete

Svenska kyrkan verkar för genusrättvisa och jämställdhet inom den internationella verksamheten. Utgångspunkten är en teologisk analys grundad i varje människas lika och okränkbara värde och rätt, samt konstaterandet att avsaknad av genusrättvisa och jämställdhet är ett hinder för enskilda, för samhället och för kyrkan – ett hinder som både leder till personligt lidande, kränkning av mänskliga rättigheter och ödslade resurser.

I den internationella verksamheten arbetar Svenska kyrkan med kyrkosamverkan, långsiktigt utvecklingssamarbete, humanitärt arbete och policydialog för en mer hållbar och rättvis värld. Avsaknad av genusrättvisa och jämställdhet är ett hinder för måluppfyllelse inom samtliga geografiska och tematiska områden Svenska kyrkans internationella arbete är verksam inom. Därför är genusrättvisa och jämställdhet både ett eget prioriterat område, och ett integrerat perspektiv och nödvändigt analysinstrument i allt arbete. Särskilt fokus på dessa frågor finns det inom internationella avdelningens policyenhet där en befattning har inriktning på genus och teologi.

Genusperspektivet ska finnas med i alla de insatser som Svenska kyrkans internationella arbete på olika sätt medverkar till och yttrar sig i. En strävan är att göra genusanalyser av alla projektansökningar från partner och anslagspartner ombuds att göra genusanalyser inför att utvecklingsprojekt runt om i världen ska genomföras. Detta framgår av det positionspapper för genusrättvisa och jämställdhet som fastställdes i april 2012 och som reviderades i februari 2016 samt i de verktyg som används för planering, uppföljning och lärande.

Positionspapperet för genusrättvisa och jämställdhet tar ställning för mänskliga rättigheter, vilket ställer krav på jämställdhet mellan människor oavsett kön i alla sammanhang, samt belyser att detta får konsekvenser även för Svenska kyrkans syn på äktenskap, och bejakande av mångfald gällande sexuell läggning och genusidentitet.

Under 2015 har det genomförts interna utbildningar för personalen som arbetar på den internationella avdelningen på kyrkokansliet i grundläggande genusfrågor liksom i modellen rättighetsbaserat arbete såväl som utbildningar inom genus, teologi och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Svenska kyrkan har sedan våren 2012 ett klagomålshanteringssystem CRM (Complaints Response Mechanism) för den internationella verksamheten. CRM är en väsentlig del av Svenska kyrkans strävan att kvalitetssäkra verksamheten. Systemet har som syfte att systematiskt hantera ärenden och klagomål när det gäller korruption, maktmissbruk, sexuella trakasserier, exploatering och sexuella övergrepp. I CRM kan ärenden som omfattar Svenska kyrkans internationella verksamhet hanteras. CRM anmälningar kan göras av alla, oavsett kön, som deltar i eller får del av projekt som Svenska kyrkan utför själv eller tillsammans med partner, Svenska

kyrkans partnerorganisationer, anställda, förtroendevalda, givare, frivilligt engagerade och andra som berörs av Svenska kyrkans internationella verksamhet.

För att uppnå genusrättvisa och jämställdhet kan det vara motiverat att lägga särskild fokus på vissa grupper. När kvinnor och flickor underordnas och marginaliseras jämfört med män och pojkar, är det viktigt att ge utrymme för och stödja kvinnors och flickors egenmakt. Jämställdhet handlar om makt, och till stor del om normer, värderingar och roller. Därför blir det också centralt att inkludera män och pojkar, för att belysa frågor kring maskulinitet och mansroller i relation till genusrättvisa och jämställdhet. Arbetet med män för jämställdhet är under utveckling och Svenska kyrkan har mycket att lära från våra partner och internationella nätverk inom området.

Inom policydialog- och påverkansarbetet för genusrättvisa och jämställdhet stödjer Svenska kyrkan och mobiliserar tillsammans med de ekumeniska globala nätverken Kyrkornas världsråd, ACT – Alliance och Lutherska världsförbundet (LVF) för att de ska vara aktörer för genusrättvisa både gentemot sekulära beslutsfattare och medlemskyrkor och organisationer. I oktober 2013 fastställde LVF sin första policy för genusrättvisa och den används av många medlemskyrkor runt om i världen.

Svenska kyrkan driver själv och tillsammans med andra organisationer, påverkansfrågor samt lyfter frågor från regionerna gentemot sekulära beslutsfattare inom Sverige, EU och FN. Här handlar det också om att synliggöra erfarenheter från partner samt öka kunskapen om religion som viktig faktor i utvecklingsfrågor och frågor som berör genusrättvisa och jämställdhet.

Den internationella verksamheten stödjer kvinnors och flickors deltagande och röst i kyrka och samhälle genom flera olika typer av projekt. Flera av dessa projekt syftar till att inspirera till kvinnors texttolkning och kvinnors ledarskap i kyrkan.

Rätten att bestämma över sin egen sexualitet och reproduktion är grundläggande för alla människor och för arbete för mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Brist på kunskap, diskriminering och förtryck begränsar människors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. Ojämlika maktförhållanden mellan könen begränsar kvinnors och flickors möjligheter att bestämma över sin egen kropp. Inskränkningar i rättigheterna ökar ofta markant i konflikt-, postkonflikt-, och krissituationer. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är en viktig del av arbetet för genusrättvisa, jämställdhet och hållbar utveckling. 2014 fastställdes ett positionspapper för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. I julkampanjen Låt fler få fylla fem 2014–2016 lyfter Svenska kyrkan hur frågor om barnadödlighet är kopplat till kvinnors och barns rättigheter.

Inom det humanitära biståndet har Svenska kyrkan tagit på sig att vara en ledande organisation när det gäller psykosociala insatser. Bakom åtagandet ligger insikten att enbart traditionella biståndsinsatser inte räcker. Den psykosociala aspekten måste finnas med och den måste bygga på de resurser som redan finns i det samhälle där katastrofen inträffat. Termen för detta sätt att arbeta är Community Based Psycho-social Approach. Med ett sådant arbetssätt blir frågor om kvinnors utsatthet, men också om kvinnors möjligheter och kvinnligt ledarskap självklara inslag.

Svenska kyrkan ställer medarbetare till förfogande inom ramen för samarbetet med kyrkor och organisationer. Det är väsentligt att de som då sänds ut för utlandstjänst bär jämställdhetsperspektivet och att dessa i sin dagliga verksamhet kan levandegöra vad det står för. Därför finns dessa frågor med i den utbildning som alla måste genomgå före utlandstjänst. Svenska kyrkan har också sedan 2015 en utsänd medarbetare, en Liaison Officer placerad i Tanzania med tematiskt fokus på rättighetsbaserat arbete, genusrättvisa och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Det är enligt kyrkomötets arbetsordning kyrkomötets presidium som beslutar om ordningen för kyrkomötets sammanträden. Presidiet strävar efter att kyrkomötet ska ha goda arbetsformer som också främjar jämställdhet.

Under de senaste två åren 2014 och 2015 har kyrkomötets presidium därför låtit ta fram statistik på vilka det är som yttrar sig i plenum. Det är antalet anföranden som har räknats, dock inte inlägg från presidiet eller replikskiften.

Statistiken från 2015 visar att 64 procent av de närvarande männen yttrade sig jämfört med 47 procent av de närvarande kvinnorna. Fördelning mellan antalet män och kvinnor som yttrade sig var liknande även 2014. Detta har lett till att trots att kyrkomötet har en så gott som jämn könsfördelning står män för 61 procent av alla anföranden (samma fördelning 2014 och 2015). Ingen mätning av talartid har gjorts sedan förra redovisningen.

Det löpande jämställdhetsarbetet på kyrkokansliet

Utifrån ett arbetsgivarperspektiv lämnas här en kort redovisning av det löpande jämställdhetsarbetet på kyrkokansliet.

Kyrkokansliet uppdaterar årligen sin jämställdhetsplan. Jämställdhetsplanen hanterar områden såsom arbetsförhållanden, arbete och föräldraskap, trakasserier, kompetensutveckling och rekrytering samt lön och ersättning.

Varje år genomför kyrkokansliet en lönekartläggning med tillhörande löne-strukturtabell för kyrkokansliet och utlandspersonal. Den innehåller befattningsgrupper, könsfördelning, medellön män, kvinnor och totalt samt lönespridning män, kvinnor och totalt. Kravbeskrivningar finns för samtliga befattningar. Det finns under senaste året uppdaterade personalutvecklings- och lönesamtalsmallar samt stöd-material.

Kyrkokansliet strävar efter att både kvinnor och män i samtliga yrkesgrupper ska kunna förena arbete och familj. I jämställdhetsplanen understryker kyrkokansliet bl.a. vikten av att möten inte bör förläggas före kl. 08:30 och inte efter kl. 15:30 i syfte att underlätta att kombinera föräldraskap med arbete. Föräldralediga bjuds in till kansligemensamma möten, planeringsdagar och andra möten som anses viktiga för arbetsplatsen. Det finns en tydlig policy gällande kränkande särbehandling och sexuella trakasserier samt hur sådana ärenden ska behandlas.

Kyrkokansliet arbetar systematiskt med medarbetarundersökningar vartannat år. I undersökningen ställs bl.a. frågor om upplevd jämställdhet och andra arbetsmiljöfrågor. Resultatet redovisas för att eventuella förbättringsåtgärder ska kunna vidtas.

Kyrkokansliet informerar och utbildar kansliets chefer om diskrimineringslagen, diskrimineringsfaktorer, vad sexuella trakasserier är, utredningsskyldighet, utredningsprocessen och handläggningen av inträffade trakasserier, hur vi definierar olika former av trakasserier samt om de beslut som kan komma ifråga. Informationen finns tillgänglig på kansliets intranät tillsammans med övriga policyer och riktlinjer.

Ett grundläggande ledarskapsprogram finns som alla chefer på kansliet deltar i. I programmet ingår utbildningsblock såsom lönesättande chef, arbetsrätt, coach och feedback, chefs samtals och personalarbetet i chefsrollen. Vidare sker kontinuerliga chefsträffar med det egna och det gemensamma ledarskapet samt med det kommunikativa ledarskapet i fokus.

Kyrkokansliet har en Uppförandekod som tillsammans med anställningsavtalet undertecknas av den anställde. Alla som ska arbeta inom den internationella verksamheten samt avdelningschefer ska dessutom underteckna Code of Conduct från ACT Alliance i samband med undertecknandet av sitt anställningsavtal.

Kyrkokansliet arbetar med systematiskt arbetsmiljöarbete och följer upp detta bl.a. med årliga skyddsronder och en psykosocial enkät på individnivå på respektive avdelning och enhet. Samtliga nya chefer går en arbetsmiljöutbildning och kvitterar därefter till sig sin arbetsmiljödelegation.

Kyrkokansliet strävar efter en jämn köns- och åldersfördelning på kansliet, i ledningsgruppen och i övriga arbetsgrupper. Det sker en löpande uppföljning av de nyckeltal och den statistik som belyser den bilden.

Kyrkostyrelsens överväganden

Sedan kyrkostyrelsen för fyra år sedan lämnade en motsvarande redovisning till kyrkomötet av jämställdheten i Svenska kyrkan har det genomförts strukturförändringar på den lokala nivån. Dessa märks i den statistik som redovisas i årets skrivelse bland annat genom att minskningen av antalet kyrkoherdar är betydligt större nu, cirka 20 procent i jämförelse med förra redovisningen då den var cirka 12 procent. Antalet kvinnor som är kyrkoherdar har dock ökat med 6 procent, och dessa utgör nu 31 procent av det totala antalet kyrkoherdar. En viss ökning har skett av antalet arbetsledande komministrar och den uppgår till cirka 8 procent. Statistiken visar på en betydande ökning av antalet kvinnor som är arbetsledande komministrar. Här har man nu uppnått jämställdhet då 48 procent utgörs av kvinnor. Minskningen av antalet kyrkoherdar och ökningen av antalet arbetsledande komministrar kan till en del antas bero på de beslut om strukturförändringar som 2012 års kyrkomöte fattade vilka trädde i kraft den 1 januari 2014. Några flerpastoratsamfälligheter får inte längre finnas, med undantag av Göteborgs kyrkliga samfällighet som får bestå till och med den 31 december 2017, utan på den lokala nivån ska det finnas församlingar med kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ. Alternativt kan församlingar tillsammans bilda ett pastorat som har kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ.

Församlingar som ingår i ett pastorat har som styrelse ett församlingsråd. I årets skrivelse finns därför även dessa redovisade. Statistiken visar att i församlingsråden är det en övervikt av kvinnor som är såväl ordförande, vice ordförande och ledamöter. Det är även en övervikt av antalet kvinnor som är ledamöter i kyrkofullmäktige och kyrkoråd men det är i likhet med föregående redovisning en övervikt av antalet män som är ordförande och vice ordförande i dessa organ. På stiftsnivå är det fortfarande en viss övervikt av män som är ledamöter, ordförande och vice ordförande. Det finns därför skäl att även denna gång, inför nomineringarna till kommande kyrkoval, att uppmärksamma att det finns en viss obalans ur ett jämställdhetsperspektiv, fastän den ser något olika ut på de tre nivåerna, som bör uppmärksammas av nomineringsgrupperna.

Under de senaste fyra åren har det hållits fem biskopsval och ett val av ärkebiskop. Svenska kyrkan har nu för första gången en kvinna som valts till ärkebiskop. Antalet kvinnor i biskopsmötet är dock oförändrat vilket måste ses som en brist ur ett jämställdhetsperspektiv. Sammantaget är fortfarande endast tre av fjorton biskopar kvinnor vilket också påverkar sammansättningen av Läronämnden.

När kyrkomötet behandlade den förra jämställdhetsskrivelsen påtalade Kyrkolivsutskottet att det såg allvarligt på de höga sjukskrivningstalen bland prästvigda kvinnor. Kyrkostyrelsen har i enlighet med vad utskottet påtalade följt utvecklingen och fortsatt sökt lösningar i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Tillsammans med arbetsgivarorganisationen har kyrkokansliet genomfört dagar med erfarenhetsutbyte och fördjupning på temat Hållbart och jämlikt arbetsliv för

stiftens handläggare inom arbetsmiljöområdet. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation arbetar på olika sätt för att höja kunskaper om vikten av att förebygga arbetsrelaterad stress, däribland prästers stress. Arbetet sker genom arbetsledar- och arbetsmiljöutbildningar där kunskap förmedlas om ansvar, faktorer och förhållanden i organisationen som kan leda till respektive förebygga arbetsrelaterad stress/ohälsa. Det sker också genom rådgivning. För att möjliggöra ytterligare insatser har Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation inrättat en utvecklingsenhet som bland annat ska ha fokus på arbetsrelaterad stress. Detta har initialt möjliggjort ytterligare seminarier om organisatorisk och social arbetsmiljö. Kyrkostyrelsen har även haft uppe frågan vid överläggningar med de fackliga organisationerna.

I skrivelsen finns för den nationella nivån utöver en redovisning av antalet män och kvinnor i kyrkomötet, kyrkostyrelsen och råd på den nationella nivån en redovisning av ålder. Vid 2014 års kyrkomöte beslutades, med anledning av en motion, en motsvarande målsättning som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet har angående ungas deltagande i olika organ. Målet är därmed att minst 20 procent av de som utses till kyrkostyrelsen och organ som utses av kyrkostyrelsen ska vara under 30 år. De specialnämnder som kyrkomötet utser kan enligt Organisationsutskottet, som behandlade motionen, inte komma i fråga för en sådan princip. Kyrkostyrelsen kan konstatera att för att kunna leva upp till detta beslut efter nästa kyrkoval är det viktigt att nomineringsgrupperna arbetar medvetet och aktivt för att få med yngre kandidater i tillräckligt antal på sina valsedlar.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 10 maj 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Anna Lundblad Mårtensson, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättarna Helena Nordvall och Britt Sandström.

Föredragande: Utvecklings- och planeringschef Erika Brundin

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:4 *Jämställdheten i Svenska kyrkan* i enlighet med de justeringar som framkommit under överläggningen.

Bilaga 1. Förtroendevalda på nationell nivå

KsSkr 2016:4
Bilaga 1

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i kyrkomötet

År 2015

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	51 %	49 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
31	83	62	31	35	9
12 %	33 %	25 %	12 %	14 %	4 %

År 2011

	Kvinnor	Män
Ordförande		100 %
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	46 %	54 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
31	90	53	39	24	9
14 %	36 %	21 %	15 %	10 %	4 %

Källa: Årkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i kyrkostyrelsen

År 2015

	Kvinnor	Män
Ordförande	100 %	
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	47 %	53 %
Ersättare	53 %	47 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
3	12	9	2	4	
10 %	40 %	30 %	7 %	13 %	

År 2011

	Kvinnor	Män
Ordförande		100 %
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	33 %	67 %
Ersättare	40 %	60 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
1	13	8	4	2	2
3 %	43 %	27 %	13 %	7 %	7 %

Källa: Ärkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

Andelen kvinnor och män samt åldersfördelning i de förtroendevalda verkställande organen på nationell nivå 2015 och 2011

Av kyrkomötet utsedda organ: Kyrkomötets läronämnd, kyrkostyrelsen, Överklagandenämnden, Ansvarsnämnden för biskopar, Valprovsnämnden samt revisorerna (på grund av organisationsförändringar, Nämnderna för internationell mission och diakoni, Utbildning, forskning och kultur samt Svenska kyrkan i utlandet har upphört, redovisas år 2015 och år 2011 separat).

År 2015

	Kvinnor	Män
Ordförande	33 %	67 %
Vice ordförande	14 %	86 %
Ledamöter	30 %	70 %
Ersättare	50 %	50 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
14	39	28	10	4	0
15 %	41 %	29 %	11 %	4 %	0 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2015 och Ärkebiskopens och generalsekreterarens sekretariat.

År 2011

	Kvinnor	Män
Ordförande	25 %	75 %
Vice ordförande	50 %	50 %
Ledamöter	37 %	63 %
Ersättare	44 %	56 %

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder Under 31 år
17	60	30	16	8	3
13 %	45 %	22 %	12 %	6 %	2 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2011.

År 2015

Råd tillsatta på den nationella nivån: Samiska rådet i Svenska kyrkan och Kapitalförvaltningsrådet, Internationella rådet och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet (på grund av organisationsförändringar, Internationella rådet och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet har tillkommit, redovisas år 2015 och år 2011 separat).

	Kvinnor	Män
Ordförande	50 %	50 %
Vice ordförande	75 %	25 %
Ledamöter	62 %	48 %
Ersättare	52 %	48 %

Kapitalförvaltningsrådet har inte ersättare.

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
5	19	16	6	2	4
10 %	36 %	30 %	12 %	4 %	8 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2015.

År 2011

Råd tillsatta på den nationella nivån: Samiska rådet i Svenska kyrkan och Kapitalförvaltningsrådet.

	Kvinnor	Män
Ordförande	50 %	50 %
Vice ordförande	0 %	100 %
Ledamöter	58 %	42 %
Ersättare	44 %	56 %

Det är endast Samiska rådet som har ersättare.

Ålder Över 70 år	Ålder 70–61 år	Ålder 60–51 år	Ålder 50–41 år	Ålder 40–31 år	Ålder 30 år–
2	5	4	3	5	2
9 %	24 %	19 %	14 %	24 %	10 %

Källa: Matrikel för Svenska kyrkan 2011.

Bilaga 2. Kyrkligt anställda heltid och deltid

Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter 2014 på heltid och deltid (siffror för år 2010 anges inom parentes)

Befattning	Kvinnor Heltid/deltid	Män Heltid/deltid	Totalt Heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlings- pedagog	566/130 (522/125)	167/15 (154/12)	733/145 (676/137)	27 800 (25 099)	28 100 (25 443)
Informations- sekreterare	143/39 (96/39)	59/12 (44/15)	202/51 (140/54)	31 900 (25 841)	32 300 (29 433)
Stiftskonsulent	49/6 (58/16)	37/4 (20/3)	86/7 (78/19)	36 400 (27 316)	35 700 (27 661)
Familjerådgivare	18/10 (17/20)	4/4 (3/6)	22/14 (20/26)	34 900 (30 994)	33 800 (-)
Assistent i försam- lingsarbete	440/326 (493/317)	116/44 (133/44)	626/361 (626/361)	25 000 (22 703)	25 000 (22 837)
Organist	228/28 (211/24)	253/31 (280/29)	481/59 (491/53)	33 600 (30 238)	34 200 (30 956)
Kantor	690/312 (678/377)	291/118 (272/157)	981/430 (950/534)	29 000 (26 043)	29 400 (26 526)
Annan musiker	45/34 (38/45)	32/12 (28/18)	77/46 (66/63)	28 400 (25 478)	28 200 (24 953)
Föreståndare/ Förskollärare	72/19 (78/20)	2/0 (1/0)	79/20 (79/20)	32 400 (28 456)	
Informations- assistent	44/26 (32/31)	14/7 (6/5)	58/33 (38/36)	27 800 (24 827)	27 000 (26 046)
Förskollärare	322/155 (288/198)	11/2 (11/1)	299/199 (299/199)	27 200 (24 332)	27 400 (24 208)
Fritidsledare/ ungdomsledare	166/169 (178/194)	75/16 (79/21)	241/185 (257/215)	24 200 (21 849)	23 900 (21 609)
Barntimmeledare/ Barnskötare	326/450 (292/594)	14/11 (15/10)	340/461 (307/604)	23 400 (21 172)	22 400 (20 785)
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	67/43 (65/31)	25/10 (20/5)	92/53 (83/36)	27 600 (25 690)	27 300 (25 865)
Församlings- hemsvärd/husmor	333/334 (297/407)	11/7 (21/11)	344/341 (318/418)	24 100 (21 650)	24 500 (21 864)
TOTALT	3 509/2 081 (3 343/2 438)	1 111/293 (1 087/337)	4 620/2 374 (4 430/ 2 775)		

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

I de fall uppgift saknas har grupperna varit för små. Medellön avser månads-
avlönade.

Kyrkogårds-, egendomsdomsförvaltning och kyrkokameral personal
2014 heltid och deltid (siffror för år 2010 anges inom parentes)

KsSkr 2016:4
 Bilaga 2

Befattning	Kvinnor Heltid/deltid	Män Heltid/deltid	Totalt Heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkvaktmästare	551/246 (476/331)	1 529/212 (1 699/282)	2 080/458 (2 175/613)	24 200 (21 767)	24 800 (22 359)
Kyrkogårdsarbetare	881/135 (912/128)	1 732/121 (1 810/108)	2 613/256 (2 722/236)	23 000 (20 615)	23 500 (21 314)
Kontorsvaktmästare	4/5 (6/5)	21/6 (26/7)	25/11 (32/12)	(22 479)	25 000 (22 948)
Städare	152/224 (144/270)	19/10 (16/12)	171/234 (160/282)	22 900 (20 731)	22 400 (20 134)
Kanslichef	78/2 (70/8)	61/2 (82/8)	139/4 (152/16)	48 700 (42 042)	51 700 (45 754)
Kyrkokamrer	90/20 (89/33)	55/8 (62/10)	145/28 (151/43)	37 700 (32 914)	39 100 (34 481)
Kamrer	197/77 (185/94)	70/15 (72/17)	267/92 (257/111)	34 900 (30 684)	36 400 (32 325)
Personalsekreterare	63/4 (61/9)	11/0 (13/0)	74/4 (74/10)	35 600 (30 885)	35 600 (32 251)
Kyrkobokförings- assistent	54/25 (37/26)	4/2 (4/0)	58/27 (41/26)	26 500 (23 655)	
Chef inom kyrko- gårdsförvaltning	16/0 (12/2)	103/1 (93/1)	119/1 (105/3)	42 300 (36 567)	40 600 (35 919)
Kyrkogårds- föreståndare	22/1 (13/2)	114/7 (116/8)	136/8 (29/10)	30 700 (27 560)	33 000 (29 792)
Krematoriemästare /föreståndare	5/0 (2/1)	24/0 (20/0)	29/0 (22/0)	27 800 (-)	29 700 (25 713)
Krematorie- vaktmästare	21/1 (25/2)	60/0 (75/1)	81/1 (100/3)	25 700 (23 138)	26 300 (24 007)
Annan med arbets- ledande uppgifter	18/1 (14/0)	50/1 (32/0)	68/2 (46/0)	28 100 (26 466)	28 600 (25 775)
Arbetsledare	51/1 (32/3)	176/0 (188/5)	227/1 (220/8)	30 000 (26 104)	29 500 (26 706)
Fastighetsskötare	2/0 (-)	58/3 (53/4)	60/3 (53/4)		25 800 (24 367)
Förvaltnings- assistent	173/84 (145/90)	16/2 (17/4)	189/86 (162/94)	27 900 (25 187)	28 800 (26 073)
Löneassistent	47/18 (50/34)	7/0 (7/0)	54/18 (57/34)	28 300 (25 348)	26 300 (25 550)
Ekonomiassistent	125/66 (125/74)	6/0 (11/3)	131/66 (136/77)	27 600 (24 793)	28 900 (25 369)
Skogvaktare	3/0 (-)	26/0 (26/1)	29/0 (26/1)		40 300 (36 933)

Skogsarbetare		41/1 (48/3)	41/1 (48/3)		25 400 (22 975)
Maskinreparatör		41/2 (33/4)	41/2 (33/4)		26700 (23 640)
TOTALT	2 553/910 (2 398/1 112)	4 224/393 (4 503/478)	6 777/1 303 (6 901/1 590)		

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

Församlings- och kyrkogårdspersonal 2014 heltid och deltid

Befattning	Kvinnor Heltid/deltid	Män Heltid/deltid	Totalt Heltid/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Trädgårdsingenjör	16/0	13/1	29/1	30 100	32 400
Chef inom fastig- hetsförvaltning	4/0	17/1	21/1		43 200
Fastighetsförvaltare/ tekniker	6/0	65/1	71/1	34 800	33 200
Domkyrkoorganist	3/0	14/0	17/0		43 500
Utrednings- sekreterare	48/6	20/2	68/8	30 800	36 100
TOTALT	77/6	129/5	206/11		

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

Medellön avser månadsavlönade.

Bilaga 3. Kyrkligt anställda timavlönade

KsSkr 2016:4
Bilaga 3

Kyrkligt anställda med församlings- och främjandeuppgifter 2014 timavlönade (siffror för år 2010 anges inom parentes)

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt
Församlingspedagog	9 (8)	5 (4)	14 (12)
Informatör	0 (3)	0 (0)	0 (3)
Personalsekreterare	6	0	6
Stiftskonsulent	1 (2)	1 (1)	2 (3)
Församlingsdiakon	32 (16)	4 (3)	36 (19)
Familjerådgivare	2 (3)	1 (1)	3 (4)
Assistent i församlingsarbete	156 (127)	30 (29)	186 (156)
Organist	9 (11)	19 (12)	28 (23)
Kantor	102 (118)	52 (51)	154 (169)
Annan musiker, församlingsmusiker	15 (40)	8 (27)	23 (67)
Föreståndare/ förskollärare	2 (0)	0 (0)	2 (0)
Informations- assistent	6 (8)	7 (2)	13 (10)
Förskollärare	0 (14)	0 (0)	0 (14)
Fritidsledare	95 (104)	33 (58)	128 (162)
Barntimmeledare/ barnskötare	329 (345)	22 (24)	351 (369)
Annan arbetstagare med pedagogiska uppgifter	55 (24)	11 (9)	66 (33)
TOTALT	819 (823)	184 (221)	1 012 (1 044)

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

Kyrkogårdspersonal och kyrkokameral personal 2014 timavlönade
(siffror för år 2010 anges inom parentes)

Befattning	Timavlönade kvinnor	Timavlönade män	Totalt
Kyrkvaktmästare	161 (165)	236 (234)	397 (399)
Kyrkogårdsarbetare	103 (61)	144 (85)	247 (146)
Kanslichef	0 (0)	0 (1)	0 (1)
Kyrkokamrer	0 (2)	0 (1)	0 (3)
Kamrer	3 (6)	5 (5)	8 (11)
Förvaltningsassistent	7 (6)	2 (1)	9 (7)
Löneassistent	0 (1)	0 (0)	0 (1)
Ekonomiassistent	6 (4)	1 (2)	7 (6)
TOTALT	280 (245)	388 (329)	668 (574)

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

Bilaga 4. Anställda biskopar, präster och diakoner

KsSkr 2016:4
Bilaga 4

Anställda biskopar och präster i församling och stift år 2014

(siffror för år 2010 anges inom parentes)

Befattning	Kvinnor Hel-/deltid	Män Hel-/deltid	Totalt Hel-/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Kyrkoherde	213/0 (223/4)	483/10 (632/9)	696/10 (855/13)	49 900 (43 256)	49 800 (43 837)
Komminister ej arbetsledare	792/62 (770/88)	806/65 (824/92)	1 598/127 (1 594/180)	34 200 (31 242)	34 800 (31 745)
Komminister/ arbetsledare	134/1 (86/4)	148/5 (142/2)	282/6 (228/6)	38 800 (33 999)	39 400 (34 102)
Sjukhuspräst	27/8 (31/4)	35/4 (35/3)	62/11 (66/7)	35 400 (32 042)	35 700 (33 166)
Biskop	3/0 (3/0)	11/0 (11/0)	14/0 (14/0)	71 200 (64 900)	71 200 (65 582)
Domprost	5/0 (2/1)	7/0 (10/0)	12/0 (12/1)	64 900 (56 392)	64 400 (55 113)
Stiftsadjunkt/ arbetsledare	1/0 (0/0)	3/0 (3/1)	4/0 (3/1)	45 500	45 500
Stiftsadjunkt ej arbetsledare	52/6 (51/2)	45/5 (58/6)	97/11 (109/8)	38 900 (34 455)	39 500 (36 137)
Kontraktsadjunkt	5/1 (8/2)	6/0 (7/1)	11/1 (15/3)	38 600 (33 217)	33 900 (31 530)
Pastorsadjunkt	65/3 (75/6)	39/0 (52/0)	104/3 (127/6)	24 900 (22 395)	24 100 (22 192)
Präst med annan specialuppgift	12/2 (10/2)	26/0 (21/12)	38/2 (31/14)	33 500 (30 835)	38 800 (33 692)
TOTALT	1 309/83 (1 259/113)	1 609/89 (1 795/126)	2 918/171 (3 054/239)		

I kategorierna biskop och stiftsadjunkt, arbetsledare anges den totala medellönen.

Anställda diakoner i församling och stift år 2014

(siffror för år 2010 anges inom parentes)

Befattning	Kvinnor Hel-/deltid	Män Hel-/deltid	Totalt Hel-/deltid	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Församlings- diakoner	694/148 (686/162)	101/9 (106/13)	795/157 (792/175)	30 300 (27 141)	31 000 (27 328)
Diakon/arbetsledare	30/5 (27/7)	4/0 (2/1)	34/5 (29/8)	34 300 (29 751)	
Sjukhusdiakoner	46/12 (39/19)	8/0 (6/0)	54/12 (45/19)	31 500 (28 137)	30 600 (27 897)
Stiftsdiakoner	21/1 (17/2)	3/0 (3/0)	24/1 (20/2)	36 600 (31 545)	
Diakon med annan specialuppgift	39/9 (21/13)	6/1 (5/1)	45/10 (26/14)	31 600 (28 699)	30 300
TOTALT	830/175 (790/203)	122/10 (122/15)	952/185 (912/218)		

Källa: Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation/SCB.

Bilaga 5. Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå

KsSkr 2016:4
Bilaga 5

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå februari 2016 (avser Kyrkokansliet och Utbildningsinstitutet) (siffror för mars 2012 anges inom parentes)

Befattning	Kvinnor	Män	Totalt	Medellön Kvinnor	Medellön Män
Chefer (avd-, enhets-, gruppchefer, regionchef och regionsekreterare)	39 (24)	24 (16)	63 (40)	55 246 (43 119)	60 503 (50 425)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	222 (168)	114 (80)	336 (248)	38 667 (33 348)	40 004 (35 778)
Avdelnings-, enhets- och planeringssekreterare, vaktmästare	28 (25)	1 (3)	29 (28)	31 042 (27 299)	
TOTALT	289 (216)	139 (98)	428 (314)		

Källa: Kyrkokansliets personalavdelning

Ärkebiskopen och generalsekreteraren är inte inräknade.

Förmåner såsom årskort på SJ är inte medräknade, däremot lönetillägg.

Tillsvidareanställda och visstidsanställda på nationell nivå februari 2016 (avser Kyrkokansliet och Utbildningsinstitutet)
(siffror för mars 2012 inom parentes)

	Kvinnor	Män
Chefer (avd-, enhets-, gruppchefer, regionchef och regionsekreterare)	62 % (60 %)	38 % (40 %)
Handläggare (ekonomer, forskare, tematiker, informatörer, HR, m.fl.)	66 % (68 %)	34 % (32 %)
Avdelnings-, enhets- och planeringssekreterare, vaktmästare	97 % (89 %)	3 % (11 %)

Källa: Kyrkokansliets personalavdelning.

Medarbetare i utlandstjänst februari 2016
(siffror för april 2012 inom parentes)

	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Medarbetare i utlandstjänst, såväl utlandskyrkan som internationella avd.	49 (58)	51 (44)	49 % (56 %)	51 % (44 %)

Källa: Kyrkokansliets personalavdelning.

Bilaga 6. Andelen kvinnor och män bland de förtroendevalda på stiftsnivå och lokal nivå i februari 2016 och i mars 2012 – stiftsvis

(Siffror för år 2012 anges inom parentes)

Uppsala stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
30 (31)	37 (44)		1 (1)		2 (2)
45 % (41 %)	55 % (59 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (8)	7 (6)		1 (1)	1 (1)	1 (1)
50 % (57 %)	50 % (43 %)		100 % (100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
927 (948)	589 (870)	22	36	39	33
55 % (52 %)	45 % (48 %)	38 %	62 %	54 %	46 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
305 (688)	287 (508)	22 (53)	40 (86)	31 (59)	39 (80)
52 % (58 %)	48 % (42 %)	35 % (38 %)	65 % (62 %)	44 % (42 %)	56 % (58 %)

FörsamlingsrådKsSkr 2016:4
Bilaga 6

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
328	207	36	26	26	18
61 %	39 %	58 %	42 %)	59 %	41 %

Linköpings stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
31 (24)	33 (41)		1 (1)	1	1 (2)
49 % (37 %)	51 % (63 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
6 (5)	7 (8)		1 (1)	1	1 (2)
46 % (38 %)	54 % (62 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
342 (595)	357 (594)	11	13	17	16
49 % (50 %)	51 % (50 %)	46 %	54 %	52 %	48 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
138 (568)	182 (438)	8 (44)	21 (72)	12 (51)	44 (65)
43 % (56 %)	57 % (44 %)	28 % (38 %)	72 % (62 %)	21 % (44 %)	79 % (56 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
420	230	45	37	35	25
65 %	35 %	55 %	45 %	58 %	42 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
32 (38)	38 (33)		1 (1)	(1)	1 (1)
46 % (54 %)	54 % (46 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (5)	9 (8)		1 (1)	1	(1)
38 % (38 %)	62 % (62 %)		100 % (100 %)	100 %	(100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
551 (725)	475 (736)	6	19	14	17
54 % (50 %)	46 % (50 %)	24 %	76 %	45 %	55 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
209 (740)	209 (542)	15 (55)	24 (64)	18 (59)	26 (72)
50 % (58 %)	50 % (42 %)	38 % (46 %)	62 % (54 %)	41 % (45 %)	59 % (55 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
525	327	59	35	32	27
62 %	38 %	63 %	37 %	54 %	46 %

Strängnäs stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
25 (34)	34 (27)		1 (1)	(1)	2 (1)
42 % (56 %)	58 % (44 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
3 (4)	8 (7)		1 (1)	1	1 (2)
27 % (36 %)	73 % (64 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
601 (649)	506 (549)	27	27	33	36
54 % (54 %)	46 % (46 %)	50 %	50 %	48 %	52 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
265 (323)	252 (255)	19 (41)	33 (37)	37 (43)	25 (52)
51 % (56 %)	49 % (44 %)	37 % (53 %)	63 % (47 %)	60 % (45 %)	40 % (55 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
138	73	12	13	17	9
65 %	35 %	48 %	52 %	65 %	35 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
41 (38)	38 (41)	1	(1)	2 (1)	(1)
52 % (48 %)	48 % (52 %)	100 %	(100 %)	100 % (50 %)	(50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
9 (6)	5 (9)		1 (1)	1 (1)	1 (1)
40 % (64 %)	60 % (36 %)		100 % (100 %)	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
511 (624)	421 (530)	15	18	24	18
55 % (54 %)	45 % (46 %)	45 %	55 %	57 %	43 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
220 (345)	175 (278)	16 (31)	24 (48)	22 (46)	21 (47)
56 % (55 %)	44 % (45 %)	40 % (39 %)	60 % (61 %)	51 % (49 %)	49 % (51 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
170	94	22	16	24	7
64 %	36 %	58 %	42 %	77 %	23 %

Växjö stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20 (22)	31 (29)		1 (1)	2	- (2)
39 % (43 %)	61 % (57 %)		100 % (100 %)	100 %	100 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (5)	7 (6)		1 (1)		2 (2)
36 % (45 %)	64 % (55 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
746 (1 013)	628 (903)	15	28	23	28
54 % (53 %)	46 % (47 %)	35 %	65 %	45 %	55 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
252 (1 094)	284 (701)	13 (98)	40 (131)	22 (115)	40 (110)
47 % (61 %)	53 % (39 %)	25 % (43 %)	75 % (57 %)	35 % (51 %)	65 % (49 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
633	356	85	42	52	50
64 %	36 %	67 %	33 %	51 %	49 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
34 (28)	32 (36)	1	(1)	2 (1)	(1)
52 % (44 %)	48 % (56 %)	100 %	- (100 %)	100 % (50 %)	- (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (7)	8 (6)	(1)	1	1	1 (2)
38 % (54 %)	62 % (46 %)	(100 %)	100 %	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1 231 (1 512)	1 065 (1 367)	33	61	50	69
54 % (53 %)	46 % (47 %)	35 %	65 %	42 %	58 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
514 (784)	558 (617)	35 (81)	72 (110)	55 (102)	79 (114)
48 % (56 %)	52 % (44 %)	33 % (42 %)	67 % (58 %)	41 % (47 %)	59 % (53 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
431	246	47	34	42	24
64 %	36 %	58 %	42 %	64 %	36 %

Göteborgs stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
35 (41)	45 (40)		1 (1)	(1)	2 (1)
44 % (51 %)	56 % (49 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (7)	8 (6)		1 (1)	(1)	1
47 % (46 %)	53 % (54 %)		100 % (100 %)	(100 %)	100 %

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat samt i Göteborgs kyrkliga samfällighet (Siffrorna för 2012 omfattar även samfällda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1 094 (1 373)	935 (1 234)	28	51	42	50
54 % (53 %)	46 % (47 %)	35 %	65 %	46 %	54 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
681 (965)	619 (723)	37 (80)	55 (129)	56 (118)	55 (112)
52 % (57 %)	48 % (43 %)	40 % (38 %)	60 % (62 %)	50 % (51 %)	50 % (49 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
367	241	44	31	33	29
60 %	40 %	59 %	41 %	53 %	47 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
34 (41)	46 (40)		1 (1)	(1)	1 (1)
43 % (51 %)	57 % (49 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
6 (6)	5 (5)		1 (1)	2 (2)	
55 % (55 %)	45 % (45 %)		100 % (100 %)	100 % (100 %)	

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
339 (520)	321 (477)	12	14	21	15
51 % (52 %)	49 % (48 %)	46 %	54 %	58 %	42 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
121 (458)	137 (343)	7 (18)	18 (49)	13 (34)	20 (37)
47 % (57 %)	53 % (43 %)	28 % (27 %)	72 % (73 %)	39 % (48 %)	61 % (52 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
302	153	31	29	36	23
66 %	34 %	52 %	48 %	61 %	39 %

Härnösands stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
27 (29)	31 (29)	1 (1)			1 (1)
47 % (50 %)	53 % (50 %)	100 % (100 %)			100 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
7 (5)	4 (6)	1		1	1 (2)
64 % (45 %)	36 % (55 %)	100 %		50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
534 (661)	474 (571)	15	24	16	31
53 % (54 %)	47 % (46 %)	38 %	62 %	34 %	66 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
218 (470)	234 (345)	23 (51)	25 (54)	24 (54)	29 (64)
48 % (58 %)	52 % (42 %)	48 % (49 %)	52 % (51 %)	44 % (46 %)	55 % (54 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
283	168	37	24	28	21
65 %	35 %	48 %	52 %	65 %	35 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
22 (30)	29 (37)	(1)	1	1 (1)	1 (1)
43 % (45 %)	57 % (55 %)	(100 %)	100 %	50 % (50 %)	50 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (4)	6 (7)		1 (1)	1	1 (1)
45 % (36 %)	55 % (64 %)		100 % (100 %)	50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
430 (517)	370 (457)	17	13	18	24
54 % (53 %)	46 % (47 %)	57 %	43 %	43 %	57 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
154 (232)	168 (199)	14 (23)	20 (32)	18 (31)	21 (28)
48 % (54 %)	52 % (46 %)	41 % (42 %)	59 % (58 %)	46 % (53 %)	54 % (47 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
130	77	16	13	9	14
63 %	37 %	55 %	45 %	39 %	61 %

Visby stift

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
25 (22)	26 (29)	1 (1)		1	1 (2)
49 % (43 %)	51 % (57 %)	100 % (100 %)		50 %	50 % (100 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
4 (5)	8 (7)		1 (1)		2 (2)
33 % (42 %)	67 % (58 %)		100 % (100 %)		100 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
117 (272)	114 (273)	3	6	5	5
51 % (50 %)	49 % (50 %)	33 %	67 %	50 %	50 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
35 (132)	52 (115)	3 (11)	8 (26)	4 (11)	6 (22)
40 % (53 %)	60 % (47 %)	27 % (30 %)	73 % (70 %)	40 % (33 %)	60 % (67 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
71	68	9	9	5	9
51 %	49 %	50 %	50 %	36 %	64 %

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
44 (46)	46 (44)		1 (1)	(1)	1 (1)
49 % (51 %)	51 % (49 %)		100 % (100 %)	(50 %)	100 % (50 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
5 (7)	8 (6)	1 (1)		1	1 (2)
54 % (54 %)	46 % (46 %)	100 % (100 %)		50 %	50 % (100 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat

(Siffrorna för 2012 omfattar även samfälliga kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
807 (809)	650 (704)	18	32	37	34
55 % (53 %)	45 % (47 %)	36 %	64 %	52 %	48 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
283 (240)	259 (164)	26 (21)	27 (39)	37 (43)	36 (36)
52 % (59 %)	48 % (41 %)	49 % (35 %)	51 % (65 %)	51 % (54 %)	49 % (46 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
36	18	4	3	8	3
67 %	33 %	57 %	43 %	73 %	27 %

Hela riket

Stiftsfullmäktige

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
400 (424)	466 (470)	4 (3)	9 (10)	9 (8)	13 (17)
46 % (47 %)	54 % (53 %)	31 % (23 %)	69 % (77 %)	41 % (32 %)	59 % (68 %)

Stiftsstyrelse

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
72 (74)	93 (87)	2 (3)	11 (10)	11 (6)	13 (17)
44 % (46 %)	56 % (54 %)	15 % (23 %)	85 % (77 %)	46 % (26 %)	54 % (74 %)

Kyrkofullmäktige i församling/pastorat samt i Göteborgs kyrkliga samfällighet (Siffrorna för 2012 omfattar även samfällda kyrkofullmäktige)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
8 030 (10 218)	6 905 (9 265)	222	342	339	376
54 % (52 %)	46 % (48 %)	39 %	61 %	47 %	53 %

Kyrkoråd (Siffrorna för 2012 omfattar även kyrkonämnd)

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
3 395 (7 039)	3 416 (5 228)	238 (607)	407 (877)	349 (766)	420 (839)
50 % (57 %)	50 % (43 %)	37 % (41 %)	63 % (59 %)	45 % (48 %)	55 % (52 %)

Församlingsråd

Ledamöter		Ordförande		Vice ordförande	
Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
3 834	2 258	447	312	347	259
63 %	37 %	59 %	41 %	57 %	43 %

Källa: Uppgifterna för 2016 är hämtade från Kyrksam. Särskilda ersättare för ordförande i stiftsstyrelsen (domprost), ersättare för kyrkoherde i kyrkoråd (komminister) är undantagna. Uppgifterna för 2012 är hämtade från Svenska

kyrkans organisationsregister, stiftens hemsidor och Matrikel för Svenska kyrkan 2011. Uppgifterna speglar de registreringar, som församlingar, pastorat och stift har fört in vid respektive tillfälle.

KsSkr 2016:4
Bilaga 6

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 maj 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen föreslås att en ekumenisk överenskommelse ingås mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan. Överenskommelsen utgör grund för att lokalt träffa avtal om samverkan. Förslaget innebär huvudsakligen

- ♦ att Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan vill utveckla och fördjupa gemenskapen, stärka de ekumeniska relationerna och verka för gemensamt ansvarstagande i samhället,
- ♦ att församlingarna inom Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan kan träffa lokala avtal om samverkan,
- ♦ att präster respektive pastorer kan prövas av kyrkornas organ för att i det lokala sammanhanget tjänstgöra för varandra.

Överenskommelsen bygger på övertygelsen att båda kyrkorna är delar av Kristi kyrka i världen och är kallade att samverka i vittnesbörd och tjänst, trots de skillnader som finns mellan samfunden. De kvarstående olikheterna mellan samfunden gör dock att överenskommelsen inte innebär en full kyrkogemenskap på samma sätt som med kyrkorna inom Borgågemenskapen.

Svenska Missionskyrkan och Metodistkyrkan i Sverige hade redan sedan tidigare ekumeniska överenskommelser med Svenska kyrkan. Med Svenska Baptistsamfundet hade ekumeniska samtal förts i två omgångar. Sedan dessa tre samfund tillsammans bildat Equmeniakyrkan har en samtalsdelegation på de båda kyrkornas uppdrag under perioden 2012–2015 utarbetat ett förslag till en ekumenisk överenskommelse. Samtalsdelegationen har i en utförlig kommentar belyst olika teologiska frågor och särskilt berört frågor omkring kyrko-/församlingssyn, dop, nattvard och ämbete. Överenskommelsen i sig utgör en ram för att lokalt teckna samverkansavtal om nödvändiga förutsättningar för detta finns.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bakgrund	3
Förslag till överenskommelse.....	7
Remissinstanserna.....	8
Förtydliganden	9
Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	11
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	18
Bilaga 1. Samtalsdelegationens förslag	19

1. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan ingår en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan i enlighet med framlagt förslag.
2. Kyrkomötet beslutar att den ekumeniska överenskommelsen träder i kraft den 1 januari 2017.

Bakgrund

Tidigare överenskommelser

Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige ingick 1993 en ekumenisk överenskommelse med full förkunnelse- och sakramentsgemenskap och ömsesidigt erkännande av varandras ordinationer och vigningar. Besluten tillkom efter att samfundsrepresentanter i två samtalsomgångar hade arbetat med kyrkornas teologiska syn, bland annat i frågor dop, nattvard och ämbete.

Svenska Missionskyrkan (tidigare Svenska Missionsförbundet) och Svenska kyrkan ingick en ekumenisk överenskommelse 2006 efter mer än fyrtio års samtal i flera samtalsomgångar. På samma sätt som med överenskommelsen med Metodistkyrkan i Sverige erkände kyrkorna varandras vigningar och ordinationer och reordination av pastorer ordinerade inom Svenska Missionskyrkan upphörde vid övergång till Svenska kyrkan. Överenskommelsen inriktade sig på lokal samverkan och ungefär sjuttio lokala samarbetsavtal har tecknats sedan överenskommelsen ingicks.

Samtal mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet inleddes i slutet av 1990-talet. I den tredje och avslutande samtalsomgången skulle förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse undersökas. Då Svenska Baptistsamfundet under samtalens gång fattade beslut om att verka för att bilda ett nytt kyrkosamfund tillsammans med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan lade samtalsdelegationen inte fram några förslag till överenskommelse utan frågan fördes vidare till det nya samfundet.

Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet bildade 2011 ett gemensamt samfund med arbetsnamnet Gemensam framtid. 2013 antog samfundet namnet Equmeniakyrkan (*Uniting Church in Sweden*). Ekumenikutskottet konstaterade 2008 (Ek 2008:2) att när ett nytt samfund bildas borde nya ekumeniska överläggningar föras med det nya samfundet.

Samtalsdelegationens arbete

Equmeniakyrkans kyrkostyrelse föreslog 2011 att samtal skulle inledas med Svenska kyrkan för att stämma av vad den nya kyrkobilddningen innebar ekumeniskt i förhållande till de tidigare besluten. Svenska kyrkans kyrkostyrelse bejakade initiativet och fastställde följande direktiv för arbetet.

Samtalet mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan skulle

- ◆ analysera förutsättningar för och erfarenheter av nuvarande lokal ekumenisk samverkan,
- ◆ reflektera över de teologiska implikationerna av detta, särskilt i relation till kyrkosynsfrågor,
- ◆ stämma av med uppdragsgivarna slutsatserna av de föregående stegen för att få direktiv till den fortsatta processen och
- ◆ därefter diskutera förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse till stöd för lokal samverkan.

Samtalsdelegation¹ utarbetade dels ett förslag till en ekumenisk överenskommelse, dels en bakgrundstext som utgjorde motiv och förklaringar till den föreslagna överenskommelsen. Avstämningar har under hand gjorts med Kyrkostyrelsen och med Biskopsmötet. I bakgrundstexten, som således är utarbetad gemensamt av företrädare för de båda kyrkorna, görs de teologiska analyser och överväganden samtalsgruppen sett som nödvändiga för en ekumenisk överenskommelse. Samtalsrapporten tecknar även kortfattat de olika samfundens plats i det ekumeniska landskapet. Utöver denna bakgrundstext finns flera rapporter tillgängliga från tidigare samtal mellan kyrkorna. Dessa rapporter berörs inte vidare här men finns utförligt förtecknade i samtalsdelegationens *Kommentarer och bakgrundstext till den ekumeniska överenskommelsen*.

Under våren 2015 överlämnades samtalsdelegationens förslag till de båda kyrkostyrelserna som beslöt att remittera förslaget inom respektive kyrka. Sedan remissen avslutats beredde samtalsdelegation åter frågan. Därvid gjordes ett tillägg i den föreslagna överenskommelsen samt några förtydliganden och förklaringar i samtalsdelegationens *Kommentarer och bakgrundstext*. Den på så sätt reviderade texten är den som återfinns som bilaga 1.

Kortfattad sammanfattning av samtalsdelegationens förslag

Överenskommelsen inleds med en kortfattad hänvisning till kyrkornas kallelse till enhet och att samverka med varandra, även om det finns teologiska skillnader mellan dem.

Sammanfattning av överenskommelsen

Överenskommelsen har tre nivåer: *Vi bejakar*, *Vi vill* och *Vi uppmanar församlingarna*.

Under *Vi bejakar* framhålls övergripande sådant som förenar kyrkorna. Först nämns de båda kyrkorna som delar av Kristi kyrka, vilka båda bekänner den apostoliska tron och lever i den reformatoriska traditionen, samt de båda kyrkornas ekumeniska engagemang. Vidare bejakas att Kristus verkar i sakramenten i de båda kyrkorna och den gemensamma viljan att delta i hela Guds folks uppdrag. Sist bejakas vigningar och ordinationer som gåvor från Gud för tjänst i respektive kyrka samt att en tillsynsuppgift utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.

Under *Vi vill* anges en färdriktning, nämligen kyrkornas föresats att fortsätta att utveckla gemenskapen, stärka ekumeniska relationer och att ta ansvar i samhället.

Under *Vi uppmanar församlingarna* framhålls den lokala dimensionen genom öppenhet mot den andra kyrkans medlemmar, inbjudan till ömsesidig representation vid mottagande av kyrkoherde och församlingsföreståndare, upplåtande av kyrka för varandra, strävan för ökad ekumenik med andra samfund på orten, samt, där det finns pastorala och teologiska förutsättningar, ingående av lokala samarbetsavtal.

¹ Svenska kyrkans kyrkostyrelse utsåg kyrkoherde Birgitta Halvarsson, stiftsdiakon Anna Lundblad Mårtensson, ekumenikchef Christopher Meakin och ekumeniska handläggaren Cajsa Sandgren (samtalssekreterare). Biskopsmötet utsåg biskop Hans-Erik Nordin som under 2015 efterträddes av biskop Martin Modéus. Ekumeniakyrkans kyrkostyrelse utsåg biträdande kyrkoledaren Olle Alkholm, pastor Håkan Englund, högskolerektor Owe Kennerberg och läkaren Malin Ljungdahl. 2013 ersattes Håkan Englund av pastor Elisabet Öman. Vid redigeringen av samtalsrapporten medverkade teol. dr Klas Hansson.

I sina *Kommentarer och bakgrundstext till den ekumeniska överenskommelsen* anförde samtalsdelegationen fyra skäl för samfunden att utveckla det ekumeniska arbetet. De avsåg kallelsen till enhet, uppdraget att delta i Guds mission i världen, de utmaningar som de kristna kyrkorna möter i samhället samt den lokala enhetens betydelse.

Rapporten pekade på det bibliska vittnesbördet om enheten, både Jesu översteprästerliga förbön och de nytestamentliga brevens betoning av enheten. Delaktigheten i Guds mission i världen, *Missio Dei*, avser inte bara människan utan hela skapelsen och målet är en försonad mänsklighet och en förnyad skapelse. Mission kallar kyrkorna att finna en fördjupad gemenskap.

Både Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan vill ta ett aktivt samhällsansvar. Exempel som lyfts fram handlar om människor i utsatta livssituationer, utanförskap, etnisk mångfald, sekularisering, polarisering, mänskliga rättigheter, fred och miljö.

Kyrkornas världsråds generalförsamling i New Delhi 1961 pekade på visionen att alla kristna på en ort skulle leva i full gemenskap med varandra. Den föreslagna ekumeniska överenskommelsen syftar till att den ska vara till stöd för lokal samverkan så som tidigare överenskommelser med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan haft sin stora betydelse på det lokala planet.

Teologiska frågeställningar

Synen på kyrkan

Kyrkorna står i skilda traditioner när det gäller att förstå kyrkans väsen. Motiven som uttrycks med begrepp som Kristi kropp, Guds folk och Andes tempel är gemensamma och församlingen är den grundläggande enheten i båda samfunden. Relationen mellan den lokala församlingen och kyrkan i vidare bemärkelse skiljer sig dock. Svenska kyrkan är episkopal; församlingarna ingår i ett stift där biskopen utövar tillsyn. Equmeniakyrkan är mer ”konnektional” än renodlat kongregationalistisk till sin karaktär.² Den lokala församlingen är relativt självständig men samhörigheten är stark då den ingår i en sammanbunden struktur nationellt och globalt. Slutsatsen i tidigare dialoger har varit att denna skillnad inte behöver tolkas som motsatser. Svenska kyrkan är episkopal och Equmeniakyrkan framhäver i sina grunddokument ömsesidigheten mellan församlingarna och kyrkosamfundet. Denna skillnad har funnits vid tidigare överenskommelser och har då inte ansetts utgöra hinder för en ekumenisk överenskommelse. Som enande drag lyfts även kyrkornas bekännelse av den apostoliska tron fram liksom att de båda ser sig vara del av den reformatoriska traditionen.

Sakramenten

Det finns en grundläggande enighet om att dopet är en Guds gåva till frälsning som ger förening med Kristus och hans kyrka. Domet är ett enda och relaterar till den enskildes tro. Domet sker i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn i vatten och kan ske vid olika åldrar, genom begjutning eller nedsänkning.

² Begreppet ”konnektional” är hämtat från den metodistiska traditionen. I den konnektionala kyrksynen bevaras samhörigheten mellan olika delar av kyrkan genom att församling och ordinerad ingår i en sammanbunden struktur lokalt och globalt. Här används begreppet som en beskrivning av Equmeniakyrkan snarare än som en ecklesiologisk definition.

Den avgörande skillnaden mellan samfunden är att det inom Equmeniakyrkan finns en möjlighet till troendedop när någon som är döpt som barn inte själv uppfattar detta som ett äkta dop. Det ses som en fråga om själavård. Svenska kyrkan kan inte bejaka en sådan praxis och menar att dess syn också är ett uttryck för själavård. Ingen ska behöva tvivla på sitt dops giltighet. Det gäller oavsett vid vilken ålder det skett. På samma sätt hävdar många församlingar inom Equmeniakyrkan att den som tvivlar på sitt dop i stället ska erbjudas en dopbekräftelse.

Frågan om dopet påverkar förutsättningarna för en lokalekumenisk samverkan. Församlingar som tecknar ett lokalt avtal ska vara överens om att en sådan praxis inte förekommer.

Båda samfunden bekänner Kristi närvaro i nattvarden, även om det i de traditioner som förenats i Equmeniakyrkan formuleras på olika sätt. En väsentlig skillnad är att inom Equmeniakyrkan kan, förutom församlingens pastor, även en icke-ordinerad leda nattvardsfirande. Detta förhållande hindrade dock inte tidigare en gemenskap med Svenska kyrkan, om det alltid var en ordinerad pastor som ledde nattvardsfirande i lokalekumeniska sammanhang.

Sammanfattningsvis menar de båda samfunden att de delar tron att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i deras kyrkor trots att de inte har en gemensam syn.

Uppdrag inom kyrkan

Båda kyrkorna menar att kyrkornas kallelse delas av hela Guds folk. Där har alla medlemmar en uppgift. Det som skiljer är däremot synen på den särskilda vigningstjänsten eller den ordinerade tjänsten. Inom Equmeniakyrkan utgår den ordinerade tjänsten ur de döptas och troendes allmänna prästadöme. Svenska kyrkan menar att vigningstjänsten är konstitutiv för kyrkan, den är ett ”evangelieförkunnelsens och sakramentsutdelandets ämbete, som är instiftat av Gud för att människorna skall kunna få den rättfärdiggörande tron”. Det är kyrkan som kallar till livslång tjänst och som rent praktiskt utgestaltar vigningstjänsten.

Präster och pastorer har liknande pastorala uppgifter i församlingarna och ordineras under bön och handpåläggning. En prövning för eventuell tjänstgöring i det andra samfundet måste dock ske av respektive kyrkas organ.

Överenskommelsens karaktär

Den ekumeniska överenskommelsen syftar till att öppna möjligheter för lokal samverkan. Det handlar inte om samgående. Samtalsgruppen presenterar förslag till hur ett lokalt avtal kan utformas i de fall där nödvändiga förutsättningar är uppfyllda. En möjlighet finns även att två församlingar beslutar att använda en gemensam kyrka för sin verksamhet.

Förslag till överenskommelse

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan

Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vigningen/ordinationen och sakramenten.

Vi bejakar

- ◆ varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;
- ◆ vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang;
- ◆ att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor;
- ◆ vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande;
- ◆ varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive kyrka som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag;
- ◆ att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.

Vi vill

- ◆ fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i tro, gudstjänst och liv;
- ◆ stärka våra kyrkors ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet;
- ◆ verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld;

Vi uppmanar församlingarna att

- ◆ se medlemmar i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att delta i våra församlingars liv;
- ◆ som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare³;
- ◆ där lokala behov påkallar, upplåta våra kyrkor åt varandra;
- ◆ verka för ökad samhörighet och samverkan med andra kristna församlingar på orten;
- ◆ där lokala pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

³ Punkten om inbjudan till respektive samfund vid mottagande av kyrkoherde eller församlingsföreståndare tillagt efter remissomgången.

Remissinstanserna

Samtalsdelegationens förslag och rapport sändes på en likalydande remiss inom de båda samfunden i maj 2015. Remissfrågorna avsåg om motiveringarna till större gemenskap mellan kyrkorna var övertygande; om samtalsdokumentet gav tillräcklig grund för att förstå hur de båda kyrkornas självförståelse förhöll sig till varandra; om det fanns tillräcklig teologisk grund för att ingå kyrkogemenskap; om det fanns tillräcklig grund för att utveckla ett lokalt samarbete; om innebörd och konsekvenser av en ekumenisk överenskommelse var tydliga och acceptabla; samt om ingående av en kyrkogemenskap mellan de båda kyrkorna i enlighet med överenskommelsen kunde bejakas.

Inom Svenska kyrkan anser en majoritet av stiftsstyrelser och domkapitel att den föreslagna överenskommelsen kan ingås. Göteborgs domkapitel och stiftsstyrelse menar att lokala avtal med Svenska Missionskyrkan varit av betydelse för församlinglivet. Flera remissorgan nämner att frågor om dop, nattvard och vigningstjänsten kunde utretts mer, men detta hindrar inte att en överenskommelse träffas. En minoritet (domkapitel och stiftsstyrelse i Uppsala, Växjö domkapitel, stiftsstyrelsen i Karlstad, domkapitel och stiftsstyrelse i Härnösand) menar att en kyrkogemenskap inte kan ingås men väl en överenskommelse för lokal samverkan. Bland församlingarna som besvarat remissen anser likaledes en majoritet att överenskommelsen kan antas, även om även här ett antal församlingar avstyrker (Uppsala pastorat, Tysslinge församling, Näsby församling, Västerås Lundby församling, Värnamo pastorat samt Arvika pastorat). Uppsala domkapitel och stiftsstyrelse skriver att kyrkogemenskap inte kan ingås på grund av skillnader vad gäller kyrkosyn, synen på dopet, vigningstjänsten och konfirmation. Det är dessa frågor som främst diskuteras i remissvaren.

Sandvikens pastorat tar upp att ett förtydligande måste göras för att förklara kyrkogemenskap i förhållande till samverkan. Linköpings domkapitel och stiftsstyrelse menar att det inte handlar om kyrkogemenskap men väl om lokal samverkan. Strängnäs domkapitel och stiftsstyrelse påpekar att ordet kyrkogemenskap brukar användas för gemenskaper mellan kyrkor där inga kvarstående teologiska hinder finns. Som exempel nämner domkapitlet kyrkorna inom Borgågemenskapen. Denna innebär bland annat full samsyn om sakramentens innebörd och en sådan gemenskap att präster från de olika kyrkorna kan tjänstgöra för varandra. En sådan kyrkogemenskap finns det inte grund för att ingå, men väl det föreslagna avtalet som grund för lokal samverkan. Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara menar att det tydligare borde framgå att överenskommelsen är en form av ramavtal för att skapa möjlighet till avtal för lokalt samarbete. Luleå domkapitel och Stockholms stift bejaktar kyrkogemenskap om det avser samarbete i enlighet med överenskommelsen.

Sammantaget finns inom Svenska kyrkan ett starkt stöd för att anta den föreslagna överenskommelsen i dess karaktär av ram för lokala avtal mellan församlingar.

Även inom Ekumeni kyrkan har förslaget till ekumenisk överenskommelse mottagits övervägande positivt. Jakobsbergskyrkan i Järfälla betonar att en överenskommelse är central för att fortsätta det arbete som redan skett i samverkan mellan församlingar inom Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan. En stor majoritet bland de svarande församlingarna förordar att överenskommelsen antas; det finns en tillräcklig teologisk grund och motiveringarna för en större gemenskap är övertygande. Det finns en oklarhet om begreppet *kyrkogemenskap* respektive *överenskommelse* som behöver ett förtydligande. Vidare behöver ordvalet i överenskommelsen *bejaka* förklaras i relation till ordet *erkänna* som användes i den tidigare överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan. Vidare anger

församlingarna att det finns frågor som borde bearbetas mer, till exempel erkännande av respektive kyrkas vigningar och reordinationsfrågan. Flera församlingar uppfattar att Svenska kyrkan ger direktiv till församlingar i Equmeniakyrkan rörande dopet. En församling menar att en överenskommelse bara kan bejakas om mångfalden accepteras, det vill säga synen på dop, nattvard och lekmän/ordinerade.

Sätunakyrkan i Märsta beklagar att det egna samfundet inte kan hantera omdöpsfrågan teologiskt och praktiskt med samtliga pastorer och församlingar så att omdöp helt undviks. Kyrkan påpekar att även innan samgåendet fanns det församlingar som praktiserade fullt medlemskap för barn och att det alltså finns en fåra inom Equmeniakyrkan som inte menar att bekänd tro är en förutsättning för medlemskap. Kyrkan menar även att det borde vara möjligt att ha både gemensam konfirmationsundervisning och konfirmationsgudstjänst när den teologiska samsynen är tillräcklig.

Elimkyrkan i Sundsvall, som stammar ur den baptistiska traditionen, konstaterar att den föreslagna överenskommelsen inte kommer omfatta den egna församlingen. Församlingen är nämligen beredd att döpa människor när de kommer till tro även om de döpts som barn. Församlingen beklagar att den egna kyrkan inte stått upp för den baptistiska teologin i förhållande till Svenska kyrkan. En annan problematik som Elimkyrkan lyfter fram är dess syn att församlingen själv kan avskilja någon till pastor i församlingen utan att denne är ordinerad pastor i Equmeniakyrkan samt att lekmän regelbundet leder nattvardsfirande i församlingen.

Equmeniakyrkans styrelse bejakar avtalet men menar att det för att kunna föras fram för beslut behöver justeras i *Kommentarer och bakgrundstext* när det gäller kravet att avstå från att döpa den som redan döpts. I den form detta formulerades i det remitterade förslaget kunde det tolkas som krav på Equmeniakyrkan. Kyrkostyrelsen i Equmeniakyrkan menar att det är fullt möjligt för Svenska kyrkan att ställa krav på Svenska kyrkans församlingar i denna fråga utan att det fördenskull framställs som en gemensam ståndpunkt. Equmeniakyrkans kyrkostyrelse lägger även fram förslag till förbättringar av bakgrundstexten, bland annat när det gäller den ekumeniska historieskrivningen.

I remissen användes begreppet *kyrkogemenskap* som beteckning av den föreslagna överenskommelsen. Det hade inte använts i samtalsrapporten som en beskrivning av vad som där föreslogs eller som en karaktäristik av överenskommelsen. Ordvalet har troligen bidragit till att fördunkla förslaget's innebörd men gav även anledning att förtydliga vad den föreslagna överenskommelsen innebär.

Sammanfattningsvis finns både inom Svenska kyrkan och inom Equmeniakyrkan stöd för att överenskommelsen antas även om det finns kritiska röster inom båda samfunden. Flera av de frågor som har väckts i remissomgången har föranlett samtalsdelegationen mellan de båda kyrkorna att göra en viss redigering av *Kommentarer och bakgrundstext* för att förtydliga överenskommelsens innebörd. Remissomgången har därmed medverkat till att precisera överenskommelsens karaktär. Det är den slutredigerade versionen som återfinns som bilaga 1 och i nästa avsnitt redovisas specifikt vilka förändringar som skett från den remitterade versionen.

Förtydliganden

Med anledning av de frågor som restes till *Kommentarer och bakgrundstext* har samtalsdelegationen bearbetat texten. Som framgått tidigare har en punkt lagts till i den föreslagna överenskommelsen, nämligen att företrädare för församlingar inom

Equmeniakyrkan respektive Svenska kyrkan inbjuds att delta vid mottagande av kyrkoherde respektive församlingsföreståndare.

I *Kommentarer och bakgrundstext* har följande fem förändringar gjorts för att klargöra frågeställningar som kommit fram under remissperioden.

1. I ett särskilt stycke i avsnittet *Den lokala enheten* har en förklaring skett till hur man kan se på begreppet kyrkogemenskap. I internationell ekumenik skiljs mellan fullständig gemenskap (*full communion*) och partiell gemenskap (*partial communion*). Överenskommelsen handlar inte om fullständig kyrkogemenskap (*full communion*) där kvarstående teologiska skillnader inte anses vara hinder för ett fullt ut delat kyrkligt liv. I den överenskommelse det här är fråga om redovisas teologiska skillnader som delar samfunden från varandra och som får hanteras i de avtal som förutsätts vid en fördjupad lokal samverkan.
2. Under rubriken *Kyrkorna i det ekumeniska landskapet* har Equmeniakyrkans ekumeniska arbete förts fram till läget 2016, bland annat med att beskriva den överenskommelse som träffats med The United Methodist Church om fullständig kyrkogemenskap. Vidare berörs den nordiska kontexten med förenade församlingar.
3. Under *Teologiska frågeställningar* förklaras varför överenskommelsen använder ordet *bejaker* i stället för ordet *erkänner*; *erkänner* användes i överenskommelserna med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan. Termen *erkänna* har ofta använts som en teknisk term som är förknippad med en fullständig kyrkogemenskap vilket inte är fallet här. Det som *bejaker* är den teologiska grunden för den fördjupade gemenskapen mellan de båda kyrkorna. Vidare har ett förtydligande skett under *Tjänst i den andra kyrkan* så att inte barnvälsignelse uppfattas som en ersättning av dopet inom Equmeniakyrkan.
4. Därutöver har en justering skett i avsnittet *Överenskommelse och avtal*. Här har formuleringen förändrats rörande frågan om omdop i enlighet med synpunkterna från Equmeniakyrkans styrelse. Även den föreslagna avtalstexten har justerats på denna punkt.
5. Ett förtydligande har även skett att den prövning för tjänst som ett domkapitel ska göra av en pastor inom Equmeniakyrkan eller som Equmeniakyrkans kyrkostyrelse ska göra av en präst i Svenska kyrkan avser det lokala sammanhang där samverkan ska ske.

De förändringar som har skett innebär inte någon skillnad i sak utan är endast förtydliganden med anledning av de frågeställningar som rests under remissomgången. Samtalsdelegationens avsikt är att denna version ska utgöra motivtext till överenskommelsen och alltså bidra till hur överenskommelsen ska tolkas.

Kyrkostyrelsen ser med glädje att ett förslag till ekumenisk överenskommelse har arbetats fram för att ge möjlighet till samverkan lokalt mellan församlingar inom Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan. Den osäkerhet som uppstod sedan Equmeniakyrkan bildats om de ekumeniska relationerna med det nya samfundet kan därmed avskrivas med det förslag som presenterats efter ingående samtal mellan samfundens representanter. Remissen visar att förslaget även har starkt stöd inom båda samfunden. Kyrkostyrelsen biträder den föreslagna överenskommelsen i alla dess delar liksom innehållet i den bakgrundstext som presenterats i reviderad form.

Överenskommelsens karaktär

Svenska kyrkan har tidigare haft ekumeniska överenskommelser med två av de tre samfund som bildat Equmeniakyrkan. Dessa överenskommelser med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan har kunnat ingås efter omfattande ekumeniska samtal. Även med Svenska Baptistsamfundet har ekumeniska samtal förts, men dessa ledde inte till någon ekumenisk överenskommelse.

Svenska kyrkan har ekumeniska överenskommelser med flera olika kyrkor. Den mest omfattande är Borgåöverenskommelsen med de lutherska och anglikanska kyrkorna främst inom Norden och Baltikum och på de brittiska och iriska öarna. Överenskommelsen om kyrkogemenskap innebär full gemenskap mellan kyrkorna, bland annat så att medlemmar av kyrkorna ska tas emot som medlemmar av den egna kyrkan och att de som vigts till präster utan reordination kan förkunna och leda sakramentsförvaltning i den andra kyrkan. Svenska kyrkan och Episkopala kyrkan i Amerika bejakade förra året den relation som sedan länge funnits mellan dem som kyrkogemenskap. Den likaledes förra året av kyrkomötet beslutade överenskommelsen med de gammalkatolska kyrkorna av Utrechtunionen har samma karaktär liksom överenskommelserna med den Oberoende filippinska kyrkan och med den Evangeliska kyrkan i Tyskland. De kvarstående teologiska skillnader som finns anses inte vara kyrkoskiljande.

Termerna *kyrkogemenskap* och *ekumenisk överenskommelse* är, som det visats sig i remissvaren, inte självklara till sin innebörd. Kyrkostyrelsen menar att begreppet *kyrkogemenskap* för klarhetens skull bör användas för överenskommelser som innebär en sådan fullständig gemenskap som bland annat innebär att medlemmar av de olika kyrkorna välkomnas att delta i den andra kyrkans liv och att inga hinder sätts för mottagande av sakramenten inom kyrkorna. Vidare menar kyrkostyrelsen att begreppet *kyrkogemenskap* även bör avse att präster inom respektive samfunds ämbete eller vigningstjänst kan tjänstgöra i den andra kyrkan utan reordination.

En kyrkogemenskap ingås efter beslut av kyrkomötet i enlighet med bestämmelserna i 59 kapitlet i Kyrkoordningen. Bestämmelserna anger dock inte en ekumenisk överenskommelses innehåll och vilken grad av partiell eller fullständig kyrkogemenskap som avses. Bestämmelserna medger alltså att överenskommelser tecknas som inte innebär en fullständig kyrkogemenskap utan har en något annan karaktär.

Kyrkostyrelsen menar att en väsentlig skillnad finns mellan de två tidigare samfunden med vilka det funnits ekumeniska överenskommelser och den nybildade Equmeniakyrkan. Denna skillnad är att Equmeniakyrkan inom sig innesluter den baptistiska traditionen med dess dopsyn. För denna tradition är den egna församlingens självbestämmanderätt över sakramentsförvaltning och pastorstjänster teologiskt viktigt och inordnandet i det större samfundet inte av samma dignitet. Draget är starkt kongregationalistiskt, vilket även framgår av ett refererat remissvar. Det är

därför, menar kyrkostyrelsen, inte möjligt att skriva fram de tidigare överenskommelserna utan justeringar.

Den överenskommelse som nu föreslås med Equmeniakyrkan har således en egen karaktär. Det är fråga om en partiell gemenskap, eftersom det finns kvarstående och olösta teologiska frågor mellan samfunden. Bland dessa kan främst nämnas den praxis som finns i delar av Equmeniakyrkan att på en enskilds begäran förrätta nytt dop, vilket av Svenska kyrkan uppfattas som ett underkännande av det redan givna dopet. Det är tydligt att Equmeniakyrkan ännu inte har en gemensam dopsyn utan att flera dopsyner ryms inom samfundet och därmed även olika doppraxis. Men det finns även andra skillnader i kyrkosyn, synen på vigningstjänsten eller ordinationen som gör att en fullständig kyrkogemenskap inte är aktuell. Överenskommelsen avser att ge utrymme för ett lokalt samarbete, där framför allt frågorna omkring dopet har lösts så att den lokala Equmeniaförsamlingen inte har en praxis som från Svenska kyrkan sida uppfattas som omdop. Överenskommelsen kan betraktas som en ram som anger på vilket sätt en lokal samverkan kan ske.

Ekumeniska framsteg

Kyrkostyrelsen menar att det är viktigt att de tidigare vunna ekumeniska framstegen i de nu till viss del överspelade överenskommelserna med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan inte omintetgörs sedan dessa samfund upphört. På många håll har ett livligt lokalt samarbete ägt rum mellan församlingar i Svenska kyrkan och främst Svenska Missionskyrkan. Därför behöver Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan finna en överenskommelse som står i samklang med den teologiska förståelse som Equmeniakyrkan har av centrala teologiska frågor såsom dop, nattvard och ämbete. Den ekumeniska utvecklingen och möjligheterna till lokalt ekumeniskt arbete bör inte hindras där teologiska förutsättningar för ett fortsatt eller ett nytt samarbete finns. Den nu föreslagna överenskommelsen ger möjligheter för detta även om överenskommelsen till sin karaktär skiljer sig från de tidigare.

För de församlingar inom Svenska kyrkan och inom Svenska Missionskyrkan respektive Metodistkyrkan i Sverige som träffat avtal om samverkan innebär den nya överenskommelsen att de lokala avtalen ska ses över. Förnyas avtalen ska de tecknas i enlighet med den nya överenskommelsens grunder och innebörd.

Troendedop av den som döpts som barn

Inför överenskommelsen med Svenska Missionskyrkan angav samtalsdelegationen att vuxendop av barndöpta knappast förekom och därför inte längre utgjorde ett hinder för en överenskommelse. I sina olika grundläggande dokument angav Svenska Missionskyrkan att dopet var ett. Det har dock visat sig att praxis något skilde sig härifrån och att det fanns församlingar och pastorer som förrättade dop som av Svenska kyrkan betraktades som omdop. Det fanns en diskrepans mellan samfundens doppraxis och vad som kunde uppfattas som en harmonisering av ståndpunkter i den dåvarande samtalsdelegationens material.

Dopsyn och doppraxis inom Equmeniakyrkan skiljer sig mellan olika församlingar och är inte enhetlig. En övergripande överenskommelse som inte tar hänsyn till dopfrågan är inte möjlig för Svenska kyrkan, som alltid i luthersk tradition har hävdat det enda dopet som en central ståndpunkt. Även från pastorala och själavårdsmässiga synpunkter menar kyrkostyrelsen att hävdandet av det enda dopet är viktigt. Ingen ska behöva tvivla på att det en gång mottagna dopet gäller. Det

innebär att en närmare lokal gemenskap inte är möjlig för Svenska kyrkan med församlingar inom Equmeniakyrkan som företräder en dopsyn där troendedop av sådana som döpts som barn förekommer. Samverkan får då ske inom det vidare ekumeniska arbetet på orten.

För Svenska kyrkan är dopsynen en central teologisk fråga. Det är genom det enda dopet som människan får gemenskap med Kristus och upptas i den kristna kyrkan. Dopet kan inte göras o gjort och inte göras om. På de orter där Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan har en gemensam dopsyn finns därför förutsättningar för en närmare samverkan. Överenskommelsen i sig innebär att sådan praxis som kan tolkas som omdop inte förekommer.

Kyrkostyrelsen noterar att avtalet i sig innebär att omdop inte ska förekomma när lokala församlingar har en ekumenisk överenskommelse. Det är den lokala församlingen som bär ansvar för att avtalet hålls. Om ett pastorsbyte sker måste hon eller han således gå in under det avtal församlingen tecknat; finns ingen sådan beredskap konstaterar kyrkostyrelsen att det tecknade avtalet faller, då dess grundläggande villkor inte längre uppfylls.

Nattvarden

Kyrkoordningen reglerar i 20 kap 1§ 6–8 ekumeniskt nattvardsfirande, det vill säga när en församling i annat kristet samfund inbjuds till gemensamt nattvardsfirande med en församling i Svenska kyrkan. En präst i Svenska kyrkan leder gudstjänsten och uttalar avlösningen, läser instiftelseorden och nattvardsbröden. Den som är behörig att leda nattvardsfirande i det inbjudna samfundet kan biträda i övriga moment. Ett sådant nattvardsfirande kan inom denna ram ske med alla församlingar inom Equmeniakyrkan. Bestämmelserna om ekumeniskt nattvardsfirande ger dock ingen möjlighet för en pastor inom annat samfund att leda nattvardsfirande inom Svenska kyrkan. För detta fordras en ekumenisk överenskommelse med ett erkännande av samfundets vinningstjänster. Svenska kyrkan har, som tidigare nämnts, genom beslut av kyrkomötet sådan kyrkogemenskap främst med kyrkor inom de lutherska, anglikanska och gammalkatolska kyrkotraditionerna. För präster inom dessa samfund behövs således inga ytterligare beslut för att leda en enskild gudstjänst.

Den överenskommelse som nu föreslås innebär att en församling i Equmeniakyrkan och en församling inom Svenska kyrkan kan träffa lokala avtal om samverkan och även få pastor och präst behörighetsförklarad inom respektive samfund för att leda gudstjänster i dess ordning. Om en sådan överenskommelse träffas får till exempel en pastor inom Equmeniakyrkan leda en högmässa inom Svenska kyrkans ram.

Den präst eller pastor som behörighetsförklarats och utövar tjänst i det andra samfundet ska göra det i enlighet med den kyrkans principer och regelverk. Det innebär bland annat att respektive kyrkas kyrkohandbok eller gudstjänstordning ska användas.

Vinningstjänsten eller den ordinerade tjänsten

Sakramentsförvaltningen är i luthersk kyrkotradition i enlighet med den Augsburgska bekännelsen artikel V anförtrodd den särskilda vinningstjänsten, evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens ämbete. Svenska kyrkan menar att denna finns inom kyrkans gemenskap för att tjäna hela Guds folk i dess uppdrag.

Den är gudomligt instiftad och som sådan en Guds gåva till sin kyrka. Inom Svenska kyrkan kan således endast den som är prästvigd leda nattvardsfirande. Inom Eumeniakyrkan finns möjlighet att den lokala församlingen uppdrar till en lekman att leda nattvardsfirande. Detta är en ordning som har sin grund i att det ordinerade uppdraget hämtas ur de döptas och troendes allmänna prästadöme.

I den Norska kyrkan, med vilken Svenska kyrkan har full kyrkogemenskap, förekommer att studerande under sin utbildningstid får tillstånd att leda nattvardsfirande. Detta sker då på uppdrag av biskopen, som en biskoplig venia, och den episkopala karaktären förändras inte genom denna ordning. Den kan inte jämföras med en ordning där en lokal församling själv utser ledare för nattvardsfirandet.

De pastorer som tjänstgör inom Eumeniakyrkan har sitt ursprung inom de tidigare samfundet men efter en tid kommer alltfler att ha sin ordination inom det nybildade samfundet. Det finns även pastorer som har sin ordination inom andra kyrkor eller som avskilts inom en lokal församling. Denna stora bredd medför enligt kyrkostyrelsens mening att grunden för ett generellt ämbetserkännande saknas.

Överenskommelserna med dåvarande Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan innebar att deras ordinationer erkändes. I ett lokalt samarbete behövde således frågan om dessa pastorers vigning inte prövas vidare. Och det innebar i sin tur att någon ordination inte skulle ske vid en eventuell övergång till tjänst inom Svenska kyrkan. Däremot krävdes en behörighetsförklaring från domkapitlets sida i enlighet med 31 kap. 2 § i kyrkoordningen bland annat avseende kunskaper och erfarenheter.

När en sådan generell regel nu saknas får domkapitlet pröva både frågan om vigning och övrig behörighet. Den överenskommelse som tidigare träffats rörande erkännande av vigningar av de personer som ordinerats inom Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan fortsätter att gälla, även om de båda kyrkorna som sådana inte längre existerar som samfund. De erkännanden som Svenska kyrkan redan gjort omintetgörs inte genom de förändringar i kyrkostrukturen som nu skett. Dock är dessa erkännanden inte överförbara på den nya samfundsbildningens hela pastorskår. Kyrkostyrelsen delar bedömningen att den vigning och behörighet som behövs för ett närmare lokalt samarbete av Eumeniakyrkans pastor därför ska prövas av respektive domkapitel. En motsvarande prövning sker inom Eumeniakyrkan av en präst inom Svenska kyrkan inför ett lokalt samarbete där pastor och präst kan tjänstgöra för varandra inom samfundet.

Både inom Svenska kyrkan och Missionskyrkan finns ett karitativt diakonat. Kyrkostyrelsen menar att även diakoner ska behörighetsförklaras på samma sätt som präster och pastorer, trots att detta inte explicit nämns i bakgrundstexterna, om de ska tjänstgöra för varandra i en lokal samverkan.

Vad gäller frågan om en eventuell reordination för en pastor eller diakon som önskar övergå till tjänst inom Svenska kyrkan får denna prövas av respektive biskop och domkapitel med hänsyn till de överenskommelser som tidigare ingåtts med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan samt den överenskommelse som nu föreslås.

Lokala avtal

Huvudsyftet med överenskommelsen är således enligt kyrkostyrelsens mening att göra det möjligt att bedriva ett nära ekumeniskt samarbete på lokal nivå. Nivån på en sådan samverkan kan vara av olika karaktär. Ett lokalt samarbete ger möjlighet för medlemmar i de båda kyrkorna att komma närmare varandra och utöva praktisk ekumenik. Det är en stor tillgång när ett sådant lokalt samarbete utvecklas.

I ett lokalt avtal anges särskilt vilka samarbetsområden som församlingarna avser att utveckla. Som tidigare fastslagits är en förutsättning för att ett sådant lokalt avtal ska kunna träffas att dopseden inom Equmeniaförsamlingen är sådan att omdop inte praktiseras. I och med tecknandet av det lokala avtalet har församlingarna gjort en sådan överenskommelse. Eftersom ett lokalt avtal ska godkännas av domkapitlet i enlighet med 59 kap. 7 § i kyrkoordningen, säkras detta. I samband med det lokala avtalet ska, om det även avser att pastor och präst ska kunna tjänstgöra för varandra, en behörighetsförklaring ske enligt kyrkoordningens regler.

På en ort där avtal träffats om en närmare samverkan mellan en församling i Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan innebär skifte på präst- och pastorstjänster att nya behörighetsförklaringar ska ske.

Kyrkorättsliga konsekvenser

Överenskommelsen för inte med sig något behov av ändringar i kyrkoordningen.

I kyrkoordningens kapitel 59 om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund finns bestämmelser om överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan. Sådana beslut fattas av kyrkomötet. Den föreslagna överenskommelsen omfattas av denna bestämmelse. Kyrkoordningen innehåller även i kapitel 31 och 32 bestämmelser om hur ordinerade, präster eller diakoner, från andra samfund kan behörighetsförklaras inom Svenska kyrkan. I de nuvarande bestämmelserna i Kyrkoordningen ryms således den föreslagna överenskommelsen i denna del.

Överenskommelser mellan Svenska kyrkan och andra samfund kan ha olika karaktär. Denna överenskommelse innebär en partiell kyrkogemenskap, ett ramverk för att göra lokal ekumenisk samverkan möjlig. Kyrkostyrelsen menar att Svenska kyrkan kan ha ekumeniska överenskommelser med skilda samfund som är olika långtgående till sin karaktär.

Inom Svenska kyrkan utövas tillsyn över de lokala församlingarna av biskop och domkapitel. Den föreslagna överenskommelsen är utformad så att den ligger inom det ramverk som gäller för sådan tillsyn i och med att de lokala avtalen ska godkännas inom respektive samfund, för Svenska kyrkans del av domkapitlet inom respektive stift.

Kyrkostyrelsen menar att överenskommelsen är en god grund för ett lokalt ekumeniskt samarbete och konstaterar att den inte föranleder några ändringar i kyrkoordningen.

När det gäller de kyrkliga handlingarna vill kyrkostyrelsen särskilt framhålla att ett avtal och en behörighetsförklaring inte inbegriper att den enskilde prästen eller pastorn får tillstånd att förrätta vigsel i det andra samfundets ordning. Det är Kammarkollegiet som förordnar vigselförrättare och respektive samfund har att vända sig dit för att få en person prövad som vigselförrättare inom samfundet.

Ekumeniska konsekvenser

Det är självklart för kyrkostyrelsen att de tidigare ekumeniska överenskommelserna med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan nu följs upp med en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan. Equmeniakyrkan är ett nytt samfund med sina rötter i skilda traditioner. Den har ännu av naturliga skäl inte helt funnit sin form. Den betonar starkt sin ekumeniska identitet och Svenska kyrkan bör i stor öppenhet finna vägar till lokal samverkan med dess församlingar.

Inom den internationella ekumeniken har flera olika avtal träffats och flera dialoger pågår mellan samfund från olika kyrkotraditioner. Inom Lutherska världsförbundet fortsätter dialogen med de reformerta kyrkornas världsallians. Den senaste dialograpporten *Communion: On Being the Church* (2014) framhåller att de teologiska skillnaderna mellan kyrkotraditionerna inte längre är ett hinder för kyrkogemenskap. Svenska kyrkan följer sedan lång tid arbetet inom Leuenbergöverenskommelsen, en överenskommelse som främst hanterar frågeställningar mellan lutherska och reformerta kyrkor på kontinenten. I USA har Evangelisk-lutherska kyrkan i Amerika ekumeniska överenskommelser både med de reformerta kyrkorna samt med den episkopala kyrkan. En dialog mellan den Baptistiska världsalliansen och Lutherska världsförbundet avslutades 1989 men dialogen har inte återupptagits sedan dess. Sedan dokumentet *The Church. Community of Grace*, utarbetades i en dialog mellan Lutherska världsförbundet och Metodistiska världsrådet har många överenskommelser tecknats mellan kyrkor av de båda traditionerna.

Inom den anglikanska kyrkogemenskapen har en dialog förts med Metodistiska världsrådet vilken 2015 resulterade i rapporten *Into All the World. Being and Becoming Apostolic Churches*. Med denna som grund har den Irländska anglikanska kyrkan träffat avtal om kyrkogemenskap med den irländska metodistkyrkan. En dialog mellan den anglikanska kyrkogemenskapen och de reformerta kyrkorna har nyligen återupptagits. Mellan den Engelska kyrkan och den Evangeliska kyrkan i Tyskland framlades 1988 Meissen-överenskommelsen som deklarerar en långtgående enighet mellan kyrkorna men ännu inte full utbytbarhet av präster i de två traditionerna. I England finns även lokala ekumeniska projekt av olika slag där den anglikanska församlingen samarbetar med en annan församling med vars kyrka ännu inget avtal om fullständig kyrkogemenskap antagits.

Kyrkostyrelsen kan alltså konstatera att den ekumeniska utvecklingen internationellt är mycket bred. Alltefter sin historia och den lokala situationen utvecklar samfunden ekumeniska överenskommelser med olika kyrkosamfund. Överenskommelserna är olika långtgående till sitt innehåll. Kyrkostyrelsen noterar att den nu föreslagna överenskommelsen till vissa delar liknar de lokala ekumeniska projekt som finns inom den Engelska kyrkan, där den lokala församlingen kan samverka med en församling från annat samfund på olika nivåer. Under dialogens gång har Svenska kyrkans ekumeniska partner under hand hållits informerade.

Kyrkostyrelsen gör bedömningen att den föreslagna överenskommelsen inte påverkar tidigare överenskommelser om kyrkogemenskap med andra samfund. Den bidrar i stället till den fortsatta ekumeniska utvecklingen och fördjupar den kristna enheten.

Barnkonsekvensanalys

KsSkr 2016:5

För barn till Svenska kyrkans medlemmar torde en ekumenisk överenskommelse främst ha betydelse där lokala avtal om samverkan träffas. I de familjer där föräldrar är med i de respektive olika kyrkorna underlättar också överenskommelsen för dessa att leva ett gemensamt kristet liv. Ur barnens synpunkt finns endast fördelar med överenskommelsen.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 maj 2016.

Närvarande: Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Anna Lundblad Mårtensson, Eric Muhl, Ulla Richardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Britt Sandström.

Föredragande: Kyrkosekreterare Cristina Grenholm

Kyrkostyrelsen beslöt i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:5 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan.

Särskild mening av Dag Sandahl

Enligt min mening är Överenskommelsen med Equmeniakyrkan alls inte så genomarbetad att den kan antas. Ett avgörande problem är frågan om dopet. I BEM-dokumentet slogs fast att dopet är en handling som inte kan upprepas. ”Varje praxis, som kan tolkas som ’omdop’, måste undvikas.”

Här är den klassiska konfliktpunkten med den baptistiska traditionen. När Equmeniakyrkan bildades togs denna konflikt in i det nya sammanhanget. Det borde ha betytt ett djupare teologiskt arbete i dopfrågan. Ekumenik handlar om att söka den enhet Jesus bad om och är en allvarlig syssla med utrymme för rannsakande dialog och inte bara en kyrkopolitisk syssla för fusioner i fromhetsbranschen, när marknadsandelarna sviktar och det därför räcker med hästhandlaruppriktighet.

Vid föredragningen för kyrkostyrelsen sas att Equmeniakyrkan skulle fortsätta samtala. Det intryck som gavs var att Equmeniakyrkan behövde ett internt samtal. Någon egentlig rapport från Equmeniakyrkans kyrkokonferens kunde dock inte lämnas. Jag ser nu (Världen idag 11 maj) att Equmeniakyrkans kyrkostyrelse la fram ett tilläggsförslag vid debatten om dopet att fortsätta samtalen om hur de lokala avtalen ska se ut när det handlar om det som vi kallar omdop – men inte baptisterna. Det är just den hållningen som i praktiken innebär ett underkännande av Svenska kyrkans dop som ett autentiskt kristet dop. Kyrkokonferensen antog detta tilläggsförslag.

Hade kyrkostyrelsen fått veta det, bedömer jag det som mer osäkert att förslaget till överenskommelse kunnat läggas fram. Ett av ombuden vid konferensen uttrycker saken så: ”För oss känns det märkligt att de som vill ingå avtal lokalt med Svenska kyrkan måste frånsäga sig rätten att ta emot människor som kanske kommer och säger att ’även om jag en gång blev barndöpt, så är det först nu som jag kommit till tro på Jesus Kristus och vill ta steget att döpa mig.’ Tydligare än så kan problemet knappast formuleras.

Min hållning är enkel: Equmeniakyrkan bör lösa de egna frågorna om dopsynen innan en överenskommelse med Svenska kyrkan träffas. Så gestaltas en ekumeniskt ansvarig hållning.

Bilaga 1. Samtalsdelegationens förslag

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan

Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vigningen/ordinationen och sakramenten.

Vi bejakar

- ◆ varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;
- ◆ vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang;
- ◆ att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor;
- ◆ vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande;
- ◆ varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive kyrka som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag;
- ◆ att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.

Vi vill

- ◆ fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i tro, gudstjänst och liv;
- ◆ stärka våra kyrkors ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet;
- ◆ verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld;

Vi uppmanar församlingarna att

- ◆ se medlemmar i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att delta i våra församlingars liv;
- ◆ som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- ◆ där lokala behov påkallar, upplåta våra kyrkor åt varandra;
- ◆ verka för ökad samhörighet och samverkan med andra kristna församlingar på orten;
- ◆ där lokala pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

Kommentarer och bakgrundstext till den ekumeniska överenskommelsen

Förslaget till ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan återfinnes på föregående sida. Dokumentets följande delar belyser frågor som varit särskilt viktiga i överläggningarna mellan kyrkorna. Av naturliga skäl finns ingen fullständig framställning av kyrkornas ställningstaganden i de skilda sakfrågorna.⁴

Inledning

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan har antagit en nationell ekumenisk överenskommelse som vill underlätta för församlingar att teckna samarbetsavtal.

De båda samfundet har olika karaktär. Svenska kyrkan är episkopal, med biskopar som ledare av stiftet, med ärkebiskopen som kyrkoledare och med präster och diakoner som delar av kyrkans vinningstjänst. Men Svenska kyrkan är också synodal, med både icke-vigda och vigda som förtroendevalda i församlingar, i stiftets styrelser och i kyrkomöte och kyrkostyrelse. Kyrkan är demokratiskt uppbyggd med ett avgörande inflytande från de förtroendevalda. Den har en evangelisk-luthersk bekännelse och antagna bekännelseskriterier. De liturgiska böckerna är gemensamma för hela kyrkan och speglar kyrkans tro, bekännelse och lära. Svenska kyrkan är rikstäckande med församlingar över hela landet. Medlemskap erhålls i huvudsak genom dopet. Den är en öppen folkkyrka enligt sin egen självförståelse och ställer inga bekännelsekrav på sina medlemmar men är en bekännelsekyrka och betonar Guds nåd i mötet med människan.

Equmeniakyrkan har bildats av de tre tidigaste frikyrkosamfundet i Sverige, Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan. Den har församlingar över hela landet. Kyrkan betecknar sig som *En kyrka för hela livet där mötet med Jesus Kristus förvandlar – mig, dig och världen*. Församlingarna är självständiga men förenas med varandra i en kyrkogemenskap i solidaritet och gemensamt ansvar. Men Equmeniakyrkan är inte bara demokratiskt synodal, den har också ordinerade pastorer och diakoner som fått ett särskilt uppdrag att förkunna, förvalta sakramenten, utöva omsorg om människor och leda församlingarnas liv. Kyrkans andliga ledare och främste företrädare är kyrkoledaren som avskiljs vid kyrkokonferensen. Det finns även biträdande kyrkoledare och regionala kyrkoledare. För Equmeniakyrkan är både dopet och det personliga ställningstagandet centralt för medlemskap.

Både Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan söker Kristi kyrkas enhet. Denna överenskommelse inleds med följande gemensamma grundläggande förståelse av kyrkornas uppdrag.

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vinningen/ordinationen och sakramenten.

⁴ Texten är reviderad och förtydligad av samtalsdelegationen efter remissbehandlingen.

Båda kyrkorna är delar av Kristi världsvida kyrka och är kallade att verka för kyrkans synliga enhet. Equmeniakyrkan lägger fast sin syn på kyrkan som en enda och kyrkans kallelse till enhet i artikel 2 i *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*.

Kyrkan är en enda, helig, universell och apostolisk. Kyrkan är en enda, vilket speglar enheten hos Gud, den treenige, med vilken kyrkan lever i gemenskap. Enhetens grund finns i Gud som Fader, Son och Ande. Kyrkan är Kristi kropp, den heliga Andens tempel och Guds folk. Den är kallad att ge uttryck för enhet inom ramen för mänsklighetens och hela skapelsens mångfald. Kyrkan är helig därför att den är skapad och utvald av Gud. Kyrkan är universell därför att den överskrider alla gränser och förkunnar evangelium för alla människor och hela skapelsen. Kyrkan är apostolisk därför att den är sänd i världen. Den vilar på apostlarnas och profeternas grund och har Kristus som hörnsten.⁵

Svenska kyrkans ekumeniska grund finns förklarad i den Augsburgska bekännelsen.

Kyrkan är de heligas samfund, i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense ifråga om evangeliets lära och förvaltningen av sakramenten.⁶

I kyrkoordningens avsnitt om Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund betonas kallelsen till enhet.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och har en kallelse till kyrkans synliga enhet. Utifrån kyrkans tro på Gud som skapande, upprättande och livgivande i hela världen, är den vidare ekumeniska kallelsen att verka för kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition.⁷

Beskrivningarna skiljer sig något men för båda kyrkorna är således enheten ett centralt uppdrag och en kallelse.

I de samtal som nu förts mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är det tre aspekter som är vägledande när de söker enhet med varandra. Det är det bibliska budskapet och uppmaningen från Kristus om att söka enhet, det är deltagandet i Guds mission i världen och det är mötet med samhället och de utmaningar det ställer kyrkorna inför.

Det som redan har uppnåtts i de ekumeniska överenskommelserna och de tidigare genomförda dialogerna är av stor betydelse. Dessa har inneburit ett närmande mellan de olika samfundens främst på lokal nivå där ett samarbete har växt fram på flera håll. Dialogerna har hjälpt kyrkorna att fördjupa sin förståelse av det som tidigare har varit konfliktpunkter mellan dem. En vilja till ytterligare fördjupning och förnyelse av vad som redan åstadkommit bär denna överenskommelse.⁸

⁵ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 2.

⁶ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957 s. 59, Augustana VII.

⁷ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, Fjortonde avdelningen: Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund. Inledning.

⁸ Enhetens motiv och utmaningar behandlas bland annat i *Ekumenisk överenskommelse* 2008 s. 19–24.

Kallelsen till enhet

Jesus Kristus bad i sin översteprästerliga förbön om lärjungarnas enhet, för att världen ska tro. Enheten är central för Jesus och han kopplar samman lärjungarnas och kyrkans enhet med den förening han själv har med sin Fader. Det avser en enhet, som visserligen präglas av mångfald i uttryck och gestaltning, men som ändå inte skiljer lärjungarna, och kyrkorna från varandra.

Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss. Då skall världen tro på att du har sänt mig. Joh 17:21.

I Efesierbrevet talas det om den andliga enheten. Dopet till Kristus är det synliga och förenande tecknet på den enhet, tro och tjänst som Guds folk delar. Aposteln understryker innehållet och betydelsen av detta när han skriver:

Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp: En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt. Ef 4:3–6.

I det bibliska vittnesbördet från den första kyrkan berättas både om spänningar och gemensamma beslut. Frågan om enheten var central redan då. Jesus kopplar samman enheten med möjligheten till tro; splittring hindrar människor att tro på honom som Guds Son. Efesierbrevet talar om den andliga enheten och nämner viktiga karaktäristika. I dessa kan kristna och kyrkor i alla tider spegla sig.

Hoten mot enheten fanns redan när apostlarna sökte förstå sitt uppdrag i förhållande till den omgivande världen. Så här formuleras det i ett aktuellt ekumeniskt dokument från Kyrkornas världsråd (KV):

Vikten av kristen enhet när det gäller kyrkans uppdrag och identitet framgår tydligt redan i Nya testamentet. I Apostlagärningarna 15 och Galaterbrevet 1–2 är det tydligt att uppdraget att predika för hedningarna medförde spänningar och hotade att skapa splittring mellan de kristna.⁹

Frågan om kyrkans uppgift i världen var nära att skilja de kristna från varandra men kyrkan höll samman fram till splittringen mellan öst och väst 1054. Reformations-tidevarvet medförde ytterligare uppdelningar i olika samfund. Den moderna ekumeniska rörelsen föddes på missionsfälten, där insikten växte att splittringen, när de nationella kyrkorna etablerade sina egna kyrkor i andra delar av världen, undergrävde evangeliets trovärdighet och kraften i det diakonala uppdraget. I dag förenar uppgiften att söka enhet kristna och kyrkor med varandra utifrån samtidens utmaningar. Det är inte i första hand en organisatorisk enhet, utan en enhet som gör att kyrkorna i mångfald kan verka tillsammans. Enhetssträvandena och kyrkans uppdrag i världen har ett nödvändigt samband, båda djupt förankrade i evangeliet.¹⁰

⁹ Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014 s. 16.

¹⁰ Sambandet mellan enhet och uppdrag speglas i två nya dokument från Kyrkornas världsråd: Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014, Tillsammans för livet 2013.

Att delta i Guds mission

Delaktigheten i Guds mission, *Missio Dei*, i världen är central. Det handlar inte främst om en kyrklig aktivitet utan om förståelsen av Gud som en missionerande Gud i ett trinitariskt perspektiv. Tron på Gud Fadern som sänder Sonen i världen, Fadern och Sonen som sänder Anden fördjupas med förståelsen att Fadern, Sonen och Anden sänder kyrkan in i världen. Gud är inte bara den som sänder, Gud är också sändningens innehåll. Kyrkan är ett instrument för Guds sändning i världen. Att vara med i Guds sändning i världen är att delta i Guds kärlek till människan, för Gud är kärlekens källa. Det handlar om Guds rörelse till människorna.¹¹

Det senaste missionsdokumentet från KV *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i en värld i förändring* (2013) vidgar perspektivet än mer mot hela världen, *oikumene*, och skapelsen.

Gud sände inte Sonen för att frälsa enbart mänskligheten eller bara ge oss en del av frälsningen. Evangeliet innebär goda nyheter för varje del av skapelsen och för varje nyans av våra liv och samhällen. Det är därför nödvändigt att känna igen Guds mission i en kosmisk mening och att bejaka allt liv. Hela *oikumene* är förenat i Guds livsväv. Det finns uppenbara hot mot vår planets framtid.¹²

Guds mission i världen avser inte bara människan, den avser hela skapelsen. Målet är en försonad mänsklighet och en förnyad skapelse. Guds handlande berör det sociala och politiska livet i världen och kyrkans uppgift är att se och delta i Guds verk.

Mission är överflödet av den oändliga kärleken i treenigheten. Guds mission börjar med skapelsen. Skapelsens liv är sammanflätat med Guds liv. Guds andes mission omfattar oss alla i en oändlig nådesakt. Vi är därför kallade att röra oss bortom ett snävt människocentrerat synsätt för att istället omfamna mission som ger uttryck för vår försonade relation med allt skapat liv. Vi hör jorden ropa när vi lyssnar till ropen från de fattiga och vi vet att från dess början har jorden ropat till Gud över mänsklighetens orättvisa (1 Mos 4:10).¹³

Mission är ett dominerande motiv som kallar kyrkorna att finna fördjupad gemenskap. Det lyftes fram i bakgrundsdocumentet till överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan och i slutrapporten från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet. Även i Equmeniakyrkans och Svenska kyrkans officiella dokument kommer denna missionsmotivering till uttryck.¹⁴

Samhällets utmaningar

Mycket har förändrats sedan 1800-talet då flera nya samfund växte fram i kritisk reaktion gentemot enhetskyrkan. Kyrkornas konfliktfrågor är nu helt andra än de var i det enhetssamhälle som då präglade Sverige. Sekularisering, individualism, den mångreligiösa utvecklingen, olika typer av extremism, främlingsfientlighet och ett

¹¹ Tillsammans för livet 2013, s 7, Mission and Evangelism in Unity Today 1999, Engelsviken 2009.

¹² Tillsammans för livet 2013 s. 8.

¹³ Tillsammans för livet 2013s. 13 f.

¹⁴ Ekumenisk överenskommelse 2008 kap 1, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptist-samfundet 2011s. 4, 8 f, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art 32.

andligt sökande som inte nödvändigtvis ser institutionell religion som ett alternativ, allt detta och mycket annat ställer kyrkorna gemensamt inför nya utmaningar. De ekumeniska strävandena handlar inte om snävt inomkyrkliga frågor, utan om behovet av att gemensamt ta ansvar i Guds mission idag lokalt och globalt.

I sina stadgar uttrycker Equmeniakyrkan sitt ansvar i samhället.

Equmeniakyrkan vill värna rätten och avslöja orätten, uppmuntra till delaktighet och medansvar i samhället, bidra till utjämning av världens resurser, verka för fred och försoning samt ta sitt ansvar för att förvalta Guds skapelse.¹⁵

Svenska kyrkan ser på sin kallelse i samhället på liknande sätt.¹⁶

Människor i utsatta livssituationer

Även i Sverige finns människor som är särskilt utsatta och där samhällets skyddsnät inte räcker till. Dessa människor söker ofta kyrkornas stöd. Genom sitt sociala arbete, sin diakoni, vill kyrkorna möta dessa behov.

Diakoner som vigs till tjänst i Svenska kyrkan lovar att ”försvara människors rätt och stå på de förtrycktas sida”. De som ordinerats till diakoner i Equmeniakyrkan har bland annat till uppgift att ”särskilt stödja människor i utsatta livssituationer och stå på de förtrycktas sida.”¹⁷

Människor i utsatta livssituationer frågar sällan efter konfessionella skillnader. Ett fördjupat samarbete mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan ger större möjligheter att möta människor med diakoni och tjänst och visa att den utsattes behov går före konfessionella skillnader och därmed också bli ett svar på Jesu bön om enhet.

Utanförskap

Människors förutsättningar och möjligheter skiftar i det svenska samhället. Förutsättningarna skiljer sig inte bara mellan dem som har det gott ställt och dem som är mindre bemedlade utan också mellan dem som bor i storstad och dem som bor i glesbygd. Utbildning och hälsa är viktiga faktorer för arbete och ett gott liv. Ibland uppfattar sig människor stå utanför det etablerade samhället och har låg tilltro till sina möjligheter att förbättra sin framtid. Jämställdheten mellan könen kan fortfarande förbättras.

Kyrkorna utmanas av att människor på olika sätt står utanför eller upplever sig stå utanför det svenska samhället. Kyrkan har inte alltid agerat i människovärdes- och rättvisefrågor i samhället, men har alltmer tagit sig an denna uppgift. Den profetiska rösten måste höras och diakonins gärningar utföras. Gud verkar i världen och ger människor, kristna och alla av god vilja, ansvar att verka för ett gott liv.

Etnisk mångfald

Den etniska mångfalden är en bestående del i det svenska samhället. Ungefär en femtedel av Sveriges befolkning har rötter i någon annan del av världen och bland dessa finns det många för vilka tro och religion är naturliga och omistliga livsfakto-

¹⁵ Stadgar för Equmeniakyrkan 2011 § 1, mom. 4.

¹⁶ En livsbefrämjande tro som vår drivkraft 2013, *Mission. Förvandling - Försoning - Upprättelse* 2009.

¹⁷ Diakonvigning, Den svenska kyrkohandboken 2003, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 36.

rer. Många kristna från andra delar av världen söker sig till svenska kyrkor och församlingar.

För de svenska kyrkorna är det en gemensam angelägenhet att möta människor från andra länder som uttrycker behov av tro och tillhörighet. Även här har Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan ett gemensamt ansvar att aktualisera frågor om människovärde och global solidaritet och samhörighet.

Sekularisering

Begreppet sekularisering används ofta för att beskriva religionens minskande betydelse i ett land eller en kultur. Samtidigt som begreppet används som en beskrivning av Sverige så tillhör en majoritet av befolkningen en religiös gemenskap, som dock inte alltid är kristen. Immigrationen till Sverige för med sig att religionens betydelse och synlighet ökar i samhället. Det är fler som räknar med en högre makt eller en Gud än de som kontinuerligt deltar i gudstjänst och annan kyrklig verksamhet. Sekularisering, individualism, den mångreligiösa utvecklingen och ett andligt sökande som tar sig andra uttryck än i de institutionella kyrkorna är nya utmaningar. När delaktigheten i religiöst liv och riter minskar, minskar både kunskapen och erfarenheten om de berättelser som ger nycklar för att tolka livet i historiska och religiösa perspektiv. Det är en gemensam uppgift att möta denna brist av levande kunskap om och erfarenhet av tro och religion.

Polarisering

Efter terrorattentaten i USA den 11 september 2001 tenderar frågor om tro och religion att bli alltmer polariserade. Religiöst extrema grupper terroriserar andra och religionen har blivit allt mer närvarande i världspolitiken. Misstänksamhet mot det främmande i allmänhet och islam i synnerhet finns också i det svenska samhället. Moskéer och synagogor hotas och utsätts för förstörelse. Enskilda personer trakasseras för att de klär sig på ett sådant sätt att de kan förknippas med en viss religion. Det finns både islamofobi och antisemitism i Sverige.

Migrationen till Sverige har ökat starkt och är en utmaning för samhället men också för kyrkorna. I det goda samhället samverkar många krafter för att möta dem som tvingats lämna allt för att finna en tillflykt. Här kan Eumeniakyrkan och Svenska kyrkan tillsammans bidra till ett mänskligt, varmt och öppet klimat och till integrationen. Ett gemensamt uppdrag är också att värna religionsfriheten och alla människors rätt att uttrycka tro och tillhörighet.

Fred, klimatfrågan och mänskliga rättigheter

De globala utmaningarna är många. De handlar om fred i världen och vägar till att bygga fred. De handlar om respekt för de mänskliga rättigheterna, för kvinnors och barns rätt till värdiga liv och möjlighet till utveckling. De handlar vidare om att ta ansvar för kommande generationers livsmiljö. Den ekonomiska utvecklingen, skillnaderna mellan världens rika och fattiga och vägar till att nå en utjämning ställer krav på alla världens samhällen till anpassning och bistånd. Jordklotets överlevnad med de långsiktiga klimatförändringarna fordrar ändrad livsföring och påverkar redan idag de allra fattigaste. De globala frågorna är en angelägenhet för politiker och samhällsinstitutioner men också för kyrkorna som tillsammans kan ge röst åt dem som ingen röst har och understryka gemensamma mänskliga värden.

Genom KV deltar Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan tillsammans med andra kyrkor i arbetet för fred, rättvisa och mänskliga rättigheter och samförstånd mellan

länder, folk och konfessionella familjer. Ett fördjupat samarbete mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan skulle ytterligare stärka engagemanget i KV och vara ett uppfordrande tecken på kristen enhet.

Den lokala enheten

De utmaningar som möter kyrkorna i samhälle och värld söker inte konfessionella svar. Därför är fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan ett bidrag till att kyrkorna framträder samlade i Sverige.

I direktiven för samtal mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan anges att syftet med en överenskommelse är att den ska vara till stöd för lokal samverkan. Denna riktlinje härrör ur konkret erfarenhet, nämligen att det är på den lokala församlingsnivån som tidigare överenskommelser har haft sin stora betydelse.¹⁸ Den kan också principiellt motiveras av den grundläggande enhetsvision som KV förespråkar så som den formulerades i New Delhi 1961:

Alla kristna på varje ort är enligt Guds vilja och efter den gåva Gud vill skänka kallade till full gemenskap med varandra och att leva i gemenskap med hela Kristi kyrka. Det gemensamma gudstjänstfirandet, förkunnelsen, nattvardsfirandet och samhällstjänsten vittnar om denna gemenskap.¹⁹

Det finns olika tolkningar av vad gemenskap på lokal nivå kan innebära. I internationell ekumenik skiljer man mellan fullständig gemenskap (*full communion*) eller partiell gemenskap (*partial communion*). Här handlar det inte om kyrkogemenskap i bemärkelsen ”*full communion*”, utan uttrycket fördjupad gemenskap används i detta dokument och kvalificerar den ekumeniska överenskommelsens karaktär. I fullständig kyrkogemenskap brukar kvarvarande teologiska skillnader inte anses utgöra hinder för ett fullt ut delat kyrkligt liv. I den fördjupade gemenskapen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan finns det dock teologiska skillnader som behöver hanteras lokalt. Därför skiljer sig denna relation i vissa avseenden från gemenskapen som t.ex. Svenska kyrkan har med kyrkorna i Borgå-gemenskapen eller Equmeniakyrkan har med United Methodist Church. Denna överenskommelse får tolkas utifrån det grundläggande perspektivet att den ska utveckla förutsättningar för större konkret gemenskap och samverkan på lokal nivå. Det står i samklang med den grundläggande synen om den lokala församlingen som den viktigaste platsen för kyrkans enhet.

Grunden är den ekumenik i församlingen som direkt påverkar kristna människors dagliga liv när församlingen söker kontakt med andra kristna, lär känna deras traditioner, ber och firar gudstjänst tillsammans och samverkar i olika uppgifter där möjlighet finns.²⁰

På varje ort kan församlingarna med stöd i överenskommelsen utveckla ett större eller mindre samarbete och hitta vägar till ökad gemenskap. Så syftar genomgående i detta dokument termen ”överenskommelse” på det som har formulerats på sam-

¹⁸ Se bilaga 2.

¹⁹ Boëthius *et al.* 1962. Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 21 f.

²⁰ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, 14:e avdelningen. Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund, Inledning.

funds nivå som grund för den samverkan som sker på lokal nivå och som där kan regleras i ”avtal”.

Bakgrund

Den ekumeniska processen

Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet antog 2009 en avsiktsförklaring om att bilda ett nytt gemensamt kyrkosamfund. I inledningen till avsiktsförklaringen angavs att de ekumeniska överenskommelser som Metodistkyrkan i Sverige respektive Svenska Missionskyrkan hade med Svenska kyrkan skulle föras vidare.

Equmeniakyrkan bildades i juni 2011 av Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan. En teologisk grund antogs tillsammans med stadgar för det nya samfundet.²¹

De tre samfundet hade inlett sitt samarbete i början av 1900-talet med bildandet av Frikyrkliga Samarbetskommittén som under 1950-talet föreslog en federation av de då existerande frikyrkorna i Sverige. Detta förslag avvisades bland annat av det skälet att flera menade att det inte räckte med att bilda en federation – med fortsatta olikartade strukturer för de olika samfundet – utan såg fram emot ett nytt samfund som på sikt skulle ersätta de tidigare.

Under 1960-talet påbörjades en utveckling som ledde till bildandet av gemensamma församlingar; det var framförallt baptist- och missionsförsamlingar som gick samman. 1969–1971 genomfördes de så kallade tresamfundssamtalen som syftade till att bilda ett gemensamt samfund mellan Metodistkyrkan i Sverige, dåvarande Svenska Missionsförbundet och Svenska Baptistsamfundet. Tiden var dock ännu inte mogen för ett nytt samfund.²²

Equmeniakyrkans identitet formas i spänningsfältet mellan det gamla och det nya. De tre samfund som bildat den nya kyrkan bar på långa traditioner och erfarenheter både lokalt och nationellt av att ha tolkat evangeliet och försökt leva ut det i ord och handling i samhället. Det nya utgörs av Equmeniakyrkans antagna teologiska grunddokument, stadgar, verksamhetsplaner och strategidokument. Till det kommer ett nytt nationellt kansli och ett nytt ledarskap. Samtidigt kommer Equmeniakyrkans identitet till uttryck genom dess församlingar som inte är nya i samma mening som kyrkan. För närvarande pågår lokalt processer där församlingar byter namn och antar nya stadgar i samklang med Equmeniakyrkans grunddokument. Flertalet församlingar har ännu inte bytt namn utan lever med en lokal identitet inom den nya kyrkan.

De tre samfund som bildat Equmeniakyrkan har länge och på olika sätt relaterat till Svenska kyrkan. De överläggningar som nu genomförts mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan tar hänsyn till de senaste årens utveckling samtidigt som det finns ett omfattande material rörande tidigare relationer. Detta material, som inte tryckts om i detta dokument, återfinns som hänvisningar i texten men också i den avslutande bibliografin och litteraturlistan.

En inventering har utförts rörande hur det lokalekumeniska arbetet gestaltats efter tidigare överenskommelser. I de fall församlingar samverkar med varandra samarbetar i stort sett alla omkring gudstjänsten medan ungefär hälften samverkar omkring diakoni. Andra områden där samarbete är vanligt är barn- och ungdoms-

²¹ *Stadgar för Equmeniakyrkan 2011; Teologisk grund för Equmeniakyrkan 2014.*

²² För de olika processerna under 1900-talet se Bergsten 1995 och Selinder *et al.* 2008.

arbete och musikverksamheten. De församlingar som samverkar med varandra är mycket nöjda med sitt samarbete och fyra av fem har skrivit samarbetsavtal med varandra. Det stärker uppfattningen att det finns starka skäl att fortsätta samverkan och sluta en ekumenisk överenskommelse mellan samfunden. En sammanfattning av enkätens resultat återfinns i bilaga 2.

Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan

Samtalen mellan Svenska Missionsförbundet och Svenska kyrkan inleddes 1965 och en rad gemensamma dokument har utarbetats sedan dess i vilka de ekumeniska frågorna förtydligats och fördjupats.²³ Efter mer än fyrtio års samtal beslutade Svenska Missionskyrkans kyrkokonferens och Svenska kyrkans kyrkomöte om en ekumenisk överenskommelse som undertecknades 2006.

I sammanfattning bestod överenskommelsen av tre delar:

Kyrkorna erkänner varandra som apostoliska kyrkor med gemensam bekännelse av den apostoliska tron och gemensam förståelse av sakramenten. Kyrkorna erkänner varandras vignings- respektive ordinerade tjänster samt gemensam tjänst inom ramen för lokalt samarbetsavtal. Vid övergång till den andra kyrkans tjänst tillämpas inte reordination.

Kyrkorna vill öppna för gemensamt gudstjänstliv, fördjupa gemenskapen i samråd om tro och liv, upplåta varandras kyrkor för till exempel vigsel och begravningar, stärka sina ekumeniska relationer i Sverige och bidra till att andra kyrkor i den världsvida gemenskapen verkar för närmare samhörighet.

Kyrkorna uppmanar sina församlingar, där förutsättningar finns, att genom lokala samarbetsavtal dela ett gemensamt liv i gudstjänst, uppdrag och tjänst, välkomna medlemmarna i kyrkorna att ta emot sakrament och pastorala tjänster, inbjudas varandra vid mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare och verka för ökad samhörighet med andra församlingar.²⁴

I anslutning till den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan har drygt sjuttio lokala samarbetsavtal tecknats.

Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan

Den första samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan arbetade under perioden 1979–1985. En internationell dialog fördes samtidigt mellan Lutherska världsförbundet (LVF) och World Methodist Council (WMC) vilken gav rekommendation om predikstols- och altargemenskap. Slutrapporten i den svenska dialogen gav följande rekommendation:

²³ Följande rapporter har lagts fram: *Samtal om samverkan: Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet* 1971, *På väg mot kyrkogemenskap (ej publicerad)* 1990, *Guds kyrka och en levande församling* 1995, *På väg mot djupare enhet* 2000, *Förslag till överenskommelse* 2004.

²⁴ Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 3 f. (Själva överenskommelsen är från 2006, men finns publicerad med förklarande kommentarer i denna bok från 2008.)

Vi rekommenderar de beslutande organen i respektive kyrkor, att på grundval av här redovisade enighet

- erbjuda varandra full förkunnelse- och sakramentsgemenskap
- erkänna ordinationens giltighet i det andra samfundet och i samband därmed öppna möjlighet för det andra samfundets präster/biskopar att assistera vid präst- och biskopsvigning.

Konsekvenserna av dessa beslut bör bli att gemensamma gudstjänster med sakramentsförvaltning kan hållas att präst ej reordinerar vid övergång till tjänst i det andra samfundet att båda samfunden behåller sin organisatoriska självständighet att möjlighet till organisatorisk kyrkogemenskap i samarbetskyrkans form öppnas.²⁵

Årskonferensen i Metodistkyrkan i Sverige ställde sig 1985 bakom rapporten. Svenska kyrkan beslöt 1988 att först reda ut den inomkyrkliga relationen till Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS) och därefter ta ställning till relationen till Metodistkyrkan i Sverige.

En andra samtalsdelegation tillsattes 1990 och den upprepade rekommendationerna med tillägget att gemensamma gudstjänster hålls under ledning av ordinerad pastor i Metodistkyrkan i Sverige eller präst i Svenska kyrkan. Dessutom förutsattes att ordinerad präst eller pastor vid ansökan om prästerlig befattning i den andra kyrkan skulle behörighetsprövas med avseende på lämplighet och utbildning samt avlägga prästlöften inför biskop i domkapitel respektive avge lojalitetsförklaring.

Den andra samtalsdelegationens rekommendationer antogs av de beslutande organen i Metodistkyrkan i Sverige 1992 och i Svenska kyrkan 1993.²⁶

Svenska Baptistsamfundet och Svenska kyrkan

Samtal mellan Svenska Baptistsamfundet och Svenska kyrkan inleddes under slutet av 1990-talet och samtalsomgångarna redovisade sina resultat i tre rapporter.²⁷ I rapporten *Vänskap och samverkan* (2006) konstateras

[...] att vi erkänner varandra som kristna bröder och systrar. Vi bekänner gemensamt att Jesus Kristus är Herre [...] och vi delar samma uppdrag att göra Jesus Kristus känd, trodd och efterföljd i hela världen.²⁸

Den tredje och avslutande samtalsomgången hade uppdraget att undersöka förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse och förslag till lokala avtal. Slutrapporten 2011 anger att det i samtalen varit naturligt att i första hand identifiera och förtydliga det som är gemensamt. Delegationen har påfallande ofta känt igen sig då den trängt fram till frågornas innersta mening. Ändå finns skilda teologiska tolkningar, framför allt när det gäller dopet.

Trots den växande samsynen och nya pastorala förhållningssätt i båda samfunden, kvarstår en skillnad främst i frågan om den principiella möjligheten att en som döpts i tidig ålder utan personlig bekännelse kan

²⁵ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993

²⁶ För samtalsomgångarna se Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Den internationella dialogen återfinns i *The Church: community of grace* 1984.

²⁷ De två första rapporterna *Utmaningar och möjligheter* (2000) och *Vänskap och samverkan* (2006) har publicerats i den sista rapporten Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011.

²⁸ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011s. 70.

genomgå bekännelsesdop senare i livet. Vissa skillnader finns också i ämbets- och kyrkosyn, samt konfirmation. Denna situation gör det svårt att i nuläge ingå en överenskommelse om kyrkogemenskap på samfundsnivå, men det som skiljer uppfattar vi dock inte som hinder för möjligheten till lokal samverkan.²⁹

Slutrapporten anger vidare att ett avgörande skäl för att avsluta samtalen utan konkret förslag till ekumenisk överenskommelse var att Svenska Baptistsamfundet fattat beslut om att arbeta för ett nytt gemensamt kyrkosamfund tillsammans med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan. Uppdraget fördes därför över till det nya samfundet och Svenska kyrkan.³⁰

Kyrkorna i det ekumeniska landskapet

Såväl Equmeniakyrkan som Svenska kyrkan ingår i ekumeniska nätverk med varierande sammansättningar. Det innebär också att det redan finns mötesplatser både nationellt och internationellt där samfunden samverkar i en direkt relation eller som parter inom nationella och internationella kyrkliga organ.

Inom landet påbörjades ett samarbete under 1930-talet inom Svenska ekumeniska nämnden. Denna ekumeniska samverkan utvecklades och fördjupades i en tydligare form när Sveriges kristna råd (SKR) bildades 1992. Rådet utgör nu mötesplats för Sveriges lutherska, romersk-katolska, frikyrkliga och ortodoxa kyrkor. Principen är att Rådet utgörs av *kyrkorna tillsammans*, en organisationsform präglad av ömsesidighet och gemensamt ansvarstagande.

De stora ekumeniska riksmötena under senare delen av 1900-talet utgjorde också gemensamma mötesplatser för inspiration och andlig förnyelse. Med sin öppna och allmänna karaktär med många deltagare från respektive kyrkor erbjöd de goda tillfällen att föra ner ekumeniska impulser och visioner till lokal nivå.

Båda samfunden är också medlemmar i KV med cirka 350 medlemskyrkor och i Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) med cirka 125 medlemskyrkor i Europa. Dessa organ samlar samfund inom de protestantiska, ortodoxa, anglikanska och gammalkatolska traditionerna. Både Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är representerade i KV:s centralkommitté och Svenska kyrkan i KEK:s styrelse.

De båda kyrkorna har även ett stort antal egna ekumeniska överenskommelser med andra samfund som de har till uppgift att på olika sätt vårda och utveckla. Dessa ekumeniska relationer förblir även i fortsättningen något för det enskilda samfundet och överförs inte på den andra kyrkan på grund av denna överenskommelse även om den sammantaget förändrar det ekumeniska landskapet och receptionsprocessen.³¹

Equmeniakyrkan

De ekumeniska och internationella relationer som Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet hade har övertagits av Equmeniakyrkan. Den teologiska grunden för Equmeniakyrkan anger att enhetens grund finns i Gud som Fader, Son och Ande. Kyrkan är kallad att ge uttryck för enhet inom ramen för mänsklighetens och hela skapelsens mångfald.³²

²⁹ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 5.

³⁰ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 6.

³¹ Ekumeniskt behandlat inom Nordiska ekumeniska rådet 1998, se Ekumeniska konsekvenser, 1998.

³² *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 2.

Det nya samfundet är utöver medlemskapet i KV och KEK enligt stadgarna medlem i World Methodist Council (WMC), European Methodist Council (EMC), Baptist World Alliance (BWA), European Baptist Federation (EBF), World Communion of Reformed Churches (WCRC), International Fellowship of Free Evangelical Churches (IFFEC) och SKR.

Genom ett särskilt avtal är Equmeniakyrkan ansluten som förenad kyrka (*Affiliated United Church*) till The United Methodist Church (UMC)³³ och 2015 träffades en överenskommelse om fullständig kyrkogemenskap, ett av flera uttryck för att Equmeniakyrkan vårdar relationen till de sammanhang som bildarsamfundet relaterade till samtidigt som den tydligt söker sig vidare till den ekumeniska rörelsen.

2016, när samtalsdelegationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är i slutfasen av sitt uppdrag, arbetar Den reformerta världsgemenskapen, World Communion of Reformed Churches, med Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran som tidigare antagits av den Romersk-katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet. Medlemskapet i Den reformerta världsgemenskapen har Equmeniakyrkan övertagit från Svenska Missionskyrkan.

Tidigare förde Svenska Missionskyrkan och Stockholms katolska stift ekumeniska samtal vilket bl a ledde till ett ömsesidigt erkännande av varandras dop. Sedan 2015 har Equmeniakyrkan en dialog med Stockholms katolska stift.

Bildarsamfundets internationella samarbetsrelationer har övertagits av Equmeniakyrkan vilket innebär att samfundet på olika sätt relaterar till självständiga kyrkor och samfund i ca 25 olika länder. Vissa av dessa kyrkor är konsekvenser av svensk mission, andra relationer är formade på senare år. Ett betydande antal av kyrkans församlingar har egna relationer till församlingar i en eller flera av de internationella samarbetskyrkorna.

I den nordiska kontexten är förekomsten i Sverige av förenade församlingar i stort sett unik. En förenad församling är en församling som tillhör två eller flera samfund. Mer än hälften av medlemmarna i Svenska Baptistsamfundet tillhörde en förenad församling och en av faktorerna bakom bildandet av Equmeniakyrkan var det faktum att två eller flera av bildarsamfundets församlingar redan förenats lokalt i syfte att uttrycka kristen enhet och stärka evangelisationsuppdraget. Förenade församlingar har även bildats som en konsekvens av utflyttning från landsbygden och minskade möjligheter för en enskild församling att ta ansvar för en kyrkobyggnad och/eller anställning av medarbetare. Även efter bildandet av Equmeniakyrkan finns förenade församlingar i samfundet framförallt med relation till Evangeliska Frikyrkan och Svenska Alliansmissionen. Ett fåtal församlingar i Equmeniakyrkan tillhör även Pingst – fria församlingar i samverkan eller EFS.

³³ World Methodist Council, som bildades 1881, är en sammanslutning av kyrkor i den metodistiska traditionen. WMC har medlemssamfund i 132 länder med sammanlagt ca 75 miljoner medlemmar. United Methodist Church, med vilken Equmeniakyrkan har avtal, samlar ca 13 miljoner metodister, merparten av dem i USA.

European Methodist Council är ett samarbetsorgan för ledare inom den europeiska metodismen. Baptist World Alliance bildades 1905. BWA samlar över 200 baptistsamfund med sammanlagt ca 50 miljoner medlemmar.

European Baptist Federation bildades 1949 och har ett femtiotal medlemssamfund med tillsammans ca 800 000 medlemmar. World Communion of Reformed Churches representerar ca 80 miljoner kristna i bland annat presbyterianska, reformerta och förenade kyrkor i över 100 länder. International Fellowship of Free Evangelical Churches bildades 1948 som ett nätverk av kyrkor och samfund med ett aktivt missionsarbete. Flera av de kyrkor som bildats genom denna mission är idag själva medlemmar i IFFEC.

Svenska kyrkan var tidigt engagerad i den ekumeniska rörelsen när den utvecklades i början av 1900-talet i sin nuvarande form. Ärkebiskop Nathan Söderbloms (1866–1931) engagemang och insatser kom att få en grundläggande betydelse för världsekumeniken och Svenska kyrkans roll som brokyrka i den fortsatta utvecklingen. Det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 blev i det avseendet en viktig milstolpe i den fortsatta processen, framför allt genom att det kom till stånd. Svenska kyrkan har också efterhand kommit att uppfattas som en brobyggarkyrka och förvaltar idag ett omfattande ekumeniskt nätverk såväl internationellt som inom Sverige. I detta ingår relationer mellan vänstift och vänförsamlingar samt den lokala ekumeniska gemenskap som utlandsförsamlingarna deltar i.³⁴

Svenska kyrkan var en drivande kraft när LVF bildades i Lund 1947. Sedan dess har LVF en viktig roll i relationerna mellan kyrkor i den lutherska trostraditionen men har också en betydelsefull ekumenisk funktion.³⁵

De lutherska kyrkorna är ingen homogen grupp. Varierande praxis förekommer bland annat när det gäller utformningen av ämbetet, diakonatets plats i kyrkan och hur de ser på äktenskapsfrågor. Av tradition fogar Svenska kyrkan till den evangelisk-lutherska identiteten även en allmänkyrklig förståelse. Utifrån detta har Svenska kyrkan ibland kallat sig för evangelisk-katolsk.

Gemenskapen inom LVF utgör en viktig resurs, så väl när det gäller teologiska samtal som i samarbetet kring internationell diakoni och mission. Svenska kyrkan har därutöver, som ett resultat av sin historia, ett antal bilaterala relationer, framför allt med lutherska kyrkor, främst i Afrika, Asien och Latinamerika.

Relationen till den Romersk-katolska kyrkan såväl nationellt som internationellt utgör en viktig aspekt av Svenska kyrkans ekumeniska arbete. Den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelseläran som antogs 1999 av den Romersk-katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet innebar att de ömsesidiga fördömandena från reformationstiden förklarades inte längre gälla. Med utgångspunkt i detta arbete har en officiell dialog genomförts mellan å ena sidan den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Svenska kyrkan och å andra sidan Stockholms respektive Helsingfors katolska stift. Dialogen har resulterat i dokumentet *Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv*.³⁶

Borgågemenskapen är en kyrkogemenskap mellan de lutherska och anglikanska kyrkorna i Norden och Baltikum, på de brittiska öarna och den Iberiska halvön. För Svenska kyrkans del har kontakterna och samarbetet med Church of England rötter i tidigt 1900-tal. Olika typer av kontakter har efterhand fördjupats och vidgats så att flera anglikanska och lutherska kyrkor har närmat sig varandra.³⁷

Sedan 1992 genomför Svenska kyrkan samtalsdagar med de ortodoxa kyrkorna om pastorala frågor. Bland annat genom detta initiativ och utifrån samarbetet i SKR

³⁴ För översikter av Svenska kyrkans ekumeniska engagemang se Fagerberg 1987 och Hansson 2014.

³⁵ Lutherska världsförbundet, bildat 1947, är en gemenskap av 144 lutherska kyrkor i 79 länder med ca 72 miljoner medlemmar.

³⁶ Hallonsten & Persson 2000, *Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv: rapport från den katolsk-lutherska dialoggruppen för Sverige och Finland* 2010.

³⁷ Tustin 1993, Österlin 1994. De kyrkor som ingår i Borgågemenskapen är Danska folkkyrkan, Engelska kyrkan, Estniska evangelisk-lutherska kyrkan, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, Evangelisk-lutherska kyrkan i Litauen, Irländska kyrkan, Isländska kyrkan, Kyrkan i Wales, Lettlands evangelisk-lutherska kyrka utanför Lettland, Lusitanska kyrkan (Portugal), Lutherska kyrkan i Storbritannien, Norska kyrkan, Skotska episkopalkyrkan, Spaniens reformerade episkopalkyrka, Svenska kyrkan. Den Evangelisk-lutherska kyrkan i Lettland har observatörsstatus.

har förutsättningar skapats för en dialog med den Serbisk ortodoxa kyrkan i Sverige och med den Koptisk ortodoxa kyrkan. Interkommunion (tillgång till varandras nattvardsbord) etablerades med den Skotska kyrkan 1961. Kyrkogemenskap ingicks med den Oberoende filippinska kyrkan (IFI) 1995 och med den Evangeliska kyrkan i Tyskland 2003. Ett förslag från en ekumenisk dialog mellan Svenska kyrkan och de Gammalkatolska kyrkorna inom Utrechunionen om en överenskommelse om kyrkogemenskap godkändes av kyrkomötet 2015.³⁸

Teologiska frågeställningar

Den tecknade överenskommelsen består av en kort inledning och därefter tre avsnitt i punktform med rubrikerna *Vi bejakar*, *Vi vill*, *Vi uppmanar*. I det första avsnittet *Vi bejakar* behandlas de teologiska frågeställningarna. Termen ”bejaka” används här istället för ”erkänna”. I ekumeniska överenskommelser har ”erkänna” ofta använts så att den kan uppfattas som en teknisk term förknippad med fullständig kyrkogemenskap. Det som bejakas i överenskommelsen anger den teologiska grunden för den fördjupade gemenskapen mellan våra två kyrkor. De två andra avsnitten *Vi vill* och *Vi uppmanar* behandlar överenskommelsens konsekvenser och innehåller en uppmaning till handling. I den mån dessa avsnitt har teologiska konsekvenser behandlas de också i detta kapitel.

Detta är inte en helt ny utredning av de två kyrkornas förhållningssätt i de frågor som här är aktuella, det vill säga normen för och det centrala innehållet i tron och synen på kyrkan, sakramenten samt kyrkans uppdrag och tjänster. Långtgående samtal hade redan förts mellan de tre samfund som bildat Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan.

Det nya samfundet har formulerat sin teologiska självförståelse i dokumentet *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*, som bland annat tecknar dennas kyrkosyn/församlingssyn, syn på den ordinerade tjänsten, sakramenten och enheten. Denna syn är en utgångspunkt för den ömsesidiga förståelsen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan och får läsas i ljuset av de tre traditioner som nu växer in i en ny identitet som förenad kyrka. Behandlingen av de teologiska frågorna bygger dels på det samförstånd som tidigare uppnåtts, dels på Equmeniakyrkans formulerade grunddokument, dels på Svenska kyrkans olika bekännelsedokument.³⁹

De två kyrkorna har delvis olika förutsättningar som påverkar utgångspunkterna för en jämförelse av deras respektive självförståelse. Svenska kyrkan har sedan 1500-talet uttryckt sin identitet genom antagandet av olika bekännelseskriterier. De tre samfund som bildat Equmeniakyrkan har sedan 1800-talet format sina teologiska traditioner där deras identitet kommit till uttryck utan att denna lades fast i antagna bekännelseskriterier. Dessa tolkningstraditioner förenas nu i Equmeniakyrkan. Bildarsamfundens traditioner har förts över till den nya kyrkan som teologisk resurs och det historiska arvet lever vidare i en större gemenskap. Utifrån sina traditioner försöker båda kyrkorna att förmedla evangeliet i nya tider. Det går inte att direkt jämföra *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* med Svenska kyrkans bekännelseskriterier. I denna framställning kommer förutom hänvisningar till bekännelsedoku-

³⁸ Fagerberg 1987 s. 155 f, Hansson 2014 s. 255 f, Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan 1995.

³⁹ I denna genomgång av de teologiska frågeställningarna används följande material: Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014, *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.

menten referenser även göras till de teologiska inledningarna till de olika kapitlen i Kyrkoordning för Svenska kyrkan. Dessa är inte en fullständig framställning av Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära och syftar inte heller till att vara detta. Som lättillgängliga, kortfattade sammanfattningar av Svenska kyrkans ståndpunkter belyser dessa teologiska inledningar till kyrkoordningens olika kapitel också denna överenskommelsens frågeställningar.

Synen på kyrkan

Vi bejakar

- ◆ *varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;*
- ◆ *vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang.*

Huvudtanken i det första konstaterandet om grunderna för fördjupad gemenskap är att de två samfundet bekräftar att de hör till Kristi kyrka samtidigt som de i överenskommelsens inledning tillstår att de delvis har olika sätt att gestalta och teologiskt förstå kyrkan.

Den djupare innebörden av kyrkans gemenskap som uttrycks med de bibliska motiven Kristi kropp, Andens tempel och Guds folk utgör en gemensam grund. I båda kyrkorna är församlingen den grundläggande enheten där Kristi kyrka tar gestalt.⁴⁰

Däremot finns olikheter i hur relationen mellan den lokala församlingen och kyrkan i vidare bemärkelse ska förstås. Tre olika synsätt brukar identifieras. Det episkopala synsättet som innebär att församlingarna ingår i en större enhet i ett område som biskopen har tillsyn över. I det kongregationalistiska synsättet är varje församling relativt självständig. I den konnektionala kyrkosynen bevaras samhörigheten mellan olika delar av kyrkan genom att församling och ordinerad ingår i en sammanbunden struktur lokalt och globalt. Allt detta har bearbetats i de olika dialogerna och slutsatsen har dragits att dessa förståelser inte behöver tolkas som motsatser. De kan förstås som historiskt och teologiskt betingade betoningar i hur kyrkans sociala kropp konkret kommer till uttryck samt hur makt och inflytande struktureras. Svenska kyrkan är episkopal. Equmeniakyrkan delar en kongregationalistisk syn i och med församlingens relativa autonomi. Samtidigt framhäver dess grunddokument tydligt ömsesidigheten mellan församlingarna och kyrkosamfundet, en ömsesidighet som funnits i olika grad i de tre samfund som bildat den nya kyrkan och starkast i den metodistiska traditionen. Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan bör kunna se varandra som delar av Kristi kyrka, eftersom det finns tidigare överenskommelser mellan bildarsamfund och Svenska kyrkan. De ovan nämnda skillnaderna har då inte befunnits utgöra hinder för en överenskommelse. Om samma skillnader ryms inom det nya samfundet har inte förutsättningen för att känna igen Kristi kyrka hos den andra kyrkan radikalt ändrats.⁴¹

Bejakandet av varandra som kyrkor förtydligas i överenskommelsen genom att lyfta fram några aspekter av hur dessa kyrkor aktivt gestaltar sig som delar av Kristi kyrka: ”vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen”. Samtidigt som dessa aspekter förtydligar det som ger identitet åt kyrkorna är de

⁴⁰ Luthers stora katekes, *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957 s. 448 ff, Andra avdelningen: Församlingarna, Inledning *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 3, 8–10.

⁴¹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 10, 3–15. När det gäller tidigare ekumeniska överenskommelser har språkbruket varierat med ord som *erkänna*, *bekräfta*, *erbjuda varandra gemenskap*.

också motiv för gemenskap. De visar nämligen att de två kyrkorna ser sig själva i samma traditionsfåra. Som delar av Kristi kyrka formas Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan således av att de är aktivt engagerade i bekännelse av apostolisk tro, i tolkning av liv och lära utifrån reformationens insikter samt i ekumeniska strävanden.

Att bekänna apostolisk tro förstås av båda kyrkorna som att grunda sin tro på evangeliet om Jesus Kristus förmedlat genom det apostoliska vittnesbördet i Bibeln.⁴² Det innebär också att bekänna denna tro i handling genom att delta i apostlarnas sändning och uppdrag att förmedla evangeliet till världen. Denna gemensamma utgångspunkt uttrycks på olika sätt i materialet från dialogerna mellan de tre tidigare samfunden och Svenska kyrkan, och i *Teologisk grund för Eumeniakyrkan*. Båda kyrkorna är också överens om att bekännandet av apostolisk tro innebär att tolka evangeliet om Jesus Kristus i nya tider och kontexter. Båda bejakar att det finns allmänt erkända uttryck för denna tro i trosbekännelserna från den tidiga kyrkan. Detta konstaterades uttryckligt i de tidigare samtalen mellan samfunden, även om det påpekades att det inte finns en allmänt erkänd trosbekännelse i de baptistiska traditionerna på grund av skriftprincipen och frihetsprincipen.⁴³ För Eumeniakyrkan handlar trosbekännelsernas auktoritet om att de vittnar om tron; de kan användas för att uttrycka dess samhörighet med hela kyrkan.⁴⁴ Betydelsen av dessa trosbekännelsers vittnesbörd om apostolisk tro visas också ur innehållslig synpunkt. *Kyrkoordningen* fastslår att den kristna kyrkan bekänner en enda Gud – Fadern, Sonen och den heliga Anden – som skapar, frälser och ger liv. Svenska kyrkan ser sig själv som en del av den världsvida kyrkan i sin bekännelse och lovsång till en treenig Gud. *Teologisk grund för Eumeniakyrkan* har en trinitarisk inledning och den sammanfattande beskrivningen av vad kyrkan är använder trosbekännelsernas kännetecken för kyrkan: en, helig, universell och apostolisk.⁴⁵

Den reformatoriska traditionen är givetvis inget enhetligt fenomen. Den mångfald som kyrkosamfunden som är representerade i denna process vittnar om har tidigare gestaltats i splittring och motsättningar. Idag finns en vilja att bejaka mångfalden som uttryck för trons rikedom. Det finns en önskan att fortlöpande hitta möjligheter till fördjupad gemenskap under växlande omständigheter och former. Ramarna ges av accepterandet av att de enskilda traditionerna har en historisk samhörighet inom den breda tolkningsfåra som går tillbaka till reformationstiden. De punkter som särskilt lyfts fram i överenskommelsens avsnitt *Vi bejakar...* är sådana där olika synsätt påverkar förutsättningar och former för liv tillsammans i fördjupad gemenskap. Det förutsätts att även olika tolkningar och betoningar av så centrala punkter i kristen tro som till exempel synd, nåd, rättfärdiggörelse, försoning och helgelse som tidigare orsakat splittring, kan rymmas i gemenskapen. För detta behövs en förståelse för de historiska och intellektuella förutsättningarna samt ett

⁴² Kyrkoordningen anger i sin portalparagraf vad som är Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.1. kap, Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

⁴³ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011s. 10 f.

⁴⁴ *Teologisk grund för Eumeniakyrkan* 2014 art 4–6, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Första avdelningen: Svenska kyrkan som evangelisk-lutherskt trossamfund, Inledning.

⁴⁵ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014, 1 kap. *Teologisk grund för Eumeniakyrkan* 2014 art 1. De apostoliska och Nicenska trosbekännelserna är centrala i Svenska kyrkans bekännelse. Den andra samtalsdelegationens rapport mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige beskriver den gemensamma grunden i trosbekännelsernas treenighetslära mest ingående, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Denna rapport och Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 20, 74 f anknuter till kyrkans kännetecken.

bejakande av den äkta intentionen i varje tolkning. Problem uppstår om de tas till intäkt för att avvisa varandra.⁴⁶

Själva processen att finna uttryck för fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är ett tecken på det ekumeniska engagemang som karaktäriserar dessa båda kyrkor. Men det ekumeniska engagemanget är bredare och djupare än så, vilket exemplifieras av de sammanhang där båda kyrkorna har förpliktat sig att arbeta för enhet. Medlemskap i dessa ekumeniska organisationer talar om identiteten som delar av Kristi kyrka i världen.

Synen på sakramenten

Vi bejakar

- ◆ *att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor.*

I den andra samtalsdelegationens rapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige ges en gemensam beskrivning av vad ett sakrament är. I överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan står det att de två kyrkorna har en gemensam förståelse av sakramenten. I slutrapporten från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet framgår att det finns en likartad förståelse av dopet och nattvarden.⁴⁷

Läran om sakramenten

Förståelsen av sakramenten rymmer två aspekter; dels definitionen av vad ett sakrament som sådant är, dels uppfattningen om de enskilda handlingar som räknas till denna kategori. Att beskriva hur två kyrkors förståelse av sakramenten relaterar till varandra måste ta hänsyn till båda aspekterna. I inledningen till denna överenskommelse konstateras att det finns skillnader mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan.

I samtalen mellan de tidigare tre samfundet har det framgått att det finns skillnader i de uttryck som används för att hävda en gemensam syn, och att det finns delvis olika sätt att förstå vissa teologiska förutsättningar och konkreta konsekvenser. Detta gäller framförallt aspekter av dopsynen, och därför var det konsekvent att dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet beskrev läget med formuleringen *likartad förståelse*.⁴⁸ Vissa skillnader har följt med in i det nya samfundet. Trots dessa skillnader finns en gemensam övertygelse om att Gud verkar i sakramenten.

I *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* finns en definition av det som är gemensamt för både dop och nattvard som sakrament:

⁴⁶ Frågan om rättfärdiggörelse och helgelse togs till exempel upp i Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993 s. 62 f, där det även finns en gemensam beskrivning av huvudpunkterna men den pekar även på nyansskillnader i förståelsen av vissa aspekter. I Guds kyrka och en levande församling 1995 s. 131 konstateras att rättfärdiggörelsen genom tron nog är i båda samfundet det djupaste uttrycket för vad kristen tro är, och även om det finns olika betoning på *förklarad rättfärdig* och *gjord rättfärdig* har detta blivit allt mindre viktigt i dagens ekumeniska situation. I På väg mot djupare enhet 2000 s. 22 framhålls att frågor som bildade bakgrund till bildandet av Svenska Missionsförbundet, bland annat försoningsläran, har förlorat sin aktualitet. Anledningen var att den teologiska förståelsen hade fördjupats under 1900-talet. Frågan om synd och nåd tas upp i samband med dopfrågan.

⁴⁷ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993 s. 66, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 4, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 36.

⁴⁸ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 33.

Dop och nattvard är genom Guds ord handlingar, sakrament, instiftade av Jesus Kristus och bekräftade av de första församlingarna i Nya testamentet. De är tecken på det nya förbundet, som Kristus är förmedlare av genom sitt liv, sin död och uppståndelse. Genom tron förmedlar de Kristi närvaro, Guds nåd till försoning och upprättelse samt öppnar för en gränsöverskridande gemenskap mellan människor.⁴⁹

I den Augsburgska bekännelsen betonas att Guds nåd ges i dopet och att Kristus verkligen är närvarande i nattvardens bröd och vin.⁵⁰ I inledningarna till kapitlen i Kyrkoordning för Svenska kyrkan är detta ytterligare utlagt.

Dopet är ett sakrament, vilket betyder att det är en helig handling instiftad av Jesus Kristus. [...] Genom jordiska medel får människan del i Guds rike. I en ny födelse tas människan ut ur syndens och dödens sammanhang och förenas med Jesus Kristus för att med honom och hans folk dela korsets och uppståndelsens liv. [...] Genom dopet har människan fått Guds nåd, en nåd som bär henne hela livet och genom döden.⁵¹

Nattvarden är ett sakrament, en av Jesus Kristus instiftad helig måltid med bröd och vin, vid vilken kyrkan och den enskilde förenas med honom och de troende i alla tider.⁵²

I den metodistiska traditionen har dessa handlingar alltid betraktats som sakrament, och i Svenska Missionskyrkans konstitution fanns en tydlig definition av sakrament till vilken det hänvisas i bakgrundsdokumentet till Ekumenisk överenskommelse som en indikation på att det finns en gemensam syn med Svenska kyrkan.⁵³ Ordet *sakrament* har tidigare undvikits i den baptistiska traditionen; i stället har ordet *nådemedel* använts. Det har också funnits ett sätt att uttrycka sig om dessa som symboliska handlingar, samtidigt som dopet haft en konkret innebörd och betraktats som absolut nödvändigt för medlemskap. I slutrapporten från dialogen konstateras dock att oavsett vilket uttryck som används så finns det idag ”en gemensam övertygelse om att det är Gud som handlar med människan till förenig med sig genom dopets och nattvardens gåva”.⁵⁴

I definitionen i *Teologisk grund för Ekumenisk kyrkan* finns ett uttryck som kan te sig oklart i en svenskkyrklig tolkning.

Dop och nattvard är genom Guds ord heliga handlingar, sakrament, instiftade av Jesus Kristus och bekräftade av de första församlingarna i Nya Testamentet. De är tecken på det nya förbundet, som Kristus är

⁴⁹ *Teologisk grund för Ekumenisk kyrkan* 2014 art 24.

⁵⁰ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957 Augsburgska bekännelsen art IX och X, s 59 f.

⁵¹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 19 kap, Dop, Inledning.

⁵² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, Nattvard, Inledning.

⁵³ I rapport från den andra samtalsdelegationen framhåller Metodistkyrkan och Svenska kyrkan gemensamt: ”Ett sakrament är en gudomlig handling, i vilken jordiska gåvor tillsammans med Kristi instiftelseord, genom den helige Ande, förmedlar en andlig verklighet. [...] Våra kyrkor har två sakrament: dop och nattvard”, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993. Se även Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 55 f.

⁵⁴ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 12 f. Rapporten framhåller att det idag finns en tydlig rörelse mot en ökad sakramental uppfattning av dopet och nattvarden. ”Inte heller tidigare har det inom baptismen funnits en tvekan om Guds handlande men tyngdpunkten har främst legat på människans gensvar.” s. 16.

förmedlare av genom sitt liv, sin död och uppståndelse. Genom tron förmedlar de Kristi närvaro, Guds nåd till försoning och upprättelse samt öppnar för en gränsöverskridande gemenskap mellan människor.⁵⁵

Om detta förstås så att Kristus bara är närvarande för de troende eller att Kristi närvaro förutsätter tro, finns det en skillnad till hur luthersk teologi ser på relationen mellan sakramentet och tron. Enligt den är Kristus närvarande i brödet och vinet genom instiftelseordens löfte (realpresens), medan det är genom tron människan tar emot Kristus och nattvardens gåvor.⁵⁶ Equmeniakyrkans formulering är inte ett ifrågasättande av att det är Gud i Kristus som handlar och verkligheten är närvarande i sakramenten. Det är ett sätt att slå vakt om hur människans gensvar har varit en angelägenhet i de tre tidigare samfundens traditioner och att församlingen som helhet firar nattvardsmåltiden i tro på den närvarande Kristus.

Dopet

När det gäller synen på dopets grundläggande innebörd råder enighet mellan kyrkorna: dopet är en Guds gåva till frälsning som ger förening med Kristus och hans kyrka. Dopet är ett enda, och har en väsentlig relation till tro i en livslång process. Dopet sker i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn med vatten, genom antingen begjutning eller nedsänkning, och kan ske vid olika åldrar.⁵⁷

Det är i fråga om relationen mellan dopet och tron, och mellan dessa och medlemskap i församlingen, som olika synsätt gör sig påminda. Equmeniakyrkan rymmer olika tolkningar inom sig och konstaterar därför att det finns olika doppraxis.⁵⁸

En skillnad i förståelsen av dessa förhållanden mellan Svenska kyrkan och de traditioner som förenas i den nya kyrkan ligger i olika tolkningar av antropologin i relation till synd, nåd och frälsning. Historiskt går detta tillbaka till arvsyndsläran som finns i den västliga kyrkan. Luthersk tradition har menat att konsekvensen av ursprungssynden är att barn behöver få del av dopet som ger delaktighet i frälsningen. Metodismen, baptismen och den gren av den nyevangeliska väckelsen som återfinns i traditionen bakom Svenska Missionskyrkan har däremot menat att Guds försoning i Kristus har ändrat mänsklighetens situation så att arvsynden inte längre är avgörande. Det är på grund av att den enskilda människan gör syndens bortvändhet till sin egen som dopet blir nödvändigt. Därför behöver inte barn döpas eftersom de inte har syndat och de omfattas av Guds nåd, vilket uttrycks med termer som Guds förekommande nåd eller Guds försprång i barnets liv.

Svenska kyrkan ser just barndopet som uttryck för Guds förekommande nåd. Både Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan har döpt barn, medan

⁵⁵ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 24.

⁵⁶ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, Luthers lilla katekes, Femte huvudstycket, Altarets sakrament, s. 372 f. Människan tar i tro i nattvardsmåltiden emot syndernas förlåtelse, liv och salighet. Se även Inledning, 20 kap. *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014.

⁵⁷ *Svenska kyrkans bekännelseskriterier* 1957, Luthers lilla katekes, Fjärde huvudstycket, Dopets sakrament, s. 369 f. Se även inledning 19 kap. *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014. *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 24–26. Samtliga rapporter från de tidigare dialogerna uttrycker en enighet om detta. Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 56 ff, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 13. Svenska kyrkans dopsyn och dess olika motiv presenteras i *Leva i dopet: brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* 2011.

⁵⁸ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 26.

baptismen döper människor som insett sin del i synden och kommit till medveten tro. I metodismen har dopet setts som en bekräftelse på tillhörigheten till Gud. De forna tydliga gränserna mellan dessa tolkningar har nu blivit flytande. I rapporten Guds kyrka och en levande församling påtalades att de olika tolkningstraditionerna stod varandra nära.

I båda samfundet vill man dock bestämt betona det ondas makt och syndens överindividuella sammanhang, vilket gör att frågan närmast är terminologisk.⁵⁹

Det som läran om arvsynden ville betona kan idag uttryckas som att syndens verklighet är större än det individuella och personliga. Alla föds in i ett sammanhang av brutna relationer till Gud och människor emellan.⁶⁰

De två tidigare överenskommelserna visar att dessa olika sätt att förstå relationen mellan synd, nåd och dop kan rymmas inom en ekumenisk gemenskap. Det som förenar är att Guds nåd är primär i relationen mellan Gud och människa.

Samma möjlighet att rymma olika förhållningssätt finns vad gäller den delvis olika förståelsen av relationen mellan dopet, tron och medlemskap. Medlemskap i Equmeniakyrkan kan den få som tror och bekänner Jesus Kristus som frälsare och Herre samt är döpt. Det går också att vara medlem i väntan på dop och barn kan välkomnas som förberedande medlemmar.⁶¹ För Svenska kyrkans del är det normalt sett genom dopet man blir medlem. Barn döps in i trons sammanhang, kyrkans och familjens trosgemenskap, och målet är att doprelationen ska komma till uttryck i en levande trosrelation, men en egen bekänd tro är inte ett villkor för medlemskap i kyrkan. Svenska kyrkan döper också vuxna som då bekänner sin tro. Det finns också möjlighet till medlemskap i avvaktan på dop, även om det numera får ses som undantag.⁶²

Equmeniakyrkan betonar således den enskildes ansvar och tron medan Svenska kyrkan främst lägger vikten vid Guds handlande och nåd i dopet som människan kan svara på i tro. Equmeniakyrkan hävdar när det gäller medlemskap förutom dop bekänd tro medan det för Svenska kyrkan räcker att någon är döpt. Någon principiell skillnad mellan samfundens syn på medlemskap utan dop finns inte; det är ett medlemskap i avvaktan på dop.

Troendedop av den som döpts som barn

De hittills nämnda skillnaderna i förståelsen av dopet har alltså genom redan ingångna överenskommelser och dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet bedömts som möjliga att acceptera inom ramen för en fördjupad gemenskap. Den punkt som kvarstår är frågan om möjlighet till troendedop av en person som döpts som barn och kommer till egen bekänd tro senare i livet. I samtalet mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet klargjordes att det fanns två

⁵⁹ Guds kyrka och en levande församling 1995 s. 41.

⁶⁰ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 1. Se även Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 15, Guds kyrka och en levande församling 1995 s. 38–43.

⁶¹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 11 och 12. De samfund som bildat Equmeniakyrkan har haft delvis olika medlemsprinciper vilkas intentioner tas till vara i denna ordning för det nya samfundet. Se Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Guds kyrka och en levande församling 1995 s. 45–51, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 54 f och Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 9.

⁶² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 19 kap § 2, 29 kap §§ 2–4.

tendenser inom svensk baptism som möjliggjorde ett mer positivt förhållningssätt mellan dessa samfund än de tidigare låsta positionerna. Å ena sidan kunde den som döpts som barn bli medlem i en baptistförsamling på bekännelse av sin tro som en aktualisering av sitt dop, å andra sidan erbjöds dopbekräftelse istället för dop om den som döpts som barn själv ville få bekräfta sin tro.

Men en grundläggande skiljelinje fanns kvar genom att Svenska Baptistsamfundet ville ha kvar möjlighet till troendedop för barndöpta, när personen själv inte uppfattar sitt första dop som ett äkta dop. Detta ses som en fråga om själavård. Detta motiveras med att kopplingen mellan tron och dopet kommer till sitt egentliga uttryck i troendedop, och om inte personen själv upplever denna koppling så är troendedopet det egentliga dopet för denne. På detta sätt fasthålls principen om att dopet är ett enda.⁶³

Svenska kyrkan döper inte någon som redan har döpts; det finns inte grund att ifrågasätta barndopets äkthet, eftersom Gud alltid handlar i dopet. Dessutom ser också Svenska kyrkan denna hållning ur ett själavårdsperspektiv och inte bara som en teologisk princip: ingen människa ska behöva tvivla på att Gud har handlat med henne i dopet. Trots att de två kyrkorna kom mycket nära varandra i förståelsen av dopet, innebar därför denna kvarvarande olikhet i fråga om troendedop av barndöpta att samtalet inte ledde till en överenskommelse.⁶⁴

Equmeniakyrkan har att hantera dessa olika synsätt inom sig.⁶⁵ Bakgrunden är att metodismen menar som den lutherska traditionen att ett dop inte kan göras om.⁶⁶ Inom Svenska Missionskyrkan fanns olika ståndpunkter, men i samtalet mellan Svenska Missionskyrkan och Svenska kyrkan klargjordes att hävdandet av ett enda dop i Missionskyrkans nya konstitution och erbjudandet av dopbekräftelse i den typ av självvårdssituation som diskuterats ovan gjorde att frågan om omdop inte längre var ett hinder för fördjupad gemenskap mellan de två kyrkorna.⁶⁷ Den gemensamma förståelsen av sakramenten som beskrivs i överenskommelsen mellan kyrkorna kom dock inte alltid till uttryck i praxis i detta avseende. I praktiken har det visat sig att omdop skett också i Svenska Missionskyrkans sammanhang.

Det bör noteras att det pågår en process för att bearbeta dopsynen i Equmeniakyrkan. Den är fortfarande präglad av de traditioner ur vilken den kommer och det går för närvarande inte att tala om en enda dopsyn. Däremot har dopets betydelse tydliggjorts i jämförelse med hur det tidigare var i flera av Equmeniakyrkans församlingar.⁶⁸

Doppraxis är inte statisk inom Svenska kyrkan. I intentionen att göra tröskeln till dopet lägre erbjuder en del församlingar dop utan föransmälan. Genom möten och samtal aktualiseras också vid dessa dop sakramentets innebörd som en förening med

⁶³ Se diskussionen i Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 13–16.

⁶⁴ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 4.

⁶⁵ Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 art. 26.

⁶⁶ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993.

⁶⁷ Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 58 f.

⁶⁸ Två enkätundersökningar har genomförts inom Equmeniakyrkan omkring dopet under 2014. En som remissbehandlade frågeställningar omkring tro-dop-medlemskap gick ut till alla församlingar. En remiss inför arbetet med en ny kyrkohandbok gick till medarbetare inom kyrkan. Dessa båda remisser ger en indikation om dopets plats i Equmeniakyrkan. Sambandet mellan tro, dop och medlemskap är tydligt för majoriteten av de svarande och det ses i huvudsak som en gåva. Barndop och barnvälsignelse sker ungefär lika frekvent, medan dop av unga/vuxna förekommer i något lägre omfattning. Uppmaning och tillfällen där dopbekräftelse och dopförnyelse erbjuds har ökat påtagligt och är tydliga tecken på ett aktualiserande av dopet.

Jesus Kristus innan detta äger rum. Formen minskar det sociala trycket på föräldrarna att själva ordna allt praktiskt runt deras barns dop. Dessa dop har ibland kallats *drop-in dop*, en term som kan uppfattas så att dopets pastorala sammanhang inte tas på allvar. I samtalsdelegationen har Equmeniakyrkan ställt frågor gällande denna praxis liksom Svenska kyrkan har ställt frågor omkring förhållandet mellan tro och dop i Equmeniakyrkan.

I en framtida fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan får frågan om dopet hanteras på två nivåer. Dels bör båda kyrkorna principiellt bejaka varandras dop som former av det enda dopet, det vill säga att Kristus handlar som han har lovat. Dels kommer frågan att påverka förutsättningar för lokalekumenisk samverkan, nämligen att församlingar som tecknar ett lokalt avtal är överens om att sådan praxis som kan tolkas som omdop inte förekommer.⁶⁹ I de fall där förutsättningar saknas för ett lokalt avtal i överenskommelsens bemärkelse, kan församlingar samverka i den bredare ekumeniken på orten.

Också Svenska kyrkan har tidigare arbetat med sin dopförståelse när dopet 1996 blev medlemsgrundande. På grund av sina olika doptraditioner arbetar Equmeniakyrkan idag teologiskt, ecklesiologiskt och liturgiskt kring dopet och därmed lyfts dessa frågor fram än mer.

Kristi närvaro i nattvarden

Samtalen mellan Svenska kyrkan och de tre tidigare samfunden har visat att det finns en tro på Jesu verkliga närvaro i nattvarden. Denna närvaro uttrycks dock på olika sätt. Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan talade uttryckligen om realpresens. Svenska kyrkan med sin lutherska tradition knyter likt de stora kyrkotraditionerna närvaron tydligt till brödet och vinet.⁷⁰ Baptistisk tradition betonar att Kristus är närvarande både i församlingen och i gåvorna. Metodistisk tradition talar om att Jesus Kristus själv är närvarande på ett andligt men inte desto mindre verkligt sätt. I de tre dialogerna lyftes de olika motiven i nattvarden fram: gemenskap, försoning och förlåtelse, åminnelse, tacksägelse och Andens verk, förpliktelse till tjänst för Guds rike i världen och föreningen om det himmelska riket. Dessa motiv kommer också till uttryck i både *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* och i *Kyrkoordningen*.⁷¹

I Equmeniakyrkan ingår det i pastorns uppgifter att förvalta sakramenten. I Equmeniakyrkan kan också en särskilt utsedd lekman leda nattvardsgudstjänst. Bakgrunden är att medan en ordinerad pastor skulle leda nattvarden i Metodistkyrkan i Sverige, kunde i Svenska Missionskyrkan och Svenska Baptistsamfundet även en icke-ordinerad medlem som fått församlingens förtroende och uppdrag göra det under vissa omständigheter. Detta har sin grund i synen på den ordinerade tjänsten som ett utflöde ur det allmänna prästadömet.⁷² I Svenska kyrkan är det enbart den som är behörig att utöva uppdraget som präst som får leda nattvarfsfirandet.⁷³ Denna olikhet

⁶⁹ *Dop, Nattvard, Ämbete*, avsnittet om dopet § 13.

⁷⁰ Kristi reella närvaro i nattvarden poängteras starkt i romersk katolsk, ortodox, luthersk och anglikansk tradition.

⁷¹ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 27 och 28, Luthers lilla katekes, Femte huvudstycket. Altarets sakrament, *Svenska kyrkans bekännelsekrifter* 1957 s. 372 f, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, Nattvard, Inledning.

⁷² Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 61 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 20 f.

⁷³ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, § 3. Augsburgska bekännelsen art. XIV, *Svenska kyrkans bekännelsekrifter* 1957 s. 61.

behövde dock inte i de tidigare ekumeniska överenskommelserna vara ett hinder för kyrkogemenskap med Svenska kyrkan, om det alltid var en ordinerad pastor som ledde nattvardsfirandet i lokalekumeniska sammanhang. Denna ordning tillämpas i en fördjupad gemenskap mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan.

Den ovan redovisade diskussionen förklarar formuleringen av punkten om sakramenten i förslaget till överenskommelsen: *Vi bejakar att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor.* Att hävda att de två kyrkorna har en gemensam förståelse av sakramenten skulle väcka frågan om hur en sådan förståelse förhåller sig till redovisade likheter och skillnader. När finns tillräcklig samsyn för att tala om en gemensam syn, det som ofta i ekumenisk terminologi kallas konsensus? Men mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan finns en växande konvergens i synen på sakramenten och det har skett ett närmande dem emellan.

Kyrkorna kan sammanfattningsvis inte säga att de har en gemensam syn, men däremot att de delar tron på att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i deras kyrkor. De erkänner den gudomliga verkligheten i det som sker i respektive kyrka. Detta är det centrala för att fördjupa gemenskapen. Konsekvenserna av skillnaderna i förståelsen får hanteras på ett klokt sätt när det påverkar lokal samverkan.

Synen på uppdrag inom kyrkan

De tre kvarvarande punkterna i första avsnittet av överenskommelsen handlar på olika sätt om hur de två kyrkorna ser på de principiella förutsättningarna för ett gemensamt ansvarstagande i Kristi kyrkas uppdrag.

Uppdrag för hela Guds folk

Vi bejakar

- ◆ *vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande.*

Kyrkorna har båda uppfattningen att kyrkans kallelse och ansvar delas av hela Guds folk, där alla medlemmar har en uppgift. Det är inte bara en fråga om synen på den vigda eller ordinerade tjänstens betydelse eller funktion. Kyrkan och dess uppdrag förstås främst utifrån hela Guds folks kallelse och uppdrag och inte från skillnaden mellan lekfolk och ordinerade/vigda. Detta är en allmänt accepterad utgångspunkt i ekumenisk teologisk bearbetning idag, och kan anses okontroversiell som grundprincip även om det fortfarande finns olikheter i vilka konsekvenser olika kyrkliga traditioner drar av detta i utarbetandet av ämbetsteologin.

I *Kyrkan på väg mot en gemensam vision* sammanfattas vad som hittills uppnåtts i den teologiska diskussionen sedan rapporten *Dop, Nattvard, Ämbete*.

Mellan kyrkor med olika traditioner råder stor enighet om ämbetets centrala plats. Detta sammanfattades i Faith and Order-dokumentet *Baptism, Eucharist and Ministry* (1982), där det sägs att "kyrkan har aldrig saknat personer med specifik auktoritet och speciellt ansvar" och vidare att "Jesus utvalde och sände lärjungarna till att vara vittnen för Guds rike". Uppdraget som Jesus anförtrodde de elva i Matteus 28 innebär "att dela Ordet och sakramenten och utöva tillsyn. Uppdraget ges till kyrkan av Kristus för att utföras av några av dess medlemmar för gemenskapens bästa. Ämbetets tredubbla funktion utrustar kyrkan för dess uppdrag i världen." I överenskommelser klargörs att både hela Guds folks prästadöme (jfr 1 Pet 2:9) och ett särskilt ämbete är viktiga

aspekter av kyrkan. Dessa två aspekter ska inte ses som varandra utslutande alternativ.⁷⁴

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan har båda principen om hela Guds folks kallelse för uppdrag i kyrkan. Detta återfinns och har tydliggjorts i de tidigare dialogerna och överenskommelserna.⁷⁵

Dock skiljer sig Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan i synen på den särskilda vigningstjänsten eller ordinerade tjänsten. Equmeniakyrkan utgår från allas uppdrag och den gemensamma tron, eller med andra ord från de döptas och troendes allmänna prästadöme. Den ordinerade tjänsten är ett utflöde ur det allmänna uppdraget. I den teologiska grunden uttrycks detta:

Gud kallar och utrustar människor till särskilda tjänster i församlingen och Equmeniakyrkan. Tjänsterna utgår från allas uppdrag och den gemensamma tron.⁷⁶

Det är denna syn som även gör det möjligt att anförtro ledningen av nattvardsfirande till personer som inte ordinerats, då dessa gör det på församlingens uppdrag. I praktiken tillämpas en sådan ordning endast i undantagsfall.

Svenska kyrkan hävdar att vigningstjänsten är konstitutiv för kyrkan. Det är ett ”evangelieförkunnelsens och sakramentsutdelandets ämbete, som är instiftat av Gud för att människorna skall kunna få den rättfärdiggörande tron”.⁷⁷ Hur denna tjänst sedan praktiskt utgestaltas är anförtrott kyrkan själv. Den är en del av den kallelse som getts åt hela Guds folk, men med särskilda uppgifter, vilket framhålls i ordningen för vigningsgudstjänster i Svenska kyrkan. Den Augsburgska bekännelsen betonar vidare att det är kyrkan som kallar till tjänst.⁷⁸

Kyrkans kallelse och vigning av särskilda personer till livslång tjänst syftar till församlingens andliga uppbyggelse och ska rusta församlingen för dess uppdrag i världen. Det befriar inte andra i kyrkan från ansvar utan levandegör kyrkans gemensamma sändning på Guds kallelse.⁷⁹

De ordinerade inom Equmeniakyrkan och de prästvigda inom Svenska kyrkan har liknande funktioner; de ska förkunna, leda församlinglivet och döpa och leda nattvardsfirande och utöva själavård. De ordineras eller vigs under bön och handpåläggning. För Svenska kyrkan har inte en specifik ämbetsstruktur varit avgörande för erkännande av andra kyrkors ordinerade pastorer eller diakoner. Vignings-

⁷⁴ Kyrkan - på väg mot en gemensam vision 2014 s 22 f. Hänvisningarna till *Dop, nattvard, ämbete: den officiella texten från Faith and Order* 1992 avser Avsnittet om ämbetet § 9.

⁷⁵ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 33, *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningen, Inledningen, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 63 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 20 ff.

⁷⁶ *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 34.

⁷⁷ Biskop präst och diakon 1990 s. 16.

⁷⁸ Svenska kyrkans svar på Dop, Nattvard, Ämbete i Thurian 1986 s. 175–209, där artiklarna V, XIV och XXVIII i Augsburgska bekännelsen lyftes fram; Biskop präst och diakon 1990 s. 10 ff, Augsburgska bekännelsens apologi s. 179, 303 f i *Svenska kyrkans bekännelseskifter* 1957, Den svenska kyrkohandboken 2003 s. 8, 21 och 32. Se vidare Hansson 2014 s. 222 f, 271 ff, 361 ff där bland annat föredrag 1964 av ärkebiskop Gunnar Hultgren, *The doctrine of the Episcopacy*, behandlas.

⁷⁹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 Sjunde avdelningen: Kyrkliga uppdrag och befattningar, Inledning.

tjänsten är till exempel olika utformad inom den lutherska kyrkogemenskapen. De skillnader som finns i synen på den ordinerade tjänsten eller vigningstjänsten kan dock inte ses som kyrkoskiljande.

Tjänst i den andra kyrkan

Vi bejakar

- ◆ *varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive gemenskap som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag.*

Precis som med formuleringen av hur kyrkorna ser på varandras förståelse och förvaltning av sakramenten innebär detta ett bejakande av verkligheten i Guds handlande – i givandet av uppdraget genom vigning eller ordination. Gud ger kallelsen genom Anden och uppdrag genom Kristus och utifrån detta bejakar kyrkorna att Gud är verksam i utövandet av tjänsten i respektive kyrka. Redan i de tidigare dialogerna och överenskommelserna blev det klart att det inte finns en bestämd ämbetsstruktur eller vigningssuccession som förutsättning för ett bejakande av de särskilda tjänsterna.⁸⁰ Den ekumeniska syn på apostolicitet som utvecklats särskilt i dokumentet *Dop, Nattvard, Ämbete* kan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan bejaka. Utifrån detta har de tidigare ekumeniska överläggningarna mellan Svenska kyrkan och de samfund som bildat Equmeniakyrkan bedömt det som möjligt att erkänna den apostoliska karaktären i den särskilda tjänsten hos varandra.⁸¹ Uppgifterna i den särskilda vigda eller ordinerade tjänsten beskrivs dessutom på liknande sätt av Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan, precis som i de tidigare dialogerna.

Detta innebär dock inte att uppdragen utan vidare är överförbara. För att en person som fått vigning eller ordination i en kyrka ska kunna utföra uppdraget i den andra kyrkan måste det bekräftas av den mottagande kyrkan. En sådan prövning av lämplighet, behörighet och vigning/ordination sker i Svenska kyrkan av domkapitlet i respektive stift och i Equmeniakyrkan av Kyrkostyrelsen. Detta handlar inte om ett ifrågasättande av den andra kyrkans vigning/ordination som en gåva från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag utan om en prövning av förutsättningarna i en specifik situation.

Samtidigt som en långtgående samsyn finns kring den ordinerade tjänsten/vigningstjänsten kvarstår fortfarande frågor i det lokala sammanhanget. Det gäller, som tidigare berörts, frågor omkring sakramentsförvaltningen. Konkret handlar det om troendedop av den som döpts som barn och icke-ordinerades ledning av nattvardsgudstjänst. Relaterat till det förra ska också nämnas att en präst i Svenska kyrkan inte får utföra barnvälsignelse i stället för dop. Givetvis välsignas barn och vuxna i gudstjänst och själavård, dock inte som ersättning för dop. I Equmeniakyrkan är barnvälsignelse en församlingsakt, som erbjuds föräldrar som önskar att barnet självt

⁸⁰ Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993, Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 64 f, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 underförstått i diskussionen på s. 20 ff.

⁸¹ Formellt i överenskommelserna: Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige uttrycker det som erkännandet av prästvigning respektive ordination, Rapport från den andra samtalsdelegationen 1993; Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan uttrycker det som erkännandet av vignings- respektive ordinerade tjänster Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 4. I dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet drogs slutsatsen att det finns möjlighet att erkänna varandras vignings- och ordinationstjänster, Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet 2011 s. 22, fast detta inte remissbehandlats eller formaliserats då någon överenskommelse inte kom till stånd när Equmeniakyrkan var under bildande.

ska ta ställning till frågan om dop senare i livet. Barnvälsignelsen är alltså ingen ersättning för dopet. Innebörden är att i församlingens gemenskap tacka Gud för livet och att barnet finns i Guds och församlingens omsorg. Förebilden för denna akt är berättelsen om hur Jesus välsignar barnen. I Svenska kyrkan görs en distinktion mellan det som är kyrklig handling och det som är uttryck för pastoral omsorg. I relation till denna distinktion kan Equmeniakyrkans församlingsakt uppfattas som ett mellanting. I församlingarna som ingår ett lokalt avtal får därför en präst i Svenska kyrkan inte utföra en sådan barnvälsignelse och en pastor i Equmeniakyrkan får inte utföra denna församlingsakt i Svenska kyrkan.

Tillsyn

Vi bejakar

- ◆ *att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.*

Att kyrkorna ser att den särskilda tjänsten är en gåva från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag leder till det som hävdas i denna sista punkt i första avsnittet av överenskommelsen. Båda kyrkorna erkänner behovet av tillsyn, *episkopé*, över hur uppdraget genomförs i församlingarnas liv och över dem som har vigd/ordinerad tjänst. Denna tillsyn ordnas på delvis olika sätt när det gäller de personliga och kollegiala formerna. Den tillsyn som utförs i de båda kyrkorna i olika former syftar till kyrkans enhet både inom den egna delen och i relationen mellan de två kyrkorna.

Överenskommelsens karaktär

I direktiven för samtalsdelegationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan anges att gruppen skulle diskutera förutsättningarna för en ekumenisk överenskommelse till stöd för lokal samverkan. Det är den lokala karaktären som är central.

En ekumenisk överenskommelse fastställs, i båda kyrkorna, på nationell nivå och anger de övergripande dragen, medan den lokala samverkan gör att överenskommelsen blir verklighet på en specifik ort. Detta sker då församlingar i de båda kyrkorna, utifrån överenskommelsen, ingår lokalt avtal om samverkan. Det finns alltså ett tydligt samband mellan en ekumenisk överenskommelse och lokal ekumenik där församlingar i Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan relaterar till varandra. För att vårda överenskommelsen kan det även finnas ett samarbetsråd på nationell nivå.

Ekumenisk identitet

I det arv som Equmeniakyrkan bär från de tre samfund som bildat henne finns en tydlig ekumenisk ambition med fokus på vittnesbördets trovärdighet och kallelsen att synliggöra Guds rike i Sverige och i världen.⁸² En av utgångspunkterna för en ekumenisk modell där församlingar i de båda kyrkorna samverkar är det faktum att en stor majoritet av Sveriges befolkning inte firar gudstjänst och har ringa kunskaper om kristen tro och kristet liv.

Ekumenik är ett bärande element i Svenska kyrkans identitet. För att fördjupas i tro och verka för att alla – enligt Kristi önskan – ska vara ett, relaterar Svenska kyrkan på olika sätt till andra kyrkor i Sverige och kyrkor i övriga världen. Samtidigt som Svenska kyrkan är mån om att vara trogen sin tro, bekännelse och lära är öppenheten för dialog och samarbete med kyrkor som har andra traditioner viktiga för kyrkans vittnesbörd i världen. Svenska kyrkans ekumeniska identitet gestaltas på alla nivåer inom kyrkan, internationellt såväl som nationellt.

I Svenska kyrkan regleras frågor om ekumenisk samverkan av kyrkoordningen:

Överenskommelser och avtal om särskild ekumenisk samverkan med andra trossamfund träffas genom beslut av kyrkomötet.⁸³

I Kyrkoordningens 59 kapitel klargörs även stiftens och församlingarnas mandat när det gäller att på olika sätt träffa avtal med andra kyrkor och dessas stift och församlingar.

Av stadgarna för Equmeniakyrkan framgår att det är kyrkokonferensen som beslutar om internationella och ekumeniska relationer.⁸⁴

Samverkan, inte samgående

Samtalsdelegationens uppgift har inte varit att diskutera förutsättningar för ett samgående mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Strukturer och organisatoriska frågor har inte stått i fokus i de gemensamma samtalen mellan kyrkorna. Däremot har både Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan under den tid då samtalsdelegationen arbetat ägnat tid åt egna strukturfrågor kopplade till stora förändringar i den egna organisationen. För Equmeniakyrkans del har det gällt överföringsfrågor från de tre samfund som bildat henne och formandet av en ny nationell och regional

⁸² *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 6 och 7.

⁸³ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 59 kap, § 5.

⁸⁴ *Stadgar för Equmeniakyrkan* 2011 § 3.

Tre förutsättningar för samverkan

En dynamisk modell för samverkan mellan två kyrkor innebär att de konkreta konsekvenserna ser olika ut beroende på församlingars vilja och förmåga till samarbete. Det handlar således om orter där förutsättningar finns för en samverkan.

En första förutsättning är att det finns en ömsesidig vilja till samarbete och samverkan. Förtroendefulla relationer mellan anställda och/eller förtroendevalda är ofta en förutsättning för lokal ekumenik. Lokal samverkan kan inte tvingas fram genom nationella överenskommelser utan bygger på att församlingarna ser ett gemensamt värde i att samverka.

En andra förutsättning handlar om öppenhet för andras trostolkning utifrån en trygghet i den egna traditionen. Alltför stark betoning på markerade teologiska positionsbestämningar och skillnader kan ibland försvåra ekumeniskt arbete som behöver handla om att både ge och ta. Samtidigt behövs en grundläggande bearbetning och en vilja till ömsesidig förståelse när det gäller centrala teologiska frågor, till exempel dopet.

En tredje förutsättning gäller förmågan att hantera de olikheter som finns mellan de båda kyrkorna. Det visar sig också att en del äldre uppfattningar om den andra parten vid närmare granskning inte längre håller utan är byggda på generaliserande bilder, fördomar och okunskap om senare tiders förändringar.

Öppen mot andra

Under senare år har ibland frågan ställts om flera ekumeniska processer kan synkroniseras med varandra, eller om det är så att det som händer i ett sammanhang försvårar för ett annat. Att relationen mellan två eller flera samfund fördjupas behöver inte betyda att förhållandet till andra kyrkor försvagas eller leder till större splittring.

Grunden för framtida samverkan mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan var sedan länge lagd genom samtal och överenskommelser med de tidigare samfundet. De många årens samtal och dialoger har skapat relationer och förtroenden som bär också in i framtiden. Ingen av de tidigare överenskommelserna mellan Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige respektive Svenska Missionskyrkan kan dock rakt av övertas av Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Som nationell kyrka är Equmeniakyrkan ett samfund där identitet och profil nu kontinuerligt formas och gestaltas. Så är det i någon mening alltid för en kyrka oavsett ekumeniska processer. Identitet är inget givet för all tid utan förändras ständigt på grund av inre utveckling och yttre påverkan. Men skillnaden är att Equmeniakyrkan är en kyrka som bara bestått i några få år, sedan den bildades 2011.

Nationellt och internationellt har både Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan andra överenskommelser och förpliktelser som behöver uppmärksamhet och prioritet. Olika ekumeniska processer kan dock inte ställas mot varandra. Svenska kyrkan har dock åtagit sig att informera och konsultera sina andra ekumeniska parter när den själv avser att fatta beslut av särskild karaktär.⁸⁵

⁸⁵ Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2014 59 kap. 11 §.

Lokala avtal

Överenskommelse och avtal

Den grundläggande terminologin för den formaliserade relationen mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan är att det på nationell nivå fattats beslut om en ekumenisk överenskommelse vilket möjliggör lokala avtal om samverkan och samarbete. Kyrkoordningen har bestämmelser för formerna för ingående av lokala samarbetsavtal.

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.⁸⁶

På samma sätt har Equmeniakyrkan bestämmelser om att ett lokalt avtal ska godkännas av styrelsen.⁸⁷

Det dokument som antagits av Svenska kyrkans kyrkomöte och Equmeniakyrkans kyrkokonferens är *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan* (sid 4). Övriga texter i detta dokument är förarbeten vilka får ses som vägledande vid tolkningen av överenskommelsen.

Vid lokal ekumenisk samverkan träffas ett samarbetsavtal mellan de ingående församlingarna. En ekumenisk samverkan ska inte vila på tillfälliga personkonstellationer eller enstaka initiativ utan på övervägda beslut inom respektive församlingsorgan. Ett avtal markerar långsiktighet och tydliggör ansvar och befogenheter. Även om avtalet ska syfta till långsiktig samverkan behövs en tydligt definierad avtalsperiod för att uppmuntra till kontinuerlig utvärdering.

I arbetet inför ett avtal har församlingarna diskuterat de teologiska skillnader som kan påverka den praktiska samverkan. Detta gäller främst dopsyn. Svenska kyrkans dopsyn utesluter varje praxis som av Svenska kyrkan kan tolkas som omdop och därför måste församlingarna som ingår avtal vara överens om att detta inte förekommer.

Samarbetsråd

En god förutsättning för lokal ekumenisk samverkan är att de församlingar som berörs av avtalet har tillsatt ett samarbetsråd. I samarbetsrådet sitter kyrkoherden för Svenska kyrkans församling och församlingsföreståndaren för Equmeniakyrkans församling eller den/de som utsetts att vara deras representanter samt ytterligare ledamöter i enlighet med avtalet. Samarbetsrådet möts regelbundet för att stödja, följa och utvärdera arbetet.

Församlingar som ingått lokalt avtal rekommenderas att regelbundet kalla till gemensamma överläggningar mellan kyrkoråd och församlingsstyrelse.

Stiften i Svenska kyrkan och regionerna i Equmeniakyrkan erbjuder utbildning gällande den ekumeniska överenskommelsen med syfte att dessa ska kunna vägleda församlingar som önskar ingå avtal om lokal samverkan.

Kyrkorna på nationell nivå kan också tillsätta ett nationellt samarbetsråd med uppgift att hjälpa till med tolkning av avtalet, vidareutveckla kyrkornas relationer bilateralt samt att stödja, följa och utvärdera lokalt ekumeniskt arbete.

⁸⁶ Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2014 59 kap 7 §.

⁸⁷ Stadgar för Equmeniakyrkan 2011 § 10.

Avtalets innehåll

Ett huvudsyfte med att teckna ett lokalt ekumeniskt avtal är att tydliggöra på vilka områden församlingarna ska samarbeta. Det kan till exempel gälla följande:

- ◆ Gemensamma gudstjänster
- ◆ Diakonal samverkan
- ◆ Samverkan gällande barn- och ungdomsverksamhet
- ◆ Samverkan gällande opinionsarbete och påverkan
- ◆ Samverkan i tjänst
- ◆ Kyrkliga handlingar ⁸⁸

Några av dessa rubriker kommenteras nedan.

Gudstjänster

Ett avtal som innehåller bestämmelser om gemensamma gudstjänster och som har godkänts av domkapitlet uppfyller därmed de krav på beslut i denna del som ställs i Kyrkoordningen.⁸⁹ Utöver detta kan till exempel ekumeniskt nattvarvsfirande äga rum även med andra samfund med vilket någon särskild ekumenisk överenskommelse inte finns. Även om detta finns bestämmelser i Kyrkoordningen.⁹⁰

Med utgångspunkt i den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan söker församlingarna former för samverkan i regelbunden gudstjänstgemenskap. För Svenska kyrkans del gäller dock att den ordning som används inte får strida mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära vilket kan bli aktuellt särskilt vid gemensamt nattvarvsfirande. Om gudstjänsten är huvudgudstjänst inhämtas tillstånd av domkapitlet. Dop eller konfirmation firas inte inom ramen för sådan gudstjänst. Om ytterligare ett samfund deltar som en part i en ekumenisk gudstjänst, som inte Svenska kyrkan har ingått en ekumenisk överenskommelse med, leds gudstjänsten av den präst/pastor som är värd och de gästande pastorerna är ministranter eller medhjälpare i gudstjänsten. Gudstjänst med nattvard leds alltid i dessa gudstjänster av vigd präst eller ordinerad pastor.⁹¹

Samverkan i tjänst och kyrkliga handlingar

Syftet med den föreliggande ekumeniska överenskommelsen är främst att möjliggöra samarbete mellan församlingar på lokal nivå. Ett sådant samarbete kan även innebära en närmare samverkan i tjänst, eventuellt i en samarbetskyrka, så att präster och pastorer tjänstgör för varandra, något som förutsätter en individuell prövning för denna ömsesidighet i tjänst i det lokala sammanhanget. En sådan avser lämplighet, behörighet och vigning/ordination och görs av domkapitlet i respektive stift och Eumeniakyrkans kyrkostyrelse. För ett enstaka tillfälle behövs ingen behörighetsförklaring inom Svenska kyrkan, om det inte är fråga om en kyrklig handling.⁹²

⁸⁸ Med *kyrkliga handlingar* avses här dop, konfirmation, vigsel och begravning. I Svenska kyrkan är detta den gängse benämningen medan Eumeniakyrkan vanligtvis använder ordet gudstjänst.

⁸⁹ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 17 kap, 7 §, 17 §.

⁹⁰ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 20 kap, 6–8 §§.

⁹¹ För bestämmelserna se *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 kap 17 och kap 20.

⁹² *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 4 §, 32 kap, 4 §.

Samverkan i tjänst handlar inte om behörighet att erhålla ordinarie tillsvidareanställning i den andra kyrkan. Sådana frågor prövar respektive kyrka i särskild ordning.⁹³

Endast den som har behörighetsförklarats får utföra kyrkliga handlingar i den andra kyrkans ordning. För Svenska kyrkans del gäller att pastor i Equmeniakyrkan som ska utföra kyrkliga handlingar (vigsel och begravning) i Svenska kyrkans ordning, ska vara behörighetsförklarad av domkapitlet i det stift där pastorn verkar. För Equmeniakyrkans del gäller att präst som ska utföra kyrkliga handlingar (vigsel och begravning) i Equmeniakyrkans ordningar ska vara behörighetsförklarad av Equmeniakyrkans församlings- och medarbetarråd.⁹⁴ För att vara behörig vigselförrättare inom det andra samfundet krävs även att präst eller pastor har Kammarkollegiets förordnande att förrätta vigslar inom samfundet ifråga.

När det gäller dopet angav den ekumeniska överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan några viktiga påpekanden.

Medan dopet för Svenska kyrkans del är medlemsgrundande innebär barndopet för Svenska Missionskyrkan oftast inte att barnet blir medlem. *En huvudprincip* bör därför vara att dopet förrättas i det sammanhang och av den präst/pastor i vilket samfund dopkandidaten hör hemma så att kyrkohandbok, kyrkorum och kyrkotillhörighet hållas samman.⁹⁵

Denna princip bör tillämpas även mellan Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan. Det ska även noteras att präst i Svenska kyrkan inte får utföra barnvälsignelse i Equmeniakyrkan.⁹⁶

Frågan om gemensam konfirmationsundervisning bör övervägas noga och efter samråd med biskop/regional kyrkoledare. Det har sin grund i att kyrkorna har olika uppfattningar om dess innebörd. Svenska kyrkan ser den som en dopbekräftelse medan Equmeniakyrkan ser den som en välsignelsehandling som kan tas emot även av den som inte är döpt. Om gemensam konfirmationsundervisning ordnas bör på grund av dessa skillnader konfirmationsgudstjänsten ske inom respektive samfund.

Upplåtelse av kyrka

En fråga som återkommer i relationen mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan gäller upplåtelse av kyrkorum. Det kan gälla oavsett om det finns avtal om samverkan eller inte.

Beslut om upplåtelse av kyrka fattas i de båda kyrkorna av den lokala församlingens styrelse.⁹⁷ Det normala är att kyrkliga handlingar äger rum i den egna församlingens kyrka men pastorala hänsyn och det ekumeniska perspektivet bör vägas in vid önskemål om upplåtelse. Det går aldrig att *kräva* upplåtelse av en kyrka.

⁹³ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 2 §, 32 kap, 2 §, *Teologisk grund för Equmeniakyrkan* 2014 art. 38.

⁹⁴ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 31 kap, 4 §.

⁹⁵ Ekumenisk överenskommelse 2008 s. 94 f.

⁹⁶ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 17 kap, 17 §.

⁹⁷ *Kyrkoordning för Svenska kyrkan* 2014 41 kap. Frågor om upplåtelse är inte formellt reglerat inom Equmeniakyrkan men besluten fattas lokalt av församlingens styrelse eller på delegation av församlingsföreståndare/pastor. Se även *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka* 2001.

I Equmeniakyrkan gäller att församlingarna normalt inte tar ut hyra då gudstjänstrummet upplåts för gudstjänster eller kyrkliga handlingar oavsett om det gäller medlemmar eller inte. I Svenska kyrkan kan eventuell ersättning utgöras av de merkostnader som uppstår för personal, uppvärmning m.m. I de fall då en av kontrahenterna tillhör Svenska kyrkan, till exempel vid en vigsel, bör ersättning inte tas ut även om akten sker i Equmeniakyrkans ordning.⁹⁸

Upplåtelse av kyrka för vigsel och begravning möter således inga principiella hinder, men kan dock hindras av praktiska svårigheter.

⁹⁸ *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka* 2001 s. 20 f.

Exempel på lokalt avtal

Samtalsdelegationen har utarbetat ett exempel på ett lokalt avtal. Exemplet är bara en ram och kan fyllas på ytterligare om de konkreta frågor och uppgifter som församlingarna vill samarbeta om.

För det fall en samarbetskyrka blir aktuell återfinns till sist hänvisningar om sådant samarbete.

Ett avtal kan utformas på följande sätt.

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan är kallade att delta i Guds mission i världen och söka förverkliga Kyrkans synliga enhet. Vi är kallade att stärka vår samhörighet och att samverka i vittnesbörd och tjänst, även om det finns skillnader i kyrko-/församlingssyn och förståelsen av vigningen/ordinationen och sakramenten.

Vi bejakar

- ◆ varandra som delar av Kristi kyrka i världen, vi bekänner den apostoliska tron och vi lever i den reformatoriska traditionen;
- ◆ vårt ömsesidiga nationella och internationella ekumeniska engagemang;
- ◆ att Kristus är närvarande och verkar i sakramenten i våra kyrkor;
- ◆ vår gemensamma vilja att delta i hela Guds folks uppdrag där allas ansvar är grundläggande;
- ◆ varandras vigningar respektive ordinationer för tjänst i respektive kyrka som gåvor från Gud med Andens kallelse och Kristi uppdrag;
- ◆ att den personliga och kollegiala tillsynen utövas i respektive kyrka för att tjäna kyrkans enhet.

Vi vill

- ◆ fortsätta att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra kyrkor i tro, gudstjänst och liv;
- ◆ stärka våra kyrkors ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet;
- ◆ verka för gemensamt ansvarstagande i samhälle och värld.

Vi uppmanar församlingarna att

- ◆ se medlemmar i våra kyrkor som delar av Kristi kropp och välkomna dem att delta i våra församlingars liv;
- ◆ som tecken på gemenskapen inbjuda varandra vid församlingens mottagande av kyrkoherde respektive installation av församlingsföreståndare;
- ◆ där lokala behov påkallar, upplåta våra kyrkor åt varandra;
- ◆ verka för ökad samhörighet och samverkan med andra kristna församlingar på orten;
- ◆ där lokala pastorala och teologiska förutsättningar finns ingå lokala samarbetsavtal.

Utifrån denna ekumeniska överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan bekräftar vi vår vilja

- ◆ att utveckla och fördjupa gemenskapen mellan våra församlingar till gemensamt ansvarstagande på den ort där vi verkar

- ◆ att stärka våra församlingars ekumeniska relationer med andra i strävan mot vidare enhet
- ◆ (här kan olika samarbetsområden anges)

I och med tecknandet av detta lokala avtal har församlingarna gemensamt kommit överens om att sådan praxis som kan tolkas som omdop inte förekommer.

För att stödja, följa och utvärdera arbetet tillsätter församlingarna ett lokalt samarbetsråd som består av kyrkoherde och församlingsföreståndare (eller deras representanter) samt ytterligare två representanter för vardera församlingen.

En första avtalstid är 20xx xx xx till 20xx xx xx. Före avtalstidens slut ska avtalet utvärderas.

För x församling Svenska kyrkan

För x församling Equmeniakyrkan

Godkänt av

Domkapitlet i x stift

Kyrkostyrelsen i Equmeniakyrkan

Samarbetskyrka

Lokal ekumenisk samverkan kan leda till att församlingar i Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan beslutar använda gemensam kyrka för sitt arbete. En samarbetskyrka förutsätter att en ideell förening bildas med stadgar och ordningar som bland annat beskriver ansvar för personal, fastigheter, finansiering och den verksamhet som bedrivs i samarbetskyrkan.

Exempel på grunddokument och avtal gällande samarbetskyrka kan rekvireras från Sekretariatet för teologi och ekumenik, Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala eller Equmeniakyrkan, Box 140 38, 167 14 Bromma.

Sammanfattning av inventering av lokalekumenisk samverkan

Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan genomför för närvarande samtal om formen för framtida relationer mellan de två samfunden. I direktiven för dessa samtal står det att man bl.a. ska ”analysera förutsättningar för och erfarenheter av nuvarande lokalekumenisk samverkan” (Ks protokoll 2011:8 § 162). Under hösten 2014 genomfördes därför en inventering av lokalekumenisk samverkan i de församlingar i Svenska kyrkan och i de tidigare bildarsamfunden som utvecklat sådan samverkan. Utvärderingen skedde i form av en enkät som skickades till 71 församlingar inom Svenska kyrkan där 43 svarade (61 procent) och till 57 församlingar i de tidigare bildarsamfunden där 45 svarade (71 procent). Detta ger en total svarsprocent på 67 procent. I denna sammanfattning kommer samtliga inkomna svar redovisas gemensamt.

En av frågorna i inventeringen handlade om inom vilka områden samverkan sker. Nästan samtliga svarande anger att det sker samverkan kring gudstjänsten och är ett alternativ som 85 av de svarande valde vilket motsvarar 98 procent. Därefter anger 40 församlingar (46 procent) att samverkan sker kring diakoni. 33 församlingar (38 procent) anger att samverkan sker kring barn- och ungdomsarbetet och 32 (37 procent) anger att detta finns kring musikverksamheten. Inte lika vanligt är det med samverkan kring konfirmandarbetet där endast 14 församlingar svarat att sådant existerar vilket motsvarar 16 procent av de svarande. Dessa fick sedan en följdfråga som efterfrågade inom vilka områden av konfirmandarbetet som samverkan fanns. 13 av 14 svarade att de skickade en gemensam inbjudan vilket också var det vanligaste området. 8 svarade att de hade gemensam undervisning och 5 att de hade en gemensam konfirmationsgudstjänst. Dessa två svarsalternativ hänger samman på sätt att de som svarat att de har gemensam gudstjänst och har gemensam läsning.

Det fanns även möjlighet att uppge områden för samverkan som inte de fasta alternativen fångade in genom svar i text. Bland dessa finns inget tydligt mönster mer än att det handlar om olika gemensamma evenemang.

En annan fråga i enkäten utvärderade samverkan på så sätt att de svarande fick ange hur nöjda de var med den på en femgradig skala från *Mycket bra* till *Mycket dåligt*. Av alla församlingar som samverkade kring gudstjänsten svarade 87 procent att de upplevde samverkan *Mycket bra* eller *Ganska bra*. Gällande diakonin svarade 90 procent samma sak och barn- och ungdomsverksamheten 94 procent samt musikverksamheten där 93 procent var mycket eller ganska nöjda med samverkan inom området. Något lägre hamnar samverkan inom konfirmandarbetet även om det rör sig om generellt höga tal där 72 procent anger sig vara mycket eller ganska nöjda med samverkan. Det rör sig dock om 14 svarande totalt sett vilket gör att det är 4 församlingar som inte valt detta alternativ.

Kring dessa samverkansområden ställdes ytterligare ett antal frågor kring omfattningen av samverkan, hur kontinuerligt denna sker, hur ofta under året och hur många anställda som är berörda i arbetet. Det visar sig bland annat att konfirmandverksamheten och barn- och ungdomsverksamheten samt diakoni sker oftare än gudstjänster och musikverksamhet.

68 av 87 svarande angav att de hade ett formellt samverkansavtal (78 procent). På en följdfråga angav endast 2 av dessa 68 att de inte funnits något samarbete före avtalet medan 12 inte visste och 54 angav att det funnits samverkan före avtalet.

Tillsammans skapar dessa resultat bilden av att de som väl samverkar också är mycket nöjda med detta samarbete. Vanligast är detta kring gudstjänsterna som sker några gånger per år och mer ovanligt är samverkan inom konfirmationsarbetet som däremot innebär ett tidsmässigt tätare samarbete.

KsSkr 2016:5
Bilaga 1

Peter Brandberg
Analysenheten
Kyrkokansliet, Svenska kyrkan

Förkortningar

Förkortning	Namn
BWA	Baptist World Alliance
EBF	European Baptist Federation
EMC	European Methodist Council
IFFEC	International Fellowship of Free Evangelical Churches
IFI	Iglesia Filipina Independiente
KEK	Konferensen av europeiska kyrkor
KV	Kyrkornas världsråd
LVF	Lutherska världsförbundet
SKR	Sveriges kristna råd
UMC	The United Methodist Church
WCRC	World Communion of Reformed Churches
WMC	World Methodist Council

Bibliografi

Bergsten, Torsten

1995 *Frikyrkor i samverkan: den svenska frikyrkoekumenikens historia 1905-1993*, Örebro

Biskop präst och diakon

1990 *Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan: ett biskopsbrev om kyrkans ämbete*, Uppsala.

Boëthius, Carl Gustaf, et al.

1962 *New Delhi har ordet: en bok om Kyrkornas världsråds tredje generalförsamling*, Stockholm.

The Church: community of grace,

1984 Geneva and Lake Junaluska, NC.

Den svenska kyrkohandboken

2003 *Den svenska kyrkohandboken. D. 2, Vignings-, sändnings-, mottagnings- och invigningshandlingar: antagen för Svenska kyrkan av 1987 års kyrkomöte*, Stockholm.

Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka,

2001 Uppsala.

Dop, nattvard, ämbete: den officiella texten från Faith and Order,

1992 Uppsala.

Ekumenisk överenskommelse

2008 *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan* Uppsala.

Ekumeniska konsekvenser,

1998 De ekumeniska överenskommelsernas ekumeniska konsekvenser, ed. Gunnel Borgegård, Uppsala.

En livsbefrämjande tro som vår drivkraft

2013 Svenska kyrkan. Internationellt arbete, Uppsala.

Engelsviken, Tormod

2009 *Missio Dei: The understanding and misunderstanding of a theological concept in European churches and missiology*, i *International Review of Mission*, 92 367

Fagerberg, Holsten

1987 *Svenska kyrkan i ekumeniska samtal: evangeliet som förenar*, Svenska kyrkans utredningar 1987:1, Stockholm.

Förslag till överenskommelse

2004 *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap Svenska kyrkan och Svenska missionskyrkan*, Uppsala.

Guds kyrka och en levande församling

1995 *Guds kyrka och en levande församling: rapport från den officiella samtalsgruppen mellan Svenska kyrkan och Svenska missionsförbundet*, Stockholm.

Hallonsten, Gösta & Per Erik Persson

2000 *-att i allt bekänna Kristus: den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdig-görelseläran: tillkomst, texter, kommentarer*, Stockholm.

- Hansson, Klas
2014 *Svenska kyrkans primas. Ärkebiskopsämbetet i förändring 1914–1990*,
Studia Historico-Ecclesiastica Upsaliensia 47, Uppsala.
- Kyrkan – på väg mot en gemensam vision
2014 *Kyrkan – på väg mot en gemensam vision: ekumeniskt samtal om kyrkans
väsen och uppgift*, Bromma.
- Kyrkoordning för Svenska kyrkan*,
2014 Stockholm.
- Leva i dopet: brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar*,
2011 Uppsala.
- Mission and Evangelism in Unity Today,
1999 i *International Review of Mission*, 88 348/349
- Mission. Förvandling – Försoning – Upprättelse*,
2009 Samtal om mission, Uppsala.
- På väg mot djupare enhet
2000 *På väg mot djupare enhet: samtalsrapport från överläggningar 1997–2000*,
Svenska missionsförbundet och Svenska kyrkan, Uppsala.
- På väg mot kyrkogemenskap (ej publicerad)*, Stockholm 1990.
- Rapport från den andra samtalsdelegationen
1993 Rapport från den andra samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i
Sverige och Svenska kyrkan, i *Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1993:5*.
Kyrkomötet 1993. Uppsala.
- Rättfärdiggörelsen i kyrkans liv: rapport från den katolsk-lutherska dialoggruppen
för Sverige och Finland*,
2010 Stockholm.
- Samtal om samverkan: Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet*,
1971 Stockholm.
- Selinder, Per-Magnus, et al.
2008 *Gemensam framtid?: en rastplats för eftertanke på vandringen med Baptist-
samfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan*, Växjö.
- Slutrapport Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet
2011 *Slutrapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptist-
samfundet*, Uppsala.
- Stadgar för Equmeniakyrkan*,
2011 [http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/10/Equmeniakyrkans-
stadgar.pdf](http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/10/Equmeniakyrkans-stadgar.pdf)
- Svenska kyrkans bekännelseskriter*,
1957 Stockholm.
- Teologisk grund för Equmeniakyrkan*,
2014 [http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/06/Teologisk-Grund-
Equmeniakyrkan.pdf](http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/06/Teologisk-Grund-Equmeniakyrkan.pdf)

Thurian, Max
1986 *Churches respond to BEM: official responses to the "Baptism, eucharist and ministry" text. Vol. 2, Faith and order paper, Geneva.*

Tillsammans för livet
2013 *Tillsammans för livet: mission och evangelisation i en värld i förändring, Bromma.*

Tustin, David och Furberg, Tore
1993 *Borgåöverenskommelsen. The Porvoo Common Statement, Nordisk ekumenisk skriftserie 29, Uppsala.*

Österlin, Lars
1994 *Svenska kyrkan i profil. Ur engelskt och nordiskt perspektiv, Stockholm.*

Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan,
1995 i *Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1995:5. Kyrkomötet 1995.*

Ekumeniska rapporter och andra dokument

1997 *-att i allt bekänna Kristus: den gemensamma deklarationen om rättfärdiggörelseläran: tillkomst, texter, kommentarer, Stockholm.*
http://www.svenskakyrkan.se/km_om_97/km/skriv/973/css97315.htm

1993 *Borgåöverenskommelsen. The Porvoo Common Statement, Nordisk ekumenisk skriftserie 29, Uppsala.*
<http://www.svenskakyrkan.se/kyrkaochsamhalle/borgagemenskapen>

2001 *Det heliga rummet: om upplåtelse av kyrka, Uppsala.*
<https://www.svenskakyrkan.se/biskopsmoten/brev011/index.htm>

1992 *Dop, nattvard, ämbete: den officiella texten från Faith and Order, Uppsala.*
<http://www.skr.org/shop/dop-nattvard-och-ambete/>

2008 *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Svenska Missionskyrkan, Uppsala.*
http://www.missionskyrkan.se/upload/9584/Ekumenisk_overenskommelse.pdf

2004 *Förslag till överenskommelse om kyrkogemenskap Svenska kyrkan och Svenska missionskyrkan, Uppsala.*

2008 *Gemensam framtid? En rastplats för eftertanke på vandringen med Baptistsamfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan, Växjö.*
http://ekumeniakyrkan.se/site/assets/pdf/gemensam_framtid-inlaga.pdf

1995 *Guds kyrka och en levande församling. Rapport från den officiella samtalsgruppen mellan Svenska kyrkan och Svenska missionsförbundet, Stockholm.*

2014 *Kyrkan - på väg mot en gemensam vision. Ekumeniskt samtal om kyrkans väsen och uppgift, Bromma.*
<http://www.skr.org/wp-content/uploads/2014/03/SKRIFT-21slutkorr4.pdf>

2011 *Leva i dopet: brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar, Uppsala.*

2000 *På väg mot djupare enhet. Samtalsrapport från överläggningar 1997-2000, Svenska missionsförbundet och Svenska kyrkan, Uppsala.*

- 1993 *Rapport från den andra samtalsdelegationen mellan Metodistkyrkan i Sverige och Svenska kyrkan*, i Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1993:5. Kyrkomötet 1993, Uppsala.
- 1971 *Samtal om samverkan. Svenska Kyrkan, Svenska Missionsförbundet*, Stockholm.
- 2011 *Slutrapport från dialogen mellan Svenska kyrkan och Svenska Baptistsamfundet*, Uppsala.
<http://www.svenskakyrkan.se/Admin/Sve/Moduler/S%C3%B6kning/Content%20Pages/S%C3%B6kresultat.aspx?searchInputQuery=slutrapport%20fr%C3%A5n%20dialogen&searchInputParish=&searchInputCounty=&MaxRequests=8&WebId=0>
- 2011 *Stadgar för Equmeniakyrkan*, Bromma.
<http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/10/Equmeniakyrkans-stadgar.pdf>
- 2014 *Teologisk grund för Equmeniakyrkan*,
<http://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2012/06/Teologisk-Grund-Equmeniakyrkan.pdf>
- 2013 *Tillsammans för livet. Mission och evangelisation i en värld i förändring*, Bromma.
http://www.skr.org/wp-content/uploads/2013/11/tillsammans_for_livet.pdf
- 1995 *Överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Filippinska oberoende kyrkan*, i Centralstyrelsens skrivelse CsSkr 1995:5, Kyrkomötet 1995.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen med anledning av förslagen i betänkandet *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*. Ändringarna innebär i huvudsak följande;

- Rollfördelningen mellan församlingar/pastorat, stift och nationell nivå inom fastighetsförvaltningen tydliggörs.
- Ett register över alla fastigheter i Svenska kyrkan inrättas.
- I varje församling eller pastorat ska det finnas en lokalförsörjningsplan.
- Kyrkostyrelsen ska i samverkan med stiftet erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning samt säkerställa att det utarbetas en handledning för fastighetsförvaltning.
- Stiftet ska inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder.
- Vid beräkningen av stiftsbidragets storlek ska det ingå ett ekonomiskt stöd till stiftet för stiftets nya uppgifter avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen.
- Kyrkostyrelsen ska utarbeta en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat.
- När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.
- Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. För att gälla ska beslutet fastställas av stiftsstyrelsen.
- En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet, ska efter godkännande av stiftsstyrelsen under vissa förutsättningar kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan. När en kyrkobyggnad överlåts till trossamfundet ska den förvaltas av stiftet. Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet.

- KsSkr 2016:6
- När en kyrkobyggnad har överlåtit till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen, efter att yttrande inhämtats från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen, besluta att ta ett kyrkorum ur bruk.
 - För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och kyrkounderhållsbidraget ska församlingar och pastorat, om kyrkomötet beslutar det, betala en kyrkounderhållsavgift.
 - Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet förenklas.
 - Omfattningen av kostnadsutjämnningen avseende andel medlemmar minskas medan omfattningen av kyrkobyggnadskomponenten ökar.
 - Utjämningsystemet tillförs två nya komponenter, dels en som avser andel barn bland befolkningen och dels en som avser särskilda, strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.
 - Ett glesbygdsbidrag återinförs i utjämningsystemet.
 - Ett kyrkounderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.
 - Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.
 - Förändringen av utjämningsystemet avseende församlingar och pastorat och av stiftsbidragen genomförs successivt åren 2018–2021.
 - En utvärdering ska göras av förslagen kring en effektiviserad fastighetsförvaltning, kyrkobyggnaderna och utjämningsystemet. Utvärderingen beträffande förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning och kyrkobyggnaderna ska redovisas till kyrkomötet 2023 medan utvärderingen beträffande utjämningsystemet ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut.....	4
Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	4
3 kap. Kyrkofullmäktige	4
10 kap. Den nationella nivåns uppdrag	5
40 kap. Kyrkobyggnader.....	5
41 kap. Upplåtelse av kyrka.....	6
42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar.....	7
44 kap. Ekonomisk utjämning m.m.	7
46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom	10
47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och pastorat	10
47 kap. Ekonomisk förvaltning <i>m.m.</i> för församlingar och pastorat.....	10
56 kap. Kyrkobokföring och andra register	11
57 kap. Tillsyn.....	11
1 Ärendet och dess beredning.....	13
2 Effektivisering av fastighetsförvaltningen.....	19
3 Kyrkobyggnader	42
4 Ekonomisk utjämning	67
5 Utvärdering	110
6 Ersättning för kyrkliga handlingar.....	114
7 Kyrkoordningskommentarer.....	116
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	123

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1),

dels att 44 kap. ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna före 40 kap. 7 §, 41 kap. 3 a § samt till 47 kap. ska ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 2 §, 10 kap. 3 §, 40 kap. 7 och 8 §§, 41 kap. 3 §, 42 kap. 5 §, 46 kap. 4 och 5 §§, 56 kap. 2 § och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt 44 kap. och fyra nya paragrafer 40 kap. 10 och 11 §§, 41 kap. 10 §, och 47 kap. 12 § samt nya rubriker närmast före 40 kap. 10 §, 40 kap. 11 §, 41 kap. 10 § och 47 kap. 12 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. Kyrkofullmäktige

2 §

Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. godkännande av församlingsinstruktionen	2. <i>fastställande av lokalförsörjningsplan,</i>
2. mål och riktlinjer för verksamheten,	3. mål och riktlinjer för verksamheten,
3. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,	4. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
4. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,	5. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,
5. val av revisorer,	6. val av revisorer,
6. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,	7. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,
7. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och	8. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och
8. ansvarsfrihet.	9. ansvarsfrihet.

Kyrkofullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

3 §

Kyrkostyrelsen företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Den bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter.

Kyrkostyrelsen ska

1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlingarnas liv, och
1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlingarnas liv *och av en god förvaltning i församlingar och pastorat,*
2. ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,
3. svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,
4. samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,
5. ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,
6. svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
7. ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
8. främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan, och
9. verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

40 kap. Kyrkobyggnader

Beslut om att ta kyrkobyggnader ur bruk**Beslut om att ta kyrkorum ur bruk**

7 §

En församling får besluta att *en kyrkobyggnad* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkobyggnaden* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

En församling får besluta att *ett kyrkorum* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkorummet* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

8 §

Församlingens eller *pastoratets* beslut om att *en kyrkobyggnad* ska tas ur bruk ska *prövas* av stiftsstyrelsen. *Före* beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Stiftsstyrelsen ska *fastställa* ett beslut att ta *en kyrkobyggnad* ur bruk, om det inte finns *synnerliga skäl mot detta*.

Om *församlingen* eller *pastoratet* överväger att ta *ett kyrkorum* ur bruk ska *samråd* ske med stiftsstyrelsen. När det finns ett förslag om att ta *ett kyrkorum* ur bruk ska stiftsstyrelsen under tiden för *samrådet* ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut att ta *ett kyrkorum* ur bruk *fastställas* av stiftsstyrelsen.

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan enligt 10 § får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska kyrkostyrelsen ge domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen tillfälle att yttra sig.

Överlåtelse av kyrkobyggnad

10 §

En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet får efter godkännande av stiftsstyrelsen överlåta en kyrkobyggnad med tillhörande kyrkotomt till trossamfundet Svenska kyrkan. Ett sådant beslut får fattas bara om

- 1. kyrkobyggnaden inte ska användas för församlingens gudstjänster,*
- 2. det har prövats om det finns en alternativ användning, och*
- 3. kyrkostyrelsen har godtagit att överta kyrkobyggnaden.*

Förvaltning av kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet

11 §

En kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska förvaltas av det stift där kyrkobyggnaden är belägen.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

3 §

En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 § bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet. Den får inte upplåtas för något ändamål som kränker kyrkorummets helgd. En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt.

Upplåtelse av *kyrka* för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Upplåtelse av *församlingskyrka* för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Vem som beslutar om upplåtelse av kyrka

Vem som beslutar om upplåtelse av församlingskyrka

KsSkr 2016:6

3 a §

För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–6, 8 och 9 §§ i stället församlingsrådet.

Beslut om upplåtelse av kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan

10 §

Domkapitlet i det stift där kyrkan finns beslutar om upplåtelse av en kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan efter överlåtelse enligt 40 kap. 10 §.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

5 §

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 13 §.

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 11 §.

44 kap. Ekonomisk utjämning m.m.

Inledande bestämmelser

1 § Det som sägs i detta kapitel om församlingar ska för en församling som ingår i ett pastorat i stället gälla pastoratet.

Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tillämpas på Hovförsamlingen.

Bestämmelserna i 7–10 §§ gäller bara territoriella församlingar.

Definitioner

2 § I detta kapitel används följande uttryck med den betydelse som anges nedan:

Avgiftsunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomster som de kyrkotillhöriga i en församling har enligt Skatteverkets beslut om kommunal inkomstskatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) året före bidragsåret.

Bidragsår: Det år under vilket ett bidrag betalas ut eller en avgift ska betalas.

Utjämningstal/Bidragstal: Ett krontal som fastställs av kyrkostyrelsen och som bestämmer omfattningen av utjämningen för respektive komponent i kostnadsutjämningen.

Medelavgiftsunderlag: Medelavgiftskraften multiplicerad med antalet medlemmar i församlingen den 1 januari året före bidragsåret. Medelavgiftskraften är avgiftsunderlaget för Svenska kyrkans medlemmar i hela landet, dividerat med antalet medlemmar i Svenska kyrkan den 1 januari året före bidragsåret.

Tätortsgrad: Hur stor andel av befolkningen som bor i tätort.

Avgifter för gemensam verksamhet och kyrkunderhåll

3 § Församlingen ska varje år betala en avgift för gemensam verksamhet. Avgiften för gemensam verksamhet är sju öre per etthundra kronor av församlingens avgiftsunderlag.

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det också betala en kyrkunderhållsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om kyrkunderhållsavgiften.

Inkomstutjämning

4 § Församlingarnas inkomster utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar vars avgiftsunderlag överstiger medelavgiftsunderlaget ska betala en inkomstutjämningsavgift. De församlingar vars avgiftsunderlag understiger medelavgiftsunderlaget ska få ett inkomstutjämningsbidrag.

Avgiften eller bidraget fastställs varje år och är femtio procent av skillnaden mellan församlingens avgiftsunderlag och medelavgiftsunderlaget, multiplicerat med en avgiftssats som beslutas av kyrkostyrelsen.

Utjämning av kostnader för kyrkobyggnader

5 § Församlingarnas kostnader för kyrkobyggnader utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar som den 1 januari året före bidragsåret hade fler medlemmar per kyrkobyggnad än medeltalet medlemmar per kyrka i landet vid samma tidpunkt ska betala en kyrkobyggnadsavgift. De församlingar som hade färre medlemmar per kyrkobyggnad än medeltalet ska i stället få ett kyrkobyggnadsbidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas för varje kyrkobyggnad på grundval av skillnaden mellan antalet medlemmar per kyrkobyggnad i församlingen och medeltalet medlemmar per kyrkobyggnad i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal.

6 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hur de avgifter och bidrag som enligt 5 § gäller för församlingarna i Visby stift ska fördelas mellan församlingarna och den samfällighet som avses i 2 kap. 10 §.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland dem som inte tillhör Svenska kyrkan

7 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen medlemmar utjämnas genom avgifter och bidrag. Om medlemmarnas andel av de folkbokförda invånarna inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för medlemmar i landet vid samma tidpunkt ska församlingen betala en avgift. Om medlemmarnas andel understiger medeltalet medlemmar i landet ska församlingen i stället få ett bidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på skillnaden mellan andelen medlemmar i församlingen och medeltalet medlemmar i landet. Den på detta sätt framräknade skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal. Till den del som andelen medlemmar i en församling med mer än 35 procentenheter understiger genomsnittlig andel medlemmar i hela landet ska det dock inte utgå något bidrag.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland barn

8 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen barn utjämnas genom avgifter och bidrag. Om barnens andel av de folkbokförda barnen inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för barn i landet vid samma tidpunkt ska församlingen få ett bidrag. Om barnens andel understiger medeltalet barn i landet ska församlingen i stället betala en avgift.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på grundval av skillnaden mellan andelen barn i församlingen och medeltalet barn i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal.

Diakonibidrag

9 § Församlingar som har en befolkning med sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet ska erhålla ett diakonibidrag. Kyrkostyrelsen fastställer bidragets storlek för varje bidragsberättigad församling.

Glesbygdsbidrag

10 § Församlingar med mindre än 8,0 invånare per kvadratkilometer och en tätortsgrad under 70 procent samt landsbygdsförsamlingar i Visby stift ska få ett glesbygdsbidrag. Bidraget beräknas genom att antalet medlemmar inom församlingens territoriella område multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt bidragstal.

Hur avgifter och bidrag fastställs, m.m.

11 § Kyrkostyrelsen fastställer för varje församling avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§. Avgifterna betalas av församlingarna och bidragen tillförs församlingarna genom avräkning mot intäkterna från kyrkoavgiften.

Kyrkostyrelsen ska meddela församlingarna dessa uppgifter senast den 25 januari under bidragsåret.

Till ledning för församlingarnas budgetarbete ska kyrkostyrelsen senast den 10 september året före bidragsåret meddela församlingarna preliminära uppgifter om avgifterna och bidragen.

12 § Avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§ påförs församlingarna med en tolfedel varje kalendermånad och räknas av mot det förskott på intäkterna av kyrkoavgiften som församlingarna erhåller.

13 § Under januari och februari månad är regleringen av avgifter och bidrag preliminär. Från och med mars månad ska den vara slutlig. Under mars månad ska de regleringar rättas som har gjorts under januari och februari månad.

Stiftsbidrag

14 § Stiftens erhåller bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag).

Kyrkounderhållsbidrag

15 § Kyrkostyrelsen ska besluta om bidrag till stiftens som stiftens ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader.

Uppgiftsskyldighet

16 § Församlingar och stift är skyldiga att lämna de ekonomiska och statistiska uppgifter som behövs för den ekonomiska utjämnings. Kyrkostyrelsen får utfärda

KsSkr 2016:6 närmare bestämmelser om dessa uppgifter och om förseningsavgift för den som inte lämnar uppgifterna i rätt tid.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

4 § Utgifterna för stiftets förvaltning av prästlönetillgångarna ska betalas med inkomsterna från denna förvaltning.

Nettovinsten på förvaltningen av prästlönefastigheterna utgörs av vad som återstår av vinsten från den samlade förvaltningen av denna egendom efter det att stiftet har avsatt de medel som behövs för förvaltningen av egendomen. Nettovinsten av prästlönefondens förvaltning utgörs av avkastningen under räkenskapsåret minskad med det belopp som enligt 11 § har avsatts för att säkra fondkapitalet mot inflationen.

5 §

Den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av prästlönetillgångarna och som tillkommer församlingarna ska stiftet fördela på dessa i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna.

Stiftet får dock av vinsten behålla de medel som behövs för förvaltningen.

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och pastorat

47 kap. Ekonomisk förvaltning *m.m.* för församlingar och pastorat

Lokalförsörjningsplan

12 §

För församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, för pastoratet ska finnas en lokalförsörjningsplan.

Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om det ska ske en ändring av lokalförsörjningsplanen. Om inget förslag till ändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

Ändamål med övriga register

2 §

I Svenska kyrkan ska finnas register som gör det möjligt för Svenska kyrkan att

1. uppfylla skyldigheten att lämna uppgifter enligt 14 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan,
2. hantera kyrko- och begravningsavgift,
3. ta fram erforderlig statistik,
4. tillhandahålla uppgifter om Svenska kyrkans indelning,
5. genomföra de kyrkliga valen,
6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn, *och*
7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare.
6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn,
7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare, *och*
8. bidra till en god fastighetsförvaltning.

57 kap. Tillsyn

5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första *och andra styckena* ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2018 med undantag av ändringarna i 56 kap. 2 § vilka träder i kraft den 1 januari 2017.
2. En begränsning av förändringarna för församlingar och pastorat till följd av nya 44 kap. ska ske enligt följande.

Förändringen utgör skillnaden mellan nettot av avgifter och bidrag för församlingarna och pastoraten enligt nya 44 kap. för bidragsåret 2018 jämfört med det netto som skulle ha uppkommit samma år om bestämmelserna i tidigare 44 kap. hade tillämpats. Med nettot enligt nya 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 3–5 och 7–10 §§. Med nettot enligt tidigare 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 6, 7, 8 och 9 §§ i tidigare 44 kap.

Vid beslut om avgifter och bidrag enligt 11 § ska

- från nettot för bidragsåret 2018 avräknas tre fjärdedelar av förändringen,
- från nettot för bidragsåret 2019 avräknas två fjärdedelar av förändringen, och
- från nettot för bidragsåret 2020 avräknas en fjärdedel av förändringen.

1 Ärendet och dess beredning

1.1 Inledning

Svenska kyrkan står inför många utmaningar och behöver rusta sig för att möta dem på bästa sätt. Vi behöver uttrycka vår identitet i nya situationer genom att bevara och förnya. Våra ekonomiska resurser är gemensamma för hela kyrkan, trots att den tar gestalt på olika och förändrade sätt.

De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans förutsättningar allra mest. Den geografiskt ojämna utvecklingen kommer sannolikt att ställa enskilda församlingar inför än större utmaningar under de kommande åren. I stora delar av landet, utanför de större tillväxtregionerna, ligger utmaningen framför allt i en åldrande befolkning med allt färre barn och ungdomar. I många storstadsförsamlingar medför segregationen att vissa församlingar växer befolkningsmässigt men minskar snabbt i antal medlemmar, med minskade kyrkoavgiftsintäkter som följd. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som redan är fallet, vilket i sin tur påverkar bilden av Svenska kyrkan som samlad gemenskap och hur församlingarna förhåller sig till varandra. Samtidigt ska Svenska kyrkan bevara sin karaktär av en öppen folkkyrka med verksamhet som är rikstäckande och därmed riktar sig till alla.

Kyrkobyggnaden är det rum där den gudstjänstfirande församlingen samlas och som påminner om Guds närvaro i världen. Det är ett rum som förknippas med livets alla dimensioner och här kan tro, tvivel och sökande komma till konkret uttryck.

Fastighetsförvaltningen tar allt större andel av kyrkoavgiften. En effektiv och hållbar förvaltning av kyrkans fastigheter är därför en förutsättning för att församlingarna ska kunna fullgöra den grundläggande uppgiften. Vidare utsätts utjämningsystemet för stora påfrestningar av de omfattande demografiska förändringarna i landet som gjort och gör förutsättningarna för kyrkans församlingar alltmer olika, trots att uppdraget är detsamma överallt. Utjämningsystemet har en direkt koppling till fastighetsförvaltningen genom en av sina faktorer och påverkas i och med det av eventuella förslag för fastighetsförvaltningen.

Sammantaget skapar dessa utmaningar och förändringar ett läge där Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starkare relationer. För att uppnå det krävs både mod till förändring, förmåga att se nya lösningar och förtröstan på att nya tider också rymmer nya möjligheter.

1.2 Utjämningsutredningen

Mot den ovan angivna bakgrunden fastställde kyrkostyrelsen i december 2012 direktiv till en gemensam utredning om förvaltningen av kyrkobyggnader och andra fastigheter samt utjämningsystemet.

Det övergripande syftet med utredningen var att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrkobyggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Vidare skulle den säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem. Utredningen skulle dessutom överväga clearingsystemets effektivitet och möjliga inkorporering i utjämningsystemet. De som fick uppdraget tog namnet Utjämningsutredningen. Genom ett tilläggsuppdrag beslutat av 2013 års kyrkomöte fick utredningen också uppgiften att utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder för bortfall av kyrkoavgifter.

Utredningen lämnade sitt betänkande *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1) till kyrkostyrelsen den 5 maj 2015.

1.3 Utredningens betänkande i sammanfattning

I sitt betänkande *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1) presenterar Utjämningsutredningen förslag om effektivisering av Svenska kyrkans fastighetsförvaltning, hantering av kyrkor som är övertaliga i församlingens pastorala verksamhet samt beträffande ekonomisk utjämning. Betänkandet innehåller även en volym med bilagor.

I kapitel 1 redovisar utredningen sitt uppdrag och hur arbetet med att genomföra detta har utförts.

I kapitel 2 tecknas ett antal bakgrundsförutsättningar för utredningens analys och förslag. Här redogörs för förväntad medlemsutveckling och ekonomisk utveckling inom Svenska kyrkan. Kapitlet innehåller också en översikt över det samlade byggnadsbeståndet hos församlingar och pastorat. I kapitel 2 finns också sammanfattningar av resultaten från två särskilda utredningar om konsekvenser för kyrkobyggnader dels av sänkta drifts- och underhållsnivåer, dels av förväntade klimatförändringar.

I kapitel 3 redovisas de teologiska utgångspunkterna för utredningens arbete. Utredningen anger att det varit en förutsättning för arbetet att Svenska kyrkan även fortsättningsvis ska vara en rikstäckande, öppen folkkyrka som riktar sig till alla. Utredningen lyfter också i tolv punkter fram övergripande utgångspunkter och utmaningar som har funnits med när förslagen i de följande kapitlen har tagits fram. Utredningen anför att det, mot bakgrund av den ekonomiska utveckling som beskrivs i kapitel 2, är tydligt att det finns ett stort behov av att minska kostnaderna för fastigheter.

1.3.1 Effektivisering av fastighetsförvaltningen

I kapitel 4 redovisas en analys av Svenska kyrkans fastighetsförvaltning. En viktig bakgrund här är hur motsvarande verksamhet bedrivs inom organisationer som bedöms ha utvecklat en effektiv fastighetsförvaltning. Utredningen presenterar i detta kapitel ett antal förslag som syftar till en mera effektiv fastighetsförvaltning i Svenska kyrkans församlingar och pastorat. Inledningsvis tydliggörs roll och ansvarsfördelningen mellan lokal nivå, stift och nationell nivå. Utredningen föreslår sedan att det ska inrättas ett register över alla fastigheter inom Svenska kyrkan och att 20 miljoner kronor avsätts för att få ett sådant register till stånd.

Utredningen framhåller att den viktigaste åtgärden för att få ner kostnaderna för fastigheter inom Svenska kyrkan enligt samstämmig expertis är att reducera fastighetsinnehavet. Ett viktigt instrument för detta är lokalförsörjningsplaner. Utredningen föreslår att det i varje församling eller pastorat ska finnas en lokalförsörjningsplan och att stiftet ska ge stöd i arbetet med att ta fram lokalförsörjningsplaner och följa upp att planerna tillämpas.

Vidare föreslår utredningen att kyrkostyrelsen i samverkan med stiftet ska erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning och att kyrkostyrelsen utarbetar en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat.

Det har, anför utredningen, visat sig att effektiva fastighetsförvaltare arbetar efter enhetliga processer och arbetssätt. Därför föreslår utredningen att kyrkostyrelsen ska

säkerställa att det finns processer, riktlinjer och god praxis för fastighetsförvaltning med huvudsakligt fokus på drift och underhåll som kan erbjudas som stöd för församlingarna. Utredningen föreslår också att stiftet, inom ramen för sitt främjande, ska stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder.

För att finansiera stiftens ökade kostnader föreslår utredningen att det i stiftsbidraget ska ingå ett ekonomiskt stöd till stiftet för de nya uppgifterna avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen. Bidraget ska ta hänsyn till stiftens storlek och antalet fastigheter i respektive stift och uppgå till sammanlagt 50 miljoner kronor per år. Slutligen föreslår utredningen att en uppföljning görs av hur beslut om en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts och vilka effekter detta har haft.

1.3.2 Kyrkobyggnaderna

Kapitel 5 ägnas åt kyrkobyggnaderna. Inledningsvis redovisas bakgrunden till det ekonomiska stödet till kyrkobyggnader, tidigare diskussioner om övertalighet och framväxten av gällande regelsystem avseende kyrkobyggnader. Här ges bland annat också en översikt av den reglering som nu finns i kulturmiljölagen, Riksantikvarieämbetets föreskrifter och kyrkoordningen. Vidare berör utredningen frågor rörande fortsatta samtal med Riksantikvarieämbetet och kulturdepartementet.

Utredningen föreslår att när det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas. En avsikt med detta förslag är, enligt utredningen, att församlingarna och pastoraten måste bearbeta frågor om bruket av sina kyrkor och att stiftet, eftersom församlingsinstruktionen ska utarbetas i samråd med domkapitlet, i ett tidigt skede bör bli delaktiga i diskussioner om eventuell övertalighet.

Utredningen föreslår också vissa ändringar i gällande bestämmelser om att ta en kyrkobyggnad ur bruk. Dessa bestämmelser ska avse alla invigda kyrkorum oavsett om de är en del av det som reguljärt betraktas som en kyrkobyggnad eller ej. Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska, enligt förslaget, samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. Det lokalt fattade beslutet om att ta ett kyrkorum ur bruk ska fastställas av stiftsstyrelsen.

Det finns, anför utredningen, en ökande risk för att det lokalt uppstår en övertalighet av kyrkor vilket hör samman både med behovet av gudstjänstlokaler och med de ekonomiska förutsättningarna. Att kyrkor blir övertaliga med hänsyn till deras egentliga användning som gudstjänstrum gör dem inte övertaliga ur ett perspektiv som utgår från deras betydelse som kyrkligt arv och som allmänt kulturarv. Utredningen föreslår att en församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet efter godkännande av stiftsstyrelsen ska kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan. Förutsättningar för ett överlåtelsebeslut ska vara att

- kyrkobyggnaden inte används för gudstjänster i församlingen (är lokalt övertalig),
- det har prövats om det finns en alternativ användning för kyrkobyggnaden och
- kyrkostyrelsen är beredd att ta emot kyrkobyggnaden.

När en kyrkobyggnad lämnas till trossamfundet ska det inte utgå någon ekonomisk ersättning. För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet ska församlingar och pastorat betala en kyrkounderhållsavgift på

högst två och ett halvt öre per etthundra kronor av församlingens eller pastoratets avgiftsunderlag. Den kyrkotomt som omsluter kyrkobyggnaderna ska ingå i överlåtelsen och en klockstapel betraktas i förekommande fall som en del av kyrkobyggnaden.

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska stiftet, enligt förslaget, förvalta kyrkobyggnaden. Domkapitlet ska besluta om upplåtelse av kyrkorummet. Ett sådant beslut ska inte kunna överklagas. I det fall en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska yttrande inhämtas från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen.

Utredningen föreslår slutligen i kapitel 5 om kyrkobyggnader att kyrkostyrelsen i överläggningar med statliga organ ska skapa förbättrade förutsättningar för att trossamfundet Svenska kyrkan ska kunna överta vissa kyrkor.

1.3.3 Utjämningsystemet

I kapitel 6 behandlas det ekonomiska utjämningsystemet. Eftersom det som kallas "allmän utjämningsavgift" inte bara är en del av utjämningsystemet utan även används för andra ändamål föreslår utredningen att det istället ska talas om "avgift till gemensam verksamhet". Även begreppet "särskild utjämningsavgift", som avser prästlönetillgångarnas avkastning, menar utredningen ska tas bort ur kyrkoordningen men i det fallet behövs ingen ny benämning.

Syftet med det ekonomiska utjämningsystemet föreslår utredningen ska vara att på grundval av en ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar bidra till att utjämna de ekonomiska förutsättningarna så att alla församlingar har ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och kan ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Utjämningsystemet ska enligt utredningens förslag även fortsättningsvis bestå av en inkomstutjämning och en kostnadsutjämning med vissa komponenter som utjämnar strukturellt betingade kostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. Inkomstutjämnningen föreslås bestå oförändrad.

Följande två komponenter i dagens kostnadsutjämningsystem föreslår utredningen ska finnas kvar:

- Andelen av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område som inte är medlemmar i Svenska kyrkan.
- Antalet kyrkobyggnader i relation till antalet medlemmar.
- Som en ny komponent föreslår utredningen en utjämning av kostnader för andel barn bland befolkningen inom församlingen eller pastoratet. De som har högre andel än genomsnittet får ett bidrag och de som har en lägre andel betalar en avgift.

Härtill ska, enligt förslaget, bidrag utgå inom utjämningsystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader

- för särskilda behov av diakonala insatser och
- för att de ligger i glesbygd.

Vidare föreslår utredningen att den så kallade kostnadsutjämningskonstanten ska avskaffas.

Utredningen föreslår också en viss förenkling av hur avgifter och bidrag inom utjämningsystemet beräknas. Den ekonomiska omsättningen inom de olika delarna

av utjämningsystemet bör, enligt utredningen, följa den ekonomiska utvecklingen inom Svenska kyrkan.

Omfattningen av kostnadsutjämnningen avseende andelen av befolkningen som inte är medlemmar föreslås minska från en omsättning på omkring 210 miljoner kronor (2014) till 120 miljoner (beräknat för 2014). Nuvarande avtrappning av bidraget i relation till andelen som inte är medlemmar avskaffas. För den andel som inte tillhör Svenska kyrkan och som ligger mer än 35 procentenheter under den för hela landet genomsnittliga andelen medlemmar utgår inget bidrag.

För kyrkobyggnadskomponenten föreslås en ökning av omsättningen från 85 till 120 miljoner kronor. Vid beräkning av avgifter och bidrag tas bara hänsyn till antalet medlemmar per kyrka och inte längre till kyrkornas storlek. Den nya komponenten för utjämnning av kostnader avseende andelen barn föreslås omsätta 50 miljoner kronor när den införs.

Diakonibidraget föreslås utgå från ett socioekonomiskt behovsindex för befolkningen inom församlingens eller pastoratets geografiska område. Bidrag ska utgå till församlingar och pastorat som har ett värde som med 10 procent underskrider medianvärdet för hela landet. Bidragets storlek är beroende av hur mycket församlingen eller pastoratet underskrider medianvärdet. Diakonikomponenten föreslås sammantaget omfatta bidrag på 50 miljoner kronor.

Glesbygdsbidrag föreslås utgå till församlingar och pastorat som utgör glesbygd enligt nu gängse definition, högst åtta invånare per kvadratkilometer och högst 70 procent tätortsgrad. Härtill ska glesbygdsbidrag utgå till landsbygdsförsamlingar och pastorat i Visby stift. Glesbygdsbidraget ska beräknas utifrån antalet medlemmar i glesbygdsförsamlingar och glesbygdspastorat. Det föreslås sammantaget uppgå till 45 miljoner kronor.

Bestämmelserna i kyrkoordningen om extra utjämningsbidrag föreslås utgå. Såväl stiftsstyrelsen som kyrkostyrelsen har möjlighet att utan särskilda bestämmelser besluta om ekonomiskt stöd om detta bedöms vara nödvändigt.

Enligt utredningens förslag ska det finnas kvar ett stiftsbidrag som vid sidan av den kyrkoavgift som stiftet tar ut ska finansiera verksamheten. Stiftsbidraget används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för. Detta innefattar den egna verksamheten men också främjande genom ekonomiska anslag till verksamheten i församlingar och pastorat.

Stiftsbidraget ska bestå av en inkomstutjämnning av motsvarande slag som på lokal nivå, ett grundbidrag på 12 miljoner kronor till varje stift samt en del som beräknas utifrån antalet kyrkomedlemmar i stiftet. Det så kallade ytabidraget som nu finns med vid beräkningen av stiftsbidrag föreslås utgå.

Utredningen föreslår att det ska införas ett kyrkounderhållsbidrag på 100 miljoner kronor. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.

Förändringen av utjämningsystemet och av stiftsbidraget ska genomföras successivt åren 2018–2021.

1.3.4 Clearing

Utredningen föreslår i kapitel 7 att det inte ska göras några ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning av kostnader för kyrkliga handlingar. I syfte att minska administrationen menar utredningen dock att det bör bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet (KOB) för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Beslut om detta får fattas av kyrkostyrelsen.

1.3.5 Kyrkoavgiftsintäkter vid gränspendling

I kapitel 8 behandlas ett tilläggsuppdrag avseende ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder till följd av bortfall av kyrkoavgifter. Utredningen anser dock att det inte bör utgå någon generell kompensation för bortfall av kyrkoavgifter vid gränspendling och lämnar därför inte något förslag i denna del.

1.3.6 Övrigt

Kapitel 9 innehåller en konsekvensanalys i vilken redogörs för vilka konsekvenser förslagen får ur ett barnperspektiv, ur teologiska och pastorala perspektiv samt beträffande ekonomi och skatter.

I det avslutande kapitlet 10 återfinns specialmotiveringen till de föreslagna bestämmelserna.

1.4 Remissförfarandet

1.4.1 Remissutskicket

Utjämningsutredningens betänkande sändes i juni 2015 för yttrande till domkapitlen och stiftsstyrelserna, samtliga ekonomiska enheter, samtliga länsstyrelser, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska Kyrkans Unga, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Kyrkans Akademikerförbund (KyrkA), Vision, Svenska Kommunalarbetareförbundet (Kommunal), Akademikerförbundet SSR, Jusek, Riksantikvarieämbetet, Fastighetsingenjörernas förening, Nätverket Framtiden bor hos oss, Sveriges kyrkokamerala förening, Föreningen Sveriges kyrkogårdschefer och EFS. Remissinstanserna inbjöds att fram till den 1 december 2015, lämna sina yttranden genom ett digitalt frågeformulär.

1.4.2 Frågeformuläret

I det digitala frågeformuläret ingick 39 frågor om de enskilda förslagen i utredningen. Därutöver hade remissinstanserna möjlighet att lämna en helhetsbedömning av förslagen gällande kyrkobyggnader, fastighetsförvaltning respektive utjämnings-systemet samt framföra frisvarssynpunkter på eventuella övriga områden som rörde utredningen.

1.4.3 Remissutfallet

Totalt har 351 enheter inom kategorierna pastorat, domkapitel och stiftsstyrelser besvarat frågeformuläret, vilket motsvarar en svarsfrekvens på drygt 50 procent. Det råder också ett inte obetydligt internt svarsbortfall på respektive fråga. Somliga har valt att besvara alternativet ”Vi avstår från att svara”, medan andra helt sonika hoppat över frågan.

Med anledning av att nästan hälften av instanserna inte besvarat remissenkäten såg kyrkostyrelsens arbetsutskott det som angeläget att identifiera vilka motiv som legat bakom detta. Därför gavs varje församling som inte besvarat frågeformuläret möjlighet att, genom en anonymiserad snabbenkät, tala om varför de uteblivit. Det främsta motivet till att man inte besvarat remissenkäten visade sig härvid handla om att man prioriterat annat som ansetts mer angeläget. Drygt 25 procent angav detta som motiv. Knappt 25 procent menade också att de inte kände till remissen och en lika stor andel menade att de inte haft tid att besvara den. Det senare av dessa

alternativ hänger naturligtvis starkt samman med att man prioriterat annat. Ungefär 18 procent av de svarande menade att man avstod för att man ansåg att utredningen gjort ett bra arbete medan knappt 15 procent ansåg utredningen för svår för att man skulle kunna ha synpunkter på den.

Svaren var således varierande och fördelade sig över flera olika alternativ. Visserligen menade knappt 25 procent att de inte kände till remissen och deras svar skulle naturligtvis ha kunnat påverka utfallet i någon specifik riktning. Men det hade krävts en relativt entydig svarsförskjutning i denna grupp för att det övergripande resultatet skulle blivit omkullkastat. Övriga dryga 75 procent har i någon mening överlämnat sin möjlighet att delta till dem som faktiskt gjorde det. Även om dessa skulle vara av en helt annan uppfattning än vad som framkommit i remissen, tycks de ha gjort ett aktivt val att inte göra sin röst hörd i detta sammanhang. Resultaten från snabbenkäten har varit bärande då kyrkostyrelsen valt att gå vidare med utredningens förslag.

1.4.4 Avslutande anmärkningar

Kyrkostyrelsen presenterar nedan de förslag man lägger och de övervägande man gjort rörande dessa. I huvudsak har kyrkostyrelsen valt att gå vidare med utredningens förslag. Endast på någon mindre punkt har kyrkostyrelsens valt att avvika från det förslag utredningen lagt fram.

Det kan noteras att utredningen valde att inte lägga fram något förslag rörande kyrkoavgifter vid gränspendling. Motivet för detta var att man dels menade att det genom inkomstutjämnningen i gällande utjämningsystem, vilket utredningen föreslog skulle finnas kvar oförändrad, utgår viss ekonomisk kompensation för dem som inte betalar kyrkoavgift och dels att det saknas och även framöver kommer att saknas uppgifter om hur stor del av dem som är gränspendlare som tillhör Svenska kyrkan. Utredningens slutsats blev att det inte bör införas några bestämmelser om ekonomisk kompensation till gränsbygdspastorat utan att eventuell särskild kompensation för bortfall av kyrkoavgift vid gränspendling får hanteras inom ramen för stiftens beslut om bidrag till församlingar och pastorat. Kyrkostyrelsen instämmer i utredningens bedömning och lämnar därför inte något förslag om ekonomisk kompensation för bortfall av kyrkoavgift till följd av gränspendling.

2 Effektivisering av fastighetsförvaltningen

2.1 Kyrkostyrelsens utgångspunkter

Svenska kyrkan totalt är en av Sveriges största fastighetsägare och uppskattas förvalta cirka 20 000 byggnader (inklusive kyrkobyggnader), prästgårdar, församlingshem/-lokaler, förvaltningslokaler, hyresfastigheter som t.ex. bostäder och kommersiella lokaler. Därutöver äger och förvaltar församlingar och pastorat också ett betydande markinnehav. Svenska kyrkans förvaltningskostnader förknippade med fastigheter uppgick år 2010 till 3,7 miljarder kronor, vilket motsvarade cirka 27 procent av Svenska kyrkans totala kostnader. De resurser som används för denna förvaltning bekostas till största delen av medlemmarnas kyrkoavgift. Den av staten anslagna kyrkoantikvariska ersättningen är endast avsedd att täcka kulturhistoriskt motiverade kostnader vid vård- och underhållsåtgärder på de kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kyrkliga inventarier som kulturmiljölagen omfattar.

Att vara en av Sveriges största fastighetsägare innebär också ett ansvar för att hantera den miljö- och klimatpåverkan som fastighetsbeståndet genererar. I inled-

ningen till kyrkoordningens elfte avdelning om ekonomi och egendom anges att det kyrkliga förvalterskapet måste utövas med hänsyn till hela Guds skapelse. Konkret kan detta t.ex. innebära att Svenska kyrkan inom ramen för fastighetsförvaltningen bör agera så att vi bidrar till framgången för det globala klimatavtal som tecknades i Paris under slutet av 2015, i vilket omfattande insatser för energieffektivisering och omställning från fossil till förnybar energi är en central del. Det goda förvalterskapet konkretiseras också i t.ex. valet av energikälla. Allt fler församlingar gör medvetna val genom att t.ex. välja el märkt Bra miljöval, klimatneutral fjärrvärme eller egenproduktion av förnyelsebar energi genom vindkraftverk och solpaneler. Potentialen för Svenska kyrkan som helhet att bidra till miljöfördelar ur detta perspektiv bedöms vara stor. Flera av stiftens jobbar aktivt med att stödja församlingar och pastorat inom energiområdet och det finns redan ett antal exempel på större lyckade projekt. Fastighetsförvaltning ställer krav på såväl traditionell fastighetskompetens som kompetens inom hållbarhetsområdet vilket i sin tur ställer krav på församlingar och pastorat, stift och nationell nivå ur flera perspektiv. Det behöver säkerställas att en kompetensuppbyggnad sker inom miljöområdet och att de upphandlingar som görs beaktar miljö- och klimataspekter. Men det kan också handla om att använda gemensamma systemlösningar som, genom att nyttja gemensamma nyckeltal, möjliggör uppföljning av fastighetsbeståndets energianvändning och klimatpåverkan.

Enligt kyrkostyrelsens uppfattning är det, inte minst mot bakgrund av den prognosticerade utvecklingen av inkomster från kyrkoavgiften, på sikt ohållbart att så stor del av de kyrkotillhörigas avgiftsmedel går till förvaltning av byggnader. Därför är det rimligt att kyrkans olika nivåer framgent tar ett gemensamt ansvar för att effektivisera och hålla nere kostnaderna för förvaltningen av kyrkans många fastigheter. Utredningen har lämnat ett antal förslag med denna inriktning vilka kyrkostyrelsen bejakar.

2.2 Förtydligande av organisation, roller och ansvar

Kyrkostyrelsens förslag: Församlingar och pastorat behöver överväga sitt fastighetsinnehav och effektivisera sin fastighetsförvaltning i syfte att säkerställa sin tillgång till ändamålsenliga lokaler till rimliga kostnader.

Inom ramen för stiftens uppgift att främja en god lokal förvaltning och ha tillsyn i förvaltningsfrågor måste församlingarnas och pastoratens hantering av fastigheter inklusive kyrkobyggnader uppmärksammas särskilt.

Svenska kyrkan på nationell nivå ska tillhandahålla övergripande stödfunktioner för fastighetsförvaltningen inom kyrkan och stödja stiftens i deras uppgift att främja en god fastighetsförvaltning. Detta bör tydliggöras i kyrkoordningen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
73 %	14 %	9 %

Strängnäs stift stödjer förslaget, men vill framhålla betydelsen av att vara tydlig i rollfördelningen framförallt mellan stift och nationell nivå. Det krävs, enligt domkapitlet, god kommunikation mellan dessa nivåer vad gäller utbildningsinsatser, framtagande av olika typer av styrdokument m.m. Till stor del är det, menar domkapitlet, en fråga om vilka resurser stift respektive nationell nivå har för att kunna hantera nya uppgifter. *Stockholms stift* anser att en resursutredning behöver

genomföras och likaså en organisationsutredning för att få fram bästa möjliga lösning för förvaltningen. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* anser att om stödet ska kunna fungera behöver stiftet också få mandat att agera och menar att förslaget måste kopplas ihop med förvaltningstillsynen. *Sollentuna församling* anser att det är bra med en stödfunktion på nationell nivå och menar att form och arbetssätt bör vara sådant att församlingar och pastorat inte alltid ska behöva gå via stiftet, allt för att underlätta och undvika extra byråkratisering. *Bro församling* framhåller att församlingar som redan har en effektiv fastighetsförvaltning bör kunna stödja grannförsamlingar som har liknande problematik. Församlingen framhåller därför att stiftet i sin främjanderoll bör uppmuntra till ett lokalt samarbete mellan församlingar och pastorat. *Söderbykarls pastorat* menar att de delar av stiftens arbete som är av tillsynskaraktär bör vara avgiftsfria men att de delar där pastorat efterfrågar stöd inte bör vara helt gratis, detta för att stimulera kvalitet i stödet. *Ystads pastorat* anför att erfarenhet och tillgänglig kunskap visar att ju större ägarenheter desto effektivare är fastighetsförvaltningen. Under förutsättning att det inte genomförs en ägarförändring ser pastoratet att det är betydelsefullt att säkra församlingars/pastorats professionalism genom att bilda så stora förvaltningsenheter som möjligt. I denna synpunkt instämmer även *Svenska kyrkans ingenjörsförening*. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* tycker att de fastigheter och byggnader som används inom begravningsverksamheten på det hela taget glömts bort av utredningen. Man menar att det kan antas att Svenska kyrkan på sikt kommer att tvingas till effektiviseringar även inom begravningsverksamhetens fastighetsbestånd. *Länstyrelsen i Jönköpings län* anför att det är positivt med en höjd kompetens hos församlingar och pastorat så att kulturarvsnyttan tillgodoses. Man framhåller också vikten av att det system som byggs upp inte enbart fokuserar på ekonomisk vinst utan att också en god kvalitet säkerställs.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I likhet med utredningen anser kyrkostyrelsen att en viktig nyckel till att åstadkomma en effektivisering av fastighetsförvaltningen är att inom ramen för det lokala ägandet få till stånd en ökad samordning mellan kyrkans olika nivåer och mellan olika enheter.

För att få till stånd en sådan ökad samordning är det, som utredningen framhåller, nödvändigt att bygga ut och utveckla de fastighetsrelaterade tjänsterna på stifts- och nationell nivå. Det är också nödvändigt att tydliggöra roller, ansvar och dimensionering av organisationen inom fastighetsrelaterade områden på lokal nivå, stiftsnivå och nationell nivå.

Kyrkostyrelsen gör, i likhet med utredningen, bedömningen att församlingarna och pastoraten även fortsättningsvis ska ansvara för drift och underhåll samt i övrigt ha det ansvar som tillkommer ägare av fastigheter, till exempel gentemot myndigheter, personer som vistas i fastigheten, arbetsmiljöansvar etc.

Stiftet, som redan idag har ansvar för att främja och ha tillsyn över förvaltningen – inklusive fastighetsförvaltningen – i församlingar och pastorat ska stödja församlingarna och pastoraten genom att bland annat erbjuda hjälp med strategisk fastighetsplanering, lokalförsörjningsplanering, konsultation för ansökan om kyrkoantikvarisk ersättning, utbildningar av anställda och förtroendevalda, gemensamma upphandlingar inom stiftet m.m.

På nationell nivå ska kyrkostyrelsen ansvara för att tillhandahålla fakta-, intresse- och nyhetsbevakning, riktlinjer inklusive policies, principer, metoder, processer, verktyg och mallar, samordning och koordinering samt konsultation beträffande

kyrkoantikvarisk ersättning. Den nationella nivån ska även säkerställa kunskapsuppbyggnad. Till den nationella nivåns ansvar hör också ett ansvar för delar av systemstödet för fastighetsförvaltningen. Den nationella nivån bör härutöver stödja stiftens i deras arbete med tillsyn och främjande av församlingarnas och pastoratens fastighetsförvaltning.

Som framhålls av Strängnäs stift är det, för att samordningen ska kunna bli lyckosam, nödvändigt med en god kommunikation mellan den nationella nivån och stiftens. De samarbetsformer som på senare år utvecklats mellan stiftens och den nationella nivån inom ramen för bland annat arbetet med administrativ samverkan och gemensamma IT-system ger, enligt kyrkostyrelsen, förutsättningar för ett gott samarbete och en god kommunikation även inom fastighetsområdet.

Beträffande det Stockholms stifts anförs om behovet av resursutredning menar kyrkostyrelsen att det nu är värt att pröva den modell utredningen föreslagit och att någon ytterligare utredning i dagsläget därför inte är nödvändig. Nedan (avsnitt 2.9) berör kyrkostyrelsen resursfrågorna närmare. Kyrkostyrelsen räknar också med att när arbetet med att effektivisera fastighetsförvaltningen kommer igång, kommer man, på såväl lokal, regional som nationell nivå att behöva fundera över både resursfrågor och organisatoriska frågor.

Kyrkostyrelsen vill, som svar på det som anförs av Stiftsstyrelsen i Växjö stift, framhålla att stiftens uppgifter enligt förslaget får ses som en naturlig del i det som idag enligt 6 kap. 4 § i kyrkoordningen beskrivs som stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över förvaltningen i församlingar och pastorat. Det ”mandat” som följer av nuvarande kyrkoordningsreglering när det gäller stiftets roll omfattar således även dessa uppgifter.

Vad beträffar det Sollentuna församling anfört vill kyrkostyrelsen understryka att det enligt kyrkoordningen är stiftens uppgift att främja och utöva tillsyn över församlingarnas och pastoratens förvaltning och att den nationella nivån har till uppgift främst att stödja stiftens. Kyrkostyrelsen menar att det är viktigt att hålla fast vid denna ordning som grundläggande princip. Detta innebär dock inte att det inte kan förekomma arbetsuppgifter och omständigheter som gör det mer ändamålsenligt och rationellt att den nationella nivån mera direkt lämnar stöd till församlingarna. Om och i så fall hur sådant stöd ska lämnas får bli föremål för diskussion mellan stiftens och kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen vill också, med hänvisning till det Bro församling anfört, framhålla att det nu lämnade förslaget inte hindrar att flera församlingar och pastorat samverkar i fastighetsfrågor eller att stiftens uppmuntrar ett sådant samarbete. Enligt kyrkostyrelsen kan en sådan förvaltningssamverkan, som anförts av Ystads pastorat och Svenska kyrkans ingenjörsförening, i många fall bidra till att höja effektiviteten på fastighetsförvaltningen genom bättre resursutnyttjande.

När det gäller det Söderbykarls pastorat anfört om att stiftens stöd inte bör vara gratis gör kyrkostyrelsen den bedömningen att det stöd som stiftens lämnar i frågor om fastighetsförvaltning är tänkt att lämnas som ett led i stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över förvaltningen i församlingar och pastorat. Det bör därför i normalfallet inte komma i fråga att stiftens tar betalt för detta.

Kyrkostyrelsen menar att även förvaltningen av de fastigheter som används inom begravningsverksamheten bör effektiviseras. För de förvaltande enheterna utgör det samlade fastighetsinnehavet ur förvaltningssynpunkt en helhet, även om fastigheterna som sådana används för olika uppdrag och har olika finansieringskällor. De förslag som lämnas här undantar alltså inte fastigheter som helt eller delvis används inom begravningsverksamheten. I den utsträckning en fastighet används inom begravningsverksamheten ska åtgärder beträffande fastigheten betalas ur begravnings-

ningsavgiften. För stöd som lämnas av stiftet beträffande en sådan fastighet bör stiftet också kunna ta betalt av huvudmannen.

Kyrkostyrelsen instämmer i det som anförts av Länsstyrelsen i Jönköpings län om att målet med en effektivare fastighetsförvaltning inte enbart är att uppnå ekonomiska vinster utan också syftar till att säkerställa en god kvalitet i förvaltningen.

2.3 Gemensamma register och fastighetssystem

Kyrkostyrelsens förslag: I kyrkoordningen görs ett tillägg i 56 kap. 2 § där ändamålen med kyrkans register regleras. Som ett nytt ändamål ska anges register som möjliggör en god fastighetsförvaltning.

Ett register för hela Svenska kyrkan med grundläggande uppgifter om alla fastigheter och byggnader ska vara färdigt senast den 1 januari 2019. Särskilda medel avsätts för att stiftet ska bistå församlingar och pastorat i arbetet med att ta fram de uppgifter som behövs för att registret ska kunna upprättas inom den angivna tidsramen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
64 %	18 %	13 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift förutsätter att ett nationellt register utformas så att delar av registret kan användas av församlingarna och pastoraten direkt för deras fastighetsförvaltning och menar att det då blir lättare att se nyttan med registret för de lokala enheterna. *Stiftsstyrelsen i Härnösands stift* framhåller att det i registret (eller i eget register) bör framgå de invigda kyrkorumen. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anser att det är en bra sak om kyrkan kan hålla ett register vars syfte är att bidra till en god fastighetsförvaltning och menar att registret bör driftsättas så snart som möjligt, bland annat eftersom många enheter idag står i begrepp att börja bygga egna register. Man anser dock det vara bra att registret inte ska vara obligatoriskt förrän 2019. Stiftsstyrelsen påpekar vidare att det kommer att behöva avsättas resurser till ifyllandet av uppgifter, inte endast till framtagande av själva registret. Enligt stiftsstyrelsen är mycket också oklart om registrets upprättande, utformning och kvalitetssäkring. Stiftsstyrelsen konstaterar att det är av stor vikt att stiftet ges skrivbehörighet i registret för att kunna kvalitetssäkra uppgifterna samt att registret måste vara kompatibelt med Lantmäteriets fastighetsregister, Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister och Svenska kyrkans redan upprättade kyrkobyggnadsregister. Stiftsstyrelsen förutsätter att det nya registret byggs på ett sådant sätt att uppgifter från befintliga register på ett enkelt sätt kan importeras. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* ser framtagandet av ett gemensamt fastighetsregister som en absolut nödvändighet för att målet med en effektivare fastighetsförvaltning på sikt ska kunna uppnås. Stiftsstyrelsen ser det vidare som rimligt att stiftet ansvarar för insamling och sammanställning av underlag för sådant register i det egna stiftet. Man menar också att det föreslagna registret bör tas fram snabbt och att arbetet med detta bör påbörjas omgående. *Strängnäs stift* stödjer förslaget, men poängterar vikten av att noggrant undersöka hur andra organisationer konstruerat motsvarande register och system. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar att istället för ett register

borde Svenska kyrkan satsa på att utforma ett mer gediget gemensamt fastighets-system som kan vara till stöd för fastighetsförvaltningen på alla nivåer inom Svenska kyrkan. *Visby stift* tillstyrker förslaget men ser svårigheter när det gäller att hålla registret uppdaterat med ändringar som sker. Man anser därför att det behöver klargöras vem som ansvarar för uppdateringar. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* tillstyrker under förutsättning att befintliga kyrkobyggnadsregister används och att det därmed blir användbart som ett totalt fastighetsregister. *Stockholms domkyrkoförsamling* anser att förslaget är positivt men menar att registret endast bör innehålla övergripande uppgifter av typen fastighetsbeteckning, egendomstyp, innehavstyp area etc. och inte någon fördjupad information som nyttjandegrad, energiförbrukning, vakanser etc. *Stockholms domkyrkoförsamling* ser en mycket stor risk att ett register med så många över tid föränderliga detaljuppgifter inte kommer att uppdateras av församlingarna/pastoraten och att registret riskerar att uppfattas som ännu en administrativ pålaga på Svenska kyrkans lokala nivå. *Norrbärke församling* reser frågetecken kring tillgängligheten till registret och menar att det måste märkas en vinst för den enskilda församlingen/pastoratet, då arbetet med att lägga in uppgifterna innebär en arbetsbelastning. Vidare påpekar man att det, som alltid, är svårt att hålla register uppdaterade och aktuella. Bland andra *Borrby*, *Hammenhögs* och *Stiby pastorat* samt *Kiviks* och *Lövestads församlingar* tillstyrker ett centralt fastighetsregister, men anför att man förutsätter att kostnaden inte kommer att i något skede påverka pastoratens och församlingarnas redan hårt ansträngda ekonomi. *Söderbykarls pastorat* framhåller att det finns ett antal standardsystem på marknaden, som t.ex. kommuner nyttjar. *Riksantikvarieämbetet* anser att uppgifter om byggnadernas eventuella skydd enligt kulturmiljölagen (KML) bör framgå i registret. Man påpekar att det på Riksantikvarieämbetet nu pågår utveckling av ett Kulturmiljöregister. Riksantikvarieämbetet ser gärna en dialog som en del i utvecklingen av de båda registren för att undvika dubbelarbete och dubbellagring av information. *Länsstyrelserna i Stockholms och Uppsala län* anser det också positivt att skapa ett heltäckande register med uppgifter om alla fastigheter och byggnader och menar att det, i den grundläggande informationen för varje fastighet/byggnad, bör framgå vilket gällande lagskydd respektive byggnad omfattas av då information om gällande lagskydd är en grundläggande information som utgör en förutsättning för fastighetsförvaltningen. *Länsstyrelsen Västmanlands län* menar att det bör framgå av förslaget om nyckeltalen är desamma som i den föreslagna nya fördelningsmodellen för kyrkoantikvarisk ersättning eller om de nyckeltalen ska utgöra en del i ett större nyckeltalssystem. I så fall menar Länsstyrelsen att det är viktigt att synpunkterna från den remissen tas i beaktande vid utformandet av registret. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser att det är bra med ett uppdaterat register med information som alla inblandade kan få tillgång till, men frågar om detta register måste vara inomkyrkligt. Man ifrågasätter om det inte skulle kunna fungera lika bra med Riksantikvarieämbetets Bebyggelseregister då Svenska kyrkan redan håller på att lägga in just den typen av information, som efterfrågas i betänkandet, i Bebyggelseregistret. *Svenska kyrkans ingenjörsförening* menar att det är väsentligt att så snabbt som möjligt kartlägga hur många fastigheter och byggnader Svenska kyrkan äger och att tidplanen därför måste kortas väsentligt. Man menar vidare att det är grundläggande för att effektivisera organisationen och minska kostnaderna, att utgå från den faktiska verkligheten. Man lyfter också fram att det finns uppgifter i KOB, kyrkobyggnadsregistret och tidigare framtagen Kyrkfakta att hämta till registret.

Kyrkostyrelsen menar i likhet med utredningen att det för att få till stånd en effektivare fastighetsförvaltning inom kyrkan krävs att man får en överblick över alla de objekt – byggnader, anläggningar eller markområden – som ägs av olika enheter inom kyrkan. Ett sätt att få denna överblick är att skapa ett för hela kyrkan gemensamt fastighetsregister.

Ett fastighetsregister kan ge Svenska kyrkan förutsättningar att utveckla en robust IT-miljö där flera olika system kan användas för att stödja fastighetsförvaltningen. I registret kan hela Svenska kyrkans fastighetsinnehav på objektsnivå lagras och åskådliggöras. I likhet med utredningen föreslår kyrkostyrelsen därför att det ska inrättas ett register med grundläggande uppgifter om alla fastigheter och byggnader. Ett tillägg föreslås i 56 kap. 2 § kyrkoordningen så att det av paragrafen framgår att det i kyrkan ska finnas ett register med ändamålet att bidra till god fastighetsförvaltning.

Registret som sådant bör innehålla begränsade grunddata om samtliga objekt klassificerade enligt en gemensam nomenklatur och med unika objektsnummer. Grunddata bör utgöras av information som objektets geografiska läge, storlek, typ, ägare, fastighetsbeteckning, eventuellt lagskydd, intern klassificering (kyrka, församlingshem, etc.) m.m. Eftersom dessa data är förhållandevis statiska minskar de risker som är förknippade med att uppdatera data etc. som påtalas av några remissinstanser.

Detaljerad information finns redan idag i andra system och kan lämpligen hämtas från dessa. Med ett gemensamt fastighetsregister som bas, möjliggörs integrering av ett flertal IT-system och informationen i dessa. Till exempel bör kyrkobyggnadsregistret, ekonomisystem, statistikdatabasen, organisationsregistret etc. kunna integreras med registret. Information från dessa system kan också behöva importeras till registret. Därutöver bör ett eller flera system för fastighetsförvaltning – ”fastighetssystem” kunna integreras. Genom att registret integreras med andra relevanta register och system kan mer detaljerad information erhållas om varje objekt.

Ett mycket viktigt instrument i strävan efter att uppnå en ökad effektivitet i fastighetsförvaltningen består i att möjliggöra jämförelser mellan olika enheter beträffande olika nyckeltal. För att möjliggöra rättvisande jämförelser är det emellertid nödvändigt att data från olika enheter är kompatibla med varandra samt att de bygger på tillförlitliga grunduppgifter och på ett gemensamt sätt att kategorisera mark, byggnader, anläggningar och lokaler. Det nu föreslagna registret bör därför bygga på en gemensam nomenklatur som kan ligga till grund för sådana jämförelser mellan olika enheter. Viktiga nyckeltal kan avse kostnader, nyttjandegrad respektive fyllnadsgrad för lokaler, energiförbrukning med mera. Det går dock inte i detalj att här precisera vilka nyckeltal som ska tas fram utan detta får övervägas i det fortsatta arbetet med att införa registret. Stiften bör, som utredningen anför, ansvara för sammanställning av nyckeltal i det egna stiftet. Kyrkostyrelsen sammanställer därefter nyckeltalen och gör jämförelser mellan stiftet och med fastighetsägare utanför Svenska kyrkan.

Genom att fastighetsregistret tas med i 56 kap. 2 § kan kyrkostyrelsen med stöd av bestämmelserna i 4 § i samma kapitel precisera vilka uppgifter som ska ingå och vem som ska lämna dessa uppgifter. Utifrån detta kan det också preciseras vilka olika slags nyckeltal som ska tas fram. Härvid kan, som Länsstyrelsen i Västmanlands län efterlyst, hänsyn också tas till de synpunkter som inkommit på den föreslagna nya fördelningsmodellen för kyrkoantikvarisk ersättning.

Några frågor återstår att ta ställning till i ett fortsatt arbete med framtagande av ett fastighetsregister. Dit hör frågan om hur informationen i registret ska förvaltas och av vem. Dit hör också frågan om vem som ska ha skribarbehörighet i registret. Kyrkostyrelsen instämmer med Visby stift att det behöver klargöras var ansvaret för att hålla systemet uppdaterat ska ligga. Dessa frågor kan lämpligen lösas i samråd med stiftet. Klart är emellertid att församlingarna och pastoraten ska ha tillgång till informationen i registret. Likaså bör information om de invigda kyrkorumen vara åtkomlig på något sätt. Om denna typ av uppgifter ska ingå som grunddata i själva registret eller vara åtkomliga på annat sätt, t.ex. genom en integration med Kyrkobyggnadsregistret, är även det en fråga som får prövas i det fortsatta arbetet.

Flera remissinstanser lyfter frågan om andra befintliga register med fastighetsdata av olika slag och hur ett nytt register förhåller sig till dessa. I denna del vill kyrkostyrelsen framhålla följande.

Fastighetsregistret och den gemensamma nomenklaturen i sig självt ska sammanfattningsvis uppfylla tre syften:

- ◆ Ge överskådlighet över innehavet, och grundläggande uppgifter om detta.
- ◆ Underlätta analyser av innehavet, såväl i nutid som historiskt och i en prognosticerad framtid.
- ◆ Möjliggöra integration av information och IT-system på fastighetsområdet.

Avsikten är inte att det nu föreslagna fastighetsregistret i sig ska utgöra ett heltäckande fastighetssystem. För den löpande fastighetsförvaltningen kommer att behövas ytterligare systemstöd. Underhållskostnader och felanmälan ska t.ex. inte hanteras i fastighetsregistret utan i andra system. Enligt kyrkostyrelsen finns idag begränsade förutsättningar för att skapa ett enda gemensamt systemstöd i form av ett enda enhetligt "fastighetssystem". Dels har förvaltningsorganisationen, som konstateras av utredningen, stor variation i organisation, kompetens, storlek på förvaltad bestånd etc. Dels används idag närmare 10 olika systemlösningar med delvis olika syften i förvaltningen. Stiftens eget utvecklingsarbete inom området tycks också gå åt delvis olika håll. Därför bör, enligt kyrkostyrelsen, flera olika systemlösningar för drift, underhåll och beslutsstöd kunna användas parallellt i organisationen och i stället bör möjligheter till integration med fastighetsregistret säkerställas.

Kyrkobyggnadsregistret och Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister bedöms inte ha förutsättningar att kunna utgöra ett sådant fastighetsregister som kyrkostyrelsen önskar inrätta. Dessa system är skapade för ett annat syfte, byggda enligt andra principer samt omfattar i dagsläget endast en begränsad del av Svenska kyrkans totala innehav av byggnader, mark och anläggningar. Vad särskilt avser bebyggelseregistret kan också konstateras att detta inte är under Svenska kyrkans huvudmannaskap. Det framstår därför som mer rationellt att integrera dessa system mot ett nyskapat fastighetsregister. Kyrkostyrelsen utesluter inte heller möjligheten att koppla fastighetsregistret mot Riksantikvarieämbetets kommande kulturmiljöregister, genom användandet av samma typ av standarder/tekniker. Men då även dessa register torde skilja sig åt vad gäller syfte, omfattning, nomenklatur, informationsbehov, så tror inte kyrkostyrelsen att en regelrätt sammanslagning av registren är rationell för någon part. Fastighetsregistret kan också antas komma att vara så betydelsefullt för Svenska kyrkan att krav och åtaganden från utomstående part inte bör inkluderas i kravspecifikationen. En dialog kring dessa frågor kan emellertid föras med Riksantikvarieämbetet.

Det är, som utredningen påpekat, angeläget att ett heltäckande fastighetsregister kan byggas upp någorlunda snabbt. För att underlätta en snabb insamling av material

till registret ska denna därför finansieras på nationell nivå genom bidrag. Kyrkostyrelsen återkommer till finansieringsfrågan nedan i avsnitt 2.9.

Vid byggande av registret är det självklart kyrkostyrelsens avsikt att utgå från vedertagna modeller och undersöka hur andra organisationer konstruerat motsvarande system. En inventering kommer också att göras av vilka färdiga system som finns på marknaden.

Några remissinstanser har påtalat vikten av att införandet av ett nytt fastighetsregister sker snabbt. Även kyrkostyrelsen ser det angelägna i att registret kommer på plats så snart som möjligt och för att underlätta detta föreslås också, som nämnts ovan, ett tillskott av medel. Samtidigt måste hänsyn tas till att detta innebär ett merarbete, inte minst för stift och församlingar, och att det därför måste ges en rimlig tid för genomförandet. Som redovisats ovan finns också ett antal frågor som behöver belysas närmare inför ett genomförande. Mot denna bakgrund ser kyrkostyrelsen inte skäl att frångå den plan för inrättandet av registret som utredningen presenterat. Detta innebär att registret ska stå färdigt senast den 1 januari 2019.

2.4 Strategisk fastighetsplanering

Kyrkostyrelsens förslag: För varje pastorat eller för varje församling, om den inte ingår i ett pastorat, ska finnas en *lokalförsörjningsplan*. Kyrkofullmäktige ska fastställa denna. Det ska ske en översyn av lokalförsörjningsplanen minst vart fjärde år.

I kyrkoordningen anges att kyrkostyrelsen får besluta om närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

Det bör finnas fastställda lokalförsörjningsplaner i samtliga församlingar eller pastorat senast den 1 januari 2022.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
75 %	13 %	7 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift anser att det behöver tydliggöras vad som avses med att lokalförsörjningsplanen ska "relateras" till församlingsinstruktionen. Stiftsstyrelsen menar att om lokalförsörjningsplanen ska relateras till FIN så krävs också en djupare framtidsanalys och ett längre tidsperspektiv i FIN än vad som idag är vanligt. Man menar att detta kan vara svårt att hantera i de styrande organen då frågorna löper över flera mandatperioder. Stiftsstyrelsen framhåller också vikten av att de pastorala frågorna belyses tydligt i lokalförsörjningsplanen. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* anser att arbetet med att ta fram lokalförsörjningsplaner inte bara "kan", utan "ska" effektiviseras med hjälp av gemensamma riktlinjer/mallar framtagna för användning inom hela Svenska kyrkan. *Strängnäs stift* framhåller att det är viktigt att inte alla byggnader som inte är kyrkobyggnader betraktas som helt utan teologisk värdeladdning. Om en del av kyrkobyggnadens värde ligger i att de konkret gestaltar kyrkans närvaro på en plats innebär det, enligt domkapitlet, att också vissa andra kyrkliga byggnader, t.ex. vissa prästgårdsmiljöer, kan bära liknande värden. Också de kan vara synliga gestaltningar av kyrkan på en plats. Överväganden om eventuell avyttring av fastigheterna behöver därför föregås av en analys av vilka värden som går förlorade och på vilka sätt man kan kompensera för den konkreta "närvaroförlust" som det kan innebära för den lokala kyrkan. Domkapitlet ser det vidare som

angeläget att lokalförsörjningsplanen kopplas ihop med församlingsinstruktionen och menar att lokalförsörjningsplan förslagsvis kan vara en bilaga till församlingsinstruktionen, vilket också skulle innebära att den även ska godkännas av domkapitlet. Vidare anför domkapitlet att de nyckeltal som enligt utredningen ska tas fram, bör vara konstruerade så att de kan larma om församlingar har fastighetskostnader som i relation till totala kostnader är alltför höga vilket i sin tur kan vara en signal för stiftet att inleda förvaltningstillsyn. Av detta skäl är det, enligt domkapitlet, viktigt att knyta lokalförsörjningsplanerna till kyrkoordningens regler om tillsyn. Ett sätt att göra det är att koppla ihop församlingsinstruktionen med lokalförsörjningsplanen. Domkapitlet anser att en koppling mellan församlingsinstruktion, lokalförsörjningsplan och ett väl fungerande system med nyckeltal skulle ge en mycket bra struktur för stiftet att följa församlingarnas utveckling och fungera som underlag vid biskopsvisitationer och andra samtal mellan stift och församlingar. Domkapitlet framför också betydelsen av att det tas fram en mall/mallar för lokalförsörjningsplaner. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* påpekar att det inte finns någon sanktionsmöjlighet mot de församlingar som inte vidtar åtgärder i enlighet med upprättad lokalförsörjnings- och/eller underhållsplan. Eftersom stiftet ska stödja församlingarna i arbetet med att upprätta lokalförsörjningsplaner bör det, menar man, finnas ett mandat för stiftet att sedan följa upp hur de efterlevs och vidta åtgärder inom ramen för stiftets främjande. *Visby stift* tillstyrker förslaget men påpekar att till exempel gamla prästgårdar som tillhör hela kyrkomiljön kan vara viktiga att bevara för helheten. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* framhåller att det redan idag finns kyrkobyggnadsregister och vård- och underhållsplaner och förutsätter att detta arbete samordnas. *Bro församling* tillstyrker förslaget men framhåller att 2021 är ett valår. Man anser att det inte får råda tvivel om det är det nyvalda eller det tidigare kyrkofullmäktige som ska fastställa lokalförsörjningsplanen och föreslår därför att den första lokalförsörjningsplanen senast ska vara fastställd 2021-07-01. *Mölnåls pastorat* anser, beträffande kyrkoordningstexten, att den föreslagna punkten 2 (fastställande av lokalförsörjningsplan) i 3 kap. 2 § bör byta plats med punkten 3 i samma paragraf (mål och riktlinjer för verksamheten) eftersom det är utifrån vilken verksamhet pastoratet ska ha som man kan avgöra vilka lokaler pastoret behöver. *Riksantikvarieämbetet* anför att man har tolkat utredningens förslag som att den förvaltningsplan som nämns är densamma som avses i 11 § KRFS 2012:2¹ när det gäller kyrkobyggnader som omfattas av 4 kap. Kulturmiljölagen. Lokalförsörjningsplanen har då, enligt Riksantikvarieämbetet, en stark koppling till vård- och underhållsplanen, vilket innebär att länsstyrelserna bör ges möjlighet att yttra sig över de lokalförsörjningsplaner som rör kyrkobyggnader som omfattas av bestämmelserna i 4 kap. Kulturmiljölagen. Nästan alla de länsstyrelser som svarat framhåller att lokalförsörjningsplanerna måste innehålla ett antikvariskt perspektiv med de kulturhistoriska värdena som utgångspunkt. Många av dem anser det också viktigt att nationella riktlinjer tas fram. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* framhåller betydelsen av att planeringsmaterialet hålls levande, följs upp och kopplas till befintliga vård- och underhållsplaner för de lagskyddade objekten. *Länsstyrelsen Västerbotten* menar att det krävs att det finns en samsyn med de antikvariska myndigheterna om lokalförsörjningsplanerna ska kunna bli det användbara planeringsdokument som det är tänkt. Länsstyrelsen anser därför att församlingar/pastorat bör upprätta lokalförsörjningsplaner i samråd med länsstyrelsen och att ett yttrande från länsstyrelsen ska inhämtas på det färdiga förslaget innan kyrkofullmäktige fastställer lokalförsörjningsplanerna. *Länsstyrelsen Västmanlands*

¹ Statens kulturråds författningssamling

län menar att det bör upprättas en nationell lokalförsörjningsplan i samverkan mellan Svenska kyrkan, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna för att säkerställa att det även i framtiden kommer att finnas olika kyrkor tillgängliga för allmänheten representerade i hela landet utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv. Man menar också att det behövs en tydligare beskrivning av processen för framtagande av lokalförsörjningsplanerna, framförallt över stiftens roll.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framhålls i utredningen är, enligt samstämmig expertis, den enskilt viktigaste åtgärden för att sänka kostnaderna för fastighetsförvaltningen i kyrkan att minska fastighetsinnehavet. Kyrkans enheter torde inte på sikt ha råd att äga och förvalta byggnader som inte behövs för verksamheten. Ett minskat fastighetsbestånd, minskar också energianvändningen och utsläppen. Vidare kan det förhindra nybyggnation, om fastigheter försäljs och används av andra, vilket också det leder till utebliven miljöbelastning. Mot bakgrund av det sagda behöver ett aktivt, strategiskt arbete med planering av det framtida lokalbehovet ske i församlingar och pastorat. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning kan lokalförsörjningsplaner vara ett viktigt redskap i detta arbete. Kyrkostyrelsen menar därför att det förslag som utredningen lagt, att det för varje församling som inte ingår i ett pastorat och för varje pastorat ska finnas en lokalförsörjningsplan som ska fastställas av kyrkofullmäktige och som ska ses över vart fjärde år, är bra.

Det torde ligga i sakens natur att en lokalförsörjningsplan måste, som utredningen anför, vara långsiktig och bygga på en plan för verksamheten på 10–20 års sikt samt grunda sig på en omvärldsanalys och den prognosticerade medlemsutvecklingen. Med utgångspunkt i lokalförsörjningsplanen kan församlingen sedan se till att lokalinhavet motsvarar de konstaterade behoven för olika delar av församlingens verksamhet.

Som utredningen anför bör lokalförsörjningsplanen relatera till församlingsinstruktionen. Detta är naturligt eftersom syftet med lokalförsörjningsplanen är att tillse att församlingens fastigheter täcker verksamhetens behov. Kyrkostyrelsen anser dock inte att lokalförsörjningsplanen ska utgöra en del av församlingsinstruktionen. Den senare är tänkt att beskriva den verksamhet i församlingen som relaterar till den grundläggande uppgiften och dessutom skiljer sig, som påpekas av stiftsstyrelsen i Linköpings stift, tidshorisonterna för de bägge dokumenten åt. Även utan någon direkt koppling till församlingsinstruktionen torde stiftet ändå ha möjlighet att använda lokalförsörjningsplanen i sitt tillsyns- och främjandearbete. Om det av lokalförsörjningsplanen framgår att en församling äger alltför många fastigheter i förhållande till sitt behov, måste stiftet i sin tillsyn kunna påtala att församlingen ska vidta åtgärder i form av uthyrning, försäljning, rivning etc. av överflödiga byggnader i den mån detta är möjligt. Att inte vidta möjliga åtgärder för att få ner antalet outnyttjade byggnader och de kostnader som är förenade med förvaltandet av dessa kan inte anses vara en god förvaltning.

Det faller sig naturligt att även pastorala aspekter vägs in när en lokalförsörjningsplan utarbetas. På samma sätt kan hänsyn behöva tas även till t.ex. värdet av att bevara en gammal prästgårdsmiljö, vid fastställande av en lokalförsörjningsplan. Dock anser kyrkostyrelsen inte att lokalförsörjningsplanen behöver fastställas av domkapitlet.

Kyrkostyrelsen delar utredningens uppfattning att det är angeläget att arbetet med lokalförsörjningsplaner kommer igång så fort som möjligt och att det, för att underlätta en tillräckligt snabb utbyggnad, krävs nationell finansiering. Som utred-

ningen anför bör det finnas fastställda lokalförsörjningsplaner i samtliga församlingar eller pastorat senast den 1 januari 2022. Att 2021 är ett valår behöver, enligt kyrkostyrelsens mening, inte medföra någon förändring av denna målsättning. Då mandatperioden för kyrkofullmäktiges ledamöter, enligt 3 kap. 7 § i kyrkoordningen, sträcker sig från den 1 januari året efter valåret är det det fullmäktige vars mandatperiod löper ut per den 31 december 2021 som ska fastställa en lokalförsörjningsplan som ska gälla den 1 januari 2022. Någon tveksamhet härom bör inte kunna uppstå.

Kyrkostyrelsen instämmer vidare i utredningens slutsats att det krävs ett professionellt stöd för att man på lokal nivå ska kunna arbeta på ett strategiskt och effektivt sätt med lokalförsörjning. Därför behöver kompetens inom fastighetsstrategi och fastighetsekonomi byggas upp i stiftet. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning ska det utfärdas gemensamma riktlinjer för lokalförsörjningsplaner för att ytterligare effektivisera arbetet. Sådana riktlinjer bör tas fram i samråd mellan stiftet och den nationella nivån. Det är dock viktigt att framhålla att sådana riktlinjer är just riktlinjer och att en anpassning utifrån lokala förhållanden alltid måste vara möjlig.

Kyrkostyrelsen föreslår, i likhet med utredningen, att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse om att kyrkofullmäktige har uppgiften att fastställa lokalförsörjningsplan. Det är dock, enligt kyrkostyrelsens mening, inte lämpligt att tynga kyrkoordningen med detaljerade bestämmelser om lokalförsörjningsplaner. Istället bör kyrkostyrelsen, genom en delegationsbestämmelse i kyrkoordningen, ges möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om dessa planer. I sådana föreskrifter kan bland annat processen för framtagande av lokalförsörjningsplan närmare regleras.

Ordningen i vilken kyrkofullmäktiges olika uppgifter räknas upp motiveras inte av de olika uppgifternas dignitet. Placeringen av beslut om lokalförsörjningsplan som andra punkt i uppräknningen av kyrkofullmäktiges uppgifter hör samman med dess långsiktiga karaktär. Mål och riktlinjer för verksamheten som kommer i den tredje punkten är i regel kopplade till budget på ett och tre år. I relation till detta är fastställande av lokalförsörjningsplan ett mer övergripande beslut.

Som utredningen framhåller är det en viktig förutsättning för en lokalförsörjningsplan att församlingen eller pastoratet har tillräcklig kunskap om de fastigheter som förvaltas. En fungerande lokalförsörjningsplan förutsätter därför tillräcklig kännedom om de ekonomiska konsekvenser, rättigheter, skyldigheter och risker som är förknippade med innehavet av de olika förvaltningsobjekten. Denna information behöver finnas i en förvaltningsplan. En förvaltningsplan måste innehålla information som är tillräcklig för att kunna bedöma finansieringsförmåga, strategiska alternativ, möjliggöra prioriteringar och operativ förvaltningsplanering samt, framförallt, minska olika slags osäkerhet. De långa tidscyklerna för fastigheter och byten av anställda och förtroendevalda gör det särskilt viktigt med förvaltningsplaner. Kyrkostyrelsen menar därför, i likhet med utredningen att till varje byggnad i fastighetsregistret bör en förvaltningsplan vara kopplad. De vård- och underhållsplaner som redan idag ska finnas för kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser enligt 11 § i Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen (KRFS 2012:2) har mycket stora likheter med en sådan förvaltningsplan, även om de i många fall kanske inte är lika utförliga som en förvaltningsplan/underhållsplan bör vara. Även om nuvarande vård- och underhållsplaner kan behöva utökas något, så ser kyrkostyrelsen att för de objekt som idag har en sådan plan torde det endast behöva göras mindre tillägg till denna.

Lokalförsörjningsplanen är tänkt att vara en sammanhållen och långsiktig planering för en församling eller ett pastorats sammanhållna fastighetshandling. Den omfattar alltså betydligt fler objekt (byggnader, mark och anläggningar) än vad som

skyddas av Kulturmiljölagen och vad som omfattas av Svenska kyrkans överenskommelse med staten om vården av de kyrkliga kulturminnena. Som kyrkostyrelsen berört ovan bör lokalförsörjningsplanerna innehålla och relatera till många perspektiv varav det antikvariska endast är ett. Utöver verksamhetens lokalbehov och det antikvariska perspektivet måste också vägas in t.ex. fastighetsbeståndets förvaltning, pastoratets totala ekonomi, miljöpåverkan, uppfyllande av lagkrav, efterlevnad av ingångna avtalsförpliktelser, uppfyllande av begravningsuppdraget m.m. Enligt den ovan nämnda bestämmelsen i Riksantikvarieämbetets föreskrifter ska länsstyrelsen ges möjlighet att yttra sig över vård- och underhållsplaner för de lagskyddade objekten. Mot bakgrund av syftet med lokalförsörjningsplanerna, som församlingens/pastoratets strategiska planerings- och styrningsinstrument finns det, som kyrkostyrelsen ser på saken, inte skäl att härutöver föreskriva obligatoriskt samråd med, eller en skyldighet att inhämta yttrande från, de antikvariska myndigheterna. Skulle lokalförsörjningsplanen innebära strategiska vägval som innefattar avyttringar eller väsentliga ändringar av byggnader skyddade enligt kulturmiljölagen, kan det dock för den fortsatta processen vara rimligt med ett samråd eller en remittering till aktuell länsstyrelse.

Kyrkostyrelsen kan inte idag uttala sig om behovet av och möjligheterna att tillsammans med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna utarbeta en nationell lokalförsörjningsplan såsom Länsstyrelsen i Västmanlands län önskat. Frågan kan enligt kyrkostyrelsen, lämpligen bli föremål för en diskussion vid överläggningar mellan kyrkostyrelsen och Riksantikvarieämbetet.

2.5 Mötesplatser, utbildning och kompetensförsörjning

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ska i samverkan med stiftens erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning. Målgrupper ska vara anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare på stifts- och lokal nivå.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
80 %	14 %	3 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift menar att det är välkommet med större samordning och erfarenhetsutbyte men att det är av stor vikt att kyrkostyrelsen inser att stiftens har kommit olika långt på området, och det är väldigt olika typer av utbildningar och kompetenser som efterfrågas. Man menar vidare att det, för personalen i församlingar och pastorat, är viktigt att utbildningar ges lokalt i deras närhet. Det är viktigt att erfarenhetsbankerna centraliseras men utbildningarna decentraliseras. Stiftsstyrelsen förutsätter därför att kyrkokansliet tillhandahåller utbildningsmaterialet, medan det i huvudsak är stiftens som ska genomföra utbildningarna. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar tvärtom att det inte bör vara olika utbildningsmöjligheter i olika stift och att ett enhetligt och samordnat nationellt utbildningsprogram därför bör upprättas. Nationella nivån, menar man, måste ansvara för detta men stiftens kan ha en stödjande funktion. Lämpliga utbildningsområden kan t.ex. vara upphandling, drift och underhåll. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* ser att behovet av stöd, handledning och utbildning varierar men att både kompetens och erfarenhetsutbyte kan

utvecklas mycket. Man menar att det är viktigt att höja medvetenheten/kunskapen, så man inom alla berörda funktioner blir medveten om sitt ansvar som fastighetsägare. Då finns möjlighet att man anlitar rätt och lämplig kompetens om man inte besitter denna själv. *Borensbergs pastorat* understryker vikten av att man använder sig av personer som besitter senaste kompetensen och är väl insatt i de senaste rönen inom området. *Solna församling* framhåller att det är viktigt att målgruppsanpassa utbildningarna. *Farsta församling* pekar på att det största behovet är kvalificerad yrkesmässig kompetens vilket inte varje församling har möjlighet att själv hålla sig med. *Kalmar pastorat* menar att stiftet i många fall kan vara ett för stort (geografiskt) sammanhang för att erbjuda (kostnads-) effektiv kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i. Man menar att det även bör finnas ett nationellt stöd för församlingar, pastorat och kontrakt som tillsammans genomför kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* anser att det behöver tydliggöras på vilken nivå ansvaret ligger. Man frågar sig om det är kyrkostyrelsen som har ansvaret och ska samverka med stiftet eller om det är stiftet som har ansvaret med stöd från kyrkostyrelsen. *Svenska kyrkans ingenjörsförening*, *Ystads pastorat*, *Vallentuna församling* och *Växjö pastorat* anser att tyngdpunkten på utbildningarna ska ligga på medarbetarna. *Länsstyrelsen i Gotlands län* pekar på att behoven för de skyddade kyrkorna ser olika ut runt om i landet och anför att på Gotland finns ett behov av anpassad kompetens. *Länsstyrelsen Värmland* framhåller att kompetensutvecklingen och erfarenhetsutbytet för fastighetsförvaltningen även bör innehålla kunskaper om kulturmiljöer och kulturhistoriskt värde. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* anser att det är angeläget att stiftskanslierna stärker sina kompetenser för att kunna stötta församlingarna i det strategiska arbetet med fastighetsförvaltning. Särskilt gäller detta stiftens antikvariska och byggnadstekniska kompetenser, då man menar att dessa resurser idag är begränsade.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen kan i likhet med utredningen konstatera att flertalet förvaltningsenheter inom Svenska kyrkan är mindre än vad som normalt anses optimalt för en effektiv fastighetsförvaltning och att det därför finns ett större behov av extern kompetens än vad som i allmänhet är fallet beträffande andra fastighetsförvaltare. Vidare kan konstateras att fastighetsförvaltning kännetecknas av att behovet av kompetens varierar starkt över tiden. Under vissa år då större ombyggnationer eller underhållsåtgärder planeras är behovet av specialistkompetens stort medan behovet är litet under de år då inga sådana projekt bedrivs. För att bidra till ett effektivt resursutnyttjande är det, som konstateras av utredningen, därför rationellt att i vissa situationer anlita extern kompetens, t.ex. vid större byggprojekt eller upphandlingar. Sådan kompetens kan naturligtvis hämtas på den öppna marknaden men den kan också hämtas från interna specialistfunktioner på lokal och regional nivå.

Som utredningen framhåller är utbildning och kompetensutveckling strategiskt viktiga områden inom fastighetsförvaltningen. Kyrkostyrelsen instämmer därför i utredningens förslag att kyrkostyrelsen behöver utarbeta förslag till utbildningar, fastighetsdagar och eventuellt andra kompetensutvecklande åtgärder som vänder sig till stift, pastorat och församlingar. Vidare bör kyrkostyrelsen dels anordna kurser och fastighetsdagar för anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare på lokal- och stiftsnivå, dels svara för att samordna stiftens arbete med kurser och fastighetsdagar. Det bör även inrättas erfarenhetsbanker med översikter över genomförda projekt, uppgifter om lokala entreprenörer etc. Vägledande praxis inom

fastighetsområdet behöver också uppmärksammas och kommuniceras inom Svenska kyrkan.

KsSkr 2016:6

Mot den ovan angivna bakgrunden föreslår kyrkostyrelsen, i likhet med utredningen, att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med stiftet erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning för anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare.

Hur arbetet med att erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte närmare ska gå till, vilken typ av utbildningsinsatser som ska erbjudas, var utbildningar lämpligen ges etc. går inte att här bestämma utan måste bli föremål för diskussioner och överenskommelser mellan i första hand stiftet och kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen vill dock framhålla att det naturligtvis är viktigt att utbildningarna målgruppsanpassas och att de håller en hög kvalitet.

2.6 Upphandling

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ska utarbeta en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Ja	Efter viss justering	Nej
73 %	15 %	7 %

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift framhåller betydelsen av lättbegripliga mallar och att stiftet inte framstår som en part i upphandlingsprocessen. *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* framhåller att miljö-, hållbarhets- och rättvisaspekter givetvis bör väga tungt i en sådan handledning. *Luleå stift* påpekar att förutsättningen för att den som är "icke sakkunnig" i församling/pastorat ska kunna använda mallar etc. är att det finns ett tillräckligt och tillgängligt stöd för denne på respektive stiftskansli. Stiftet anser att det måste säkerställas att det "sakkunniga" stödet finns i samtliga stift. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* framhåller att de frågor som stiftet löpande får från församlingar och pastorat ofta är av grundläggande karaktär, t.ex. om det behövs göras någon upphandling överhuvudtaget. Det kan, enligt stiftsstyrelsen, samtidigt antas att det nog inte är helt ovanligt att församlingar och pastorat – av olika anledningar och utan föregående kontakt med stiftet i frågan – helt avstår från att utnyttja de konkurrensmöjligheter som faktiskt finns. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* påpekar att utbildning i inköp och upphandling tillhandahålls från nationell nivå inom ramen för Samverkande inköp. En gemensam handbok, policy och leverantörskod har också nyligen utarbetats. Dock, menar man, krävs återkommande utbildning. Bland annat *Jokkmokks församling*, *Bodens pastorat*, *Kristinehamns pastorat* och *Länsstyrelsen i Norrbotten* anser att förslaget förutsätter att det finns ett tillräckligt stöd på respektive stift. *Växjö pastorat* menar bland annat att regional samverkan där enheter med fastighetskompetens och daglig upphandlingserfarenhet stödjer andra enheter bör eftersträvas. *Riksantikvarieämbetet* vill informera om en kommande europeisk och därmed svensk SIS-standard för kulturvårdsprocessen. Man påpekar att i det kommande arbetet kommer förslag till standard för upphandling att tas fram. Några av Länsstyrelserna, däribland *Länsstyrelserna i Jönköpings och Uppsala län* menar att man måste väga kvalitet mot ekonomi och att kvaliteten inte ska behöva ge vika på grund av ekonomiska fördelar. *Länsstyrelsen i Gotlands*

län tycker att är viktigt att handledningen även omfattar hur man väljer en specialistkompetens. Man anför som exempel att Gotland har en tusenårig kalkputstradition, som fortfarande utvecklas och de flesta murare i Sverige besitter inte den kompetens som krävs för att restaurera en medeltida kalkputs. *Länsstyrelsen i Värmlands län* menar att särskilda råd för upphandling kring projekt där tillstånd enligt kulturmiljölagen krävs bör upprättas och inkluderas i handledningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Ett mycket viktigt område när det gäller fastighetsförvaltning är upphandling. För att på ett professionellt sätt kunna förvalta kyrkans fastigheter krävs kompetens inom detta område så att församlingarna kan köpa in de tjänster inom byggtrepreneurad etc. som är nödvändiga med rätt kvalitet och till bästa möjliga pris. Det är vidare så att det, totalt sett, går att spara stora resurser genom att genomföra upphandlingar på ett professionellt sätt.

Eftersom det inte är rimligt att varje församling håller sig med egen kompetens inom detta område bör det ske en samordning inom kyrkan. Kyrkan kan uppnå fördelar på marknaden genom att agera på ett samlat sätt och genom att agera professionellt. Som anförts från Växjö pastorat kan så ske regionalt där enheter med upphandlingskompetens stödjer andra enheter som saknar sådan. Det torde också i vissa fall vara möjligt att göra upphandlingar av ramavtal nationellt. Det bör enligt kyrkostyrelsen därför skapas förutsättningar för att genomföra gemensamma upphandlingar inom områden där en effektivisering skulle kunna uppnås genom samordning på stifts- eller nationell nivå. Större upphandlingar bör föregås av en diskussion för att undersöka om en gemensam upphandling kan vara lämplig.

Utredningen har föreslagit att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat. Kyrkostyrelsen instämmer, mot bakgrund av vad som anförts ovan, i utredningens bedömning. En gemensam handledning kan i sig medföra en viss samordning men kan också leda till ökad effektivitet genom att tydliggöra under vilka omständigheter det kan vara motiverat att anlita extern kompetens.

Upphandling inom fastighetsområdet torde vara en så självklar och integrerad del av själva fastighetsförvaltningen att det knappast kan sägas vara ett eget område eller en egen sakkunskap. Kyrkostyrelsen menar därför att handledningen för upphandling bör kunna ingå som en integrerad del i den handledning för fastighetsförvaltning som kyrkostyrelsen föreslår nedan i avsnitt 2.7. Inom fastighetsområdet förekommer tre typer av upphandlingar; driftupphandlingar, underhållsupphandlingar och projektupphandlingar. Samtliga dessa typer bör naturligtvis behandlas i en handledning.

Handledningen bör, som påpekats av några remissinstanser, ta hänsyn inte bara till rent ekonomiska aspekter. Även antikvariska aspekter samt miljö-, hållbarhets- och rättviseaspekter bör väga tungt. Beträffande de antikvariska aspekterna kommer kyrkostyrelsen att bevaka arbetet med en svensk SIS-standard för kulturvårdsprocessen och den standard för upphandling som utarbetas inom ramen för det arbetet. Beträffande miljöaspekterna vill kyrkostyrelsen lyfta fram att, som framgått ovan, en utgångspunkt för kyrkostyrelsen är att den effektiviserade fastighetsförvaltningen också ska syfta till att minska den klimatpåverkan kyrkans fastighetsbestånd medför. En viktig del är härvid att säkerställa att upphandlingar beaktar miljö- och klimataspekter.

Till handledningen bör, som utredningen anför, kopplas mallar för att ytterligare underlätta arbetet med upphandlingar. Sådana mallar behöver också kontinuerligt

utvecklas och uppdateras. Det faller sig naturligt att kyrkostyrelsen får uppdraget att även utarbeta mallar.

KsSkr 2016:6

Handledning och mallar för upphandling torde dock i många fall inte vara tillräckligt för att en församling eller ett pastorat själv ska kunna genomföra t.ex. en komplicerad entreprenadupphandling. Upphandling inom fastighetsområdet – framförallt underhållsupphandling och projektupphandling – är ofta så komplex och behäftat med så stora ekonomiska och legala risker att det inte är något man kan förväntas klara av framgångsrikt utan yrkesmässig utbildning och erfarenhet. Det behöver därför finnas kompetens på stiftens för att bistå med att ta fram underlag och genomföra upphandlingar. I vissa fall kan också upphandlingsstöd behöva hämtas externt. Som påpekats från bland annat ett antal länsstyrelser bör kompetensen på stiftens omfatta sådant som har att göra med de särskilda krav som ställs på arbeten på kulturminnesskyddade byggnader.

2.7 Process för drift och underhåll

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ska säkerställa att det tas fram en handledning för fastighetsförvaltning med huvudsakligt fokus på drift och underhåll som stöd för församlingar och pastorat.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
78 %	11 %	6 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anser att miljö-, hållbarhets- och rättvisaspekter givetvis bör väga tungt i en sådan handledning. *Stiftsstyrelsen i Härnösands stift* framhåller att det är viktigt att handledningen är preciserad. *Stockholms stift* anser att en process för drift och underhåll bör ta hänsyn till antikvariska, ekonomiska och miljömässiga aspekter så att kulturvärden, pengar och miljö sparas. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* liksom *Strängnäs stift* framhåller att kyrkostyrelsen vid framtagandet av handledningen, i så hög utsträckning som möjligt, bör använda sig av redan befintliga resurser, t.ex. från Fastighetsägarna. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* anser att handledningen måste kopplas till att det finns kompetens att förstå den, och framhåller att det inte får finnas några tvingande strukturer. Man menar också att det är viktigt att handledningen är generell. Stiftsstyrelsen anför vidare att behovet av stöd och handledning är beroende av specifika/enskilda projekts storlek, och menar att det därför är viktigt att höja medvetenheten/kunskapen, för att anlita rätt och lämplig kompetens för aktuella frågor. *Brålanda pastorat* anser att det är viktigt att hänsyn tas till små pastorat så att inte allt utgår ifrån att det handlar om stora förvaltningar. *Riksantikvarieämbetet* anför att man har för avsikt att ta fram ett underlag rörande dessa frågor med utgångspunkt i länsstyrelsens möjlighet att yttra sig över vård- och underhållsplaner för kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser enligt 11 § KRFS 2012:2. Man föreslår att en process för samråd mellan detta arbete och det här aktuella förslaget tas fram så att handledningarna kan komplettera varandra snarare än att uppfattas som konkurrerande. *Länsstyrelsen i Gotlands län* tillstyrker förslaget under förutsättning att handledningen visar och förklarar att fastighetsförvaltningen kan se olika ut beroende på kyrkans kulturhistoriska värden och de material som den är byggd med. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* tycker att förslaget

är positivt om handledningen kan bidra till en bättre långsiktighet och om budgetarbetet kan ta höjd för kostnader kopplade till kulturmiljöansvaret. *Länsstyrelserna i Kalmar, Norrbottens, Värmlands, Västerbottens och Västmanlands län* pekar på vikten av att handledningen även innehåller kulturhistoriska och antikvariska aspekter. *Länsstyrelserna i Stockholms och Örebro län* påpekar att de vård- och underhållsplaner som redan idag finns för merparten av de skyddade kyrkobyggnaderna huvudsakligen har finansierats genom kyrkoantikvarisk ersättning och menar att det finns all anledning att granska erfarenheterna av vårdplanerna innan nya stora nationella projekt dras igång.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som konstateras i utredningen arbetar effektiva fastighetsförvaltare genomgående med enhetliga processer och arbetssätt. Utredningen konstaterar också att inom kyrkan efterfrågas övergripande processer för drift och underhåll. Mot denna bakgrund finns det enligt kyrkostyrelsen, behov av att utarbeta en gemensam struktur för förvaltningsplaner (vård- och underhållsplaner). Genom att arbeta med vård och underhåll av fastigheter enligt gemensamma processer blir det också möjligt att på ett enkelt sätt dela och sprida kompetens, erfarenheter och bra praxis för fastighetsförvaltning inom hela kyrkan. I likhet med utredningen föreslår kyrkostyrelsen därför att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att säkerställa att det tas fram en handledning för fastighetsförvaltning med huvudsakligt fokus på drift och underhåll som stöd för församlingar och pastorat.

Enligt kyrkostyrelsen bör den handledning som utarbetas ta hänsyn till såväl ekonomiska, miljö-, hållbarhets- och rättviseaspekter som kulturhistoriska och antikvariska aspekter. Hur framtagandet av handledningen närmare ska ske kan kyrkostyrelsen inte i dag svara på men självklart kommer redan befintliga resurser att användas i den utsträckning så är möjligt.

När det gäller det som anförts av länsstyrelserna i Stockholm och Örebro län vill kyrkostyrelsen framhålla att den här föreslagna handledningen för fastighetsförvaltning ska omfatta samtliga kyrkans fastigheter och är alltså inte begränsad till de lagskyddade fastigheterna. Detta innebär att de vård- och underhållsplaner som finns idag inte är tillräckliga som handledning eller planerings- och styrinstrument för den fastighetsförvaltande enheten. Att göra en granskning av de vård- och underhållsplaner som idag finns för lagskyddade byggnader är, enligt kyrkostyrelsens mening, därför inte helt relevant.

Handledningen bör dock naturligtvis förhålla sig till de handledningar som redan tidigare tagits fram för vården av de fastigheter som utgör lagskyddade kulturminnen, t.ex. handledningen *Att vårda en kyrka*, antingen genom att hänvisa till dessa eller genom att integrera sådana avsnitt. Om något helt nytt ska skrivas för att handleda i förvaltningen av fastigheter med antikvariska restriktioner är det naturligt att ett samråd sker med berörda myndigheter.

Det ligger i sakens natur att handledningen inte är tvingande utan ska ses som ett stöd vid drift och underhåll av fastigheter. Den handledning som tas fram måste också, för att vara användbar i hela kyrkan, ta hänsyn till att det finns en stor variation mellan storleken på fastighetsägare.

Kyrkostyrelsens förslag: Stiften ska inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
79 %	13 %	4 %

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift understryker vikten av att stiften är ett stöd och inte går in som/blir betraktad som en part. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anför att uppgiften att ge stöd åt församlingarna med att ta fram upphandlingsunderlag, genomföra upphandlingarna samt föra dialog med upphandlade entreprenörer är ett mycket grannliga arbete som de föreslagna resurserna till stiftets främjande av fastighetsförvaltning inte kommer att räcka till. Församlingar/pastorat kommer, enligt stiftsstyrelsen, även fortsättningsvis att i hög grad vara beroende av externa konsulter för detta. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* menar att de föreslagna stödfunktionerna redan i nuläget erbjuds inom ramen för stiftets främjandeuppdrag. Man menar dock att stödet sannolikt kommer att behöva förstärkas/utökas och det även på personalsidan. Ofrånkomligen uppstår då frågor om hur ett sålunda utökat stöd ska finansieras. *Domkapitlet i Skara stift* understryker vikten av att förslaget genomförs i arbetsformer där också den lokala kompetensen och det lokala engagemanget inom området stimuleras och tillvaratas. Också *Visby stift* och *Samfälligheten Gotlands kyrkor* menar att stiften bör ta vara på den kompetens som finns bland medlemmar och lokala företag medan *Norrköpings pastorat* framhåller att det är viktigt att stiften inte bygger på sig kompetens som redan finns i de stora pastoraten utan använder den istället. *Husby-Rekarne och Näshtulta pastorat* anser att det är mycket värdefullt för små församlingar/pastorat att få hjälp och vägledning i dessa frågor och tycker det är en självklarhet att det ska finnas kompetens på stiftsnivå medan *Sorunda församling* menar att stiften ska främja igångsättande av nätverk mellan stift och församlingar. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* anser att begravningshuvudmännen självständigt bör driva projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder för den mark och de byggnader som används i begravningsverksamheten, exempelvis begravningsplatser, krematorier, lokaler för förvaring av avlidna och lokaler utan religiösa symboler. Att införa ytterligare en nivå inom Svenska kyrkan som är engagerad i begravningsverksamheten är, enligt arbetsgivarorganisationen, inte rimligt med tanke på uppbyggnad av den kompetens som skulle krävas inom 13 stift. Man påpekar att det är Svenska kyrkans lokala nivå som har statens uppdrag att ansvara för begravningsverksamhet och menar att stödet för verksamheten bör ligga på central nivå. Med beaktande av den enhetliga begravningsavgiften som införs för skattskyldiga 2017 kan, enligt arbetsgivarorganisationen, på sikt förväntas ett samhälleligt krav på en enhetlighet i användandet av avgiften, krav som bara bör riktas till församlingar/pastorat från ett håll. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* ställer sig positiv till ett ökat stöd till församlingarna/pastoraten i frågor som rör den långsiktiga vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena. Länsstyrelsen ser ett starkt behov av att öka förståelsen för och tydliggöra kyrkomiljöernas kulturhistoriska värden för förvaltare, stift och länsstyrelse. Länsstyrelsen ser även ett behov av att ta fram underlag, i vilka de kulturhistoriska

värdena förtydligas, som kan ligga till grund för strategiska beslut inom Svenska kyrkan. *Länsstyrelsen i Örebro län* menar att stödet, för att uppnå bästa möjliga effekt, måste inriktas på mycket genomtänkta och riktade insatser med tydliga mål.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I och med de ändringar som infördes i samband med att Strukturutredningens förslag genomfördes har stiftens en i kyrkoordningen uttrycklig uppgift att främja och utöva tillsyn över församlingarnas förvaltning. Stiftens främjande- och tillsyn i detta avseende omfattar även församlingarnas/pastoratens fastighetsförvaltning. Som framgår ovan behöver församlingarna konkret stöd i sitt arbete för sin projektering och upphandling av underhållsåtgärder på sina byggnader. Sådant stöd ska det, enligt kyrkostyrelsens mening, vara stiftens uppgift att, inom ramen för sitt främjande, bistå med. Stödet kan avse hjälp med upphandling för projektering och byggande. Om en lokalförsörjningsplan pekar på att en byggnad inte längre behövs kan stöd i stället ges för avveckling av fastigheten.

Hur ett stift väljer att närmare utforma sitt stöd måste vara upp till det stiftet att bestämma. Stiftens kan naturligtvis välja att ta hjälp från stora pastorat som redan besitter kompetens på området. Kyrkostyrelsen har stor tilltro till att stiftens i sitt stödjande arbete kommer att stimulera och ta tillvara även den kompetens och det engagemang inom området som finns lokalt. Det torde inte vara rationellt att stiftens ska hålla sig med sådan kompetens och personalresurser att man i samtliga fall fullt ut ska kunna stödja församlingarna/pastoraten med projektledning, projekteringsledning, projektrevision, entreprenadupphandling och fastighetsstrategi vid t.ex. större renoveringar. Sådana resurser får då den lokala enheten upphandla externt.

När det gäller den synpunkt som Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation lämnat angående begravningshuvudmannens självständighet vill kyrkostyrelsen inledningsvis framhålla att det inte är meningen att stiftens ska vara en part i församlingens/pastoratets projektering och upphandling av underhållsåtgärder utan fastmera bistå med stöd genom att besitta kompetens inom området. Enligt kyrkostyrelsens mening är det inte rimligt att en församling/ett pastorat skulle gå miste om sådant stöd av den anledningen att den fastighet stödet rör används helt eller delvis inom begravningsverksamheten. Kostnaden för underhållsåtgärderna, inklusive projektering m.m. ska naturligtvis på vanligt sätt belasta begravningsverksamheten i den utsträckning så är befogat. Stiftet tar normalt inte betalt av församlingen/pastoratet för sitt stöd, vilket lämnas inom ramen för stiftets främjandeuppdrag. I den utsträckning stiftets stöd kommer även begravningsverksamheten till del torde det dock vara möjligt och rimligt för stiftet att ta betalt. Det kan därvid vara värdefullt, som Arbetsgivarorganisationen påtalar, att det finns en viss enhetlighet när kyrkans församlingar och pastorat agerar i sitt huvudmannauppslag. Enligt kyrkostyrelsen kan detta underlättas genom de handledningar som ovan har föreslagits ska arbetas fram, men också genom att det ges möjligheter till samråd och erfarenhetsutbyte för stiftens i deras stödjande roll.

Några remissinstanser har pekat på behovet av resursförstärkning för stiftens för att dessa ska klara av uppgiften att stödja församlingarna på ett bra sätt. Kyrkostyrelsen återkommer nedan till frågan om finansiering.

Kyrkostyrelsens förslag: Vid beräkningen av stiftsbidragens storlek ska det ingå ett ekonomiskt stöd till stiftet för de nya uppgifterna avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen. Bidraget ska ta hänsyn till antalet byggnader i respektive stift och uppgå till 50 miljoner kronor.

För ett projekt med syfte att utveckla och samla in material till ett fastighetsregister ska 20 miljoner kronor avsättas.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
59 %	22 %	12 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift menar att det är angeläget att bidraget motsvarar de faktiska behoven så att stiftet kan fullgöra sina nya främjande- och tillsynsuppgifter. En avstämning och eventuell justering av storleken på detta bidrag bör, menar man, ingå i uppföljningen 2023. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* ifrågasätter om det föreslagna beloppet avseende stöd till stiftet är tillräckligt samt konstaterar att det som del i stiftsbidraget inte är öronmärkt till fastighetsfrågor utan kan användas av stiftet efter eget gottfinnande. Stiftsstyrelsen menar också att det föreslagna beloppet om 20 mkr för upprättandet av register är godtyckligt då det finns en stor risk att de avsatta pengarna försvinner i förstudier och i stiftets arbete med att förklara och förankra registret hos församlingarna/pastoraten, där uppdraget att föra in uppgifter kommer att läggas på redan hårt pressad administrativ personal. *Domkapitlet i Luleå stift* anser att begreppet ”fastigheter” bör ändras till ”byggnader”, eftersom det på en fastighet kan finnas allt från noll till ett stort antal byggnader. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* menar att utredningen uttrycker en – i sak rimlig – förväntan på att stiftet ska ta en större och mera aktiv roll avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen. Medvetna om att det finns en ekonomisk verklighet att förhålla sig till, vill stiftsstyrelsen ändå framhålla att det utifrån styrelsens perspektiv hade varit välkommet med någon form av utökad ekonomiskt stöd till stiftet med anledning av den roll dessa förväntas ta i framtiden. Såvitt kan bedömas förväntas dock stiftet själva bära tillkommande kostnader hänförliga till utökade stödåtgärder. Stiftsstyrelsen menar att effekterna av bidraget om 50 miljoner kronor förtas av det faktum att den befintliga kyrkobyggnadskomponenten samtidigt föreslås bortfalla vid beräkning av framtida stiftsbidrag. Den angivna ”bidragsväxlingen” torde i realiteten även innebära en tydligare styrning vad gäller stiftets användning av stiftsbidragen, något som stiftsstyrelsen finner skäl att ifrågasätta. Stiftsstyrelsen förutsätter vidare att en stor del av de medel som föreslås avsättas för att inrätta ett fastighetsregister kommer stiftet till del. *Stockholms stift* tycker att man ytterligare behöver definiera de kostnader som det ekonomiska stödet ska finansiera. *Strängnäs stift* ställer sig kritisk till att det föreslagna stiftsbidraget kommer att vara kostnadsäckande för de nya uppgifter som stiftet föreslås få ansvar för. Beskrivningen av den utökade rollen för stiftet ifrågasätts inte av stiftet som dock av beskrivningen kan konstatera att stiftets uppgifter kommer att bli många och kräva stora resurser. Stiftet anser att den uppskattning av behovet av resurstillskott som gjorts av utredningen är för dåligt underbyggd och ifrågasätter starkt att de 50 miljoner kronor som totalt sett avsätts för att stärka stiftet kommer att räcka. Stiftets uppfattning är att ett nytt, mer bearbetat, underlag behöver tas fram och utgöra underlag för hur stort

resurstillskottet till stiften ska vara. Även *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* anser att bidraget är för lågt. Man menar att bidraget bör räcka till en organisation om minst tre personer i varje stift, och utöver det bör det finnas pengar att fördela efter byggnadsinnehav. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar att det är troligt att det tilltänkta förslaget om 50 miljoner kronor, fördelat på alla stift, inte är tillräckligt för att täcka behovet av de insatser som stiften förväntas bistå med. Man framhåller dock att det förutsätts att stiftet arbetar för effektivisering. Genom effektivisering kan, menar man, kanske ytterligare medel nås genom omfördelning av redan befintliga resurser. Samtidigt, framhåller man, bör resurstillskott ske på stiftsnivå i stiftens främjande för att därigenom frigöra resurser på lokal nivå. *Malå-Sorsele pastorat* tillhör de som framför synpunkter på fördelningsgrunden. Pastoratet menar att en vägning bör ske beroende på om det finns många fastigheter som är kulturmärkta då dessa ofta medför högre kostnader för pastoratet/församlingen. Även *Grava församling* anser att en annan fördelningsgrund bör övervägas. Man tycker att endast fastigheter som behövs för den grundläggande uppgiften bör medräknas vid fördelningen. Bland andra *Kungsörs församling* anser att det behöver klargöras om det föreslagna beloppet ska indexeras. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* tycker att det finns en problematik i att generellt jämställa en kyrkobyggnad med två övriga fastigheter eftersom hanteringen av kyrkobyggnader ”inbördes” skiljer sig mycket åt beroende på byggnadens beskaffenhet. *Länsstyrelsen Västerbotten* påpekar att med begreppet fastighet avses enligt jordabalken ett mark- eller vattenområde. På en fastighet kan finnas allt från noll till ett flertal byggnader. Bidraget bör därför utgå från antalet byggnader istället för från antalet fastigheter.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som framgår av redovisningen ovan föreslår kyrkostyrelsen att det inom kyrkan byggs upp ett fastighetsregister som stöd i församlingarnas fastighetsförvaltning och för stiftens främjande verksamhet inom området. Att bygga upp ett tämligen omfattande register av det slag som det här är fråga om är naturligtvis förenat med betydande kostnader. Utredningen har föreslagit att det, som ett engångsbelopp, avsätts 20 miljoner kronor för inrättande av registret. Många remissinstanser har ifrågasatt att det föreslagna beloppet är tillräckligt. Kyrkostyrelsen är medveten om att de exakta kostnaderna för inrättandet av registret är svåra att uppskatta. Kyrkostyrelsen finner, i avvaktan på att en utförligare analys av kostnaderna hinner göras, dock inte skäl att nu föreslå något annat belopp än det utredningen föreslagit. Skulle det visa sig att de avsatta medlen inte fullt ut räcker till är kyrkostyrelsen beredd att tillskjuta de ytterligare medel som behövs. En stor del av de medel som avsätts kan bedömas komma stift och församlingar till del för deras insamling av material till registret.

Det är enligt kyrkostyrelsen viktigt att arbetet med att effektivisera Svenska kyrkans fastighetsförvaltning kommer i gång på ett samlat sätt i samtliga stift utan onödiga dröjsmål. Det är därför nödvändigt att finansiering sker genom bidrag från nationell nivå. Denna finansiering bör, som utredningen föreslår, ske genom stiftsbidrag som fördelas så att varje stift får ett grundbidrag på 1,5 miljoner kronor per år. Dessutom ska 30 miljoner kronor årligen fördelas proportionellt efter antal kyrkor och övriga fastigheter i varje stift. Vid denna fördelning ska kyrkorna tillmätas en vikt motsvarande två övriga fastigheter.

Som påpekas av Stiftsstyrelsen i Linköpings stift kan stiftet, eftersom bidraget föreslås ingå som en del av stiftsbidraget, använda pengarna efter eget gottfinnande. Kyrkostyrelsen förutsätter dock att pengarna kommer att användas för att utveckla

stiftens främjande och tillsyn inom området fastighetsförvaltning. Kyrkostyrelsen vill dock inte, som Stiftsstyrelsen i Lunds stift, se detta som en tydlig styrning av stiftens användning av stiftsbidraget. En utgångspunkt är att det finns en samsyn om nödvändigheten och nyttan av detta arbete och det är något som också har lyfts fram som önskvärt att kyrkan gemensamt bör satsa på i de samråd kyrkostyrelsen har haft med stiftens. De föreslagna medlen ska därför snarare ses som ett bidrag till de ekonomiska förutsättningarna för stiftens att fullt ut kunna utföra sin uppgift att främja och ha tillsyn över fastighetsförvaltningen i församlingar och pastorat med det övergripande syftet att denna ska effektiviseras.

Beträffande tillräckligheten av det av utredningen föreslagna beloppet, vilket har satts i fråga av ett antal remissinstanser, gör kyrkostyrelsen följande bedömning. På samma sätt som beträffande kostnaden för fastighetsregistret är det svårt att idag uttala sig om hur långt det föreslagna beloppet räcker. Det kan dock konstateras att det rör sig om en tämligen omfattande förstärkning för stiftens som, enligt kyrkostyrelsens mening, i vart fall bör kunna täcka ett grundbehov av kompetens i stiftens. Om det framgent skulle visa sig att finansieringen av stiftens insatser inom fastighetsområdet är så otillräcklig att det inverkar menligt på möjligheterna att uppnå en effektivare fastighetsförvaltning i församlingar och pastorat får kyrkostyrelsen återkomma i frågan. Enligt kyrkostyrelsen faller det sig naturligt att detta blir en av de frågor som måste kontinuerligt följas upp och som även bör genomlysas vid den uppföljning av hur beslut om och inriktningen av arbetet med en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts som kyrkostyrelsen föreslår nedan.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift menar att effekten av det nu föreslagna ekonomiska stödet till stiftens föras av det faktum att den befintliga kyrkobyggnadskomponenten föreslås bortfalla vid beräkningen av stiftsbidraget. Kyrkostyrelsen vill dock framhålla att det befintliga kyrkobyggnadsbidraget har sitt ursprung i ett bidrag som av stiftens skulle fördelas mellan församlingarna till kostnadskrävande arbeten på kyrkobyggnaderna. Även om kyrkobyggnadsbidraget sedan 2006 också utgjort en del av stiftsbidraget har det bidrag som kyrkostyrelsen här föreslår ett annat syfte, nämligen att användas av stiftens för den egna verksamheten vad avser främjande och tillsyn över församlingarnas/pastoratens fastighetsförvaltning.

Avsikten med det extra stöd till stiftens som här föreslås är, som framgått ovan, att bidra till att ge stiftens ekonomiska förutsättningar att på ett bra sätt kunna utföra de uppgifter av framför allt främjandekaraktär som här har föreslagits. Det handlar om att stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder men även kompetensutveckling, strategisk fastighetshantering och fastighetsekonomi. Någon mera uttömmande beskrivning av vad kyrkostyrelsen anser att pengarna ska användas till går inte att ge. Det måste också finnas ett utrymme för stiftens att anpassa stödet utifrån de förutsättningar som gäller just inom det egna området.

När det gäller fördelningsgrunden för det nya stiftsbidraget har utredningen, som framgått ovan, föreslagit att 30 av de 50 miljoner kronorna ska fördelas proportionellt efter antalet byggnader i varje stift. Härvid ska varje kyrkobyggnad räknas som två övriga byggnader. Några remissinstanser skulle hellre se en annan fördelningsgrund, t.ex. utifrån antalet kulturminnesmärkta byggnader som finns i ett stift. Det går, enligt kyrkostyrelsens uppfattning, att tänka sig flera olika modeller för fördelning av bidraget. Enligt kyrkostyrelsens mening torde det emellertid vara svårt att hitta en fördelningsmodell som är helt rättvisande i förhållande till de resurser som varje enskilt stift måste lägga på denna del av sitt främjandeuppdrag. Den modell som föreslagits av utredningen har den fördelen att den ger varje stift en grundsumma och därutöver medel i förhållande till antalet byggnader. Att kyrkobyggnad-

derna därvid ska räknas som två andra byggnader innebär att hänsyn i viss mån också tas till att antikvariska aspekter normalt sett innebär en fördyring när det gäller projektering och genomförande av underhållsåtgärder. Dessutom har den föreslagna modellen den fördelen att den är enkel att administrera. Med hänsyn till det anförda föreslår kyrkostyrelsen, i likhet med utredningen, att det vid beräkningen av stiftsbidragens storlek ska ingå ett ekonomiskt stöd till stiftet för de nya uppgifterna avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen.

Bidraget ska ta hänsyn till antalet *byggnader* i respektive stift. Som påpekats av bland andra Luleå stift används ibland annat betänkandets förslagsruta begreppet fastigheter. Avsikten har dock varit att det är antalet byggnader som ska utgöra beräkningsgrund, vilket framgår av underlaget för hur fördelningen av bidraget har beräknats, som finns i betänkandets bilaga. Detta förtydligas i kyrkostyrelsens förslag.

Avsikten är inte att bidraget ska indexregleras. På samma sätt som sker med stiftsbidraget i övrigt kommer kyrkostyrelsen att besluta om parametrar för stiftsbidrag år från år och därefter lämna förslag till kyrkomötet om budget för stiftsbidragen varje år.

3 Kyrkobyggnader

3.1 Kyrkostyrelsens utgångspunkter

Kyrkobyggnaderna är en stor tillgång. De har under kortare eller längre tid, i några fall närmare tusen år, tjänat församlingens lovsång och tillbedjan. De är ett kyrkligt arv för framtiden som knyter samman generationerna. Församlingen har under tidernas lopp brukat, vårdat, förändrat och smyckat sin kyrka. På många sätt har kyrkobyggnaderna en betydelse som går utöver deras renodlade kyrkliga sammanhang och bruk. De har använts för annat än gudstjänster, de speglar olika epokers arkitektoniska och konstnärliga inriktning och de är identitetsmarkörer för bygder och stadsdelar. En stor del av det medeltida byggnadsbeståndet är kyrkobyggnader. Församlingarnas mer än 3 300 kyrkobyggnader är tecken på Svenska kyrkans närvaro över hela landet men utgör också ett gemensamt kulturarv, inte bara för dem som tillhör Svenska kyrkan utan för alla medborgare.

Som kyrkostyrelsen redogjorde för i sina direktiv till utredningen står Svenska kyrkan idag själv för omkring 75 procent av de totala kostnader som hänger ihop med att förvalta kyrkobyggnaderna. Ungefär 20 procent av det totala kyrkoberståndet finns i små församlingar med färre än 2 500 medlemmar. I landsbygdsförsamlingar har man i genomsnitt 800 medlemmar per kyrka. Vid relationsförändringen fanns det, om man ser till genomsnittet i landet som helhet, 1,3 kyrkor per församling. Nu är det 2,5 kyrkor per församling. På landsbygden, där det i regel långt fram i tiden funnits en kyrka per församling, finns det nu 2,8 kyrkor per församling. Eftersom många församlingar fortfarande har en enda kyrka är det ett antal församlingar som har betydligt fler kyrkor än vad som gäller i genomsnitt. Som mest finns en landsbygdsförsamling med tio kyrkor. Det finns också en storstadsproblematik av delvis motsvarande slag. Minskningen av medlemsantalet per kyrka i centrala Stockholm är faktiskt större än på landsbygden.

Utvecklingen med ett minskat antal medlemmar som ska ta ansvar för kyrkobyggnaderna kan, för vissa församlingar, innebära en tung ekonomisk börda. Eftersom det även krävs egeninsatser från församlingarnas sida för att genomföra kyrkoantikvariska projekt kan det också leda till att enskilda församlingar får svårt att finansiera arbeten som ur ett kyrkoantikvariskt perspektiv vore mycket angelägna.

Samtidigt kan det finnas kyrkobyggnader som inte alls behövs för församlingens verksamhet. Kyrkan behöver därför ta ett gemensamt ansvar för förvaltningen av kyrkor som inte behövs för den grundläggande uppgiften men som ändå måste vårdas och underhållas av kulturmiljöskäl.

3.2 Redovisning i församlingsinstruktionen

Kyrkostyrelsens förslag: När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
77 %	9 %	8 %

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift menar att det även bör redovisas varför just dessa kyrkor används. *Domkapitlet i Göteborgs stift* menar att 57 kap. 5 § kyrkoordningen bör få lydelsen: ”När det finns flera kyrkor i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak används”. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* tycker att det är oklart om och i så fall hur detta förslag skiljer sig från bestämmelsen om lokalförsörjningsplaner, förutom att denna punkt endast rör kyrkobyggnaderna. *Domkapitlet i Luleå stift* anser att även i de fall det enbart finns en kyrkobyggnad i församlingen bör brukandet redovisas i församlingsinstruktionen. Detta då användningen alltid påverkar förvaltning och drift av kyrkobyggnaden. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* upplyser om att så sker redan i nuläget i den mall för församlingsinstruktioner som används i Lunds stift. *Stockholms stift* framhåller betydelsen av att förslag till församlingsinstruktionens form och innehåll tas fram och att den inte bara ska gälla invigda kyrkorum utan alla fastigheter och kopplas ihop med lokalförsörjningsplanen. *Strängnäs stift* motsätter sig inte förslaget att det i församlingsinstruktionen redovisas hur kyrkorna i en församling brukas. Kopplat till förslaget om överlåtelse av kyrkobyggnad ser stiftet dock en viss komplikation då det i det förslaget förutsätts för överlåtelse att kyrkobyggnaden inte används för gudstjänster. Om detta är fallet för en kyrka för vilken det av församlingsinstruktionen framgår att den ska brukas för gudstjänster, behöver församlingsinstruktionen i princip ändras innan överlåtelse kan ske. Det blir alltså två regelsystem som ska samverka, dels reglerna om att överlåta kyrkobyggnad, dels om att ändra i församlingsinstruktionen. Stiftets uppfattning är att eventuella konsekvenser av denna samverkan behöver utredas och att eventuella risker för konflikter mellan regelsystemen behöver uppmärksammas. Stiftet påtalar vidare att det finns ett ytterligare behov av samverkan med andra regler och det är kopplingen till förslaget om lokalförsörjningsplan. Det kommer, om förslagen i remissen går igenom, finns två strategiska dokument i församlingen som behandlar kyrkorna (församlingsinstruktionen och lokalförsörjningsplanen), dock ur olika perspektiv. Stiftets uppfattning är att det inte kan utslutas att behandlingen av en kyrkobyggnad i det ena dokumentet kan påverka det andra dokumentet. Det behöver därför, enligt stiftet, finnas en tydlig koppling mellan en församlings församlingsinstruktion och lokalförsörjningsplan. *Borensbergs pastorat* anser att det av lokalförsörjningsplanen bör framgå nyttjande av pastoratets byggnader, likaså vad gäller kyrkobyggnaderna. Man anser det

däremot inte vara självklart att detta behöver vara med i församlingsinstruktionen. *Eskilstuna församling* menar att församlingsinstruktionen ska ha en mer visionär hållning till verksamheten och tror därför att det är olyckligt att för detaljerat påvisa användningen av respektive kyrkolokal i denna. *Husby-Rekarne o Näshulta pastorat* anser att lokalförsörjningsplanen och nyttjandegraden av kyrkorna kan kopplas samman på ett naturligt sätt med aktuella verksamhetsplaner och kanske till och med församlingsinstruktionen. *Sunnersbergs församling* anser däremot att lokalförsörjningsplanen räcker och att det inte behöver stå om hur kyrkorna ska användas i församlingsinstruktionen. *Järfälla församling* anser att förslag till församlingsinstruktionens form och innehåll ska tas fram och att den inte bara ska gälla invigda kyrkorum, utan alla fastigheter och också kopplas ihop med lokalförsörjningsplanen. *Spånga-Kista församling* frågar sig om inte ett införande i församlingsinstruktion kan bli begränsande för ändringar i verksamheten då ändringar i församlingsinstruktionen måste godkännas av kyrkoherde och kyrkofullmäktige för att sedan fastställas av domkapitlet vilket hindrar snabba beslutsvägar. *Svenska kyrkans ingenjör-förening* anser att denna del av församlingsinstruktionen bör knytas ihop med lokalförsörjningsplanen. *Riksantikvarieämbetet* anser att det är viktigt att församlingarna i församlingsinstruktioner redovisar hur samtliga kyrkobyggnader brukas, det vill säga även i de fall där församlingen endast har en kyrkobyggnad. Man menar att denna redovisning kan vara ett viktigt underlag vid exempelvis församlingsammanslagningar och i de prioriteringssituationer som då kan uppstå.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som utredningen konstaterar hör frågor om vilka (om man har flera) kyrkor som en församling har, dessas utformning och tillgänglighet för församlingens borna till det som är av stor betydelse vid planeringen av församlingens gudstjänstliv. Vidare är det en viktig fråga ur såväl ekonomiskt som kulturarvshänseende hur församlingen ska hantera en kyrka som inte behövs för den grundläggande uppgiften men som man ändå måste vårda och underhålla. I likhet med utredningen menar kyrkostyrelsen att det med hänsyn till kyrkornas centrala betydelse för gudstjänstlivet bör tas in en redovisning i församlingsinstruktionen av hur kyrkorna brukas i det fall en församling har fler än en kyrka.

Som framhålls i betänkandet är det viktigt att redovisningen inte begränsas till att endast redovisa kyrkornas roll i förhållande till församlingens gudstjänstliv. Även t.ex. frågor om utvidgat eller alternativt bruk av kyrkan och om kyrkans betydelse för lokalsamhället bör tas upp. Frågan om huruvida det i församlingen finns kyrkor som inte behövs för den grundläggande uppgiften och som därför är att betrakta som lokalt övertaliga hör till det som behöver tas upp i redovisningen. Som kommer att framgå nedan är det av betydelse att det redan i ett tidigt skede sker ett samråd mellan församlingen och stiftet i frågor som har med kyrkors övertalighet att göra. Därför är det viktigt att det i församlingsinstruktionen sker en redovisning av eventuell övertalighet.

Domkapitlet i Härnösands stift har anfört att det även bör redovisas varför just vissa kyrkor används. Enligt kyrkostyrelsen faller det sig naturligt att en redovisning innehåller också de ställningstaganden som församlingen gjort vad gäller vilka av församlingens kyrkor som ska användas till vad och varför man gör de prioriteringar man gör.

Beträffande det domkapitlet i Göteborgs stift anfört angående lydelsen av den föreslagna bestämmelsen i 57 kap. 5 § kyrkoordningen menar kyrkostyrelsen att, eftersom den aktuella paragrafen behandlar just församlingsinstruktionens innehåll,

bör det inte kunna uppstå några tveksamheter kring var redovisningen ska införas. Det finns därför inte skäl att göra det tillägg domkapitlet förordat.

Domkapitlet i Luleå stift menar att redovisning bör göras även om det bara finns en kyrka i församlingen. Kyrkostyrelsen anser dock, i likhet med utredningen, att eftersom församlingsinstruktionen ändå ska behandla församlingens gudstjänstliv saknas det, i det fall det endast finns en kyrka, skäl att särskilt redovisa kyrkans användning.

Stockholms stift och Järfälla församling menar att det bör tas fram förslag på församlingsinstruktionens form och innehåll. Kyrkostyrelsen menar dock att sådana förslag lämpligen kan tas fram på stiftsnivå.

Stockholms stift, Strängnäs stift, Borensbergs pastorat m.fl. har alla på olika sätt rest frågetecken kring förhållandet mellan församlingsinstruktionen och lokalförsörjningsplanen. Kyrkostyrelsen menar att kyrkornas centrala roll i församlingens gudstjänstliv och verksamhet gör att det finns skäl att redovisa användningen av just dessa i församlingsinstruktionen som även i övrigt ska innehålla en beskrivning av församlingens verksamhet relaterat till den grundläggande uppgiften. Församlingens övriga fastigheter har inte denna centrala roll. När det gäller övriga fastigheter har kyrkostyrelsen ovan föreslagit att det för varje församling som inte ingår i ett pastorat och för varje pastorat ska utarbetas en lokalförsörjningsplan som ska fastställas av kyrkofullmäktige. I ljuset av det förslaget ser inte kyrkostyrelsen något behov av att redovisa andra fastigheter än kyrkor i församlingsinstruktionen.

En tanke med kyrkostyrelsens här framlagda förslag är att församlingen vid utformandet av församlingsinstruktionen ska reflektera över kyrkornas brukande och eventuell övertalighetsproblematik. Det är av betydelse för de i det följande redovisade förslagen att det sker ett samråd i ett tidigt skede mellan stift och församling i frågor som har med övertalighet att göra. Det kan ske genom den samverkan som ska finnas i arbetet med församlingsinstruktionen. Genom kopplingen till församlingsinstruktionen uppstår en viss tröghet i systemet som säkerställer att en kyrka inte kan överlåtas utan en grundlig reflektion hos såväl församlingen/pastoratet som hos stiftet.

Några remissinstanser anser att det behöver ske en koppling mellan redovisningen i församlingsinstruktionen och den lokalförsörjningsplan kyrkostyrelsen ovan föreslår ska upprättas i varje församling. Kyrkostyrelsen vill här framhålla att syftet med lokalförsörjningsplanen är att underlätta församlingens strategiska fastighetsplanering så att man kan tillse att fastighetsinnehavet motsvarar församlingens behov. Lokalförsörjningsplanen har därför ett tydligare framåsyftande perspektiv och är inte heller tänkt att ses över med samma, i sammanhanget, korta intervall som församlingsinstruktionen. Förslaget om att redovisa hur kyrkobyggnaderna används i församlingsinstruktionen medför förvisso att församlingen/pastoratet då får tillfälle att fundera över om man har en övertalighetsproblematik. Däremot kan syftet med redovisningen i församlingsinstruktionen inte på samma sätt som beträffande lokalförsörjningsplanen sägas vara att underlätta den strategiska fastighetsplaneringen.

3.3 Ordning för att ta ett kyrkorum ur bruk

Kyrkostyrelsens förslag: Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk fastställas av stiftsstyrelsen.

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska yttrande inhämtas från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
85 %	7 %	4 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
80 %	7 %	6 %

Tredje stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
75 %	7 %	11 %

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift anser att samrådsprocessen bör preciseras. *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* menar att det behövs en handledning när det gäller processer för att ta en kyrka ur bruk, avställning, alternativ användning, försäljning mm. Denna bör kunna vara gemensam och utformas av nationell nivå. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* ställer sig positiv till den föreslagna förändringen innebärande att samråd mellan berörd lokal enhet och stift "ska" inledas redan innan det fattas något lokalt beslut om att ta en kyrkobyggnad ur bruk. *Stiftsstyrelsen* bejakar även det föreslagna terminologiska förtydligandet (kyrkorum istället för kyrkobyggnad). *Domkapitlet i Skara stift* framhåller vikten av att precisera dels syfte med det samråd som ska ske med stiftsstyrelsen, dels hur inventarierna ska hanteras när ett kyrkorum tas ur bruk. *Domkapitlet i Växjö stift* tillstyrker förslaget och framhåller att stiftsstyrelsen bör ha ett helhetsgrepp för alla typer av kyrkorum, både de som utgör egna kyrkobyggnader och de som utgörs av invigt kyrkorum i församlingshem. *Visby stift* anser att dialog ska ske i ett tidigt skede och att det behövs mer än ett samråd mellan församling och stiftsstyrelse. *Stiftet* menar också att ett beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk ska fattas av både kyrkofullmäktige och stiftsstyrelsen i enighet. Däremot ansluter sig *Visby stift* till förslaget att domkapitlet och länsstyrelsen ska få tillfälle att yttra sig. *Flen, Helgesta-Hyltinge församling* är en av de församlingar som menar att församlingen/pastoratet själva bör få bestämma om urbruktagande av kyrkorum. *Församlingen* menar dock att ett sådant beslut gärna kan föregås av ett samråd med såväl stiftsstyrelse och domkapitel som länsstyrelse. *Malå-Sorsele pastorat* anför att om stiftsstyrelsen har en annan uppfattning än församlingen/pastoratet i frågan så bör stiftet också tillskjuta medel för det kyrkorum man inte vill tillåta tas ur bruk, alternativt överta ansvaret för det. *Grums pastorat* och *Kils pastorat* är inne på samma linje och menar att ansvaret för kostnad och beslut måste ligga på samma

styrelse. *Alingsås pastorat* anser att det måste finnas tydliga kriterier som anger när stiftsstyrelsen kan vägra att fastställa ett beslut från församlingen/pastoratet angående att ta ett kyrkorum ur bruk. Nuvarande formulering att stiftsstyrelsen då ska finna ”synnerliga skäl mot detta” bör, enligt pastoratet, kvarstå. *Riksantikvarieämbetet* anser att länsstyrelsen i sitt yttrande mer bör lyfta fram sådana aspekter av ett urbruktagande som kan få negativa konsekvenser för de kulturhistoriska värden som 4 kap. KML skyddar än att värdera det enskilda objektet. *Länsstyrelsen Kalmar län* menar att en konsekvensutredning måste göras inför beslutet. Denna bör innehålla såväl konsekvenser för själva kyrkobyggnaden som för kyrkans inventarier.

När det gäller beslut om urbruktagande för kyrkor som överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan pekar flera remissinstanser, däribland *Stiftsstyrelserna i Härnösands och Lunds stift samt domkapitlet i Skara och Växjö stift* på behovet av att även den lokala församlingen ges möjlighet att ha synpunkter innan beslut fattas. Några vill att samråd ska ske med den lokala enheten medan andra anser att den lokala enheten ska ges tillfälle att yttra sig. Några remissinstanser, däribland *Stiftsstyrelserna i Linköpings och Uppsala stift* menar att yttrande även bör inhämtas från berörd stiftsstyrelse innan kyrkostyrelsen fattar ett beslut om att ta en kyrka ur bruk. *Salems församling* föreslår – för att undvika risk för omfattande byråkrati – att man överväger ett förenklat förfarande när det är fråga om kyrkorum som inte är klassade som kulturhistoriskt värdefulla. Församlingen föreslår att i sådana fall bör samråd inte generellt krävas med länsstyrelsen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

I varje församling ska det, enligt 37 kap. 2 § i kyrkoordningen, finnas minst en kyrkobyggnad. Om det finns flera kyrkobyggnader anger 40 kap. 7 och 8 §§ en ordning för att ta en kyrkobyggnad ur bruk som plats för gudstjänstfirande. Av kyrkoordningens bestämmelser framgår att en församling får besluta att ta en kyrkobyggnad ur bruk. Om församlingen ingår i ett pastorat är det pastoratet som har att fatta beslutet. Ett pastorat kan dock inte, om församlingen motsätter sig detta, besluta att ta en kyrkobyggnad ur bruk med mindre än att det föreligger särskilda skäl. När församlingen eller pastoratet fattat beslut om att ta en kyrkobyggnad ur bruk ska beslutet prövas av stiftsstyrelsen som, om det inte föreligger synnerliga skäl däremot, ska fastställa beslutet. Före det att stiftsstyrelsen fastställer beslutet ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Som konstateras i betänkandet kan kyrkorummens och kyrkobyggnadernas betydelse inte bara bedömas ur ett renodlat lokalt perspektiv vilket också erkänns av kyrkoordningen genom att det finns bestämmelser om att ett lokalt beslut om att ta en kyrkobyggnad ur bruk ska fastställas av stiftsstyrelsen. Kyrkostyrelsen menar, i likhet med utredningen, att det på ett tidigt stadium bör inledas ett samråd mellan församlingen eller pastoratet och stiftet kring frågan om att ta ett kyrkorum ur bruk. För att församlingens eller pastoratets beslutsunderlag ska vara så allsidigt och heltäckande som möjligt bör också yttrande inhämtas från domkapitel och länsstyrelse redan innan församlingen eller pastoratet fattar sitt beslut. Kyrkostyrelsen föreslår därför att 40 kap. 8 § ändras så att det föreskrivs att samråd ska ske med stiftsstyrelsen *inför* beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk samt att det redan under samrådet ska inhämtas yttrande från domkapitlet och länsstyrelsen.

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift och domkapitlet i Skara stift vill se en precisering av processen för, respektive syftet med, samrådet. Enligt kyrkostyrelsens mening måste samrådet syfta till att få ett så bra beslutsunderlag som möjligt, där även stiftsperspektivet tas till vara på ett tidigt stadium. Hur processen närmare bör

gå till är enligt kyrkostyrelsens mening inte något som lämpar sig att reglera i kyrkoordningen utan får lämnas till stiftet och församlingen/pastoratet att avgöra i det enskilda fallet. Kyrkostyrelsen ställer sig inte helt avvisande till förslaget från Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift som vill se att det utarbetas en handledning för processen. Detta är dock en fråga som bör bli föremål för överläggningar mellan kyrkostyrelsen och stiftet. Kyrkostyrelsen vill dock, med hänvisning till det Visby stift anfört, framhålla att ett samråd inte behöver begränsa sig till ett enda fysiskt möte utan kan pågå under en längre tid och i olika former. Stiftsstyrelsen har naturligtvis också möjlighet att delegera samrådsförandet på det sätt man finner lämpligt.

Idag föreskrivs i kyrkoordningen att stiftsstyrelsen ska fastställa ett beslut om det inte finns synnerliga skäl däremot. Kyrkostyrelsen menar i likhet med utredningen att det får förutsättas att stiftsstyrelsen, som har att alltid pröva ett lokalt beslut om urbruktagande, beslutar att fastställa beslutet om det finns goda skäl för ett sådant ställningstagande. Det behöver därför inte föreskrivas i kyrkoordningen att stiftsstyrelsen måste fastställa det lokala beslutet om det inte föreligger synnerliga skäl och den nuvarande regleringen bör tas bort.

Ett beslut om att ta en kyrka ur bruk förutsätter, med det förslag kyrkostyrelsen nu lägger, enighet mellan kyrkofullmäktige och stiftsstyrelsen eftersom det här för krävs såväl ett beslut från kyrkofullmäktige om att ta kyrkorummet ur bruk, som ett beslut om fastställelse av kyrkofullmäktiges beslut från stiftsstyrelsen. Om endera av dem motsätter sig kommer därför inte något urbruktagande att äga rum.

Det är enligt kyrkostyrelsens mening inte lämpligt att föreskriva att stiftet ska ta över det ekonomiska ansvaret för kyrkorummet i det fall man inte fastställer kyrkofullmäktiges beslut om urbruktagande. En sådan ordning skulle kunna leda till missbruk och i längden tvinga stiftsstyrelsen att fastställa beslut om urbruktagande på grunder som hänför sig till stiftets egen ekonomi vilket inte är rimligt. Om församlingen vill ta ett kyrkorum ur bruk eftersom det inte används i församlingens verksamhet och församlingen inte heller har ekonomiska förutsättningar torde det i många fall i stället kunna vara en lösning att överlåta kyrkobyggnaden till trossamfundet i enlighet med den ordning kyrkostyrelsen föreslår nedan.

När det gäller frågan om hur de kyrkliga inventarierna ska hanteras konstaterar kyrkostyrelsen att dessa, enligt 4 kap. 6 § Kulturmiljölagen måste förvaras och vårdas väl även efter att kyrkan tagits ur bruk. Det krävs också, enligt 4 kap. 9 § Kulturmiljölagen, tillstånd från länsstyrelsen för att flytta inventarierna från den plats där de sedan gammalt hör hemma.

Kyrkostyrelsen menar, med hänvisning till vad länsstyrelsen i Kalmar län anfört, att det torde ligga i sakens natur att ett samråd innefattar någon form av konsekvensutredning, såväl för kyrkobyggnaden som för inventarierna.

När det gäller det yttrande som ska inhämtas från länsstyrelsen instämmer kyrkostyrelsen i det som anförts av Riksantikvarieämbetet.

Nedan föreslår kyrkostyrelsen att en kyrkobyggnad ska kunna överlåtas till trossamfundet Svenska kyrkan. När trossamfundet är ägare till en kyrkobyggnad bör det, som utredningen föreslagit, vara kyrkostyrelsen som fattar ett eventuellt beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk. Eftersom det i dessa fall finns samma behov av beslutsunderlag behöver länsstyrelsen i det län där kyrkobyggnaden är belägen ges möjlighet att yttra sig före ett beslut. I likhet med vad som gäller idag inför stiftsstyrelsens fastställelsebeslut bör yttrande från länsstyrelsen inhämtas oavsett om kyrkobyggnaden är skyddad enligt kulturmiljölagen eller ej. Med hänsyn till domkapitlets tillsynsuppdrag och då det är fråga om en av stiftets för gudstjänst invigda byggnader bör också ett yttrande inhämtas från domkapitlet även i dessa fall. Däremot ser kyrkostyrelsen inte anledning föreskriva i kyrkoordningen att yttrande

ska inhämtas även från den församling i vilken kyrkan är belägen eller stiftsstyrelsen. I dessa fall är den lokala församlingen inte längre ägare till kyrkobyggnaden och har också konstaterats inte ha något behov av kyrkan i sin verksamhet. Kyrkostyrelsen ser därför inget skäl till att införa en generell bestämmelse om att den lokala församlingen eller stiftsstyrelsen ska yttra sig. Om kyrkostyrelsen finner att man inför sitt beslut har behov av att få in synpunkter också från den lokala församlingen eller från stiftsstyrelsen är detta naturligtvis möjligt. På samma sätt är det möjligt för domkapitlet att under hand höra såväl stiftsstyrelse som den lokala församlingen inför sitt eget yttrande. Den reglering kyrkostyrelsen föreslår stämmer också överens med den reglering som idag finns gällande inhämtande av yttranden inför stiftsstyrelsens fastställande av ett lokalt beslut om att ta en kyrka ur bruk.

Utredningen har vidare föreslagit att begreppet kyrkobyggnad bör ändras till kyrkorum för att tydliggöra att bestämmelserna är tillämpliga i alla de fall då ett invigt kyrkorum ska tas ur bruk som gudstjänstlokal. Detta innebär att alla kyrkobyggnader ska omfattas av bestämmelserna och även kyrkorum som inte är belägna i vad som med reguljärt språkbruk räknas som kyrkobyggnader. Kyrkostyrelsen instämmer i utredningens bedömning och föreslår att 40 kap. 7 och 8 §§ ändras i enlighet därmed.

3.4 Överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsens förslag: En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska efter godkännande av stiftsstyrelsen kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan.

Förutsättningar för ett överlåtelsebeslut är att

- kyrkobyggnaden inte används för gudstjänster i församlingen (är lokalt övertalig),
- det har prövats om det finns en alternativ användning för kyrkobyggnaden och
- kyrkostyrelsen är beredd att ta emot kyrkobyggnaden.

När en kyrkobyggnad överlämnas till trossamfundet utgår ingen ekonomisk ersättning.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
63 %	17 %	14 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift menar att det kan komma att finnas situationer när tidigare övertaliga kyrkor åter behöver tas i bruk. Bestämmelserna bör därför även omfatta en passus om att överlåtelseprocessen kan vara reversibel, dvs. att kyrkostyrelsen ska kunna besluta att återlämna en kyrka till den församling där den är belägen, om församlingen/pastoratet åter är beredd att ta det ekonomiska ansvaret för kyrkans vård och underhåll. Även den överlåtelsen ska ske utan ekonomisk ersättning. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* framhåller att, även om det finns ett gemensamt ansvar för tillgänglighet och för att säkerställa kompetens att förvalta kulturminnena så är samtidigt varje kyrkorum bärare av en pastoral historia. Förslagen om ett ägande av en övertalig kyrka på trossamfundsnivå, ett förvaltande och beslut om upplåtande på stiftsnivå samtidigt som de som berörs pastoralt finns på församlingnivå är, enligt stiftsstyrelsen, därför pastoralteologiskt mycket tve-

samt. Stiftsstyrelsen anför vidare att församlingarna som regel alltid har varit ägare till kyrkobyggnaderna och att ändra detta förhållande så att bandet mellan den lokala gemenskapen och dess kyrkorum inte längre är självklart vore olyckligt. Förvaltningen av övertaliga kyrkor på stiftsnivå kan, enligt stiftsstyrelsen, ske utan att ägarförhållandet ändras, t.ex. genom avtal. Dessa avtal bör beakta den pastorala nivåns, dvs. församlingens, synpunkter. Det är alltid församlingsnivån som berörs av medlemmarnas synpunkter och önskemål kring sina kyrkor och det måste säkerställas att detta når förvaltaren. Beträffande t.ex. underhållsfrågor borde det, enligt stiftsstyrelsen, också vara fullt möjligt för ett stift att redan inom ramen för nuvarande främjandeuppdrag åta sig vissa förvaltningsuppgifter genom avtal med den lokala enheten. För att kunna stödja församlingarna i dessa frågor bör stiftet få utökad kompetens och resurser för att aktivt kunna vara med i tidiga samråd, processer och projekt. Den nationella nivån bör stödja stiftet i deras samverkan med församlingar och pastorat. *Domkapitlet i Göteborgs stift* menar att domkapitlet bör ges möjlighet att yttra sig före stiftsstyrelsens beslut. *Skara stift* anser att lokalt övertaliga kyrkobyggnader, liksom alla kyrkobyggnader, vars kyrkorum är i bruk ska ägas av det pastorat/den församling där kyrkobyggnaden är belägen. Stiftsstyrelsen förordar därmed istället ett utjämningsystem konstruerat för att finansiera förvaltningen av såväl direkta fastighetskostnader som stiftets kostnader för etablering och drift av fastighetsförvaltning i den omfattning som krävs för att motsvara regionalt behov av rådgivarresurs och utförarresurs för förvaltningen av kyrkobyggnaderna. Stiftsstyrelsen föreslår vidare att de kyrkobyggnader som beslutats vara lokalt övertaliga för att utföra den grundläggande uppgiften skulle kunna klassificeras på ett särskilt sätt som uppmärksammas särskilt inom ramen för stiftets uppdrag. *Stockholms stift* menar att man bör finna en process för hur kyrkan på sikt ska kunna återgå till församlingen. *Strängnäs stift* är tveksamt till att överlåtelse av kyrkobyggnad ska ske till trossamfundet om förvaltningen ska skötas av stiftet. Principiellt, menar domkapitlet, kan det vara ineffektivt att skilja på ägande och förvaltning. Domkapitlet ser en risk för onödigt mycket administration om ägandet och förvaltningen delas mellan trossamfundet (nationell nivå) och stiftet. Domkapitlet menar i stället att ett alternativ till det som föreslås i utredningen är att om en församling inte längre kan ha kvar en kyrka ska förvaltningen överlåtas till stiftet, men ägandet av kyrkan kvarstår hos församlingen. Om man låter ägandet kvarstå hos församlingen, påpekar domkapitlet, uppkommer inte några komplikationer med bland annat ägandeutredningar och kyrkor som är sammanbyggda med församlingshem. Visserligen får man med detta alternativa förslag ett delat ägande- och förvaltarskap, men detta kan, enligt domkapitlet, ses som oundvikligt eftersom församlingar av inte minst ekonomiska skäl inte alltid kan fortsätta ta ansvar för alla kyrkor. Stiftet får då ta ansvaret för förvaltningen och kompenseras ekonomiskt för detta genom de stöd till stiftet som utredningen föreslår. En fördel med att låta ägandet ligga kvar hos församlingarna är också, enligt domkapitlet, att det inte kan uteslutas att en församling kan komma att vilja återta en kyrka. Det bör, enligt domkapitlet, i förslaget till ändringar i 40 kap. kyrkoordningen även finnas regler för hur en kyrka som församling en gång överlåtit kan återtas av församlingen. Domkapitlet föreslår vidare att utredningens förslag i 40 kap. 8 § 3 st. ändras så att det är stiftsstyrelsen som ska besluta om att ta kyrkobyggnad ur bruk när en kyrka förvaltas av stiftet. Domkapitlet anför slutligen att en teologisk aspekt på förslaget att under vissa omständigheter överlåta en kyrka till trossamfundet är att enligt kyrkoordningen utgörs de pastorala nivåerna i Svenska kyrkan av församling, pastorat och stift. Vad gäller förslaget att övertaliga kyrkobyggnader ska kunna överlåtas till trossamfundet Svenska kyrkan på nationell nivå krävs en vaksamhet för

hur det kan göras utan att också nationell nivå går in i pastoralt arbete. Denna aspekt är, enligt domkapitlet, ett ytterligare argument för att inte ändra ägandet av kyrkorna utan endast under vissa omständigheter låta stiftens överta förvaltningen av kyrkor. *Domkapitlet i Uppsala stift* menar att det är oklart i utredningen om även en kyrkobyggnad som tagits ur bruk på lokal nivå därefter kan överlåtas till nationell nivå som övertalig kyrkobyggnad. Man menar också att det bör beaktas hur situationen ska hanteras om det lokala engagemanget för kyrkan uppstår efter det att en kyrka har överlåtit till nationell nivå vilket skulle kunna bli fallet om den främsta anledningen till att kyrkobyggnaden är övertalig är ett resultat av ekonomiska resurser och/eller att kyrkobyggnaden har ett stort underhållsbehov som är eftersatt. Domkapitlet menar vidare att det framstår som otillfredsställande att eventuella tillgångar i form av stiftelser och donationer som hör till kyrkobyggnaden ska övergå till nationell nivå, samtidigt som eventuella lån för kyrkobyggnaden ska finnas kvar lokalt och menar att frågan huruvida eventuella lån ska ligga kvar på lokal nivå bör bedömas i det enskilda fallet. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* menar att vid kontrollpunkt 2023 ska ett eventuellt utfall av detta förslag stämmas av. Om behov har uppstått måste en annan användning av kyrkobyggnaderna och Svenska kyrkans ansvar för kulturarvet kunna diskuteras, samt i förlängningen ekonomin runt hela systemet med kyrkoantikvarisk ersättning. Stiftsstyrelsen menar också att även kyrkor sammanbyggda med församlingshem där hela anläggningen är skyddad enligt 4 kap. Kulturmiljölagen måste kunna överlåtas, på samma sätt som övriga kyrkor. *Domkapitlet i Växjö stift*, anser att kyrkostyrelsen inte ska kunna säga nej till att ta emot en övertalig kyrka. Man anser vidare att det behöver förtydligas vad det innebär att det ”prövats om det finns en alternativ användning”. *Visby stift* anser att det är svårt att överblicka vilka konsekvenser förslaget kan få. Man påpekar att det skapas en ny ägandenivå som inte funnits tidigare inom Svenska kyrkan. För att kunna ta ställning behöver det vara tydligare vilka konsekvenser detta får. Visby stift anser vidare att det är svårt att veta hur behovet av en kyrka kommer att se ut i framtiden. *Samfälligheten Gotlands kyrkor* menar att det är svårt att överblicka konsekvenserna av ett överlåtelsebeslut och att risken är stor att underhållet blir eftersatt. *Örby-Skene församling* tillhör dem som anser att kyrkostyrelsens riktlinjer för mottagande av kyrkobyggnader bör redovisas samt att församlingen bör ha möjlighet att återta en kyrkobyggnad som överlåtit om förhållandena ändras. *Karlskrona-Aspö pastorat* hör till de som anser att om det finns eventuella lån relaterade till en kyrkobyggnad som överlåts bör pastoratets fortsatta skuldsättning tas med i bedömningen. Riktlinjer för detta bör, enligt pastoratet, tas fram. *Sveriges kyrkokamerala förening, Motala församling m.fl.* uttrycker tveksamhet till att eventuella lån för kyrkobyggnaden ska kvarstå i församlingen/pastoratet medan eventuella fonder och stiftelser ska permuteras och behållningen övergå till trossamfundet Svenska kyrkan. Föreningen menar att riktlinjer för hur skuldsättning ska hanteras bör tas fram. *Sollefteå-Boteå pastorat* menar att det kan få mycket stora konsekvenser i en församlings resultat att inte få ersättning för det bokförda värdet för fasta inventarier eller andra balansstillgångar i en kyrkobyggnad som överlåts. *Svenska kyrkans ingenjörsförening* anser att det bör vara en förutsättning för att en kyrkobyggnad ska kunna överlåtas att den lokalförsörjningsplan som kyrkofullmäktige förväntas anta visar att kyrkan är övertalig. Ingenjörsföreningen anser dessutom att det ska vara möjligt för de församlingar som varken har ekonomisk kraft eller fastighetskompetens att kunna överlämna alla sina byggnader, inte endast lokalt övertaliga kyrkobyggnader, till trossamfundet. *Riksantikvarieämbetet* anser att det finns positiva aspekter med förslaget som handlar om gemensamt ansvarstagande men att det också finns flera delar som är oklara. Riksantikvarieämbetet ser gärna

förtydliganden av på vilka grunder som trossamfundet Svenska kyrkan ska överväga att ta över en kyrkobyggnad och vilka skäl som kan ligga till grund för att eventuellt inte göra det. Man finner det också oklart vem som ansvarar för att alla möjligheter till ett alternativt användande har prövats och hur de kyrkliga inventarierna i överlåtna kyrkobyggnader ska hanteras. Riksantikvarieämbetet ser gärna att dessa frågor utreds vidare innan beslut om förslaget fattas. *Länsstyrelsen Gävleborg* menar att kyrkostyrelsen bör, utifrån de ekonomiska scenarier som redovisas i utredningen, skaffa sig en uppfattning om i vilka stift och regioner möjligheten att överlåta en kyrka kan komma att utnyttjas i stor omfattning. En sådan överblick bör, enligt länsstyrelsen, vara en del av beslutsunderlaget vid beslut om överlåtelse av en enskild kyrka. Utan den nationella överblicken finns, menar länsstyrelsen, en risk att Svenska kyrkans representation i hela landet kan komma att bli alltför olika. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser att det behöver förtydligas vad en överlåtelse ska avse. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* påpekar att då inventarierna ofta har en intim koppling till sin respektive kyrkobyggnad bör även de ingå vid en överlåtelse. Man framhåller vidare att en kyrkobyggnad som överlåts även fortsättningsvis bör vara tillgänglig i samma omfattning som innan överlåtelsen, med tanke på allas rätt att ta del av kulturarvet. *Länsstyrelsen Kalmar län* menar att det är viktigt att det finns antikvarisk kompetens med i processen och att en konsekvensbeskrivning görs. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* anser att förslaget inte är tillräckligt utrett beträffande hanteringen av de kulturhistoriskt värdefulla inventarier som tillhör den kyrka som överlåts till trossamfundet Svenska kyrkan. Länsstyrelsen påpekar att det kulturhistoriska värdet hos ett kyrkligt inventarium inte enbart hänger samman med dess egenskaper i sig utan även med dess betydelse i ett sammanhang och på en bestämd plats och påpekar att enligt 4 kap. 9 § i kulturmiljölagens krävs länsstyrelsens tillstånd till att flytta ett kulturhistoriskt värdefullt föremål från den plats där det sedan gammalt hör hemma. *Länsstyrelserna i Stockholms och Örebro län* är i grunden positiva till förslaget men menar att frågorna kring hur kyrkobyggnader där invigda kyrkorum är sammanbyggda med församlingslokaler och hur de kyrkliga inventarierna ska hanteras vid en överlåtelse bör utredas vidare med hänvisning till att de omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. *Länsstyrelsen i Uppsala län* tror att lokal förvaltning innebär den bästa förutsättningen för det kyrkliga kulturarvet. Förståelsen för bevarandet av det kyrkliga kulturarvet i samhället i stort tar sannolikt sin utgångspunkt i den ”egna” kyrkan. Lokal förvaltning kräver dock, enligt länsstyrelsen, att man omfördelar medel så att de ekonomiska förutsättningarna finns för församlingar och pastorat att klara kostnaderna för vård- och underhåll av övertaliga kyrkobyggnader.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De förändringar som under de senaste decennierna skett både i kyrkan och i omvärlden har inneburit att förutsättningarna för att utföra den grundläggande uppgiften har förändrats. Enligt de prognoser som gjorts kommer trenden med ett minskat antal medlemmar att fortsätta vilket bland annat innebär att allt färre medlemmar ska ta ansvar för de kyrkobyggnader som ägs av församlingar och pastorat. I en del fall torde det kunna vara så att en församling har fler kyrkobyggnader än vad man behöver för gudstjänstlivet samtidigt som möjligheten att riva eller avyttra kyrkobyggnaderna är begränsad. Den som förvaltar en kyrkobyggnad ska enligt kyrkoordningen (40 kap. 2 §) underhålla byggnaden och dess inventarier ”så att de kan tjäna sitt ändamål” och enligt kulturmiljölagen (4 kap. 2 §) vårda och underhålla kyrkobyggnaden så att dess ”kulturhistoriska värde inte

minskas” och dess ”utseende och karaktär inte förvanskas”. Även om församlingen inte längre har bruk av en kyrkobyggnad måste man därför ändå fortsätta att vårda och underhålla den, vilket kan vara förenat med stora kostnader för församlingen. När det primärt är den i kulturmiljölagen fastställda skyldigheten som återstår eftersom kyrkobyggnaden inte längre behövs för sitt egentliga ändamål, som en plats för gudstjänstfirande, finns det en övertalighet sett ur församlingens synvinkel.

Ansvar för fastigheter inklusive kyrkor som behövs för församlingens verksamhet är och har alltid varit ett i första hand lokalt ansvar. Det är emellertid inte en rimlig ordning om en församling eller ett pastorat inte kan ta sitt ekonomiska ansvar för den grundläggande uppgiften därför att kyrkobyggnader som inte behövs för denna uppgift tar alltför stor andel av tillgängliga ekonomiska resurser i anspråk. En av utgångspunkterna för kyrkostyrelsen är därför att det i kyrkan behöver tas ett gemensamt ansvar för kyrkobyggnader som inte längre behövs i den lokala församlingsverksamheten.

Utredningen har i sitt betänkande lämnat ett förslag om att det, under vissa förutsättningar, ska vara möjligt för en församling att med äganderätt överlåta en övertalig kyrka på trossamfundet Svenska kyrkan. Efter en sådan överlåtelse tar den juridiska personen trossamfundet Svenska kyrkan över hela ägaransvaret för kyrkobyggnaden och därmed alla ekonomiska förpliktelser kopplade till ägandet. Kyrkostyrelsen anser att utredningens förslag i denna del är välgrundat. Att trossamfundet övertar ägandet av lokalt övertaliga kyrkor innebär ett gemensamt ansvarstagande för dessa kyrkobyggnader.

Kyrkostyrelsen vill dock understryka att förslaget endast innebär en möjlighet att överlåta en kyrkobyggnad, inte ett tvång. Endast om den lokala församlingen och stiftet är överens om det kan en kyrkobyggnad överlåtas enligt den föreslagna bestämmelsen. Det krävs dessutom att kyrkan konstaterats vara lokalt övertalig vilket innebär att kyrkobyggnaden inte behövs för församlingens gudstjänstverksamhet över huvud taget. Vidare ska det ha konstaterats att det inte går att lokalt finna något alternativt användningsområde för kyrkan. Kyrkostyrelsen ska också vara beredd att ta över ägaransvaret.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift och Strängnäs stift har, utifrån pastoralteologiska motiv, ifrågasatt förslaget att möjliggöra överlåtelse av kyrkor till trossamfundet. Kyrkostyrelsen konstaterar å ena sidan att förslaget inte är avsett att innebära en förändring av de olika roller som kyrkans respektive nivåer har när det gäller det pastorala ansvaret. Å andra sidan bör man, enligt kyrkostyrelsen, ta på allvar att nya frågor uppstår med anledning av förändringar när det gäller ägandet av kyrkobyggnader. Om förslaget genomförs uppstår en ny situation som kräver en delvis ny förståelse av vad pastoralt ansvarstagande innebär. Kyrkobyggnaden är ju fortfarande en del av det lokala samhället och dess liv, men är ändå inte tillgänglig som förut. Det är även av vikt att frågan om vad detta innebär i konkret fromhetsliv bearbetas teologiskt. Många ser kyrkobyggnaden som ett tecken på Guds närvaro, även när inget pågår där och även om man själv inte deltar ofta i de gudstjänster som firas. En kyrka som inte används i församlingens verksamhet är fortfarande en kyrka, men förhållandet att den inte är platsen för gemensamt gudstjänstfirande riskerar att göra den mer till en symbol för Guds frånvaro än Guds närvaro eller att framställa fromhetslivet som något som mest tillhör det förgångna, även om det finns en medvetenhet om att några försöker hålla det vid liv på andra platser. Någon teologisk universallösning på denna utmaning finns nog inte, men såväl gemensam teologisk tolkning som lokal förståelse av kyrkobyggnadens teologiska mening behöver bli tydlig.

Det är enligt kyrkostyrelsens uppfattning nödvändigt att det även formellt sker en övergång av äganderätten om ansvaret för kyrkobyggnaden övergår på trossamfundet. Det bör inte vara möjligt för den lokala enheten att kvarstå som ägare till en kyrkobyggnad samtidigt som trossamfundet övertar det ekonomiska ansvaret. Det kan inte anses vara en god ordning att på detta sätt skilja ägaransvaret från det yttersta ekonomiska ansvaret för förvaltningen. Att en överlåtelse fordrar en äganderättsövergång bidrar också till en viss tröghet i systemet som enligt kyrkostyrelsen är önskvärd.

Ett antal remissinstanser ifrågasätter om inte överlåtelseprocessen bör vara reversibel så att församlingen ska ha rätt att återfå en kyrkobyggnad som tidigare överlåtits om förhållandena förändras. Enligt kyrkostyrelsen torde det vara mycket osannolikt att den situationen inträffar att en kyrka som bedömts som övertalig senare skulle behövas för församlingens gudstjänstverksamhet. Vidare måste det vara möjligt för trossamfundet som ägare att fullt ut disponera kyrkobyggnaden och t.ex. kunna överlåta den externt om så är möjligt. Kyrkostyrelsen föreslår därför inga regler för återlämnande av kyrkobyggnad i kyrkoordningen. Om den situationen, att en församling vill återfå en överlåtten kyrkobyggnad, ändå skulle uppkomma finns det inget som hindrar att, förutsatt att bägge parter kan komma överens om förutsättningarna för det och att kyrkan finns kvar i trossamfundets ägo, en överlåtelse då sker från trossamfundet till den lokala församlingen. Regler för detta behöver dock inte tas in i kyrkoordningen. Om det vid den utvärdering kyrkostyrelsen föreslår nedan framkommer att behov av reglering finns, får kyrkostyrelsen återkomma till kyrkomötet i frågan.

Domkapitlet i Göteborgs stift menar att domkapitlet bör ges möjlighet att yttra sig inför stiftsstyrelsens beslut om att godkänna en överlåtelse. Enligt kyrkostyrelsen torde det i vissa men inte i alla fall vara påkallat att inhämta yttrande från domkapitlet. Inte heller detta behöver, enligt kyrkostyrelsen, regleras i kyrkoordningen utan det kan lämnas till stiftsstyrelsen att i varje enskilt fall bedöma om det finns behov av att domkapitlet yttrar sig.

Skara stift förordar i stället ett utjämningsystem som är konstruerat för att finansiera förvaltningen. Kyrkostyrelsen menar dock, i likhet med utredningen, att det finns flera skäl som talar mot en sådan ordning. Frågan om i vilken utsträckning en kyrka behövs eller inte kan alltid bli en fråga att tvista om. Ett utjämningsystem skulle också skilja det yttersta ekonomiska ansvaret för förvaltningen från ägaransvaret vilket, som nämnts ovan, inte är en bra ordning. Vidare motiveras bevarandet av lokalt övertaliga kyrkor av det samlade nationella ansvaret för de kulturhistoriska värdena även om det också finns ett lokalt engagemang för sådana värden. En bedömning av dessa särskilda värden och hanteringen av dem menar kyrkostyrelsen tjänas av en samlad bedömning som inte kan göras lokalt på det sätt som blir fallet om ägandet ligger gemensamt hos trossamfundet Svenska kyrkan.

Det ska, som framgått ovan, vara ett villkor för överlåtelsen att kyrkobyggnaden är lokalt övertalig. Det kan inte komma ifråga att till trossamfundet överlåta en kyrkobyggnad som behövs i församlingens verksamhet. Som utredningen anfört bör det som sägs om kyrkan i församlingsinstruktionen härvid vara en utgångspunkt. En förutsättning för att en kyrkobyggnad ska kunna överlåtas bör vara att det av församlingsinstruktionen framgår att den inte används för församlingens gudstjänster. Det ska då vara fråga om församlingens gudstjänster över huvud taget, även dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster. Kyrkostyrelsen anser däremot inte, som Svenska kyrkans ingenjörsförening, att det ska uppställas något formellt krav på att övertaligheten måste framgå också av den lokalförsörjningsplan kyrkostyrelsen ovan föreslagit ska finnas för varje församling eller pastorat. Lokalförsörjningsplanen är

tänkt att ha en betydligt längre tidshorisont än församlingsinstruktionen och det bör därför inte uppställas något krav på att det måste fastställas en ny lokalförsörjningsplan när en kyrkobyggnad bedöms som övertalig.

Genom kopplingen till församlingsinstruktionen kommer stiftet finnas med i ett tidigt skede när frågan om att överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet diskuteras vilket är av stor betydelse, bland annat genom att man då kan dra nytta av den kyrkoantikvariska kompetens som finns på stiftskanslierna. I och med att stiftet finns med i processen redan från början kan också stiftets godkännande i praktiken ses som del av ett med den lokala enheten gemensamt beslut. Stiftet behöver också pröva frågan om möjlig alternativ användning av kyrkobyggnaden. Om stiftet och den lokala enheten kommer fram till att kyrkan är övertalig måste en diskussion föras kring vad man ska göra med kyrkan. Härvid bör diskuteras möjligheter till uthyrning eller försäljning, alternativt bruk eller rivning. Först om man vid dessa diskussioner finner att det inte finns någon sådan möjlighet föreslår kyrkostyrelsen att det ska vara möjligt att överlåta kyrkobyggnaden på trossamfundet Svenska kyrkan.

Några remissinstanser anser att det behöver tydliggöras under vilka förutsättningar trossamfundet ska kunna neka att ta emot en kyrkobyggnad. Härvid vill kyrkostyrelsen anföra följande. I normalfallet bör kyrkostyrelsen naturligtvis ta emot en kyrka men det kan, som utredningen framhåller, tänkas uppstå en situation där kyrkostyrelsen måste göra ekonomiska prioriteringar om det finns behov av att överlåta flera kyrkor till trossamfundet. Det kan också finnas andra skäl som gör att kyrkostyrelsen i det enskilda fallet inte kan ta emot en kyrkobyggnad. Att utforma riktlinjer för kyrkostyrelsens ställningstagande i denna fråga torde dock vara svårt utan det får lämnas till kyrkostyrelsens bedömning i det enskilda fallet beroende på föreliggande omständigheter. Helt klart är dock, som utredningen anfört, att det inte är meningen att kyrkostyrelsen ska överpröva det beslut som fattats om att överlåta kyrkobyggnaden. Det får förutsättas att det fattade beslutet innebär att kyrkobyggnaden är lokalt övertalig samt att någon annan möjlighet inte står till buds.

Även när det gäller frågan om vad som närmare ska ingå i överlåtelsen instämmer kyrkostyrelsen i det som utredningen anfört. Det innebär att det som överlåts ska vara den fastighet på vilken kyrkan är belägen, det vill säga förutom själva kyrkobyggnaden, överlåts också kyrkotomten. I de fall fastigheten även innefattar en kyrkogård måste först en lantmäteriförrättning ske så att kyrkotomten med kyrkobyggnaden avstyckas till en egen fastighet som sedan överlåts. Eftersom det i vissa fall kan vara så att det är ovisst på vilken fastighet kyrkobyggnaden är belägen måste även i vissa andra fall en lantmäteriförrättning genomföras innan en överlåtelse kan ske. En utgångspunkt för utredningens – och kyrkostyrelsens – förslag om överlåtelse av en kyrkobyggnad är det gemensamma ansvaret för de kyrkliga kulturminnena. Det faller sig därför naturligt att den bestämning av vad som hör till en kyrkobyggnad och en kyrkotomt enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter bör vara det som överlåts till trossamfundet. Som redovisas av utredningen ska enligt Riksantikvarieämbetets föreskrifter om kyrkliga kulturminnen (KRFS 2012:2) en fristående klockstapel som hör samman med kyrkobyggnad betraktas som en del av kyrkobyggnaden. Där sägs också att till kyrkotomten hör ett område kring en fristående klockstapel som hör samman med en kyrkobyggnad utan att vara placerad i anslutning till denna, och även en nedlagd begravningsplats eller del av en sådan som ligger i anslutning till en kyrkobyggnad.

Det finns ett antal sammanbyggda kyrkor och församlingshem. Det rör sig i första hand om kyrkor byggda efter 1939 och det är därmed inte, i den utsträckning det inte föreligger särskilda beslut från Riksantikvarieämbetet, fråga om kyrkor som är skyddade enligt Kulturmiljölagen. Kyrkostyrelsen menar, i likhet med utredning-

en, att inga församlingshem ska överlåtas till trossamfundet Svenska kyrkan. I den utsträckning det blir fråga om övertalighet avseende kyrkor sammanbyggda med församlingshem får andra lösningar sökas.

Det är inte meningen att kyrkan ska tas ur bruk före det att en överlåtelse sker. Kulturarv och kyrkligt arv gäller inte bara byggnaden som sådan utan också en byggnad som är just en kyrka. Det saknas anledning att förändra detta vid en överlåtelse. Om en kyrkobyggnad redan sedan tidigare tagits ur bruk torde det i sig emellertid inte utgöra hinder mot att överlåta kyrkobyggnaden.

Avsikten är inte att den överlåtelse som sker ska vara någon ekonomisk transaktion i egentlig mening. Den församling eller det pastorat som vill överlåta en kyrkobyggnad måste göra detta vederlagsfritt. Den "vinst" som församlingen/pastoratet gör är att man slipper framtida åtaganden och därmed kostnader för vård och underhåll. I det fall församlingen/pastoratet har tagit upp lån för att täcka t.ex. en renovering av en kyrka som överlåts stannar betalningsansvaret för lånen kvar på församlingen/pastoratet. Det bör i detta sammanhang påpekas att det enligt 47 kap. 8 § i kyrkoordningen råder ett förbud mot att som säkerhet för en fordran upplåta pantträtt i fast egendom på vilken en kyrkobyggnad är uppförd. Det går därför inte att säga att det finns lån som särskilt belastar en sådan kyrka. Detta förhållande medför att det är svårt att hänföra ett visst lån till en viss kyrkobyggnad. Det innebär också att eventuella lån inte behöver lösas vid en överlåtelse till trossamfundet. Kyrkostyrelsen instämmer därför med utredningens slutsats att församlingens/pastoratets skuldsättning inte är av relevans vid bedömningen av om en överlåtelse kan ske eller inte. Eftersom det är ett krav för att överlåtelse ska ske att det inte finns någon alternativ användning av kyrkan måste slutsatsen vara att kyrkobyggnaden inte representerar något marknadsvärde av betydelse. Den överlåtande enheten kan därför inte sägas göra någon ekonomisk förlust genom att överlåta kyrkobyggnaden vederlagsfritt även om församlingen/pastoratet tidigare tagit upp lån för att täcka t.ex. en renovering av kyrkobyggnaden.

När kyrkobyggnaden överlåts ska tillgången också uträknas ur församlingens anläggningsregister och balansräkning. Detta sker genom en bokföringsmässig nedskrivning av tillgången. En konsekvens kan då bli att församlingen får en förlust motsvarande det kvarvarande bokförda värdet på byggnaden. Finns inget bokfört värde, eller om värdet är mycket lågt, uppstår ingen eller endast en marginell påverkan på årets resultat. Om byggnaden däremot har högt bokfört värde kan resultatpåverkan bli betydande och församlingen kan riskera att hamna under fastställd målkapitalnivå, med krav på återuppbyggnad av det egna kapitalet. Det är dock viktigt att påpeka att församlingen har möjlighet att ompröva målkapitalnivån i samband med tillgångsöverföringen eftersom församlingens ekonomiska ansvar för t.ex. framtida underhållsåtgärder på kyrkobyggnaden samtidigt försvinner.

Sollefteå-Boteå pastorat lyfter frågan om andra tillgångar än själva byggnaden – fasta inventarier eller andra balanstillgångar. I den mån dessa tillgångar inte behålls av församlingen utan följer med vid överlåtelsen till nationell nivå, ska detta hanteras på samma sätt som kyrkobyggnaden, alltså en bokföringsmässig nedskrivning med eventuell förlust som konsekvens. Fasta inventarier torde röra sig om exempelvis kyrkorglar, värmesystem, larm etc. I många fall torde den ekonomiska förlusten av dessa tillgångar, sett ur församlingens totala ekonomi, kunna vara betungande under det år överlåtelsen genomförs men de minskade kostnader som därefter uppstår torde kompensera detta. Även här kan bedömningen av målkapitalnivån påverkas eftersom behov av underhållsåtgärder och nyinvesteringar minskar.

Det kan, som utredningen påpekar, i vissa fall finnas ekonomiska tillgångar kopplade till en viss kyrka. Det kan gälla en församlingskyrkas fastighet eller

fastighetsfond. Sådana tillgångar ägdes fram till år 2000 av vissa kyrkor i deras egenskap av självägande stiftelser. Genom lagen (1992:1592) om införande av lagen (1992:1591) om Svenska kyrkan överfördes dessa tillgångar på motsvarande sätt som kyrkobyggnaderna till församlingarna med äganderätt. I 9 § första stycket punkterna 3 och 4 i införelagen föreskrivs att sådana tillgångar ska användas till ”samma ändamål som tidigare”. Detta ändamål var enligt 41 kap. 1 § i den tidigare kyrkolagen (1992:300) ”församlingskyrkas behov”. För att ändra ändamålet krävs ett permutationsbeslut från Kammarkollegiet. Det kan vidare finnas stiftelser eller donationer av annat slag som är avsedda för underhåll och utsmyckning av en viss kyrka. Som utredningen anför torde det inte vara möjligt att i kyrkoordningen ange vad som ska ske med tillgångar av nämnt slag om en kyrkobyggnad överläts till trossamfundet Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen instämmer dock i utredningens bedömning att i den mån det rör sig om tillgångar som ägs av församlingen eller eventuellt ett pastorat så måste utgångspunkten vara att de ska överlämnas till trossamfundet och även fortsättningsvis användas för samma ändamål, dvs. kyrkans behov. I det fall det rör sig om en stiftelse bör det göras en ansökan om permutation så att förvaltarskapet kan överföras till kyrkostyrelsen. Hur dessa frågor i detalj löses i det enskilda fallet får dock lämnas till överenskommelse mellan den överlåtande enheten och kyrkostyrelsen.

Som framhålls i utredningen är utgångspunkten för Kulturmiljölagens reglering att det är församlingar som äger och förvaltar kyrkobyggnader. Allra tydligast framgår det när det sägs i 4 kap. 7 § att det i varje församling ska utses två personer som har ansvar för att föra en förteckning över kulturhistoriskt värdefulla inventarier hörande till en kyrkobyggnad eller annan kyrklig byggnad. Ur ett kulturarvsperspektiv utgör kyrkan och dess inventarier i många fall en helhet. Inventarierna bör därför normalt inte skiljas från kyrkobyggnaden vid en överlåtelse. Av kulturmiljölagen framgår också (4 kap. 6 och 9 §§) att det krävs länsstyrelsens tillstånd för att flytta inventarier av kulturhistoriskt värde från den kyrkobyggnad där de sedan gammalt hör hemma. Eftersom möjligheten att överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan avser att underlätta bevarandet av ett kyrkligt kulturarv kan även inventarier behöva överlåtas i viss utsträckning för att kulturvärdet ska bevaras. Det bör dock påpekas att även för avyttring av inventarier krävs länsstyrelsens tillstånd. Sammanfattningsvis går det inte att generellt säga vad som ska gälla på denna punkt utan det måste bedömas från fall till fall. Nödvändigheten av att nå en överenskommelse på denna punkt är ett skäl för att kyrkostyrelsen måste fatta ett beslut om att ta emot en kyrkobyggnad.

Hanteringen av inventarier vid en överlåtelse av en kyrkobyggnad till trossamfundet är en fråga som kyrkostyrelsen behöver ta upp i överläggningar med de statliga organ som har tillsynsansvar när det gäller kulturhistoriskt värdefulla inventarier. Det bör, som utredningen anför, finnas en gemensam praxis när det gäller hur länsstyrelserna hanterar beslut på detta område. Det kan även i övrigt finnas behov av överläggningar rörande konsekvenserna av förslaget om överlåtande av kyrkobyggnader. Kyrkostyrelsen avser därför att i överläggningar med statliga organ arbeta för att skapa förbättrade förutsättningar för att trossamfundet Svenska kyrkan ska kunna överta vissa kyrkor.

3.5 Kyrkunderhållsavgift

Kyrkostyrelsens förslag: För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och det kyrkunderhållsbidrag som föreslås användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna, får kyrkomötet besluta att församlingar och pastorat ska betala en kyrkunderhållsavgift.

Utredningens förslag innebär att kyrkostyrelsen skulle få besluta om kyrkunderhållsavgift som dock inte fick överstiga två och ett halvt öre per etthundra kronor av avgiftsunderlaget. Kyrkostyrelsens förslag innebär i stället att det är kyrkomötet som beslutar om kyrkunderhållsavgift för ett visst år får tas ut och i så fall vilken nivå avgiften högst får fastställas till. Kyrkostyrelsen fastställer sedan i ett särskilt beslut den exakta nivån.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
43 %	13 %	34 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift menar att kyrkunderhållsavgift till en början inte ska tas ut eftersom det för närvarande anges finnas ett budgetutrymme på nationell nivå som bland annat har använts till riktat församlingsbidrag. *Stiftsstyrelsen* anför att det är bra att en övre gräns för kyrkunderhållsavgiften anges med högst 2,5 öre av enheternas avgiftsunderlag och menar att en förnyad diskussion om hur kyrkan ska finansiera vården av det kyrkliga kulturarvet måste tas upp i god tid innan denna gräns har nåtts. *Stiftsstyrelsen* anser också att betänkandet inte tillräckligt övervägt risken för att processen med överlämnande av kyrkor kan accelerera när kyrkunderhållsavgift börjar debiteras. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* anför att, även om man motsätter sig förslaget om ett gemensamt ägande av kyrkobyggnader genom trossamfundet, ser man det som klart befogat att det med gemensamma krafter tillskapas en avskild egendomsmassa avsedd att användas till framtida förvaltning och underhåll av kyrkobyggnader. Bland annat kommer stiftens möjligheter att stödja och samverka med lokala enheter behöva förbättras. Även om förslaget om ett gemensamt ägande skulle bortfalla bör därför, enligt stiftsstyrelsen, fortsatt utredas om nationell nivå kan administrera inhämtande och fördelning av medel för sådant ändamål. *Stiftsstyrelsen i Skara stift* menar, även om också den avvisar förslaget om överlåtelse av kyrkobyggnader, att förslaget kyrkunderhållsbidrag skulle kunna finansiera de lokalt övertaliga kyrkobyggnaderna, som enligt stiftsstyrelsens förslag klassificeras på ett särskilt sätt som uppmärksammas särskilt inom ramen för stiftets uppdrag. *Stockholms stift* vill se att tydligare kalkyler tas fram och att nyckeltal utarbetas. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar att den föreslagna avgiften på två och ett halvt öre per etthundra kronor av avgiftsunderlaget för kyrkavgiften framstår som för hög i relation till det troliga behovet. En sådan nivå på avgiften skulle inbringa 375 miljoner kronor i kyrkunderhållsavgift, varav 100 miljoner avsätts för kyrkunderhållsbidrag. Om den genomsnittliga årskostnaden för drift och underhåll av en kyrkobyggnad är drygt en halv miljon kronor innebär det att den föreslagna kyrkunderhållsavgiften tar höjd för att ca 550 kyrkobyggnader skulle bedömas som övertaliga och överlåtas till nationell nivå. Detta framstår inte som särskilt troligt och avgiften borde därför initialt vara lägre. *Stiftsstyrelsen* menar också att det bör vara Kyrkomötet som bedömer och fastställer en kyrkunderhållsavgift. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* menar att uttaget av de 2,5 öre som föreslås som

ett tak, och som enligt förslaget eventuellt kommer att tas ut i en framtid, bör införas omedelbart och att eventuellt överskott från detta kapital placeras i en periodiseringsfond. *Domkapitlet i Växjö stift* vill att det undersöks vilka konsekvenser förslaget får för enheter med hög kyrkoavgift. *Enköpings pastorat* anser att det borde vara kyrkomötet som fastställer kyrkunderhållsavgiften i likhet med vad som gäller för kyrkoavgiften. *Eskilstuna församling* menar att förslaget innebär att församlingar idag behöver höja sina kyrkoavgifter då budgeten på många håll är ansträngd. Församlingen tror att trossamfundet behöver göra sig av med övertaliga kyrkor. Att finansieringen av de fastigheter som trossamfundet övertar ska belasta övriga församlingar/pastorat som inte kan avlämna några fastigheter är, enligt *Fryksände pastorat*, helt oacceptabelt då man menar att många pastorat kämpar med ekonomi och jobbar för att utveckla och göra bra verksamhet. Att dessa nu istället ska bidra till kostnaderna för förvaltning av andra pastorats fastigheter kommer enbart att minska intresset bland medlemmarna att fortsätta betala kyrkoavgift. *Kalmar pastorat* anser att det, innan ett beslut om kyrkunderhållsavgift kan fattas, måste utredas om Svenska Kyrkans gemensamma tillgångar, helt eller delvis, kan användas för detta ändamål. *Vara pastorat* samt *Värmdö, Nacka och Sollentuna församlingar* menar att kyrkunderhållet bör finansieras av nationell nivå. *Kiviks församling* anför att ett införande av en kyrkunderhållsavgift på upp till 2,5 öre per skattekrona riskerar att allvarligt urholka församlingens möjligheter att bedriva sin huvudsakliga verksamhet eftersom marginalerna för en liten församling redan är nästan obefintliga. Enligt församlingen bör alla reformer vara ägnade att stärka den lokala verksamheten och ekonomin. Man anser att detta förslag har motsatt effekt. *Norra Tjusts pastorat* menar att kostnaden för kyrkunderhåll bör regleras genom ett utjämningsssystem där de pastorat/församlingar som har det ekonomiskt gott ställt betalar mer till detta ändamål. *Töreboda pastorat* anser att det rimliga vore att kyrkunderhållsavgift enbart belastar de pastorat som lämnar ifrån sig kyrkor och då sätts till en nivå som gör det möjligt och rimligt att lämna ifrån sig kyrkobyggnader som inte används. *Tyringe pastorat* menar att uttag av kyrkunderhållsavgift måste stå i proportion till hur stor församlingsavgiften är så att de pastorat som valt att ha en högre kyrkoavgift för att kunna sköta sina åtaganden inte upplever att de får dubbla uttag.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som konstateras i utredningen innebär den föreslagna möjligheten för en enskild församling/ett enskilt pastorat att kunna överlåta en övertalig kyrkobyggnad på trossamfundet Svenska kyrkan inte i sig någon omedelbar ekonomisk besparing för Svenska kyrkan som helhet. Motivet är, som berörts ovan, ett annat. Förslaget bygger på en solidaritetstanke. Genom att hela kyrkan, genom trossamfundet som juridisk person, gemensamt övertar det ekonomiska ansvaret för en kyrkobyggnad som inte behövs för den grundläggande uppgiften men som ändå måste vårdas och underhållas av kulturmiljöskäl och där vård- och underhållsansvaret riskerar att bli alltför betungande för församlingen/pastoratet, delar alla enheter på kostnaden för sådana övertaliga kyrkor.

Trossamfundet måste som ägare av överlåtna kyrkobyggnader svara för att dessa vårdas och underhålls. Till detta bör i princip, i enlighet med vad som sagts ovan, samtliga församlingar som inte ingår i ett pastorat och samtliga pastorat bidra genom en särskild kyrkunderhållsavgift.

Som noteras i utredningen är det mycket svårt att ha någon välgrundad uppfattning om hur stor den totala gemensamma kostnaden för att förvalta kyrkor som

överlåtits till trossamfundet kan bli. Utredningen har beräknat den genomsnittliga årskostnaden för vård och underhåll av en kyrkobyggnad, med frånräknande av intäkter från den kyrkoantikvariska ersättningen, till drygt en halv miljon kronor. Kyrkostyrelsen har inget skäl att ifrågasätta utredningens slutsats. Dock är det, som också framhålls av utredningen, stor variation mellan olika kyrkobyggnader. Om kostnadsbilden för att vårda och underhålla de kyrkor som överläts till trossamfundet blir en annan går därför inte att säga. Det är inte heller möjligt att ha någon närmare uppfattning om hur många kyrkor som kan bli aktuella för en överlåtelse. Kyrkostyrelsen instämmer i utredningens bedömning att det i regel finns en stark önskan i församlingar och pastorat att vilja behålla sina kyrkor. Som visas i betänkandet finns det idag endast 23 kyrkor som inte alls används medan det finns ungefär 900 kyrkor som används mer sällan än varje vecka. Mot bakgrund av det sagda är det inte meningsfullt att försöka uppskatta hur mycket förslaget kommer att kosta och därför inte heller hur stor kyrkunderhållsavgiften bör vara. Med den högre nivå på målkapitalet för den nationella nivåns finansförvaltning som kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen *Svenska kyrkans kapitalsituation* (KsSkr 2016:7) bör emellertid kostnaden för kyrkunderhållsbidraget om 100 miljoner kronor (jfr avsnitt 4.14) och därutöver förvaltningskostnaderna avseende till trossamfundet överlåtna kyrkobyggnader initialt kunna stanna på trossamfundet och helt täckas av avkastningen från finansförvaltningen. Förutsatt att antalet kyrkobyggnader som överläts till trossamfundet med tiden ökar kommer det dock att bli nödvändigt att senare ta ut en kyrkunderhållsavgift av viss storlek. Vilken nivå på kyrkunderhållsavgiften som kan komma att krävas på längre sikt får, som utredningen anför, visa sig.

Utredningen har föreslagit att det i kyrkoordningen ska införas en övre gräns för hur stor kyrkunderhållsavgiften ska få vara och att kyrkostyrelsen inom ramen för denna gräns ges mandat att besluta om kyrkunderhållsavgift. Kyrkostyrelsen menar att detta inte är en tillfredsställande ordning. I stället bör kyrkomötet varje år besluta om den övre gräns som ska gälla. Detta bör kyrkomötet kunna göra inom ramen för sin behandling av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå*, utifrån vilken kyrkomötet fastställer kostnads- och planeringsramar för den nationella nivån.

Praktiskt bör det kunna gå till så att kyrkostyrelsen redan i ett särskilt avsnitt i sin skrivelse om verksamhet och ekonomi *år noll* anger om man bedömer att en kyrkunderhållsavgift för *år två* i planeringsperioden behöver tas ut och i så fall av vilken storlek. Kyrkomötet kan då genom sitt beslut om planeringsramar i november *år noll* besluta om den nivå på vilken kyrkostyrelsen maximalt får besluta att ta ut kyrkunderhållsavgift för *år två*. Kyrkostyrelsen bör sedan, vid sitt sammanträde i december *år noll* fatta det formella beslutet om att ta ut kyrkunderhållsavgift av viss storlek, dock högst den nivå kyrkomötet fastställt, för *år två*. Genom en sådan konstruktion behålls den flexibilitet som behöver finnas för att kyrkunderhållsavgiften succesivt ska kunna anpassas till vid varje tid föreliggande behov samtidigt som församlingar och pastorat ges ett års framförhållning i relation till sitt budgetarbete.

Som anförts ovan under avsnitt 4.6 anser kyrkostyrelsen inte det vara en god idé att, som Norra tjusts pastorat önskar, konstruera ett utjämningsystem för att finansiera vården av övertaliga kyrkobyggnader. Enligt kyrkostyrelsens mening torde det inte heller vara möjligt att, som föreslås av Töreboda pastorat, låta enbart de enheter som överlåter kyrkobyggnader dela på kostnaden då en sådan ordning skulle riskera att bli alltför betungande för dessa enheter.

När det gäller det Tyringe pastorat anförd menar kyrkostyrelsen att det inte är rimligt att göra åtskillnad på kyrkounderhållsavgiftens storlek i relation till församlingarnas kyrkoavgift. Ett sådant system skulle innebära ett incitament för den enskilda församlingen att höja kyrkoavgiften och skulle dessutom innebära onödig administration.

3.6 Stiftet som förvaltare av kyrkor som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag: När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska stiftet förvalta kyrkobyggnaden.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Ja	Efter viss justering	Nej
64 %	14 %	15 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift konstaterar att mycket i förslaget med nödvändighet är vagt formulerat och att mycket lämnas till överenskommelser från fall till fall. Stiftsstyrelsen anser att det bör klargöras att den lokala förvaltning som tidigare ägt kyrkan genom avtal kan ges ett fortsatt ansvar för rondering, öppethållande, daglig tillsyn och felanmälningar och att stiftet, som ska ansvara för kostnaderna för drift och för större vård- och underhållsåtgärder, också avgör hur driften ska skötas och avgör när och hur underhållsåtgärder ska genomföras. Man anser vidare att kyrkostyrelsen inte ska ha överinseende över hur stiftet sköter sina åligganden för kyrkobyggnadens vård och underhåll då man menar att det är givet att stiftet i en sådan situation följer Kulturmiljölagens bestämmelser om underhåll och att det är länsstyrelsens sak att sköta tillsynen av lagens efterlevnad. *Domkapitlet i Luleå stift* anser att ansvaret mellan ägare och förvaltare behöver tydliggöras redan i detta skede och inte bli föremål för senare överläggning mellan kyrkostyrelsen och stiftet. *Stockholms stift* menar att resursfrågan för stiftet måste studeras och säkras grundligt. *Strängnäs stift* påpekar att utredningen inte svarar på frågan om stiftets förvaltning av kyrkor som överlåtits till Trossamfundet även omfattar kyrkor som tagits ur bruk. *Domkapitlet i Växjö stift* menar att stiftet inte ska ha något förvaltningsansvar utan att kyrkostyrelsen ska ha ansvar för att någon sköter de byggnader man har ansvar för, dvs. de som överlåtits till trossamfundet. I annat fall är det, enligt domkapitlet, bättre att överflödiga kyrkobyggnader överläts direkt till stiftet eftersom man menar att ansvar och skötsel måste gå hand i hand. *Bro församling* anser att det måste regleras vad som ska hända om Trossamfundet Svenska kyrkan i en framtid finner en alternativ användning för kyrkobyggnaden och t.ex. säljer den. *Helsingborgs pastorat* kan inte se att stiftet har de nödvändiga resurserna eller hur det ska lösas praktiskt. Man menar att stiftskansliet i många fall sitter långt från fastigheterna och knappast kan förvalta ”på distans”. För att använda och stärka den lokala kompetensen bör stiftet, enligt *Kalmar pastorat*, ha möjlighet att mot ersättning uppdra åt näraliggande församlingar och pastorat att förvalta kyrkobyggnaderna. *Malmö pastorat* påtalar att det kan bli lojalitetsproblem om stiftet förvaltar övertaliga kyrkor samtidigt som man beslutar om kyrkoantikvarisk ersättning. Man menar att det finns en risk för att mer kyrkoantikvarisk ersättning går till de kyrkor som förvaltas av stiftet. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation*

påpekar att beträffande en överlåtten kyrka med omgivande begravningsplats i bruk upphör särredovisningen mellan församlingsverksamhet och begravningsverksamhet avseende diverse gemensamma kostnader för just denna miljö. Istället uppstår en kostnadssituation som behöver särredovisas mellan begravningsverksamhet och stiftets förvaltning. Det kan, enligt arbetsgivarorganisationen, handla om gemensamma kostnader för parkeringsplats och angöring till kyrka. Man menar att detta bort belysas i utredningen. Enligt *Svenska kyrkans ingenjörsförening* blir konsekvensen av förslaget att stiftet måste bygga ut sin förvaltningsorganisation och att deras roll också måste förändras så att de även blir utförare och inte bara ett stöd för församlingarna. *Länsstyrelsen Dalarna* framhåller att en kyrkobyggnad i de allra flesta fall ingår i ett lokalt sammanhang i form av ett sockencentrum, ofta med mycket lång historisk kontinuitet. Den utgör i regel mittpunkten i en kyrkomiljö som består av kyrkogård med tillhörande byggnader. Till kyrkan hör även en samling inventarier av kulturhistoriskt värde. Förvaltningen av kyrkomiljön bör så långt möjligt hållas samman på församlings/pastoratsnivå. Den lokala kunskapen och engagemanget är, enligt länsstyrelsen, här av mycket stor betydelse. Vid en överlåtelse till stiftet är risken stor att detta engagemang och den lokala förankringen i förvaltningen av helhetsmiljön går förlorad. *Länsstyrelsen Gävleborg* framhåller att stiftet behöver personella förstärkningar för att detta ska bli möjligt. Vidare menar man att en rutin för tillsyn samt hantering av kontakter med länsstyrelsen behöver utarbetas. Man påpekar också att kyrkorådsbeslut måste finnas för åtgärden för att söka tillstånd till ändring av kyrkobyggnad idag. Om stiftet ska förvalta kyrkorna bör, enligt länsstyrelsen, följaktligen stiftsstyrelsebeslut finnas för ärendet, vilket förefaller tungrott. Man menar därför att en delegeringsmodell inom stiftet behöver utarbetas för att åstadkomma en ändamålsenlig ansökningsrutin. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* ser en problematik i fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning till de kyrkor som stiftet förvaltar och frågar sig om stiftet fortsättningsvis kommer att yttra sig över ärenden om kyrkoantikvarisk ersättning kopplade till dessa byggnader. *Länsstyrelsen Västmanlands län* anser att det är bra att stiftet tar över förvaltningen av dessa kyrkor men menar att förslaget behöver utredas vidare vad gäller roller och ansvar. Om församlingar och pastorat har överlåtit en kyrka till trossamfundet och inte längre har det ekonomiska ansvaret för den, framstår det, enligt länsstyrelsen, som motsägelsefullt att man förväntar sig att de ska ta sig an det praktiska förvaltaransvaret även om så sker med stöd av stiftet. Man framhåller att det är vanskligt att bygga förvaltningen på ett förmodat lokalt engagemang och ideella krafter eftersom församlingarna/pastoraten kan ha anpassat sina organisationer och personella resurser till det antal kyrkor som de har det ekonomiska ansvaret för.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Det torde inte vara möjligt att trossamfundet självt ansvarar för förvaltningen av de kyrkobyggnader som överlåts på trossamfundet. Trossamfundet skulle naturligtvis kunna upphandla lokala förvaltare runt om i landet att sköta förvaltningen men kyrkostyrelsen anser, i likhet med utredningen, utifrån såväl ett praktiskt som principiellt ställningstagande, att man bör bygga på den reguljära kyrkliga organisationen. Stiftet har, som framhålls i betänkandet, en närhet till församlingar och pastorat som är en fördel när överlåtna kyrkobyggnader ska förvaltas. Visserligen har, som framhålls av några remissinstanser, stiftet idag inte en organisation för att förvalta kyrkobyggnader men kyrkostyrelsens förslag i fråga om en effektiviserad fastighetsförvaltning innebär bland annat att det ska ske en utbyggnad av kompetensen inom fastighetsområdet hos stiftet. Det kan naturligtvis också kräva förstärkning

i form av personella resurser. Detta, menar kyrkostyrelsen, talar för att det är fullt möjligt att lägga förvaltaransvaret på stiftsnivå.

Som framhålls i utredningen kommer, när det gäller den praktiska hanteringen av olika åtgärder, stiftet att behöva samverka med den lokala församlingen. Till exempel kan det vara lämpligt att stiftet genom avtal med den lokala enheten ger denna ett fortsatt ansvar för rondering, öppethållande och daglig tillsyn. Vad som i praktiken ska gälla i enskilda fall får hanteras i överenskommelser mellan stiftet och församlingen/pastoratet.

Linköpings stift anser att kyrkostyrelsen inte ska ha överinseende över hur stiftet sköter sina åligganden som förvaltare. Naturligtvis är det kyrkostyrelsens utgångspunkt att stiftet sköter sina åligganden som förvaltare och bland annat följer Kulturmiljölagens bestämmelser om underhåll. Kyrkostyrelsen vill dock framhålla att kyrkostyrelsen som företrädare för fastighetsägaren inte kan och bör frita sig från det yttersta ansvaret när det gäller vården och underhållet av en kyrkobyggnad som är i trossamfundets ägo. Detta innebär också att kyrkostyrelsen formellt behöver kunna ha inflytande över förvaltningen.

Som tidigare framhållits måste även en kyrka som är tagen ur bruk vårdas och underhållas. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning bör stiftet därför förvalta även en sådan kyrka som överlåtits till trossamfundet.

I motsats till Luleå stift menar kyrkostyrelsen att det inte är möjligt att genom bestämmelser närmare reglera hur samverkan i fråga om förvaltningen och dess ekonomiska konsekvenser ska hanteras i relationen mellan kyrkostyrelsen och stiftet. Detta måste i stället bli föremål för överläggningar och överenskommelser mellan stiftsstyrelserna och kyrkostyrelsen. Det torde dock stå klart att kyrkostyrelsen som ägare av en kyrkobyggnad har det grundläggande ekonomiska ansvaret för att fastigheten förvaltas i enlighet med gällande krav. Det är alltså ytterst kyrkostyrelsen som har ansvaret för att tillräckliga resurser avsätts för stiftens förvaltning. Stiftet ska för förvaltningen av överlåtna kyrkobyggnader kompenseras med full kostnadstäckning och för att stiftet på ett enhetligt och effektivt sätt ska kunna lämna underlag för sina förväntade kostnader bör en gemensam kalkylmodell med parametrar som styr mot en effektiv fastighetsförvaltning tas fram.

Som svar på det som anförts från Bro församling vill kyrkostyrelsen framhålla att det inte är lämpligt eller ens möjligt att i bestämmelser reglera vad som ska hända med en kyrkobyggnad om kyrkostyrelsen finner en alternativ användning av kyrkobyggnaden. Om kyrkostyrelsen skulle finna en möjlighet att sälja kyrkobyggnaden och finna det vara en bra lösning måste det stå kyrkostyrelsen som ägare fritt att göra detta. Dock kan naturligtvis kyrkostyrelsen i det enskilda fallet behöva hämta in synpunkter från stiftet innan en försäljning genomförs. Detta är, enligt kyrkostyrelsens uppfattning, dock inte något som behöver regleras i bestämmelser. Det kan i detta sammanhang påpekas att en eventuell försäljningslikvid skulle tillfalla kyrkostyrelsen som säljare.

När det gäller särredovisningen gentemot begravningsverksamheten ska, som Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation anført, församlingen/pastoratet redan idag göra en särredovisning kring de ytor som nyttjas i såväl församlings- som begravningsverksamheten. Det ska alltså redan idag göras en kalkyl över vilka av dessa kostnader som ska belasta begravningsverksamheten och vad som ska belasta församlingsverksamheten. Ofta ansvarar begravningsverksamheten för skötseln (gräsklippning, snöröjning, planteringar, avskrivningar etc.) och kostnaderna fördelas därefter via fördelningsnycklar och/eller internfakturerings. Även vissa andra gemensamma kostnader som exempelvis elkostnaden för gatubelysning fördelas.

Enligt kyrkostyrelsens uppfattning bör det inte vara något större problem att göra denna fördelning även om kyrkobyggnaden och kyrkotomten ägs av trossamfundet.

Det är viktigt att understryka betydelsen av kyrkobyggnaden som en del av en lokal kulturmiljö. Kyrkostyrelsen anser dock inte att detta måste innebära att den lokala församlingen eller pastoratet alltid måste vara ägare till kyrkobyggnaden. Även med trossamfundet som ägare av kyrkobyggnaden bör kunna tas sådan hänsyn till dessa aspekter att helhetsmiljön inte går förlorad.

Att det kommer att behövas delvis nya rutiner för hanteringen av kontakter med länsstyrelsen är naturligt. Likaså kan delegering behöva ske av beslut om t.ex. ansökan om ändring av en kyrkobyggnad. Den typen av frågor hör till det som kan behöva diskuteras vidare i samtal mellan kyrkostyrelsen och stiftet.

Några remissinstanser har ifrågasatt stiftens roll som förvaltare av kyrkobyggnader i relation till stiftens roll vid fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning. Kyrkostyrelsen ser inte att det förslag som nu läggs skulle innebära att stiftet skulle komma att göra några andra bedömningar än vad som idag är fallet beträffande fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning.

3.7 Upplåtelse av kyrka som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag: Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet. Ett sådant beslut kan inte överklagas.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
62 %	13 %	17 %

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift anser att det bör skrivas in att samråd ska ske med den lokala kyrkoherden innan kyrkorummet upplåts. Detta för att undvika parallell församlingsverksamhet "bakvägen". *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* anser att det bör vara möjligt för domkapitlet att upplåta kyrkorummet i en till trossamfundet överlåten kyrkobyggnad för kyrkliga handlingar vid enstaka tillfällen om det finns synnerliga skäl till detta. Gemensamma nationella regler för detta behöver, enligt stiftsstyrelsen, utformas av nationell nivå. *Domkapitlet i Göteborgs stift* påpekar att i förslaget till ny lydelse av 41 kap. kyrkoordningen (Upplåtelse av kyrka) används begreppet "församlingskyrka" vilket ska förstås som en kyrka som ägs eller förvaltas av församlingar eller pastorat. Man anser att begreppet för tydlighetens skull bör definieras i kyrkoordningen. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anför att man förstår att förslaget syftar till att skapa en tröskelnivå för att församlingar inte lättvindigt ska överlåta en kyrkobyggnad. Samtidigt ser stiftsstyrelsen att det finns en risk för att denna beslutsprocess blir svårt att kommunicera till kyrkotillhöriga i de fall kyrkan ska upplåtas, till exempel vid en begravning. Ett beslut i domkapitlet kan dessutom under vissa delar av året vara omöjligt att få fram i tid för en begravning. Här behövs en ordning där t.ex. domkapitlet fastställer en beslutsordning/kriterier men där beslutet delegeras till en ledande tjänsteman, t.ex. stiftsdirektor. Annars kommer hanteringen i många fall att bli tidsmässigt omöjlig. Om syftet är att omöjliggöra nyttjande så ska det, enligt stiftsstyrelsen, istället sägas klart, alternativt måste en snabbare beslutsgång finnas. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* anför att beslut om upplåtelse av övertaligt kyrkorum inte ska göras av domkapitlet

utan av pastorala skäl måste ske på församlingsnivå. Beslutet måste ske på basis av lokala pastorala förhållanden och behov. För medlemmen blir det obegripligt att ett beslut om upplåtande tas på en annan nivå än där kyrkorummet finns. *Domkapitlet i Skara stift* anser sammanfattningsvis att beslut om upplåtelse av kyrkorum fortsatt ska beslutas av kyrkorådet. Man menar vidare att om förslaget avseende upplåtelse av kyrka trots det bifalles av kyrkomötet så ska det, med anledning av likställighetsprincipen i 2 kap. 4 § i kyrkoordningen, finnas tydliga direktiv i förarbetena till ändringen om vilka sakliga överväganden som ska ligga till grund för domkapitlets beslut om upplåtelse. Vidare anser domkapitlet att kyrkorådet i det pastorat/den församling där kyrkobyggnaden är belägen ska ges möjlighet att yttra sig inför ett sådant beslut. *Strängnäs stift* anser att reglerna om upplåtelse av kyrka som förvaltas av stiftet bör likna hur motsvarande frågor hanteras på lokal nivå, där det är kyrkorådet som beslutar efter yttrande av kyrkoherden. Det finns dessutom enligt kyrkoordningen möjlighet för kyrkorådet att delegera beslutsfattandet. Domkapitlet anser vidare att stiftsstyrelsen, som kommer att få ett ansvar för förvaltningen av kyrka som överlåtit till trossamfundet, ska ha en roll i fråga om upplåtelse av kyrka. Domkapitlets uppfattning är att regelverket i denna del ska vara utformat så att antingen domkapitlet eller stiftsstyrelsen beslutar i fråga om upplåtelse efter att ha inhämtat yttrande av den andre, men att det också ska finnas möjlighet att delegera beslutanderätten, förslagsvis till biskopen. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar att ett beslut av den här karaktären bör vara överklagbart. Det är också, enligt stiftsstyrelsen, viktigt att belysa frågan om en kyrkobyggnad som är bedömd som övertalig kan fortsätta användas för kyrklig handling efter överlåtelsen. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* anser att gemensamma riktlinjer för upplåtelse måste tas fram då sådana behövs som stöd för domkapitlet vid frågor om upplåtelse. Frågan behöver behandlas likvärdigt över landet, om trovärdigheten ska behållas. *Domkapitlet i Växjö stift* menar att den typ av förvaltningsbeslut som det här är fråga om bör tas av stiftsstyrelsen med en möjlighet att överklaga till domkapitlet vars beslut i sin tur inte kan överklagas. Domkapitlets prövning bör, som vanligt när det gäller sådana beslut, vara av formell karaktär. *Stiftsstyrelsen i Visby stift* menar att det är rimligt om upplåtelse av kyrkorummet fattas geografiskt nära av personer med lokalkännedom och då kan domkapitlet vara lämplig instans. *Malmö pastorat* menar att har man tagit beslut om att stänga en kyrka, så har man. En stängd kyrka ska därför inte kunna öppnas för enskilda förrättningar. *Lilla Edets pastorat* tycker däremot att om en kyrka fortfarande är ett invigt gudstjänstrum ska den användas för gudstjänster. Man menar att stiftet ska ha rutiner för hur kyrkor som är överförda till nationell nivå ska användas. I detta bör inkluderas förrättningar för det lokala pastoratet. *Värmdö församling* menar att överlåtna kyrkor endast ska få upplåtas externt i syfte att minska drift- och underhållskostnader och att de alltså inte ska få upplåtas för andra verksamheter inom svenska kyrkan. *Svenska kyrkans ingenjörsförening* framhåller att det ur ett förvaltarperspektiv kommer att bli kostsamt och praktiskt ogenomförbart att tillfälligt upplåta kyrkorum. Exempelvis måste man vid varje tillfälle försäkra sig om att uppfylla alla myndighets/säkerhetskrav som tillgänglighet, fungerande brandlarm m.m., vilket ingenjörsföreningen bedömer kommer att bli arbetskrävande. *Länsstyrelsen i Gotlands län* menar att beslut om upplåtelse bör föregås av ett samråd med länsstyrelsen. *Länsstyrelsen Västmanlands län* anser att förslaget är motsägelsefullt såtillvida att det föreslår att domkapitlet ska få ansvar för upplåtelse av de kyrkor som ägs av trossamfundet och förvaltas av stiftet. Det motsäger tidigare påstående om att kyrkostyrelsen som trossamfundets representant förfogar över beslut om användning av kyrkobyggnaden och inger en otydlighet om förvaltaransvaret ligger

på lokal eller nationell nivå. Om trossamfundet ska ha det fulla ekonomiska ansvaret bör de även fullt ut kunna förfoga över hur byggnaden ska användas vilket bör inbegripa olika former av användning.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De bestämmelser som idag finns i kyrkoordningen om beslutsordning för upplåtelse av kyrka är skrivna utifrån att kyrkan förvaltas lokalt. Med stiftet som förvaltare och med hänsyn till domkapitlets uppgifter i fråga om bland annat överklagande av upplåtelsebeslut ser kyrkostyrelsen, i likhet med utredningen att det är naturligt att det blir domkapitlet som får ansvaret att fatta beslut om upplåtelse av de kyrkor som stiftet förvaltar.

Ett beslut från domkapitlet med anledning av ett överklagat upplåtelsebeslut kan idag inte överklagas (41 kap. 7 § i kyrkoordningen). Kyrkostyrelsen föreslår i enlighet med detta inte heller några bestämmelser om möjligheten att överklaga ett upplåtelsebeslut som har fattats av domkapitlet.

Stiftsstyrelsen i Härnösands stift menar att det bör föreskrivas en samråds-skyldighet med den lokala kyrkoherden för att undvika att parallell församlings-verksamhet bedrivs i kyrkorummet. Härvid gör kyrkostyrelsen följande bedömning. Inget annat kyrkligt organ vid sidan om församlingen eller pastoratet, om församlingen ingår i ett sådant, får bedriva kyrklig verksamhet i församlingen vilket bland annat framgår av Överklagandenämndens beslut 12/2011. Enligt kyrkostyrelsens mening får det betecknas som mycket osannolikt att domkapitlet skulle besluta om upplåtelse av kyrka för bedrivande av sådan parallell församlingsverksamhet. Några regler om samråd med den lokala kyrkoherden torde därför inte behövas.

Enligt kyrkostyrelsens uppfattning måste det vara upp till domkapitlet att utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet fatta beslut i fråga om upplåtelse av kyrka. Detta är, enligt kyrkostyrelsens mening, inte något som lämpar sig för nationella riktlinjer från kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsens avsikt med förslaget är inte, som antyds av stiftsstyrelsen i Linköpings stift, att skapa en tröskel för församlingar som vill överlåta en kyrko-byggnad till trossamfundet utan bygger, som framgått ovan, på en rimlighetsbedömning av var ansvaret för att fatta denna typ av beslut bör ligga när det avser en kyrkobyggnad som förvaltas av stiftet. Dock måste, enligt kyrkostyrelsen, en överlåtelse av en kyrka få den konsekvensen att församlingen/pastoratet inte längre kan förfoga över kyrkan efter fritt skön. Beslut om upplåtelse av kyrka bör av samma skäl inte fattas på lokal nivå.

Domkapitlets möjlighet att delegera beslutanderätten regleras i 9 kap. 5a och 5b §§. Av bestämmelserna framgår, såvitt här är av intresse, att domkapitlet får uppdra åt ordföranden eller vice ordföranden att besluta på domkapitlets vägnar. Det är alltså redan med dagens bestämmelser möjligt för domkapitlet att delegera beslutanderätten till biskopen eller domprosten. Enligt kyrkostyrelsens mening torde, även med utgångspunkt i de svårigheter att fatta beslut inom viss tid som bland andra stiftsstyrelsen i Linköpings stift påpekat, de gällande delegationsbestämmelserna vara tillfyllest.

När det i förslaget till 41 kap. kyrkoordningen talas om församlingskyrka så används detta begrepp för att åskådliggöra att det finns skillnader i bestämmelserna mellan å ena sidan kyrkor som ägs och förvaltas lokalt å ena sidan och kyrkor som ägs och förvaltas av trossamfundet Svenska kyrkan. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning framgår det av begreppet och sammanhanget att med församlingskyrka avses just en kyrka som ägs och förvaltas av en församling eller i förekommande fall ett

4 Ekonomisk utjämning

4.1 Kyrkostyrelsens utgångspunkter

I inledningen till kyrkoordningens elfte avdelning om ekonomi och egendom konstateras att det är ett gemensamt ansvar för alla som tillhör Svenska kyrkan att efter sin förmåga bidra till de ekonomiska förutsättningarna för kyrkans verksamhet. Där sägs vidare att det blir möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet genom utjämningen av de ekonomiska förutsättningarna. Motivet för utjämningsystemet beskrivs med orden "Svenska kyrkan har ett ärende till hela folket. Genom utjämningen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna en ömsesidig solidaritet. På så sätt blir det möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet." Det solidariska delandet av ansvar är också ett uttryck för att Svenska kyrkan i sin mångfald och geografiska spridning ändå är en.

De demografiska förändringarna är den enskilda faktor som påverkar Svenska kyrkans ekonomiska förutsättningar allra mest. Den geografiskt ojämna utvecklingen kommer sannolikt att ställa enskilda församlingar inför än större utmaningar under de kommande åren. I stora delar av landet, utanför de större tillväxtregionerna, ligger utmaningen framför allt i en åldrande befolkning med allt färre barn och ungdomar. I många storstadsförsamlingar medför segregationen att vissa församlingar växer befolkningsmässigt men minskar snabbt i antal medlemmar, med minskade kyrkoavgiftsintäkter som följd. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som redan är fallet, vilket i sin tur påverkar bilden av Svenska kyrkan som samlad gemenskap och hur församlingarna förhåller sig till varandra. Samtidigt ska Svenska kyrkan bevara sin karaktär av en öppen folkkyrka med verksamhet som är rikstäckande och därmed riktar sig till alla.

Med detta som bakgrund har den här aktuella utredningen även haft i uppdrag att se över Svenska kyrkans utjämningsystem. De förslag som utredningen lämnat avseende utjämningsystemet ställer sig kyrkostyrelsen, i och med denna skrivelse, i nästan alla delar bakom. Utredningen har haft ett antal direktiv att beakta under arbetets gång. Beträffande utjämningsystemet skulle utredningen:

- ◆ Utvärdera det nuvarande utjämningsystemets måluppfyllelse och utformning och föreslå förändringar/utveckling av utjämningen i Svenska kyrkan. I utredningen inkluderas inkomst- och kostnadsutjämning, stiftsbidrag och särskild utjämningsavgift, men inte den allmänna utjämningsavgiften.
- ◆ Överväga realism och relevans hos syftet och eventuellt omformulera mål. Utformningens ändamålsenlighet ska prövas mot målsättning och framtida behov. Begriplighet, genomskinlighet och förutsägbarhet ska eftersträvas i utformningen av ett nytt system. Förslag ska vara robusta nog för att kunna fungera under en längre period. Problemen kring övergången till nytt system behöver ges en lösning. Relevanta erfarenheter och lösningar hos andra kyrkor bör inhämtas.
- ◆ Belysa konsekvenser för församlingar såväl i glesbygd som i storstad och deras möjligheter att fullgöra den grundläggande uppgiften.
- ◆ Beakta följdkonsekvenser med anledning av utredningens förslag beträffande fastighetshantering.

- ◆ Beskriva och beakta eventuella styrningseffekter.
- ◆ Lämna förslag på rollfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen vid tillämpning av utjämningsystemet.

4.2 Mål för den ekonomiska utjämnningen

Kyrkostyrelsens förslag: Det ekonomiska utjämningsystemet syftar till att på grundval av en ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar bidra till att utjämna de ekonomiska förutsättningarna i syfte att alla församlingar ska ha ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift samt kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Ja	Efter viss justering	Nej
81 %	9 %	5 %

Skara stift tillstyrker förslaget men understryker vikten av att inte se det ekonomiska utjämningsystemet isolerat för sig, utan som direkt beroende av fortsatt arbete med ändamålsenlig indelning och gemensamma lösningar inom ramen för, enligt kyrkostyrelsens bedömning, Svenska kyrkans prioriterade administrativa funktioner. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* noterar att utredningens förslag inte ger intryck av något incitament för kostnadseffektivitet. *Domkapitlet i Växjö stift* ser att församlingar kan få ett stort ansvar för t ex asylsökande som bor på orten. Man menar att det inte är möjligt att beräkna i utjämningsystemet vad det kan innebära att få många asylsökande eftersom det ofta sker med kort varsel. Därför bör det, enligt domkapitlet finnas ett årligt bidrag att fördela till församlingar som har många asylsökande som vistas inom församlingens/pastoratets område. *Herrljunga pastorat* menar att utjämningsystemet behövs men att det inte bör omfatta sådant som berör prioriteringar på det område som är kyrkorådets ansvar vad gäller den grundläggande uppgiften, t.ex. diakoni och andel barn av befolkningen. *Kiviks församling* anser att solidaritet mellan församlingar missar målet och tjänar endast till att cementera skillnader mellan kyrkans medlemmar. Man konstaterar att den församling som redovisar högst kyrkoavgiftsuttag tar ut en avgift som är mer än 2,5 gånger den som församlingen med den lägsta avgiften tar ut. Församlingen menar att en faktisk solidaritet inom Svenska kyrkan måste, för att motivera begreppet, avse kyrkans medlemmar, inget annat. I detta instämmer även *Lövestads församling* som anför att det är först när man inför en gemensam kyrkoavgift för alla församlingar som systemet blir riktigt solidariskt. *Kinds pastorat* menar att utjämningsystemet behöver utredas mer och framhåller ett antal exempel på sådant som man anser är brister i förslaget. Bland annat framhåller man att strukturförändringar kommer att påverka det totala utfallet av utjämningsbidrag vilket man menar är fel. Man exemplifierar här med sitt eget pastorat där delar av pastorat tidigare har varit glesbygd men där sammanläggningen medfört att den totala enheten, pastoratet, inte räknas som glesbygd. Man menar vidare att det i många fall kan konstateras att effekterna av förslaget blir att de som har låg kyrkoavgift och god ekonomi får en positiv effekt av förslaget medan många fattiga pastorat på landsbygden får en negativ effekt, dvs. att fattiga ger till rika. Man menar också att när man har vissa fastlåsta summor för kyrkobidrag, andel barn osv. så kommer rimligen dessa komponenter att få större

betydelse när medlemstalet minskar. *Sofia församling* tillstyrker förslaget under förutsättning att kyrkobyggnader som inte används lämnas till trossamfund Svenska Kyrkan. *Solna församling* menar att inriktningen bör vara att ge incitament till församlingarna för att bedriva den grundläggande uppgiften så effektivt som möjligt och avyttra de byggnader som inte behövs för att inte Mälardalen, Göteborg och Malmö ska dräneras på för mycket resurser. *Söderbykarls pastorat* påtalar att utredningen inte tar upp den viktiga aspekten av att med ekonomiska styrmedel stimulera effektivitet, stödja ideellt arbete (bl.a. i stället för att köpa resurser) m.m., och – inte minst – att uppmuntra samarbete mellan pastorat/församlingar kring resurser och kompetens. Man framhåller att erfarenhet från andra håll visar att de ekonomiska strukturerna och systemen måste beakta incitamentsperspektivet, dvs. hur man skapar det klimat, den anda och de processer man vill uppmuntra. *Stenstorps pastorat* instämmer i syftet med det ekonomiska utjämningsystemet men tycker att utformningen är ett misslyckande då man menar att den innebär en försämring av landsbygdspastoratens möjlighet att fullgöra sina grundläggande uppgifter samt kunna ansvara för sina kyrkobyggnader. Pastoratet tror att resultatet kommer att bli en ekonomisk försämring för pastorat med många kyrkobyggnader och att detta kommer att resultera i ett snabbare överlåtande av kyrkobyggnader till trossamfundet Svenska kyrkan än med dagens utjämningsystem. Detta beror, enligt pastoratet, i huvudsak på att inkomstutjämnningen endast utgör 50 procent samtidigt som det införs en utjämning av kostnader för andelen barn vilket gynnar de pastorat som redan tidigare gynnas av att man får behålla 50 procent av inkomstskillnaderna mellan pastorat i tillväxtområden och avfolkningsområden. Om man vill införa fler kostnadsutjämningskomponenter anser pastoratet att det är rimligt att inkomstutjämnningen är 100 procent.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

När nuvarande utjämningsystem tillkom i mitten av 1990-talet angavs i proposition 1996/97:35 *Ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan* följande mål för utjämnningen:

- att göra en rikstäckande kyrklig verksamhet av ungefär dåvarande omfattning möjlig
- att ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kyrkokommunerna inom landets olika delar
- att finansiera den riksskyrkliga verksamheten och andra för hela kyrkan gemensamma kostnader

Kyrkostyrelsen menar att utjämningsens inriktning att möjliggöra en rikstäckande verksamhet är en grundläggande utgångspunkt för systemet och ska därför även i fortsättningen vara ett huvudsyfte. Däremot kan det inte anges som ett syfte att utjämnningen ska göra det möjligt att bedriva verksamhet av en viss angiven omfattning. Det är inte bara ansvaret att fullgöra den grundläggande uppgiften som primärt är lokalt utan även resursansvaret. Mot den bakgrunden kan uppgiften för utjämningsystemet bara vara att bidra till att alla församlingar har ekonomiska möjligheter att fullgöra den grundläggande uppgiften.

Vidare anser kyrkostyrelsen att nuvarande delmål för utjämningsystemet som säger att det ska ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan enheterna i landets olika delar är för högt ställt utifrån dagens förutsättningar. Alla församlingar och pastorat har samma grundläggande uppgift och ansvarsområden i övrigt, men det ser ändå väldigt olika ut. Exempelvis är flera pastorat större än det

minsta stiftet. De flesta församlingar torde ha en kyrka men det kan samtidigt finnas upp till tio kyrkor i en församling. Utjämningsystemet ska minska skillnaderna i ekonomiska förutsättningar men det kan inte bli fråga om en total utjämning, utan en avvägning måste alltid ske av vad som kan uppfattas som rimligt och acceptabelt.

Kostnadsutjämningsförslaget är enligt föreliggande förslag till nytt utjämningsystem till en viss del kopplad till kyrkobyggnader. Dessa byggnader har som ändamål att bereda plats för att fira gudstjänst. När man ser på de samlade kostnaderna för fastighetsförvaltningen framgår att kostnaderna för kyrkobyggnader i relation till andra byggnader är mycket höga. Det finns därför skäl att lyfta fram som ett särskilt syfte för utjämningsystemet att även bidra till att församlingarna kan ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

När vi här förslår ett grundläggande mål för utjämningsystemet är det fråga om den omfördelning av ekonomiska resurser som görs mellan församlingar och pastorat utifrån deras ekonomiska förutsättningar. Finansieringen av verksamhet på nationell nivå finns därför inte kvar i den nya målformuleringen. Vi föreslår inte några egentliga förändringar avseende denna finansiering utan det hör samman med förslaget om att ersätta benämningen "allmän utjämningsavgift" med "avgift för gemensam verksamhet". Avgiften utgör enligt kyrkostyrelsens mening inte en del av det egentliga utjämningsystemet.

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift anser att utredningens förslag inte ger uttryck av att ge incitament till kostnadseffektivitet. Vidare anför Söderbykarls pastorat att utredningen inte tagit upp aspekten att med ekonomiska styrmedel stimulera effektivitet, stödja ideellt arbete och att uppmuntra samarbete mellan församlingar och pastorat avseende resurser och kompetens. Kyrkostyrelsen konstaterar att utjämningsystemet inte har som primärt syfte att stimulera kostnadseffektivitet eller understödja olika samverkansformer. Systemet ska heller inte motverka en sådan angelägen utveckling. En alltför långtgående utjämning riskerar dock att konservera en organisationsstruktur inom Svenska kyrkan som, med tanke på de förändringar i medlemsantal Svenska kyrkan har att vänta, inte är optimal. Föreliggande förslag till nytt utjämningsystem innebär mot bakgrund av detta, och i likhet med gällande utjämningsystem, en utjämningsgrad som inte alls är lika långtgående som exempelvis det kommunala utjämningsystemet.

Till skillnad mot vad Herrljunga pastorat anför menar kyrkostyrelsen att utjämningsystemet även bör kunna omfatta kostnader för diakoni samt barn och ungdomar eftersom dessa kostnader hör samman med viktiga perspektiv av den grundläggande uppgiften och förutsättningar att fullgöra denna är just det som systemet syftar till att utjämna. Kyrkostyrelsen lämnar förslag på en ny kostnadsutjämning mot bakgrund av detta nedan.

Domkapitlet i Växjö stift menar att det bör finnas ett årligt bidrag att fördela till församlingar som har många asylsökande som vistas inom församlingens område. Kyrkostyrelsen noterar här att antalet asylsökande i Sverige varierar kraftigt i tid och mellan åren. Det är mot den bakgrunden inte lämpligt att införa ett reglerat bidrag inom ramen för utjämningsystemet som avser asylsökande. Till viss del kan dock finansiering av verksamhet avseende asylsökande tillgodoseas via det diakonibidrag som i det följande föreslås införas i utjämningsystemet. Vidare har stiftet möjlighet att inom ramen för sin bidragsgivning fördela medel till församlingarnas verksamhet för asylsökande. Slutligen kan konstateras att kyrkomötet sköt till 75 miljoner kronor ur den nationella nivåns budget för 2016 till verksamhet för asylsökande, och detta skedde utanför utjämningsystemets ram.

Kiviks och Lövestads församlingar menar att det är först när man inför en gemensam kyrkoavgift för alla församlingar som systemet verkligen blir solidariskt.

Kyrkostyrelsen noterar att Svenska kyrkan inte själv förfogar över denna fråga, eftersom det av lagen (1998:51) om Svenska kyrkan framgår att både stift och församlingar självständigt har att besluta om regionala respektive lokala kyrkoavgiftssatser.

Kinds och Stenstorps pastorat anser att det i många fall kan konstateras att effekterna av förslaget blir att de som har låg kyrkoavgift och god ekonomi får en positiv effekt av förslaget medan många fattiga pastorat på landsbygden får en negativ effekt, dvs. att fattiga ger till rika. Man anser att utformningen av det nya systemet leder till en försämring av landsbygdspastoratens möjlighet att fullgöra sina grundläggande uppgifter samt kunna ansvara för sina kyrkobyggnader. Kyrkostyrelsen vill här inledningsvis understryka att det även fortsättningsvis bör vara församlingarnas *ekonomiska förutsättningar* som utjämnas, inte deras faktiska ekonomiska ställning. Kyrkostyrelsen noterar att församlingar i framförallt förortsområden får ett tillskott till följd av förslaget i förhållande till nuvarande utjämningsystem. Samtidigt får församlingar i företrädesvis storstäder och landsbygd skjuta till medel i förhållande till nuvarande system. För landsbygdsförsamlingarnas del beror detta främst på att kostnadsutjämningskonstanten, en komponent i nuvarande kostnadsutjämningsystem, nu föreslås tas bort ur utjämningsystemet. I avsnitt 4.4 redogörs närmare för motiven bakom detta förslag.

Enligt kyrkostyrelsen finns det dock andra delar i förslagen som i viss mån kan sägas mildra effekterna för landsbygdsförsamlingar av föreslagna ändringar i utjämningsystemet. I avsnitt 2 av denna skrivelse lämnar kyrkostyrelsen ett antal förslag som syftar till att effektivisera fastighetsförvaltningen inom Svenska kyrkan. En mycket stor del av Svenska kyrkans kyrkor och andra byggnader finns just i landsbygdsförsamlingar. Vidare föreslår kyrkostyrelsen i det följande (avsnitt 4.14) att ett särskilt kyrkounderhållsbidrag om 100 miljoner kronor ska införas. Kyrkostyrelsens bedömer mot den bakgrunden att förslagen i denna skrivelse sammantaget kommer att leda till en förbättring av de ekonomiska förutsättningarna för församlingarna på landsbygden. En samlad beskrivning av förslagets konsekvenser i denna del finns i avsnitt 4.17.

4.3 Inkomstutjämnings

Kyrkostyrelsens förslag: Inkomstutjämnings ska bestå oförändrad. De församlingar och pastorat som har ett medelavgiftsunderlag överstigande riksgenomsnittet betalar en avgift och de vars medelavgiftsunderlag understiger genomsnittet får ett bidrag. Inkomstutjämnings ska avse 50 procent av skillnaden i avgiftsunderlag.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Ja	Efter viss justering	Nej
80 %	4 %	8 %

Domkapitlet i Växjö stift menar att inkomstutjämnings bör avse 70 % av skillnaden istället för 50 %. *Skanör-Falsterbo församling* menar att det vore rimligt att se över om utjämningsystemet skulle ha en övre gräns. Församlingen anser vidare att utjämningsystemet inte tillräckligt tar hänsyn till församlingar med extra stor turism och sommarboende (alternativt vintersportboende) för vilka också församlingen har

ansvar enligt kyrkoordningen. Man menar att justering av utjämningsystemet för turistförsamlingar bör ske genom en differentierad utjämningsgrad, t.ex. 30 procent istället för 50 procent. *Sollentuna församling* bejakar den ömsesidiga solidariteten, men efterfrågar en ny form för inkomstutjämning. Man föreslår att modellen som kommer användas inom begravningsverksamheten, med enhetlig uttaxering/enhetlig avgift inom hela landet prövas som modell för inkomstutjämningen, och att nuvarande modell tills vidare behålls, med möjligheten för extra påkallade justeringar. Man förespråkar en ”kyrkpengsmodell” med enhetlig kyrkoavgift och med enhetlig fördelning, exempelvis utifrån antalet medlemmar i respektive församling/pastorat fördelat från trossamfundet, som man menar skulle kunna skapa grund för en ekonomi som inte fluktuerar från år till år i respektive enskild församling då trossamfundet Svenska kyrkan skulle agera ”buffert” över tid. *Västermalms församling* anser att 50 procent är för högt medan *Täby församling* menar att ingen församling ska betala mer än 25 procent av kyrkoavgiften i ekonomisk utjämning. *Saltsjöbadens församling* tillhör de som anser att det bör införas ett tak för utjämningsavgiften för de församlingar där skattekraften är hög. Särskilt små församlingar med hög skattekraft, menar man, drabbas väldigt orättvist. Även *Öckerö församling* vill att det övervägs att införa ett tak och anför att om en församling/pastorat blir alltför beroende av intäkter genom utjämningsystemet kan det försvåra att beslut om nödvändiga förändringar och/eller rationaliseringar, t.ex. sammanläggningar. *Aspelands pastorat* framhåller att utjämningen inte endast ska ta hänsyn till strukturella förhållanden utan också församlingens/pastoratets ekonomi så att rika församlingar inte får bidrag även om det skulle vara strukturellt betingat.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Det grundläggande motivet för en inkomstutjämning är den stora spridningen i medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomst bland olika församlingar. Kyrkostyrelsen konstaterar att det inte är möjligt att på helt objektiva grunder påvisa att någon viss nivå på inkomstutjämningen är att föredra före varje annan. En inkomstutjämning på 50 procent som nu föreslås fortsätta gälla ger, liksom idag, en begränsad utjämningsseffekt. Det gäller en avvägning mellan å ena sidan behovet av en inkomstutjämning som ger ett rimligt utfall för dem med sämst ekonomiska förutsättningar och å andra sidan behovet av att vinna acceptans också från dem som står för de stora tillskotten till utjämningen. Som tidigare kunnat konstateras har graden av utjämning inom Svenska kyrkan sedan millennieskiftet i vart fall inte utgjort något hinder för samverkan och indelningsändringsarbete bland församlingar och pastorat.

Man bör även ha i åtanke att det finns ytterligare ett slag av inkomstutjämning i en annan del av utjämningsystemet. Det gäller den utdelning av vinstmedel som stiftet årligen gör från förvaltningen av prästlönetillgångarna. Här tillfaller hälften av utdelningen andelsägande församlingar, medan den andra hälften av utdelningen tillfaller utjämningsystemet. Även denna del av den totala inkomstutjämningen uppgår således till 50 procent. De båda slagen av inkomstutjämning slår åt olika håll. Inkomstutjämningen som avser församlingens avgiftskraft leder till att framförallt storstadsförsamlingar betalar inkomstutjämningsavgift, medan företrädesvis församlingar i landsbygd får inkomstutjämningsbidrag. När det gäller utdelningen från prästlönetillgångarna gäller det omvända, genom att det företrädesvis är församlingar i mer glesbebyggda områden som har andelar i avkastningen och som därmed får avstå från hälften av utdelningen till förmån för utjämningsystemet.

Kyrkostyrelsen har inför utformningen av det förslag som här läggs fram prövat olika slag av förändringar i inkomstutjämningsystemet. Dels har nivån på inkomstutjämningsystemet testberäknats. En ökning av utjämningsgraden har då visat sig leda till ett mycket begränsat antal församlingar skulle få svara för en stor del av ökningen av betalningen av inkomstutjämningsavgift. Dels har möjligheten att undvika de allra högsta nivåerna på nuvarande inkomstutjämningsavgifter prövats. Detta har skett genom testberäkning av införande av en spärr i systemet, det vill säga ett tak sattes för hur mycket en enskild församling kan betala i inkomstutjämningsavgift. Detta tak behöver då finansieras av vissa bidragstagande församlingar som ligger strax under riksgenomsnittet i kommunalt beskattningsbar inkomst räknat per medlem. En mycket negativ effekt av systemet med en spärr är dock att det leder till oönskade tröskeleffekter och svårförutsedda ekonomiska konsekvenser för de bidragstagande församlingar som skulle finansiera taket för inkomstutjämningsavgiften.

Synpunkten från Skanör-Falsterbo församlingen om att utjämningsystemet inte tillräckligt tar hänsyn till församlingar med extra stor turism och sommarboende (alternativt vintersportboende) kan, inte minst mot bakgrund av ovan redovisade testberäkningar, inte lösas via inkomstutjämningsystemet. Här är istället värt att notera att stiftet enligt förslaget till nytt utjämningsystem även fortsättningsvis fritt kommer att förfoga över det stiftsbidrag som fördelas från nationell nivå. Därmed kommer också stiftet att ha vissa möjligheter att prioritera verksamhet som avser turism i sin bidragsgivning till församlingarna.

Aspelands pastorat föreslår att utjämningsystemet inte endast ska ta hänsyn till strukturella förhållanden utan också församlingens/pastoratets aktuella ekonomi. Kyrkostyrelsen konstaterar när det gäller detta att finansiella intäkter som räntor, utdelningar och realisationsvinster uppgår i vissa församlingar till stora belopp. Det finns dock starka skäl som talar emot att ta med sådana intäkter i ett ekonomiskt utjämningsystem. Exempelvis kan en församling ha stora finansiella tillgångar, och därmed intäkter, som följd av att den sparar inför en kyrkoreovering. En utjämningsavgift av dessa intäkter kan få effekter på församlingarnas vilja att fondera medel till framtida underhåll. Vidare varierar storleken på de finansiella intäkterna kraftigt mellan åren, som en följd av börsutvecklingen. En oundviklig eftersläpning i uppföljningen gör att utjämningsavgiften infaller två år efter det underliggande utfallet, vilket i sin tur kan leda till ett försvårande av församlingarnas ekonomiska planering.

Sollentuna församlingens förslag om införande av enhetlig kyrkoavgift är, som ovan noterats, inte möjligt att genomföra mot bakgrund av nuvarande lagreglering om Svenska kyrkan.

4.4 Kostnadsutjämningsystem, övergripande

Kyrkostyrelsens förslag: Utjämningsystemet ska innefatta komponenter som utjämnar vissa kostnader som är strukturellt betingade och inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat.

Kostnadsutjämningskonstanten avskaffas.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
75 %	9 %	9 %

Luleå stift anser att en särskild kompensation gällande merkostnader för uppvärmning och energisparande investeringar pga. låg medeltemperatur måste ingå i kostnadsutjämnningen. Bidraget bör motsvara energiindex-tillägget som var delkomponent i tidigare glesbyggsbidrag (före 2005) och som idag ingår i underlaget för tilldelning av nuvarande Ytabidrag. Detta, menar stiftet, är sådana ”kostnader som är strukturellt betingande och inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat”. Avsaknaden av en sådan komponent är stiftets främsta invändning mot förslaget om kostnadsutjämnning. Man tycker att det motiv som utredningen framför för att avskaffa bidraget, att det inte finns hållbar statistik, är helt ohållbart och menar att en så betydelsefull och relevant komponent inte kan avfärdas med en enda mening. Man pekar härvid på att SMHI:s statistik över årsmedeltemperatur visar att det är en skillnad på 10 grader mellan landets sydligaste delar och inlandet i Luleå stift och konstaterar att ett kallare klimat innebär betydande merkostnader för dels uppvärmning, dels energibesparande investeringar. Luleå stift anser också att kostnadsutjämningskomponenterna, med undantag för bidraget avseende antalet kyrkobyggnader per medlem och bidrag för andelen barn, skulle kunna fördelas av stiftet på ett bättre sätt än genom generella regler, detta med hänvisning till att stiftet bättre kan bedöma bidragsbehovet. Här pekar man på att Ekonomi- och egendomsutskottet, i samband med att glesbyggskomponenten i dåvarande utjämningsssystemet överlämnades till stiftet att fördela, bland annat anförde att de lokala behoven av glesbyggsbidrag bättre kunde bestämmas stiftsvis. *Bodens pastorat* anser i likhet med Luleå stift att kostnadsutjämnningen, med undantag för bidraget avseende antalet kyrkobyggnader per medlem, alternativt skulle kunna fördelas av stiftet då man menar att stiftet bättre kan bedöma behoven. Därigenom kan också stiftet följa upp att de medel som fördelas också används för det ändamål och för de kostnader som är strukturellt betingade. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* konstaterar att det i vissa fall kan vara svårbedömt vad som är strukturellt betingat och vad som kan påverkas. Man pekar här på att det vore otillfredsställande om det blir strategiskt att behålla kyrkobyggnader som egentligen är övertaliga för att det ger en ekonomisk fördel i utjämningsssystemet. Man menar också att det behöver klargöras om man med termen kyrkobyggnad avser endast kyrka eller även klockstapel, som också omfattas av definitionen. *Domkapitlet i Växjö stift* menar att det inte är rimligt att införa ett administrativt tungt system för kostnadsutjämnning när inte strukturfrågorna har lösts på ett rimligt sätt över hela landet, och så länge inte en enhetlig kyrkoavgift har införts eller ens utretts. Domkapitlet anför att man, innan ett system med kostnadsutjämnning baserat på olika strukturellt betingade faktorer införs, måste se till möjligheterna för varje församling/pastorat att klara sina behov utifrån den kyrkoavgift man får in. Man menar att det inte är rimligt att det är vattentäta skott mellan inkomsterna i form av kyrkoavgifter och olika typer av bidrag. Man menar i stället att eftersom Svenska kyrkan är en nationell kyrka är det rimligt att alla betalar samma kyrkoavgift. Bara i den mån den inte räcker för att täcka de lokala behoven bör det kunna bli aktuellt med ytterligare överföringar mellan de lokala enheterna. I det sammanhanget är det viktigt att församlings- och pastoratsstrukturen ses över i enlighet med strukturutredningens förslag. Man framhåller vidare att man, när man ser hur det föreslagna systemet slår i praktiken, kan konstatera att många församlingar/pastorat som har tagit sitt ansvar och genomfört strukturella förändringar ”straffas”, t.ex. skulle Norra Öland med förslaget få kraftiga neddragningar, medan norra Gotland skulle få kraftiga tillskott. Man menar att i värsta fall kan införandet av ytterligare kostnadsutjämnning få den olyckliga effekten att nödvändiga strukturförändringar inte genomförs. *Länna-Blidö-Riala pastorat* och *Skanör-Falsterbo församling* menar att de församlingar/pastorat som får en stor befolkningsökning på

sommaren och som enligt vistelsebegreppet har det pastorala ansvaret för denna måste kompenseras för detta inom utjämningsystemet.

KsSkr 2016:6

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

En kostnadsutjämning inom Svenska kyrkan bör enligt kyrkostyrelsen, i likhet med nuvarande system, avse strukturellt betingade kostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. På detta sätt kan en utjämning av de ekonomiska *förutsättningarna* att bedriva kyrklig verksamhet fortsätta ske. Till skillnad mot det kommunala utjämningsystemet, som kan sägas ha utgjort modell för det kyrkliga systemet, finns inga direkta bestämmelser om de kostnader som utjämnningen avser. Exempelvis finns det lagreglering som säger att det ska finnas skolor för alla barn av en viss kvalitet. Det ger andra förutsättningar att bygga en relevant kostnadsutjämning jämfört med den mindre reglerade kyrkliga verksamheten. Här gör kyrkostyrelsen bedömningen att en ny kostnadsutjämning inom Svenska kyrkan bör omfatta kostnader som är rent strukturella (oundvikliga), exempelvis kostnader för kyrkor. Utöver detta bör kostnadsutjämnningen avse kostnader som ger lite mer utrymme för lokala bedömningar men som avser verksamhet som är av betydelse för Svenska kyrkans identitet och framtid. Exempel på det senare är diakonal verksamhet och barnverksamhet. Vi återkommer i kommande avsnitt med närmare överväganden om respektive delkomponent i kostnadsutjämnningen.

Kyrkostyrelsen föreslår även att den så kallade kostnadsutjämningskonstanten tas bort ur utjämningsystemet. Denna komponent i nuvarande system har sin bakgrund i och bygger på tidigare utjämning av kostnader för begravningsplatser. Redan när den föreslogs införas vid 2004 års kyrkomöte var utgångspunkten att det skulle vara en mer eller mindre kortsiktig lösning. I samband med den större översyn av utjämningsystemet som nu genomförts bör denna delkomponent som inte avser några kostnader som bör vara föremål för inomkyrklig utjämning avskaffas.

Luleå stift menar att en särskild kompensation gällande merkostnader för uppvärmning och energisparande investeringar pga. låg medeltemperatur måste ingå i kostnadsutjämnningen. Kyrkostyrelsen är dock inte beredd att lämna något förslag i denna riktning. Svårigheten att på församlings- och pastoratsnivå finna skillnader i uppvärmningskostnader på grund av temperaturskillnader utgör i sig ett skäl att avstå från ekonomisk utjämning i frågan. Vidare torde den tekniska utveckling som under senare tid skett inom området energibesparing ha lett till att skillnaderna i uppvärmningskostnader i olika delar av landet har minskat. Slutligen lämnar kyrkostyrelsen i annan del av skrivelsen ett antal förslag som syftar till att effektivisera fastighetsförvaltningen inom Svenska kyrkan. En sådan effektivisering väntas leda till att driftskostnaderna för byggnadsbeståndet totalt sett minskar.

I likhet med Bodens pastorat anför stiftet också att kostnadsutjämnningen, med undantag för kyrkobyggnads- och barnkomponenten, skulle kunna fördelas av stiftet på ett bättre sätt än den nationella nivån. Detta med hänvisning till att stiftet bättre kan bedöma bidragsbehovet. Mot bakgrund av att den kostnadsutjämning som i det följande föreslås avser kostnader för viss löpande verksamhet som församlingarna bedriver året runt delar inte kyrkostyrelsen denna uppfattning. Kyrkostyrelsen menar att det mest kostnadseffektiva sättet att genomföra en effektiv utjämning i det fallet sker från nationell nivå direkt till församlingarna. Däremot kan det vara mer lämpligt att stiftet är de som fördelar medel till verksamheter av mer tillfällig karaktär, exempelvis till större underhållsåtgärder på en kyrka.

Domkapitlet i Växjö stift anför att det inte är rimligt att införa ett administrativt tungt system för kostnadsutjämning när inte strukturfrågorna har lösts på ett rimligt

sätt över hela landet, och så länge inte en enhetlig kyrkoavgift har införts eller ens utretts. Kyrkostyrelsen konstaterar här att förslagen i utredningen 2011:2 *Närhet och samverkan* antogs av 2012 års kyrkomöte och trädde i kraft den 1 januari 2014. Det är ännu för tidigt att bedöma de långsiktiga effekterna av den reformen. Vidare kan, som tidigare nämnts, en enhetlig kyrkoavgift inte införas med de bestämmelser som nu finns i lagen om Svenska kyrkan.

Länna-Blidö-Riala pastorat och Skanör-Falsterbo församling anser att de församlingar/pastorat som får en stor befolkningsökning på sommaren måste kompenseras för detta inom utjämningsystemet. Kyrkostyrelsen lämnar i denna skrivelse inget förslag som särskilt stöd till församlingar som bedriver verksamhet för turister och sommarboende. Detta mot bakgrund av att sådana verksamheter är mindre lämpade att ha med i en rikstäckande kostnadsutjämnings. Som tidigare nämnts bedömer kyrkostyrelsen att stiftet vid behov kan fördela medel till sådan verksamhet ur stiftsbidraget.

4.5 Förenklad beräkning

Kyrkostyrelsens förslag: Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet bör förenklas och bygga på en bedömning av hur stor omfattning en viss komponent ska ha inom kostnadsutjämnings.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
74 %	5 %	8 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift anser att viktningen av de olika komponenterna efter en tid ska utvärderas och justeras. *Stiftsstyrelsen i Skara stift* ser behov av att ytterligare förenkla beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* anser att det ska vara kyrkomötet som beslutar om nivåer för kostnadsutjämnings, t.ex. som en del av kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi. *Mölnåls pastorat* anser att det är bra om utjämningsystemet är enkelt men framhåller att resultatet och omfördelningen måste uppfattas som rättvist utifrån det överordnade syftet att Svenska kyrkan ska kunna vara rikstäckande. *Länsstyrelsen Västerbotten* motsätter sig inte att beräkningsmodellen förenklas, men däremot att den utgår från nuvarande omsättning som gäller för komponenterna. Länsstyrelsen anser exempelvis att omfattningen av kostnadsutjämnings för andel medlemmar är alldeles för hög i förhållande till andra utjämningskomponenter, i synnerhet till utjämnings för antalet kyrkobyggnader i relation till antalet medlemmar.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Till grund för beräkningen av kostnadsutjämnings avgifter och bidrag inom nuvarande system används en snittkostnad per medlem för berörd verksamhet och en procentsats. Kyrkostyrelsen föreslår här en förenklad modell för att beräkna avgifter och bidrag inom kostnadsutjämnings, som innebär att snittkostnad per medlem och procentsats för utjämnings ersätts av ett *utjämningsstal*. Med utgångspunkt från den omsättning som ska gälla för respektive kostnadsutjämningskomponent fastställs detta utjämningsstal, som sedan läggs till grund för att beräkna varje församlings och pastorats avgift eller bidrag. Slutresultatet kommer inte att skilja sig från det som

gäller idag men leder till en förenklad beräkningsmodell. I kommande avsnitt framgår att kostnadsutjämnningen föreslås viktas om på så sätt att kyrkobyggnadskomponenten (nuvarande kyrkounderhållskomponent) får större betydelse i utjämnningen och tillhörighetskomponenten får mindre betydelse. Detta är inte ett resultat av en förenklad beräkningsmodell utan har sin grund i en omprövning av bedömningen av vad som idag kan anses vara rimlig nivå på utjämnningens omfattning.

Inom nuvarande system har kyrkostyrelsen bemyndigats att fastställa procentsatser som bestämmer omfattningen av kostnadsutjämnningen. Kyrkostyrelsen föreslås få ett motsvarande bemyndigande inom ramen för ovan nämnda nya beräkningsmodell. Detta kommer att innebära att kyrkostyrelsen fastställer utjämningsstal för varje komponent i den nya kostnadsutjämnningen. Kyrkostyrelsen räknar med att det över tid behöver ske en anpassning av utjämningsstalen och därmed omfattningen på kostnadsutjämnningen efter den samlade kostnadsutvecklingen på lokal nivå.

Stiftsstyrelsen i Växjö stift anser att det ska vara kyrkomötet som beslutar om nivåer för kostnadsutjämnningen, t.ex. som en del av kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi. Kyrkostyrelsen noterar här att kyrkomötet redan gör detta i den meningen att kyrkomötet fastställer av kyrkostyrelsen föreslagna belopp i kostnadsutjämnningen för nästkommande år och ytterligare två år därefter. Enligt nuvarande ordning fastställer kyrkostyrelsen procentsatser för nästkommande års kostnadsutjämnning på försommaren året innan. Med utgångspunkt från detta lämnar sedan kyrkokansliet preliminärt besked om ekonomisk utjämnning till församlingar och pastorat i augusti året före aktuellt utbetalningsår. Om kyrkomötet enligt ny ordning också skulle fastställa utjämningsstal i kostnadsutjämnningen för nästkommande år, skulle det betyda att preliminärt besked om ekonomisk utjämnning för nästkommande år fortsättningsvis inte kan lämnas. Detta på grund av att kyrkomötet beslutar om den nationella nivåns budget efter det att församlingarnas och pastoratens budgetprocess för nästkommande år sedan länge är över.

4.6 Utjämnning av kostnader för andelen medlemmar

Kyrkostyrelsens förslag: I utjämnningssystemet ska ingå en komponent som avser en låg andel medlemmar av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område.

Omfattningen av kostnadsutjämnningen avseende andel medlemmar ska minskas från en omsättning på omkring 210 miljoner kronor (2014) till 120 miljoner (beräknat för 2014). Nuvarande avtrappning av bidraget i relation till andelen medlemmar avskaffas. För den andel som inte tillhör Svenska kyrkan och som ligger mer än 35 procentenheter under den för hela landet genomsnittliga andelen medlemmar utgår inget bidrag.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
70 %	5 %	15 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
56 %	4 %	12 %

Luleå stift föreslår att denna komponent i sin nuvarande form avskaffas. Om komponenten kvarstår anser stiftet som utredningen att omfattningen av denna komponent ska minska. Omfattningen borde, enligt stiftet, i så fall vara på samma nivå som de övriga komponenterna, det vill säga ca 50–70 miljoner. Stiftet anför att det är svårt att betrakta låg andel medlemmar som en ”kostnad”. Man menar att komponenten snarare kan ses som en form av ”intäktsutjämning”. Den lägre andelen medlemmar påverkas oftast och i hög grad av att de inflyttade tillhör ett annat trossamfund eller trosuppfattning. Eventuella ”merkostnader” för Svenska kyrkans arbete riktat till de som inte tillhör något trossamfund eller tillhör ett annat trossamfund kan inte motivera den omfattning som den föreslagna utjämningen innebär. Stiftet påpekar att om man analyserar kyrkoavgiftssatsen för de enheter som erhåller bidrag för ”låg medlemsandel” så är medelavgiftsnivån ca 0,89, medan de som betalar för ”hög medlemsandel” har medelavgiftsnivån 1,13. Man menar att den analysen tyder på att de som betalar avgift till komponenten har högre strukturella och opåverkbara kostnader, som resulterar i en högre kyrkoavgiftsnivå, och att de som erhåller bidrag har lägre kostnader och därför kan hålla en lägre kyrkoavgiftsnivå. Det föreslagna diakonibidraget kompenserar dessutom i de flesta fall för den typ av kostnader på grund av ”socioekonomiska förhållanden” som anføres som delmotiv för detta bidrag. Enligt stiftet vore det dessutom angeläget med kompensation för diakonala insatser på grund av det relativt sett höga antalet flyktingar och asylsökande, som inte inräknas i underlaget som ”icke medlemmar” i denna komponent. Denna utmaning har många ekonomiskt resurssvaga församlingar på landsbygden, i glesbygden och mindre orter, som nu är inbetalare på grund av relativt sett högre andel medlemmar. *Bodens pastorat* anför att utjämning mellan olika församlingar, framförallt i städer med segregerade bostadsområden, är motiverad men påpekar att medlemsandelen i denna komponent påverkas av de inflyttade som tillhör ett annat trossamfund eller trosuppfattning och som räknas in i befolkningstalen. Man menar att de ofta mindre tätorterna i landsbygd och glesbygd som tar emot ett stort antal flyktingar som skapar diakonala utmaningar för dessa ofta resurssvaga församlingar också bör hanteras i denna komponent, vilket inte görs enligt förslaget som bara tar hänsyn till det antal som räknas in i befolkningstalen. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* anser att man bör beakta inte bara de som har många icke-medlemmar utan även de som har många fritidsboende eller t.ex. campingplatser som har möjlighet att nyttja kyrkor och församlingsverksamhet men inte bidrar ekonomiskt till den berörda enheten. Samma sak bör, menar stiftsstyrelsen, gälla för de som har stora arbetsplatser eller nöjesetablissemang med många inresande. Bland andra *Borrby, Hammenhögs och Stiby pastorat* avvisar förslaget då man menar att denna komponent saknar grund i uppgifter om vilka och av vilken anledning människor inte är medlemmar i Svenska kyrkan. Det kan till stor utsträckning röra sig om medlemmar i andra kristna samfund. Dessa grupper bör, enligt pastoratet, inte vara underlag för ökade bidrag, sannolikheten för att de ska utnyttja Svenska kyrkans tjänster måste bedömas som mycket små. *Helsingborgs pastorat* vänder sig mot antagandet att andelen tillhöriga skulle vara en faktor som den lokala församlingen inte kan påverka. *Knista församling* framhåller att landsbygden har högre andel tillhöriga (och fler kyrkobyggnader), men har förtunnat andel boende invånare p.g.a. avfolkning och utflyttning, jämfört med storstäderna som har förtätat men procentuellt lägre andel tillhöriga (och färre kyrkobyggnader), inom sina församlingsgränser. Församlingen menar därför att storstäderna, som har ekonomiska muskler, inte behöver något bidrag som tas på bekostnad av landsbygden. *Kristianstads pastorat* påtalar att komponenten kan belöna tidigare aktiva utträden utifrån ställningstaganden kring den personliga ekonomin och att det är skillnad på lågt medlemskap som resultat av

andra religioner och lågt medlemskap resulterande från medlemmar som aktivt valt bort medlemskap. Även *Ljusnarsbergs församling* vill helt ta bort komponenten för andel medlemmar. Man menar att Svenska kyrkan måste sluta försöka ta hand om alla när så många inte vill bli omhändertagna. *Saltsjöbadens församling* menar att förslaget inte gynnar de församlingar som strategiskt och aktivt vill jobba för att öka sitt medlemsantal. *Sollentuna församling* anser att stöd till områden med låg andel medlemmar ska ges genom riktat verksamhetsbidrag, som kan vara enskild församling eller pastorat, men även utgå från andra enheter än församlingens/pastoratets territoriella gränser; dvs. utöver gränser. *Töreboda pastorat* menar att om det låga medlemsantalet t.ex. beror på stor invandring till pastoratet behöver pastoratet rimligen stöd. Beror det låga medlemsantalet däremot på att man från pastoratets sida inte vårdat sina medlemmar och därmed tappat medlemmar anser man det tveksamt om detta ska medföra kompensation. Man menar i stället att varje pastorat behöver uppmuntras kraftigt att göra allt som står i pastoratets makt att göra kyrkans närvaro och existens relevant så att invånarna i pastorat är beredda att kvarstå som medlemmar. *Kyrkans Akademikerförbund* anser att antal fritidsboende och turister i pastoratet också bör vägas in. *Länsstyrelsen Västerbotten* anser att utjämningskomponenten är problematisk då den kan uppfattas som att församlingen ”straffas” om de har lyckats behålla eller nyrekrytera många medlemmar, vilket ju hellre borde belönas. Man anser också den mycket tveksam ur det perspektivet att det är fattiga församlingar som redan har hög kyrkoavgift som kommer att betala till rika församlingar med låg kyrkoavgift och menar att om komponenten överhuvudtaget ska finnas kvar bör den ta hänsyn till aktuell kyrkoavgift i betalande och mottagande församlingar.

När det gäller omfattningen av kostnadsutjämnningen för andelen medlemmar ser *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* ett möjligt problem med att neddragningen av denna del av kostnadsutjämnningen inte överensstämmer med de konsekvenser som vistelsebegreppet medför. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* framhåller att förslaget är sammankopplat med de föreslagna komponenterna i utjämnningssystemet som avser andel barn och diakonala insatser. Eftersom dessa komponenter inte stöds kan stiftsstyrelsen inte heller tillstyrka detta förslag. *Herrljunga pastorat* menar att förslaget betyder att det som tidigare setts som ett sätt att vara kyrka i samhället, en kyrka också för de som inte tillhör kyrkan, försvinner. *Jokkmokks församling* stödjer förslaget att omfattningen av denna komponent minskar men hade gärna sett att omfattningen skulle bli ännu mindre och i paritet med de övriga komponenterna som omfattar ca 50 - 70 milj. *Österhaninge församling* tycker att förslaget kan verka kontraproduktivt i ansträngningar att verka för fler medlemmar. *Solna församling* finner det oacceptabelt att denna utjämnning minskas och framhåller att församlingar med låg andel medlemmar framförallt finns i storstadsregionerna och att dessa står inför viktiga och stora utmaningar. *Stockholms domkyrkoförsamling* stödjer förslaget under förutsättning att det föreslagna diakonibidraget införs. Om det förslaget faller menar domkyrkoförsamlingen att omsättningen i kostnadsutjämnningen avseende andel medlemmar inte bör minska med 90 miljoner utan med en lägre summa, t.ex. 40 miljoner.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

När utjämnning av kostnader för andelen medlemmar infördes i utjämnningssystemet på 1990-talet motiverades det med att en hög andel icke-medlemmar i en församling medförde behov av en mängd olika arbetsinsatser som sammantaget innebar att betydande resurser togs i anspråk. Om dessa ökade kostnader skulle bäras av ett

förhållandevis lågt antal medlemmar skulle det uppkomma en snedfördelning av kostnader som skulle vara rimligt att beakta i en obligatorisk utjämning. Den av kyrkostyrelsen utsedda utjämningsutredningen har haft överläggningar med nätverket Framtiden bor hos oss. Det är en samverkan mellan 22 församlingar som arbetar i mångkulturell och mångreligiös miljö i Malmö, Göteborg, Linköping, Norrköping, Södertälje och Stockholm med relativt låg andel medlemmar. Överläggningarna har pekat på att det även idag förhåller sig så, att medlemskap och verksamhet inte alls samregerar i dessa församlingar. De har exempelvis stora mängder enskilda besök och i samverkan med andra aktörer genomför dessa församlingar bland annat integrationsfrämjande verksamheter såsom språkträning och erbjudande av arbetspraktik. Detta visar att det även idag förhåller sig så, att församlingar med låg andel medlemmar kan behöva bedriva en omfattande verksamhet till följd av en stor folkmängd i församlingen. Kyrkostyrelsen finner mot bakgrund av detta att en kostnadsutjämning inom Svenska kyrkan kopplad till andelen medlemmar alltjämt är relevant och bör finnas kvar i kostnadsutjämningen.

Kyrkostyrelsen föreslår dock vissa förändringar i komponenten. Idag omsätter tillhörighetskomponenten över 200 miljoner kronor vilket är mer än dubbelt så mycket som exempelvis kyrkunderhållskomponenten. Mot bakgrund av att de totala kostnaderna för drift och underhåll av kyrkorna inom Svenska kyrkan långt överstiger de totala kostnader som tillhörighetskomponenten ska utjämna behöver kostnadsutjämningskomponenterna viktas om. Kyrkostyrelsen föreslår här att tillhörighetskomponentens omsättning minskas med cirka 100 miljoner kronor till en omsättning om 120 miljoner kronor. Som ett led i strävan efter att förenkla beräkningarna i utjämningsystemet föreslås även en förändring gällande bidragssidan av tillhörighetskomponenten. I nuvarande system görs en avtrappning av bidraget till en församling som har mycket låg andel medlemmar. Kyrkostyrelsen föreslår att denna avtrappning tas bort och ersätts av en spärr som innebär att det inte ska utgå något bidrag för den andel medlemmar som understiger riksgenomsnittet med mer än 35 procent. Denna spärr säkerställer att orimligt höga belopp på tillhörighetskomponentens bidragssida inte uppkommer.

Bodens pastorat påpekar att medlemsandelen påverkas av inflyttade som tillhör ett annat trossamfund och menar att de mindre tätorterna som tar emot ett stort antal flyktingar som skapar diakonala utmaningar inte hanteras i komponenten då dessa flyktingar inte medräknas i folkmängdsstatistiken. Kyrkostyrelsen konstaterar att kostnadsutjämningen, som baserar sig på årlig statistik över folkmängd och andra uppgifter, inte har möjlighet att omedelbart ta hänsyn till en sådan situation som Bodens pastorat beskriver. Akuta behov av detta slag måste därför finansieras på annat sätt än via den strukturella kostnadsutjämningen.

Töreboda pastorat, Kristianstads pastorat och Länsstyrelsen i Västerbotten anser att om det låga medlemsantalet beror på att man inte vårdat sina medlemmar eller att personen lämnat kyrkan av andra skäl, är det tveksamt om det ska medföra kompensation inom ramen för tillhörighetskomponenten. Kyrkostyrelsen noterar i detta sammanhang att utträden ur Svenska kyrkan medför betydligt mer långtgående ekonomiska konsekvenser avseende kyrkoavgiftsintäktens minskning i förhållande till den ökning av tillhörighetsbidraget som blir en följd av utträdena. Kyrkostyrelsen bedömer därför risken för att tillhörighetskomponenten skulle uppmuntra utträden som mycket låg, inte minst mot bakgrund av att komponentens betydelse i systemet nu dessutom föreslås minska. Kyrkostyrelsen konstaterar även att det totala antalet utträden ur Svenska kyrkan under de två senaste åren, med nuvarande relativt höga nivå på tillhörighetskomponentens omsättning, har minskat.

Knista församling framhåller att landsbygden har en relativt hög medlemsandel (och dessutom en hög andel av kyrkobyggnaderna), men har ett lågt antal boende där på grund av avfolkning och utflyttning. Församlingen menar därför att storstäderna, som har stark ekonomi, inte bör få bidrag på bekostnad av landsbygden. Kyrkostyrelsen kan här konstatera att tillhörighetskomponenten har ett relativt lågt antal bidragstagare och ett stort antal avgiftsbetalare. Det betyder att komponentens avgiftsbetalare, företrädesvis belägna på landsbygden, i detta fall betalar relativt små belopp i utjämningsavgift. Detta till skillnad från inkomstutjämnningen, där ett relativt fåtal församlingar i storstäderna betalar stora belopp till en stor mängd bidragstagare på landsbygden.

Stiftsstyrelsen i Växjö stift och Kyrkans akademikerförbund anser att antal fritidsboende och turister i församlingen också bör vägas in i denna kostnadsutjämnning. Kyrkostyrelsen inser behovet av finansiering av de kostnader som denna verksamhet medför men menar att tillhörighetskomponenten inte lämpar sig för att kompensera för detta. Det finns heller ingen tillgänglig statistik över antal turister och sommarboende som skulle kunna ligga till grund för en obligatorisk kostnadsutjämnning. Kyrkostyrelsen anser därför att denna verksamhet vid behov får finansieras via stiftens bidragsgivning till församlingarna.

4.7 Utjämnning av kostnader för antalet kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag: I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser antalet kyrkobyggnader i relation till antalet medlemmar.

Omfattningen av kyrkobyggnadskomponenten ska öka från 85 till 120 miljoner kronor. Vid beräkning av avgifter och bidrag tas bara hänsyn till antalet medlemmar per kyrka och inte längre till kyrkornas storlek.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
77 %	7 %	10 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
67 %	4 %	17 %

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift menar att det bör övervägas om även ett antal särskilt välbesökta kyrkor med stor betydelse för turism och pilgrimsverksamhet, med de kostnader som detta medför, ska utgöra en egen beräkningsgrund. Dessa kyrkor skulle kunna pekas ut av stiftens styrelse, varefter kyrkostyrelsen kunde fastställa en lista över vilka kyrkor det gäller. Stiftsstyrelsen i Uppsala stift stödjer förslaget förutsatt att det klargörs att med kyrkobyggnad avses kyrka och inte klockstapel. Arnäs, Gideå och Trehörningsjö pastorat anser inte att förslaget är implementerbart för samtliga förvaltningar då man menar att om en mindre församling har ett flertal invigda kyrkobyggnader men med liten förvaltningskostnad kommer det att slå väldigt negativt mot församlingen. Man menar att det finns andra vägar att nå de församlingar som idag står med ”för många” kyrkor och fastigheter. Farsta församling tillhör dem som menar att det är alldeles för begränsat/förenklat att enbart ta hänsyn till antalet kyrkor. Församlingen menar att fler parametrar, såsom kyrkornas

ytta/storlek och ålder, måste vägas in. Man anser vidare att förslaget motverkar ett av huvudsyftena med utredningen, nämligen att minska antalet kyrkobyggnader och efterlyser incitament för att bli kostnadseffektiv. *Länna-Blidö-Riala pastorat* anser att beräkningsgrunderna måste justeras. Man anser det oacceptabelt med en förändring av utjämningsbidraget som, vilket är fallet i en jämförelse mellan ett antal församlingar/pastorat som pastoratet exemplifierar med, slår så att den församling som har flest medlemmar per kyrka, är en tätortsförsamling och har endast en medeltidskyrka ska få en kvarts miljon kronor i ökat bidrag, medan det pastorat som har näst minst antal medlemmar per kyrka, är en landsbygdsförsamling och har störst antal medeltidskyrkor ska få en dryg kvarts miljon kronor i minskat bidrag. *Stockholms domkyrkoförsamling* anser att Svenska kyrkan behöver öka bruket av kyrkobyggnaderna, utifrån teologiska och pastorala skäl men också utifrån kommande kontrollstationer rörande den kyrkoantikvariska ersättningen. Man påpekar att vid den senaste kontrollstationen framförde Riksantikvarieämbetet kritik mot tillgängligheten till det kyrkliga kulturarvet, en kritik som regeringen till viss del bejakade då man anförde att Svenska kyrkan behöver möta den minskade tillgängligheten med åtgärder. Samtidigt, menar domkyrkoförsamlingen, behöver de församlingar som har kyrkorum som är tillgängliga och som besöks av många människor bli ännu bättre på att levandegöra kristen tro och representera hela Svenska kyrkan i mötet med besökarna. Genom att låta kyrkobyggnadskomponenten även innehålla en faktor som avser bruket av kyrkorummet skulle det, enligt domkyrkoförsamlingen, skapas en ekonomisk ”morot” för pastorat och församlingar att öka användningen av kyrkorummet. Man menar att statistiken i kyrkobyggnadsregistret avseende bruket av kyrkorna kan användas som en utgångspunkt när komponenten beräknas. *Täby församling* menar att förslaget konserverar nuvarande organisation och att det bör finnas ett ekonomiskt incitament i utjämningsystemet att minska antalet kyrkor. *Länsstyrelsen Dalarna* anser att det från kulturmiljösynpunkt är önskvärt att ytterligare vikt läggs vid utjämning för underhållsansvaret för kyrkobyggnader i förhållande till antalet medlemmar. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att det bör vara den faktiska kostnaden för varje enskild kyrkobyggnad i församlingen/pastoratet som avgör fördelningen, alltså inte baserat på *antal* kyrkobyggnader då deras beskaffenhet vad gäller material och konstruktion skiljer sig mycket åt. *Länsstyrelsen i Norrbotten* tillstyrker förslaget under förutsättning att det görs en uppföljning av utfallet som visar att ändringen slår så att församlingarnas möjligheter att underhålla sina kyrkobyggnader ökar.

Rörande omfattningen av utjämningen för antalet kyrkobyggnader påpekar *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* att ett av fokusområdena i utredningen är att församlingar och pastorat ska se över sitt verkliga behov av fastigheter och byggnader i sin verksamhet för att undvika kostsamma byggnader som står tomma. Samtidigt är en av komponenterna i utjämningsystemet antalet kyrkor i relation till antalet medlemmar, där församlingar med många kyrkor och få medlemmar får ökat bidrag. Detta framstår, enligt stiftsstyrelsen, som något paradoxalt även om man noterat att det måste göras skillnad på kyrkor och övriga byggnader. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* menar att domkyrkorna måste lyftas ut separat, för att kunna hantera de summor som kan bli aktuella vid dessa extraordinära byggnader. Att äga och förvalta domkyrkor ger, enligt stiftsstyrelsen, en speciell sorts förvaltning, som ibland medför stora kostnader. För att dessa tillfällen inte ska påverka ”drabba” övriga församlingar inom stiftet (de utan domkyrkor) och för att domkyrkorna ska kunna få tillgång till relevanta medel menar stiftsstyrelsen att det krävs en separat hantering för dessa församlingar och dess byggnadskostnader. *Domkapitlet i Växjö stift* anser att hänsyn bör tas även till kyrkornas storlek. *Boo församling* tillhör de som menar att det är

motsägelsefullt att å ena sidan vilja effektivisera fastighetsförvaltningen genom att överlåta övertaliga kyrkor och å andra sidan höja bidrag som går till kyrkorum. *Ekshärads församling* anser att även kyrkornas kulturhistoriska värde är något som behöver tas hänsyn till vid beräkningen av avgifter och bidrag. *Hägerstens församling* instämmer i att förslaget innebär en förenkling, men framhåller att oavsett hur många medlemmar som bor i församlingen står ju kyrkan där den står. Man menar att storleken bör tas hänsyn till.

Melleruds pastorat menar att omfattningen av kyrkobyggnadskomponenten inte får öka om man vill få ett ökat tryck mot en mer effektiv fastighetsförvaltning. *Ronneby pastorat* ifrågasätter om man inte skulle pröva en volymkomponent istället för ytakomponent då den förra bättre antyder vilka kostnader som uppstår vid underhållsbehov. *Västerås pastorat* framhåller att förvaltningskostnaderna för kyrkobyggnader från olika tider, i olika material och konstruktion, med olika typer av inredning och inventarier, olika verksamhetsgrad och målsättning för tillgängliggörande, inte låter sig beräknas efter schabloner. Man menar att utredningens strävan efter att förenkla genom att ta bort justeringsfaktorer kan komma att bidra till försämrade förutsättningar för församlingar och pastorat att långsiktigt förvalta, bevara, bruka och utveckla just de kyrkobyggnader som kan betraktas som de mest skyddsvärda. Istället borde, menar man, ett mer ändamålsenligt och rättvisande system utvecklas. *Vinberg-Ljungby församling* menar att det är bättre att de församlingar som har stora kostnader överväger möjligheten att enligt utredningens förslag lämna byggnaden till trossamfundet. *Riksantikvarieämbetet* menar att hänsyn bör tas till både antalet medlemmar och kyrkornas storlek. *Länsstyrelsen Dalarna* anser att ett större anslag bör avsättas för att hjälpa församlingar med stort ansvar för förvaltning av kyrkobyggnader och övrigt kyrkligt kulturarv. Man menar att detta är viktigt bl.a. som medfinansiering för att församlingarna ska kunna utnyttja den kyrkoantikvariska ersättningen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* anser att kyrkobyggnadernas faktiska kostnad bör vara avgörande och påpekar att kyrkobyggnader är komplexa byggnadsverk som individuellt skiljer sig mycket åt vad gäller vård- och underhållskostnader. *Länsstyrelsen Västerbotten* anser att det är positivt att kyrkobyggnadskomponenten genom ökad omfattning får större betydelse i den totala omfördelningen, men även med den föreslagna höjningen är, enligt länsstyrelsen, omfattningen på kyrkobyggnadskomponenten fortfarande för låg i förhållande till komponenten som avser låg andel medlemmar. Det bästa sättet att rätta till denna snedfördelning i utjämningsystemet vore, enligt länsstyrelsen, att minska omfattningen på komponenten för låg andel medlemmar ytterligare.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen menar, i likhet med utredningen och flertalet remissinstanser, att det även fortsättningsvis ska ske en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader. Det är uppenbart fråga om strukturellt betingade kostnader, inte minst mot bakgrund av att de allra flesta kyrkorna har ett lagskydd mot förändring och dessutom är relativt svåra att avyttra. Det rör sig här om stora kostnader som det finns goda skäl till att alla församlingar och pastorat via utjämningsystemet tar ett gemensamt ansvar för.

Kyrkostyrelsen föreslår även vissa ändringar avseende denna kostnadsutjämning. Omsättningen förslås höjas från nuvarande 85 miljoner kronor till 120 miljoner kronor. Det finns flera skäl till detta. Dels är utjämningskomponentens nuvarande omsättning i förhållande de kostnader för alla kyrkobyggnader som ska utjämnas, enligt kyrkostyrelsens mening, orimligt låg. Dels föreslår kyrkostyrelsen, som framgått i tidigare avsnitt, att den så kallade kostnadsutjämningskonstanten avskaf-

fas. Detta får märkbara negativa ekonomiska konsekvenser framförallt för församlingar och pastorat på landsbygden. En mycket stor del av kyrkobyggnaderna är belägna på landsbygden. Därför kan de ekonomiska effekterna av kostnadsutjämningskonstantens avskaffande mildras för församlingar och pastorat på landsbygden genom att kyrkobyggnadskomponentens omsättning samtidigt höjs. Kyrkostyrelsen föreslår slutligen vissa förenklingar i beräkningsmodellen även vad gäller denna utjämningskomponent. I nuvarande system justeras kyrkobyggnadskomponentens avgifter och bidrag med hänsyn till den enskilda kyrkans storlek, mätt i kvadratmeter byggyta på marken. Testberäkningar har visat att de ekonomiska effekterna av dessa justeringar är nästan obefintliga eller mycket små. Därför föreslås att justeringar med hänsyn till kyrkans storlek inte görs i fortsättningen. Det innebär att enbart antalet medlemmar per kyrka i församlingen fortsättningsvis ska ligga till grund för kyrkobyggnadskomponentens beräkning. Kyrkostyrelsen inser dock att kyrkobyggnadernas storlek varierar kraftigt runt om i landet och att det finns en rimlighet i att utjämningsystemet i viss mån tar hänsyn till detta faktum. Mot den bakgrunden föreslås i kommande avsnitt om införande av särskilt kyrkounderhållsbidrag, att detta bidrag fördelas på grundval av kyrkornas sammanlagda kvadratmeteryta på marken vid fördelning mellan stiftet.

Ett antal remissinstanser, däribland Farsta församling, Hägerstens församling och Riksantikvarieämbetet, menar att den enskilda kyrkans egenskaper avseende exempelvis storlek och byggnadsmaterial behöver tas hänsyn till för en rättvisande utjämnning. Kyrkostyrelsen menar att detta inte låter sig göras i en obligatorisk kostnadsutjämnning, där det samtidigt ska finnas möjlighet för var och en att förstå sig på beräkningsmodellen. Dessutom är stiftet i detta fall bättre lämpade än vad den nationella nivån är för att, via sin vidareförmedling av exempelvis det nya kyrkounderhållsbidraget, komma till rätta med de stora skillnaderna i kyrkornas storlek och karaktär bland församlingarna.

Stiftsstyrelsen i Linköpings stift menar att det bör övervägas om även ett antal särskilt välbesökta kyrkor med stor betydelse för turism och pilgrimsverksamhet, med de kostnader som detta medför, ska utgöra en egen beräkningsgrund. Även Stockholms domkyrkoförsamling menar att om man tillför kyrkobyggnadskomponenten en faktor som också tar hänsyn till bruket av kyrkorummet, skapas därigenom ett incitament för att öka användningen av kyrkorummet. Kyrkostyrelsen vill åter framhålla att avsikten med utjämningsystemet är att utjämna strukturella kostnader, det vill säga kostnader som den enskilda församlingen har små eller inga möjligheter att påverka. Incitament till brukande måste därför skapas på annat sätt. Det bör i detta sammanhang noteras att en särskild bidragsdel inom ramen för stiftsbidraget även i fortsättningen avses tillfalla Uppsala och Stockholms stift. Det bidraget avser gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor. Tillkommer ytterligare behov av bidrag till församlingar med välbesökta kyrkor, kommer det att finnas möjlighet för stiftet att via sin bidragsgivning till församlingarna att tillgodose dessa behov.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anser att det bör vara den faktiska kostnaden för varje enskild kyrkobyggnad i församlingen som avgör fördelningen, eftersom kyrkornas beskaffenhet vad gäller material och konstruktion skiljer sig mycket åt. Kyrkostyrelsen konstaterar att en sådan fördelning inte låter sig göras inom ramen för en obligatorisk kostnadsutjämnning som för enskilda församlingar och pastorat ska vara opåverkbar.

Boo församling och Melleruds pastorat anför att det framstår som motsägelsefullt att å ena sidan vilja effektivisera fastighetsförvaltningen genom att överlåta övertaliga kyrkor och å andra sidan höja bidrag som går till kyrkorum. Kyrko-

styrelsen gör dock bedömningen att kyrkobyggnadskomponentens föreslagna omfattning inte kommer att bli av sådan betydelse, att bidraget i sig skulle kunna bli ett argument till att avstå från att överlåta kyrkan till trossamfundet för förvaltning. Kostnaderna för kyrkorna kommer även fortsättningsvis att vida överstiga de kyrkobyggnadsbidrag som fastställs i den obligatoriska utjämningen.

4.8 Utjämning av kostnader för andel barn

Kyrkostyrelsens förslag: I utjämningssystemet ska ingå en komponent som avser andelen barn av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område. De församlingar och pastorat som har en högre andel barn bland befolkningen inom sitt geografiska område än riksgenomsnittet ska få ett bidrag. De församlingar och pastorat som har en mindre andel ska betala en avgift.

Komponenten i utjämningssystemet som avser andel barn ska omsätta 50 miljoner kronor när den införs.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

Ja	Efter viss justering	Nej
58 %	7 %	28 %

Andra stycket

Ja	Efter viss justering	Nej
53 %	5 %	23 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift framhåller att ett utjämningssystem ska fungera under mycket lång tid och menar att det då kan vara problematiskt att lyfta fram en speciell grupp i församlingen även om Svenska kyrkan har ett särskilt fokus på barns och ungas plats i församlingen. Församlingens grundläggande uppgift omfattar alla, över tid. Ytterligare en aspekt som stiftsstyrelsen för fram är glesbygdspromblematiken, där unga människor idag flyttar från landsbygd till tillväxtområden i och kring städer, vilket innebär att avgiftsunderlaget minskar i församlingar på landsbygden och ökar i tillväxtområden samtidigt som det är i dessa tillväxtområden som flest barn och ungdomar finns. Att införa en komponent som gör att enheter i utflyttningsbygder ska betala en avgift och att enheter i tillväxtområden ska få ett bidrag anser stiftsstyrelsen vara olämpligt. Också *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* noterar att denna fördelningskomponent drabbar landsbygdspastorat, där barnfamiljerna kan vara få men där barn- och ungdomsverksamheten är avgörande för församlingens långsiktiga överlevnad och där också kyrkans barnverksamhet relativt sett kan vara mycket betydelsefull. Om en barnkomponent ska finnas bör, enligt stiftsstyrelsen, kanske ytterligare tankar ägnas åt att säkerställa att dessa pengar hamnar där behoven är störst. *Stockholms stift* ser positivt på modet att införa denna ändring så som gynnsam för Svenska kyrkans utveckling. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* konstaterar att utjämningssystemet visar hur pengarna ska fördelas, men inte hur verksamheten ska bedrivas. Man anser det vara en brist att en församling får mer pengar om de har en stor andel barn i församlingens område, oberoende av om församlingen har mer eller mindre aktiviteter för just barn och ungdomar i sin verksamhet. Enligt stiftsstyrelsen bör också beaktas hur utjämningssystemet fungerar långsiktigt om kostnadskomponenterna varierar mycket från år till år i olika

församlingar. Vidare anser stiftsstyrelsen att det bör uppmärksammas att det är av vikt att skilja på ett utjämningsystem och strukturella bidrag. Den här typen av intressen bör, menar man, kanske istället regleras med riktade bidrag. Stiftsstyrelsen menar också att det kan ifrågasättas om komponenten gynnar verksamhet för barn och unga i storstadsregionerna framför barn och unga i glesbygdsområden. Det kan, menar man, vara så att det just i områden med få barn är dyrt och svårt att genomföra barnverksamhet, snarare än tvärt om. *Domkapitlet i Växjö stift* menar att det är riktigt att församlingar och pastorat med hög andel barn behöver förhållandevis mycket resurser för att kunna bedriva en kvalitetsmässigt god verksamhet. Därför är det, anser domkapitlet, i och för sig rimligt med det föreslagna bidraget. Men mot detta, menar man, ställs områden där andelen barn är färre, vilket sannolikt är avfolkningsbygder där medlemsantalet sjunker och därmed inkomsterna. Domkapitlet menar att det inte är rimligt att de ska betala en avgift till de mer barnrika områdena då det kommer att framstå som orättvist och kommer att slå fel. *Källstorps församling* tycker det verkar orimligt att alla barn ska räknas in, även de av annan tro då man menar att antalet icke-tillhöriga barn rimligen inte kan beröra församlingsverksamheten. *Ärtemarks pastorat* anser att principen om utjämning med avseende på antal barn är riktig men påpekar att pastoratets medlemmar accepterar att betala en hög kyrkoavgift för att upprätthålla en hög omfattning och kvalitet i barnverksamheten. *Bro församling* anser det vara en brist att förslaget inte innehåller något samband mellan att satsa på barn och erhålla bidrag för antalet barn som finns i församlingen och att det inte går att säkerställa att de resurser som omfördelas för barnens skull verkligen används just för detta ändamål. På samma sätt resonerar bland annat *Gävle pastorat* som anser att ett bidrag som bara utgår från antalet barn i området inte är tillfredsställande då ett sådant bidrag inte säkerställer att församlingen/pastoratet prioriterar barnverksamhet. Istället borde man, enligt pastoratet, pröva en modell där strukturbidrag lämnas efter att församlingen/pastoratet redovisat särskilda insatser för barn och ungdomar. Också *Danderyds församling* anser att bidraget ska sökas för specifika ändamål och utvärderas minst en gång per mandatperiod. *Lilla Edets pastorat* framhåller att barnrika församlingar ofta är förorts-församlingar som har en något högre debiteringsförmåga än andra. Pastoratet anser att i ett utjämningsystem med för många parametrar tar de ut varandra och gör utjämningsystemet meningslöst. Bland andra *Melleruds pastorat* menar att hänsyn bör tas till pastorat/församlingar med många barn boende på asylboenden och där många ensamkommande barn tas emot. För att bidra till integrationen erbjuds även dessa barn att delta i kyrkans verksamhet. *Stockholms domkyrkoförsamling* ser en risk att införandet av en barnkomponent i utjämningsystemet blir början på ett sluttande plan så att det kommer att väckas förslag om en "65+ komponent" som gynnar församlingar med många äldre boende i församlingens geografiska område med motiveringen att många församlingar har en omfattande verksamhet riktad mot just denna målgrupp.

Vad avser omfattningen av utjämningen för andelen barn upprepar *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* att man vill att det utreds att ha gemensam kyrkoavgift i hela landet. Man ser med viss oro att pengar tas från ekonomiskt utsatt landsbygd till städer. Man anser också att det ska vara kyrkomötet som beslutar om nivåer för kostnadsutjämnningen, t.ex. som en del av kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet och ekonomi. *Boo församling* menar att 50 miljoner är en hög summa och ifrågasätter om den är rimlig medan *Habo pastorat* frågar om det räcker det med 50 miljoner. *Kungälv-Ytterby församling* anser att nivån 50 miljoner kronor behöver utvärderas och eventuellt ändras. *Ronneby pastorat* menar att det är svårt att bedöma hur långt medlen räcker för de som får bidrag och vad övriga får avstå.

I inledningen till kyrkoordningens första avdelning framhålls att barnen intar en särställning i kristen tro och därför särskilt behöver uppmärksamhet i Svenska kyrkans verksamhet. Det gäller alla barn, således inte enbart barn som är medlemmar eller barn till medlemmar i Svenska kyrkan. När man ser på det kyrkliga arbetet runt om i landet står det klart att barn och ungdomsverksamhet där har en framträdande plats. Kyrkostyrelsen finner mot den bakgrunden goda skäl till att ta ett gemensamt ansvar för barnverksamheten och låta kostnaderna för detta omfattas av den ekonomiska utjämningen. Andelen barn i befolkningen inom församlingens område kan å ena sidan sägas vara ett strukturellt betingat förhållande som församlingen inte själv kan påverka. Å andra sidan rör det sig om en verksamhet där det finns utrymme för lokala prioriteringar på ett annat sätt än vad som är fallet med exempelvis underhållet av kyrkobyggnader. Genom införande av en barnkomponent i kostnadsutjämningen sker dock en markering av vikten av att denna verksamhet för framtiden prioriteras högt inom Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkostyrelsen föreslår därför, i likhet med utredningen, att församlingar och pastorat som har en andel barn i befolkningen som överstiger riksgenomsnittet får ett bidrag från den nya barnkomponenten. Församlingar och pastorat som har en lägre andel barn jämfört med riksgenomsnittet betalar istället avgift till utjämningsystemet. Om man ser till de totala kostnaderna för barn- och ungdomsverksamheten, är dessa idag betydligt lägre än vad kostnaderna för exempelvis drift och underhåll av kyrkor är. Mot bakgrund av detta föreslår kyrkostyrelsen en relativt måttlig nivå på den nya barnkomponentens omsättning, där de totala avgifterna respektive bidragen årligen föreslås uppgå till 50 miljoner kronor.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift, stiftsstyrelsen i Linköpings stift, Domkapitlet i Växjö stift samt Lilla Edets pastorat ifrågasätter lämpligheten i att införa en komponent i systemet som omfördelar medel från utflyttningsbygder till församlingar i tillväxtområden. Vid analys av den nya barnkomponentens utfall har kyrkostyrelsen kunnat konstatera, att det framförallt är församlingar belägna i förorter till större städer som får bidrag från barnkomponenten. Detta finansieras inte minst av församlingar belägna i glesbygd. Mot bakgrund av den nya barnkomponentens relativt låga omsättning ser dock kyrkostyrelsen inte detta som ett problem i sammanhanget. Totalt sett kommer utjämningsystemet ändå fortsättningsvis att omfördela medel från i huvudsak storstadstads- och förortsområden till landsbygd och glesbygd (beträffande konsekvenser, se även avsnitt 4.12 och 4.17).

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift och Bro församling ser en problematik i att barnverksamheten i en viss församling kanske inte kommer att stå i proportion till det bidrag från barnkomponenten som församlingen får. Det skulle exempelvis kunna röra sig om en församling som visserligen har en hög andel barn, men som ändå låter annan verksamhet gå före barnverksamheten. Kyrkostyrelsen menar här att det fortfarande är de ekonomiska *förutsättningarna* att bedriva viss verksamhet som bör utjämnas, det vill säga en strukturell kostnadsutjämning vars utfall den enskilda församlingen inte ska kunna påverka. Den ekonomiska statistiken visar att det finns ett tydligt samband mellan exempelvis förortsförsamlingarnas relativt höga andel barn och kostnaderna för den barnverksamhet som bedrivs. Kyrkostyrelsen bedömer också att införandet av en barnkomponent i den obligatoriska utjämningen i sig kan få en positiv påverkan på församlingarnas prioriteringar av verksamheten i motsvarande riktning.

Gävle pastorat och Danderyds församling menar att barnverksamheten bör finansieras av särskilda bidrag som betalas ut efter redovisade kostnader. Kyrko-

styrelsen konstaterar att det här rör sig om församlingens ordinarie verksamhet som löpande bedrivs under året. Finansiering av sådan verksamhet bör i huvudsak ske via kyrkoavgiften och inte genom att söka bidrag. Den nya barnkomponentens uppgift och övriga kostnadsutjämningskomponenters uppgift i sammanhanget är att skapa bättre ekonomiska förutsättningar totalt sett över landet för sådan verksamhet som Svenska kyrkan gemensamt beslutat bör prioriteras.

4.9 Diakonibidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska utgå bidrag inom utjämningsystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.

Denna diakonikomponent ska utgå från ett socioekonomiskt behovsindex för befolkningen inom församlingens eller pastoratets geografiska område. Bidrag ska utgå till församlingar och pastorat som har ett värde som med 10 procent underskrider medianvärdet för hela landet. Bidragets storlek är beroende av hur mycket församlingen eller pastoratet underskrider medianvärdet.

Diakonikomponenten ska sammantaget omfatta bidrag på 50 miljoner kronor.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
61 %	12 %	17 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
56 %	7 %	16 %

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift menar att komponenterna andel barn inom församlingens eller pastoratets område och särskilda behov av diakonala insatser inte bör ingå i utjämningsystemet, utan istället tillgodoses genom riktade bidrag som öronmärks för respektive verksamhet. *Domkapitlet i Karlstads stift* menar att de diakonala behoven förändras så snabbt att extra diakonibidrag bör finnas på ett annat sätt än genom kostnadsutjämnning. *Luleå stift* anför att man anser att komponenten ska beakta ökande migration. Stiftet menar att den föreslagna modellen inte är anpassad till de snabba förändringar av Svenska kyrkans diakonala utmaningar som följer av den ökande migrationen och att diakonibidraget därför bör beakta utmaningen för de församlingar som belastas med stora kostnader för diakonala insatser riktade till dem som vistas i församlingen utan att vara medborgare, dvs. flyktingar, asylsökande och andra migranter. Man menar att om man inkluderade dessa grupper i beräkningsunderlaget för diakonibidraget skulle det skapa en framförhållning och stabilitet i den diakonala verksamheten som inte på motsvarande sätt kan åstadkommas med de tillfälliga projektbidrag som används idag. *Luleå stift* anser vidare att de lokala behoven av diakonibidrag bäst kan bedömas av stiftens som även snabbare kan anpassa bidragsgivningen till förändrade förutsättningar. Stiftet föreslår därför att fördelningen av diakonibidraget överlämnas till stiftens på samma sätt som utredningen föreslår beträffande kyrkunderhållsbidraget. *Skara stift* framhåller vikten av att se till de sammanhang där det behövs särskilda diakonala insatser och rikta resurser dit, men framhåller även att insatser likväl behöver riktas till undervis-

ningsaspekten, gudstjänstaspekten och missionsaspekten av den grundläggande uppgiften. *Domkapitlet i Strängnäs stift* anser det vara positivt att utredningen lyfter de diakonala behoven. Stiftet är dock kritiskt till att diakoni ska vara en komponent i utjämningsystemet. Man menar att förslaget om att bidrag ska utgå till de församlingar och pastorat som har ett värde som med 10 procent underskrider medianvärdet utgående från ett socioekonomiskt behovsindex innebär att en församling som ligger strax över 10 procent går miste om bidraget i utjämningsystemet oavsett att det egentliga behovet och församlingens ambitioner på diakonala området kan vara betydligt högre än hos församlingar som ligger på rätt sidan om procentspärren. Stiftet anser att satsningar inom vissa verksamhetsområden generellt sett lämpar sig bättre genom bidragssystem än i utjämningsystemet. Möjligheten att tillskjutna medel används på ett mer optimalt sätt ökar när tilldelning av medel bygger på behovsprövning och redovisningsskyldighet. Detta i motsats till utjämningsystemet där församlingar och pastorat får ett belopp in i sin budget utan något krav på motprestation. Man menar härvid att just det föreslagna diakonibidraget skiljer sig från andra komponenter i utjämningsystemet som antal medlemmar och antalet medlemmar per kyrka som är av mer generell beskaffenhet och anför att förslaget med en diakonikomponent i utjämningsystemet riskerar att i praktiken få en mycket ringa effekt på den diakonala verksamheten. *Bro församling* ifrågasätter om de beräkningar som krävs kan göras efter den 1 januari 2016 då svenska folket inte längre är folkbokförda på församling. *Floby pastorat* menar att diakonikomponenten och komponenten andel barn ger en dubbeleffekt till fördel för förort/tätort med låg andel medlemmar och tycker det är märkligt att det i detta fall inte väljs ett bidragsstyrt system, där det diakonala arbetet också utförs i verkligheten. *Ljusnarsbergs församling* framhåller att fler än de folkbokförda måste kunna räknas in, t.ex. asylsökande, EU-migranter och människor omhändertagna på institutioner. *Lövestads församling* framhåller att socioekonomi endast är ett av många mått och påpekar att även i den socioekonomiskt välmående församlingen finns diakonala behov. Man menar att det krävs ytterligare diskussion kring denna komponent och dess storlek. *Mariestads församling* tycker att förslaget är tveksamt och otydligt. Man anser att det krävs betydligt djupare analys. Man menar också att det bör kunna säkerställas att bidraget används för diakonal verksamhet. Vidare ser man det som tveksamt att bryta ut en aspekt av den grundläggande uppgiften och särbehandla den. *Nyköpings församling* påtalar också svårigheterna med att säkerställa att avsett resultat uppnås. *Skarpnäcks församling* framhåller att förslaget innebär att församlingar som redan nu arbetar med diakoni i stor utsträckning men i en befolkningsgrupp med ”fel” socioekonomiskt behovsindex får en högre kostnad än en församling som inte alls, eller i liten omfattning arbetar med dessa frågor men som inom församlingen har en befolkningsgrupp som med mer än 10 % underskrider medianvärdet för hela landet. Än allvarigare är, enligt församlingen, att begreppet diakoni kopplas samman med ekonomi, vilket man menar inte vara en korrekt definition av begreppet. Man framhåller att Jesus mötte var och en efter behov, inte efter ekonomisk status. Även *Uppsala pastorat* anser det tveksamt om diakonala behov går att fastställa utifrån ett socioekonomiskt behovsindex då det diakonala behovet inte enbart styrs av socioekonomiska faktorer. Man menar att fler indikatorer behövs. Också *Växjö pastorat* vill att arbetet går vidare med att ta fram ett mer rättvisande index som tar hänsyn till andra parametrar t.ex. möjlighet att få en bostad, drogsituationen m.m.

När det gäller omfattningen av bidraget menar *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* att det är angeläget att kyrkostyrelsen och kyrkomötet noga följer samhällsutvecklingen och att man 2023 – men också löpande – utvärderar om den summa pengar som

diakonibidraget omfattar är rimlig i förhållande till behoven. Man påpekar att antalet församlingar som behöver ett extra stöd för sina diakonala insatser naturligtvis mycket väl kan tänkas öka, bland annat mot bakgrund av de senaste månadernas ökande flyktinginvandring. Ett större antal församlingar än idag som har behov av stöd utifrån det socioekonomiska behovsindex som ska användas får, enligt stiftsstyrelsen, inte leda till lägre summor per församling utan måste mötas med ett större diakonibidrag, totalt sett. *Luleå stift* anser att om bidraget fördelas utifrån föreslagna kriterier är 50 miljoner tillräckligt men om bidraget ska omfatta stöd till diakonalt arbete riktat till dem som vistas i församlingen utan att vara medborgare (flyktingar och andra migranter) måste omfattningen av bidraget höjas betydligt. *Lilla Edets pastorat* och *Ljusnarsbergs församling* menar att bidraget bör ha en indexeringsfaktor och att det annars måste framgå hur, när och av vem beloppet kan ändras.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De diakonala utmaningarna är viktiga för Svenska kyrkan att möta. Det finns församlingar och pastorat där den sociala utsattheten är särskilt stor och den ekonomiska statistiken visar också att kostnaderna för den diakonala verksamheten är särskilt stora i dessa församlingar och pastorat. Det är här fråga om strukturellt betingade skillnader mellan församlingarna som det finns anledning för Svenska kyrkan att via utjämningsystemet ta ett gemensamt ansvar för.

Det finns påtagliga samband mellan ekonomisk och social utsatthet samt fysisk och mental hälsa. Ett index som baseras på ekonomiska förhållanden blir därmed relevant som underlag för en diakonikomponent i utjämningsystemet.

Statistiska centralbyrån (SCB) har en omfattande statistik med uppgifter om socioekonomiska förhållanden som rör hela befolkningen. Det finns indextal som beskriver under vilka ekonomiska villkor invånarna i olika församlingar lever. Datamaterialet kan redovisas på nivåerna län, kommun och församling. Kyrkostyrelsen avser att i samband införandet av den nya kostnadsutjämnings tillämpa ett indextal som beräknas på hushållens disponibla inkomst i församlingen i relation till lägsta skäliga levnadsnivå. Den lägsta skäliga levnadsnivån beräknas med hänsyn till familjestorlek och sammansättning och har indexvärdet 100. Ett hushåll med indexvärdet 150 har alltså en disponibel inkomst som överstiger lägsta skäliga levnadsnivå med femtio procent. En fördel med detta indextal är att man får ett mått som beskriver förhållandena för hela befolkningen, oavsett ålder. Eftersom indextalet bygger på hushållens respektive inkomster så tilldelas varje individ i ett specifikt hushåll samma indexvärde. Det innebär att man kan jämföra under vilka ekonomiska förhållanden exempelvis barn lever i olika församlingar. Det är dock möjligt att använda sig av andra socioekonomiska index med ytterligare variabler. Det finns även andra etablerade index som används av landsting vid beräkning av ersättning till godkända vårdgivare. Förhållanden som ålder över 65 år, utlandsfödd, arbetsmarknadsstatus, ensamstående förälder, person som flyttat in i området, utbildningsnivå och ålder under fem år vägs in i ett etablerat sådant index. Kyrkostyrelsen räknar dock med att det inte blir någon avgörande skillnad i utfallet av bidragsfördelningen om ett annat index än det index som beräknas på hushållens disponibla inkomst och som kyrkostyrelsen avser att tillämpa läggs till grund för denna fördelning.

Kyrkostyrelsen föreslår att det i kyrkoordningen bara regleras att det ska finnas ett diakonibidrag och att detta bidrag ska gå till församlingar och pastorat med en befolkning som har sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet. Därmed ges utrymme för att, i det fall behov skulle uppstå, göra justeringar i

beräkningsgrunden för diakonibidraget utan att det krävs särskilt beslut i kyrkomötet om detta. I likhet med övriga komponenter i den obligatoriska utjämningen på församlingsnivå kommer givetvis den exakta beräkningen av diakonibidraget att framgå av den redovisningsräkning över kyrkoavgift och ekonomisk utjämning som kyrkostyrelsen varje år lämnar till alla församlingar och pastorat.

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift, Luleå stift och Domkapitlet i Strängnäs stift framhåller att diakonibidrag inte bör ingå i den obligatoriska utjämningen, utan istället bör tillgodoses genom riktade bidrag som öronmärks för verksamheten. Luleå stift framhåller vidare att de lokala diakonibehoven bäst kan bedömas av stiftens och menar att diakonibidraget istället borde fördelas av stiftens till församlingarna i respektive stift. Domkapitlet i Strängnäs stift anser slutligen att möjligheten att tillskjutna medel används på ett optimalt sätt ökar när tilldelning av medel bygger på behovsprövning och redovisningsskyldighet, vilket inte sker i den obligatoriska utjämningen. I likhet med vad som tidigare anförts gällande barnkomponenten, menar kyrkostyrelsen att det även här rör sig om församlingens ordinarie verksamhet som löpande bedrivs under året. Finansiering av sådan verksamhet bör i huvudsak ske via kyrkoavgiften och inte genom att söka bidrag. Diakonibidragets och övriga kostnadsutjämningskomponenters uppgift i sammanhanget är att skapa bättre ekonomiska förutsättningar totalt sett över landet för sådan verksamhet som Svenska kyrkan gemensamt beslutat bör prioriteras.

Domkapitlet i Karlstads stift menar att de diakonala behoven förändras så snabbt att extra diakonibidrag bör finnas att tillgå på ett annat sätt än genom den obligatoriska kostnadsutjämnningen. Kyrkostyrelsen instämmer i att de diakonala behoven i samhället har ökat under senare tid och förändras dessutom med relativt hög hastighet, inte minst mot bakgrund av de ökade inkomstskillnader i samhället som uppkommit och den mycket snabbt ökande flyktinginvandringen. Kyrkostyrelsen konstaterar även att en obligatorisk kostnadsutjämning inte har möjlighet att fullt ut i sig själv klara att parera samtliga dessa förändringar. Mot den bakgrunden är det viktigt att stiftens samtidigt stöttar församlingarna i det diakonala arbetet där extraordinära insatser behövs. Det kommer stiftens även fortsättningsvis ha möjlighet att göra, exempelvis via sin bidragsgivning till församlingarna. Som framgår i avsnittet gällande stiftsbidrag nedan föreslås att stiftens även i fortsättningen fritt får förfoga över det stiftsbidrag som fördelas från nationell nivå. Slutligen är i sammanhanget värt att notera, att 2015 års kyrkomöte avsatte 75 miljoner kronor extra ur den nationella nivåns budget med anledning av flyktingsituationen. Det finns således en beredskap även på nationell nivå för att, om kyrkomötet så beslutar, bistå med akuta insatser i samhället där den obligatoriska utjämningen inte har möjlighet att omedelbart svara mot dessa behov.

Skara stift framhåller att insatser behöver riktas, förutom till den diakonala verksamheten, även till övriga delar inom den grundläggande uppgiften det vill säga gudstjänster, undervisning och mission. Kyrkostyrelsen konstaterar här att undervisning i viss mån kan sägas ingå i den nya kostnadsutjämnningen, då via den föreslagna barnkomponenten. Övriga delar av den grundläggande uppgiften lämpar sig inte för att ingå i en strukturell kostnadsutjämning.

Bro församling ifrågasätter om de beräkningar som krävs kan göras efter den 1 januari 2016 då medborgarna inte längre folkbokförs på församling. Kyrkostyrelsen noterar här att den utredning som nu gjorts av utjämningsystemet även har säkerställt att de förslag som lämnats också i praktiken kan genomföras. Kyrkostyrelsen konstaterar vidare att Statistiska centralbyrån (SCB) i februari 2016 levererade folkmängd per församling per den 1 januari 2016 till Svenska kyrkan, det vill

säga efter att folkbokföringsändringen trädde i kraft. Det kunde SCB göra med hjälp av digitala kartor som framställts av Svenska kyrkan.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anför att det är angeläget att kyrkostyrelsen och kyrkomötet följer samhällsutvecklingen och att man framåt i tiden utvärderar om den summa medel -50 miljoner kronor- som diakonibidraget föreslås omfatta är rimlig i förhållande till behoven. Kyrkostyrelsen instämmer i detta. Den summa som nu föreslås avsättas till diakonibidraget är föreslagen mot bakgrund av vad den ekonomiska statistiken visat att den diakonala verksamheten årligen kostar inom Svenska kyrkan. Om denna statistik framöver skulle peka på att dessa kostnader markant förändras, avser kyrkostyrelsen i det fallet att ompröva den totala nivån på diakonibidraget.

4.10 Glesbygdsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska utgå bidrag inom utjämningsystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för att de ligger i glesbygd. Glesbygdsbidrag ska utgå till församlingar och pastorat som utgör glesbygd enligt nu gängse definition (högst åtta invånare per kvadratkilometer och högst 70 procent tätortsgrad). Härtill ska glesbygdsbidrag utgå till landsbygdsförsamlingar och -pastorat i Visby stift. Glesbygdsbidraget ska beräknas utifrån antalet medlemmar i glesbygdsförsamlingar och -pastorat.

Glesbygdsbidraget ska sammantaget omfatta 45 miljoner kronor.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
70 %	7 %	13 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
61 %	10 %	8 %

Luleå stift anför att utredningens förslag, trots det ”nya glesbygdsbidraget”, i de flesta fall sammantaget ger ett sämre ekonomiskt stöd till glesbygdsförsamlingar i stiftet jämfört med nuvarande system. Stiftet anser dessutom att kriterierna för att klassificera enheter som glesbygdsförsamling är för stelbenta och har oacceptabla ”marginaleffekter”. Man påpekar att fyra enheter i Luleå stift, enligt förslaget, förlorar ”glesbygdsstatus” och får därmed betydligt sämre ekonomiskt stöd. Stiftet ser att det föreslagna glesbygdsbidraget inte kompenserar för de högre kostnader på grund av låg medeltemperatur som drabbar församlingar i norr och anser därför att kompensation för högre energi- och investeringskostnader på grund av låg årsmedeltemperatur (energiindex) måste finnas kvar. Man framhåller också att de långa avstånden i Luleå stift även innebär merkostnader för stiftets församlingar och pastorat för resor till interna möten samt utbildningar och konferenser på annan ort. Stiftet menar vidare att kriteriet ”invånare per kvadratkilometer” måste beräknas utifrån församlingen som område och exemplifierar här med Burträsk-Lövångers pastorat. Pastoratet kommer att förlora sin ”glesbygdsstatus” på grund av att utredningen föreslår att ”invånare per kvadratkilometer” beräknas utifrån befolkningstätheten för hela kommunen istället för pastoratet och alltså inte tar hänsyn till

hur glest befolkad församlingen eller pastoratet är. Man menar också att en ökande andel boende i tätorten inte ska påverka glesbygdstatusen. Här exemplifierar man med Jokkmokks församling som, trots långvarig befolkningsminskning, mister sin "glesbygdstatus" och klassificeras som en församling inom gruppen "mindre tätort". Luleå stift föreslår istället att kriterierna för vilka församlingar/pastorat som är enheter i glesbygd ändras till: "Församlingar/pastorat i glesbygd är de med mindre än 8 invånare per kvadratkilometer och med högst 10 tusen invånare". Man menar att en sådan ändring motiveras av att merkostnaderna kvarstår i små glesbygd-församlingar när antalet tillhöriga minskar trots att de kvarvarande i högre utsträckning bor i en mindre tätort. Stiftet konstaterar att utredningen har föreslagit att församlingar i Visby stift får behålla "glesbygdstatus" på grund av att de annars skulle drabbas hårt av en förändring. Stiftet anser att samma hänsyn ska tas till de församlingar och pastorat som skulle drabbas av motsvarande bidragsbortfall i andra stift. Slutligen menar stiftet att de lokala behoven av glesbygdbidrag bättre kan bestämmas stiftsvis. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* anser att det i begreppet glesbygd även bör inräknas områden som tar emot många människor i olika perioder över året, s.k. turistorter. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* menar att effekterna av glesbygd-bidraget enligt utredningens förslag blir för skarpa, då man måste uppfylla bägge parametrar för att få bidraget. Antingen beviljas bidrag till 100 procent eller ingenting alls, vilket kan ge en "ryckig ekonomi". Stiftsstyrelsen påpekar att trots att vissa församlingar med råge kan uppfylla den ena parametern, uppfyller man ibland inte den andra. Man framhåller här som exempel församlingar i "skogskommuner", där man ofta kan ha en lite högre tätortsgrad, men mycket låg befolkningstäthet. Bidraget bör därför, enligt stiftsstyrelsen, i stället fördelas på de två parametrarna och beräknas mjukare, med ett intervall på exempelvis 67–72 procent tätortsgrad, och 7–9 invånare per km². Är man på eller under den ena av parametrarnas extremer, dvs. högst 67 procent tätortsgrad, eller högst 7 inv./km² ska man kunna få denna del av bidraget, även om man inte uppfyller den andra parametern. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* ställer sig bakom glesbygdbidraget. Man anför att Visby stift har många kyrkor, få kyrkotillhöriga och många turister vilket gör att de kan behöva stöd men att man inte förstår varför Öland, med motsvarande situation, behandlas på ett annat sätt. Man menar att samma principer måste gälla för hela landet. Till denna synpunkt ansluter sig även *Södra Ölands pastorat*. *Bro församling* påpekar att förslaget ger tröskeeffekter när en församling går till/från att ligga i glesbygd. *Karlskrona-Aspö pastorat* anser att omfattningen bör minskas för att inte cementera för små enheter. *Vara pastorat* ställer sig frågan om kravet på att Svenska kyrkan ska vara rikstäckande också i de mycket stora glesbygdssområdena i landet i längden är möjligt. Kanske, funderar pastoratet, ska vissa områden istället betecknas som missionsområden. *Malungs församling* menar att förslaget slår för hårt mot avfolkningsregioner och församlingar med en dominerande tätort där det finns många byar med kyrkor och kapell. *Bodens pastorat* anser att begreppet glesbygdbidrag ger en felaktig beskrivning av vad bidraget ska kompensera. Istället föreslår pastoratet att detta betecknas som distans- eller avståndsbidrag då det som de stora avstånden medför är ökade strukturella kostnader för församlingar och pastorat där kyrkor och kapell ligger tiotal mil från varandra. *Mölnåls pastorat* menar att effekterna av strukturförändringar behöver studeras, eftersom vissa glesbygdspastorat får en sammanlagd negativ utjämnings effekt av sammanläggningar. *Umeå pastorat* reagerar mot att det föreslagna glesbygdbidraget inte kompenserar för de högre kostnader på grund av låg medeltemperatur som drabbar församlingar i norr. Man menar att det behövs en kompensation för låg medeltemperatur antingen separat eller som en del av glesbygdbidraget. *Solna församling* anser att risken är stor att många kyrkor

står väl underhållna som smycken i landskapet men utan regelbundet gudstjänstliv och verksamhet om glesbygdskomponenten införs. Därmed förvandlas, enligt församlingen, kyrkorna till illa besökta hembygdsmuseer med torn. Församlingen menar att det då är bättre att underlätta avsakralisering, försäljning eller alternativ användning för att inte göra sig beroende av en kyrkoantikvarisk ersättning som lever ett osäkert liv i framtiden. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* menar att det kan vara olyckligt att generellt ge ett glesbygdbidrag då det även finns församlingar i glesbygd som har goda tillgångar och klarar sin ekonomi bra. Man menar att fördelningen istället enbart borde gå till utvalda församlingar som är tungt belastade ekonomiskt oavsett geografisk placering. *Länsstyrelsen Västerbotten* stödjer att ett glesbygdbidrag ingår i utjämningsystemet men anser att glesbygdsdefinitionen måste ändras så att kravet på högst 70 procents tätortsgrad slopas. Man menar att detta annars leder till helt oacceptabla effekter. Man framhåller att den demografiska utvecklingen i Luleå stifts ytstora inlandsförsamlingar, med ökande andel äldre, innebär att församlingarnas folkmängd totalt sett stadigt sjunker samtidigt som den åldrande befolkningen i många fall flyttar från sitt hus i glesbygd till lägenhet eller vårdboende i centralorten där det finns bättre service vilket gör att tätortsgraden kan öka och att glesbygd-församlingen därmed riskerar att bli av med sitt glesbygdstöd, trots att denna demografiska utveckling inte minskar församlingens kostnader men däremot minskar inkomsterna. Länsstyrelsen menar att beräkningen av antalet invånare per kvadratkilometer måste göras på församlingsnivå (om kyrkoavgiften tas upp på församlingsnivå) och inte på kommunnivå eftersom olika församlingar inom samma kommun kan ha helt olika demografiska förutsättningar och vissa pastorat spänner över flera kommuner.

Såvitt avser glesbygd-bidragets omfattning anser *Luleå stift* att glesbygdskomponenten måste omfatta mer än 45 miljoner. Man framhåller att för de flesta glesbygdsenheter i stiftet innebär det föreslagna glesbygd-bidraget en minskning jämfört med bidraget de erhåller från stiftet idag. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* ifrågasätter av vilken anledning glesbygd-bidraget endast omfattar 45 miljoner när de andra komponenterna omfattar 50 miljoner. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* refererar till sitt förslag under kommentarerna till fråga 30 vilket medför att fler församlingar kommer att kunna få glesbygd-bidrag. För att inte urholka bidraget och missa syftet med detta bör omfattningen av komponenten, enligt stiftsstyrelsen, dubblas till 90 miljoner. *Holmsunds församling* menar att denna komponent är den viktigaste för att hävda att Svenska kyrkan ska vara rikstäckande och ha kyrklig bärkraft över hela riket och att det därför bör finnas mer medel att förvalta. *Vara pastorat* anser att summan bör genomlysas varje mandatperiod och vara föremål för utvärdering av vad kyrkan får för pengarna. *Lilla Edets pastorat* tillhör de instanser som anser att bidragen bör ha en indexeringsfaktor. *Norrbärke församling* menar att det är rimligt att denna del är liten i det totala utjämningsystemet. *Umeå pastorat* anser att kostnad för lägre medeltemperatur som ingående eller separat bidrag bör läggas till.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Att verka i glesbygd medför extra kostnader och det är uppenbart fråga om strukturellt betingade merkostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat.

När nuvarande utjämningsystem infördes fanns vad som kallades ett glesbygd-bidrag. Bidraget innefattade kompensation för stora avstånd (glesbygdstillägg), höga uppvärmningskostnader (energitillägg) och tidigare kallortstillägg enligt avtal. Det i kyrkoordningen reglerade glesbygd-bidraget avskaffades av 2003 års kyrkomöte. De

medel som hade finansierat glesbygdsbidraget användes istället till att utöka stiftsbidraget till stift med församlingar och pastorat som tidigare hade erhållit stiftsbidrag. Dessa stift har sedan dess fått besluta om medlens användning och fördelningen av bidrag till församlingar och pastorat i glesbygd. Det tidigare glesbygdsbidraget lever således kvar i den modell som idag används av kyrkostyrelsen i samband med fördelning av stiftsbidrag. Ett så kallat ”ytbidrag”, motsvarande det tidigare glesbygdsbidraget, ingår i beräkningen. I kommande avsnitt (4.13) om förslag till ny modell för fördelning av stiftsbidrag framgår, att det så kallade ”ytbidraget” inte längre ska finnas kvar som en del i det nya förslaget.

Mot ovan beskrivna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen, i likhet med utredningen, att glesbygdsbidraget återinförs i utjämningsystemet. Detta bidrag ska gå till de församlingar och pastorat som räknas som glesbygdsförsamlingar med definition av glesbygd som finns i *Statistisk årsbok 2014*. Det innebär att församlingar och pastorat med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer kommer i fråga för glesbygdsbidrag. Kyrkostyrelsen ser inga skäl till att räkna med det i övrigt avskaffade kallortstillägget och vad gäller energitillägg anförs i det inledande avsnittet 4.4 Kostnadsutjämnning, övergripande skälen till att inte heller energitillägg föreslås ingå i kostnadsutjämnningen.

Även om inte församlingar och pastorat i Visby stift formellt är klassificerade som glesbygd föreslås nu ändå att dessa församlingar och pastorat, med undantag för domkyrkoförsamlingen, ska komma i fråga för glesbygdsbidrag i den obligatoriska utjämnningen. Den totala effekten av föreslagna ändringar i utjämningsystemet i övrigt slår relativt hårt mot dessa enheter. De ekonomiska förutsättningarna för dessa enheter skiljer sig från andra enheter inom Svenska kyrkan på så sätt att även relativt små förändringar får en stark påverkan på dessa enheters ekonomi. Även i tidigare utjämningsystem utgick glesbygdsbidrag särskilt till församlingar och pastorat belägna i bland annat Gotlands kommun.

Luleå stift påpekar att kriteriet ”invånare per kvadratkilometer” bör beräknas utifrån församlingens eller pastoratets geografiska område. I de testberäkningar som gjordes under utredningens gång erhöll församlingar och pastorat, med ett antal invånare understigande åtta per kvadratkilometer i den kommun de var belägna i, glesbygdsbidrag. Kyrkostyrelsen finner i likhet med Luleå stift att det enda rimliga är att beräkningen av nyckeltalet baseras på församlingens eller pastoratets egen geografiska yta, således inte den aktuella kommunens geografiska yta. Testberäkningar som utifrån denna utgångspunkt gjorts efter att utjämningsutredningen lämnade sitt betänkande visar att ytterligare ett trettiotal församlingar och pastorat, däribland Burträsk-Lövångers pastorat, kommer i fråga för glesbygdsbidrag utöver vad som redovisas i utredningens bilaga 10. Till utredningens försvar måste samtidigt framhållas, att den knappa tiden inte gav utredningen utrymme för något annat alternativ än att beräkna glesbygdsbidragen utifrån de beräkningsgrunder Statistiska centralbyrån (SCB) hittills tillämpat. Kyrkostyrelsen avser att i ett nytt utjämningsystem beräkna glesbygdsbidrag helt och hållet utifrån församlingens eller pastoratets egna geografiska yta.

Luleå stift anför vidare att en ökande andel boende i tätorten inte ska påverka glesbygdsstatusen. Uppsala stift menar att det i begreppet glesbygd även bör medräknas områden som är s.k. turistorter. Stiftsstyrelsen i Västerås stift anser i likhet med Bro församling att det bör införas intervall på parametrarna invånare per kvadratkilometer och tätortsgrad för att undvika ”ryckighet” i bidragsgivningen mellan åren. Länsstyrelsen i Västerbotten stödjer ett glesbygdsbidrag men anser att glesbygdsdefinitionen borde ändras så att kravet på 70 procents tätortsgrad slopas. Kyrkostyrelsen menar att det inte finns skäl till att definiera glesbygdsbegreppet på

annat sätt än vad övriga delar i samhället gör. Ovan nämnda ”tröskeffekter” visade sig inte, eller kom åtminstone inte till den nationella nivåns kännedom, i den fördelning av glesbygdsbidrag som skedde fram till 2004.

Luleå stift anser vad gäller glesbygdsbidragets omfattning att det måste omfatta mer än 45 miljoner kronor, man framhåller att för de flesta glesbygdsenheter i stiftet innebär den förslagna bidragsnivån en minskning jämfört med vad de erhåller från stiftet idag. Kyrkostyrelsen konstaterar att den föreslagna bidragsnivån är framtagen med hänsyn tagen till vad som kan anses rimligt i förhållande till övrig kostnadsutjämning. Det kan vidare noteras, att det senaste år då glesbygdstillägg betalades ut från nationell nivå till församlingar och pastorat (2004), uppgick glesbygdstillägget till 29 miljoner kronor.

4.11 Extra utjämningsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna i kyrkoordningen om extra utjämningsbidrag ska utgå. Såväl stiftsstyrelserna som kyrkostyrelsen har möjlighet att utan särskilda bestämmelser besluta om ekonomiskt stöd om detta bedöms vara nödvändigt.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Detta förslag har inte delgivits remissinstanserna. Komponenten i systemet har varit överksam under en längre tid och något extra utjämningsbidrag har inte beviljats sedan december 2008.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Det anges nu i 44 kap. 15 § i kyrkoordningen att församlingar, pastorat och stift kan få extra utjämningsbidrag om övriga avgifter och bidrag inte ger en tillfredsställande utjämnings effekt. Därtill finns bestämmelser om en handläggningsordning för sådana bidrag.

Det kan noteras att extra utjämningsbidrag inte har betalats sedan slutet av år 2008. Det har sedan ett antal år inte funnits några medel avsatta i den nationella nivåns budget för detta bidrag. Enstaka bidrag för att bistå i situationer som akuta ekonomiska problem eller för att kunna genomföra nödvändiga strukturförändringar, bör kunna lämnas utan särskilda bestämmelser i kyrkoordningen. Stiftet har ett främjande- och tillsynsansvar som kan innefatta åtgärder av detta slag, inte minst mot bakgrund av att stiftet även fortsättningsvis fritt får förfoga över stiftsbidraget. Kyrkostyrelsens övergripande ansvar som styrelse för trossamfundet Svenska kyrkan måste också innefatta möjligheten att bistå en församling, ett pastorat eller ett stift där detta bedöms rimligt.

Mot denna bakgrund föreslår kyrkostyrelsen att nuvarande bestämmelser om extra utjämningsbidrag i kyrkoordningen utgår.

4.12 Effekter av förslagen om ekonomisk utjämning för församlingar och pastorat

Det ligger i sakens natur att varje förändring i det ekonomiska utjämningsystemet får som konsekvens att det kommer att finnas vad som kan kallas ”vinnare” och

”förlorare”. För att förhindra detta skulle det behöva tillföras nya ekonomiska resurser och några sådana finns inte att tillgå. Den kyrkoavgift som betalas av dem som tillhör Svenska kyrkan är den huvudsakliga finansieringskällan såväl för församlingar och pastorat som för trossamfundet Svenska kyrkan i dess helhet. Utjämningsystemet omfördelar en liten del av de samlade resurserna men kan inte skapa några nya ekonomiska resurser.

En notering som bör göras är att landsbygdsförsamlingar i relativt stor utsträckning får ett negativt utfall när man jämför resultatet av kyrkostyrelsens förslag med nuvarande utjämningsystem. I detta fall finns det skäl att lyfta fram andra förslag i denna skrivelse som inte visar sig direkt i det ekonomiska utjämningsystemet. Ser man till olika tätortsgrupper är det landsbygdsförsamlingarna och -pastoraten som har relativt sett flest kyrkor men även flest byggnader i övrigt. Det innebär att kyrkostyrelsens förslag när det gäller kyrkobyggnader – bland annat ett ökat kyrko- och underhållsbidrag och möjligheten att överlåta kyrkobyggnader till trossamfundet Svenska kyrkan – bör kunna bli av särskild betydelse inte minst för många landsbygdsförsamlingar och pastorat. Detsamma bör också gälla förslagen rörande en effektiviserad fastighetsförvaltning. Med tanke på fastighetsförvaltningens betydelse för den lokala ekonomin går det alltså inte att se enbart på utfallet av den ekonomiska utjämningsen när man ska bedöma de samlade ekonomiska effekterna av de förslag som kyrkostyrelsen här lägger fram.

4.13 Stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska finnas kvar ett stiftsbidrag som vid sidan av den egna utdebiteringen av avgift från medlemmarna i stiftets församlingar och pastorat finansierar stiftens verksamhet. Detta bidrag används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för, vilket innefattar den egna verksamheten och främjande, också genom ekonomiska anslag, av verksamheten hos församlingar och pastorat.

Stiftsbidraget ska bestå av en inkomstutjämnings av motsvarande slag som på lokal nivå, ett grundbidrag på 12 miljoner kronor till varje stift samt en del som beräknas utifrån antalet kyrkomedlemmar i stiftet. Det så kallade ytabidraget utgår vid beräkningen av stiftsbidrag.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med kyrkostyrelsens. Kyrkostyrelsen vill dock här förtydliga, i enlighet med utredningens bilaga 11, att också ett bidrag till stiftets främjande av fastighetsförvaltning samt bidrag till gudstjänster av rikskaraktär i Uppsala och Stockholms stift ska ingå i beräkningen av stiftsbidrag.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
76 %	5 %	8 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
68 %	4 %	11 %

Visby stift och Samfälligheten Gotlands kyrkor framhåller att de krav som ställs på stiftet är desamma även om det är ett litet stift som Visby stift och att det behövs samma funktioner för att verksamheten ska leva upp till de krav som inte minst

nationell nivå ställer. *Boo församling* anser att detta kan finansieras av stiftet med stiftsavgift, överskott från kapitalavkastning samt från den del av prästlönetillgångarna som stiftet behåller. *Holmsunds församling* menar att detta är en väldigt viktig del i utjämningsystemet. Stiftet har genom visitationer och andra kontakter en förmåga att sikta rätt med de bidrag som de har att fördela. *Länna-Blidö-Riala pastorat* frågar sig hur det ska kunna säkerställas att inte alla resurser går till den egna verksamheten utan att också församlingar och pastorat får del av resurserna. Man anser att stiftets egen verksamhet är byråkrati och man menar att någon begränsningsregel måste finnas för hur stor andel den egna verksamheten kan lägga beslag på. *Vara pastorat* framhåller att en genomlysning måste ske med hänsyn till nationell nivåns höga överskott och hur dessa medel kan återföras till församlingarna/pastoraten och i detta fall till stiftet. Man anser att föreliggande förslag skulle innebära avgiftsökningar som blir en börda för landsbygdspastoraten på ett orimligt sätt. *Nora församling* anser att stiftet ska bantas och stiftsbidraget ska slopas. Stiftet bör, enligt församlingen, inte vara för mycket av bidragsgivare utan ägna sina personalresurser åt att uppmuntra och hjälpa ute i församlingarna. *Vä-Skepparslövs pastorat* menar att det bör ställas krav på stiftet att de rationaliserar sin verksamhet så långt möjligt.

När det gäller omfattningen av stiftsbidraget framhåller *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* att stiftsbidraget svarar för en mycket stor del av ett stifts intäkter och menar att det därför behöver indexuppräknas. Om det inte, genom indexuppräkning, följer lönekostnadsutvecklingen kommer, enligt stiftets mening, stiftens möjligheter att utföra de uppgifter bidraget avser att täcka på sikt att urholkas. *Stiftsstyrelsen i Karlstads stift* påpekar att stiftet ska svara för de uppgifter som utgår från nationell nivå inom både pastorala och administrativa verksamhetsområden. Man menar att arbetet med samverkan inom Svenska kyrkan är en viktig strategisk fråga och att nyttan tillfaller hela Svenska kyrkan men stiftens kostnader för att arbeta med samverkansfrågor belastar stiftens ekonomi. Stiftsstyrelsen menar att stiftens uppgift och ekonomiska åtagande har ökat i och med de samverkansprojekt som pågår och som kommer att påbörjas. Enligt stiftsstyrelsen borde ett långsiktigt hållbart utjämningsystem omfatta finansiering av alla samverkansområden inom Svenska kyrkans verksamhet och inte bara kyrkor och fastigheter. *Luleå stift* påpekar att ett borttagande av ytabidraget skulle innebära en drastisk negativ förändring av ekonomin för Luleå stift och indirekt även stiftets församlingar och pastorat. Nettominskningen av inkommande stiftsbidrag till Luleå stift skulle bli ca 50 miljoner kronor vilket skulle innebära att även om stiftet skulle upphöra med utbetalning av det stiftet benämner ”grundläggande strukturstöd” till de lokala enheterna återstår ett underskott av medel för främjande beräknat till ca 12 miljoner kronor. Borttagandet av ytabidraget drabbar vidare indirekt de lokala enheterna genom minskat bidrag och stöd samt på grund av minskade resurser för stiftets främjandeinsatser. Stiftet påpekar vidare att man, tack vare ytabidraget, har haft möjlighet att utveckla gemensamma system och tjänster som minskar kostnader för de lokala enheternas stödfunktioner, administration, IT m.m. och menar att möjligheterna till långsiktigt utvecklingsarbete och långsiktigt kostnadsbesparande insatser kommer att upphöra om ytabidraget försvinner. Luleå stift anser att de stift som har merkostnader för främjande hos de lokala enheterna (för restid, rese- och logi-kostnader) ska erhålla ett kostnadsutjämnande bidrag baserat på geografiska avstånd. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* noterar att stiftets pengar till fritt förfogande enligt förslaget blir mindre då dagens grundbidrag, ytabidrag och kyrkobyggnadsbidrag ska minska med 96 miljoner. Stiftsstyrelsen ifrågasätter om inte stiftsbidraget snarare borde öka än minska, bl.a. med tanke på det behov av riktade bidrag som

framgår av utredningen. *Holmsunds församling* anser att stiftet har den bästa förmågan att se till att sikta rätt när det gäller bidragen och att stiftsbidraget därför bör vara väldigt mycket högre. Man menar att ytabidraget är viktigt för att kyrkan ska kunna vara rikstäckande. *Ljusnarsbergs församling* menar att, då stiftet i huvudsak relaterar till församlingar/pastorat och inte medlemmar, bidraget borde beräknas utifrån antal församlingar/pastorat istället för kyrkomedlemmar. *Sollefteå-Boteå pastorat* tycker att förslaget i för hög grad gynnar tillväxtområden och de stift som finns i dessa områden. *Uppsala pastorat* menar att bidrag till gudstjänster av riksskyrklig karaktär bör utökas till att motsvara de faktiska kostnaderna.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att det ska finnas kvar ett stiftsbidrag även i framtiden. Det gör styrelsen dels mot bakgrund av att en avgiftsväxling, med syftet att låta stiftet helt och hållet själva finansiera sina respektive verksamheter via stiftsavgiften, är en mycket osäker operation. En avgiftsväxling skulle i det fallet innebära att vad som hittills kallats "allmän utjämningsavgift" sänks, vilket då ger utrymme för församlingarna att sänka sina kyrkoavgiftssatser samtidigt som stiftsavgiftssatserna höjs i motsvarande grad. Huruvida en avgiftsväxling verkligen kommer till stånd utan att den får effekten att det totala uttaget av kyrkoavgift samtidigt ökar är då osäkert. Härtill kommer att konstruktionen med stiftsbidrag innehåller en viss utjämning mellan stiftet. Detta är särskilt påtagligt för Visby stift som skulle behöva genomföra en orealistiskt stor höjning av sin kyrkoavgiftssats för att kompensera för det inkomstbortfall som ett borttagande av stiftsbidrag skulle medföra.

Det bör även fortsättningsvis stå stiftet fritt att förfoga över stiftsbidraget, inte minst mot bakgrund av att stiftet har möjlighet att komma till rätta med vissa oformligheter i systemet som en obligatorisk kostnadsutjämning är förknippad med.

Kyrkostyrelsen föreslår i likhet med utredningen vissa förändringar i det sätt som nuvarande stiftsbidrag beräknas.

Den inkomstutjämning mellan stiftet som nu sker i samband med beräkning av stiftsbidraget föreslås dock finnas kvar. Det innebär, på motsvarande sätt som för församlingar och pastorat, att det sker en inkomstutjämning om 50 procent av skillnaden mellan det genomsnittliga avgiftsunderlaget för stiftet och stiftets faktiska avgiftsunderlag. Det rör sig här inte om en kyrkoordningsreglerad inkomstutjämning utan det är bara ett hjälpmedel för beräkning av storleken på stiftsbidraget.

Kyrkostyrelsen föreslår även att det ska finnas kvar ett grundbidrag som är lika stort för alla stift. Meningen med grundbidraget är att det ska motsvara en grundkostnad som krävs för att varje stift ska kunna ha en för dess ålagda uppgifter nödvändig stiftsorganisation. Här föreslås, efter att prövning av vad som är en rimlig nivå gjorts, att nuvarande nivå på grundbidraget höjs med cirka tre miljoner kronor till 12 miljoner kronor per stift.

En tredjedel av stiftsbidraget ska vara relaterat till antal medlemmar i Svenska kyrkan i stiftet. Det motsvarar till viss del det som nu kallas främjandebidrag och som beräknas utifrån antalet invånare och med en avtrappning för de största stiftet. Den nya fördelningen av bidrag per medlem i stiftet föreslås dock ske utan avtrappning för de största stiftet.

En fjärde del av stiftsbidraget föreslås liksom nuvarande modell innehålla ett bidrag till gudstjänster av rikskaraktär i domkyrkor. Det bidraget tillfaller endast Uppsala och Stockholms stift.

En femte och helt ny del i stiftsbidraget avser stiftets främjande av fastighetsförvaltningen bland församlingar och pastorat i stiftet. Detta mot bakgrund av att ett

annat avsnitt i denna skrivelse behandlar en effektiviserad fastighetsförvaltning inom Svenska kyrkan, där stiftens föreslås få ett utvidgat främjandeuppdrag som även innefattar fastighetsförvaltning på lokal nivå.

Föreslagna förändringar i utformningen av stiftsbidraget sammanfattas i följande tabell.

Tabell 1. Förändring av stiftsbidrag, tusental kronor

	Utfall 2014	Nytt förslag	Skillnad
Grundbidrag	119 000	156 000	37 000
Främjandebidrag / bidrag per medlem	190 500	155 000	-35 500
Ytabidrag	97 500	0	-97 500
Kyrkobyggnadsbidrag	50 000	0	-50 000
Främjande fastighetsförvaltning	0	50 000	50 000
Bidrag till gudstjänster av riksskyrklig karaktär	1 300	1 300	0
Summa	458 300	362 300	-96 000

Grundbidraget ökar enligt kyrkostyrelsens förslag med 37 miljoner kronor. Detta medför samtidigt att det som kallats främjandebidrag, eller med vår terminologi bidrag per medlem, minskas med i stort sett samma belopp. Ytabidrag föreslås tas bort ur ramen för stiftsbidraget och det innebär en minskning av det samlade stiftsbidraget på 97,5 miljoner kronor. Här bör noteras att det samtidigt införs ett glesbyggsbidrag på 45 miljoner kronor i en annan del av utjämningsystemet. Den största förändringen för ett enskilt stift är bortfallet av ytabidraget för Luleå stift. Kyrkobyggnadsbidraget, med sin bakgrund i ett tidigare bidrag som reglerats i kyrkoordningen, finns inte heller kvar som en del av stiftsbidraget i den nya modellen.

I kommande avsnitt föreslår kyrkostyrelsen i stället ett nytt kyrkounderhållsbidrag som kan ses som en variant av det tidigare kyrkobyggnadsbidraget. Genom att kyrkobyggnadsbidraget utgår minskar det samlade stiftsbidraget med 50 miljoner kronor. Samtidigt införs i beräkningen av stiftsbidraget en ny komponent omfattande samma belopp som avser stiftens arbete med fastighetsfrågor. Det är då fråga om stöd till församlingar och pastorat men medlen är avsedda för stiftets egen verksamhet. Sammantaget innebär den nya modellen en minskning av stiftsbidraget med i stort sett det belopp som beräknades som ytabidrag. I tabellen ovan finns inte inkomstutjämnningen med. Det beror på att inkomstutjämnningen har karaktären av nollsummespel som inte påverkar storleken av det samlade stiftsbidraget men väl hur fördelningen blir mellan stiftens.

Länna-Blidö-Riala pastorat ifrågasätter om det kan säkerställas att inte alla resurser går till den egna verksamheten i stiftet utan att också församlingar och pastorat får del av resurserna. Kyrkostyrelsen noterar här att stiftet sedan 2005 fritt fått fördela stiftsbidraget mellan församlingarna i stiftet och stiftet självt. Erfarenheten visar att stiftet under den tiden fördelat medlen på ett sätt som på det hela taget gynnat Svenska kyrkans verksamhet. Under perioden 2007–2012 lämnade stiftet utjämningsbidrag till församlingarna med ett belopp (1,5 miljarder kronor) som motsvarar 56 procent av det belopp som stiftet totalt sett erhållit från utjämningsystemet under samma period.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift menar att då stiftsbidraget svarar för en stor del av stiftets intäkter bör det indexuppräknas. Kyrkostyrelsen konstaterar här att stiftsbidraget utgör en stor del av den nationella nivåns utgifter och är en årlig

budgetfråga för kyrkomötet att ta ställning till. Mot den bakgrunden lämpar sig inte stiftsbidraget för en årlig indexuppräknning.

Stiftsstyrelsen i Karlstads stift menar att stiftens uppgift och ekonomiska åtaganden har ökat i och med de samverkansprojekt som pågår. Enligt stiftsstyrelsen borde ett långsiktigt hållbart utjämningsystem omfatta finansiering av alla samverkansområden och inte bara kyrkor och fastigheter. Kyrkostyrelsen kan här konstatera att en stor del av de samverkansprojekt som under senare år genomförts, har finansierats via den nationella nivåns budget genom riktat församlingsbidrag. Detta bidrag har finansierat projekt som församlingar, pastorat och stift genomfört bland annat avseende gemensam IT-plattform, gemensam telefoniplattform och annan administrativ samverkan. Utjämningsystemet som sådant är inte avsett till att finansiera sådana omställningskostnader. Som kyrkostyrelsen framhåller i skrivelsen *Svenska kyrkans kapitalsituation* (KsSkr 2016:7), till årets kyrkomöte pågår en dialog mellan kyrkostyrelsen och stiftet om fördelning av uppgifter och ansvar med åtföljande resurser mellan kyrkans olika nivåer. De ställningstaganden som kyrkomötet gör med anledning av den skrivelsen kan komma att påverka möjligheterna till ytterligare satsningar på området för administrativ samverkan. Att sådana satsningar är angelägna kan kyrkostyrelsen för sin del bara bejaka.

Stiftsstyrelsen i Luleå stift konstaterar att borttagande av ytabidraget innebär en drastisk negativ förändring av ekonomin för Luleå stift och indirekt även för stiftets församlingar och pastorat. Stiftet menar att man tack vare ytabidraget haft möjlighet att utveckla gemensamma system och tjänster som minskar kostnaderna för de lokala enheternas stödfunktioner. Möjligheterna till långsiktigt utvecklingsarbete och långsiktigt kostnadsbesparande insatser kommer enligt stiftet att upphöra om ytabidraget försvinner. Kyrkostyrelsen ser positivt på att Luleå stift använt ytabidraget till nämnda strategiska insatser, även om det historiska syftet med de medel som ytabidraget omfattar är av annan karaktär. Kyrkostyrelsen kan också konstatera att Luleå stift på många sätt har legat i framkant när det gäller gemensamma administrativa lösningar och därmed också varit ett gott exempel på vad sådana satsningar kan åstadkomma. Framtida gemensamma satsningar inom Svenska kyrkan, där det kan bli aktuellt att anslå medel ur den nationella nivåns budget, kommer givetvis även att komma enheterna i Luleå stift till del.

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift noterar att stiftens pengar till fritt förfogande blir mindre då den totala summan blir 96 miljoner kronor mindre än stiftsbidraget enligt nuvarande system. Stiftsstyrelsen ifrågasätter om inte stiftsbidraget snarare borde öka än minska, inte minst med tanke på de behov av riktade bidrag man menar framgår av utredningen. Kyrkostyrelsen instämmer i att summan utjämningsbidrag till stiftet för fritt förfogande minskar i det nya systemet jämfört med idag, men inte den totala summan utjämningsbidrag som ska gå till stiftet. I kommande avsnitt (4.14) redogörs för det nya kyrkunderhållsbidraget som föreslås hanteras av stiftet. Av de skäl som i det avsnittet anförs föreslås detta bidrag öronmärkas till åtgärder på kyrkobyggnader.

4.14 Kyrkunderhållsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Ett kyrkunderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
78 %	9 %	8 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anser att nationell nivå bör ta fram riktlinjer och principer för nyckeltal kring fördelningen av kyrkunderhållsbidraget, till stöd för stiftet i deras handläggning. Man menar att nuvarande fördelningsnyckel – som ska beakta ekonomisk ställning för ekonomiska enheter – är otillräcklig vad avser underlag för bidrag för underhåll av kyrkor. *Stiftsstyrelsen i Karlstads stift* menar att kyrkunderhållsbidraget bör ingå som en del i stiftsbidraget och därmed vara fritt för stiftet att disponera som en del i det inomkyrkliga utjämningsystemet. På detta sätt skapas ett gemensamt ansvar genom en nationell finansiering av Svenska kyrkans samtliga samverkansprojekt, vilket ger stiftet ekonomiska förutsättningar att utföra sin främjandeuppgift i förvaltningsfrågor. En del i detta arbete är att hitta nya arbetsätt för en kvalitativ och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Man framhåller att, om syftet med kyrkunderhållsbidraget är att främja och finansiera samverkan för att uppnå kvalitet och ekonomi i Svenska kyrkans fastighetsförvaltning, bör stiftet få besluta om hur bidraget ska användas. Kyrkunderhållsbidraget skulle då användas där respektive stift anser att det gör mest nytta. Bidraget skulle, enligt stiftsstyrelsen, kunna användas för bidrag till församlingar och pastorat för att täcka kostnader för reparation och underhåll av kyrkor och andra fastigheter men det skulle även kunna användas för gemensamma upphandlingar, uppdatering av vård- och underhållsplaner, arbete med prioriteringsplaner eller för att anställa medarbetare med specialistkompetens. Genom stiftets uppdrag i samverkansfrågor får församlingar och pastorat del i denna kompetens, vilket bör bidra till ökad kvalitet och kostnadseffektivitet i fastighetsförvaltningen för hela stiftet. Stiftsstyrelsen påpekar också att stiftet måste finansiera sitt uppdrag som huvudman i samverkansfrågor i och med att det riktade församlingsbidraget inte längre utgår. Stiftens ekonomiska förutsättningar varierar, likaså status inom de olika verksamhetsområden som är aktuella för samverkan. Vilken verksamhet som prioriteras för samverkan varierar över tid och mellan stift. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anför att, även om kostnadsökningarna kan pareras genom samordnade upphandlingar och effektiviserad förvaltning, kommer den föreslagna bidragsvolymen inte att räcka på sikt. Man anser det därför vara bra att betänkandet öppnar för införandet av en särskild kyrkunderhållsavgift om så blir nödvändigt. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* vill betona vikten av att stiftet även tillåts att använda kyrkunderhållsbidraget till projekt avseende problematik som är gemensam för flera församlingar och pastorat och hänför sig till underhållet av kyrkobyggnader. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* menar att kyrkunderhållsbidraget är en del av kyrkunderhållsavgiften även om det presenteras som ett underhållsbidrag. Det lämnas osagt hur eventuell ombyggnad eller tillbyggnad av en kyrkobyggnad ska finansieras eftersom kyrkunderhållsbidraget endast avser underhåll. Man anser därför att det var mer lämpligt med kyrkobyggnadsbidraget. *Växjö stift* anser att bidraget bör kunna gå till både underhåll och viss drift. Man påpekar att det

t.ex. är viktigt med uppvärmning för att inte dra på sig onödiga kostnader för underhåll. *Farsta församling* anser att storleken på kyrkunderhållsbidraget bör utredas mera. Församlingen ställer sig frågande till om 100 miljoner kr är tillräckligt med tanke på de nya uppgifterna och menar att utredningens ambitionsnivå förefaller högre. *Danderyds församling* anser det fel att ytterligare subventionera kostnader för enskilda församlingar och att det måste gå att finansiera underhåll utifrån nuvarande system. *Malmö pastorat* framhåller att bidrag endast bör gå till de aktiva kyrkorna och inte till kyrkor som inte behövs. *Vara pastorat* anser att finansieringen av bidraget bör komma från uppkomna ackumulerade överskott på nationell nivå. Även *Saltsjöbadens församling* menar att finansieringen ska ske via avkastning från kapitalförvaltningen på den nationella nivån då församlingar och pastorat måste få behålla mer av sina intäkter för att kunna bedriva relevant verksamhet. *Ljusnarsbergs församling* ifrågasätter om inte beloppet bör indexeras och menar att det annars måste framgå hur, när och av vem beloppet kan ändras. *Länsstyrelsen Gävleborg* tycker det är mycket bra att örönmärkta medel för kyrkobyggnadsunderhåll fonderas och fördelas ut till församlingarna och påpekar att det kyrkoantikvariska ersättningssystemet förutsätter att Svenska kyrkan själv kompenserar för församlingarnas olika ekonomiska situation genom att kunna skjuta till medel till de församlingar som har svårt att klara egeninsatsen vid restaureringsarbeten. *Länsstyrelsen Kalmar län* framhåller att antikvariska riktlinjer bör kopplas till regelverket för ett kyrkunderhållsbidrag. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* ställer sig positiv till ett kyrkunderhållsbidrag som kan möjliggöra att mer omfattande renoveringsarbeten kommer till stånd och sakkunnig expertis anlitas. Man framhåller att, i de fall där kyrkunderhållsbidraget kombineras med kyrkoantikvarisk ersättning som en del av församlingens egeninsats, är det angeläget att bidraget utgår till kulturhistoriskt motiverade åtgärder. Man menar också att det är angeläget att prioritera strategiska dokument som olika utredningar, vårdplaner, anlitan av expertkompetens m.m. i bidragsgivandet. *Länsstyrelsen i Norrbotten* tycker att utredningen kan tolkas som att kyrkunderhållsbidraget ska användas för att möta kyrkoantikvarisk ersättning utifrån att församlingarna saknar medel till den egna insatsen. Länsstyrelsen menar att det också bör kunna användas till åtgärder på kyrkobyggnader där kyrkoantikvarisk ersättning inte är motiverat. *Länsstyrelsen i Stockholms län* tycker att kyrkunderhållsbidragets storlek bör ses över. Man menar att det, med hänsyn till kyrkornas komplexitet och varierande underhållsbehov, sannolikt behövs ett större bidragsbelopp. Länsstyrelsen Västerbotten anser att de rutiner som gäller för nuvarande kyrkobyggnadsbidrag bör kvarstå för kyrkunderhållsbidraget, dvs. att bidraget fördelas av stiftet efter ansökan från församlingar/pastorat och att berörda länsstyrelser ges tillfälle att yttra sig över ansökningarna. Man menar att det skulle säkerställa att bidrag inte ges till åtgärder som saknar tillstånd enligt kulturmiljölagen, samt att bidraget får största möjliga kulturmiljönytta. *Länsstyrelsen Gävleborg* påminner om att överenskommelsen mellan svenska kyrkan och staten om den kyrkoantikvariska ersättningen förutsätter en princip om inomkyrklig ekonomisk solidaritet och att inomkyrkliga medel ska kompensera ekonomiskt svaga församlingar för egeninsatsen i angelägna vårdinsatser. Även *Länsstyrelsen i Jönköpings län* pekar på att kulturmiljöansvaret bör kunna tillgodoses genom solidaritet mellan församlingarna.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Ansvar för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Inte minst riskerar det bli betungande för enheter på landsbygden och

glesbygden där en stor del av kyrkobyggnaderna är belägna och där antalet kyrkor i relation till antalet medlemmar är som störst. Detta förhållande har tidigare avsnitt lyfts fram som ett av skälen till att ha med en kyrkobyggnadskomponent i den obligatoriska kostnadsutjämnningen. I annan del av skrivelsen föreslås även att det ska bli möjligt att överlåta kyrkobyggnader till trossamfundet Svenska kyrkan. Mot bakgrund av den starka lokala förankring som dessa byggnader har, räknar kyrkostyrelsen inte med att detta ska bli en förstahandsåtgärd. Kyrkoordningens tidigare bestämmelser om kyrkobyggnadsbidrag avskaffades av 2006 års kyrkomöte. Kyrkobyggnadsbidraget har sedan dess istället räknats in som en delkomponent i det totala stiftsbidraget, där det således stått varje stift fritt att fördela dessa medel.

Det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning. Det är angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnaderna som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Det är här fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och även fråga om ett övergripande kyrkligt intresse.

Mot den här bakgrunden menar kyrkostyrelsen att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behöver öka. Det som idag kallas ”kyrkobyggnadsbidrag” ingår nu med 50 miljoner kronor som underlag för beräkningen av stiftsbidrag. Kyrkostyrelsen föreslår att det införs ett nytt kyrkounderhållsbidrag om sammanlagt 100 miljoner kronor. Detta bidrag ska fördelas mellan stiftet, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Det är således inte fråga om ett bidrag som stiftet fritt beslutar om vad det ska användas till. Bidraget bör därför inte ingå som en del i stiftsbidraget utan istället utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen avser att fördela kyrkounderhållsbidraget mellan stiftet på liknande sätt som kyrkobyggnadsbidraget idag fördelas inom ramen för stiftsbidraget. Det skulle innebära att större delen av bidraget fördelas efter den sammanlagda byggytan på kyrkorna i stiftet. En mindre del av bidraget fördelas med hänsyn till kyrktätheten, det vill säga antalet kyrkor i förhållande till antalet medlemmar i stiftet.

I den del av denna skrivelse som behandlar överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan föreslås att kyrkomötet ska kunna besluta om en kyrkounderhållsavgift. Tanken är att kyrkounderhållsavgiften bara ska tas ut om det finns behov av särskild finansiering, dels vad gäller kyrkobyggnader som överlåts till trossamfundet för förvaltning, dels av här föreslagna kyrkounderhållsbidrag. I första hand ska nämnda kostnader finansieras via avgiften till gemensam verksamhet (idag benämnd allmän utjämningsavgift) och inkomsterna från finansförvaltningen på nationell nivå. Kyrkounderhållsavgiften får en principiell betydelse i den meningen att den endast är avsedd att finansiera kostnader för kyrkorna, således inte exempelvis stiftsbidrag.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anser att nationell nivå bör ta fram riktlinjer och principer för nyckeltal som grund för fördelningen av kyrkounderhållsbidraget, som blir ett stöd till stiftet i handläggningen av bidraget. Stiftet menar att nuvarande nyckeltalslista som framställs av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Svenska kyrkan är otillräcklig som underlag vid bidragsgivning till åtgärder på kyrkor. Kyrkostyrelsen instämmer i detta. Nuvarande nyckeltalslista är alltför trubbig för att tjäna som underlag för stiftets fördelning av det nya kyrkounderhållsbidraget. Kyrkostyrelsen avser därför att ta fram en ny nyckeltalslista och anvisningar som, utifrån ovan nämnda syfte med kyrkounderhållsbidraget, ger stiftet bättre förutsättningar i sin fördelning av detta bidrag till församlingarna. Detta i en ordning

som även fortsättningsvis innebär att församlingen lämnar in ansökan om bidrag hos stiftet när underhållsåtgärder på kyrkobyggnaden blir aktuellt.

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift väcker frågan om det nya kyrkunderhållsbidraget kan användas till ombyggnader och tillbyggnader av kyrkor. Kyrkostyrelsen konstaterar att användningen av kyrkunderhållsbidraget, av de skäl som ovan angivits, är tänkt att användas till just underhåll av kyrkor. Ombyggnader och tillbyggnader av kyrkor bör därför inte finansieras med detta bidrag. Förändringar av kyrkomiljön av expansivt slag bör bäras av pastoratet eller församlingen utifrån det ekonomiska utrymme som i övrigt medges.

Växjö stift anser att kyrkunderhållsbidraget bör kunna användas till vissa driftskostnader då det är viktigt med uppvärmning för att inte dra på sig onödiga underhållskostnader. Kyrkostyrelsen menar att uppvärmningskostnaderna för kyrkan är av löpande karaktär och bör därför inte finansieras av bidrag, utan istället av intäkten från kyrkoavgiften.

Malmö pastorat framhåller att bidrag endast bör gå till kyrkor som används och inte till kyrkor som är överflödiga. Kyrkostyrelsen menar att det här rör sig om ett gemensamt ansvar för samtliga kyrkobyggnader som ägs av Svenska kyrkan. Därför ska kyrkunderhållsbidraget kunna användas till underhållsåtgärder på alla dessa kyrkobyggnader, oavsett användningen.

Ljusnarsbergs församling ifrågasätter om inte kyrkunderhållsbidraget bör indexeras och menar att det annars måste framgå hur, när och av vem beloppet kan ändras. Kyrkostyrelsen konstaterar att kyrkunderhållsbidraget, i likhet med övriga komponenter i utjämningsystemet, är en årlig budgetfråga för kyrkomötet att ta ställning till. Mot den bakgrunden lämpar sig inte kyrkunderhållsbidraget för en årlig indexuppräknings.

Länsstyrelsen i Kalmar län anser att antikvariska riktlinjer bör kopplas till regelverket för kyrkunderhållsbidrag. Kyrkostyrelsen avser att i kommande arbete med kyrkunderhållsbidraget närmare utveckla relationen mellan användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen, som helt utgår från kulturhistoriska överväganden, och användningen av det nya kyrkunderhållsbidraget.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anför att det även är angeläget att prioritera strategiska dokument som utredningar, vårdplaner, anlitande av expertkompetens med mera i bidragsgivandet. Enligt kyrkostyrelsen bör dock vårdplaner för kyrkorna även fortsättningsvis i huvudsak finansieras av kyrkoantikvarisk ersättning.

4.15 Avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag: Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
65 %	1 %	8 %

Stiftsstyrelsen i Lunds stift noterar att utredningen samtidigt föreslår att ordningen från före 2003 återinförs på området, innebärande att stiftet istället ska göra en årlig inbetalning av 50 procent av avkastningen från prästlönetillgångarna till nationell

nivå. Stiftsstyrelsen är generellt av den uppfattningen att ambitionen bör vara att minska penningströmmarna i utjämningsystemet och har såtillvida inte några problem med nuvarande ordning. *Visby stift* ser en risk att den lokala förankringen försvinner och menar att därmed kan incitamenten för god förvaltning försvagas. *Växjö stift* framhåller att genom att behålla avräkningen tydliggörs prästlönetillgångarnas ekonomiska betydelse för Svenska kyrkan. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* ifrågasätter den nya principen för fördelning av prästlönetillgångarnas utdelning. Stiftsstyrelsen finner ingen anledning att återgå till ett gammalt system. Man påpekar att idag medges stift som finner det lämpligt att avstå från en del av avkastningen, som i så fall tillfaller andelsägarna i enlighet med deras andelstal och att denna möjlighet försvinner med utredningens förslag. *Borrby, Hammenhögs och Stiby pastorat* menar att all utdelning från prästlönetillgångarna ska tillfalla de församlingar/pastorat som har andel i dem. *Bro församling* påpekar att idag gäller ”Samtidigt som vinstmedel av förvaltningen betalas ut till församlingarna får stiftet tillgodogöra sig särskild utjämningsavgift med högst samma belopp.” Denna regel anser församlingen ska vara kvar. Man föreslår att möjligheten att låta församlingarna få ut en större del av prästlönetillgångarna ska kvarstå, även om den endast utnyttjas i enstaka stift. Stiften bör besluta om hur medlen ska fördelas. *Nyköpings församling* anser att utdelningen ska vara solidarisk och att utdelningen från mindre goda år bör fördelas på alla nivåerna, lokalt, regionalt, nationellt.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår i likhet med utredningen att samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingar och pastorat som har andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna, betalar stiften in motsvarande belopp från prästlönetillgångarna till nationell nivå. Det innebär att motsvarande ordning som gällde före 2005 återinförs och att nuvarande ordning, där stiften får tillgodogöra sig hälften av denna utdelning samtidigt som avräkning för detta görs mot stiftsbidraget, upphör. Kyrkostyrelsen ser flera skäl till denna förändring. Prästlönetillgångarna och dess avkastning utgör en del av det kyrkliga och nationella utjämningsystemet. Detta faktum blir tydligare i en ordning där hälften av utdelningen också betalas in till nationell nivå. Vidare måste några stift under vissa förutsättningar enligt dagens ordning tänka på att betala ut avkastningen till destinatärer på tre olika nivåer inom Svenska kyrkan. Stift som tillgodogör sig avkastningen med ett belopp som överstiger stiftsbidrag brutto ska betala in mellanskillnaden till nationell nivå. Denna procedur behöver inte stiften tänka på i den nu föreslagna ordningen. Därutöver förekommer det i nuvarande system, att stiftet gör en så pass stor utdelning från prästlönetillgångarna att det i samband med fastställandet av definitiva stiftsbidrag framkommer att den nationella nivån under första halvan av året betalat ut mer stiftsbidrag till det aktuella stiftet än vad stiftet enligt det slutliga beskedet ska få totalt sett över hela året. I dessa fall har berörda stift fakturerats och betalat tillbaka överskjutande belopp i stiftsbidrag till nationell nivå. Även denna problematik upphör i och med den nu föreslagna ordningen.

Det är slutligen viktigt att notera, att denna förändring i sig inte får ekonomisk påverkan för någon ekonomisk enhet inom Svenska kyrkan då det här endast rör sig om en omdirigering av betalningsströmmar.

Stiftsstyrelsen i Västerås stift och Bro församling påpekar att idag får stift som finner det lämpligt avstå från en del av utdelningen till förmån för församlingar och pastorat i stiftet som har andelar i avkastningen. Denna möjlighet försvinner i och med den nu föreslagna ordningen. Kyrkostyrelsen är medveten om detta faktum men menar samtidigt att det torde finnas möjlighet att reglera ekonomiska mellan-

havanden mellan stiftet och församlingarna i stiftet på annat sätt än via utdelningen från prästlönetillgångar.

Borrby, Hammenhøgs och Stiby pastorat anser att all utdelning från prästlönetillgångarna ska tillfalla de församlingar och pastorat som har andelar i dem. Kyrkostyrelsen konstaterar att församlingarnas fastställda andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna varierar kraftigt runt om i landet. I exempelvis Stockholms stift finns det församlingar som saknar andelar i avkastningen. Samtidigt är det församlingarna i Stockholms stift som i hög utsträckning bidrar till utjämnings-systemet via omfördelning av kyrkoavgiften. En ordning enligt pastoratets förslag skulle således leda till att den ekonomiska solidariteten mellan enheterna inom Svenska kyrkan minskar. Det skulle även innebära ett stort bortfall av intäkter för den gemensamma verksamhet som bedrivs på nationell nivå.

4.16 Genomförande av förslagen rörande ekonomisk utjämning

Kyrkostyrelsens förslag: Förändringen av utjämningsystemet avseende församlingar och pastorat och av stiftsbidragen genomförs successivt åren 2018–2021.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
71 %	7 %	11 %

Luleå stift anser att en fyraårig genomförandeperiod är för kort. Denna period bör omfatta minst två mandatperioder d.v.s. åtta år. Man menar att detta gäller även om förslaget justeras i enlighet med de angelägna ändringsförslag som *Luleå stift* har framfört. Som motiv för en längre införandeperiod anför man att för *Luleå stifts* enheter innebär utredningens förslag dramatiskt försämrade ekonomiska förutsättningar. Bidragen till *Luleå stift* minskar med 50 miljoner, eller 62 procent. Inget annat stift är i närheten av sådana effekter. I övriga stift som får kännas vid en minskning rör det sig om några få miljoner. De flesta stift får en ökning av dessa bidrag, vilket till största delen ”finansieras” av *Luleå stifts* minskning. Den sammantagna effekten för *Luleå stift* och dess församlingar blir en intäktsminskning med 29 miljoner. Stiftets möjlighet att lämna strukturstöd till församlingarna (idag 38 miljoner) äventyras, vilket kommer att ge dramatiska effekter även på församlingsnivå. Nuvarande bidragsfördelning grundas på tidigare beslut som fattats av kyrkomötet och andra organ på nationell nivå. De föreslagna förändringarna hänförs till förhållanden och beslut som inte kunnat förutses eller påverkas av stiftet och dess församlingar. Det kan därför inte anses att stiftet och församlingarna själva ha försatt sig i den bekymmersamma situation som nu kan uppstå. Detta förhållande talar, enligt stiftet, starkt för att en längre övergångstid medges. *Skara stift* tillstyrker förslaget men anser att vissa bidrag bör utgå redan år 2017 i syfte att skapa goda förutsättningar för bemanning och organisering av stiftens utökade uppdrag enligt utredningens förslag år 2018. *Växjö stift* anser att genomförandetiden bör vara kortare men att bidrag ska kunna utgå till pastorat och församlingar som drabbas av kraftig minskning. Bidrag utgår 2018–2021. Detta bidrag behovsprövas av stiftet. Förändringen bör utvärderas senast 2023 och med denna skisserade modellen blir det

flera års prövande av det nya systemet som kan utvärderas. Annars finns, enligt domkapitlet, en risk att man inte kan se helheten av påverkan av de förändringar som införs. *Malå-Sorsele pastorat* anser att en fyraårig genomförandeperiod är för kort. Pastoratet förordar en åttaårig genomförande period. Man framhåller att för glesbygds-pastorat med stor procentuell kyrkotillhörighet men med få invånare medför utredningen i de allra flesta fall negativa förändringar och en väl tilltagen omställningstid är därför nödvändig. *Nosaby församling* framhåller vikten av att utbilda de nyvalda inför omställningen. *Västerås pastorat* anser att genomförandetiden kan kortas till två år med en koppling till en utvärdering av förändringarna efter ytterligare tre år. Man menar att genomförandet även måste ses i relation till de lokala effekterna av den nationellt gemensamma begravningsavgiften som riksdagen beslutat om.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

De förändringar i det ekonomiska utjämningsystemet och av stiftsbidragen som föreslås i denna skrivelse får ekonomiska konsekvenser för församlingar, pastorat och stift som dessa behöver få tid att anpassa sig till. Det nuvarande utjämningsystemet infördes successivt under en fyraårig övergångsperiod mellan åren 1997–2000. Kyrkostyrelsen föreslår att samma ordning ska gälla nu och att det nya utjämnings-systemet successivt ska träda i kraft under perioden 2018–2021, där det nya systemet får fullt genomslag från och med år 2021. Vad beträffar den obligatoriska utjämnings-systemet föreslås vidare att övergångsperioden regleras genom särskilda övergångsbestämmelser i kyrkoordningen. För stiftsbidragen går det inte att på motsvarande sätt i kyrkoordningen reglera övergången till en ny modell för fördelning. Kyrkostyrelsen avser dock att hantera stiftsbidraget på motsvarande sätt som genom övergångsbestämmelser i kyrkoordningen ska gälla för församlingar och pastorat. Beträffande kyrkounderhållsbidraget föreslås att bestämmelserna om detta träder i kraft fullt ut första året 2018. Som en följd av detta kommer samtidigt hela det belopp om 50 miljoner kronor avseende kyrkobyggnadsbidrag, som ingår i stiftsbidragets nuvarande modell för stiftsbidrag, i sin helhet att avskaffas första året 2018.

4.17 Ekonomiska konsekvenser av ändringar i utjämningsystemet

Förslagen om ändringar i utjämningsystemet som kyrkostyrelsen lägger fram i denna skrivelse får ekonomiska konsekvenser i större eller mindre utsträckning för i stort sett alla organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det som redovisas nedan utgår från ekonomiska konsekvenser för nationell nivå.

Utjämnings för församlingar och pastorat

I den obligatoriska utjämnings-systemet införs två bidragskomponenter som innebär nya kostnader på nationell nivå. Övriga komponenter i utjämnings-systemet innebär omfördelningar som naturligtvis är av betydelse för församlingars och pastorats budgetar men som inte sammantaget medför några egentliga kostnader. Ur ett budgetperspektiv bör noteras att kyrkostyrelsens förslag innebär ett successivt införande av förändringarna i utjämnings-systemet under en fyraårsperiod. Det är först år 2021 som det nya utjämnings-systemet får fullt genomslag.

Diakonibidrag	50 miljoner kronor
Glesbygdsbidrag	45 miljoner kronor
Ökad kostnad	95 miljoner kronor

Stiftsbidrag

Kostnaderna för stiftsbidraget i gällande utformning och omfattning kan beskrivas på olika sätt, netto eller brutto. I nettokostnaden ingår inte den utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångarna som stiftens idag får tillgodoräkna sig direkt (särskild utjämningsavgift). Bruttokostnaden avser hela bidraget, inklusive denna utdelning. Eftersom avsikten är att den i fortsättningen ska betalas in av stiftens till trossamfundet som helhet är utgångspunkten här bruttokostnaden.

Kostnad nuvarande stiftsbidrag	460 miljoner kronor
Kostnad nytt stiftsbidrag	
Grundbidrag	156 miljoner kronor
Fördelat per medlem	155 miljoner kronor
Stiftens arbete med fastighetsfrågor	50 miljoner kronor
<i>Summa nytt stiftsbidrag</i>	<i>361 miljoner kronor</i>
<i>Minskad kostnad</i>	<i>– 99 miljoner kronor</i>

Den minskade kostnaden för det samlade stiftsbidraget motsvarar i stort sett det så kallade ytabidraget som finns med i nuvarande beräkning av stiftsbidrag.

Kyrkunderhållsbidrag

I den hittills använda metoden för att beräkna det totala stiftsbidraget finns 50 miljoner kronor som har sin bakgrund i tidigare kyrkobyggnadsbidrag. I huvudsak torde stiftens använda motsvarande summa för bidrag till församlingar och pastorat. I princip har detta dock bara varit fråga om en beräkningsmetod hos kyrkostyrelsen av ett bidrag som stiftens fritt förfogar över. Här tas hela det nya och ändamålsbestämda kyrkunderhållsbidraget upp som en ny kostnad. I detta fall finns ingen övergångsbestämmelse. Det innebär att hela beloppet enligt vårt förslag betalas ut från år 2018.

Kyrkunderhållsbidrag	100 miljoner kronor
<i>Ökad kostnad</i>	<i>100 miljoner kronor</i>

Samlad översikt av kostnader och finansiering

De tillkommande kostnader som vi har redovisat ovan är följande:

Diakonibidrag	50 miljoner kronor
Glesbygdsbidrag	45 miljoner kronor
Kyrkunderhållsbidrag	100 miljoner kronor
<i>Ökade kostnader</i>	<i>195 miljoner kronor</i>

Frigjorda medel från det som hittills har gällt och som bidrar till finansiering av tillkommande kostnader är följande:

<i>Minskade kostnader för stiftsbidrag</i>	<i>– 99 miljoner kronor</i>
<i>Återstående finansieringsbehov</i>	<i>96 miljoner kronor</i>

Det ytabidrag (97 miljoner kronor) som finns med i nuvarande beräkning av stiftsbidrag och som ska avvecklas motsvarar i storlek i stort sett de tillkommande glesbygds- och diakonibidragen (sammantaget 95 miljoner kronor). Det återstående finansieringsbehovet om 96 miljoner kronor motsvarar i stort sett det nya kyrkunderhållsbidraget om 100 miljoner kronor och påverkas inte av att det i övrigt sker en successiv förändring under en införandeperiod.

5 Utvärdering

5.1 Utvärdering av arbetet med en effektiviserad fastighetsförvaltning

Kyrkostyrelsens förslag: En utvärdering av hur beslut om och inriktningen av arbetet med en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska läggas fram till 2023 års kyrkomöte. Det ska göras en granskning av vilka åtgärder som har vidtagits av församlingar och pastorat, stiftet samt kyrkostyrelsen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
70 %	12 %	5 %

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift menar att det även efter 2023 är nödvändigt med återkommande uppföljning och utvärdering. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anser att det är bra att redan från början besluta om att en utvärdering ska genomföras, med förhoppningen om att på så vis minska behovet av detaljerade bestämmelser. Stiftsstyrelsen varnar dock för att utvärderingen, som väl till stor del kan väntas handla om insamling av statistik, kommer att hos församlingar/pastorat upplevas som ännu en ovälkommen pålaga. Stiftsstyrelsen menar vidare att det är riktigt att i detta skede hålla nere mängden av detaljerade bestämmelser, även om konsekvensen blir att betänkandets förslag i hög grad blir en viljeyttring, medan genomförandet lämnas åt kyrkokansliet och stiftskanslierna. Risken med detta är, enligt stiftsstyrelsen, att de konkreta resultaten kommer att dröja och praxis utvecklas på väldigt olika sätt mellan stiftet, och stödet till församlingar/pastorat blir för litet och kommer för sent. *Domkapitlet i Skara stift* anser att föreslagen tidpunkt 2023 för utvärdering av de åtgärder som föreslås är för tidigt om endast ett tillfälle för utvärdering ska äga rum. Däremot kan, enligt domkapitlet, 2023 vara ett lämpligt första tillfälle för kontinuerlig utvärdering under en längre tid. *Domkapitlet i Strängnäs stift* ser det som självklart att det sker en utvärdering av genomförandet av föreslagen och ifrågasätter inte tidpunkten 2023. Däremot konstaterar domkapitlet att utredningen i väldigt korta ordalag beskriver behovet av utvärdering och vad en sådan innebär. Domkapitlet anser att en utvärdering behöver vara planlagd redan när föreslagen träder i kraft och menar att det i utredningen borde ha funnits mer omfattande resonemang angående hur en utvärdering ska systematiseras. Domkapitlets uppfattning är vidare att utvärderingen behöver kompletteras med en mer djuplodande uppföljning, som sker löpande. Uppföljningen ska syfta till att se hur kostnadsutvecklingen ser ut och ge möjlighet att även innan år 2023 kunna göra justeringar i regelverket eller göra förändringar i hur resurser prioriteras i arbetet att minska fastighetskostnaderna för Svenska kyrkan. Även *Visby stift* och *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* anser att det bör ske en löpande utvärdering. *Stiftsstyrelsen i Västerås* menar vidare att en kontrollpunkt 2023 är bra, men att kontinuerlig uppföljning bör införas redan från år 2020. Man påpekar att erfarenhetssiffror och jämförelsetal tar tid att bygga upp och kvalitetssäkra, och menar att det inte finns anledning att dröja. Om 2023 blir den första skarpa utvärderingen bör den, enligt stiftsstyrelsen, sedan följas upp var 5:e år med ny större genomlysning. *Länsstyrelsen i Örebro län* menar att frågan om uppföljning bör utredas vidare. Enligt

länsstyrelsen kan uppföljning ske på olika sätt och på olika nivåer. Det kan mycket väl handla om en kontinuerlig uppföljning. Samrådsgrupperna kan här ges en tydlig roll då det genom dem finns en etablerad och väl fungerande samverkan mellan Svenska kyrkan och länsstyrelserna. *Länsstyrelsen i Stockholms län* bedömer att uppföljning bör ske kontinuerligt. Förslaget bör utredas vidare och omfatta uppföljning på de olika nivåerna, och där det är motiverat, i samråd med staten. *Länsstyrelsen i Västmanlands län* anser att uppföljningen måste delas upp på två frågeställningar, dels hur arbetet med en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts, dels vilka effekter den nya fastighetsförvaltningen har fått. En utvärdering kring den första frågan anser länsstyrelsen kan läggas fram 2023 medan den andra frågan måste följas upp vid en senare tidpunkt då systemet har varit i bruk en tid så att konsekvenser och tendenser kan utvärderas.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som utredningen anført är det angeläget att ett beslut om effektivare fastighetsförvaltning följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt efter en viss tid. En sådan utvärdering bör ske på alla nivåer och kan minska behovet av detaljerade bestämmelser. Det går naturligtvis att diskutera när i tiden en sådan utvärdering bäst görs. En del remissinstanser anser att den tidpunkt utredningen föreslagit, att utvärderingen ska redovisas till kyrkomötet 2023, ligger för långt fram i tiden medan andra remissinstanser anser att den ligger för nära i tiden. Som kyrkostyrelsen ser på saken är det naturligt att arbetet med effektivare fastighetsförvaltning kontinuerligt följs upp och utvärderas redan från början, såväl nationellt som i stiftet och i församlingar/pastorat. Det ligger i sakens natur att man redan från början försöker dra lärdomar av det man gör och utvärdera om man skulle kunna bli mer effektiv genom att arbeta på något annat sätt. Detta innebär dock inte att kyrkostyrelsen årligen måste redovisa till kyrkomötet vilka erfarenheter man dragit och vilka effekter man uppnått. En sådan grundlig utvärdering bör inte göras innan arbetet har bedrivits under ett antal år. Enligt kyrkostyrelsen är den tidpunkt utredningen föreslagit lämplig för en sådan större utvärdering och redovisning till kyrkomötet. I samband med att redovisning sker 2023, ges kyrkomötet också möjlighet att ta ställning till om ytterligare utvärdering och redovisning är önskvärd längre fram i tiden. En sådan senare redovisning kan, som anförs från Länsstyrelsen i Västmanlands län, avse de långsiktiga effekterna och konsekvenserna av den effektiviserade fastighetsförvaltningen.

De farhågor som Stiftsstyrelsen i Linköpings stift reser kring att de konkreta resultaten dröjer, att praxis utvecklas olika i olika stift och att stödet till församlingar och pastorat blir för litet är, som kyrkostyrelsen ser det, sådant som kan fångas upp av utvärderingar, såväl kontinuerliga som den mera grundläggande som kyrkostyrelsen föreslår ska redovisas till kyrkomötet 2013, för att därefter rättas till.

Även om det ur flera aspekter kan vara önskvärt att ha utvärderingen planlagd redan när beslut fattas om en mer effektiv fastighetsförvaltning är det, enligt kyrkostyrelsen, inte möjligt att här beskriva vad utvärderingen i detalj ska avse och hur den ska systematiseras. Planeringen av utvärderingen får bli en fråga för överläggningar mellan i första hand stiftet och kyrkostyrelsen. I de delar där frågor kring det kyrkliga kulturarvet aktualiseras torde det också, som Länsstyrelsen i Örebro län framhåller, kunna bli aktuellt att ge den centrala och de regionala samrådsgrupperna för det kyrkliga kulturarvet en roll i utvärderingsprocessen.

5.2 Utvärdering av förslagen kring kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag: En utvärdering av hur de förslag rörande hanteringen av kyrkobyggnader som kyrkostyrelsen nu lägger fram har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Utredningen har inte föreslagit att effekterna av förslagen rörande kyrkobyggnader ska följas upp. Kyrkostyrelsen anser emellertid att det behöver göras en utvärdering av förslagen även i denna del. Det är, enligt kyrkostyrelsen, viktigt att följa upp t.ex. i vilken utsträckning förslaget om möjlighet till överlåtelse av en kyrkobyggnad till trossamfundet har utnyttjats och vad detta har inneburit för den församling eller det pastorat som överlämnat kyrkan, för trossamfundet som ägare och för stiftet som förvaltare ur ekonomiskt, praktiskt och pastoralt hänseende. I detta ligger t.ex. att det behöver följas upp vilken påverkan en överlåtelse till trossamfundet har fått på de överlåtande enheternas ekonomiska ställning på såväl kort som lite längre sikt och utvärdering av huruvida stiftens resurser varit tillräckliga för att förvalta överlåtna kyrkobyggnader. Även trossamfundets finansieringsbehov i anledning av förslagen och huruvida kyrkomötet beslutat att kyrkounderhållsavgift får tas ut samt, om uttag av kyrkounderhållsavgift i så fall har haft någon påverkan på benägenheten att överlåta kyrkobyggnader till trossamfundet, bör naturligtvis omfattas av utvärderingen. Utvärderingen bör också innefatta en analys av vad det innebär i konkret fromhetsliv att en kyrkobyggnad inte längre ägs och fritt kan disponeras av den lokala församlingen.

Kyrkostyrelsen har, som framgått ovan, bedömt att det inte torde finnas behov av att införa en reglering i kyrkoordningen för att möjliggöra ett återtagande av en överlåten kyrkobyggnad. Utvärderingen bör emellertid omfatta även frågan i vilken utsträckning sådana önskemål framkommit från den lokala församlingen. Likaså bör utvärderingen omfatta vilka ställningstaganden kyrkostyrelsen gjort när det gäller att ta emot en kyrkobyggnad och på vilka grunder kyrkostyrelsen inte varit beredd att ta emot en kyrkobyggnad för det fall denna situation inträffat.

Det är också viktigt att följa upp vad förslaget inneburit i kulturarvshänseende. Inte minst är det viktigt att se om, och i så fall i vilken utsträckning, tillgängligheten till det kyrkliga kulturarvet påverkats av en överlåtelse till trossamfundet. Det bör också belysas hur samarbetet med de antikvariska myndigheterna fungerat samt hur de kulturhistoriskt värdefulla inventarierna hanterats i olika överlåtelsesituationer. Vidare bör det följas upp och återrapporteras till kyrkomötet hur de överläggningar med de antikvariska myndigheterna som kyrkostyrelsen förutskickat, fallit ut.

I utvärderingen bör även ingå en granskning av hur den nya ordningen för att ta ett kyrkorum ur bruk har fungerat såväl beträffande kyrkor som ägs lokalt som kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet samt en utvärdering av hur bestämmelserna om upplåtelse av kyrkorummet i en av trossamfundet ägd kyrkobyggnad fungerat.

I likhet med vad som sagts ovan rörande utvärderingen av förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning bör en kontinuerlig utvärdering av förslagens effekter göras medan en mera grundlig och systematisk utvärdering bör anstå några år. Enligt kyrkostyrelsens mening kan det vara lämpligt att en sådan mer grundlig utvärdering redovisas till kyrkomötet 2023. I samband med att redovisning sker 2023, ges kyrkomötet också möjlighet att ta ställning till behovet av ändringar i de nu föreslagna bestämmelserna samt om ytterligare utvärdering och redovisning är önskvärd längre fram i tiden.

5.3 Utvärdering av förslaget till förändrat utjämnings-system

KsSkr 2016:6

Kyrkostyrelsens förslag: En utvärdering bör göras av vilka effekter det nya utjämningsystemet fått på makronivå och hur väl systemet uppfyller de mål som är satta. Utvärderingen ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Även förslaget till förändrat utjämningsystem bör enligt kyrkostyrelsen följas upp och utvärderas efter en tid. Utredningen har låtit genomföra ett antal testberäkningar på utfallet av det nya utjämningsystemet i relation till det nuvarande vilka redovisas i bilaga 10 till betänkandet. Av dessa kan utläsas hur utfallet av det nya systemet kan antas bli i minskade respektive ökade intäkter för varje pastorat och församling som inte ingår i pastorat. Det är inte i första hand detta rent ekonomiska utfall som en utvärdering bör redovisa. Kyrkostyrelsen kan – och kommer att – löpande följa upp det ekonomiska utfallet och vid behov göra vissa justeringar.

Kyrkostyrelsen menar dock att det också kan vara värdefullt att brett följa upp och utvärdera vilka effekter det nya systemet haft när det gäller måluppfyllelse på makronivå. Det bör t.ex. utvärderas om det nya systemet på ett tillfredsställande sätt har förmått bidra till att ge alla församlingar ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och att ta ansvar för sina kyrkobyggnader. När det gäller den del som handlar om församlingarnas förmåga att fullgöra sin grundläggande uppgift är det särskilt intressant att utvärdera vilken effekt de nya komponenterna i utjämningsystemet, utjämning för andelen barn av befolkning och utjämning på grund av särskilda behov av diakonala insatser, haft. När det gäller ändringen av kyrkobyggnadskomponentens utformning och omfattning kan det, enligt kyrkostyrelsen, vara särskilt intressant att se hur dessa förändringar, tagna tillsammans med de förändringar som föreslås beträffande en effektiviserad fastighetsförvaltning och möjligheten att överlåta övertaliga kyrkor för gemensamt ägande genom trossamfundet, bidragit till att mildra effekterna av kostnadsutjämningskonstantens avskaffande.

Det nya utjämningsystemet som kyrkostyrelsen nu föreslår ska införas successivt under en fyraårig övergångsperiod och kommer inte att få fullt genomslag förrän 2021. Mot denna bakgrund torde det inte vara meningsfullt att utvärdering görs och rapporteras alltför snart. Enligt kyrkostyrelsens mening bör det nya systemet få vara i full kraft under en mandatperiod innan utvärdering sker. Kyrkostyrelsen föreslår därför att utvärdering ska göras först efter mandatperioden 2022–2025 löpt ut och redovisas till kyrkomötet 2027.

6 Ersättning för kyrkliga handlingar

6.1 Överväganden och förslag

Kyrkostyrelsens förslag: Inga ändringar görs i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kostnader för kyrkliga handlingar (Clearing). Det bör dock bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Beslut om detta får fattas av kyrkostyrelsen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna

Första stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
88 %	4 %	4 %

Andra stycket

<i>Ja</i>	<i>Efter viss justering</i>	<i>Nej</i>
85 %	2 %	4 %

Stiftsstyrelsen i Uppsala stift påtalar att clearingavgiften är för låg i förhållande till vad det kostar att anställa t.ex. en pensionerad präst vid enstaka tillfällen. *Lövestads församling* menar att clearingsystemet behöver genomlysas i en särskild diskussion då det drabbar några församlingar mer än andra, både som intäkt och som kostnad. *Sigtuna församling* menar att även Svenska kyrkans utlandsförsamlingar bör omfattas av clearingsystemet. *Skanör-Falsterbo församling* anför att om ingen ändring i utjämningsystemet görs för s.k. turistförsamlingar med hög belastning för sommarboende och kyrkliga handlingar så måste ändringar för clearing genomföras. Man menar också att clearingbeloppen behöver höjas väsentligt.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anför att KOB-systemet har tillkommit på kyrkokansliets initiativ och inte utifrån ett lokalt upplevt behov. Man menar att systemet har medfört dubblerade administrativa rutiner för kund- och leverantörsfakturor och att det dessutom saknar vissa funktioner. I syfte att utforma enkla rutiner och effektivt gemensamt stöd bör, enligt stiftsstyrelsen, en särskild översyn göras av KOB-systemet varefter systemet bör inkorporeras i GAS ekonomi. *Gävle pastorat* menar att förslaget skulle gynna alla parter. Man framhåller att hantering av pappersfakturor tar mycket tid och blir därmed väldigt dyrt både för fakturerande och betalande församling. *Nyköpings församling* anser det negativt om ingen valmöjlighet ges för särskilda omständigheter. *Sorunda församling* anser att systemet i stället ska göras så användarvänligt och bra att församlingarna frivilligt väljer att använda det. *Växjö pastorat* anser att Svenska kyrkan borde använda bankernas system istället för att utveckla ett eget internt. Man menar att det finns en risk att kyrkan endast har en leverantör av ekonomisystem i framtiden.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen konstaterade i sina direktiv till utredningen att i en situation där alla möjligheter att minska administrativa kostnader behövde prövas, borde det även övervägas om den inomkyrkliga clearingen för kyrkliga handlingar kunde hanteras på ett annat och enklare sätt och vilka konsekvenser detta i så fall kan få för synen på relationen mellan kyrkans medlemmar och vigningstjänsten. Utredningen fick därför direktiv att överväga effektiviteten med nuvarande clearingsystem för

kyrkliga handlingar och dess möjliga inkorporering i utjämningsystemet, samt i förekommande fall föreslå former för en sådan.

Utredningen konstaterar i sitt betänkande att man inte funnit någon bra alternativ uppbyggnad av systemet med ersättning för kyrkliga handlingar. Man menar att det inte finns förutsättningar att inkludera clearingsystemet i det ekonomiska utjämningsystemet på ett bra sätt som skulle kunna vinna allmän acceptans. Att göra så skulle kräva schabloniseringar som, utifrån hittills vunna erfarenheter, sannolikt skulle komma att leda till nya diskussioner om orättvisor i många enskilda fall. Kyrkostyrelsen instämmer i den bedömning utredningen gjort och lägger därför inte fram något förslag till ändring av kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kyrkliga handlingar.

Som utredningen framhåller får det dock förutsättas att en hantering av fakturorna elektroniskt via kollekt- och betalssystemet (KOB) innebär en viss förenkling och även en minskning av kostnaderna för hanteringen. Det bör därför bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Bestämmelser om detta hör dock inte hemma i kyrkoordningen utan bör regleras genom beslut av kyrkostyrelsen som enligt 42 kap. 12 § i kyrkoordningen får utfärda närmare bestämmelser om den ersättning som utgår enligt 8–11 §§ i samma kapitel.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift har anfört synpunkter på KOB-systemets funktionalitet och Sorunda församling menar att KOB-systemet bör göras så användarvänligt att alla frivilligt vill använda det. Enligt kyrkostyrelsen är KOB-systemets funktionalitet och användarvänlighet en viktig och prioriterad fråga. Det bedrivs också ett kontinuerligt arbete med att förbättra systemets funktionalitet och användarvänlighet. Under hösten 2015 har användargränssnittet och funktionaliteten förbättrats vilket av många församlingar upplevs ha ökat systemet. Kyrkostyrelsen ser däremot inte i dagsläget något behov av att göra en större systemöversyn.

Nyköpings församling menar att det bör ges en valmöjlighet för särskilda omständigheter. Kyrkostyrelsen har svårt att se vilka särskilda omständigheter som skulle kunna motivera en hantering med pappersfaktura i stället för en elektronisk hantering och anser det därför inte finnas skäl att göra något undantag för särskilda omständigheter.

Tanken med clearingsystemet är att ge förrättningsförsamlingen täckning för de kostnader som uppstår i samband med den kyrkliga handlingen. Sett i ljuset av detta bör det inte kunna uppstå några större förluster för församlingar med hög andel säsonsboende. Clearingbeloppen bygger på bl.a. aktuell lönestatistik från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och blir därmed med nödvändighet schablonbelopp som kanske inte i varje enskilt fall motsvarar verkliga kostnader. En annan sak är att de belopp som ska utgå regelbundet behöver ses över och så sker också genom att kyrkostyrelsen fastställer nivån på clearingbeloppen årligen. Kyrkostyrelsen lämnar därför i detta sammanhang inget förslag rörande nivåerna.

När det gäller möjligheten att integrera utlandsförsamlingarna i systemet med clearing av kostnader för kyrkliga handlingar konstaterade kyrkostyrelsen i sin skrivelse 2012:5, *Strukturfrågor* att det fanns alltför många oklarheter inom olika områden för att det skulle vara möjligt att ta ett sådant steg. Kyrkostyrelsen finner inte skäl att idag göra en annan bedömning. Bland annat medför lagregleringen kring hanteringen av personuppgifter att det är svårt att ge församlingarna i länder utanför EU åtkomst till kyrkobokföringssystemet och KOB.

När det gäller det Växjö pastorat anfört om att i stället använda bankernas system vill kyrkostyrelsen framhålla att de största betalflödena mellan kyrkliga enheter görs inom kyrkkontot genom att betalningar dras av från kyrkoavgiften i

KOB. Det innebär att pengarna stannar inom Svenska kyrkan. Om Svenska kyrkan skulle använda bankgiro eller postgiro för alla inomkyrkliga betalningar skulle såväl administration som kostnader öka.

7 Kyrkoordningskommentarer

3 kap. Kyrkofullmäktige

2 §

I denna paragraf regleras bara hur beslut fattas om församlingens eller pastoratets lokalförsörjningsplan. Den ska fastställas av kyrkofullmäktige som högsta beslutande organ. Grundläggande bestämmelser om att det ska finnas en lokalförsörjningsplan finns i den nya 47 kap. 12 §.

Ordningen i vilken kyrkofullmäktiges olika uppgifter räknas upp motiveras inte av de olika uppgifternas dignitet. Placeringen av beslut om lokalförsörjningsplan som andra punkt i uppräkningsordningen av kyrkofullmäktiges uppgifter hör samman med dess långsiktiga karaktär. Mål och riktlinjer för verksamheten som kommer i den tredje punkten är i regel kopplade till budget på ett och tre år. I relation till detta är fastställande av lokalförsörjningsplan ett mer övergripande beslut.

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

3 §

Genom ändringar i 6 kap. 4 § i kyrkoordningen vilka trädde i kraft den 1 januari 2014 anges där att stiftet ska främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen. Som en konsekvens av detta bör också uttryckligen framgå av kyrkoordningen att kyrkostyrelsen, vid sidan av att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingens liv, också ska stödja stiftens arbete för utveckling av en god förvaltning i församlingar och pastorat. Detta sker redan i stor utsträckning och på olika områden såsom administration och ekonomi- och fastighetsförvaltning. På det sättet kan sägas att ändringen i 3 § inte egentligen medför något nytt utan mer bekräftar och legitimerar det som redan tillämpas. Ändringen i bestämmelserna har som en bakgrund förslaget om en effektiviserad fastighetsförvaltning. Vilka uppgifter som från tid till annan är mest angelägna är en fråga för stiftsstyrelser och kyrkostyrelsen att gemensamt pröva.

40 kap. Kyrkobyggnader

7 §

I avsnitt 3.3 motiveras att beslut enligt 7 § inte längre ska gälla att ta en kyrkobyggnad ur bruk utan ska avse att ta ett kyrkorum ur bruk. Någon annan ändring görs inte i denna paragraf.

8 §

Även ändringarna i 8 § behandlas närmare i avsnitt 3.3 Utöver att bestämmelsen inte längre avser bara kyrkobyggnader utan alla kyrkorum är det fråga om ändringar i beslutsordningen.

Bestämmelserna i första stycket innebär att beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk fattas i en dialog mellan församlingen eller pastoratet och stiftet. Det finns på det sättet, även om detta inte är direkt reglerat, en koppling till de nya bestämmelserna i 57 kap. 5 § om att det i församlingsinstruktionen ska finnas en redovisning för den huvudsakliga användningen av kyrkorna när det finns flera kyrkor i en församling. När det sägs att det ska ske samråd med stiftsstyrelsen före ett beslut om att ta ett

kyrkorum ur bruk är det fråga om ett beslut enligt 7 §. Det får förutsättas att det är fråga om en process över viss tid när ett beslut av detta slag ska fattas. I en sådan process görs naturligtvis vissa preliminära ställningstaganden. Därför talas i bestämmelserna om vad som ska ske när det finns ett förslag om att ta ett kyrkorum ur bruk. I det skedet ska stiftsstyrelsen ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. De som ska yttra sig bör ha ett förslag att ta ställning till. Det ska vara ett förslag som läggs fram av församlingen eller pastoratet även om det också har skett ett samråd med stiftsstyrelsen. När det här talas om stiftsstyrelsen finns full frihet för styrelsen att delegera samrådsförandet på det sätt man finner lämpligt. Yttranden inhämtas som underlag för församlingens eller pastoratets beslut enligt 7 § och för stiftsstyrelsens beslut om fastställelse enligt 8 § andra stycket. Strävan bör vara att hantera ärendet så att både det lokala beslutet och stiftsstyrelsens beslut snarast har karaktären av att bekräfta ett gemensamt ställningstagande. I avsnitt 3.3 behandlas också förslaget att det inte längre ska anges att stiftsstyrelsen ska fastställa ett beslut om det inte finns synnerliga skäl mot detta.

I det nya *tredje stycket* anges vad som gäller om en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan enligt 10 §. Om en sådan överlåtelse sker ska alltså inte församlingen eller pastoratet besluta att ta kyrkorummet ur bruk.

10 §

Bestämmelserna är nya och behandlas närmare i avsnitt 3.4.

11 §

Bestämmelserna är nya och har tillkommit som följd av bestämmelserna i 10 §. De behandlas närmare i avsnitt 3.4.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

3 §

I nya 40 kap. 10 § föreslår vi att en kyrkobyggnad ska kunna överlåtas till trossamfundet Svenska kyrkan. Gällande bestämmelser om upplåtelse av kyrka är utformade med utgångspunkt från att de avser sådana kyrkor som ägs av församlingarna. När det kan komma att finnas kyrkor som har överlåtits till trossamfundet behöver det tydliggöras att bestämmelserna i 41 kap. 3 § andra stycket avser församlingarnas kyrkor.

När det här talas om församlingskyrka avses alla kyrkor som ägs eller förvaltas av församlingar eller pastorat. Begreppet ”församlingskyrka” infördes i 1992 års kyrkolag med en delvis annan betydelse. Det skulle fastställas vilken eller vilka av församlingens kyrkor som var församlingskyrkor. Dessa kyrkor var församlingen skyldig att ha kvar. Detsamma gällde inte för kyrkor som inte betecknades som församlingskyrkor. När kyrkoordningen infördes valde man att inte använda begreppet församlingskyrka eller att ha några bestämmelser om kyrkor av olika karaktär. När vi inför begreppet församlingskyrka är det alltså fråga om att tydliggöra att det finns särskilda bestämmelser som avser de kyrkor som ägs och förvaltas av församlingar och pastorat och särskilda bestämmelser, nya 10 §, som gäller kyrkor som har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan.

Bestämmelserna om upplåtelse av kyrka kan primärt sägas gälla upplåtelse av invigda kyrkorum. Kriterierna i 3 § första stycket för när en kyrka får upplåtas är skrivna med utgångspunkt just från vad som gäller för bruket av ett kyrkorum. När det är fråga om upplåtelse av kyrka gäller det i regel inte bara att kunna ha tillgång till det direkta kyrkorummet utan även andra angränsande rum såsom till exempel en

sakristia. Därför finns anledning att även fortsättningsvis tala om upplåtelse av kyrka.

Rubriken närmast före 3 a §

En ändring har gjorts av rubriken som avser bestämmelserna i 3 a – 8 §§. Ordet ”kyrka” har ändrats till ”församlingskyrka”. Motiv för och innebörden av ändringen tas upp i kommentaren till 3 §.

10 §

Bestämmelserna om att domkapitlet ska besluta om upplåtelse av en kyrka som har överlåtit till trossamfundet Svenska kyrkan behandlas i avsnitt 3.7.

För en kyrka som har överlåtit till trossamfundet Svenska kyrkan gäller inte bestämmelserna i 2 och 3 §§ om att församlingens präster har tillgång till kyrkan och att en kyrka i regel ska upplåtas för kyrkliga handlingar. En kyrkobyggnad som har överlåtit har inte samma plats i det reguljära gudstjänstlivet även om den fortfarande har ett invigt kyrkorum. Det kan dock finnas särskilda skäl som innebär att kyrkan bör upplåtas. Det kan till exempel vara fråga om begravningsgudstjänst för en person med stark förankring i den församling där kyrkan är belägen. Det blir en uppgift för domkapitlet att bedöma i vilka situationer en kyrka ska upplåtas. Bestämmelserna i 3 § första stycket om när en kyrka får upplåtas gäller även för domkapitlets beslut eftersom dessa bestämmelser inte är begränsade till församlingskyrkor. Det finns inga bestämmelser om överklagande av domkapitlets upplåtelsbeslut.

Av 9 kap. 5 a § följer att domkapitlet kan delegera till ordföranden eller vice ordförande, alltså biskop eller domprost, att besluta om upplåtelse av en kyrka.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

5 §

Det har bara gjorts en konsekvensändring när gällande 44 kap. 13 § föreslås bli nya 44 kap. 11 §.

44 kap. Ekonomisk utjämning, m.m.

I rubriken till nya 44 kap. har lagts till ”m.m.” efter angivandet av kapitlets huvudsakliga innehåll. Det hör samman med att det inte är helt självklart att beskriva avgiften för gemensam verksamhet (tidigare allmän utjämningsavgift) som en del av den ekonomiska utjämningen.

1 §

Motsvarar gällande 44 kap. 1 § med den ändringen att det inte längre anges att det finns särskilda bestämmelser om samfälligheten Gotlands kyrkor. Den upplysningen behövs inte när det inte längre i 1 § talas om vad som gäller i fråga om andra samfälligheter, vilket var fallet före den 1 januari 2014.

2 §

Motsvarar i huvudsak gällande 44 kap. 2 §. Det har tillförts en definition av begreppet tätortsgrad eftersom detta begrepp används i 10 §. Vidare har begreppet genomsnittskostnader tagits bort eftersom detta begrepp inte kommer att användas som underlag till beräkningarna i det nya systemet. Begreppet har ersatts av utjämningsstal/bidragstal, som avses användas i beräkningarna i det nya systemet. Slutligen har den tidigare, felaktiga, hänvisningen till taxeringslagen ersatts med en hänvisning till skatteförfarandelagen.

3 §

Bestämmelserna i första stycket motsvarar i huvudsak gällande 44 kap. 3 §. Begreppet ”allmän utjämningsavgift” har dock ersatts av ”avgift för gemensam verksamhet”.

Bestämmelserna om kyrkounderhållsavgiften i andra och tredje styckena är nya. Förslaget om en kyrkounderhållsavgift behandlas närmare i avsnitt 3.5.

4 §

Motsvarar gällande 44 kap. 6 §.

5 §

Motsvarar i huvudsak gällande 44 kap. 7 §. I första stycket står om medlemmar istället för, som i gällande bestämmelser, om kyrkotillhöriga. Det är ett enklare språkbruk och har sin bakgrund i vad Läronämnden vid 2004 års kyrkomöte anförde i sitt yttrande 2004:4y. Läronämnden menade att såväl ordet ”tillhörig” som ordet ”medlem” kan motiveras bibliskt och teologiskt.

Ords innebörder är emellertid aldrig statiska och valet av ord måste ständigt omprövas. Ordet ”tillhörig”, som ursprungligen ville uttrycka kyrkans öppenhet och låga trösklar, kan numera föra tankarna till ett ägar- och beroendeförhållande. Delaktighet kan kanske därför i dag uttryckas bättre genom användandet av ordet ”medlem”.

I andra stycket har gjorts en ändring i sättet att beräkna avgifter och bidrag vid utjämnningen av kostnaderna för kyrkobyggnader. Det sker genom ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal vilket beräknas utifrån att denna komponent i utjämningsssystemet vid införande av den nya beräkningsmodellen ska omsätta 120 miljoner kronor. Det nya sättet att beräkna avgifter och bidrag behandlas i avsnitt 4.5.

6 §

Motsvarar gällande 44 kap. 7 a §.

7 §

Motsvarar i huvudsak gällande 44 kap. 8 §. Motsvarande ändringar har gjorts som i 5 § när det står om medlemmar och i fråga om hur avgifter och bidrag beräknas. I övrigt behandlas de ändringar som har gjorts i förhållande till gällande 44 kap. 8 § i avsnitt 4.6.

I gällande bestämmelser motsvarande första stycket talas om de ”folkbokförda invånarna i en församling”. I och med att folkbokföring på församling upphör den 1 januari 2016 behöver detta ändras. I en från kyrkokansliet remitterad promemoria föreslås att det istället ska talas om ”de folkbokförda invånarna inom en församlings territoriella område”. Avsikten är att 2015 års kyrkomöte ska besluta om ändringar i kyrkoordningen beroende av förändringarna på folkbokföringens område. I avvaktan på kyrkomötets ställningstagande har vi använt formuleringen från den remitterade promemorian.

8 §

Bestämmelserna om utjämnning av kostnaderna med anledning av andelen barn är nya och behandlas närmare i avsnitt 4.8. Beträffande konsekvenserna av kommande förändringar avseende folkbokföring på församling se kommentaren till första stycket i 7 §.

9 §

Bestämmelserna om diakonibidrag är nya och behandlas närmare i avsnitt 4.9. När det sägs att kyrkostyrelsen fastställer bidragets storlek för varje bidragsberättigad

församling är innebörden att kyrkostyrelsen också beslutar vilka församlingar som ska få bidrag. Detta ska på samma sätt som för övriga komponenter ske på objektiva grunder utifrån fastställda kriterier för att beräkna de socioekonomiska förhållandena för befolkningen i församlingarna.

10 §

Bestämmelserna om glesbygdsbidrag är nya och behandlas närmare i avsnitt 4.10.

11 §

Motsvarar gällande 44 kap. 12 §.

12 §

Motsvarar gällande 44 kap. 13 §.

13 §

Motsvarar i huvudsak gällande 44 kap. 14 §. I gällande bestämmelser sägs att regleringen av avgifter och bidrag kan vara preliminär under januari och februari månad. Det är alltid fråga om preliminära uppgifter i januari och februari, även om det i praktiken är samma avgifter och bidrag som fastställs definitivt i mars månad. Bestämmelserna har anpassats till detta.

14 §

Motsvarar delvis gällande 44 kap. 16 §. Det som i gällande bestämmelser sägs om stiftsbidrag är att stiftet kan få bidrag för sin verksamhet. Sedan stiftsbidragen infördes 1989 har de alltid utgått till samtliga stift och avsikten har aldrig varit att det när budgeten för nationell nivå fastställs ska göras en bedömning i fråga om huruvida sådana bidrag ska utgå eller inte. Efter beslut av 2003 års kyrkomöte avräknades den särskilda utjämningsavgiften direkt från fastställda stiftsbidrag. I enstaka fall har detta medfört att det på grund av att den särskilda utjämningsavgiften varit större än stiftsbidraget inte har skett någon nettoutbetalning. Möjligen har detta kunnat uppfattas som att inte alla stift alltid får stiftsbidrag. Vi föreslår i 46 kap. 5 § att hälften av nettovinsten från förvaltningen av prästlönetillgångarna ska betalas till den nationella nivån. Därmed uppstår inte en situation där det till synes inte betalas stiftsbidrag. Därför anges i första stycket i 14 § att stiftet ska få bidrag till sin verksamhet. Om någon ändring ska göras på denna punkt blir det en fråga för kyrkomötet att pröva som en ändring i kyrkoordningen. Vidare anges, till skillnad från vad som nu är fallet, att stiftsbidragen även avser stöd till stiftets församlingar. Detta är i sak inget nytt utan bara ett förtydligande av syftet med stiftsbidragen.

I gällande bestämmelser anges också att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om stiftsbidragen. Några sådana bestämmelser har aldrig beslutats. Bestämmelsen om närmare bestämmelser har funnits med sedan kyrkoordningens tillkomst men motiverades inte närmare i kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte. Denna bestämmelse finns inte kvar i nya 44 kap. 14 §.

15 §

Bestämmelserna om kyrkounderhållsbidrag är nya. De behandlas närmare i avsnitt 4.14.

16 §

Motsvarar gällande 44 kap. 21 §.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

KsSkr 2016:6

4 §

Bestämmelserna i paragrafens nya andra stycke motsvarar gällande bestämmelser i 44 kap. 4 § andra stycket. De har flyttats från 44 kap. eftersom det inte längre finns några bestämmelser om särskild utjämningsavgift. Det var kopplingen till detta som gjorde att bestämmelser som hör nära samman med det som regleras i 46 kap. fanns i kyrkoordningens utjämningskapitel. Någon innehållslig ändring har inte gjorts.

5 §

Bestämmelserna i paragrafens nya tredje stycke motsvarar delvis gällande bestämmelser i 44 kap. 4 § tredje stycket om särskild utjämningsavgift. En skillnad är att det som hittills kallats särskild utjämningsavgift och stiftens direkt har fått tillgodogöra sig som en del av stiftsbidraget ska betalas in till den gemensamma verksamheten på ett motsvarande sätt som enligt 44 kap. 3 § gäller för sju öre av den lokala kyrkoavgiften. Samma belopp som fördelas till församlingar och pastorat ska betalas in av stiftens.

47 kap. Ekonomisk förvaltning m.m. för församlingar och pastorat

I rubriken till 47 kap. har lagts till ”m.m.” efter förvaltning eftersom det tillkommer en ny 12 § om lokalförsörjningsplaner. Dessa har en påtaglig koppling till den ekonomiska förvaltningen men kan inte sägas utgöra en del av denna förvaltning i egentlig mening.

12 §

Bestämmelserna är nya och behandlas i avsnitt 2.4.

I 3 kap. 2 § anges att lokalförsörjningsplanerna ska fastställas av kyrkofullmäktige. Kyrkofullmäktiges beslut bör avse vad som skulle kunna kallas strategiska lokalförsörjningsplaner. Därmed avses en övergripande och långsiktig planering av församlingens eller pastoratets lokalförsörjning. Lokalförsörjningsplanen är av betydelse för budget och ekonomisk planering på längre sikt. Den behöver ständigt vara aktuell och därför finns i andra stycket en motsvarande bestämmelse som för församlingsinstruktionen i 57 kap. 6 §. Minst vart fjärde år ska kyrkorådet pröva om det bör ske en bearbetning av lokalförsörjningsplanen. Om planen bearbetas behöver kyrkofullmäktige fatta ett nytt beslut enligt bestämmelserna i 3 kap. 2 §. Om kyrkorådet finner att gällande lokalförsörjningsplan fortfarande är relevant ska skälen för denna bedömning anmälas till kyrkofullmäktige som då kan ta ställning till kyrkorådets bedömning.

För att lokalförsörjningsplanen ska kunna fylla sin funktion är det av betydelse att den är kopplad till de förvaltningsplaner som också de behandlas i avsnitt 2.4.

Vad som ska ingå i en av kyrkofullmäktige fastställd lokalförsörjningsplan får kyrkostyrelsen besluta enligt bestämmelserna tredje stycket.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

2 §

En ny punkt 8 har lagts till i uppräkningsdelen av de ändamål för vilka register ska finnas. Ändringen behandlas närmare i avsnitt 2.3.

57 kap. Tillsyn

5 §

Bestämmelserna i det nya andra stycket om att användningen av kyrkorna ska redovisas i församlingsinstruktionen när en församling har flera kyrkor behandlas närmare i avsnitt 3.2.

Införande- och övergångsbestämmelser

I huvudsak bör ändringarna i kyrkoordningen träda i kraft den 1 januari 2018. Detta bygger på att ett beslut kan fattas av 2016 års kyrkomöte. Särskilt vad gäller ändringarna i utjämningsystemet är det inte möjligt att låta dem träda i kraft en dryg månad efter att kyrkomötet i november har fattat ett beslut. Det är fråga om förändringar som påverkar budgetarbete och ekonomisk planering i församlingar och pastorat och som därför behöver vara kända i god tid innan de börjar gälla. På en punkt föreslår vi ikraftträdande redan den 1 januari 2017. Det gäller ändringarna i 56 kap. som en grund för införande av ett gemensamt fastighetsregister. Det innebär inte att ett register kommer att finnas på plats vid den nämnda tidpunkten utan bara att det finns stöd i kyrkoordningen för att så snart som möjligt påbörja arbetet med att inrätta det.

Ändringarna i det ekonomiska utjämningsystemet påverkar i vissa fall de ekonomiska förutsättningarna för församlingar och pastorat på ett sådant sätt att de bör genomföras under en längre period. Detta behandlas i avsnitt 5.15. Övergångsbestämmelserna innebär att ändringarna i utjämningsystemet är fullt ut genomförda år 2021.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2016:6

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7

Svenska kyrkans kapitalsituation

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Kapitalet på den nationella nivån överstiger sedan 2013 med mer än 25 procent det mål som fastställdes av kyrkomötet 2008. Samtidigt kan konstateras att inkomsterna från den allmänna utjämningsavgiften inte räcker till för att bekosta de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om. Avkastningen från kapitalet är en väsentlig finansieringskälla för till exempel beslutet om fortsatt subvention för anslutning av nya enheter till den gemensamma IT-plattformen och kyrkomötets beslut om 75 miljoner kronor till arbetet med flyktingar och asylsökande 2016.

Kyrkostyrelsen har mot bland annat denna bakgrund beslutat att i dialog med stiftet bereda frågan om fördelning av ansvar mellan nivåerna och behovet av kapital på den nationella nivån.

De utmaningar som Svenska kyrkan möter nu och i framtiden är stora och leder till behov av omfattande prioriteringar och besparingar/effektiviseringar för kyrkans alla enheter. Kyrkostyrelsen ser mot bakgrund av detta att en rimlig målnivå för det egna kapitalet vid den nationella nivån är 6,5 miljarder kronor. Genom att sätta målet för den nationella nivåns kapital högre kan avkastningen från förvaltningen förväntas även fortsatt kunna bidra till att bekosta långsiktiga åtaganden när det gäller administrativ samverkan och andra av stiftet särskilt prioriterade områden och därtill möjliggöra särskilda satsningar i likhet med den avseende arbetet med flyktingar och asylsökande. En högre målnivå på kapitalet medför också att kostnaden för att förvalta till trossamfundet överlåtna kyrkobyggnader samt kostnaderna för det nya kyrkounderhållsbidrag om 100 miljoner kronor som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar*, initialt kan stanna på den nationella nivån.

Innehåll

Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Inledning	3
Teologiska perspektiv	3
Översiktlig sammanfattning av Svenska kyrkans kapital.....	5
Den nationella nivåns uppdrag	6
De ekonomiska förutsättningarna för den nationella nivån	8
Kyrkostyrelsens dialog med stiftet	9
Mer gemensamt ansvar krävs.....	10
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	13

Kyrkomötet beslutar att

1. målnivån för den nationella nivåns eget kapital ska vara 6,5 miljarder kronor,
2. målnivån indexuppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex,
3. om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målnivån med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

Inledning

Svenska kyrkan befinner sig i en brytningstid och står inför stora utmaningar nu och i framtiden. Utmaningarna handlar om förändringar i både samhälle och kyrka.

De prognoser som gjorts över den framtida medlemsutvecklingen och de framtida intäkterna från kyrkoavgiften visar på en nedåtgående trend som innebär att Svenska kyrkan framöver kommer att kraftigt behöva minska sina kostnader. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på att de årliga kyrkoavgiftsintäkterna om 15 år har minskat med 2,6 miljarder kronor finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på nationell nivå.

För att skapa förutsättningar för ett kyrkoliv som är långsiktigt hållbart – ekonomiskt, andligt, ekologiskt och socialt, har frågan om Svenska kyrkans kapitalbehov beretts i dialog mellan kyrkostyrelsen och stiftet. En tydlig fördelning av vilket ansvar som ska bäras av enskilda församlingar/pastorat och stift samt vilket ansvar som lämpligen bärs gemensamt av trossamfundet, behöver tryggas. Kyrkostyrelsen har därför inlett en dialog med stiftet kring dessa frågor. Därvid har bland annat diskuterats den nationella nivåns kompetens och relationen till stiftets självbestämmande, vilken styreffekt och påverkan på kyrkosynen det har om den nationella nivån, som inte är en pastoral nivå, initierar och bekostar nya arbetsuppgifter för stiftet. Den dialog som hittills har förts med stiftet har varit betydelsefull och fruktsam och kyrkostyrelsen ser behov av en fortsatt dialog kring dessa frågor under kommande år.

Svenska kyrkan kan möta förändringar med tillförsikt. Kyrkans uppdrag är detsamma som tidigare och vi kan vila i förtröstan på Guds ledning när vi söker delvis nya sätt att utföra uppdraget. Det viktiga är att kyrkan tar tillvara sina resurser för att på bästa sätt kunna verka i sin samtid. Det tillhör det goda förvalterskapet. Förändring är inte något nytt för kyrkan som genom århundradena framgångsrikt har förmått anpassa sig till nya förutsättningar för att kunna fullgöra sitt uppdrag.

Svenska kyrkans teologiska reflektion formar praktiken, men praktiken ger också delvis nya förutsättningar för teologin. Traditionen bevaras när den förmår att samtidigt behålla sitt innehåll och förnya det, så att den blir relevant i varje tid. Eventuella beslut om förändringar av ansvar för administrativa uppgifter kräver även teologisk reflektion.

Teologiska perspektiv

Med anledning av de försämrade ekonomiska villkoren för Svenska kyrkan som kyrkostyrelsen förutser diskuteras bland annat utökad administrativ samverkan i syfte att frigöra resurser till församlingarnas arbete med den grundläggande uppgiften. Idag används mindre än hälften av församlingarnas ekonomiska resurser (45 procent enligt redovisningen för 2015) för gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. De ekonomiska förändringarna är emellertid endast ett av uttrycken för de

utmaningar som kyrkans pastorala nivåer står inför. Färre personer deltar i gudstjänster, kunskapen om kristen tro minskar samtidigt som behovet av ideella insatser ökar, de diakonala behoven växer och missionens villkor förändras bland annat av andra trostraditioners konkreta närvaro både i städer och på landsbygden. Vi kan konstatera att förutsättningarna för den grundläggande uppgiften är förändrade och att kyrkan står inför nya utmaningar när det gäller att kunna utföra sitt uppdrag.

Den pastorala strukturen

Att samverka i högre grad kan vara rationellt, men det väcker också frågor om huruvida detta innebär en förändring i vår kyrkosyn. Riskerar Svenska kyrkan att överge något grundläggande i sin pastorala struktur genom att förstärka drag som i övrigt finns inom koncerner? Det är livet i församlingen som är grundläggande och stiftens utgör de helheter som både främjar och utövar tillsyn över församlingens liv. Kyrkostyrelsen menar att detta är en risk som man behöver vara observant på. En utveckling mot till exempel ett större gemensamt administrativt ansvar på nationell nivå förutsätter att församlingarnas och stiftens arbete med den grundläggande uppgiften stärks på konkreta sätt, inte enbart genom att resurser frigörs.

Kyrkostyrelsen har i sin långsiktiga planering understrukit den nationella nivåns roll som en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan. Ett gott och nära samspel med stift och församlingar är en förutsättning för detta. Det måste finnas mötesplatser för samarbete kring god utveckling med bevarad identitet och utbildningar som stöder detta. Det gemensamma arbetet med den nya kyrkohandboken, den process som startat inom ramen för Dela tro – dela liv och den uppföljning i konkret, systematiskt och sammanhållet arbete med kyrkans lärande och undervisning samt uppmärksamheten på vårt reformatoriska arv under de närmaste åren är, enligt kyrkostyrelsen, exempel på sådant som ger goda förutsättningar för en sådan utveckling.

Andligt djup och gott förvaltarskap

Det är viktigt att notera att det kan föreligga en spänning mellan att befria församlingar från administration och att, som kyrkoordningen anger det i 1 kap. 1 §, låta Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära ”gestaltas i gudstjänst och liv”. Hur motverkas att församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, uppfattas som en ”rent andlig” angelägenhet?

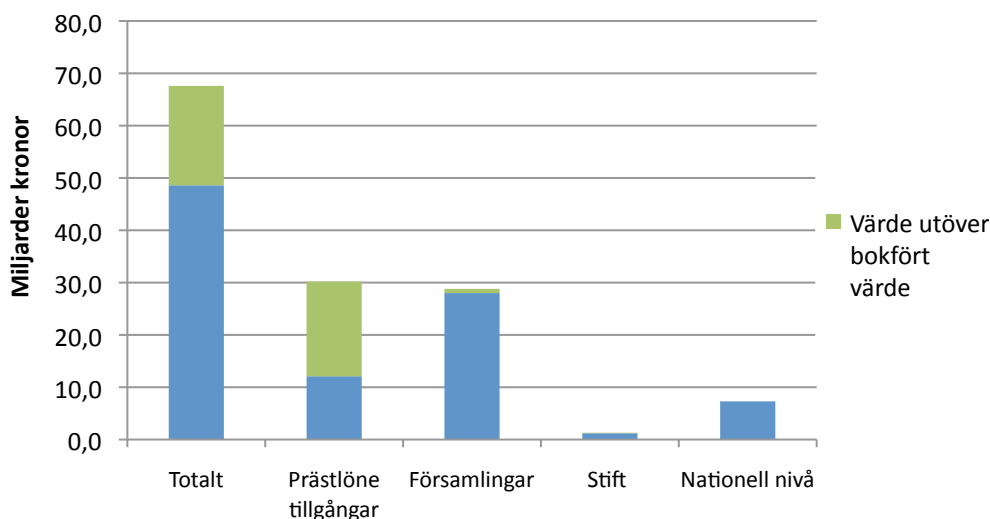
Det hör till den evangelisk-lutherska traditionens karaktär att hålla samman andligt och materiellt. Att detta skulle förutsätta att det är nödvändigt att hålla samman ansvaret för exempelvis diakonin med ansvaret för data- eller lönesystem är dock knappast en rimlig ståndpunkt. Det finns andra, och mer betydelsefulla, aspekter av det andliga livets förankring i den konkreta verkligheten som inte berörs av de förändringar som diskuteras här. Resurser behöver frigöras för att finna goda modeller för hur ökat ideellt engagemang på bästa sätt kan förenas med en professionell struktur. Ändrade ekonomiska och demografiska förutsättningar fordrar förnyelse av både gudstjänstliv och undervisning.

Det goda förvaltarskap som Svenska kyrkan eftersträvar är en ledstjärna för hur vi handskas med våra ekonomiska resurser. Detta blir tydligt i ett diakonalt perspektiv, då omsorgen om dem som lever i utsatta situationer inte ska behöva begränsas av kyrkans eget sätt att sköta det som i sammanhanget utgör stödfunktioner. En god kapitalförvaltning ska frigöra resurser till den grundläggande uppgiften som stärker vår förmåga att bidra till Guds mission i världen.

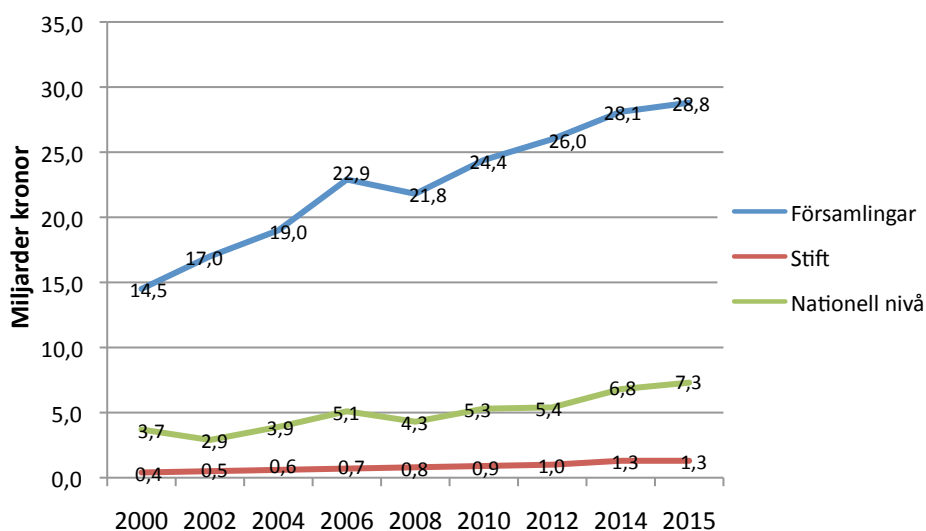
Översiktlig sammanfattning av Svenska kyrkans kapital

KsSkr 2016:7

Tillsammans med prästlönetillgångarna (PLT) fanns värden för nära 70 miljarder kronor vid ingången av 2016. Delar av kapitalet är skyddat (PLT) och där är avkastningen på kapitalet en finansieringskälla för kyrkolivet medan andra delar av kapitalet (ca 6,5 miljarder kronor) är bundna i kyrkobyggnader, kyrkogårdar etc. som vare sig genererar avkastning eller enkelt kan omsättas till likvida medel.

Som framgår nedan har utvecklingen av kapitalet varit relativt god sedan år 2000, särskilt god har utvecklingen varit bland församlingar och pastorat samt för den nationella nivån, vars kapital till stor del (enligt kyrkomötesbeslut 2008) är tänkt att vara ett buffertkapital för hela Svenska kyrkan och där avkastningen ska kunna användas för att möta framtida åtaganden.

Sedan 2007 har kyrkomötet beslutat om utbetalningar på 1 400 miljoner kronor ur den nationella nivån kapital i form av tillfälliga eller riktade församlingsbidrag. För perioden 2007–2012 handlade det om 1 000 miljoner kronor i form av tillfälligt församlingsbidrag. Detta bidrag har betalats ut direkt till församlingar/samfälligheter (med undantag för år 2007 då tillfälligt församlingsbidrag betalades ut till stiftet) med fördelning efter antal medlemmar i respektive församling och samfällighet.

Syftet med bidraget var att det skulle användas till strategiska insatser inom församlingarna. Under perioden 2011–2014 avsattes 400 miljoner kronor i form av Riktat församlingsbidrag att användas till åtgärder som leder till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektivisering. Därvid har stiftens ramar att besluta om, där ramen till respektive stift baserats på antal medlemmar i stiftens. Stiftens har sedan beslutat om medel till projekt som antingen stiftet självt drivit eller som en församling/pastorat varit huvudman för.

Den nationella nivåns uppdrag

Genom kyrka-statreformen kom grunderna för Svenska kyrkans organisatoriska uppbyggnad att regleras i lag (lagen om trossamfund samt lagen om Svenska kyrkan). I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan anges vad som är församlingens respektive stiftets grundläggande uppgift. I motiven för regleringen angav regeringen att det bara var det som särskiljer församlingen från övriga nivåer i Svenska kyrkan, ”... dvs. det egentliga församlingsarbetet ...” som skulle framgå av lagen. Samma resonemang fördes beträffande stiftens.

Beträffande den del av reformen som kan sägas vara det väsentligt nya, dvs. tillkomsten av det registrerade trossamfundet med en nationell nivå, är lagen betydligt mer knapphändig. I 1 § lagen om Svenska kyrkan sägs att Svenska kyrkan, utöver församlingar och stift, också har ”nationella organ”. I 6 § samma lag anges att kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ som dock inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta om. Utöver detta finns också angivet i lagen att det inom Svenska kyrkan ska finnas ett organ för att ytterst pröva frågor om utlämnande av handlingar, det som idag är Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Lagstiftaren avstod alltså i denna del från att mer preciserat ange vad som skulle vara den nationella nivåns uppgifter. Detta blev istället en fråga för den inomkyrkliga regleringen.

Genom 1999 års kyrkomötesbeslut om kyrkoordningen kom den närmare ansvarsfördelningen mellan kyrkans olika nivåer att klargöras. I inledningstexten till fjärde avdelningen om den nationella nivån sägs (här kursiverat):

Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det beslutar om kyrkoordningen. Den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden.

Kyrkomötet får som det högsta beslutande organet ange vilka andra organ som ska finnas på nationell nivå och vilka uppgifter de ska ha.

I kyrkoordningens 10 kapitel finns en närmare reglering av ansvarsfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen. I andra respektive tredje avdelningen i kyrkoordningen finns församlingarnas respektive stiftens ansvarsområden närmare beskrivna. Detta preciseras sedan ytterligare i kyrkoordningens övriga avdelningar.

Den lagreglerade begränsning i kyrkomötets befogenhet som beskrivits ovan (att kyrkomötet inte får besluta i enskilda frågor som faller inom församlingarnas/stift-

tens ansvarsområden) är avsedd att uttrycka en subsidiaritetsprincip. Detta innebär att beslut inte ska fattas på en högre nivå än nödvändigt men hindrar inte att kyrkomötet beslutar generella bestämmelser på områden som hör till församlingarnas/stiftens områden. Men principen kan också innebära att uppgifter i vissa fall bör flyttas till en högre nivå om de inte kan skötas på ett ändamålsenligt sätt på lägre nivåer.

Genom inledningstexten till fjärde avdelningen knyter kyrkomötet an till denna princip. Den kommer också till uttryck i hur kyrkomötet i kyrkoordningen har fördelat uppgifter och ansvar mellan nivåerna. Sådana angelägenheter som är gemensamma för hela Svenska kyrkan och inte rimligen/lämpligen kan utföras av de drygt 1 300 församlingarna eller 13 stiftet har den nationella nivån att ansvara för. Som exempel kan nämnas den inomkyrkliga normgivningen, samordning av internationell mission och diakoni, de kyrkliga grundutbildningarna och utjämnings-systemet. I vissa fall framgår redan av bestämmelsernas ordalydelse att det uppdrag som lagts på den nationella nivån förutsätter en samverkan med övriga nivåer. Ett tydligt exempel är kyrkostyrelsens uppgift att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet (10 kap. 3 § 1 p. 1).

Just vad gäller kyrkostyrelsens uppgift att stödja stiftet kan det sägas ha skett stora förändringar under de 15 år som har gått efter reformen. Särskilt gäller detta hur samverkan sker med stiftet för att identifiera deras behov av stöd, men också det sätt på vilket kyrkostyrelsen i sin verksamhetsplanering och kyrkomötet i sina beslut om den nationella nivån verksamhetsinriktning och planeringsramar har satt fokus på de behov som har identifierats.

Stiftens uttalade önskan om administrativa stödfunktioner har på så sätt gett ett delvis nytt, eller i vart fall mer konkret, innehåll till den kyrkoordningsreglerade uppgiften för kyrkostyrelsen att ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem. Utvecklingen av gemensamma systemstöd inom ramen för administrativ samverkan är också ett av de områden som har medfört fler och nya uppgifter för den nationella nivån men också i vissa fall för stiftet. Syftet har dock varit att ytterst ge församlingarna bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag genom en omfördelning av uppgifter för helhetens bästa.

Att även lagstiftaren velat ge utrymme för en sådan utveckling framgår av de ovan nämnda motiven till lagen om Svenska kyrkan. I motiven (prop. 1997/98:116 s. 52) för regeringen ett resonemang om de s.k. församlingsangelägenheter som kan behövas som ett stöd för det ”egentliga” församlingsarbetet. Regeringen utgår från att församlingen även efter reformen kommer att ha ansvaret för sådana angelägenheter men fortsätter:

Dessa uppgifter är så omfattande och kan dessutom behöva anges på olika sätt allteftersom samhällsutvecklingen fortskrider och Svenska kyrkans arbetsformer utvecklas. De bör därför inte anges i lagen om Svenska kyrkan utan istället hör till det som regleras inomkyrkligt.

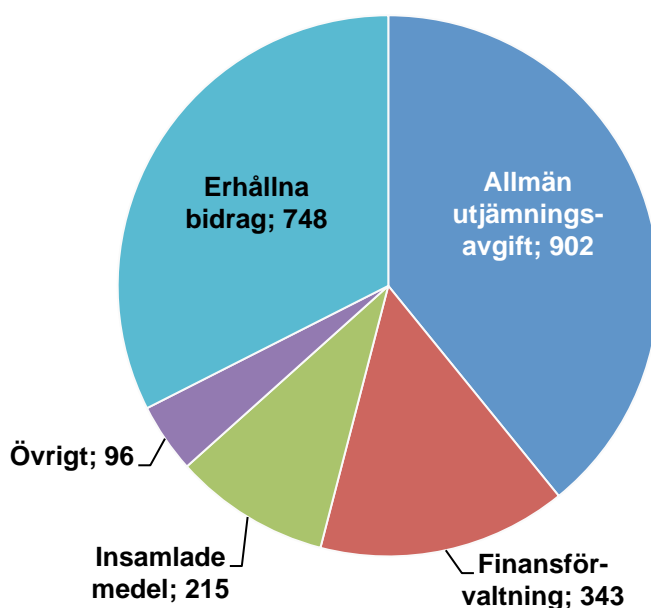
Som framgår av redovisningen ovan behöver dock denna utveckling inte innebära ett i grunden förändrat synsätt på de olika nivåernas uppdrag. Den nationella nivån utökade roll på detta område ligger väl i linje med såväl kyrkoordningsuppdraget att stödja stiftet som uppdraget att svara för kyrkans gemensamma angelägenheter. Stiftet har som en del i sin grundläggande uppgift att främja församlingslivet och detta omfattar även att främja en god förvaltning i stiftets församlingar. Det är fullt möjligt att ha kvar ett ansvar för vissa uppgifter men att uppdraga åt någon annan att fullgöra dem utan att man för den skull förlorar sin identitet. Vikten av att förändringar av detta slag inte sker oreflekterat och att de genomförs i nära samspel och dialog mellan de olika nivåerna har redan tidigare framhållits.

De ekonomiska förutsättningarna för den nationella nivån

Så finansieras den nationella nivån

Den nationella nivån finansieras främst av den allmänna utjämningsavgiften ("sjuöringen"), bidrag, insamlade medel samt avkastning från finansförvaltningen. Över tid kommer den allmänna utjämningsavgiften att sjunka och den beräknas vara drygt 700 miljoner kronor om 15 år. Bidragen, i huvudsak kyrkoantikvarisk ersättning och Sidabidrag, kan endast användas till sina ändamål och även insamlade medel är i huvudsak ändamålsbestämda.

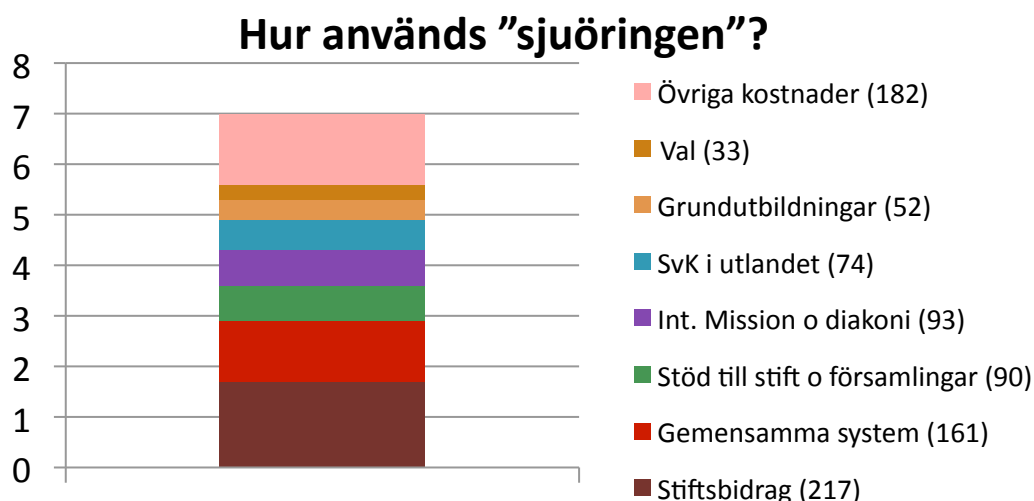
Cirkeldiagrammet nedan visar uppdelningen av intäkter enligt detaljbudget 2016:

När det gäller avkastningen från finansförvaltningen budgeteras den enligt en modell som utgår från en avkastning enligt avkastningskravet (årlig real avkastning på tre procent) plus värdesäkring (två procent). Av 343 miljoner kronor utgör 206 miljoner avkastning och 137 miljoner en värdesäkring. Det innebär att kyrkostyrelsen i sin planering normalt budgeterar för ett överskott som minst ska motsvara värdesäkring- en av trossamfundets gemensamma kapital.

Vilka kostnader täcker sjuöringen?

Stapeln nedan visar de områden som sjuöringen finansierar samt hur många ören de motsvarar. De största kostnadsposterna är stiftsbidragen samt de gemensamma systemen. Posten "Övrigt" består av flera områden där den största är ekumenik (i vilket ingår t.ex. medlemsavgifter till Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet m.fl.) men där återfinns också företrädarskap, Svenska teologiska institutet i Jerusalem, kultur, inomkyrklig normgivning samt ledning och administration (kyrkomötet m.m.).

Sjuöringen räcker dock inte för att bekosta de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om. Avkastningen från kapitalet är en väsentlig finansieringskälla för till exempel beslutet om fortsatt subvention (150 miljoner kronor perioden 2016–2018) för anslutning av nya enheter till den gemensamma IT-plattformen och kyrkomötets beslut om 75 miljoner kronor till arbetet med flyktingar och asylsökande 2016.

Att avkastningen från kapitalet har blivit en allt viktigare finansieringskälla är inte unikt för den nationella nivån. Många enheter inom Svenska kyrkan är beroende av kapitalavkastningen för att budgeten ska gå ihop.

Kyrkostyrelsens dialog med stiftet

En viktig förutsättning och utgångspunkt för arbetet med Svenska kyrkans kapital-situation har varit att föra en dialog med stiftet. Dialogen har främst kommit till uttryck i två överläggningar, först en överläggning mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier den 8 december 2015 och därefter en överläggning mellan kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna den 17 mars 2016.

Inför de överläggningar som skedde med presidierna den 8 december 2015 presenterade kyrkostyrelsen bland annat de utvecklingstendenser och utmaningar som kyrkostyrelsen ser för framtiden, en bild som delades av stiftet.

Den 17 mars 2016 fortsatte kyrkostyrelsens dialog med stiftet. Vid mötet diskuterades i sex grupper ett antal frågeställningar kring bland annat behovet av kapital inom Svenska kyrkan, fördelningen av ansvar och uppgifter mellan församlingar/pastorat, stift och den nationella nivån samt inom vilka prioriterade områden det finns störst behov av stöd. Det fördes goda och konstruktiva samtal och i de centrala delarna fanns i huvudsak en delad bild vad gäller behovet av, och principen för, ett för trossamfundet gemensamt kapital vid den nationella nivån. Särskilt lyftes också behovet av fortsatta dialoger om såväl ansvarsfördelning som gemensam prioritering av angelägna områden för satsningar, liksom behovet av ett lokalt perspektiv.

Av överläggningarna med stiftet i mars 2016 framgick vidare att den gemensamma dialogen och stiftets inflytande vad gäller prioriteringar är väsentliga för att möta utmaningarna i en episkopal kyrka. Det framgick också att en ökning av förvaltningsuppgifter på stiftet inte får ske på bekostnad av stiftets möjlighet att fullgöra sitt pastorala ansvar i främjande och tillsyn över församlingarna och särskilt

viktigt är det att tillsynsfrågan bearbetas noggrant. Kyrkostyrelsen kunde vid överläggningarna konstatera att de sedan tidigare gemensamt prioriterade områden där stiftens uttryckt störst behov av stöd – omvärldsanalys/forskning, administrativ samverkan, stöd till den grundläggande uppgiften samt kommunikation – fortsatt gäller. Därtill identifierar stiftens ytterligare angelägna områden för satsningar.

Det är enligt kyrkostyrelsens uppfattning viktigt att dialogen mellan den nationella nivån och stiftens i dessa frågor får fortsätta och hållas levande. Kyrkostyrelsen avser därför att återkomma till stiftens för fortsatta diskussioner kring fördelning av uppgifter och ansvar mellan kyrkans olika nivåer. Exakt hur den processen bör se ut kan kyrkostyrelsen i dag inte uttala sig om, men det kan konstateras att de överläggningar som hittills varit har varit uppskattade och givande och det torde finnas behov av flera sådana överläggningar. Dialogprocessen kan dock även behöva föras på flera nivåer och i flera olika former. I det fall den fortsatta dialogen ger vid handen att överflyttning av ansvar i vissa delar bör göras kan detta naturligtvis också få påverkan på målnivån för den nationella nivåns kapitalförvaltning. Kyrkostyrelsen får i sådana fall återkomma i frågan till kyrkomötet.

Mer gemensamt ansvar krävs

Utifrån den dialog som pågår med stiftens kan kyrkostyrelsen konstatera att det råder en samsyn kring att det krävs mer av gemensamt ansvar för att klara Svenska kyrkans uppgift i framtiden. Det går inte att vara främmande för samtal om överflyttning av ansvar mellan nivåer om det är rimligt/rationellt/effektivt, så länge den grundläggande uppgiften ansvaras för och bedrivs i den lokala församlingen. Kyrkostyrelsen ser, som framhållits ovan, att dessa samtal fortsatt behöver föras inom kyrkan och kommer att ta ett ansvar för att så ska ske. Beslut om förändringar av ansvar behöver innefatta en kontinuerlig teologisk reflektion. Det goda förvaltarenskapet är en ledstjärna för hur vi handskas med våra ekonomiska resurser vilket, som framgått ovan, blir konkret och tydligt inom bland annat diakonin. Omsorgen om de som lever i utsatta situationer ska inte behöva begränsas av kyrkans eget sätt att sköta det som i sammanhanget utgör ”stödfunktioner.”

De utmaningar som Svenska kyrkan möter nu och i framtiden är stora och leder till behov av omfattande prioriteringar och besparingar/effektiviseringar för kyrkans alla enheter. Kyrkostyrelsen ser mot bakgrund av detta att trossamfundets gemensamma resurser kommer att behövas för att även fortsatt kunna utgöra ekonomiska tillskott för särskilda satsningar som t.ex. det nu aktuella arbetet med flyktingar och asylsökande, såväl i Sverige som inom den internationella verksamheten.).

Kyrkostyrelsen ser vikten av att på bästa sätt kunna bidra till en fortsatt utvecklad administration i Svenska kyrkan. Stärkt samarbete och samverkan med stiftens är en kritisk framgångsfaktor för att önskvärda resultat och effekter ska uppstå. Som framgått ovan har stiftens ett begränsat ekonomiskt kapital samtidigt som många önskvärda initiativ kräver initiala ekonomiska satsningar.

Förutsättningar för gemensamma satsningar

Trots beslut om utbetalningar på 1,4 miljarder kronor ur kapitalet och därtill satsningar på gemensamma system etc. har kapitalet vid den nationella nivån fram till idag ökat till 7 miljarder kronor, icke realiserade värdeökningar inkluderat. Detta har i allt väsentligt skett med anledning av goda resultat i kapitalförvaltningen. Det har inneburit att kyrkostyrelsen och kyrkomötet kunnat finansiera riktade satsningar, nu

senast till utökad anslutning till den gemensamma IT-plattformen och extra resurser till arbetet med flyktingar/asylsökande. Jämfört med den resurs på cirka 350 miljoner kronor som kapitalavkastningen bidrar med idag skulle ett kapital i nivå med dagens målnivå på 4 miljarder kronor bidra med ca 200 miljoner kronor, dvs. 150 miljoner kronor mindre per år (värdesäkring inkluderad).

Frågan om Svenska kyrkans kapitalsituation har aktualiserats bland annat med anledning av att kapitalet på den nationella nivån sedan 2013 med mer än 25 procent överstiger det mål som fastställdes av kyrkomötet 2008. Målet på fyra miljarder kronor sattes utifrån ett synsätt som bygger på att kapitalet på den nationella nivån i huvudsak ska ses som ett "riskkapital" för hela Svenska kyrkan. Kapitalet utgör, utifrån det synsättet, en buffert som kan användas vid större ekonomiska kriser (tillfälliga eller bestående) för att mildra konsekvenserna av en sådan händelse och möjliggöra tid för omställning. Samtidigt var också tanken vid beslutet 2008 att avkastningen på kapitalet skulle kunna användas för "Framtida åtaganden", vilket kunde handla om såväl historiska förpliktelser som gemensamma satsningar. Vid tidpunkten för beslutet om nivå för mållkapitalet var avkastningskravet fyra procents real avkastning (sedan 2010 tre procent) vilket avspeglade ett väsentligt högre ränteläge än idag. Det högre ränteläget innebar att man med dåvarande kapitalnivå kunde förvänta sig en relativt god avkastning.

Behov av kapital för att kunna möta kyrkans utmaningar och behov

Det nationella kapitalet ska utgöra en resurs för hela trossamfundet. Utbetalningar direkt ur kapitalet minskar möjligheterna till framtida avkastning och bör inte göras annat än vid en exceptionell krissituation. I dagens situation med behov av såväl mer akuta insatser som strategiska satsningar bör främst kapitalets avkastning vara den gemensamma resurs som bidrar till ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Kyrkostyrelsen ser fortsatta behov av resurser för globala utmaningar, som t.ex. migration. Kyrkostyrelsen har i sin dialog med stiftens konstaterat att det finns behov av att satsa ytterligare resurser inom bland annat gemensamma system och administrativ samverkan. Varje satsad krona måste kunna motiveras ur ett ekonomiskt och/eller kvalitativt perspektiv.

Vidare föreslår kyrkostyrelsen i skrivelse 2016:6 *Gemensamt ansvar* att församlingar och pastorat ska betala en kyrkunderhållsavgift på *högst* två och ett halvt öre per etthundra kronor av avgiftsunderlaget. De medel som kan tas in via denna nya kyrkunderhållsavgift ska enligt förslaget finansiera dels förvaltningen av de kyrkor som föreslås kunna ägas gemensamt genom trossamfundet och dels ett kyrkunderhållsbidrag som föreslås utgå till stiftens för att användas som stöd till församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna. Som kyrkostyrelsen framhåller i motiven till bestämmelsen om kyrkunderhållsavgift bör, om kyrkomötet beslutar om en högre målnivå för kapitalet, någon avgift initialt inte behöva tas ut, utan kostnaderna kan täckas av avkastningen från finansförvaltningen på nationell nivå.

Avkastningen från kapitalet är redan idag en avgörande faktor för att finansiera pågående satsningar och därpå följande förvaltningskostnader. Kostnader för gemensamma system är en betydande post i den nationella nivåns resultaträkning och den kommer att öka när såväl antal användare som system ökar. Samtidigt innebär det en minskad kostnad för hela kyrkan och en gemensam IT-plattform är en förutsättning för fortsatt effektivisering av administrationen.

Mot bakgrund av det anförda ser kyrkostyrelsen att den idag faktiska nivån på kapitalet är rimlig vid beaktande av såväl riskperspektiv som möjligheterna att med kapitalavkastning kunna finansiera de för kyrkan prioriterade och gemensamma satsningarna. Kyrkostyrelsen är, som berörts ovan, inte främmande för att de fortsatta diskussionerna om bland annat fördelning av ansvar kan leda till andra överväganden, men att i dagsläget behålla målet på den nivå som beslutades 2008 och samtidigt börja göra utbetalningar direkt ur kapitalet är inte ett ansvarsfullt sätt att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv med tanke på de utmaningar Svenska kyrkan står inför. Samtidigt med besparingar och effektiviseringar, som är ett nödvändigt inslag för alla enheter inom kyrkan, krävs väl motiverade satsningar, där avkastningen på kapitalet utgör en gemensam resurs. Ett tillräckligt kapital som kan generera en tillräcklig avkastning är också centralt för att finansiera en stabil förvaltning av de gemensamma systemen. Genom att fortsätta dialogen om ansvarsfördelning och gemensamma prioriteringar samt därtill säkerställa en effektiv ekonomistyrning kan, och behöver, än mer handlingsutrymme skapas.

Kyrkostyrelsen menar därför att en rimlig målnivå för det egna kapitalet vid den nationella nivån är 6,5 miljarder kronor. Det faktiska kapitalet enligt årsbokslutet för 2015 är 7,1 miljarder kronor (7 071 mnkr) men mot bakgrund av den volatilitet som finns på finansmarknaderna är det rimligt att sätta målet något lägre. Precis som enligt idag gällande ordning bör kapitalet värdesäkras och om faktiskt utfall överstiger målnivån med mer än 25 procent bör kyrkostyrelsen återkomma till kyrkomötet med förslag om hur överstigande kapital ska hanteras.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2016:7

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Ekonomi- och finanschef Ola Hägglund

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation*.

Motioner
Mot 2016:1–89

Motioner

- 2016:1 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan
Lars-Ivar Ericson
- 2016:2 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen
Lars-Ivar Ericson
- 2016:3 Miljökonsekvensanalys
Karl-Gunnar Svensson
- 2016:4 Officiell översättning av Bibeln för barn
Elisabeth Rydström
- 2016:5 Legitimation för präster och diakoner
Elisabeth Rydström
- 2016:6 Orsaken till flyktingströmmarna
Cornelia Dahlberg
- 2016:7 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet
Anette Nordgren m.fl.
- 2016:8 Rätts säkerheten i domkapitlen
Kjell Petersson och Anders Roos
- 2016:9 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde
Gunilla Eldebro m.fl.
- 2016:10 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop
Gunilla Eldebro m.fl.
- 2016:11 Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap
Sven Milltoft
- 2016:12 Tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys
Sven Milltoft
- 2016:13 Stöd och utbildning av unga ledare
Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren
- 2016:14 Ny översättning av Konkordieboken
Bertil Olsson
- 2016:15 Stärk kyrkans familjerådgivning
Birgitta Söderfeldt m.fl.
- 2016:16 Kyrkoordningen och mellanchefer
Karl-Gunnar Svensson
- 2016:17 Ett kommatecken till i trosbekännelsen
Maria Lagerman
- 2016:18 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av
nationalkyrkan
Bertil Murray och Leif Nordlander

- 2016:19 Holistisk mission
Bertil Murray och Fredrik Sidenvall
- 2016:20 Svenska kyrkans flyktingarbete
Kjell Petersson och Bertil Murray
- 2016:21 Utvärdering av strukturutredningen
Berth Löndahl
- 2016:22 Utvärdering av gudstjänstlivet
Berth Löndahl
- 2016:23 Självård, sekretess och IT
Berth Löndahl
- 2016:24 Bemötande av personer utanför heteronormen
Anders Nihlgård m.fl.
- 2016:25 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet
Anders Nihlgård
- 2016:26 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna
Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren
- 2016:27 Huvudgudstjänst
Mats Nilsson
- 2016:28 Brist på kyrkoherdar
Mats Nilsson
- 2016:29 Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par
Anna Ekström m.fl.
- 2016:30 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav
Aron Emilsson
- 2016:31 Omsorg om kristna asylsökande
Aron Emilsson och Helena Elmqvist
- 2016:32 Opinion och mission i migrationsfrågor
Aron Emilsson
- 2016:33 Fokus på kärnfrågor
Aron Emilsson och Anders Ahl
- 2016:34 Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling
Terence Hongslo
- 2016:35 Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar
Terence Hongslo m.fl.
- 2016:36 Gör kyrkan tillgänglig för alla
Terence Hongslo
- 2016:37 Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön
Terence Hongslo

- 2016:38 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation
Terence Hongslo
- 2016:39 Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor
Elsa Christersson och Hildegard Jarskog
- 2016:40 Kunskap om vår syn på skapelsen
Anders Brunnstedt och Kent Karlsson
- 2016:41 Avgifter för barn på nationell nivå
Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke
- 2016:42 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning
Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark
- 2016:43 Mångfaldsarbete
Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke
- 2016:44 Nya vägar till gudstjänst
Jesper Eneroth och Titti Ådén
- 2016:45 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning
Jesper Eneroth och Daniel Larson
- 2016:46 Nationellt program för kateketik
Manilla Bergström m.fl.
- 2016:47 Revidera och utöka Den svenska psalmboken
Katarina Ramnerö och Sven Milltoft
- 2016:48 Gudstjänster i annat kristet samfund
Bo Hanson m.fl.
- 2016:49 Policy för sociala medier
Johanna Andersson
- 2016:50 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen
Johanna Andersson
- 2016:51 Dementera felaktiga påståenden om Israel
Johanna Andersson
- 2016:52 Undervisning och mission bland invandrare
Dan Sarkar
- 2016:53 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan
Dag Sandahl
- 2016:54 Kyrkomötets arbetsordning
Dag Sandahl
- 2016:55 Innovationsarbete
Dag Sandahl
- 2016:56 Avgångna och utköpta präster
Dag Sandahl

- 2016:57 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter
Tomas Jansson
- 2016:58 Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
Tomas Jansson
- 2016:59 Huvudgudstjänstens förekomst
Tomas Jansson
- 2016:60 Funktionsvariationer
Sofija Pedersen Videke
- 2016:61 Levande musik
Sofija Pedersen Videke
- 2016:62 Samfundet Svenska kyrkan på engelska
Gunilla Blom
- 2016:63 Församlingsanslag till det internationella arbetet
Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson
- 2016:64 Teckenspråk i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof Andrén
- 2016:65 Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof Andrén
- 2016:66 Förstärkning av församlingsrådets ställning
Elsa Christersson
- 2016:67 Ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan
Ola Isacsson
- 2016:68 Revidering av psalmboken med tillägg
Magnus Hedin m.fl.
- 2016:69 En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap
Fredrik Sidenvall
- 2016:70 Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål
Ylva Wahlström m.fl.
- 2016:71 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv
Axel W Karlsson
- 2016:72 Underlag för kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer
Sten Elmberg
- 2016:73 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap
Sten Elmberg och Jerker Schmidt
- 2016:74 Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser
Lena Klevenås m.fl.
- 2016:75 Främja, inte motarbeta, församlingarnas uppgift
Inga Alm

- 2016:76 Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen
Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson
- 2016:77 Avyttring av egendom som församlingen inte behöver
Helén Lindbäck
- 2016:78 Psalmen Fädernas kyrka
Åke Löfstrand
- 2016:79 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning
Jerker Schmidt m.fl.
- 2016:80 Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes
Jerker Schmidt m.fl.
- 2016:81 Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ
Olle Reichenberg
- 2016:82 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
Ingrid Smittsarve m.fl.
- 2016:83 Överblivna datorer
Anders Ahl
- 2016:84 Svenska Maria till Nasaret
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:85 Flera unga resurser i församlingarna
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:86 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning
Kenneth Nordgren m.fl.
- 2016:87 Värna religionsfriheten
Hanna Unger m.fl.
- 2016:88 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation
Hanna Unger m.fl.
- 2016:89 FN:s konvention mot rasdiskriminering
Berit Bornecrantz Dias

Kyrkomötet
Motion 2016:1
av Lars-Ivar Ericson

Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan.

Motivering

Årligen beviljas ett stort antal utträden ur Svenska kyrkan och detta uppmärksammas av massmedia. Att det även sker inträden är inte lika massmedialt. Glädjande nog händer det att människor i olika åldrar ansöker om inträde och detta beviljas och bekräftas genom ett brev från församlingen.

Förhoppningsvis bifogas då en inbjudan till gudstjänster och vardagsverksamhet som en del av det som vi benämner medlemsvård.

Svenska kyrkan skulle dock kunna göra mera för den som önskar att manifesteras sitt medlemskap genom att erbjuda en ceremoni där den nye medlemmen tas emot av församlingen. Sådana ceremonier finns för den som tas emot i katolska kyrkor och i några frikyrkor.

Tyringe den 16 april 2016

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:2
av Lars-Ivar Ericson

Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bygga upp en utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen.

Motivering

Ibland hör vi talesättet ”diakonin är kyrkans framtidsväg” och det är tydligt att diakonin betyder mycket för många i dagens samhälle och att Svenska kyrkans diakoner utför ett gott arbete.

Diakonerna har en god grundutbildning, men det är önskvärt att det bereds flera fortsatta utbildningsvägar efter att diakonerna arbetat ett antal år. Denna möjlighet lär finnas i grannländerna och borde även finnas i Sverige.

Tyringe den 16 april 2016

Lars-Ivar Ericson (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:3
av Karl-Gunnar Svensson

Miljökonsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på att införa en paragraf om miljökonsekvensanalys i kyrkoordningen.

Motivering

Svenska kyrkan har infört en barnkonsekvensanalys för de beslut som fattas. Det handlade till stora delar om att vi ville påtala vikten av att de som inte har någon större talan ska få sina rättigheter tillgodosedda. Men egentligen bör vi ha två konsekvensanalyser inom Svenska kyrkan, för det finns ännu en part som har svårt att föra sin talan och det är vår miljö, naturen runt omkring oss. Det här kan innebära att det kommer förslag om flera olika konsekvensanalyser, men troligen behövs det endast två, barnkonsekvensanalys och miljökonsekvensanalys.

Det händer mycket inom miljöområdet som är viktigt och som vi måste vara en del av. Många verksamheter/delar av Svenska kyrkan har blivit miljöcertifierade med t.ex. ISO 14001. Regeringen har 2016 fått förslag om en klimatlag och ett klimatmål till 2045. Kyrkostyrelsen har fattat beslut om både miljöpolicy och miljödiplomering där det anges bl.a. principer för upphandling där det ska medfölja en miljökonsekvensanalys vid inköp. Det här innebär att det pågår ett tydligt arbete med hållbarhet och ansvarstagande i frågan om förvaltarskap. I Parisavtalet 2015 kom länderna överens om att den globala uppvärmningen ska begränsas till "klart under" två grader jämfört med förindustriell tid. Ansträngningar ska göras för att nå 1,5 grader C.

Det finns många innovativa redskap i kampen för världens överlevnad, men risken med dessa redskap, oavsett hur goda och fungerande de är, är att vi förlitar oss på att andra tar hand om det här, inte vi själva. Risken finns att vi glömmer bort vårt egenansvar för att uppnå målen för Paris 2015. Att vi klarar att hålla oss på 1,5 grader C eller lägre. Och det är viktigt eftersom redan en ökning med 1 grad C påverkar vår värld negativt. (När vi själva har en ökning av temperaturen i kroppen med 1 grad C säger vi att vi har feber och sjukskriver oss, så kan naturen och vår värld inte göra.)

Genom att införa en miljökonsekvensanalys kommer frågan om miljön ständigt att vara levande för var och en av oss i Svenska kyrkan på alla nivåer.

Vårt ansvar att göra goda val ur ett miljö- och klimatperspektiv ligger hela tiden också i våra händer. Det borde vara en logisk följd med tanke på lagstiftning, policyer, certifieringar m.m. att förvaltningar, stift och pastorat gör miljökonsekvens-

Mot 2016:3 analyser och att detta läggs till i kyrkoordningen för att tydligt ta vårt ansvar för en hållbar värld.

Träslövsläge den 11 maj 2016

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2016:4
av Elisabeth Rydström

Officiell översättning av Bibeln för barn

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka förutsättningarna för och utreda möjligheten att ta fram en officiell översättning av Bibeln som är anpassad för barn.

Motivering

Idag finns en uppsjö av ”biblar för barn”. *Barnens bibel*, *Bibel för små och stora*, *Bibel för barn*, *Bibel från början till slut*, för att ta några exempel. Biblarna skiljer sig såväl i språkbruk samt urval. Att Svenska kyrkan inte har en officiell översättning är både beklagansvärt och förvånande. Som företrädare för Svenska kyrkan vet man inte vilken eller varför man ska välja den ena eller andra ”barnbibeln”, varför jag yrkar ovanstående.

Vallentuna den 11 maj 2016

Elisabeth Rydström (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:5
av Elisabeth Rydström

Legitimation för präster och diakoner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/ID-handling för diakoner och präster.

Motivering

Tiderna förändras, många gånger till det bättre, men tyvärr även ibland till det sämre. Öärlighet och att uppträda under falsk identitet blir allt vanligare. Det har hänt att både äldre människor och sorgehus har blivit lurade av personer som utgett sig för att vara diakon eller präst. Idag är det enkelt för vem som helst att köpa sig en svart eller grön skjorta med krage och därmed ge sken av att vara präst eller diakon.

En legitimation/ID-handling skulle kunna vara ett verktyg som förhindrar att fler blir bedragna.

Vallentuna den 19 maj 2016

Elisabeth Rydström (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:6
av Cornelia Dahlberg

Orsaken till flyktingströmmarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uttala sig för att riksdag och regering agerar för att Sverige upphör med sitt deltagande i oprovocerade anfallskrig mot främmande länder.
2. Kyrkomötet beslutar att be kyrkostyrelsen uttala sig för att riksdag och regering avstår från medlemskap i Nato, eftersom det är en allians för krig.

Motivering

Svenska kyrkan tycks betrakta samtliga som anslutit sig till pågående flyktingströmmar till Sverige som flyktingar undan krig. Ifall orsaken till flykt är t.ex. arbetslöshet, förhoppningen om att kunna åtnjuta ett förhållandevis generöst bidragssystem eller kanske att sprida sin egen religion med dess lagar och värderingar, så tycks Svenska kyrkan ändå betrakta dessa individer som flyktingar likt den heliga familjen på flykt från Egypten. De som ifrågasätter rådande omständighet tycks betraktas som onda människor.

Det som förvånar mig mest är att så lite, eller inget, fokus läggs på orsaken till de förödande krigen, som ju skapar flyktingströmmarna bestående av verkliga flyktingar. Många av kyrkomötets ledamöter har politiska uppdrag, även på riksnivå i beslutsfattande ställning. Svenska kyrkan skulle, om man ville, kunna arbeta för att påverka till en fredlig politik istället för den idag rådande.

Ett faktum ni säkert känner till är att Sverige är världens största vapenexportör per capita. Som om det inte räckte närmar vi oss nu ett även officiellt medlemskap i världens största allians för vållande av krig, Nato. Detta tycks ske utan att först fråga folket, vilket egentligen är grundlagsfäst med föregående allsidig information till folket i sak. Något våra regeringar numer i regel struntar i.

Som exempel kan nämnas det förödande kriget som bl.a. Sverige bedrev under Natos ledning mot Libyen. Samtliga av media oftast gynnsamt marknadsförda riksdagspartier voterade för anfallskriget mot Libyen. Det av media illa ansedda riksdagspartiet voterade emot det oprovocerade anfallskriget för fem år sedan. Paradoxalt nog är mitt intryck att Svenska kyrkan anser just sådana människor vara inhumana.

Tänk om kyrkan ville profilera sig som en förespråkare av fred istället för dagens stillatigande hållning när det gäller svensk inblandning i orsaken till flyktingströmmarna. Kännetecknande för dessa krig är att de aldrig orsakas av någon provokation mot Sverige. Däremot ser de ut att bero bl.a. på att Sverige tvångsvägen skulle vilja exportera den egna s.k. demokratin till dessa länder. Genom krig som sliter barn i stycken, gör dem föräldralösa, gör ruiner av deras skolor och sjukhus.

Mot 2016:6

Rapporter vad gäller beskrivet faktum lämnas helt enkelt därhän av nämnda media i symbios med orsakande politiker, liksom av Svenska kyrkan. Varför? Kyrkan kan väl inte vara omedveten om orsaken till dagens tragiska flyktingströmmar bestående av de verkliga flyktingarna?

Även om syftet med dessa krig skulle vara att avlägsna och sedan genom annan part avrätta dessa länders ledare, av media kallade diktatorer, så vore det väl passande om en kyrka, som sägs bygga på kärlek i Jesu namn, uttrycker önskan om att det egna landet upphör att föra krig mot dessa länder.

Ett ärligt och tydligt arbete för Svenska kyrkan som fredsbevarande skulle nog dessutom attrahera unga människor och kanske minska medlemstappet till kyrkan!

Norrköping den 4 juli 2016

Cornelia Dahlberg (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:7
av Anette Nordgren m.fl.

Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till hur ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet på nytt kan formaliseras i Svenska kyrkans gemensamma regelverk som ett obligatorium för pastoraten.

Motivering

Fram till år 2000 valdes, enligt då gällande bestämmelser, församlingsombud för Svenska kyrkan i utlandet för den kommande mandatperioden. Fr.o.m. år 2000 har dessa bestämmelser om församlingsombud tagits bort, vilket har försvagat och försvårat arbetet både vad gäller informations- och insamlingsdelen. Detta gäller såväl på församlingsnivå som stifts- och nationell nivå.

Idag är det upp till respektive församlings- och kyrkoråds godtycke om man väljer ombud eller inte.

Detta gynnar inte Svenska kyrkans officiella hållning vad gäller internationella åtaganden och försvårar även ombudsorganisationens arbete ute i församlingar och pastorat.

Aten den 15 juni 2016

Anette Nordgren (-)

Maj-Lis Aasa (-)

Ingrid Smittsarve (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:8
av Kjell Petersson och Anders Roos

Rättssäkerheten i domkapitlen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av bestämmelserna i kyrkoordningen 31 kap. 12 §, 32 kap. 12 § och 57 kap. 1 § 4 p. med syfte att öka rättssäkerheten vid granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Motivering

Till domkapitlens uppgifter hör att utöva tillsyn över präster och diakoner. I tillsynen ingår bl.a. att granska hur präster och diakoner sköter sina tjänster och hur de efterlever de löften de gett vid vinningen. Om någon anmäler att en präst eller diakon brutit mot de löften som avlagts, är det domkapitlets uppgift att undersöka om det finns fog för anmälan. Oftast gäller anmälan antingen att prästen övergett kyrkans tro (det är väldigt sällan diakoner anmäls för detta), eller att prästen/diakonen har handlat eller uttryckt sig så att det anseende en ämbetsbärare bör ha, har blivit skadat eller förstört.

Det är domkapitlets skyldighet att undersöka i vad mån det som skett verkligen bryter mot de löften som avgetts. Det sker alltså en utredning, där någon eller några av domkapitlets ledamöter eller tjänstemän går igenom det som anförs, talar med anmälare och den anmälda, begär yttranden, och så småningom avger någon form av rapport. Utifrån denna kan sedan domkapitlet fria eller fälla prästen/diakonen och avkunna sin dom. Domen kan bli en erinran, eller prøvotid, eller att prästen/diakonen fråntas behörigheten att utöva sitt ämbete. Domkapitlet har också befogenhet att låta den som en gång förklarats obehörig, återfå sin behörighet.

Vid kyrkomötet 2011 fanns några motioner som yrkade på att de präster/diakoner som blivit anmälda och där anmälan resulterat i utredning och någon form av påföljd, skulle få tillgång till juridisk hjälp. Motionerna avslogs med hänvisning till att Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) som är en statlig, domstolsliknande myndighet som prövar behörighetsfrågor avseende legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, inte har denna möjlighet till rättshjälp.

Det finns mycket som talar för att det är dags att lyfta frågan igen och att samtidigt vidga frågeställningen. Det första skälet är att mängden ärenden, då präster/diakoner anmäls till domkapitlen har ökat. Det finns visserligen ingen statistik på detta, men den som någorlunda regelbundet följer domkapitlens verksamhet, kan inte undgå att få det intrycket. Det andra skälet är att i uppmärksammade ärenden har domkapitelsbeslut upphävts av Överklagandenämnden. Det gäller bl.a. beslut i Göteborgs och Stockholms domkapitel. Den som vill ha exempel kan gå till sidan kyrkligdokumentation.nu, och studera olika fall.

Känslan av osäkerhet som finns i dessa sammanhang beror bl.a. på att vid ärenden om obehörighet i domkapitlen är det samma instans som både utreder och dömer. Åklagare och domare är samma personer, eftersom domkapitlen både utreder och beslutar om påföljd. Att detta skapar osäkerhet är inget att förvåna sig över. I ärenden som gäller obehörighet borde man kunna ha en mer domstolsliknande ordning med åklagare, med domare och med försvarare.

Efter relationsändringen år 2000 har domkapitlen fått en annan roll. Domkapitlen var tidigare statliga myndigheter och domkapitelsbeslut kunde överklagas till justitieombudsmannen (JO). Varje år behandlade JO ett antal överklaganden över ärenden som beslutats i domkapitlen. Det gjorde att det inom kyrkan fanns ett medvetande om var gränserna gick för det som gångbart vid ett överklagande. Och, inte minst, det var en garant för att präster och diakoner skulle behandlas på ett rättssäkert sätt.

I och med att domkapitlens lekmanledamöter utses av stiftsfullmäktige har de olika nomineringsgrupperna fått ett ökat inflytande. På stiftens hemsidor anges numera vilken grupp de olika ledamöterna tillhör. De stora nomineringsgrupperna som (S) och (C) har naturligtvis flest ledamöter rent numerärt. Politiseringen har satt sina spår i domkapitlens sammansättning; även detta ökar osäkerheten hos alla dem som domkapitlen har att öva tillsyn över.

För domstolar, och det gäller även specialdomstolar som domkapitlen gäller Europakonventionens bestämmelser i artikel 6 om krav på rättvis rättegång. Överklagandenämnden har i beslut 1/01 slagit fast att de principer som följer av artikel 6 bör vara vägledande vid handläggningen av obehörighetsärenden. Innebörden i detta är att var och en vid prövningen av hans/hennes civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, ska vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag. Man skulle önska att stiftens ser till att (nyttillträdande) ledamöter i domkapitlen ges utbildning i vad som tillhör en rättvis rättegång.

Tillsammantaget är dessa synpunkter av sådan vikt att det skulle behöva göras en genomlysning av hela det komplex som utgörs av domkapitlens dömande funktion. Det som särskilt skulle behöva belysas är om man kan finna modeller för tillsyn, i synnerhet i ärenden som handlar om obehörighet, där den undersökande och den dömande funktionen skildes åt. Likaså borde den präst/diakon som blivit anmäld och riskerar att bli obehörigförklarad ha rätt till juridisk hjälp.

En sådan genomlysning av domkapitlens funktion och sammansättning skulle kunna bidra till att präster och diakoner känner en större frimodighet i sitt arbete och i sin tjänst. Rapporterna om trötta och utarbetade präster och diakoner talar sitt tydliga språk.

Stockholm den 20 juni 2016

Kjell Petersson (FK)

Anders Roos (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:9
av Gunilla Eldebro m.fl.

Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna till tidsbestämda anställningar för kyrkoherdar, förslagsvis fem år, med möjlighet till förlängning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att domkapitlet får större inflytande och en tydligare roll, dels mot kyrkoordningens formella krav, dels mot de särskilda krav på bl.a. ledarskap som ställs för den aktuella tjänsten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att kyrkoherden som grund har en anställning som komminister i stiftet.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att till kyrkomötet 2017 återkomma med en förnyad kyrkoherdeutbildning.

Motivering

Samhället förändras. Större krav ställs på en chef i näringsliv, skolor, förvaltningar och så även i Svenska kyrkan.

Kyrkoherdens uppdrag är idag som en vd eller förvaltningschef att leda och fördela arbetet. Fokus ligger på ledaregenskaper. I den nya arbetsmiljölagen får kyrkoherden ett större ansvar för den psykosociala miljön.

Att rätt person är kyrkoherde/chef är en överlevnadsfråga i församlingarna. Ansvaret gentemot församlingsborna är stort. Sedan Svenska kyrkan skildes från staten 2000 fram till 2007 har 78 kyrkoherdar köpts ut till en kostnad av 56 miljoner kronor.

Kyrkoherdens roll som ett särskilt ämbete borde vara överspelat. Man vigs till präst inte till kyrkoherde. Utredningen visar att det inte finns några nackdelar med ett system med tidsbegränsade förordnanden för kyrkoherdar. Kyrkoherden är en präst som får uppdrag att vara chef.

Om man lägger anställningen som chef dvs. tjänsten som utgångspunkt, finns det skäl att ställa sig positiv till tidsbegränsade anställningsformer. (*Bengt Stigner: SKU 2012:2*)

Det viktiga är att se möjligheterna för den enskilde att ta ett begränsat förordnande under en begränsad tid, för att sedan söka nya befattningar. En reträtt utan prestigeförlust. Båda parter skall ges möjligheten att ompröva tidsbegränsningen, som i de flesta fall kan komma att leda till en förlängning.

Mot 2016:9

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har uttalat sig positivt till tidsbegränsade anställningar. Man menar att Stigners utredning pekar på att förutsättningarna ur ett arbetsgivarperspektiv möjliggör en sådan ståndpunkt.

I LAS (lagen om anställningsskydd) finns dispositiva regler som ger möjlighet att avtala lokalt om tidsbegränsade anställningar. Kyrkomötet har inte heller rätt att utfärda förbud mot frågor som kan regleras avtalsmässigt.

Täby den 23 maj 2016

Gunilla Eldebro (BA)

Britt Kilsäter (BA)

Elisabet Stålhjem (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:10
av **Gunilla Eldebro m.fl.**

Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheter för tidsbegränsad anställning för biskop, förslagsvis ett förordnande på sju år samt undersöka alternativa karriärmöjligheter efter avslutat uppdrag.

Motivering

I takt med att samhället förändras och allt större krav ställs på ledande personer även inom Svenska kyrkan har det blivit allt mer betungande uppdrag att vara biskop på livstid. Inom både offentlig och privat verksamhet är det mer ovanligt idag att en person har ett ansvarsfullt uppdrag i ledande ställning på livstid.

Svenska kyrkans biskopar blir också allt yngre och dessa, i princip, skulle kunna inneha biskopsämbetet i tjugo till tjugofem år.

Det skulle vara bra med någon form av kontrollfunktion efter förslagsvis sju år och i samband med det kunna erbjuda en biskop alternativa uppdrag. Det skulle kunna vara att återgå till en kyrkoherdebefattning, utbildningsuppdrag eller andra viktiga uppdrag inom ett stift som anses som värdefulla.

Vi borde eftersträva en mer flexibel organisation för biskoparna och alternativmöjligheterna ska inte på något sätt ses som reträttposter.

Täby den 23 maj 2016

Gunilla Eldebro (BA)

Britt Kilsäter (BA)

Elisabet Stålhjem (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:11
av Sven Milltoft

Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att tredje meningen i tredje stycket i inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd på ett sådant sätt att volontärmedverkan befrämjas och eftersträvas.

Motivering

Svenska kyrkan med dess stift och församlingar genomgick år 2000 en omvälvande förändring från att vara statskyrka till att bli en fri och oberoende kyrka. Emellertid önskar Svenska kyrkan alltjämt vara en evangelisk-luthersk folkkyrka med tydligt centrum och låga trösklar och där den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

För att göra det möjligt att förena tillhörighet och engagemang har det blivit allt mer betydelsefullt att inskräpa vikten av volontärmedverkan i församlingarnas verksamhet. Att ta till vara på enskilda medlemmars beredvillighet, kunskap och kompetens är inte bara ett sätt att minska kostnader och effektivisera verksamheten utan långt mer ett sätt att öka delaktigheten och manifestera en kyrkosyn som genomsyras av tanken att alla som vill vara en del av kyrkan också har betydelse för utförandet av församlingens grundläggande uppgift.

Svenska kyrkan måste våga fjärma sig från arvet att vara en myndighets- och servicekyrka där ett antal anställda löser den grundläggande uppgiften till fromma för de många, till att bli en levande folkkyrka som engagerar och tar i anspråk sina medlemmar och därmed gestaltar och tydliggör såväl kyrkans grundläggande mening som uppgift.

Stockholm den 20 juni 2016

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:12
av Sven Milltoft

Tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett arbetssätt så att det görs en volontärkonsekvensanalys inför budgetbeslut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på en paragraf om volontärkonsekvensanalys att införas i kyrkoordningen.

Motivering

Kyrkomötet beslutade 2009 att det skulle tas fram ett förslag till paragraf om barnkonsekvensanalyser att föras in i kyrkoordningen, tillsammans med en metod för hur barnkonsekvensanalyser kan genomföras i Svenska kyrkan. Det har visat sig att detta beslut har fått många goda och önskvärda effekter. Barnens situation och intressen har förbättrats och tydliggjorts i Svenska kyrkan.

Att enbart i kyrkoordningen lyfta fram att barnen intar en särställning i kristen tro hade varit otillräckligt för att uppnå det önskade resultatet. Detsamma gäller inskräpandet av volontärmedverkans betydelse i församlingarnas utförande av den grundläggande uppgiften.

Således krävs det att en paragraf om volontärkonsekvensanalys införs i kyrkoordningen samt att ett arbetssätt utarbetas så att det görs en volontärkonsekvensanalys inför budgetbeslut. Arbetssättet bör vara effektivt och klargörande samtidigt som det inte får medföra onödig och omständlig byråkrati.

Stockholm den 20 juni 2016

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:13
av Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren

Stöd och utbildning av unga ledare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att satsa på stöd och utbildning av unga ledare.

Motivering

Det är positivt att kyrkostyrelsen har bildat en referensgrupp med unga för att tillvarata ungas intressen och perspektiv. Men det är inte tillräckligt.

Kyrkans uppgift är att ge stöd till församlingarna i de grundläggande uppgifterna och idag är det ca 80 procent av konfirmanderna som inte aktiverar sig i kyrkan efter konfirmationen. Det är viktigt att alla församlingar, oberoende av hur små eller stora de är, har möjlighet att ge ungdomarna stöd och utbildning även efter konfirmationen.

En av de viktigaste funktionerna för de unga ledarna är att de skall vara förebilder för andra unga och en länk till vuxna, samt att de skall kunna leda ungdomsgrupper i samtal, andakt, undervisning och lek.

En möjlighet kan vara att inrätta en grundutbildning för unga ledare i likhet med den som finns för församlingspedagoger m.fl.

Våra ungdomar är vår framtid. Vi vill att Svenska kyrkan ska vara en plats där det finns många ungdomar.

Uppsala den 16 juni 2016

Anna-Karin Westerlund (BA)

Sven Ingvar Holmgren (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:14
av Bertil Olsson

Ny översättning av Konkordieboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ombesörja att Konkordieboken ges ut på nytt i en modern översättning, hela Svenska kyrkan till godo.

Motivering

2017 års hågkomst av reformationen kommer att ta sig många uttryck. Där kommer både historiska tillbakablickar och framåtsyftande inslag att finnas och de kommer med all säkerhet att ge både konfessionella och ekumeniska avtryck.

Reformationens ryggrad kom att bli de många bekännelsetexter som utformades under intensivt teologiskt arbete som innehöll dialog, debatt och strid. De texterna utgör fortfarande en av de viktigaste hörnstenarna i evangeliska lutherska kyrkor och så även i Svenska kyrkan.

Med tanke på att så många av kyrkomötets nutida beslut berör frågeställningar som Konkordiebokens texter reflekterar över och diskuterar är det av stor vikt att dessa läromässiga texter finns i någorlunda modern språkdräkt. Det är en självklarhet att kyrkans anställda och förtroendevalda ska kunna ha tillgång dessa ursprungligt formerande texter som betytt och betyder så mycket för vår kyrka såväl som för våra lutherska systersamfund inom Lutherska världsförbundet.

Den bistra sanningen är att Konkordieboken idag inte går att uppbringa annat än antikvariskt. Översättningen som är tillgänglig är från 1900-talet förra hälft. Därmed är möjligheten att tillgodogöra sig dessa basala lärotexter synnerligen begränsade. Utan att överdriva kan man konstatera att texter som inte finns någorlunda åtkomliga riskerar att falla i glömska. Om det fortsätter att vara fallet blir kyrkoordningens inlednings- och portalparagraf urholkad och fungerar mer som en symbolisk hälsning till det historiska än en text vars delar är meningsfulla och relevanta. Den lyder:

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära

1 § Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, som gestaltas i gudstjänst och liv, är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter, är sammanfattad i den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen samt i den oförändrade augsburgska bekännelsen av år 1530, är bejakad och erkänd i Uppsala mötes beslut år 1593, är förklarad och kommenterad i Konkordieboken samt i andra av Svenska kyrkan bejakade dokument.

Mot 2016:14 Reformationsåret 1517 som uppmärksammas 2017 ger goda anledningar till att Svenska kyrkan ser till att reformationstidens lutherska teologi inte reduceras till slagordsmässiga kortformler och uttryck som kopplas loss från sina teologiska utgångspunkter.

Lammhult den 30 juni 2016

Bertil Olsson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2016:15
av Birgitta Söderfeldt m.fl.

Stärk kyrkans familjerådgivning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur familjerådgivning i Svenska kyrkans regi ska kunna bli tillgänglig över hela landet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med detta tydliggöra att familjerådgivning i Svenska kyrkans regi är en viktig del av det diakonala uppdraget.

Motivering

Sedan lång tid tillbaka finns inom Svenska kyrkan familjerådgivning som organisatoriskt kan ordnas på skilda sätt. I vissa fall är det stiftet som har ansvar för verksamheten, i andra fall är det enskilda församlingar och vid den största verksamheten som är den i Stockholm är det en ekonomisk förening med ett flertal anslutna församlingar.

Totalt finns ett sextiotal familjerådgivare anställda inom Svenska kyrkans familjerådgivning över hela landet. Det är omvittnat att dessa utgör ett mycket värdefullt arbete och förutom den direkta nyttan för par, enskilda och närstående som får del av rådgivningen är det också en verksamhet som utåt visar att kyrkan är viktig. Genom det ringa utbudet av familjerådgivning i Svenska kyrkans regi är denna typ av rådgivning dock inte tillgänglig för majoriteten av Svenska kyrkans medlemmar.

En viktig uppgift för Svenska kyrkan centralt är därför att uppmuntra och stödja familjerådgivningsverksamheten så att den kan byggas ut och bli tillgänglig i delar av landet där sådan verksamhet i dag saknas. I detta sammanhang vill vi att man understryker att familjerådgivningen är en del av det diakonala uppdraget och vi vill peka på det viktiga och inkluderande arbete som i dag utförs. Svenska kyrkans familjerådgivning har en verksamhet som i många delar definierar "familj" på ett öppnare sätt än motsvarande kommunala verksamheter, t.ex. genom att erbjuda samtal för ensamstående föräldrar.

En väl fungerande kyrklig familjerådgivningsverksamhet som finns över hela landet ser vi som en viktig del av kyrkans missionsuppdrag och något som kan motverka den negativa medlemsutvecklingen.

Stockholm den 30 juni 2016

Birgitta Söderfeldt (ViSK)

Anki Erdmann (ViSK)

Emilia Lindstrand (ViSK)

Micke G Hästö (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:16
av Karl-Gunnar Svensson

Kyrkoordningen och mellanchefer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma kyrkoordningen så att den bättre stämmer in i den nya strukturen i Svenska kyrkan vad gäller mellanchefer.

Motivering

2012 beslöt kyrkomötet efter kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:5 *Strukturfrågor* och Organisationsutskottets betänkande och förslag O 2012:2 *Strukturfrågor*. Tanken var att göra slut på ”församlingsdöden”. För sedan år 2000 hade stora strukturella förändringar skett inom Svenska kyrkan, och trots beslutet i kyrkomötet fortsatte förändringarna och flera väldigt stora pastorat bildades som har kommit att påverka Svenska kyrkan ganska mycket. Genom dessa förändringar har det blivit och kommer att bli mindre antal pastorat och därmed kyrkoherdar. Det har blivit och kommer att bli fler mellanchefer över församlingar eller distrikt inom pastoraten. På grund av de strukturella förändringarna kan det behöva göras fler förändringar i kyrkoordningen för att på ett bättre sätt anpassa och förändra så att det finns samklang mellan de förändringar som sker strukturellt i Svenska kyrkan och de nya arbetsformer som blir resultatet av detta.

När det gäller kyrkoherdens ansvar, delegation och roll har det blivit tydligt och bra vad som gäller utifrån utredningen *Styra och leda* som har lett till beslut som gör att kyrkoherden har ansvar för all verksamhet i pastoratet. Det är inget som den här motionen avser ändra på. Här handlar det om mellanchefer i pastoratet där det kan behövas mer tydlighet. Mellanchefer i pastoraten är i regel komministertjänster som ännu inte fått någon enhetlig titel. Deras ansvar och roll kan variera betydligt mellan olika pastorat. Det är nog viktigt att det är så till stora delar, men vissa delar bör vara lika för varje pastorat och de bör finnas med på ett tydligare sätt i kyrkoordningen. Det kan t.ex. handla om en obligatorisk delegation för kyrkoherdarna där vissa delar i delegationen är obligatoriska. Vilka dessa delar skulle kunna vara borde en utredning kunna visa på.

Under våren 2016 har det varit debatt i Kyrkans tidning om det här. Det talas om att mellanchefer känner sig marginaliserade, degraderade och frustrerade, visar en studie från Uppsala universitet. Ann-Christine Borg, kyrkoherde i Norrahammar, Växjö stift säger: ”De arbetsledande komministrarna borde ha en formaliserad roll. I dag styrs deras tjänster helt av hur kyrkoherden vill lägga upp dem, det gör att många mellanchefer har kunskaper och erfarenheter som inte tas tillvara.”

Enligt Kyrkans tidning finns förslag på vad man kan göra för att mellanchefer i pastoraten ska kunna få bättre arbetsmiljö. Det handlar om förslag som:

- ◆ Kyrkoherden bemyndigar och ger tydliga delegationer till mellanchefer.
- ◆ Formalisera uppdraget så att det inte blir personberoende.
- ◆ Inför krav på behörighetsgivande mellancheferutbildning.
- ◆ Bestäm en gemensam titel.

Men frågan är om det är tillräckligt att uttrycka vad som behövs. Frågan är hur det ser ut för mellanchefer i Svenska kyrkan, är det så som artikeln i Kyrkans tidning skriver? Om det saknas en tydlighet borde det föras in som en del i kyrkoordningen när det gäller mellanchefer.

Idag är det kyrkoherden som bestämmer och avgör villkoren för mellanchefer. Detta borde vara en god ordning som skulle kunna fungera. Men när pastoraten blir så stora, som de i flera fall har blivit och med tanke på hur vi i Svenska kyrkan ska se på vad det innebär att vara församling och att leda och styra en församling, borde det komma till tydligare uttryck för mellanchefernas formella roll uttryckt i kyrkoordningen.

När det gäller strukturförändringarna finns det en del otydligheter som behöver åtgärdas, vilket kan anses vara fullt naturligt, t.ex. upplevdes församlingsrådets roll inte vara riktigt tydlig i kyrkoordningen, där det först i kommentarerna till kyrkoordningen ges en tydligare bild. När det gäller församlingsråden är det redan beslutat om en utredning. När det gäller titel på mellanchefer är det också en utredning på gång, men den handlar om titulaturen. Den här motionen vill utöka dessa utredningar med att till dem eller som en ny utredning, göra om eller lägga till i kyrkoordningen för att tydliggöra och till lämpliga delar formalisera mellancheferers roll.

Träslövsläge den 27 juni 2016

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2016:17
av Maria Lagerman

Ett kommatecken till i trosbekännelsen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över lämpligheten och utreda de ekumeniska förutsättningarna för att lägga till ett kommatecken i den apostoliska trosbekännelsen mellan orden ”en” och ”helig”.

Motivering

I den apostoliska trosbekännelsen, som många av våra medlemmar kan utantill, läser vi ”Vi tror ock på den helige Ande, en helig allmänlig kyrka...”. Men vid högtidligare tillfällen används den Nicenska, längre, trosbekännelsen och då läser vi: ”[Jag tror på]... och på en enda, helig, allmänlig och apostolisk kyrka”.

Bara för att gamla tolkningar av kommaterering i våra uråldriga bekännelse-dokument lett till att vi de facto varit inkonsekventa med vilken slags kyrka vi talar om, som ”en”, eller som ”en helig”, behöver vi inte fortsätta med dubbla budskap.

Trots att jag hyser motstånd mot att ändra djupt förankrade texter, tror jag att tiden är mogen att lyfta frågan om att vår kyrka är en och inte flera, och att därmed likställa de evangeliskt lutherska kyrkorna som delar trosbekännelse.

- ◆ Vi är EN kyrka, vilket är odiskutabelt, erkänt av alla. Detta inkluderar även de tidigare ”frikyrkorna” som delar trosbekännelse med Svenska kyrkan. Vi kan inte vara flera kyrkor med samma trosbekännelse.
- ◆ Med ett kommatecken omvandlas ordet ”en” från obestämd artikel till räkneord, att kyrkan är EN.
- ◆ Rent semantiskt behöver ett kommatecken införas mellan orden ”en” och ”helig”. När man läser texten som den står idag blir det ”en helig”, d.v.s. något som är heligt, men inte EN.
- ◆ För att betona att vi faktiskt bara är EN kyrka behövs kommatecknet. Detta hjälper läsaren att göra en mikropaus före ”helig”.
- ◆ Det förekommer att präster redan idag gör en mikropaus mellan ”en” och ”helig” och på så sätt meddelar att vi är just EN kyrka. I konsekvensens namn bör därför ett ”pauskomma” insättas mellan ”en” och ”helig”.

Gammelbo den 6 juli 2016

Maria Lagerman (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:18
av Bertil Murray och Leif Nordlander

Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroende som bör synliggöras i relation till övriga lutherska kyrkor.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta ett ömsesidigt beroende i relation till den gemensamma kristenheten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet ta initiativ till att förbundet utvecklas till en mer förpliktigande gemenskap när det gäller såväl den andliga som den materiella förvaltningen.

Motivering

Nationalkyrkor uppträder runt om på jorden i skilda skepnader och med skilda konfessionella tillhörigheter. Gemensamt har de burit och bär nationella eller nationalistiska särdrag. Inte sällan har de levt eller lever i någon form av symbios med och i ett ömsesidigt beroende till den stat där de verkar.

Nationalkyrkotanken rymmer såväl allvarliga risker som djupa möjligheter. Till de förra hör faran för att utvecklas till en form av civilreligion, en inrättning för religiös service på nationell och medborgerlig, snarare än på konfessionell och kyrklig grund. Till de senare hör möjligheten att möta folket med evangelium på ett genuint och inkluderande sätt.

En särskild utmaning ligger i vilken relation en nationalkyrka ska ha till ”omkyrkan”, kristenheten över världen. 1500-talets reformationsrörelser hade inte som utgångspunkt att bilda nationella kyrkor. Framväxten av sådana berodde i stället på den politiska situation som då rådde i Europa. Genom skilda former av maktspel har nationalkyrkan under perioder isolerats från resten av kristenheten vilket kunnat fördjupa den splittring som redan funnits.

Att teckna en rättvis bild av Svenska kyrkan som nationalkyrka i dag kräver långt större utrymme än vad en motion kan göra rättvisa av. Dock kan en jämförelse med en helt annan kontext vara värdefull, den i Etiopien.

Det finns en omvittnad nationell stolthet hos det etiopiska folket. Etiopien är, förutom Liberia med dess speciella bakgrund, det enda afrikanska land som aldrig varit under kolonialt styre. När andra länder på kontinenten efterhand fick sin frihet hade Etiopien redan en lång obruten historia av självständighet (med undantag för

den kortvariga italienska ockupationen 1936–1941) att bottna i. Till detta kommer för de kristna en medvetenhet om sin mycket långa historia i landet. Etiopien blev kristet under mitten av 300-talet, sannolikt genom att medlemmar av gammal etiopisk judendom övergick till kristendomen.

1900-talets politiska frigörelse på den afrikanska kontinenten fick en tydlig parallell i den kyrkliga frigörelsen då ett stort antal självständiga kyrkor med nationen som gräns växte fram. Från den gamla beroendeställningen styrde man nu över till oberoende nationella kyrkor. Svenska kyrkan bejakade den utvecklingen och det blev naturligt att tala om och verka för ”independent churches”. Oberoendet blev dock inte verklighet i särskilt många fall. Beroendet av fortsatt bistånd och understöd har för de flesta av de unga kyrkorna varit stort. Missionerna byggde upp och lämnade över institutioner och strukturer men inte något rimligt sätt att finansiera dessa.

Medan Svenska kyrkan och missionsrörelser i många länder, liksom åtskilliga av de nybildade kyrkorna, talade om independence, talade Mekane Yesus-kyrkans (den evangelisk lutherska kyrkan i Etiopien) dåvarande generalsekreterare Gudina Tumsa redan på 1970-talet i stället om interdependence, om ett ömsesidigt beroende. Han gör det i en situation där det ekonomiska beroendet/oberoendet är en het fråga, när han skriver:

Jesu Kristi kyrka är en och henne tillhör vi alla. Vår Herre är Kyrkans Huvud; alla som tror är delar av Kroppen. Resurser tillgängliga för vilken som helst enskild kyrka finns där för att användas av alla andra kyrkor, varhelst ett behov finns – vi är alla tjänare. Som jag ser det är vi ansvariga för hur resurserna används, i vilken form de än finns – ekonomiska eller personella.¹

Samma år uttryckte han:

De skilda delarna av den universella kyrkan är och bör vara ömsesidigt beroende (interdependent). Oberoende (independence) är ett legitimt nationellt politiskt syfte men kan aldrig bli ett acceptabelt teologiskt syfte för kyrkan.

Utmaningen för nationalkyrkan är att finna vägar till ett ömsesidigt beroende när det gäller förvaltandet av såväl de materiella tillgångarna (pengar, personal m.m.) som de andliga (trosinnehåll, liturgi m.m.). En nationalkyrka som hävdar sitt oberoende vad gäller dessa tillgångar kommer i sin struktur och i sitt liv att svika sin gudagivna kallelse.

Svenska kyrkan behöver allvarligt pröva hur hon i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroendet. Detta är visserligen att ge avkall på sin absoluta självständighet. Men det är också en väg in i en stor gemenskap där rika välsignelser kan öppna sig.

Uppsala och Vara den 14 juli 2016

Bertil Murray (FK)

Leif Nordlander (FK)

¹ Citaten hämtade från *Gudina Tumsa and his Legacy, Vol 1: Witness and Discipleship*, egen översättning.

Kyrkomötet
Motion 2016:19
av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall

Holistisk mission

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en genomlysning av Svenska kyrkans internationella arbete med syfte

1. att arbetet ska spegla en holistisk syn på missionsuppdraget, där varken människans kroppsliga, själsliga eller andliga behov försummas.
2. att arbetet, med förebild i afrikansk teologi såsom den kommer till uttryck i Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien genom Gudina Tumsa, ska övervinna den dikotomi mellan höger och vänster som framträder i Svenska kyrkans missionssyn.

Motivering

Ordet holism är mångtydigt och har i svenskkyrklig kontext ofta använts för att understryka vikten av det sociala/diakonala arbetet. Befrielsen, framhålls det, gäller inte bara anden men också (möjligen främst?) kroppen. Denna hållning kan ha uppkommit delvis som en reaktion mot vad man uppfattat vara en föråldrad missionssyn, där människors omvändelse var fokus för arbetet. En sådan syn kan dock inte sägas ha varit missionens huvudfåra. Vid de gamla missionsstationerna i Zimbabwe, och sannolikt på många andra håll, står deviserna kvar: We preach, we teach, we heal. Kropp, själ och ande hölls samman. Gudstjänst, undervisning och sjukvård var tre odelbara element i missionärens förståelse av uppdraget.

Under en period av missionshistorien tycks det dock som att åtskilliga missionssällskap bar ett särskilt intresse av att få veta hur många själar som vunnits. Denna ensidiga fokusering kom med tiden att vändas allt mer i sin motsats, så att det sociala/diakonala perspektivet alltmer lyftes fram på bekostnad av förkunnelsen om Jesus som vår och hela världens Frälsare.

Redan i början av 1970-talet beklagade den dåvarande generalsekreteraren i Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien, Gudina Tumsa, den ensidiga sociala prioriteringen. Han menade att det

blivit tydligt de senaste åren att kyrkorna och agenturerna i väst är väl beredda att bidra till materiell utveckling, medan det tycks finnas ringa intresse för att hjälpa Kyrkan i hennes grundläggande förpliktelse att förkunna Evangeliet. Från Afrikanskt perspektiv är det svårt att förstå

denna åtskillnad och den dikotomi som skapats i Väst och som reflekteras i de kriterier för bistånd som fastlagts av givarorganisationerna.¹

För honom handlade inte begreppet holism om att tona ner omvändelseperspektivet, men om att möta människan i all hennes nöd, den andliga och den materiella, med samma kraft. Han skriver om hur det andliga och det kroppsliga måste hållas samman på ett oskiljaktigt sätt. Han påminner om hur folkets historia i det gamla förbundet började med att en grupp slavar befrias från sitt förtryck och menar att afrikansk teologi måste utveckla en teologi som är relevant för afrikanskt politiskt liv.

I artikelns slutsats och sammanfattning skriver han:

Evangeliet om Jesus Kristus är Guds kraft att rädda var och en som tror på det. Det är den kraft som räddar från evig fördömelse, från ekonomisk exploatering, från politiskt förtryck etc. Genom sin eviga dimension kan evangeliet aldrig ersättas av någon av de ideologier som människan tänkt ut genom århundradena. Det är den enda rösten som talar om en kärleksrik Fader som gav sin Son till lösen för många. Det berättar för oss om syndernas förlåtelse och kroppens uppståndelse. Det är de Goda Nyheterna för den syndfulla människan, den enda kraft som kan rädda mänskligheten från dess synd. Det är för mäktigt för att äventyras av något samhällssystem. Det är en alltför kär skatt för att ges upp. (Matt 13:44). Nationalism har sin plats, med den kan aldrig ersätta Jesu Kristi evangelium.²

Samma kritik mot ett ensidigt stöd till kroppsliga och materiella behov har gång efter gång riktats från kyrkorna i syd till de nordliga understödjarkyrkorna. Stöd ges till kriser och katastrofer liksom till långsiktigt utvecklingsarbete. Däremot ges inget eller ringa stöd till de sydliga kyrkornas evangelisationsarbete, byggande av kyrkor och förkunnandet av Kristus som världens Frälsare.

För Svenska kyrkans del handlar prioriteringarna till stor del om att röra sig inom de ramar som fastställs av Sida. Om det är så att kopplingen till Sida innebär en begränsning för utövandet av en holistisk mission finns ingen annan lösning än att avbryta samverkan med Sida. Det är orimligt att staten ska styra kyrkans missionsprioriteringar. Om det i stället handlar om en direkt motvilja från företrädare för Svenska kyrkans internationella arbete att stödja också andliga behov hos kyrkorna i syd behöver det internationella arbetets syfte och inriktning genomlysas på bred front.

Vilka orsaker det än handlar om behöver Svenska kyrkan se över inriktningen för det internationella arbetet så att det åter får ge uttryck för en holistisk syn på människan och på kyrkans uppdrag.

I västerländsk missionssyn finns också en utbredd polarisering mellan höger och vänster. Hos Gudina Tumsa finns ett viktigt exempel på teologi framvuxen i Afrika som inte har de motsättningarna. Genom ett tillägnande av dessa erfarenheter skulle risken minska för att Svenska kyrkans internationella arbete fungerar polariserande och möjligheterna till enhet i missionsarbete i vår egen kyrka öka.

Uppsala och Stenkullen den 14 juli 2016

Bertil Murray (FK)

Fredrik Sidenvall (FK)

¹ Citaten hämtade från *Gudina Tumsa and his Legacy, Vol 1: Proclamation & Development*, 1972, egen översättning.

² A.a. *Memorandum on Some Issues*, 1975.

Kyrkomötet
Motion 2016:20
av Kjell Petersson och Bertil Murray

Svenska kyrkans flyktingarbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Svenska kyrkans flyktingarbete alltid aktualisera rätten till religionsfrihet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att kristna flyktingar får en fristad i Sverige.

Motivering

Situationen för religiösa minoriteter är extremt allvarlig, enligt en rapport från Europaparlamentet om religionsfriheten i världen (Kyrkans tidnings nätupplaga 2016-06-30, Kyrkans tidning nr 27/28 2016). Gruppen som tagit fram rapporten heter *Freedom of religion or belief and religious tolerance*.

I rapporten framhålls att situationen för religiösa minoriteter är extremt allvarlig för närvarande. Vi ser en ökning av extremism i världen och många minoriteter lider, säger Peter van Dalen, vice ordförande för gruppen. Han nämner särskilt Pakistan, länder i Mellanöstern och Indien och enligt gruppens pressmeddelande är de kristna i det närmaste utrotade i Irak och Syrien.

Många frågar sig vilken kallelse Svenska kyrkan har i det flyktingarbete som är en nödvändighet. Att hjälpa och räcka till för allt och alla är en omöjlighet. Utifrån den ovan citerade rapporten kan man urskilja två uppgifter som möjligen är hanterliga.

Den ena är att Svenska kyrkan i olika sammanhang pekar på att religionsfrihet är en del av de mänskliga rättigheterna. Artikel 18 i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna förtjänar att upprepas gång på gång:

Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion och trosuppfattning och att, ensam eller i gemenskap med andra, offentligen eller enskilt, utöva sin religion eller trosuppfattning genom undervisning, andaktsutövning, gudstjänst och religiösa sedvänjor.

Det andra är att Svenska kyrkan verkar för att kristna flyktingar får en fristad i Sverige. 1900-talet och det begynnande 2000-talet har varit en period med fler kristna martyrer än någonsin tidigare. En av de många som dödats för sin tro (1979) var den dåvarande generalsekreteraren för Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien. Gudina Tumsa vek sig aldrig i frågan om inför vem den kristne bär det slutgiltiga ansvaret. När den kristne, skriver han,

bekänner att Kristus är Herre, förkunnar han att Jesus Kristus är Kungarnas Kung, Presidenten över Presidenter, Ordförandenas Ordförande, Härskaren över Härskare, Sekreterarnas Sekreterare, Ledarnas Ledare och Statsöverhuvudets Överhuvud. Kristus är universums Herre.¹

Ett sådant budskap är alltid farligt, i alla kontexter men inte minst i en diktatur som den dåvarande regimen. I grunden menade han att överheten är värd respekt men han visste samtidigt att konflikter kan komma. Det handlade för honom inte om att söka konfrontation, detta var en hållning mer för äventyrare eller personer som sökte en hjälteroll. Men om konflikten inte gick att undvika med bevarad trohet till Gud var han beredd på martyriet. I ett pastoralt brev till kyrkan skrev han:

Guds folk har kallats till lärjungaskap, pilgrimsvandring, till och med lidande i denna värld, för sant liv hittas endast genom lidande och död.²

Tumsa valde att stanna i sitt land och hos sitt folk. Andra flyr för sina liv. Sverige är numera en sekulär stat, men vårt land har en kristen historia, och det torde vara lättare för flyktingar med en kristen identitet att bli integrerade i vårt land och samhälle. Många utomeuropeiskt födda har också sökt sig till kyrkor och samfund, och bidrar därigenom till en förnyelse av kyrkolivet i vårt land. Därför bör Svenska kyrkan i sitt flyktingarbete verka för att kristna flyktingar får en fristad i vårt land.

Hässelby och Uppsala den 19 juli 2016

Kjell Petersson (FK)

Bertil Murray (FK)

1 Citaten hämtade från Gudina Tumsa and his Legacy, Vol 1: The Role of a Christian, 1979. egen översättning.

2 A.a. The Pastoral Letter, 1975.

Kyrkomötet
Motion 2016:21
av Berth Löndahl

Utvärdering av strukturutredningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utvärdera konsekvenserna av strukturutredningens genomförande.

Motivering

Vid utgången av innevarande år är det tre år sedan strukturutredningen genomfördes i Svenska kyrkan. Det är därför hög tid med en utvärdering, då genomförandet innebar den kanske största förändringen på flera sekler av den kyrkliga organisationen på pastorats- och församlingsnivå. Vilka har konsekvenserna blivit? En utvärdering behövs inte minst utifrån exempelvis följande frågeställningar:

- ◆ Hur har ekonomin i pastoraten påverkats? Har den blivit bättre eller sämre?
- ◆ Vilka konsekvenser har förändringen av var besluten fattas fått? Har beslutsprocesserna blivit snabbare med kortare beslutsvägar eller tvärtom?
- ◆ Vilka har följderna blivit i fråga om balansen mellan de som lokalt utför den egentliga verksamheten och de administrativa kanslierna?
- ◆ Tjänstetillsättningar: Har den nya organisationen medfört fler eller färre sökande till tjänster i de stora pastoraten?
- ◆ Vilka skillnader föreligger mellan följderna för de små landsortspastoraten och de stora pastoraten som t.ex. Lund, Helsingborg, Örebro, Malmö osv. Har den nya organisationen varit bra eller mindre bra oavsett storlek?
- ◆ Hur uppfattar aktiva gudstjänstdeltagare, andra deltagare i kyrkans verksamhet respektive mer passiva kyrkomedlemmar förändringarna? Har gudstjänstlivet främjats av omorganisationen?
- ◆ En avsikt med strukturutredningen var att de små församlingarna skulle räddas. Har detta uppnåtts? På inte så få håll tycks trenden ha varit den motsatta, nämligen att det stora pastoratet har organiserats som en enda församling.
- ◆ Hur upplever ledamöter i församlingsråd, verksamhetsråd eller motsvarande och kyrkoråd den nya organisationen?
- ◆ Hur uppfattar kyrkans nya chefer på olika nivåer reformen? Hur bedömer tidigare kyrkoherdar som blivit arbetsledare i lokala enheter omorganisationen?

Bunkeflo den 7 juli 2016

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:22
av Berth Löndahl

Utvärdering av gudstjänstlivet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta undersöka gudstjänstlivet inom Svenska kyrkan för att om möjligt se vad som förenar de kyrkor och församlingar med ett högt och kanske även ett ökande antal deltagare i främst huvudgudstjänsten.

Motivering

En kyrka utan ett levande gudstjänstliv förlorar till sist sitt existensberättigande. Att fira gudstjänst är den för kyrkan absolut nödvändiga handlingen.

Då oroar det att antalet gudstjänstfirare i huvudgudstjänsten har minskat varje år sedan decennier. Statistiken talar sitt tydliga språk. Försöken att reformera, omdana och förnya gudstjänsten har inte förmått att motverka den processen, kanske kan försöken rentav vara en bidragande orsak till nedgången.

Det finns därför anledning att undersöka var och varför det ändå på sina håll firas gudstjänster med ett högt och kanske även ett ökande antal deltagare och vad som möjligen kan förena dem. Den statistik som i dag finns tillgänglig ger inte tillräckliga svar. Exempel på frågeställningar för en sådan undersökning är många:

- ◆ Finns det i församlingar med ett högt och även ökande antal gudstjänstdeltagare några gemensamma faktorer och i så fall vilka?
- ◆ Har de församlingar som använt de senaste årens kyrkohandsboksförslag sett en upp- eller nedgång i antalet deltagare?
- ◆ Leder kontinuitet eller ofta förekommande variation i fråga om liturgi, tider och platser till ökande eller minskande deltagande?
- ◆ Vad betyder prästen som leder gudstjänsten? Är det positivt eller negativt för antalet deltagare med en eller två präster som nästan alltid är ansvariga eller är det bättre om detta ofta skiftar, som det kan vara i större pastorat.
- ◆ Hur påverkar lekfolkets delaktighet antalet deltagare?
- ◆ Vad är det som gör att tillfällighetsbesökare i gudstjänsten blir regelbundna deltagare?
- ◆ Vilken betydelse har predikan? Hur förhåller sig olika predikotyper till antalet gudstjänstfirare?

Bunkeflo den 7 juli 2016

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:23
av Berth Löndahl

Själavård, sekretess och IT

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda sekretesskyddet för själavårdande e-postkorrespondens på Svenska kyrkans servrar.

Motivering

För biskop, präst och diakon inom Svenska kyrkan råder absolut sekretess vad gäller själavårdande samtal och bikt. Kyrkoordningen stadgar detta i 54 kap. 1 §:

Förbud gäller mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en biskop eller präst under bikt eller enskild själavård.

Förbud gäller också mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en diakon under enskild själavård.

Det är i dag inte ovanligt att själavårdande korrespondens sker via e-post. Enligt 55 kap. 1 § 1 p. undantas sådana handlingar från att registreras i ett diarium:

När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock 1. handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 §.

Med dagens IT-teknik där all e-post lagras på centrala servrar tillhörande Svenska kyrkan på nationell, stifts- eller pastoratsnivå tycks dock finnas en oklarhet vad gäller huruvida e-post som faller under den själavårdande sekretessen är tillgänglig för annan personal, t.ex. IT-ansvariga med nödvändiga inloggningsuppgifter. Om jag har förstått det rätt så är åtkomst av den e-post som biskop, präst eller diakon har, möjlig för annan person än den som har den specifika e-postadressen. Detta riskerar att äventyra själavårdssekretessen och bör därför utredas. Om IT-ansvarig personal skulle hävda att de inte går in på någon annan anställds e-post, så är det otillräckligt som försäkran mot att själavårdande uppgifter kan röjas. Det faktum att åtkomst över huvud taget är möjlig kan inte betraktas som förenligt med själavårdssekretessen.

Bunkeflo den 7 juli 2016

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:24
av Anders Nihlgård m.fl.

Bemötande av personer utanför heteronormen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring hur personer utanför heteronormen blir bemötta av Svenska kyrkans företrädare, som har en negativ inställning till vigsel av samkönade par – i mötet inför kyrkliga handlingar, i konfirmandundervisningen, i gudstjänstgemenskapen m.m.

Motivering

Det finns en stor risk att personer utanför heteronormen inte blir bemötta på ett relevant sätt av kyrkans företrädare, som har en negativ inställning till vigsel av samkönade par. Hur ser en sådan person på och hur bemöter en sådan person två pojkar som går hand i hand till konfirmandundervisningen eller två flickor som kysser varandra god natt på konfirmandlägret? Eller hur bemöts den homosexuelle mannen i själavårdssamtalet inför begravningen av maken? Om nu maken av den bemötande prästen ses som make. Det finns exempel på församlingar där många regnbågsfamiljer varit gudstjänstfirare men som sedan lämnat församlingens gudstjänst för att en präst med en negativ inställning till vigslar av samkönade par blivit anställd.

I landstingen har en undersökning gjorts av hur personer utanför heteronormen blivit bemötta och då bör det vara möjligt att göra en sådan undersökning också i vår svenska kyrka.

Lund den 6 juli 2016

Anders Nihlgård (ÖKA)

Claes Björndahl (ÖKA)

Bengt Inghammar (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Markus Holmberg (ÖKA)

Elise Nilsson (ÖKA)

Hanna Unger (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2016:25
av Anders Nihlgård

Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftens genomföra en undersökning av hur församlingarna i linje med 2012 års (2012:51) kyrkomötesbeslut har följt uppmaningarna från Kairos Palestina-dokumentet att avbryta investeringar, införa sanktioner och bojkotta företag och produkter från de israeliska bosättningarna på de ockuperade palestinska områdena, Västbanken och östra Jerusalem.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana den svenska regeringen att ta fram kriterier för vilka folkrättsbrott som ska anses föreligga för att generella ekonomiska statliga sanktioner mot Israel och stater med liknande folkrättsbrott ska vara regeringens linje i överläggningar med övriga länder inom den Europeiska Unionen med flera internationella fora.

Motivering

Kyrkomötet beslutade 2012 att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta sina ansträngningar med att kräva ett slut på den israeliska ockupationen av Västbanken, Östra Jerusalem och Gaza och att rekommendera församlingarna att följa uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet att avbryta investeringar, införa sanktioner och bojkotta företag och produkter från de israeliska bosättningarna på de ockuperade palestinska områdena, Västbanken och Östra Jerusalem samt att stödja de krafter i Gaza som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter och kräva att den pågående israeliska blockaden av Gazaremsan hävs.

Situationen har försämrats avsevärt sedan detta kyrkomötesbeslut. De illegala bosättningarna på ockuperad mark har förstärkts och utökats. Israel visar inga tecken på att respektera en tvåstatslösning eller att ge israeler och palestinier lika medborgerliga rättigheter. Därför är det med oro världen följer den våldsspiral som resulterat i både utomrättsliga avrättningar och illegala knivdåd och som även resulterat i att palestinier fördrivits från sina hem på Västbanken. Utan en tvåstatslösning eller enstatslösning i sikte utgör den palestinska befolkningen en hotad population med apartheidsamhälle eller fördrivning som enda alternativ. I denna situation har det skett en markant ökning internationellt av det ickevåldsenagemang som Kairos Palestina stöder och som brukar förkortas BDS, Bojkott, Desinvesteringar och Sanktioner. Det var förutseende att kyrkomötet redan 2012 rekommenderade ickevåldshandlingar för studium och handling. Kyrkomötets uppmaning till församlingarna år 2012 bör därför följas upp och en undersökning under 2017 skulle ge ett

Mot 2016:25 femårigt perspektiv på vad som hänt och hur församlingarna engagerat sig för en rättvis fred.

Många människor från vår kyrka och från vårt land har efter sin återkomst från besök hos palestinska kristna vittnat om den utsatta situationen och att illegala handlingar som strider mot folkrätten ständigt äger rum. Många människor i vårt land oroar sig för palestiniernas säkerhet och på sikt även för israelernas säkerhet.

Att uppmärksamma hur församlingarna engagerat sig i ickevåldsarbetet för en rättvis fred vore därför en viktig signal som kan ge hopp både i Sverige och Israel/Palestina.

Lund den 13 juli 2016

Anders Nihlgård (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2016:26
av Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren

Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvärdera hur det nuvarande delegationsförfarandet fungerar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att se över utlandsförsamlingarnas delaktighet i anställningsförfarandet av utsänd personal till utlandsförsamlingarna.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över 34 kap. 12a § i kyrkoordningen och komma med förslag till ändring som tydliggör i vilken ordning behörighetsprövningen ska ske.

Motivering

I 34 kap. 12a §, andra stycket i kyrkoordningen står det:

Innan kyrkostyrelsen beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska Domkapitlet i Visby stift yttra sig.
(SvKB 2005:17, 2011:7)

Enligt denna paragraf ska kyrkoråden yttra sig över behöriga sökanden. Detta betyder att det ska vara helt klart, även från domkapitlet, att de sökande är behöriga innan kyrkoråden ombeds yttra sig.

Idag fungerar det så att kyrkoråden får sig tillsänt en lista med sökande och ombeds informera utlandskyrkans kansli i Uppsala om vilka de vill intervjua. Efter att kyrkoråden bestämt vilka de vill träffa, får de ibland veta att alla/några på listan inte är behöriga, eller att utlandskyrkans kansli har bestämt sig för att intervjua några andra. Varför skickas de då ut? Varför ska kyrkoråden ta sig tid att diskutera? Varför slösa med frivilligas tid och energi om något inte är nödvändigt?

När kyrkoråden yttrat sig om vilka de vill intervjua, blir de inbjudna till Uppsala för att sitta med och delta vid intervjun. Resor och uppehälle betalas av församlingen. Den förtroendevalda ger av sin egen tid. Det har hänt att det vid intervjun framkommit att de kandidater man kallat till intervju trots allt inte är behöriga. Detta beror delvis på att det kan ta tid för Domkapitlet att komma fram till om kandidaterna är behöriga eller inte. Om detta då gäller alla kandidater, har resor och uppehälle betalats i onödan. Detta är ett slöseri av donerade pengar samt de förtroendevaldas tid och energi. Det orsakar givetvis stor frustration, irritation samt ett försämrat samarbetsklimat med Svenska kyrkans anställda i Sverige.

Utlandsförsamlingarna bör kallas in enbart då alla; kansliet, kyrkostyrelse och domkapitel är överens om att kandidaterna är behöriga.

I utlandsförsamlingarnas kyrkoråd sitter personer med lokal anknytning med lång erfarenhet och kunskap både om församlingen samt dess närmiljö. De har språkkunskaper och kunskap om landets lagar och förordningar. Kyrkoråden bör därför vara den instans som har mest att säga till om vid en anställning. Fel person på fel plats kan få mycket negativa konsekvenser både för den utsände och för församlingen. Om inte arbetet fungerar drabbar detta hela församlingen, med färre aktiviteter, färre besökare, medlemsutträden, mindre donationer med försämrade ekonomi som följd. Eftersom varje personalbyte kostar, bör detta i möjligaste mån undvikas.

Kyrkoråden får idag enbart yttra sig när det gäller anställning av kyrkoherde. Mot bakgrund av att anställningsförutsättningarna är så olika i olika länder bör kyrkoråden få yttra sig vid samtliga anställningar, liksom förlängningar av anställningar. Det är lika viktigt att en pedagog, diakon eller musiker fungerar på arbetsplatsen och detta kan inte alltid en utsänd kyrkoherde, som kanske inte varit i församlingen mer än en kort tid, bedöma. Idag är det enbart kyrkoherden som är med vid anställning av pedagog, diakon eller musiker. Oftast blir kyrkorådet tillfrågat av kyrkoherden, men det är inte samma sak som att få vara med under t.ex. intervjun. Detta innebär inte en extra kostnad för kansliet, eftersom det är församlingarna som står för resa och uppehåll vid intervjutillfällen. Det finns också lösningar som Skype eller Jabber om man personligen inte kan närvara.

Thousand Oaks den 15 juli 2016

Maj-Lis Aasa (-)

Anette Nordgren (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:27
av Mats Nilsson

Huvudgudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag som möjliggör att huvudgudstjänst kan hållas även på vardagar.

Motivering

En församlings vara eller inte vara kan inte hänga på om det kommer något folk till söndagsgudstjänsten. Det måste vara möjligt att fira huvudgudstjänst vid annat tillfälle. Många människor har idag inte möjlighet att gå till kyrkan på söndagar på grund av arbete, fritidsverksamhet eller andra aktiviteter. Gudstjänst vid annat tillfälle kan vara ett alternativ.

Vislanda den 14 juli 2016

Mats Nilsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:28
av Mats Nilsson

Brist på kyrkoherdar

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handlingsplan för att lösa bristen på kyrkoherdar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram regler för hur pastorat/församling ska ledas om kyrkoherde saknas.

Motivering

Svårigheten att rekrytera kyrkoherde blir mer och mer problematisk, särskilt när det gäller landsbygden. De stora strukturförändringarna som sker i Svenska kyrkan för närvarande ställer stora krav på ledning som kanske saknas inom kyrkan. Tillgången på kyrkoherdar får inte vara avgörande för kyrkans struktur.

Vislanda den 14 juli 2016

Mats Nilsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:29
av Anna Ekström m.fl.

Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med ett förslag till ändring i kyrkoordningen, som innebär att det blir ett villkor för vigning till präst att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön.

Motivering

2009 års kyrkomöte beslutade om ändringar i kyrkoordningen och i anvisningarna till kyrkohandbokens ordning för vigselgudstjänst så att par av samma kön kan vigas i Svenska kyrkans ordning (KsSkr 2009:6, G 2009:2, KmSkr 2009:1).

Kyrkomötet 2015 behandlade flera motioner om de kyrkliga handlingarna som berörde vigsel och att ingen ska diskrimineras i samband med kyrkliga handlingar. Av olika anledningar kunde kyrkomötet inte ta upp en av motionerna och den andra motionen kunde inte heller behandlas då Läronämnden inte hade yttrat sig mellan session 1 och 2. Därför återkommer vi nu åter med en motion i ämnet.

I kyrkoordningens 25 kap. 2 § finns det beskrivet de villkor som idag finns för den som vill vigas till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst:

Till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst får den vigas som

1. är döpt och konfirmerad,
2. tillhör Svenska kyrkan, och
3. har förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag i kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön.

Vi anser att det bör tillföras ett fjärde villkor för den som vill vigas till präst inom Svenska kyrkan. Vi önskar därför att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att ta fram en fjärde punkt som innebär att endast den får vigas till präst inom Svenska kyrkan som har förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön.

Vid behandlingen av frågan om samkönade vigslar betonade kyrkomötet ”att i Svenska kyrkan ryms olika sätt att se på äktenskapet. Det är inte en fråga av en sådan karaktär att den böra kunna leda till splittring inom kyrkan och inte heller i olika kyrkogemenskaper.” (G 2009:2)

Utifrån detta har vi som motionärer valt att bejaka att de som redan idag är vigda till tjänst i Svenska kyrkan ska kunna behålla sin rätt att neka vigslar. Samtidigt menar vi att Svenska kyrkan om den ska kunna kvarstå som en trovärdig aktör måste stå tydligt upp för den position och de steg man tagit mot en öppen och inkluderande äktenskapssyn. Om kyrkan ska ses som en kraft som står upp för kärleken, likabehandling och inkludering anser vi att det därför har blivit dags för kyrkan att

tydligare signalera till dem som framgent söker sig till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst att de för att kunna vigas till präst inom Svenska kyrkan ska ha förklarat sig beredda att förrätta vigsel av par av samma kön.

Villkoret som vi vill att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att formulera kommer inte att medföra någon plikt att viga. En präst som bedömer att ett visst par av olika skäl inte bör vigas kan alljämt neka vigsel på samma sätt som en präst idag kan neka att viga en man och en kvinna. Men vi tror att bestämmelsen ändå fyller en viktig funktion då den blir en kraftfull signal om vilken kyrka vi vill vara och vilken människo- och äktenskapssyn vi vill att kandidater till kyrkans olika uppdrag bör vila i. Vi vill vara en öppen inkluderande och välkomnande kyrka istället för en exkluderande och sluten sådan. Vi kan inte blunda för det samhälle och den verklighet som Svenska kyrkan står i.

Karlskrona den 7 april 2016

Anna Ekström (FiSK)

Georg Lagerberg (–)

Jesper Eneroth (S)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Claes Björndahl (ÖKA)

Birgitta Söderfeldt (ViSK)

Karin Janfalk (ÖKA)

Ulla Littgren (FiSK)

Ylva Wahlström (MPSK)

Magnus Hedin (FiSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Markus Holmberg (ÖKA)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:30
av Aron Emilsson

Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan centralt kan ta ett samlat grepp för att säkra biologisk mångfald och hållbara skogs- och jordbruksmetoder i förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och mark.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med stiftet utreda om avkastningskrav i förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog kan tillåtas minska något till förmån för långsiktigt kontinuitets-skogsbruk och reservatsbildningar.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med berörda myndigheter ta del av råd, riktlinjer och forskning, vilka kan implementeras för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, inklusive prästlönetillgångarna.

Motivering

Svenska kyrkan är en stor och viktig markägare och förvaltare i Sverige. Jord och skog i många hektar ligger under kyrkans och prästlönetillgångarnas ägande från norr till söder och förvaltas och brukas av stift eller andra. I och med vår syn på omsorg om skapelsen och devisen att lämna över jorden i ett gott skick till efterkommande generationer är Svenska kyrkan inte vilken markägare som helst. I våra skötselplaner och avkastningskrav bör inte bara ekonomi räknas, utan också ekologi och hållbarhet. I ljuset av det är det viktigt att Svenska kyrkan reflekterar över betydelsen av – och agerar utifrån – jämställda miljö- och produktionsmål i förvaltning och brukande av skog och mark.

Sedan Sveriges radios stora granskning av skogsnäringen i Sverige 2012, har rapporter avlöst varandra om hur gammelskog avverkas, den biologiska mångfalden utarmas och miljömålen inte uppnås. Rapporter från skogsnäringen pekar i och för sig också på att naturvårdshänsynen blivit bättre. Som en av landets stora skogsägare och med sitt arbete för klimat och miljö har Svenska kyrkan hursomhelst ett stort ansvar för vård och värn av skapelsen, inte minst här på hemmaplan, och kan vara ett föredöme. För att citera tidigare ärkebiskop Anders Wejryd i inledningen till årsredovisningen för 2013: ”Hållbarhet har att göra med respekt för att höra till ett sammanhang som vi inte skapat själva.[...] Hållbarhet och helighet rör vid varandra.

[...] Skapelsen är bärare av helighet och vi ska sträva efter att bruka utan att förbruka, förvalta utan att föröda.”

Jord- och skogsbruket i Svenska kyrkans regi ska vara etiskt försvarbart och ekologiskt hållbart. Särskild vikt bör läggas vid bevarandet av den biologiska mångfalden och möjligheten att införa mer skonsamma och hållbara avverkningsmetoder som till exempel kontinuitetsskogsbruk bör övervägas i större skala än idag. Svenska kyrkan bör i högre utsträckning än hittills centralt kunna utreda hur stiftens kan styra skogsskötselmetoderna mot mer miljövänliga alternativ. En del stift är på god väg, andra längre ifrån, men genom samlade strategier och gemensam vilja kan arbetet bli bättre. Varsamt brukade skogsområden och kulturlandskap skänker inte bara ekologi och ekonomi, utan också rekreation och reflektion för den stressade nutidsmänniskan. Kanske på pilgrimsvandring eller söndagsutflykt. I ljuset av det glädjer ett ökat naturvårdsperspektiv inte bara miljön, utan får också en själavårdande dimension.

Frågor som inte sällan är sammantvinnade med varandra är natur- och kulturvård, och inte sällan föranleder brister i det ena försämringar i det andra. De senaste åren har vi kunnat notera att Riksantikvarieämbetet i samverkan med Skogsstyrelsen konstaterar att hänsynen till fornlämningar och kulturarv i skogen inte fungerar. Den årliga inventeringen visar att närmare hälften av de inventerade forn- och kulturlämningarna är skadade eller grovt skadade i samband med skogsbruk och då framförallt av markberedning. Åverkan på forn- och kulturlämningar är allvarligt och ett brott mot kulturmiljölagen.

Svenska kyrkan ska i sin roll som försvarare av skapelsen och bärare av kulturarvet kunna visa föredöme även i denna fråga genom att ta del av råd, riktlinjer och forskning vilka i samråd med berörda myndigheter och stiftens, kan implementeras för att förhindra och försäkra sig om att skador på kulturarvet inte sker i samband med förvaltning och brukande av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skogsinnehav.

Ett led i att öka strävan och arbetet mot förstörelse av kulturlämningar i Svenska kyrkans skog och mark samt prästlönetillgångarna, är att sätta ett mål som förutsätter ett nationellt strukturerat arbete. Kyrkomötet bör således uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar. Svenska kyrkan kan med en sådan vision gå i bräsch för omsorg om såväl Guds som människans skapelser och lämningar i skog och mark.

Stora Lundby den 16 juli 2016

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2016:31
av Aron Emilsson och Helena Elmqvist

Omsorg om kristna asylsökande

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arrangera ett symposium där Svenska kyrkans roll och ansvar för kristnas utsatthet på asylboenden avhandlas.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett råd för framtagande av förslag till råd och vägledning för hur församlingarna kan stödja utsatta kristna.

Motivering

Det senaste året har det inte undgått någon med inblick i den kristna världen och/eller det svenska asylmottagandet, att asylsökande med kristen tro och bakgrund utsätts för hat och hot i det svenska mottagningssystemet. All form av hat, hot och våld är naturligtvis oacceptabelt och som landsomfattande folkkyrka har Svenska kyrkan en särskilt viktig uppgift att agera, inte minst då kristna bröder och systrar utsätts systematiskt.

Svenska kyrkan finns från norr till söder och församlingen och kyrkan inte sällan mitt i byn och har kapacitet att agera genom lokal pastoral omsorg. Genom att samla kyrkans nivåer, och de myndigheter och aktörer som är involverade i asylsystemet, i ett nationellt symposium kan vi ta steg i rätt riktning. I ett sådant symposium skulle frågor kring hur vi samlat stödjer nyanlända kristna på bästa sätt och vilka verktyg som kan användas, diskuteras och gemensamma strategier mejslas fram.

Utöver ovanstående bör ett nationellt råd inom Svenska kyrkan tillsättas, vilket kan utarbeta råd och riktlinjer för hur man på församlingsnivå kan arbeta med dessa frågor, samt informera om vår kyrka och bygga broar, vilket dessutom tjänar vårt missionerande syfte. En hörnsten där vi har stor förbättringspotential.

Stora Lundby och Kulltorp den 16 juli 2016

Aron Emilsson (SD)

Helena Elmqvist (SD)

Kyrkomötet
Motion 2016:32
av Aron Emilsson

Opinion och mission i migrationsfrågor

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta revidera formuleringarna om Svenska kyrkans syn på migrationsfrågorna i kommunikationskanaler som Svenska kyrkans hemsida i enlighet med vad som anförs i motionens motivering.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända.

Motivering

Svenska kyrkans arbete och opinionsbildning i flykting- och migrationsfrågor är djupt och brett och etablerat sedan flera år, men i behov av analys och revidering. För det första har man från kyrkans ledning nationellt drivit och driver idag genom webbportalen och utspel flera radikala politiska ställningstaganden gällande asylmottagningen i Sverige. För det andra gör man det på ett sådant sätt som får anses mycket ansvarslost i förhållande till såväl Sveriges kapacitet och säkerhet, som möjligheten att lyckas integrera nyanlända och långsiktigt kunna upprätthålla ett högt bistånd och ta emot de mest nödlidande flyktingarna.

Att Svenska kyrkan genom vårt långvariga och djupa internationella arbete och engagemang uttalar sig och opinionsbildar för bättre villkor och bistånd för utsatta människor i krisområdets närhet eller på flykt är viktigt, behjärtansvärt och självklart. När det sedan kommer till politiska ställningstaganden gällande den svenska asylmottagningen har vi ett ansvar att hålla oss à jour med utvecklingen och sätta största möjliga nytta för största möjliga antal främst. Då handlar det främst om hjälp i kris- och krigsområdets närhet, samt att vara en opinionsbildande kraft för effektivt svenskt bistånd och samverkan i det internationella samfundet. Helst bör Svenska kyrkan avhålla sig från alltför partisk politisk inblandning i asylfrågorna inrikes och i de fall man som nationell folkkyrka ändå väntas yttra sig bör vi verka för en ansvarsfull samhällsutveckling där invandrare kan integreras i det svenska samhället och dess normer, värderingar och sociala koder som vuxit fram i symbios mellan kyrkan, civilsamhället och det offentliga Sverige. Svenska kyrkan bör inte heller gå i polemik mot absolut nödvändiga åtgärder för att upprätthålla kontroll över landet, såsom återinförandet av gränskontroller och krav på ID-handlingar för inresa i landet. Detta, jämte frågor som skärpta försörjningskrav och tillfälliga uppehållstillstånd, är frågor som Svenska kyrkan idag aktivt motarbetar, vilket bland annat uttrycks på vår webbportal och därmed kommuniceras som kyrkans enhälliga mening.

Mot 2016:32

Istället bör arbetet för att integrera nya medborgare i det svenska samhället stärkas. De insatser som görs i Svenska kyrkans regi i form av rådgivning i samhällsinformation, språkundervisning och själavård är viktiga insatser. Samtidigt bör information om den kristna läran och budskapet vara en självklar del i de integrationsinsatser Svenska kyrkan är delaktiga i eller arrangerar. Det sammanfaller naturligtvis med vårt övergripande missionerande syfte och missionsbefallningen.

Stora Lundby den 16 juli 2016

Aron Emilsson (SD)

Kyrkomötet
Motion 2016:33
av Aron Emilsson och Anders Ahl

Fokus på kärnfrågor

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att ett större fokus på kyrkans kärnfrågor, den kristna tron och av medlemmarna prioriterade frågor förmedlas i Svenska kyrkans externa kommunikation och information.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inför kyrkomötet redogöra för hur opinionsarbetet kring de av medlemmarna prioriterade frågorna ska stärkas.

Motivering

Sedan länge har Svenska kyrkans identitet, organisation och relation till staten och det offentliga samhället diskuterats flitigt. Något i skymundan har Svenska kyrkans prioriteringar i det externa kommunikations- och informationsflödet kommit. Denna fråga är samtidigt viktig att resonera kring. Mot bakgrund av Svenska kyrkans storlek, medborgerliga förankring och starka opinionsbildande roll, är valet av ämnen i de externa kommunikations- och informationsflödena väsentliga. Såväl för det omgivande samhällets och omvärldens syn på kyrkan, som för vår egen självbild och medlemmarnas förtroende för vårt arbete och val av prioriteringar.

I rapporten *Omvägen om Gud*¹ konstaterar prästen Annika Borg och religionshistorikern Eli Göndör att Svenska kyrkan på biskopsnivå agerar som en opinionsbildande aktör och det i frågor som inte kan anses vara Svenska kyrkans kärnfrågor, samt med en tydlig slagsida åt vänster.

Borg och Göndör ställer detta i relation till vad Svenska kyrkans medlemmar kan tänkas vilja att vår kyrka ska prioritera. Genom studien *Svenska kyrkans medlemmar*² framkommer också att det medlemmarna prioriterar lägst är klimatfrågor och deltagande i samhällsdebatten. Samtidigt framkommer det, enligt rapportförfattarna, i en undersökning av Demoskop från maj 2014 att de frågor Svenska kyrkans medlemmar vill att kyrkan ska prioritera främst är hjälp till utsatta i lokalsamhället, sjuvård och att sprida det kristna budskapet.

Kommunikationsavdelningen vid kyrkokansliet bemötte i mars ovan nämnda rapport med anmärkningar på undersökningens metod och innehåll och tillbakavisade en del av resultatet. Emellertid är resultatet av Borgs och Göndörs rapport anmärkningsvärt och viktigt att ta till sig för Svenska kyrkan och dess ledning. Den kritik som framkommer om kyrkans inriktning, prioriteringar och politiska slagsida

1 (Annika Borg och Eli Göndör, Timbro 2016)

2 (Jonas Bromander, 2011)

Mot 2016:33 är inte heller ny, tvärtom är vi många som på kyrkans olika nivåer observerat och uttalat oss om densamma vid tidigare tillfällen. Inte minst är kritiken mot Svenska kyrkans riktning omfattande bland såväl församlingsmedlemmar som anställda och lekmän i enskilda församlingar och väl värd att ta på allvar för att ena, förena och fokusera på vårt gemensamma uppdrag: gudstjänst, mission, undervisning och diakoni.

Stora Lundby och Hammarö den 16 juli 2016

Aron Emilsson (SD)

Anders Ahl (SD)

Kyrkomötet
Motion 2016:34
av Terence Hong slo

Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att skog med höga naturvärden avsätts för fri utveckling.

Motivering

En mycket stor del av den biologiska mångfalden finns i skogen. Skogar är de mest skiftande ekosystem på land. Den biologiska mångfalden minskar dock i oroande takt både i Sverige och internationellt.

Enligt Cifor, Centrum för internationell skogsforskning, är det bästa sättet att skydda den biologiska mångfalden att skapa skyddade skogar. De skyddade områdena bör vara stora, och förbindas med gröna korridorer. Eftersom det inte går att skydda all skog, måste man inleda med att skydda skogar med höga naturvärden.

Svenska kyrkan bör avsätta skog med höga naturvärden för fri utveckling.

Uppsala den 17 juli 2016

Terence Hong slo (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:35
av Terence Hongslo m.fl.

Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans skogar ställs om till hyggesfritt skogsbruk.

Motivering

Skogar med stor artrikedom håller på att förvandlas till trädplanteringar. Detta är en katastrof för den biologiska mångfalden. Över 1 800 växt- och djurarter är rödlistade p.g.a. att de är hotade. I detta prekära läge är det mycket viktigt att Svenska kyrkan föregår med gott exempel.

Den svenska FSC-standarden är inte tillräcklig och ingen garanti för att bevara den biologiska mångfalden. Skogsbolagen kan ändå avverka gammelskog, ta upp stora kalhyggen, använda plantgifter och plantera en monokultur av barrträd. Fridlysta arter skyddas inte. Att lämna 5 procent för fri utveckling är långt ifrån tillräckligt enligt forskning.

Svenska kyrkan bör ställa om till hyggesfritt skogsbruk. Det går att både avverka och att ha skogen kvar. Endast de mogna träden i en trädgrupp avverkas. De kvarvarande står på tur att mogna samtidigt som det sker en naturlig förnyring. Efter avverkningen ser skogen fortfarande ut som en skog.

Uppsala, Stockholm, Veberöd och Nyköping den 17 juli 2016

Terence Hongslo (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Elsa Christersson (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:36
av Terence Hong slo

Gör kyrkan tillgänglig för alla

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera stift, pastorat och församlingar att Svenska kyrkans lokaler hålls parfymfria gällande både kyrkans personal, förtroendevalda och besökare.

Motivering

Doftöverkänsliga kan inte besöka allmänna utrymmen där de riskerar att utsättas för parfymdoft. Det leder till en bristande tillgänglighet. Kyrkan ska vara tillgänglig för alla.

Majoriteten av dem som har s.k. sensorisk hyperreaktivitet är kvinnor. Myndigheten för delaktighet (MFD) har i sin rapport *En jämställdhetsanalys av levnadsvillkor och delaktighetsmöjligheter för personer med funktionsnedsättning* (2016) konstaterat att ”bli utestängd från offentliga miljöer gör att man helt enkelt inte är intresserad av att ta på sig några uppdrag” och att ”kvinnor med funktionsnedsättningar är särskilt utsatta när det handlar om politiskt inflytande och deltagande i samhällslivet”.

Också personer med astma och allergibesvär kan reagera på dofter. Av befolkningen har 10 procent diagnostiserad astma.

I Astma- och Allergiförbundets undersökning (2016) svarar ungefär hälften av de svarande att de upplever att de blivit diskriminerade eller särbehandlade på grund av bristande tillgänglighet i samhället.

Den som är doftöverkänslig är beroende av omgivningens hänsyn. Svenska kyrkan borde föregå med gott exempel och rekommendera att kyrkans lokaler hålls parfymfria. På det sättet tar man också hänsyn till Guds skapelse.

Det är viktigt att den doftöverkänslige kan ta del av kyrkans aktiviteter och t.ex. kunna ställa upp som förtroendevald.

Det går, precis som på sjukhus och vårdcentraler, att via en skylt informera att besökare bör undvika parfym för att hålla lokalerna tillgängliga för alla.

Uppsala den 17 juli 2016

Terence Hong slo (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:37
av Terence Hong slo

Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera församlingar, pastorat och stift att användning av oparfymerade produkter blir ett led i miljödiplomeringen av Svenska kyrkans lokaler.

Motivering

Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön. En lång rad disk-, hygien-, städ- och tvättprodukter innehåller helt i onödan parfymer.

Vanliga parfymer innehåller stora mängder farliga kemikalier som exempelvis ftalater. Ftalater är förbjudna i barnleksaker men tillåtna i parfym och kosmetika. Många av de kemiska ämnen som är eller ingår i parfymer misstänks ha hormonstörande effekter.

Genom ett medvetet beslut att välja oparfymerade produkter finns samma funktion kvar men den av parfymer negativa miljöpåverkan undviks. Åtgärden att välja oparfymerat är dessutom kostnadsneutral. På köpet blir kyrkan mer tillgänglig för dem som är astmatiker och doftöverkänsliga.

Användandet av oparfymerade produkter bör vara ett steg i en miljödiplomering. Det är på tiden att den kemiska miljön uppmärksammas. Vi ska undvika att förgifta vår jord och den luft vi andas.

Uppsala den 17 juli 2016

Terence Hong slo (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:38
av Terence Hong slo

Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att främja en kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation på alla nivåer genom att stödja Svenska kyrkans forskningsenhets satsning ”Social innovation i Svenska kyrkan” för att utveckla en utbildning för personer i ledande funktioner (både förtroendevalda och anställda medarbetare).

Motivering

Kraven på Svenska kyrkan ökar när samhället ska hantera aktuella utmaningar såsom flyktingströmmar, fattigdom, hemlöshet och andra former av social exkludering.

Ofta saknas de mer specialiserade ledarskapsutbildningarna för särskilda satsningar och uppgifter. Så är det inom många organisationer.

Angående chefsutbildningar är Svenska kyrkan förhållandevis långt framme när det gäller de anställda ledarna, men eftersom utbildning inte är lika långt utvecklad när det gäller de förtroendevalda i ledande positioner så finns risken för större obalanser än nödvändigt.

Det finns strukturella hinder för utveckling och spridning av nytänkande verksamheter och arbetssätt i idéburna organisationer. Det finns en osäkerhet kring hur innovativa processer kan ledas, organiseras och finansieras, vilket kan begränsa tillgången till de organisatoriska resurser som krävs för utveckling, kontinuitet och uppskalning av enskilda initiativ.

Det är därför viktigt att Svenska kyrkan stödjer forskningsenhets satsning att ta fram arbetssätt, kunskap och utbildningar för personer i ledande funktioner (både förtroendevalda och anställda medarbetare) och verktyg för idéburen innovationsledning som utgår från ett trossamfunds förutsättningar.

Genom bättre samordning och kunskapsutbyte i redan pågående nyskapande utbildningsinitiativ i stiftet, kan förutsättningarna för organisering och ledning förbättras. Genom att vara ledande i en ny form av ledarutbildningssatsning kan Svenska kyrkan också bidra stödjande och inspirerande till andra idéburna organisationer i Sverige.

Uppsala den 18 juli 2016

Terence Hong slo (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:39
av Elsa Christersson och Hildegard Jarskog

Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram modeller för ljudanläggningar som kan användas i olika typer av kyrkorum.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att anslå särskilda medel till en särskild fond från vilken församlingarna kan ansöka om bidrag till bra ljudanläggningar.

Motivering

Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 framgår att kyrkostyrelsen, som en följd av ett kyrkomötesbeslut, har initierat ett arbete för att ta fram en plattform om kyrkomusiken och etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Kyrkomusikens mycket stora roll i kyrkans församlingsliv och betydelse för medlemmars upplevelse av kyrkobesök är säkert klar för alla. Genom att musiken har dragningskraft på så många skapar detta också en möjlighet att nå ut med Svenska kyrkans budskap. Men akustiken i våra kyrkor är inte alltid den bästa. Det finns bot, men bra anläggningar är dyra och kyrkans ekonomiska tillgångar är inte jämt fördelade.

Eftersom problemet är angeläget och många församlingar har små ekonomiska resurser, medan kyrkomötet förfogar över betydande tillgångar, finns det anledning för kyrkomötet att på central nivå, i samband med att ovan nämnda plattform tas fram, också finna modeller för bra ljudanläggningar, och avsätta medel som kan sökas för att möjliggöra för församlingarna att arbeta med detta.

Lund den 25 juli 2016

Elsa Christersson (MPSK)

Hildegard Jarskog (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:40
av Anders Brunnstedt och Kent Karlsson

Kunskap om vår syn på skapelsen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan, som handlar om vår kristna syn på skapelsen och det ansvar och arv vi har för att värna om vår skapelse.

Motivering

För att vi som enskilda medlemmar i vår kyrka ska kunna delta i arbetet med att förvalta skapelsen krävs kunskap och erfarenheter om både vår tro och naturen. Kunskap och erfarenheter som måste överföras till varje ny generation. I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 omnämns att kyrkostyrelsen prioriterar undervisning och lärande. I redovisningen sägs att man kommer att driva ett systematiskt och sammanhållande arbete för att skapa ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan. I detta arbete är det viktigt att vi får in kunskapen om vår kristna syn på skapelsen och det ansvar och arv vi har för att värna om vår skapelse.

1 juli 2016 redovisades en Sifo-undersökning beställd av Världsnaturfonden i Sverige som sa att barn tillbringar betydligt mer tid framför skärmen än i naturen. En stor majoritet hade tillbringat fem timmar eller mer vid en iPad, smartphone eller dator under mätperioden som var den senaste veckan innan utfrågningen. Hälften hade dessutom lagt lika mycket tid framför TV:n. Samtidigt hade en fjärdedel inte tillbringat någon tid alls i naturen, i skogen, vid havet, en sjö, en äng eller liknande under mätperioden. Knappt hälften hade varit i naturen en timme eller mindre.

Ny och lockande teknik för barn och unga kan ge bra stöd för utveckling av nya pedagogiska metoder. Dagarna efter den 16 juli 2016 var vi många som förundrades över vilket genomslag Pokémon Go fick i Sverige. Gator, parker och torg fylldes av barn och unga som letade efter s.k. Pokémon. Att utveckla nya pedagogiska metoder baserat på nya tekniska möjligheter kräver kunskap. Kunskap som enskilda pastorat och församlingar inte har och inte heller kan bygga upp. Men genom kloka val under utvecklingen kan pastorat och församlingar likväl få en plattform som kan anpassas till de lokala behoven.

Falun och Munkarp den 19 juli 2016

Anders Brunnstedt (POSK)

Kent Karlsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:41
av **Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke**

Avgifter för barn på nationell nivå

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa kostnader som tas ut av barn och ungdomar för aktiviteter på nationell nivå och reflektera över om kostnaderna är nödvändiga.

Motivering

På nationell nivå arrangeras med viss oregelbundenhet aktiviteter för barn och ungdomar. Dessa finansieras till mycket liten del av egenavgifter. Denna del kan ändå vara en betydande kostnad för den familj i vilket det deltagande barnet ingår. En deltagaravgift riskerar därmed att utestänga barn och ungdomar från kyrkan. Inte sällan sker dessa aktiviteter dessutom på sommaren, en tid som redan är särskilt ansträngande för många familjers ekonomi.

Svenska kyrkan har arbetat flitigt med att ta bort onödiga hinder för dop. Nu återstår att arbeta med de hinder som möter barn och ungdomar när de kommer med nyfikenhet för att lära känna den tro och den kyrka de döpts in i.

Svenska kyrkans internationella arbete har visat hur viktigt det är för samhället med allmängiltiga stöd, t.ex. allmänna barnbidrag. Här har vi chansen att ge våra barn och ungdomar ett allmänt trosbidrag, genom att se över de deltagaravgifter som nationell nivå tar ut.

Förutom deltagaravgifter tillkommer ofta också resa och boende. En del församlingar kan bidra till detta med lokala medel. Andra församlingar i närheten av aktiviteten får så små kostnader att man kan skicka nästan alla aktiva barn och ungdomar, åtminstone om deltagaravgifter helt slopas.

Vill vi att Svenska kyrkans aktiviteter på nationell nivå bara ska vara tillgängliga för barn vars föräldrar har råd att betala? Eller lyssnar vi till Jesu ord och tar bort de hinder som finns?

Helsingborg den 20 juli 2016

Jesper Eneroth (S)

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:42
av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark

Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att närmare utreda formerna för ett nationellt utarbetat stödmaterial om hur Svenska kyrkan styrs, som ska kunna användas bland annat i konfirmationsundervisningen.

Motivering

De flesta konfirmander i Sverige är 14–15 år. De får under denna tid stifta bekantskap med Svenska kyrkans tro och lära. Ett år senare anser vi dem redo att rösta om hur kyrkan ska ledas och vilka som styr. Konfirmeras man i Svenska kyrkan vore det praktiskt att faktiskt få veta hur kyrkan styrs och vilken organisation som ligger bakom den verksamhet de deltar i. Med kunskap om hur Svenska kyrkan styrs och leds ger vi bättre förutsättningar för kyrkans unga att både kunna och vilja engagera sig såväl i volontärarbete som i förtroendeuppdrag.

Svenska kyrkan bör ta fram ett material för ett eller två lektionstillfällen som på ett målgruppsanpassat och pedagogiskt vis går igenom hur Svenska kyrkan styrs och hur valen fungerar. Det bör också, när erfarenheter om hur materialet mottagits och använts, övervägas om det också ska erbjudas andra verksamheter i Svenska kyrkan.

Växjö den 20 juli 2016

Jesper Eneroth (S)

Lissandra Rickemark (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:43
av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke

Mångfaldsarbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och presentera exempel på lyckat mångfaldsarbete i församlingarna.

Motivering

Gud har skapat en mångfald av människor. Tillsammans, i våra olikheter, återspeglar vi Gud. Flera teologer lyfter fram den gränsöverskridande karaktär som den kristna gemenskapen har, t.ex. Patrik Hagman, *Efter folkkyrkan*, s. 227 f, som också nämner John Howard Yoder och Stanley Hauerwas. Kyrkan spränger gränser som samhället annars ställer genom att dela upp människor. Inte minst gäller det gudstjänsterna. Här möts människor i olika generationer, med olika funktionsvariation, från olika folkgrupper, från olika samhällsklasser, av olika kön och med olika sexuell läggning.

Kyrkans karaktär är normbrytande, därför att Kristus själv var normbrytande.

Men normer sitter hårt och vi behöver ständigt arbeta med dem och utmana dem. Svensk lagstiftning lyfter fram sju diskrimineringsgrunder: Kön, etnisk tillhörighet, religion och trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsidentitet, sexuell läggning samt ålder. Genom att arbeta normbrytande kan vi förhindra diskriminering. I mångfaldsarbetet bör alla dessa aspekter lyftas in.

Frågor som väcks i mångfaldsarbete är flera: Hur kan vi synliggöra olika variationer? Hur kan vi möta varandra med respekt? Hur får vi information om det vi inte själva känner till?

Ett sätt skulle vara att nationell nivå hjälper att lyfta upp enskilda församlingars konkreta mångfaldsarbete för att dela de goda exemplen. Det skulle också kunna ge en helhet till de många olika aspekterna av mångfald. Istället för enskilda pekpinnar och policyer skulle detta ge ett samlat grepp, som utgår från befintligt arbete som förebild.

Helsingborg den 20 juli 2016

Jesper Eneroth (S)

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:44
av Jesper Eneroth och Titti Ådén

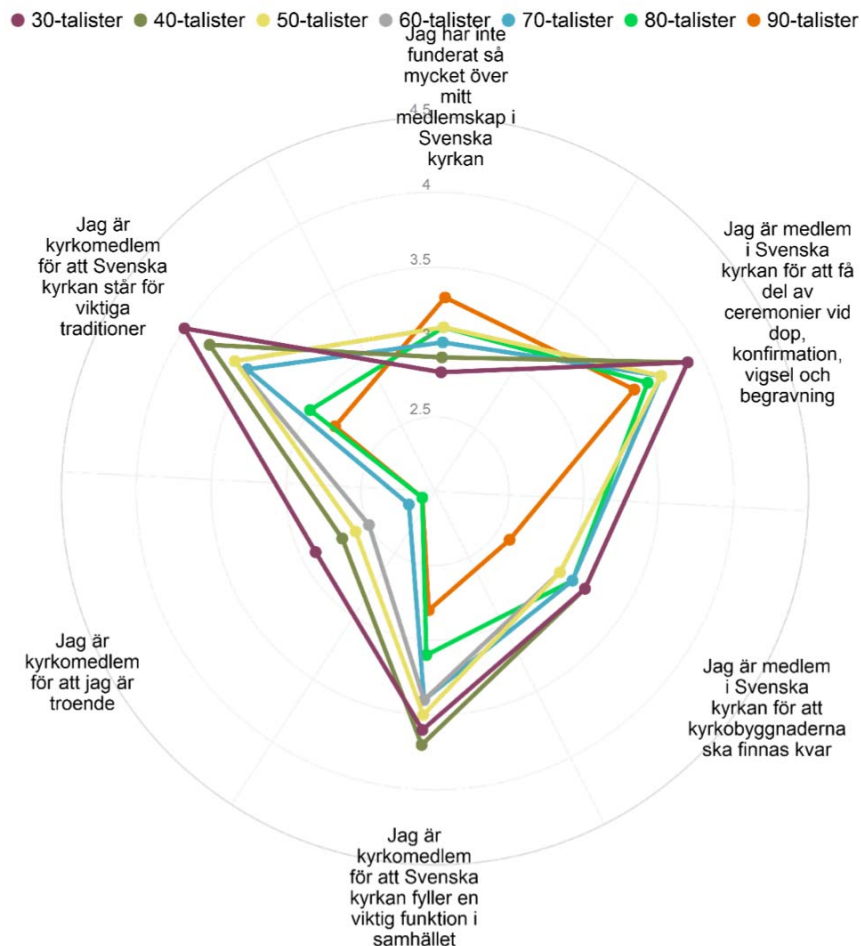
Nya vägar till gudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en strategi för att öka antalet människor i gudstjänstfirande gemenskap i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motivering

Motivet för att vara medlem i Svenska kyrkan förändras över tid. I figuren nedan kan man se en bild kallad medlemsorsaker, ur en medlemsundersökning från kyrkokansliets analysenhet (Kyrkbussen 2014). Att vara medlem för att man är troende minskar för varje generation och bland 90-talister, 80-talister och 70-talister finns inte det motivet kvar över huvud taget. De är idag församlingsbor mellan 25 och 45 år. I övrigt kan man utläsa att tradition och kyrkans roll som samhällsfunktion minskar i betydelse, fler och nya traditioner har konkurrerat ut den monopolställning Svenska kyrkan haft, och fler organisationer syns i samhället som utförare av socialt arbete (diakoni).

Samtidigt får ökade erfarenheter av möten med andra kulturer och religioner oss att reflektera över vår egen kyrka. Den offentliga debatten har kommit att handla mer och mer om andra länders religioner, och samtidigt har Sveriges berömda sekularisering till och med kommit att kallas ett "sekulärt självbedrägeri". Oavsett den diskussionen kan Svenska kyrkan inte lämna medlemsundersökningens resultat utan åtgärd. De metoder som använts hittills har inte fungerat.

Att delta i gudstjänster eller andakter är ett sätt att aktivera en tro. Det hör till den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst och därför läggs stora resurser på dessa. Då bör de också komma många till godo. Svenska kyrkan vill att människor ska delta i gudstjänster, och de genomförs i kyrkobyggnader. Tvingas man att välja är det viktigare att fler människor deltar i gudstjänster, än att de måste genomföras i en kyrkobyggnad.

Inspiration och liknande utvecklingsarbete finns redan i den anglikanska kyrkan, kallat *Fresh expressions of Church* eller i Svenska kyrkans översättning *På nya vägar*. Den fokuserar på att gemenskapen och gudstjänsterna ska

- ◆ nå människor som i nuläget inte finns i församlingens verksamheter
- ◆ äga rum i dessa människors kontext och på deras villkor
- ◆ få deltagarna att lära sig följa Jesus
- ◆ utgöra en kyrka.

Ett steg i strategin skulle kunna vara att införa församlingsstatistik för gudstjänster och andakter utanför Svenska kyrkans byggnader. Då finns ett verktyg att styra verksamhet med, både för anställda och förtroendevalda. Samtidigt bör insamlingen av församlingsstatistik ses över, så att den utvärderas efter reell och uppdaterad användning utan att vara för betungande för församlingarna. Målet måste vara att samla in så lite statistik som möjligt utan att missa de faktiska behov som finns för uppföljning, utvärdering och användning. Verksamhet speglar tid och kultur, då förändras även behov av verksamhetsstatistik. Föråldrad eller för tillfället marginell verksamhet byter plats med användbar kunskap om den verksamhet som ett bibehållet eller ökat medlemsantal kräver.

Motionens syfte är att det behövs flera samverkande strategier för att möta den negativa utvecklingen av antalet kyrkotillhöriga, särskilt med hänsyn till att skälet "Jag är kyrkomedlem för att jag är troende" är det motiv som står för det i särklass största tappet, framförallt för församlingsbor under 45 år. Kyrkan behöver många incitament för att styra mot en breddning och utökning av möjligheterna för församlingsbor att prova fira gudstjänst tillsammans.

Umeå den 20 juli 2016

Jesper Eneroth (S)

Titti Ådén (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:45
av Jesper Eneroth och Daniel Larson

Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för upphandling som utförs inom alla delar av Svenska kyrkan med utgångspunkt från vad som i motionen anförs om krav på miljömässiga hänsyn och stopp för social dumpning.

Motivering

Svenska kyrkan är sammantaget en stor köpare av såväl varor som tjänster. Som kyrka har vi anledning att använda också vår upphandling på ett sätt som stödjer de grundläggande kristna värdena. Det innebär att vi bör handla varor med så lite miljöpåverkan som möjligt, och tjänster producerade av seriösa företag med löner och anställningsvillkor i nivå med gällande kollektivavtal.

Larmrapporter har visat hur bland annat upphandlingsprocesser och -regler inom den offentliga sektorn under lång tid varit med och bidragit till lönedumpning, dåliga arbetsvillkor och skadlig arbetsmiljö på svensk arbetsmarknad. Detta är helt oacceptabelt, och ska inte förekomma när Svenska kyrkan gör inköp. Med bättre kontroller och med fastställda skärpta rutiner kan både skattefusk minskas, arbetsvillkor förbättras, seriös företagsamhet och sund konkurrens främjas.

Svenska kyrkan är en stor konsument och kan därför göra skillnad genom att aktivt arbeta för en arbetsmarknad befriad från social dumpning och samtidigt tillförsäkra att arbete och produktion sker under goda förhållanden och med respekt för arbetstagares grundläggande rättigheter.

Likaså kan upphandlingsinstrumentet systematiskt användas för att stödja företag som tar ansvar för skapelsen, och erbjuder varor som under produktion och distribution inneburit så små miljöeffekter som möjligt.

Svenska kyrkan är en i grunden lokalt förankrad kyrka. Församlingen är vår självklara bas. Det kan finnas skäl för en församling att vilja stödja det lokala näringslivet när varor och tjänster köps. Det bör vara en parameter som understöds i nationella riktlinjer för upphandling.

De offentlighetsrättsliga upphandlingsreglerna innebär dessvärre alltför ofta att upphandling blir krångligt, och att det är svårt att faktiskt ställa de krav på varor och tjänster som avsetts. Svenska kyrkan har möjligheter att istället för de ibland alldeles för krångliga och kontraproduktiva utgångspunkter som den offentliga LOU kan innebära, skapa riktlinjer och rutiner som gör upphandling enkelt och tydligt.

Svenska kyrkan har goda möjligheter att påverka genom att säkerställa rutiner för kontroll av samtliga leverantörer som Svenska kyrkan köper varor och tjänster av.

Mot 2016:45

Kyrkostyrelsen beslutade i april 2016 om en ny inköspolicy och uppförandekod för leverantörer. Enligt vår mening bör den utvecklas i enlighet med vad som anförts i motionen, och ligga som grund för riktlinjer och rutiner för upphandling som rekommenderas för alla delar av Svenska kyrkan.

Kyrkomötet bör därför ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utveckla system och rutiner som säkerställer att alla delar av Svenska kyrkan vid köp av varor och tjänster så långt det är möjligt motverkar social dumpning, stävjar fusk och säkrar justa arbetsvillkor genom att främja seriös företagsamhet i en sund konkurrens, liksom medverkar till att skapelsen vårdas och negativa miljöeffekter minimeras.

Göteborg den 20 juli 2016

Jesper Eneroth (S)

Daniel Larson (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:46
av Manilla Bergström m.fl.

Nationellt program för kateketik

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett nationellt program för dopuppföljning och lärande som ger alla barn och unga i Svenska kyrkan, även i utlandet, gemensamma upplevelser av kyrkans tro och gemenskap när det tillämpas lokalt i varje församlings verksamhet för barn och unga 0–18 år.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta resurser för att ta fram och utforma ett nationellt program för dopuppföljning och lärande.

Motivering

Många församlingar strävar efter att hitta formerna för god dopuppföljning och gemensamt lärande för alla åldrar. Det är ett krävande arbete att forma ett lokalt koncept som fungerar långsiktigt och som samtidigt är ett ständigt utvecklande av nya vägar att möta barn och unga. När kunskap om kristen tro och kyrkans liv och uppgift försvagas behöver Svenska kyrkan ta ett helhetsgrepp för att på ett relevant sätt förvalta sitt uppdrag och fortsätta förmedla kyrkans tro och lära till nyfikna barn och unga.

Vid ett studiebesök hos Norska kyrkan på nationell nivå erfors de goda effekterna av Norska kyrkans *trosopplaeringsreform*. Som en del av den utformades ett nationellt program baserat på olika upplevelser i församlingens gemenskap genom aktiviteter som är riktade till barn i en viss åldersgrupp. Exempelvis *Tårnagentshelgen* för 8-åringar som får utforska Bibeln, kyrkan och kyrktornet och *Lys våken*, en adventsnatt i kyrkan för 11-åringar. Detta bjuder församlingen in de aktuella målgrupperna till varje år vilket gör att alla under sin uppväxt delar gemensamma upplevelser med andra barn i olika åldrar och med de som har vuxit upp eller kommer att växa upp med detta. Förutom att man delar sin upplevelse med andra som tidigare erfarit detsamma eller kommer att göra det senare så delar man upplevelsen av samma aktivitet som den som varit på Ljusvaka någon annanstans, i stan eller på landet, längst söderut eller norrut eller i någon av våra församlingar utomlands. Huvudtanken att Gud ger och vi delar bygger broar mellan Gud och människa, mellan barnet och andra jämnåriga och mellan åldersgrupper och generationer som gemensamt delat samma sak, på olika platser och vid olika tider.

I ett sådant sammanhållande program kan man fokusera på några huvudstråk och på ett inspirerande sätt uppleva det som är Svenska kyrkans huvudsakliga uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Den ram som ges delar man med alla andra församlingar vilket ger både en känsla av samhörighet och gemenskap liksom helhet och ett kvalitativt arbete när det tillämpas lokalt efter varje församlings förutsättningar. Det finns i Den Norske Kirke en väl utvecklad och beprövad mall som

man använder och det finns även en gemensam resursbank på nätet där man kan dela med sig och ta del av material och idéer, istället för att uppfinna hjulet själv.

Den Norske Kirkes nationella program *Størst av allt* syftar till att främja ”en systematisk og sammenhengende trosopplaering som

- ◆ vekker og styrker kristen tro
- ◆ gir kjennskap till den treenige Gud
- ◆ bidrar till kristen livstolkning og livsmestring
- ◆ utfordrer til engasjement og deltagelse i kirke og samfunnsliv.”

Gud ger – Vi delar som är namnet på den norska satsningen uttrycker att hela församlingen är en lärande gemenskap. Lärandet förmedlas i en helhet av kunskap och upplevelser, i både församling och hem, som förmedlar undervisning och utveckling i och genom gemenskapen.

- ◆ Vi delar tro och funderingar
- ◆ Vi delar kristna traditioner och värderingar
- ◆ Vi delar upplevelser och gemenskap
- ◆ Vi delar hopp och kärlek

Visionen är en generös och tydlig kyrka där barn och ungdomar lever livet i tro, hopp och kärlek!

Det finns mycket att vinna på ett genomtänkt koncept för kateketik för barn och unga, genom ett program som delas av alla församlingar i Svenska kyrkan. Och det finns redan goda exempel och erfarenheter att inspireras av bland våra systerkyrkor. Detta förslag på ett nationellt program för kateketik är i linje med kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 där kyrkostyrelsen framhåller Svenska kyrkans utmaning att bearbeta den centrala frågan om undervisning och lärande, så att människor lär känna kristen tro och identitet samt kan stärkas i sin egen kristna tro och identitet. Motionens förslag skulle möta flera av tankarna i denna skrivelse från kyrkostyrelsen om att prioritera lärande och undervisning, möta sökandet av mening och sammanhang, förmedla vårt kulturarv samt förvalta berättelserna och kyrkans tradition. Allt detta behöver göras på ett sätt som gör att nutidens människor kan relatera till det och på så vis finna fördjupat livsmod, hopp och gemenskap i sin församling och i Svenska kyrkan. Därför är det särskilt viktigt att ha ett nationellt program för dopuppföljning och lärande som bygger på gemenskap och upplevelser under uppväxtåren.

Göteborg den 21 juli 2016

Manilla Bergström (POSK)

Kent Karlsson (POSK)

Linda Isberg (POSK)

Maj-Lis Aasa (–)

Anette Nordgren (–)

Kyrkomötet
Motion 2016:47
av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft

Revidera och utöka Den svenska psalmboken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Motivering

När Svenska kyrkan får en ny kyrkohandbok är det nödvändigt att revidera Den svenska psalmboken, så att den fungerar tillsammans med den nya kyrkohandboken. Därför föreslår Borgerligt alternativ att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppgift att ta fram förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken.

Rätten att kopiera och publicera psalmerna ses över, så att de fungerar i vardagen.

Kyrkostyrelsen bör se till att ett samutgivande av kyrkohandbok och psalmbok kommer till stånd. Detta för att underlätta för församlingar och pastorat som behöver planera inköp för dessa i god tid.

Alingsås den 21 maj 2016

Katarina Ramnerö Ödestad (BA)

Sven Milltoft (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:48
av Bo Hanson m.fl.

Gudstjänster i annat kristet samfund

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Motivering

Under rubriken ”Gudstjänster i något annat kristet samfund” finns i 17 kap. 17 § i kyrkoordningen följande bestämmelse:

En präst i Svenska kyrkan får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. Gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

I ett ärende där Göteborgs domkapitel hade förklarat tre präster som lett gudstjänster i Missionsprovinsen obehöriga att utöva prästämbetet i Svenska kyrkan upphävde Överklagandenämnden domkapitlets beslut (Överklagandenämndens beslut 18/2016). Angående tolkningen av 17 kap. 17 § i kyrkoordningen uttalade Överklagandenämnden följande:

Språkligt skulle bestämmelsen i 17 kap. 17 § kyrkoordningen även kunna läsas så att en präst över huvud taget inte får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar utanför Svenska kyrkan annat än i de angivna fallen, även om han eller hon håller sig till Svenska kyrkans ordning. Det är emellertid svårt att tillägga bestämmelsen en sådan innebörd eftersom denna skulle sträcka sig betydligt längre än som påkallas av det uttalade syftet att ange i vilka fall en präst får avvika från Svenska kyrkans ordning. Med en sådan tolkning skulle det kunna hävdas att en präst aldrig får leda gudstjänster och leda kyrkliga handlingar utanför en kyrka – t.ex. på ett sjukhus eller i någon annan institution – vilket inte kan vara avsikten.

Med hänsyn till att de gudstjänster X lett i Missionsprovinsens kyrkor såvitt framkommit har följt Svenska kyrkans ordning, kan X inte ha brutit mot bestämmelsen i 17 kap. 17 § kyrkoordningen och sina vigningslöften.

Genom Överklagandenämndens beslut har klargjorts att bestämmelsen inte är tillämplig på fall då en präst leder gudstjänster enligt Svenska kyrkans ordning i ett annat kristet samfund. Inte heller någon annan bestämmelse i kyrkoordningen reglerar sådana fall.

När kyrkoordningen och den aktuella paragrafen tillkom var situationen att ett annat kristet samfund firar gudstjänster enligt Svenska kyrkans ordning inte aktuell. Numera har Missionsprovinsen börjat viga egna biskopar och av Svenska kyrkan förklarats som ett annat kristet trossamfund. Mot bakgrund av denna nya situation, och att det starkt kan ifrågasättas om Svenska kyrkan bör acceptera att präster leder gudstjänster i andra kristna samfund än dem som nämns i 17 kap. 17 §, är det nödvändigt att överväga frågan om att införa kompletterande bestämmelser i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen bör ges i uppdrag att utreda behovet av sådana kompletterande bestämmelser.

Göteborg, Skene, Borås, Hägersten, Vissigebro, Rättvik och Spånga den 2 juni 2016

Bo Hanson (ÖKA)

Björn Andersson (S)

Jan G Nilsson (BA)

Ylva Wahlström (MPSK)

Ulla Rickardsson (C)

Tomas Jansson (-)

Anki Erdmann (ViSK)

Per Eckerdal, biskop

Kyrkomötet
Motion 2016:49
av Johanna Andersson

Policy för sociala medier

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en policy för hur de aktörer som uppbär ekonomiskt stöd från Svenska kyrkan uttrycker sig i sociala medier.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga ner planerna på att ta fram en policy för hur förtroendevalda representanter som inte uppbär ekonomiskt stöd från Svenska kyrkan uttrycker sig i sociala medier.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att besvara de av Thomas Grahl ställda frågorna i Kyrkans tidning den 10 juni 2016.

Motivering

Planerna på att ta fram en policy för hur förtroendevalda i Svenska kyrkan uttrycker sig i sociala medier uppmärksammades i en debattartikel av tidningsmannen Thomas Grahl i Kyrkans tidning den 10 juni 2016. I artikeln beskrivs en rad praktiska problem som är förbundna med en sådan policy. Dit hör frågorna om vilken instans som ska besluta om sanktioner att vidta mot en förtroendevald person som uttrycker sig olämpligt. Vilka sanktioner som kan vidtas är en annan problemställning. Resonemanget resulterar, för många av oss som läst artikeln, i slutsatsen att det bästa är att låta nomineringsgrupperna, och därmed ytterst väljarna i samband med kyrkoval, avgöra vilka representanter som uttryckt sig lämpligt respektive olämpligt.

Men en annan fråga förblir okommenterad i kyrkostyrelsens förslag till policy. Den handlar om vilka krav som ska ställas på de aktörer som Svenska kyrkan stödjer ekonomiskt, exempelvis genom stiftskollekter, för att uttrycka sig i sociala medier. Dit hör enstaka bloggar samt twitterkonton. Bland dessa aktörer finns företrädare för uppfattningar som att polisens våldsmonopol inte bör accepteras och andra liknande ensidiga politiska ställningstaganden, där förekommer också grovt språkbruk samt hätska kampanjer och misstänkliggöranden av enskilda individer.

Istället för att uppställa krångliga regler för förtroendevalda, vilket kan komma i konflikt med yttrandefriheten i Sverige, bör Svenska kyrkan ställa rimliga krav på de skribenter man avlönar eller på andra sätt stödjer ekonomiskt för att uttrycka åsikter. Förtroendevaldas övertramp bör överlämnas till nomineringsgrupperna att hantera, när listorna på valbara kandidater tas fram i samband med kyrkoval. Till sist är detta en sak för kyrkans medlemmar i fria val.

Thomas Grahl ställde i sin debattartikel några frågor som verkligen förtjänar att besvaras:

1. Med vilken rätt kan en demokratiskt uppbyggd sammanslutning begränsa sina förtroendevaldas yttrandefrihet?
2. Med vilken kompetens ska Svenska kyrkan – och vem däri – göra sig till domare över var gränsen går för tillåten respektive förbjuden ironi samt för väckande av läsares anstöt?
3. Hur avser kyrkostyrelsen (från och med tisdag) sanktionera en förtroendevald som med stöd av grundlagen kritiskt och med viss ironi utövar sin yttrandefrihet även angående kyrkliga spörsmål och kyrkliga makthavare?
4. Och hur tänkte ni där – egentligen?

Dessa frågor bör besvaras av kyrkostyrelsen. (Det svar kyrkostyrelsen lämnade till Thomas Grahl samma dag, alltså den 10 juni 2016, rör möjligen på ett mycket övergripande plan fråga 4 men inte någon av de tre första frågorna.)

Thomas Grahls inlägg och kyrkostyrelsens ”svar” kan läsas i sin helhet här:
www.kyrkanstidning.se/debatt/hur-tanker-kyrkostyrelsen-forbjuda-ironi

Mon den 20 juli 2016

Johanna Andersson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:50
av Johanna Andersson

Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som granskar och utvärderar Svenska kyrkans religionsdialogprojekt med islam, med särskilt avseende på vilka muslimska grupper som har fått representera islam.

Motivering

Sedan flera år tillbaka har religionsdialogen med islam en framskjuten plats i Svenska kyrkan. Svenska kyrkans val av samarbetspartner för de olika projekten behöver nu granskas och utvärderas. På flera håll har Svenska kyrkans representanter genom sitt arbete kommit att legitimera islamistiska företrädare, främst har detta handlat om personer som står det Muslimska brödrskapet nära. Att få klarhet i varför dessa val av samarbetspartners gjorts, vilken effekt dessa val har fått och hur Svenska kyrkans representanter hanterat konflikter mellan exempelvis religionsfrihet och jämställdhet är en viktig trovärdighetsfråga.

Två exempel (de fyra exempel som fanns i motion 2015:106 är fortfarande aktuella, men tas inte upp igen i årets motion) belyser området.

Exempel 1: De kritiserade tidigare miljöpartistiska representanterna Mehmet Kaplan och Yasri Khan har (haft) viktiga förtroendeposter och ett brett kontaktnät inom Svenska kyrkan. Mehmet Kaplan har varit invald i styrelsen för Guds hus i Fisksätra. (Kaplan hann inte tillträda eftersom han blev utnämnd till minister, men var alltså utsedd till styrelsen.) Yasri Khan sitter i Sensus styrelse och har varit knuten till Katharinastiftelsen. Ytterligare ett uttryck för de nära kontakterna är att en representant för Centrum för religionsdialog i Stockholm i ett socialdemokratiskt arrangerat Almedalsseminarium hävdade följande: ”Men om jag inte hade träffat Yasri Khan och Mehmet Kaplan så hade jag kanske gått på kritiken mot dem.” Samtidigt som Khan och Kaplan alltså uppfattas som extrema i politiska kretsar, legitimeras de av Svenska kyrkan och kritik mot dessa personer avfärdas. Hur ser kontaktytorna ut mellan Svenska kyrkan och det muslimska civilsamhället när just Kaplan och Khan väljs som samarbetspartners?

Exempel 2: Det finns en rad tillfällen dokumenterade som visar hur präster i Svenska kyrkan uppträtt i religionsdialogsammanhang iförda attribut från andra religiösa traditioner. Frågan inställer sig vad prästen i dessa sammanhang representerar: sitt ämbete eller sitt kön? Khans vägran att skaka hand med kvinnor, vilket alltså uppfattats som oacceptabelt i politiska kretsar, avfärdas i citatet i exemplet ovan som att andra ”gått på” kritiken mot honom. Teologisk reflektion i denna fråga,

Mot 2016:50 och andra frågor där könssegregerande praktiker motiveras och försvaras utifrån religiösa argument av Svenska kyrkan, vore viktig.

Svenska kyrkan har genom sina satsningar på religionsdialog valt att vara med och påverka samhällets utveckling. Hur valet av samverkanspartner påverkar behovet nu granskas och utvärderas.

www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/Arbetarrörelsen/trosolidaritet/Media/Nyhetsarkiv/Almedalen-2016-Vara-seminarier-sammanfattningar/

Mon den 25 juli 2016

Johanna Andersson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:51
av Johanna Andersson

Dementera felaktiga påståenden om Israel

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet att Israels regering motsätter sig en tvåstatslösning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet om att Itamar Marcus företrädde "bosättarrörelsen" när han besökte Sverige i mars.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en plan för kunskapshöjande insatser avseende konflikterna i Mellanöstern och redovisa detta inför kyrkomötet 2017.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera policyn *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* från 2012 utifrån det förändrade säkerhetsläget i regionen.

Motivering

Den 15 mars 2016 skickades ett brev till Sveriges partiledare (med undantag för Sverigedemokraterna). Från Svenska kyrkans sida var brevet undertecknat av Gunilla Hallonsten, tillförordnad internationell chef. I brevet påstås felaktigt: "Israels regering har klargjort att man 'aldrig kommer acceptera en tvåstatslösning'". Texten står inom citationstecken i brevet, ingen källa anges dock för detta citat.

Spridandet av den oriktiga bilden av att Israels regering motsätter sig en tvåstatslösning är en fortsättning på Svenska kyrkans ensidiga ställningstagande i Mellanösternkonflikten. All skuld för konflikten läggs på Israel, omgivande diktaturer ses som offer som inte kan ta något politiskt ansvar.

Kyrkostyrelsen bör i ett brev till de berörda politiska partierna dementera detta påstående. Kyrkostyrelsen bör också presentera en plan för vilka kunskapshöjande åtgärder som ska sättas in, bl.a. på kyrkokansliet, för att förhindra att liknande felaktigheter sprids igen. Kyrkostyrelsen bör också redovisa inför kyrkomötet hur man avser att uppdatera den allt mer föråldrade policyn från 2012 *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* så att den på ett mer adekvat sätt svarar mot de behov som uttrycks i den samtida, sedan 2012 kraftigt förändrade, situationen i Mellanöstern.

I brevet till partiledarna påstås också att: "ledande representanter för bosättarrörelsen nyligen besökt Sverige och riksdagen (Itamar Marcus från Central Fund of Israel)". I en intervju i Svenska Dagbladet den 25 mars 2016 besvarar Marcus en fråga om sitt engagemang i Central Fund of Israel enligt nedan:

Mot 2016:51

I svensk media har det förekommit uppgifter om att en organisation du lett, Central Fund of Israel, finansierar bosättningar. Hur responderar du på det?

Det var femton år sedan jag arbetade med Central Fund of Israel. Vi sysslade då med socialt arbete bland exempelvis etiopiska invandrare. Det kunde handla om att dela ut mat till människor. Vålgörenheten riktade sig till alla behövande och vi undantog inte hjälpbehövande bosättare. www.svd.se/itamar-marcus-barnen-ar-nyckeln-till-fred

Också i detta avseende sprider alltså brevet felaktiga uppgifter, ägnade att misskreditera en enskild person och den rörelse han idag representerar i detta fall, Palestinian Media Watch som kartlägger hinder för fred.

Det är besvärande att Svenska kyrkans företrädare vänder sig till partiledare med felaktiga påståenden om en enskild nation och person. Felaktigheterna bör snarast tillrättaläggas och insatser sättas in för att förebygga att liknande felaktigheter upprepas.

Mon den 20 juli 2016

Johanna Andersson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:52
av Dan Sarkar

Undervisning och mission bland invandrare

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare.

Motivering

Svenska kyrkans engagemang för nyanlända i språkundervisning, klädhjälp och utlåning av kompisar har varit omvittnat stort. Detta har lett till att flyktingar också söker sig till våra gudstjänster. Det har uppstått nya situationer som måste hanteras på ett klokt sätt. Några exempel får visa vad kyrkostyrelsen behöver ta tag i:

Människor är nyfikna på evangeliet. Det är ett tecken på att Svenska kyrkans nedåtgående trend går att bryta. Kyrkan kan växa igen. Fler kan komma till tro på Herren Jesus. Fler kan bli engagerade och ta ansvar. Fler gudstjänster kan firas. Kyrkan kan få en lika självklar plats i nysvenskars hjärtan som i gammalsvenskars. Alla människor har rätt att få höra evangeliet och genom sin storlek och unika ställning i samhället har Svenska kyrkan ett ansvar för att bedriva mission också bland invandrare. Svenska kyrkans mission är offensiv, men aldrig aggressiv; inbjudande, men aldrig nedlåtande; respektfull, men aldrig någonsin kärlekslös. Självklart är mission en lokal fråga. Men kyrkostyrelsen behöver ta fram en strategi för mission bland invandrare, där var och en skall kunna se att Svenska kyrkan är lika tydlig med att respektera andra religioners trosuppfattningar som att frimodigt erbjuda människor delaktighet i den skatt vi funnit: evangeliet om Jesus Kristus, världens frälsare.

Människor vill bli kristna. Invandrare missionerar bland invandrare och tar med nya till kyrkan. De lär känna kyrkfolk och vill bli döpta. I en församling har vi fått över 20 förfrågningar om kristendomsundervisning det senaste året. Några har velat bli döpta i sina ursprungsländer, men inte kunnat p.g.a. att kristna i de länderna bara tolereras så länge de inte döper konvertiter. Andra har deltagit i undervisningen, men funnit att de inte vill bli kristna. Ytterligare andra vill bli kristna, men vågar inte p.g.a. trakasserier. Och ett antal har döpts. Det är inte ovanligt att släkt och vänner bryter banden till den som konverterar. Detta ställer nya krav på oss som församlingar. Vi har varit vana vid att man skall kunna vara anonym när man kommer till kyrkan och har utvecklat ett "svenskt" sätt att inte låtsas om varandra i samband med gudstjänsterna. Nu tar vi emot nya församlingsmedlemmar som behöver ha församlingen som sin nya familj. Självklart är det en lokal fråga att ta hand om den enskilde och inlemma den i en levande gemenskap. Men kyrkostyrelsen behöver se över resultatet av de senaste årens strukturförändringar, och se om de stora församlings-

enheterna behöver organiseras på ett annat sätt som gör att den enskilde kristne inte hamnar i ofrivillig anonymitet och utanförskap.

Människor vill bli likabehandlade. Invandrare som går i dopundervisning i en församling kan plötsligt bli förflyttade av Migrationsverket. I nästa församling har man kanske en helt annan syn på hur mycket eller lite eller länge katekumenen behöver få undervisning innan tiden bedöms som mogen för dop. Självklart är undervisningen en sak som måste utformas lokalt, men alla parter skulle vinna på att kyrkostyrelsen tar fram nationella riktlinjer för vuxenundervisning i linje med riktlinjerna för konfirmationsundervisning.

Människor vill bli svenskkyrkliga. Men invandrarna kommer att söka sig till frikyrkor eller egenspråkiga församlingar om de inte får plats hos oss. Svenska kyrkan kan genom ett genomtänkt missions- och undervisningsarbete bland invandrare ge ett viktigt samhällsbidrag till integrationen.

Detta är bara några exempel från lokalplanet på att det finns behov av agerande från kyrkostyrelsens sida. Utformandet av en strategi för mission och undervisning bland invandrare kommer säkert att definiera fler uppgifter för kyrkostyrelsen att jobba med.

Broby den 25 juli 2016

Dan Sarkar (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:53
av Dag Sandahl

Relationen till Mekane Yesus-kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka teologiska och icke-teologiska faktorer som skapat konflikten med Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien.

Motivering

Efter beslutet om samkönad vigsel bröt Mekane Yesus-kyrkan (EECMY) altar- och predikstolsgemenskapen med Svenska kyrkan.

Nu några år senare tonar bilden fram av en konflikt, som inte enbart handlar om sakfrågan, där kyrkorna är oense, utan också om hur Svenska kyrkans agerande uppfattas som kolonialt, översittaraktigt och okänsligt.

Detta är långt ifrån bilden av en kyrka som lyhört lever i det ekumeniska samarbetet.

Om EECMY upplever vår kyrka som arrogant, är det ett ansvar för kyrkomötet att skaffa sig klarhet om konfliktens art och visa beredvillighet att lyssna till våra kristna systrar och bröder i Etiopien.

Det är uppenbart att detta inte är en fråga för Lutherska världsförbundet utan för Svenska kyrkan själv.

Den hanteras enklast genom att kyrkostyrelsen får i uppdrag att kalla en utredare som med viss skyndsamhet kan klargöra vilka teologiska och (kanske särskilt) icke-teologiska faktorer som skapat konflikten med Mekane Yesus-kyrkan.

Det kan visa sig att vi av en sådan utredning kan dra viktiga slutsatser för vårt eget kyrkoliv och för Svenska kyrkans ekumeniska arbete.

Moheda den 21 juli 2016

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:54
av Dag Sandahl

Kyrkomötets arbetsordning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta förslag till att i kyrkomötets arbetsordning återinföra interpellations- och frågeinstitutet.

Motivering

Av för mig oklara skäl avskaffades i kyrkomötet de parlamentariska instrumenten interpellationer och enkla frågor. Detta är ledamöters möjlighet att få upp ärenden som inte riktigt har motionskaraktär eller handlar om händelser i närtid, som behöver klarläggas. Om det t.ex. kommer flera kritiska artiklar i Kyrkans tidning om Svenska kyrkans utbildningsinstitut är det ett ämne som kunde locka en interpellant. Granskningen av vårt utlandsarbete kunde också komma upp på så vis och få aktuella och auktoritativa svar i en interpellationsdebatt. Beskeden om höga utträdestal under juni månad kunde i vart fall föranleda enkla frågor. Det skulle ge viktig information och en vital kyrkomötesdebatt.

Jag är medveten om hur kyrkomötesmotionärer, när kyrkomötet hade interpellations- och frågeinstitut, passade på tillfället att som interpellationer ta upp ämnen de motionerat om vid samma kyrkomöte. Detta blev orimligt, men här borde gruppledningarna kunna agera för att få ordning på kategorierna. *Abusus non tollit usum* är den regel som gäller. Och noga taget borde bevisbördan åvila den, som skulle vilja hävda, att kyrkomötet inte ska förses med sedvanliga parlamentariska redskap.

Moheda den 21 juli 2016

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:55
av Dag Sandahl

Innovationsarbete

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anslå 30 miljoner kronor för ett innovationsarbete i Svenska kyrkan som biskopsmötet fattar beslut om.

Motivering

Svenska kyrkan är beroende av ett fortlöpande innovationsarbete och behöver ibland söka andra ansatser för insatser att förnya än det förnyelsearbete som är det dagliga. Detta kräver en reflekterad dristighet, modet att pröva nytt utan att falla för enkla lösningar. Kyrkans livsform är att lyssna inåt. Efter löfte finns Guds gode Ande som Hjälparen med i detta lyssnande.

Svenska kyrkan saknar inte pengar för ett förnyelsearbete. Skulle en stor mängd pengar erbjudas för dem som vill förnya, skulle många anmäla intresse som konsulter och utförare, men de flesta av dem antagligen utan djupare kunskap om Svenska kyrkans liv. Det finns dock en kategori som kan anförtros medel för ett innovationsarbete: biskoparna i biskopsmöte.

Biskopsmötet har aldrig haft den här sortens medel. Biskoparna har arbetat i sina stift och ibland sedan mitten av 1900-talet fått göra insatser i rikskyrkliga styrelser eller kommittéer. Det vore nu av värde att förse biskopsmötet, d.v.s. biskoparna som kollegium, med mycket pengar både för att få se konkreta innovationsinsatser men också för att följa hur processen går till, när biskopar tillsammans gör prioriteringar i kyrkolivet och inte enbart i stiftens liv. Vad får Svenska kyrkan för 30 miljoner kronor, när biskoparna gemensamt och i samförstånd beslutar? Vad vill biskoparna tillsammans satsa på?

Det är rimligt att biskoparna får några år på sig att göra slut på detta stora engångsbelopp, som alltså syftar till insatser för att förnya kyrkolivet och inte primärt är extra resurser till biskoparnas egna stift. Blicken ska höjas något. Slutredovisning sker förslagsvis efter år 2019.

Det ska inte byggas ett extra kansli för att administrera utmaningen, den får biskoparna med biskopsmötets vanliga resurser hantera och dokumentationen, d.v.s. de överläggningar som föregår beslut, är av stort intresse. Spånor från biskoparnas verkstad kan också ha ett värde. Om biskoparna prioriterar annorlunda och låter en del idéer falla, kan sådant komma fram, som går att göra något av i andra sammanhang. Därför blir den omsorgsfulla dokumentationen av överläggningar och överväganden av stort värde.

Moheda den 21 juli 2016

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:56
av Dag Sandahl

Avgångna och utköpta präster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda motiv och tankar hos präster och diakoner som inte längre är i kyrklig tjänst.

Motivering

Två kategorier sticker ut i *Matrikel för Svenska kyrkan*.

Först de avgångna, präster och diakoner som beslutat sig för att de vill förklaras obehöriga (kategorin ”de som domkapitlen agerat för att obehörigförklara” går jag här förbi).

Därefter listan på ”Övriga”, en rätt omfattande förteckning. Det är präster och diakoner som av olika men kanske rätt okända skäl vill ägna sig åt annat än det präst- och diakonvigningen syftade till.

Alla dessa präster och diakoner har en livsberättelse det vore av värde för Svenska kyrkan att få dela och reflektera över.

Att präster och diakoner möjligtvis inte vill berätta, måste respekteras. Men det betyder inte att de inte ska få frågan. Det behövs en kompetent utredare som hämtar in och systematiserar dessa prästers och diakoners erfarenhet och redovisar med ansatspunkten ”Vad kan Svenska kyrkan lära sig av detta?”

Det handlar både om ett respektfullt lyssnande och en vilja att lära när utredningar av detta slag genomförs och redovisas eftersom det kan visa sig, att det finns en omfattande kyrkokritik bakom besluten och därtill möjligtvis en medvetenhet om och kritisk hållning till situationen i Svenska kyrkan, som behöver komma till ytan. Det kan bli en smärtsam erfarenhet för kyrkosystemet men i så fall i god mening. Smärta berättar att något är fel. Och något fel är det väl om vigda lämnar det de vigts för.

Moheda den 21 juli 2016

Dag Sandahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:57
av Tomas Jansson

Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att vid ingången av en ny mandatperiod ska de nyvalda ledamöterna tillfrågas vilka som önskar att årligen få kyrkoordningen i bokform så snart den nya upplagan föreligger.

Motivering

Kyrkoordningen är ett resultat av kyrkomötets beslut. Detta kan uttryckas som att kyrkomötet äger kyrkoordningen. Det gör den till kyrkomötesledamöternas främsta arbetsinstrument. För att kunna skriva motioner behöver man ofta förhålla sig till denna.

Men kyrkoordningen är ett levande dokument som årligen förändras och utvecklas. Vissa år kan dessa förändringar vara omfattande. Därför är det nödvändigt att kyrkomötets ledamöter hela tiden har tillgång till den senaste versionen.

Det kan hävdas att kyrkoordningen finns tillgänglig på nätet. Men vi kan inte förutsätta att alla kyrkomötets ledamöter har god dator- och internetvana. Somliga upplever också att det är enklare att arbeta med en bok än med fönster i en dator. Därför bör alla kyrkomötets ledamöter vid ingången av en ny mandatperiod ges möjligheten att begära att man årligen vill få den nya upplagan av kyrkoordningen i bokform.

Rättvik den 25 juli 2016

Tomas Jansson (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:58
av Tomas Jansson

Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att kyrkomedlemmar ska kunna arvoda egen präst genom att betala till församlingen, som sedan betalar prästen.

Motivering

För många kyrkomedlemmar är kyrkliga handlingar som dop, vigsel och begravning de viktigaste tillfällena för kontakt med kyrkan och kanske det viktigaste skälet till att behålla sitt medlemskap i kyrkan. Det kan då vara en angelägenhet att den tjänstgörande prästen är någon som man haft en relation till tidigare och känner förtroende för. Man upplever att man har en "familjeprest". Men präster går i pension eller övergår till andra uppgifter i arbetslivet. Det är inte ovanligt att prästen ändå av kyrkomedlemmar blir tillfrågad om att ställa upp.

Idag finns två möjligheter till detta. Antingen kan prästen få ett endagsförordnande av kyrkoherden, med ett arvode för detta. Men kyrkoherdar är ovilliga till denna extrakostnad, såvida inte ett behov av vikarie föreligger.

Den andra möjligheten är att prästen ställer upp gratis. Det är naturligt att göra detta för släkt och vänner. Men inte lika självklart annars.

I vissa fall är familjen villig att betala en slant för att själva arvoda prästen. Möjligheten att göra detta direkt till prästen har idag lyckligtvis stoppats, eftersom det då skulle bli "svarta pengar". Men behovet kvarstår ur kyrkomedlemmens perspektiv. En lösning skulle kunna vara att kyrkomedlemmen betalar till församlingen, enligt en viss fastställd taxa. Församlingen betalar sedan prästen, efter avdrag av skatt och sociala avgifter på normalt sätt.

Ett sådant system existerar idag för kyrkomusiker när t.ex. ett sorgehus betalar extra för att kantorn sjunger solosånger vid begravning, något som går utöver den ordinarie arbetsinsatsen.

Det finns alltså ett behov av att öppna möjligheten för kyrkomedlemmar att med vita pengar kunna arvoda en önskad präst som inte är i församlingstjänst till den kyrkliga handlingen. Kyrkostyrelsen bör utreda detta, för medlemmarnas skull.

Rättvik den 25 juli 2016

Tomas Jansson (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:59
av Tomas Jansson

Huvudgudstjänstens förekomst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda bestämmelserna för huvudgudstjänstens firande i pastorat.

Motivering

I de olika förslagen till ny kyrkohandbok har många av gudstjänstens moment varit fakultativa. Detta har lett till en situation där söndagarnas gudstjänster ser mycket olika ut i olika församlingar. Det historiska liturgiska arvet i vår kyrka håller snabbt på att förskingras. Igenkänningen försvinner när kyrkomedlemmen besöker gudstjänster i olika delar av vårt land. Vår kyrkas gudstjänsttradition utarmas i rask takt. Redan idag, efter några få år av handboksprövning, har Högmässa blivit en sällsynthet i majoriteten av landets församlingar och ersatts av en disparat flora av förkortade gudstjänstvarianter. Det börjar bli tveksamt om vi kan tala om ett gemensamt gudstjänstliv i Svenska kyrkan längre.

Ett sätt att förhindra denna utveckling är att i kommande handboksförslag låta färre moment vara fakultativa i huvudgudstjänst än i mässa/gudstjänst. Men för att detta instrument ska vara tillgängligt behöver regelverket för huvudgudstjänst ses över.

I kyrkoordningen 17 kap. 3 § står att läsa:

I varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat ska det firas en huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar om inte domkapitlet för visst tillfälle har medgivit något annat.

För ett pastorat ska domkapitlet i församlingsinstruktionen besluta vad som ska gälla beträffande huvudgudstjänster i församlingarna.

Det är alltså möjligt att fira huvudgudstjänst i bara en av pastoratets församlingar. Vi har sedan organisationsförändringen 2014 fått se ett växande antal stora pastorat, där pastoratens omfång ofta är desamma som kommunernas. Det råder en växande trend att i församlingsinstruktionen ange att huvudgudstjänst firas i en av pastoratets kyrkor. Detta trots att söndaglig gudstjänst firas i många eller alla av pastoratets kyrkor.

Motivet för detta kan vara en önskan att skapa lokala och förenklade gudstjänster. Men priset vi får betala är som sagt att Svenska kyrkans gemensamma gudstjänstliv försvinner.

Motivet kan också vara ekonomiskt. Endast vid huvudgudstjänst måste riks- och stiftskollekter upptas. I de andra kyrkorna kan man då ta kollekt till lokala ändamål istället.

Bakgrunden till nuvarande reglering kring huvudgudstjänst i kyrkoordningen är de små landsbygdsförsamlingarnas behov. Enligt tidigare reglering var ett av kriterierna för att vara församling att huvudgudstjänst skulle firas varje sön- och helgdag. Detta ändrades till att detta firande sker i pastoratet, enligt citatet ovan. Det räcker alltså med att huvudgudstjänst firas en av pastoratets kyrkor. Fördelen med denna ändring var att små församlingar kunde bevaras. Man behövde inte slå samman församlingarna till en enda p.g.a. gudstjänstkriteriet.

Slutsatsen av ovanstående resonemang är att huvudgudstjänstens firande är på väg att bli en sällsynthet i Svenska kyrkan. För att undvika denna utveckling bör kyrkostyrelsen ges i uppdrag att se över kyrkoordningens regelverk för huvudgudstjänst. Det är att lägga märke till att detta inte kan ses som en del i handboksarbetet. Huvudgudstjänstens förekomst regleras separat i kyrkoordningen.

En möjlig lösning kan vara att i kyrkoordningen ange att om bara en gudstjänst firas i en församling en sön- eller helgdag så ska den firas som huvudgudstjänst. Men kyrkostyrelsen bör ges fria händer att utreda frågan.

Rättvik den 25 juli 2016

Tomas Jansson (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:60
av Sofija Pedersen Videke

Funktionsvariationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

Motivering

Bland Svenska kyrkans medlemmar finns människor med funktionsvariationer samt deras anhöriga. Det finns en mängd föreningar som försöker tillvarata deras intressen men vad jag vet finns ingen förening eller nätverk för kyrkligt aktiva.

Regeringen har tillsatt en utredning kring LSS, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Utredare är Désirée Pethrus. Tyvärr verkar det vara störst fokus kring kostnader, snarare än en utredning kring hur lagens intentioner uppfylls. Många får idag inte de rättigheter som lagen ger.

Nya domar kring tolkningen av lagen har också lett till att många nu får ett sämre stöd från samhället än vad de tidigare fått, vilket gör att bördan för anhöriga tynger än mera. För många är det en fråga om liv och död, ibland leva eller överleva.

En av kyrkans uppgifter är att vara en profetisk röst för dem som inte själva har kraft och ork. Den som lever med en funktionsvariation och kämpar för daglig överlevnad har svårt att hinna med att göra sin röst hörd och överrösta mediebruset.

Jag hoppas att Svenska kyrkan vill vara en profetisk röst också på nationell nivå för denna medlemsgrupp, inte bara bland enstaka anställda som möter församlingsbor, eller själva lever med det. Om det skulle startas ett nationellt nätverk inom kyrkan, på vilket sätt kan nationell nivå då bistå? Kan Svenska kyrkan svara på remiss från utredningen kring LSS? Då krävs redan nu ett aktivt arbete.

Ett nätverk kan förstås göra mycket mer, som att lyfta ständigt aktiva frågeställningar kring tillgänglighet och mångfald i våra verksamheter på lokal nivå.

Rydebäck den 24 juli 2016

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:61
av Sofija Pedersen Videke

Levande musik

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Motivering

Ibland tror vi att våra kyrkobyggnader är våra största tillgångar. Jag tror att kyrkans viktigaste tillgång är alla människor som tillsammans utgör den levande kyrkan.

Svenska kyrkan har många anställda. Det finns en yrkeskår som inte alltid har direktkontakt med människor men ändå når otroligt många när de spelar och på så sätt förkunnar evangelium.

Därför är det särskilt synd när de inte får tillfälle att spela. Allt fler väljer inspelad musik under kyrkliga handlingar. Det kan bli bra, men ibland är det problem med tekniken. Våra kyrkorum är inte heller ämnade för att framföra inspelningar på samma sätt som de instrument som står i kyrkorummen.

Här finns givetvis den pastorala omsorgen, det enskilda önskemålet att ta hänsyn till. Motionens syfte är inte att förbjuda inspelad musik utan att hitta vägar att uppmuntra till levande musik på ett sätt som gör både kyrkomusikerna, kyrkorummen, instrumenten och önskemålen rättvisa.

Rydebäck den 24 juli 2016

Sofija Pedersen Videke (S)

Kyrkomötet
Motion 2016:62
av Gunilla Blom

Samfundet Svenska kyrkan på engelska

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samfundet Svenska kyrkan i översättning till engelska ska ändras till förslagsvis Evangelical Lutheran Church of Sweden.

Motivering

Vi lever i en allt mer internationell värld där kontakter med andra kyrkor, kristna och lutherska samfund är ett självklart inslag för många församlingar och stift. Jag tror fler än jag har upplevt liknande att förklara vilken kyrka vår svenska kyrka är. Av våra nordiska grannar vill jag ge Finland som exempel: Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland eller på finska Suomen evankelis-luterilainen kirkko och på engelska Evangelical Lutheran Church of Finland. Hur tydligt som helst!

Lapträsk den 25 juli 2016

Gunilla Blom (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:63
av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson

Församlingsanslag till det internationella arbetet

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera kampanjen för församlingsanslag till Svenska kyrkans internationella arbete.
2. Kyrkomötet beslutar att uttala att kyrkomötet rekommenderar församlingar och pastorat att anslå 1 procent av kyrkoavgiftsintäkterna till Svenska kyrkans internationella arbete.

Motivering

Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen byggdes upp på frivillig grund och hade tidigare enbart insamlade medel som inkomstkälla. Nu sker en viss finansiering av Svenska kyrkans internationella arbete från nationell nivå (82 miljoner kronor från allmän utjämningsavgift år 2015), och betydande bidrag erhålls också för en del av arbetet från bl.a. Sida, Radiohjälpen och EU (177 miljoner kronor 2015). Men för mycket av arbetet är fortfarande insamlade medel en nödvändighet. Det internationella arbetet har här konkurrens från många andra organisationer, och det är svårt att långsiktigt öka insamlingsresultatet – kännedomen om Svenska kyrkans internationella arbete är låg, både inom och utom kyrkan, enligt årsredovisningen för 2015 (KsSkr 2016:2). År 2015 uppgick de insamlade medlen till 197 miljoner kronor (samtliga siffror ur KsSkr 2016:2, Tabell 4).

Men det finns en finansieringsmöjlighet till. Sedan tillkomsten av kyrkoordningen år 2000 är det ju tillåtet för församlingar och pastorat att anslå medel till Svenska kyrkans internationella verksamhet: "Församlingen får lämna bidrag till internationell diakoni och mission" (KO 2 kap. 1 § 3 st.). Stiften har samma möjlighet (KO 6 kap. 4 § 2 st.). I dagens organisation på lokal nivå är det pastorat och självständiga församlingar som är de ekonomiska enheterna och som därmed har möjlighet att lämna bidrag. Enligt uppgift från kyrkokansliet ger för närvarande cirka 90 församlingar i hela Sverige bidrag till Svenska kyrkans internationella arbete, d.v.s. avsätter pengar i budget. Det är cirka 6 procent av Sveriges alla församlingar. Storleken av dessa bidrag framgår inte av kyrkostyrelsens skrivelse, men i not 5 Erhållna gåvor i Årsredovisning 2015 för Svenska kyrkans nationella nivå finns en post Församlings- och stiftsanslag om 7 miljoner kronor som möjligtvis till större delen är bidragen från de 90 församlingarna till det internationella arbetet. Det finns alltså en stor potential om fler församlingar skulle ge bidrag ur sin budget till vårt gemensamma internationella arbete – kyrkoavgiftsmedlen är av storleksordningen 12 miljarder kronor, så 1 procent av dessa är 120 miljoner kronor. Det skulle också ge möjlighet till ett mer långsiktigt arbete,

Mot 2016:63

eftersom församlingsanslagen vanligen inte är tillfälliga insatser utan ett långsiktigt åtagande.

Det har förekommit vädjanden till församlingar och pastorat att avsätta 1 procent av intäkterna till internationell diakoni och mission, men vi uppfattar att dessa propåer varit ganska försiktiga och lågmälda. Vi föreslår därför att kyrkostyrelsen får i uppdrag att intensifiera kampanjen för budgetanslag till det internationella arbetet, där kyrkoråden i pastorat och självständiga församlingar bör vara huvudmålet för kampanjen. Givetvis bör ombudsorganisationen också utnyttjas. Vi föreslår också att kyrkomötet gör ett stödjande uttalande i frågan.

Göteborg och Höör den 26 juli 2016

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kent Karlsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:64
av Hans-Olof Andrén

Teckenspråk i verksamhetsinriktningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet.

Motivering

I KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* beskriver kyrkostyrelsen under rubriken Flerspråkighet och minoriteters rättigheter sitt förslag till inriktningen på arbetet med andra språk än svenska. Stöd till och samordning av den teckenspråkiga verksamheten saknas i förslaget. Samtliga stift har eller stödjer teckenspråkig verksamhet, men organisationen ser ganska olika ut, bl.a. på grund av bristen på personal utbildad i teckenspråk. Exempelvis har inte alla stift tillgång till teckenspråkig präst. Det är därför angeläget att nationell nivå stödjer stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet, och enligt vad jag erfarit sker detta redan. Denna uppgift bör därför också anges i verksamhetsinriktningen.

Göteborg den 26 juli 2016

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:65
av Hans-Olof Andrén

Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser, särskilt Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS).

Motivering

I KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* beskrivs uppgiften för nationell nivå att företräda Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare och myndigheter, liksom uppgiften att svara för de officiella relationerna till andra kyrkor och samfund samt religionsdialog. Dessa ”externa” relationer är givetvis mycket viktiga för Svenska kyrkan och angelägna uppgifter för nationell nivå. Men en kyrkoledning behöver också ha relationer ”internt”, och då inte bara till andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det finns ett stort antal organisationer och rörelser som verkar inom Svenska kyrkan utan att vara organisatoriska delar av henne, exempelvis inomkyrkliga väckelserörelser som EFS. Dessa rörelser som har mycket olika teologisk inriktning är en tillgång för Svenska kyrkan, inte minst genom ett ofta stort lekmannaengagemang. Det är en viktig uppgift för kyrkostyrelsen att ha dialog och eftersträva goda relationer med dem. Detta bör anges i verksamhetsinriktningen.

Göteborg den 26 juli 2016

Hans-Olof Andrén (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:66
av Elsa Christersson

Förstärkning av församlingsrådets ställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att redan nu titta på hur instruktionen för församlingsråden kan förtydligas och ge råden en klar roll i församlingsarbetet. Detta kan ske samtidigt med att resultatet av uppföljningen redovisas.

Motivering

Som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 har kyrkomötet uppdragit till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden. Ett förslag för hur detta långsiktigt ska ske väntas under 2016.

Svenska kyrkan är en folkkyrka med stark förankring i traditioner och kultur, vilket visar sig inte minst i krislägen. I arbetet i församlingarna finns fortfarande många frivilliga vars arbetsinsatser inte kan överskattas. Den nya organisationen har gjort att avstånden mellan kyrkoråd och medlemmar, även de som gör frivilliginsatser, har blivit längre. Församlingsråden skulle kunna vara den bro som behövs för att Svenska kyrkan ska behålla sin förankring, fortsätta göra gott och sprida sina värderingar och därigenom behålla och förhoppningsvis stärka sin roll.

Förmodligen kommer utredningen att visa att ansvar och befogenheter varierar men att det finns en stor osäkerhet om församlingsrådets roll. Det är olyckligt om denna osäkerhet ska fortsätta.

Lund den 25 juli 2016

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:67
av Ola Isacsson

Ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens förslag i skrivelse KsSkr 2016:5, att ingå en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med en skrivelse som anger ramarna för ekumenisk samverkan med Equmemiakyrkans samtliga församlingar, inte enbart med församlingar som inte tillämpar troendedop av den som döpts som barn.

Motivering

Det är inte ekumeniskt ansvarigt att ingå en överenskommelse med Equmeniakyrkan med reservationen att en betydande del av Equmeniakyrkans församlingar inte omfattas av överenskommelsen. Församlingar med bakgrund i den baptistiska traditionen, där den som döpts som barn kan troendedöpas som vuxen, är uteslutna från att ingå lokala överenskommelser med församlingar i Svenska kyrkan.

När Svenska kyrkan ingår en ekumenisk överenskommelse borde det vara en självklarhet att denna, på ett teologiskt och principiellt plan, kan omfatta samtliga församlingar i de båda kyrkorna. Så är inte fallet med den överenskommelse som kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet besluta om.

Frågan om den som döpts som barn kan döpas på nytt är av central betydelse. Döpet är kyrkogrundande. Döpet intar en särställning bland sakramenten. För Svenska kyrkan är det grundläggande att den som döpts som barn inte behöver döpas på nytt. I den baptistiska traditionen finns lika grundläggande övertygelser om att det är möjligt att döpa den som döpts som spädbarn.

Det snarare bidrar till splittring än läker splittring att ingå en överenskommelse som på en central teologisk fråga inte har möjlighet att omfatta samtliga församlingar som ingår i den ena av de båda kyrkorna.

Hur de ekumeniska relationerna med Equmeniakyrkans församlingar än ska se ut i framtiden, är det väsentligt att en eventuell överenskommelse kan omfatta samtliga församlingar i kyrkorna, oavsett dopsyn. Nivån på överenskommelsen får avgöras utifrån detta!

Växjö den 26 juli 2016

Ola Isacsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:68
av Magnus Hedin m.fl.

Revidering av psalmboken med tillägg

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera Den svenska psalmboken med tillägg för att sedan antas av kyrkomötet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte utarbeta en plan för revidering av Den svenska psalmboken med tillägg.

Motivering

Psalmboken är nog den bekännelseskraft som används allra mest i vår svenska kyrka. Den används vid varje gudstjänst i våra kyrkor och andaktsrum och den används dagligen som andaktsbok av många enskilda människor.

När jag började skolan på 1960-talet fick jag en psalmbok i vilken det stod: "Gillad och stadfäst av Konungen". Den psalmbok vi använder idag i Svenska kyrkan behöver varken gillas eller stadfästas av konungen, men jag anser att den borde i sin helhet antagas av kyrkomötet.

Större delen av psalmboken har behandlats av tidigare kyrkomöte, men som psalmboken nu ser ut och med det innehåll den nu har är den inte antagen av något kyrkomöte. Det är nämligen Verbum som låtit lägga till ett hundratal psalmer och kallar psalmboken för *Den svenska psalmboken, med tillägg*.

Därför är det nu dags att revidera psalmboken och framlägga förslag som kan antas av kyrkomötet.

Växjö den 20 juli 2016

Magnus Hedin (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:69
av Fredrik Sidenvall

En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med anledning av reformationsåret ta initiativ till ett brett och djupt teologiskt och forskningsbaserat samtal om vad Kyrkan och kyrkosamfundet är och bör vara i ljuset av Bibeln och av Martin Luthers framställning om Kyrkans sju kännetecken som återfinns i skriften *Om koncilierna och kyrkan* (1535, WA 50:509–653).
2. Kyrkomötet beslutar att följande frågeställningar bör finnas med i ett sådant samtal:
 - Vilken egenart hade Luthers öppna kyrkosyn i en kontext av alternativa kyrkosyner?
 - Hur har Luthers öppna, teckenbaserade kyrkosyn väglett Svenska kyrkan historiskt?
 - Hur förvaltar vi ”teckenkyrkligheten” idag?
 - Vilka konsekvenser skulle det få för Svenska kyrkans makt och liv om vi idag radikalt skulle återupprätta Martin Luthers öppna kyrkosyn?
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämndens ledamöter att delta i arbetet och beslutar att ge biskopsmötet och Läronämnden denna motions innehåll till känna.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under perioden 2017–2027 äska behövliga medel i budgeten för att bedriva detta projekt så att det blir till nytta för hela Svenska kyrkan.
5. Kyrkomötet beslutar att arbetet redovisas för kyrkomötet första gången 2020 bl.a. i form av seminarier.
6. Kyrkomötet beslutar vidare att material från det arbete som motionen resulterar i, sänds ut till Svenska kyrkans församlingar 2021, för fortsatta reflektion, samtal och respons.
7. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2023 redovisar bärande linjer från hela processen på kyrkans samtliga nivåer.
8. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen från och med kyrkomötet 2023 och under en period av fyra år (två mandatperioder bör påverkas) återkommer med skrivelser med anledning av arbetet, allt under bön om att Svenska kyrkan ska framträda allt mer som en autentisk och öppen kristen kyrka.

Motivering

Viljan till makt har sedan syndafallets dag följt människan enskilt och korporativt. Här råder samsyn mellan Bibelns texter och etablerad psykologi (Adler). Viljan till makt tycks enligt Guds uppenbarelse och erfarenheten i själavården stå i nära samspel med bristen på tillit till Gud och till Guds makt. Vågar vi som individer och samfund inte lita på Guds makt ligger det nära till hands att vi strävar efter makt eller att vi slår vakt om egen makt. Det här förhållningssättet har präglat den kristna kyrkan som historiskt framträdande organisation på ett sätt som ofta har dolt evangelium.

I stor utsträckning har strävan efter makt dolt kyrkans och de kristnas släktskap med Honom som avstod från att bruka sin makt och som i sin utblottelse anförtrodde sig själv till Gud.

Kyrkan i Västerlandet kom vid det Romerska rikets sönderfall under folkvandringstiden att bli den institution som inte endast hade Guds kallelse att förkunna evangelium utan också bli den enda bäraren av rätt och ordning. Kristnandet av förkristna företeelserna såsom den romerska (kanoniska) rätten och det förkristna översteprästliga ämbetet Pontifex Maximus, är exempel på detta. Som ”adoptivförälder” till ett jordiskt rike började den kristna kyrkan mer och mer intressera sig för att finna medel för att hävda och försvara gränser och straffa dem som gick över dem. Denna förskjutning av kyrkans väsende gick så mycket lättare, då det verkligen i nya testamentet finns tydlig grund både hos Jesus och apostlarna, för att knivskarp uppehålla gränser vad gäller innehållet i kyrkans förkunnelse – sant och falskt, rätt och fel, från Gud eller från människor, lag och evangelium osv. Men när innehavet av ämbeten med tiden hotade att bli viktigare i den yttre kyrkan än tron på evangelium, kom gränsfrågorna mer och mer att handla om relationen till mänskliga maktstrukturer som hierarki och jurisdiktion än om innehållet.

Det är mot bakgrunden av den medeltida kyrkans hierarkiska och juridiska struktur som Martin Luther fritt och förutsättningslöst utforskar Bibelns kyrkosyn. Även om de tidiga lutherska församlingarna också de krävde ordningar, bl.a. vid visitationer, förändrades genom Luthers forskning och förkunnelse radikalt kyrkosynen. Martin Luther redogör för sin syn på vad den kristna kyrkan bör vara och inte vara i skriften *Von der Konziliis und Kirchen* från 1534 (WA 50: 509–553). Istället för att skarpt ringa in Kristi kyrka med hjälp av lagar, kyrkoordningar och mänsklig makt, bejakar Luther att den sanna Kyrkan, Kristi Kyrka, aldrig låter sig omringas eller inringas. Han erkänner inte heller att det skulle finnas en skarpt angiven och för alla tider förpliktigande kyrkoordning i Nya testamentet. Kyrkan är istället, liksom tron, något levande som människans inte råder över. Men som ett verk av den Helige Ande som inte kan ses men som kan förnimmas indirekt, liksom det är med vinden när den blåser på träden, framträder Kristi kyrka och avslöjar sig i tecken. Martin Luther sammanfattar under rubriken På vilka kännetecken den kristna kyrkan skall kännas igen dessa tecken till sju:

- ◆ Guds ord
- ◆ Dopet
- ◆ Nattvarden
- ◆ Nycklarna
- ◆ Ämbetet
- ◆ Bön och lovprisning
- ◆ Korset (förföljelsens)

Där dessa tecken framträder i större eller mindre grad av klarhet och fulltalighet, där finns Kristi kyrka och Guds rike. Mot detta kan ett kyrkosamfund av juridiska och hierarkiska skäl inte ta strid utan att riskera att strida mot den Helige Ande själv.

Den som studerar Svenska kyrkans historia efter reformationen kan lägga märke till att den fas som präglades av Martin Luthers öppna kyrkosyn blev mycket kort eller svag, inte minst på grund av att reformationen i Sverige innebar att hela den etablerade och hierarkiska kyrkan blev bärare av den lutherska reformationens upptäckter och insikter och dessutom ett redskap för statsmakten att bygga riket. Steget från pionjärfas till etableringsfas, för att tala med psykoanalytikern C G Jung, blev mycket kort. Kyrkoordningar och kyrkolag kom snart på plats efter reformationen. Mänsklig maktutövning och gränssättning rådde det inte heller någon brist på. Det fick kvardröjande romerska katoliker och kalvinistiska kristna brutalt känna på liksom framväxande lekmanaledda förnyelserörelser. I det första fallet gällde gränssättningen inte i första hand frågor om jurisdiktion utan framför allt innehåll men vad gäller lekmanarörelserna var det just gränssättning av juridisk och hierarkisk karaktär som det handlade om.

Trots dessa exempel på att Luthers öppna ”teckenkyrklighet” fick svag anslutning i Svenska kyrkan finns det från den Svenska kyrkans historia överraskande exempel på att företrädare för Svenska kyrkan kunde låta innehållsfrågorna stå över frågor om kyrkoordning och juridik. Vi erinrar oss här den svenske prästen Erik Björk, (kyrkoherde i Fort Christina 1687–1713) som i slutet på 1600-talet sänts till ättlingarna till bosättarna i Nya Sverige. Han kunde beskriva mångfalden av kristna samfund och grupper i Nordamerika som ett törnsnår av villolärare, men han kunde i den engelska (anglikanska) kyrkan känna igen en ”ros” som blommade sida vid sida med de svenska lutherska församlingarna. Denna syn grundade han på de djuplodande samtal om lärans innehåll som han fört med engelska präster.

I sitt, för det här problemområdet, viktiga arbete *Kyrka och makt* Lund, 1990, ger Erik Petrén (lektor i pedagogik, teol. dr h c och innehavare av Stefansmedaljen) uppbyggliga exempel på präster som valde en innehållsinriktad kyrkosyn istället för maktens, i mötet med den pietistiska väckelsen i konventikelplakatets århundraden. I Umeå kunde en präst på 1730-talet, som i Nils Grubbs anda vann väckelsefolkets förtroende inom en kort tid återföra samtliga s.k. nattvardsvägrare till kyrkans gemensamma liv. De väckta och prästerna kunde bortom kyrkoordningsfrågor känna igen hos varandra några av Kyrkans kännetecken. Om prosten Jonas Genberg i Bygdeå (1759–1819) får vi veta att han vägrade att anmäla medkristna och kolleger för brott mot konventikelplakatet, utan att för den skull gilla allt hos de väckte. Till domkapitlet i Härnösand skriver han omkring 1814:

Jag gillar vist icke det svärmacktiga och högst oskickliga i läsarnes förhållande. Men jag kan omöjligen neka mitt hjärta den upplifvande förtröstan, att Försynen i detta råa, sedeslösa och ganska irreligiösa land, där äfven i den yttre gudstjänsten den största liknöjdhet råder, velat gifva en allmännare väckelse, en kraftigare stöt på menniskohjertat genom desse läseri anstalter. Jag fruktar kanske utan fog, att presterne i början i stället för att taga hufvudstyrelsen bland folket, hvilket aldrig kunnat vara svårt, om de sig derom bemödat, gifvit sig en illa passande myndighet, velat genom magtspråk och auctorité, genom snäsor och hundsus kufva ner den väckta religionskänslan, som aldrig låter med våld kufva sig. (Petrén s. 260 f)

Sedan konventikelplakatet avskaffats och den nyevangeliska väckelsen bryter fram på 1860-talet med, inte minst, C O Rosenius som redskap, tycks både kyrkans

ämbetsbärare och politiska makthavare lärt sig läxan. De väckelserörelser som organiserar sig utanför eller till och med i strid med kyrkoordningen men som till sitt innehåll är trogna de lutherska teserna om "Kristus allena", "Skriften allena", "Tron allena" och "Nåden allena" och gestaltar dess principer i förkunnelse och fromhetsliv, accepteras som delar av den lutherska kyrkan i Sverige, Svenska kyrkan, av innehållsmässiga skäl. Så har Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och Missionsällskapet Bibeltrogna vänner (ELM-BV) under 150 år varit med och synliggjort Kristi kyrkas sanna kännetecken i Svenska kyrkan och i hennes mission, om än utanför Svenska kyrkans ordinarie kyrkoordning och beslutsmakt.

Med den partiburna demokratins framväxt under 1900-talets tre första årtionden kom i växande grad den politiska sfärens sätt att se på makt och rätt att sätta sin prägel på Svenska kyrkan. Nathan Söderbloms ekumeniska arbete, bland annat med det ekumeniska mötet 1925, hade vid sidan av annat, syftet att balansera den sekulära maktens inflytande över Svenska kyrkan, med hennes tillhörighet till den världsvida och tidlösa heliga, allmänliga kyrkan.

Efter andra världskriget har Svenska kyrkans roll som en folkfostrare vänts till att Svenska kyrkan i stor utsträckning låtit sig fostras av folket i gestalt av demokratiskt betingade och partimässigt organiserade beslutande församlingar. Framgången för denna politiska, demokratiska fostran, har som sin förutsättning att demokratiskt fattade beslut efterlevs. När den syn på makt och rätt som inom svensk rättstradition brukar betecknas som rättspositivism (det finns ingen högre rätt än den som utövas av dem som har den rättsliga makten) också präglar Svenska kyrkan som organisation (notera att kyrkomötets ledamöter vid tillfälle fått personliga exemplar av kyrkoordningen men aldrig fått exemplar av Svenska kyrkans bekännelseskrifter), innebär detta på ont och gott i rättsligt avseende en återgång till den slutna, juridiska kyrkosyn som föregick reformationen och som återkom i Svenska kyrkan med full kraft i konventikelplakatet 1726. Att Svenska kyrkans historia i perioden efter Andra världskriget intill nu å ena sidan varit präglad av en strävan från den politiskt styrda organisationen att behålla Svenska kyrkans ställning som ideologisk överbyggnad i det svenska samhället, oavsett innehåll, och å andra sidan av en längtan efter fördjupning och mission hos den krympande skara människor som räknat Svenska kyrkans församlingar och gudstjänster som sitt andliga hem. Ingen torde kunna förneka det faktum att det är den senare gruppen, som på ett särskilt varit angelägna om att samlas kring och manifestera Kyrkans kännetecken, som i yttre mening är förlorare i den dragkampen.

Med det nya årtusendet har Svenska kyrkan ställts inför nya utmaningar. De inre spänningarna håller på att överskuggas av det faktum att kristendomen som religion mer och mer ifrågasätts; intellektuellt och socialt av ateismen och sekularismen, innehållsmässigt och globalt av islam och islamism. När Svenska kyrkan nu verkar i ett alltmer mångkulturellt samhälle möter den också kristna från kyrkotraditioner som den lutherska kristenheten aldrig förut har haft tillfälle att förhålla sig till, inte minst de orientaliska kristna är viktiga här. Med inspiration från USA och Afrika möter vi också vitala och missionerande fria församlingar som inte håller sig med några lärodokument som låter sig prövas.

För att Svenska kyrkan ska förbli en kristen kyrka (det är ju kallelsen från Gud, skyldigheten rent juridiskt utifrån Svenska kyrkans stiftelseartade ställning och det tydliga kravet från svenska folket genom ramlagen om Svenska kyrkan) syns det uppenbart att kyrkans slutna rättssystem inte kan vara livskällan. En förnyad förtrohet med Luthers öppna kyrkosyn, där inte avgränsningarna i juridisk mening utan det centrala innehållet manifesterat i tecken visar oss var Kyrkan finns, äger alla förutsättningar att både förnya Svenska kyrkans inre andliga liv, ge redskap för

att hantera inre konflikter och förmåga att i andra traditioner och samfund känna igen medkristna.

Det finns rika möjligheter att på ett fruktbart sätt ta vara på reformationsåret så att det får hjälpa oss till en fruktbar framtid. Luthers kyrkosyn, som den kommer till uttryck i skriften *Von den Konziliis und Kirchen* förtjänar att återupptäckas och övervägas. Dogmatiskt och exegetiskt kan teserna prövas. Pastoralt och missiologiskt kan tecknen sökas i vår tid och vägar att främja tecknens klarhet och fullödighet kan utvecklas på Svenska kyrkans alla nivåer. Här kan både fördjupade bibelstudier och nya kunskaper i pedagogik, psykologi och kommunikation komma till användning. Av särskild vikt i vår demokratiska tid är att uppmärksamma att de tecken som präster har särskilt ansvar för, av Luther hålls nära samman med lekmännens ansvar i samlingen kring Guds ord, bönen, lovsången, i bekännelsen i det frimodiga vittnesbördet mitt under förföljelsens kors.

För den som fruktar att Luthers kyrkosyn skulle främja någon särskild ”riktning” inom Svenska kyrkan kan det lugnt sägas att Luthers öppna och teckenfokuserade kyrkosyn är så radikal och så annorlunda att den är främmande och obekvämlig för oss alla.

Stenkullen den 23 juli 2016

Fredrik Sidenvall (FK)

Kyrkomötet
Motion 2016:70
av Ylva Wahlström m.fl.

Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur man kan stärka utvecklingen kring miljödiplomeringen i hela Svenska kyrkans organisation.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ekonomiska medel för att möjliggöra miljödiplomeringen för alla församlingar och pastorat som inte ekonomiskt klarat av steg 1 i miljödiplomeringen.

Motivering

Nu när vi som kyrka varit så aktiva kring klimatavtalet i Paris är det viktigt att vi själva lever upp till förväntningarna och aktivt tar ansvar via vårt diplomerings-system som är utformat kring församlingarnas verksamheter.

Vi har redan miljösamordnare i de flesta stift och vi är många teologer och miljövetare som är utbildade på att diplomera församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Så stora satsningar är redan gjorda. Nu är frågan hur vi får miljödiplomeringen som en självklar del av församlingsarbetet. Mycket kan göras bland våra kemikalier, t.ex. avstå från parfym. Men det handlar lika mycket om ett solidariskt nattvardebord med ekologiska blommor eller oblater och gärna även fairtrade. Då det handlar om att få hela jorden att må bättre och ställa om vårt liv för mer hållbarhet. Vi behöver börja nu och välja olika steg i olika församlingar. Låt oss fortsätta vandringen vi redan påbörjat och låt alla komma med i diplomeringsarbetet.

När det gäller barnkonsekvensanalys handlar detta om barnen och de unga som ofta idag har klimatångest. Det blir tydligare existentiella frågor för de som växer upp idag och ibland har tid att reflektera mer än oss äldre kring framtiden och jordens överlevnad och ett gott liv för alla varelser här. Arbetet med barn och unga i kyrkan kan med stor fördel ta sin utgångspunkt i dessa miljöfrågor. Behöver vi bygga en ny ark, eller klarar vi detta med Guds hjälp?

Stockholm den 19 juli 2016

Ylva Wahlström (MPSK)

Lena Klevenås (MPSK)

Elsa Christersson (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:71
av Axel W Karlsson

Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda etiska frågor kring livets slut i syfte att utarbeta rekommendationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att därvid ägna särskild uppmärksamhet åt den modell som Förbundsrepubliken Tyskland antog som lag den 5 november 2015.

Motivering

Förr eller senare kommer det lagstiftning om rättigheter, skyldigheter och därmed sammanhängande frågor på området dödshjälp och relaterade frågor även i Sverige. Denna kommer att föregås av intensifierad debatt och den etiska debatten kommer sannolikt att fortsätta även efter det att beslut fattats.

I flera länder finns redan sådan lagstiftning. I delstaterna Oregon och Washington i USA, i Nederländerna, Belgien och Kanada är lagstiftning på väg och förmodligen på en del andra håll i världen, existerar redan sådan lagstiftning. En rad kyrkor har gjort uttalanden i saken.

Det ankommer inte på Svenska kyrkan att stifta lag, men väl att driva etiska resonemang och ge rekommendationer relevanta för olika berörda: sjuka, anhöriga, sjukvårdspersonal, politiska beslutsfattare och allmänheten. Jag vill peka på en inspiration till etiskt tänkande och lagformulerande som jag finner mycket väl genomtänkt och balanserat och som därför förtjänar att uppmärksammas i detta sammanhang.

Den 6 november 2015 antog den tyska förbundsdagen en lag som i förbundsdagens information beskrivs som en lag om ”deltagande omvårdnad av döende” (ordet *Sterbebegleitung* har ingen direkt svensk motsvarighet). Officiellt i protokollet gäller lagen ”Straffbarheten för affärsmässigt främjande av självdödande” („Strafbarkeit der geschäftsmäßigen Förderung der Selbsttötung“). (Ärendebeteckning 18/5373 <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/18/053/1805373.pdf>)

Enligt denna lag är främjande av självmord straffbart, oavsett om det sker med eller utan kommersiella avsikter. Inget företag får erbjuda dödshjälp eller assisterat självmord. Även enskilda, föreningar och organisationer som agerar utan avsikt att vinna ekonomiska fördelar agerar mot lagen och ska lagföras.

Även för så att säga ideella organisationer, som menar sig erbjuda dödshjälp av humanitär människokärlek, är främjande av självmord förbjudet. Orsaken som anges av förbundsdagen är att organiserat erbjuden dödshjälp kan få självmord att framstå som ett ”normalt behandlingsalternativ och därmed förleda människor att ta sitt liv”.

Mot 2016:71

Sedan förbundsdagen fastslagit grundprincipen att självmordshjälp är förbjuden, går man vidare och har beslutat: ”Anhöriga eller närstående till självmordsvilliga, som assisterar ett självmord och agerar i ett unikt fall, är undantagna från straff.”

Man bäddar in problematiken dels i relationen mellan de närstående och den döende, dels i relationen mellan den döende patienten och dennes behandlande läkare. Detta förefaller fördömligt och klokt ur kristen etisk synpunkt. Enligt denna lagstiftning är ”dödshjälp” principiellt förbjuden. ”Dödshjälp” görs till en sak mellan patienten, de närståendes och den behandlande läkarens samvete.

Som jag ser det är detta ett utomordentligt etiskt och juridiskt elegant, intelligent och tillfredställande sätt att behandla problematiken på. Lagen är så att säga lagom kortfattad men vilar ändå på en tydlig etik.

Styrsö och Göteborg den 25 juli 2016

Axel W Karlsson (-)

Kyrkomötet
Motion 2016:72
av Sten Elmberg

Underlag för Svenska kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa församlingars närvaro och aktivitet vid större institutioner och organisationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bereda och budgetera för ett högre bidrag till stiftens som avser att församlingar kan utöva kyrkliga tjänster vid större institutioner och organisationer.

Motivering

Kyrkoordningen är tydlig i många av sina stycken och det är bra för att hålla samman den evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Vad avser församlingens uppgifter beskrivs det tydligt i andra stycket om församlingens övergripande ansvar:

1 § Församlingen är det lokala pastorala området. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Det finns särskilda bestämmelser om skyldigheten att tillhandahålla dop, konfirmation, vigsel och begravningsgudstjänst. Etc.

Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen.

Redan i den kyrkolag som fanns när den nya stiftsordningen togs i bruk 1989 var det en tydlighet att vissa institutioners behov i samhället skulle tillgodoses med kyrklig verksamhet: sjukhus, kriminalvård och militära anläggningar, vilket var aktuellt då. Sedan den tiden har det varit aktuellt att bredda kyrkans verksamhetsområden till andra verksamhetsområden i samhället.

Att ha verksamhet för alla som vistas inom församlingen är ett vitt område, vilket betyder att man har närvaro vid större arbetsplatser inom församlingen men det betyder också för dagens Svenska kyrkan att mission bedrivs.

Svenska kyrkan behöver idag utöva mission för att nå människor och för att människor ska bibehålla medlemskap i vår kyrka.

Idag är det väldigt skiftande hur församlingar tar sig an de institutioner och organisationer som är belägna inom församlingens verksamhetsområde. Vissa församlingar negligerar att deras närmiljö har större arbetsplatser med kyrkliga/andliga behov.

Mot 2016:72

Undertecknad vill att kyrkostyrelsen, via kyrkokansliets erfarenhet, redovisar den närvaro som Svenska kyrkan har vid institutioner och samhällseliga organisationer. Effekten av mission kan naturligtvis inte redovisas.

Utifrån detta yrkar jag på att kyrkostyrelsen höjer bidraget till församlingen (stiftsbidraget) så att församlingar stora som små kan utöva kyrkans tjänster vid församlingens större arbetsplatser. Höjningen kan föregås av att församlingarna redovisar till stiftet om sina "särskilda behov" att utöva sina tjänster vid större arbetsplatser inom församlingen.

Strängnäs den 25 juli 2016

Sten Elmberg (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:73
av Sten Elmberg och Jerker Schmidt

Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fastslå att Luleå, Uppsala, Skara och Lunds stift är samordningsstift i kontakt med Försvarmaktens regionala kontor avseende döda och begravningsplatser.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att värdsamt påminna församlingar och pastorat om deras planeringsansvar avseende begravningsplatser.
3. Kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att ta fram ett informationsunderlag om samverkande parter i det svenska samhället samt en informationsskrift om Svenska kyrkans församlingars resurser vid kris och höjd beredskap.

Motivering

Det är nu över 16 år sedan kyrkoordningen antogs av kyrkomötet 1999.

Vid detta tillfälle var Svenska kyrkans beredskap starkt kopplad till staten och hade sin tydliga plats. År 2000 skedde relationsändring mellan staten och Svenska kyrkan med påföljd att kunskapen om Svenska kyrkan är rätt vag. Sedan relationsändringen har det hänt mycket inom svensk säkerhetspolitik; det svenska försvaret reducerades kraftigt under några år och människors kunskap om delaktighet i försvaret försvann. Efter generationsskiftet har vi idag en vag uppfattning om hur vi tar del i ett försvar av Sverige.

Den svenska försvarsmakten har nu påbörjat sitt återtagande av att försvara hela Sverige.

Att försvara Sverige och dess värderingar kräver en samverkan mellan militärt och civilt försvar. Överbefälhavare Micael Bydén talade vid nordiska biskopsmötet om Ett starkare försvar – tillsammans.

Försvarmakten har sedan ett par år tillbaka inrättat fyra regionala kontor (Boden, Kungsängen, Skövde och Revingehed) Dessa kontor har till uppgift att samverka med det civila samhället i fred, kris och förhöjd beredskap. De regionala kontoren samverkar med det stift där kontoret är placerat: Luleå, Uppsala, Skara samt Lunds stift. De nämnda stiftet får en samordningsfunktion med stift inom försvarets regionala indelning. Denna uppgift måste uppmärksammas och bör fastställas av kyrkostyrelsen.

Svenska kyrkan har ett begravningsansvar i landet (förutom Stockholm och Tranås), en uppgift som gäller oavsett fred, kris eller förhöjd beredskap. Det är idag okänt huruvida respektive kyrkogårdsförvaltning har kunskap och förberedelser inför sin uppgift i förhöjd beredskap.

För att kunna stå för den beredskap som vi nu utlovar krävs en information om samhällets olika aktörer som vi ska samverka med. Det finns redan beredskaps-

Mot 2016:73

ansvariga vid stiften som gör ett bra arbete, överlag. Men vad händer vid kris och höjd beredskap? Eftersom det svenska samhället är starkt sektoriserat med myndigheter/organisationer som har särpräglade roller och uppgifter krävs kunskap om detta. Kyrkokansliet har kunskap/kontakt med många viktiga aktörer, myndigheter och organisationer, som kan vara underlag till ett informationsunderlag för stift och församlingar. Detta kan sammanställas utan några större kostnader till ett kunskapspaket för stift/församlingar.

Likväl är det viktigt att Svenska kyrkan förmedlar information om kyrkan och hennes olika resurser vid kris och förhöjd beredskap.

Strängnäs den 25 juli 2016

Sten Elmberg (C)

Jerker Schmidt (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:74
av Lena Klevenås m.fl.

Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta ett förslag till reglering i kyrkomötets arbetsordning om att det vid beredningen av motioner ska göras barnkonsekvensanalyser inför behandlingen i kyrkomötet och att barnkonsekvensanalyserna ska dokumenteras och bifogas varje beslut i kyrkomötet.

Motivering

Inför kyrkomötets beslut 2012 om ändringar i kyrkoordningen samt ändring i Instruktion för kyrkostyrelsen gällande barnkonsekvensanalys, (KsSkr 2012:3 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*) skrev kyrkostyrelsen följande:

Beträffande den nationella nivån föreslår kyrkostyrelsen att det införs ett krav på barnkonsekvensanalys när kyrkostyrelsen handlägger sina egna ärenden på motsvarande sätt som föreslås för kyrkorådet/kyrkonämnden och stiftsstyrelsen. Kravet föreslås även gälla när kyrkostyrelsen i någon mening – om än inte formellt – berett ett ärende för beslut i kyrkomötet genom att avge en skrivelse. Kyrkostyrelsen föreslår dock inte något krav på barnkonsekvensanalys inför beslut i kyrkomötet då man menar att det i kyrkomötet inte sker någon motsvarande beredning av ärenden som på den lokala och regionala nivån. För att åstadkomma barnkonsekvensanalyser inför beslut i kyrkomötets alla ärenden skulle det behöva införas ett krav när det gäller den beredning som sker i kyrkomötets utskott, något som enligt kyrkostyrelsens mening knappast vore rimligt eller ens praktiskt genomförbart utifrån de förutsättningar under vilka utskottsarbetet bedrivs.

Vi motionärer anser att arbetet med barnkonsekvensanalyser på det nationella planet kan utvecklas och förtydligas, för att visa att Svenska kyrkan tar Jesu ord om barnen på allvar. Till skillnad från vad som kyrkostyrelsen skrev 2012, anser vi att det vore rimligt att barnkonsekvensanalyser görs inför beredning i kyrkomötets utskott, så att ledamöterna kan bedöma eventuella konsekvenser för barn innan besluten fattas av kyrkomötet.

Vi föreslår därför att det i arbetsordningen för kyrkomötet läggs till instruktioner för hur utskotten ska arbeta med barnkonsekvensanalyser. För att säkerställa att alla kyrkomötets beslut är barnkonsekvensanalyserade ska de reciter som ledamöterna får som underlag inför motionsbehandlingen i utskotten framöver innehålla en sådan analys.

Mot 2016:74

För att ledamöter och Svenska kyrkans medlemmar ska kunna se hur barnkonsekvensanalysen är gjord och vilket resultat analysen fått ska denna sedan bifogas som bilaga till besluten i såväl kyrkostyrelse som kyrkomöte.

Alingsås den 26 juli 2016

Lena Klevenås (MPSK)

Ylva Wahlström (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Heléne Lundström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:75
av Inga Alm

Främja, inte motarbete, församlingarnas uppgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upplysa stiftet om att bedriva ett främjandearbete för församlingslivet i enlighet med kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sin tillsyn över stiftet kräva utvärderingar av genomförda sammanslagningar av församlingar.

Motivering

Av kyrkoordningens 6 kap. 1 och 4 §§ framgår tydligt stiftets uppdrag och uppgifter:

Stiftet är det regionala pastorala området. Dess grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församlingslivet.

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen.

Strukturförändringarna inom Svenska kyrkan har tenderat att i stället för att främja församlingarnas uppgift bli motsatsorden motarbete, hejda och hämma.

Tydligast har detta kommit till uttryck när det gäller centraliseringsivern. Den innebär förenklat att församlingar ska slås samman till större enheter motsvarande på sikt kommuner. Om församlingar inte klarar sina grundläggande uppgifter med att hålla en huvudgudstjänst i veckan, ha en ekonomi och förtroendevalda i ett kyrkofullmäktige så har man visserligen nått en gräns. Men där borde stiftet i första hand vara mer stödjande och hjälpande, d.v.s. främjande, i stället för att leta efter grannförsamlingar att slås samman med. Det ska också påpekas att det finns bra exempel på tidigare samfälligheter som bildat väl fungerande pastorat. Men det som är mer oroväckande är sammanslagningens iver för församlingar som har en fungerande verksamhet och ett rikt församlingsliv. Hittills saknas utvärderingar av gjorda sammanslagningar. Innan nya ännu större enheter skapas borde det vara en självklarhet att ta reda på effekterna på det lokala församlingslivet.

Det är dock viktigt att hålla isär om viljan att gå samman kommer från lokalt håll väl förankrat hos församlingsmedlemmarna eller om det är något påtvingat uppifrån.

Ett beslut att slå samman församlingar är dock ofta oåterkalleligt. Idag kan stiftsstyrelsens beslut i praktiken inte överklagas. Ett sätt att öka det demokratiska inflytandet hos församlingsmedlemmarna kunde vara att ett beslut om sammanslagning endast kan fattas efter ett mellanliggande kyrkoveal.

En folkkyrka, öppen för alla, ska finnas i hela landet. Då är det viktigt att kunna motivera nyttan församlingarna har av stiftet. Stiftets uppgift ska vara att stimulera till

Mot 2016:75 utveckling av församlingslivet genom utbildning, rådgivning och direkt utvecklingsarbete. Utöver de obligatoriska åtagandena kan stiftet vidga sina insatser på de områden som är av gemensamt intresse för församlingarna. Det kan gälla kristet skolarbete, kyrkan i fritiden, kyrkomusik, diakoni, kultur, integrationsarbete och flyktingfrågor.

Alunda den 27 juli 2016

Inga Alm (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:76
av Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson

Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker till Svenska kyrkans församlingar och pastorat, däribland att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker.

Motivering

I KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* beskrivs under avsnittet Svenska kyrkans utbildningsinstitut den utmaning som svårigheten att rekrytera kyrkomusiker innebär. Något förslag på hur denna utmaning skall kunna mötas ges dock inte. En anledning till rekryteringssvårigheterna är säkerligen att det sedan flera år inte är möjligt att avlägga organistexamen vid musikhögskola, på grund av högskoleutbildningarnas anpassning till det europagemensamma Bologna-systemet (tre år kandidatutbildning + två år masterutbildning). En annan anledning är osäkerheten om det framtida tjänstesystemet, vilken behörighet som kommer att krävas för olika tjänster och vilka typer av tjänster som kommer att inrättas, inte minst i de många nya stora pastoraten. Nationell nivå behöver därför ha uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken genomföra åtgärder som gör att det upplevs attraktivt och tryggt att utbilda sig till och verka som kyrkomusiker. Inom ramen för denna uppgift bör snarast en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker fastställas och dialogen med kyrkomusikens organisationer ökas, exempelvis Kyrkomusikernas riksförbund, Sveriges kyrkosångsförbund och Domkyrkoorganisternas förening. Verksamhetsinriktningen bör kompletteras med denna angelägna och brådskande uppgift.

Göteborg och Bäckebo den 27 juli 2016

Hans-Olof Andrén (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:77
av Helén Lindbäck

Avyttring av egendom som församlingen inte behöver

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att det i bestämmelsen om lokalförsörjningsplan som föreslås i KsSkr 2016:6 ska regleras att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver för att bedriva församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Motivering

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Det är mycket viktigt att den grundläggande uppgiften utförs och att i konflikten mellan satsningar som berör byggnader i pastoraten hellre avyttra en fastighet än att dra ner på den grundläggande uppgiften.

Det vore kanske bra att till 12 § tillägga att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver. Fler och fler människor lämnar Svenska kyrkan och församlingarna bör se över sitt fastighetsbestånd och avyttra den egendom som inte behövs för att bedriva församlingens grundläggande uppgifter.

Piteå den 27 juli 2016

Helén Lindbäck (KR)

Kyrkomötet
Motion 2016:78
av Åke Lövstrand

Psalmen Fädernas kyrka

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vid nästa revidering av Den svenska psalmboken ta med psalm 169 med de nio verserna i 1937 års psalmbok (Fädernas kyrka) utan ändring eller tillägg.

Motivering

När man försöker bedöma värdet av en psalm avsedd att sjungas vid en kristen gudstjänst kan det vara vägledande att ställa några frågor med klart kristen målsättning:

1. Bör psalmen kunna leda till en frälsningsupplevelse?
2. Är melodin sångbar?
3. Leder texten till djupare självinsikt?
4. Är teologin lätt att förstå?
5. Finns inbjudan till aktivt handlande – tänkbara uppgifter för enskild individ och församling?
6. Är texten identitetsförstärkande, historiska utblickar?
7. Förekommer bön och tillbedjan, lovsång?
8. Är psalmen en glädjekälla?
9. Speglar psalmen de flestas behov av och längtan efter trygghet och framtidshopp?

Så långt frågor beträffande psalmen i allmänhet. För otaliga svenskar är den för cirka 30 år sedan utgallrade psalmen 169 fortfarande en psalm som torgför det allra mest självklara i en svensk identitet, inte minst nu år 2016 då stora delar av svenska folket ställer upp för att hjälpa människor i hela världen till ett meningsfullare liv och en framtid med konstruktiva arbetsuppgifter utan våld och förtryck, i yttrandefrihet och jämlikhet.

169

1. Fä - der - nas kyr - ka i Sveri - ges land,
 Kä - rast bland samfund på jor - den! Vi - da hon fam -
 nar från strand till strand, Fast är hon grun - dad av
 Herrens hand, Byggd till hans tem - pel i Nor - den.

2. Allt fick sin vinning i kyrkans famn: Brudgummens löfte till bruden, Hemmet, de nyföddas kristna namn, Kämparnas färd till den sista hamn, Fanan och konungaskruden.

3. Kristet och fritt ville Sverige bo, Råda för landet allena. Därom i manlig och kristen tro, Därom i strid eller lagfäst ro Konung och folk sig förena.

4. Fädernas Sverige sig kämpat fram, Kristus var med det på banan, Visade vägen för trofast stam: Kristus är trofast, och svek är skam; Korset stöd tecknat på fanan.

5. Kristus har vunnit vår bästa gård Både i äran och nöden. Vida gick striden kring Sveriges härd, Frid åt Guds kyrka var kampen värd, Konungens kamp intill döden.

6. Minnen från templet och klockors malm Fäderna följde, och sången. Ännu ur fångelsets natt och kvalm Ljöd genom gallret en kämpes psalm; Det var en svensk, som satt fångén.

7. Ädel är skaran, sen tusen år Gud i vår kyrka fått frälsa. Fram åt vår hoppfyllda längtan går: Ungdomen kristnad är Sveriges vår, Sveriges framtid och hälsa.

8. Komme nu åter till strid för Gud Skaran sin Konung till möte, Väpnad och villig, i helig skrud, Samlad, som daggen på ljusets bud Flödar ur morgonens sköte.

9. Kristnade ungdom, dig gånge väl. Strid för Guds ära i Norden. Kämpa för frihet åt bunden träl. Gud bringe friden till Sveriges själ, Gud bjude frid över jorden.

Östansjö, Delsbo, den 25 juli 2016

Åke Löfstrand (C)

Kyrkomötet
Motion 2016:79
av Jerker Schmidt m.fl.

Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att informera kyrkomötet om arbetsmiljö och studiesituation på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för ledning och styrning av Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Motivering

Svenska kyrkans utbildningsinstitut ersatte 2014 de båda pastoralinstituterna och utbildningsenheten. Verksamheten bedrivs både i Uppsala och Lund och institutet är en avdelning inom kyrkokansliet.

I höstas visade en arbetsmiljörapport på en rad brister och personalomsättningen har varit stor. En åtgärdsplan för att komma till rätta med problemen har initierats av kyrkokansliet.

Vi har dock under våren nåtts av oroande nyheter i media om hur undermåligt den nya organisationen trots detta fungerar. Personal och studenter har öppet beskrivit hur de far illa.

Svenska kyrkans förmåga att erbjuda en god arbetsmiljö för sina anställda och en relevant och kvalificerad utbildning för sina blivande präster, diakoner, pedagoger och musiker är av största vikt. I omtanke om nuvarande anställda och studenter samt möjligheten att rekrytera nya måste frågan tas på största allvar. Svenska kyrkans utbildningsinstitut är en av våra viktigaste verksamheter.

Göteborg, Stockholm och Uppsala den 27 juli 2016

Jerker Schmidt (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:80
av Jerker Schmidt m.fl.

Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla och skapa applikationsprogram (appar) för att gestalta kyrkans tro, liv och lära.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till reformationsåret 2017 ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Motivering

Våra telefoner är en alltmer integrerad del av vår vardag och är idag mycket mer än något att bara tala med. Våra telefoner är kamera, musikanläggning, vi tittar på film, kommunicerar via en mängd sociala medier och använder ett stort antal appar som underlättar vår vardag.

Svenska kyrkan behöver ta en aktivare roll på denna arena och vara med och utveckla informativa och användarvänliga appar som gestaltar kyrkans tro, liv och lära. Inte minst för att på detta sätt nå ut till barn och ungdomar.

Det finns redan flera användbara appar, t.ex. har Svenska Bibelsällskapet tagit fram en app om Bibeln med utmärkta sökfunktioner. Fjellander media har tagit fram en fin app för bön med tidegården.

Lutherska världsförbundet lanserade för en tid sedan, inför reformationsåret 2017, en app på engelska med Martin Luthers lilla katekes. Detta borde även Svenska kyrkan göra. Detta för att uppmärksamma jubileet samt att göra denna klassiska skrift med en sammanfattning av den kristna trons grunder tillgänglig för nya generationer.

Göteborg, Stockholm, Uppsala och Aneby den 27 juli

Jerker Schmidt (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:81
av Olle Reichenberg

Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå.

Motivering

Frågan om hur fler ungdomar ska engageras som förtroendevalda inom Svenska kyrkan har diskuterats mycket de senaste åren. Flera idéer har förts fram, till exempel genom motioner i kyrkomötet. När vi nu snart står inför ett nytt kyrkoval kan jag dock konstatera att få konkreta åtgärder hittills vidtagits för att underlätta rekryteringen av kandidater och förtroendevalda. För varje demokratisk organisation är det av största vikt att sammansättningen av de förtroendevalda i så stor utsträckning som möjligt speglar dess medlemmar. Om så inte är fallet riskerar organisationen att inte uppfattas som legitim, vare sig bland medlemmarna eller i samhället i övrigt.

Vad kan då göras för att få fler yngre att engagera sig som förtroendevalda inom Svenska kyrkan? En utmaning då det gäller rekrytering av kandidater och förtroendevalda är att det är ett ganska långt åtagande vi kräver. De direktvalda organen – kyrkomötet, stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige – har alla en mandattid om fyra år. Det är väl vedertaget och i enlighet med svensk demokratisk tradition. Men även de indirekt valda organen, d.v.s. styrelserna och råden, har en mandattid om fyra år. Detta regleras tydligt i kyrkoordningen; för kyrkoråden i 4 kap. 8 §, för stiftsstyrelserna och nämnder på stiftsnivå i 7 kap. 13 § och för kyrkostyrelsen i 12 kap. 11 §.

Fyra år är en ganska lång tid, kanske inte minst för yngre som kan röra sig i tvåra kast mellan skola, högre utbildning och arbetsliv, och där även frågan om att hitta eget boende komplicerar. För till exempel en 19-åring är det inte alltid så lätt att kunna överblicka den närmaste fyraårsperioden, vilket kan göra ett erbjudande om förtroendeuppdrag i stiftsstyrelse eller kyrkoråd svårt att acceptera.

För några år sedan ändrades kommunallagen för att möjliggöra för kommuner och landsting att ha annan mandattid för nämnderna än fyra år. Det är endast för kommun- och landstingsstyrelserna och vissa andra organ som det fortfarande är lagstadgat med en mandattid om fyra år, samt givetvis för kommun- och landstingsfullmäktige. Den ändring som gjordes innebar att 6 kap. 13 § i kommunallagen fick följande lydelse: "Fullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än styrelsen." Lagändringen har fått till resultat att flera kommuner och landsting numera utser nämnder på ett eller två år.

För några år sedan motionerade jag i kyrkomötet om att genomföra motsvarande ändring av kyrkoordningen, d.v.s. att göra det möjligt för församlingarna att själva

fastställa mandattid för kyrkoråd och andra organ som utses lokalt. Motionen avslogs av kyrkomötet. När jag nu återkommer väljer jag att istället föreslå att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda frågan om att tillåta kortare mandattid än fyra år.

Jag anser fortfarande det vara möjligt och rimligt att låta församlingarna själva besluta om mandattiden för kyrkoråden, men ett alternativ skulle kunna vara att ändra kyrkoordningen och tillåta en mandattid om två år. Lydelsen i kyrkoordningens 4 kap. 8 § skulle då förslagsvis ändras till: ”Fullmäktige fastställer kyrkorådets mandattid till antingen fyra år eller två år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret”. Genom denna utformning ges alltså församlingarna möjlighet att själva besluta om kyrkoråden ska väljas för en period om två år eller fyra år. En ytterligare möjlighet är att tillåta en begränsad försöksverksamhet med kortare mandattid, inom till exempel ett antal församlingar, med start redan efter nästa kyrkoval. Då kan en utvärdering göras innan ställning tas till en eventuell permanent ändring i kyrkoordningen.

Inom Svenska kyrkan talar vi ofta och länge om vikten av att föryngra förtroendemannaorganen och därigenom vitalisera den inomkyrkliga demokratin. Nu är det dags att visa att detta inte är tomma ord. Låt därför kyrkostyrelsen inför kyrkovalet 2017 få i uppdrag att utreda frågan om möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år. Det skulle kunna vara ett konkret sätt att underlätta för nomineringsgrupperna att rekrytera fler yngre förtroendevalda.

Sammanfattningsvis finns alltså starka skäl att låta kyrkostyrelsen utreda frågan. Utredningen bör omfatta indirekt valda organ på såväl nationell nivå som på stifts- och lokal nivå. Likaväl som ett kyrkoråd skulle kunna väljas för två år, skulle en stiftsstyrelse eller ett råd som verkar under kyrkostyrelsen kunna väljas för samma tid. Däremot ska givetvis de direktvalda organen – kyrkomötet, stiftsfullmäktige och kyrkofullmäktige – även framöver väljas för en mandattid om fyra år.

Danderyd den 27 juli 2016

Olle Reichenberg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2016:82
av Ingrid Smittsarve m.fl.

Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons svenskkyrkliga tillhörighet inte ska upphöra utan att personen får vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig.

Motivering

Kopplingen mellan svenskt medborgarskap och tillhörigheten till Svenska kyrkan är tydlig vid bestämmelserna om inträde. Av 29 kap. 1 § i kyrkoordningen kan man dra slutsatsen att medlemskap i Svenska kyrkan också upphör automatiskt om svenskt medborgarskap upphör, men det uttrycks inte särskilt i någon punkt i kyrkoordningen. Inte heller uttrycks det att man från Svenska kyrkan ska kommunicera detta med berörda personer.

Exempel: Flera tillhöriga som utvandrat till Norge och där bytt till norskt medborgarskap (dubbelt medborgarskap är inte tillåtet där) har senare upptäckt att de automatiskt uteslutits från Svenska kyrkan vid byte av medborgarskap. Inget besked har lämnats till dem om detta, utan har upptäckts då de önskat någon kyrklig handling för sig eller sina barn eller att de har önskat utträde.

Sjätte avdelningen i kyrkoordningen bestämmer vem som får tillhöra, hur man inträder och utträder men inget skrivs om att uteslutas eller att kyrkotillhörigheten kan upphöra utan ett aktivt utträde. Det är rimligt att anta att den som inträtt i Svenska kyrkan genom en aktiv handling förutsätter att denna tillhörighet består till dess man aktivt begär utträde.

Det behöver säkerställas rutiner för att den svenskkyrkligt tillhöriga som lämnat sitt svenska medborgarskap, eller av annan anledning blivit utesluten från Svenska kyrkan, får information därom från Svenska kyrkan och får erbjudande att kvarstå som tillhörig.

Akebäck den 22 juli 2016

Ingrid Smittsarve (C)

Maj-Lis Aasa (–)

Anette Nordgren (–)

Peder Fohlin (KSV)

Kyrkomötet
Motion 2016:83
av Anders Ahl

Överblivna datorer

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för Svenska kyrkan att, på alla nivåer, via Computeraid eller liknande organisation, skänka överbliven och daterad elektronik till tredje världen.

Motivering

Svenska kyrkan är mån om att människor i tredje världen själva har makten över sina egna liv genom schyssta arbets- och levnadsvillkor. Det finns givetvis flera olika sätt för att uppnå detta. En ovärderlig hjälp till tredje världen är den som stöttar skolan och sjukvården. Ett viktigt hjälpmedel i skolan och sjukvården är datorer. Tyvärr är tillgången på datorer kraftigt begränsad runt om i tredje världen.

Här har rika länder som Sverige ett överflöd att ge av. I vårt land anses en dator vara undermålig efter bara några år. Datorer som är fullt brukbara för hyfsat avancerade uppgifter slängs därför att de anses för gamla. Dessa datorer skulle säkerligen göra stor nytta inom skolundervisningen och sjukvården i tredje världen.

Detta är ett slöseri och Svenska kyrkan borde, via en hjälporganisation, skänka överblivna datorer och annan elektronik till tredje världen. Inom Svenska kyrkan finns det säkert många välvilliga människor som gladeligen skulle skänka överblivna datorer och annan elektronik till tredje världen bara någon gjorde en insamling. Även värt att notera är miljövärdet i att återanvända elektronik.

Det bör göras en undersökning över möjligheterna att utföra en sådan insamling och även samarbeta med t.ex. Computeraid som är specialiserade på detta ändamål.

Computeraid har givetvis krav på datorerna som skänks samt på mottagarna av dessa datorer så att datorerna har en viss minimistandard och att de kommer i rätta händer. Computeraid hjälper till att bl.a. noggrant rensa datorerna innan de skickas iväg till skolor eller sjukhus. De har även rutiner för att ta hand om avfallet som senare uppstår av dessa skänkta datorer.

Även datortillbehör och viss annan elektronik som t.ex. gamla mobiltelefoner tas emot av Computeraid.

Därför bör Svenska kyrkan utreda möjligheterna att, på alla nivåer, samla in överblivna datorer och annan elektronik som anses användbara för att senare, via Computeraid eller annan betrodd organisation, skänka detta till tredje värden.

Skoghall den 26 juli 2016

Anders Ahl (SD)

Kyrkomötet
Motion 2016:84
av Kenneth Nordgren m.fl.

Svenska Maria till Nasaret

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för att erbjuda och bekosta en konstnärlig gestaltning av Jesu moder Maria till området kring den romersk-katolska Bebådelsekyrkan i Nasaret som ett inslag under reformationsåret 2017.

Motivering

Som en del av reformationsåret 2017 är det viktigt att på olika sätt uttrycka en uppskattning och ett bejakande av en rörelse från splittring till samsyn i flera avseenden som har skett under 500 år, inte minst under de senaste 50 årens ekumeniska utveckling. Till en ny samsyn mellan lutherska och romersk-katolska kristna hör att uppmärksamma betydelsen av Jesu moder Maria i kyrkoliv och gudstjänstfirande. I vår egen kyrka kan nämnas placeringen av en ny konstnärlig tolkning av *Maria – återkomsten* av Anders Widoff som 2005 fick sin plats i Uppsala domkyrka. Med vår kyrkas gudstjänstböcker har likaså uttryck med plats för Maria fått en utökning och förstärkning de senaste decennierna, vilket har lett till en ökad förståelse för den ställning i fromhetslivet som Maria har haft under lång tid i den romersk-katolska traditionen. Detta bör kunna få ett erkännande under reformationsåret. På vilket sätt? Ja, här kommer ett konkret förslag.

För den som har besökt den stora och officiella bebådelsekyrkan i Nasaret (The Basilica of Annunciation) stannar ofta bilder kvar från de framställningar av Maria som finns i ett omfattande galleri längs omslutande väggar kring kyrkan. Det är fascinerande att se gestaltningar och betoningar i de skilda framställningarna från flera länder och världsdelar. Dock saknas – ännu – ett bidrag från Sverige; svenska Maria. Förhoppningsvis skulle ett erbjudande från Svenska kyrkan om att ta fram, bekosta och erbjuda en svenskkyrkligt initierad framställning av Maria uppmärksammas positivt som en bekräftelse av samhörighet i tro istället för fokus på söndring genom historien.

Hur ska då en svensk Maria se ut? Ja, det bör bli en fråga som kan få besvaras genom en arbetsprocess i vilken inspiration kan hämtas från olika svenska tolkningar av Maria. Allt från Erik Axel Karlfeldts *Jungfru Maria* i poetisk dalamiljö till samtida problematiseringar inom genusmedveten teologi. Självklart ska en dialog sökas med romersk-katolska kyrkan i Sverige kring detta initiativ.

Mot 2016:84

Umeå den 27 maj 2016

Kenneth Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Tomas Jansson (-)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:85
av Kenneth Nordgren m.fl.

Flera unga resurser i församlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvidga möjligheter och underlätta förutsättningar för ett nationellt organiserat program för volontärår i Svenska kyrkans församlingar i samråd med Svenska Kyrkans Unga och Helsjöns folkhögskola utifrån en utredning av omfattning och resultat av det nuvarande programmet ”Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan”.

Motivering

Församlingen har bland mycket annat till uppgift att fungera som en rekryterande miljö genom att vara en grogrund för ungas engagemang och upptäckt av Svenska kyrkan som ett sammanhang också för möjliga yrkesvägar. Diakonala året från 1968, sedermera volontäråret i Svenska kyrkan, har låtit några tusen ungdomar pröva viljan och möjligheten att jobba i Svenska kyrkan, och en redovisande statistik för de år detta program funnits på nationell nivå för alla församlingar skulle kunna visa på ett positivt resultat över hur många som genom det funnit en väg till utbildning och kyrklig anställning. Redan innan, men även sedan, ett nationellt program för detta fördes över från kyrkokansliet till Svenska Kyrkans Unga har denna möjlighet upphört att praktiseras i många församlingar, och det har lett till att många församlingar har tappat ett viktigt rekryteringsverktyg. Några församlingar och pastorat har skapat alternativa möjligheter till ungdomsår, men ibland med mera oreglerade förutsättningar.

Mot bakgrund av svårigheter på flera håll, och inte minst i några stift, att rekrytera kyrkligt utbildad personal behövs en förnyad satsning på att återigen tillhandahålla ett brett användbart redskap för att främja församlingen som en rekryterande miljö.

”Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan” är en möjlighet för unga vuxna mellan 18–25 år att under tio månader göra en insats för medmänniskor inom Svenska kyrkan och därmed dela kyrkans liv och ansvar. Samtidigt är det en möjlighet för arbetsplatser inom Svenska kyrkan att ta emot en ung volontär i sitt arbetslag.

”Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan” genomförs som en folkhögskolekurs i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift, Svenska Kyrkans Unga i Lunds stift och Helsjöns folkhögskola. Detta program är dock inte tillräckligt välkänt och använt i bred omfattning i hela Svenska kyrkan, och därför behöver kyrkostyrelsen ta ett initiativ för att i samråd med berörda delar av Svenska Kyrkans Unga och Helsjöns folkhögskola utreda hittillsvarande omfattning och resultat av pågående program i syfte att utvidga möjligheterna och underlätta förutsättningarna

Mot 2016:85 för flera församlingar att antingen gå in i detta program eller tillse att ett förnyat och utvecklat nationellt program etableras.

Allt för att se till att vi får fler unga resurser i församlingarna.

Umeå den 27 maj 2016

Kenneth Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Tomas Jansson (–)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:86
av Kenneth Nordgren m.fl.

Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, efter samråd med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, redovisa förutsättningar för användning och utveckling av ett gemensamt undersöknings- och redovisningsverktyg för kartläggning av arbetsmiljön i församlingar och pastorat som lokala arbetsgivare.

Motivering

Arbetsmiljön är en fokuserad fråga inom Svenska kyrkans organisation utifrån flera oroväckande identifieringar av problematiska aspekter av arbetsmiljön inom många kyrkliga enheter. För att kunna identifiera, analysera och komma tillrätta med sådana problem behövs många insatser och ett uthålligt arbete med många arbetsmiljöaspekter. I detta kan ett gemensamt verktyg i form av en kyrkligt anpassad medarbetarenkät vara ett viktigt verktyg, vilket också underlättar för generella jämförelser och specifika bedömningar. Många lokala arbetsgivare upphandlar olika tjänster för detta på den allmänna marknaden men genom Svenska kyrkans verksamhetskaraktär och särskilda organisation krävs ett anpassat redskap. Genom Arbetsmiljöverkets nya föreskrift, som trädde i kraft den 31 mars 2016, om ansvar för "Organisatorisk och social arbetsmiljö" finns särskilda skäl att se över vilket stöd till Svenska kyrkans lokala enheter som nationell nivå och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ger i form av ett utvecklat och anpassat undersökningsverktyg. Utifrån nyheten att Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har tagit över ett motsvarande verktyg från Göteborgs kyrkliga samfällighet (AKKA – Arbetsklimat i kyrka) begärs en redovisning av hur detta kommer att tillhandahållas och kunna användas i församlingar och pastorat.

Umeå den 27 juli 2016

Kenneth Nordgren (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Magnus Hedin (FiSK)

Tomas Jansson (–)

Ulla Littgren (FiSK)

Peter Nordgren (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2016:87
av Hanna Unger m.fl.

Värna religionsfriheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Motivering

Det har kommit till vår kännedom att personal inom kyrkan har mött personer som känner sig tvingade att gå ur Svenska kyrkan. Det handlar om personer som haft svårt att klara sin försörjning och som sökt försörjningsstöd från socialtjänsten. Enligt socialtjänstlagen (SoL) ska varje individ göra sitt yttersta för att själv klara sin försörjning och det finns tydligen handläggare som tolkar det så strikt att de uppmanar den enskilda att gå ur Svenska kyrkan för att på så sätt minska sina utgifter.

För oss innebär det att religionsfriheten äventyras. Visst kan man ha kvar en tro utan att vara medlem i något trossamfund, men om man firar gudstjänst och känner att man tillhör en församling vill man förmodligen även göra det på papperet.

Vi är inte säkra på att Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg (IVO) är medvetna om att denna stränga tolkning av SoL förekommer varför jag önskar att kyrkostyrelsen gör dem uppmärksamma på att detta är ett problem för redan utsatta personer. Socialstyrelsen kan då förtydliga sina riktlinjer och IVO kan vara uppmärksamma vid sina inspektioner.

Lerum den 14 juli 2016

Hanna Unger (ÖKA)

Anders Nihlgård (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2016:88
av Hanna Unger m.fl.

Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag på reglering i kyrkoordningen om att det i varje Församlingsinstruktion ska finnas en beskrivning av församlingens ansvar för sjuka och för samspelet med Sjukhuskyrkan.

Motivering

Sjukhuskyrkan är namnet på Svenska kyrkans och andra samverkande kyrkors arbete på sjukhus. Arbetet riktar sig främst till patienter, men har också närstående och vårdpersonal som fokus. Sjukhuskyrkan är ekumenisk. Dialog och samverkan med andra kyrkor och trossamfund tillhör den dagliga verkligheten. Frågor om tro och liv, existens, mening och etik ställs på sin spets när sjukdom och död drabbar.

Sjukhuskyrkans arbetsfält definieras utifrån församlingens ansvar för de människor som vistas inom dess geografiska område. Sjuka människor finns överallt. Allt fler vårdas i sina hem, och de stora sjukhusen finns kvar. Sjukhuskyrkan delar församlingens grundläggande uppgift – gudstjänst, diakoni, undervisning och mission – i ett sammanhang utanför kyrkans egen mark.

Förankring och struktur i det sändande sammanhanget är viktiga för dem som ansvarar för Sjukhuskyrkans arbete, för dem som utför arbetet och för de sjukhus som tar emot Sjukhuskyrkans medarbetare.

Förankringen av Sjukhuskyrkans arbete finns idag dels mot ekumeniken och dels mot sjukhusen. Samspelet med övriga kyrkor och samfund finns definierat i Sjukhuskyrkans grunddokument, fastställt av Samarbetsrådet för andlig vård inom hälso- och sjukvården den 8 mars 2004 och uppdaterat den 13 februari 2012. Dåvarande Landstingsförbundet och Pastoratsförbundet träffade i början av 1960-talet en överenskommelse som fortfarande efterlevs. Den innebär ett delat ansvar mellan sjukhus och kyrka. Sjukhuset står för lokaler och nödvändig infrastruktur. Sändande församlingar förser med kompetent personal. Detta förtroende från sjukhuset möter Sjukhuskyrkan genom att låta ekumeniskt tänkande och religionsdialog prägla det dagliga arbetet.

Vi efterlyser en motsvarande tydlighet i förankringen av Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation.

Det gäller i det lokala sammanhanget, där arbetet med församlingsinstruktionen är ett sätt att definiera diakonalt och pastoralt ansvar också för sjuka. Det handlar också om Sjukhuskyrkans förankring i regelverk och organisation för hela Svenska kyrkan.

Mot 2016:88 Lerum den 14 juli 2016

Hanna Unger (ÖKA)

Anders Nihlgård (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Margareta Karlsson (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2016:89
av Berit Bornecrantz Dias

FN:s konvention mot rasdiskriminering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt vädja till regeringen om att uppfylla artikel 4 a i FN:s konvention från 1965 mot alla former av rasdiskriminering.

Motivering

Integrationsverket bildades 1998 och blev den statliga myndighet som hade störst andel anställda med utländsk bakgrund. I nio år tog Integrationsverket fram och förmedlade kunskap om hur integrationen utvecklades i samhället, följde upp och utvärderade vad som gjorts på integrationsområdet och stöttade kommunernas insatser för nyanlända invandrare. Integrationsverket lades tyvärr ner 2007 av den då nyttillträdda regeringen. Demokrati är, som vi erfarit många gånger i historien, ingen garanti för våra mänskliga rättigheter. Etikprofessor Elena Namli och professor i etnicitet Stefan Johansson skrev om demokrati och mänskliga rättigheter i Dagens Nyheter den 28 september 2014.

Mänskliga rättigheter är det löfte som en demokratisk majoritet ger minoriteter, liksom enskilda individer, genom att undanta dem från andra slags preferenser som majoriteten i en demokrati kan genomdriva.

Advokat Peter Nobel, världens förste diskrimineringsombudsman, pekar på en underlåtenhet hos svenska regeringar vilken fått mycket negativa konsekvenser för det svenska samhället. Sverige har nämligen på papperet anslutit sig till FN:s konvention från 1965 mot alla former av rasdiskriminering och är då förpliktad enligt artikel 4 a att som en av konventionsstaterna ”förklara deltagande i dylika organisationer eller dylik verksamhet som en brottslig handling straffbar enligt lag”. Enligt Aida Normohammadis examensarbete i folkrätt *Förbud mot rasistiska organisationer enligt rasdiskrimineringskonventionen* (2015) vid Juridiska institutionen vid Uppsala universitet har både FN:s råd för mänskliga rättigheter och rasdiskrimineringskommittén (CERD) kritiserat Sverige på grund av avsaknaden av ett organisationsförbud i linje med konventionens krav.

Peter Nobel föreslog i en artikel i Upsala Nya Tidning den 7 augusti 2013 att det i regeringsförklaringen ska stå att

Sverige avser följa den FN-konvention vi undertecknat men aldrig verkställt, och som förpliktar oss att ”förbjuda organisationer och organiserad och annan propaganda, som främjar och uppmanar till rasdiskriminering”.

Mot 2016:89

Professorena Elena Namli och Stefan Johansson tycker det är angeläget att Sverige lever upp till förpliktelsen och förhindrar att dessa grupper bär omkring på hakkors och att Svenskarnas parti, och dylika, kan turnera landet runt med polisbeskydd för att sprida nazistisk propaganda.

Nya och Gamla testamenten i Bibeln betonar värnandet av främlingen och den skyddslöse. Vår ärkebiskop Antje Jackelén kritiserade, med utgångspunkt från dessa texter, i januari i år öppet regeringen för de id-kontroller som genomfördes vid landets sydgräns då Sverige beslutade att inte låta flyktingar utan id-handlingar söka asyl. Det tycker vi är värdigt vår Svenska kyrka. Det skulle också göra oss stolta om kyrkostyrelsen på samma grund kunde motivera en vädjan till den svenska regeringen att uppfylla Sveriges plikt i enlighet med artikel 4 a i FN:s konvention mot alla former av rasdiskriminering.

Olhão, Portugal, den 26 juli 2016

Berit Bornecrantz Dias (ViSK)

Kyrkomötet 2016

Volym 2

Bilagor

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2016

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2016
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2016:1–7
Motioner, Mot 2016:1–89

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2016:1–9
Organisationsutskottets betänkanden, O 2016:1–9
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2016:1–18
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2016:1–7
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2016:1–9
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2016:1–17
Budgetutskottets betänkanden, B 2016:1–3
Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2016:1–3
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2016:1–28
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelser

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2015

1 Ansvarsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Ansvarsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar är enligt 10 kap. 8 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om ansvarsnämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 14 kap. i kyrkoordningen. Ansvarsnämnden har att utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. Ansvarsnämnden ska vidare, enligt 30 kap. 7 § i kyrkoordningen, pröva frågor om biskopars rätt att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden fastställde i inledningen av sin verksamhet en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Ansvarsnämndens ledamöter och ersättare

Ansvarsnämnden ska enligt 14 kap. 2 § i kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorexamen, en ledamot som är präst och antingen har varit ledamot i ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet och en ledamot som är lekman och antingen har varit ledamot av ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet. För var och en av ledamöterna ska det finnas en personlig ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot.

Ansvarsnämnden har under 2015 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

Lagmannen Robert Schött, ordförande, kyrkoherden teol. dr Ingemar Söderström, domkyrkokaplan teol. dr Thomas Stoor och fil. dr Elisabeth Engberg.

Ersättare

F.d. lagmannen Fredrik von Arnold för Robert Schött, kyrkoherden teol. dr Carin Åblad Lundström för Ingemar Söderström, prosten Karl-Gustav Sjögren för Thomas Stoor och professor Eva Forssell-Aronsson för Elisabeth Engberg.

Sekreterare

Rådmanen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under 2015 har nämnden sammanträtt sju gånger, varav fyra har varit telefonsammanträden. Sammanträdena har ägt rum den 20 februari, 29 maj och 4 september i Uppsala samt den 27 mars, 28 september, 9 november och 9 december per telefon.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 14 kap. 2 § fjärde stycket i kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i ansvarsnämnden är en jurist som utses av nämnden. Sekreteraren anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med ansvarsnämndens ordförande – fastställer ersättning för sekreterarens arbete.

Ansvarsnämnden, som inte avses bedriva någon egen löpande tillsyns- eller utredningsverksamhet, har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för ansvarsnämndens verksamhet har för budgetåret 2015 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Ansvarsnämnden har en egen hemsida som uppdateras genom kyrkokansliets försorg (www.svenskakyrkan.se/ansvarsnamnden).

2 Ansvarsnämndens inriktning och effektmål

Ansvarsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

3 Inkomna och avgjorda ärenden

Under året inkom 18 ärenden. 13 av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, ett avsåg behörighetsprövning inför biskopsval, två avsåg remisser och tre var av administrativ karaktär. Nämnden avgjorde under året tolv av dessa ärenden samt tre ärenden som inkom under 2014.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Antalet inkomna ärenden var dubbelt så många som under 2014. Det finns skäl att anta att antalet ärenden under 2016 kommer att bli något mindre i förhållande till antalet ärenden 2015.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Ansvarsnämnden har under året uppmärksammat att användandet av sociala medier har påverkat anmälningssärendenas karaktär. Vissa sådana ärenden har föranletts av biskopars tillsynsåtgärder med anledning av prästers uttalanden i och användande av sociala medier medan andra har föranletts av biskopars användande av dessa medier. Uttalanden har i en del fall misstolkats vilket har fått negativa konsekvenser, såväl för berörda parter som för Svenska kyrkan i stort. Förhållandet har även uppmärksamats av biskopsmötet och av Svenska kyrkan på nationell nivå. En policy för användning av sociala medier i tjänsten antogs redan 2011 och har därefter uppdaterats. Ansvarsnämnden anser det vara av vikt att följa utvecklingen på området.

Ansvarsnämnden har under året även haft anledning att beröra frågan om hanteringen av ärenden där präster har ansökt om att återfå behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst, i fall då prästen tidigare på egen begäran har förklarats obehörig. Nämnden konstaterar att en översyn av det nuvarande regelsystemet pågår genom initiativ inom kyrkokansliet.

Ansvarsnämnden konstaterar vidare att tillsynsuppdraget avseende biskopar är delat mellan nämnden och biskopsmötet. Nämnden avser att under 2016 sammanträffa med biskopsmötet för att diskutera gränsdragningsfrågor och andra frågor kring det delade tillsynsuppdraget.

Ansvarsnämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 9 juni 2016

Robert Schött
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Svenska kyrkans valprovsnämnd

Verksamhetsberättelse 2015

1 Valprovsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Valprovsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans valprovsnämnd är enligt 10 kap. 9 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva överklaganden av val. Valprovsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Valprovsnämndens sammansättning, beslutsförhet och omröstningsregler finns i 15 kap. kyrkoordningen.

Av 38 kap. 90 § i kyrkoordningen framgår att direkta val får överklagas till Valprovsnämnden. I samma bestämmelse regleras vilka administrativa valbeslut som får överklagas särskilt och vilka som får överklagas endast i samband med det val beslutet gäller. Även andra val enligt kyrkoordningen får överklagas till Valprovsnämnden, t.ex. biskopsval (jfr 8 kap. 38 § i kyrkoordningen).

Valprovsnämnden fastställde den 26 oktober 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Valprovsnämndens ledamöter och ersättare m.fl.

Valprovsnämnden har under året bestått av följande ledamöter, ersättare och sekreterare.

Ledamöter

F.d. justitierådet Staffan Magnusson, Lars-Ola Dahlquist, Birgit Friggebo, Stig-Göran Fransson, Kåge Johansson, Bertil Persson och Bertil Olsson.

Ersättare

F.d. justitierådet Per Virdesten, ersättare för ordföranden, Titti Ådén, Christer Björk, Per Lindberg, Lisbeth Göranson, Terence Hongslo och Torbjörn Lindahl.

Sekreterare

Hovrättsrådet Gun Lombach, sekreterare och byråchefen Stefan Nyman, biträdande sekreterare.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Valprovsnämnden har inte något självständigt budgetansvar och ingen egen internbudget. Kostnaderna för Valprovsnämndens verksamhet har för budgetåret 2015 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål har fullgjorts av planeringssekreteraren Karin Bohlin vid kyrkokansliets kyrkorättsavdelning.

På Valprövningsnämndens webbplats publiceras bl.a. referat av nämndens beslut i oidentifierat skick, både i kortform och i fulltext (www.svenskakyrkan.se/valprovning).

2 Inkomna ärenden

Under år 2015 har endast ett överklagande kommit in. Ärendet gällde beslut att utse ersättare i kyrkofullmäktige. Valprövningsnämnden har även inbjudits att lämna synpunkter på promemorior om bl.a. ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val samt lämna remissvar på betänkandet *Gemensamt ansvar. En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*.

Stockholm den 12 juli 2016

Staffan Magnusson
Ordförande

Gun Lombach
Sekreterare

I beslutet har deltagit: Staffan Magnusson, ordförande, Lars-Ola Dahlquist, Birgit Friggebo, Stig-Göran Fransson, Kåge Johansson, Bertil Persson och Bertil Olsson.

Övriga deltagare: Christer Björk, Lisbeth Göranson och Torbjörn Lindahl.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Verksamhetsberättelse 2015

1 Överklagandenämndens organisation och sammansättning

1.1 Överklagandenämndens uppgifter

Enligt 13 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska beslut som avser att någon inte får ta del av Svenska kyrkans handlingar överprövas på det sätt som Svenska kyrkan bestämmer. I den utsträckning Svenska kyrkan bestämmer får också andra beslut överprövas. För att inom Svenska kyrkan ytterst pröva sådana frågor ska enligt lagen om Svenska kyrkan inrättas ett särskilt organ. Ordföranden i detta organ ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Svenska kyrkans överklagandenämnd är enligt 10 kap. 10 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om Överklagandenämndens sammansättning, beslutförhet och omröstningsregler finns i 16 kap. kyrkoordningen. Utöver särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om överklagande till Överklagandenämnden anges i 58 kap. 18 § i kyrkoordningen att det är Överklagandenämnden som prövar frågor om omprövning, dvs. motsvarande resning och återställande av försutten tid. Därutöver kan Överklagandenämnden med stöd av 58 kap. 1 § andra stycket i kyrkoordningen pröva överklaganden av sådana arbetsgivares beslut som enligt ett kollektivavtal mellan Svenska kyrkan som arbetsgivare och en eller flera arbetstagarorganisationer särskilt får överklagas på detta sätt. Överklagandenämnden fastställde den 12 april 2000 en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

1.2 Överklagandenämndens ledamöter och ersättare

Överklagandenämnden ska enligt 16 kap. 2 § i kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och har dokumenterad kunskap och erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, en ledamot som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen, samt en övrig ledamot. Ledamöterna ska ha god kännedom om Svenska kyrkans verksamhet. För ordföranden ska det finnas en personlig ersättare medan det för var och en av de övriga fyra ledamöterna ska finnas två personliga ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot. Överklagandenämnden har under år 2015 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

F.d. justitierådet och ordföranden i Högsta domstolen Johan Munck, ordförande, teol. dr Esbjörn Särndquist, f.d. domprosten teol. lic. Hans-Olof Hansson, f.d. stiftssekreteraren jur. kand. Torgny Werger och Ingrid Karlsson.

Ersättare

F.d. lagmannen Ingvar Paulsson för Johan Munck, teol. dr och fil. kand. Kjell Kallenberg för Esbjörn Särdaqvist, teol. dr Annika Borg för Esbjörn Särdaqvist, teol. lic. biskop em. Caroline Krook och kontraktsprosten teol. kand. och fil. mag. Lars Viper för Hans-Olof Hansson, docenten i processrätt Eric Bylander samt departementsrådet Birgitta Eilemar för Torgny Werger, advokaten Britt Louise Agrell och Ingrid Borgström för Ingrid Karlsson.

Sekreterare

Lagmannen Lars Bjurstam och rådmannen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under år 2015 har nämnden sammanträtt sju gånger. Sammanträdena har ägt rum den 23 januari i Stockholm, den 20 mars i Göteborg, den 8 maj i Uppsala, den 28 maj per telefon, den 28 augusti i Göteborg, den 15 oktober per telefon och den 20 november i Göteborg.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 16 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i Överklagandenämnden är jurister som utses av nämnden. Sekreterarna anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med Överklagandenämndens ordförande – fastställer ersättningen för sekreterarnas arbete.

Överklagandenämnden har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för Överklagandenämndens verksamhet har för budgetåret 2015 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet Kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträttats av planeringssekreteraren Karin Bohlin, kyrkorättsavdelningen.

Överklagandenämndens avgöranden publiceras på Svenska kyrkans hemsida, www.svenskakyrkan.se/overklagandenamnden. Hemsidan uppdateras av kyrkokansliet.

2 Överklagandenämndens inriktningsmål och effektmål

Överklagandenämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att nämndens ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt samt effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Nämnda mål anser sig Överklagandenämnden väsentligen ha uppfyllt under året.

3 Överklagandenämndens ärenden

3.1 Inkomna ärenden

Från	Överklaganden/ Begäran om omprövning eller beslutsprövning				Övriga ärenden			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Överklagandenämnden	7	1	1	1	1	1	2	1
Kyrkomötet	0	0	0	0	0	0	0	0
Kyrkostyrelsen	1	1	0	0	2	1	2	3
Stiftsstyrelse	4	14	4	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Uppsala stift	1	1	1	0	0	0	1	0
Domkapitlet i Linköpings stift	2	3	1	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Skara stift	1	5	0	0	0	0	0	3
Domkapitlet i Strängnäs stift	2	0	0	0	0	0	0	0
Domkapitlet i Västerås stift	2	2	1	0	0	0	2	0
Domkapitlet i Växjö stift	4	5	4	1	0	0	4	2
Domkapitlet i Lunds stift	5	2	0	0	0	0	0	2
Domkapitlet i Göteborgs stift	3	3	1	2	0	0	4	5
Domkapitlet i Karlstads stift	0	0	0	2	0	0	0	0
Domkapitlet i Härnösands stift	0	2	0	5	0	0	0	1
Domkapitlet i Luleå stift	4	3	0	2	0	0	1	2
Domkapitlet i Visby stift	0	1	0	0	0	0	3	3
Domkapitlet i Stockholms stift	3	2	3	2	0	0	2	3
Annan	3	0	0	0	2	5	6	3
Summa	42	45	16	17	5	7	27	28

3.2 Avgjorda ärenden

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Administrativt ärende	2	2	1	1	6	1	0	0
Remisser	2	1	2	2	0	0	0	0
Utlämnande av kyrklig handling	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 DK beslut om kyrkotillhörighet	0	3	2	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 29 KS beslut om kyrkotillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Behörighetsprövning – präst	0	0	2	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – präst	5	5	2	2	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 31 Befogenhetsprövning – präst	1	1	4	0	0	0	0	0

Ärendetyp	Nämndbeslut				Ordförandebeslut			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Överklagande enligt KO 32 Behörighetsprövning – diakon	0	1	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst – diakon	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 32 Befogenhetsprövning – diakon	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 34 Behörighetsprövning till tjänst som kyrkoherde/komminister	0	6	4	8	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 DK beslut om församlings- tillhörighet	1	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 35 Kyrkostyrelsens beslut om församlingstillhörighet	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 DK beslut om utlämnande av handling	1	1	0	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 53 Annat beslut om utlämnande av handling	4	0	1	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 56 Uppgifter i dataregister	0	0	0	0	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Beslutsprövning – församling eller samfällighet	16	3	12	11	0	0	0	0
Beslutsprövning enligt KO 57 – stift, tillsättningsnämnd	3	18	5	1	0	0	0	0
Överklagande enligt KO 57 Verkställighetsförbud	0	0	0	0	0	0	0	1
Beslut enligt KO 58:14 Verkställighetsförbud	0	1	1	0	0	1	0	0
Omprövning enligt KO 58:18	6	4	1	2	0	0	0	0
Avvisning	5	3	4	3	0	0	0	0
Summa	46	49	41	32	6	2	0	1

Av de 33 beslut som Överklagandenämnden fattat under 2015 har utgången i fem beslut innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. För de 41 slutliga beslut som Överklagandenämnden fattade 2014 var motsvarande siffra åtta. Därutöver har under 2015 sju ärenden skrivits av.

3.3 Prognos om ärendeutvecklingen

Av redovisningen i avsnitt 3.1 framgår att antalet ärenden som underställts Överklagandenämndens prövning under 2015 varit ungefär detsamma som under 2014. Någon större förändring av antalet ärenden under kommande år förväntas inte.

4 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Överklagandenämnden har under året haft ett antal beslutsprövningsärenden där frågan om barnkonsekvensanalys varit aktuell. De barnkonsekvensanalyser som nämnden har tagit del av skiljer sig, ibland avsevärt, i fråga om omfattning och kvalitet. Det synes råda en osäkerhet om vad som krävs för att en barnkonsekvensanalys i kyrkoordningens mening ska anses vara upprättad. Nämnden har i ett par beslut under året påtalat att kyrkoordningen saknar närmare bestämmelser om hur en barnkonsekvensanalys ska genomföras eller om vad den ska innehålla och har konstaterat att det finns en inom Svenska kyrkan utarbetad ”Handbok för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan” vilken beskriver en metod för analysen och kan tjäna som stöd vid analysarbetet. Handbokens innehåll är inte bindande. Det bör övervägas att införa klagörande bestämmelser i kyrkoordningen eller i vart fall bindande riktlinjer, vilka kan bygga på handbokens innehåll.

Nämnden ser i övrigt, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Stockholm den 13 juni 2016

Johan Munck
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare

Gudstjänstutskottets betänkanden

G 2016:1–9

Gudstjänstutskottets betänkanden

- G 2016:1 Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan
- G 2016:2 Officiell översättning av Bibeln för barn
- G 2016:3 Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet
- G 2016:4 Bemötande av personer utanför heteronormen
- G 2016:5 Huvudgudstjänsten
- G 2016:6 Mångfaldsarbete
- G 2016:7 Psalmboken
- G 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund
- G 2016:9 Levande musik

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:1

Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I motion 2016:1 föreslås att kyrkostyrelsen ska utforma en ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan. Gudstjänstutskottet instämmer, trots sin positiva inställning till motionens intention, i Läronämndens bedömning att formen för välkomnande av nya medlemmar är en pastoral fråga som inte bör regleras och föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:1.

Motionens förslag

Motion 2016:1 av Lars-Ivar Ericson, Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:1 i Ln 2016:1y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Motionären menar att Svenska kyrkan bör kunna erbjuda den som inträder i Svenska kyrkan möjlighet att manifesteras sitt medlemskap vid en välkomnande ceremoni i församlingen.

Kyrkoordningen

I inledningen till kyrkoordningens sjätte avdelning Kyrkotillhörighet sägs följande:

Den som döps i Svenska kyrkans ordning blir därmed upptagen i Svenska kyrkan. Den som har döpts i någon annan kristen kyrkas ordning kan inträda i kyrkan genom att anmäla sig. Det finns också möjlighet att tillhöra Svenska kyrkan i avvaktan på dop. Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka med uppdrag att förmedla evangelium i ord och handling. Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för

den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som hunnit längre på trons väg.

I 29 kap. 4 § i kyrkoordningen regleras vuxnas upptagande i kyrkan. Där anges att den som har fyllt 18 år och som vill inträda i Svenska kyrkan på annat sätt än genom att döpas enligt Svenska kyrkans ordning, efter skriftlig anmälan ska tas upp i Svenska kyrkan, om han eller hon antingen är döpt i Svenska kyrkans eller någon annan evangelisk-luthersk kyrkas ordning eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med, är döpt i något annat kristet trossamfunds ordning och samtidigt med sin anmälan begär undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, eller samtidigt med sin anmälan begär undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära som förberedelse för dop.

Motionärens förslag gäller medlemmar som upptas på detta sätt och därmed antingen redan är döpta eller står i beredskap att döpas och som fått undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära eller motsvarande dopundervisning i annat samfund, som Svenska kyrkan står i gemenskap med. Det är därmed inte en vuxenkonfirmation som avses, utan en ceremoni just för att manifestera upptagandet som medlem.

Kyrkomötet

Kyrkomötet har inte tidigare behandlat frågan om ceremoni vid inträde. Däremot har ett par närliggande frågor behandlats.

2007 behandlade kyrkomötet motion 2007:12 om välkomstmateriel till dem som döps som vuxna och/eller inträder i Svenska kyrkan vid vuxen ålder. Kyrkolivsutskottet påpekade i sitt betänkande KI 2007:4 att de ”ser kontakten med den lokala församlingen som viktig för den som döps in i Svenska kyrkan som vuxen, och för den som inträder. Den kontakten kan inte ersättas av centralt framtaget material, utan varje församling måste noga tänka igenom sitt bemötande”.

2003 behandlade kyrkomötet motion 2003:51 om alternativ till dop i form av välsignelse- och tacksägelseceremonier. Motionen rörde barn, inte vuxna och Gudstjänstutskottet menade att ansvaret för att tillgodose önskemål i enskilda situationer ligger hos den lokala församlingen och prästen och föreslog i sitt betänkande G 2003:5 att motionen skulle avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Välkomstceremonier i andra samfund

Det finns ceremonier av detta slag i flera andra kyrkors gudstjänsthandböcker. I många av dem står förnyande av doplöften och/eller bejakande av trosbekännelsen, formellt upptagande och förbön i centrum.

I frikyrkliga traditioner är det vanligt att medlemskap i samfundet är knutet till den enskilda församlingen och att den som t.ex. flyttar till en ny ort tas upp som medlem i den lokala församlingen där genom en ceremoni, som oftast innefattar trosbekännelse, fråga om personen vill inträda i församlingen och, efter ett jakande svar, ett förklarande av att personen upptas som medlem. I Katolska kyrkan är medlemskapet inte i första hand knutet till en enskild församling, utan till samfundet som sådant. Här finns en ordning för ”Upptagande i Katolska kyrkans fulla gemenskap”, för personer som är döpta i en annan kristen tradition, dvs. för dem som konverterar till Katolska kyrkan. I denna är trosbekännelsen central, tillsammans med konvertitens deklaration ”Allt, som den Heliga Katolska Kyrkan tror, lär och förklarar vara uppenbart av Gud, det tror och bekänner jag.” Efter denna förklarar prästen att konvertiten tas emot av Herren i kyrkans gemenskap och så

följer direkt konfirmationsmomentet, i form av smörjelse och bön med handpåläggning, och nattvardsfirandet.

I de kyrkor, som Svenska kyrkan står i full kyrkogemenskap med varierar bruket. Några kyrkor har en välkomnande ceremoni, andra inte. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har i sin handbok från 2004 en ordning för ”Upptagande i kyrkans gemenskap”. För den som är döpt, men inte tidigare tillhört en luthersk kyrka, förväntas den ske efter motsvarigheten till konfirmationsundervisning. Ordningen består av välkomnande, bibelläsning, tal, frågan ”vill du bli upptagen i vår kyrkas gemenskap och bekänna vår gemensamma kristna tro?”, trosbekännelsen, en tillsägelse med orden ”Du har uttryckt din önskan att ansluta dig till vår kyrka och du har bekänt din tro. Som Guds och hans församlings tjänare upptar jag dig, NN, i vår kyrkas gemenskap i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn” och förbön. I dåvarande Metodistkyrkan i Sveriges handbok från 2008 finns en ordning för ”Välkommandet av ny medlem”. Den innehåller den nya medlemmens förnyande av sina doplöften, trosbekännelse, tacksägelse och välsignelse med handpåläggning liknande den som finns i vår kyrkas konfirmationsordning och en formulering som välkomnar den nya medlemmen in i församlingens gemenskap. I förslaget till ny handbok för Ekumeniakyrkan finns en liknande ordning. ELCA, den amerikanska lutherska kyrkan, har ingen särskild ceremoni för välkomnande av nya medlemmar, men anger att ordningen för dopbekräftelse i handboken från 2007 kan användas bland annat ”som ett tecken på förnyad delaktighet i kyrkans liv”. I denna ingår förnyelse av doplöften, trosbekännelse, en fråga om viljan att på olika sätt fortsätta livet i tro och i församlingens gemenskap, efter jakande svar en fråga till församlingen om de vill stödja den/dem som förnyat sina doplöften och en bön om Andens närvaro och gåvor i personernas liv.

På några håll i Svenska kyrkan förekommer lokalt utformade ceremonier för välkomnande av nya medlemmar. Ibland knyts välkommandet till doplöftesförnyelse för hela församlingen på påsknatten, i andra fall görs detta i en vanlig högmässa eller annan gudstjänst.

Utskottets överväganden

En fråga för det lokala pastorala arbetet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:1.

Gudstjänstutskottet bejaktar motionärens intention att ge nya och återinträdda medlemmar möjligheten till ett personligt välkomnande in i församlingens gemenskap. Ett sådant välkomnande kan och bör utformas på olika sätt, utifrån lokala förutsättningar och de skiftande livssituationer som nya medlemmar kan befinna sig i. Om ett sådant välkomnande görs inom ramen för en gudstjänst, bör riterna vara personligt utformad och göras i närtid i relation till inträdet. Kyrkohandbokens ordning för mottagande av medarbetare kan tjäna som ett möjligt exempel på hur ett välkomnande kan utformas på ett enkelt sätt.

Gudstjänstutskottet noterar att mottagandet av nya medlemmar inte bara handlar om välkomnande i gudstjänsten, utan också om genomtänkta program för undervisning. Utskottet menar också att ett delande av erfarenheter mellan församlingar kring dessa frågor vore värdefullt och skulle gärna se att verktyg för att samla och dela pastorala strategier för medlemsvård, böner vid välkomnande i gudstjänst och liknande utvecklas, t.ex. av stiftet eller på Svenska kyrkans intranät.

Utskottet instämmer, trots sin positiva inställning till motionens intention, i Läronämndens bedömning att formen för välkomnande av nya medlemmar är en pastoral fråga som inte bör regleras och föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 28 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Lisa Tegby, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Motionen berör ett viktigt, angeläget och aktuellt ämne, även om motionens yrkande är något snävt och nämner en nationellt utformad ceremoni, vilket kan vara något stelbent eftersom detta är en fråga som kräver stort förtroende för det lokala pastorala arbetets kompetens och variationer. Samtidigt delar jag motionens intentioner och behovet av nationell samling kring detta. Istället för en fast ceremoni knuten till t.ex. kyrkohandboken anser jag dock att kyrkostyrelsen bör uppdras att låta ta fram vägledning och råd för välkomstceremonier för församlingarna, utan att detaljstyra. Erfarenheter och positiva exempel bör inhämtas från lokala församlingar inom Svenska kyrkan och andra kyrkor. Nationell vägledning och råd tryggar likvärdighet över landet, samtidigt som ett ramverk utan detaljstyrning tryggar lokalt pastoralt självbestämmande.

Aron Emilsson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:1y

Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2016:1

Läronämnden konstaterar att dopet är den grundläggande vägen in i Svenska kyrkan och i den världsvida kyrkan. Domet är livsvarigt medan medlemskapet i olika kyrkor kan variera över tid.

Välkomnande av medlemmar är en angelägen pastoral fråga. Eftersom vägarna till nytt eller förnyat medlemskap i Svenska kyrkan ser mycket olika ut, bör gestaltningarna av välkomnanden utformas lokalt. Läronämnden anser därför att välkomnandet av medlemmar inte bör formuleras i av kyrkan antagna böcker.

Läronämnden har tidigare uttryckt följande om utökat antal livstolkande riter i Ln 2015:2y (även Ln 2005:13y) med hänvisning till Ln 2003:21y:

Av dem som är anställda i pastoral tjänst krävs lyhördhet och förmåga att gestalta meningsskapande uttryck där kyrkans tro och människors existentiella upplevelse tolkas i ritens form. Läronämnden konstaterar att åtskilliga riter och handlingar därför inte kan eller bör formuleras i av kyrkan antagna böcker.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:2

Officiell översättning av Bibeln för barn

Sammanfattning

I motion 2016:4 föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda möjligheten att ta fram en officiell översättning av Bibeln som är anpassad för barn. Gudstjänstutskottet menar att det behövs många olika bibelparafrafer för barn och att det inte är lämpligt att välja en enda för användning i alla de olika sammanhang där en barnbibel brukas. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:4.

Motionens förslag

Motion 2016:4 av Elisabeth Rydström, Officiell översättning av Bibeln för barn

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka förutsättningarna och utreda möjligheten att ta fram en officiell översättning av Bibeln som är anpassad för barn.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:4 i Ln 2016:2y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Motionären menar att den uppsjö av barnbiblar som finns idag gör det svårt att veta vilken man, som företrädare för Svenska kyrkan, bör välja. Att Svenska kyrkan inte har en officiell översättning är, enligt motionären, ”både beklagansvärt och förvånande”.

Kyrkoordningen

Enligt 10 kap. 2 § punkt 2 i kyrkoordningen åligger det kyrkomötet att fatta beslut om Svenska kyrkans böcker. I 18 kap. 1 § räknas Svenska kyrkans gudstjänstböcker upp: Bibeln, Den svenska kyrkohandboken, Den svenska psalmboken, Den svenska evangelieboken och En liten bönbok. Dessa ska som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära antas av kyrkomötet. Någon motsvarande bestämmelse finns inte vad gäller böcker för användning i församlingarnas undervisning.

Kyrkomötet

Kyrkomötet behandlade 2010 en liknande motion, 2010:12. I denna föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att godkänna en barnbibel för gudstjänstbruk. Gudstjänstutskottet uttryckte i sitt betänkande G 2010:3 sin uppskattning av den intention som låg bakom motionen, men ansåg inte att det var lämpligt att godkänna en viss barnbibel för bruk i gudstjänsten. Dels menade utskottet att återberättandet av bibeltexter inom gudstjänstens ram i en form som passar barn är både möjligt och lämpligt, men främst en pastoral fråga utanför kyrkomötets beslutsområde. Dels menade utskottet att ett sådant godkännande skulle kunna komma att påverka förlagens vilja att ge ut nya barnbiblar negativt, vilket på sikt kan motverka den mångfald som behövs, bland annat för att barn i olika åldrar kan behöva olika barnbiblar. Barnbiblar ska ses som litterära verk, präglade av sin författare och av den tid då de skrev, menade utskottet. Utskottet erinrade sig att det i arbetet med den nuvarande evangelieboken fanns förslag om att det för varje söndag skulle finnas en text som var lämplig att läsa för barn. Detta förslag genomfördes inte, men i samband med handboksarbetet kunde det, enligt utskottets mening, finnas skäl att på nytt pröva om detta skulle kunna vara en framkomlig väg. Gudstjänstutskottet föreslog att kyrkomötet skulle avslå motionen och kyrkomötet följde utskottets förslag.

Inom ramen för projektet Barn och unga 0–18 år och i samband med Ärkebiskopens möte Barn och Unga år 2012 uppmärksammades den avhandling om barnbiblar, *Gud som haver barnen kär? barnsyn, gudsbild och Jesusbild i Barnens bibel och Bibeln i berättelser och bilder*, som år 2008 lades fram av Sören Dalevi vid Karlstads universitet. Dalevi visar i sin avhandling hur olika barnbiblar i sina sätt att parafasera bibeltexten ger uttryck för olika teologiska tolkningar av de bibeltexter som de återberättar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:4.

Gudstjänstutskottet menar att det är viktigt att barnen i vår kyrka får del av bibelns berättelser på många olika sätt. Barnbiblar är alltid parafraaser och urval, präglade av olika teologiska och pedagogiska principer. Därför anser utskottet att det är såväl omöjligt som olämpligt att göra en enda bibelöversättning specifikt för barn. Utskottet lägger vikt vid bedömningen från De Ungas Kyrkomöte att mångfalden av barnbiblar kan ses som en styrka i Svenska kyrkans arbete, eftersom barn i olika åldrar har olika behov. Utskottet vill också peka på möjligheten att berätta bibeln för barn på ett sätt som är anpassat efter situationen och den aktuella barngruppen, utan att vara bunden till en specifik barnbibel. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2016:4.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:2y

Officiell översättning av Bibeln för barn

Läronämndens yttrande över motion 2016:4

Biblar för barn är en genre med en femhundraårig historia. Under historiens gång har barnbiblar haft en viktig funktion i kyrkans undervisning. Det har dock aldrig funnits någon av kyrkan stadfäst barnbibel.

En barnbibel består alltid av ett texturval och är dessutom en parafra, vilket innebär att Läronämnden inte kan tillstyrka en officiell utgåva, eftersom denna bibelversion då skulle få ställning som ett av Svenska kyrkans grundläggande dokument.

Barnen har en särställning i kyrkans liv. Läronämnden vill betona att en fortgående teologisk och didaktisk diskussion om olika barnbiblars för- och nackdelar är väsentlig.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:3

Utvärdering och förnyelse av gudstjänstlivet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner med relation till gudstjänsten.

I motion 2016:22 föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att låta undersöka gudstjänstlivet inom Svenska kyrkan för att om möjligt se vad som förenar de kyrkor och församlingar med ett högt och kanske även ett ökande antal deltagare i främst huvudgudstjänsten.

Gudstjänstutskottet bejakar motionärens uppfattning att gudstjänstlivet är något omistligt för kyrkan. Samtidigt är utskottets mening att det motionären efterfrågar, på skilda sätt, kontinuerligt bearbetas inom Svenska kyrkans olika nivåer.

I motion 2016:44 föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en strategi för att öka antalet människor i gudstjänstfirande gemenskap i enlighet med vad som anförs i motionen.

Gudstjänstutskottet bejakar motionärernas syn på gudstjänstgemenskapens betydelse, men ser samtidigt att arbete som relaterar till motionen redan pågår, inte minst sedan det beslut som fattades av förra årets kyrkomöte KmSkr 2015:14, *Nya vägar att vara kyrka*.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionerna 2016:22 samt 2016:44.

Till betänkandet finns två reservationer, en särskild mening och ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:22.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:44.

Motionernas förslag

Motion 2016:22 av Berth Löndahl, Utvärdering av gudstjänstlivet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta undersöka gudstjänstlivet inom Svenska kyrkan för att om möjligt se vad som förenar de kyrkor och församlingar med ett högt och kanske även ett ökande antal deltagare i främst huvudgudstjänsten.

Motion 2016:44 av Jesper Eneroth och Titti Ådén, Nya vägar till gudstjänst

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en strategi för att öka antalet människor i gudstjänstfirande gemenskap i enlighet med vad som anförs i motionen.

Bakgrund

Gudstjänsten finns i kyrkans centrum och har gjort det sedan kyrkans äldsta tid. Svenska kyrkans kyrkoordning uttrycker det med orden:

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Kyrkans dag för huvudgudstjänster är söndagen, eftersom Jesus Kristus uppstod på söndagen, Herrens dag.

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud.

/.../ I gudstjänsten får tron näring genom förkunnelsen av evangeliet, firandet av den heliga måltiden och gemenskapen i bön och lovsång. De som firar gudstjänst sänds ut för att i vardagen vittna om evangelium och göra kärlekens gärningar, till mission och diakoni. (17 kap. Gudstjänstliv, Inledning.)

Av 2 kap. 1 §, första stycket i kyrkoordningen framgår att gudstjänsten tillsammans med undervisning, diakoni och mission, utgör församlingens grundläggande uppgift. Kyrkoordningen reglerar också att i varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat ska det firas en huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar om inte domkapitlet för visst tillfälle har medgivit något annat (17 kap. 3 §). Församlingens övriga gudstjänster är däremot inte reglerade till antal i kyrkoordningen.

Dagens arbete med *Den svenska kyrkohandboken* ska ses mot bakgrund av gudstjänstens centrala roll i Svenska kyrkan. I slutet av 1990-talet togs initiativ till översyn eller revision av tre av Svenska kyrkans gudstjänstböcker – *Den svenska kyrkohandboken*, *Den svenska evangelieboken* och *En liten bönbok*. I mars 1997 samt mars 1998 formulerade centralstyrelsen ett antal motiveringar för en översyn av kyrkohandboken. År 2000 lades förslag för de tre gudstjänstböckerna fram. Som resultat av remissutfallet beslutade kyrkostyrelsen i samråd med biskopsmötet att lägga fram en bok i taget för beslut i kyrkomötet. Kyrkostyrelsen beslutade 2006 om fortsatt översyn av *Den svenska kyrkohandboken* och att man då skulle beakta erfarenheter från 2000 års förslag och dess remissomgång.

Biskopsmötet menade i oktober 2009 att det fanns starka skäl att förorda en revision av kyrkohandboken, i stället för en översyn. Kyrkostyrelsen beslutade i december 2009 om en mer genomgripande revision, att den skulle föregås av försöksverksamhet samt att de kyrkliga handlingarna skulle inkluderas. Mellan första söndagen i advent 2012 och domsöndagen 2013 användes förslaget till kyrkohandbok i 40 procent av Svenska kyrkans församlingar. Ett reviderat förslag arbetades fram och färdigställdes under 2015. Den 1 januari 2016 gick ett reviderat förslag på remiss.

Förutom gudstjänster vilka utformas enligt *Den svenska kyrkohandboken* firas en stor mängd andakter inom Svenska kyrkan varje vecka. Det handlar då om till exempel andakter i olika gruppverksamheter som ungdomsgrupper och med konfirmander, men också andakter på äldreboenden, kriminalvårdsanstalter och sjukhus.

Under en längre tid har Svenska kyrkan haft en vikande gudstjänststatistik från 22,2 miljoner besök 1990 till 15,4 miljoner 2015. Minskningen har främst skett bland huvudgudstjänster. Kyrkliga handlingar har inte minskat fullt lika mycket. Sett i ett längre perspektiv har dock gudstjänstfrekvensen i Sverige aldrig varit speciellt hög. Vid en mätning av deltagandet vid en gudstjänst en söndag 1927 kunde Dagens Nyheter konstatera att detta motsvarade 5,3 procent av Sveriges befolkning. Under 2000 gjordes en liknande mätning och totalt sett deltog 6,2 procent av Sveriges befolkning vid gudstjänst eller andakt under det veckoslut som mätningen skedde varav 2,7 procent deltog vid gudstjänster inom Svenska kyrkan. Gudstjänstlivet är fortfarande en viktig mötesplats i Svenska kyrkan där 23 procent av medlemmarna och 6 procent av icke-medlemmarna möter Svenska kyrkan vid gudstjänster vid sidan av förrättningar som i sin tur 60 procent av medlemmarna och 39 procent av icke-medlemmarna säger sig ha deltagit i under det senaste året (Kyrkbussen 2015).

Utvärdering av gudstjänstlivet

Varje år samlar den nationella nivån in en stor mängd data vad gäller Svenska kyrkans verksamhet och gudstjänster. Det görs på skilda sätt. En viktig källa till information är den statistik över gudstjänster och verksamheter som församlingar sammanställer. En annan viktig kunskapskälla är den statistik som årligen samlas in genom de av kyrkostyrelsen samordnade digitala enkätundersökningar, så kallade kyrkbussar. Dessa vänder sig dels till församlingar inom Svenska kyrkan med en stor mängd frågor där vissa återkommer medan andra frågor ställs vid ett enstaka tillfälle, dels vänder de sig till en webbpanel av personer vilka motsvarar befolkningen i stort. År 2014/2015 inhämtades ett stort material kring gudstjänstglädje och attityder kring gudstjänstfirandet.

Kunskap om Svenska kyrkans medlemmars uppfattningar inhämtas också på andra sätt. 2011 kom boken *Svenska kyrkans medlemmar*. Den har sin bas i en stor enkätstudie besvarad av närmare 11 000 personer. Ett år senare 2012 kom skriften *Medlem 2010* vilket är en teologisk analys av studien *Svenska kyrkans medlemmar*.

Ytterligare kunskap om frågor relaterade till motionen ger den av nationell nivå utgivna studien: *Församlingar mot strömmen* (2009). En av huvudfrågorna i boken är vad kyrkan kan lära av församlingar som uppvisar en positiv utveckling i en allmänt negativ trend.

En annan studie som diskuterar motionens tema är den nyligen utkomna *Delaktighetens kris* (2016). Där diskuteras delaktighet och meningsskapande inom Svenska kyrkans församlingar.

Nya vägar till gudstjänst

Inom Svenska kyrkan firas gudstjänst på många olika sätt. Under ett flertal år har det från Svenska kyrkans olika nivåer påtalats att det är av vikt att församlingars gudstjänstliv är varierat samt att lokala erfarenheter och traditioner tas tillvara. Gudstjänstutskottet skriver i sitt betänkande G 2008:2 att det är viktigt att gudstjänster för speciella tillfällen formuleras lokalt. Såväl församlingar som stift arbetar kontinuerligt och på skilda sätt med att utveckla former och strategier för gudstjänstfirandet.

Sedan 2013 finns i Sverige ett nätverk med benämningen ”Nya sätt att vara kyrka”. Detta nätverk utgör den officiella partnern till ett arbete i Church of England med namnet ”Fresh Expressions of Church” (FXC), en kulturellt anpassad kyrka som är utformad med hänsyn tagen främst till människor utanför församlingsgemen-

skapen. Utgångspunkten för ”Nya sätt att vara kyrka” är att kyrkan ska vara missionsinriktad, kontextuell och ha evangeliet om Jesus Kristus i fokus.

Inom satsningen Dela tro – dela liv (Satsningen Dela tro – dela liv sträcker sig mellan 2013 och 2018 och omfattar 60 miljoner kronor) finns en delsatsning med relation till ”Nya sätt att vara kyrka”. Huvudmålen med delsatsningen är att rusta ideella medarbetare och ledare att dela tro och liv samt att bidra till utvecklingen av en missionsinriktad och kontextuell kyrka.

Vid kyrkomötet 2015 behandlades en motion 2015:55 angående nya vägar att vara kyrka. Kyrkomötet beslutade i enlighet med Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:12 att uppdraga åt kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla ”Nya vägar att vara kyrka” samt att avsätta resurser för denna verksamhet.

Bidrag till det motionärerna efterfrågar ges också genom en kommande studie om nya vägar för undervisning och mission i lutherska kyrkan i USA, Norska kyrkan och engelska kyrkan.

Statistik och kunskap om Svenska kyrkans medlemmar samlas in på brett sätt och i olika former, (se ovan bakgrundstexten till motion 2016:22, Utvärdering av gudstjänstlivet). Det innebär bland annat att alla gudstjänster och andakter som firas statistikförs så att man kan se varje församlings/pastorats statistik, dock inte på ett sådant sätt att det går att särskilja vilka gudstjänster som firas i en kyrka och vilka som firas på andra platser. Däremot samlas det in statistik över antal firade gudstjänster i den statistik som kallas kyrkobyggnadsstatistik som ligger till grund för regeringsrapporten om kyrkoantikvarisk ersättning. Där är man intresserad över användandet av kyrkorna och därför efterfrågar de uppgifter om antal firade gudstjänster i kyrkorna. Det har funnits diskussioner kring samordning av de olika statistikformerna men bedömningen har varit att det är bra att invänta beslutet kring kyrkohandboken eftersom det också kommer att påverka framtidens gudstjänststatistik.

Utskottets överväganden

Utvärdering av gudstjänstlivet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:22.

Gudstjänstutskottet delar motionärens uppfattning att gudstjänstlivet är något omistligt för kyrkan. Utskottet ser också – liksom motionären – viktiga utmaningar för Svenska kyrkan när antalet gudstjänstdeltagare minskar.

Samtidigt är utskottets mening att det som motionären efterfrågar, på många sätt redan är väl tillgodosett genom tidigare församlingsstudier och böcker i ämnet. Utskottet pekar också på stiftens främjanderoll när det gäller församlingarnas gudstjänstarbete och menar att stiftet kontinuerligt och på olika sätt bidrar till en utveckling av gudstjänstlivet. Utskottet ser också en viktig poäng med att invänta det pågående arbetet med en ny kyrkohandbok, för att ge möjlighet att samlat kunna ta tillvara och bearbeta det som detta arbete öppnar upp för i relation till församlingarnas gudstjänstliv.

Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2016:22 ska avslås.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:44.

Utskottet bejakar motionärernas syn på gudstjänstgemenskapens betydelse för såväl unga som gamla. Utskottet delar också motionärernas syn att det är av vikt att Svenska kyrkan ständigt arbetar med omvärldsanalys och bearbetar statistik för att kunna fortsätta att vara relevant för såväl enskilda som i sin relation med samhället i övrigt.

Gudstjänstutskottet menar dock att motionens förslag till beslut är för oprecis. Utskottet konstaterar att arbete som relaterar till det motionärerna efterfrågar redan nu pågår inom Svenska kyrkans olika nivåer. Såväl församlingar som stift står ständigt i uppgiften att söka nya vägar att vara kyrka i en föränderlig tid.

Utskottet vill också påtala att det uppdrag som kyrkomötet förra året beslutade om enligt KmSkr 2015:14, *Nya vägar att vara kyrka*, nära relaterar till föreliggande motion och att kyrkostyrelsens arbete med detta pågår.

Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2016:44 ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:22.

Berth Löndahl, Sonja Grunselius och Kristina Backe

Reservation 2

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:44.

Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson och Anna-Karin Stråle Börjesson

Särskild mening

Vi instämmer i reservation 2.

Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson och Marie-Louise Marsjögård

Särskilt yttrande

I andra sammanhang är det vanligt förekommande att man avslutar sitt yrkande med orden ”i enlighet med vad som i motionen anförs”, vilket också gjorts i motion 2016:44.

Gudstjänstutskottet anför att denna, i motionssammanhang vanliga, ordalydelse är otydlig. Jag menar att det ofta är så att vi avslår motioner just på grund av otydliga förslag till beslut. Om det är kyrkomötets mening att just denna ordalydelse är särskilt otydlig anser jag att det vore tillrådligt att man avråder från ordalydelsen ”i enlighet med vad som i motionen anförs” i instruktionen *Att skriva en motion till kyrkomötet*, som årligen delges kyrkomötets ledamöter. Då kan vi avstyra osäkerhet redan från början.

Sofija Pedersen Videke

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:4

Bemötande av personer utanför heteronormen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:24. I motionen föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring hur personer utanför heteronormen blir bemötta av kyrkans företrädare, som har en negativ inställning till vigsel av samkönade par – i mötet inför kyrkliga handlingar, i konfirmandundervisningen, i gudstjänstgemenskapen med mera.

Gudstjänstutskottet bejakar motionärernas uppfattning att det är av vikt att Svenska kyrkan, med ett pastoralt förhållningssätt, strävar efter att ge möjligheter för goda och jämbördiga möten mellan människor. Dock menar utskottet att en undersökning i den form som motionärerna efterfrågar inte är rätt väg att gå.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att motion 2016:24 ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:24.

Motionens förslag

Motion 2016:24 av Anders Nihlgård m.fl., Bemötande av personer utanför heteronormen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda frågan kring hur personer utanför heteronormen blir bemötta av kyrkans företrädare, som har en negativ inställning till vigsel av samkönade par – i mötet inför kyrkliga handlingar, i konfirmandundervisningen, i gudstjänstgemenskapen med mera.

Bakgrund

Att hbtq-personer är en utsatt grupp och att de har ett lågt förtroende för skilda samhällsinstanser visar t.ex. rapporterna *Misstro – om hbtq-personers förtroende för olika samhällsinstanser och vad som behöver förändras* och *Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer för transpersoner*, (2015). Den första undersökningen har RFSL låtit genomföra och den visar att det finns en utbredd misstro och osäkerhet bland hbtq-personer om huruvida samhällsinstanser som polisen eller socialtjänsten har ett professionellt och kompetent bemötande av hbtq-personer. Cirka 30 procent uppger att de inte tror att bemötandet skulle vara bra. Den senare rapporten är från Folkhälsoinstitutet och visar på höga siffror för transpersoner vad gäller att utsättas för diskriminering, trakasserier, och våld.

Svenska kyrkan har tagit tydlig ställning för alla människors lika värde. Under de senaste decennierna har Svenska kyrkan på nationell nivå, liksom på stiftsnivå och

församlingsnivå bearbetat frågor om Svenska kyrkans uppdrag och trovärdighet som en öppen och inkluderande kyrka oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Det har bland annat skett genom projekt- och processarbete, utredningar och utbildningsinsatser. Samtidigt som Svenska kyrkan – på alla nivåer – har kommit långt i arbetet med hbt-frågor finns det fortfarande utmaningar vad gäller t.ex. bemötande, inkluderande språk och arbetsmiljö.

Inom Svenska kyrkan har frågor om homosexualitet bearbetats sedan 1970-talet. År 1972 gav biskopsmötet uppdraget åt tre forskare att utreda frågan om kyrkan och de homosexuellas situation. Detta resulterade i boken *De homosexuella och kyrkan*, (1974). En konsekvens av utredningen var att inga hinder principiellt skulle föreligga för en homosexuell att inneha kyrkliga tjänster.

En stor mängd skilda arbeten har sedan följt. År 2005 beslutade kyrkomötet om en ordning för välsignelse av registrerat partnerskap och år 2009 beslutade kyrkomötet om förändring av kyrkoordningen så att äktenskap för par av samma kön kan ingås genom kyrklig vigsel.

2013 beslutade kyrkomötet att uppmuntra stiftet att sträva efter att arbetsplatser inom Svenska kyrkan blir hbt-certifierade (KmSkr 2013:19). Kyrkostyrelsen arbetar för närvarande med uppdraget. I arbetet med att öka kunskapen i hbt-frågor ingår att färdigställa en processmodell, som ska kunna användas i församlingar. I denna ingår utbildningsmaterial, som bland annat bearbetar bemötandefrågor och normkritiska perspektiv. Arbetet sker i samverkan med bland andra stiftet och Sensus studieförbund. I slutet av 2016 kommer en första version av en processmodell för församlingarnas arbete med hbt-frågor att finnas tillgänglig på Svenska kyrkans intranät.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:24.

Gudstjänstutskottet bejakar motionärernas uppfattning att det är av vikt att Svenska kyrkan, med ett pastoralt förhållningssätt, strävar efter att ge möjligheter för goda och jämbördiga möten mellan människor. Allas lika värde är grundläggande i Svenska kyrkans människosyn och beteenden och attityder måste ständigt – hos såväl enskilda företrädare för Svenska kyrkan som i kyrkan i stort – ge uttryck för detta.

Utskottet menar att en undersökning, i den form som motionärerna efterfrågar, kan bli åsiktsregistrering. Utskottet vill istället visa på allt det goda arbete som redan nu görs i frågor med relation till motionen. Utskottet anser dock att mycket ändå finns kvar att göra och att kunskap är viktig för alla som på något sätt företräder kyrkan.

Utskottet vill särskilt lyfta fram motionssvaret från De Ungas Kyrkomöte i vilket de bland annat poängterar vikten av utbildning och HBT-certifiering.

Utskottet konstaterar att varje kyrklig arbetsplats lyder under arbetsmiljölagen och att den förutsätts följas där, liksom på alla andra arbetsplatser.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att motion 2016:24 ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

G 2016:4

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2016:5

Huvudgudstjänsten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner kring huvudgudstjänsten. I motion 2016:27 föreslås att huvudgudstjänst ska kunna firas på annan veckodag än söndag. Gudstjänstutskottet konstaterar, liksom Läronämnden, att söndagen är uppståndelsens dag och därför den naturliga gudstjänstdagen. Söndagens gudstjänst är avgörande för kyrkans identitet. Utskottet konstaterar också att det inte finns något som hindrar att till exempel högmässa firas även andra veckodagar och föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2016:27.

I motion 2016:59 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att utreda bestämmelserna för huvudgudstjänstens firande i pastorat, dels med tanke på att färre huvudgudstjänster firas idag, dels med tanke på behovet av igenkänning i gudstjänsten på olika orter. Gudstjänstutskottet konstaterar att ansvaret för gudstjänstlivet ligger dels i församlingen, dels hos stiftet. Församlingsinstruktioner, visitationer, utbildningar och andra samlingar är exempel på olika sätt genom vilket såväl församlingens eget som stiftets främjande arbete kan ske. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2016:59.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:27.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:59.

Motionernas förslag

Motion 2016:27 av Mats Nilsson, Huvudgudstjänst

Kyrkomötet beslutar att uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag som möjliggör att huvudgudstjänst kan hållas även på vardagar.

Motion 2016:59 av Tomas Jansson, Huvudgudstjänstens förekomst

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda bestämmelserna för huvudgudstjänstens firande i pastorat.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:27 i Ln 2016:3y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Motionerna

I motion 2016:27 föreslås att huvudgudstjänst ska kunna hållas även på vardagar. Motionären utgår från kyrkoordningens reglering innebärande att det i varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat ska firas huvudgudstjänst alla söndagar och kyrkliga helgdagar. Motionären menar att församlingens existens inte kan bero på antalet deltagare i söndagsgudstjänsterna.

I motion 2016:59 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att utreda bestämmelserna för huvudgudstjänsten i syfte att stärka Svenska kyrkans gemensamma gudstjänstliv. Motionären påtalar att igenkänningen försvinner när många av gudstjänstens moment är fakultativa och söndagens gudstjänst ser mycket olika ut i olika församlingar. Likaså påpekas att det växande antalet stora pastorat sedan 2014 och att det i församlingsinstruktionen kan anges att huvudgudstjänst firas i en av pastoratets kyrkor får till följd att allt färre huvudgudstjänster firas i Svenska kyrkan.

Kyrkoordningen

I den femte avdelningen: Gudstjänst i kyrkoordningen regleras huvudgudstjänsten. Inledningstexten till 17 kap. poängterar gudstjänstens och söndagens betydelse:

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Kyrkans dag för huvudgudstjänsten är söndagen, eftersom Jesus Kristus uppstod på söndagen, Herrens dag.

Av bestämmelserna i 17 kap. 3 § framgår att huvudgudstjänst ska firas alla söndagar och kyrkliga helgdagar i varje församling som inte ingår i ett pastorat och i varje pastorat.

Av 17 kap. 4 § framgår att huvudgudstjänst ska firas enligt ordningarna i Den svenska kyrkohandboken. Av 18 kap. 6 § framgår det att annan ordning kan användas för visst tillfälle eller under viss tid:

Beslut om detta fattas av kyrkoherden efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker och efter medgivande av kyrkorådet eller församlingrådet. Ett sådant beslut ska genast anmälas till domkapitlet.

Om det finns särskilda skäl får domkapitlet ändra eller upphäva kyrkoherdens beslut.

Domkapitlet får besluta om det minsta antal huvudgudstjänster med nattvard som ska firas (17 kap. 5 §).

En gudstjänstplan ska tas fram och kan, om oenighet uppstår, föras till domkapitlet för beslut (17 kap. 9 §).

Kyrkohandboken

I det pågående arbete för en ny kyrkohandbok, vars resultat förväntas läggas fram i en skrivelse till kyrkomötet 2017, är naturligtvis anvisningar för huvudgudstjänsten en central del. Liksom i tidigare kyrkohandbok har inte huvudgudstjänsten en särskild ordning, utan i anvisningarna anges vilka gudstjänstordningar som kan gälla för en huvudgudstjänst.

Vad begreppet huvudgudstjänst betyder, dess funktion och dess innebörd, har utretts inom ramen för revisionen. När förslaget till ny kyrkohandbok presenterades och sändes ut på remiss 2012 redogjorde man för resultatet av utredningen i volymen *Förklaringar till Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan Del I* (Svenska kyrkans utredningar 2012:2) under rubriken Kyrkorättsliga överväganden:

Utifrån utredningen, avvägningar i revisionsprocessen och avstämningar med biskopsmötet har slutsatsen varit att begreppet ”huvudgudstjänst” fortsatt behövs. En ytterligare slutsats har varit att den befintliga terminologi och allmänna reglering som länge varit rådande i svensk-kyrklig praxis också fortsatt bör gälla. Detta innebär att gudstjänstens *att* tillhör det kyrkorättsliga området och regleras i kyrkoordningen (tidigare i kyrkolag) medan gudstjänstens *hur*, som rör gudstjänstens uttryck, hör till kyrkohandbokens område eller det lokala gestaltandet i församlingen.

I förslaget till ny kyrkohandbok är ”huvudgudstjänst” ett begrepp som fungerar som redskap för domkapitlens tillsyn. Flera huvudgudstjänster kan firas samma dag i en församling, exempelvis i stora församlingar med flera kyrkor och kapell. Antalet huvudgudstjänster, vilka gudstjänster som utgör huvudgudstjänster och hur många av dessa som firas med nattvard under ett år anges i församlingsinstruktionen som utfärdas av domkapitlet efter godkännande av församlingens högsta beslutande organ och kyrkoherden.

Vidare står det under rubriken Huvudgudstjänst:

Avvägningarna i förslaget mellan Högmässa och Mässa/Gudstjänst, huvudgudstjänst och vad församlingsinstruktionen reglerar handlar om att ge utrymme för lokal flexibilitet. Det handlar också om att värna det gemensamma gudstjänstfirandet som uttrycker Svenska kyrkans tro och tradition.

Bland remissvaren fanns synpunkter som uttryckte en oro för att det i de nya storpastoraten skulle firas för få huvudgudstjänster och sådana som menade att huvudgudstjänsten inte alltid skulle behöva firas på en söndag, särskilt med tanke på en liten landsbygdsförsamling.

Svaren från remissomgången med försöksverksamhet 2013–2014 blev underlag för det reviderade *Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan Del I* (Svenska kyrkans utredningar 2016:1) som sändes ut på en uppföljande remiss under våren 2016. I det reviderade förslaget tydliggörs i de övergripande anvisningarna under rubriken Huvudgudstjänst:

Huvudgudstjänst firas enligt ordning för Högmässa eller Mässa/Gudstjänst, se vidare kyrkoordningens bestämmelser. När Mässa/Gudstjänst firas som huvudgudstjänst ska Dagens bön, Trosbekännelsen, Kyrkans förbön och (vid Mässa) Måltidens moment ingå. Trosbekännelsen kan i undantagsfall utgå i huvudgudstjänst eller ersättas med trinitarisk psalm. *Den svenska evangelieboken* ska användas för bibelläsningarna vid huvudgudstjänster.

...

Flera huvudgudstjänster kan firas samma dag i ett pastorat eller en församling. Antalet huvudgudstjänster samt vilka huvudgudstjänster som firas i en församling anges i församlingsinstruktionen som utfärdas enligt bestämmelser i *Kyrkoordning för Svenska kyrkan*. I församlingsinstruktionen anges även det minsta antalet huvudgudstjänster med nattvard som firas i församlingen under ett år.

I volymen *Kommentarer Förslag Kyrkohandbok för Svenska kyrkan Del I* (Svenska kyrkans utredningar 2016:1) beskriver utredarna under rubriken Förändringar i det

reviderade kyrkohandboksförslaget hur remissinstansernas kommentarer tagits till vara. Där tydliggörs i avsnittet Gudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning att:

Den allmänna gudstjänsten kan firas som Högmässa, Mässa eller Gudstjänst. Dessa ordningar är formade utifrån gudstjänstens grundläggande handlingsmönster, ... Vad som ingår i Högmässa respektive Mässa och Gudstjänst framgår i kyrkohandboksförslaget och sammanfattas i inledande anvisningar och översikter. ... Därmed värnas ett igenkännande med traditionen och mellan församlingarna.

...

Utifrån ordningarna för Högmässa och Mässa/Gudstjänst firas huvudgudstjänst. I kyrkohandboksförslaget finns ett särskilt avsnitt och översikter om vad som då ska ingå.

Strukturutredningen

Utredningen *Närhet och samverkan* (Svenska kyrkans utredning 2011:2) utgjorde underlag för kyrkomötets beslut 2012 om förändrade strukturer för Svenska kyrkan. Bland det material som utredningen sammanställde fanns en utvärdering av tidigare indelningsändringar som hade gjorts inom Svenska kyrkan under 2000-talet och dess effekter på medlemmar och verksamhet. Att antalet deltagare i huvudgudstjänsten minskat mest i de församlingar som inte förändrats avseende indelningen ansågs kunna bero på att antalet huvudgudstjänster blivit färre i de församlingar som lagts samman.

Med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2012:5 *Strukturfrågor* lämnades en motion 2012:61 i vilken det föreslogs att församlingskriteriet, innebärande söndaglig huvudgudstjänst i varje församling, skulle stå kvar även när en församling ingår i ett pastorat. Kyrkomötet avlog motionen i enlighet med Organisationsutskottets förslag. I betänkandet O 2012:2 *Strukturfrågor* hänvisar utskottet till Läronämndens och Gudstjänstutskottets yttranden:

Gudstjänstutskottet konstaterar, i likhet med Läronämnden, att församlingen alltid ska vara subjekt för gudstjänstlivet antingen genom att fira gudstjänst var för sig eller gemensamt i ett pastorat. Gudstjänstutskottet markerar också i sitt yttrande att den föreslagna regleringen innebär en miniminivå.

Utskottets överväganden

Huvudgudstjänst även på vardagar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:27.

Gudstjänstutskottet konstaterar inledningsvis, liksom Läronämnden, att söndagen är uppståndelsens dag och därför den naturliga gudstjänstdagen. Det är den dag då kristna lovsjunger och tillber Gud.

Motionärens önskan att möjliggöra att huvudgudstjänst kan firas också på annan veckodag kan positivt förstås som ett sätt att inspirera till ökat gudstjänstfirande. Men att ersätta söndagens huvudgudstjänst med en gudstjänst på annan dag skulle innebära att kyrkans identitet förändras. Kristi uppståndelse är upphovet till söndagen som den kristna kyrkans glädjedag.

Utöver den söndagliga gudstjänsten finns många andra tillfällen för andakter och gudstjänster i församlingarna. Det finns inte heller något som hindrar till exempel att

högmässa firas flera gånger under veckan där det är en lämplig form för församlingen. Möjligheter att utveckla och prägla gudstjänstlivet utifrån den lokala kontexten finns redan idag i hög utsträckning. Gudstjänsten är centrum i församlingens liv.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2016:27.

Huvudgudstjänstens förekomst

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:59.

Gudstjänstutskottet menar att igenkännligheten i gudstjänsten är en viktig aspekt av kyrkans liv. Utskottet konstaterar också att gudstjänstdeltagandet i Svenska kyrkan har minskat och ser gärna en fördjupad analys kring detta. Dock finns det anledning att tydliggöra det primära målet med att fira gudstjänst, som är att lovsjunga Gud, inte att samla så många människor som möjligt. Men att nu påbörja en utredning kring bestämmelserna för huvudgudstjänstens firande i pastorat menar utskottet inte vara den rätta lösningen.

Kyrkoordningens reglering och de senaste årens strukturförändringar kan man befara har ytterligare bidragit till det minskade gudstjänstdeltagandet. Utskottet konstaterar att ansvaret för församlingens gudstjänstliv ligger dels i församlingen, dels hos stiftet. Församlingsinstruktionen är ett viktigt verktyg i det arbetet för kyrkoherde, kyrkoråd och stift. Gudstjänstlivet som helhet, med dess när, var och hur, är också centrala frågor för såväl anställda som frivilliga medarbetare och alla gudstjänstfirare. Biskop och stift har ansvar för stöd och främjande till församlingar och pastorat. Församlingsinstruktionen och visitationer, utbildningar och samtalsdagar är några av de vägar på vilka detta kan ske.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2016:59.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Dag Sandahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:3y

Huvudgudstjänst

Läronämndens yttrande över motion 2016:27

Läronämnden konstaterar att det i inledningen till kyrkoordningens 17 kapitel Gudstjänstliv står:

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. Kyrkans dag för huvudgudstjänsten är söndagen, eftersom Jesus Kristus uppstod på söndagen, Herrens dag.

I Läronämndens yttrande Ln 2008:1y citeras det tidigare yttrandet Ln 2007:14y gällande kravet på söndaglig huvudgudstjänst:

Läronämnden vill hålla fast vid den i kyrkoordningen angivna grundprincipen att huvudgudstjänst firas varje sön- och helgdag. Den nuvarande ordningen ger frihet att med domkapitlets tillstånd välja gudstjänstform och göra undantag från grundprincipen.

Läronämnden menar vidare att den frihet som i dag finns rymmer stora möjligheter att lokalt utforma gudstjänster av många olika slag för skilda sammanhang och målgrupper. Det är väsentligt att utforma gudstjänsterna så att de inkluderar många och stärker hela församlingens gemensamma gudstjänstliv.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:6

Mångfaldsarbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:43. I motionen föreslås kyrkomötet besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och presentera exempel på lyckat mångfaldsarbete i församlingarna.

Gudstjänstutskottet delar motionärernas syn på att mångfaldsarbete är centralt och viktigt. Utskottet menar dock att den stora bredden av ämnen, som diskrimineringsgrunderna relaterar till, kommer att göra en inventering och bearbetning av dem såväl resurskrävande som svårhanterlig.

Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att motion 2016:43 avslås.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:43.

Motionens förslag

Motion 2016:43 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke, Mångfaldsarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka och presentera exempel på lyckat mångfaldsarbete i församlingarna.

Bakgrund

Från allra tidigaste tid har den kristna kyrkan burits av tanken om att vara en öppen gemenskap dit människor med olika etnisk tillhörighet, olika kön, från skilda sociala grupperingar och med olika ekonomiska förutsättningar osv. har varit inbjudna på lika villkor. Genom historien har detta gestaltats i församlingslivet på olika sätt. Ofta har den kristna kyrkan varit ett alternativ till andra snävare gemenskaper i samhället, men också motsatsen har ofta varit synlig. Bibeln och den kristna teologin har då t.ex. använts för att legitimera skillnader mellan enskilda människor och grupper.

Svenska kyrkans kyrkoordning sätter ord på hur Svenska kyrkan idag förstår sig själv i relation till öppenhet, gemenskap och mångfald.

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka med uppdraget att förmedla evangelium i ord och handling. Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som för den som hunnit längre på trons väg. (Sjätte avdelningen, Inledning).

Att vara en kyrka som ”har rum för alla” bearbetas på olika sätt inom Svenska kyrkan. Mycket av det som görs sker i enskilda församlingar och i en specifik kontext, medan annat sker i större skala på stift eller på nationell nivå, t.ex. genom nätverk eller genom utgivna policyer. Att här beskriva allt det som görs är inte möjligt. Några få exempel får visa på bredd och inriktning.

Kyrkostyrelsen genomför nu en kartläggning av den interreligiösa och interkulturella samverkan som Svenska kyrkan är aktiv i. Undersökningen sker mot bakgrund av motion 2014:109. Ekumenikutskottet föreslog kyrkomötet att avslå motionen men såg samtidigt behov av en interreligiös och interkulturell kartläggning för Svenska kyrkan (Eu 2014:5). Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag (KmSkr 2014:4).

2009 beslutade kyrkomötet med bifall till ett par motioner att uppdraga till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på en paragraf om barnkonsekvensanalyser att föras in i kyrkoordningen, samt att utarbeta en metod för hur barnkonsekvensanalyser kan genomföras i Svenska kyrkan (KmSkr 2009:18). Kyrkostyrelsen återrapporterade till kyrkomötet 2013 att uppdraget var utfört.

Policydokumentet *En kyrka för alla* har utarbetats av Sveriges kristna råd (SKR) och behandlar kyrkornas arbete relaterat till funktionshinder. Dokumentet antogs av SKR:s styrelse 2008 och innehåller såväl teologiska utgångspunkter som praktiska utmaningar och har som mål att förmå de kyrkor och samfund som står bakom dokumentet att göra självkritiska granskningar. Svenska kyrkan finns representerad i SKR:s arbetsgrupp för frågor som rör funktionsnedsättningar.

Nätverket *Framtiden bor hos oss* grundades år 2000, det består i dagsläget av ett 25-tal församlingar inom Svenska kyrkan som alla förenas av det faktum att de finns i urbana mångreligiösa och mångkulturella stadsdelar i Stockholmsområdet, Göteborg, Malmö, Norrköping och Linköping. Genom nätverket utbyter församlingarna tankar och erfarenheter gällande vad det innebär att vara kyrka i ett sådant sammanhang. Genom nätverket arrangeras regelbundna konferenser och metoder och material delas genom nätverkets försorg.

Nyligen utkom boken *En bra plats att vara på* författad av Kristina Helgesson Kjellin. Det är en antropologisk forskningsstudie av mångfaldsarbete och identitetskapande inom Svenska kyrkan och anknuter till nätverket *Framtiden bor hos oss*.

2016 utkom boken *En kyrka – flera språk Inspiration och stöd för flerspråkigt arbete*. Boken är ett led i arbetet med att stärka Svenska kyrkans samlade förmåga att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission på de språk som talas av Sveriges nationella minoriteter, urfolket samerna och teckenspråkiga.

Utifrån uppdraget från 2013 års kyrkomöte (KmSkr 2013:19) om HBT-certifikat pågår arbete med att öka kunskapen i hbt-frågor. I detta ingår utbildningsmaterial, som bland annat bearbetar bemötandefrågor och normkritiska perspektiv.

Exemplen kan självklart mångfaldigas och de står att finna i såväl församlingar som stift och på nationell nivå. Arbetet spänner över stora fält av såväl teoretisk som praktisk karaktär och det spänner från lokala perspektiv till globala. En central ”bank” med exempel på mångfaldsarbete för att visa på bredden av det som görs eller för att utmana att bli bättre finns inte idag. Kunskapsförmedling görs och delas i stället mellan intresserade av vissa specifika ämnen och frågor på konferenser, genom nätverk, vid stiftsträffar och vid arrangemang av nationell nivå.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:43.

Gudstjänstutskottet delar motionärernas syn på att mångfaldsarbete är centralt och viktigt. Utskottet delar också uppfattningen att kunskap om, och överblick över, de sju diskrimineringsgrunder svensk lagstiftning lyfter fram – kön, etnisk tillhörighet, religion och trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsidentitet, sexuell läggning samt ålder – är mycket viktig för att kunna utföra ett relevant mångfaldsarbete inom Svenska kyrkan. Fortsatt kunskapsinhämtning och kunskapsdelning inom Svenska kyrkan i ämnen som relaterar till motionen är därför angelägna.

Utskottet vill dock påpeka att samtidigt som kunskap om diskrimineringsgrunderna är värdefull för att fördjupa relationer och finna kloka vägar framåt måste varje bemötande av en människa starta i att personen möts som människa och bygga på pastoral klokhet.

Många olika former av mångfaldsarbete har tidigare utförts och utförs också idag inom Svenska kyrkans olika nivåer. Utskottet ser därför att Svenska kyrkan har en stor kunskap och rika resurser att använda i sitt mångfaldsarbete, men att denna kunskap inte alltid är lättåtkomlig eller lättfunnen.

Utskottet menar dock att den stora bredden av ämnen, som diskrimineringsgrunderna relaterar till, kommer att göra en inventering och bearbetning av dem såväl resurskrävande som svårhanterlig.

Gudstjänstutskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2016:43.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sonja Grunselius, ordförande

Niclas Blåder, sekreterare

Beslutande: Sonja Grunselius, ordförande, Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:43.

Normer sitter hårt. Vi måste arbeta med dem och utmana dem för att förhindra diskriminering. Självklart menar vi att Svenska kyrkan ska bemöta varje människa med pastoral klokhet men vi måste också aktivt arbeta med mångfaldsfrågor på alla nivåer och önskar att få en nationell överblick över mångfaldsarbetet.

Sofija Pedersen Videke, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson och Anna-Karin Stråle Börjesson

Särskild mening

Vi instämmer i reservationen.

Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson och Marie-Louise Marsjögård

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2016:7

Psalmboken

Sammanfattning

I motionerna 2016:47, 2016:68 och 2016:78 föreslår motionärerna ändringar och revideringar av Den svenska psalmboken. Gudstjänstutskottet menar att Den svenska psalmboken fortfarande fungerar väl men att en planering för kommande revision bör inledas för att processen ska få ta den tid den behöver. Utskottet föreslår därför att motion 2016:47 bifalls. Däremot ligger psalmbokstillägg utanför kyrkomötets beslutsområde och därför föreslår utskottet avslag på motion 2016:68. Utskottet menar att tidigare kyrkomötesbeslut om att inte återinföra psalmen Fädernas kyrka i Den svenska psalmboken bör stå fast och föreslår därför avslag på motion 2016:78.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:47.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:68, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:68, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:78.

Motionernas förslag

Motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft, Revidera och utöka Den svenska psalmboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Motion 2016:68 av Magnus Hedin m.fl., Revidering av psalmboken med tillägg

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera Den svenska psalmboken med tillägg för att sedan antas av kyrkomötet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte utarbeta en plan för revidering av Den svenska psalmboken med tillägg.

Motion 2016:78 av Åke Lövstrand, Psalmen Fädernas kyrka

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att vid nästa revidering av Den svenska psalmboken ta med psalm 169 med de nio verserna i 1937 års psalmbok (Fädernas kyrka) utan ändring eller tillägg.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2016:47, 2016:68 och 2016:78 i Ln 2016:4y, bilaga 1.

Bakgrund

Utgivning av psalmbokstillägg, som komplement till Den svenska psalmboken, har varit ett sätt att pröva nya psalmer inför de senaste revisionerna 1937 och 1986.

Den svenska psalmboken från 1986 delar de första 325 psalmerna med ett stort antal andra kristna samfund i Sverige. Psalmerna 326–694 är Svenska kyrkans egen del av psalmboken. Nummer 695–700 innehåller de liturgiska partier från Den svenska kyrkohandboken, som sjungs av församlingen (Herre förbarma dig/Kyrie, Lovsången/Gloria och Laudamus, Helig/Sanctus, O Guds Lamm/Agnus Dei och tre sjungna varianter av Kyrkans förbön/"Litanian"). Denna sista del kommer inte att vara aktuell längre när en ny kyrkohandbok antagits av kyrkomötet.

Utöver psalmbokens nr 1–700, som antagits av kyrkomötet, har Den svenska psalmboken sedan 1986 tryckts i olika utgåvor av olika förlag, ibland med ytterligare en sektion psalmer som ej antagits av kyrkomötet. I Verbums senaste utgåva ingår ett psalmtillägg med 100 psalmer som är utarbetat under ledning av Verbum Förlag. Tillägget har bearbetats av dåvarande Svenska kyrkans musikråd samt antagits av EFS styrelse. I psalmboksutgåvorna ingår vanligtvis också Den svenska evangelieboken, Lilla katekesen och En liten bönbok samt utdrag ur Den svenska kyrkohandboken innehållande ordningar för de vanligaste gudstjänsttyperna.

Utöver psalmtillägg tryckta inom psalmbokens ramar, har även andra psalmbokstillägg utgivits, utan att vara antagna av kyrkomötet. Som exempel kan nämnas att *Psalmer i 90-talet* utgavs år 1994 och att *Psalmer i 2000-talet* utgavs år 2006. Den senare var resultatet av ett samarbete mellan dåvarande Nämnden för kyrkolivets utveckling och Verbum förlag. Samråd hade också skett med biskopsmötet.

Kyrkoordningen

Enligt 10 kap. 2 § punkt 2 i kyrkoordningen åligger det kyrkomötet att fatta beslut om Svenska kyrkans böcker. I 18 kap. 1 § räknas Svenska kyrkans gudstjänstböcker upp: Bibeln, Den svenska kyrkohandboken, Den svenska psalmboken, Den svenska evangelieboken och En liten bönbok. Dessa ska som uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära antas av kyrkomötet.

Bestämmelsen i kyrkoordningens 18 kap. 4 § innebär att psalmer i Den svenska psalmboken får bytas ut mot andra psalmer eller församlingssånger om den präst som leder gudstjänsten och den tjänstgörande kyrkomusikern är ense.

Kyrkomötet

Motioner om Den svenska psalmboken har behandlats vid flera kyrkomöten. Vid 2003 års kyrkomöte behandlades motion 2003:82, i vilken föreslogs att psalmen Fädernas kyrka ska återinföras i Den svenska psalmboken. Gudstjänstutskottet konstaterade i sitt betänkande G 2003:4 att 1986 års kyrkomöte beslutat att utesluta psalmen ur den kommande psalmboken. Kyrkomötets beredningsutskott menade att psalmen inte gav uttryck för en ekumenisk hållning gentemot andra samfund, att den var färgad av en historiesyn och en patriotism som för utskottet kändes främmande, att kriget idealiserades på ett sätt som inte svarade mot tidens fredslängtan och fredsarbete och slutligen att psalmen framställde ett livsideal präglat av manlig styrka på

ett sätt som var exkluderande för många gudstjänstbesökare. (KB 1986:1) Utskottet hänvisade även till Läronämndens yttrande och pekade på det teologiska ställningstagande och den markering som det innebär. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motionen.

Vid 2010 års kyrkomöte fanns två motioner med förslag om att revidera och utöka psalmboken respektive att tillsätta en ny psalmbokskommitté. I Gudstjänstutskottet betänkande 2010:5 ges en historik över Den svenska psalmboken och dess olika utgåvor sedan 1695. Utskottet konstaterade att psalmsången är en omistlig del av församlingens gudstjänstfirande och ser samtidigt att den därför kontinuerligt måste förnyas. Utskottet menade att kyrkostyrelsen bör analysera behovet av att ersätta den nuvarande psalmboken, men också bedöma hur Svenska kyrkans nya psalmer ska publiceras. Utskottet framhöll att det också framgent bör vara så att de liturgiska sånger som används i gudstjänsten finns i psalmboken och uppmanade kyrkostyrelsen att följa arbetet med den nya kyrkohandboken. Däremot menade utskottet att det inte går att överblicka vilka behov som finns förrän ett förslag till ny kyrkohandbok föreligger. Utskottet erinrade också om de möjligheter som redan finns att i gudstjänsten sjunga andra psalmer och sånger än de som ingår i psalmboken. Kyrkomötet följde utskottets förslag till beslut och avtog båda motionerna.

2011 års kyrkomöte behandlade en motion 2011:11 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att verka för att den svenska psalmskatten skulle göras tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida. I Gudstjänstutskottets betänkande G 2011:4 finns en genomgång av arbetet med att lösa de upphovsrättsliga frågorna kring en sådan publicering. Utskottet menade att det är viktigt att Svenska kyrkan på ett lättillgängligt sätt kan erbjuda människor tillgång till psalmerna. Utöver webbpublicering bör e-bokspublicering och app för smartphone undersökas som kanaler för detta, menade utskottet som tillstyrkte motionen. Kyrkomötet biföll motionen. Två år senare återkom frågan i motion 2013:100. Motionären vill skynda på arbetet. Gudstjänstutskottet delade i sitt betänkande G 2013:9 motionärens otålighet, men efter att ha fått en redogörelse för arbetet med att göra psalmerna tillgängliga på Svenska kyrkans hemsida föreslog utskottet att kyrkomötet skulle avslå motionen, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Planera för nästa psalmboksrevision

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:47.

Gudstjänstutskottet konstaterar att Den svenska psalmboken fortfarande fungerar väl och att det därför inte råder någon brådska när det gäller att ta steg för att revidera den. Samtidigt menar utskottet att det faktum att en ny kyrkohandbok snart kan vara klar att tas i bruk gör det lämpligt att börja planera för nästa revision av vår kyrkas psalmbok, eftersom en sådan process måste få ta tid för att leda till goda resultat. Kyrkostyrelsen bör därför få i uppdrag att inleda planeringen av en sådan revision. I denna planering bör en dialog inledas med de kyrkor och samfund som Svenska kyrkan delar de första 325 psalmerna med, så att även nästa psalmbok får brett ekumeniskt stöd. Det är även viktigt för församlingarnas ekonomiska planering med en god framförhållning när det gäller en så stor investering som inköp av nya psalmböcker innebär. Gudstjänstutskottet uppfattar motionens intention i termer av att ett långsiktigt arbete med psalmboksrevision ska inledas snarare än att en snabb översyn ska genomföras. Innan det praktiska arbetet inleds bör kyrkohandboksarbetet

slutföras, så att inte de båda processerna pågår samtidigt. Utskottet föreslår bifall till motionen.

Revidering av psalmboken med tillägg

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:68.

Gudstjänstutskottet är, som framgår av övervägandena kring motion 2016:47, positiv till motionens huvudintention, att en revisionsprocess kring Den svenska psalmboken bör inledas och att en sådan revision kräver en väl genomtänkt plan för arbetet. Dock konstaterar utskottet att det tillägg som nämns i motionens förslag till beslut är en förlagsprodukt, som inte kyrkomötet beslutar över. I en kommande revision bör givetvis de psalmer som ingår i tillägget beaktas och prövas som möjliga att införa i Den svenska psalmboken. Däremot kan inte kyrkomötet styra över i vilken form och med vilka tillägg som kommersiella förlag publicerar de tryckta psalmböckerna. Utskottet föreslår att motionen avslås i sin helhet.

Psalmen Fädernas kyrka

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:78.

Gudstjänstutskottet menar att det inte finns några skäl att ompröva de bedömningar som ledde till att 2003 års kyrkomöte avtog en motion om att återinföra psalmen Fädernas kyrka i Den svenska psalmboken. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag ställer mig positiv till intentioner och yrkande i motion 2016:78 och anser i motsats till utskottet att den bör tillstyrkas.

Aron Emilsson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:4y

Revision av Den svenska psalmboken

Läronämndens yttrande över motionerna 2016:47, 2016:68 och 2016:78

Läronämnden konstaterar att Den svenska psalmboken hör till kyrkans gudstjänstböcker och är ett uttryck för kyrkans tro, bekännelse och lära (kyrkoordningen 18 kap. 1 §).

Motionerna föreslår ur olika perspektiv revision av psalmboken. När ett förslag till reviderad psalmbok föreligger ska detta behandlas av Läronämnden (kyrkoordningen 11 kap. 17 § punkt 2).

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:8

Gudstjänster i annat kristet samfund

Sammanfattning

I motion 2016:48 föreslås kyrkomötet ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund. Bakgrunden är ett ärende där Göteborgs domkapitels beslut upphävdes av Svenska kyrkans överklagandenämnd. Gudstjänstutskottet menar att den uppkomna situationen föranleder frågor av principiell art som är större än den specifika händelse som motionärerna hänvisar till. De olika ståndpunkterna hos Göteborgs domkapitel respektive Svenska kyrkans överklagandenämnd visar på en otydlighet avseende innebörden av att leda respektive att medverka i en gudstjänst. Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:48.

Motionens förslag

Motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl., Gudstjänster i annat kristet samfund

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Bakgrund

Motionärerna tar sin utgångspunkt i ett ärende där Göteborgs domkapitel förklarade tre präster obehöriga att utöva vigningstjänsten som präst i Svenska kyrkan med anledning av att dessa lett gudstjänster i Missionsprovinsens kyrkor. Beslutet upphävdes sedan av Svenska kyrkans överklagandenämnd.

Kyrkoordningen

Den paragraf i kyrkoordningen som reglerar prästers möjlighet att leda gudstjänster i ett annat samfund finns i 17 kap. 17 § och av den framgår följande:

En präst i Svenska kyrkan får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. Gudstjänsten eller den

kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Svenska kyrkans överklagandenämnd motiverade sitt beslut, att upphäva det beslut som Göteborgs domkapitel tagit, med att de gudstjänster de aktuella prästerna lett var gudstjänster enligt Svenska kyrkans ordning. Nämnden menade att paragrafen ovan inte kan tolkas så att den begränsar prästers möjlighet att leda gudstjänster enligt Svenska kyrkans ordning i ett annat kristet samfund. Kyrkoordningen innehåller ingen bestämmelse som reglerar en sådan händelse.

Missionsprovinsen

Missionsprovinsen grundades i Göteborg 2003 och två år senare, 2005, vigdes kyrkoherde emeritus Arne Olsson till dess första biskop.

Domkapitlet i Karlstad beslutade att förklara Arne Olsson obehörig att utöva vigningstjänsten i Svenska kyrkan. Beslutet överklagades och biskopsmötet anger i sitt yttrande till Svenska kyrkan överklagandenämnd den 29 augusti 2005 följande:

Den enda rimliga slutsatsen är att Arne Olsson, och andra präster som ingår i Missionsprovinsen, själv går ut ur den förkunnelse- och sakramentsgemenskap innefattande erkännande av ordinationen, som inryms i Lutherska världsförbundets kyrkogemenskap och som förutsätts i artikel 7 i Augsburgska bekännelsen om de nödvändiga beståndsdelarna i kyrkans enhet. Redan av denna anledning är det principiellt inte möjligt att hävda att Missionsprovinsen inget annat är än en rörelse inom Svenska kyrkan. **När vinningar sker bekräftas att det är fråga om en brytning med Svenska kyrkan. Kyrkan viger biskopar och präster, rörelser inom kyrkan gör inte det och kan inte göra det.**

På Missionsprovinsens hemsida www.missionsprovinsen.se skriver man under rubriken *I Svenska kyrkans andliga tradition:*

Missionsprovinsen har växt fram i Svenska kyrkans andliga tradition. Det är från Svenska kyrkan vi fått vår evangelisk-lutherska bekännelse. Vårt sätt att fira Gudstjänst och vårt sätt att organisera oss med biskop, präst och diakon har vi också från Svenska kyrkan. Vi står på så sätt i kontinuitet med den reformerade Svenska kyrkan, men även med den medeltida svenska kyrkoprovinsen, och därigenom med den historiska kyrkan ända tillbaka till Jesus och Hans apostlar. På denna grund kan även nya böne- och uttrycksformer växa fram utifrån Guds ord.

I Missionsprovinsens stadgar, Provinsordningen, beskrivs dess identitet på följande sätt:

Missionsprovinsen är en del av ”den enda, heliga, allmänliga och apostoliska kyrkan”. Den är en fri provins av Guds kyrka och församling i Sverige, på den oförändrade evangelisk-lutherska bekännelsens grund. Den står i kontinuitet med den andliga tradition som vuxit fram och förvaltats i enlighet med denna bekännelse inom Svenska kyrkan, och betraktar sig som ett icke-territoriellt stift i denna tradition.

Missionsprovinsen eftersträvar goda relationer med Bibel- och bekännelsetrogna ämbetsbärare, lekmän och församlingar i Svenska kyrkan (2 kap.).

Missionsprovinsen betraktar sig alltså som en del av Svenska kyrkan, till skillnad från biskopsmötet som konstaterade att vigningen av egna biskopar och präster inneburit att Missionsprovinsen definierat ut sig själv ur Svenska kyrkan.

Missionsprovinsen är inte medlem i Lutherska världsförbundet. Det finns inte heller någon överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan mellan Svenska kyrkan och Missionsprovinsen.

Att leda gudstjänster i annan kyrka

Att Svenska kyrkans gudstjänster firas i en annan lokal än den egna församlingens kyrka är vanligt förekommande. Tillfälliga lån av kyrkorum och andra lokaler sker till exempel i anslutning till gruppresor och konfirmandläger, vilket är en naturlig del i Svenska kyrkans församlingsverksamhet. Att församlingens lokaler lånas ut till andra trosgemenskaper som finns i den lokala kontexten, vid enstaka tillfällen eller regelbundet återkommande, är likaså en naturlig ingrediens i den ekumeniska generositet som präglar Svenska kyrkans verksamhet. I kyrkoordningens 41 kapitel regleras vad som gäller avseende upplåtelse av kyrka.

Möjligheten för präster i Svenska kyrkan att leda gudstjänst i en annan kyrka regleras som nämnts ovan i 17 kap. 17 § i kyrkoordningen.

Biskopsmötet samrådde i januari 2012 med anledning av att präster i Svenska kyrkan leder gudstjänster i Missionsprovinsen. Biskoparna konstaterade ”att det är skillnad mellan att leda respektive att medverka i en gudstjänst, att det har betydelse hur gudstjänsten utannonserats samt om den lokala kyrkoherden har kontaktats”.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:48.

Eftersom ärendet pekar på en osäkerhet avseende den kyrkorättsliga bedömningen har Gudstjänstutskottet i sin beredning av ärendet begärt ett yttrande över motionen från Kyrkorättsutskottet. Detta har valt att inte yttra sig med hänvisning till att ärendet inte ligger inom dess kompetensområde, vilket Gudstjänstutskottet noterar med förvåning.

Gudstjänstutskottet menar att den uppkomna situationen föranleder frågor som är principiellt viktiga och större än det enskilda ärende som varit upphov till motionen. Grundläggande är att en präst i Svenska kyrkan ska verka i enlighet med de avgivna vigningslöftena och regleringen i kyrkoordningen. Den fråga som aktualiseras här är definitionen av att leda respektive att medverka i en gudstjänst. Eftersom domkapitlet i Göteborg och Svenska kyrkans överklagandenämnd kommit till olika ståndpunkter och skilda beslut anser utskottet att det finns anledning att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Gudstjänstutskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2016:48.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot Gudstjänstutskottets förslag till kyrkomötet att bifalla motion 2016:48 med följande motivering:

Vi anser att Svenska kyrkans överklagandenämnd gjort en klok bedömning när den menar att kyrkoordningen inte begränsar prästers möjlighet att leda gudstjänst enligt Svenska kyrkans ordning. Regler som begränsar detta på grund av sammanhang, kommer oundvikligen att leda till ohållbara gränsdragningar.

Några exempel på gränsdragningar:

Är det tillåtet för en pensionerad präst att leda dopgudstjänst i ett hem? Är det tillåtet om några av gudstjänstdeltagarna tillhör en kyrka som Svenska kyrkan inte har ekumeniska relationer till? Är det förbjudet om flertalet gudstjänstdeltagare tillhör en kyrka utan ekumeniska relationer till Svenska kyrkan?

Är det tillåtet för en präst att leda friluftsgudstjänst i grannförsamlingen? Är det förbjudet att leda samma gudstjänst i en byggnad som tillhör ett kristet samfund Svenska kyrkan inte har ekumeniska relationer till?

Får en präst i Svenska kyrkan leda nattvardsgudstjänst och dela ut nattvarden till deltagarna vid den ekumeniska komuniteten i Bjärka-Säby? Är det förbjudet att dela ut nattvarden om deltagarna tillhör Missionsprovinsen?

Med exemplen vill vi visa att de gränsdragningar som skulle bli aktuella är så ohållbara att frågan inte ens bör utredas. Vi menar att kyrkoordningens regler i denna fråga är tydliga och tillräckliga.

Ola Isacsson och Berth Löndahl

Särskild mening

Vad gäller motion 2016:48 så behandlar den ett delikat och viktigt ämne, samtidigt anser jag att den tar sin utgångspunkt i fel ände och därför bör avstyrkas. Svenska kyrkan bör generellt eftersträva en god relation till andra kyrkor och kristna samfund. Som Överklagandenämnden konstaterat har präster som lett eller deltagit i gudstjänster inom t.ex. Missionsprovinsen, inte nödvändigtvis begått något fel eller

handlat i strid med kyrkoordningen. Även om det kan vara viktigt att långsiktigt se över hur detta är reglerat, så är en naturlig utgångspunkt i relationen till andra evangelisk-lutherska samfund att hellre fria än fälla de präster som medverkat i andra kyrkor, men enligt Svenska kyrkans kyrkoordning. Ska denna fråga alls utredas, så bör man dock börja i en annan ände än den motionären efterfrågar. Medarbetare i Svenska kyrkan har på flera sätt samverkat med diametralt motsatta trossamfund såsom islam och driver på flera håll en långtgående samverkan utan någon större analys, vilket ligger betydligt längre från Svenska kyrkans tro och bekännelseskrifter än gudstjänster hos exempelvis Missionsprovinsen. I så fall bör samverkan med andra kyrkor och trossamfund utvärderas och analyseras i ett bredare perspektiv än det som motionären efterlyser.

Aron Emilsson

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2016:9

Levande musik

Sammanfattning

Motionären föreslår kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummet. Gudstjänstutskottet bejakar motionärens bild av betydelsen av levande musik i gudstjänsten. Levande musik bidrar till att synliggöra gudstjänstens skeende här och nu. För att kunna tillgodose detta är rekryteringen till kyrklig utbildning och tjänst avgörande. Det är viktigt med en breddad kompetens för kyrkomusikerna. Utskottet menar dock att det också kan finnas anledning till att inspelad musik får vara ett kompletterande inslag i en gudstjänst. Även om ansvaret ligger på den lokala nivån delar utskottet motionärens bedömning att kyrkostyrelsen bör få detta uppdrag och föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:61.

Motionens förslag

Motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke, Levande musik

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Bakgrund

Motionären tar sin utgångspunkt i kyrkomusiken som en mycket viktig del av förkunnelsen i gudstjänsten. Då det har blivit vanligare att välja inspelad musik vid kyrkliga handlingar, vilket kyrkorummen inte är ämnade för och det stundtals blir problem med tekniken, föreslår motionären att kyrkostyrelsen får i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Kyrkomusikernas riksförbund

Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) har meddelat att någon statistik eller annan dokumentation inte finns, men bekräftar bilden av att det blir allt vanligare med önskemål om inspelad musik under kyrkliga handlingar.

Projekt om begravningsmusik

I *Årsbok för svenskt gudstjänstliv 2012*, med tema *Kyrkomusik – Ett tema med variationer*, presenteras ett utvecklingsprojekt för begravningsmusik. Ett antal frågeställ-

ningar om rollfördelning mellan församlingens anställda och kyrkomusikerns ansvar för musiken i gudstjänsten gav upphov till ett konvent om begravning i Lunds kyrkliga samhällighet år 2002. Där väcktes tanken på en gemensam begravningspastoral och en PM för begravningsgudstjänsten. Där grundlades också idén om att spela in CD-skivor med förslag på musik för begravningsgudstjänsten, som sedan kunde överlämnas till de anhöriga i förberedelsen inför en begravningsgudstjänst.

I artikeln sammanfattas projektets resultat i tre slutsatser. Den första är att anhöriga med CD-skivorna har fått ett ändamålsenligt hjälpmedel för att kunna delta i planeringen av musiken. Den andra är att projektet verkar ha bidragit till en breddning av den musikaliska repertoaren. Som tredje slutsats poängteras vikten av de samtal som förts mellan olika yrkeskategorier. Dessa har lett till såväl egen fördjupning som bättre samarbete och mer genomtänkta begravningsgudstjänster.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut behandlas musiken vid kyrkliga handlingar inom ramen för den gemensamma undervisningen för blivande kyrkomusiker och präster, så också frågan om att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen. Från utbildningsinstitutet poängteras vikten av att blivande präster, som vanligen har mer kontakt med vigselpar, dopfamiljer och sorgehus, inom ramen för sin utbildning får arbeta med frågor om levande musik tillsammans med blivande kyrkomusiker.

Utbildningsinstitutet konstaterar att det under de senaste decennierna har skett en utveckling mot att göra musikinslagen vid dop, vigsel och begravning alltmer personliga. Medan en kyrkomusiker för trettio år sedan kanske kunde nöja sig med en lite mer begränsad förrättningsrepertoar för orgel, förväntas dagens kyrkomusiker allt oftare framföra musik som inte primärt är skriven för orgel. Alltmer tid behöver läggas på sökande efter noter, på att ta ut musiken på gehör (plankning) och på övande inför kyrkliga handlingar.

Förutom att de alltmer mångfacetterade önskemålen ställer krav på kyrkomusikerns mångsidighet och skicklighet, behöver också församlingarna se till att musikinstrumenten i begravningskapell och kyrkor är av tillräcklig storlek och kvalitet för att det ska vara möjligt att göra musikönskemålen rättvisa. En ytterligare aspekt på frågeställningen är församlingsmedlemmarnas olika ekonomiska förutsättningar. Många sorgehus har inte råd att betala externa solister för levande extramusik.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut framhåller också att det verkar för att inom sitt verksamhetsområde uppmuntra till levande musik, exempelvis genom att mana till sparsamhet med inspelad musik vid institutets andakter.

Kyrkomötet

Kyrkomötet har inte tidigare behandlat förslag till åtgärder för att begränsa användningen av inspelad musik i gudstjänsterna. Däremot har frågeställningar kring vilken musik som kan tillåtas i Svenska kyrkans gudstjänster behandlats i såväl utredningar som kyrkomötets arbete under många år.

2014 behandlade Gudstjänstutskottet motion 2014:105 i betänkande G 2014:9 *Vidgning av begreppet kyrkomusik* ett förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ”initiera ett brett samtal kring vilket utrymme olika typer av musikaliska uttryck får i vår kyrka, med syftet att vidga begreppet kyrkomusik”. Gudstjänstutskottet konstaterade att ett sådant arbete redan fanns och kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att avslå motionen.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:61.

Gudstjänstutskottet delar motionärens beskrivning av att det finns anledning att stödja och uppmuntra användningen av levande musik i gudstjänsterna. Samtidigt som detta i första hand är ett ansvar för den lokala församlingen, präster och kyrkomusiker, bedömer utskottet att det är önskvärt med en särskild satsning på denna fråga.

Det finns många aspekter som kan bidra till en positiv utveckling. Den första handlar om rekryteringen till kyrklig utbildning och tjänst. Behovet av kyrkomusiker är stort. Ansvaret för rekrytering av nya medarbetare i kyrkans tjänst ligger såväl på stifts- och nationell nivå som på den lokala nivån. Att finna former för att välkomna barn till orgelundervisning och att låta dem få prova också församlingens värdefulla instrument kan vara en liten men viktig signal i det sammanhanget.

För att kunna tillmötesgå församlingsbornas önskemål är det viktigt att kyrkomusikerna har en bred kompetens. Att arrangera så kallad populärmusik för att framföras i gudstjänst är en uppgift som allt fler kyrkomusiker får ta sig an. Men de musikstycken som önskas kan många gånger med fördel framföras på orgel.

En annan aspekt är den pastorala klokhets som måste vara grunden för allt församlingsarbete. Även om levande musik har ett särskilt värde och bidrar till att synliggöra att gudstjänsten är ett skeende här och nu kan det finnas situationer då också inspelad musik i en gudstjänst är motiverad. Önskemålet om ett särskilt musikstycke kan vara kopplad till en tidigare upplevelse och/eller en särskild relation. Den inspelade musiken kan också i en begravningsgudstjänst fungera som en del av minnesteckningen av den avlidna. Det är därför viktigt att både präst och kyrkomusiker i sina kontakter med de berörda samtalar om musikens betydelse och är öppna för olika sätt att tillmötesgå önskemål. En praktisk aspekt är att den som vill ha till exempel en CD-inspelning i gudstjänsten behöver få möjlighet att först prova och höra om musiken låter som man föreställt sig i kyrkan. Eftersom kyrkorum ofta är annorlunda, inte minst akustiskt, än de rum människor vistas i till vardags kan skillnaden vara stor. Gudstjänstutskottet är överens om att när det fungerar tekniskt kan inspelad musik finnas med som komplement till den ordinarie gudstjänstmusiken. Däremot bör den inspelade musiken inte få ersätta den ordinarie.

Ytterligare en aspekt kan i vissa situationer handla om kostnader och därför upplevas som skilda möjligheter för olika människor. Om inte församlingen erbjuder solister utan sådana musikinslag ska bekostas av familjen kan det få stor betydelse för valet av musikinslag.

Med utgångspunkt i det ovan anförda konstaterar utskottet att mycket gott arbete redan görs och att ansvaret för att sådana situationer hanteras med pastoral vishet ligger på det lokala planet. För att upprätthålla och ge ytterligare inspiration till goda insatser bejaktar utskottet motionärens förslag och föreslår kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummet.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sonja Grunselius, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sonja Grunselius, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sofija Pedersen Videke, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Organisationsutskottets betänkanden

O 2016:1–9

Organisationsutskottets betänkanden

- O 2016:1 Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet
- O 2016:2 Volontärfrågor
- O 2016:3 Strukturförändringsfrågor
- O 2016:4 Brist på kyrkoherdar
- O 2016:5 Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer
- O 2016:6 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap
- O 2016:7 Kortare mandattid för indirekt valda organ
- O 2016:8 Nationellt organiserat valår
- O 2016:9 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:1

Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:7 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utarbeta förslag till hur ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet kan formaliseras i kyrkans gemensamma regelverk som ett obligatorium för församlingar och pastorat. Utskottet understryker vikten av att ombudsorganisationen stärks men menar att detta inte ska göras genom att i kyrkoordningen föreskriva att församlingar och pastorat obligatoriskt ska utse ombud. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:7.

Motionens förslag

Motion 2016:7 av Anette Nordgren m.fl., Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till hur ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet på nytt kan formaliseras i Svenska kyrkans gemensamma regelverk som ett obligatorium för pastoraten.

Bakgrund

Svenska kyrkan i utlandet

Svenska kyrkan i utlandet finns idag på drygt 40 platser i cirka 25 länder runt om i världen. På ytterligare 100 platser firar man regelbundet gudstjänst.

Av 2 kap. 12 §, första stycket i kyrkoordningen, framgår att Svenska kyrkan i utlandet omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. Vidare framgår att det är kyrkostyrelsen som beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas. Av samma paragrafs andra stycke framgår att kyrkoordningens bestämmelser bara gäller inom Svenska kyrkan i utlandet om så är särskilt angivet.

Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan. Detta framgår bland annat av att det finns en särskild inomkyrklig organisation för att informera om och samla in medel till verksamheten. Det finns råd för Svenska kyrkan i utlandet i stiftet och varje församling uppmanas att utse ett eller två ombud. Den nationella nivåns kostnader för arbetet bland svenskar i andra länder för

år 2017 beräknas till 91 miljoner kronor varav huvuddelen avses täckas av kyrkoavgiftsmedel (74 miljoner kronor) och insamlade medel (10 miljoner kronor), se kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkan nationella nivå 2017–2019* (KsSkr 2016:1), sidan 27. Utlandsförsamlingarna bidrar själva, genom insamling och lokala inkomster, med ungefär 60 miljoner kronor.

Kyrkostyrelsen anför i den ovan nämnda skrivelsen att det pågår ett kontinuerligt analysarbete kring hur framtidens utlandskyrka ska formos, bland annat mot bakgrund av svenskarnas förändrade resemönster. Kyrkostyrelsen anför att man ser en utmaning i att skapa en flexibel organisation som möter de förändringar som sker vad gäller resande och som möter de resandes och verksamhetens behov.

Vidare framgår av skrivelsen att verksamheten inriktas på att höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser. Kyrkostyrelsen menar att den inomkyrkliga omvärlden måste följas noggrant och utlandsförsamlingarna måste präglas av den utveckling och förnyelse som sker hemma utifrån den historia och kontext där de verkar. Erfarenhetsutbytet mellan Svenska kyrkan i Sverige och Svenska kyrkan i utlandet behöver utvecklas, likaså möjligheten till vänförsamlingar där utbyte av medarbetare skulle kunna ske.

Ombudsorganisationen

Kort historik

Ombudsorganisationen började med att Missionsstyrelsen använde hemkomna sjömanspräster som reseinformatörer. I början av 1900-talet fanns ett litet antal ombud och ännu in på 1980-talet var ombuden en långsamt växande skara. Grundstrukturen var att det i varje kontrakt skulle finnas ett ombud. Därtill kom ett mycket litet antal församlingsombud och en betydligt större grupp av hemkomna utlandsarbetare, s.k. ombud utan kontrakt. Alla kontraktsombud och ombud utan kontrakt utsågs av Sjömansvårdsstyrelsen. Under 1980-talet växte antalet ombud och 1982 infördes årliga samlingar för ordförandena i de stiftsvis bildade SKUT-råden.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skulle enligt sin av 1984 års ombuds-möte (efter behandling också i kyrkomötet) fastställda instruktion ansvara för Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar utomlands och utlandssvenskar och hade därvid uppdraget att "... genom sina ombud och på annat sätt förmedla kunskap till församlingar och enskilda om nämndens verksamhet". Vidare sades i 10 § i instruktionen: "För verksamheten i församlingar, kontrakt och stift finns särskilda ombud." Denna skrivning upprepades ordagrant i den instruktion för Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet som beslutades av 1999 års kyrkomöte och som trädde i kraft 1 januari 2000. Någon reglering som ålade varje församling att utse ombud har aldrig funnits. Däremot tillskrevs församlingarna i inledningen av varje mandatperiod av stiftelsen Lutherhjälpen, stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet och stiftelsen Svenska kyrkans mission och ombads utse ombud för verksamheterna, en förfrågan som de flesta församlingar torde ha hörsammat.

Ombuden idag

Utvecklingen har gått från centralt utsedda ombud till ombud utsedda av församlingar och kontrakt. Vid relationsförändringen fanns ungefär 3 000 ombud för Svenska kyrkan i utlandet. Idag har denna siffra minskat till knappt 1 300. Till detta kommer dock att det finns ungefär 450 registrerade som samordnare för församlingens/pastoratets internationella grupp. Under samma period, från relationsföränd-

ringen fram till idag, har antalet församlingar i Svenska kyrkan minskat från drygt 2 500 till drygt 1 350.

Det finns idag olika sorters ombud. Ombud som väljs på uppdrag av församlingen, s.k. församlingsombud, kontraktsombud (dessa finns inte i alla stift, men deras uppgift är att vara support till församlingsombuden) samt resursombud (ombud som inte har något geografiskt område förutom stiftet). Resursombuden är oftast före detta utlandsanställda som fortsätter sitt engagemang för utlandskyrkan efter hemkomst. Därtill finns ombud på stiftsnivå, organiserade i råd.

Ombudet för Svenska kyrkan i utlandet är en lokal ambassadör för det arbete som bedrivs i Sverige och utomlands. Det ligger ett ansvar på kyrkoråd och kyrkoherde att rusta, inspirera och göra det möjligt för det lokala ombudet att utföra sitt uppdrag. Stiftets råd för Svenska kyrkan i utlandet och avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet på nationell nivå är ombudets medarbetare och stöd.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:7.

Utskottet vill inledningsvis understryka att frågan om hur man på bästa sätt kan stärka ombudsorganisationens roll är mycket angelägen. Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan och ombudsorganisationen är en viktig del av Svenska kyrkan i utlandet. Det är oroande att utvecklingen av antalet ombud är negativ och hela kyrkan måste ta ansvar för att denna trend bryts och att ombuden blir fler.

Enligt utskottets mening är det dock fel väg att gå att som motionärerna önskar genom reglering i kyrkoordningen göra det obligatoriskt för församlingar och pastorat att utse ombud. Enligt utskottet är det inte möjligt att genom bestämmelser i kyrkoordningen tvinga fram det ideella engagemang som krävs. Arbetet med engagera fler ombud måste i första hand skötas lokalt med bistånd av stiftet som i sin tur behöver få stöd av den nationella nivån.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2016:7.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets förslag att enbart avslå motionen. Vi menar att utskottets förslag till beslut skulle ha haft följande lydelse.

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:7.
2. Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2016:7, att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att finna ytterligare former för att inspirera och förstärka ombudsorganisationen.

Utskottet var i överläggningarna enigt om att inte göra ett obligatorium av ett volontärskap eller skriva in det i kyrkoordningen, men var samtidigt enigt om betydelsen av ombudsorganisationen för svenska kyrkans utlandsarbete, och att ombudens arbete i de lokala församlingarna är viktigt. Motionen har stöd av alla 13 SKUT-ombuds stiftsråd, vilket omfattar nära 2000 ombud idag. Med ett sådant stort stöd för denna motion är det viktigt att kyrkomötet sänder en positiv signal att man ser vad som sker och tar den verksamhet som görs på allvar och därför inte bara avslår motionen, vilket skulle kunna försvåra rekryteringen och minska engagemanget av ombud i framtiden. Finns det inga ombud, kommer informationen om Svenska kyrkans arbete i utlandet till den lokala församlingen att minska.

Vi vill därför ge ett officiellt erkännande att ombudsorganisationen är en viktig del i det ideella frivilliga församlingsarbetet, med utlandskyrkoperspektiv. Detta kan inspirera ombuden att fortsätta det viktiga arbetet som de utför, och göra det lättare att rekrytera nya ombud, så att de kan förbli en länk mellan Svenska kyrkans arbete i utlandet och församlingarna i Sverige.

Tomas Jansson, Maj-Lis Aasa, Irene Oskarsson och Per Lindberg

Särskild mening

Jag ställer mig bakom vad som anförs i reservationen.

Sven-Gunnar Persson

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2016:2

Volontärfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör volontärfrågor. I den ena, motion 2016:11, föreslås ett tillägg om betydelsen av volontärskap i en av kyrkoordningens inledningstexter och i den andra, motion 2016:12, att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utforma förslag till en paragraf om volontärkonsekvensanalys i kyrkoordningen, samt att kyrkostyrelsen ska utarbeta ett arbetssätt med volontärkonsekvensanalys inför budgetbeslut. Utskottet föreslår att båda motionerna avslås. Grunden för utskottets förslag är i huvudsak att ideellt engagemang måste växa fram och få sin näring i det egna lokala sammanhanget och inte är betjänt av sådant som kan uppfattas som påbud uppifrån.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:11.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:12, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:12, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2016:11 av Sven Milltoft, Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap

Kyrkomötet beslutar att tredje meningen i tredje stycket i inledningen till andra avdelningen i kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd på ett sådant sätt att volontärmedverkan befrämjas och eftersträvas.

Motion 2016:12 av Sven Milltoft, Tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta ett arbetssätt så att det görs en volontärkonsekvensanalys inför budgetbeslut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på en paragraf om volontärkonsekvensanalys att införas i kyrkoordningen.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:11 i Ln 2016:5y, *bilaga 1*.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över motion 2016:11 i Kr 2016:3y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Volontärfrågor i Svenska kyrkan

Reglering

Volontärer omnämns idag, under benämningen ”frivilliga medarbetare”, uttryckligen på ett ställe i kyrkoordningen, nämligen i inledningen till sjunde avdelningen *Kyrkliga uppdrag och befattningar*. Där anges bl.a. följande.

Kallelsen att föra ut evangelium är given åt hela Guds folk. Alla i kyrkan är lemmar i en och samma kropp. Dopet är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst ska fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, bekännelse och lära. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Satsningar inom Svenska kyrkan

Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*, sidan 18, framgår det att ideellt engagemang finns med som ett viktigt område. Kyrkostyrelsen anger bl.a. följande.

Många människor som idag saknar en närmare relation till Svenska kyrkans verksamhet skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Dessa människors engagemang, kompetens och nätverk bör tas tillvara och anställda i Svenska kyrkan behöver utbildas i att leda ideella medarbetare med varierande kompetens. Kyrkostyrelsen stödjer ideellt engagemang genom att bidra till och samverka med nätverket Ideellt forum i Svenska kyrkan och Volontärbyrå i Svenska kyrkan som i samverkan med stiftens erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Detta arbete ska stärkas och utvecklas i samarbete med stift och församlingar särskilt relaterat till flyktingsituationen och minskade ekonomiska resurser. En kyrka med fler ideella krafter kan både berika och förnya verksamheten. Insatser planeras för att stärka de anställda i förmågan att leda ideella medarbetare och bidra till deras kontinuerliga inspiration och fortbildning.

Ideellt forum i Svenska kyrkan är ett samarbete mellan olika inomkyrkliga organisationer. Tillsammans vill man skapa ett nätverk kring delaktighet och engagemang i det lokala församlinglivet och lyfta fram idealitetens betydelse. Målsättningen är att synliggöra församlingens medlemmar som bärare av kyrkans uppdrag. Ideellt forum i Svenska kyrkan har tagit initiativ till en rad kortare och längre utbildningar för att stärka frivillighet och idealitet i det lokala församlinglivet. ”Att leda ideella medarbetare” är en kurs för församlingar som önskar utveckla arbetet kring delaktighet och engagemang. ”Ideellt forums arbetslagsutbildning” är en processutbildning som riktar sig till lokala församlingar som vill utveckla möjligheterna för församlingar/medlemmar att engagera sig ideellt i församlingen. Syftet med utbildningen är

att rusta församlingens anställda och förtroendevalda medarbetare till att synliggöra, möjliggöra och utveckla möjligheter till ideellt engagemang i församlingen. Ideellt forum har 28 huvudmän, varav tolv av Svenska kyrkans stift. Ideellt forum ger ut en skriftserie omkring delaktighet och engagemang i Svenska kyrkan. Se vidare www.ideellforum.se

Ideellt forum ansvarar för *Volontärbyrån i Svenska kyrkan*. Denna ger möjlighet för den som vill engagera sig ideellt att hitta aktuella uppdrag inom Svenska kyrkan. Se vidare www.volontarbyran.org och www.svenskakyrkan.volontarbyran.org.

Paraplyorganisationen *Forum – Idéburna organisationer med social inriktning* är en intresseorganisation för socialt inriktade ideella organisationer i Sverige. Genom politisk påverkan, opinionsbildning, kunskapsutbyte och verksamhetsutveckling vill man förbättra förutsättningarna för ideella organisationer och det ideella engagemanget.

Sedan hösten 2013 bedrivs en verksamhet i Göteborgs stift under namnet *Ung Resurs – volontärår i Svenska kyrkan*. Ung Resurs genomförs som en folkhögskolekurs i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs och Lunds stift samt Helsjöns folkhögskola. Under tio månader ges unga vuxna möjlighet att arbeta inom en församling. Verksamheten har sin grund i den tidigare nationella verksamheten *Volontäråret* som innan det avslutades drevs under namnet *Puls – projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan*.

Stiften har idag gemensamma överläggningar om församlingsinstruktionsarbetet i Svenska kyrkan. I detta sammanhang är det ideella arbetet en aktuell fråga. Det finns också stift som i församlingsinstruktionsarbetet efterfrågar församlingarnas reflektion om det ideella engagemanget.

Avslutningsvis kan nämnas att Svenska kyrkan i utlandet erbjuder volontärplatser i flera församlingar runtom i världen och Svenska kyrkans internationella verksamhet erbjuder också insatser för unga, upp till 30 år, i syfte att skapa mötesplatser och möjligheter till ömsesidigt lärande över gränser.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2007 behandlade motion 2007:43 om strukturer för de frivilligas engagemang. Motionärerna föreslog bl.a. att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att föreslå ändringar i kyrkoordningen som tydliggör kyrkfolkets ansvar och möjlighet att verka inom kyrkan. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande 2007:11 att motionen skulle avslås mot bakgrund av de insatser som redan gjordes. Utskottet angav också att det ideella arbetet är en församlingsangelägenhet som bör beaktas i församlingsinstruktionen. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motionen.

Vid 2011 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande 2011:18 en motion med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få uppdraget ”att utarbeta en nationell strategi för hur Svenska kyrkans församlingar ska ges stöd att utvecklas som forum för ideellt engagemang inom kyrkan och i det svenska samhället”. Kyrkolivsutskottet delade motionärernas uppfattning att ideellt engagemang är en viktig del i Svenska kyrkan och en framtidsfråga. Utskottet menade att en nationell strategi var relevant för att ytterligare stärka det goda arbete som sker och föreslog därför att motionen skulle bifallas, vilket också blev kyrkomötets beslut.

I *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011* redovisade kyrkostyrelsen sina åtgärder med anledning av uppdraget från 2011 års kyrkomöte, KsSkr 2012:2, bilaga 2, sidan 106. Av redovisningen framgår att en förstudie genomfördes under våren 2012. I förstudien pekades på olika åtgärder som behövs för att stift och församlingar ska få ett relevant stöd för det arbete kring det ideella engagemanget som redan pågår. Flera stift hade uttryckt att en nationell strategi

skulle ha föga betydelse om den inte anknyter till redan befintliga arbetsformer och de nätverk som finns och verkar genom Ideellt forum. Man ansåg att ett nationellt stöd till det strategiska arbete som redan pågår är viktigt. Kyrkostyrelsen menade vidare att de behov som redovisades i förstudien anknyter till de fokusområden som styrelsen beslutat om för den nationella nivåns stöd och därför också kan hanteras inom ramen för den nationella nivåns verksamhet. Kyrkostyrelsen angav som sin avsikt att stärka engagemanget i Ideellt Forum.

Kyrkomötet 2011 behandlade även motion 2011:90, rörande frågan om en reglering av volontärpastoral i församlingsinstruktionen. Motionen avslogs efter förslag från Tillsyns- och uppdragsutskottet. Utskottet anförde i sitt betänkande TU 2011:14 bl.a. följande.

Volontärskap och frivilliginsatser gäller primärt sådan verksamhet som är ett utflöde av den grundläggande uppgiften. En särskild pastoral för volontärer ser vi därför inte som nödvändig och inte heller som den bästa vägen för att åstadkomma det som vi ser som motionens intention.

Kyrkomötet 2013 behandlade motion 2013:29 i vilken det föreslogs att frivilligarbetet obligatoriskt ska behandlas i församlingsinstruktionen samt att det ska finnas gemensamma riktlinjer för frivilligarbetet i Svenska kyrkan. Motionen avslogs mot bakgrund av vad Tillsyns- och uppdragsutskottet anförde i sitt betänkande TU 2013:3. Utskottet angav bl.a. följande.

Att det finns engagerade församlingsmedlemmar som på frivilligbasis gör insatser på olika områden är av grundläggande betydelse för Svenska kyrkans identitet. Vi är däremot betydligt mer tveksamma till värdet av sådant som kan få karaktär av påbud uppifrån när det gäller det som uppenbart måste växa fram och få sin näring i det egna lokala sammanhanget.

Inledningstexterna i kyrkoordningen

Kyrkoordningen innehåller två typer av texter. Förutom renodlade rättsregler finns det, till kyrkoordningen som helhet, till dess olika avdelningar och till vissa kapitel, korta teologiska inledningstexter i syfte att ge ett sammanhang och en bakgrund till de efterföljande bestämmelserna. Inledningstexterna tillkom med kyrkoordningen. I sin kyrkoordningsskrivelse (CsSkr 1999:3) framhöll Centralstyrelsen att kyrkoordningen borde utformas och tillämpas på ett sätt som överensstämmer med vad som gällde i samhället i övrigt. Allmänna principer för en demokratiskt uppbyggd rättslig reglering utifrån den givna grunden skulle därför gälla när kyrkoordningen utarbetades. Samtidigt borde, menade man, kyrkoordningen som helhet kunna byggas upp på ett sätt som något skiljde sig från statliga författningar. Centralstyrelsen menade vidare att det var av värde att det framgick direkt av kyrkoordningens utformning att kyrkorätten kombinerade teologi och juridik. Förslaget med inledningstexter avsåg att tydliggöra den teologiska reflektionens primära betydelse för kyrkoordningens innehåll och utformning. I inledningstexten till kyrkoordningen som helhet anges att när bestämmelserna tillämpas ska inledningarna fungera som teologiska motiveringar till bestämmelserna och de kan därmed bli av betydelse för tolkningen. Det är dock inte möjligt att enbart på grundval av vad som står i en inledningstext avgöra vad som gäller rättsligt eller pröva om någon har brutit mot kyrkans ordning. Den gällande ordningen finns i bestämmelserna.

Det tredje stycket i inledningstexten till andra avdelningen; *Församlingarna*, har följande lydelse.

O 2016:2

Församlingen har lokal självstyrelse men är samtidigt en del av ett stift och Svenska kyrkan som trossamfund. Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Den demokratiska organisationen och kyrkans ämbete eller vigningstjänst har gemensamt ansvar för att bedriva en verksamhet i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2013 beslutade att avslå fyra motioner 2013:1–4 i vilka det föreslogs att det skulle införas en förklaring av kyrkans grundläggande uppgift, närmare bestämt en förklarande text till varje aspekt av den grundläggande uppgiften. Organisationsutskottet tolkade motionärens förslag som att förslagen avsåg tillägg till inledningstext. Utskottet angav i sitt betänkande O 2013:3, med hänvisning till Läronämndens yttrande, att kyrkoordningens reglering av den grundläggande uppgiften medvetet är utformad för att ge tolkningsutrymme för lokal och regional tillämpning. Utskottet hänvisade vidare till Kyrkorättsutskottets yttrande och angav att det är viktigt att det tydligt framgår även av kyrkoordningen att den grundläggande uppgiften är en sammanhållen uppgift med fyra aspekter på kyrkans liv och uppdrag och att det inte går, vare sig praktiskt eller teoretiskt, att dra några skarpa gränser mellan dessa. Slutligen framhöll utskottet att inledningstexterna i kyrkoordningen tillkom genom ett gediget arbete i den teologiska expertgruppen och efter omfattande remittering och noggranna överväganden i kyrkostyrelsen och kyrkomötet. Utskottet menade att det var uteslutet att anta de föreslagna textförslagen utan motsvarande beredning och föreslog avslag på motionerna, vilket även blev kyrkomötets beslut.

Den grundläggande uppgiften

I såväl 4 § i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan som i 2 kap. 1 § och i inledningstexten till andra avdelningen i kyrkoordningen; *Församlingarna*, anges att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Den grundläggande uppgiften är skriven i singularis vilket tydliggör att det handlar om en uppgift som i sig består av fyra huvuddelar. Den teologiska expertgruppen anförde under utredningsarbetet att det vare sig praktiskt eller teoretiskt gick att dra några skarpa gränser mellan uppgifterna utan att det var fråga om olika överlappande aspekter på kyrkans liv och uppdrag. (SOU 1997:41 *Rättslig reglering* sidan 182)

Det första stycket i inledningstexten till andra avdelningen i kyrkoordningen; *Församlingarna*, har följande lydelse.

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Barnkonsekvensanalys

Enligt kyrkoordningen finns en särskild typ av analys som ska göras i beredningskedet av ärenden inför beslut, nämligen barnkonsekvensanalys. Sedan den 1 januari 2013 gäller krav på barnkonsekvensanalyser i beredningskedet av ärenden inför beslut på lokal- och regionalplanet och att barnens perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys ska beaktas i församlingsinstruktionens pastorala program. Bestämmelser om detta finns i kyrkoordningens 3 kap. 22 §, 7 kap. 11 § och 57 kap. 5 §. Vidare ska på nationell nivå en barnkonsekvensanalys göras inför beslut i kyrkostyrelsen enligt 12 kap. 3 § i kyrkoordningen samt instruktionen för kyrkostyrelsen.

Beslutet om att införa krav på barnkonsekvensanalyser fattades av 2012 års kyrkomöte, med bakgrund i ett par motioner från 2009 (motion 2009:9 och 2009:55). Motionärerna menade att genomförandet av barnkonsekvensanalyser inför beslut är viktigt, bl.a. eftersom Svenska kyrkans verksamhet ska genomsyras av barnkonventionens grundtankar. Kyrkomötet beslöt att bifalla merparten av motionärernas förslag, i enlighet med vad som framförts i Kyrkolivsutskottets betänkande 2009:6 och uppdrog därmed till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på en paragraf om barnkonsekvensanalys att införas i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen återkom till kyrkomötet 2012 och angav bl.a. följande i sin kyrkoordningsskrivelse KsSkr 2012:3, sidan 12.

Kyrkostyrelsen ser det som angeläget att barnkonsekvensanalyser blir en naturlig del i beredningen av ärenden som beslutas i Svenska kyrkan på dess olika nivåer. För att åstadkomma detta är det, som också framhålls av bland andra Svenska kyrkans unga, viktigt att kravet på barnkonsekvensanalys framgår av kyrkoordningen. I annat fall riskerar arbetet med barnkonsekvensanalyser att inte prioriteras i tillräckligt hög grad. Därför föreslår kyrkostyrelsen nu bestämmelser om genomförande av barnkonsekvensanalyser på alla nivåer inom kyrkan.

Kyrkomötet 2013 behandlade motion 2013:14 med förslag om att barnkonsekvensanalysen borde stärkas, t.ex. genom att en barnkonsekvensanalys borde finnas med vid utskottsbehandlingen i kyrkomötet. Kyrkomötet avsåg motionen efter förslag från Kyrkorättsutskottet; se betänkande Kr 2013:5. Även till årets kyrkomöte föreligger en motion med förslag om barnkonsekvensanalyser i kyrkomötets beredningsarbete, motion 2016:74. Det föreligger även en motion om införande av miljökonsekvensanalys, motion 2016:3.

Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*, sidan 18, aviserat att en utvärdering av det arbete som hittills gjorts med barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan ska påbörjas under perioden. De erfarenheter och lärdomar som analyserna bidragit till i stift och församling ska summeras och lyftas fram, i syfte att säkra och utveckla arbetet.

Utskottets överväganden

Motion 2016:11

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:11.

Utskottet anser att frågan om volontärers möjligheter till engagemang i Svenska kyrkan är angelägen och en framtidsfråga. Utskottet delar motionärens uppfattning om att volontärers delaktighet i kyrkans verksamhet handlar om mer än att minska kostnader och effektivisera verksamheten – det handlar om att manifesteras en

kyrkosyn. Det är enligt utskottets mening viktigt att kyrkan kontinuerligt arbetar för att finna och vidmakthålla former för att på bästa sätt ta till vara det engagemang som människor är beredda att bidra med i kyrkans verksamhet. Satsningar på att utbilda anställda i att leda ideella medarbetare kan, som utskottet ser det, vara en framgångsfaktor. Utskottet ser därför positivt på att just sådana satsningar har betonats när kyrkostyrelsen, som framgått ovan, lyft fram ideellt engagemang som ett viktigt område i skrivelsen *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* (KsSkr 2016:1).

När det gäller förslaget i motion 2016:11, om att göra ett tillägg i en av inledningstexterna i kyrkoordningen, menar dock utskottet att det inte är ett förslag som gynnar ideellt engagemang i praktiken. Ideellt engagemang måste växa fram och få sin näring i det egna lokala sammanhanget och är inte betjänt av sådant som kan uppfattas som påbud uppifrån. Både Läronämndens och Kyrkorättsutskottets yttrande talar med tydlighet för att motionen ska avslås. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2016:11 avslås.

Motion 2016:12

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:12.
--

Som utskottet framhållit i övervägandena ovan måste ideellt engagemang växa fram och få sin näring i det egna lokala sammanhanget. Volontärskap är inte betjänt av sådant som kan uppfattas som påbud uppifrån. Därmed inte sagt att det inte kan vara viktigt att i beredningsskedet reflektera över vilka konsekvenser ett beslut kan tänkas få för ideellt engagemang. Utskottet menar dock att detta inte ska formaliseras som ett obligatorium. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att kyrkostyrelsen inte ska ges något av de uppdrag som motionären föreslår i motion 2016:12. Utskottet föreslår därför att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 29 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:5y

Tillägg till kyrkoordningen avseende volontärskap

Läronämndens yttrande över motion 2016:11

I kyrkoordningen, Andra avdelningen, Inledning står det: ”Delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och ickevigda. Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.”

Motionen föreslår att den avslutande meningen ska lyda: ”Alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd på ett sådant sätt att volontärmedverkan befrämjas och eftersträvas.”

Läronämnden har tidigare yttrat sig över vikten av ökad delaktighet och innebörden av det allmänna prästadömet (Ln 2001:5y):

Dopet är den grundläggande vigningen till tjänst i kyrkan och ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag. Förtroendevalda, frivilliga medarbetare, anställda och de som vigs till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst skall fullgöra de speciella uppdrag som de anförtrotts i solidaritet med Svenska kyrkan och kyrkans tro, lära och bekännelse. Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet.

Läronämnden betonar att ideellt engagemang är väsentligt. Församlingens grundläggande uppgift utförs dock inte endast i det organiserade församlingsarbetet, utan framför allt i det kristna livet i vardagen. Därför innebär en förändring i enlighet med motionens förslag en begränsning av församlingens grundläggande uppgift.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:3y

**Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av
volontärskap**

Till Organisationsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över motion 2016:11.

I motionen föreslås att det i kyrkoordningen ska införas en ändring i inledningstexten till andra avdelningen. Ändringen innebär att alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd på ett sådant sätt att volontärmedverkan befrämjas och eftersträvas.

Av kyrkoordningens inledning framgår bl.a. följande:

Inledningarna innehåller inte några bestämmelser. Dessa återfinns endast i de efterföljande paragraferna. När bestämmelserna tillämpas ska inledningarna fungera som teologiska motiveringar till bestämmelserna och kan därmed bli av betydelse för tolkningen. Det är dock inte möjligt att enbart på grundval av vad som står i en inledningstext avgöra vad som gäller rättsligt eller pröva om någon har brutit mot kyrkans ordning. Den gällande ordningen finns i bestämmelserna.

Vid kyrkomötet 2011 konstaterade Kyrkorättsutskottet (Kr 2011:15y) att inledningstexternas prägel är teologisk. Kyrkorättsutskottet har också tidigare konstaterat (Kr 2013:6y) att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver och att en ändring ska ha möjlighet att stå sig över tid för att ge en kontinuitet i regelverket.

Kyrkorättsutskottet noterar att den i motionen föreslagna ändringen inte tidigare har varit föremål för utredning, remissbehandling eller annan liknande granskning. Det är därför svårt att fullt ut överblicka och bedöma förslagets kyrkorättsliga konsekvenser.

Mot bakgrund av vad som nu anförts finner Kyrkorättsutskottet att den föreslagna ändringen inte kan anses vara så beredd som dess beskaffenhet kräver.

Utan att en mer omfattande beredning görs, avstyrker Kyrkorättsutskottet att förslaget i motion 2016:11 införs i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

O 2016:2
Bilaga 2

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2016:3

Strukturförändringsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas fyra motioner som på olika sätt knyter an till förändringar som skett av strukturen på lokal nivå, främst avseende den strukturereform som trädde i kraft den 1 januari 2014. Utskottet konstaterar att liknande motioner behandlades av kyrkomötet så sent som förra året. Mot bakgrund av de ställningstaganden som då redovisades och särskilt mot bakgrund av pågående utredningar hos kyrkostyrelsen, föreslår utskottet att samtliga motioner avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:16.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:21.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:66.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:75, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:75, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2016:16 av Karl-Gunnar Svensson, Kyrkoordningen och mellanchefer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma kyrkoordningen så att den bättre stämmer in i den nya strukturen i svenska kyrkan vad gäller mellanchefer.

Motion 2016:21 av Berth Löndahl, Utvärdering av strukturutredningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att utvärdera konsekvenserna av strukturutredningens genomförande.

Motion 2016:66 av Elsa Christersson, Förstärkning av församlingsrådets ställning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att redan nu titta på hur instruktionen för församlingsråden kan förtydligas och ge råden en klar roll i församlingsarbetet. Detta kan ske samtidigt med att resultatet av uppföljningen redovisas.

Motion 2016:75 av Inga Alm, Främja, inte motarbete, församlingarnas uppgift

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upplysa stiftet om att bedriva ett främjandearbete för församlingslivet i enlighet med kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i sin tillsyn över stiftet kräva utvärderingar av genomförda sammanslagningar av församlingar.

Bakgrund

Strukturförändringen 2014

De förändringar i Svenska kyrkans struktur som trädde i kraft den 1 januari 2014 tog sin början i ett beslut av 2007 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen fick i uppdrag ”att tillsätta en utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans lokala nivå: pastoralt, administrativt och ekonomiskt”. Det övergripande syftet med utredningsarbetet var att skapa bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. Som tillägg, men också som förtydligande, fanns följande mål:

- ◆ ge förutsättningar för bred delaktighet, ansvarstagande och gemenskap
- ◆ bidra till tydlig ansvarsfördelning
- ◆ bidra till långsiktig ekonomisk bärkraft
- ◆ ge förutsättningar för en god arbetsmiljö

Utredningen, som hade antagit namnet *Strukturutredningen*, lämnade sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) till kyrkostyrelsen i början av 2011.

Kyrkostyrelsen presenterade därefter, med anledning av betänkandet och ett omfattande remissförfarande, sina förslag till kyrkomötet 2012, genom skrivelsen *Strukturfrågor* (KsSkr 2012:5). Skrivelsen behandlades, tillsammans med tolv motioner, av Organisationsutskottet genom betänkandet *Strukturfrågor* (O 2012:2). Kyrkomötet beslutade att anta utskottets förslag vilket i korthet inneburit följande för strukturen på Svenska kyrkans lokala nivå.

1. På den lokala nivån finns församlingar med kyrkofullmäktige som beslutande organ och kyrkoråd som verkställande organ. Alternativt kan församlingar tillsammans bilda ett pastorat som då har kyrkofullmäktige som beslutande och kyrkoråd som verkställande organ.
2. Församlingar som ingår i ett pastorat har församlingsråd som styrelse, vilket utses av kyrkofullmäktige. Valbarheten till församlingsråden gäller hela pastoratet.
3. Församlingar som ingår i ett pastorat har en gemensam församlingsinstruktion.
4. Det finns inte längre några flerpastoratssamfälligheter. De flerpastoratssamfälligheter som fanns den 1 januari 2014 blev då pastorat. Göteborgs kyrkliga samfällighet får dock finnas kvar under en övergångsperiod.
5. Stiftens tillsyn har förtydligats med innebörden att den omfattar även förvaltningen i församlingar och pastorat.

För en utförligare redovisning av strukturförändringens innebörd, se betänkandet *Strukturfrågor* (O 2012:2). I betänkandet *Några frågor om församlingsråd och strukturreformen*, (O 2015:11), finns också en närmare genomgång av bl.a. församlingens uppdrag och fördelningen av uppgifter mellan kyrkoråd och församlingsråd. Det kan tilläggas att det inte föreligger någon generell, kyrkoordningsreglerad, instruktion för församlingsråd. Däremot ska det av den gemensamma församlingsinstruktionen för församlingar som ingår i ett pastorat framgå hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelad mellan församlingarna och pastoratet (57 kap. 5 § andra stycket i kyrkoordningen).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Redan till kyrkomötet 2014 motionerades det med anledning av den strukturförändring som trätt i kraft vid årsskiftet. Kyrkomötet avslog, på Organisationsutskottets förslag, motion 2014:43 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle ges

i uppdrag att på nytt reflektera över begreppet församling. Organisationsutskottet menade att motionens förslag i praktiken skulle innebära att kyrkostyrelsen skulle behöva utvärdera de strukturreformer som trätt i kraft vid årsskiftet, vilket utskottet ansåg vara för tidigt (O 2014:13).

Kyrkomötet 2015 behandlade fem motioner som på olika sätt berörde ett behov av utvärderingar av strukturreformen. Motionerna bereddes av Organisationsutskottet genom betänkandet *Några frågor om församlingsråd och strukturreformen*, (O 2015:11).

I motion 2015:5 hade motionärerna föreslagit att kyrkostyrelsen skulle ges ett uppdrag att tillsätta en utredning för utvärdering av pastoratsreformen, bl.a. avseende maktfördelning och den dubbla ansvarslinjen. Utskottet konstaterade att den genomgripande strukturreformen hade varit i kraft mindre än två år och att många församlingar och stift fortfarande befann sig i en orienteringsfas. Utskottet var därför inte berett att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som efterfrågades, men menade däremot att det var angeläget att kyrkostyrelsen fann andra former för att följa strukturreformens konsekvenser.

I motion 2015:60 hade motionärerna föreslagit ett uppdrag till kyrkostyrelsen att förbereda utvärderingen av församlingsrådets funktion genom en grundlig kartläggning av dess arbetsformer och innehållet i arbetet. Utskottet menade att en framtida utvärdering bör omfatta strukturreformen i dess helhet och att det därför inte var lämpligt att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag. Utskottet upprepade dock sin uppfattning om att det var viktigt att kyrkan hittar former för att på ett sammanhållet sätt följa de förändringsprocesser som påbörjats i strukturreformens eller andra organisationsförändringars spår. Med anledning av de nu nämnda motionerna föreslog utskottet det ovan nämnda uppdraget, vilket alltså också blev kyrkomötets beslut.

När det gäller församlingsrådets uppgifter (motionerna 2015:46, 2015:48 och 2015:107) konstaterade utskottet att det finns en medveten öppenhet i regleringen. Utskottet angav att denna öppenhet i grund och botten är av godo och rent av nödvändig för den flexibilitet som efterfrågades inför reformen. Samtidigt angav utskottet att det var medvetet om att denna öppenhet på flera håll inneburit upplevelser av otydlighet och frustration. Utskottet menade att det i första hand är stiftens ansvar att möta dessa frågeställningar och att stiftet genom råd, stöd och utbildning kan stärka församlingsråden. Utskottet angav att det förutsatte att stiftet ger dessa frågor prioritet. Dessutom menade utskottet att ytterligare tydlighet och klarhet borde kunna vinnas genom arbetet med och fastställandet av församlingsinstruktionen.

I enlighet med utskottets förslag avskrev kyrkomötet samtliga motioner, men gav med anledning av ett par av dem, ett uppdrag till kyrkostyrelsen om att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden. I kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015* finns i bilaga 2 en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. De åtgärder som anges med anledning av detta uppdrag är följande:

Under våren 2016 har frågan beretts genom en analys av befintliga data, befintliga återkommande enkäter, pågående forskningsprojekt inom närliggande områden och den studie Linköpings stift låtit göra av stiftets strukturförändringar. Under hösten kommer ett antal frågor om församlingsråden och strukturförändringar att vara inkluderade i den årligen återkommande enkäten "Kyrkbussen". Syftet är att finna lämplig metod och form för att följa strukturförändringar och församlingsråd. Målet är att under 2016 presentera ett förslag för det fortsatta

långsiktiga arbetet och uppdraget beräknas kunna slutrapporteras till kyrkomötet 2017. Skrivelsen är inte slutbehandlad.

”Mellanchefer”

Bestämmelser om befattningar för en församling finns i 34 kap. 1 § i kyrkoordningen. Avseende präster ska det enligt bestämmelsen finnas en kyrkoherde och minst det antal övriga präster (komministrar) som stiftsstyrelsen bestämmer. Gällande pastorat ska det av församlingsinstruktionen framgå hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt stiftsstyrelsens beslut i huvudsak ska disponeras (57 kap. 5 § andra stycket i kyrkoordningen).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2013 behandlade fyra motioner med förslag avseende benämningen på befattningar som komminister med arbetsledande uppgifter. I tre av motionerna, motion 2013:63, 2013:91 och 2013:97, pekade motionärerna på att det förekommer en stor och ökande mängd tjänstetitlar på de befattningar som med kyrkoordningens terminologi är befattningar som komminister. Det är framförallt fråga om olika benämningar på komministrar som har arbetsledaruppgifter. Motionärerna noterade att de omstruktureringar som sker på lokal nivå inom Svenska kyrkan medför att andra präster än kyrkoherdar i större utsträckning får uppdrag att vara arbetsledare. I motion 2013:42 togs utgångspunkten i de strukturförändringar som skulle träda i kraft den 1 januari 2014. Det angavs att ett relativt stort antal flerpastoratskommunigheter med många befattningar som kyrkoherde blir pastorat med enbart en kyrkoherde. Detta angavs i sin tur leda till att kyrkoherdebefattningar i stor utsträckning ersätts av befattningar som komminister med arbetsledande uppgifter och särskilt pastoralt ansvar för en församling. I motionen föreslogs att sådana befattningar skulle ges benämningen församlingsherde. Motionerna bereddes av Tillsyns- och uppdragsutskottet genom betänkandet *Benämning på befattningar som präst* (TU 2013:8) som, i likhet med vad Kyrkorättsutskottet yttrat, konstaterade att det fanns ett behov av enhetliga benämningar för befattningar inom kyrkan. Tillsyns- och uppdragsutskottet ansåg dock, att detta inte behövde regleras i kyrkoordningen. Kyrkomötet avsåg tre av motionerna, men biföll motion 2013:63 och gav därmed kyrkostyrelsen i uppdrag att fatta beslut om vilka prästerliga tjänstetitlar som bör användas. I kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015* finns i bilaga 2 en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. De åtgärder som anges med anledning av detta uppdrag är följande:

Uppdraget relaterar till genomförda strukturförändringar i Svenska kyrkan från den 1 januari 2014. Kyrkostyrelsens uppdrag att fatta beslut om vilka benämningar på befattningar som bör användas kommer att behöva ta hänsyn till att det redan finns en omfattande nomenklatur som är lokalt anpassad och således inte enhetlig.

Kyrkostyrelsen utgår från nuvarande kyrkoordningsreglering, tidigare genomfört arbete och beslut som relaterar nära till frågan om befattningsbenämningar. Kyrkostyrelsen har genomfört en kartläggning av existerande benämningar och därmed sammanhängande organisation av pastorat och församlingar. Uppdraget beräknas kunna slutföras 2016.

Utöver det ovan redovisade kyrkomötesuppdraget finns ytterligare ett från 2013 års kyrkomöte som berör ”mellanchefer”, nämligen uppdraget till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till kyrkomötet om sådan ändring i kyrkoordningen att till

de befattningsinnehavare, som ska ha ”förklarat sig beredda att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till ett uppdrag inom kyrkans vignings-tjänst oavsett deras kön” (34 kap. 9 § i kyrkoordningen), även ska höra arbetsledande komministrar och arbetsledande diakoner. (KmSkr 2013:6) Uppdraget har bedömts avhängigt uppdraget *Benämning på befattning som präst* och bedöms kunna redovisas till 2017 års kyrkomöte. (KsSkr 2016:2, s. 46)

Sammanläggningar av församlingar

I betänkandet *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) lämnas en ingående redogörelse över framväxten av Svenska kyrkans lokala organisation och struktur, från medeltiden och framåt. Det framgår bl.a. att under 1900-talets 100 år minskade antalet församlingar i Svenska kyrkan med 0,6 procent, från 2 533 till 2 517. Redan under 2000-talets tio första år minskade dock antalet församlingar dramatiskt, med 40,3 procent, från 2 517 till 1 467. Den första januari 2016 fanns 1 361 församlingar i Svenska kyrkan och 259 pastorat.

I Strukturutredningens (SKU 2011:2) uppdrag låg att göra en inventering av det utvärderingsmaterial som ett antal stift låtit ta fram över 2000-talets indelningsändringar. Med utgångspunkt i befintligt material skulle utredningen överväga behovet av en samlad utvärdering av strukturförändringarna under 2000-talet ur olika aspekter. Till det som särskilt borde uppmärksammas hörde dels genomförandet av strukturförändringar och deras betydelse för demokrati och delaktighet, dels strukturförändringarnas betydelse för gudstjänst- och församlingstliv och dels strukturförändringarnas betydelse för ekonomi och administration. I strukturutredningens bilagedel finns som bilaga 2 en sammanställning av utvärderingsmaterialet.

Utifrån tillgängligt material fann Strukturutredningen det inte nödvändigt att göra ett motsvarande arbete. Som sammanfattande slutsats angav utredningen följande.

För vårt arbete med Svenska kyrkans struktur på lokal nivå finns inte några entydiga resultat från de omfattande indelningsändringarna av det slaget att de kan läggas som en grund för våra förslag. Att indelningsändringar i sig inte synes spela någon avgörande roll för utvecklingen av församlings- och gudstjänstliv kan ändå vara ett viktigt resultat. (SKU 2011:2 s. 170 ff.)

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2015 behandlade en motion, 2015:70, med förslag om att kyrkostyrelsen i samråd med stiftet skulle åläggas att göra en utvärdering av de sammanläggningar av församlingar och pastorat som skett sedan år 2000. Motionen bereddes av Organisationsutskottet i betänkandet O 2015:8. Utskottet angav bl.a. följande.

Utskottet menar att en samlad utvärdering av gjorda sammanläggningar bör genomföras tillsammans med en utvärdering av genomförda delningar. Utskottets uppfattning är att det ser mycket olika ut runt om i stiftet, inte minst gällande förekomsten av utvärderingar på stiftsnivå av indelningsändringar. Eftersom ändringar i indelningen alltid medför faktiska förändringar i de församlingar och pastorat som berörs, är det enligt utskottets mening mycket viktigt att stiftet i sin tillsyns- och främjanderoll utvärderar och analyserar vad gjorda förändringar inneburit. Inte minst är tillsyn gällande de anställdas arbetsmiljö och de

förtroendevaldas roll samt församlingarnas upplevelser av gjorda förändringar viktig.

Utskottet menade sammanfattningsvis att det var för tidigt att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som motionären efterfrågade. Detta mot bakgrund av att det inom många stift fortfarande pågår ändringsprocesser rörande indelningen och att dessa nyligen initierats. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Frågan om församlingssammanläggningar behandlades också av kyrkomötet 2010 (O 2010:4, motion 2010:54). Motionärerna föreslog att en stiftsstyrelsens beslut i ett indelningsärende skulle kunna bli föremål för överklagande, men kyrkomötet avslag motionen. Utskottet anförde bl.a. följande.

Utskottet delar därmed den uppfattning som framfördes redan under utredningsarbetet av utredningen Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv (SKU 1998:4) nämligen ”att det utifrån stiftens roll i indelningsarbetet är naturligt att stiftsstyrelsens ansvar inte ska begränsas genom att den nationella nivån förbehåller sig rätten att formulera andra strategier för det lokala indelningsarbetet än de som stiftet utarbetat”. En möjlighet att få ett av stiftet fattat beslut i ett indelningsärende överprövat i sak skulle därför komma att strida mot denna grundsyn. Det faktum att ett indelningsbeslut dock kan överprövas i den ordning som gäller för beslutsprövning är enligt utskottet en tillräcklig garanti för att tillgodose rättssäkerhetens intressen.

Stiftens främjande enligt kyrkoordningen

Enligt 6 kap. 1 § i kyrkoordningen är stiftets grundläggande uppgift att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. Enligt 4 § första stycket samma kapitel, ska stiftet främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar och pastorat och ha tillsyn över förvaltningen.

Av 10 kap. 3 § första punkten i kyrkoordningen framgår att kyrkostyrelsen ska stödja stiftens arbete för utveckling av församlingarnas liv. Det hör dock inte till kyrkostyrelsens uppgifter att utöva tillsyn över hur stiftet utför sin grundläggande uppgift.

Utskottets överväganden

Motion 2016:16 Kyrkoordningen och mellanchefer

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:16.

Utskottet konstaterar att det som ovan nämnts pågår en utredning med anledning av kyrkomötesuppdraget från 2013, vilket har sin grund i betänkandet *Benämning på befattningar som präst* (TU 2013:8). Kyrkostyrelsen har angivit att uppdraget relaterar till genomförda strukturförändringar och att uppdraget om att fatta beslut om vilka benämningar på befattningar som bör användas kommer att behöva ta hänsyn till att det redan finns en omfattande nomenklatur som är lokalt anpassad och således inte enhetlig. Det framgår också att kyrkostyrelsen genomfört en kartläggning av existerande benämningar och därmed sammanhängande organisation av pastorat och församlingar.

Enligt utskottets mening har den pågående utredningen om prästerliga tjänstetitlar och det av motionären i motion 2016:16 efterfrågade uppdraget beröringspunkter. Det torde i båda fall handla om att reflektera kring innehållet i specifika tjänster mot bakgrund av gjorda strukturförändringar. Resultatet av den pågående utredningen bör därför avvaktas innan ytterligare uppdrag i frågan ges till kyrkostyrelsen. Mot bakgrund av det ovan sagda är inte utskottet berett att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag som motionären efterfrågar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Motion 2016:21 Utvärdering av strukturutredningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:21.

I sitt betänkande *Några frågor om församlingsråd och strukturreformen* från förra året framhöll utskottet att kyrkomötets strukturbeslut från 2012 tveklöst är ett sådant beslut som behöver följas och reflekteras över (O 2015:11). Utskottet menade dock att tillsättandet av en utredning för utvärdering av pastoratsreformen inte var rätt väg att gå, bl.a. mot bakgrund av den korta tid som gått sedan den genomgripande strukturförändringens ikraftträdande. Istället föreslog utskottet att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att initiera ett arbete för att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Enligt utskottets mening gör sig de resonemang som fördes fram av utskottet i frågan förra året alltjämt gällande. Det innebär att utskottet inte anser det lämpligt att tillsätta en utredning för utvärdering av strukturreformen. Härtill ska läggas att det redan pågår ett arbete med att följa hur strukturreformen gestaltar sig. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att motion 2016:21 avslås.

Motion 2016:66 Förstärkning av församlingsrådets ställning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:66.

Utskottet konstaterar att frågan om församlingsrådets ställning och uppgifter diskuterades ingående under kyrkomötet 2015. I flera motioner som dock avslogs av kyrkomötet, efterlystes förtydliganden kring församlingsrådets uppgifter. Som framgått ovan menade utskottet att den öppenhet som finns kring församlingsrådets uppgifter i grunden är av godo och nödvändig för den flexibilitet som efterfrågades inför reformen. Utskottet menade samtidigt att det är viktigt att ta frustration och oro kring otydligheter beträffande församlingsråden på allvar, inte minst för att värna det lokala engagemanget.

Vid sin behandling av motion 2016:66 kan utskottet nu konstatera att de ställningstaganden som redovisades i frågan förra året (O 2015:11) alltjämt gör sig gällande. Utskottet menar att många av de utmaningar som finns för kyrkan gällande församlingsråden är av pedagogisk och utbildningsmässig art och att det, precis som utskottet påpekade förra året, i första hand är stiftens ansvar att möta dessa utmaningar. Det kan t.ex. handla om att ta fram och sprida pedagogiskt material om församlingsrådets uppgifter. Sådant material finns att tillgå, bl.a. hos Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Härutöver menar utskottet att resultatet av det uppdrag som kyrkostyrelsen arbetar med, gällande att följa hur strukturreformen gestaltar sig, med särskilt fokus på församlingsråden, måste avvaktas innan ytterligare uppdrag ges till kyrkostyrelsen i frågan. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att motion 2016:66 avslås.

Motion 2016:75 Främja, inte motarbeta, församlingarnas uppgift

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:75.

Utskottet konstaterar att det uttryckligen anges i kyrkoordningen att främjande av församlingslivet hör till stiftens grundläggande uppgift. Utskottet anser inte att detta är något som stiftens behöver upplysas om av kyrkostyrelsen på det sätt som motionären efterfrågar. Utskottet menar därför att punkten 1 i motionen ska avslås. När det gäller punkten 2 i motionen vill utskottet framhålla att det inte hör till kyrkostyrelsens uppgifter att utöva tillsyn över hur stiftens utför sin grundläggande uppgift. Ett sådant uppdrag som motionären efterfrågar ska därför inte ges till kyrkostyrelsen. Utskottet menar sammantaget att motion 2016:75 ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:4

Brist på kyrkoherdar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:28 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att dels ta fram en handlingsplan för att lösa bristen på kyrkoherdar och dels ta fram regler för hur pastorat/församling ska ledas om kyrkoherde saknas. Enligt utskottets uppfattning går det inte att säga att det generellt råder brist på kyrkoherdar. Vidare konstaterar utskottet att det är stiftens ansvar att hantera frågor om rekrytering av kyrkoherdar. Utskottet menar vidare att den reglering kring vad som ska gälla då ordinarie kyrkoherde saknas som redan finns i kyrkoordningen är tillräcklig. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:28, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:28, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:28 av Mats Nilsson, Brist på kyrkoherdar

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handlingsplan för att lösa bristen på kyrkoherdar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram regler hur pastorat/församling ska ledas om kyrkoherde saknas.

Bakgrund

Rekrytering av kyrkoherdar

Av 34 kap. 9 § i kyrkoordningen framgår de särskilda behörighetskrav som gäller för att kunna anställas som domprost eller kyrkoherde eller på ett vikariat över-skridande tre månader på en sådan befattning.

För det första krävs att den sökande vid ansökningstidens utgång ska ha varit anställd som präst i Svenska kyrkan i mer än tre år.

Det andra kravet avser att den sökande ska ha genomgått den kyrkoherdeutbildning som fastställts av kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen har genom sitt beslut (SvKB 2008:3) om behörighetsgivande utbildning för blivande kyrkoherdar i Svenska kyrkan fastställt en utbildningsplan som omfattar 15 högskolepoäng motsvarande tio veckors heltidsstudier. Av utbildningsplanen framgår att man ska ha varit anställd som präst i Svenska kyrkan i två år för att vara behörig att antas till utbildningen.

Vidare ska man enligt det tredje kravet uppfylla de villkor för befattningen som domkapitlet kan ha beslutat enligt 34 kap. 11 §. Enligt sistnämnda bestämmelse kan domkapitlet besluta om särskilda villkor för att någon ska kunna anställas på en viss befattning som kyrkoherde, komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt. Bakgrunden till bestämmelsen i 11 § är att vissa tjänster har behov av specialkompetens, t.ex. befattningar som sjukhuspräst, präst för verksamhet på teckenspråk, finska eller annat språk eller som präst i en samarbetsförsamling.

Det fjärde kravet är att den sökande ska ha förklarat sig behörig att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra vigda, oavsett deras kön.

Domkapitlet får medge undantag från de två första kraven om det finns särskilda skäl. Beträffande första kravet har Överklagandenämnden i ett beslut 2000 konstaterat att regeringen i sin tidigare prövning av den motsvarande föreskriften varit mycket restriktiv och under en lång följd av år inte medgett något undantag från kravet på tre års tjänstgöringstid. Man konstaterade också att Centralstyrelsen i sin kyrkoordningsskrivelse angett att bestämmelsen i 34 kap. 11 § i stort sett skulle motsvara tidigare bestämmelser (ÖN 2/2000). När det gäller undantag från kravet på att ha genomgått den behörighetsgivande utbildningen angavs i det utredningsarbete som föregick bestämmelsen att skäl för undantag kan vara att den sökande har lång erfarenhet från tidigare tjänst som kyrkoherde eller har genomgått annan chefs- eller ledarskapsutbildning som till omfång och innehåll kan anses motsvara den av kyrkostyrelsen fastställda.

Det är domkapitlet som prövar behörigheten för den som söker en befattning som domprost eller kyrkoherde. Detta anges inte direkt i 34 kap. 9 § men framgår indirekt av andra bestämmelser i kyrkoordningen.

Ledning av församling om kyrkoherde saknas

Av 2 kap. 9 § i kyrkoordningen framgår att kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat. Av 34 kap. 1 § framgår att det för varje församling ska finnas en person som är anställd för att vara kyrkoherde.

I kyrkoordningens femte kapitel finns närmare bestämmelser om kyrkoherden. I 5 kap. 2 § sägs bland annat att kyrkoherden gemensamt med kyrkorådet har ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och att kyrkoherden har ansvar för tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

För att det alltid ska finnas någon som fullgör uppdraget som kyrkoherde anges i 5 kap. 3 §, första stycket, att uppdraget som kyrkoherde utövas av den som är anställd eller vikarierar som kyrkoherde i församlingen eller pastoratet.

Av 5 kap. 4 § framgår att det är kyrkoherden som beslutar i vilken turordning övriga präster i församlingen eller pastoratet ska träda in som vikarierande kyrkoherde när det är fråga om vikariat om högst tre månader. Detta möjliggör för kyrkoherden att bland församlingens/pastoratets komministrar utse en vikarie för kortare tidsperioder såsom semester m.m. I en sådan turordning får också tas in andra präster som enligt kyrkorådets beslut får anlitas som vikarierande kyrkoherde. Tidigare gällde att det i församlingsinstruktionen skulle anges vilka präster som kunde anlitas som vikarierande kyrkoherde. Efter beslut av 2009 års kyrkomöte ska detta inte längre finnas med i församlingsinstruktionen (KsSkr 2009:5, O 2009:1, KmSkr 2009:2). I stället ska kyrkorådet besluta vilka präster som får anlitas. Om kyrkorådet har fattat ett sådant beslut får även dessa präster tas med i den turordning som kyrkoherden har att besluta om. Ett samarbete med berörda kyrkoherdar i de

församlingar och pastorat som vikarier kan hämtas från är naturligtvis en förutsättning för att detta ska fungera.

Den turordning som ska finnas enligt 5 kap. 4 §, första stycket får till följd att en viss person med automatik inträder som vikarierande kyrkoherde. Något särskilt beslut i enskilda fall ska inte fattas.

Av 34 kap. 9 § framgår motsatsvis att de särskilda behörighetskraven för att anställas som kyrkoherde inte gäller för vikariat om högst tre månader. För en vikarie som träder in enligt turordningen gäller därmed endast det allmänna behörighetskravet för att utöva uppdraget som präst.

Den som är vikarierande kyrkoherde går automatiskt in i den ordinarie kyrkoherdens samtliga funktioner och blir därmed även ledamot i kyrkorådet under vikariatstiden. För en korttidsvikarierande domprost gäller dock att denne inte fullgör domprostens stiftsrelaterade uppgifter.

När det gäller vikariat som överstiger tre månader är det, enligt 5 kap. 4 §, tredje stycket, kyrkorådet som utser vikarie. För att kunna anställas på ett sådant vikariat måste vederbörande uppfylla de särskilda villkor som enligt 34 kap. 9 § gäller för att inneha en befattning som kyrkoherde.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:28.

När det först gäller frågan om handlingsplan för att lösa bristen på kyrkoherdar konstaterar utskottet att det inte går att säga att det generellt råder brist på kyrkoherdar över hela landet. Skillnaderna är stora såväl mellan stiftet som inom enskilda stift. På somliga platser är det svårt att rekrytera kyrkoherdar medan man på andra håll inte upplever samma svårigheter. På ytterligare andra håll har man överlag svårt att rekrytera personal.

Enligt utskottets mening är frågor om ledarskapsförsörjning i allmänhet och frågan om rekrytering av kyrkoherdar i synnerhet mycket viktiga. Dessa frågor är dock stiftens ansvar. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att föreslå bifall till motionens första punkt.

När det gäller motionens andra punkt menar utskottet att det redan finns en tydlig reglering i kyrkoordningen. Enligt utskottets uppfattning finns det inte behov av ytterligare reglering.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

O 2016:4

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:5

Kyrkans närvaro vid större institutioner och organisationer

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:72 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att dels redovisa församlingars närvaro och aktivitet vid större institutioner och organisationer och dels bereda och budgetera för ett högre bidrag till stiftens som avser att församlingar kan utöva kyrkliga tjänster vid större institutioner och organisationer. Utskottet konstaterar att det redan gjorts en inventering av Svenska kyrkans arbete hos samhällsaktörer. Utskottet menar vidare att denna typ av verksamhet utgör en naturlig del av församlingsarbetet som ska finansieras genom kyrkoavgiften. Utskottet konstaterar också att stiftsbidragen av hävd inte är ändamålsbestämda utan att varje stift fritt disponerar dessa medel. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:72, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:72, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:72 av Sten Elmberg, Underlag för kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att redovisa församlingars närvaro och aktivitet vid större institutioner och organisationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bereda och budgetera för ett högre bidrag till stiftens som avser att församlingar kan utöva kyrkliga tjänster vid större institutioner och organisationer.

Bakgrund

Redovisning av församlingars närvaro och aktivitet vid större institutioner och organisationer

Lokaliseringsprincipen

I 2 kap. 1 §, andra stycket, första meningen i kyrkoordningen anges att församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Detta är ett uttryck för den s.k. lokaliseringsprincipen. Lokaliseringsprincipen knyter an till vistelsebegreppet. Församlingen har ansvar, inte bara för sina medlemmar, utan för alla som vistas, för längre eller kortare tid, i församlingen, oberoende av bostadsort och kyrkotillhörighet. Det kan t.ex. handla om personer som pendlar in för arbete på

någon arbetsplats eller går i skola inom församlingen, om människor som är intagna på sjukhus eller annan institution, flyktingar på en förläggning eller bara som turister vistas tillfälligt i församlingen. Det är församlingen som beslutar om vilken kyrklig verksamhet som ska bedrivas såväl i relation till de egna medlemmarna som i relation till andra som vistas i församlingen. Församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten motsvaras inte av någon rätt för dem som vistas tillfälligt i församlingen att kräva att församlingen tillhandahåller dem sina tjänster.

Tidigare kyrkomötesbehandling

2010 beslutade kyrkomötet, genom bifall till motion 2010:69, att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en inventering av Svenska kyrkans "närvaroarbete" hos samhällsaktörer, i arbetslivet och på institutioner.

En förstudie genomfördes 2011 i samarbete med bland andra arbetsgruppen för kyrka och arbetsliv i samverkan. Med ambitionen att ta fram ett material som stimulerade fler att utvidga församlingens närvaro på arenor som inte utgör kyrkans egna, genomfördes därefter en studie i tio församlingar som bedriver samverkan med andra samhällsaktörer. Bland annat studerades kyrkans samverkan med bland andra polisen, sjukvårdsupplysningen, räddningstjänsten och kriminalvården inom ramen för Trygghetens hus i Östersund, kyrkan på Tunadals sågverk i Sundsvall och kyrkans samverkan med hemsjukvården i Uddevalla. Studien utgjorde inte en total inventering utan en mindre studie av ett antal exempel på arbetsuppgifter som kyrkans anställda och ideella medarbetare utför på andra arenor än den traditionellt egna. Den genomfördes genom observationer och intervjuer, inte minst med företrädare för de organisationer Svenska kyrkan samverkar med. Insikterna från studien finns presenterat i det digitala materialet *På andra arenor – ögonblicksbilder av Svenska kyrkans närvaro bland andra samhällsaktörer*. I materialets sammanfattande indelning anför:

I studiens resultat framkommer vikten av ett tydligt mandat från kyrkoråd och chefer för att verksamheten ska få en naturlig och prioriterad plats i församlingens arbete. När verksamheten är territoriellt gränsöverskridande är ett sådant mandat inte självklart. I de exempel som presenteras är Svenska kyrkans närvaro mycket uppskattad, men det verkar krävas en specifik typ av social kompetens och flexibilitet hos medarbetaren för att nå dit. Det framkommer också att det i många fall inte krävs särskilt stora personella resurser för att nå ett lyckat resultat. Likaså är det inte ovanligt att alla delar av församlingens grundläggande uppgift kan vara aktuella när Svenska kyrkan närvarar på andra arenor.

Stiftsbidrag

Enligt 44 kap. 16 § i kyrkoordningen kan stiftens få medel för sin verksamhet, s.k. stiftsbidrag. Tidigare fanns en uppdelning på dels stiftsbidrag som avsåg stiftens kostnader för sin egen verksamhet och dels strukturbidrag som avsåg stiftens kostnader för särskilda bidrag som stiftsstyrelsen skulle fördela mellan församlingarna för särskilda behov. Genom ett beslut av 2003 års kyrkomöte avskaffades denna uppdelning och stiftens får nu endast bidrag i en form, stiftsbidrag. Det är stiftet självt som fritt förfogar över medlens användning.

Kyrkomötet har vid två tillfällen beslutat om s.k. riktat församlingsbidrag. Detta är pengar som delas ut till stiftens för att användas för särskilda, av kyrkomötet angivna, ändamål. Medlen ingår inte i stiftsbidraget eller i utjämningsystemet. 2009

beslutade kyrkomötet om ett riktat församlingsbidrag (RFb) om 100 miljoner kronor årligen destinerat till församlingar för att under åren 2011 och 2012 användas till åtgärder som skulle leda till ökad samverkan mellan församlingar i syfte att uppnå bestående förändringar och verksamhetseffektiviseringar. Beloppet avsattes proportionerligt till stiftens utifrån antalet kyrkotillhöriga i varje stift. Respektive stift ansvarade för att fördela bidraget utifrån de behov stiftet bedömde fanns och de kriterier stiftet definierade samt för att rekvirera medel åt församlingarna från den nationella nivån. 2013 fattade kyrkomötet beslut att, med anledning av att 119 miljoner kronor enligt årsbokslutet 2012 översteg 125 procent av målkapitalet, ett riktat församlingsbidrag om 100 miljoner kronor år 2014 skulle destineras via stiftens till pastorat och till församlingar som inte ingår i pastorat, att användas för församlingens grundläggande uppgift med särskilt fokus på barn och unga. Beloppet avsattes proportionerligt, utifrån antalet kyrkotillhöriga per den 1 januari 2013.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:72.

Utskottet vill inledningsvis understryka betydelsen av det arbete som i många församlingar och pastorat bedrivs hos andra samhällsaktörer, såväl organisationer som institutioner. Det finns många goda exempel på sådant kyrkligt arbete runt om i landet. Några sådana exempel framgår av den inventering av Svenska kyrkans ”närvaroarbeta” hos samhällsaktörer, i arbetslivet och på institutioner som presenteras i det digitala materialet *På andra arenor – ögonblicksbilder av Svenska kyrkans närvaro bland andra samhällsaktörer*. Då denna inventering redan gjorts är utskottet inte berett att föreslå kyrkomötet att uppdraga till kyrkostyrelsen att göra någon ytterligare redovisning av församlingarnas närvaro vid institutioner och andra samhällsorganisationer.

Det primära ansvaret för utformningen av den kyrkliga verksamheten ligger på församlingar och pastorat. Det är, som framhållits ovan, församlingen som bedömer vilken kyrklig verksamhet som ska bedrivas såväl i relation till de egna medlemmarna som i relation till andra som vistas i församlingen. Det är också församlingen, eller om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet som har att besluta om tilldelning av medel för verksamheten. Den kyrkliga verksamheten på institutioner och organisationer utgör en naturlig del av många församlingars arbete och bör finansieras genom kyrkoavgiften. Vidare konstaterar utskottet att stiftsbidragen av hävd inte öronmärkts för särskilda ändamål utan att det står varje stift fritt att använda medlen efter det stiftets behov och prioriteringar. Utskottet är därför inte berett att, som motionären önskar, uppdraga åt kyrkostyrelsen att bereda och budgetera för ett högre bidrag till stiftens som avser att församlingar kan utöva kyrkliga tjänster vid större institutioner och organisationer. Utskottet föreslår sammanfattningsvis att motion 2016:72 ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 29 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

O 2016:5

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:6

Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:73. I motionen föreslås i tre punkter att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att *dels* fastslå att Luleå, Uppsala, Skara och Lunds stift ska vara samordningsstift i kontakt med Försvarmaktens regionala kontor avseende döda och begravningsplatser, *dels* värdsamt påminna församlingar och pastorat om deras planeringsansvar avseende begravningsplatser och *dels* ta fram ett informationsunderlag om samverkande parter i det svenska samhället samt en informationskrift om Svenska kyrkans församlingars resurser vid kris och höjd beredskap. Utskottet föreslår avslag på motionens samtliga punkter men föreslår med anledning av motionens första punkt att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att föra samtal med försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:73, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:73, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:73, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:73, punkt 1, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att föra samtal med försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

Motionens förslag

Motion 2016:73 av Sten Elmberg och Jerker Schmidt, Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fastslå att Luleå, Uppsala, Skara och Lunds stift är samordningsstift i kontakt med Försvarmaktens regionala kontor avseende döda och begravningsplatser.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att värdsamt påminna församlingar och pastorat om deras planeringsansvar avseende begravningsplatser.
3. Kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att ta fram ett informationsunderlag om samverkande parter i det svenska samhället samt en informationskrift om Svenska kyrkans församlingars resurser vid kris och höjd beredskap.

Bakgrund

Den kyrkliga beredskapen

Allmänt

Fram till relationsändringen den 1 januari 2000 reglerades kyrkans ansvar för den kyrkliga beredskapen i allmän lag. Det fanns dels bestämmelser om beslutsförhet med färre ledamöter i fullmäktige och styrelser under krig eller krigsfara, dels också bestämmelser om att vidta vissa beredskapsförberedelser.

Svenska kyrkan har en viktig uppgift att fylla med sin vanliga verksamhet när samhället är i kris. Det har därför reglerats i kyrkoordningen att det finns en skyldighet att upprätta planer för kris och höjd beredskap. För den lokala nivån framgår denna skyldighet av 2 kap. 11 § i kyrkoordningen där det anges att församlingen, eller om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheterna under kris och beredskap. I 6 kap. 5 § och 12 kap. 2 §, andra stycket, finns motsvarande skyldighet reglerad beträffande stiftet respektive kyrkostyrelsen. För kyrkostyrelsens del fastslås också i sistnämnda paragraf att kyrkostyrelsen har ansvar för att leda och samordna kyrkans beredskap. Denna skyldighet ger, enligt 1999 års kyrkoordningsskrivelse, kyrkostyrelsen ett helhetsansvar för beredskapen inom Svenska kyrkan samt rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning m.m. ska bedrivas (CsSkr 1999:3 s. 2–160 och 2–382). Regleringen är således ett undantagsfall i vilket kyrkostyrelsen får anses ha rätt att ge anvisningar och riktlinjer avseende verksamheten i församlingar och stift. Möjligheten har dock hittills inte utnyttjats. I stället har samordningen skett genom överenskommelser mellan kyrkostyrelsen och stiftet. Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet och den internationella verksamhetens utsända medarbetare.

Användningen av begreppet kris markerar att planeringen ska ha en inriktning inte bara mot krigssituationer utan också mot kriser av andra slag i samhället. Svenska kyrkans krisplanering och -beredskap är, som redan den nuvarande handboken i krisberedskap anger och som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) förordar, öppet hållen och inte inriktad mot specifika händelser. Målet är att bygga förmåga och organisation som förmår hantera alla slags kriser. Med den målsättningen genomförs kontinuerligt utbildningar och övningar, till exempel som del av den internationella verksamheten respektive utlandskyrkans verksamhet. I januari 2015 genomfördes en övning tillsammans med stiftens beredskapshandläggare där i varierande grad också stiftskansliernas ledningsgrupper deltog.

Kyrkans nationella krissamordning står i kontinuerlig kontakt med bland andra UD, MSB och Försvarsmakten och deltar i möjligaste mån i samhällets beredskapsövningar såväl på nationell som på regional nivå.

Handbok i krisberedskap

2007 respektive 2008 tog kyrkostyrelsen fram två handböcker för krisberedskap. En för nationella församlingar, kontrakt och stift och en för utlandskyrkan. Sedan materialet sammanställdes har förhållandena framför allt avseende ansvariga myndigheter förändrats. MSB bildades den 1 januari 2009 och ersatte tre tidigare myndigheter: Statens Räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar.

Handboken distribuerades till alla församlingar när den togs fram. Den finns också att tillgå i pdf-format på Svenska kyrkans intranät, tillsammans med ett dokument med uppdateringar avseende aktuella myndigheter. För närvarande pågår

ett arbete med revidering av handboken. Kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* att ett webbaserat verktyg för krisberedskap och krishantering, som är tänkt att ersätta den tidigare handboken, färdigställs under 2016 och kommer under planeringsperioden att implementeras för användning på nationell nivå samt erbjudas stift och församlingar (se KsSkr 2016:1, sidan 31).

Krisberedskap inom begravningsverksamheten

Med begravningsverksamhet avses enligt begravningslagen (1990:1144) alla de åtgärder som har direkt samband med förvaltningen av de allmänna begravningsplatserna. I begravningsverksamheten ingår att anordna och hålla ett tillräckligt antal gravplatser, att ta emot kistlagt stoft för förvaring och visning samt att ombesörja gravsättning och kremering. Huvudmannen ska också tillhandahålla en lokal som är lämplig för begravningsceremoni. I verksamheten ingår att hålla personal, byggnader, maskiner etc. samt att administrera de rättsliga uppgifter som framgår av begravningslagen. Utanför verksamheten faller sådant som anskaffande av kista, gravanordning, anordnande av ceremoni och skötselåtaganden.

Begravningshuvudmännen är ansvariga för begravningsverksamheten. Förutom inom Stockholms och Tranås kommuner utgörs begravningshuvudmännen av församlingarna respektive pastoraten inom Svenska kyrkan.

Enligt 8 kap. 3 § begravningslagen är huvudmännen för begravningsverksamheten skyldiga att vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

Rådet för begravningsfrågor är ett samarbetsorgan mellan Svenska kyrkan, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund. 2013 tog Rådet initiativ till en informationsfolder om krisberedskap i begravningsverksamheten. I foldern beskrivs vilka skyldigheter som åvilar huvudmännen i fråga om krisberedskapsförberedelser. Av foldern framgår vidare att det tidigare fanns rekommendationer, utfärdade av det dåvarande Rådet för kommunal beredskap, om att begravningshuvudmännen skulle hålla en markreserv motsvarande behovet av kistgravplatser för fem procent av befolkningen inom huvudmannens område. Det förekommer, enligt foldern, att huvudmän, särskilt på mindre orter, fortfarande tillämpar denna regel. Foldern uppmärksammar att det, för det fall ett stort antal avlidna måste gravsättas samtidigt eller inom en kortare period, kan uppstå brist på gravplatser lokalt men generellt sett har dock, enligt uppgift i foldern, huvudmännen god tillgång till mark både för permanent och tillfällig gravsättning inom de cirka 3 200 begravningsplatser som finns i Sverige.

Tidigare behandling

2015 behandlade kyrkomötet en motion med förslag om att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att utkomma med en ny handbok för kyrklig beredskap, att tillse att alla församlingar upprättar beredskapsplaner samt att genomföra övningar med stift och församlingar. Gudstjänstutskottet konstaterade i sitt betänkande G 2015:9 att arbetet med revidering av Svenska kyrkans handbok i krisberedskap pågick och var högt prioriterat, att församlingars och pastorats ansvar för beredskapsplaneringen regleras i kyrkoordningen och bör vara en del av visitationerna samt att beredskapsövningar redan genomförs i den pågående verksamheten. Gudstjänstutskottet föreslog därför att motionen i samtliga dess tre punkter skulle anses vara besvarad. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:73.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:73, punkt 1 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att föra samtal med försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

När det gäller motionens första punkt menar utskottet att det är en god ordning att kyrkan och försvarsmakten kan samordna sina organisationer för kontakter såvitt avser bland annat begravningsplatser. Enligt utskottet ska dock det uppdrag som motionärerna föreslår inte ges till kyrkostyrelsen. Även om kyrkostyrelsen, som ovan angivits, enligt bestämmelsen i 12 kap. 2 § kyrkoordningen torde ha möjlighet att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för bland annat planläggning av beredskapen även avseende verksamheten i församlingar och stift, har denna möjlighet aldrig använts. Kyrkomötet har också vid flera tillfällen framhållit vikten av att föreskrifter från den nationella nivån som ska vara bindande för församlingar och stift, utfärdas i kyrkoordningen eller i Svenska kyrkans bestämmelser.

Vidare är det, enligt utskottet, inte självklart att kyrkostyrelsens rätt enligt 12 kap. 2 § kyrkoordningen, omfattar råd och anvisningar beträffande begravningsverksamheten, där det finns ett statligt regelverk. Däremot vore det enligt utskottets majoritet önskvärt att kyrkostyrelsen i samtal med försvarsmakten prövade förutsättningarna för samordning. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionens första punkt, men med anledning av densamma föreslår utskottet att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att föra samtal med försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

När det gäller motionens andra punkt konstaterar utskottet att begravningshuvudmännens ansvar när det gäller att vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten framgår av lag. Det finns, som framgått ovan, också framtaget en informationsfolder om krisberedskap i begravningsverksamheten i vilken det närmare beskrivs vilka skyldigheter som åvilar huvudmännen i fråga om krisberedskapsförberedelser. Enligt utskottets uppfattning bör motionen i denna del därför avslås.

Vad slutligen gäller motionens tredje punkt konstaterar utskottet att ett webbaserat verktyg för krisberedskap och krishantering, enligt vad som framgår av kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* (KsSkr 2016:1), redan under innevarande år kommer att färdigställas. Verktöget kommer enligt samma skrivelse att under planeringsperioden implementeras för användning på nationell nivå samt erbjudas stift och församlingar. Mot den bakgrunden finns det, enligt utskottets uppfattning, inget skäl att tillmötesgå motionärernas önskemål om ytterligare informationsunderlag för stift och församlingar, varför även motionens tredje punkt ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:7

Kortare mandattid för indirekt valda organ

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:81 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå. Utskottet instämmer med motionären i det angelägna i att få fler unga att engagera sig som förtroendevalda inom kyrkan men menar att möjliggörandet av kortare mandattider vore fel väg att gå. Utskottet framhåller bland annat att det är viktigt, inte minst i kyrkoråden, att det som utgångspunkt finns en stabilitet och långsiktighet i arbetet. Det måste också, enligt utskottet, i första hand vara nomineringsgruppernas ansvar att arbeta för en förnyring och så långt möjligt försöka få kandidater som motsvarar åldersfördelningen i valmanskåren. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:81.

Motionens förslag

Motion 2016:81 av Olle Reichenberg, Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå.

Bakgrund

Regleringen av mandattider för indirekt valda organ

Kyrkoordningen innehåller reglering för ett antal organ som väljs genom indirekt valsätt. När det gäller indirekt valda organ finns en kyrkoordningsreglering som fastställer en mandattid om fyra år för kyrkorådet (4 kap. 8 §), valnämnden (38 kap. 4 §), stiftsstyrelsen (7 kap. 13 §), domkapitlets lekmannaedamöter samt den ledamot som ska vara präst eller diakon (9 kap. 13 § resp. 9 kap. 19 §), kyrkostyrelsen (12 kap. 11 §), Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (14 kap 3 §), Svenska kyrkans valprovsnämnd (15 kap. 3 §) samt Svenska kyrkans överklagandenämnd (16 kap. 3 §). Genom en hänvisningsbestämmelse i kyrkostyrelsens beslut om Samfälligheten Gotlands kyrkor (SvKB 2005:1, 8 §) bestäms mandattiden för församlingsdelegerade i samfälligheten till samma tid. För kyrkomötets utskott finns en reglering i 4 kap. 2 § i Kyrkomötets beslut om arbetsordning för kyrkomötet

(SvKB 1999:3) som anger att val av utskott gäller från det att valen skett till och med den 31 december valåret. Valen till utskott sker, enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen, vid kyrkomötets första sammanträde under en mandatperiod.

För församlingsrådet finns en reglering i 4 kap. 25 § som anger att det är kyrkofullmäktige som fastställer mandattiden. Valet får dock inte avse *längre* tid än fyra år. När det gäller nämnder i stiftens är frågan oreglerad och det är därmed stiftsfullmäktige som bestämmer mandattiden för nämndledamöterna.

Tidigare behandling av frågan

Frågor om ökat inflytande för unga i kyrkliga organ har på olika sätt varit föremål för detta utskotts behandling vid flera tillfällen tidigare, se bland annat O 2011:13, O 2014:12 och O 2015:9.

Vid kyrkomötet 2009 hade utskottet att behandla en motion (Mot 2009:23) i vilken föreslogs att 4 kap. 14 § i kyrkoordningen (nuvarande 4 kap. 8 §) skulle ändras så att det överläts till kyrkofullmäktige att fastställa mandattiden för kyrkoråd och nämnder på lokal nivå. Utskottet anförde inledningsvis i sitt betänkande över motionen (O 2009:5) att man, i likhet med motionären, ansåg det mycket angeläget att underlätta rekryteringen av yngre personer till olika organ i kyrkan och att man måste arbeta för en förnygring. Utskottet konstaterade att nomineringsgrupperna hade ett stort ansvar i denna fråga. Utskottet menade vidare att, även om mer flexibla mandattider skulle kunna underlätta rekryteringen av yngre personer, det var viktigt för arbetet i kyrkoråd, kyrkonämnd och valnämnd att det fanns en viss kontinuitet. Utskottet framhöll också att kyrkofullmäktige enligt dåvarande regelverk hade möjlighet att fritt bestämma mandattid för de frivilliga nämnderna. Slutligen påpekade utskottet att motionärens förslag endast skulle kunna tillämpas på knappt hälften av alla kyrkoråd eftersom mer än hälften av dessa under kommande mandatperiod skulle komma att vara direktvalda. Mot den bakgrunden föreslog utskottet att motionen skulle avslås vilket också blev kyrkomötets beslut.

Idéerna från den nämnda motionen togs dock senare upp av Strukturutredningen som i sitt betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) hänvisade till den nämnda motionen och till utskottets behandling av densamma i samband med utredningens förslag om att kyrkofullmäktige skulle få besluta om mandattid för de genom utredningens förslag inrättade församlingsråden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:81.

Utskottet vill inledningsvis anförda att man instämmer med motionären i att det är viktigt att fler vill engagera sig som förtroendevalda i Svenska kyrkan. Detta måste sägas gälla generellt men gäller i synnerhet yngre.

I likhet med vad man uttalade 2009 menar utskottet dock att förslaget om att tillåta kortare mandattid inte är rätt väg att gå. Enligt utskottet är det viktigt, inte minst i kyrkoråden, att det som utgångspunkt ska finnas en stabilitet och långsiktighet i arbetet. Det måste också, enligt utskottet, i första hand vara nomineringsgruppernas ansvar att arbeta för en förnygring och så långt möjligt försöka få kandidater som motsvarar åldersfördelningen i valmanskåren. Det är också möjligt för nomineringsgrupperna att på sina listor ta med kandidater som kanske redan klargjort att de gärna sitter med i kyrkorådet i några år men kanske inte hela mandatperioden. I de fall en person lämnar sitt uppdrag under mandatperioden får fyllnadsval hållas.

Som motionären anför gäller enligt regelverket för kommunerna att kommunfullmäktige bestämmer mandattiderna för andra nämnder än kommunstyrelsen. Enligt utskottet torde det dock vara ovanligt att mandattiderna bestäms till annat än fyra år.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2016:81.

Uppsala den 30 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:81.

Motionen föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda möjligheterna att tillåta kortare mandattid än fyra år för indirekt valda organ på nationell, stifts- och lokal nivå. Förslaget innebär alltså att de församlingar och stift som så önskar kan ges en sådan möjlighet. Det bör understrykas att någon generell bestämmelse om kortare mandattid, bindande för alla församlingar och stift, ej föreslås.

Olle Reichenberg och Kåge Johansson

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:8

Nationellt organiserat volontärår

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:85 i vilken det föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvidga möjligheter och underlätta förutsättningar för ett nationellt organiserat program för volontärår i Svenska kyrkans församlingar, i samråd med Svenska Kyrkans Unga och Helsingborgs folkhögskola utifrån en utredning av omfattning och resultat av det nuvarande programmet ”Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan”.

Utskottet föreslår att motionen avslås eftersom kyrkostyrelsen inte behöver ges något ytterligare uppdrag i frågan. Däremot behöver kyrkostyrelsen prioritera det uppdrag som gavs 2014 och därför föreslår utskottet kyrkomötet att, med anledning av motion 2016:85, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med det uppdrag man har att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras. Utskottet vill att kyrkostyrelsen återkommer till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:85.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:85 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera sitt arbete med det pågående uppdraget *Nationellt program för praktik för unga* (Ks 2014:1304) att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras, så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

Motionens förslag

Motion 2016:85 av Kenneth Nordgren m.fl., Flera unga resurser i församlingarna

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvidga möjligheter och underlätta förutsättningar för ett nationellt organiserat program för volontärår i Svenska kyrkans församlingar i samråd med Svenska Kyrkans Unga och Helsingborgs folkhögskola utifrån en utredning av omfattning och resultat av det nuvarande programmet ”Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan”.

Bakgrund

Volontärår

Idén med volontärår kommer ursprungligen från Tyskland. Sedan 1968 har det i varierande former funnits ett nationellt program som gett unga människor möjlighet att få göra praktik i en församling under ett år. Programmet har bedrivits av Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga. När programmet startade var namnet *Diakonala året* för att vid dess slut heta *Volontäråret*. Kyrkostyrelsen beslutade 2012 att avsluta *Volontäråret* som nationellt program och att ett nytt nationellt pilotprojekt för unga medarbetare skulle startas.

Pilotprojektet som ersatte *Volontäråret* fick senare namnet *Puls – projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan* och togs fram i samarbete mellan Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga. Utgångspunkten för *Puls* var att det behövdes nya arenor i Svenska kyrkan där unga människor kunde öva på och fördjupa sitt medarbetarskap i Svenska kyrkan och därmed bidra till framtidens kyrka. Målgruppen för projektet var unga vuxna som redan fanns i kyrkans sammanhang och på olika sätt redan var medarbetare i församlingens verksamhet. *Puls* avsåg att erbjuda unga vuxna församlingspraktik inom ramen för en tio månaders folkhögskoleutbildning som även skulle ha gett deltagarna möjlighet att ansöka om studiemedel.

Trots ett stort förberedelse- och förankringsarbete visade det sig svårt att genomföra projektet. Projektet var tänkt att pågå till 2016 men avslutades 2014 eftersom endast två stift och fem församlingar tackat ja till att delta. Av projektets slutrapport *Får unga plats i Svenska kyrkan?* framgår bland annat att de stift och församlingar som valde att inte delta ansåg att det krävdes för stora insatser, såväl ekonomiskt som personalmässigt.

Ung Resurs

Sedan den nationella verksamheten med volontärår avslutats fortsatte Svenska Kyrkans Unga i Göteborg m.fl. att bedriva verksamheten i bland annat Göteborgs stift. Med ungefär samma upplägg som tidigare administrerades året från Göteborg och de flesta församlingarna med volontärer fanns även inom Göteborgs stift. Verksamheten i Göteborg bedrivs sedan höstterminen 2013 under ett nytt namn; *Ung Resurs– volontärår i Svenska kyrkan*.

Ung Resurs genomförs som en folkhögskolekurs i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs och Lunds stift samt Helsingborgs folkhögskola. Under tio månader ges unga vuxna möjlighet att arbeta inom en församling.

Volontären är i regel ensam som volontär i den församling han eller hon blir placerad i. Arbetsuppgifterna varierar beroende på församling men vanligt förekommande är arbete med barn, ungdom och konfirmand. Men det kan också handla om körer, verksamhet för äldre, information, vaktmästaruppgifter etc. Förutom det dagliga arbetet i församlingen innehåller volontäråret också 15 kursdagar fördelade på tre tillfällen. Volontärerna har också s.k. mellanträffar ungefär en gång per månad då volontärerna träffar varandra i de olika församlingarna för erfarenhetsutbyte. Utöver dessa träffar har volontärerna kontinuerliga samtal med handledare och arbetsplatsbesök av stiftets kontaktperson.

Församlingen är skyldig att ordna med ett boende för den som arbetar som volontär inom ramen för programmet. Församlingen står också för hyreskostnaden. Volontärerna erhåller en viss ersättning, s.k. fickpeng om ca 6 000 kronor per månad före skatt.

Den strategiska ledningen av *Ung Resurs* utgörs av en styrgrupp som utses av Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift och består av 7–8 personer som representerar följande funktioner: Helsingborgs folkhögskola, Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift, Svenska Kyrkans Unga i Lunds stift, kursledningen, handledare samt någon tidigare volontär. Sammanställande är den administrativt ansvarige handläggaren.

Uppdrag till kyrkostyrelsen

2014 hade kyrkomötet att ta ställning till en motion 2014:92 i vilken bland annat föreslogs att kyrkostyrelsen skulle ges i uppdrag att skapa förutsättningar för ungdomars fortsatta engagemang i församlingsarbetet genom ett nationellt program för ungdomspraktik. Budgetutskottet, som hade att bereda motionen, föreslog att kyrkomötet skulle avslå motionen men med anledning av densamma "... ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras samt återkomma till kyrkomötet 2016 med resultatet av utredningen" (B 2014:5).

I sin redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden i bilaga 2 till kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2, *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*, anför kyrkostyrelsen på sidan 43 att uppdraget bereds i en studie genom att erfarenheterna från *Volontäråret*, *PULS*, *Projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan*, *Ung resurs i Göteborgs stift* samt från de volontär- och stipendiatprogram som finns i den internationella verksamheten och i Utlandskyrkan beskrivs. Man anför vidare att slutförandet av studien har senarelagts och planen är att slutrapportera uppdraget till kyrkomötet 2018.

Övrigt

Kyrkostyrelsen anför i sin skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* att barn och unga inte bara är framtidens vuxna utan är viktiga här och nu i gudstjänster och församlingsliv och att det därför är viktigt att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter, både för Svenska kyrkans utveckling och för de unga själva. Man anför att arbetet med att stärka barns och ungas delaktighet i Svenska kyrkan fortsätter i samverkan med stiftet.

Vidare anför kyrkostyrelsen att man uppmärksammat att många människor som idag saknar en närmare relation till Svenska kyrkans verksamhet skulle kunna tänka sig att göra en ideell insats inom ramen för Svenska kyrkans verksamhet, främst inom det sociala området. Dessa människors engagemang, kompetens och nätverk bör, enligt kyrkostyrelsen, tas tillvara och anställda i Svenska kyrkan behöver utbildas i att leda ideella medarbetare med varierande kompetens. Kyrkostyrelsen stödjer ideellt engagemang genom att bidra till och samverka med nätverket *Ideellt forum i Svenska kyrkan* och *Volontärbyrå i Svenska kyrkan* som i samverkan med stiftet erbjuder fortbildning, erfarenhetsutbyte och lärande. Detta arbete ska under planeringsperioden stärkas och utvecklas i samarbete med stift och församlingar särskilt relaterat till flyktingsituationen och minskade ekonomiska resurser. En kyrka med fler ideella krafter kan både berika och förnya verksamheten. Insatser planeras för att stärka de anställda i förmågan att leda ideella medarbetare och bidra till deras kontinuerliga inspiration och fortbildning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:85.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:85 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera sitt arbete med det pågående uppdraget *Nationellt program för praktik för unga* (Ks 2014:1304) att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

Unga praktikanter är en tillgång för Svenska kyrkan, både inom och utom landets gränser, liksom praktik kan vara mycket berikande och värdefullt för den unge. Men även det omvända förhållandet gäller. Att ha en ung resurs hos sig är mycket berikande och värdefullt även för församlingen. Utskottet vill också framhålla att de som genomgått ett praktikprogram och vill fortsätta arbeta för kyrkan många gånger också kan bli lyckade rekryteringar i ordinarie tjänster. Enligt utskottet måste kyrkan värna denna möjlighet att få in god kompetens i våra församlingars verksamhet. Utskottet vill i detta sammanhang lyfta det positiva i att kyrkostyrelsen planerar insatser för att stärka kyrkans anställda i förmågan att leda ideella medarbetare och bidra till deras kontinuerliga inspiration och fortbildning. Detta bör enligt utskottet kunna leda till att förutsättningarna för ett nationellt program för ungdomspraktik blir än bättre.

Utskottet kan konstatera att kyrkostyrelsen redan har ett uppdrag sedan kyrkomötet 2014 att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras, vilket framgått ovan. Utskottet är därför inte berett att föreslå bifall till motionen. Utskottet menar emellertid att det är mycket angeläget att kyrkostyrelsen prioriterar det uppdrag man har. Det är av vikt för hela Svenska kyrkan att kyrkostyrelsen kommer framåt i arbetet med att finna former för ett nationellt praktikprogram för unga och utskottet menar att detta är ett arbete som måste prioriteras. Utskottet har tagit del av De Ungas Kyrkomötes motionssvar, vilket ytterligare stöder utskottets uppfattning. I likhet med vad De Ungas Kyrkomöte anför, är det även utskottets erfarenhet att flera andra kristna samfund erbjuder unga möjligheter till praktikprogram vilket även det talar för att kyrkostyrelsen ger arbetet med det föreliggande kyrkomötesuppdraget prioritet.

Mot bakgrund av det ovan sagda menar utskottet att motion 2016:85 ska avslås, eftersom kyrkostyrelsen inte behöver ges något ytterligare uppdrag i frågan. Däremot behöver kyrkostyrelsen prioritera det uppdrag som gavs 2014 och därför föreslår utskottet kyrkomötet att, med anledning av motion 2016:85, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med det uppdrag man har att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

Uppsala den 30 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2016:9

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd till handlingarna.

Bakgrund

Valprövningsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 10 kap. 9 § i kyrkoordningen. Den självständiga ställning som uttrycks i 10 kap. 9 § andra stycket innebär att kyrkomötet och andra riksskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i Valprövningsnämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av Valprövningsnämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen. Någon granskning av hur Valprövningsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

I 4 kap. 7 § andra stycket i kyrkomötets arbetsordning anges att Organisationsutskottet bereder till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans valprövningsnämnd.

Under år 2015 har endast ett överklagande kommit in. Valprövningsnämnden har även inbjudits att lämna synpunkter på promemorior om bl.a. ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om direkta val samt lämna remissvar på betänkandet *Gemensamt ansvar. En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprövningsnämnd till handlingarna.</p>

Avsikten med verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Valprövningsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering i fråga om hur verksamheten bedrivs. Utskottet har inte heller i övrigt funnit skäl att ta upp någon särskild fråga utifrån

O 2016:9 verksamhetsberättelsen. Kyrkomötet föreslås lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Johnny Lilja, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

TU 2016:1–18

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden

- TU 2016:1 Offentlighet för handlingar och arkiv
- TU 2016:2 Legitimation för präster och diakoner
- TU 2016:3 Rättssäkerheten i domkapitlen
- TU 2016:4 Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde
- TU 2016:5 Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop
- TU 2016:6 Ny översättning av Konkordieboken
- TU 2016:7 Apostoliska trosbekännelsen
- TU 2016:8 Självvård, sekretess och IT
- TU 2016:9 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna
- TU 2016:10 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par
- TU 2016:11 Avgångna och utköpta präster
- TU 2016:12 Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning
- TU 2016:13 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
- TU 2016:14 Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning
- TU 2016:15 Värna religionsfriheten
- TU 2016:16 Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation
- TU 2016:17 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
- TU 2016:18 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:1

Offentlighet för handlingar och arkiv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, KsSkr 2016:3, avsnitt 1, *Offentlighet för handlingar och arkiv*. I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar, undantag från offentlighet för handlingar, register och arkiv. Förslagen medför ett språkligt och innehållsligt närmande till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Utskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:3, *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt 1, *Offentlighet för handlingar och arkiv*

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till beslut om ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.

Yttrande från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse 2016:3, avsnitt 1 i Kr 2016:1y, *bilaga 2*.

Bakgrund

De kyrkliga arkiven är en betydelsefull del av vårt nationella kulturarv. I de statliga utredningar som föregick relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten konstaterades att det rör sig om ett omfattande material som har växt fram kontinuerligt under århundradena och som speglar växlingarna när det gäller Svenska kyrkans uppgifter och förvaltning, likaväl som samhällsutvecklingen i stort. Arkiven fyller därför en viktig funktion när det gäller att belysa såväl kyrkans som samhällets utveckling och det är angeläget att möjlighet finns att ta vara på de kunskaper och erfarenheter som kan vinnas ur materialet. De kyrkliga arkiven används för olika ändamål och de är av stort värde, inte minst från forskningssynpunkt. (SOU 1997:43 s. 153 f)

I samband med kyrka-statreformen beslutade riksdagen att en inomkyrkligt reglerad offentlighetsprincip skulle gälla efter reformen även för handlingar som då skulle vara ”kyrkans” handlingar och inte omfattas av de statliga reglerna (prop. 1997/98:116 s. 62 f.). Den konstruktion som valdes var en grundläggande bestämmelse i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan om vars och ens rätt att ta del av kyrkans handlingar och med möjlighet för kyrkan att själv reglera begränsningar i den rätten inom några uttryckligt angivna områden.

För att den inomkyrkliga offentlighetsprincipen skulle fungera krävdes att kyrkans handlingar skulle hållas väl ordnade och säkert arkiverade efter reformen. Därför beslutades också att en grundläggande reglering om kyrkans arkiv skulle finnas i nämnda lag. Avsikten var att de kyrkliga arkiven skulle hanteras på i princip samma sätt som myndighetsarkiv (prop. 1997/98:116 s. 67 och 113).

Genom tillkomsten av kyrkoordningen 1999 fick den inomkyrkliga offentlighetsprincipen ett mer konkret innehåll. I kyrkoordningens 53–55 kapitel finns bestämmelser om bl.a. begränsningar i rätten att ta del av kyrkans handlingar, om diarieföring av handlingar och om vården av kyrkans arkiv. Många av dessa bestämmelser har hämtats från motsvarande statlig reglering i tryckfrihetsförordningen, den tidigare gällande sekretesslagen (1980:100) och arkivlagen (1990:782). Ett antal förändringar har skett av bestämmelserna sedan deras tillkomst, men någon mer allmän översyn av regleringen har inte gjorts.

Svenska kyrkan har som långsiktigt mål att övergå till elektronisk hantering och arkivering av dokument. Därför pågår nu ett projekt om gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering (GADD) där såväl den nationella nivån som några stift och ett antal församlingar deltar. Avsikten är att handlingar som har inkommit till eller upprättats hos Svenska kyrkan elektroniskt, också ska bevaras elektroniskt. På sikt ska också ett system för långsiktigt bevarande (ett ”e-arkiv”) kunna omhänderta det som finns i diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystemet och dessutom ta emot leveranser från Svenska kyrkans övriga verksamhetssystem. Detta förutsätter ett mer likartat arbetssätt hos kyrkans olika delar men också i vissa fall tydligare regler när det gäller registrering av handlingar och arkivering.

Definition av handling

Gällande bestämmelser

I 53 kap. 5 § i kyrkoordningen regleras att med handling avses en sådan framställning i skrift och bild eller en sådan teknisk upptagning som förvaras hos Svenska kyrkan, och är att anse som inkommen till eller upprättad hos Svenska kyrkan. Definitionen av termen handling ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. I 3 § arkivlagen anges att en myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och på motsvarande sätt bildas Svenska kyrkans arkiv av handlingar från kyrkans verksamhet. Enligt kyrkoordningens förarbeten (CsSkr 1999:3 s. 2–434) är innebörden av de olika termerna ”förvaras”, ”inkommen” och ”upprättad” avsedd att vara densamma som i tryckfrihetsförordningen.

Vilka handlingar som inte anses vara handlingar enligt kyrkoordningen regleras i 53 kap. 6 §. I förarbetena till dessa bestämmelser anges att lydelsen ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

I 2 kap. 10 § andra stycket tryckfrihetsförordningen regleras att säkerhetskopior inte är att se som en allmän handling. Motsvarande reglering saknas i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsen föreslår att det från kyrkoordningens definition av handling ska göras undantag för

- vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, och
- vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, föreslår kyrkostyrelsen att handlingen endast ska anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

Donerade arkivhandlingar

Arkiv och samlingar från enskilda personer eller organisationer med koppling till Svenska kyrkans verksamhet kan vara ett värdefullt komplement till det kulturarv som kyrkans arkiv utgör. Därför anser kyrkostyrelsen att det är lämpligt att Svenska kyrkan har möjlighet att ta emot donationer av enskilda arkiv. Även om offentlighet är en självklar utgångspunkt, kan det i vissa fall finnas skäl för att göra vissa inskränkningar, t.ex. om den som donerar ett enskilt arkiv har särskilda krav vilkas uppfyllelse är en förutsättning för att arkivet ska doneras. För att möjliggöra ett mottagande av sådana handlingar föreslår kyrkostyrelsen en ändring i kyrkoordningen. En motsvarande reglering finns på den statliga sidan där arkiven också görs tillgängliga för användarna i möjligaste mån.

Enligt kyrkostyrelsens mening övergår inte handlingar i enskilda arkiv till att bli ”handlingar” i kyrkoordningens mening eftersom de inte är inkomna i den mening som annars avses i de bestämmelser som definierar en kyrkans handling. Vidare menar kyrkostyrelsen att om handlingarna förvaras för annans räkning eller om de har överlämnats uteslutande för forsknings- eller studieändamål så bör frågan om hur öppet detta privata arkiv ska vara styras av vad parterna kommer överens om och inte den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och bestämmelserna i kyrkoordningen om undantag från offentlighet respektive i kollektivavtalet om tystnadsplikt. Kyrkostyrelsen föreslår att det bör införas ett undantag i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen så att material som har överlämnats till Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål inte ska ses som inkomna handlingar. Med den föreslagna bestämmelsen får Svenska kyrkan samma möjligheter som statliga myndigheter att omhänderta material av särskilt intresse för kulturarv och forskning med syfte att bevara och tillhandahålla det.

Säkerhetskopior

Regler gällande säkerhetskopior saknas idag i kyrkoordningen vilket kan skapa oklarheter i de fall handlingar begärs ut från en säkerhetskopia. Säkerhetskopierad information behöver enligt kyrkostyrelsens bedömning inte vara föremål för insyn. Säkerhetskopierad information hanteras utanför den kyrkliga enhetens egentliga verksamhet i enda syfte att kunna användas då det finns behov av att återskapa informationen, t.ex. efter ett systemhaveri. Endast om material från en säkerhetskopia återförs och på nytt blir en del av enhetens ordinarie verksamhet finns det ett allmänt intresse av att kunna ta del av informationen (jämför prop. 2009/10:58 s. 19 f.).

Kyrkostyrelsen föreslår att det i 53 kap. 6 § ska införas ett undantag från bestämmelserna om vad som ska anses som en handling.

Kyrkliga enheters s.k. servicebyråverksamhet

Inom Svenska kyrkan pågår sedan flera år ett arbete med att frigöra resurser till församlingens grundläggande uppgift genom att effektivisera administrationen. En växande del av denna samverkan är inrättandet av s.k. servicebyråer. En servicebyrå tillhandahåller administrativa tjänster åt en eller flera organisatoriska delar av Svenska kyrkan och är alltså inte att se som en egen juridisk person. I takt med framväxten av servicebyråerna har frågan väckts om handlingar som inkommer till servicebyrån ska anses inkomna till den organisatoriska del som tillhandahåller servicebyrån eller till den organisatoriska del som handlingen avser. Idag saknas särskilda regler för hur sådana handlingar ska hanteras. För att sådana frågor inte ska hindra den samverkan som servicebyråerna bidrar till föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny paragraf i 53 kap. i kyrkoordningen. Den föreslagna bestämmelsen innebär att om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

Undantag från offentlighet

Gällande bestämmelser m.m.

I 54 kap. 4 d § i kyrkoordningen anges att i verksamhet som avser framställning av statistik gäller förbud mot att röja uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men. Denna regel omfattar framtagning av statistik och reglerar att enskilda som bidragit med uppgifter av personlig eller ekonomisk natur inte ska riskera att deras uppgifter lämnas ut, som exempelvis vid enkätsvar. Någon reglering gällande uppgifter från exempelvis intervjuer som nedtecknats eller sparats på band i forskningssyfte finns dock inte i kyrkoordningen.

Det kan noteras att de forskningsprojekt som bedrivs inom ramen för Svenska kyrkans verksamheter ska följa de av Vetenskapsrådet framtagna riktlinjer som gäller god forskningssed. Detta säkerställer andra forskares tillgång till resultat samtidigt som sekretess, tystnadsplikt, anonymitet och konfidentialitet respekteras.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att ett förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet införs i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans nationella nivå bedriver bl.a. teologisk, religionssociologisk och kyrkohistorisk forskning. Kyrkostyrelsen anser att handlingar som har tillkommit inom ramen för Svenska kyrkans forskningsverksamhet och som innehåller uppgifter om enskilda i vissa fall bör kunna undantas från den offentlighet som stadgas i 53 kap. i kyrkoordningen. I 24 kap. offentlighets- och sekretesslagen finns ett antal regler gällande olika forskningssammanhang och statistik. I kyrkoordningen finns regler gällande hantering av personliga uppgifter vid framställning av statistik men det saknas regler om hur personliga uppgifter ska hanteras i forskningssammanhang.

Med dagens reglering menar kyrkostyrelsen att risken är stor att dessa handlingar innehållande personliga uppgifter inte undantas från den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. I den av kyrkostyrelsen föreslagna nya paragrafen nämns även förbud mot

att röja ”därmed jämförbara förhållanden”. Detta är uppgifter som kan knytas till den enskilda personen och som exempelvis kan vara uppgifter om närstående till personal eller uppgift i form av fotografisk bild. Mot bakgrund av detta föreslår kyrkostyrelsen införandet av en kyrkoordningsbestämmelse om förbud mot att röja uppgifter i forskningsverksamhet.

Registrering av handlingar

Gällande bestämmelser

I kyrkoordningens 55 kap. 3 § regleras vilka handlingar som ska diarieföras. När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 § i kyrkoordningen (handlingar som rör bikt och enskild själavård). Reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet och handlingar som uppenbart har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adress ska inte registreras. Upptagningar för automatisk databehandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokföringsregistret och handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättats ska inte heller registreras. Bestämmelsen motsvarar den tidigare gällande 15 kap. 1 § sekretesslagen. Enligt kyrkoordningens förarbeten var ingen ändring i sak avsedd (CsSkr 1999:3 s. 440). Bestämmelserna i 15 kap. 1 § sekretesslagen finns i dag i bl.a. 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen finns bestämmelser om uppgifter som ska finnas i diariet.

I 55 kap. 5 § i kyrkoordningen stadgas att kyrkans arkiv bildas av handlingar som har registrerats enligt 3 §, handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår ändringar i bestämmelserna om vilka handlingar som ska registreras. Ändringarna som föreslås är följande:

- termen diarium utmönstras och ersätts av termen register,
- bestämmelsen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen utmönstras och ersätts av ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området, och
- en ny bestämmelse införs med innebörden att om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

Diarium, register och masshanterade handlingar

I Svenska kyrkan registreras handlingar idag i fler system än det som vanligtvis benämns diarium. För att inte i onödan ta resurser inom Svenska kyrkan i anspråk, bl.a. servrar, finns det enligt kyrkostyrelsen anledning att se över bestämmelserna i kyrkoordningen avseende registrering av handlingar.

I offentlighets- och sekretesslagen har reglerna getts en modernare språklig utformning och termen diarium används inte. En anpassning av den inomkyrkliga regleringen till den som gäller i 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen skulle

enligt kyrkostyrelsen tydliggöra att det är möjligt för t.ex. en församling eller ett stift att ha flera register som tillsammans visar på helheten av de handlingar som är inkomna hos eller upprättade där. En förutsättning bör dock även fortsättningsvis vara att ett register ska uppfylla de krav på registrets innehåll som ställs i 55 kap. 4 § i kyrkoordningen.

När det gäller bestämmelsen 55 kap. 3 § 4 i kyrkoordningen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen, bedömer kyrkostyrelsen att den bör utmönstras och ersättas med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området (se nedan).

Kyrkostyrelsens förslag till ändringar i bestämmelserna om registrering av handlingar medför ett behov av en följdändring i bestämmelserna om vilka uppgifter som ska finnas i registret om kyrkans arkiv.

Handlingar hos flera kyrkliga enheter

Kyrkostyrelsen föreslår att det införs en ny paragraf, 6 a §, i 53 kap. i kyrkoordningen med innebörden att en handling endast ska registreras hos den enhet som har gjort handlingen tillgänglig. En motsvarande reglering för handlingar hos det allmänna finns i 5 kap. 1 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen.

Bemyndigande avseende registrering av handlingar

Gällande bestämmelser

Som nämnts ovan infördes bestämmelserna i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen med 15 kap. 1 § sekretesslagen som förebild. Vid införandet av bestämmelsen i kyrkoordningen gjordes dock vissa avsteg från den statliga regleringen. Nämda reglering är i sak densamma som i dag framgår av 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen. I likhet med vad som gällde enligt 15 kap. 1 § sekretesslagen föreskrivs i 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen att om det finns särskilda skäl får regeringen meddela föreskrifter om att handlingar av ett visst slag, som finns i betydande omfattning hos en myndighet, inte behöver registreras enligt 1 §. I 2 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) har regeringen med stöd av detta föreskrivit om undantag från registrering i vissa fall, t.ex. i fråga om socialnämndernas handlingar som hör till enskildas personakter. Det saknas i dag en motsvarande reglering i kyrkoordningen. I stället anges det uttryckligen i kyrkoordningen att ett visst slag av ”massuppgifter” som härrör från folkbokföringen får undantas från registrerings-skyldigheten.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkostyrelsen ges rätt att utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. Vidare föreslår kyrkostyrelsen att den också ska ges rätt att i sådana bestämmelser besluta om att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Den 1 januari 2016 upphörde staten att folkbokföra på församling. Sedan dess har Svenska kyrkan själv att hänföra sina medlemmar i rätt församling. Som en del i detta arbete tar Svenska kyrkan emot aviseringar från Skatteverket och Lantmäteriet. Aviseringarna från Lantmäteriet har tidigare inte förekommit på detta sätt, vilket har föranlett behovet av en översyn av bestämmelserna om registrering av handlingar som finns i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen. På grund av upphörandet av folkbokföring på församling måste Svenska kyrkan även hantera mängder av vissa slag av handlingar som i första hand kommer från statliga myndigheter. Denna masshantering är likartad den som sker hos statliga myndigheter och som har lett till att regeringen har

getts möjlighet att föreskriva om att sådana handlingar ska undantas från registrering. Kyrkostyrelsen föreslår att en motsvarande möjlighet bör finnas i kyrkoordningen.

Kyrkoordningens undantagsreglering avseende uppgifter från folkbokföringen är snävt utformad, vilket gör att det krävs ändringar i kyrkoordningen så snart nya massuppgifter av liknande slag ska hanteras. För en mer flexibel ordning föreslår kyrkostyrelsen därför att kyrkostyrelsen ska ges möjlighet att besluta om sådana undantag. Kyrkostyrelsens förslag innebär därför att det ska föreligga *särskilda skäl* för sådana undantag för att markera att möjligheten endast är avsedd att användas i undantagsfall.

I offentlighets- och sekretessförordningen finns bland de undantagna handlingarna i flera fall handlingar som hör till enskildas personakter. I de flesta fall torde det vara fråga om att de myndigheter där personalakter är undantagna från registrering har en sådan verksamhet som typiskt sett föranleder en mycket stor mängd sådana akter. Undantaget skulle därmed kunna förklaras med att det just är fråga om en ”masshantering” som av det skälet finns omnämnd i förordningen.

I Svenska kyrkans församlingsvårdande och diakonala verksamhet ingår fortlöpande verksamhet som baserar sig på enskildas personliga situation. Verksamheten består bland annat av stöd i form av samtal och ekonomiskt bistånd. I den mån som handlingar uppstår i verksamheten omfattas de av kyrkoordningens förbud mot att röja uppgifter enligt 54 kap. 2 § (om det inte är fråga om enskild själavård enligt 54 kap. 1 §). I och med att dessa handlingar omfattas av ett uttryckligt förbud mot att röja uppgifterna ska de i enlighet med 55 kap. 3 § 5 i kyrkoordningen registreras i ett diarium.

I bl.a. det nätverk av arkivarier som finns inom Svenska kyrkan har det uppmärksammats att registrering inte alltid sker i den utsträckning som kyrkoordningen föreskriver. Detta för att man på så sätt vill minimera risken för röjande av de ibland mycket känsliga uppgifter om enskilda som förekommer i ärendena. Även om detta är förståeligt är det inte tillfredsställande med hänsyn till offentlighetsprincipens utgångspunkter och syfte. För att öka rättssäkerheten i hanteringen av denna typ av handlingar kan det finnas anledning att ställa frågan om det bör vara möjligt att låta ett undantag, motsvarande det ovan nämnda för myndigheters personakter, rymmas i det bemyndigande som kyrkostyrelsen föreslås få. Enligt kyrkostyrelsen kräver denna fråga en närmare analys vilken lämpligen kan ske i samband med utarbetandet av de bestämmelser som kyrkostyrelsen nu föreslås få utfärda.

Registrets innehåll och tillgänglighet

Gällande bestämmelser

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen regleras vilka uppgifter som ska finnas med i diariet. Av kyrkans diarium ska framgå det datum då handlingen kom in eller upprättades, diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått, i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats och i korthet vad handlingen rör. Bestämmelsen som reglerar innehållet i ett diarium har sin motsvarighet i 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att en bestämmelse införs om att register ska hållas tillgängliga för allmänheten. Vidare föreslår kyrkostyrelsen att en bestämmelse om att vissa uppgifter får särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten införs. Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, föreslår

kyrkostyrelsen att detta får markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Av förarbetena till kyrkoordningen framgår att det är viktigt att i register inte ta med sådana uppgifter som inte får röjas enligt de särskilda förbudsreglerna i 54 kap. eftersom registret, för att fylla någon funktion, måste vara offentligt. Även om det inte framgår uttryckligen av kyrkoordningen förutsätts alltså i nuvarande regelverk att diariet på något sätt ska göras tillgängligt för allmänheten. Kyrkostyrelsen menar även att ett förtydligande kan vara på sin plats då den föreslagna termen register kan syfta på fler register (manuella eller elektroniska) än det som idag brukar kallas diarium.

I 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen finns kopplat till kravet på allmän tillgänglighet reglerat en möjlighet att, i vissa fall, i den offentliga visningen underlåta att visa handlingens avsändare eller mottagare samt den korta beskrivning av handlingen som ska finnas i registret. I kyrkoordningen saknas idag en motsvarighet till detta. Kyrkostyrelsen menar att det finns skäl för att införa en bestämmelse om att vissa uppgifter ska särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten. Syftet med att uppgifter i registret ska kunna särskiljas eller utelämnas är att vid behov göra det möjligt att i registret även ha sådana uppgifter som inte får röjas. Om man inte har ett systemstöd som tillåter detta, återstår egentligen bara att underlåta registrering av de uppgifter som inte får röjas. Detta är förstås mindre tillfredsställande men får enligt kyrkostyrelsen accepteras till dess ett nytt systemstöd kan tillhandahållas som har en sådan funktionalitet. Det är kyrkostyrelsens bedömning att en sådan hantering torde förekomma redan idag och då har den föreslagna bestämmelsen ändå den fördelen att den gör ett sådant utelämnande tillåtet.

Kyrkostyrelsen ser även att det finns skäl att i kyrkoordningen införa en motsvarighet till den reglering i offentlighets- och sekretesslagen som finns i 5 kap. 5 §. Därför föreslår kyrkostyrelsen att en bestämmelse införs med innebörden att om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras. Kyrkostyrelsen menar vidare att det kan behöva preciseras hur en sådan särskild markering ska hanteras, vad den ska innehålla etc. Frågor av detta slag menar kyrkostyrelsen lämpligen kan tas om hand i de närmare bestämmelser om registrering av handlingar som kyrkostyrelsen föreslås få besluta.

Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar

Gällande bestämmelser

I 55 kap. 7 § i kyrkoordningen sägs att kyrkostyrelsen får utfärda regler om vilka skrivmaterial och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, återlämnande av handlingar, utlåning av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. Från och med den 1 juli 2003 gäller särskilda bestämmelser som kyrkostyrelsen har beslutat. Dessa bestämmelser avser dels vården av Svenska kyrkans arkiv (SvKB 2003:1), dels förteckningsplaner och gallring på lokal respektive regional nivå (SvKB 2003:2 och SvKB 2003:3).

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkostyrelsen ges en generell rätt att utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar i kyrkans arkiv.

Hur registrering av handlingar ska läggas upp är av betydelse för strukturen av arkiven och därmed sök- och gallringsmöjligheterna. I 5 § 1 arkivlagen (1990:782) föreskrivs att myndighet ska ta vederbörlig hänsyn till arkivvård vid registrering av handlingar. Vidare framgår av 5 § 2 arkivlagen att myndigheten vid framställning av allmänna handlingar ska använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet.

Genom projektet GADD ska ett gemensamt systemstöd för diarie-, ärende- och dokumenthantering erbjudas församling, pastorat, stift och nationell nivå. Det ska också inom ramen för projektet tas fram en handbok, lathundar, utbildningsmaterial och utbildningar avseende registrering av handlingar och arkivering. En enkätundersökning som inom projektet genomfördes hösten 2014 visar att ca en tredjedel av Svenska kyrkans församlingar och pastorat registrerar sina handlingar med stöd av papper och penna. Samtal som inom projektet har förts med ett drygt hundratal företrädare för församlingar och pastorat visar också att det finns en stor variation när det gäller hur registrering och arkivering sker. Mot denna bakgrund konstaterar kyrkostyrelsen att det finns ett behov av att tydligt bestämma vad som ska registreras och hur det ska registreras. Det handlar om bestämmelser som är på en sådan detaljeringsgrad att det enligt kyrkostyrelsen är lämpligt att de utfärdas av kyrkostyrelsen med stöd av ett nytt bemyndigande avseende närmare bestämmelser. Därför föreslår kyrkostyrelsen ett sådant särskilt bemyndigande.

När det gäller de närmare bestämmelserna om *vården* av Svenska kyrkans arkiv, har kyrkostyrelsen hittills utfärdat dessa med stöd av ett bemyndigande i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. Det har framkommit att det finns vissa områden som inte självklart kan anses omfattas av punktuppräknningen i denna bestämmelse. Mot denna bakgrund anser kyrkostyrelsen att det finns skäl för att ändra det nuvarande bemyndigandet i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. I stället för att införa ytterligare punkter i paragrafen föreslår kyrkostyrelsen ett generellt bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser på området.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsen föreslår att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2017. Enligt kyrkostyrelsens bedömning behövs inga övergångsbestämmelser.

Kyrkostyrelsen konstaterar att de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslår, inte omedelbart har någon koppling till ett särskilt systemstöd. I sak innebär flera av de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna ingen skillnad mot vad som redan gäller. Förändringarna innebär emellertid att kyrkoordningen bättre kan hantera en framtid där det finns systemstöd som t.ex. omhändertar behovet av elektroniska arkiv. De diaries som finns idag ska även de hållas tillgängliga för allmänheten och känsliga uppgifter ska idag utelämnas (maskas) eller särskiljas om så behövs för att en handling ska kunna lämnas ut. Det systemstöd som önskas och efterfrågas kommer underlätta hanteringen av register m.m. men är, menar kyrkostyrelsen, inget krav för att de föreslagna ändringarna ska kunna efterlevas. GADD-projektet ska, enligt nu gällande planering, pågå till våren 2019 och att det då fortfarande bara torde vara ett fåtal enheter inom Svenska kyrkan som har gått över till det nya systemstödet, främst de som nu medverkar som "piloter" i projektet. Med nuvarande modell för frivillig övergång till det nya kan det alltså dröja innan detta fungerar fullt ut överallt. Kyrkostyrelsen menar att även detta är ett skäl för varför det inte är rimligt att invänta ett nytt systemstöd.

Konsekvenser av kyrkostyrelsens förslag

Enligt kyrkostyrelsen får de föreslagna ändringarna som helhet positiva effekter för Svenska kyrkans hantering av handlingar och arkiv. Kyrkostyrelsen bedömer inte att förslagen får vare sig några direkta eller indirekta konsekvenser för barn och inte heller några direkta ekonomiska konsekvenser.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt bilaga 1.

Utskottet konstaterar att det inte har skett någon mer allmän översyn av regleringen i 53–55 kap. i kyrkoordningen sedan kyrkoordningens tillkomst. Kyrkostyrelsen har i sin skrivelse föreslagit en modernisering av kyrkoordningens 53–55 kap. och ett språkligt och innehållsligt närmande till offentlighets- och sekretesslagen.

Utskottet finner de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna ändamålsenliga. Utskottet ställer sig således bakom de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen har föreslagit och tillstyrker kyrkostyrelsens förslag till ändringar och tillägg i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

TU 2016:1
Bilaga 1

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 53 kap. 6 § och 55 kap. 3–5 och 7 §§ och rubrikerna närmast före 55 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 55 kap. ska lyda ”Register och arkiv”,

dels att rubriken närmast före 55 kap. 1 § ska lyda ”Uppdelning mellan statliga och kyrkliga regler om register och arkiv”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 53 kap. 6 a §, 54 kap. 11 c § och 55 kap. 3 a och 3 b §§, och närmast före 54 kap. 11 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 kap.

6 §

Med handling avses dock inte

1. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning,
2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift, *eller*
3. vad som ingår i ett bibliotek.

2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift,

3. vad som ingår i ett bibliotek,
4. vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, *eller*
5. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

6 a §

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet

11 c §

I kyrkans forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgift som genom namn, annan identitetsbeteckning eller

därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen eller någon närstående lider skada eller men.

55 kap.

Vilka handlingar som ska diarieföras

Vilka handlingar som ska registreras

3 §

När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

1. handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 §,

2. reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet,

3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat,

4. upptagningar för automatisk databehandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokföringsregistret, och

5. handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja dem och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättats.

En handling ska registreras så snart den har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat, och

4. handlingar som inte innehåller uppgifter som skyddas av förbud enligt 54 kap., om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats.

3 a §

Om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

3 b §

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. I sådana bestämmelser får kyrkostyrelsen också besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Uppgifter som ska finnas i diariet **Registrets innehåll och tillgänglighet**

4 §

Av kyrkans diarium ska framgå

1. det datum då handlingen kom in eller upprättades,
2. diarienummer eller annan beteckning som har givits handlingen,
3. i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats, och
4. i korthet vad handlingen rör.

Beträffande handlingar som registreras enligt 3 § ska det av registret framgå

2. diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått vid registreringen,
3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och

Registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Uppgifter enligt första stycket 3 eller 4 får dock särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap., får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

5 §

Kyrkans arkiv bildas av

1. handlingar som har registrerats enligt 3 §,
 2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och
 3. övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.
2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 4, och

7 §

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om

1. vilka skrivmateriel och förvaringsmedel som ska användas,
2. hur arkiven ska vårdas,
3. återlämnande av handlingar,
4. utlåning av handlingar,
5. överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning, och
6. när och hur handlingar ska gallras.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:1y

**Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om
offentlighet för handlingar och arkiv**

Till Tillsyns- och uppdragsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2016:3, avsnitt 1.

I skrivelsen föreslås vissa ändringar av kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar och arkiv. Bland annat genomförs en språklig översyn och innehållsligt närmande till offentlighets- och sekretesslagen. Undantag från offentlighet för handlingar, register och arkiv införs samt bestämmelser om offentlighet för handlingar.

Kyrkorättsutskottet noterar en problematik med det kyrkliga handlingsbegreppet ”handling” där begreppet exempelvis måste anpassas i förhållande till de arkiv som doneras för forskning. I kyrkoordningen omfattas endast kyrkans handlingar av begreppet ”handling” och inte handlingarna i donerade privata arkiv. I Tryckfrihetsförordningen görs skillnad på allmänna handlingar och handlingar. Denna distinktion saknas i kyrkoordningen, vilket föranleder behov av att i stället använda omskrivningar för att i vissa fall undvika användningen av termen ”handling”. Kyrkorättsutskottet noterar således att det kan finnas anledning för kyrkostyrelsen att fortsätta översynen av terminologin avseende ”handlingar” för att undvika omskrivningar av termen ”handling”.

Slutligen noterar Kyrkorättsutskottet att när en handling görs tillgänglig för flera kyrkliga enheter i exempelvis ett IT-system registreras handlingen hos den enhet som gör handlingen tillgänglig. Det finns dock ingen reglering om att handlingen är inkommen hos de övriga enheterna.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget övrigt att erinra mot det framlagda förslaget till ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Linda Jansson, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2

Legitimation för präster och diakoner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:5 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/id-handling för diakoner och präster. Utskottet finner att kyrkostyrelsen redan tidigare har undersökt möjligheten att ta fram en identitetshandling för diakoner och präster. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2016:5. Utskottet föreslår vidare att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:5.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Motionens förslag

Motion 2016:5 av Elisabeth Rydström, Legitimation för präster och diakoner

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/ID-handling för diakoner och präster.

Bakgrund

Frågan om en särskild legitimation eller identitetshandling för präster och diakoner har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen. Redan år 1989 beslutade ombudsmötet att uppdra åt styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV) att utreda utformningen av ett Svenska kyrkans id-kort (OMot 1989:544, OI 1989:55, oskr 1989:13). Motionen som låg till grund för uppdraget syftade till att en präst genom arbetsgivarens försorg skulle tilldelas ett legitimationskort som visade att vederbörande är präst i Svenska kyrkan. Informationsutskottet menade att frågan rörde flera medarbetargrupper. Utskottet framhöll också att det behövde belysas om det var en sak som borde skötas på församlingsnivå eller centralt.

Ärendet från 1989 års ombudsmöte överlämnades till dåvarande Församlingsnämnden, vilken presenterade ett förslag år 1993. Efter ytterligare beredning i styrelsens kansli sändes ett förslag på remiss till stiftsstyrelserna. Där föreslogs för att få en rationell hantering att stiftsstyrelserna skulle svara för utfärdande av id-kort. Den lösningen valdes efter kontakter med tillverkare av id-kort som menade att det inte var bra att lägga hanteringen på för små enheter. Arbetsgivarna skulle avgöra vem

som skulle få ett id-kort. Remissbehandlingen gav en splittrad bild. Inte minst delade sig meningarna ifråga om vilken eller vilka kategorier ett id-kort skulle avse.

Frågan återkom i en motion till 1998 års ombudsmöte om legitimationshandling för präster och diakonal personal (OMot 1998:513, OK 1998:503). I Kulturutskottets betänkande redovisades behandlingen av skrivelsen från 1989 års ombudsmöte. Vidare angavs att styrelsen för SFRV bedömt att frågan borde få en samlad lösning i anslutning till det regelverk som skulle gälla i Svenska kyrkan fr.o.m. år 2000. Utskottet menade att förutsättningarna skulle kunna underlätta en samordnad handläggning av personalfrågorna i Svenska kyrkan. Kulturutskottet ställde sig positivt till en legitimationshandling för alla präster och diakoner men avvisade tanken på att legitimeringen skulle omfatta all diakonal personal. Med hänvisning till vad som anförts föreslog utskottet att motion 1998:513 skulle avslås. Detta blev också ombudsmötets beslut. Det kan noteras att det inte gjordes något ställningstagande i frågan om id-kort/legitimationshandling i anslutning till beslutet om kyrkoordning.

Frågan om legitimationshandlingar för präster och diakoner återkom i en motion till 2000 års kyrkomöte (mot 2000:2 om yrkeslegitimation för präster och diakoner). Tillsyns- och uppdragsutskottet anförde i sitt betänkande (TU 2000:1) att det ansågs som angeläget att en legitimationshandling tas fram. Utskottet anförde vidare att det borde övervägas ytterligare bl.a. vilka personer som en för Svenska kyrkan gemensam legitimationshandling bör avse. Utskottet föreslog därför att kyrkostyrelsen gavs ansvaret att fullfölja det tidigare påbörjade arbetet. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen gjorde sedan en kartläggning av de tekniska och administrativa förutsättningarna för en legitimationshandling och kom fram till att utvecklingen av ett id-kort skulle samordnas med den planerade utvecklingen av s.k. smart cards för kyrkligt anställda. Ett sådant kort var menat att på sikt kunna användas för inloggning i kyrkobokföringssystemet och även möjliggöra säker identifiering för betalning över kyrknätet.

I sin skrivelse till 2002 års kyrkomöte (KsSkr 2002:3) redovisade kyrkostyrelsen vad som hade gjorts och att det då saknades ekonomiska förutsättningar för att fortsätta utvecklingen av dessa smart cards. Kyrkostyrelsen uttalade också att arbetet skulle återupptas när det fanns medel avsatta för denna utveckling.

Vid 2009 års kyrkomöte ställdes en fråga till kyrkostyrelsen om legitimationshandlingar för präster och diakonal personal (fråga 2009:19). I sitt svar anförde kyrkostyrelsen att det efter 2002 gjorts flera stora IT-satsningar, vilka krävt stora resurser inte bara rent ekonomiska utan även personella. Kyrkostyrelsen konstaterade att den haft högre ambition än vad som varit genomförbart. Vidare anförde kyrkostyrelsen att den avsåg att ta upp en diskussion med stiftet om legitimationshandlingar för präster och diakonal personal. Frågan togs sedan upp vid domkapitelsöverläggningarna år 2009.

Frågan utreddes återigen av kyrkokansliet och då undersöktes särskilt hur den ordning med id-kort för präster och diakoner som Linköpings stift infört drygt tio år tidigare fungerade. Identitetskort enligt SIS-standard som Linköpings stift hade valt hade ett standardiserat utseende med plats för utfärdarens logotyp. Utredningen kom fram till att de rutiner som Linköpings stift hade valt kunde rekommenderas och att stiftet – om de skulle välja att införa id-kort – utifrån sitt tillsynsansvar borde utfärda legitimationshandlingarna i enlighet med vad Tillsyns- och uppdragsutskottet uttalade vid 2000 års kyrkomöte. Den nationella nivån skulle kunna stå till tjänst med att förhandla fram bästa möjliga pris. I maj 2010 sändes en förfrågan om intresse till stiftet tillsammans med en promemoria som innehöll information bl.a. om bestämmelser angående SIS-märkta kort och om kostnader. Nio stift tackade nej med

motiveringen att en sådan legitimationshandling inte behövdes. Några hänvisade även till ekonomiska avväganden. Ett stift skulle undersöka saken vidare men återkom inte. Kyrkostyrelsen beslutade att resultatet skulle rapporteras till kyrkomötet (se KsSkr 2011:2 bilaga 3 C).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:5.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Frågan om införande av någon form av identitetshandling för präster och diakoner har behandlats av kyrkomötet vid ett flertal tillfällen. Frågan kan ses som mer aktuell än någonsin, då samhället av många uppfattas som allt mer anonymt.

I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/ID-handling för diakoner och präster. Med legitimation skulle kunna avses någon form av yrkeslegitimation, liknande exempelvis läkarlegitimation, men utskottet uppfattar att motionen avser frågan om identitetshandling.

För många yrkesgrupper är det självklart att kunna visa upp ett identitetskort som styrker att en person innehar en viss befattning. Samtidigt kan ifrågasättas hur ofta ett särskilt id-kort skulle efterfrågas i Svenska kyrkans verksamhet. Svenska kyrkan är i och för sig i högsta grad närvarande vid olika former av kriser, men kyrkan är inte i första hand en krisorganisation. I de flesta fall möter präster och diakoner personer som de har stämt möte med eller som på annat sätt förväntar sig att möta en person inom vigningstjänsten. Olika erfarenheter redovisades vid överläggningarna i utskottet. Det kan finnas flera situationer där det skulle kunna vara av värde för en präst eller diakon att med hjälp av ett särskilt id-kort kunna identifiera sig. Ett exempel är när personer inte vågar öppna dörren för att de inte känner sig säkra på att den som utger sig för att vara präst eller diakon verkligen är det. Andra exempel är på låsta avdelningar på anstalter eller sjukhus, i olika sorters krissituationer samt vid tillfällen där det inte är självklart att man kan bära sin präst- eller diakonskjorta, men då man ändå vill kunna visa att man är präst eller diakon.

Ett sådant särskilt identitetskort skulle kunna utfärdas för *alla* inom vigningstjänsten eller endast för sådana personer inom vigningstjänsten som innehar vissa befattningar. Utskottet anser att det inte vore lämpligt med ett identitetskort som skulle kunna utfärdas för alla inom vigningstjänsten, oavsett om han eller hon innehar en befattning i kyrkan eller ej. Däremot anser utskottet att de personer inom vigningstjänsten som innehar en kyrklig befattning bör ha möjligheten att inneha ett sådant identitetskort. Utskottet finner dock inte att ett sådant identitetskort ska vara obligatoriskt för dessa personer, utan att möjligheten ska finnas att inneha ett identitetskort om det finns behov av det. Det bör lämpligen vara personens arbetsgivare som bedömer om en arbetstagare, som är präst eller diakon, har behov av ett sådant identitetskort. Arbetsgivaren bör också stå för kostnaderna och ansvara för att identitetskortet återlämnas om arbetstagaren i fråga lämnar sin befattning.

Utskottet anser att det är Svenska kyrkans nationella nivå som ska ansvara för tillhandahållandet av sådana identitetskort.

Utskottet finner att kyrkostyrelsen redan tidigare har undersökt möjligheterna att ta fram en identitetshandling för diakoner och präster. Utskottet föreslår därför att

kyrkomötet avslår motion 2016:5. Utskottet föreslår vidare att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:3

Rättssäkerheten i domkapitlen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:8, där det föreslås att kyrkostyrelsen ges i uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna i 31 kap. 12 § och 32 kap. 12 § samt 57 kap. 1 § punkten 4 i kyrkoordningen med syfte att öka rättssäkerheten vid granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften. Utskottet anser att intentionerna i motionen är goda men konstaterar samtidigt att ett arbete med dessa frågor redan är påbörjat. Utskottet föreslår därför att motionen avslås. Samtidigt föreslår utskottet att kyrkomötet med anledning av motionen informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfarandereglerna och andra närliggande frågor.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:8.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:8 informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfarandereglerna och andra närliggande frågor.

Motionens förslag

Motion 2016:8 av Kjell Petersson och Anders Roos, Rättssäkerheten i domkapitlen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av bestämmelserna i kyrkoordningen 31 kap. 12 § och 32 kap. 12 §, samt 57 kap. 1 §, punkt 4 med syfte att öka rättssäkerheten vid granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften.

Bakgrund

Domkapitlen växte fram i Sverige redan under 1200-talet. Deras roll försvagades efter reformationen för att sedan återupprättas genom en kunglig förordning från 1687. Domkapitlens uppgift blev då att döma i disciplinmål gällande präster, i äktenskapsmål samt i kyrkotuktsfrågor. Domkapitlens sammansättning förändrades under århundradenas lopp. Genom 1936 års domkapitelslag fick domkapitlen i huvudsak den sammansättning som de hade fram till relationsändringen år 2000, även om lekmannaledamöterna utsågs på ett annat sätt än idag.

Efter relationsändringen och i och med kyrkoordningens tillkomst fick domkapitlen en förändrad roll, bl.a. genom att domkapitlet blev ett överprövningsorgan

(se vidare i 2KL 1999:1 s. 70). Vidare ledde relationsändringen till att domkapitlen upphörde att vara statliga myndigheter. Domkapitlen är nu en del av den juridiska personen stiftet och står exempelvis inte längre under Justitieombudsmannens (JO) tillsyn. JO:s uppgift är att på riksdagens vägnar utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Utgångspunkten för JO:s verksamhet är den enskildes intresse av att bli föremål för en lagenlig och korrekt behandling från myndigheternas sida. Det kan noteras att JO är ett tillsynsorgan och inte ett överprövningsorgan till vilket man kan överklaga myndighetsbeslut.

Enligt 6 kap. 8 § i kyrkoordningen ska det i varje stift finnas ett domkapitel. Domkapitlet ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 9 kap. 1 § ska domkapitlet bestå av följande ledamöter:¹

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar eller pastorat,
4. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
5. tre övriga ledamöter.

Enligt bestämmelsens fjärde punkt ska alltså en av domkapitlets ledamöter vara, eller ha varit, ordinarie domare. Domarledamoten deltar i domkapitlets överläggningar i alla ärenden, men har rösträtt endast vid handläggningen av mer domstolsliknande ärenden enligt 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§, 57 kap. 8–18 §§ i vissa fall, och 58 kap. (se 9 kap. 2 b §). Vid handläggningen av dessa ärenden ska domarledamoten vara närvarande (se 9 kap. 5 §).

Vad gäller lekmannaledamöterna som nämns i bestämmelsens femte punkt ska dessa vara tre till antalet för att balansera de vigda ledamöterna i punkterna ett till tre. Principen att domkapitlet ska vara sammansatt av lika många innehavare av vigningstjänsten som icke vigda gällde redan före kyrkoordningens tillkomst och reglerades då i kyrkolagen. Genom kyrkoordningen tillkom dock domarledamoten som ytterligare en ledamot. Domarledamoten räknas inte in i denna jämviktsprincip.

I inledningstexten till kyrkoordningens trettonde avdelning om tillsyn och överklagande står bl.a. följande:

Kyrkoordningens bestämmelser ska tillämpas så att rätt och rättvisa råder. Möjligheten att överklaga och få sin sak prövad är därför av grundläggande betydelse. Kunskapen och erfarenheten från samhällets rättsväsende tas till vara i de organ kyrkan har för överprövning.

Enligt 57 kap. 1 § i kyrkoordningen ska stiftet ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och pastorat. I tillsynen ingår bl.a. biskopens och domkapitlets granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningslöften (se punkten 4) och prövning av behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§ (se punkten 5).

Enligt 31 kap. 11 § samt 32 kap. 11 § ska en präst eller diakon förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom en egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Enligt 31 kap. 12 § och 32 kap. 12 § får domkapitlet förklara en präst eller diakon obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen eller diakonen skriftlig erinran om han eller hon

¹ För de särskilda bestämmelser som gäller för Domkapitlet i Uppsala stift och, i vissa fall, Domkapitlet i Visby stift se 9 kap. 2 och 2 a §§ i kyrkoordningen.

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt (om präst) eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Svenska kyrkans överklagandenämnd har i beslut 1/01 på ett övergripande plan redovisat sin syn på bestämmelserna i 31 kap. 12 § och hur nämnden menar att ett ärende om obehörigförklaring avseende präst ska hanteras hos domkapitlet. Överklagandenämndens uttalanden bör givetvis även gälla obehörighetsärenden avseende diakoner enligt 32 kap. 12 §. Överklagandenämnden har även i senare avgöranden återkommit till de mer allmänna bedömningar som nämnden gjorde i beslut 1/01.

Överklagandenämnden konstaterar i beslutet 1/01 bl.a. att kyrkoordningen inte ger några särskilda handläggningsregler i obehörighetsärenden. Enligt nämnden är det därför naturligt att domkapitlet beaktar de handläggningsregler som gäller för överklaganden (se 58 kap. i kyrkoordningen) också då obehörighetsärenden handläggs. Därtill finns enligt nämnden ytterligare aspekter att beakta när det gäller handläggningen i sådana ärenden. Bl.a. lyfter nämnden att det i inledningen till kyrkoordningens trettonde avdelning står att kyrkoordningens bestämmelser ska tillämpas så att rätt och rättvisa råder samt att de principer som är vedertagna för samhällets rättsordning i övrigt bör gälla vid tolkningen och tillämpningen av kyrkoordningens bestämmelser. Nämnden menar att ett beslut om obehörighet är synnerligen ingripande för den enskilda prästen, då beslutet inte är tidsbestämt och närmast har karaktären av ett yrkesförbud. För att garantera en rättvis prövning i sådana ärenden ska domkapitlets domarledamot vara närvarande när de handläggs i domkapitlet (se 9 kap. 5 § i kyrkoordningen). Vidare stadgas i 9 kap. 7 § andra stycket att reglerna om omröstning i brottmål i allmän domstol ska tillämpas vid överläggningarna (se 9 kap. 7 § i kyrkoordningen). Nämnden menar vidare att det är av stor betydelse att handläggningen i sådana ärenden sker på ett sätt som tar hänsyn till den enskilde prästens rättssäkerhet. De grundläggande principer som gäller på det straffrättsliga området bör därför i stor utsträckning få tjäna till vägledning för en rättssäker handläggning. Nämnden nämner bl.a. legalitetsprincipen, presumptionen för den misstänktes oskuld och objektivitetsprincipen. Vidare uttalar nämnden att den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som införlivades med svensk rätt den 1 januari 1995 (SFS 1994:1219) är av väsentlig betydelse i dessa sammanhang. Utredningen i obehörighetsärenden bör enligt nämnden normalt ske under ledning av domkapitlets domarledamot. Nämnden menar att dennes juridiska kompetens bör borga för att utredningen bedrivs skyndsamt utan att rättssäkerheten sätts för när. Överklagandenämnden menar vidare att det måste ställas stränga beviskrav när det gäller en så ingripande åtgärd som att förklara någon obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. Ett sådant beslut bör därför bara kunna fattas om det är ställt utom rimligt tvivel att omständigheter råder som kan ligga till grund för bedömningen att prästen är uppenbart olämplig.

Vid kyrkomötet 2011 behandlades två motioner, 2011:20 och 2011:95, avseende rätten till juridiskt biträde för präst eller diakon i obehörighetsärenden. Tillsyns- och uppdragsutskottet uttalade i sitt betänkande 2011:4 bl.a. att kyrkoordningen inte innehåller några bestämmelser som hindrar en präst eller diakon att anlita biträde eller ombud när han eller hon är föremål för utredning och/eller prövning i domkapitlet.

Två motioner som berörde domkapitlets handläggning av vissa tillsynsärenden behandlades av 2015 års kyrkomöte. Motionerna, 2015:63 och 2015:101, gällde bl.a. en översyn av regelverket för domkapitlet beträffande ”krav på utredning även för de ämbetsbärare som på egen begäran avsäger sig präst- eller diakonämbetet”, se motion 2015:101. Utskottet hänvisade i sitt betänkande TU 2015:11 till att kyrkostyrelsen beslutat om en genomgång av nuvarande kyrkoordningsreglering gällande prästs/diakons möjlighet att återfå sin behörighet, överklagandemöjligheter samt närliggande frågor. Utskottet beskrev också att kyrkostyrelsens arbetsutskott, när det av kyrkostyrelsen givna uppdraget preciserats, konstaterat ”att frågor som särskilt behöver belysas är huruvida en utredning ska genomföras i samband med att någon själv begär att få avträda från vigningstjänsten, vilka rutiner som behövs då någon ber att få vigningstjänsten tillbaka och vilka överklagningsmöjligheter som ska finnas. Allt detta måste prövas utifrån olika rättssäkerhetsaspekter.” Utskottet konstaterade att det som efterfrågades i motionen därmed var på väg att genomföras.

I februari 2016 överlämnade professor Hans-Gunnar Axberger en promemoria med belysning av vissa rättssäkerhetsaspekter i nuvarande kyrkoordning. Uppdraget hade getts honom av kyrkostyrelsens arbetsutskott, som önskade en belysning av ett antal frågeställningar gällande främst regleringen av f.d. prästers möjlighet att återfå behörigheten till vigningstjänsten samt rättssäkerheten i nuvarande ordning. Som ett led i detta hade Axberger fått i uppdrag att från ett mer allmänt offentlighetsrättsligt perspektiv lämna synpunkter på reglerna och deras tillämpning, med särskilt beaktande av rättssäkerhetsaspekter. Syftet var att få en belysning och reflektioner utifrån inför en fortsatt intern beredningsprocess. I promemorian talas bl.a. om behovet av en översyn av förfaranderegler hos domkapitlet. Promemorians slutsatser bereds vidare inom kyrkokansliet och ska bl.a. diskuteras med stiftens representanter vid höstens domkapitelsöverläggningar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:8.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:8 informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfaranderegler och andra närliggande frågor.

Utskottet konstaterar att omsorgen om de präster och diakoner som blir föremål för stiftets tillsyn inte sällan brister. Det finns också en otydlighet vad gäller förfaranderegler rörande domkapitlets handläggning av nämnda ärenden. Olika domkapitel hanterar ärendena något olika. Det bör även noteras att gällande regelverk rörande stiftets tillsyn över präster och diakoner har varit mer eller mindre oförändrat sedan kyrkoordningens tillkomst.

Utskottet har med intresse tagit del av de förslag som läggs fram i den i bakgrunden nämnda promemorian som överlämnades av professor Hans-Gunnar Axberger till kyrkostyrelsens arbetsutskott i februari i år. Utskottet anser att det behövs en bred översyn av förfaranderegler vid tillsynsärenden. Utskottet ser därför mycket positivt på kyrkokansliets fortsatta beredning av de förslag som framkommer i Axbergers promemoria. Samtidigt anser utskottet att det finns ytterligare frågor som kan behandlas i ett sådant sammanhang, exempelvis domarledamotens roll och förutsättningarna för att kunna anlita juridiskt biträde eller ombud.

Utskottet anser att intentionerna i motionen är goda men konstaterar samtidigt att ett arbete med dessa frågor redan är påbörjat. Utskottet föreslår därför att motionen avslås. Samtidigt föreslår utskottet att kyrkomötet med anledning av motionen informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om en bred översyn av förfarandereglererna och andra närliggande frågor.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof André, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:4

Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:9 med vissa förslag om tidsbegränsad anställning som kyrkoherde, om uppdrag till kyrkostyrelsen att verka för en förändrad roll för domkapitlet vid anställning av kyrkoherde och om att se över möjligheterna att återkomma till 2017 års kyrkomöte med förslag avseende kyrkoherdeutbildning. Utskottet menar att den självständighet i ämbetsutövningen som måste prägla kyrkoherdens uppdrag medför att det inte ska införas en ordning med tidsbegränsade anställningar som kyrkoherde. Frågor om domkapitlets roll menar utskottet kan hanteras vid de årliga domkapitelsöverläggningarna. Utskottet pekar på att kyrkostyrelsen avser att lämna en slutrapport till kyrkomötet 2017 om kyrkoherdeutbildning. Mot bakgrund av de överväganden och förhållanden i övrigt som utskottet redovisar föreslås att motion 2016:9 ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:9, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:9, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:9, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:9, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2016:9 av Gunilla Eldebro m.fl., Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna till tidsbestämda anställningar för kyrkoherdar, förslagsvis fem år, med möjlighet till förlängning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att domkapitlet får större inflytande och en tydligare roll, dels mot kyrkoordinationens formella krav, dels mot de särskilda krav på bl.a. ledarskap som ställs för den aktuella tjänsten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att kyrkoherden som grund har en anställning som komminister i stiftet.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att till kyrkomötet 2017 återkomma med en förnyad kyrkoherdeutbildning.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:9 i Ln 2016:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

I skrivelsen *Styrning och ledning* (KsSkr 2009:5) noterades att det torde förekomma tidsbegränsade förordnanden för kyrkoherdar i vissa stift. Man angav att det inte fanns något uttryckligt förbud i kyrkoordningen mot sådana konstruktioner men konstaterade också att det inte är närmare klarlagt vad som gäller i frågan. I remissbehandlingen av det betänkande som låg till grund för kyrkostyrelsens skrivelse, *Styra och leda* (Svenska kyrkans utredningar 2008:1), hade Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift menat att förslaget att kyrkoherden skulle leda all verksamhet borde kompletteras med en möjlighet att tidsbegränsa förordnandet som kyrkoherde och att det skulle vara möjligt att flytta kyrkoherdeuppgiften till en annan präst om det inte fungerade.

Kyrkostyrelsen tillsatte hösten 2009 en utredning om tidsbegränsade förordnanden av kyrkoherden. Resultatet av arbetet lades fram i betänkandet *Tidsbegränsade anställningsformer för kyrkoherdar* (Svenska kyrkans utredningar 2010:2). I sitt förslag konstaterade utredaren, kyrkojurist Bengt Stigner, att det ”i kyrkoherdeuppgifternas karaktär ligger ett självständigt ansvar som har sin grund i ämbetet och att tidsbegränsade anställningsformer därför endast ska användas i de fall där de inte riskerar att komma i kollision med reglerna om tillsyn. Det avser såväl kyrkoherdens tillsyn över församlingen som domkapitlets tillsyn över kyrkoherden i lärofrågor och utövande av vigningstjänsten, dvs. de frågor som prövas vid befogenhetsprövning.” Det noterades att beslut som Svenska kyrkans överklagandenämnd fattat i ärenden med anknytning till utredningens uppdrag tjänar som prejudikat i frågan. Några förslag till ändringar i kyrkoordningen lades inte fram.

I ett beslutsprövningsärende hade ett domkapitel upphävt ett beslut av indelningsdelegerade att kyrkoherdeförordnandet i en församling skulle begränsas till tre år och att anställningsavtalet som kyrkoherde skulle omprövas efter tre år. Avtalet skulle kunna förlängas efter utvärdering från båda parter. En viss befattning som komminister skulle vara grundtjänst för den som var förordnad som kyrkoherde. Domkapitlets beslut överklagades till Överklagandenämnden som fastställde domkapitlets beslut (ÖN 33/2009). Överklagandenämnden redovisar relativt utförligt motiven för sitt ställningstagande. Man pekar på att det finns bestämmelser i kyrkoordningen som syftar till att värna prästens självständighet i ämbetsutövningen och det som har kallats ”den dubbla ansvarslinjen”. En ordning med ett tidsbegränsat kyrkoherdeförordnande kan ses som en risk för att reglerna om befogenhetsprövning sätts ur spel. Det kan också finnas en risk för att kyrkoherden inte fullt ut kan utöva sitt tillsynsansvar, som också i vissa avseenden gäller gentemot kyrkorådet, om ”kyrkorådet, för det fall det föreligger missnöje med kyrkoherdens sätt att utöva sin tillsyn, väljer att inte förlänga kyrkoherdeförordnandet för en ’obekväm’ kyrkoherde”. Överklagandenämnden konstaterade att det givetvis kan finnas fall där det är befogat att vidta åtgärder för att avsluta ett chefskap, men det bör då föregås av en befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § i kyrkoordningen. Överklagandenämnden menade alltså att ordningen med en tillsvidareanställning som komminister med ett samtidigt tidsbegränsat kyrkoherdeförordnande strider mot kyrkoordningen.

Utredningen om tidsbegränsade anställningsformer för kyrkoherdar tog också upp vissa arbetsrättsliga frågor. Det föreligger inte arbetsrättsliga hinder för tidsbegränsade förordnanden som kyrkoherde och gällande kollektivavtal ger möjlighet

att komma överens om lokala avtal i olika frågor, bl.a. avseende tidsbegränsade förordnanden för kyrkoherdar.

Kyrkostyrelsen redovisade i bilaga 3D i skrivelsen KsSkr 2011:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2010* den fortsatta haneringen av utredningen om tidsbegränsade anställningsformer för kyrkoherdar. Betänkandet hade sänts på remiss till alla stift, 52 samfälligheter och församlingar, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, fackliga organisationer och Svenska Kyrkans Unga. Allt som allt inkom 32 yttranden, bl.a. från alla stift och Arbetsgivarorganisationen. Sammanfattningsvis angavs att en övervägande del av remissinstanserna tillstyrkte utredningens slutsatser helt och hållet. Det var två församlingar som i likhet med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation menade att tidsbegränsade anställningar borde tillåtas och avstyrkte utredningens förslag. Arbetsgivarorganisationen menade att om kyrkostyrelsen skulle ansluta sig till utredarens slutsatser borde kyrkomötet reglera förhållandena i kyrkoordningen eftersom man menade att Överklagandenämndens beslut inte hade gett tillräcklig vägledning. Kyrkostyrelsen beslutade våren 2011 att godta utredningens slutsatser att inga ändringar eller tillägg i kyrkoordningen ska göras och att genom sin skrivelse rapportera detta till kyrkomötet. Kyrkostyrelsens ställningstagande godtogs av kyrkomötet då det inte föranledde några åtgärder eller synpunkter vid behandlingen av årsredovisningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:9.

I motion 2016:9 tas upp flera olika frågor som rör befattningen som kyrkoherde. Motionens rubrik pekar på att det är frågan om tidsbegränsning av förordnanden som kyrkoherde som är det centrala. Frågan om tidsbegränsade anställningsformer för kyrkoherdar har relativt nyligen varit föremål för en särskild utredning. Utredningen resulterade inte i några förslag till förändringar i gällande regelsystem. I utredningens betänkande redovisas ett beslut från Svenska kyrkans överklagandenämnd i ett ärende om tidsbegränsning av en anställning som kyrkoherde. Utredningen anger att beslutet tjänar som prejudikat i frågan om att inom ramen för gällande bestämmelser i kyrkoordningen tidsbegränsa förordnanden som kyrkoherde. Överklagandenämnden fann att ordningen med en tillsvidareanställning som komminister med ett samtidigt tidsbegränsat kyrkoherdeförordnande strider mot kyrkoordningen.

Utskottet är medvetet om att om man bara ser till de arbetsrättsliga förutsättningarna kan tidsbegränsade kyrkoherdeförordnanden vara möjliga. Det skulle gå att ändra gällande bestämmelser i kyrkoordningen så att de också medger tidsbegränsade förordnanden. Det kan dock i ett sådant fall krävas ändringar i bestämmelser av mer grundläggande karaktär. Utredningen om tidsbegränsade anställningsformer förordade en ordning med tillsvidareanställning. Principiella frågor om kyrkoherdens ställning fanns som grund för det ställningstagandet. Överklagandenämnden pekar på principiella överväganden rörande kyrkoherdens ställning som grund för kyrkoordningens bestämmelser.

Det går inte att alltför enkelt dra paralleller mellan vad som gäller för ett genom ekonomiska mått förhållandevis enkelt mätbart resultatriktat arbete inom näringslivet och ett långsiktigt arbete med att bygga fungerande församlingar.

Bestämmelser om kyrkoherdens uppdrag finns i 5 kap. 2 § i kyrkoordningen. Där sägs bl.a. att kyrkoherden utifrån avgivna vagningslöften och på eget ansvar ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och att kyrkoherden har ansvar för

tillsyn över all verksamhet utifrån Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Det är av grundläggande betydelse att bestämmelserna om kyrkoherdens anställning skapar förutsättningar för det som stadgas om kyrkoherdens uppdrag och ställning. Bestämmelser om befogenhetsprövning syftar till att säkerställa varje prästs och därmed också kyrkoherdens självständiga ställning i sitt i prästvigningen av kyrkan som helhet givna uppdrag. Uppdraget kan också medföra att det i vissa situationer är rätt att vara obekvämt. Som framhållits av Överklagandenämnden riskerar en ordning med tidsbegränsade förordnanden som kyrkoherde att bestämmelserna om befogenhetsprövning sätts ur spel. Detta skulle, i motsats till vad som sägs i andra att-satsen i motion 2016:9, innebära en försvagning av domkapitlets ställning.

I motionen ges en kort redovisning av vissa resonemang i utredningen om tidsbegränsade anställningsformer. Det framgår dock inte riktigt att utredningen slutsats är att det inte ska göras någon ändring i gällande ordning. Den innebär alltså enligt Överklagandenämndens beslut att kyrkoordningen i huvudsak inte medger tidsbegränsade förordnanden som kyrkoherde. Inte heller utskottet menar att det bör göras någon ändring av denna ordning. Därmed föreslår utskottet att första och tredje att-satserna i motion 2016:9 ska avslås. Vad gäller motionens andra att-sats om domkapitlets ställning uppfattar utskottet att detta snarast är sådant som bör kunna aktualiseras vid de årliga överläggningar som hålls med domkapitlet och kyrkostyrelsen.

Vid förra årets kyrkomöte behandlade Tillsyns- och uppdragsutskottet vissa frågor om utbildning för kyrkoherdar i sitt betänkande 2015:2 *Utredning om utökning av kyrkoherdeutbildningen*. Av kyrkostyrelsens redovisning i skrivelsen KsSkr 2016:2 framgår att det pågår ett arbete på detta område som avses kunna redovisas till kyrkomötet 2017. Utskottet menar att det nu inte på det sätt som föreslås i fjärde att-satsen i motion 2016:9 bör ges något nytt uppdrag till kyrkostyrelsen avseende kyrkoherdeutbildningen.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof André, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmquist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet i TU 2016:4 och yrkar bifall till motionen.

Sven Kerst

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:6y

Tidsbegränsad anställning för kyrkoherde och stiftsbiskop

Läronämndens yttrande över motionerna 2016:9 och 2016:10

Läronämnden har vid flera tillfällen tidigare yttrat sig när det gäller frågan om tidsbegränsad anställningstid för biskopar, senast i Ln 2015:9 y:

I Läronämndens yttrande Ln 2009:1y anförs:

När det gäller frågan om begränsning av biskoparnas tjänstgöringstid vill Läronämnden hänvisa till sitt tidigare yttrande i frågan Ln 1991:13. Där framförs att:

”I Svenska kyrkan vigs biskop till ett uppdrag som i princip är livsvaraktigt. Det måste inte nödvändigtvis vara på det sättet. Men det utgör en viktig sida av vår kyrkas sätt att värna om den nödvändiga lednings- och tillsynsfunktionen (episkope). Av ålder har vår kyrkas ordning med biskopar betraktats som en Andens gåva till henne. I konsekvens med detta har biskopstjänsten inte setts enbart såsom ett för viss tid givet uppdrag, vilket upphör eller kan förnyas för en ny period.

Att biskopstjänsten är en i princip livsvaraktig tjänst kan också ses som ett uttryck för vad som brukar kallas den dubbla ansvarslinjen och som är en grundläggande princip för Svenska kyrkan.”

Om Svenska kyrkan vill finna andra modeller vad gäller biskoparnas tjänstgöringstid är det nödvändigt att dessa modeller är förenliga med ovanstående grundsyn.

Frågan om generell tidsbegränsning av kyrkoherdens uppdrag är i jämförelse med biskopens uppdrag av annan karaktär. Det är en anställningsform inom Svenska kyrkan som i princip kan se ut på olika sätt. Kyrkoherden har dock i en episkopal kyrka ett särskilt uppdrag i vigningstjänsten att utöva tillsyn över all verksamhet i församling/pastorat. Läronämnden menar att det gemensamma ansvaret i församlingen förutsätter förtroendevalda organ och vigningstjänst i samverkan men med självständiga uppdrag. Därför gagnas den grundläggande uppgiften i församlingen av ett tydligt kyrkoherdeuppdrag med kontinuitet över tid.

Läronämnden menar att domkapitlets roll i en episkopal kyrka bör vara betydande och ser därför inga hinder mot att domkapitlet får större inflytande och tydligare roll.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:5

Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2016:10. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2015. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:10.

Motionens förslag

Motion 2016:10 av Gunilla Eldebro m.fl., Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheter för tidsbegränsad anställning för biskop, förslagsvis ett förordnande på sju år samt undersöka alternativa karriärmöjligheter efter avslutat uppdrag.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:10 i Ln 2016:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:10 om tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop i Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2015:5 med motionerna 2015:27 och 2015:59. Kyrkomötet avslog motionerna.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2016:10 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:10.
--

Utskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 27 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot beslutet i TU 2016:5 och yrkar bifall till motionen.

Sven Kerst

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:6y

Tidsbegränsad anställning för kyrkoherde och stiftsbiskop

Läronämndens yttrande över motionerna 2016:9 och 2016:10

Läronämnden har vid flera tillfällen tidigare yttrat sig när det gäller frågan om tidsbegränsad anställningstid för biskopar, senast i Ln 2015:9 y:

I Läronämndens yttrande Ln 2009:1y anförs:

När det gäller frågan om begränsning av biskoparnas tjänstgöringstid vill Läronämnden hänvisa till sitt tidigare yttrande i frågan Ln 1991:13. Där framförs att:

”I Svenska kyrkan vigs biskop till ett uppdrag som i princip är livsvaraktigt. Det måste inte nödvändigtvis vara på det sättet. Men det utgör en viktig sida av vår kyrkas sätt att värna om den nödvändiga lednings- och tillsynsfunktionen (episkope). Av ålder har vår kyrkas ordning med biskopar betraktats som en Andens gåva till henne. I konsekvens med detta har biskopstjänsten inte setts enbart såsom ett för viss tid givet uppdrag, vilket upphör eller kan förnyas för en ny period.

Att biskopstjänsten är en i princip livsvaraktig tjänst kan också ses som ett uttryck för vad som brukar kallas den dubbla ansvarslinjen och som är en grundläggande princip för Svenska kyrkan.”

Om Svenska kyrkan vill finna andra modeller vad gäller biskoparnas tjänstgöringstid är det nödvändigt att dessa modeller är förenliga med ovanstående grundsyn.

Frågan om generell tidsbegränsning av kyrkoherdens uppdrag är i jämförelse med biskopens uppdrag av annan karaktär. Det är en anställningsform inom Svenska kyrkan som i princip kan se ut på olika sätt. Kyrkoherden har dock i en episkopal kyrka ett särskilt uppdrag i vinningstjänsten att utöva tillsyn över all verksamhet i församling/pastorat. Läronämnden menar att det gemensamma ansvaret i församlingen förutsätter förtroendevalda organ och vinningstjänst i samverkan men med självständiga uppdrag. Därför gagnas den grundläggande uppgiften i församlingen av ett tydligt kyrkoherdeuppdrag med kontinuitet över tid.

Läronämnden menar att domkapitlets roll i en episkopal kyrka bör vara betydande och ser därför inga hinder mot att domkapitlet får större inflytande och tydligare roll.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:6

Ny översättning av Konkordieboken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:14 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ombesörja utgivande av en modern översättning av Konkordieboken. Utskottet redovisar att det redan finns eller snart kommer att finnas nya översättningar av vissa av skrifterna i Konkordieboken och menar att det saknas skäl att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen att vidta några åtgärder av det slag som föreslås i motionen. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:14.

Motionens förslag

Motion 2016:14 av Bertil Olsson, Ny översättning av Konkordieboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ombesörja att Konkordieboken ges ut på nytt i en modern översättning, hela Svenska kyrkan till godo.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:14 i Ln 2016:7y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Konkordieboken är en samling av bekännelse dokument som gavs ut i Tyskland 1580 för att bilägga konflikter inom och mellan de lutherska kyrkorna där. Konkordieboken (latin *concordia*, endräkt) innehåller – förutom de gammalkyrkliga trosbekännelserna och Augsburgska bekännelsen – Augsburgska bekännelsens Apologi (1531; grekiska *apologia*, försvar), Schmalkaldiska artiklarna (1537), Om påvens makt och överhöghet (1537), Luthers stora och lilla katekes (1529) och Konkordieformeln (1577). Av de dokument som finns direkt angivna i bestämmelserna i 1 kap. 1 § i kyrkoordningen om Svenska kyrkans tro, bekännelser och lära är det, förutom Bibeln, bara Uppsala mötes beslut som inte ingår i Konkordieboken.

Samfundet Pro Fide et Christianismo tog på 1940-talet initiativ till en ny översättning av Konkordieboken. Sedan 1944 har de då översatta dokumenten jämte Uppsala mötes beslut givits ut i boken *Svenska kyrkans bekännelseskrifter*. Den sjätte upplagan trycktes 2005 och en talboksutgåva kom ut 2007. Det finns ett avtal mellan Samfundet Pro Fide och Bokförlaget Verbum som bl.a. säger att förlaget till

Samfundet i god tid ska anmäla när en upplaga håller på att ta slut och en ny behöver tryckas. Det innebär att ”Svenska kyrkans bekännelseskrifter” hela tiden sedan 1944 och även nu finns tillgänglig att köpa. Texterna finns också tillgängliga på internet.

För stora delar av Konkordieboken gäller att den senaste översättningen är den som gjordes på 1940-talet. Det finns dock och är på gång vissa nya översättningar. Det gäller Martin Luthers *Lilla katekesen* med inledning och kommentar av Carl Axel Aurelius och Margareta Brandby-Cöster från 2011. Den gavs ut genom teologiska kommittén på uppdrag av kyrkostyrelsen och finns även tillgänglig för nedladdning på Svenska kyrkans webbplats. Det finns också en översättning av Luthers stora katekes från 1999 gjord av Martin Krauklis. Vissa frågor kring översättning av apostoliska och nicenska trosbekännelserna redovisas i Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:7. Det pågår ett översättningsarbete beträffande augsburgska bekännelsen. Det är Johannelunds teologiska högskola som låter nyöversätta denna från latin med ickekonfessionella kommentarer för att göra vissa delar och hänvisningar mer begripliga för en modern läsare/student. Våren 2017 hålls ett symposium kring nyutgåvan där kommentatorer från olika teologiska håll bjuds in att kommentera de olika artiklarna. Under tidig höst beräknas tryckning kunna ske.

Frågor med koppling till dem som tas upp i motionen 2016:14 har tidigare behandlats av Tillsyns- och uppdragsutskottet. Betänkandet TU 2003:15 avsåg en motion (2003:76) med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att ”föranstalta om en nyutgåva av Svenska kyrkans bekännelseskrifter, där inledningskapitlet är nyskrivet och där bekännelseskrifternas text är språkligt reviderad eller, om så krävs, nyöversatt”. I enlighet med utskottets förslag avsåg kyrkomötet motionen. Tillsyns- och uppdragsutskottet menade att frågan om ny inledning måste prövas av det förslag som ger ut boken *Svenska kyrkans bekännelseskrifter*. Beträffande översättningar konstaterades, med hänvisning till ett yttrande 2003:20y från Läronämnden, att Svenska kyrkan inte känt behov av att auktorisera översättningar av de reformatoriska bekännelseskrifterna. Utskottet såg ingen anledning till att kyrkomötet skulle ta initiativ för att nya översättningar skulle komma till stånd. Läronämnden har i sitt yttrande 2016:7y anfört att det fordras en granskning i Läronämnden om en översättning av Konkordieboken eller någon av dess skrifter ska antas av kyrkomötet.

År 2015 avsåg kyrkomötet, också på Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag (TU 2015:16), en motion (2015:108) med förslag bl.a. om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag ”att verka för att material tas fram som underlättar läsningen av Svenska kyrkans bekännelseskrifter”. Med hänvisning till en del aktuellt material som utskottet redovisade gjorde utskottet bedömningen att det redan finns material som underlättar läsningen av Svenska kyrkans bekännelseskrifter. Därtill pekades på att ytterligare litteratur på området är att vänta framöver.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:14.

I bakgrundsteckningen redovisas att Konkordieboken som helhet finns tillgänglig såväl som tryckt skrift som via internet. Stora delar finns bara i översättningar från 1940-talet men utskottet menar att den svenska språkdräkten inte är föråldrad på ett sådant sätt att texten därigenom blir svårtillgänglig. Det ligger dock i sakens natur att texter skrivna i huvudsak på 1500-talet inte alltid är enkla att tillägna sig.

Härtill redovisas att flera delar av Konkordieboken, om man här bara ser till texterna från 1500-talet, finns eller kommer att finnas i senare översättningar. Den mest spridda av dessa skrifter, nämligen Luthers Lilla katekes, finns i en översättning från 2011. Den centrala bekännelsestexten från reformationstiden, Augsburgska bekännelsen, förväntas föreligga i en ny översättning under reformationsåret 2017. Augsburgska bekännelsen har en särställning i kyrkoordningens bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära genom att den där står i paritet med de gammalkyrkliga trosbekännelserna.

Ifråga om såväl den genom tiderna mest spridda som ifråga om den mest centrala av Konkordiebokens skrifter från reformationstiden finns alltså eller kommer snart att finnas nya översättningar. Mot den här bakgrunden ser utskottet inte att det finns skäl för kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att vidta några särskilda åtgärder på det sätt som föreslås i motionen. Utskottet föreslår därmed att kyrkomötet avslår motion 2016:14.

Uppsala den 28 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfallet: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:7y

Ny översättning av konkordieboken

Läronämndens yttrande över motion 2016:14

Konkordieboken hör till Svenska kyrkans grundläggande dokument och utgörs av ett flertal skrifter. Om en översättning av hela Konkordieboken eller någon av dess skrifter ska antas av kyrkomötet fordras granskning i Läronämnden.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:7

Apostoliska trosbekännelsen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:17 med förslaget att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att se över lämpligheten och utreda de ekumeniska förutsättningarna för en viss ändring i den för Svenska kyrkan gällande översättningen av apostoliska trosbekännelsen. Utskottet menar att det långvariga arbetet med en ekumeniskt förankrad översättning för närvarande saknar förutsättningar att nå det önskade resultatet om en helt gemensam översättning. Trosbekännelsen ingår i kyrkohandboken och ett kyrkohandboksförslag med nu gällande lydelse av apostoliska trosbekännelsen har nyligen varit ute på remiss. Detta talar mot att nu aktualisera frågan om en viss begränsad ändring i trosbekännelsens lydelse. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:17.

Motionens förslag

Motion 2016:17 av Maria Lagerman, Ett kommatecken till i trosbekännelsen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över lämpligheten och utreda de ekumeniska förutsättningarna för att lägga till ett kommatecken i den apostoliska trosbekännelsen mellan orden ”en” och ”helig”.

Bakgrund

Frågor om översättningen till svenska av den apostoliska trosbekännelsen – och av den nicenska – har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen de båda senaste decennierna. Det har gjorts mot bakgrund av ekumeniska diskussioner om nyöversättning av de båda trosbekännelserna.

1996 antog Sveriges kristna råd (SKR) för sin del nyöversättningar av den nicenska och den apostoliska trosbekännelsen – liksom av Herrens bön – avsedda för gemensamt ekumeniskt bruk i medlemskyrkorna. Efter remissbehandling inom Svenska kyrkan och en period under vilken nyöversättningarna kunde användas på prov beslutade Svenska kyrkans centralstyrelse 1997 att man inte skulle lägga fram något förslag till kyrkomötet. Som skäl anfördes bl.a. att receptionsprocessen i SKR:s medlemskyrkor inte avslutats och att kyrkornas beslutsorgan ännu inte tagit ställning.

Våren 2000 överlämnade den dåvarande kyrkohandboksgruppen sitt förslag till översyn av kyrkohandboken. Man föreslog att de ekumeniska nyöversättningarna av den nicenska och den apostoliska trosbekännelsen skulle ingå i en ny kyrkohandbok. Dock konstaterade man i förslaget motivering (Svenska kyrkans utredningar 2000:3, sidorna 45 f och 79 f), att vissa översättningsfrågor och ordval återstod att lösa innan Svenska kyrkan kunde ta definitiv ställning till trosbekännelseexterna.

Frågor om nyöversättning av trosbekännelserna aktualiserades på nytt i kyrkomötet 2008. I en motion (2008:20) föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att till 2009 års kyrkomöte lägga fram förslag till nyöversättningar av trosbekännelserna att användas i Svenska kyrkans gudstjänster från och med första söndagen i advent 2009. Motionen bifölls i huvudsak av kyrkomötet. Den i motionen angivna tidsgränsen togs dock bort.

Redan 2009 redovisade kyrkostyrelsen i skrivelsen 2009:4 *Nyöversättning av trosbekännelser* att man funnit att förutsättningar saknades för kyrkostyrelsen att inom överskådlig tid lägga fram förslag i fråga om trosbekännelserna i enlighet med vad kyrkomötet begärt. Man menade att såväl den ekumeniska processen som det inomkyrkliga förankringsarbetet behöver göras om på grundval av ett förnyat arbete med översättningsfrågorna. Kyrkostyrelsen föreslog att kyrkomötet skulle återkalla det föregående år givna uppdraget. Detta förslag avslogs dock av kyrkomötet som istället beslutade att uppdra åt kyrkostyrelsen att i SKR driva frågan om en gemensam nyöversättning av trosbekännelserna med början med den apostoliska (G 2009:1, KmSkr 2009:4). I skrivelsen KsSkr 2012:2 anmälde kyrkostyrelsen att skrivelsen från 2009 års kyrkomöte var slutbehandlad. Som bakgrund till detta redovisade kyrkostyrelsen bl.a. att SKR står fast vid beslutet att rekommendera 1996 års översättningar, som gemensam utgångspunkt för bruk i medlemskyrkorna. Vidare hade i december 2011 en remiss angående nyöversättning av trosbekännelser sänts ut till samtliga domkapitel och stiftsstyrelser samt till fyra församlingar i varje stift och till Svenska Kyrkans Unga. Det saknades stöd bland stiftet för att gå fram med ett förslag om att införa nya översättningar.

I det förslag till kyrkohandbok som lades fram i slutet av 2015 har den apostoliska trosbekännelsen samma lydelse som i gällande kyrkohandbok.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:17.

Det framgår av bakgrundsteckningen att det har skett ett arbete under lång tid i frågan om översättning av bl.a. den apostoliska trosbekännelsen. Trots att det har varit en strävan, som utskottet också ser som angelägen, att nå fram till en för kyrkorna i Sverige gemensam översättning har detta inte varit möjligt. Det är på flera punkter där det inte gått att nå fram till en enighet. Utskottet ser det inte som möjligt att bryta ut en enstaka del av den apostoliska trosbekännelsen på det sätt som föreslås i motionen. På sikt måste önskan kvarstå att få en ekumeniskt förankrad översättning av apostoliska trosbekännelsen som helhet även om förutsättningar nu inte synes föreligga. Därvid är det naturligtvis nödvändigt att göra en utifrån den ursprungliga texten så trogen översättning som möjligt.

Det framgår också av bakgrundsteckningen att i det föreliggande förslaget till ny kyrkohandbok återfinns apostoliska trosbekännelsen i nu gällande lydelse. Det tillfälle när kyrkomötet fattar beslut om trosbekännelsens lydelse är alltså när beslut fattas om kyrkohandboken. Även arbetet med kyrkohandboken har pågått under ett

antal år. Utskottet menar att vi befinner oss i ett så långt framskridet skede i den processen att det är för sent att nu, efter remissbehandlingen, lägga fram förslag på en så central punkt som trosbekännelsens lydelse. Det är dock de facto när beslutet ska tas om kyrkohandboken som det blir möjligt att ändå aktualisera även en sådan fråga som trosbekännelsens lydelse. Utskottet är för sin del dock inte berett att ställa sig bakom ett förslag om att nu aktualisera denna fråga.

Mot bakgrund av vad utskottet har anfört om önskan att få en ekumeniskt förankrad översättning av hela trosbekännelsen och om trosbekännelsens lydelse som en del av det arbete med kyrkohandboken som planeras att snart vara avslutat föreslår utskottet att motion 2016:17 avslås.

Uppsala den 28 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:8

Själavård, sekretess och IT

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:23 med förslag att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att utreda sekretessskyddet för själavårdande e-postkorrespondens på Svenska kyrkans servrar. Utskottet konstaterar att det aldrig går att helt garantera IT-säkerheten om själavård sker via e-post. Utskottet poängterar det ansvar som själavårdaren har att uppmärksamma konfidenten på de möjliga brister i säkerhet som föreligger när själavård sker per e-post. Däremot finner inte utskottet att frågan löses genom att ge ett uppdrag i enlighet med vad motionären föreslår. Utskottet föreslår därför att motion 2016:23 avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:23.

Motionens förslag

Motion 2016:23 av Berth Löndahl, Själavård, sekretess och IT

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda sekretessskyddet för själavårdande e-postkorrespondens på Svenska kyrkans servrar.

Bakgrund

I 54 kap. 1 § i kyrkoordningen regleras den så kallade själavårdssekretessen. Enligt bestämmelsens första stycke gäller förbud mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en biskop eller präst under bikt eller enskild själavård. Enligt bestämmelsens andra stycke gäller förbud också mot att röja sådana uppgifter som har anförtrotts en diakon under enskild själavård.

Förbudet i första stycket är absolut och har inga undantag. Förbudet i andra stycket har en rad undantag när förbudet får vika, t.ex. när den enskilde själv medger att uppgiften får lämnas ut eller när diakonen har ålagts att vittna under ed. Förbudet enligt andra stycket får även vika vad gäller uppgifter som omfattas av anmälnings-skyldigheten enligt 54 kap. 13 a § i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen är den som i kyrkans verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd, skyldig att genast anmäla detta till socialnämnden.

Biskopars, prästers och diakoners tystnadsplikt regleras även i 30 kap. 3 §, 31 kap. 9 § och 32 kap. 9 § i kyrkoordningen. Den som bryter mot sin tystnadsplikt kan bli föremål för ingripande från domkapitlet. En biskop får av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om

han eller hon har brutit mot sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård (30 kap. 5 §). En präst eller diakon kan av domkapitlet antingen förklaras obehörig, få en treårig prövotid eller tilldelas en skriftlig erinran (se 31 resp. 32 kap. 12 §).

Handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 § är undantagna från kravet på diarieföring (se 55 kap. 3 § punkten 1).

Själavård sker främst genom muntliga samtal, men kan även ske skriftligen. Tidigare skedde detta genom brevväxling, men genom den tekniska utvecklingen kan detta nu ske exempelvis via olika chattfunktioner, e-post eller sms. Oavsett hur själavården sker finns problem med säkerheten – ett rum kan avlyssnas, ett brev eller en e-post öppnas och läsas av någon annan än den det är riktat till. Vidare hindrar inte kyrkans säkerhetsåtgärder att konfidenten själv sprider uppgifterna på olika sätt. Det kan noteras att även en person som stod ”på lur” när en person biktade sig för en präst och sedan spred sådana uppgifter skulle ”straffas till livet” enligt 1686 års kyrkolag. Detsamma gällde en präst som bröt mot tystnadsplikten. (se 7 kap. 2 § i 1686 års kyrkolag)

I utredningen *Ett skyddat rum* (Svenska kyrkans utredningar 2010:3) togs bl.a. frågan om själavård via internet, e-post och sms upp. Vad gäller just själavård via e-post anförs att e-post av själavårdskaraktär bör hanteras så att tystnadsplikten bevaras och information inte sprids. Därför behöver sådan e-post behandlas på samma sätt som ett själavårdsbrev i pappersform, exempelvis vad gäller ordning för diarieföring. Utredningen menar att e-post i och för sig är ett medium som man kan lyssna sig in i, men att detta gäller alla rum, såväl fysiska som elektroniska. – I kyrkostyrelsens skrivelse *Tystnadsplikt m.m.* (KsSkr 2011:7) instämde kyrkostyrelsen i utredningens bedömning att själavård via e-post och sms kan betecknas som enskild själavård och att tystnadsplikt därför råder. Även om det inte går att garantera att någon information kan nå någon utomstående behöver inte det innebära att kraven på att den som är bunden av tystnadsplikt inte för vidare det som sägs blir mindre. Däremot finns det anledning att klargöra för konfidenten att det finns risk för att information kan komma ut. Kyrkostyrelsen menade att det finns ett behov av att utreda frågorna kring själavård via e-post, internet och sms ytterligare och uttryckte avsikten att ta fram riktlinjer på området. Några sådana riktlinjer har ännu inte tagits fram av kyrkostyrelsen. Däremot genomfördes en större kommunikationsinsats gällande tystnadsplikt och anmälningsskyldighet.

Tjänsten Jourhavande präst är tillgänglig via telefon, men även via chatt och lösenordsskyddade brev. Om en person väljer att kontakta Jourhavande präst via chatten eller digitalt brev krypteras innehållet och försvinner när chatten stängs ner eller brevet tas bort, alternativt när tiden för brevet har gått ut. Ingenting sparas.

Svenska kyrkan på nationell nivå ställer sekretesskrav på sina IT-leverantörer genom skrivningar i avtal. Sekretesskraven inkluderar även personal som arbetar i leveransen, alltså de personer som behöver ha tillgång till baksidan av IT-miljön för att kunna säkerställa att den fungerar tillfredsställande. Ett exempel på detta är e-postsystem, där Svenska kyrkan på nationell nivå övervakar för att fånga upp felaktigheter, bl.a. ur ett sekretessperspektiv. Övervakningen inkluderar kontroller av otillbörlig åtkomst, alltså att en användare utan rättighet medvetet eller omedvetet försöker komma åt en annan persons e-postkonto. Övervakningen gäller såväl nationell nivåns personal, externa tekniker och vanliga användare.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:23.

Utskottet konstaterar att frågan om själavård via e-post blivit allt mer aktuell, inte minst i kontakten med konfirmander och andra ungdomar. Själavårdssekreteressen för biskop, präst och diakon är givetvis densamma vid enskild själavård oavsett vilka media som används. Det går däremot aldrig att helt garantera IT-säkerheten om själavård sker via exempelvis e-post. Bristerna i säkerhet kan finnas i själavårdarens utrustning men även i konfidentens.

Utskottet vill poängtera det ansvar som själavårdaren har att uppmärksamma konfidenten på de möjliga brister i IT-säkerhet som föreligger när själavård sker per e-post eller liknande. Om möjligt kan själavårdaren överväga att erbjuda själavård på annat sätt. Däremot finner inte utskottet att frågan om bristande IT-säkerhet vid själavård via e-post löses genom att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen i enlighet med vad motionären föreslår. Som framgår av bakgrundsteckningen kan det föreligga brister i säkerheten även om själavård genomförs på andra sätt än via e-post.

Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:9

Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:26 med vissa förslag avseende hantering av personalrekrytering till utlandsförsamlingarna. Utskottet menar att det som tas upp i motionen kan vara tecken på brister i relationerna mellan utlandsförsamlingarna och Svenska kyrkans nationella nivå. Därför bör kyrkostyrelsen få i uppdrag att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna. De konkreta frågor som tagits upp i motionen har en plats i detta vidare sammanhang. Mot den här bakgrunden föreslår utskottet att motion 2016:26 avslås men att ett särskilt översynsuppdrag samtidigt ges till kyrkostyrelsen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:26, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:26, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:26, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:26 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet har anfört.

Motionens förslag

Motion 2016:26 av Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren, Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utvärdera hur det nuvarande delegationsförfarandet fungerar.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att se över utlandsförsamlingarnas delaktighet i anställningsförfarandet av utsänd personal till utlandsförsamlingarna.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över 34 kap. 12a § i kyrkoordningen och komma med förslag till ändring som tydliggör i vilken ordning behörighetsprövningen ska ske.

Bakgrund

Grundläggande bestämmelser om befattningar i Svenska kyrkan i utlandet finns i 34 kap. 3 a § i kyrkoordningen.

3 a § För församlingar och övriga verksamheter i Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas anställda

1. minst det antal präster som kyrkostyrelsen bestämmer, och
2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i Svenska kyrkan i utlandet gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

Som framgår av sista stycket i 3 a § finns beträffande präster och diakoner ytterligare bestämmelser i andra paragrafer i 34 kap. I fråga om anställning på andra slags befattningar finns inga bestämmelser än de i 3 a §. I 7–11 §§ finns vissa bestämmelser om villkor för att anställas på en befattning som präst. I 13 och 14 §§ finns generella bestämmelser som avser domkapitlets beslut om behörighet och yttrande vid anställning av en präst respektive diakon. 17 § reglerar möjligheterna att överklaga beslut i behörighetsfrågor.

I 12 a § finns närmare bestämmelser om vad som gäller vid anställande av en präst i Svenska kyrkan i utlandet med anställning på nationell nivå. En sådan präst ska tillsättas av kyrkostyrelsen. Kyrkorådet i utlandsförsamlingen ska ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena innan kyrkostyrelsen fattar ett anställningsbeslut. Domkapitlet i Visby stift ska yttra sig efter att kyrkorådet yttrat sig.

Bestämmelserna i 12 a § togs in i kyrkoordningen genom beslut av 2005 års kyrkomöte som en del i processen att infoga Svenska kyrkan i utlandet i Svenska kyrkans reguljära organisation med bl.a. koppling till ett stift (KsSkr 2005:7, Eu 2005:3, KmSkr 2005:19). Det skedde vissa konsekvensändringar i bestämmelserna 2011 till följd av att kyrkomötet då beslutade att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skulle upphöra och kyrkostyrelsen skulle överta uppgifter som tidigare hade legat hos nämnden. Det var inte fråga om förändringar i förfarandet vid tillsättning av en befattning präst.

I kyrkoordningskommentarerna till 12 a § i skrivelsen 2005:7 sägs bl.a. att det organ som enligt kyrkoordningen ska tillsätta präster anställda på nationell nivå kan delegera sin beslutanderätt. Vidare noteras att eftersom församlingen ska yttra sig över de behöriga sökandena så måste Domkapitlet i Visby stift besluta i behörighetsfrågan innan församlingen avger sitt yttrande.

Hur anställningsförfarandet för olika befattningar ska gå till är inte närmare reglerat i kyrkoordningen eller andra bestämmelser vare sig i fråga om Svenska kyrkan i utlandet eller i övrigt. Det finns hos Svenska kyrkan i utlandet ett dokument som senast är uppdaterat i augusti 2015, *Rekryteringsrutin Svenska kyrkan i utlandet*. Där anges i ett antal punkter men i olika avsnitt vad som ska gälla vid anställande av assistent, av diakon/komminister och av kyrkoherde. Det finns också en blankett där kyrkorådet inför ett anställningsförfarande beskriver vad församlingen behöver för kompetens kopplad till församlingsinstruktion, verksamhetsmål och aktuella behov. Blanketten gäller de nämnda befattningarna och assistenttjänster är uppdelade på sådana med diakonal, musikalisk respektive pedagogisk inriktning.

Såvitt kan utläsas av de olika punkterna i dokumentet om rekryteringsrutiner är det främst kyrkoherden som agerar för församlingen vid anställning av assistent, diakon och komminister medan kyrkorådet har en mer framträdande plats då det är

fråga om en befattning som kyrkoherde. Enligt rekryteringsrutinen ska vid anställande av diakon/komminister behörighetsbeslut fattas av Domkapitlet i Visby stift innan ”kyrkoherde och HR går igenom ansökningarna och gör ett urval inför intervju”. Kyrkorådet ska informeras av kyrkoherden under processens gång. Vid anställande av kyrkoherde ska behörighetsbeslut fattas innan ”kyrkorådet lämnar yttrande till regionchef om vilka de vill träffa för intervju”. Av motion 2016:26 och kontakter med Domkapitlet i Visby stift framgår att det förekommit avvikelser från de dokumenterade rekryteringsrutinerna i vissa fall.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:26.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:26 uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet har anfört.

Det som tas upp i motion 2016:26 av två representanter för våra utlandsförsamlingar tillsammans med vissa erfarenheter som redovisades vid utskottets överläggningar pekar enligt utskottet på brister i relationen mellan utlandsförsamlingarna och Svenska kyrkans nationella nivå.

Det måste naturligtvis finnas väl fungerande rutiner för att upprätthålla den reglering som finns i kyrkoordningen om hur anställningar görs och för att utlandsförsamlingarnas kyrkoråd ska bli delaktiga i anställningsprocessen. Misstag av det slag som tas upp i motionen med oklarheter i ett alltför sent skede i fråga om sökandes behörighet måste då kunna undvikas.

I inledningstexten till kyrkoordningens åttonde avdelning konstateras att det utöver församlingarna i Sverige finns särskilda församlingar för verksamhet bland svenskar utomlands. Oavsett var en församling är belägen gäller det som också sägs i samma inledningstext, nämligen att församlingen är den grundläggande enheten i Svenska kyrkan, eftersom det är där människor lever, evangelium förkunnas och sakramenten delas ut. I denna mening finns ingen skillnad mellan Svenska kyrkans församlingar i olika delar av världen. Det finns däremot olika förutsättningar på ett mer praktiskt plan.

Kyrkoherden i en utlandsförsamling är anställd av Svenska kyrkans nationella nivå. I detta som i andra fall måste arbetsgivaren ha det slutliga ansvaret när en anställning ska göras. I detta fall är det fråga om en arbetsplats på långt avstånd från arbetsgivaren och kyrkoherden delar ansvaret för församlingsverksamheten med det lokala kyrkorådet. Det finns inslag i dessa förhållanden som kan medföra särskilda problem. Utskottet uppfattar Rådet för Svenska kyrkan i utlandet, där utlandsförsamlingarna är representerade, som det forum där frågor om de särskilda förutsättningar som gäller för utlandsförsamlingarna kan hanteras på ett övergripande plan. Samtidigt gäller relationerna mellan utlandsförsamlingarna och Svenska kyrkans nationella nivå många olika församlingar och det är endast ett par av dessa som kan ha en direkt plats i Rådet.

Mot bakgrund bl.a. av det som framförs i motionen menar utskottet att det kan finnas anledning att närmare belysa de ömsesidiga förväntningar som kan finnas på hur samverkan ska gestaltas mellan utlandsförsamlingarna och den nationella nivån. Det behöver tydliggöras i vilken mån det finns brister i relationen och hur det i så fall kan åtgärdas. I den första att-satsen i motion 2016:26 föreslås, mot bakgrund av

att motionen primärt avser anställningsfrågor, att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utvärdera hur nuvarande delegationsförfarande fungerar. Enligt utskottet bör ett uppdrag till kyrkostyrelsen avse relationerna på ett bredare plan utan att vara låst bara till anställningsfrågor. Hur anställningsfrågor hanteras måste naturligtvis finnas med i sammanhanget. Utskottet menar att resultatet av en utvärdering naturligtvis måste leda till att åtgärder vidtas för att komma till rätta med problem som uppdagas. Ordningen för behörighetsprövning som tas upp i motionens tredje avsnitt hör till det som kan komma att behöva ses över. Utskottet är dock inte berett att i detta skede ta ställning till vilka konkreta åtgärder som krävs. Mot den här bakgrunden föreslår utskottet att motionen formellt avslås men att kyrkomötet med anledning av motionen uppdrar till kyrkostyrelsen att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet här har anfört. Detta är inte att se som en begränsning av vilka frågor som kan tas med i översynen.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:10

Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:29 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att återkomma med ett förslag till sådan ändring i kyrkoordningen att det blir ett villkor för vigning till präst att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön. Utskottet konstaterar att utskottet föregående år avstyrkte en motion med ett likartat förslag och hänvisar till det som då anfördes. Härtill lyfter utskottet fram att en enhällig läronämnd i sitt yttrande tydligt avvisar ett sådant tillägg i bestämmelserna om villkor för prästvigning som föreslås i motionen. Läronämnden framhåller att det är fråga om ett villkor av helt annat slag än de som finns sedan tidigare och som gäller det för kyrkan konstitutiva. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation och tre särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:29.

Motionens förslag

Motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl., Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med ett förslag till ändring i kyrkoordningen, som innebär att det blir ett villkor för vigning till präst att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:29 i Ln 2016:8y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Kyrkomötets beslut om vigsel för personer av samma kön

2009 års kyrkomöte beslutade om sådana ändringar i kyrkoordningen och i anvisningarna i kyrkohandbokens ordning för vigselgudstjänst att par av samma kön kan vigas i Svenska kyrkans ordning (KsSkr 2009:6, G 2009:2, KmSkr 2009:1). I de omfattande diskussionerna före och i anslutning till detta beslut togs även frågor om vigselplikt upp.

Vigselplikt/vigselskyldighet

Frågor om en präst har vigselplikt har diskuterats under lång tid och med olika utgångspunkter och förutsättningar. I 4 kap. 4 § i äktenskapsbalken (1987:230) i dess lydelse innan kyrka-statrelationerna ändrades år 2000 angavs att en kvinna och en man som skulle viga inom Svenska kyrkan hade rätt att välja den präst inom kyrkan som de själva önskade och som var villig att viga dem. Vidare gällde enligt äktenskapsbalken att de hade rätt till vigsel i en församling som någon av dem tillhörde. Dessa föreskrifter gällde från 1976. Tidigare gällde att en församlingspräst hade vigselplikt om en av de blivande makarna tillhörde prästens församling.

De redovisade bestämmelserna i äktenskapsbalken upphävdes när kyrkoordningen tillkom. I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte (CsSkr 1999:3) redogjorde Svenska kyrkans centralstyrelse för de dittills gällande statliga föreskrifterna. Rätten till vigsel i den församling som kvinnan eller mannen tillhör skulle anges i kyrkoordningen. I princip har det inte skett någon ändring av dessa bestämmelser. I 17 kap. 2 § finns övergripande bestämmelser om rätten för den som tillhör Svenska kyrkan att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna. I 23 kap. 1 a § sägs att den som tillhör Svenska kyrkan har rätt till vigsel i Svenska kyrkans ordning, om inte synnerliga skäl hindrar det. I kyrkoordningsskrivelsen anförde Centralstyrelsen följande.

För framtiden får det ankomma på församlingen att svara för att det finns en präst som kan förrätta vigsel för dem som har rätt till detta. Vi ser inga skäl att i kyrkoordningen införa några bestämmelser om prästs skyldighet att viga, vare sig båda, en eller ingen av de blivande makarna tillhör Svenska kyrkan. Detta är en fråga som bör hanteras av kyrkoherden utifrån uppgiften att leda församlingens verksamhet bl.a. såvitt avser gudstjänst.

Frågor kring prästers skyldighet att förrätta vigsel aktualiserades när 2005 års kyrkomöte införde bestämmelser i kyrkoordningen om välsignelse över registrerat partnerskap och när 2009 års kyrkomöte beslutade om att par av samma kön kan viga i Svenska kyrkans ordning.

I skrivelsen 2005:9 Samlevnadsfrågor finns ett avsnitt om tjänstgöringsskyldighet. Där konstaterade kyrkostyrelsen att det var naturligt att det främst var prästens tjänstgöring som hade diskuterats när det uppstått motsättningar mellan enskilda prästers uppfattning om vad som bör gälla och fastställda regler. Detta eftersom prästen har en särskild roll som ledare i gudstjänsten med ett till prästlöftena knutet ansvar för gudstjänstens innehåll och utformning. Som en utgångspunkt för sina överväganden noterade kyrkostyrelsen att allmänna arbetsrättsliga principer innebär att en anställd i regel är skyldig att fullgöra de arbetsuppgifter han eller hon blir anvisad. Beträffande den i sammanhanget aktuella frågeställningen menade styrelsen att det var angeläget att varje präst själv fick möjlighet att avgöra om han eller hon ville medverka i en välsignelse över ingånget partnerskap.

Det torde inte vara av intresse för det par som handlingen närmast gäller att den leds av en präst som inte gör det av egen vilja och övertygelse. Härtill kommer att det rör sig om ett så begränsat antal tillfällen att det inte är nödvändigt att fördela arbetet på alla församlingens präster.

Kyrkostyrelsen fattade 2006 beslut (SvKB 2006:16) om ordning för välsignelse över registrerat partnerskap. 2 § i de fortfarande gällande bestämmelserna har följande lydelse.

2 § De som har ingått registrerat partnerskap har rätt till välsignelse i den församling som någon av partnerna tillhör, om inte synnerliga skäl hindrar det.

Beslutet om rätt till välsignelsehandling fattas av kyrkoherden i den församling där handlingen begärs.

För den som anser att det strider mot hans eller hennes personliga övertygelse föreligger ingen skyldighet att medverka i genomförandet av gudstjänsten.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2009:6 Vigsel och äktenskap har ett avsnitt rubriken ”Vigselskyldighet”. Där redovisas att det i 4 kap. 3 § i äktenskapsbalken sägs att en präst eller annan behörig vigsselförrättare i ett trossamfund inte är skyldig att förrätta vigsel. Det finns alltså ingen i lag reglerad skyldighet för vigsselförrättare inom ett trossamfund att förrätta någon vigsel. Frågan om en eventuell inomkyrklig vigselskyldighet är inte lagreglerad. På den punkten hänvisade kyrkostyrelsen till vad den anfört om tjänstgöringsskyldighet i skrivelsen 2005:9 *Samlevnadsfrågor*.

Villkor för prästvigning

I 25 kap. 2 § finns bestämmelser om vissa villkor för att vigas till något av uppdragen i kyrkans vinningstjänst, alltså till biskop, präst eller diakon. De villkor som gäller är att

- vara döpt och konfirmerad,
- tillhöra Svenska kyrkan, och
- ha förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön.

Dessa bestämmelser om vad som gäller för att kunna vigas till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst motsvarar i viss utsträckning det som gällde för att kunna vigas till präst före kyrkoordningens tillkomst. Utöver att bestämmelserna gjordes tillämpliga på alla tre uppdragen inom vinningstjänsten gjordes vissa ytterligare ändringar. I de tidigare föreskrifterna fanns inte angivet att den som skulle vigas till präst skulle tillhöra Svenska kyrkan och inte heller var konfirmation ett kyrkorättsligt reglerat villkor. Den mest omdiskuterade punkten har varit den tredje om att ha förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag inom kyrkans vinningstjänst oavsett deras kön. En bestämmelse med samma syfte fördes 1998 in i den av kyrkomötet beslutade kyrkliga kungörelsen (1991:15) om prästexamen. Där stadgades då i 2 § som villkor för att avlägga prästexamen att ha ”förklarat sig beredd att fullt ut tjänstgöra med andra präster i Svenska kyrkans gudstjänster”.

När 1998 års kyrkomöte förde in den nämnda bestämmelsen i den kyrkliga kungörelsen hade frågan i sak avgjorts redan ett år tidigare. 1997 års kyrkomöte hade nämligen begärt att Svenska kyrkans centralstyrelse skulle utarbeta ett förslag till en kyrklig kungörelse av vilken skulle framgå att endast den som bejakar giltigheten i kvinnors och mäns prästvigning och sakramentsförvaltning får antas till prästexamen. I det betänkande från Andra kyrkolagsutskottet (2KL 1997:3) som låg till grund för kyrkomötets beslut anförde utskottet bl.a. följande som principiell grund för sitt ställningstagande.

I anslutning till läronämndens yttrande konstaterar utskottet att om giltigheten i vinning och sakramentsförvaltning görs beroende av prästens

person hotas kyrkans enhet. ”Ordningsfrågan blir en bekännelsefråga, om giltigheten i vigning och sakramentsförvaltning görs beroende av prästens person. Svenska kyrkan godtar i fråga om giltigheten inte två uppfattningar som förenliga med sin *bekännelse*.” Den problematik som behandlas i motionerna gäller alltså hur Svenska kyrkan skall hantera situationen att det finns präster som i frågan om giltigheten i andra prästers vigning och sakramentsförvaltning intar en hållning som inte är förenlig med bekännelsen.

Behandling vid 2015 års kyrkomöte av frågan om skyldighet att viga par av samma kön

Tillsyns- och uppdragsutskottet behandlade vid 2015 års kyrkomöte i betänkandet TU 2015:4 *Vissa frågor om kyrkliga handlingar* ett motionsförslag om att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen ”att göra vigselplikten till en del i antagningskriterierna till prästkandidat och vigning”, att-sats 2 i motion 2015:88. I den första att-satsen i samma motion föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att i antagning av prästkandidater och vigningar av präster ta bort ”den samvetsklausul som idag finns för dem som inte vill viga samkönade par”. I det nämnda betänkandet behandlades också en motion, 2015:20, där det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag ”att utfärda bestämmelser som säkerställer att ingen diskrimineras i samband med kyrkliga handlingar”.

Beträffande den sistnämnda motionen konstaterade Tillsyns- och uppdragsutskottet i sina överväganden att det inte kunde ges i uppdrag till kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om ett visst förhållande utan direkt stöd i kyrkoordningen. Mot den bakgrunden föreslog utskottet att motionen skulle avslås. Vad gällde den första att-satsen i motion 2015:88 angav utskottet att det delade Läronämndens mening när nämnden i sitt yttrande Ln 2015:12y såg det som sakligt riktigt att tala om en ”samvetsklausul” och därmed föreslog utskottet att motionens första att-sats skulle avslås.

Tillsyns- och uppdragsutskottet föreslog att även den andra att-satsen i motion 2015:88 skulle avslås. I sin motivering av detta förslag konstaterade utskottet att det i flera sammanhang hade betonats att Svenska kyrkan kan härbärgera olika syn på äktenskapet och att detta också ska kunna få praktiska konsekvenser för enskilda prästers handlingsutrymme. Utskottet såg det som ett avsteg från det som sades när ordningen för vigsel av par av samma kön infördes, om kyrkomötet nu skulle göra det till ett villkor för prästvigning att säga ja till att viga par av samma kön. Man menade att ett sådant beslut också riskerade att få påtagligt negativa konsekvenser för sammanhållning och samtalsklimat inom Svenska kyrkan.

I en reservation från sju av utskottets ledamöter angavs att utskottet skulle beslutat föreslå kyrkomötet ”att med anledning av motion 2015:88 uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet återkomma med ett förslag till ändring i kyrkoordningen som innebär att det blir ett villkor för prästvigning att ha förklarat sig beredd att förrätta vigsel av par av samma kön”. Reservationen innehöll ett delvis nytt förslag och innefattade en lärofråga som inte hade varit föremål för behandling i Läronämnden. Detta medförde att när kyrkomötet fattade sitt beslut med anledning av motion 2015:88 kunde inte reservationsförslaget tas upp i plenum som ett i förhållande till utskottets avslagsförslag alternativt beslutsförslag.

Kyrkomötet följde utskottets förslag och beslutade att avslå motionerna 2015:10 och 2015:88.

Ordningen för beslut i vissa lärofrågor

I det till detta betänkande bifogade yttrandet från Läronämnden, Ln 2016:8y, bedömer Läronämnden att dess yttrande ”berör en sådan lärofråga där den särskilda beslutsordningen enligt 11 kap. 18 § i kyrkoordningen kan bli tillämplig”. I 11 kap. 18 § i kyrkoordningen finns bestämmelser om ordningen för beslut i vissa lärofrågor. När kyrkomötet ska besluta i vissa i kyrkoordningen angivna ärenden eller i ett ärende där Läronämnden i sitt yttrande enligt 17 § tredje stycket har angett att en särskild beslutsordning kan bli tillämplig gäller följande. När det har fastställts vilka beslutsförslag som föreligger men innan kyrkomötet fattar beslut ska biskoparna besluta om den särskilda beslutsordningen ska tillämpas för den händelse kyrkomötet bifaller ett visst förslag. Biskoparna får fatta ett sådant beslut om de finner att ett förslag inte bör genomföras därför att det strider mot Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Om kyrkomötet beslutar att bifalla förslaget i fråga ska enligt punkt 3 det slutliga avgörandet skjutas upp till det andra sammanträdet med ett nyvalt kyrkomöte efter att dess mandatperiod börjat den 1 januari året efter valåret. Vid det tillfället ska ärendet behandlas på samma sätt som ett nyväckt ärende med yttrande från Läronämnden och en ny utskottsberedning. Om kyrkomötet vid det slutliga beslutet bifaller ett förslag för vilket biskoparna har beslutat att den särskilda beslutsordningen ska gälla finns krav på kvalificerad majoritet. Minst tre fjärdedelar av de röstande måste bifalla förslaget för att det ska genomföras.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:29.

En gemensam utgångspunkt för utskottet när det har haft att ta ställning till det förslag som läggs fram i motion 2016:29 har varit alla människors lika värde. Alla ska bli bemötta på ett respektfullt sätt av alla som i någon mening företräder Svenska kyrkan. Sådant som en persons sexuella läggning får aldrig vara av betydelse för hur en person bemöts från Svenska kyrkans sida.

Som tidigare har framgått diskuterade Tillsyns- och uppdragsutskottet vid föregående års kyrkomöte förslag av i princip motsvarande slag som det som nu finns i motion 2016:29. I betänkande TU 2015:4, som bifölls av kyrkomötet, redovisade utskottet sina skäl för att avvisa förslaget att ”vigselplikten” skulle utgöra ”en del i antagningskriterierna till prästkandidat och vigning”. Det som då sades har bäring även på det förslag som finns i årets motion.

Utskottet vill även i år framhålla att Svenska kyrkan rymmer olika äktenskaps-syner. De olika ståndpunkterna bör också kunna få praktiska konsekvenser för enskilda prästers handlingsutrymme. När ordningen för vigsel av par av samma kön infördes fanns inte i diskussionerna att det inom några år skulle kunna bli ett villkor för prästvigning att säga ja till att viga par av samma kön. Tvärtom framhölls att olika ståndpunkter skulle kunna finnas. Om en kyrka som vill vara inkluderande skulle exkludera dem som i vigselfrågan har en annan ståndpunkt än majoriteten kan på goda grunder ställas frågan om man verkligen står kvar vid det som sades vid beslutet för några få år sedan. Det finns en uppenbar risk för att få en polarisering som låser fast istället för att öppna för konstruktiva samtal.

Till det som utskottet lyfte fram redan vid behandlingen av ärendet om vigselplikt 2015 kommer i år det enhälliga yttrandet från Läronämnden, Ln 2016:8y. I det yttrandet redovisar Läronämnden den principiella grunden för de tre villkor för vigning till något av uppdragen inom kyrkans vigningstjänst som finns i 23 kap. 2 §

i kyrkoordningen och hur dessa villkor skiljer sig från det som föreslås i motion 2016:29. De tre gällande villkoren är direkt kopplade till det som är konstitutivt för Svenska kyrkan som kyrka. Det som till synes mest liknar det som i motionen föreslås som ett nytt fjärde villkor, är att ha förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag inom kyrkans vignings-tjänst oavsett deras kön. Detta villkor avser, som Läronämnden framhåller tilliten till giltigheten i Svenska kyrkans sakramentsförvaltning. Det framgår också tydligt av det citat från Andra kyrkolagsutskottets betänkande 2KL 1997:3 som återfinns i bakgrundsteckningen att när villkoret att vara beredd att samverka med andra oavsett kön infördes var motivet ”att om giltigheten i vigning och sakramentsförvaltning görs beroende av prästens person hotas kyrkans enhet”.

Läronämnden konstaterar att det förslag som läggs fram i motionen skiljer sig från det som nu är stadgat. Det är inte frågan om ett villkor som är av konstitutiv karaktär. Detta visar sig också när det föreslås att det ska införas ett villkor som inte avser kyrkans vigningstjänst som totalitet utan bara ett av uppdragen inom vignings-tjänsten. Villkoret är därtill kopplat till en uppgift som inte med nödvändighet behöver fullgöras av någon med uppdrag inom kyrkans vigningstjänst utan kan ligga hos en statlig myndighetsperson, nämligen att vara vigselförrättare. Att ställa upp ett villkor av detta slag för att kunna vigas till präst griper också in i det som Läronämnden lyfter fram som biskopens i biskopsvigningen givna ansvar. Biskopen har utifrån sitt vigningsansvar att göra en självständig prövning av stiftets prästkandidater. Biskopen kan därvid inte gå vid sidan av det för kyrkan konstitutiva men bör inte vara bunden av tillkommande villkor av annat slag.

Mot bakgrund av det som här har framförts ser utskottet inga skäl för att föreslå en ändring av det ställningstagande som gjordes av 2015 års kyrkomöte. Kyrkomötet bör därmed avslå motion 2016:29.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof André, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för eget yrkande att bifalla motion 2016:29, *Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par*.

Anna Ekström, Lars Risberg, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forsell och Britas Lennart Eriksson

Särskild mening 1

Utskottet föreslår kyrkomötet besluta att avslå motion 2016:29 av Anna Ekström om prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par.

Jag instämmer i utskottets avslagsyrkande.

Vad gäller utskottets överväganden menade sju ledamöter av femton att följande formulering skulle ingå: ”Det står klart att införande av ett nytt villkor för prästvigning av det slag som föreslås i motionen ses som ett löftesbrott.”

Jag menar att beslutet att utesluta denna mening ur övervägandena är mycket illavarslande. Viljan att köra över en enig läronämnd och ett enigt biskopsmöte är uppenbar. Någon hänsyn till gällande förutsättningar och gjorda utfästelser i samband med beslutet 2009 finns uppenbarligen inte hos den grupp som önskar ett beslut i enlighet med Ekströms motion. Jag finner detta mycket illavarslande.

Bertil Murray

Särskild mening 2

Jag instämmer i reservationens bifallsyrkande.

Catharina Erdtman

Särskild mening 3

Vigningslöftet och synen på äktenskap är centrala frågor i många prästers kall och tjänst. Vid förändringen 2009 som öppnade för samkönade äktenskap fördes en stor debatt och diskussion inom kyrkan, då olika fromhetsinriktningar hade och har väldigt olika uppfattningar i frågan. Vid förändringen i kyrkoordningen gavs löften om att olika äktenskapssyn fortsatt skulle få lov att rymmas inom Svenska kyrkan och att de som inte är beredda att viga samkönade har en väjningsrätt. Frågan om äktenskapssyn ska inte vara ett villkor för prästvigning. Ett löftesbrott som detta vore ett svek gentemot respekten för olika fromhetsinriktningar, vilket är en förutsättning för att kyrkan ska kunna hålla samman. Ansvar för att vigsel blir utförd vilar på kyrkoherden och församlingen, inte den enskilda prästen. Mot bakgrund av detta instämmer jag i utskottets förslag om att motionen ska avslås.

Helena Elmqvist

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:8y

Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par

Läronämndens yttrande över motion 2016:29

Läronämnden konstaterar att 2009 års beslut om äktenskap för par av samma kön är en del av kyrkans ordning. Alla som vigs till präst i Svenska kyrkan lovar att följa kyrkans ordning. Läronämnden har tidigare uttryckt:

Det står inte den enskilde ämbetsbäraren fritt att själv välja konsekvenser av sin uppfattning för utövandet av ett uppdrag i kyrkan. Kyrkans gemensamma ordning är överordnad ämbetsbäraren. (Ln 1997:3y)

Ansvar för att kyrkliga handlingar blir utförda ligger inte på den enskilda prästen utan på församlingen. Kyrkoherden ansvarar för att de som efterfrågar och har rätt till vigsel också ska få vigsel i församlingen i enlighet med kyrkans ordning. I Ln 2015:12y anför:

I Läronämndens behandling av skrivelse KsSkr 2009:6 framhålls att Svenska kyrkan även efter beslutet kan rymma olika uppfattningar i denna fråga (Ln 2009:12y). Läronämnden konstaterar att 2009 års beslut innebar ett förtydligande av att kyrkan som helhet och inte den enskilda prästen även fortsättningsvis ansvarar för människors tillgång till de kyrkliga handlingarna.

Motion 2016:29 föreslår att vigningen till präst villkoras så att varje präst ska vara skyldig att genomföra vigsel av samkönade par genom att ytterligare ett vigningsvillkor införs i kyrkoordningen 25 kap. 2 §. I nuläget finns tre villkor för vigning som gäller hela vigningstjänsten, nämligen att kandidaten:

1. är döpt och konfirmerad,
2. tillhör Svenska kyrkan, och
3. har förklarat sig beredd att i alla uppgifter tjänstgöra tillsammans med andra som vigts till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst oavsett deras kön.

Samtliga dessa villkor är av för Svenska kyrkan konstitutiv karaktär. Kyrkan och kyrkans enhet konstitueras av evangelieförkunnelsen och sakramentsförvaltningen (Den augsburgska bekännelsen, artiklarna V och VII). Det tredje villkoret tillfördes på grund av att tilliten till giltigheten i Svenska kyrkans sakramentsförvaltning, vigningar och enheten i gudstjänstlivet var hotad. Villkoret klargör att det är nödvändigt att giltigheten i Svenska kyrkans sakramentsförvaltning och vigningstjänst inte är satt i fråga av den som ska viga till tjänst i Svenska kyrkan.

Motionen 2016:29 föreslår en ny bestämmelse som innebär ett specifikt villkor för vigning till präst. Det villkoret är inte av konstitutiv karaktär. Det ligger tillika i biskopens vigningsansvar att göra en helhetsbedömning av kandidatens lämplighet, eftersom biskopens ansvar är att ”upprätthålla och värna vår kyrkas ordning och främja enheten i Kristus”. (Den svenska kyrkohandboken Del II, 1987)

Läronämnden menar att det strider mot kyrkans ordning att införa villkor av icke-konstitutiv karaktär som begränsar biskopens vigningsansvar.

Läronämnden bedömer att detta yttrande berör en sådan lärofråga där den särskilda beslutsordningen enligt 11 kap. 18 § i kyrkoordningen kan bli tillämplig.

TU 2016:10
Bilaga 1

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:11

Avgångna och utköpta präster

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:56 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda motiv och tankar hos präster och diakoner som inte längre är i kyrklig tjänst. Utskottet ifrågasätter lämpligheten i att ge kyrkostyrelsen ett sådant uppdrag. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:56.

Motionens förslag

Motion 2016:56 av Dag Sandahl, Avgångna och utköpta präster

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda motiv och tankar hos präster och diakoner som inte längre är i kyrklig tjänst.

Bakgrund

I Matrikel för Svenska kyrkan återfinns de präster och diakoner som fortfarande har kvar sitt uppdrag inom vigningstjänsten men inte längre är i kyrklig tjänst framför allt under rubriken "Övriga präster och diakoner" stiftsvis. Vissa präster och diakoner som inte innehar kyrklig tjänst återfinns dock under andra rubriker, exempelvis rubriken "Präster och diakoner inom universitet och högskolor".

Om en präst eller diakon enligt 31 kap. 11 § respektive 32 kap. 11 § i kyrkoordningen genom egen ansökan begär att förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst blir detta ett ärende hos domkapitlet. Så är inte fallet med de präster och diakoner som fortfarande innehar sitt uppdrag men som av olika anledningar inte längre innehar en kyrklig tjänst. Det kan noteras att domkapitlet i beslut om obehörigförklaring på egen begäran vanligtvis inte anger anledningen till varför prästen eller diakonen har begärt att bli obehörigförklarad. Däremot framgår det i vissa fall av prästens eller diakonens ansökan. Orsakerna till att präster eller diakoner begär obehörigförklaring är av skiftande slag.

Vad gäller prästens eller diakonens relation som anställd till en arbetsgivare (vanligtvis en församling eller ett pastorat) kan följande sägas. Det är praxis och kutym i god personalpolitik att ha ett avgångssamtal med en medarbetare som slutar sin anställning. Det är ett led i att utveckla sin verksamhet och fånga upp erfarenheter och synpunkter kring sådant som kan förbättras och som är bra gällande exempelvis verksamhet och arbetsmiljö. Det är också ett sätt att fånga upp vad som är viktigt för att kunna attrahera och behålla medarbetare. Det finns arbetsgivare

inom Svenska kyrkan som systematiskt genomför avgångssamtal. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillhandhåller i det webbaserade HR-verktyget Vera exempel på frågor som kan ställas i ett sådant samtal. Sådana samtal sker med alla befattningskategorier hos arbetsgivaren. Samtalen relaterar dock till anställningen och det arbete man har haft och inte specifikt till uppdraget inom vinningstjänsten, då det är frågor som är kopplade till biskopen och domkapitlet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:56.

Utskottet anser inte att ett uppdrag i enlighet med motionens förslag bör ges till kyrkostyrelsen. Sådana utredningar skulle möjligen kunna genomföras på stiftsnivå. Utskottet vill poängtera att det är viktigt att respektera personers val i livet. Utskottet finner vidare att det torde finnas många anledningar till att präster och diakoner väljer att inte längre arbeta inom Svenska kyrkan. Det är inte heller nödvändigtvis så att det alltid behöver vara ett problem när så sker. Det kan även finnas positiva skäl till att en präst eller diakon väljer att arbeta utanför Svenska kyrkan. Valet att, trots att man är präst- eller diakonvigd, arbeta utanför Svenska kyrkan behöver inte heller vara livslångt utan kan avse enbart en period i livet. I sådana fall får Svenska kyrkan sedan ta del av de erfarenheter personerna i fråga tar med sig tillbaka in i sitt kyrkliga arbete. Utskottet ifrågasätter lämpligheten i att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag i enlighet med motionen. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:12

Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:79 med förslag dels om att kyrkomötet ska få särskild information om arbetsmiljö och studiesituation vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut, dels om att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda formerna för ledning och styrning. Utskottet konstaterar att viss information lämnas till kyrkomötet genom detta betänkande och menar att det inte ska beslutas om någon ytterligare information till kyrkomötet. Formerna för ledning och styrning hör till kyrkostyrelsens ansvar och det behövs inget ytterligare uppdrag på det området. Konkreta arbetsmiljöfrågor är inte sådana frågor som kyrkomötet som högsta beslutande organ närmare ska behandla. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:79, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:79, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:79 av Jerker Schmidt m.fl., Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att informera kyrkomötet om arbetsmiljö och studiesituation på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda formerna för ledning och styrning av Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Bakgrund

Höstterminen 2014 startade utbildningsverksamheten vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Utbildningsinstitutets uppdrag är att utbilda blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster i enlighet med de utbildningsplaner som har fastställts av kyrkostyrelsen. Verksamheten bedrivs i Lund och Uppsala. Arbetet leds på generalsekreterarens uppdrag av rektor som i sin tur har 4 programchefer och en studierektor i sin organisation. Utbildningsinstitutet är direkt underställt kyrkostyrelsen.

Det konkreta förberedelsearbetet inför att utbildningarna skulle ta sin start påbörjades hösten 2013. Det var fråga om att innehållsligt och praktiskt starta en ny utbildningsverksamhet. En ny organisation där samtliga fick söka sina tjänster tillskapades. Medarbetarna i det nya utbildningsinstitutet fanns på plats till sommaren

2014. Som pekas på i motion 2016:79 har medierapportering tagit upp arbetsmiljörelaterad problematik i verksamheten. Efter larm från huvudskyddsombudet fattades beslut våren 2015 att anlita en extern konsult som hjälp att hantera den arbetsmiljöproblematik som hade uppstått. Intervjuer med alla anställda och en stor medarbetarenkät samt bearbetning av detta material visade på att det förelåg problem. Om resultaten uppdelades mellan Lund och Uppsala förelåg en märkbar skillnad på det viset att arbetsmiljön i Lund inte alls upplevdes problematisk på samma sätt som i Uppsala.

Tidigt hösten 2015 fastställdes en handlingsplan för vilka aktiviteter som skulle genomföras det kommande året för att stödja och förbättra arbetsmiljön. Den innehöll följande punkter.

- ◆ En gemensam plattform i form av ett mål- och strategidokument färdigställs.
- ◆ En tydligare organisationsstruktur – organisation, beslutsprocesser och mandat tydliggörs, individuella mål och befattningsbeskrivningar tas fram (arbetet pågår och kommer att avslutas under hösten 2016).
- ◆ Ett stärkt medarbetarskap – teambuilding, grupputveckling och processtöd för att förstärka det interna samarbetet (mars–september 2016).
- ◆ Ett stärkt chef- och ledarskap – chefshandledning och coachning samt chefsutbildning.
- ◆ En orädd och flexibel arbetsplats – förändringsledning och förändringsarbete (utvecklas under 2016).

Man har också arbetat med former för studerandeflytande. Avsikten är att det pågående arbetet med aktivitetsplanen avslutas genom att en ny arbetsmiljöenkät genomförs under första kvartalet 2017.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:79.

I bakgrundsteckningen redovisas den handlingsplan som har fastställts för att hantera viss problematik avseende arbetsmiljön vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. På det sättet har också lämnats viss information till kyrkomötet av det slag som efterfrågas i första att-satsen i motion 2016:79. Någon särskild information till kyrkomötet därutöver ser inte utskottet skäl för att kyrkomötet ska besluta om. Utskottet föreslår därmed att den första att-satsen ska avslås.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut har funnits i två år. Det har som framgår av den tidigare redovisningen inte varit en problemfri start. Utskottet menar att det behöver ske en tydlig avgränsning mellan vilka frågor som kan behandlas av kyrkomötet och sådana där kyrkostyrelse och generalsekreterare måste ta det fulla ansvaret. I den uppdelning som brukar göras mellan styrning och ledning kan inte kyrkomötet gå närmare in i några frågor som har karaktär av ledning. Det pågår arbete med att komma tillrätta med vissa arbetsmiljöproblem. Utskottet menar att kyrkomötet inte bör ta några särskilda initiativ i frågor om hur styrning och ledning ska hanteras. Det är kyrkostyrelsens ansvar att finna de bästa formerna för hur ledning och styrning närmare ska utformas. För detta behövs inget särskilt utredningsuppdrag från kyrkomötets sida.

Beträffande arbetsmiljöfrågor finns en myndighetstillsyn. Kyrkomötet bör inte som beslutande organ i Svenska kyrkan ge sig in i frågor av det slaget.

Mot bakgrund av det som utskottet här har anfört föreslås att även den andra att-satsen i motion 2016:79 ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

TU 2016:12

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof André, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmquist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:13

Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:82 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons tillhörighet till Svenska kyrkan inte ska upphöra utan att personen får vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig. Utskottet ansluter sig till motionärernas förslag och föreslår att motionen ska bifallas.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:82.

Motionens förslag

Motion 2016:82 av Ingrid Smittsarve m.fl., Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons svenskkyrkliga tillhörighet inte ska upphöra utan att personen får vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig.

Bakgrund

En person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan (se 29 kap. 1 § första stycket i kyrkoordningen).

Kyrkostyrelsen får besluta att även någon annan person får tillhöra Svenska kyrkan (se andra stycket nämnda bestämmelse). Detta är ett undantag från den huvudregel som stadgas i första stycket. Undantaget avser närmast vissa utländska medborgare som av släktskäl eller på grund av delaktighet i Svenska kyrkans utlandsverksamhet vill tillhöra Svenska kyrkan. Enligt 29 kap. 6 § fjärde stycket är det kyrkostyrelsen som fattar beslut om inträde i och utträde ur Svenska kyrkan för den som inte är folkbokförd i Sverige och som alltså inte kan tillhöra någon församling i landet. Fr.o.m. den 1 januari 2014 får även kyrkoherdar i församlingar inom Svenska kyrkan i utlandet i vissa fall fatta beslut om inträden och utträden i fråga om den församling där han eller hon är kyrkoherde. Däremot är det bara kyrkostyrelsen som kan fatta beslut om inträden och utträden avseende utomlands bosatta personer som inte är svenska medborgare.

Om en svensk medborgare, tillhörig Svenska kyrkan, flyttar utomlands och i samband med det avsäger sig sitt svenska medborgarskap, upphör den personen automatiskt att vara tillhörig Svenska kyrkan. Detsamma gäller en utländsk med-

borgare, tidigare bosatt i Sverige och medlem i Svenska kyrkan, som flyttar utomlands. Genom att tillhörigheten upphör och personen är bosatt utomlands finns det inte längre några kontaktuppgifter till personen i fråga i Svenska kyrkans system. För att en person ska kunna fortsätta tillhöra Svenska kyrkan krävs att den själv tar kontakt med Svenska kyrkan och begär det. Då kan kyrkostyrelsen fatta beslut enligt 29 kap. 1 § andra stycket om att personen, trots att inte kraven i paragrafens första stycke är uppfyllda, får tillhöra Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:82.
--

Som framgår av bakgrundsteckningen upphör en person automatiskt att vara tillhörig Svenska kyrkan om hon eller han flyttar utomlands och samtidigt avsäger sig sitt svenska medborgarskap. Detsamma gäller en utländsk medborgare som tidigare varit bosatt i Sverige och tillhörig Svenska kyrkan, men som sedan flyttar utomlands. Eftersom tillhörigheten upphör per automatik blir personerna i fråga ofta inte varse detta förrän långt senare. Det krävs då att personen själv tar kontakt med Svenska kyrkan och begär att få bli tillhörig igen.

Utskottet delar motionärernas problembild och anser att rutinerna kring det ovan beskrivna måste utredas. De personer som idag per automatik upphör att vara tillhöriga av de orsaker som redovisas ovan måste upplysas om att de går miste om sin tillhörighet till Svenska kyrkan när de flyttar utomlands. Utskottet anser därför att motionens förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda sådana rutiner ska bifallas.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:14

Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:86 med förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att, efter samråd med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, redovisa förutsättningar för användning och utveckling av ett gemensamt undersöknings- och redovisningsverktyg för kartläggning av arbetsmiljön i församlingar och pastorat som lokala arbetsgivare.

Utskottet redovisar att arbetsgivare i Svenska kyrkan ges möjlighet att från 2017 använda ett gemensamt verktyg som är prövat och anpassat till Svenska kyrkan och de arbetsmiljörättsliga kraven, vilket är i linje med vad som föreslås i motionen. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska besluta att motionen är besvarad med vad utskottet har anfört.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2016:86 är besvarad med vad utskottet har anfört.

Motionens förslag

Motion 2016:86 av Kenneth Nordgren m.fl., Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, efter samråd med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, redovisa förutsättningar för användning och utveckling av ett gemensamt undersöknings- och redovisningsverktyg för kartläggning av arbetsmiljön i församlingar och pastorat som lokala arbetsgivare.

Bakgrund

Arbetsgivare är enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) och Arbetsmiljöverkets föreskrift Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) ålagda att undersöka alla arbetsförhållanden för att förebygga ohälsa och olycksfall. Ytterligare föreskrifter från Arbetsmiljöverket, däribland den om Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) preciserar det som ska undersökas. Arbetsmiljöverket har i tillsynsinsatser hos arbetsgivare i Svenska kyrkan efterfrågat hur arbetsförhållandena undersöks.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation driver och samordnar arbetsmiljöfrågor i Svenska kyrkan. För att möta en ökad efterfrågan av stöd i form av verktyg och enkäter för att fullgöra uppgiften att undersöka och kartlägga arbetsmiljön tar Arbetsgivarorganisationen under hösten 2016 över ett kyrkoanpassat arbetsmiljöverktyg, AKKA (Arbetsklimat i kyrkan), från Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Arbetsgivare i Svenska kyrkan ges genom övertagandet från samfälligheten möjlighet att från 2017 använda ett gemensamt verktyg som är prövat och anpassat till Svenska kyrkan och de arbetsmiljörättsliga kraven. Verktöget kan användas både för den enskilda arbetsgivarens arbete med att undersöka, främja och förbättra arbetsmiljö och ge samlad information om områden av strategisk vikt att arbeta med i ett utvecklande, främjande och stödjande perspektiv för såväl Arbetsgivarorganisationen och stiftet som för nationell nivå.

Arbetsgivarorganisationen fortsätter att i dialog utveckla verktöget utifrån arbetsmiljörätten, arbetslivsforskningen och de inomkyrkliga behoven.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2016:86 är besvarad med vad utskottet har anfört.

Enligt vad som framgår av bakgrundsteckningen tar Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation över ett kyrkoanpassat arbetsmiljöverktyg från Göteborgs kyrkliga samfällighet, vilket ger arbetsgivare i Svenska kyrkan möjlighet att från 2017 använda ett gemensamt verktyg som är prövat och anpassat till Svenska kyrkan och de arbetsmiljörättsliga kraven. Utskottet ser med tillfredsställelse på denna utveckling och ser med tillförsikt fram emot det fortsatta arbetet med att utveckla arbetsmiljöverktyget. Utskottet finner vidare att det motionärerna efterfrågat i huvudsak är tillgodosett genom det som har redovisats. Utskottet menar därför att ingen ytterligare åtgärd behöver vidtas och kyrkomötet föreslås besluta att motionen är besvarad med vad utskottet har anfört.

Uppsala den 28 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:15

Värna religionsfriheten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:87 med förslaget att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter. Utskottet delar motionärernas uppfattning att det blir ett religionsfrihetsproblem om personer i ekonomiskt trångmål efter kontakter med myndighetspersoner känner sig tvingade att lämna Svenska kyrkan. Utskottet förslår att kyrkomötet bifaller motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.

Motionens förslag

Motion 2016:87 av Hanna Unger m.fl., Värna religionsfriheten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för Vård och Omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Bakgrund

Frågor kring att personer som söker försörjningsstöd kan känna sig tvingade att utträda ur Svenska kyrkan för att slippa betala kyrkoavgift aktualiserades i 2014 års kyrkomöte. I Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:7 *Inför ett golv för kyrkoavgiften* behandlades en motion (2014:49) från huvudmotionären bakom årets motion 2016:87. Mot bakgrund av den inledningsvis nämnda problematiken föreslogs i den motionen att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag utreda möjligheterna att införa ett golv för kyrkoavgiften. I enlighet med utskottets förslag avslogs motionen av kyrkomötet. I betänkandet behandlades i huvudsak olika förhållanden kopplade till den i flera sammanhang diskuterade frågan om golv och tak för kyrkoavgiften. I sina överväganden konstaterade Ekonomi- och egendomsutskottet att motionären angav att personer som har svårt att klara sin försörjning och sökt försörjningsstöd, blivit uppmanade av socialtjänsten att gå ur Svenska kyrkan för att därigenom förbättra sin ekonomi. ”I den mån sådana situationer förekommer, anser utskottet det i så fall vara ett felaktigt handlande från myndigheternas sida mot bakgrund av den lagstiftning om religionsfrihet som finns i Sverige.” Utskottet såg dock inte detta

som ett skäl att införa ett golv för kyrkoavgiften utan menade att det skulle angripas på annat sätt, t.ex. genom kontakter med berörda myndigheter.

Det torde inte finnas något underlag för att bedöma i vilken utsträckning det kan förekomma att personer efter någon form av påtryckningar eller eventuella tips från handläggare inom socialtjänsten lämnar Svenska kyrkan av ekonomiska skäl. Det kan noteras att i Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd (SOSFS 2013:1) berörs inte kyrkoavgiften alls. Detsamma gäller Socialstyrelsens relativt omfattande handbok för socialtjänsten om ekonomiskt bistånd från 2013.

På Socialstyrelsens webbplats kan man göra en förenklad provberäkning för att få reda på om den egna ekonomin ligger över eller under nivån för försörjningsstöd. Där talas om att man ska göra beräkningen utifrån hushållets inkomster ”netto efter skatt”. Vad som avses med detta i relation till kyrkoavgiften, som ju betalas tillsammans med skatten, framgår inte.

En sökning på internet tyder på att det i regel inte heller i kommunala riktlinjer för ekonomiskt bistånd tas upp frågor om kyrkoavgiften. Det som kan finnas med gäller begravningskostnader. I ett par fall kan man läsa att de merkostnader för begravningsgudstjänst som kan uppstå för den som inte tillhört Svenska kyrkan inte är skäl för extra bistånd. I något fall sägs att ”för personer som inte betalat kyrkoavgift tillkommer skäliga kostnader för präst eller begravningsförrättare, kyrkorum/kapell och organist. En rimlig nivå är högst 16 procent av prisbasbeloppet”. Detta innebär innevarande år drygt 7 000 kronor.

Det förekommer i information om avgifter för äldreomsorg att bruttointkomst ska anges och att kommunen då beräknar vilken skatt man betalar exklusive kyrkoavgift. Nettointkomsten är sedan avgörande för avgiftsnivån.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.

Utskottet ansluter sig till det som sägs i motion 2016:87 om att det blir ett religionsfrihetsproblem om personer som lever under knappa ekonomiska villkor känner sig tvingade att lämna Svenska kyrkan efter kontakt med myndighetspersoner. Det finns inte några direkta regler som styr detta utan det synes bara vara beroende av hur enskilda handläggare inom socialtjänsten tolkar lagstiftningen. Det finns goda skäl för Svenska kyrkan att på det sätt som sägs i motionen ta upp en dialog med de myndigheter som har ett övergripande ansvar på detta område, Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg. Mot den här bakgrunden föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:87.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

TU 2016:15

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:16

Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:88 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta förslag på reglering i kyrkoordningen om att det i varje församlingsinstruktion ska finnas en beskrivning av församlingens ansvar för sjuka och för samspelet med Sjukhuskyrkan. Utskottet menar att församlingsinstruktionen naturligtvis ska behandla församlingens egen sjukhuskyrkoöverksamhet. Däremot bör inte andra frågor som avser samspelet med Sjukhuskyrkan tas upp där. Utskottet föreslår därmed att motion 2016:88 ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:88.

Motionens förslag

Motion 2016:88 av Hanna Unger m.fl., Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag på reglering i kyrkoordningen om att det i varje Församlingsinstruktion ska finnas en beskrivning av församlingens ansvar för sjuka och för samspelet med Sjukhuskyrkan.

Bakgrund

Församlingsinstruktionen var en nyhet som infördes vid kyrkoordningens tillkomst. I Andra kyrkolagsutskottets betänkande om förslaget till kyrkoordning (2K1 1999:1) angavs som församlingsinstruktionens syfte att låta det gemensamma ansvarstagandet komma till uttryck i en praktiskt hanterbar form och att vara ett instrument för stiftets tillsyn men även ge stiftet insyn i det lokala arbetet.

En grundläggande bestämmelse om församlingsinstruktionen finns i 2 kap. 6 § i kyrkoordningen. Där sägs att det för varje församling ska finnas en församlingsinstruktion som anger hur församlingen fullgör sin grundläggande uppgift samt att flera församlingar som samverkar i ett pastorat har en gemensam församlingsinstruktion.

I 57 kap. 5–7 §§ finns närmare bestämmelser om församlingsinstruktionens innehåll, hur den utarbetas och om hur beslut fattas om församlingsinstruktionen. Dessa bestämmelser har ändrats på några punkter under årens lopp. Det har bl.a. gällt bestämmelserna om verksamhet på andra språk än svenska och att barnets perspektiv ska finnas med utifrån en barnkonsekvensanalys. I samband med 2012 års beslut om

ändringar i den lokala strukturen togs bl.a. in bestämmelser om att ansvarsfördelningen mellan församlingar och pastorat för den grundläggande uppgiften ska behandlas i församlingsinstruktionen.

Ursprungligen fanns bestämmelser om att vissa personalfrågor skulle behandlas i församlingsinstruktionen. Det gällde samverkan med andra församlingar i personalfrågor och fortbildning för personal som arbetar med den grundläggande uppgiften. Efter att detta har utgått kan det sägas ha blivit en tydligare koncentration på det som hela tiden varit det centrala innehållet, nämligen ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift. Det har genom motioner väckts förslag om vissa förändringar på detta område. Vid 1999 års kyrkomöte fanns förslag om att den kyrkomusikaliska verksamheten särskilt skulle tas med i bestämmelserna (mot. 1999:178 och 198). Detta avvisades med motiveringen att den kyrkomusikaliska verksamheten är en del av gudstjänstlivet (2KL 1999:1). 2001 års kyrkomöte avvisade ett förslag om att begravningsverksamheten skulle behandlas i församlingsinstruktionen (Kr 2001:7). Ett förslag om en pastoral för volontärer i församlingsinstruktionen avslogs av 2011 års kyrkomöte (TU 2011:14). Ett annat förslag med viss koppling till nyss nämnda, nämligen om ”en obligatorisk uppgift i varje församlingsinstruktion om församlingens/pastoratets frivilligarbete”, avslogs av 2013 års kyrkomöte (TU 2013:3).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:88.

I likhet med vad som anges i motionen tog utskottet i sina överläggningar en utgångspunkt i vistelsebegreppet. Det innebär att den församling där ett sjukhus är beläget enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen har ansvaret för den kyrkliga verksamheten för dem som vistas på sjukhuset. Därmed hör det också till det som behöver finnas med i församlingsinstruktionen pastorala program för den församlingen. Motionsförslaget går längre när det sägs att varje församlingsinstruktion ska behandla inte bara församlingens ansvar för sjuka som tillhör eller vistas i församlingen utan även en beskrivning av samspelet med Sjukhuskyrkan.

Flera frågor avseende Sjukhuskyrkan behöver behandlas på ett bredare plan än bara i en enskild församling. Hit hör finansieringen när det är fråga om ett sjukhus med ett stort upptagningsområde. Sjukhuskyrkans verksamhet gäller då många personer som inte bor eller tillhör församlingen där sjukhuset är beläget. Det kräver också att finansieringen bygger på mer än kyrkoavgifterna i den församlingen. Det är naturligt att den gemensamma finansieringen sker genom strukturbidrag från stiftet. En annan sak är att det kan behövas överenskommelser om samverkan mellan Sjukhuskyrkan och flera församlingar. Utskottet menar dock att frågor av detta slag inte hör hemma i församlingsinstruktionen. Det finns goda skäl för att på det sätt som har skett vid andra tillfällen när det framförts förslag om nya obligatoriska uppgifter i församlingsinstruktionen inta en restriktiv hållning. Det har ändå tillförts en del nya förhållanden som ska behandlas i församlingsinstruktionen. Det finns en risk för en viss överbelastning. Utskottet menar att det som tas upp i motion 2016:88 inte bör leda till nya bestämmelser om obligatoriska moment i församlingsinstruktionen och föreslår därmed att motionen ska avslås.

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:17

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas Överklagandenämndens verksamhetsberättelse för 2015. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna. Överklagandenämnden har väckt frågan om översyn av bestämmelser om barnkonsekvensanalyser. Utskottet konstaterar att det under våren 2016 har kommit en ny handbok om barnkonsekvensanalyser. Utskottet menar att man i det läget bör avvakta med en eventuell översyn av bestämmelserna om barnkonsekvensanalyser.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse 2015 till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans överklagandenämnd har den 13 juni 2016 beslutat om verksamhetsberättelse för 2015. Överklagandenämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

Överklagandenämndens ställning

I 4 kap. 8 § i kyrkomötets arbetsordning anges att Tillsyns- och uppdragsutskottet bereder bl.a. till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans överklagandenämnd. Det finns ingen bestämmelse om att Överklagandenämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Överklagandenämnden har dock gjort detta alltsedan sin tillkomst och även beträffande verksamheten 2015. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Överklagandenämnden ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 10 § i kyrkoordningen, nämligen att ytterst överpröva beslut inom Svenska kyrkan. När kyrkoordningen tillkom framhölls att Överklagandenämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sid. 2–378). Någon granskning av hur Överklagandenämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Verksamheten 2015

I verksamhetsberättelsen för 2015 redovisar Överklagandenämnden sina uppgifter, sin sammansättning och när sammanträden har hållits. Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare varit inriktad utifrån ett mål som kan preciseras till att ärenden ska avgöras på ett rättssäkert och effektivt sätt och effektmålet att medianåldern för ärenden som avgörs genom nämndbeslut inte bör överstiga tre månader. Överklagandenämnden anser att nämnda mål väsentligen har uppfyllts under 2015.

Vidare redovisas i verksamhetsberättelsen antalet inkomna ärenden åren 2012–2015 och varifrån de kommit. För samma tidsperiod redovisar Överklagandenämnden antalet avgjorda ärenden efter ärendetyp och för 2015 i vilken utsträckning utgången i besluten innefattat att det hos nämnden klandrade beslutet undanröjts, upphävts eller helt eller delvis ändrats eller att det beslutats att ärendet ska prövas på nytt. Beslut av dessa slag fattades beträffande fem ärenden 2015 vilket var tre färre än 2014. Samtidigt minskade antalet slutliga beslut från 41 till 33.

Antalet ärenden som underställdes Överklagandenämndens prövning under 2015 har ökat marginellt i förhållande till föregående år, från 43 till 45. Nämnden förväntar sig inte någon större förändring av antalet ärenden under kommande år.

Behov av översyn av bestämmelser i kyrkoordningen

Överklagandenämnden redovisar att den har ett antal beslutsprövningsärenden där frågan om barnkonsekvensanalys varit aktuell. Barnkonsekvensanalyserna som nämnden har tagit del av har varit av skiftande omfattning och kvalitet. Överklagandenämnden pekar på att det finns en osäkerhet om vad som krävs för att en barnkonsekvensanalys i kyrkoordningens mening ska anses vara upprättad. I ett par beslut har nämnden påtalat att kyrkoordningen saknar närmare bestämmelser om hur en barnkonsekvensanalys ska genomföras eller om vad den ska innehålla. Man har också konstaterat att det finns en *Handbok för barnkonsekvensanalyser i Svenska kyrkan* vilken beskriver en metod för analysen och kan tjäna som stöd vid analysarbetet. Överklagandenämnden menar att det bör övervägas att införa klagande bestämmelser i kyrkoordningen eller i vart fall bindande riktlinjer, vilka kan bygga på handbokens innehåll.

Överklagandenämnden ser i övrigt utifrån sitt perspektiv för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Bestämmelser om barnkonsekvensanalys

Kyrkoordningen innehåller bestämmelser om att kyrkoråd, stiftstyrelser och kyrkostyrelsen inför beslut ska genomföra barnkonsekvensanalyser. Bestämmelserna skiljer sig något åt ifråga om i vilka fall barnkonsekvensanalyser obligatoriskt ska genomföras (4 kap. 4 §, 7 kap. 11 § och 12 kap. 3 §). Bestämmelserna om när kyrkorådet ska göra barnkonsekvensanalyser har en mer generell karaktär medan det för såväl stiftsstyrelsen som kyrkostyrelsen talas om barnkonsekvenser vid handläggning av ”vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen”. Gemensamt är att det anges att de nämnda organen ska verka för barns bästa och genomföra barnkonsekvensanalyser inför beslut. I bestämmelserna om församlingsinstruktionen anges att i det pastorala programmet ska barnets perspektiv behandlas utifrån en barnkonsekvensanalys (57 kap. 5 §).

När 2012 års kyrkomöte fattade beslut om att införa bestämmelser i kyrkoordningen om barnkonsekvensanalys diskuterades inte frågan om vilka krav som bör ställas på en barnkonsekvensanalys närmare (KsSkr 2012:3, O 2012:1). Det som främst behandlades i kyrkostyrelsens skrivelse gällde i vilka fall det ska finnas krav

på en barnkonsekvensanalys. I anslutning till synpunkter i ett remissvar från Stiftsstyrelsen i Lunds stift talades dock om att revisorerna vid sin granskning skulle kunna uppmärksamma om en genomförd barnkonsekvensanalys är bristfällig. Kyrkostyrelsen uttryckte också en förhoppning att den nyutkomna handboken för barnkonsekvensanalys i Svenska kyrkan efter utvärdering och bearbetning skulle bli ett viktigt verktyg för att säkerställa att barnkonsekvensanalyser kan genomföras med hög kvalitet utan att handläggningstiderna blir orimligt långa. En ny handbok har publicerats digitalt på Svenska kyrkans intranät våren 2016.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse 2015 till handlingarna.

Avsikten med behandlingen av Överklagandenämndens verksamhetsberättelse är inte att det ska ske någon prövning av verksamheten. Kyrkomötet har inte att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller ej. Därmed har inte heller utskottet att göra någon värdering, vare sig positiv eller negativ, i fråga om hur verksamheten har bedrivits.

Överklagandenämnden har i verksamhetsberättelsen tagit upp frågan om utformningen av barnkonsekvensanalyser. Det framgår av bakgrundsteckningen att det våren 2016 har kommit en ny handbok om barnkonsekvensanalyser. Utskottet menar att man i det läget bör avvakta med en eventuell översyn av bestämmelserna om barnkonsekvensanalyser eller utfärdande av någon typ av bindande riktlinjer. Först bör prövas om den nya handboken kan bidra till större enhetlighet i fråga om hur barnkonsekvensanalyser ska vara utformade.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Kent Karlsson, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:18

Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas verksamhetsberättelsen 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska lägga verksamhetsberättelsen till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen för 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Verksamhetsberättelsen

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har den 9 juni 2016 beslutat om verksamhetsberättelse för 2015. Ansvarsnämnden har överlämnat verksamhetsberättelsen till kyrkomötet.

Bakgrund

Ansvarsnämndens ställning

Av 4 kap. 8 § i kyrkomötets arbetsordning följer att Tillsyns- och uppdragsutskottet bl.a. ska bereda till kyrkomötet överlämnad verksamhetsberättelse från Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar. Det finns ingen bestämmelse om att Ansvarsnämnden ska avge en verksamhetsberättelse. Syftet med bestämmelsen i arbetsordningen är att det ska finnas en ordning för att ta emot och behandla verksamhetsberättelsen om en sådan överlämnas till kyrkomötet.

Ansvarsnämnden för biskopar ska självständigt fullgöra den uppgift som anges i 10 kap. 8 § kyrkoordningen, nämligen att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst. Härtill ska nämnden enligt bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. När kyrkoordningen tillkom framhölls att Ansvarsnämndens självständiga ställning innebär att kyrkomötet och andra rikskyrkliga organ inte får lägga sig i hur de enskilda ärendena ska hanteras i nämnden. Det finns inte heller utrymme för någon annan generell reglering av nämndens verksamhet än den som finns i kyrkoordningen (CsSkr 1999:3 sidorna 2–378). Någon granskning av hur Ansvarsnämnden fullgjort sitt uppdrag är inte avsedd att ske från kyrkomötets sida.

Verksamheten 2015

I verksamhetsberättelsen för 2015 redovisas Ansvarsnämndens sammansättning, sammanträden och arbete. Nämnden anger att dess verksamhet liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

Vidare redovisas i verksamhetsberättelsen att det under året inkommit 18 ärenden. 13 av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, ett avsåg behörighetsprövning inför biskopsval, ett avsåg remisser och tre var av administrativ karaktär. Nämnden avgjorde under året tolv av dessa ärenden.

Antalet inkomna ärenden var dubbelt så många som under 2014. Nämnden anser att det finns skäl att anta att antalet ärenden under 2016 kommer att bli något mindre i förhållande till antalet ärenden 2015.

Behov av översyn av bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Av verksamhetsberättelsen framgår att Ansvarsnämnden under året har uppmärksammat att användandet av sociala medier har påverkat anmälningens karaktär. Vissa sådana ärenden har föranletts av biskopars tillsynsåtgärder med anledning av prästers uttalanden i och användande av sociala medier medan andra har föranletts av biskopars användande av dessa medier. Uttalanden har i en del fall misstolkats vilket har fått negativa konsekvenser, såväl för berörda parter som för Svenska kyrkan i stort. Förhållandet har även uppmärksammat av biskopsmötet och av Svenska kyrkan på nationell nivå. En policy för användning av sociala medier i tjänsten antogs redan 2011 och uppdateras för närvarande. Ansvarsnämnden anser det vara av vikt att följa utvecklingen på området.

Ansvarsnämnden redovisar att den under året även har haft anledning beröra frågan om hanteringen av ärenden där präster har ansökt om att återfå behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst, i fall då prästen tidigare på egen begäran har förklarats obehörig. Nämnden konstaterar att en översyn av det nuvarande regelsystemet pågår genom initiativ inom kyrkokansliet.

Ansvarsnämnden konstaterar vidare att tillsynsuppdraget avseende biskopar är delat mellan nämnden och biskopsmötet. Nämnden avser att under 2016 sammanträffa med biskopsmötet för att diskutera gränsdragningsfrågor och andra frågor kring det delade tillsynsuppdraget.

Ansvarsnämnden ser, utifrån nämndens perspektiv, för närvarande inte behov av ändringar i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga verksamhetsberättelsen 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.</p>
--

Avsikten med behandlingen av verksamhetsberättelsen är inte att det ska ske någon prövning av Ansvarsnämndens verksamhet. Kyrkomötet har inte heller att ta ställning till om nämndens sätt att sköta sitt uppdrag ska godkännas eller inte. Därmed har utskottet inte heller att göra någon värdering, vare sig positiv eller negativ, i fråga om hur verksamheten har bedrivits.

Utskottet finner inga skäl att ta upp någon fråga utifrån Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse för 2015.

Uppsala den 28 september 2016

TU 2016:18

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andréén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist, Helena Björkman och Johan Blix.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.

Ekonomi- och egendomsutskottets
betänkanden
EE 2016:1–7

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden

- EE 2016:1 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem
- EE 2016:2 Miljö- och tillgänglighetsfrågor
- EE 2016:3 Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar
- EE 2016:4 Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning
- EE 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
- EE 2016:6 Församlingsanslag till det internationella arbetet
- EE 2016:7 Överblivna datorer

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:1

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6, *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* samt motion 2016:77 om avyttring av egendom som församlingen inte behöver. I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen som innebär följande.

- Rollfördelningen mellan församlingar/pastorat, stift och nationell nivå inom fastighetsförvaltningen tydliggörs.
- Ett register över alla fastigheter i Svenska kyrkan inrättas.
- I varje församling eller pastorat ska det finnas en lokalförsörjningsplan.
- När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.
- Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig. För att gälla ska beslutet fastställas av stiftsstyrelsen.
- En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet, ska efter godkännande av stiftsstyrelsen under vissa förutsättningar kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan. När en kyrkobyggnad överlåts till trossamfundet ska den förvaltas av stiftet. Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet.
- När en kyrkobyggnad har överlåts till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen, efter att yttrande inhämtats från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen, besluta att ta ett kyrkorum ur bruk.
- Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet förenklas.
- Utjämningsystemet tillförs två nya komponenter, dels en som avser andel barn bland befolkningen och dels en som avser särskilda, strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.
- Ett glesbyggsbidrag återinförs i utjämningsystemet.
- Kostnadsutjämningskonstanten i utjämningsystemet avskaffas.
- Ett kyrkounderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.
- Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönstillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.
- Förändringen av utjämningsystemet genomförs successivt åren 2018–2021.
- För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och kyrkounderhållsbidraget ska församlingar och pastorat, om kyrkomötet beslutar det, betala en kyrkounderhållsavgift.

Därutöver föreslås att kyrkostyrelsen i samverkan med stiftens ska erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning samt säkerställa att det utarbetas handledningar för upphandling och fastighetsförvaltning. Stiftens ska också inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder. Ekonomiska förutsättningar för detta lämnas inom ramen för fördelning av stiftsbidragen.

En utvärdering ska göras av förslagen kring en effektiviserad fastighetsförvaltning, kyrkobyggnaderna och utjämningsystemet. Utvärderingen beträffande förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning och kyrkobyggnaderna ska redovisas till kyrkomötet 2023 medan utvärderingen beträffande utjämningsystemet ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Slutligen föreslår kyrkostyrelsen att det blir obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar (clearing). Kyrkostyrelsen avser att inom ramen för 42 kap. 12 § kyrkoordningen utfärda närmare bestämmelser om detta.

Utskottet ställer sig i sak bakom samtliga förslag i skrivelsen. Kyrkorättsutskottet har i sitt yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse framfört synpunkter på användningen av termen "medlem" i kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, se *bilaga 3*. Utskottet delar Kyrkorättsutskottets uppfattning att centrala termer måste benämnas på ett enhetligt sätt i kyrkoordningen och föreslår därför vissa justeringar i förhållande till kyrkostyrelsens förslag. Dessa ändringar innebär att termen "kyrkotillhörig" ska användas i ett nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning istället för termen "medlem". De paragrafer som berörs är 2, 5, 7 och 10 §§.

Enligt 10 kap. kyrkoordningen om den nationella nivåns uppdrag får kyrkomötet inte besluta om sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta om. Utskottet menar att förslaget i motion 2016:77 avviker från denna ordning och föreslår därför att motionen avslås.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	4
Skrivelsens förslag	4
Motionens förslag	4
Yttrande från Läronämnden	4
Yttrande från andra utskott	4
Bakgrund	4
Utjämningsutredningen	4
Effektivisering av fastighetsförvaltningen	5
Kyrkobyggnader	9
Ekonomisk utjämning	12
Utvärdering	23
Ersättning för kyrkliga handlingar	24
Terminologi	25
Bilaga 1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	26
Bilaga 2 Läronämndens yttrande 2016:9y	34
Bilaga 3 Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:2y	36
Bilaga 4 Organisationsutskottets yttrande 2016:1y	38
Bilaga 5 Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:4y	40

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:77.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:6, Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1).

Motionens förslag

Motion 2016:77 av Helén Lindbäck, Avyttring av egendom som församlingen inte behöver

Kyrkomötet beslutar att det i bestämmelsen om lokalförsörjningsplan som föreslås i KsSkr 2016:6 ska regleras att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver för att bedriva församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 i Ln 2016:9y, *bilaga 2*.

Yttranden från andra utskott

Kyrkorättsutskottet har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 i Kr 2016:2y, *bilaga 3*. Vidare har Organisationsutskottet yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse i O 2016:1y, *bilaga 4*. Slutligen har Kyrkorättsutskottet, med anledning av yttrande Kr 2016:2y, yttrat sig över Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen i Kr 2016:4y, *bilaga 5*.

Bakgrund

Utjämningsutredningen

Vid 2012 års kyrkomöte behandlades kyrkostyrelsens skrivelse 2012:5 *Strukturfrågor*. I skrivelsen aviserade kyrkostyrelsen att den bl.a. avsåg att tillsätta en utredning rörande det framtida ansvaret för vård och underhåll av kyrkobyggnaderna och utjämningsystemet och återkomma till kyrkomötet med förslag år 2016. Skrivelsen behandlades av Organisationsutskottet O 2012:2 som inte hade något att erinra mot kyrkostyrelsens förslag om att tillsätta en utredning. Detta blev även kyrkomötets beslut.

Kyrkostyrelsen fastställde i december 2012 direktiv för en utredning om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det övergripande syftet med utredningen var att lägga fram förslag som effektiviserar förvaltningen av kyrko-

byggnader och eventuellt andra fastigheter, såväl ekonomiskt som kompetensmässigt. Som tillägg fanns också följande mål för utredningen:

EE 2016:1

- ◆ Att säkerställa ett långsiktigt hållbart, brett accepterat utjämningsystem.
- ◆ Att överväga clearingsystemets effektivitet och möjliga inkorporering i utjämningsystemet.

Genom ett tilläggsuppdrag beslutat av 2013 års kyrkomöte fick utredningen även uppgiften att utreda möjlighet till ekonomisk kompensation för församlingar och pastorat i gränsbygder för bortfall av kyrkoavgifter. De som fick uppdraget tog namnet Utjämningsutredningen. Utredningen lämnade sitt betänkande *Gemensamt ansvar – En utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* (SKU 2015:1) till kyrkostyrelsen den 5 maj 2015. Utjämningsutredningens betänkande sändes i juni 2015 ut på bred remiss, bland annat till samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsens förslag överensstämmer i nästan alla delar med utredningens förslag. I de fall kyrkostyrelsens förslag inte motsvarar utredningens förslag, uppmärksammas detta särskilt i berörda avsnitt i framställningen nedan.

Effektivisering av fastighetsförvaltningen

Förtydligande av organisation, roller och ansvar

Kyrkostyrelsens förslag

Församlingar och pastorat behöver överväga sitt fastighetsinnehav och effektivisera sin fastighetsförvaltning i syfte att säkerställa sin tillgång till ändamålsenliga lokaler till rimliga kostnader.

Inom ramen för stiftens uppgift att främja en god lokal förvaltning och ha tillsyn i förvaltningsfrågor måste församlingarnas och pastoratens hantering av fastigheter inklusive kyrkobyggnader uppmärksammas särskilt.

Svenska kyrkan på nationell nivå ska tillhandahålla övergripande stödfunktioner för fastighetsförvaltningen inom kyrkan och stödja stiftens i deras uppgift att främja en god fastighetsförvaltning. Detta bör tydliggöras i kyrkoordningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande förtydligande av organisation, roller och ansvar.

Svenska kyrkans förvaltningskostnader förknippade med fastigheter motsvarade cirka 27 procent av Svenska kyrkans totala kostnader år 2010. Det är, mot bakgrund av den prognostiserade utvecklingen av inkomster från kyrkoavgiften, på sikt ohållbart att så stor del av de kyrkotillhörigas avgiftsmedel går till förvaltning av byggnader. Utskottet delar kyrkostyrelsens bedömning att en effektivisering av fastighetsförvaltningen hos församlingar och pastorat förutsätter en utökad samordning mellan kyrkans olika nivåer. För att få till stånd en sådan ökad samordning är det nödvändigt att bygga ut och utveckla de fastighetsrelaterade tjänsterna på stifts- och nationell nivå. Det är enligt utskottet också nödvändigt att tydliggöra roller, ansvar och dimensionering av organisationen inom fastighetsrelaterade områden på lokal nivå, stiftsnivå och nationell nivå.

Gemensamma register och fastighetssystem

Kyrkostyrelsens förslag

I kyrkoordningen görs ett tillägg i 56 kap. 2 § där ändamålen med kyrkans register regleras. Som ett nytt ändamål ska anges register som möjliggör en god fastighetsförvaltning.

Ett register för hela Svenska kyrkan med grundläggande uppgifter om alla fastigheter och byggnader ska vara färdigt senast den 1 januari 2019. Särskilda medel avsätts för att stiftens ska bistå församlingar och pastorat i arbetet med att ta fram de uppgifter som behövs för att registret ska kunna upprättas inom den angivna tidsramen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande gemensamma register och fastighetssystem.

I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att en effektivare fastighetsförvaltning inom kyrkan förutsätter att man får en överblick över alla de objekt – byggnader, anläggningar eller markområden – som ägs av olika enheter inom kyrkan. Ett sätt att få denna överblick är att skapa ett för hela kyrkan gemensamt fastighetsregister.

Genom att fastighetsregistret tas med i 56 kap. 2 § kan kyrkostyrelsen med stöd av bestämmelserna i 4 § i samma kapitel precisera vilka uppgifter som ska ingå och vem som ska lämna dessa uppgifter. Utifrån detta kan det också preciseras vilka olika slags nyckeltal som ska tas fram.

Strategisk fastighetsplanering

Kyrkostyrelsens förslag

För varje pastorat eller för varje församling, om den inte ingår i ett pastorat, ska det finnas en *lokalförsörjningsplan*. Kyrkofullmäktige ska fastställa denna. Det ska ske en översyn av lokalförsörjningsplanen minst vart fjärde år.

I kyrkoordningen anges att kyrkostyrelsen får besluta om närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

Det bör finnas fastställda lokalförsörjningsplaner i samtliga församlingar eller pastorat senast den 1 januari 2022.

Motion 2016:77

Motionären föreslår att det i den nya bestämmelsen om lokalförsörjningsplan i 47 kap. § 12 kyrkoordningen som föreslås i skrivelsen ska regleras att församlingen även ska avyttra den egendom den inte behöver för att bedriva församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande strategisk fastighetsplanering.
2. Kyrkomötet avslår motion 2016:77.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att sänka kostnaderna för fastighetsförvaltningen i kyrkan är att minska fastighetsinnehavet. Mot bakgrund av detta anser utskottet, i

likhet med kyrkostyrelsen, att det behöver ske ett aktivt och strategiskt arbete med planering av det framtida lokalbehovet i församlingar och pastorat. Med utgångspunkt i lokalförsörjningsplanen kan församlingen se till att lokalinnehavet motsvarar de konstaterade behoven för olika delar av församlingens verksamhet.

Enligt 10 kap. kyrkoordningen om den nationella nivåns uppdrag får kyrkomötet inte besluta om sådana enskilda frågor som det är en församlings eller stifts uppgift att besluta om. Utskottet menar att förslaget i motion 2016:77 avviker från denna ordning och föreslår därför att motionen avslås.

Mötesplatser, utbildning och kompetensförsörjning

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska i samverkan med stiftens erbjuda kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte i frågor rörande fastighetsförvaltning. Målgrupper ska vara anställda, förtroendevalda och frivilliga medarbetare på stifts- och lokal nivå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om mötesplatser, utbildning och kompetensförsörjning.

Flertalet förvaltningsenheter inom Svenska kyrkan är mindre än vad som normalt anses optimalt för en effektiv fastighetsförvaltning. Kompetens kan hämtas på den öppna marknaden men den kan också hämtas från interna specialistfunktioner på lokal och regional nivå. Utskottet delar kyrkostyrelsens uppfattning att utbildning och kompetensutveckling är strategiskt viktiga områden inom fastighetsförvaltningen. Kyrkostyrelsen behöver därför utarbeta förslag till kompetensutvecklande åtgärder som vänder sig till stift, pastorat och församlingar samt inrätta erfarenhetsbanker. Kompetensutvecklingen ska erbjudas i samverkan med stiftens.

Upphandling

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska utarbeta en handledning för upphandling som stöd till församlingar och pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om upphandling.

För att på ett professionellt sätt kunna förvalta kyrkans fastigheter krävs kompetens inom detta område så att församlingarna kan köpa in de tjänster inom byggentreprenad etc. som är nödvändiga med rätt kvalitet och till bästa möjliga pris. Kyrkostyrelsens förslag om en gemensam handledning kan enligt utskottet i sig medföra en viss samordning. Den kan också leda till ökad effektivitet genom att tydliggöra under vilka omständigheter det kan vara motiverat att anlita extern kompetens. Handledningen bör inte bara ta upp ekonomiska aspekter utan även antikvariska, hållbarhets- och rättviseaspekter bör finnas med.

Process för drift och underhåll

Kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen ska säkerställa att det tas fram en handledning för fastighetsförvaltning med huvudsakligt fokus på drift och underhåll som stöd för församlingar och pastorat.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om process för drift och underhåll.

Effektiva fastighetsförvaltare arbetar genomgående med enhetliga processer och arbetssätt. Inom kyrkan efterfrågas övergripande processer för drift och underhåll. Genom att arbeta med vård och underhåll av fastigheter enligt gemensamma processer blir det också möjligt att på ett enkelt sätt dela och sprida kompetens, erfarenheter och bra praxis för fastighetsförvaltning inom hela kyrkan.

Underhåll av fastigheter

Kyrkostyrelsens förslag

Stiften ska inom ramen för sitt främjande stödja församlingar och pastorat i deras arbete med projektering, upphandling och genomförande av underhållsåtgärder.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om underhåll av fastigheter.

I och med de ändringar som infördes i samband med att Strukturutredningens förslag genomfördes har stiften en i kyrkoordningen uttrycklig uppgift att främja och utöva tillsyn över församlingarnas förvaltning. Stiftens främjande- och tillsyn i detta avseende omfattar även församlingarnas/pastoratens fastighetsförvaltning. I likhet med kyrkostyrelsen konstaterar utskottet att församlingarna behöver konkret stöd i sitt arbete för sin projektering och upphandling av underhållsåtgärder på sina byggnader. Sådant stöd ska, enligt utskottets mening, vara stiftens uppgift att ge inom ramen för sitt främjande.

Finansiering

Kyrkostyrelsens förslag

Vid beräkningen av stiftsbidragens storlek ska det ingå ett ekonomiskt stöd till stiften för de nya uppgifterna avseende främjande och tillsyn av den lokala fastighetsförvaltningen. Bidraget ska ta hänsyn till antalet byggnader i respektive stift och uppgå till 50 miljoner kronor.

För ett projekt med syfte att utveckla och samla in material till ett fastighetsregister ska 20 miljoner kronor avsättas.

Utskottets överväganden

I skrivelsen betonar kyrkostyrelsen vikten av att arbetet med att effektivisera Svenska kyrkans fastighetsförvaltning kommer i gång på ett samlat sätt i samtliga

stift utan onödiga dröjsmål. Det är därför nödvändigt att finansiering sker genom bidrag från nationell nivå.

Att bygga upp ett fastighetsregister i den storleksordning som det här är fråga om är förenat med betydande kostnader. De exakta kostnaderna för inrättandet av registret är svåra att uppskatta. Utskottet noterar att kyrkostyrelsen är beredd att tillskjuta de ytterligare medel som behövs om det skulle visa sig att de avsatta medlen inte fullt ut räcker till.

Då ställningstagande till belopp som inryms i den nationella nivåns budget är en fråga för Budgetutskottet, lämnar utskottet inget förslag i denna del.

Kyrkobyggnader

Redovisning i församlingsinstruktionen

Kyrkostyrelsens förslag

När det finns flera kyrkobyggnader (och andra invigda kyrkorum) i en församling ska det i församlingsinstruktionen redovisas hur dessa i huvudsak brukas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande redovisning i församlingsinstruktionen.

Mot bakgrund av kyrkornas centrala betydelse för gudstjänstlivet bör det tas in en redovisning i församlingsinstruktionen av hur kyrkorna brukas i det fall en församling har fler än en kyrka. Vid utformandet av församlingsinstruktionen får då församlingen reflektera över kyrkornas brukande och eventuell problematik avseende kyrkor som inte längre används.

Ordning för att ta ett kyrkorum ur bruk

Kyrkostyrelsens förslag

Innan en församling eller ett pastorat beslutar att ett kyrkorum ska tas ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen som ska ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk fastställas av stiftsstyrelsen.

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska yttrande inhämtas från domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och från den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen för att ta ett kyrkorum ur bruk.

Kyrkorummens och kyrkobyggnadernas betydelse kan inte enbart bedömas ur ett renodlat lokalt perspektiv. Detta erkänns redan idag av kyrkoordningen genom att det finns bestämmelser om att ett lokalt beslut om att ta en kyrkobyggnad ur bruk ska fastställas av stiftsstyrelsen. Utskottet delar kyrkostyrelsens mening om att ett samråd mellan församlingen eller pastoratet och stiftet kring frågan om att ta ett

kyrkorum ur bruk behöver inledas på ett tidigt stadium. För att församlingens eller pastoratets beslutsunderlag ska vara så allsidigt och heltäckande som möjligt bör också yttrande inhämtas från domkapitel och länsstyrelse redan innan församlingen eller pastoratet fattar sitt beslut.

När trossamfundet är ägare till en kyrkobyggnad bör det istället vara kyrkostyrelsen som fattar ett eventuellt beslut om att ta ett kyrkorum ur bruk. Eftersom det även i dessa fall finns behov av beslutsunderlag behöver länsstyrelsen i det län där kyrkobyggnaden är belägen ges möjlighet att yttra sig före ett beslut. Med hänsyn till domkapitlets tillsynsuppdrag och då det är fråga om en av stiftets för gudstjänst invigda byggnader bör i dessa fall ett yttrande inhämtas även från domkapitlet.

Utskottet konstaterar slutligen att det här finns behov av ett förtydligande av innebörden i begreppet att ta en kyrka ur bruk. Det kan innebära ett upphörande av användningen av kyrkan, men det kan även tolkas som att de religiösa symbolerna avlägsnats från byggnaden. Vidare konstaterar utskottet, i enlighet med vad som anförs i Kyrkorättsutskottets yttrande Kr 2016:2y, att det finns behov av att se över terminologin avseende kyrkobyggnader, kyrka och kyrkorum då dessa termer idag inte tillämpas på något entydigt sätt i kyrkoordningen.

Överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan

Kyrkostyrelsens förslag

En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska efter godkännande av stiftsstyrelsen kunna överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan.

Förutsättningar för ett överlåtelsebeslut är att

- kyrkobyggnaden inte används för gudstjänster i församlingen (är lokalt övertalig),
- det har prövats om det finns en alternativ användning för kyrkobyggnaden och
- kyrkostyrelsen är beredd att ta emot kyrkobyggnaden.

När en kyrkobyggnad överlämnas till trossamfundet utgår ingen ekonomisk ersättning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande överlåtelse av kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan.

Enligt de prognoser som gjorts kommer trenden med ett minskat antal kyrkotillhöriga att fortsätta vilket bland annat innebär att allt färre kyrkotillhöriga ska ta ansvar för de kyrkobyggnader som ägs av församlingar och pastorat. Även om församlingen inte längre har bruk av en kyrkobyggnad måste man mot bakgrund av reglering i kulturmiljölagen ändå fortsätta att vårda och underhålla den. Detta kan vara förenat med betydande kostnader för församlingen. Mot denna bakgrund menar utskottet, i likhet med kyrkostyrelsen, att det inom Svenska kyrkan behöver tas ett gemensamt ansvar för kyrkobyggnader som inte längre behövs i den lokala församlingsverksamheten.

Den församling eller det pastorat som vill överlåta en kyrkobyggnad, gör detta utan ekonomisk ersättning. Den ”vinst” som församlingen eller pastoratet i sammanhanget gör är att man slipper framtida åtaganden och därmed kostnader för vård och underhåll.

Kyrkunderhållsavgift

Kyrkostyrelsens förslag

För att finansiera förvaltningen av de kyrkor som ägs gemensamt genom trossamfundet och det kyrkunderhållsbidrag som föreslås användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna, får kyrkomötet besluta att församlingar och pastorat ska betala en kyrkunderhållsavgift.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkordningen gällande kyrkunderhållsavgift.

Trossamfundet måste som ägare av överlåtna kyrkobyggnader svara för att dessa vårdas och underhålls. Till detta bör vid behov samtliga församlingar med egen ekonomi och pastorat kunna bidra genom en särskild kyrkunderhållsavgift. Förutsatt att antalet kyrkobyggnader som överlåts till trossamfundet med tiden ökar kommer det så småningom att bli nödvändigt att ta ut en kyrkunderhållsavgift av viss storlek. Vilken nivå på kyrkunderhållsavgiften som kan komma att krävas på längre sikt får visa sig.

Praktiskt bör det kunna gå till så att kyrkostyrelsen redan i ett särskilt avsnitt i sin skrivelse om verksamhet och ekonomi *år noll* anger om man bedömer att en kyrkunderhållsavgift för *år två* i planeringsperioden behöver tas ut och i så fall av vilken storlek. Kyrkomötet kan då genom sitt beslut om planeringsramar i november *år noll* besluta om den nivå på vilken kyrkostyrelsen maximalt får besluta att ta ut kyrkunderhållsavgift för *år två*. På detta sätt behålls den flexibilitet som behöver finnas för en successiv anpassning av nivån på kyrkunderhållsavgiften till vid varje tidpunkt föreliggande behov, samtidigt som församlingar och pastorat ges ett års framförhållning i relation till sitt budgetarbete.

Stiftet som förvaltare av kyrkor som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag

När en kyrkobyggnad har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska stiftet förvalta kyrkobyggnaden.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkordningen gällande stiftet som förvaltare av kyrkor som överlåtits till trossamfundet.

Det torde inte vara möjligt att trossamfundet självt ansvarar för förvaltningen av de kyrkobyggnader som överlåts på trossamfundet. Trossamfundet skulle naturligtvis kunna upphandla lokala förvaltare runt om i landet att sköta förvaltningen. Utskottet anser dock, i enlighet kyrkostyrelsens anförande, att man här utifrån såväl ett praktiskt som principiellt perspektiv bör bygga på den reguljära kyrkliga organisationen. Stiftet har en närhet till församlingar och pastorat som är en fördel när överlåtna kyrkobyggnader ska förvaltas.

Upplåtelse av kyrka som överlåtits till trossamfundet

Kyrkostyrelsens förslag

Domkapitlet beslutar om upplåtelse av kyrkorummet. Ett sådant beslut kan inte överklagas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande upplåtelse av kyrka som överlåtits till trossamfundet.

De bestämmelser som idag finns i kyrkoordningen om beslutsordning för upplåtelse av kyrka är skrivna utifrån att kyrkan förvaltas lokalt. Med stiftet som förvaltare och med hänsyn till domkapitlets uppgifter i fråga om bland annat överklagande av upplåtelsebeslut är det naturligt att det blir domkapitlet som får ansvaret att fatta beslut om upplåtelse av de kyrkor som stiftet förvaltar. Ett beslut från domkapitlet med anledning av ett överklagat upplåtelsebeslut kan idag inte överklagas (41 kap. 7 § i kyrkoordningen). Utskottet föreslår mot bakgrund av detta inte några nya bestämmelser om möjligheten att överklaga ett upplåtelsebeslut som har fattats av domkapitlet.

Ekonomisk utjämning

Mål för den ekonomiska utjämningen

Kyrkostyrelsens förslag

Det ekonomiska utjämningssystemet syftar till att på grundval av en ömsesidig solidaritet mellan Svenska kyrkans församlingar bidra till att utjämna de ekonomiska förutsättningarna i syfte att alla församlingar ska ha ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift samt kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om mål för den ekonomiska utjämningen.

När nuvarande utjämningssystem tillkom i mitten av 1990-talet angavs i proposition 1996/97:35 *Ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan* följande mål för utjämningen:

- att göra en rikstäckande kyrklig verksamhet av ungefär dåvarande omfattning möjlig
- att ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kyrkokommunerna inom landets olika delar
- att finansiera den rikskyrkliga verksamheten och andra för hela kyrkan gemensamma kostnader

Utskottet delar kyrkostyrelsens ståndpunkt att möjliggörande av en rikstäckande verksamhet är en grundläggande utgångspunkt för utjämningen och ska därför även i fortsättningen vara ett huvudsyfte för systemet. Däremot kan det inte anges som ett syfte att utjämningen ska göra det möjligt att bedriva verksamhet av en viss angiven omfattning. Det är inte bara ansvaret att fullgöra den grundläggande uppgiften som primärt är lokalt utan även resursansvaret.

Vidare anser utskottet, i enlighet kyrkostyrelsens anförande, att nuvarande delmål för utjämningsystemet om att ge väsentligen likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan enheterna i landets olika delar, är för högt ställt utifrån dagens förutsättningar. Utjämningsystemet ska minska skillnaderna i ekonomiska förutsättningar men det kan inte bli fråga om en total utjämning, utan en avvägning måste alltid ske av vad som kan uppfattas som rimligt och acceptabelt.

När man ser på de samlade kostnaderna för fastighetsförvaltningen framgår att kostnaderna för kyrkobyggnader i relation till andra byggnader är mycket höga. Det finns därför skäl att lyfta fram som ett särskilt syfte för utjämningsystemet att även bidra till att församlingarna kan ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

Det grundläggande mål för utjämningsystemet som här föreslås avser den omfördelning av ekonomiska resurser som görs mellan församlingar och pastorat utifrån deras ekonomiska förutsättningar. Finansieringen av verksamhet på nationell nivå finns därför inte kvar i den nya målformuleringen. Utskottet föreslår inte några egentliga förändringar avseende denna finansiering utan nyss nämnda hör samman med förslaget om att ersätta benämningen ”allmän utjämningsavgift” med ”avgift för gemensam verksamhet”. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att avgiften inte utgör en del av det egentliga utjämningsystemet.

Inkomstutjämning

Kyrkostyrelsens förslag

Inkomstutjämningen ska bestå oförändrad. De församlingar och pastorat som har ett medelavgiftsunderlag överstigande riksgenomsnittet betalar en avgift och de vars medelavgiftsunderlag understiger genomsnittet får ett bidrag. Inkomstutjämningen ska avse 50 procent av skillnaden i avgiftsunderlag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om inkomstutjämning.

Utskottet har informerats av kyrkostyrelsen om att det inte är möjligt att på helt objektiva grunder påvisa att någon viss nivå på inkomstutjämningen är att föredra före varje annan. En inkomstutjämning på 50 procent som nu föreslås fortsätta gälla ger, liksom idag, en begränsad utjämnings effekt. Det gäller en avvägning mellan å ena sidan behovet av en inkomstutjämning som ger ett rimligt utfall för dem med sämst ekonomiska förutsättningar och å andra sidan behovet av att vinna acceptans också från dem som står för de stora tillskotten till utjämningen. Nuvarande nivå på inkomstutjämningen har sedan millennieskiftet inte utgjort något hinder för samverkan och indelningsändringsarbete bland församlingar och pastorat. Man bör även ha i åtanke att det finns ytterligare ett slag av inkomstutjämning i en annan del av utjämningsystemet. Det gäller den utdelning av vinstmedel som stiftens årligen gör från förvaltningen av prästlönetillgångarna. Denna del av den totala inkomstutjämningen uppgår även den till 50 procent.

Kostnadsutjämning, övergripande

Kyrkostyrelsens förslag

Utjämningsystemet ska innefatta komponenter som utjämnar vissa kostnader som är strukturellt betingade och inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat.

Kostnadsutjämningskonstanten avskaffas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag gällande övergripande om kostnadsutjämning.

En kostnadsutjämning inom Svenska kyrkan bör enligt utskottet, i likhet med nuvarande system, avse strukturellt betingade kostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. På detta sätt kan en utjämning av de ekonomiska förutsättningarna att bedriva kyrklig verksamhet fortsätta ske.

Kostnadsutjämningskonstanten i nuvarande system har sin bakgrund i och bygger på tidigare utjämning av kostnader för begravningsplatser. Redan när den föreslogs införas vid 2004 års kyrkomöte var utgångspunkten att det skulle vara en mer eller mindre kortsiktig lösning. I samband med den större översyn av utjämningsystemet som nu genomförts bör denna komponent, som inte avser några kostnader som bör vara föremål för inomkyrklig utjämning, avskaffas.

Förenklad beräkning

Kyrkostyrelsens förslag

Beräkningen av avgifter och bidrag i utjämningsystemet bör förenklas och bygga på en bedömning av hur stor omfattning en viss komponent ska ha inom kostnadsutjämnningen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om förenklad beräkning.

Utskottet har förståelse för kyrkostyrelsens strävan efter genomskinlighet i systemet och välkomnar därför en förenklad modell för att beräkna avgifter och bidrag inom kostnadsutjämnningen. Modellen innebär att snittkostnad per kyrkotillhörig och procentsats för utjämnningen ersätts av ett *utjämningsstal*. Med utgångspunkt från den omsättning som ska gälla för respektive kostnadsutjämningskomponent fastställs detta utjämningsstal, som sedan läggs till grund för att beräkna varje församlings och pastorats avgift eller bidrag. Slutresultatet kommer inte att skilja sig från det som gäller idag men leder till en förenklad beräkningsmodell.

Utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser en låg andel medlemmar av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område.

Omfattningen av kostnadsutjämnningen avseende andel medlemmar ska minskas från en omsättning på omkring 210 miljoner kronor (2014) till 120 miljoner (beräknat för 2014). Nuvarande avtrappning av bidraget i relation till andelen med-

lemmar avskaffas. För den andel som inte tillhör Svenska kyrkan och som ligger mer än 35 procentenheter under den för hela landet genomsnittliga andelen medlemmar utgår inget bidrag.

EE 2016:1

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga.

När utjämning av kostnader för andelen kyrkotillhöriga infördes i utjämningsssystemet på 1990-talet motiverades det med att en hög andel icke-tillhöriga i en församling medförde behov av en mängd olika arbetsinsatser som sammantaget innebar att betydande resurser togs i anspråk. Utskottet har informerats om att den av kyrkostyrelsen utsedda utredningen har haft överläggningar företrädare för ett antal församlingar i Malmö, Göteborg, Linköping, Norrköping, Södertälje och Stockholm med relativt låg andel kyrkotillhöriga. Dessa församlingar har stora mängder enskilda besök och i samverkan med andra aktörer genomför församlingarna integrationsfrämjande verksamheter såsom språkträning och erbjudande av arbetspraktik. Detta visar att det även idag förhåller sig så, att församlingar med låg andel kyrkotillhöriga kan behöva bedriva en omfattande verksamhet till följd av en stor folkmängd i församlingen.

Som ett led i strävan efter att förenkla beräkningarna i utjämningsystemet föreslås även att nuvarande avtrappning av bidraget till en församling som har mycket låg andel kyrkotillhöriga tas bort. För att säkerställa att orimligt höga belopp på bidragssidan inte uppkommer, föreslås samtidigt att en spärr införs. Spärregeln innebär att det inte ska utgå något bidrag för den andel kyrkotillhöriga i församlingen som understiger riksgenomsnittet med mer än 35 procent.

Slutligen noterar utskottet kyrkostyrelsens förslag om att tillhörighetskomponentens omsättning minskas med cirka 100 miljoner kronor till en omsättning om 120 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Utjämning av kostnader för antalet kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser antalet kyrkobyggnader i relation till antalet medlemmar.

Omfattningen av kyrkobyggnadskomponenten ska öka från 85 till 120 miljoner kronor. Vid beräkning av avgifter och bidrag tas bara hänsyn till antalet medlemmar per kyrka och inte längre till kyrkornas storlek.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för antalet kyrkobyggnader.

Utskottet menar i likhet med kyrkostyrelsen att det även fortsättningsvis ska ske en utjämning av kostnader för kyrkobyggnader. Det är uppenbart fråga om strukturellt betingade kostnader som det finns goda skäl till att alla församlingar och pastorat via utjämningsystemet tar ett gemensamt ansvar för.

Vissa förenklingar i beräkningsmodellen föreslås även för denna utjämningskomponent. Testberäkningar har visat att de ekonomiska effekterna av nuvarande

justeringar avgifter och bidrag med hänsyn till den enskilda kyrkans storlek är nästan obefintliga eller mycket små. Därför föreslås att dessa justeringar inte görs i fortsättningen. Utskottet inser dock att kyrkobyggnadernas storlek varierar kraftigt runt om i landet och att utjämningsystemet i viss mån behöver ta hänsyn till detta. Det nya kyrkounderhållsbidrag som i kommande avsnitt föreslås införas i systemet bör enligt utskottet kunna tillgodose detta behov.

Slutligen noterar utskottet att kyrkostyrelsen föreslår en höjning av utjämningskomponentens omsättning från nuvarande 85 miljoner kronor till 120 miljoner kronor. Detta bland annat mot bakgrund av att kostnadsutjämningskonstanten föreslås avskaffas, vilket får märkbara negativa ekonomiska konsekvenser framförallt för församlingar och pastorat på landsbygden. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Utjämning av kostnader för andel barn

Kyrkostyrelsens förslag

I utjämningsystemet ska ingå en komponent som avser andelen barn av befolkningen inom församlingens eller pastoratets område. De församlingar och pastorat som har en högre andel barn bland befolkningen inom sitt geografiska område än riksgenomsnittet ska få ett bidrag. De församlingar och pastorat som har en mindre andel ska betala en avgift.

Komponenten i utjämningsystemet som avser andel barn ska omsätta 50 miljoner kronor när den införs.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande utjämning av kostnader för andelen barn.

I inledningen till kyrkoordningens första avdelning framhålls att barnen intar en särställning i kristen tro och därför särskilt behöver uppmärksamhet i Svenska kyrkans verksamhet. Det gäller alla barn, således inte enbart barn som är kyrkotillhöriga eller barn till kyrkotillhöriga i Svenska kyrkan. När man ser på det kyrkliga arbetet runt om i landet står det klart att barn och ungdomsverksamhet där har en framträdande plats. Genom införande av en barnkomponent i kostnadsutjämnningen sker en markering av vikten av att barnverksamheten för framtiden prioriteras högt inom Svenska kyrkans verksamhet.

Utskottet noterar kyrkostyrelsens förslag om en förhållandevis måttlig nivå på den nya barnkomponentens omsättning, det vill säga 50 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Diakonibidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska utgå bidrag inom utjämningsystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för särskilda behov av diakonala insatser.

Denna diakonikomponent ska utgå från ett socioekonomiskt behovsindex för befolkningen inom församlingens eller pastoratets geografiska område. Bidrag ska utgå till församlingar och pastorat som har ett värde som med 10 procent underskri-

der medianvärdet för hela landet. Bidragets storlek är beroende av hur mycket församlingen eller pastoratet underskrider medianvärdet.

EE 2016:1

Diakonikomponenten ska sammantaget omfatta bidrag på 50 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande diakonibidrag.

De diakonala utmaningarna är viktiga för Svenska kyrkan att möta. Det finns församlingar och pastorat där den sociala utsattheten är särskilt stor och det finns påtagliga samband mellan ekonomisk/social utsatthet samt fysisk/mental hälsa. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att det här är fråga om strukturellt betingade skillnader i diakonala behov mellan församlingarna som det finns anledning för Svenska kyrkan att ta ett gemensamt ansvar för.

Utskottet föreslår i likhet med kyrkostyrelsen att det i kyrkoordningen bara regleras att det ska finnas ett diakonibidrag och att detta bidrag ska gå till församlingar och pastorat med en befolkning som har sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet. Därmed ges utrymme för att, i det fall behov skulle uppstå, göra justeringar i beräkningsgrunden för diakonibidraget utan att det krävs särskilt beslut i kyrkomötet om detta.

Utskottet har informerats om att kyrkostyrelsen avser att i samband införandet av den nya kostnadsutjämnningen tillämpa ett indextal som beräknas på hushållens disponibla inkomst i församlingen i relation till lägsta skäliga levnadsnivå. Den lägsta skäliga levnadsnivån beräknas med hänsyn till familjestorlek och sammansättning och har indexvärdet 100. Ett hushåll med indexvärdet 150 har alltså en disponibel inkomst som överstiger lägsta skäliga levnadsnivå med femtio procent. En fördel med detta indexantal är att man får ett mått som beskriver förhållandena för hela befolkningen, oavsett ålder. Det är dock möjligt att använda sig av andra socioekonomiska index med ytterligare variabler.

Utskottet noterar slutligen kyrkostyrelsens förslag om att diakonibidraget sammantaget ska omfatta 50 miljoner kronor. Detta är enligt utskottet en fråga för Budgetutskottet att ta ställning till.

Glesbygdsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska utgå bidrag inom utjämnningssystemets ram till församlingar och pastorat som har särskilda strukturellt betingade kostnader för att de ligger i glesbygd. Glesbygdsbidrag ska utgå till församlingar och pastorat som utgör glesbygd enligt nu gängse definition (högst åtta invånare per kvadratkilometer och högst 70 procent tätortsgrad). Härtill ska glesbygdsbidrag utgå till landsbygdsförsamlingar och landsbygdspastorat i Visby stift. Glesbygdsbidraget ska beräknas utifrån antalet medlemmar i glesbygdsförsamlingar och -pastorat.

Glesbygdsbidraget ska sammantaget omfatta 45 miljoner kronor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande glesbygdsbidrag.

Att verka i glesbygd medför extra kostnader och det är uppenbart fråga om strukturellt betingade merkostnader som inte kan påverkas av enskilda församlingar och pastorat. Utskottet föreslår därför, i enlighet med vad kyrkostyrelsen anfört, att glesbygdsbidraget återinförs i utjämningsystemet.

Bidraget ska gå till de församlingar och pastorat som räknas som glesbygdsförsamlingar med definition av glesbygd som finns i *Statistisk årsbok 2014*. Det innebär att församlingar och pastorat med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer kommer i fråga för glesbygdsbidrag. Även om inte församlingar och pastorat i Visby stift formellt är klassificerade som glesbygd föreslås ändå att även dessa församlingar och pastorat, med undantag för domkyrkoförsamlingen, kommer i fråga för glesbygdsbidrag i den obligatoriska utjämningsordningen. De ekonomiska förutsättningarna för dessa enheter skiljer sig från andra enheter inom Svenska kyrkan på så sätt att även relativt små förändringar får en stark påverkan på dessa enheters ekonomi.

Luleå stift påpekade i sitt remissvar att kriteriet ”invånare per kvadratkilometer” bör beräknas utifrån *församlingens eller pastoratets* geografiska område. I de testberäkningar som gjordes under utredningens gång erhöll församlingar och pastorat, med ett antal invånare understigande åtta per kvadratkilometer i den *kommun* de var belägna i, glesbygdsbidrag. Utskottet menar, i enlighet med den justering kyrkostyrelsen gjort till följd av nämnda remissvar, att ett nytt glesbygdsbidrag ska beräknas utifrån församlingens eller pastoratets egna geografiska yta.

Det i kyrkoordningen tidigare reglerade glesbygdsbidraget avskaffades av 2003 års kyrkomöte. Ett ”ytabidrag”, motsvarande det tidigare glesbygdsbidraget, ingår istället idag i beräkningen av stiftsbidrag. I kommande avsnitt om förslag till ny modell för fördelning av stiftsbidrag framgår, att ”ytabidraget” inte längre ska finnas kvar som en del i det nya förslaget. Nivån på det nu föreslagna glesbygdsbidraget till församlingarna motsvarar ungefär hälften av det totala ytabidrag som idag fördelas till vissa stift. Det tidigare glesbygdsbidraget innefattade delarna glesbygdstillägg, kallortstillägg och energitillägg som således ingår i dagens ytabidrag. I likhet med kyrkostyrelsen har utskottet funnit att det endast finns skäl att återinföra den del av det tidigare glesbygdsbidraget som avser själva glesbygdsfaktorn det vill säga långa avstånd.

Extra utjämningsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Bestämmelserna i kyrkoordningen om extra utjämningsbidrag ska utgå.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande extra utjämningsbidrag.

Utskottet konstaterar att såväl stiftsstyrelserna som kyrkostyrelsen har möjlighet att utan särskilda bestämmelser besluta om ekonomiskt stöd till en viss församling eller ett visst pastorat om detta bedöms vara nödvändigt.

Stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska finnas kvar ett stiftsbidrag som vid sidan av den egna utdebiteringen av avgift från medlemmarna i stiftets församlingar och pastorat finansierar stiftens verksamhet. Detta bidrag används fritt av stiftet till den verksamhet de har att svara för, vilket innefattar den egna verksamheten och främjande, också genom ekonomiska anslag, av verksamheten hos församlingar och pastorat.

Stiftsbidraget ska bestå av en inkomstutjämning av motsvarande slag som på lokal nivå, ett grundbidrag på 12 miljoner kronor till varje stift, en del som beräknas utifrån antalet medlemmar i stiftet, ett bidrag till stiftens främjande av fastighetsförvaltning samt ett bidrag till gudstjänster av rikskaraktär i Uppsala och Stockholms stift.

Det så kallade ytabidraget utgår vid beräkningen av stiftsbidrag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande stiftsbidrag.

Liksom kyrkostyrelsen föreslår utskottet att det ska finnas kvar ett stiftsbidrag även i framtiden. Detta dels mot bakgrund av att en avgiftsväxling, med syftet att låta stiftet helt och hållet själva finansiera sina respektive verksamheter via stiftsavgiften, kan leda till den oönskade effekten att det totala uttaget av kyrkoavgift samtidigt ökar. Härtill kommer att konstruktionen med stiftsbidrag innehåller en viss utjämning mellan stiftet. Detta är särskilt påtagligt för Visby stift som skulle behöva genomföra en orealistiskt stor höjning av sin kyrkoavgiftssats för att kompensera för det inkomstbortfall som ett borttagande av stiftsbidraget skulle medföra.

Det bör enligt utskottet även fortsättningsvis stå stiftet fritt att förfoga över stiftsbidraget, inte minst mot bakgrund av att stiftet har möjlighet att komma till rätta med vissa oformligheter i systemet som en obligatorisk kostnadsutjämning är förknippad med.

Den nya bestämmelsen i kyrkoordningen som föreslås ger stiftet en tydligare rätt till att få stiftsbidrag i förhållande till nu gällande bestämmelse.

Kyrkostyrelsen aviserar vissa förändringar i den beräkningsmodell efter vilken nuvarande stiftsbidrag beräknas. Efter att prövning av vad som är en rimlig nivå gjorts, avses nuvarande nivå på grundbidraget höjas med cirka tre miljoner kronor till 12 miljoner kronor per stift. En del i stiftsbidraget ska vara relaterat till antal tillhöriga i Svenska kyrkan i stiftet. Det motsvarar till viss del det som nu kallas främjandebidrag och som beräknas utifrån antalet invånare och med en avtrappning för de största stiftet. Den nya fördelningen av bidrag per kyrkotillhörig i stiftet görs utan någon sådan avtrappning. En helt ny del i stiftsbidraget avser stiftens främjande av fastighetsförvaltningen bland församlingar och pastorat i stiftet. Detta mot bakgrund av förslaget om en effektiviserad fastighetsförvaltning inom Svenska kyrkan, där stiftet föreslås få ett utvidgat främjandeuppdrag. Förändringarna i utformningen av det nya stiftsbidraget sammanfattas i följande tabell.

Tabell 1. Förändring av stiftsbidrag, tusental kronor.

	Utfall 2014	Nytt förslag	Skillnad
Grundbidrag	119 000	156 000	37 000
Främjandebidrag / bidrag per kyrkotillhörig	190 500	155 000	-35 500
Ytabidrag	97 500	0	-97 500
Kyrkobyggnadsbidrag	50 000	0	-50 000
Främjande fastighetsförvaltning	0	50 000	50 000
Bidrag till gudstjänster av rikskyrklig karaktär	1 300	1 300	0
Summa	458 300	362 300	-96 000

Sammantaget innebär den nya modellen en minskning av stiftsbidraget med i stort sett det belopp som idag beräknas som ytabidrag, där den största förändringen för ett enskilt stift är bortfall av ytabidraget för Luleå stift. Kyrkostyrelsens skrivning i förslaget om att ytabidraget ska "utgå" kan ha flera olika betydelser men utskottet utgår från att kyrkostyrelsen med ordet "utgå" här menar att ytabidraget ska avskaffas. Här bör även noteras att det samtidigt införs ett glesbyggsbidrag på 45 miljoner kronor i en annan del av utjämningsystemet.

Kyrkobyggnadsbidraget, med sin bakgrund i ett tidigare bidrag som reglerats i kyrkoordningen, finns inte heller kvar som en del av stiftsbidraget i den nya modellen. I kommande avsnitt föreslås i stället ett nytt kyrkounderhållsbidrag, som kan ses som en variant av det kyrkobyggnadsbidrag som tidigare var reglerat i kyrkoordningen.

Kyrkounderhållsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Ett kyrkounderhållsbidrag omfattande 100 miljoner kronor införs. Det ska användas som stöd till stiftets församlingar och pastorat för underhåll av kyrkobyggnaderna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande kyrkounderhållsbidrag.

Ansvar för kyrkobyggnaderna innebär betydande kostnader för församlingar och pastorat. Inte minst riskerar det bli betungande för enheter på landsbygden och glesbygden där en stor del av kyrkobyggnaderna är belägna och där antalet kyrkor i relation till antalet kyrkotillhöriga är som störst.

Det har visat sig att det kan vara svårt för ett antal församlingar och pastorat att klara den egeninsats som alltid krävs vid underhållsåtgärder i samband med beviljande av kyrkoantikvarisk ersättning. Det är enligt utskottet angeläget att planerade åtgärder på kyrkobyggnaderna som berättigar till kyrkoantikvarisk ersättning verkligen genomförs. Det är här fråga om Svenska kyrkans kapacitet att förvalta kyrkobyggnader på ett sätt som ligger i linje med kulturmiljölagens bestämmelser och är även fråga om ett övergripande kyrkligt intresse.

Mot den här bakgrunden delar utskottet kyrkostyrelsens uppfattning att nuvarande nivå på bidragen till underhåll av kyrkobyggnader behöver öka, även om den beloppsmässiga nivån på bidraget formellt sett är en fråga för Budgetutskottet att tas ställning till.

Det som idag kallas "kyrkobyggnadsbidrag" ingår nu med 50 miljoner kronor som underlag för beräkningen av stiftsbidrag. Kyrkounderhållsbidraget om samman-

lagt 100 miljoner kronor enligt kyrkostyrelsens förslag fördelas först mellan stiftet, som i sin tur ska ge församlingar och pastorat bidrag som avser underhåll av kyrkobyggnaderna. Det är här inte fråga om ett bidrag som stiftet fritt beslutar om vad det ska användas till. Utskottet menar därför att bidraget inte bör ingå som en del i stiftsbidraget utan istället utgöra en egen bidragsform reglerad i kyrkoordningen. Utskottet är informerat om att kyrkostyrelsen avser att fördela bidraget efter den sammanlagda byggytan på kyrkorna i stiftet. En mindre del av bidraget fördelas med hänsyn till kyrktätheten, det vill säga antalet kyrkor i förhållande till antalet kyrkotillhöriga i stiftet.

Slutligen välkomnar utskottet kyrkostyrelsens initiativ till framtagande av en ny nyckeltalslista och anvisningar som, utifrån ovan nämnda syfte med kyrkounderhållsbidraget, ska ge stiftet bättre förutsättningar i sin fördelning av detta bidrag till församlingarna.

Avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag

Kyrkostyrelsens förslag

Det ska inte längre göras någon avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkning av stiftsbidrag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande avräkning av utdelningen från prästlönetillgångarna vid beräkningen av stiftsbidrag.

Utskottet föreslår, i likhet med kyrkostyrelsen, att samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingar och pastorat som har andelar i avkastningen från prästlönetillgångarna, betalar stiftet in motsvarande belopp från tillgångarna till nationell nivå. Det innebär att motsvarande ordning som gällde före 2005 återinförs och att nuvarande ordning, där stiftet får tillgodogöra sig hälften av denna utdelning samtidigt som avräkning för detta görs mot stiftsbidraget, upphör.

Det finns flera skäl till denna förändring. Prästlönetillgångarna och dess avkastning utgör en del av det kyrkliga och nationella utjämningsystemet. Detta faktum blir tydligare i en ordning där hälften av utdelningen också betalas in till nationell nivå. Förändringen innebär även vissa administrativa fördelar. Exempelvis upphör problematiken med att vissa stift enligt dagens ordning ibland måste betala tillbaka erhållet stiftsbidrag till nationell nivå, när nivån på årets utdelning från förvaltningen av prästlönetillgångar blivit känd.

Viktigt att notera är slutligen att förändringen inte får ekonomisk påverkan för vare sig stiftet eller nationell nivå, eftersom det här endast rör sig om en omdirigering av betalningsströmmar. Stiftets intäktsbortfall beträffande utdelning från prästlönetillgångar kommer i det nya systemet helt att kompenseras av motsvarande höjning av stiftsbidraget från nationell nivå.

Genomförande av förslagen rörande ekonomisk utjämning

Kyrkostyrelsens förslag

Förändringen av utjämningsystemet avseende församlingar och pastorat och av stiftsbidragen genomförs successivt åren 2018–2021.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ändring i kyrkoordningen gällande genomförande av förslagen rörande ekonomisk utjämning.

De förändringar i det ekonomiska utjämningsystemet och av stiftsbidragen som föreslås i denna skrivelse får ekonomiska konsekvenser för församlingar, pastorat och stift som dessa behöver få tid att anpassa sig till. Det nuvarande utjämningsystemet infördes successivt under en fyraårig övergångsperiod mellan åren 1997–2000. Utskottet delar kyrkostyrelsens bedömning att samma ordning ska gälla nu och att det nya utjämningsystemet successivt ska träda i kraft under perioden 2018–2021, där det nya systemet får fullt genomslag från och med år 2021. Beträffande kyrkounderhållsbidraget föreslås att bestämmelserna om detta träder i kraft fullt ut första året 2018. Som en följd av detta kommer samtidigt hela det belopp om 50 miljoner kronor avseende kyrkobyggnadsbidrag, som ingår i stiftsbidragets nuvarande modell för stiftsbidrag, i sin helhet att avskaffas första året 2018.

Ekonomiska konsekvenser av ändringar i utjämningsystemet

Förslagen om ändringar i utjämningsystemet som får ekonomiska konsekvenser i större eller mindre utsträckning för i stort sett alla organisatoriska delar av Svenska kyrkan. Det som redovisas i tabellen nedan utgår från ekonomiska konsekvenser för nationell nivå efter att det nya utjämningsystemet fått fullt genomslag år 2021.

Diakonibidrag, ökad kostnad	-50 miljoner kronor
Glesbygdsbidrag, ökad kostnad	-45 miljoner kronor
Kyrkounderhållsbidrag, ökad kostnad	-100 miljoner kronor
Stiftsbidrag, minskad kostnad	+99 miljoner kronor
Återstående finansieringsbehov	-96 miljoner kronor

Den minskade kostnaden för det samlade stiftsbidraget enligt kyrkostyrelsens förslag motsvarar i stort sett det så kallade ytabidrag som finns med i nuvarande beräkning av stiftsbidrag och som föreslås avvecklas. Storleken på ytabidraget motsvarar storleken på de tillkommande glesbygds- och diakonibidragen (sammanslaget 95 miljoner kronor). Det återstående finansieringsbehovet om 96 miljoner kronor motsvarar det nya kyrkounderhållsbidraget om 100 miljoner kronor. Som tidigare nämnts omfattas inte det nya kyrkounderhållsbidraget av de övergångsregler som det nya utjämningsystemet i övrigt föreslås göra.

Utvärdering

Utvärdering av arbetet med en effektiviserad fastighetsförvaltning

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering av hur beslut om och inriktningen av arbetet med en effektivare fastighetsförvaltning har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska läggas fram till 2023 års kyrkomöte. Det ska göras en granskning av vilka åtgärder som har vidtagits av församlingar och pastorat, stiftet samt kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av arbetet med en effektiviserad fastighetsförvaltning.

Det är angeläget att ett beslut om effektivare fastighetsförvaltning följs upp och utvärderas på ett systematiskt sätt efter en viss tid. En sådan utvärdering bör ske på alla nivåer och kan minska behovet av detaljerade bestämmelser. Som kyrkostyrelsen ser på saken är det naturligt att arbetet med effektivare fastighetsförvaltning kontinuerligt följs upp och utvärderas redan från början, såväl nationellt som i stiftet och i församlingar/pastorat. Det ligger i sakens natur att man redan från början försöker dra lärdomar av det man gör och utvärdera om man skulle kunna bli mer effektiv genom att arbeta på något annat sätt. Detta innebär dock inte att kyrkostyrelsen årligen måste redovisa till kyrkomötet vilka erfarenheter man dragit och vilka effekter man uppnått. En sådan grundlig utvärdering bör inte göras innan arbetet har bedrivits under ett antal år.

Utvärdering av förslagen kring kyrkobyggnader

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering av hur de förslag rörande hanteringen av kyrkobyggnader som kyrkostyrelsen nu lägger fram har genomförts samt vilka effekter detta har haft ska redovisas till 2023 års kyrkomöte.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av förslagen kring kyrkobyggnader.

Utskottet delar kyrkostyrelsens mening om att det behöver göras en utvärdering av förslagen även i denna del. Det är viktigt att följa upp t.ex. i vilken utsträckning förslaget om möjlighet till överlåtelse av en kyrkobyggnad till trossamfundet har utnyttjats och vad detta har inneburit för den församling eller det pastorat som överlämnat kyrkan, för trossamfundet som ägare och för stiftet som förvaltare ur ekonomiskt, praktiskt och pastoralt hänseende. Även huruvida kyrkomötet beslutat att kyrkounderhållsavgift får tas ut samt, om uttag av kyrkounderhållsavgift i så fall har haft någon påverkan på benägenheten att överlåta kyrkobyggnader till trossamfundet, bör omfattas av utvärderingen. Likaså bör utvärderingen omfatta vilka ställningstaganden kyrkostyrelsen gjort när det gäller att ta emot en kyrkobyggnad och på vilka grunder kyrkostyrelsen inte varit beredd att ta emot en kyrkobyggnad

för det fall denna situation inträffat. Det är också viktigt att följa upp vad förslaget inneburit i kulturarvshänseende.

I likhet med vad som sagts ovan rörande utvärderingen av förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning bör en kontinuerlig utvärdering av förslagens effekter göras medan en mera grundlig och systematisk utvärdering bör anstå några år. Enligt kyrkostyrelsens mening kan det vara lämpligt att en sådan mer grundlig utvärdering redovisas till kyrkomötet 2023.

Utvärdering av förslaget till förändrat utjämningsystem

Kyrkostyrelsens förslag

En utvärdering bör göras av vilka effekter det nya utjämningsystemet fått på makronivå och hur väl systemet uppfyller de mål som är satta. Utvärderingen ska redovisas till kyrkomötet 2027.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om utvärdering av förslaget till förändrat utjämningsystem.

Även förslaget till förändrat utjämningsystem bör följas upp och utvärderas efter en tid. I likhet med kyrkostyrelsen menar utskottet att det är värdefullt att brett följa upp och utvärdera vilka effekter det nya systemet haft när det gäller måluppfyllelse på makronivå. Det bör t.ex. utvärderas om det nya systemet på ett tillfredsställande sätt har förmått bidra till att ge församlingarna ekonomiska möjligheter att fullgöra sin grundläggande uppgift och att ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

På motsvarande sätt som ovan nämnda utvärderingar rörande förslagen om en effektiviserad fastighetsförvaltning respektive hanteringen av kyrkor, bör en kontinuerlig utvärdering av förslagens effekter göras medan en mera grundlig och systematisk utvärdering bör anstå några år. Enligt utskottets mening bör det nya systemet få vara i full kraft under en mandatperiod innan en större utvärdering sker. Utskottet föreslår därför likt kyrkostyrelsen att denna utvärdering ska redovisas först till kyrkomötet 2027.

Ersättning för kyrkliga handlingar

Kyrkostyrelsens förslag

Inga ändringar görs i kyrkoordningens bestämmelser om ersättning för kostnader för kyrkliga handlingar (Clearing). Det bör dock bli obligatoriskt att använda det gemensamma kollekt- och betalssystemet, KOB, för hanteringen av ersättningen för kyrkliga handlingar. Beslut om detta får fattas av kyrkostyrelsen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller kyrkostyrelsens förslag om ersättning för kyrkliga handlingar.

Kyrkorättsutskottets yttrande (Kr 2016:2y) över kyrkostyrelsens skrivelse innehåller viss kritik gällande den terminologi som används i förslaget till bestämmelser i nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning i kyrkoordningen, se bilaga 3.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller utskottets förslag om ändrad terminologi i nya 44 kap. 2, 5, 7 och 10 §§. Dessa ändringar innebär att ordet ”medlem” ersätts av ”kyrkotillhörig”.

Utskottet delar Kyrkorättsutskottets uppfattning att en central term i kyrkoordningen måste återkomma på ett konsekvent och sammanhållet sätt i regelverket. Utskottet föreslår därför vissa justeringar i texten i det nya 44 kapitlet om ekonomisk utjämning i förhållande till kyrkostyrelsens förslag. Dessa ändringar innebär att termen ”kyrkotillhörig” ska användas i ett nytt kapitel 44 om ekonomisk utjämning istället för termen ”medlem”. De paragrafer som berörs är 2, 5, 7 och 10 §§.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Åke Löfstrand, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Leif Grip, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1),

dels att 44 kap. ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna före 40 kap. 7 §, 41 kap. 3 a § samt till 47 kap. ska ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 2 §, 10 kap. 3 §, 40 kap. 7 och 8 §§, 41 kap. 3 §, 42 kap. 5 §, 46 kap. 4 och 5 §§, 56 kap. 2 § och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt 44 kap. och fyra nya paragrafer 40 kap. 10 och 11 §§, 41 kap. 10 §, och 47 kap. 12 § samt nya rubriker närmast före 40 kap. 10 §, 40 kap. 11 §, 41 kap. 10 § och 47 kap. 12 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. Kyrkofullmäktige

2 §

Kyrkofullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. godkännande av församlingsinstruktionen	2. <i>fastställande av lokalförsörjningsplan,</i>
2. mål och riktlinjer för verksamheten,	3. mål och riktlinjer för verksamheten,
3. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,	4. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
4. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,	5. val av ledamöter och ersättare i kyrkorådet, församlingsråd och valnämnden,
5. val av revisorer,	6. val av revisorer,
6. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,	7. grunderna för ersättning till förtroendevalda och revisorer,
7. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och	8. fastställande av årsredovisningens resultat och balansräkning, och
8. ansvarsfrihet.	9. ansvarsfrihet.

Kyrkofullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

3 §

Kyrkostyrelsen företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Den bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter.

Kyrkostyrelsen ska

1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet,	1. stödja stiftens arbete för utveckling av församlinglivet <i>och av en god förvaltning i församlingar och pastorat,</i>
2. ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder,	
3. svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund,	
4. samordna Svenska kyrkans och dess församlingars ansvar för internationell mission och internationell diakoni,	
5. ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning,	

6. svara för det kyrkliga utjämningsystemet,
7. ha hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem,
8. främja forskning av betydelse för Svenska kyrkan, och
9. verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

40 kap. Kyrkobyggnader

Beslut om att ta kyrkobyggnader ur bruk **Beslut om att ta kyrkorum ur bruk**

7 §

En församling får besluta att *en kyrkobyggnad* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkobyggnaden* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

En församling får besluta att *ett kyrkorum* inom församlingen ska tas ur bruk.

Om församlingen ingår i ett pastorat, ska beslutet dock fattas av pastoratet. Om församlingen inte godkänner att *kyrkorummet* tas ur bruk, får pastoratet besluta detta endast om det finns särskilda skäl.

8 §

Församlingens eller *pastoratets* beslut om att *en kyrkobyggnad* ska tas ur bruk ska prövas av stiftsstyrelsen. Före beslut i stiftsstyrelsen ska domkapitlet och länsstyrelsen ges tillfälle att yttra sig.

Stiftsstyrelsen ska fastställa ett beslut att ta *en kyrkobyggnad* ur bruk, om det inte finns synnerliga skäl mot detta.

Om församlingen eller pastoratet överväger att ta ett kyrkorum ur bruk ska samråd ske med stiftsstyrelsen. När det finns ett förslag om att ta ett kyrkorum ur bruk ska stiftsstyrelsen under tiden för samrådet ge domkapitlet och länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

För att gälla ska ett beslut att ta ett kyrkorum ur bruk fastställas av stiftsstyrelsen.

När *en kyrkobyggnad* har överlåtit till trossamfundet Svenska kyrkan enligt 10 § får kyrkostyrelsen besluta att ta ett kyrkorum ur bruk. Före ett sådant beslut ska kyrkostyrelsen ge domkapitlet i det stift där kyrkan är belägen och den länsstyrelse som har tillsynsansvar enligt kulturmiljölagen tillfälle att yttra sig.

Överlåtelse av kyrkobyggnad

10 §

En församling eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet får efter godkännande av stiftsstyrelsen överlåta *en kyrkobyggnad* med tillhörande kyrkotomt till trossamfundet Svenska kyrkan.

Ett sådant beslut får fattas bara om

- 1. kyrkobyggnaden inte ska användas för församlingens gudstjänster,*
- 2. det har prövats om det finns en alternativ användning, och*
- 3. kyrkostyrelsen har godtagit att överta kyrkobyggnaden.*

Förvaltning av kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet

11 §

En kyrkobyggnad som har överlåtits till trossamfundet Svenska kyrkan ska förvaltas av det stift där kyrkobyggnaden är belägen.

41 kap. Upplåtelse av kyrka

3 §

En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 § bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet. Den får inte upplåtas för något ändamål som kränker kyrkorummets helgd. En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt.

Upplåtelse av kyrka för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Upplåtelse av församlingskyrka för kyrkliga handlingar i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida mot bestämmelserna i första stycket.

Vem som beslutar om upplåtelse av kyrka

Vem som beslutar om upplåtelse av församlingskyrka

3 a §

För en församling som ingår i ett pastorat gäller det som sägs om kyrkorådet i 4–6, 8 och 9 §§ i stället församlingsrådet.

Beslut om upplåtelse av kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan

10 §

Domkapitlet i det stift där kyrkan finns beslutar om upplåtelse av en kyrka som ägs av trossamfundet Svenska kyrkan efter överlåtelse enligt 40 kap. 10 §.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

EE 2016:1
Bilaga 1

5 §

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 13 §.

Kyrkostyrelsen ska genast överföra intäkterna från kyrkoavgiften till församlingarna och stiftet. Bestämmelser om avräkning mot intäkterna finns i 44 kap. 11 §.

44 kap. Ekonomisk utjämning m.m.

Inledande bestämmelser

1 § Det som sägs i detta kapitel om församlingar ska för en församling som ingår i ett pastorat i stället gälla pastoratet.

Bestämmelserna i detta kapitel ska inte tillämpas på Hovförsamlingen.

Bestämmelserna i 7–10 §§ gäller bara territoriella församlingar.

Definitioner

2 § I detta kapitel används följande uttryck med den betydelse som anges nedan:

Avgiftsunderlag: De sammanlagda beskattningsbara inkomster som de kyrkotillhöriga i en församling har enligt Skatteverkets beslut om kommunal inkomstskatt enligt 56 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244) året före bidragsåret.

Bidragsår: Det år under vilket ett bidrag betalas ut eller en avgift ska betalas.

Utjämningsstal/Bidragstal: Ett krontal som fastställs av kyrkostyrelsen och som bestämmer omfattningen av utjämnningen för respektive komponent i kostnadsutjämnningen.

Medelavgiftsunderlag: Medelavgiftskraften multiplicerad med antalet kyrkotillhöriga i församlingen den 1 januari året före bidragsåret. Medelavgiftskraften är avgiftsunderlaget för de kyrkotillhöriga i hela landet, dividerat med antalet kyrkotillhöriga i landet den 1 januari året före bidragsåret.

Tätortsgrad: Hur stor andel av befolkningen som bor i tätort.

Avgifter för gemensam verksamhet och kyrkunderhåll

3 § Församlingen ska varje år betala en avgift för gemensam verksamhet. Avgiften för gemensam verksamhet är sju öre per etthundra kronor av församlingens avgiftsunderlag.

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det också betala en kyrkunderhållsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om kyrkunderhållsavgiften.

Inkomstutjämning

4 § Församlingarnas inkomster utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar vars avgiftsunderlag överstiger medelavgiftsunderlaget ska betala en inkomstutjämningsavgift. De församlingar vars avgiftsunderlag understiger medelavgiftsunderlaget ska få ett inkomstutjämningsbidrag.

Avgiften eller bidraget fastställs varje år och är femtio procent av skillnaden mellan församlingens avgiftsunderlag och medelavgiftsunderlaget, multiplicerat med en avgiftssats som beslutas av kyrkostyrelsen.

Utjämning av kostnader för kyrkobyggnader

5 § Församlingarnas kostnader för kyrkobyggnader utjämnas genom avgifter och bidrag. De församlingar som den 1 januari året före bidragsåret hade fler kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet kyrkotillhöriga per kyrka i landet vid samma tidpunkt ska betala en kyrkobyggnadsavgift. De församlingar som hade färre kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad än medeltalet ska i stället få ett kyrkobyggnadsbidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas för varje kyrkobyggnad på grundval av skillnaden mellan antalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga per kyrkobyggnad i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal.

6 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hur de avgifter och bidrag som enligt 5 § gäller för församlingarna i Visby stift ska fördelas mellan församlingarna och den samfällighet som avses i 2 kap. 10 §.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland dem som inte tillhör Svenska kyrkan

7 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen kyrkotillhöriga utjämnas genom avgifter och bidrag. Om de kyrkotillhörigas andel av de folkbokförda invånarna inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för kyrkotillhöriga i landet vid samma tidpunkt ska församlingen betala en avgift. Om de kyrkotillhörigas andel understiger medeltalet kyrkotillhöriga i landet ska församlingen i stället få ett bidrag.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på skillnaden mellan andelen kyrkotillhöriga i församlingen och medeltalet kyrkotillhöriga i landet. Den på detta sätt framräknade skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal. Till den del som andelen kyrkotillhöriga i en församling med mer än 35 procentenheter understiger genomsnittlig andel kyrkotillhöriga i hela landet ska det dock inte utgå något bidrag.

Utjämning av kostnader för verksamhet bland barn

8 § Församlingarnas kostnader med anledning av andelen barn utjämnas genom avgifter och bidrag. Om barnens andel av de folkbokförda barnen inom en församlings territoriella område den 1 januari året före bidragsåret överstiger medeltalet för barn i landet vid samma tidpunkt ska församlingen få ett bidrag. Om barnens andel understiger medeltalet barn i landet ska församlingen i stället betala en avgift.

Avgifter och bidrag fastställs varje år och beräknas på grundval av skillnaden mellan andelen barn i församlingen och medeltalet barn i landet. Skillnaden multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt utjämningsstal.

Diakonibidrag

9 § Församlingar som har en befolkning med sämre socioekonomiska förutsättningar än genomsnittet i landet ska erhålla ett diakonibidrag. Kyrkostyrelsen fastställer bidragets storlek för varje bidragsberättigad församling.

Glesbygdsbidrag

10 § Församlingar med mindre än 8,0 invånare per kvadratkilometer och en tätortsgrad under 70 procent samt landsbygdsförsamlingar i Visby stift ska få ett glesbygdsbidrag. Bidraget beräknas genom att antalet kyrkotillhöriga inom församlingens territoriella område multipliceras med ett av kyrkostyrelsen fastställt bidragstal.

Hur avgifter och bidrag fastställs, m.m.

11 § Kyrkostyrelsen fastställer för varje församling avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§. Avgifterna betalas av församlingarna och bidragen tillförs församlingarna genom avräkning mot intäkterna från kyrkoavgiften.

Kyrkostyrelsen ska meddela församlingarna dessa uppgifter senast den 25 januari under bidragsåret.

Till ledning för församlingarnas budgetarbete ska kyrkostyrelsen senast den 10 september året före bidragsåret meddela församlingarna preliminära uppgifter om avgifterna och bidragen.

12 § Avgifter och bidrag enligt 3–5 och 7–10 §§ påförs församlingarna med en tolfedel varje kalendermånad och räknas av mot det förskott på intäkterna av kyrkoavgiften som församlingarna erhåller.

13 § Under januari och februari månad är regleringen av avgifter och bidrag preliminär. Från och med mars månad ska den vara slutlig. Under mars månad ska de regleringar rättas som har gjorts under januari och februari månad.

Stiftsbidrag

14 § Stiftens erhåller bidrag till sin verksamhet och för stöd till stiftets församlingar (stiftsbidrag).

Kyrkounderhållsbidrag

15 § Kyrkostyrelsen ska besluta om bidrag till stiftens som stiftens ska använda till församlingarnas underhåll av kyrkobyggnader.

Uppgiftsskyldighet

16 § Församlingar och stift är skyldiga att lämna de ekonomiska och statistiska uppgifter som behövs för den ekonomiska utjämnningen. Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om dessa uppgifter och om förseningsavgift för den som inte lämnar uppgifterna i rätt tid.

46 kap. Prästlönetillgångar och annan ändamålsbestämd egendom

4 § Utgifterna för stiftets förvaltning av prästlönetillgångarna ska betalas med inkomsterna från denna förvaltning.

Nettovinsten på förvaltningen av prästlönefastigheterna utgörs av vad som återstår av vinsten från den samlade förvaltningen av denna egendom efter det att stiftet har avsatt de medel som behövs för förvaltningen av egendomen. Nettovinsten av prästlönefondens förvaltning utgörs av avkastningen under räkenskapsåret minskad med det belopp som enligt 11 § har avsatts för att säkra fondkapitalet mot inflationen.

Den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av prästlönetillgångarna och som tillkommer församlingarna ska stiftet fördela på dessa i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna.

Stiftet får dock av vinsten behålla de medel som behövs för förvaltningen.

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

47 kap. Ekonomisk förvaltning för församlingar och pastorat

47 kap. Ekonomisk förvaltning *m.m.* för församlingar och pastorat

Lokalförsörjningsplan

12 §

För församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, för pastoratet ska finnas en lokalförsörjningsplan.

Kyrkorådet ska minst vart fjärde år pröva om det ska ske en ändring av lokalförsörjningsplanen. Om inget förslag till ändring utarbetas ska skälen för detta anmälas till kyrkofullmäktige.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner.

56 kap. Kyrkobokföring och andra register

Ändamål med övriga register

2 §

I Svenska kyrkan ska finnas register som gör det möjligt för Svenska kyrkan att

1. uppfylla skyldigheten att lämna uppgifter enligt 14 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan,

2. hantera kyrko- och begravningsavgift,

3. ta fram erforderlig statistik,

4. tillhandahålla uppgifter om Svenska kyrkans indelning,

5. genomföra de kyrkliga valen,

6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn, *och*

7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare.

6. tillhandahålla uppgifter om de präster och diakoner som står under respektive stifts tillsyn,

7. ansöka om förordnande för präster att vara vigselförrättare, *och*

8. bidra till en god fastighetsförvaltning.

5 §

För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,
2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastorala programmet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift, dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

När det finns flera kyrkor i en församling ska redovisas hur dessa i huvudsak används.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första och andra styckena ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2018 med undantag av ändringarna i 56 kap. 2 § vilka träder i kraft den 1 januari 2017.
2. En begränsning av förändringarna för församlingar och pastorat till följd av nya 44 kap. ska ske enligt följande.

Förändringen utgör skillnaden mellan nettot av avgifter och bidrag för församlingarna och pastoraten enligt nya 44 kap. för bidragsåret 2018 jämfört med det netto som skulle ha uppkommit samma år om bestämmelserna i tidigare 44 kap. hade tillämpats. Med nettot enligt nya 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 3–5 och 7–10 §§. Med nettot enligt tidigare 44 kap. avses skillnaden mellan bidrag och avgifter enligt 6, 7, 8 och 9 §§ i tidigare 44 kap.

Vid beslut om avgifter och bidrag enligt 11 § ska

- från nettot för bidragsåret 2018 avräknas tre fjärdedelar av förändringen,
- från nettot för bidragsåret 2019 avräknas två fjärdedelar av förändringen, och
- från nettot för bidragsåret 2020 avräknas en fjärdedel av förändringen

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:9y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6

Läronämnden ser inga läromässiga hinder för att skrivelsens förslag genomförs.

I inledningen till kyrkoordningens andra avdelning beskrivs församlingarnas identitet:

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling. Denna är den primära enheten inom kyrkan. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Den lokala församlingen är den grundläggande manifestationen av vad det innebär att vara kyrka eftersom det är där evangeliet förkunnas, sakramenten förvaltas och en gemenskap församlas (Den augsburgska bekännelsen, artikel VII). Kyrkorummet är till för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Det är ett helgat rum vilket betonas i inledningen till kyrkoordningens tionde avdelning Kyrkobyggnader:

Kyrkans erfarenhet visar att det behövs särskilda kyrkorum, avskilda för att tjäna församlingens gudstjänstliv, även om det inte är nödvändigt med särskilda lokaler för att Guds folk ska kunna samlas till gudstjänst. De helgade kyrkorummen är över hela landet ett tecken på Guds närvaro.

Gudstjänstlivet är en omistlig dimension av församlingens grundläggande uppgift. Det kommer till uttryck både som allmän gudstjänst och i de kyrkliga handlingarna vid livets avgörande skeden. Om ett visst kyrkorum inte behöver användas för detta ändamål, utan gudstjänst kan firas i en annan av församlingens kyrkor, finns inga hinder för att skrivelsens förslag genomförs.

Svenska kyrkan består av församlingar och stift som är förenade i ett trossamfund med nationella organ. När äganderätt till en kyrka enligt skrivelsens förslag ska överlåtas från en församling är det lämpligt att detta sker till trossamfundet Svenska kyrkan. Samtidigt är det avgörande, som uttryck för vår kyrkosyn, att ansvaret för kyrkobyggnadens upplåtande och övrig förvaltning läggs på stiftet som en av kyrkans två pastorala nivåer.

Läronämnden noterar att beslutet att överlåta en kyrkobyggnad till trossamfundet Svenska kyrkan inte innebär att det upphör att vara ett invigt kyrkorum om inte särskilt beslut fattas om detta.

Uppsala den 31 augusti 2016

EE 2016:1
Bilaga 2

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:2y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över skrivelse 2016:6

Kyrkorättsutskottet har tidigare uttalat (Kr 2013:6y) att en ändring i kyrkoordningen ska vara så beredd som dess beskaffenhet kräver och ha möjlighet att stå sig över tid för att ge en kontinuitet i regelverket. Kyrkorättsutskottet har också tidigare uttalat (Kr 2013:3) att arbetet med kyrkoordningen ska präglas av en strävan att åstadkomma ett förenklat regelverk och i syfte att uppnå ett regelverk som är ändamålsenligt, enkelt att tillämpa för alla Svenska kyrkans nivåer och som syftar till att skapa goda förutsättningar för utförandet av den grundläggande uppgiften.

Kyrkorättsutskottet noterar att kyrkostyrelsen i sitt förslag till nytt 44 kap. i kyrkoordningen ersätter termen ”tillhörig” med ”medlem”. Syftet med bytet av terminologi är enligt kyrkostyrelsen ett enklare språkbruk, vilket framgår av kyrkostyrelsens kyrkoordningskommentar till 44 kap. 5 § där styrelsen anför att det ”har sin bakgrund i vad Läronämnden vid 2004 års kyrkomöte anförde i sitt yttrande 2004:4y. Läronämnden menade att såväl ordet ’tillhörig’ som ordet ’medlem’ kan motiveras bibliskt och teologiskt.” (KsSkr 2016:6, s. 119). Kyrkorättsutskottet kan konstatera att den term som huvudsakligen används i kyrkoordningen är ”tillhörig”, se t.ex. inledningstexterna till andra, sjätte, åttonde och nionde avdelningarna samt 29 kap. om kyrkotillhörighet och 35 kap. om församlingstillhörighet. I 4 kap. 23 § finns dock en inkonsekvens av terminologin där termen ”medlem” i stället används. I 4 och 7 §§ lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) används ordet ”tillhör”. Kyrkostyrelsens förslag i denna del innebär en kraftig förstärkning av en inkonsekvens i kyrkoordningens terminologi genom att det kommer att föreligga diskrepans bl.a. mellan de kapitel som reglerar kyrko- och församlingstillhörighet och hur kyrko- och församlingstillhörighet uttrycks i bestämmelserna om ekonomisk utjämning. Att ändra en i kyrkoordningen central term i endast ett av kyrkoordningens 59 kapitel är enligt Kyrkorättsutskottets uppfattning inte en bra juridisk-teknisk metod. En sådan ändring av terminologin måste enligt Kyrkorättsutskottets mening genomföras konsekvent och sammanhållet. Kyrkorättsutskottet noterar vidare att det i kyrkostyrelsens förslag i 44 kap. 2 § föreligger diskrepans i terminologin, där termen ”kyrkotillhörig” används i definitionen av avgiftsunderlag medan termen ”medlem” används i övriga definitioner i samma bestämmelser.

Slutligen noterar Kyrkorättsutskottet att det kan finnas anledning för kyrkostyrelsen att fortsätta översynen av terminologin avseende kyrkobyggnader, kyrka och kyrkorum då dessa termer inte används på något entydigt sätt i kyrkoordningen. Det är inte klart hur dessa termer förhåller sig till varandra.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget övrigt att erinra mot det framlagda förslaget till ändringar i kyrkoordningen.

Uppsala den 28 september 2016

EE 2016:1
Bilaga 3

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2016:1y

Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Organisationsutskottets yttrande över skrivelse KsSkr 2016:6.

Organisationsutskottet vill inledningsvis framhålla att man ser positivt på kyrkostyrelsens förslag till förtydligande av organisation, roller och ansvar för kyrkans olika nivåer när det gäller arbetet med att effektivisera fastighetsförvaltningen. Utskottet vill särskilt lyfta fram betydelsen av att det grundläggande ansvaret för fastighetsförvaltningen föreslås fortsatt ligga kvar hos den lokala nivån.

Vidare ser utskottet det som betydelsefullt att stiftens roll tydliggörs när det gäller att inom ramen för sin uppgift främja och utöva tillsyn över församlingarnas och pastoratens förvaltning samt stödja församlingar och pastorat i arbetet med fastighetsförvaltningen.

Utskottet anser också att de lokalförsörjningsplaner som föreslås ska upprättas kan utgöra ett viktigt redskap i den strategiska fastighetsplaneringen.

Enligt utskottets mening kommer utbildning och kompetensutveckling att vara en avgörande faktor för att församlingar och pastorat ska lyckas att effektivisera fastighetsförvaltningen. Utskottet menar därför att det är bra att kyrkostyrelsen enligt förslaget ges en tydlig roll att, tillsammans med stiftens, erbjuda sådana.

Sammantaget menar utskottet att kyrkostyrelsens förslag i dessa delar skapar en bra grund och ger de nödvändiga förutsättningarna för att effektivisera fastighetsförvaltningen inom kyrkan samtidigt som hänsyn kan tas till det faktum att förvaltningsorganisationen på lokal nivå har stor variation i organisation, kompetens och storlek på förvaltad fastighetsbestånd m.m.

Det kan dock, enligt utskottets mening, ifrågasättas om stiftens, med kyrkostyrelsens förslag, i tillräcklig grad kommer att kompenseras ekonomiskt för sina ökade kostnader i relation till främjandet av den lokala fastighetsförvaltningen. Utskottet vill därför understryka vikten av att denna fråga, vilket kyrkostyrelsen också förutskickar i sin skrivelse, kontinuerligt följs upp så att en otillräcklig finansiering av stiftens insatser inte tillåts inverka menligt på möjligheterna att uppnå en effektiviserad fastighetsförvaltning på lokal nivå.

Slutligen vill utskottet framhålla att man ser positivt på att det inte redan nu, innan det finns någon möjlighet att ha en välgrundad uppfattning om hur stor den totala kostnaden för förvaltningen av kyrkor som överläts till trossamfundet kan bli, föreslås ett uttag av kyrkounderhållsavgift.

Uppsala den 28 september 2016

EE 2016:1
Bilaga 4

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfällen: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets yttrande 2016:4y

**Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och
utjämningsystem**

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Kyrkorättsutskottets yttrande över Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i 44 kap. i kyrkoordningen.

Kyrkorättsutskottet har tidigare yttrat sig till Ekonomi- och egendomsutskottet (se Kr 2016:2y) och där framfört synpunkter på användningen av termen ”medlem” i kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (KsSkr 2016:6). Med anledning av detta har Ekonomi- och egendomsutskottet gjort justeringar i förslaget till kyrkoordningsbestämmelser och begärt ett kompletterande yttrande över utskottets förslag till ändringar i 44 kap. innebärande att ordet ”medlem” byts till ”kyrko-tillhörig”.

Kyrkorättsutskottet har ur kyrkorättslig synpunkt inget att erinra mot Ekonomi- och egendomsutskottets förslag till ändringar i 44 kap. i kyrkoordningen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:2

Miljö- och tillgänglighetsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas fem motioner kring miljö och tillgänglighet.

I motion 2016:3 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda frågan om införande av en paragraf om miljökonsekvensanalys. Utskottet anser att det i dag finns ett ökat fokus på hållbarhetsfrågor på alla nivåer inom Svenska kyrkan. Initiativen tas på lokal nivå med stift och nationell nivå som stöd och samordnare. Genom kyrkostyrelsens prioriteringar kring hållbarhet lyfts frågan kring miljökonsekvenser ytterligare. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Avseende motion 2016:36 har utskottet behandlat frågan med förenklad motionsbehandling då utskottet finner att inget nytt framkommit som förändrar utskottets tidigare ställningstaganden. Utskottet föreslår därmed avslag på motionen.

I motion 2016:37 föreslås kyrkostyrelsen få i uppdrag att rekommendera församlingar, pastorat och stift att oparfymerade produkter blir ett led i miljödiplomeringen. Utskottet föreslår avslag på motionen med hänvisning till att frågor om tillgänglighet och arbetsmiljö faller under det lokala ansvaret.

I motion 2016:39 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta fram modeller för ljudanläggningar som kan användas i olika typer av kyrkorum samt att en särskild fond inrättas där församlingar kan ansöka om bidrag till bra ljudanläggningar.

Utskottet konstaterar att på Svenska kyrkans intranät finns information kring olika fastighetsfrågor och att det redan i dag finns möjlighet att ansöka om bidrag till ljudanläggningar via kyrkobyggnadsbidragen. Utskottet föreslår därför avslag på motionen.

I motion 2016:70 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att ser över hur utvecklingen kring miljödiplomeringen kan stärkas samt att ekonomiska medel för att möjliggöra miljödiplomering för alla församlingar och pastorat som inte klarat steg 1 av miljödiplomeringen av ekonomiska skäl.

Utskottet anser att denna fråga tillgodosetts genom kyrkostyrelsens prioriteringar för år 2016 och framåt samt att det snarare torde vara andra skäl än ekonomiska som förhindrar att miljödiplomeringsarbetet fortskrider. Med anledning av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:3.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:36.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:37.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:39, punkt 1.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:39, punkt 2.

6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:70, punkt 1.

7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:70, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2016:3 av Karl-Gunnar Svensson, Miljökonsekvensanalys

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och återkomma till kyrkomötet med förslag på att införa en paragraf om miljökonsekvensanalys i kyrkordningen.

Motion 2016:36 av Terence Hongslo, Gör kyrkan tillgänglig för alla

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera stift, pastorat och församlingar att kyrkans lokaler hålls parfymfria gällande både personal, förtroendevalda och besökare.

Motion 2016:37 av Terence Hongslo, Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera församlingar, pastorat och stift att användningen av oparfymerade produkter blir ett led i miljödiplomeringen av Svenska kyrkans lokaler.

Motion 2016:39 Elsa Christersson och Hildegard Jarskog, Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram modeller för ljudanläggningar som kan användas i olika typer av kyrkorum.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att anslå särskilda medel till en särskild fond från vilken församlingarna kan ansöka om bidrag till bra ljudanläggningar.

Motion 2016:70 av Ylva Wahlström m.fl., Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur man kan stärka utvecklingen kring miljödiplomeringen i hela Svenska kyrkans organisation.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ekonomiska medel för att möjliggöra miljödiplomeringen för alla församlingar och pastorat som inte ekonomisk klarat av steg 1 i miljödiplomeringen.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:36 Gör kyrkan tillgänglig för alla, med förenklad motionsbehandling, i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:3. Kyrkomötet avslagit motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2016:36 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Kyrkomötet har även tidigare behandlat motioner kring parfymfria miljöer och oparfymerade produkter samt andra tillgänglighetsaspekter, bland annat motion 2014:13 i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2014:3 *Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler*, samt motionerna 2015:25 och 2015:68 i EE 2015:4 *Tillgänglighet i Svenska kyrkans lokaler*. Samtliga motioner har avslagits av kyrko-

mötet med, i huvudsak, det gemensamma argumentet att dessa frågor måste behandlas av den lokala nivån inom ramen för gällande ansvar för diskriminerings- och arbetsmiljölagsstiftning. Även motion 2013:10 som behandlades i betänkandet EE 2013:3 *Ljud i kyrkan* som behandlade säkerställande av ljudmiljön i våra kyrkor fick avslag med motiveringen att detta inte är en kyrkoordningsfråga.

Förvaltarskapet – teologi och praktik

I inledningstexten till avdelning 11 Ekonomi och egendom i kyrkoordningen anges bland annat följande:

De som har hand om kyrkans ekonomi och egendom svarar för sin förvaltning inför både Gud och människor. Förvaltarskapet måste utövas med hänsyn till hela Guds skapelse.

Förvaltarskapet innefattar ett ansvars- och hänsynstagande både gentemot andra människor och mot miljön som båda är oskiljaktiga delar av Guds skapelse. Ansvaret som ryms inom förvaltarskapet innefattar alla människor och omfattar därmed också hur tillgänglighets- och diskrimineringsfrågor hanteras i församlingarnas dagliga arbete och utvecklingsarbetet.

Genom Svenska kyrkans initiativ kring miljöfrågor som bland annat tagit sig uttryck i Interfaith Climate Summit Uppsala 2008 och biskopsbrevet om klimat 2014 finns en förväntan att Svenska kyrkan ska vara en föregångare kring miljö- och hållbarhetsfrågor. Kopplingen till förvaltarskapstanken, med den teologiska reflektionen som även innefattar människovärdesprincipen, rättviseperspektiv m.m., har bidragit till detta.

På många håll inom Svenska kyrkan uppmärksammas miljö- och hållbarhetsfrågor i såväl gudstjänstliv som i det löpande arbetet. Miljöarbetet sker både spontant och organiserat och strukturerat genom arbete med miljödiplomering och skogscertifieringar. I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* redovisas kyrkostyrelsens ökade fokus på hållbarhetsfrågor.

Kyrkostyrelsens arbete inom området hållbar utveckling innefattar stöd till stiftens och församlingarnas klimatarbete, arbete för att förbättra nationell nivåns klimat- och miljöarbete, utveckling av det diakonala arbetet och utmaning i identitets- och människovärdesfrågor, som samtliga bidrar till en hållbar kyrka.

I kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* betonar kyrkostyrelsen, med hänvisning till förvaltarskapet att Svenska kyrkan inom ramen för fastighetsförvaltningen bör agera så att vi bidrar till framgången för det globala klimatavtal som tecknades i Paris under slutet av 2015.

Kyrkomötet fattade 2013 beslut om barnkonsekvensanalys, som innebär att beslut ska föregås av en analys över vilka konsekvenser beslutet kan få för barn och unga. Även den fysiska miljön som barnen möter påverkar och formar dem för lång tid framåt. Därför behöver barnperspektivet lyftas in i alla åtgärder och beslut som berör barn. Denna analys innebär inte endast en analys av konsekvenserna här och nu utan också för barnens framtid och kommande generationers unga. Analysen förutsätter ett långsiktigt perspektiv som även innebär att långsiktiga hållbarhets- och miljömässiga konsekvenser bör beaktas i en barnkonsekvensanalys.

Kyrkostyrelsen har under våren 2016 beslutat att påbörja ett arbete med miljödiplomering för nationell nivå samt fastställt en ny inköspolicy med uppförandekod

för leverantörer för att täcka flera aspekter med koppling till hållbar utveckling under inköpsprocessen.

I inköspolicyn beskrivs de principer som ska genomsyra alla inköp som görs på nationell nivå. Hållbarhetskraven har utvecklats i Svenska kyrkans uppförandekod för leverantörer, som ska skrivas under och bifogas avtal som sluts med leverantörer. Vid mindre inköp fungerar koden som vägledning för att se till att hållbara val görs.

I det av kyrkostyrelsen fastställda dokumentet för nationell nivå framgår också att en miljökonsekvensanalys ska ske genom att bland annat analysera miljökonsekvenser inför inköp och låta det påverka såväl beteende som val av vara/tjänst.

Policyn och tillhörande uppförandekod för leverantörer används då nationell nivå sluter ramavtal för hela Svenska kyrkans räkning. Det står församlingar, pastorat och stift fritt att utnyttja dessa avtal. Dokumentet är framtaget för att även kunna användas av stift och församlingar som på egen hand köper in varor och tjänster: ”Stift och församlingar erbjuds använda samma dokument.”

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse att endast ca 100 enheter använder verktyget Miljödiplomering och att många ligger kvar i den första fasen. Arbetet för den kommande perioden ska därför inriktas på att, tillsammans med stiftens, analysera vad som krävs för att fler enheter ska börja använda Miljödiplomering och fortsätta att utvecklas i sitt klimat- och miljöarbete.

Miljödiplomeringsverktyget är avsett att kartlägga de områden som påverkar miljön mest för att man därefter systematiskt ska genomföra successiva och målinriktade förbättringar. Miljödiplomeringen fungerar som ett ledningsverktyg och anger inte vilka områden som måste ingå utan den inledande kartläggningen avgör detta. I samband med en sådan kartläggning är det fullt möjligt att lokalt ta beslut om t.ex. användandet av kemikalier vid lokalvård, parfymfria produkter och miljöer. Dessa beslut kan även fattas inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet som det åligger varje enhet att bedriva.

Utskottets överväganden

Miljökonsekvensanalys

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:3.

Utskottet konstaterar att det inom Svenska kyrkan, på alla nivåer, sker många goda insatser med fokus på hållbarhetsfrågor. De senaste åren har detta fokus blivit alltmer synligt. Med förvaltarskapstanken och människovärdesprincipen som utgångspunkt innebär hållbarhetsbegreppet flera olika dimensioner såsom ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Nationell nivå har sedan ett år en tjänst inrättad med fokus på hållbarhetsfrågor för nationell nivå där även uppgiften att samordna och att bidra i stiftens främjandeuppdrag kring hållbarhetsfrågor ingår. Genom t.ex. centralt upphandlade avtal med tydliga kriterier kring både miljö- och rättviseaspekter som kan avropas av alla enheter inom Svenska kyrkan underlättas församlingars, pastorats och stifts möjligheter att göra goda, kostnadseffektiva, val av varor och tjänster utan att själva behöva ställa krav på leverantörer kring hållbarhetsaspekterna. I samråd med stiftens miljösamordnare sker ett arbete med att utveckla och förenkla verktyget för det lokala hållbarhetsarbetet, miljödiplomeringen.

Utskottet konstaterar att man genom lokala policydokument och miljödiplomeringensarbete har större möjlighet att fånga upp de olika aspekter som hållbarhets-

arbetet innebär och att stiftens samt nationell nivå's roller är att stärka, främja och utveckla detta arbete.

Utskottet instämmer med De Ungas Kyrkomöte att det på många håll sker ett aktivt arbete med miljö- och klimatfrågor där miljökonsekvensanalys är en naturlig del och att detta arbete kan få större effekt när initiativet kommer från den egna verksamheten och inte via centrala beslut.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Gör kyrkan tillgänglig för alla

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:36.

Utskottet har behandlat motionen med förenklad motionsbehandling då utskottet finner att inget nytt framkommit som förändrar utskottets tidigare ställningstaganden till motsvarande motion år 2014 samt 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Miljödiplomeringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:37.

I inledningen av fjärde avdelningen i kyrkoordningen: Den nationella nivån, tredje stycket, anges följande:

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det beslutar om kyrkoordningen. Den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden.

Utskottet anser, i likhet med tidigare år, att användandet av oparfymerade produkter är en fråga för varje enskild enhet inom Svenska kyrkan att hantera inom ramen för tillgänglighetsarbetet och/eller det systematiska arbetsmiljöarbetet. Därtill kommer, som tidigare, möjligheten att belysa frågan inom ramen för miljödiplomeringsarbetet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:39.

Utskottet erfar att inom ramen för Svenska kyrkans intranät publiceras, under rubriken Fastigheter och kulturarv, tips, checklistor och goda exempel kring fastighetsfrågor som på sikt även torde innefatta frågor kring ljudmiljö.

När det gäller punkten kring inrättande av fond konstaterar utskottet att man redan idag kan ansöka om medel för förbättringar av ljudmiljön inom ramen för stiftens kyrkobyggnadsbidrag.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:70.

Utskottet har erhållit information kring den samverkan som finns mellan nationell nivå och stiftens miljösamordnare och konstaterar även att kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* lyfter frågan om utvecklandet av miljödiplomeringsarbetet på alla

nivåer inom Svenska kyrkan som ett prioriterat område. I många fall inte är ekonomiska skäl som förhindrar att miljödiplomeringsarbetet tar fart utan snarare brist på resurser såsom stöd från stiftet eller att miljödiplomeringsverktyget upplevs dels som okänt och därmed inte kvalitetssäkrat, dels som komplicerat att sätta sig in i och att tillämpa.

Då kyrkostyrelsen redan inlett och även prioriterat arbetet för att analysera problemen föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2016:37.

Heléne Lundström

Reservation 2

Jag reserverar mig till förmån för bifall till motion 2016:70.

Vi som kyrka behöver bli trovärdigare i vårt miljö- och klimatarbete, med teologisk utbildning, genom vår egenutvecklade miljödiplomering i tre etapper. Därför återyrkar jag som helhet på denna motion som vill förstärka miljödiplomeringen i hela vår kyrka.

Heléne Lundström

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:3

Miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som rör miljöfrågor i förvaltningen av prästlönetillgångar.

Förenklad motionsbehandling tillämpas på 2016:30 punkterna 1–3 samt motion 2016:34 och motion 2016:35. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2015. Utskottet föreslår därför att dessa motioner i berörda delar avslås.

Motion 2016:30 föreslår även att kyrkostyrelsen får i uppdrag att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, inklusive prästlönetillgångarna. Utskottet konstaterar att skydd mot skadegörelse av dessa lämningar regleras i Kulturmiljölagen. Vidare har utskottet stort förtroende för det stiftsgemensamma arbete som pågår om att minimera skador på forn- och kulturlämningar och andra miljöfunktioner i samband med förvaltning av prästlönefastigheter. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motion 2016:30 även i denna del avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:30, punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:34.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:35.

Motionernas förslag

Motion 2016:30 av Aron Emilsson, Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan centralt kan ta ett samlat grepp för att säkra biologisk mångfald och hållbara skogs- och jordbruksmetoder i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog och mark.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med stiftet utreda om avkastningskrav i förvaltningen av prästlönetillgångarna och kyrkans skog kan tillåtas minska något till förmån för långsiktigt kontinuitetsjordbruk och reservatsbildningar.

3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med berörda myndigheter ta del av råd, riktlinjer och forskning, vilka kan implementeras för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, inklusive prästlönetillgångarna.

Motion 2016:34 av Terence Hongslo, Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att skog med höga naturvärden avsätts för fri utveckling.

Motion 2016:35 av Terence Hongslo m.fl., Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkans skogar ställs om till hyggesfritt skogsbruk.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:30 punkterna 1–3 Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav, med förenklad motionsbehandling, i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sidan 3, avseende motion 2015:37 punkt 1–3. Kyrkomötet avslag motionen.

Vidare har kyrkomötet under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:34 Avsätt skog med höga naturvärden till fri utveckling, med förenklad motionsbehandling, i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sidan 3, avseende motion 2015:11 punkt 1. Kyrkomötet avslag motionen.

Slutligen har kyrkomötet under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2016:35 Hyggesfritt skogsbruk i kyrkans skogar i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2015:1, se sid. 3, avseende motion 2015:11 punkt 2. Kyrkomötet avslag motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motionerna 2016:30 punkt 1–3, 2016:34 och 2016:35 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Bestämmelser i kyrkoordningen om förvaltning, tillsyn och samråd

Kyrkomötet har genom 46 kap. 2 § i kyrkoordningen gett stiftens i uppdrag att förvalta prästlönetillgångarna.

Enligt 46 kap. 3 § i kyrkoordningen ska naturens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skäligen omfattning vid förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kyrkostyrelsen har från och med 2010 enligt 46 kap. 5a § i kyrkoordningen tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Ett stift är enligt 5b § skyldigt att på begäran av kyrkostyrelsen tillhandahålla handlingar och annat material som rör förvaltningen, samt att ge kyrkostyrelsen de upplysningar som behövs för tillsynen. Om allvariga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångar uppmärksammas, ska kyrkostyrelsen enligt 5c § avlämna skrivelse till kyrkomötet med förslag på åtgärder som föranleds av stiftets agerande.

I kyrkostyrelsens rapport *Samråd och tillsyn prästlönetillgångar 2015*, som delges kyrkomötets Ekonomi- och egendomsutskott, finns ett särskilt avsnitt som behandlar hållbarhetsfrågor i skogsförvaltningen. Där framgår på sidan 19 att Svenska kyrkan i samarbete med Hushållningssällskapet sedan några år tillbaka tagit fram en inventeringsmodell som syftar till att bedöma hur olika miljöfunktioner hanteras i samband med avverkning. Inventeringsmodellen heter *KUSK*, Kvalitetsuppföljning i slutavverkning, Svenska kyrkan. För miljöfunktionen *kultur- och fornlämningar* gäller inom KUSK numera en fyrgradig skala utifrån Riksantikvarieämbetets och Skogsstyrelsens betygsdefinitioner där betyg 1 är godkänd, betyg 2 innebär att lämningen är oskadad men att hyggesrester har lämnats på den och betyg 3 och 4 innebär en allvarlig skada som är oåterkallelig. Brister i hanteringen kan bl.a. bero på bristfällig information om lämningar och svårigheter att upptäcka en del lämningar i fält. Stiftens arbetar kontinuerligt med att markering i fält och i kartmaterial förbättras. Under 2015 inventerades totalt 55 kulturlämningar. Resultatet illustreras i tabellen nedan.

Resultat av hantering av kulturlämningar

Antal kulturlämningar	Betyg 1	Betyg 2	Betyg 3 och 4
2013	101	4	4
2014	32	4	2
2015	39	12	4

Som en del av KUSK genomförs varje år utbildningar för all berörd personal. Utbildningarna är kopplade till resultat och insikter från inventeringarna och hålls på fem olika platser i landet, där två till tre stift deltar varje gång.

Behandling i tidigare kyrkomöte

Vid 2014 års kyrkomöte behandlades motion 2014:82. Motionärerna föreslog i punkten 3 att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter ta fram centrala strategier för att hindra skador och förstörelse av kulturarv i samband med förvaltningen av prästlönetillgångarna och Svenska kyrkans skog och jord.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2014:1. Utskottet förordade avslag på motionen med följande motivering.

Utskottet delar uppfattningen att Svenska kyrkan i sin roll som förvaltare av skapelsen och bärare av kulturarvet ska vara ett föredöme även när det gäller hänsynen till fornlämningar och kulturarv i skogen. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan för närvarande inte äger prästlönetillgångarna men erfar att en statlig utredning i äganderättsfrågan inom kort väntas starta. Utskottet menar att framtagande av centrala strategier i samråd med myndigheter avseende kulturvård inom ramen för prästlönetillgångarna förutsätter att äganderättsfrågan fått sin lösning.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Motion 2016:30

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:30.

Beträffande punkterna 1–3 i motionen, finner utskottet att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen i dessa delar.

Beträffande punkten 4 och frågan om upprättande av en nollvision för förstörelse av kulturlämningar i kyrkans skog och mark, konstaterar utskottet att skydd mot skadegörelse av dessa lämningar regleras i Kulturmiljölagen. Vidare har utskottet stort förtroende för det stiftsgemensamma arbete som pågår om att minimera skador på forn- och kulturlämningar och andra miljöfunktioner i samband med förvaltning av prästlönefastigheter. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att även punkten 4 i motionen avslås.

Motion 2016:34

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:34.

Förenklad motionsbehandling: Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Motion 2016:35

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:35.

Förenklad motionsbehandling: Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2015. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

EE 2016:3

Motion 2016:30 punkt 4 har ett innehåll som är av en sådan betydelse att denna istället borde bifallas.

Jan-Åke Isaksson

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:4

Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:45, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för upphandling som utförs inom alla delar av Svenska kyrkan med utgångspunkt från vad som i motionen anförs om krav på miljömässiga hänsyn och stopp för social dumpning.

Utskottet konstaterar att det i dagsläget finns riktlinjer som gäller för nationell nivå, och som står övriga inomkyrkliga enheter fritt att använda om de så önskar.

Den lokala nivåns självbestämmande lyfts fram som en viktig faktor att beakta i det här sammanhanget, och utskottet är av meningen att motionens förslag är av sådan art att det skulle inskränka självbestämmandet i en icke önskvärd utsträckning.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:45.

Motionens förslag

Motion 2016:45 av Jesper Eneroth och Daniel Larson, Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta riktlinjer för upphandling som utförs inom alla delar av Svenska kyrkan med utgångspunkt från vad som i motionen anförts om krav på miljömässiga hänsyn och stopp för social dumpning.

Bakgrund

Svenska kyrkan omfattas inte av lagen om offentlig upphandling (2007:1091). Dock används bestämmelserna i lagen som vägledning för bedömningen av vilka upphandlingsförfaranden som är att anse som affärsmässiga och vilka som inte är det.

I 47 kap. 1–3 §§ i kyrkoordningen finns bestämmelser om församlingars och pastorats ekonomiska förvaltning. Av 3 § framgår vad som gäller beträffande upphandling.

När en upphandling görs ska man utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföra den affärsmässigt. Vid upphandling ska alla anbudsgivare, anbudssökande och anbud behandlas utan ovidkommande hänsyn.

I 49 kap. 3 § och 51 kap. 3 § finns motsvarande reglering för stiftens respektive den nationella nivån.

Befintliga riktlinjer för upphandling

Svenska kyrkans nationella nivå

Kyrkostyrelsen fastställde den 6 april 2016 en ny inköspolicy med tillhörande uppförandekod för leverantörer. Den ersätter den upphandlingspolicy som kyrkostyrelsen fastställde 2008. Inköspolicyn kompletterar kyrkoordningens bestämmelser om ekonomisk förvaltning och ska tillämpas på alla inköp som görs av den nationella nivån.

Syftet med denna policy är att säkerställa att nationella nivåns anskaffningsbehov tillgodoses på ett kvalitetsmässigt och kostnadseffektivt sätt med hänsyn tagen till miljökonsekvenser och vad som är etiskt försvarbart.

Gällande uppföljning anges i policyn att uppföljningar ska göras regelbundet av kyrkokansliet. Kyrkostyrelsen ska minst en gång per mandatperiod pröva dokumentets aktualitet, och om behov föreligger uppdatera policyn.

Vid inköp ska följande grundläggande principer tillämpas:

- **Människovärdesprincipen**

Föreställningen om ett människovärde som är lika för alla människor är fundamental både för en kristen etik och för det demokratiska samhället. Ur människovärdesprincipen följer såväl negativa som positiva förpliktelser. De negativa plikterna sätter vissa bestämda gränser för vårt handlande. Varje människa ska behandlas med respekt och får inte utnyttjas på ett otillbörligt sätt. De positiva plikterna innebär krav på aktiva insatser för att främja andra människors väl. De positiva förpliktelserna är relaterade till ett krav på rättvis fördelning och likställdhet mellan människor. Människovärdesprincipen återspeglas idag i olika konventioner för mänskliga rättigheter.

- **Principen om det goda förvaltarskapet**

Enligt förvaltarskapstanken uppfattas de tillgångar som vi människor förfogar över som gåvor som vi har fått av Gud för att brukas i våra medmänniskors tjänst. Människan är en förvaltare av Guds gåvor. Detta rymmer ett ansvar både mot andra människor och mot skapelsen i övrigt. Det handlar om att utnyttja olika naturtillgångar för att tillgodose människors behov och om att vårda naturen med tanke på dess egenvärde och på framtida generationers behov.

- **Affärsmässighet**

Kravet på affärsmässighet gäller vid alla inköp som sker genom upphandling och för alla delar i inköpsprocessen. Vid avrop från ett ramavtal är kravet på affärsmässighet redan tillgodosett genom själva ramavtalet. Nationella nivån omfattas inte av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (fortsättningsvis LOU). Dock används bestämmelserna i LOU som vägledning för bedömningen av vilka upphandlingsförfaranden som är att anse som affärsmässiga och vilka som inte är det. I termen affärsmässighet ingår att nationella nivån ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt och genomföra upphandlingen på ett öppet sätt. Information om planerade, pågående och avslutade upphandlingar kan t.ex. lämnas via Svenska kyrkans

webbplats. Vidare ingår i affärsmässigheten att principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet ska iakttas.

I uppförandekoden för leverantörer preciseras krav på leverantörer gällande bland annat miljömässig hållbarhet, socialt ansvarstagande och anti-korruption.

Nationella nivån ska sluta avtal med företag som rättar sig efter internationella regelverk, vilka syftar till att skydda människor och miljö, och som uppträder ansvarsfullt mot sina anställda, det omgivande samhället och miljön. Nationella nivån ska uppmuntra befintliga och potentiella leverantörer att kontinuerligt arbeta med miljö, mänskliga rättigheter och ansvarsfull styrning.

Generalsekreteraren ansvarar för att det hos nationella nivån finns riktlinjer som tydliggör hur inköspolicyn ska tillämpas. Av dessa riktlinjer ska bl.a. framgå krav på dokumentation i samband med inköp. Det ska också finnas riktlinjer för inköp genom direktupphandling.

I policyn anges att samtidigt som den och uppförandekoden för leverantörer endast gäller Svenska kyrkans nationella nivå bör de i relevanta och tillämpliga delar erbjudas församlingar, pastorat och stift i syfte att bidra till utveckling av en god inköpssed inom Svenska kyrkan.

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* (KsSkr 2016:1) att det finns stora möjligheter att bidra till ett hållbart och klimatvänligt samhälle genom hållbarhetsbedömningar i upphandling av ramavtal och klimatsatsningar kopplade till det omfattande fastighetsbeståndet. I uppdraget att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet inom området hållbar utveckling kommer kyrkostyrelsen därför att inom ramperioden införa en ny inköspolicy för den nationella nivån som ökar förmågan att bidra till hållbarhet.

Vidare konstaterar kyrkostyrelsen att ramavtal för hela Svenska kyrkan under 2015 har genererat besparingar på drygt 120 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner mer än året innan. En inledande analys har indikerat att mer strukturerat arbete med inköp och gemensamma avtal kan åstadkomma besparingar om 300–500 miljoner kronor som helhet i Svenska kyrkan. Efterfrågan på gemensamma avtal är fortsatt hög inom flera områden varför upphandlingsfunktionen kommer att vidareutvecklas under kommande år.

Stift och församlingar

Det finns i dagsläget ingen enhetlig inköspolicy för alla enheter inom Svenska kyrkan. Via intranätet tillhandahåller den nationella nivån dock en mall som det står fritt för alla enheter inom kyrkan att använda sig av om de önskar införa en inköspolicy. Mallen baseras på den av kyrkostyrelsen beslutade inköspolicyn.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:45.
--

Utskottet konstaterar att det i dagsläget finns riktlinjer som gäller för nationell nivå, och som står övriga inomkyrkliga enheter fritt att använda om de så önskar. Vidare konstaterar utskottet att det inte är kyrkoordningsmässigt möjligt för nationell nivå att ta fram riktlinjer som blir gällande för alla stift, församlingar och pastorat.

Den lokala nivåns självbestämmande lyfts fram som en viktig faktor att beakta i det här sammanhanget, och utskottet är av meningen att motionens förslag är av sådan art att det skulle inskränka självbestämmandet i en icke önskvärd utsträckning.

Dessutom konstaterar utskottet att för de ramavtal som tecknas i dag så har nationell nivåns inköspolicy och uppförandekod för leverantörer redan tillämpats, vilket innebär att i de fallen så har de faktorer som motionären lyfter beaktats.

Utskottet konstaterar vidare att motionens syfte är gott, och att det är av yttersta vikt att inomkyrkliga enheter tar hänsyn till de faktorer motionären nämner då upphandlingar genomförs. Särskilt lyfts social dumpning fram som en faktor som ofta förbises, och som därmed bör diskuteras i relationer med leverantörer. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 27 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Marcus Sydh Göransson, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Lofstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motion 2016:45.

Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson och Birgitta Söderfeldt

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:5

Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:58 där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att utreda möjligheten att tillhöriga ska kunna arvoda egen präst via församlingen.

Utskottet menar att frågan är mer komplex och innehåller ett flertal perspektiv och dimensioner som utskottet vill informera kyrkostyrelsen om. Utskottet föreslår därför att motionen avslås men föreslår även kyrkomötet att informera kyrkostyrelsen om utskottets ställningstagande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:58.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om behovet av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Motionens förslag

Motion 2016:58 av Tomas Jansson, Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att kyrkomedlemmar ska kunna arvoda egen präst genom att betala till församlingen, som sedan betalar prästen.

Yttrande från andra utskott

Gudstjänstutskottet har yttrat sig över motion 2016:58 i G 2016:2y, *bilaga 1*.

Bakgrund

En utgångspunkt i Svenska kyrkan, sedan kyrkomötet och dåvarande ombudsmötet gjorde samma principiella ställningstagande 1995, är att dopet har sådan betydelse att det inte bör medföra kostnader för någon enskild oavsett om dopet sker i en hemförsamling eller inte. I direktiven till det utredningsarbete som föregick kyrkoordningen hänvisades till dessa ställningstaganden beträffande kostnader för dop, i övrigt angavs endast att clearing av kostnaderna för kyrkliga handlingar behövde belysas.

När kyrkoordningen fastställdes vid 1999 års kyrkomöte, hade den tidigare frivilliga begravningsclearingen kommit att regleras via begravningslagen och där

blivit obligatorisk. I kyrkoordningen kom rätten att få del av kyrkliga handlingar samt avgifter att regleras och clearing för begravningsgudstjänst blev obligatorisk. Vad gäller avgifter för dop stadgades att det aldrig fick tas ut någon avgift, och när det gäller övriga kyrkliga handlingar att inga avgifter fick tas ut av församlingens egna medlemmar. Beslut om obligatorisk clearing av kostnader för dop, vigsel samt obligatorisk konfirmandersättning beslutades av 2002 års kyrkomöte.

Under årens lopp har flera justeringar gjorts av reglerna avseende clearing och frågan utreddes i Svenska kyrkans utredningar 2009:3 *Ersättning för kyrkliga handlingar*. På grundval av utredningens förslag och inkomna remissvar lade kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2010:5 *Ersättning för kyrkliga handlingar* fram förslag som innebar att det inom clearingsystemet skulle vara möjligt att ersätta annan präst än hemförsamlingens eller förrättningsförsamlingen samt att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Skrivelsen behandlades av Ekonomi- och egendomsutskottet i betänkande 2010:9. Både kyrkostyrelsen och utskottet konstaterade att församlingarna ska ha en generös tillämpning av bestämmelserna om förordnande och utskottet ansåg att det i princip bör föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål. Kyrkostyrelsen påpekar dock i sin skrivelse att varken enskilda medlemmars eller annan församlings önskemål kan vara tvingande i dessa situationer.

Till 2011 års kyrkomöte inkom ett flertal motioner som berörde clearingsystemet. Flera av dem fokuserade på risken för att medlemmarna inte längre skulle kunna välja viss präst för att förrättningsförsamlingen skulle vara ovillig att förordna en särskild präst. I en annan motion föreslogs det att en församling skulle kunna ta betalt för en kyrklig handling i vissa situationer. Utskottet konstaterade att en förändring skulle bryta mot den viktiga principen att kyrkliga handlingar, på grund av sin särställning alltid ska vara kostnadsfria för medlemmarna. Samtliga motioner avslogs i Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2011:2. Kyrkomötet följde utskottets förslag men biföll ett under överläggningen framlagt förslag om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att genomföra en utvärdering om ersättningen för kyrkliga handlingar.

Kyrkostyrelsen utredde frågan under 2012 och redovisade i sin skrivelse KsSkr 2012:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2011* att utvärderingen inte gav stöd för några genomgripande förändringar, däremot smärre ändringar kring hantering av exempelvis resekostnader. Detta krävde dock inte några kyrkoordningsändringar.

Även 2012 motionerades om möjligheterna för enskilda att välja präst vid kyrkliga handlingar. Motionen 2012:32 avslogs av kyrkomötet då clearingfrågan skulle komma att ingå som en del av den utredning om utjämningsystemet som skulle läggas fram år 2016.

I utredningens betänkande *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem* SKU 2015:2 konstaterar utredningen följande:

Efter att bestämmelser infördes om att en präst inte får ta betalt från enskilda för tjänstgöring vid en kyrklig handling har det diskuterats om detta inskränkt möjligheterna att välja präst. Diskussionerna om detta och om i vilken utsträckning församlingar och pastorat är alltför restriktiva i att förordna präster att utföra en viss kyrklig handling kan inte anses höra till utredningens uppdrag. Det torde inte vara möjligt att utforma clearingsystemet så att det hanterar denna fråga.

Samhället går idag generellt sett mot ett mer individualistiskt förhållningssätt där man i många sammanhang är van att få en fri eller relativt billig grundtjänst, men

kan köpa till tilläggstjänster. För de flesta handlar den kyrkliga handlingen om några av de största händelserna i livet och det torde därför inte vara förvånande att en personlig relation till prästen, känns viktig.

Detta syns även genom ökade krav på en mer individuell utformning av olika typer av ceremonier, däribland de kyrkliga handlingarna. Detta belyses bland annat i en rapport som beställts av Rådet för begravningsfrågor, *Begravning 2011*. Som underlag till rapporten finns en attitydundersökning om svenskars syn på begravingar och begravningsplatser. Av den framgår bland annat önskemål om *personifiering*, dvs. önskemål som handlar om att begravningen ska vara utformad så att den avlidnas personlighet framhävs, *större frihet, mer inflytande över begravningsceremonin, ökad flexibilitet* dvs. önskemål om att få vara med och bestämma över hur begravningen ska utformas, men också ökad frihet vad gäller till exempel att få sprida den avlidnas aska där man själv vill, *mindre flexibilitet, mer enhetligt*. En del är dock nöjda med hur det är idag, och önskar inga förändringar.

Utskottets överväganden

Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:58.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om behov av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Utskottet konstaterar att motionären belyser en frågeställning som har många dimensioner men dessvärre ingen enkel lösning. Utskottet menar att komplexiteten i denna frågeställning om möjlighet att välja egen präst behöver belysas ur många olika perspektiv. Att som motionären föreslår endast utreda frågan utifrån möjligheten att den tillhörige själv får betala anser utskottet därför inte vara tillräckligt.

Under de senaste åren har olika motioner i ärendet hänvisats till utredningen Gemensamt ansvar men inte heller där belystes komplexiteten. Utskottet menar att behovet av en utvärdering av nuvarande regelverk utifrån flera dimensioner är både önskvärd och nödvändig. Frågeställningen kan ses som tecken på en allt sämre anknytning till Svenska kyrkan och innebär därmed mycket större och djupare problem än frågan om ekonomisk ersättning till en präst.

Huvudprincipen är att kyrkliga handlingar ska vara kostnadsfria för tillhöriga. Clearingsystemets tillkomst som utjämningsystem mellan församlingar när tillhöriga önskar kyrkliga handlingar i annan församling är där de är kyrkobokförda ger en lösning på problematiken kring kostnader som uppstår i en annan enhet än där intäkten, kyrkoavgiften, erhålls. Den tillhörige erhåller den kyrkliga handlingen ”kostnadsfritt” genom att inte behöva betala kyrkoavgift på mer än ett ställe.

Många tillhöriga har idag en mycket svag relation till Svenska kyrkan och sin hemförsamling. Därmed känns det naturligt att, vid de stora tillfällena i livet såsom dop, vigsel och begraving, vilja mötas av en präst som man känner till sedan tidigare och har positiva erfarenheter av, exempelvis från den egna konfirmationen, mormors begraving, goda vänners bröllop etc. Samtidigt går samhällsandan i en riktning där man det blivit alltmer vanligt att det finns ett fritt, eller lågt prissatt, grundutbud men där man kan välja tilläggstjänster och betala extra för detta utifrån ekonomi och/eller egna prioriteringar. När församlingen säger nej till att anställa den önskade prästen upplevs församlingen, och därmed Svenska kyrkan, som stelbent

och rigid. Om man därtill lägger perspektivet att många tillhöriga inte har klart för sig vilken församling man tillhör utan uppfattar Svenska kyrkan som en enhet skärps problematiken ytterligare. Att Svenska kyrkan i många sammanhang själv beskriver sig som en helhet och bejaktar detta genom clearingsystemet underlättar inte heller förståelsen för tillhöriga med svag anknytning.

Här vill utskottet betona att det är viktigt att lokalt, i den egna församlingen, arbeta med strategier för att stärka den lokala församlingens samhörighet med sina tillhöriga och göra det naturligt för dem att vända sig till församlingen vid dessa tillfällen.

Utskottet noterar att församlingarnas vilja att anställa extra präster för kyrkliga handlingar inte alltid verkar vara så generös som förutsattes i samband med införandet av regelverket att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Utskottet har förståelse för att man i enheter med många präster inte ser behovet av att anställa ytterligare en präst för en kyrklig handling och att församlingen därmed skulle få dubbla kostnader i form av löner till både ordinarie personal och extra anställda. Samtidigt kan ett nekande innebära en bruten relation med Svenska kyrkan med utträde som följd.

Att präster ändå väljer att ställa upp och förrätta kyrkliga handlingar på frivillig basis, utan att anställas in i en församling, är därmed den möjlighet som återstår och som många gånger tillämpas. Utskottet anser inte att det kan uppfattas som oskäligt att den som ställer upp frivilligt bör kunna få ersättning för eventuella resekostnader. Utskottet konstaterar dock att med dagens utformning av regelverket är det inte möjligt för prästen att ta emot ersättning från annan än församling. Därmed går kyrkoordningen längre än nuvarande skattelagstiftning som säger att om ersättning inte utgår för uppdraget kan kostnadsersättning för inställeseresan erhållas skattefritt. Skattelagstiftningen ger därmed möjlighet att erhålla skattefri kostnadsersättning men kyrkoordningen begränsar möjligheten när inte anställning sker.

Utskottet noterar även en annan dimension som ytterligare belyser problematiken, nämligen att församlingen ofta redan erbjuder extratjänster i samband med kyrkliga handlingar där den tillhörige betalar. I samband med kyrkliga handlingar är det inte ovanligt att det finns önskemål om extra musikslag, utöver grundutbudet som ofta består av psalmer samt in- och utgångsmusik. Önskas extra solosång eller musikstycken tar man betalt för detta och musikern erhåller ersättning antingen via sin arbetsgivare eller i vissa fall t.ex. genom begravningsbyrån. Därmed tillhandhålls ”tilläggstjänster” mot avgift i samband med kyrkliga handlingar, men endast avseende musiker och inte prästen. Denna ordning förhindrar även ”svarta pengar i vita kuvert”.

Utskottet anser att det är viktigt – bland annat utifrån trovärdighetsperspektivet – att behålla principen att präst endast ska kunna erhålla ersättning genom församling. Det ska inte kunna misstänkas att präster, eller annan personal, tar emot svarta pengar.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås men att kyrkomötet beslutar att informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anför om behov av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Uppsala den 29 september 2016

EE 2016:5

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Leif Grip, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Åke Löfstrand, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Linda Isberg, John-Erik Stureson, Kerstin Andersson-Carlsson, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2016:2y

Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Till Ekonomi- och egendomsutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över motion 2016:58.

Gudstjänstutskottet har ombetts att yttra sig över motion 2016:58 med avseende på dess pastorala konsekvenser. För många människor är kontakten med en viss präst mycket viktig, särskilt i de livsavgörande skeenden som de kyrkliga handlingarna är förknippade med. Utskottet konstaterar inledningsvis att detta är något positivt. Ofta är det detta som upprätthåller kopplingen till Svenska kyrkan och motiverar en positiv förväntan. Utskottet konstaterar också att det pastorala bemötandet är grundläggande viktigt vid kyrkliga handlingar. Det är därför inte tillfredsställande om människor förväntas betala extra avgifter i dessa sammanhang. Det pastorala bemötandet är lika viktigt oavsett om det gäller dop, konfirmation, vigsel eller begravning även om de praktiska omständigheterna skiljer sig åt.

Om prästen i fråga inte har församlingstjänst, är pensionerad eller i annan anställning, krävs för att prästen ska få ersättning att församlingen förordnar prästen för gudstjänstillfället.

När församlingens ekonomiska situation tillåter att extra förordnanden ges bör det också finnas en generositet hos kyrkoherden för detta. I vissa församlingar kan dock förväntan om att extra präster förordnas påverka församlingens ekonomi så att förutsättningarna för den övriga församlingsverksamheten försämras. Därför behöver vissa församlingar vara mer restriktiva än man av pastorala skäl skulle vilja.

Avseende prästerna är det för de flesta en självklarhet att ställa upp utan ersättning när en nära kontakt finns till familjen. Men om en annan aktör, till exempel en begravningsbyrå, föreslår familjen att en viss präst ska tillfrågas kan en sådan generositet inte förväntas.

Många människor som har möjlighet att anlita en egen präst vill också ha möjlighet att på något sätt ersätta prästen för detta. Även om prästen inte förväntar sig det kan det vara viktigt för familjen. Finns inte former för att på ett rimligt sätt ersätta prästen vågar man kanske inte fråga prästen fler gånger och en fortsättning av den goda kontakten försvåras.

Gudstjänstutskottet föreslår ekonomi- och egendomsutskottet att föreslå kyrkomötet att avslå motionen, samt att med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda ärendet med hänsyn till komplexiteten i alla de ovan nämnda dimensionerna.

Uppsala den 29 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Ola Isacsson, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Lisa Tegby, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:6

Församlingsanslag till det internationella arbetet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:63 om församlingsanslag till det internationella arbetet.

Utskottet välkomnar en satsning för att utöka kunskapen om Svenska kyrkans internationella arbete bland församlingarna. Utskottet anser att kyrkostyrelsen i sin verksamhetsplanering för 2017–2019 tillgodoser behovet av förbättrade förutsättningar för församlingarnas anslag till den internationella verksamheten. Utskottet föreslår därför att motionens punkt 1 avslås.

Vidare konstaterar utskottet att eventuella anslag ur församlingarnas budgetar helt och hållet är en lokal fråga att ta ställning till. Enligt den praxis som hittills tillämpats är det heller inte kyrkomötets uppgift att rekommendera andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan att agera i en viss riktning. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att även motionens punkt 2 avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:63, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:63, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:63 av Hans-Olof Andrén och Kent Karlsson, Församlingsanslag till det internationella arbetet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera kampanjen för församlingsanslag till Svenska kyrkans internationella arbete.
2. Kyrkomötet beslutar uttala att kyrkomötet rekommenderar församlingar och pastorat att anslå 1 procent av kyrkoavgiftsintäkterna till Svenska kyrkans internationella arbete.

Bakgrund

Bestämmelser i kyrkoordningen om församlingens uppgifter

Enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen får församlingen lämna bidrag till internationell diakoni och mission. Motsvarande bestämmelse för stiftet finns i 6 kap. 4 § i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens planering av det internationella arbetet

Enligt kyrkostyrelsens skrivelse 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* prioriterar kyrkostyrelsen bland annat stöd till utsatta människor i världen. Detta inte minst mot bakgrund av den under senare tid ökade förföljelsen som drabbar religiösa minoriteter i Mellanösternregionen. Kyrkostyrelsen konstaterar att kunskapen om Svenska kyrkans internationella arbete är låg i stora delar av Svenska kyrkan och inte minst i samhället i stort. Många församlingar vill bidra till det internationella arbetet genom att avsätta medel från den reguljära budgeten och under perioden kommer kyrkostyrelsen därför att göra insatser för att underlätta detta. Insatser för att engagera den viktiga åldersgruppen 18–30 år sker bland annat genom projektet *Agera* i samarbete med Svenska Kyrkans Unga och genom praktikplatser.

Kyrkostyrelsens ekonomiska planering av Svenska kyrkans internationella arbete 2017–2019 sammanfattas i följande tabell.

Internationell mission och diakoni	Utfall 2015	Detalj-budget 2016	Kostn. ram 2017	Plan. ram 2018	Plan. ram 2019	Jäm-förelse 2017	Jäm-förelse 2018
Extern finansiering	388	428	427	428	434	-22	-25
<i>Varav insamlade medel</i>	197	193	194	196	201	7	5
<i>Varav erhållna bidrag</i>	177	208	230	230	230	-29	-29
<i>Varav övr. int., ändamålsbest. medel</i>	15	27	3	3	3	0	0
Allmän utjämningsavgift	82	93	93	93	93	1	1
Ränta ändamålsbest. medel	0	1	0	0	0	-1	-1
Kostnader	-470	-521	-520	-521	-527	22	25
Nettoresultat	0	0	0	0	0	0	0

Den internationella verksamheten finansieras till stor del genom externa bidrag, huvudsakligen från Sida. Storleken på dessa bidrag kan förändras under planeringsperioden och medföra att kostnaderna ökar eller minskar. Till följd av förväntade minskade intäkter jämfört med föregående ram planeras lägre kostnader till anslag under perioden. Samtidigt förväntas inledningsvis nämnda satsning på att öka kunskapen om det internationella arbetet att ge en ökning av intäkterna från insamlade medel med 7 miljoner kronor. Nivån på finansiering från allmän utjämningsavgift följer den långsiktiga plan som kyrkostyrelsen tidigare beslutat och uppgår till 80 miljoner kronor. Därutöver tillkommer ett tillägg för halva finansieringen av satsningen i Mellanöstern om 2,5 miljoner kronor. Resterande del av satsningen i Mellanöstern finansieras av ändamålsbestämda medel om 2,5 miljoner kronor. För den internationella verksamheten finns ändamålsbestämda medel som uppgår till drygt 100 miljoner kronor. I enlighet med kyrkomötets beslut 2007 ingår 30 miljoner kronor avseende bostadsbyggnadsprojekt på Olivberget i Jerusalem. Kostnaden fördelas med 10 miljoner kronor för respektive år.

Behandling i tidigare kyrkomöte

Vid 2002 års kyrkomöte behandlades motion 2002:11. Motionären föreslog att kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan på stifts- och församlingsnivå samt rikskyrkan i sin budget utöver all annan givarverksamhet avsätter minst en procent till kyrkor i utvecklingsländer.

Ekonomi- och egendomsutskottet behandlade motionen i betänkande EE 2002:4. Utskottet föreslog avslag på motionen med följande motivering.

Kyrkoordningen lägger hinder för kyrkomötets möjlighet att utfärda bestämmelser angående stifts- och församlingsnivåns budget. Utskottet vill inte heller tillstyrka några budgetmässiga avsättningar på den nationella nivån, men menar att denna skall sträva efter att i första hand se till att det internationella arbetets administration inte kräver några gåvomedel. Utskottet har en förhoppning om att det internationella arbetet inom en snar framtid frivilligt prioriteras på alla nivåer inom Svenska kyrkan.

Detta blev även kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:63.

Utskottet välkomnar en satsning för att utöka kunskapen bland församlingarna om Svenska kyrkans internationella arbete. Samtidigt menar utskottet att kyrkostyrelsen i sin verksamhetsplanering för 2017–2019 tillgodoser behovet av förbättrade förutsättningar för församlingarnas anslag till den internationella verksamheten. Utskottet föreslår därför att motionens punkt 1 avslås.

Beträffande förslaget enligt motionens punkt 2 konstaterar utskottet inledningsvis att eventuella anslag ur församlingarnas budgetar helt och hållet är en lokal fråga att ta ställning till. Enligt den praxis som hittills tillämpats är det heller inte kyrkomötets uppgift att rekommendera andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan att agera i en viss riktning. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionens punkt 2 avslås.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2016:7

Överblivna datorer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:83, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att, på alla nivåer, via Computeraid eller liknande organisation, skänka överbliven och daterad elektronik till tredje världen.

Utskottet konstaterar att det i dag finns ett avtal gällande en tjänst liknande den ComputerAid erbjuder. Avtalet är tecknat baserat på väl underbyggda resonemang, som inkluderar sådant som att produktens hela livscykel bör beaktas och att miljömässig hållbarhet i återvinningsprocesser är lättare att ha kontroll på i Sverige än utomlands. Dessutom noterar utskottet att kyrkokansliet redan har för avsikt att under 2017 göra en ny upphandling av en dylik tjänst, alternativt omförhandla villkoren med befintlig leverantör.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motionen avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:83.

Motionens förslag

Motion 2016:83 av Anders Ahl, Överblivna datorer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för Svenska kyrkan att, på alla nivåer, via Computeraid eller liknande organisation, skänka överbliven och daterad elektronik till tredje världen.

Bakgrund

Gällande reglering

Enligt 2 kap. 1 § i kyrkoordningen ska församlingen eller pastoratet anskaffa och underhålla den egendom som behövs för den egna verksamheten och i 6 kap. 4 § 4 finns motsvarande bestämmelser för stiftet. I förarbetena till nämnda paragrafer klargörs att denna formulering också ska gälla inventarier, såsom datorer och telefoner.

I inledningen av fjärde avdelningen: Den nationella nivån, tredje stycket anges följande:

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det beslutar om kyrkoordningen. Den lokala och regionala självstyrelsen kommer till uttryck i att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas och stiftens ansvarsområden.

Det finns därför inte någon möjlighet för nationell nivå att teckna avtal av en typ som är bindande för andra nivåer utan att först förändra denna formulering. Däremot är det möjligt för nationell nivå att teckna ramavtal, vilka sedan kan nyttjas av stift, pastorat och församlingar.

Dagsläget

I dagsläget finns ingen enhetlig metodik för hur Svenska kyrkan hanterar överbliven och daterad elektronik. Det finns dock ett ramavtal med IT-företaget ATEA, gällande deras tjänst GoITloop. Tjänsten fokuserar på återanvändning, återförsäljning och avfallshantering av begagnade IT-produkter.

Vid val av leverantör behöver en rad olika aspekter bedömas så som ambitionen att öka livslängden på datorer och annan elektronik samt säkerställande av att återvinning och hantering av avfallet sker på ett miljömässigt klokt sätt. Utöver det behöver säkerhetsaspekter garanteras (så att data raderas före eventuell återanvändning).

ATEA hanterar säkerhetsaspekterna på ett professionellt sätt. De samarbetar med ledande företag inom återvinningsindustrin som utför återvinningen och är specialister inom varje specifikt område. Samtliga av dessa leverantörer har de tillstånd som krävs enligt lag och ISO-certifieringar.

Överbliven och daterad elektronik hämtas ute hos kunden, och sedan hanteras den på lämpligt sätt, genom att man återvinner eller återanvänder det som går och på ett miljömässigt ansvarsfullt sätt skrotas övrigt. Regelverken kring e-avfall i Norden är mycket strikta och infrastrukturen är väl utbyggd, vilket sällan är fallet i utvecklingsländerna. Grundtanken vid återvinning är att material blir till ny råvara och/eller ny komponent i en annan produktionskedja. Faktum är att 99,7 procent av en dator återvinns, och endast 0,3 procent hanteras som miljödeponi.

I de fall utrustningen kan säljas vidare så säljer ATEA den till andra företag. ATEA säljer aldrig utrustning direkt till konsument. Efter försäljning sker utbetalning till kund.

Alla processer som ingår i tjänsten är certifierade enligt både ISO 9001 och ISO 14001.

Sedan februari 2015 har avtalet nyttjats av totalt 13 enheter, ett stift, fyra pastorat, sju församlingar samt nationell nivå.

Kyrkokansliet avser att under 2017 göra en ny upphandling av liknande tjänster eftersom marknaden och de totala IT-behoven ständigt förändras.

ComputerAid

ComputerAid Sweden är en frivilligorganisation som samlar in datorer och annan elektronik för att skicka vidare till olika humanitära och icke vinstdrivande ändamål i världen.

Sedan tidigare har Svenska kyrkan i Uppsala (Uppsala pastorat och Danmark-Funbo församling) skänkt elektronik via ComputerAid.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:83.
--

Utskottet konstaterar att det ramavtal som i dagsläget är tecknat i fråga om återvinning av elektronikutrustning, är baserat på väl underbyggda resonemang. Detta inkluderar viktiga faktorer som exempelvis att produktens hela livscykel bör beaktas och att miljömässig hållbarhet i återvinningsprocesser är lättare att ha kontroll på i

Sverige än utomlands. Dessutom noterar utskottet att kyrkostyrelsen har för avsikt att redan under 2017 göra en ny upphandling av en dylik tjänst. Mot bakgrund av ovan nämnda föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 27 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Marcus Sydh Göransson, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Vi hade sett att ramavtalet tecknas för nationell nivå, vilket gör att det då inom hela Svenska kyrkan kommer att finnas möjligheten att just tredje världen kunde få överbliven daterad elektronik med en miljömässig och ansvarsfull skrotning i slutänden.

Jan-Åke Isaksson och Dan Kareliusson

Ekumenikuskottets betänkanden
Eu 2016:1–9

Ekumenikutskottets betänkanden

- Eu 2016:1 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan
- Eu 2016:2 Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan
- Eu 2016:3 Holistisk mission
- Eu 2016:4 Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet
- Eu 2016:5 Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen
- Eu 2016:6 Dementera felaktiga påståenden om Israel
- Eu 2016:7 Relationen till Mekane Yesus-kyrkan
- Eu 2016:8 Samfundet Svenska kyrkan på engelska
- Eu 2016:9 Svenska Maria till Nasaret

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:1

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:5 *Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan* samt motion 2016:67. Kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet besluta om en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan, vilken möjliggör lokala avtal mellan de församlingar där teologiska förutsättningar för detta finns. Motionären anser att en överenskommelse med Equmeniakyrkan inte bör ingås då teologiska förutsättningar för lokal samverkan inte finns för samtliga församlingar. Utskottet bejakar möjligheten som förslaget ger att tolka och fördjupa den gemensamma kristna identiteten och kallelsen i församlingarnas lokala kontext, i en tid då full kyrkogemenskap inte är möjlig. Utskottet föreslår därför att KsSkr 2016:5, punkt 1 och 2 bifalls samt att motion 2016:67, punkt 1 och 2 avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:67, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:67, punkt 2.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5, Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan ingår en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan i enlighet med framlagt förslag.
2. Kyrkomötet beslutar att den ekumeniska överenskommelsen träder i kraft den 1 januari 2017.

Motionens förslag

Motion 2016:67 av Ola Isacson, Ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att avslå kyrkostyrelsens förslag i skrivelse KsSkr 2016:5, att ingå en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med en skrivelse som anger ramarna för ekumenisk samverkan med Equmeniakyrkans samtliga

församlingar, inte enbart med församlingar som inte tillämpar troendedop av den som döpts som barn.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:5 och motion 2016:67 i Ln 2016:10y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Svenska kyrkan och Metodistkyrkan i Sverige ingick 1993 en ekumenisk överenskommelse med full förkunnelse- och sakramentsgemenskap och ömsesidigt erkännande av varandras ordinationer och vigningar.

Svenska Missionskyrkan (tidigare Svenska Missionsförbundet) och Svenska kyrkan ingick en ekumenisk överenskommelse 2006 efter mer än fyrtio års samtal i flera samtalsomgångar. Överenskommelsen inriktade sig på lokal samverkan och ungefär sjuttio lokala samarbetsavtal har tecknats sedan överenskommelsen ingicks.

Svenska Missionskyrkan, Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Baptistsamfundet bildade 2011 ett gemensamt samfund och antog 2013 namnet Equmeniakyrkan (*Uniting Church in Sweden*). I linje med Läronämndens yttrande konstaterade Ekumenikutskottet 2008 (Ln 2008:12y, Eu 2008:2) att när ett nytt trossamfund bildas borde nya ekumeniska överläggningar föras med det nya samfundet.

Samtalsdialog och remissomgång

Equmeniakyrkans kyrkostyrelse föreslog 2011 att samtal skulle inledas med Svenska kyrkan för att stämma av vad den nya kyrkobilddningen innebar ekumeniskt i förhållande till de tidigare besluten. Svenska kyrkans kyrkostyrelse bejakade initiativet och direktiv fastställdes för arbetet.

Under dialogprocessens gång har kyrkostyrelse och biskopsmöte informerats löpande. Under våren 2015 överlämnade samtalsdelegationen sitt förslag. Efter remissomgång i respektive kyrka omarbetades förslaget till dess nuvarande form. En stor majoritet bland de svarande församlingarna förordar att överenskommelsen antas; det finns en tillräcklig teologisk grund och motiveringarna för en större gemenskap är övertygande.

Överenskommelsens karaktär

Den överenskommelse som nu föreslås med Equmeniakyrkan har en egen karaktär om man jämför den med tidigare ingångna avtal. Det är nu fråga om en partiell gemenskap, eftersom det finns kvarstående och olösta teologiska frågor mellan samfunden, främst synen på dopet. En övergripande överenskommelse som inte tar hänsyn till dopfrågan är inte möjlig för Svenska kyrkan, som alltid i luthersk tradition har hävdats det enda dopet som en central ståndpunkt. Det är genom det enda dopet som människan får gemenskap med Kristus och upptas i den kristna kyrkan. Dopet kan inte göras ogjort och inte göras om. Det innebär att en närmare lokal gemenskap inte är möjlig för Svenska kyrkan med församlingar inom Equmeniakyrkan som företräder en dopsyn där troendedop av sådana som döpts som barn förekommer. Samverkan får då ske inom det vidare ekumeniska arbetet på orten. På de orter där Equmeniakyrkan och Svenska kyrkan har en gemensam dopsyn finns däremot förutsättningar för en närmare samverkan.

Överenskommelsen kan betraktas som en ram som anger på vilket sätt en lokal samverkan kan ske. Den syftar till att öppna möjligheter för lokal samverkan. De tidigare överenskommelserna med Metodistkyrkan i Sverige och Svenska Missionskyrkan har haft sina stora betydelser just på det lokala planet. Kyrkostyrelsen anger i sina överväganden att den ser med glädje att ett förslag till ekumenisk överenskommelse har arbetats fram för att ge möjlighet till samverkan lokalt mellan församlingar inom de två trossamfundet. Kyrkostyrelsen skriver vidare att det är välkommet att den lokala osäkerhet som uppstod sedan Equmeniakyrkan bildats – om ekumeniska relationer med det nya samfundet – skulle kunna avskrivas i och med samarbetsavtalet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:67.

Utskottet konstaterar att förutsättningar för full kyrkogemenskap mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan – på grund av teologiska skiljaktigheter i till exempel sakramentssyn och ämbetssyn – inte föreligger i dagsläget. Utskottet välkomnar dock förslaget till ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan, som ett möjligt steg mot närmande. Förslaget skapar förutsättningar för lokala sammanhang att tolka och fördjupa den gemensamma kristna identiteten och kallelsen i församlingarnas specifika lokala kontext. Där lokala förutsättningar finns kan ekumeniska samverkansavtal mellan Svenska kyrkans och Equmeniakyrkans församlingar alltså ingås. I linje med Joh.17:21 *Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss. Då skall världen tro på att du har sänt mig, samt i linje med inledningstexten till Kyrkoordningens 14 avdelning: *Enheten är en gåva, att uttrycka den är en kallelse - - - den kristna tron förpliktar kyrkorna att övervinna splittringen*, anser utskottet att förslaget till ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan bör välkomnas och bejakas.*

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Lena Klevenås, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Lena Klevenås, ordförande, Daniel Tisell, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Kyrkan kallas att söka den enhet som Kristus ber om. Det är en enhet med den treenige Gud på sanningens grund och därigenom kristna emellan. Strävan efter enhet på evangeliets grund med Equmeniakyrkan är lovvärd men då detta unga samfund rymmer betydande spänningar inom sig själv i så centrala frågor som synen på dopet – pånyttfödelsens sakrament – rymmer den föreslagna överenskommelsen en rad osäkerheter och otydligheter. Samsyn i lära och praxis måste få mogna fram inom Equmeniakyrkan utan att kompliceras av en överenskommelse med Svenska kyrkan, i vilken de facto åtskillnad görs mellan olika läror och traditioner inom Equmeniakyrkan. Vi reserverar oss mot utskottes beslut att bifalla kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5 och vi yrkar istället bifall till Ola Isacssons motion 2016:67.

Fredrik Sidenvall och Magnus Hedin

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:10y

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan

Läronämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:5 och motion 2016:67

Enligt Läronämndens bedömning föreligger inte läromässiga hinder för att anta det förslag till överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse. Kyrkostyrelsens skrivelse består av dels ett förslag till ekumenisk överenskommelse, dels en utförlig motivering. Läronämnden yttrar sig över det förstnämnda.

Samverkan mellan kyrkor tar sig olika uttryck. I internationell ekumenik skiljs mellan fullständig och partiell gemenskap. En fullständig gemenskap (kyrkogemenskap) är en gemenskap där teologiska skillnader fortfarande finns, men där dessa inte är av sådan karaktär att de utgör hinder för ett fullt ut delat kyrkligt liv. I en partiell gemenskap finns långtgående samstämmighet men även teologiska skillnader som är av sådan karaktär att en fullständig kyrkogemenskap ännu inte är möjlig. I en sådan gemenskap kan dock överenskommelser träffas om samverkan i kristet vittnesbörd och tjänst för världen. Läronämnden vill alltså i detta sammanhang påminna om denna skillnad mellan fullständig gemenskap (kyrkogemenskap) och partiell gemenskap (där en ekumenisk överenskommelse kan träffas).

Den föreslagna ekumeniska överenskommelsen är partiell och innebär i detta fall att en grund läggs för lokala överenskommelser där förutsättningar finns. Läronämnden påminner om att en sådan förutsättning för träffande av lokala avtal ”är att dopet betraktas som ett enda och att barndopet av samarbetspartnern erkänns som ett giltigt kristet dop” (Ln 2006:1y).

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Jenny Sjögren, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:2

Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:18 *Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan*. Utskottet välkomnar motionens önskan om kontinuerlig reflektion över Svenska kyrkans identitet som del i en världsvid, universell kyrka, om ömsesidighet och vad den konkret kan betyda. Utskottet menar att det motiven efterfrågar ständigt pågår i de lokala, nationella och internationella sammanhang där Svenska kyrkan finns och verkar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:18, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:18, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:18, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2016:18 av Bertil Murray och Leif Nordlander, *Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan*

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta det ömsesidiga beroende som bör synliggöras i relation till övriga lutherska kyrkor.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allvarligt pröva hur Svenska kyrkan i sina beslutsstrukturer, sin finansiella och materiella förvaltning, sin teologiska bearbetning och sitt andliga liv ska gestalta ett ömsesidigt beroende i relation till den gemensamma kristenheten.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Lutherska världsförbundet ta initiativ till att förbundet utvecklas till en mer förpliktigande gemenskap när det gäller såväl den andliga som den materiella förvaltningen.

Bakgrund

I inledningstexten till Fjortonde avdelningen: Svenska kyrkans relationer till andra kyrkor och samfund i kyrkoordningen beskrivs varför Svenska kyrkan söker relationer med andra kyrkor samt vilket uppdrag och vilken kallelse kyrkor i relation har. I det tredje stycket anges följande:

Kristen tro levs i olika sammanhang och därigenom skapas en rikedom av former för kyrkans liv och lära. Enheten är en gåva, att uttrycka den är en kallelse. Mångfalden blir en utmaning, när den leder till splittring och bildande av olika kyrkor. Utifrån erfarenheterna av detta har insikten vuxit fram att den kristna tron förpliktar kyrkorna att övervinna splittringen.

Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med kyrkor inom Lutherska världsförbundet (LVF), och med andra kyrkor efter särskilda överenskommelser; kyrkorna i Borgågemenskapen (Anglikanska kyrkan på de Brittiska öarna och Iberiska halvön), Iglesia Filipina Independiente, Gammalkatolska kyrkan av Utrechunionen, The Episcopal Church of America samt Evangelische Kirche Deutschland (EKD). Relationerna mellan Svenska kyrkan och ovan nämnda kyrkor konkretiseras på olika sätt beroende på önskemål och resurser. Svenska kyrkan har en aktiv relation med Iglesia Filipina Independiente genom Visby stift, genom utbytesprogrammet Ung i den världsvida kyrkan m.m. Relationerna till Den gammalkatolska kyrkan av Utrechunionen har ännu inte konkretiserats vilket även gäller för The Episcopal Church. Inom Borgå utgörs relationen av utbyte av präster och diakoner, gemensamma teologiska överläggningar m.m. Samtliga relationer kännetecknas av att kyrkorna bjuder in varandras biskopar till sina respektive högtider.

Arbetsordning för kyrkostyrelsen

Vad gäller obligatoriska överväganden för kyrkomötets beredande och verkställande organ kyrkomötet är de som nämns i *Arbetsordning för kyrkostyrelsen* (Ks 2013/1027, reviderad 2016-06-14) att den ska främja jämställdheten inom Svenska kyrkan på den nationella nivån samt verka för barnens bästa genom att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut. Det nämns vidare att kyrkostyrelsen regelbundet samråder med biskopsmötet, som också på kyrkostyrelsens begäran yttrar sig i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt

Verksamhetens inriktning på nationell nivå 2017–2019

När kyrkostyrelsen i sin skrivelse 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* formulerar hur de avser att under perioden arbeta med sitt uppdrag att svara för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt till andra religioner skriver de följande:

Verksamheten inriktas på att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, till exempel Lutherska världsförbundet (LVF), eller genom särskild ekumenisk överenskommelse, för att konkret gestalta enhet och samverkan. Bilaterala ekumeniska relationer med andra kyrkor utvecklas för att öka förståelsen, bearbeta teologiska skiljaktigheter och för att lära av varandra. Medlemskap i ekumeniska organisationer stödjer gemensam bearbetning av frågor. Ekumeniskt arbete vidgar perspektiven om vad det innebär att vara

kyrka och därför är det värdefullt att söka arbetsformer som ökar engagemanget lokalt i församlingarna för ekumenik och samarbete.

Exempel på insatser är högtidlighållandet av reformationen 500 år under 2017 som genomförs ekumeniskt i samverkan med bland annat LVF, Sveriges kristna råd (SKR) och Romersk-katolska kyrkan i Sverige. Den bejakade gemenskapen med Gammalkatolska kyrkorna av Utrechunionen och Episkopala kyrkan i Amerika konkretiseras under perioden och relationen till Ekumeniakyrkan utvecklas i enlighet med den planerade överenskommelsen. Kontakterna med ortodoxa och orientaliska kyrkor i Sverige bedöms få ökad betydelse för Svenska kyrkans engagemang i flyktingsituationen i Sverige, likaså i andra delar av världen, inte minst Mellanöstern. LVF genomför sin generalförsamling i Windhoek i Namibia 2017 och Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) genomförs 2018.

Det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet och mänskliga rättigheter och Svenska kyrkan arbetar både i bilaterala och multilaterala relationer för detta. Kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten.

Autonomi och gemenskap

Förhållandet mellan att vara en autonom, självständig kyrka och att som sådan ingå i en kyrkogemenskap är en mycket aktuell fråga för Lutherska världsförbundet (LVF). LVF bildades 1948 som ett ”förbund” eller ”federation” bestående av autonoma kyrkor. Under de senaste 20 åren har LVF – i olika dokument – uttryckt sin identitet mer och mer som en gemenskap, en ”communion” snarare än ett förbund eller federation. Då Evangelical Church Mekane Yesus (ECMY) bröt de officiella förbindelserna med Evangelical Lutheran Church in America (ELCA) och Svenska kyrkan 2013 utmanades gemenskapstanken inom LVF. Vid sitt rådsmöte 2013 beslutade LVF att initiera en studieprocess kring frågorna om gemenskap och autonomi. Processen kommer att avslutas genom att en rapport, som bygger på medlemskyrkornas kommentarer till dokumentet *The Self-Understanding of the Lutheran Communion**, presenteras och diskuteras vid LVF:s generalförsamling i Windhoek, Namibia, i maj 2017. I Svenska kyrkan pågår en beredningsprocess kring dokumentet vilken ska resultera i en dokumentation som överlämnas till LVF i november 2016.

* (www.lutheranworld.org/content/resource-self-understanding-lutheran-communion-study-document)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:18.

Utskottet välkomnar motionens önskan om kontinuerlig reflektion över Svenska kyrkans identitet som del i en världsvid, universell kyrka. Den kristna kyrkan är en kropp, en gränsöverskridande, global rörelse, vilket Svenska kyrkan alltid bör förhålla sig till i sina olika ställningstaganden och beslut, i enlighet med 1 Kor 12:27: *Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra. Blir en del hedrad, så gläder sig också alla de andra.* Utskottet poängterar samtidigt att alla kyrkor finns i specifika

kontexter vilka påverkar hur kyrkan tolkar sin identitet och sitt uppdrag. Varje kyrka har till uppgift att räcka evangelium i just sitt sammanhang och i sin tid. Ömsesidighet är ett förhållningssätt vilket i kyrkan tydligast får sitt konkreta uttryck i vänstifts- och vänförsamlingsrelationer med systerkyrkor i världen, samt genom de konfessionella, internationella gemenskaper i vilken kyrkorna ingår – i Svenska kyrkans fall främst konkretiserat genom medlemskapet i Lutherska världsförbundet. I dessa sammanhang sker ömsesidiga möten och samtal där kyrkorna lyssnar till och utmanas av varandra. Där delar kyrkorna personella och finansiella resurser till stöd för det gemensamma missionsuppdraget. Utskottet menar att det motionen efterfrågar ständigt pågår i de lokala, nationella och internationella sammanhang där Svenska kyrkan finns och verkar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Lena Klevenås, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Mikael Mogren och Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:3

Holistisk mission

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:19 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att initiera en genomlysning av Svenska kyrkans internationella arbete med syfte att arbetet ska spegla en holistisk syn på missionsuppdraget. Utskottet bejaktar den syn på holistisk mission, där såväl människans kroppsliga, själsliga som andliga behov får möta evangelium, som beskrivs i motionen. Utskottet uppfattar att denna holistiska missionssyn präglar nationell nivåns internationella arbete redan idag, varför utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:19, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:19, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:19 av Bertil Murray och Fredrik Sidenvall, Holistisk mission

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en genomlysning av Svenska kyrkans internationella arbete med syfte

1. att arbetet ska spegla en holistisk syn på missionsuppdraget, där varken människans kroppsliga, själsliga eller andliga behov försummas.
2. att arbetet, med förebild i afrikansk teologi såsom den kommer till uttryck i Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien genom Gudina Tumsa, ska övervinna den dikotomi mellan höger och vänster som framträder i Svenska kyrkans missionssyn.

Bakgrund

Dåvarande Svenska kyrkans nämnd för internationell mission och diakoni fastställde 2013 en teologisk grundtext för den internationella verksamheten. Dokumentet *En livsbefrämjande tro som vår drivkraft* togs fram genom en längre process av samtal, konsultationer och analyser vilka pågick under 2011 och 2012. En projektgrupp bestående av medarbetare från olika avdelningar på kyrkokansliet genomförde workshops med kollegor, förtroendevalda på nationell och stifts nivå, internationella råd i stiftet samt med systerkyrkor och partnerorganisationer i Afrika, Latinamerika, Asien och Mellanöstern. Dokumentet finns publicerat på Svenska kyrkans intranät.

Av dokumentet framgår att det internationella arbetet har sin utgångspunkt i en teologisk tolkning av kyrkans identitet och av människans roll i Guds mission. Missionsuppdraget utförs genom ömsesidig kyrkosamverkan, erfarenhetsutbyte, religionsmöten, kontextuellt relevant teologisk utbildning och forskning, långsiktigt

utvecklingssamarbete med kvalitet, välgrundad policydialog samt koordinerat och effektivt humanitärt arbete. Man menar vidare att Svenska kyrkans internationella arbete har ett särskilt ansvar för att i ömsesidig samverkan med andra kyrkor och organisationer göra berättelsen om Jesus levande och möta de globala utmaningarna i vår tid. Utifrån denna teologiska grund ska den internationella verksamheten konkretiseras genom insatser och projekt.

Verksamhetens inriktning på nationell nivå 2017–2019

När kyrkostyrelsen i skrivelsen KsSkr 2016:1 *Verksamhet och Ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* (sidan 11) beskriver Svenska kyrkans internationella mission och diakoni anger den följande:

Uppdraget är att samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni.

Verksamheten formas utifrån en nära, målmedveten och strategisk samverkan med andra kyrkor och internationella organ samt med församlingar i Svenska kyrkan. Verksamheten är inriktad på Tro och Lärande, Genusrättvisa och jämställdhet, Hälsa, Hållbar försörjning samt Fred och försoning.

Utmaningen är att ge stöd till kyrkor, organisationer och institutioner i deras arbete för evangeliet i sina sammanhang och bidra till att människor i utsatta situationer får förbättrade livsmöjligheter. I samverkan med kyrkor och andra religiösa aktörer i Sverige och världen stärks den teologiska reflektionen och det lokala uppdraget att verka för mission och diakoni.

Internationella verksamhetens policymål

Svenska kyrkans internationella verksamhet är strukturerad bland annat genom olika policymål som hela verksamheten förhåller sig till. Dessa målbeskrivningar är en del av *Strategisk plan för den internationella verksamheten 2014–2017*, antagen av dåvarande Nämnden för internationell mission och diakoni. Policymålen beskriver de förändringar Svenska kyrkans internationella verksamhet vill bidra till. Under policymål *Tro och lärande* anges att verksamheten vill bidra till att stärka kyrkors kapacitet att fullfölja och genomföra sina uppgifter och uppdrag i världen, vilket inkluderar det grundläggande uppdraget att fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva diakoni och mission samt att dela erfarenheter av hur kyrkor holistiskt gestaltar den grundläggande uppgiften. Policyområdet prioriterar även stöd till teologiska institutioner och utbildningsprogram. Arbetet sker i samarbete med systerkyrkor, Lutherska världsförbundet, Kyrkornas världsråd, nationella och regionala ekumeniska råd, teologiska utbildningsinstitutioner samt Svenska teologiska institutet (STI) i Jerusalem. Strategisk plan för Svenska kyrkans internationella arbete finns publicerad på Svenska kyrkans intranät

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:19.

Utskottet uttrycker uppskattning över motionens efterfrågan av reflektion över en holistisk syn på mission, där såväl människans kroppsliga, själsliga som andliga behov får möta evangelium.

Utskottet uppfattar dock att denna holistiska missionssyn präglar nationell nivå internationella arbete redan idag och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Lena Klevenås, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:4

Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:25, som handlar om uppföljning av hur församlingar följt rekommendationer från kyrkomötet 2012 (2012:51) om att avbryta investeringar och bojkotta företag och produkter från de israeliska bosättningarna på ockuperade palestinska områden, Västbanken och i östra Jerusalem. Det andra delförslaget i motionen handlar om att Svenska kyrkan ska uppmana svenska regeringen att ta fram kriterier för folkrättsbrott för att införa sanktioner mot Israel och stater med liknande folkrättsbrott. Utskottet föreslår att det första förslaget avslås eftersom den typen av undersökningar inte kräver kyrkomötesbeslut. Utskottet föreslår att det andra delförslaget avslås då Svenska kyrkans agerande i frågor om Israel och Palestina utgår från ett positionspapper antaget 2012 och som kommer att revideras under 2016.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:25, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:25, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:25 av Anders Nihlgård, Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med stiftet genomföra en undersökning av hur församlingarna i linje med 2012 års (2012:51) kyrkomötesbeslut har följt uppmaningarna från Kairos Palestina-dokumentet att avbryta investeringar, införa sanktioner och bojkotta företag och produkter från de israeliska bosättningarna på de ockuperade palestinska områdena, Västbanken och östra Jerusalem.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana den svenska regeringen att ta fram kriterier för vilka folkrättsbrott som ska anses föreligga för att generella ekonomiska statliga sanktioner mot Israel och stater med liknande folkrättsbrott ska vara regeringens linje i överläggningar med övriga länder inom den Europeiska Unionen med flera internationella fora.

Bakgrund

Kairos Palestina – Ett sanningens ögonblick, det s.k. Kairosdokumentet färdigställdes år 2009. Dokumentet är skrivet av en grupp kristna palestinier och det har under ett antal år varit ett viktigt dokument till alla kyrkor och kristna för att bättre förstå människor i en utsatt situation och behovet av fred och rättvisa.

I kyrkomötet 2012 genomfördes en utförlig behandling av motionerna 2012:49, 2012:51 och 2012:55, som alla på olika sätt berörde Kairosdokumentet. Besluten i kyrkomötet 2012 omfattade ett flertal åtgärder där det primära målet var att påverka samhällets beslutsfattare, framförallt Sveriges regering och riksdag i linje med vad Ekumenikutskottet föreslog i betänkande Eu 2012:2.

Året efter redovisade kyrkostyrelsen i sin skrivelse KsSkr 2013:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012*, bil. 2 vad den gjort med anledning av de uppdrag i relation till Kairosdokumentet som kyrkomötet gett styrelsen. I skrivelserna angav kyrkostyrelsen att i och med de redovisade åtgärderna var uppdragen slutbehandlade, vilket kyrkomötet godkände.

Folkrättsbrott omfattar både statshandlingar och individuella handlingar som strider mot en viktig folkrättsregel. Det innebär att även stater kan begå överträdelser mot sina folkrättsliga förpliktelser men inte brott i straffrättslig bemärkelse.

Svenska kyrkan för sedan flera år tillbaka en kontinuerlig dialog med Sveriges regering utifrån positionspaperet *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* som antagits av dåvarande Nämnden för internationell mission och diakoni den 22 november 2012 (kap. 3 sidan 11).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:25.

Kyrkomötet 2012 beslutade enligt förslaget i motion 2012:51 att rekommendera församlingarna att följa uppmaningarna i Kairosdokumentet: att avbryta investeringar, införa sanktioner och bojkotta företag och produkter från de israeliska bosättningarna på de ockuperade palestinska områdena, Västbanken och östra Jerusalem. Utskottet noterar att detta var en rekommendation från kyrkomötet till församlingarna och inte något åläggande.

Förslaget i motionen innebär att kyrkomötet ska ta initiativ till en undersökning för att följa upp i vilken mån denna rekommendation har efterföljts. Utskottet menar att kyrkokansliet kan ställa den typen av frågor som ett led i de regelbundna enkätundersökningar som görs, utan att det behöver grundas i kyrkomötesbeslut.

Svenska kyrkans förhållningssätt i frågor om Israel och Palestina utgår från positionspaperet *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete*. Utskottet noterar att arbete just nu pågår för att genom internationella rådet och kyrkostyrelsen under hösten 2016 revidera detta positionspaper.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Lena Klevenås, vice ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Lena Klevenås, ordförande, Daniel Tisell, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Mikael Mogren och Ragnar Persenius har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Undertecknad menar att motionen borde ha tillstyrkts i Ekumenikutskottet.

Anders Nihlgård

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:5

Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:50, *Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen*. Utskottet menar att denna fråga behandlades och avslogs redan under kyrkomötet 2015 med motiveringen att majoriteten av dialoger med islam som Svenska kyrkan deltar i sker på lokal och regional nivå där även eventuell utvärdering bör ske. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2016:50.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:50.

Motionens förslag

Motion 2016:50 av Johanna Andersson, Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som granskar och utvärderar Svenska kyrkans religionsdialogprojekt med islam, med särskilt avseende på vilka muslimska grupper som har fått representera islam.

Bakgrund

Vid 2014 års kyrkomöte behandlades motion 2014:109 om lokala dialogcentra.

Ekumenikutskottet behandlade motionen i betänkande Eu 2014:5. Utskottet föreslog kyrkomötet att med anledning av motionen uppdra åt kyrkostyrelsen att genomföra en kartläggning av det interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med.

Utskottet anger följande motiv för sitt förslag:

Utskottet ställer sig positiv till motionens grundhållning om vikten av religionsdialog på lokal och regional nivå. Redan idag finns interreligiösa och interkulturella råd och interreligiösa initiativ på en mängd platser i Sverige. Utskottet uttrycker viss tveksamhet till huruvida nationell nivå ska ansvara för och strukturera denna typ av uppdrag. Dialog tarvar relation och relation uppstår i konkreta möten, varför kompetens och engagemang för lokala dialoger främst står att finna i det lokala sammanhanget. Utskottet menar vidare att stiftens situationer vad gäller det interreligiösa arbetet ser väldigt olika ut. Därför bör inte

arbetet med lokal religionsdialog utredas eller regleras av nationell nivå utan stift och församling bör ha frihet att anpassa verksamhet och samarbeten efter behov och kontext. Utskottet föreslår därför att motionen avslås. Däremot ser utskottet ett behov av en kartläggning av de interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan redan nu är aktiv, i syfte att inspirera församlingar och stift.

En kartläggning av de interreligiösa och interkulturella sammanhang där Svenska kyrkan finns med inleddes under hösten 2015.

I arbetet ingår att ta kontakt med interreligiösa aktörer på olika nivåer i Svenska kyrkan och beakta förutsättningar och arbetssätt. Vidare att kartlägga ekumeniska och internationella partner i det interreligiösa arbetet samt att kartlägga och beskriva interreligiösa sammanhang, organisationer och nätverk. Det ska även genomföras en inventering av användbart material i form av böcker, dokument, studiematerial.

Målet är att arbetet ska leda till en ömsesidig förståelse mellan olika trostraditioner och att interreligiös samverkan i kyrka och samhälle uppmuntras. Det ska ge en översikt över Svenska kyrkans engagemang i interreligiösa frågor. Det ska även bidra med kunskap om interreligiösa frågor och arbetssätt samt ge inspiration till stift och församlingar att engagera sig i interreligiösa sammanhang.

Slutrapportering beräknas ske till kyrkomötet 2017.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:50.

Redan 2015 behandlade utskottet en motion med liknande innehåll. I övervägandetexten för Eu 2015:11 gällande motion 2015:106 formulerade utskottet följande: ”Utskottet konstaterar att majoriteten av dialoger med islam som Svenska kyrkan deltar i sker på lokal och regional nivå. Utskottet menar att det inte är nationell nivå uppdrag att utvärdera, kostnadsberäkna och analysera verksamhet som beslutas och bedrivs på församlings- och stiftsnivå utan det bör göras av de för det specifika sammanhanget ansvariga”.

Utskottet menar att samma överväganden gäller även för motion 2016:50 och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Lena Klevenås, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Lena Klevenås, ordförande, Daniel Tisell, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Eu 2016:5

Motionären lyfter fram ett problem som behöver tas på allvar. Att se över på vilken nivå vi kan föra dialog, samarbete och samverkan med andra samfund än vårt eget görs i många andra sammanhang där vi delar tro. Så bör även göras vad gäller kyrkans dialogprojekt med andra religioner som islam. Att utvärdera vilka vi låter representera islam är viktigt för Svenska kyrkans trovärdighet men kan även vara viktigt utifrån muslimers perspektiv. Därför föreslår vi från Sverigedemokraternas nomineringsgrupp att kyrkomötet bifaller motion 2016:50.

Julia Kronlid

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:6

Dementera felaktiga påståenden om Israel

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:51, som handlar om en uppmaning att Svenska kyrkan ska dementera vissa påståenden i ett brev till Sveriges partiledare. Motionen föreslår även att en plan tas fram för kunskapshöjande insatser om Mellanösternkonflikten samt en revidering av Svenska kyrkans internationella arbets positionspapper om hållbar fred mellan Israel och Palestina. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:51, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:51, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:51, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:51, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2016:51 av Johanna Andersson, Dementera felaktiga påståenden om Israel

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet att Israels regering motsätter sig en tvåstatslösning.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att officiellt dementera påståendet om att Itamar Marcus företrädde "bosättarrörelsen" när han besökte Sverige i mars.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en plan för kunskapshöjande insatser avseende konflikterna i Mellanöstern och redovisa detta inför kyrkomötet 2017.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera policyn – *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* – från 2012 utifrån det förändrade säkerhetsläget i regionen.

Bakgrund

Svenska kyrkan arbetar i frågor om Israel och Palestina-konflikten utifrån det grundläggande förhållningsätt som anges i det av dåvarande Nämnden för internationell mission och diakoni den 22 november 2012 antagna positionspapperet *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete*. Positionen täcker området inom Israel och Palestinas gränser.

Sedan positionen antogs 2012 har Mellanöstern som helhet genomgått stora förändringar. Dokumentet kommer därför att revideras under hösten 2016.

Brevet till partiledarna

Motionären refererar till ett brev daterat 15 mars 2016 från Svenska kyrkan och Diakonia till Sveriges partiledare (förutom Sverigedemokraterna). Brevet var undertecknat av Gunilla Hallonsten, tf internationell chef i Svenska kyrkan, och Bo Forsberg, generalsekreterare för Diakonia. Syftet med brevet till partierna var att lyfta det internationella samfundets, inte minst Sveriges, folkrättsliga ansvar när det gäller den humanitära situationen på Västbanken. Vidare även att belysa Israels ansvar som ockupationsmakt under den humanitära rätten. Frågeställningarna i brevet handlade om förstörda EU-finansierade biståndsprojekt på Västbanken samt att de israeliska bosättningarna på ockuperad mark är illegala.

Brevet mottogs av partierna och svaren visade på en stor politisk samsyn kring frågor som det illegala i Israels bosättningspolitik och behovet av en tvåstatslösning. Svaren från partierna indikerade även ett stort engagemang kring den internationella humanitära rätten.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:51.

Delegationsordningen för Svenska kyrkan på nationell nivå innebär att generalsekreteraren ansvarar för kyrkokansliets verksamhet och personal. Utskottet anser därför att det inte är kyrkomötets sak att uttala sig i den fråga som motionären efterlyser. Utskottet föreslår därför avslag beträffande punkterna 1 och 2.

Svenska kyrkans förhållningssätt i frågor om Israel och Palestina utgår från positionspaperet *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete*. Utskottet noterar att arbete just nu pågår för att genom internationella rådet och kyrkostyrelsen under hösten 2016 revidera detta positionspaper. Utskottet föreslår därför avslag beträffande punkterna 3 och 4.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Lena Klevenås, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

I betänkandet framkommer att ett brev daterat 15 mars 2016 från Svenska kyrkan och Diakonia undertecknat av Gunilla Hallonsten, tf internationell chef i Svenska kyrkan, och Bo Forsberg har skickats till samtliga partiledare utom Sverigedemokraternas. Vi finner det anmärkningsvärt att Svenska kyrkan och Diakonia på detta sätt har exkluderat ett demokratiskt valt parti som också finns representerat som nomineringsgrupp i kyrkomötet. Vi förutsätter att Svenska kyrkans internationella avdelning framöver kommer stå upp för likabehandling.

Vidare vill vi framhålla att det finns ett behov av att öka kunskapen om konflikten i mellanöstern utifrån olika perspektiv. Sverigedemokraterna har i tidigare motioner lyft fram behovet att avrevidera och nyansera Svenska kyrkans inställning till Mellanösternkonflikten. Vi instämmer i motionärens yrkande om att i revideringen av policyn – *Position för långsiktigt hållbar fred mellan Israel och Palestina för Svenska kyrkans internationella arbete* – från 2012 ska hänsyn tas till det förändrade säkerhetsläget i regionen. Sverigedemokraterna föreslår därför att yrkande 3 och 4 bifalls i motion 2016:51.

Julia Kronlid

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:7

Relationen till Mekane Yesus-kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:53, som handlar om att utreda teologiska och icke-teologiska faktorer som skapat konflikten med Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien. Enligt utskottets mening är LVF det forum där relationerna mellan kyrkorna utvärderas, utvecklas och bearbetas. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:53.

Motionens förslag

Motion 2016:53 av Dag Sandahl, Relationen till Mekane Yesus-kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka teologiska och icke-teologiska faktorer som skapat konflikten med Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien.

Bakgrund

Den bilaterala kyrkokonflikten mellan Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien (Ethiopian Evangelical Church Mekane Yesus, EECMY) och Svenska kyrkan, om våra kyrkors olika syn när det gäller sexualitet och specifikt samkönade relationer har pågått sedan år 2005 och fram till början av 2013, när Mekane Yesus-kyrkan vid sin generalförsamling officiellt bröt kyrkorelationen med Svenska kyrkan.

Vid samma tidpunkt och av liknande, men inte identiska, anledningar, förklarade Mekane Yesus-kyrkan även att kyrkorelationen med den Evangelisk-lutherska kyrkan i Amerika (Evangelical Lutheran Church of America, ELCA) skulle brytas. Konflikten mellan Mekane Yesus-kyrkan och ELCA fick ännu större praktiska konsekvenser eftersom ELCA i sin tur beslöt att avbryta allt diakonalt samarbete när de båda kyrkorna inte längre hade altare- och predikstolsgemenskap.

Svenska kyrkan gjorde en annorlunda bedömning än ELCA, och ansåg att man kunde fortsätta det diakonala arbetet just utifrån en holistisk teologi där evangeliets uttrycks i både mission och diakoni. Detta har lett till att de informella kontakterna mellan Svenska kyrkan och Mekane Yesus-kyrkan, i viss mån även på kyrkoledarnivån, är relativt täta och regelbundna, även om kyrkorelationerna just nu inte kunnat utvecklas. Samarbete beträffande teologisk reflektion och utbildning fortsätter också genom Svenska kyrkans stöd till ett högre teologiskt ekumeniskt universitet i Addis Abeba. En av tre huvudmän för universitetet är Mekane Yesus-kyrkan.

En annan plattform där Svenska kyrkan och Mekane Yesus-kyrkan möts är i det Lutherska världsförbundet (LVF), där båda kyrkorna är medlemmar. Dels möts kyrkornas representanter i olika beslutande organ, och dessutom fortsätter Svenska kyrkans stöd till LVF/World Service landprogram i Etiopien, ett program som sedan många år drivs på inbjudan och i nära samarbete med Mekane Yesus-kyrkan.

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades en motion 2013:49 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att redovisa vilka konsekvenser 2009 års kyrkomötesbeslut i äktenskapsfrågan medfört för Svenska kyrkans ekumeniska samverkan och ställning nationellt och internationellt, inklusive den splittring den medfört inom LVF. Ekumenikutskottet konstaterar i sitt betänkande 2013:3 att beslutet om samkönade äktenskap orsakat reaktioner – både positiva och negativa – i den världsvida kyrkan, men utskottet menade att det var för tidigt att år 2013 genomföra en redovisning av beslutets konsekvenser. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

En utförlig bakgrundstext i betänkandet Eu 2013:3 redovisar hela processen i konflikten med EECMY från beslutet i Svenska kyrkan år 2006 om välsignelseakt över borgerligt ingånget partnerskap mellan par av samma kön, och vidare till det beslut som 2009 års kyrkomöte fattade om att införa könsneutral vigsel. Ett längre avsnitt i bakgrundstexten berör även processen i LVF.

LVF har alltsedan 1995 på olika sätt haft frågor om ”familj, äktenskap och sexualitet” som pågående frågor i utredningar, konsultationer, kommittéer, rådsmöten och generalförsamlingar. I LVF har det genom åren på olika sätt funnits utrymme för samtal och reflektion i dessa frågor. Vid LVF:s rådsmöte i Wittenberg i juni 2016 menade LVF:s generalsekreterare Martin Junge att de bilaterala konflikterna mellan Svenska kyrkan och ELCA å ena sidan och Mekane Yesus-kyrkan på andra sidan är en av utmaningarna inför den kommande LVF:s generalförsamling i Namibia i maj 2017, eftersom dessa konflikter förhindrar LVF att mötas som en hel kommunion. Han noterade dessutom att fler kyrkor nu fattar öppna beslut på olika sidor i frågorna om mänsklig sexualitet. Martin Junge menade att LVF:s självförståelse är att den vill fortsätta att vara en hel och odelad global kommunion av lutherska kyrkor och medlemmar trots att dessa kommer till olika slutsatser i en mängd frågor och situationer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:53.
--

Utskottet uppfattar att motionen framförallt handlar om att *utreda den process*, med teologiska och icke-teologiska faktorer, som till sist ledde fram till den officiella brytningen 2013 mellan Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien och Svenska kyrkan. Båda kyrkorna finns kvar i LVF och vissa relationer kvarstår. Utskottet noterar att bakom problemen i relationerna ligger att både Svenska kyrkan och Mekane Yesus-kyrkan är präglade av sina respektive kontexter.

Enligt utskottets mening är LVF det forum där relationerna mellan kyrkorna utvärderas, utvecklas och bearbetas. Det bör beaktas att LVF och dess medlemskyrkor i Afrika i maj 2017 inbjuder till LVF:s generalförsamling i Namibia.

Utskottet föreslår att motionen avslås.

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Lena Klevenås, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag uppskattar samtalet i utskottet men beklagar att utskottet avslår motionen. Brytningen 2013 var historisk i sin betydelse och om det trasiga ska kunna helas, behöver någon ta det första steget till försoning.

Det hade varit på sin plats att den kyrka som fattade beslut som i slutändan orsakade en splittring som ett första steg gör en genomlysning av processen som föregick brytningen, för att lära av historien och göra vad som kan göras för att framtida konflikter in skall behöva få samma förödande konsekvenser.

Dan Sarkar

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:8

Samfundet Svenska kyrkan på engelska

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:62, som handlar om att namnet för trossamfundet Svenska kyrkan i översättning till engelska förslagsvis ska vara The Evangelical Lutheran Church of Sweden. Utskottet finner starka skäl för att vår kyrkas benämning på engelska även fortsättningsvis ska vara The Church of Sweden och föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:62.

Motionens förslag

Motion 2016:62 av Gunilla Blom, Samfundet Svenska kyrkan på engelska

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att samfundet Svenska kyrkan i översättning till engelska ska ändras till förslagsvis Evangelical Lutheran Church of Sweden.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2016:62 i Ln 2016:11y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Svenska kyrkans historia dateras oftast ända tillbaka till år 1164 när Sverige var en romersk-katolsk kyrkoprovins med en egen ärkebiskop. Redan då fanns en uppdelning mellan öst och väst, mellan ortodoxa kyrkor i öst och den romersk-katolska i väst. Svenska kyrkan hörde till den västliga romersk-katolska. Nästa brytningstid blev 1500-talet, när det blev en brytning i den romersk-katolska gemenskapen, och de kyrkor som var mest påverkade av Martin Luther kom att kallas evangelisk-lutherska. Sverige blev då ett "lutherskt land" och beteckningen Svenska kyrkan har egentligen därför varit det samlande namnet på denna kyrka från 1100-talet och fram till idag. Svenska kyrkans regelverk definierar Svenska kyrkan som ett evangelisk-lutherskt trossamfund med hänvisning till den augsburgska bekännelsen år 1530 och beslutet i Uppsala möte år 1593 (1 kap. 1 § i kyrkoordningen).

1985 års kyrkomöte behandlade en motion (1985:86) om att överväga ändrad benämning på Svenska kyrkan för att närmare definiera den evangelisk-lutherska

tillhörigheten. Motionen avslogs med främsta motivering att Svenska kyrkan blir särskilt omistlig och värdefull för medlemmarna, om namnet är så öppet att ingen behöver anse sig utesluten.

I den motion som nu behandlas föreslås en förändring av enbart den engelska beteckningen för Svenska kyrkan till förslagsvis ”Evangelical Lutheran Church of Sweden”.

Såväl Svenska kyrkan som Norska kyrkan – The Church of Norway – har valt att göra en direkt översättning av namnet från nationellt språk till engelska. I Finland med två etablerade statskyrkor, den ena evangelisk-luthersk och den andra med grekiskt-ortodox bakgrund, har det varit viktigt att tydligt särskilja de två kyrkorna från varandra. Därför heter Svenska kyrkans motsvarighet i Finland Evangelisk Lutherska kyrkan i Finland (på finska Suomen evankelis-luterilainen kirkko) och på engelska Evangelical Lutheran Church of Finland. I Danmark heter den evangelisk-lutherska statskyrkan Den Danske Folkekirke medan man i internationella sammanhang oftast använder beteckningen The Evangelical Lutheran Church in Denmark.

Svenska kyrkans nationella nivå bedriver sin verksamhet inom ramen för associationsformen ”registrerat trossamfund”. Det juridiskt korrekta namnet på den nationella nivån är Trossamfundet Svenska kyrkan med organisationsnummer 252002-6135. Namnfrågan var inte någon central fråga under processen med Svenska kyrkans relationsändring med staten år 2000. Svenska kyrkans grafiska profil med ny visuell strategi med ord- och bildmärke fastställdes av kyrkostyrelsen 2005-03-01 § 11. Den stegvisa integrationen av Svenska kyrkans mission (SKM) och Lutherhjälpen samt Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) från 1990 och framåt är helt fullbordad och alla internationella kontakter, vare sig det är i utlandskyrkan eller i den internationella verksamheten, sker inom det gemensamma samlingsnamnet ”The Church of Sweden”.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:62.

Utskottet förstår motionärens tanke att det i internationella sammanhang kan vara svårt att förstå vilken kyrkofamilj Svenska kyrkan tillhör, om det inte kompletteras med att Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk kyrka. En jämförelse kan göras med The Church of England, där namnet inte självklart berättar att det är en anglikansk kyrka.

”Svenska kyrkan” uppfattas allmänt som ett eget självständigt namn där det är svårt att ha ett annat namn som inte är direkt översatt till andra språk, som t.ex. engelska.

Utskottet noterar att Svenska kyrkan är en luthersk kyrka med en egenart och historia som även inkluderar tiden före reformationen. Namnet Svenska kyrkan kan därför ses som ett namn som väl överensstämmer med kyrkans historia och identitet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Lena Klevenäs, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Lena Klevenås, ordförande, Daniel Tisell, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhjem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2016:11y

Benämning på Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2016:62

Läronämnden har tidigare yttrat sig i Ln 2000:7 gällande byte av namn på Svenska kyrkan. Här anför:

Beteckningen Svenska kyrkan – ecclesia svecana – är känd sedan medeltiden och har stark historisk hävd. Den uttrycker att Svenska kyrkan leder sin historia tillbaka till de äldsta kristna församlingarna. Den är förbunden med kyrkans tidigaste tid i det som i dag kallas Sverige. Beteckningen avser kyrkan inom den svenska provinsen och skall ej tolkas nationalistiskt.

I inledningen till kyrkoordningen sägs: ”Svenska kyrkans identitet som ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse kan härledas till reformationen av den svenska kyrkoprovinsen.”

Läronämnden anförde i sitt yttrande Ln 1997:11: ”(...) Svenska kyrkan är ett evangelisk-lutherskt trossamfund. Därmed avses enligt läronämndens uppfattning ett trossamfund med evangelisk-luthersk bekännelse.”

Läronämnden är medveten om den problematik som det anspråksfulla i beteckningen Svenska kyrkan kan aktualisera i dagens pluralistiska och mångkonfessionella samhälle.

Frågan om förändrat namn på Svenska kyrkan är en symbolfråga av stor vikt. Det bör enligt Läronämnden finnas övertygande skäl till att ett namnbyte skall komma på tal, skäl som kan övertyga dem som tillhör Svenska kyrkan att namnförändringen i sig inte uttrycker en förändrad identitet. Symbolfrågor och identitetsfrågor av sådan art måste behandlas med stor varsamhet och reflektion. En namnförändring för Svenska kyrkan bör enligt Läronämndens uppfattning knappast övervägas med mindre än att någon avgörande förändring inträffat som kan motivera en sådan, t ex ett ekumeniskt genombrott.

De överväganden som Läronämnden anför ovan avseende namnet Svenska kyrkan är tillämpliga även när detta ska översättas till annat språk.

Uppsala den 31 augusti 2016

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop

Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Eu 2016:8
Bilaga 1

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets betänkande 2016:9

Svenska Maria till Nasaret

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:84, som handlar om att utreda förutsättningar för att Svenska kyrkan ska erbjuda och finansiera en konstnärlig gestaltning av Jesu moder Maria i Bebådelsekyrkan i Nasaret. Utskottet föreslår med hänsyn till ekumenik och resurser att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:84.

Motionens förslag

Motion 2016:84 av Kenneth Nordgren m.fl., Svenska Maria till Nasaret

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för att erbjuda och bekosta en konstnärlig gestaltning av Jesu moder Maria till området kring den romersk-katolska Bebådelsekyrkan i Nasaret som ett inslag under reformationsåret 2017.

Bakgrund

Nasaret är den största palestinska staden i Israel. Flera kyrkor har genom historien uppförts i Nasaret eftersom detta var den stad där Jesus växte upp. Den kyrka som nu dominerar staden är Bebådelsekyrkan (The Basilica of the Annunciation). Kyrkan är den femte som är byggd på samma plats. På 1600-talet fick franciskanerna tillstånd att bygga en kyrka på den plats där Maria, enligt traditionen, fick besök av ängeln. Den nuvarande kyrkan blev klar år 1969 och är Mellanösterns högsta kyrka med sina 47 meter. Utsmyckning i kyrkan i form av bilder över Jesu moder Maria har skänkts från många kyrkor runt om i världen.

Omedelbart innanför ingången till väster i kyrkan finns en pelargård där några av de utländska konstverken finns placerade. Via bronsdörrar, utsmyckade med motiv från Jesu födelse, kommer man in i den nedre kyrkan. Under kyrkans torn ligger en grotta där jungfru Maria bebådades av ärkeängeln Gabriel. I den övre kyrkan är stengolvet utsmyckat med mosaiker. Där finns ett galleri längs väggarna i kyrkan med många bilder och gestaltningar av Maria.

Såväl motionärerna som initiala efterforskningar ger vid handen att det inte heller just nu finns något bidrag från Sverige i samlingen. Det är även tveksamt om det hittills är några andra kyrkor än romersk-katolska som bidragit till utsmyckningen, vilket gör att en gåva från den evangelisk-lutherska Svenska kyrkan även skulle resa ekumeniska frågor.

I motionen anges att en av motiveringarna för en gåva och konstnärlig gestaltning från Svenska kyrkan av Maria skulle kunna vara tecken på att katoliker och lutheraner tillsammans uppmärksammar reformationsåret 2017. Sverige och Svenska kyrkan har viktiga uppgifter i relation till detta reformationsår. Så kommer t.ex. vid reformationsdagen den 31 oktober 2016, Lund att vara platsen för ett historiskt möte för att katoliker och lutheraner tillsammans uppmärksammar reformationen och många år av ekumenisk dialog mellan katoliker och lutheraner.

Att erbjuda och bekosta en konstnärlig gestaltning av Maria till Bebådelsekyrkan skulle kunna tas emot med uppskattning av den romersk-katolska kyrkan, och även uppfattas som en positiv gest. De som i första hand fattar beslut om att eventuellt ta emot en sådan gåva är ansvariga vid Bebådelsekyrkan i Nasaret samt den romersk-katolska kyrkan i Israel.

Det finns dock flera aspekter som behöver övervägas innan ett sådant erbjudande ges, inte minst ekumeniska. Projektet skulle med nödvändighet behöva göras i ett mycket nära samarbete och helst som ett samarbetsprojekt, mellan Stockholms katolska stift och Svenska kyrkan.

Dessutom skulle det vara viktigt att göra en ekumenisk analys av vidare konsekvenser i relation till kyrkogemenskapen i Lutherska världsförbundet och den Romersk-katolska kyrkan i Rom. En aspekt som även behöver belysas innan erbjudandet presenteras är om projektet skulle få några konsekvenser ekumeniskt i relation till Mellanösterns olika kyrkor, framförallt i Israel och Palestina. Specifikt behöver t.ex. redan initialt den Evangelisk-lutherska kyrkan i Jerusalem och det heliga landet (ELCJHL) kontaktas.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:84.

Utskottet noterar att förslaget kan ha en positiv ekumenisk potential för att utveckla och stärka kontakterna mellan den romersk-katolska och den lutherska kyrkofamiljen. Samtidigt är det viktigt att förstå i vilket sammanhang och i vilken teologisk tolkningstradition en sådan konstnärlig gestaltning av Jesu moder Maria skulle placeras.

Utskottet är tveksamt om förslaget är ekumeniskt genomförbart. Utskottet anser att det inte är rimligt att prioritera de ekonomiska och personella resurser som krävs. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Stig Lundberg, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Anette Nordgren, Fredrik Sidenvall, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm, Lena Klevenås, Jesper Eneroth och Göran Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Stålhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Eu 2016:9

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkolivsutskottets betänkanden

K1 2016:1–17

Kyrkolivsutskottets betänkanden

- KI 2016:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- KI 2016:2 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan
- KI 2016:3 App om Luthers lilla katekes
- KI 2016:4 Stöd och utbildning av unga ledare
- KI 2016:5 Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation
- KI 2016:6 Fokus på kärnfrågor
- KI 2016:7 Orsaken till flyktingströmmarna
- KI 2016:8 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete
- KI 2016:9 Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen
- KI 2016:10 FN:s konvention mot rasdiskriminering
- KI 2016:11 Avgifter för barn på nationell nivå
- KI 2016:12 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning
- KI 2016:13 Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv
- KI 2016:14 Policy för sociala medier
- KI 2016:15 En kyrka grundad på nådens tecken
- KI 2016:16 Kyrkans familjerådgivning
- KI 2016:17 Funktionsvariationer

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:1

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:4 *Jämställdheten i Svenska kyrkan*. I skrivelsen ryms förutom statistiskt material även analys och en beskrivning av det löpande arbete som görs på nationell nivå för att främja jämställdhet. Utskottet uppskattar den återkommande rapporteringen över jämställdhets-situationen i Svenska kyrkan och riktar ett varmt tack till kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår att KsSkr 2016:4 läggs till handlingarna.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att lägga 2016 års jämställdhetsskrivelse till handlingarna.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:4 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att lägga 2016 års jämställdhetsskrivelse till handlingarna.

Bakgrund

I enlighet med ett ombudsmötesbeslut 1998 lämnar kyrkostyrelsen en gång under varje mandatperiod en redogörelse av jämställdheten inom Svenska kyrkan till kyrkomötet. Redovisningen ska ske vid en sådan tidpunkt att den kan få betydelse för nomineringarna inför nästföljande kyrkoval.

I årets skrivelse ingår statistiska uppgifter om könsfördelningen bland förtroendevalda och anställda inom Svenska kyrkan. I fråga om förtroendevalda på den nationella nivån redovisas även åldersfördelningen och i fråga om samtliga anställda även lönespridning och arbetstid, det vill säga hel- och deltid, samt timanställning. Vidare redovisas en analys av det statistiska materialet samt en beskrivning av det arbete som löpande bedrivs på den nationella nivån för att främja jämställdheten mellan kvinnor och män både i det nationella och i det internationella arbetet.

Avslutningsvis konstaterar kyrkostyrelsen att 31 procent av det totala antalet kyrkoherdar är kvinnor vid mätningstillfället, vilket innebär en procentuell ökning med 6 procent i jämförelse med tidigare redovisning. Likaså redovisas en betydande procentuell ökning av antalet kvinnor i arbetsledande komministerfunktion från 31 till 48 procent. I församlingsråden är det en övervikt av kvinnor, såväl i ordförande- som ledamotställning till skillnad från i kyrkofullmäktige och kyrkoråd där det i likhet med tidigare år finns en övervikt av antalet kvinnor som ledamöter och en övervikt av antalet män i ordförandeställning. På stiftsnivå finns fortfarande en övervikt av män i samtliga funktioner. Kyrkostyrelsen ser därför skäl att även i denna

skrivelse uppmärksamma nomineringsgrupperna på obalansen ur ett jämställdhetsperspektiv. Kyrkostyrelsen ser även en brist i biskopskollegiet ur jämställdhetsperspektiv som påverkar sammansättningen av Läronämnden.

Kyrkostyrelsen lyfter även frågan om arbetsrelaterad stress inom Svenska kyrkan och redovisar insatser för att söka lösningar i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att lägga 2016 års jämställdhetskrivelse till handlingarna.

Utskottet anser att kyrkostyrelsens återkommande skrivelse om jämställdheten i Svenska kyrkan är en intressant redovisning som ger god inblick inom detta område. Utskottet uppskattar möjligheten att studera hur situationen utvecklats sedan föregående mätning. Det statistiska materialet, analysen och beskrivningen av det löpande arbete som bedrivs på den nationella nivån för att främja jämställdheten utgör ett användbart material som grund för de fortsatta strävandena för jämställdhet.

Utskottet har tagit del av skrivelsen i sin helhet och vill rikta ett varmt tack till kyrkostyrelsen för denna värdefulla presentation.

Uppsala den 30 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:2

Lärande och undervisning i Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner 2016:40, 2016:46 och 2016:52. I motionerna lyfts olika aspekter av lärande och undervisning i Svenska kyrkan fram och de har det gemensamt att de vill att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram program eller strategi för de olika områdena.

Utskottet understryker att frågorna är mycket angelägna för kyrkan och bejakar intentionerna i dem. När det gäller motion 2016:40 anser utskottet att det material som finns ger tillräckligt med kunskap och underlag för reflektion i frågorna kring skapelsen och vårt ansvar. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2016:40.

Av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 framgår det att kyrkostyrelsen kommer att inleda ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan. Med anledning av att det redan pågår ett arbete kring det som efterfrågas i motion 2016:46, ett nationellt program för kateketik, föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motion 2016:46.

Utskottet anser att de frågor om undervisning och mission bland invandrare som tas upp i motion 2016:52 är akuta. Utskottet menar att stift och församlingar har stora behov av strategier och föreslår därför att kyrkomötet ska bifalla motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:40.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:46, punkt 1.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:46, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:52.

Motionernas förslag

Motion 2016:40 av Anders Brunnstedt och Kent Karlsson, Kunskap om vår syn på skapelsen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan, som handlar om vår kristna syn på skapelsen och det ansvar och arv vi har för att värna om vår skapelse.

Motion 2016:46 av Manilla Bergström m.fl., Nationellt program för kateketik

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett nationellt program för dopuppföljning och lärande som ger alla barn och unga i Svenska kyrkan, även i utlandet, gemensamma upplevelser av kyrkans tro och gemenskap när det tillämpas lokalt i varje församlings verksamhet för barn och unga 0–18 år.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta resurser för att ta fram och utforma ett nationellt program för dopuppföljning och lärande.

Motion 2016:52 av Dan Sarkar, Undervisning och mission bland invandrare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare.

Bakgrund

De tre motionerna som behandlas i detta betänkande lyfter fram olika aspekter av lärande och undervisning i Svenska kyrkan. Sammantaget vill motionärerna ta fram program eller strategi för:

- ◆ Dopuppföljning och lärande
- ◆ Lärande och undervisning om syn på och ansvar för skapelsen
- ◆ Mission och undervisning bland invandrare

Större satsningar på lärande och undervisning

Det finns några skrifter som under flera år har påverkat Svenska kyrkans arbete med lärande och undervisning och som har tagits fram av den nationella nivån:

I dialog med barn – grund för Svenska kyrkans arbete bland barn 0–14 år gavs ut 1999 av Församlingsnämnden och året efter gav den nationella nivån ut materialet *Lärande och undervisning – grund för Svenska kyrkans pedagogiska arbete*. Tillsammans med ett antal skrifter har materialet spridits som icke-bindande grunddokument som stödjer församlingarnas undervisningsuppdrag. Materialet är inte föreskrifter om hur undervisning och lärande ska gå till. Det innehåller inte förslag på konkreta kurser, eller andra undervisningsmoment som ska vara gemensamma för hela Svenska kyrkan. Snarare ger det en pedagogisk grundsyn som sedan varje församling kan bygga sin verksamhet på.

Svenska kyrkans möte med barnet 0–6 år gavs ut av den nationella nivån 2012. Dokumentet vill säga något om vad Svenska kyrkan vill vara i mötet med barnet och vara ett stöd för utvecklingen och framtagande av handlingsplaner, kursplaner m.m. Dokumentet anger också vad barnet och vårdnadshavaren kan förvänta sig i mötet med Svenska kyrkan. Församlingar och stift väljer själva om de vill använda sig av dokumentet

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete utkom 2008 och är antagna av alla Svenska kyrkans 13 domkapitel. Syftet med riktlinjerna är att skydda konfirmandernas rättigheter och att beskriva förutsättningar för ett konfirmandarbete med hög kvalitet. Riktlinjerna betonar behovet av en helhetssyn på dopuppföljningen som ett livslångt lärande. För den del av dopundervisningen som gäller konfirmandarbetet görs en handlingsplan för konfirmandarbetet. Som hjälp i arbetet med att ta fram handlingsplaner finns reflektionsmaterialet, *Dela liv – inspiration och fördjupning i konfirmandarbetet*, utgiven samma år. Handlingsplanen ska beskriva det

lokala konfirmandarbetets mål och innehåll och ange hur rekrytering och utvärdering ska ske. Handlingsplanen utvärderas efter varje konfirmandperiod och ska uppdateras årligen.

Krafttag konfirmation, är ett nationellt projekt som pågår 2014–2017 där alla stiftens är delaktiga. Projektet är ett kyrkomötesuppdrag som bygger på motionerna 2013:30 samt 2013:43. Inom projektet uppmärksammar man särskilt konfirmationens betydelse och vikten av att Svenska kyrkan har ett genomtänkt barn- och ungdomsarbete med konfirmationen som en integrerad del.

I våra systerkyrkor i Norge och Finland finns program för undervisning men motsvarande program finns inte i Svenska kyrkan. Däremot finns det många satsningar, både nationella och lokala som utgår ifrån en gemensam grundsyn.

Här följer en beskrivning av några större satsningar på lärande och undervisning som gjorts under de senaste åren.

Undervisning av barn och unga 0–18 år

I församlingarnas grundläggande uppgift ingår att erbjuda undervisning i kristen tro för alla åldrar. Den nationella nivån stödjer stiftens främjande av församlingarna och har stärkt sitt stöd under senare år.

Under 2009–2012 pågick programmet *Barn och unga 0–18 år* med uppgift att bidra till att barn och unga upplever Svenska kyrkan som en plats där de kan dela tro och livsfrågor på sina egna villkor och engagera sig utifrån sina egna förutsättningar (KsSkr 2008:1).

Programmet bedrevs i samverkan med stiftens, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Svenska Kyrkans Unga och andra organisationer där barn står i fokus. Under programmets gång hämtades erfarenheter in från flera håll. Bland annat från den Norska kyrkan om Trosuppläringsprojektet och från den Finska kyrkan då den på ett framgångsrikt sätt arbetat med barn och unga.

Programmet hade många uppdrag och en omfattande verksamhet som handlade om dop, konfirmation, samarbete kyrka – skola, kommunikation med unga och barnkonsekvensanalys. Flera exempel på arbete med barn och unga på nationell nivå och i stiftens går att hitta i betänkandet KI 2014:15.

Projektet *Dela tro – dela liv* följs av program för lärande och undervisning

Programmet barn och unga 0–18 år avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam strategi för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. Beslutet bekräftades samma år av kyrkomötet som beslutade om ekonomiska medel till satsningen. Kyrkostyrelsens beslut föregicks av samtal och dialog med stiftens företrädare som efterfrågade nationellt stöd när det gällde omvärldsanalys och forskning, administrativ samverkan, stöd kring den grundläggande uppgiften, kommunikation och tillhandahållande av gemensamma mötesplatser.

Syftet med satsningen är att stödja stiftens främjande av församlingarna i deras uppgift att med stöd av undervisning möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Satsningen har som vision att de människor som Svenska kyrkan möter och står i relation till ska ha en sådan förtrogenhet med kyrkans tro och tradition att de kan erfara, förstå och uttrycka evangeliet om Jesus Kristus.

Det är ett stort projekt som pågår under åren 2013–2018. En handläggare och en processledare arbetar med satsningen på nationell nivå. Projektet har kartlagt stiftens stödjande arbete för församlingarnas undervisnings- och missionsuppdrag samt

diskuterat med stiftens om satsningens möjligheter och incitament i stiftens vidare arbete med *Dela tro – dela liv*-satsningar.

I skrivelsen *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* (KsSkr 2016:1) skriver kyrkostyrelsen på sidan 8 att *Dela tro – dela liv* kommer att följas av en satsning på lärande och undervisning:

För att stärka församlingarnas arbete att bedriva undervisning och mission fortsätter stödet till den särskilda satsningen *Dela tro – dela liv* under planeringsperiodens början. Satsningen kommer att tas tillvara och få en fortsättning. Under perioden kommer det att inledas ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan.

Plan för lärande och undervisning

En delsatsning i *Dela tro – dela liv* är projektet *Plan för lärande och undervisning – en satsning för att utveckla församlingarnas arbete med lärande och undervisning*. Syftet med det projektet är att utarbeta planer för lärande och undervisning i ett antal församlingar i Skara, Strängnäs, Växjö och Västerås stift. Den metod som utarbetas ska göras tillgänglig för alla församlingar i Svenska kyrkan. Arbetet pågår 2014–2016.

Forskning kring religionsdidaktik

På den nationella nivån pågår flera forskningsprojekt inom det religionsdidaktiska området. Ett projekt handlar om att utforska hur andra kyrkor arbetar med sin undervisning. De kyrkor som ingår i projektet är Norsk Folkekirke, Evangelical Lutheran Church in America och Church of England. Det är kyrkor som delar flera av vår kyrkas förutsättningar och verkar i samhällen där kunskapen om kristen tro minskar och som likt Svenska kyrkan står inför en framtid med minskade ekonomiska resurser. I ett annat forskningsprojekt genomförs en undersökning av vilket lärande som sker i samband med kyrkopedagogiska visningar av kyrkorummet.

Bibeläventyret

Svenska bibelsällskapet har utvecklat ett koncept för att lära ut Bibeln för elever i grundskolan och det används av många församlingar i hela landet. Bibeläventyret följer läroplanen och kan därför användas som en ordinarie del av skolans undervisning. Upplägget har även översatts till teckenspråk och några nationella minoritetsspråk.

Underlag för teologisk reflektion kring skapelsen

Svenska kyrkan har sedan 2000 ett nationellt ansvar för att stödja stiftens arbete med miljö och hållbarhetsfrågor. Främst genom att tillhandahålla verktyget *Svenska kyrkans miljödiplomering för hållbar utveckling* som är ett ledningssystem för ett systematiskt miljöarbete i Svenska kyrkans församlingar och andra kyrkliga enheter.

En viktig del av diplomeringen är att reflektera över varför Svenska kyrkan ska ägna sig åt miljö och hållbarhetsarbete och därför innefattar diplomeringen också de delar av församlingens arbete som handlar om gudstjänst och förkunnelse, undervisning och diakoni. För att stimulera samtalet i församlingen finns det ett studiematerial som har använts under de senaste tio åren. Materialet heter *Skapelse-tid* och kan även användas utan att församlingen arbetar med diplomeringssystemet. För närvarande arbetar den nationella nivån med att se över hur en uppdatering av materialet ska kunna se ut, men det ligger i planeringen att ta fram ett nytt material

som ska kunna stärka kunskapen och inte minst den teologiska reflektionen kring frågor som rör skapelsen och vårt ansvar för den, samt hur vi värnar den.

Materialiet *Ett biskopsbrev om klimatet* kan också användas som ett underlag för ett teologiskt samtal om skapelsen, liksom Sveriges kristna råds skrift *Värna den jord Gud älskar* eller *Världens kurs*, ett material som arbetats fram inom Svenska kyrkans internationella arbete.

Det finns många exempel i församlingar där man använder sig av pilgrimsresor, fjällvandringar, friluftsliv som metoder för att koppla ihop kropp, själ och ande, natur, människan och Gud. Svenska Kyrkans Unga har också gett ut både material och haft kampanjer som berör detta. Sedan är skapelsen ett av teman under reformationsåret.

Mission och undervisning bland invandrare

Enligt ett kyrkomötesuppdrag från 2015 (KmSkr 2015:11) arbetar kyrkostyrelsen med att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandarspråk samt på vilka språk behoven är störst. En inventering av befintligt material har genomförts och nu arbetar man med att ta fram förslag som ska möta de behov som identifierats.

Att ta fram strategier för mission och undervisning för invandrare fanns inte med i kyrkomötesuppdraget.

I maj beslutade kyrkostyrelsen om medel för att översätta gudstjänstmaterial till några invandarspråk som t.ex. farsi/dari, arabiska och tigrinja i syfte att kunna möta fler människor i Svenska kyrkans liv och gudstjänster och arbeta för integration.

Nätverket *Framtiden bor hos oss*, som arbetar särskilt med att vara kyrka i en mångkulturell kontext har ett pågående projekt som en delsatsning i *Dela tro – dela liv*. I projektet arbetar man med missionsuppdraget i den mångkulturella kontexten.

Tala väl om varandra – en pilotkurs för utbildning av dialogaktörer, är en annan delsatsning i *Dela tro – dela liv*. Syftet med den är att i sju pastorat i Skara och Göteborgs stift utbilda två medarbetare per pastorat, varav minst en ideell, till dialogaktörer med fördjupad kunskap om kristen tro och andra religioner för respektfulla möten med människor av annan tro.

Sveriges kristna råd ger kurser på temat konvertiter i asylprocessen och har också medverkat i kurser för Migrationsverkets och migrationsdomstolarnas personal som belyst prövningen av asylsökande som hänvisar till kristen tro. Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar har tagit fram en vägledning för den som ska skriva intyg om kristen tro för en asylsökande.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Frågor kring lärande och undervisning i Svenska kyrkan är centrala och har varit uppe till behandling vid många kyrkomöten. De motioner som kommer närmast de ämnen som behandlas i årets motioner är dels motion 2014:48 i vilken föreslogs att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda hur kyrkan ska möta människor i olika åldrar så att de kan socialiseras in i och växa i sin kristna tro. Utskottet ansåg att ett sådant arbete redan pågick och föreslog därför att motionen skulle avslås vilket blev kyrkomötets beslut (KI 2014:15).

Den andra är motion 2015:36 som mynnade ut i ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandarspråk samt att utreda på vilka språk behoven är störst (KI 2015:8). Uppdraget genomförs tillsammans med nätverket *Framtiden bor hos oss*. Den nationella nivån kartlägger nu detta och den ska också svara på vilka befintliga material

som finns, vilka behov av nyproducerat material som finns och hur det ska kommuniceras till stift och församlingar. Kyrkostyrelsen beräknar kunna slutrapportera uppdraget till kyrkomötet 2017.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:40.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:46.
3. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:52.

Frågor kring undervisning och lärande är frågor som utskottet anser är särskilt angelägna frågor för Svenska kyrkan. Utskottet anser att det är mycket viktigt att Svenska kyrkan strävar efter ett samlat grepp och långsiktighet i frågorna.

Program för lärande och undervisning om en kristen syn på skapelsen

När det gäller motion 2016:40 om kunskap kring en kristen syn på skapelsen och kring vårt ansvar att värna om den så anser utskottet att detta är frågor som är mycket betydelsefulla. Utskottet delar också den mening som lyfts i ett motionssvar från De Ungas Kyrkomöte där vikten av den direkta upplevelsen av Guds skapelse lyfts fram. Utskottet är däremot inte av den åsikten att det behövs ett program för lärande och undervisning i den specifika frågan, utan anser att den frågan kan hanteras inom kyrkostyrelsens program för undervisning och lärande som aviseras i KsSkr 2016:1. Det finns dessutom tillräckligt med material på området för att ge kunskap och underlag för reflektion i frågorna. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2016:40.

Ett nationellt program för dopuppföljning och lärande

I motion 2016:46 föreslås ett nationellt program för dopuppföljning och lärande. Utskottet delar motionärens åsikt att det finns mycket att vinna på ett genomtänkt koncept för kateketik för barn och unga.

I KsSkr 2016:1, *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*, som citeras i bakgrundstexten, förklarar kyrkostyrelsen sin avsikt att inleda ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan. Enligt uppgifter från biskoparna förs samtalet också i biskopsmötet.

Utskottet ser positivt på detta arbete men anser att det behöver diskuteras vidare vilken form ett sådant arbete ska ta, om det rör sig om program, läroplan, riktlinjer eller annat. Utskottet vill särskilt lyfta två faktorer inför detta arbete:

- ◆ *Frihet inom ramverket.* Det ramverk som tas fram måste vara noga uttänkt för att stift och församlingar ska kunna använda det både som ett stöd att luta sig mot och samtidigt kunna finna i det en frihet för lokala lösningar.
- ◆ *Långsiktighet.* Att man tänker strategiskt kring lärande, undervisning och mission på lång sikt, flera decennier, och inte endast korta projekt.

Utskottet anser vidare att det är viktigt att det inte enbart arbetas med frågan om *hur* ett sådant ramverk ska formars, utan även frågan *vad* det ska innehålla, t.ex. kunskapsmål. Utskottet anser också att det är viktigt att befintliga satsningar utvärderas och att resultaten beaktas i arbetet med en långsiktig plan för undervisning och lärande.

Med anledning av att ett arbete kring frågan redan pågår föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2016:46.

KI 2016:2

Strategi för mission och undervisning bland invandrare

I motion 2016:52 föreslås att kyrkostyrelsen tar fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare. Utskottet menar att församlingarna är i stort behov av stöd i att hantera frågor kring mission och undervisning för nya svenskar och att språket kan vara ett av de största hindren. Själva mötet med personer som är nyfikna på kristen tro sker i församlingen, men det behövs mer kunskap och vägledning i hur mötet blir så bra som möjligt. Utskottet anser att detta är en akut fråga som måste hanteras skyndsamt.

Arbete med sökande och kristna från andra länder innebär möten med olika trostraditioner och människor som har hemvist i olika kristna samfund. Utskottet anser därför att det är av stor vikt att Svenska kyrkan i sitt arbete med mission och undervisning för nya svenskar arbetar ekumeniskt inom Sveriges kristna råd.

Förra året gav kyrkomötet kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandrarspråk samt på vilka språk behoven är störst (KmSkr 2015:11). Att ta fram strategier för mission och undervisning för invandrare fanns inte med i kyrkomötesuppdraget. Utskottet anser att det finns behov av detta och föreslår därför kyrkomötet att bifalla motion 2016:52.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att föreslå kyrkomötet bifalla motion 2016:52 och yrkar avslag av densamma med följande motivering:

Undervisning och mission är två av församlingens grundläggande uppdrag. Vi menar att den strategi församlingen har för mission och undervisning också ska täcka gruppen invandrare. De språkliga hinder som finns kommer att reduceras genom det översättningsarbete av gudstjänstmaterial som just nu pågår.

KI 2016:2

Missionsuppdraget i en mångkulturell kontext är ett av de områden projektet *Dela tro – dela liv* arbetar med. Resultatet förväntas bidra till att bättre rusta församlingarna i det viktiga integrationsarbetet.

Avslag av motion 2016:52.

Ronny Hansson, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Marie Nielsén.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:3

App om Luthers lilla katekes

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2016:80 som föreslår att en app om Luthers lilla katekes tas fram. Utskottet delar motionärernas tankar kring att använda modern teknik för att gestalta kyrkans tro, liv och lära men anser att formuleringen i motionens första punkt inte är tillräckligt konkret för att ges som uppdrag till kyrkostyrelsen. Utskottet föreslår därför avslag på motionens första punkt.

Vad gäller en speciell app inför reformationsåret med Luthers lilla katekes är utskottet medvetet om att det är sent att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram en sådan app redan till 2017 men anser ändå att det är viktigt att utveckla nya sätt att nå yngre målgrupper även om den inte blir klar förrän senare. Utskottet föreslår därför avslag på motionens andra punkt men föreslår att kyrkostyrelsen med anledning av samma punkt får i uppdrag att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:80, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:80, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:80, punkt 2, uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Motionens förslag

Motion 2016:80 av Jerker Schmidt m.fl., Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla och skapa applikationsprogram (appar) för att gestalta kyrkans tro, liv och lära.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att till reformationsåret 2017 ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Bakgrund

Svenska kyrkan och reformationsåret

Reformationsåret 2017 handlar om att reformationen startade för 500 år sedan, och fortfarande pågår. Den 31 oktober 1517 spikade Martin Luther enligt traditionen upp sina 95 teser i Wittenberg. Hans insikter om nåden som grund har påverkat alltifrån kyrkan till bildning, ekonomi och kultur.

Reformationsårets fokus är kopplingen mellan dåtid, nutid och framtid – både ekumeniskt och globalt. För kyrkan handlar det om att bevara sitt centrum i evangeliet om Jesus Kristus och sin öppenhet för världens skull.

Svenska kyrkan uppmärksammar reformationsåret genom en rad aktiviteter i församlingarna och på stifts- och nationell nivå. Arrangemangen samlas i ett gemensamt kalendarium som är tillgängligt på Svenska kyrkans hemsida.

Redan 31 oktober 2016 startar reformationsåret. Då kommer ledarna för Romersk-katolska kyrkan och Lutherska världsförbundet till Lund för att tillsammans uppmärksamma 500-årsminnet. Under 2017 uppmärksammas reformationen bland annat på Teologifestivalen i Uppsala, Världens fest i Västerås och Se människan-scenen under bokmässan i Göteborg. Reformationsåret avslutas med Reformationsveckan i Uppsala runt den 31 oktober 2017.

Den nationella nivåns roll i och under reformationsåret är dels att hålla samman kommunikationen kring de fyra ovanstående arrangemangen och vara en möjliggörare för stift och församlingar, dels synliggöra reformationen externt: ge kunskap och inspirera till samtal om vad reformationen har betytt och även fortsättningsvis betyder för samhället, visa på kyrkans uppdrag för världen idag och diskutera bilden av Luther.

I inspirationsmaterialet för reformationsåret 2017 kommer det finnas material som gör det möjligt för församlingar och stift att kompetensutveckla sig själva och att ordna träffar, samtal och andra aktiviteter som har med Luther och reformationen att göra.

Andra stora och viktiga grupper att nå är media, kulturvärlden, skolpersonal och andra samhällsintresserade. Projektet vill väcka deras nyfikenhet på reformationsåret och bidra till att bredda bilden av det. Det handlar inte bara om den historiska Luther, utan också om hur vi kan forma och påverka både samhället och kyrkan och om hur vi själva kan förvandlas genom tron.

Inspirationsmaterial för stift och församlingar

Stift och församlingar erbjuds inspirationsmaterial för vuxna och ungdomar. Inspirationsmaterialet ska dels vara en resurs för församlingarna inför 2017, dels underlätta externa aktiviteter under själva reformationsåret.

I januari 2016 lanserades de första delarna i inspirationsmaterialet som finns tillgängliga på Svenska kyrkans intranät och som även nås via www.svenskakyrkan.se. Martin Luthers Lilla katekes omnämns på flera ställen, och kan laddas ner som pdf-fil, som ett viktigt verktyg att använda sig av. Flera material som följer de metoder som finns i den lilla katekesen har också tagits fram, bland annat en kortlek för lutherska bordssamtal som gjorts i samverkan mellan Svenska Kyrkans Unga och kyrkokansliet.

Materialet "500 år av reformation" och minikampanj i sociala medier

I månadskiftet augusti/september 2016 lanserades materialet "500 år av reformation". Det är fjorton korta artiklar som publiceras i pdf-form på Svenska kyrkans hemsida och som berör olika ingångar till och perspektiv på reformationen. Sex skribenter har skrivit artiklarna, och de är illustrerade av prästen och konstnären Kent Wisti. Artiklarna avslutas med samtalsfrågor. Tanken är att artiklarna väcker nyfikenhet, berättar om Svenska kyrkans tolkningar av tron, reformationen, försoning och Luther. Artiklarna har en öppen, ekumenisk hållning och vill uppmana till process och/eller handling i världen och i kyrkan. Detta är en webbaserad produktion där artiklarna finns lättillgängliga för alla, såväl inomkyrkliga som andra målgrupper.

Innehållet i artiklarna kommer att ligga till grund för en satsning i Svenska kyrkans kanaler i sociala medier. Denna ska pågå under hela reformationsåret.

Ett Luther-quiz och ett antal korta filmer om reformationen då och nu kommer att produceras, med animerade inslag. De ska vara lätta att sprida i sociala medier och lätta att använda av den som vill veta mer om både Luther och hur reformationen har påverkat samhället.

Svenska kyrkans appar nu och framåt

Ofta menas med app (förkortning för applikationsprogram) i vardagligt tal ett litet tillämpningsprogram som användaren enkelt kan ladda ned och installera själv. Exempelvis är en mobilapplikation (mobil app) ett tillämpningsprogram som kan installeras på den nya generation mobiltelefoner som brukar kallas smarttelefoner, eller på surfplattor, det vill säga mobila enheter som har kompletta mobiloperativsystem såsom Android, iOS, Symbian och Windows Phone.

Svenska kyrkan på nationell nivå har tagit fram appen *Kyrkguiden*. Den guidar till Svenska kyrkans kyrkor och andra platser samt berättar om den verksamhet som sker på dessa. Den guidar till kyrkor utifrån karta och sökfunktion. Berättar om verksamheten i och fakta om kyrkorna och platserna.

När *Kyrkguiden* uppdaterades 2015 till nuvarande utformning plockades bibelorden som fanns med i den första versionen bort. Bibelorden tog upp ca 25 procent av gränssnittet, men användes bara av ca 1 procent av användarna. Planerna är att utveckla en egen app med bibelord, kyrkoår och dagens bön. Detta var planerat till att starta 2016 men har flyttats fram då utvecklandet av nya webben har högre prioritet.

Den nya webben som lanserades våren 2016 är responsiv, det vill säga att den anpassar sig efter skärmstorleken. Besökaren får del av informationen oavsett om de surfar in från mobil, iPad, dator osv. Webbplatsen är plattformsoberoende.

Appar för mobil är plattformsoberoende vilket kräver olika utveckling, en för Android och en för Apple. Därmed blir det dubbla produkter att förvalta. Ett mer kostnadseffektivt sätt är att med den nya webben som bas utveckla innehåll och tillgängliggöra det genom så kallade falska appar bland användarens övriga appar. De fungerar som en genväg till de sidor på webben besökaren vill använda men kan utvecklas inom befintliga system.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:80.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:80 punkt 2 uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Utskottet håller med motionärerna att det är en bra idé att använda modern teknik för att gestalta kyrkans tro, liv och lära men anser att formuleringen i motionens första punkt är mer formulerad som en inriktning än som ett konkret uppdrag till kyrkostyrelsen. Vidare konstaterar utskottet att det redan idag finns tankar kring att utveckla en app med bibelord, kyrkoåret och dagens bön som ligger i linje med den inriktning motionärerna vill. Utskottet föreslår därför avslag på motionens första punkt.

Vad gäller en speciell app inför reformationsåret med Luthers lilla katekes konstaterar utskottet att det är sent att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram en sådan app redan till nästa år men anser ändå att det är viktigt att skyndsamt utveckla

nya sätt att nå yngre målgrupper även om den inte blir klar förrän senare. Bildningen kring reformationen och dess betydelse har en fortsättning även efter reformationsåret. Utskottet föreslår därför att även den andra punkten i motionen avslås men att kyrkomötet med anledning av den uppdrar till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes. Utskottet diskuterade även svårigheten att använda den senaste officiella översättningen av Martin Luthers lilla katekes från 1878 och menar att en senare översättning bör användas i arbetet, exempelvis den översättning som 2011 togs fram av Carl Axel Aurelius och Margareta Brandby-Cöster och finns på Svenska kyrkans hemsida.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:4

Stöd och utbildning av unga ledare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:13 som föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att satsa på stöd och utbildning av unga ledare. Utskottet menar att detta är stiftens och församlingarnas uppgift och att stiftet och många församlingar redan tar stort ansvar för de ungas ledarutbildning och behovet av utbildning är därför väl tillgodosett. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:13.

Motionens förslag

Motion 2016:13 av Anna-Karin Westerlund och Sven Ingvar Holmgren, Stöd och utbildning av unga ledare

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att satsa på stöd och utbildning av unga ledare.

Bakgrund

I Svenska kyrkans stift och församlingar genomförs kontinuerligt ledarutbildning som riktar sig till unga människor. Det finns stift som har utbildningar som påminner om varandra men det finns också stor variation när det gäller hur dessa ledarutbildningar är utformade och vad de innehåller. Utbildningarna förändras och anpassas regelbundet. Även större församlingar erbjuder egna utbildningar och utbildningstillfällen lokalt i samarbete med sitt stift eller på egen hand.

De som ansvarar för ledarutbildning i stiftet menar att behovet av utbildningar är väl tillgodosett i stiftet för de församlingar som bedriver barn- och ungdomsarbete. I Skara stift som exempel finns enligt uppgift en eller flera ungdomsgrupper i varierande storlek i 42 av 43 av stiftets pastorat och i samtliga av de församlingar som bedriver ungdomsarbete erbjuds de unga någon form av ledarutbildning. I Härnösands stift har man under många år arbetat strategiskt och systematiskt med fleråriga satsningar för att utbilda unga konfirmandledare, vilket inneburit att det nu finns ett stort antal utbildade unga ledare i stiftet. Stiftet försöker i allmänhet lägga deltagaravgifterna på en låg nivå så att församlingarnas ekonomiska resurser inte ska avgöra möjligheten för unga att delta i utbildning.

Ofta sker ett samarbete med Svenska Kyrkans Unga i de utbildningar som genomförs i stiftet, men inte alltid. Svenska Kyrkans Ungas distrikt genomför även

egna utbildningar i flera stift för sina medlemmar och unga ledare. Några aktuella exempel är utbildningar för unga ideella i Göteborgs stift, styrelseutbildning i Västerås stift samt lägerledarkurser i Växjö stift. Förutom utbildningar genomförs regelbundet inspirationsdagar för unga ledare i flera distrikt, t.ex. i Luleå.

Kyrkomötet 2014 beslutade uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras. Uppdraget bereds genom att erfarenheterna från *Volontäråret, PULS – Projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan, Ung resurs* i Göteborgs stift samt från de volontär- och stipendiatprogram som finns i den internationella verksamheten och i Svenska kyrkan i utlandet studeras. Slutförandet av studien har senarelagts och planen är att slutrapportera uppdraget till kyrkomötet 2018.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:13.

En av de viktigaste frågorna för Svenska kyrkan är hur unga människor ska få större utrymme i församlingarnas liv och verksamhet. Det är med oro utskottet konstaterar att det ofta saknas miljöer i Svenska kyrkan för unga människor som exempelvis nyligen konfirmerats. Platser att uppleva andlighet, växa i sin takt, dela tro och liv med andra samt identifiera vad en tro på dopets grund kan få för betydelse för resten av livet. Det saknas ibland också en öppenhet för att tillvarata unga människor och låta dem påverka och färga det befintliga församlingslivet. Utskottet menar att yngre människor har en unik kunskap i att vara unga just nu, vilket kan berika kyrkans liv och verksamhet. Likaså kan deras engagemang bidra, något som ofta tar sig lite andra uttryck än för många vuxna.

Det är nödvändigt att varje församling arbetar strategiskt med barn och unga. Givetvis finns det redan goda exempel på stift och församlingar som arbetar målmedvetet, prioriterat och framgångsrikt för en fortsättning för de unga efter konfirmandtiden, exempelvis Härnösands stift. Det finns även dokumenterade undersökningar i tio stift bland konfirmander, konfirmandledare och arbetslag som kan utgöra inspiration för fortsatt utvecklingsarbete i att tillvarata unga människor i Svenska kyrkan. I rapporten *En erfarenhet för livet*, publicerad av Karlstads stift, redovisas resultat och analys av studier som gjorts.

Utskottet önskar att det ska finnas goda möjligheter att verka som ideellt engagerad eller förtroendevald i Svenska kyrkan redan i unga år och formerna och stödet för detta behöver därför utvecklas. De unga människor som dessutom är intresserade och har förutsättningar att bli ledare bör ges möjlighet att pröva ledarskap, utvecklas som ledare och erbjudas utbildning i ledarskap inom Svenska kyrkan.

Utskottet ser den goda intentionen som finns i motionen men menar att det är stiftens och församlingarnas ansvar att ge stöd och utbildning till unga ledare. Som framgår av bakgrundstexten tar de också stort ansvar för ungas ledarutbildning och behovet av utbildning är mycket väl tillgodosett. De flesta utbildningarna är väl dokumenterade och de unga får oftast intyg efter genomförd utbildning. Många som deltagit i stiftens ledarutbildning är nöjda och har fortsatt som ideellt engagerade i Svenska kyrkan och även rekryterats för kyrklig tjänst längre fram. Utskottet vill samtidigt som det fortsatta engagemanget i Svenska kyrkan är eftersträvansvärt betona att många ungdomar med erfarenhet i Svenska kyrkans verksamhet från unga

år också verkar i andra sammanhang i vårt samhälle. Detta är också värdefullt. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motion 2016:13.

KI 2016:4

Uppsala den 28 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Undertecknade ledamöter av kyrkomötets kyrkolivsutskott reserverar sig mot beslutet att avslå motion 2016:13.

Oavsett var man bor i landet ska man ha möjlighet att utbilda sina unga ledare. Kyrkostyrelsen ska utreda dessa förutsättningar.

Anna-Karin Westerlund och Gunilla Eldebro

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:5

Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:38. Motionären vill uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta satsningar på forskning kring sociala innovationer och utveckla en utbildning för personer i ledande funktioner. Utbildningen ska i sin tur främja en kunskapsförstärkning på alla nivåer. Då den satsning som redan pågår ännu inte är helt avslutad anser utskottet att det ännu inte finns ett tillräckligt underlag för att avgöra om det behöver ges ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen inom detta område. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:38.

Motionens förslag

Motion 2016:38 av Terence Hongslo, Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att främja en kunskapsförstärkning av kyrkans organisation på alla nivåer genom att stödja Svenska kyrkans forskningsenhets satsning ”Social innovation i Svenska kyrkan” för att utveckla en utbildning för personer i ledande funktioner (både förtroendevalda och anställda medarbetare).

Bakgrund

Social innovation är nya idéer, som är sociala i sina medel eller mål, det vill säga innovationerna syftar till social förbättring på individuell nivå, gruppnivå, organisatorisk nivå och/eller samhällsnivå.

Projekt om social innovation

Under 2015–2016 genomfördes ett pilotprojekt om sociala innovationer på den nationella nivån i samarbete med Luleå tekniska universitet samt forskningsfinansiären Vinnova. Pilotprojektet genomfördes inom ramen för den nationella nivåns forskningssatsning *Samhällsteologi*. Målet med pilotprojektet var både att samla kunskap om pågående initiativ i församlingar och stift, och att sprida kunskap och föreslå möjliga utvecklingsvägar. Resultat från pilotstudien kan användas som avstamp för att analysera och utveckla stöd och modeller för social innovation.

Projektet visade genom en kvantitativ analys att 20 procent av församlingarna uppfattar sig arbeta med social innovation i någon mening. Genom intervjuer identifierades ett antal exempel på innovationer i stift och församlingar. Projektet identifierade även att det finns erfarenhet av social innovation i flera projekt och insatser inom Svenska kyrkans internationella arbete.

Under våren 2016 deltog några församlingar, stift och nationell nivå i workshop som gav kunskapsutbyte och identifierade två utmaningar:

- ◆ behov av kunskap kring innovationsutveckling och innovationsledning
- ◆ behov av organiserat stöd för innovation.

Forskare på den nationella nivån har skrivit tre artiklar om ämnet, samt fyra forskningsansökningar för fortsatt forskning och dialog med församlingar och stift. Tre internationella forskningspresentationer har också gjorts under 2015–2016. Om de forskningsansökningar som lämnats in beviljas kommer arbetet att kunna fortsätta.

Genom att den nationella nivån arbetar med metoder där forskning sker parallellt med konkret utveckling i församlingar och stift, är det möjligt att fortsätta pilotstudien i något steg till. Arbetet når alla nivåer men det är projektbaserat och beroende av aktivt intresse och initiativ från stift och församlingar. Det gör att erbjudandet i nuläget inte når alla, utan endast ett fåtal så som det är brukligt i pilotsatsningar.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:38.

Utskottet delar motionärens åsikt att lyckade forskningsresultat kring sociala innovationer bör nå ut bredare i Svenska kyrkan. Utskottet noterar att arbete kring dessa frågor redan pågår på den nationella nivån, bland annat genom att sprida kunskap och föreslå utvecklingsvägar. De pilotprojekt som genomförts är inte helt avslutade och det föreligger alltså ännu inte några slutrapporter från dem.

Utskottet ser fram emot att ta del av resultaten av satsningen och anser att man bör avvakta dem innan man kan avgöra om det behöver ges ytterligare uppdrag till kyrkostyrelsen att stärka arbetet med sociala innovationer. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:6

Fokus på kärnfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:33 där motionärerna vill fokusera på kärnfrågor i kommunikationen. Utskottet anser att kyrkans kärnfrågor redan idag lyfts fram i kommunikationen och att de styrdokument som finns är tillräckliga. Utskottet anser vidare att uppdraget att kyrkostyrelsen inför kyrkomötet ska redogöra för hur de kan stärka opinionsarbetet kring de av medlemmarna prioriterade frågor, enligt rapporten *Svenska kyrkans medlemmar*, är för opreciserat och otydligt. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2016:33.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:33, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:33, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:33 av Aron Emilsson och Anders Ahl, Fokus på kärnfrågor

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att ett större fokus på kyrkans kärnfrågor, den kristna tron och av medlemmarna prioriterade frågor förmedlas i kyrkans externa kommunikation och information.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inför kyrkomötet redogöra för hur opinionsarbetet kring de av medlemmarna prioriterade frågorna ska stärkas.

Bakgrund

Utgångspunkten för Svenska kyrkans kommunikationsarbete på nationell nivå är Svenska kyrkans kommunikationsplattform. Den gäller såväl den interna som den externa kommunikationen. Kommunikationsplattformen innehåller visionen för kommunikationen, de löften och kärnvärden som är bärande i kommunikationen om Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen fastställde kommunikationsplattformen den 22 juni 2004 och därefter den visuella strategin den 2 mars 2005.

Förankringsarbetet till kommunikationsplattformen var omfattande, över 2 000 personer deltog i arbetet från stiftet, församlingarna och nationell nivå. Bland deltagarna fanns såväl anställda som förtroendevalda. Kommunikationsplattformen och den visuella strategin är bindande för allt kommunikationsarbete på nationell nivå och erbjuds övriga nivåer.

Uppdraget för nationell nivå att ta fram styrdokument för kommunikationsarbetet på nationell nivå utgår från det uppdrag 1998 års ombudsmöte gav Styrelsen för

Svenska kyrkans rikskyrkliga verksamhet (SFRV) i och med att mål och rambudget för SFRV:s verksamhet 1999–2001 (StSkr 1999:501) fastställdes. I uppdraget ingår bland annat att

- ◆ tydliggöra och förmedla Svenska kyrkans identitet och verksamhet för en bred allmänhet.
- ◆ tydligare visa vad Svenska kyrkan som trossamfund står för och utför i sitt arbete.
- ◆ utarbeta en informationsplanering och kommunikationspolicy för Svenska kyrkan.

Svenska kyrkans kommunikationsplattform

Den av kyrkostyrelsen i juni 2004 fastställda kommunikationsplattformen har följande lydelse:

Kommunikationsvision

En kyrka som människor har en positiv relation till och känner glädje över att tillhöra.

Kommunikationslöfte

Svenska kyrkan vill ge rum för möten med Gud.
Svenska kyrkan vill ge möjlighet till eftertanke, tro och engagemang.
Svenska kyrkan vill vara en närvarande och öppen kyrka buren av tillit, livsmod och hopp.

Kärnvärden

Närvaro

Guds närvaro i världen föregår allt annat. Det är i Gud som vi lever, rör oss och är till. Kyrkans uppdrag är att ge rum för den närvaron i livets alla skeden. Svenska kyrkan vill vara en följeslagare både i vardagen och vid gudstjänster och högtider som dop, konfirmation, vigsel och begravning. Svenska kyrkan vill erbjuda möjligheter till stöd, eftertanke, engagemang och tro.

Svenska kyrkan vill vara nära glädjen och nära sorgen, nära livets Gud. Svenska kyrkan finns i hela Sverige med sina församlingar och sina kyrkor, och är en del av den världsvida kyrkan.

Öppenhet

Svenska kyrkan vill vara en öppen folkkyrka som välkomnar var och en som söker sig till henne. Troende, sökare eller tvivlare, medlem eller icke medlem – Svenska kyrkan vill vara öppen för alla.

Svenska kyrkan vill vara öppen för eftertanke, stillhet och samtal kring liv, tro och tvivel. Svenska kyrkan vill ge rum för möten med Gud och med den som tydligast låter oss ana vem Gud är, Jesus Kristus.

Svenska kyrkan vill vara en lyhörd kyrka som vågar vara ärlig kring trons villkor i samtiden.

Svenska kyrkan är demokratiskt uppbyggd och beroende av människors engagemang. Alla kan vara med och påverka och det finns rum för många olika sätt att ta ansvar för sin tro.

Hopp

Svenska kyrkan vill inspirera till framtidstro i både ljusa och mörka stunder. Varje människa är skapad till Guds avbild och har rätt till ett

värdigt liv. Kyrkan vill bidra till att var och en kan få uppleva sitt liv som meningsfullt. Kyrkan vill ge rum för den tillit som gör det möjligt att orka leva och det hopp som kan bära genom tillkortakommanden, sorg och död.

Det innersta i Svenska kyrkan är tron på Gud, en kärleksfull Fader, en levande och närvarande Kristus och en helig, livgivande Ande. Den tron är en gåva som skapas i mötet mellan människor och den Gud som i varje ögonblick vill befria, förändra och skapa – på nytt.

Svenska kyrkans avsändarstruktur

Svenska kyrkan har ett gemensamt löfte för hela sin verksamhet och en gemensam avsändare. Kommunikationslöftet är ett strategiskt styrinstrument som beskriver hur Svenska kyrkan vill uppfattas internt och externt. Detta för att tydliggöra vilka Svenska kyrkan är, vad Svenska kyrkan står för och vad Svenska kyrkan erbjuder. Allt som kommunicerar Svenska kyrkan ska i största möjliga mån bidra till att bygga denna önskade bild av Svenska kyrkan.

Kärnvärdena utgör grundpelarna för Svenska kyrkans kommunikation. De ska ge riktning och inspiration såväl internt som externt. De beskriver värderingar som ska genomsyra kommunikationsvisionen och varumärkeslöftet.

Medlemmarnas prioriterade frågor

I februari 2016 släppte tankesmedjan Timbro sin rapport *Omvägen om Gud*, författad av Annika Borg och Eli Göndör. Rapporten beskriver Svenska kyrkan som en stor och viktig opinionsbildare i Sverige och menar att Svenska kyrkans opinionsbildning styrs av ideologiska vägval mer än religiösa och att den inte utgår från vad kyrkans medlemmar vill att kyrkan ska prioritera.

Motionärerna i motion 2016:33 beskriver ett exempel där författarna har gjort en jämförelse mellan pressreleaser från nationell nivå och medlemmars prioriteringar i 2010 år medlemsstudie som finns beskriven i Jonas Bromanders *Svenska kyrkans medlemmar*.

I diagram 36 i boken presenteras en tabell över prioriterade områden då medlemmarna får välja tre alternativ. Frågan som besvarades löd: Om Svenska kyrkan av ekonomiska skäl skulle bli tvungen att prioritera i högre grad än tidigare, vilka tre verksamheter skulle du då vilja att kyrkan fokuserade på? Högst upp på topp tre-listan, mellan 40–50 procent, hittar vi diakoniarbetet i form av hjälp till utsatta människor i Sverige, arbete med barn och unga samt skapa gemenskap för de som känner sig ensamma. Längst ner på listan med under 10 procent finns traditionella gudstjänster, delta i samhällsdebatten och miljöfrågor. Bromander konstaterar i rapporten att medlemmarna inte anser att Svenska kyrkan främst ska delta i samhällsdebatten och ägna sig åt miljöfrågor och konstaterar vidare:

Analysen tydliggör å ena sidan att kyrkans roll som opinionsbildare inte är särskilt brett förankrad. Å andra sidan bör man ha klart för sig att bara för att området inte hamnar på ”topp tre” för fler än en liten minoritet, betyder det inte att medlemmarna tycker området är helt oviktigt – bara att det inte är lika viktigt som områdena högre upp i diagrammet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:33.

Utskottet håller med motionären om att det är viktigt att lyfta fram kyrkans kärnfrågor i kommunikationen men anser att det redan idag görs till stor del. Både i det arbetet som sker lokalt i församlingarna och som bygger på församlingarnas grundläggande uppgift med gudstjänst, undervisning, diakoni och mission men också i den nationella nivåns kommunikationsarbete. Utskottet menar också att det redan finns styrdokument som lyfter fram kärnfrågorna som viktiga i kommunikationen. Vad gäller frågorna som prioriteras av medlemmarna, enligt rapporten *Svenska kyrkans medlemmar*, lyfts även de fram i kommunikationen när kyrkans verksamhet beskrivs.

Utskottet anser vidare att uppdraget att kyrkostyrelsen inför kyrkomötet ska redogöra för hur de kan stärka opinionsarbetet kring de av medlemmarna prioriterade frågor är för opreciserat och otydligt. Utskottet anser att arbetet med frågor kring utsatta människor, barn och unga och de som känner sig ensamma är viktiga frågor men tror mer på att frågorna tjänar på att behandlas var och en för sig och inte i en övergripande redogörelse. Utskottet föreslår att motionen ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Själva andemeningen med motionen är att Svenska kyrkan ska fokusera ännu mer på de kärnfrågor som våra medlemmar anser är relevanta.

Att i svaret hävda att Svenska kyrkan idag lyfter fram kärnfrågor räcker således inte som argument då motionen anser att det finns förbättringspotential inom detta område. Rapporten från Timbro undertrycker detta då det framgår att Svenska kyrkan mer styrs av politiska vägval än av medlemmarna prioriterade kärnfrågor. Det framgår vidare att Svenska kyrkan är en viktig opinionsbildare vilket således gör det än mer relevant att Svenska kyrkan mer ägnar sig åt religiösa frågor än av politiska.

Vidare anser jag att det är viktigt att kyrkostyrelsen, inför kyrkomötet, redogör för hur man lever upp till våra medlemmars förväntningar vad gäller kyrkans prioriteringar. I motsats till utskottets överväganden anser jag att detta uppdrag är tydligt. Det finns rapporter och annat material att tillgå som redovisar vad medlemmarna önskar att kyrkan prioriterar. Kyrkan tappar idag medlemmar och det är viktigt att vara lyhörd. Om viljan finns kan kyrkan fortfarande vända denna trend.

Anders Ahl

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:7

Orsaken till flyktingströmmarna

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2016:6 om orsaken till flyktingströmmarna. Utskottet anser att arbete för fred är en viktig och angelägen fråga för Svenska kyrkan men anser att det är svårt att ställa sig bakom den generella skrivningen i motionens första punkt kring uttalande till regering och riksdag från kyrkostyrelsen. Utskottet anser vidare att frågan om medlemskap i Nato inte ligger inom kyrkans ansvars- och kompetensområde och föreslår därför avslag även på motionens andra punkt.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:6, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:6, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:6 av Cornelia Dahlberg, Orsaken till flyktingströmmarna

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uttala sig för att riksdag och regering agerar för att Sverige upphör med sitt deltagande i provocerade anfallskrig mot främmande länder.
2. Kyrkomötet beslutar att be kyrkostyrelsen uttala sig för att riksdag och regering avstår från medlemskap i Nato, eftersom det är en allians för krig.

Bakgrund

Svenska kyrkan deltar tillsammans med kyrkor världen över i arbetet för mänskliga rättigheter och för fred. Det sker genom ekonomiskt stöd, genom att ifrågasätta våld, förtryck och orättvisor, analysera grundorsakerna och påverka nationella och internationella beslut.

Svenska kyrkan vill bidra till rättvisa, fredliga, säkra och demokratiska samhällen där människor och människors rättigheter respekteras och försvaras. Därför stödjer Svenska kyrkan sina partners arbete för att stärka lokala organisationer och bemyndiga människor att själva försvara och hävda sina rättigheter och sin värdighet.

I områden som är eller har varit drabbade av konflikter behövs ett arbete för försoning och fredsbyggande. Det sker bäst genom lokala organisationer på gräsrotsnivå. Men det behövs också arbete nationellt och globalt inom nätverk för att påverka politiker och bilda opinion. Genom att arbeta på flera nivåer samtidigt kan man synliggöra och förhindra brott mot de mänskliga rättigheterna i konfliktområden.

Svenska kyrkans positionspapper om rättvis fred.

I Svenska kyrkans positionspapper om rättvis fred, antaget den 30 mars 2016 av internationella rådet, lyfts följande fokus:

- Svenska kyrkan verkar för att främja religionens fredsskapande roll i konfliktförebyggande arbete, i våldsamma konflikter samt i postkonfliktsituationer.
- Svenska kyrkan främjar mänsklig säkerhet, i kontrast till ett exklusivt engagemang för nationell säkerhet, och relaterar det till begreppet gemensam säkerhet. Svenska kyrkan strävar därutöver efter en förskjutning av tyngdpunkten inom svensk politik från militär krishantering till civilt förebyggande fredsarbete.
- Svenska kyrkan arbetar för ett avskaffande av kärnvapen.
- Svenska kyrkan arbetar för nedrustning och en mycket restriktiv hållning angående export av och handel med krigsmateriel.

Detta positionspapper ligger till grund för det policydialogarbete som Svenska kyrkan kontinuerligt genomför med bl.a. svenska regeringen, riksdagsledamöter, utrikesdepartementet, EU och FN. Detta sker ofta i samarbete med andra religiösa och ickereligiösa aktörer såsom Kyrkornas världsråd, Control Arms-koalitionen, Sveriges kristna råd, Concord och andra svenska civilsamhälleorganisationer.

Svenska kyrkan har under lång tid verkat aktivt offentligt och i dialog med svenska regeringen m.fl. för nedrustning och en mer restriktiv styrande politik gällande vapenexport. 2015 skickade Svenska kyrkan in ett remissvar, vilket starkt förespråkade ett snävare regelverk rörande vapenexport, till regeringen gällande krigsmaterielöversynscommitteens slutbetänkande.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Kyrkomötet 2001 hade att ta ställning till kyrkostyrelsens skrivelse *Svenska kyrkans helhetssyn vad gäller vapenhandel, bistånd och konfliktförebyggande* (KsSkr 2001:8). Ekumenikutskottet konstaterade i sitt betänkande Eu 2001:5 att skrivelsen innefattar en utveckling från en jämställdhet mellan de tre perspektiven konfliktförebyggande, vapenhandel och bistånd till att omfatta en konfliktförebyggande helhetssyn som det grundläggande perspektivet med konsekvenser för såväl bistånd som vapenhandel. Utskottet konstaterade vidare att inte enbart vapen för direkt våld utan även vapen i form av strukturellt våld (t.ex. genom ekonomiska orättvisor) måste behandlas i en helhetssyn som syftar till konfliktförebyggande. Utskottet menade att alla dessa dimensioner av konfliktförebyggande sammanstrålar i det av Kyrkornas världsråd initierade *Årtiondet för att övervinna våldet, 2001–2010*.

I anslutning till skrivelsen hade kyrkomötet också att ta ställning till tre motioner. Motion 2001:98 om att stärka försvarsviljan med tonvikt på de civila aspekterna och att Svenska kyrkan utvecklar sin roll i fredsarbetet, motion 2001:102 om etiska kriterier för kapitalplacering med prioritet på fredsindustriella projekt samt motion 2001:104 om att uttala Svenska kyrkans syn på vapenproduktionen. Ekumenikutskottet föreslog kyrkomötet bifalla KsSkr 2001:8 samt motionerna 2001:98 och 2001:102 men avslå motion 2001:104, vilket också blev kyrkomötets beslut.

Vid kyrkomötet 2005 lade kyrkostyrelsen fram skrivelsen *Redovisning av Svenska kyrkans insatser under Årtiondet för att övervinna våldet* (KsSkr 2005:5). Skrivelsen innehöll en halvtidsrapport för Svenska kyrkans verksamhet inom ramen för *Årtiondet för att övervinna våldet*. Ekumenikutskottet tog tacksamt emot rapporten och föreslog i sitt betänkande Eu 2005:2 att den skulle läggas till handlingarna.

Rapporten innehåller exempel på många angelägna engagemang och initiativ som Svenska kyrkan är delaktig i. Utskottet uttryckte en förväntan att arbetet skulle fortsätta årtiondet ut och såg fram emot en slutrapport när årtiondet är avslutat. Samtidigt konstaterade utskottet att betoningen främst ligger på vad som sker i det internationella sammanhanget. Utskottet efterlyste därför rapporter om vad Svenska kyrkan är delaktig i i det svenska samhället, förutom engagemanget inom Sveriges kristna råd. Utskottet föreslog slutligen kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att lämna en slutrapport över engagemanget i *Årtiondet för att övervinna våldet* till kyrkomötet 2011. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Under samma kyrkomöte hade Ekonomi- och egendomsutskottet att ta ställning till motion 2005:15 om Svenska kyrkans aktieinnehav i vapenindustrin med förslag att i första hand införa nolltolerans för Svenska kyrkans aktieinnehav i vapenindustrin och i andra hand sänka gränsen till tio procent. Utskottet menade att kyrkan ska sträva efter att undvika placeringar i verksamheter som är skadliga men konstaterade att det pågår ett kontinuerligt arbete med etiska kriterier för kapitalplaceringar och föreslog därför kyrkomötet att avslå motionen. Vid behandlingen i plenum föreslogs att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen till känna att en ändring av Svenska kyrkans nationella finanspolicy bör övervägas så att innehav av aktier i sådana bolag utesluts vilkas omslutning till mera än tio procent avser tillverkning av och handel med vapen. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Vid kyrkomötet 2009 behandlades två motioner 2009:47 och 2009:81. Båda motionerna syftar till att utveckla Svenska kyrkans arbete för fred och global rättvisa.

Ekumenikutskottet konstaterar i sitt betänkande EU 2009:3 att Svenska kyrkan redan är aktiv i ett intensivt arbete för global rättvisa, fred och säkerhet. Motionerna pekar på utvecklingsområden som är angelägna men utskottet gör bedömningen att det arbete som bedrivs och är planerat motsvarar motionärernas intentioner utan att kyrkomötet bör ge ett särskilt kyrkostyrelseuppdrag och föreslår därför att motionerna ska avslås. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:6.

Utskottet anser att arbete för fred är en viktig och angelägen fråga för Svenska kyrkan och konstaterar att det idag sker på en rad olika sätt som beskrivs ovan. Utskottet konstaterar att redan idag sker en policydialog med bland annat regering och riksdagsledamöter men menar att det däremot är svårt att ställa sig bakom den generella skrivningen i motionens första punkt kring uttalande av kyrkostyrelsen och föreslår avslag på den punkten. Utskottet anser vidare att frågan om medlemskap i Nato inte ligger inom Svenska kyrkans ansvars- och kompetensområde och föreslår därför avslag även på motionens andra punkt.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

KI 2016:7

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:8

Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:20, 2016:31 samt 2016:32 som alla berör Svenska kyrkans arbete med flykting- och migrationsfrågor. I motion 2016:20 punkt 1 vill motionärerna att Svenska kyrkan ska aktualisera rätten till religionsfrihet och verka för att kristna flyktingar får en fristad i Sverige. Detta anser utskottet redan görs och föreslår att motionens bägge punkter ska anses besvarade.

I motion 2016:31 föreslås att ett symposium arrangeras och att ett råd tillsätts för att ge vägledning till församlingarna i deras omsorg om kristna asylsökande. Utskottet delar motionärernas åsikt om att omsorgen om kristna asylsökande är en angelägen fråga men menar att omsorgen bör gälla alla som söker asyl. Detta är en fråga som är viktig att arbeta vidare med men utskottet kan däremot inte se att ett symposium eller ett särskilt råd för dessa frågor är rätt väg framåt och föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2016:32 föreslås en revidering av formuleringar av kyrkans syn på migrationsfrågorna och att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända. Utskottet anser att Svenska kyrkans kommunikation kring flykting- och migrationsarbetet väl avspeglar den ståndpunkt Svenska kyrkan har i dessa frågor och ser ingen anledning till att revidera vare sig ståndpunkt eller kommunikationen kring den. Därför föreslår utskottet avslag på motion 2016:32 punkt 1. Däremot delar utskottet motionärens åsikt om att församlingarna är i stort behov av stöd i att hantera frågor kring mission och undervisning för nya svenskar och vill därför bifalla motion 2016:32, punkt 2.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anse motion 2016:20, punkt 1, besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att anse motion 2016:20, punkt 2, besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:31, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:31, punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:32, punkt 1.
6. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:32, punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2016:20 av Kjell Petersson och Bertil Murray, Svenska kyrkans flyktingarbete

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i Svenska kyrkans flyktingarbete alltid aktualisera rätten till religionsfrihet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att kristna flyktingar får en fristad i Sverige.

Motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist, Omsorg om kristna asylsökande

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att arrangera ett symposium där Svenska kyrkans roll och ansvar för kristnas utsatthet på asylboenden avhandlas.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta ett råd för framtagande av förslag till råd och vägledning för hur församlingarna kan stödja utsatta kristna.

Motion 2016:32 av Aron Emilsson, Opinion och mission i migrationsfrågor

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta revidera formuleringarna om kyrkans syn på migrationsfrågorna i kommunikationskanaler som Svenska kyrkans hemsida i enlighet med vad som anförs i motionens motivering.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända.

Bakgrund

Över 65 miljoner människor är på flykt i världen. Ungefär en tredjedel av dessa har behövt lämna sina hemländer för att sätta sig i säkerhet medan de övriga är kvar i närområdet som internflyktingar. Många av de som kommer till Europa och Sverige har tvingats att ge sig av på grund av väpnade konflikter. I vissa länder pågår fullskaliga krig med flygbombningar och strider mellan olika väpnade grupper, som i Syrien och Irak. I andra länder pågår en lågintensiv väpnad konflikt som omöjliggör utveckling av samhället och bättre livsvillkor för invånarna. Vissa människor flyr från personlig förföljelse på grund av etnisk tillhörighet, politisk åsikt, kön, sexuell läggning eller religiös tillhörighet. Enligt den internationella missionsorganisationen Open doors är kristna den mest förföljda religiösa gruppen i världen.

Under 2015 sökte sig över en miljon människor till EU i hopp om skydd undan krig och förföljelse, av dem kom ungefär 163 000 personer till Sverige. Under den mest intensiva perioden i oktober kom mer än 10 000 personer per vecka. Att ta emot så många personer på så kort tid var en påfrestning för det svenska mottagningssystemet. Civilsamhället mobiliserade för att möta människor på flykt. Svenska kyrkan spelade en stor roll.

I november 2015 meddelade regeringen ett skarpt skifte i sin tidigare öppna och välkomnande attityd mot migranter. Regeringen konstaterade att situationen under det här året hade varit extraordinär och att det vore omöjligt att fortsätta på samma sätt. Mottagningssystemet behövde därför ett så kallat ”andrum”. I december infördes gränskontroller och id-krav, i juni anpassades det svenska regelverket till EU:s miniminivå. Det innebar bland annat tillfälliga uppehållstillstånd och begränsade

möjligheter till familjeåterförening. Den här striktare lagstiftningen mötte stark kritik från civilsamhället. Bland annat gick Sveriges biskopar ut i en debattartikel och uttryckte en stark oro om barnen. På grund av stängda gränser och striktare lagstiftning tar sig allt färre asylsökande till Sverige. Idag är siffran nere på 500 personer i veckan.

Svenska kyrkans arbete med flyktingar 2015 och idag

Många av Svenska kyrkans församlingar har mött människor på flykt under en lång tid. Men under hösten 2015 intensifierades arbetet och kom att beröra allt fler församlingar. Goda nätverk i lokalsamhället, bra lokaler, aktiva förtroendevalda, ideella och anställda med vana att möta människor i akuta livssituationer skapade en bra plattform som möjliggjorde att dessa församlingar kunde agera snabbt och skala upp sitt arbete. Andra församlingar fick börja från början med att bygga upp ett arbete för och med asylsökande. Totalt sätt skapades en mängd aktiviteter i nästan varje samhälle i Sverige.

I den här akuta fasen riktades stödet främst mot att tillgodose basbehov såsom kläder, mat och tillfälligt boende. Men det viktigaste bidraget på kort och lång sikt var skapandet av mötesplatser. Mötesplatser är en paraplybeteckning för platser och aktiviteter där asylsökande och nyanlända kan möta och lära känna svenskar. Samtidigt lär de sig svenska och lär känna landet och kulturen. En mötesplats kan till exempel vara ett språkcafé, en lekgrupp för barn och eller ett studiebesök. I bästa fall skapar mötesplatsen länkar till det lokala samhället.

På nationell nivå var medvetenheten stor om att församlingar och stift behövde stöd, både i form av kunskaper och finansiella medel. 2014 hade kyrkomötet beslutat om att inrätta en nationell stödfunktion till stöd för stift och församlingar. Under 2015 arbetades stödfunktionen fram och under namnet ”Support migration”. Den består av ett intranät med fakta om migration, teologi, verktyg och inspiration samt en e-post och telefonservice dit församlingar kan vända sig med sina frågor. På kyrkokansliet skapades 2015 ett särskilt team som arbetar med Supporten initialt. På Svenska kyrkans intranät finns material med förslag och råd till församlingar. Finansiellt har Svenska kyrkan delat ut 95 miljoner kronor av egna medel till arbete med människor på flykt. Svenska kyrkan driver också ett påverkansarbete. Vi är medlemmar i Churches Commission for Migrants in Europe (CCME) som arbetar med internationella frågor. Påverkansarbetet i Sverige inkluderar dialog med beslutsfattare på nationell, regional och lokal nivå samt att delta i det offentliga samtalet genom till exempel debattartiklar och medverka i seminarier. Barnens rättigheter och behovet av ett gemensamt ansvarstagande är några frågor som Svenska kyrkan har lyft.

Rätten till religionsfrihet

Religions- och övertygelsefrihet är en av rättigheterna i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna. Religions- och övertygelsefrihet handlar om frihet från tvång, frihet att uttrycka sig och om icke-diskriminering. Precis som med de andra grundläggande friheterna bidrar religionsfrihet till att uppnå andra rättigheter. Dessutom är religionsfriheten ofta viktig i demokratiserings- och utvecklingsprocesser. Detta är tydligt bland annat i Svenska kyrkans internationella stöd till religion och utveckling. Detta sker genom att:

- bidra till kyrkors kapacitet att arbeta med gudstjänst, undervisning, mission och diakoni
- stärka andra kyrkors möjligheter att förändra i sina lokala sammanhang

- främja kyrkors och samarbetspartners förmåga att arbeta med långsiktigt utvecklingsarbete och akuta kriser
- utveckla utbytesprogram, särskilt ungdomsutbyten
- utveckla kyrkornas röst i samhället
- främja religionsdialog och ge stöd till utsatta troende

Svenska kyrkan är medlem i Svenska missionsrådet (SMR) som stöder kyrkor och kristna organisationers utvecklingsarbete. Genom SMR verkar Svenska kyrkan för att religionsfrihet måste finnas med i svensk utrikespolitik och utvecklingssamarbete. Eftersom de mänskliga rättigheterna hör ihop bör religionsfrihet prioriteras på samma sätt som de övriga rättigheterna i svensk utrikespolitik, menar SMR.

SMR gör kartläggningar, tar fram rapporter, för samtal med beslutsfattare och driver opinion. SMR konstaterar i en rapport att religionsfriheten har kommit i skymundan i Sveriges internationella agerande. Till exempel finns religion och religionsfrihetsfrågor inte med i Sidas verksamhetsplan för demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Och diskriminering på grund av religion eller tro prioriteras inte av Sida till skillnad från flera andra diskrimineringsgrunder. SMR menar också att det sker positiva förändringar i politiken. Till exempel har statsministern nämnt religionsfrihet i regeringsförklaringen några år.

Svenska kyrkan har i sitt opinionsarbete under lång tid verkat för att svenska politiker och migrationsmyndigheter står upp för förföljda religiösa minoriteters rätt och möjlighet att söka en fristad i Sverige.

Om kristna migranter i Sverige

Många av de som kommer till Sverige har en religiös tillhörighet och identitet. De känner sig hemma i gudstjänst och kyrkorum. Svenska kyrkan välkomnar alla människor, oavsett tro och tradition. Svenska kyrkan förstår människors behov av att få normalisera sina liv, också genom att mötas i sociala sammanhang, gudstjänst och religiösa högtider. Migranter berikar gudstjänstlivet i Svenska kyrkan. Till exempel i Motala församling ökade från året innan besöksantalet till gudstjänster med över 3 000 besökare. En stor anledning till detta är invandringen till Sverige.

Svenska kyrkan har i mötet med tjänstemän på myndigheter och med politiker lyft den utsatta situationen för kristna på asylboenden, bland annat i samtal med migrationsminister Morgan Johansson.

Svenska kyrkan har även uttalat sig kring frågan om särskilda asylboenden för enbart kristna. I en FAQ på Svenska kyrkans intranät under Support migration går att läsa:

Grundläggande för Svenska kyrkan är att det är allvarligt och oacceptabelt att människor trakasseras på svenska asylboenden. De situationer som uppstår när olika värdegrunder och förhållningssätt kolliderar måste erkännas, och människors oro tas på fullaste allvar. Detta innebär även att Migrationsverkets personal måste vara lyhörd och snabbt förflytta de personer som utsätter andra för hot eller våld. Dock tror vi inte att boenden systematiskt organiserade efter exempelvis religion är en bra lösning i denna situation. Att vi måste arbeta för att hitta vägar för att leva tillsammans oavsett tro och bakgrund är inte något valbart eller ämne för debatt, utan ett faktum. Därför vill vi inte bidra till separata boenden för kristna asylsökande.

När trakasserier förekommer måste man naturligtvis ingripa, men när så sker måste man även fundera noga på vilka lösningar som är bäst

både för den utsatta gruppen eller personen och för samhället i stort. Vad skulle separata boenden få för konsekvenser långsiktigt? Vi vill inte medverka till ökad polarisering och segregering i samhället. Ansvariga för boenden och myndigheter behöver fördjupad kunskap om minoritetsgruppers ställning och förutsättningar i ursprungsländerna, för att få en djupare förståelse för den problematik som finns.

Det finns också risker för att motsättningar ökar ytterligare och att människor blir ännu mer utsatta. Även andra människor än kristna trakasseras, och med kristna värderingar som grund bör vi inte göra skillnad på människor. Fokus nu behöver vara att stärka säkerheten på boendena och att skapa förutsättningar för att vistelsen där ska vara uthärdlig trots de stora påfrestningar som den innebär. Här bidrar Svenska kyrkans församlingar genom det diakonala arbete som vänder sig till asylsökande och nyanlända.

Opinionsbildning kring migration

Den nationella nivåns uppdrag är att företräda Svenska kyrkan i samhället och väcka medvetenhet om våra frågor och perspektiv. Detta gör Svenska kyrkan främst genom opinionsbildning och påverkansarbete. Opinionsbildning handlar om att delta i det offentliga samtalet och bidra med Svenska kyrkans perspektiv på viktiga samhällsfrågor. Påverkansarbete genom remissvar, uppvaktningar av beslutsfattare, medverka i och arrangera samtal med samhällets företrädare, skrivande av debattartiklar, öppna brev och att göra uttalanden. Dessa är viktiga instrument för att få inflytande över frågor som är viktiga för Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan arbetar tillsammans med andra kyrkor i Sveriges kristna råd (SKR) och andra engagerade aktörer för att påverka asylpolitiken i Sverige och Europa i en mer rättssäker och human riktning. Utgångspunkten är i linje med den diakonala kallelsen – solidariteten med människan i utsatthet. Arbetet grundar sig dels på den kristna tron, dels på det internationella samfundets arbete med mänskliga rättigheter samt relevanta konventioner om mänskliga rättigheter.

Parallellt med detta arbete verkar Svenska kyrkan för att människor ska få en bra start i Sverige och ett samhälle där människor kan leva tillsammans. Internationellt arbetar Svenska kyrkan för ett globalt ansvarstagande för flyktingsituationen, för ett bibehållet bistånd, med humanitära insatser i flyktingars närområden och med långsiktigt utvecklingsarbete.

Tillsammans med kyrkorna i SKR har Svenska kyrkan tagit fram dokument som lägger grunden för ställningstaganden i migrationsfrågor, bland annat *Detta vill vi – Kyrkorna och migrationsfrågorna* och *Manifest för en ny tidsanda – i migrationens, medmänsklighetens och mångfaldens tecken*.

I Europa samarbetar Svenska kyrkan med CCME. CCME är en ekumenisk organisation som stöder kyrkor i Europa i arbetet för människor på flykt. CCME arbetar bland annat med att påverka beslut som rör migranter, flyktingar och minoritetsgrupper på europeisk och nationell nivå genom uttalande, uppvaktningar och rapporter. Svenska kyrkan stödjer CCME:s program Safe Passage som arbetar för att öka människors möjlighet att ta sig ifrån konfliktområden. Programmet innehåller bland annat följande punkter:

- Utökade sök och räddningsaktioner på Medelhavet
- Humanitära visum för människor som flyr från krisområden.
- Flexibla och generösa möjligheter till familjeåterförening
- Rättvis fördelning av ansvar för flyktingmottagandet mellan EU:s medlemsstater.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Flykting och migrationsfrågan har behandlats på flera tidigare kyrkomöten. På kyrkomötena 2010 och 2011 behandlades två motioner 2010:7 och 2011:9. Båda motionerna innehöll förslag om att Svenska kyrkan skulle intensifiera arbetet med gömda flyktingar i Sverige. Motionerna behandlades av Ekumenikutskottet, Eu 2010:1 och Eu 2011:4. Utskottet ansåg att motionärens intentioner redan var tillgodosedda genom det arbete som bedrivs i Svenska kyrkans församlingar, stift och på nationell nivå och ansåg inte att en utredning skulle förbättra arbetet och föreslog därför att motionerna skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag och avtog motionerna både vid 2010 och 2011 års kyrkomöten.

Även under 2012 års kyrkomöte behandlades två liknande motioner av Ekumenikutskottet i Eu 2012:5. Den ena motionen 2012:12 handlade om de gömda och glömda i Sverige och den andra motionen 2012:15 om utvisade flyktingar. Även dessa avstogs av kyrkomötet.

2014 behandlade Kyrkolivsutskottet i sitt betänkande KI 2014:6 motion 2014:27 om församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att skyndsamt ordna former för ekonomiskt bistånd till församlingarnas arbete med flyktingar och asylsökande. Motionen bifölls av kyrkomötet.

Förra årets kyrkomöte behandlade också frågan om arbetet med flyktingar. Budgetutskottet tog vid sin behandling av kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2015:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2016–2018* ett initiativ till att kyrkomötet utöver kostnadsram skulle anslå 75 miljoner kronor för arbetet med flyktingar och asylsökande vilket också blev kyrkomötets beslut. Utskottet noterar i sitt betänkande B 2015:1 att bland kyrkostyrelsens prioriteringar finns att öka stödet till utsatta människor i Mellanöstern och till arbetet med asylsökande och flyktingar i Sverige. Då utskottet kan konstatera att situationen ytterligare förvärrats sedan skrivelsen arbetades fram och behovet även betonas i flera motioner (2015:22, 2015:86 och 2015:89) bejakar utskottet behovet av ytterligare medel.

Förra årets kyrkomöte beslutade med anledning av motion 2015:39 att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiteter. Det pågår nu ett arbete med att ta fram ett nätbaserat pedagogiskt handledningsmaterial till stöd för medarbetare i Svenska kyrkan som arbetar med dopundervisning för människor från annan religiös kontext.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att anse motion 2016:20 besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:31.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:32, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:32, punkt 2.

Motion 2016:20 av Kjell Petersson och Bertil Murray, Svenska kyrkans flyktingarbete

Utskottet delar motionärernas åsikt om att rätten till religionsfrihet är viktig för Svenska kyrkan att lyfta fram och konstaterar att detta idag redan sker i Svenska kyrkans flyktingarbete. Utskottet välkomnar också kyrkostyrelsens hållning i KsSkr 2016:1 där de skriver att det finns ett ökat behov av att värna religionsfrihet

och mänskliga rättigheter och att kyrkostyrelsen kommer att fortsätta analysera behoven hos olika grupper i utsatta situationer och stödja samarbetspartner genom de kanaler som finns både inom verksamheten för internationell mission och diakoni och genom andra ekumeniska samarbeten. Utifrån att det motionärerna efterlyser redan pågår och kommer öka anser utskottet motionens första punkt för besvarad.

Som framgår av bakgrundstexten så har Svenska kyrkan under lång tid verkat i sitt opinionsarbete för att svenska politiker och migrationsmyndigheter står upp för förföljda religiösa minoriteters rätt och möjlighet att söka en fristad i Sverige. I detta ingår även ett arbete för kristna minoriteter. Därför anser utskottet att även motionens andra punkt kan anses besvarad.

Motion 2016:31 av Aron Emilsson och Helena Elmqvist, Omsorg om kristna asylsökande

Utskottet delar motionärernas åsikt om att omsorgen om kristna asylsökande är en angelägen fråga men menar att omsorgen bör gälla alla som söker asyl. Svenska kyrkan finns ofta genom sina församlingar på plats på anläggningsboenden och har genom närvaron ett ansvar att reagera på när alla utsatta grupper och minoriteter utsätts för förföljelse eller trakasserier. Oavsett religion, kön eller sexuell läggning ska man kunna känna sig trygg på anläggningsboenden. Detta är en fråga som är viktig att arbeta vidare med. Utskottet kan däremot inte se att ett symposium eller ett särskilt råd för dessa frågor är rätt väg framåt och föreslår därför att motionen avslås.

Motion 2016:32 av Aron Emilsson, Opinion och mission i migrationsfrågor

Utskottet anser att Svenska kyrkans kommunikation kring flykting- och migrationsarbetet väl avspeglar den ståndpunkt Svenska kyrkan har i dessa frågor och ser ingen anledning till att revidera vare sig ståndpunkt eller kommunikation. Därför föreslår utskottet avslag på motion 2016:32, punkt 1.

Däremot delar utskottet motionärens åsikt om att församlingarna är i stort behov av stöd i att hantera frågor kring mission och undervisning för nya svenskar. Själva mötet med personer som är nyfikna på kristen tro sker i församlingen och det behövs mer kunskap och vägledning i hur mötet blir så bra som möjligt.

Arbete med sökande och kristna från andra länder innebär möten med olika trostraditioner och människor som har hemvist i olika kristna samfund. Utskottet anser därför att det är av stor vikt att Svenska kyrkan i sitt arbete med mission och undervisning för nya svenskar arbetar ekumeniskt inom Sveriges kristna råd. Utskottet vill därför bifalla motion 2016:32, punkt 2.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Jerker Schmidt, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss emot utskottets beslut att föreslå kyrkomötet bifalla motion 2016:32, punkt 2.

Undervisning och mission är två av församlingens grundläggande uppdrag. Vi menar att den strategi församlingen har för mission och undervisning också ska täcka gruppen invandrare. De språkliga hinder som finns kommer att reduceras genom det översättningsarbete av gudstjänstmaterial som nu pågår.

Missionsuppdraget i en mångkulturell kontext är ett av de områden projektet *Dela tro – dela liv* arbetar med. Resultatet förväntas bidra till att bättre rusta församlingarna i det viktiga integrationsarbetet.

Avslag av motion 2016:32 punkt 2.

Ronny Hansson, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Marie Nielsén.

Särskild mening 1

Vi har med stor bestörtning konstaterat hur människor, på grund av religiös tillhörighet, blivit förföljda och trakasserade på våra asylboenden vilka är tänkta att vara en fristad. En grupp som är särskilt utsatt när det kommer till förföljelse på grund av religiös tillhörighet är de kristna. Organisationen Open Doors har mer än väl belyst detta. Det är därför motiverat, både ur etisk och solidarisk synvinkel, att kyrkan arrangerar ett symposium där man avhandlar kristnas utsatthet på våra asylboenden. Då denna fråga är av sådan akut, svår och komplex natur så är det motiverat att kyrkan också tillsätter ett råd för att således kunna ge vägvisning och råd till våra församlingar om hur man ska kunna stödja utsatta kristna. Därför bör motion 2016:31, punkt 1 och 2, bifallas.

Anders Ahl

Särskild mening 2

Att hjälpa några få i Sverige till en stor kostnad medan övriga 65 miljoner flyktingar i världen lämnas mer eller mindre därhän, anser vi vara en felaktig prioritering. Kyrkan ska visa solidaritet med de mest fattiga och utsatta flyktingarna i världen, de som blir kvar och som inte har fysiska eller ekonomiska möjligheter att ta sig till Europa. Därför är det motiverat att punkt ett i motion 2016:32 ska bifallas.

Anders Ahl

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:9

Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:2, *Utbildningsvägar för diakoner efter grundutbildningen*. Utskottet anser att Svenska kyrkans utbildningsinstitut på sikt bör kunna erbjuda diakoner en sådan fortbildning, men menar att förutsättningarna för detta ännu inte finns. Det är angeläget att institutet nu får tid att fokusera sitt arbete på att utveckla de befintliga utbildningarna för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2016:2.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:2.

Motionens förslag

Motion 2016:2 av Lars-Ivar Ericson, Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att bygga upp en utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen.

Bakgrund

Från år 2000 ligger ansvaret för fortbildning för diakoner efter grundutbildningen hos stiftet, efter att diakoninstitutionerna tidigare har haft det ansvaret.

Diakonernas utbildning idag

För en blivande diakon krävs från och med höstterminen 2013 lägst kandidatexamen, 180 högskolepoäng (hp) med huvudområde, 90 hp, inom något av områdena: psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa, alternativt annan kandidatexamen omfattande 180 hp, med 90 hp inom något av områdena: psykologi, socialt arbete, vård, medicin eller folkhälsa. Ett annat alternativ är yrkesexamen omfattande lägst 180 hp inom motsvarande områden (t.ex. socionom eller sjuksköterska).

Utöver högskoleutbildningen behöver man genomföra åtta veckors praktik i en församling och deltagit i *Mötesplats mellan stift och student* under åtta till tio dagar. En förutsättning för att en diakonkandidat kan gå vidare i utbildningen är att ett stifts biskop har godkänt kandidaten.

Efter avslutad fackutbildning och stiftsförlagda utbildningsmoment väntar en ettårig pastoralteologisk utbildning för diakoner vid Svenska kyrkans utbildnings-

institut. Utbildningen motsvarar två terminers studier. Den pastoralteologiska utbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut startade hösten 2014. Den tidigare motsvarigheten var förlagd på olika diakoninstitutioner.

Det finns inte sammanställt i vilken utsträckning dagens diakoner skaffar sig fortbildningar utöver de utbildningar som erbjuds i stiftet. Redaktörerna för hemsidan www.diakoni.nu samlar material om diakonalt arbete som praktikfält och kunskapsområde. De har samlat och lagt upp magisteruppsatser som skrivits av diakoner. Där finns sammanlagt tio uppsatser inom områden socialt arbete, diakonivetenskap och socialpedagogik/socialt omsorgsarbete. Detta skulle kunna ge en indikation om att vidareutbildning på högskolenivå inte är vanligt förekommande bland diakoner.

Diakoners möjlighet till fortbildning idag

Svenska kyrkans utbildningsinstitut har inte i uppdrag att ge fortbildning efter den pastoralteologiska utbildningen, förutom vad gäller den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen. En given fortbildning för diakoner, kyrkomusiker, församlingspedagoger och präster finns inte idag.

Diakonens fält är brett och diakonernas olika fackutbildningar gör att inriktningen på fortbildning och utbildningsvägar efter grundutbildningen växlar.

Diakoner kan vidareutbilda sig utifrån sin fackutbildning genom enstaka kurser och magisterprogram inom t.ex. socialt arbete, socialpedagogik och social omsorg, och där ge studierna en diakonal inriktning. Ersta Sköndal högskola samverkar idag med norska Diakonhjemmet i ett masterprogram i socialt arbete med inriktning mot verksamhetsanalys och -utveckling i civilsamhället. Vid samma lärosäte finns också högskolekurser som har samhällsorienterad inriktning t.ex. Kyrkan och den nya välfärden, 15 hp, och Integration, teologi och tolerans, 15 hp. Dessa kurser har utvecklats för att också vara lämpliga som fortbildning för Svenska kyrkans diakoner.

Vid Uppsala universitet ges en kurs på 30 hp i diakonivetenskap. Denna kurs ger en introduktion till diakonivetenskap som kunskaps- och forskningsområde, och lämpar sig såväl för blivande diakoner som redan verksamma diakoner som vill skaffa sig mer kunskap om just diakonivetenskap.

Stiftet anordnar fortbildningar inom det diakonala området. Allt från orientering i aktuella ämnen till en mer omfattande utbildning i diakonipastoralarbete.

Ett biskopsbrev om diakoni

I avslutningskapitlet i biskopsbrevet om diakoni som utkom 2015 skriver biskoparna om diakoni som kunskapsområde och möjligheten till fortbildning (s. 70–71):

För kyrkans diakoni i hela dess bredd är insikten om diakoni som ett kunskaps- och kompetensområde avgörande. Utbildningen av diakoner har därför stor betydelse. Det är också viktigt att på sikt bygga upp en möjlig fortsatt utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen. I flera av våra grannländer finns denna möjlighet och en sådan utveckling borde också kunna komma till stånd hos oss. Även när det gäller mer renodlad verksamhetsutveckling skulle säkerligen en effektivare spridning av modeller och metoder kunna ske. Diakonala "hantverksmässor" för ett ökat sådant erfarenhetsutbyte skulle kunna vara en spännande tanke.

För kompetenshöjande insatser inom det diakonala området finns det mycket att hämta också utanför Svenska kyrkans egna sammanhang. Ersta Sköndal högskola, ägd av tre av våra diakoninstitutioner, är

en viktig resurs för kyrkan och för hela civilsamhället. Uppsala universitet har kunnat erbjuda kurser med diakonivetenskaplig inriktning.

KI 2016:9

Tidigare kyrkomötesbehandling

Frågan om diakonernas utbildning har tidigare varit aktuell i kyrkomötet efter att utbildningsvägarna ändrades och Svenska kyrkans utbildningsinstitut grundades. Kyrkomötet biföll motion 2015:83 om ett adjunksår för nyvigda diakoner och kyrkostyrelsen utreder nu frågan (KmSkr 2015:4).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:2.

Utskottet delar motionärens åsikt att det är viktigt att diakoner ska ha tillgång till fortbildning och noterar att biskoparna i biskopsbrevet om diakoni sett ett behov av att på sikt bygga upp en fortsatt utbildningsväg för diakonerna inom diakoni och diakonivetenskap efter grundutbildningen.

Utskottet konstaterar att redan idag finns vissa möjligheter för diakoner till fortbildning på högskolenivå, bland annat på Ersta Sköndal högskola och Uppsala universitet.

Utskottet anser att Svenska kyrkans utbildningsinstitut på sikt bör kunna erbjuda diakoner fortbildning, men menar att förutsättningarna för detta ännu inte finns. Det är angeläget att institutet nu får tid att fokusera sitt arbete på att utveckla de befintliga utbildningarna för diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Det behöver även klarläggas om en diakonivetenskaplig utbildning kan bli en högskoleutbildning i statlig regi och inte en uppdragsutbildning. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:10

FN:s konvention mot rasdiskriminering

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2016:89, FN:s konvention mot rasdiskriminering. Utskottet bejakar motionärens syfte att kämpa mot rasdiskriminering och konstaterar att den nationella nivån sedan flera år tillbaka har arbetat och agerat med detta. Utskottet är förvissat om att det arbetet kommer att fortsätta. Utskottet anser däremot inte att motionens förslag, att vädja till regeringen i denna fråga, är rätt väg för kyrkostyrelsen att gå, utan föreslår att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:89.

Motionens förslag

Motion 2016:89 av Berit Bornecrantz Dias, FN:s konvention mot rasdiskriminering

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt vädja till regeringen om att uppfylla artikel 4 i FN:s konvention från 1965 mot alla former av rasdiskriminering.

Bakgrund

Idag bedriver Svenska kyrkan genom sina församlingar, i stiftet och på nationell nivå ett omfattande arbete för att visa på att Svenska kyrkan förstår och tolkar den kristna tron som en motkraft till rasism och främlingsfientlighet. Många församlingar arbetar aktivt pastoralt med frågor som relaterar till detta men också med opinionsbildning genom manifestationer och liknande. Exempel på det arbete som drivs i denna anda är språkcaféer, internationella grupper och samarbeten över religionsgränser. Ett exempel på stiftens påverkansarbete är Stockholms stifts kampanj *Gör inte skillnad på människor* där de lyfter Svenska kyrkans värdegrund och engagemang för människors lika värde.

Den nationella nivån arbete mot rasism

På den nationella nivån finns inte något eget avgränsat ansvarsområde som handlägger frågor kring rasdiskriminering och rasism. Den typen av frågor hanteras snarare i respektive verksamhet och är en gemensam värdegrundsfråga.

Den nationella nivån har under de senaste åren deltagit i flera samarbetsprojekt för att bekämpa främlingsfientlighet och rasism. *Projekt Människovärde* drevs

mellan 2010–2013 av Svenska kyrkan, Svenska Kyrkans Unga och Sensus studieförbund. Syftet med projektet var att rusta Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga teologiskt och metodiskt för att agera för människovärde och mot främlingsfientlighet och rasism. Inom projektet har antologin *Där främlingskapet bryts kan en ny värld bryta fram* och metodmaterialet *Paulus brev till svenskarna* tagits fram. Under 2013 genomfördes utbildningar runt om i landet.

Svenska kyrkan har även deltagit i kampanjen *Vägra hata* som medlem i Sveriges interreligiösa råd och Sveriges kristna råd.

Inom ramen för stödfunktionen Support migration finns verktyg för församlingarnas arbete mot rasism och främlingsfientlighet.

Den nationella nivån har även agerat gentemot staten i sitt påverkansarbete. Kyrkostyrelsen lämnade 2013 ett yttrande över betänkandet från den statliga utredningen SOU 2012:74 *Främlingsfienden inom oss* som letts av Bengt Westerberg (Dnr Ks 2013:346). Kyrkostyrelsen ställde sig i stort bakom förslagen i betänkandet som kyrkostyrelsen anser vara ambitiösa och genomtänka. I sitt yttrande lyfte kyrkostyrelsen även situationen för samer och romer. Kyrkostyrelsen konstaterar att de utbredda fördomar och den rasism som finns gentemot romer och samer i Sverige gavs alltför lite utrymme i betänkandet.

Svenska kyrkan har lyft hatbrott mot romer, judar och samer i en rapport från 2013, *Våga vara minoritet* och särskilt uppmärksammat hatbrott mot samer och samiska barns utsatthet då de utsätts för diskriminering, fördomar och mobbning pga. sin samiska bakgrund (skuggrapport till FN *Human Rights Challenges 2014*, och *Tio sätt att stärka barn och unga – ett minoritets- och urfolksperspektiv*).

Kritik mot Sveriges efterlevnad av FN:s konvention mot rasdiskriminering

Sverige ratificerade FN:s konvention mot rasdiskriminering år 1971. Senast 2013 fick Sverige kritik från FN:s granskningskommitté som har som uppgift att granska hur medlemsstaterna upplever sina åtaganden. Granskningskommittén påpekar i sin rapport att det finns en ökning av rapporter om hatpropaganda med rasistiska motiv, särskilt från vissa politiker på den yttersta högerkanten. Den är också oroad över en ökning av rapporterad hatpropaganda i medier och på internet. Kommittén ser dessutom en fara med den restriktiva tolkning av hets mot folkgrupp som tillämpas i Sverige.

Vidare noterar granskningskommittén att rasist- och extremistorganisationer fortsätter sin verksamhet trots att Sverige menar att lagstiftningen, i enlighet med konventionen, förbjuder rasistiska uttryck, inklusive verksamheter hos grupper som förespråkar rasdiskriminering. Men granskningskommittén menar att det inte finns några uttryckliga rättsregler som olagligförklarar och förbjuder organisationer som främjar och uppmanar till rashat. Därför upprepar den sin tidigare rekommendation att Sverige ska ändra sin lagstiftning så att organisationer som främjar och uppmanar till rashat olagligförklaras och förbjuds, i linje med artikel 4 b i konventionen.

I regeringens svar på kritiken hänvisar de till sitt svar från 2006 som var svar på en tidigare likartad kritik. I sitt svar skriver de följande:

Som framgår av punkten 13 under artikel 2.1 förbjuds hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken. I Sverige har yttrandefriheten i medierna ett särskilt starkt skydd genom grundlagsbestämmelserna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, jfr punkterna 25–30 i den tolfte rapporten. Brottet hets mot folkgrupp finns med i den katalog över brott som anger vilka gärningar som kan vara straffbara i grund-

lagsskyddade medier. Straffbestämmelserna till skydd för etniska minoriteter gäller således även om brottet begås i grundlagsskyddade medier, t.ex. tidningar eller television.

KI 2016:10

Tidigare behandling

Frågor kring rasism behandlades i kyrkomötet förra året i motion 2015:26, *Gör upp med rasism och antisemitism i vår kyrka*. Gudstjänstutskottet behandlade motionen och uttryckte i sitt betänkande G 2015:3 ett avståndstagande från främlingsfientlighet, antisemitism och rasism i samhället, men menar att det som motionärerna efterfrågade, ”att ta fram en handlingsplan som på teologisk grund skyddar det unika människovärdet mot den framväxande främlingsfientligheten och rasismen inom såväl kyrkan som samhälle” redan görs på Svenska kyrkans olika nivåer. Därför avslogs motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:89.
--

Utskottet bejakar motionärens syfte att kämpa mot rasdiskriminering och konstaterar att den nationella nivån sedan flera år tillbaka har arbetat och agerat med detta. Utskottet är förvissat om att det arbetet kommer att fortsätta. Utskottet anser däremot inte att motionens förslag, att vädja till regeringen i denna fråga, är rätt väg för kyrkostyrelsen att gå, utan föreslår att motionen ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Jerker Schmidt, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:11

Avgifter för barn på nationell nivå

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:41 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska belysa kostnader som tas ut av barn och ungdomar för aktiviteter på nationell nivå och reflektera över om kostnaderna är nödvändiga. Utskottet menar att kyrkostyrelsen redan gjort detta och även tagit konsekvenser av detta. Av den anledningen föreslås avslag av motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:41.

Motionens förslag

Motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke, Avgifter för barn på nationell nivå

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa kostnader som tas ut av barn och ungdomar för aktiviteter på nationell nivå och reflektera över om kostnaderna är nödvändiga.

Bakgrund

Det finns två större nationella samlingar som anordnas av Svenska kyrkan på nationell nivå, *Världens fest* och *Teologifestivalen* och ansvaret för planering och ekonomi delas med några stift och ofta tillsammans med andra organisationer. Andra nationella samlingar som anordnas har en specifik målgrupp och karaktären är då oftast fortbildning eller inspiration för medarbetare, varför samlingarna då inte vänder sig till barn eller blir meningsfulla för minderåriga.

Deltagande i Världens fest 2017 i Västerås är gratis. Kostnaden för att delta handlar därför främst om boende, mat och eventuella resor. Det erbjuds golvlogi på skolor i Västerås för 150 kronor per natt inklusive frukost. Den ordinarie deltagaravgiften för Teologifestivalen 2017 i Uppsala ligger på 1 600 kronor, studenter får ett rabatterat pris av 700 kronor och medlemmar i Svenska Kyrkans Unga betalar 400 kronor.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om deltagaravgifter för barn och unga i Svenska kyrkans verksamhet har behandlats både i kyrkomötet 2015 och 2014. Ekonomi- och egendomsutskottet

menade i EE 2014:8 att en avgiftsfri verksamhet skulle kunna få stora konsekvenser för enskilda församlingar och pastorat men att frågan om avgiftsfri verksamhet för barn och unga både är lovvärd och eftersträvansvärd. Man menade att många församlingar har möjlighet att genom diakonala insatser och donationsfonder lämna bidrag till de som vill delta i kyrkans verksamhet och motion 2014:51 som föreslog att kyrkostyrelsen skulle verka för en avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet i Svenska kyrkan avslogs.

I förra årets kyrkomöte behandlades motion 2015:19 i vilken det föreslogs att kyrkostyrelsen ska verka för att barn och unga ska kunna delta avgiftsfritt på Svenska kyrkans nationella konferenser. Kyrkolivsutskottet betonade i KI 2015:4 att föräldrarnas ekonomiska villkor inte får vara avgörande för barn och ungas möjligheter att delta i samlings på nationell nivå, men ansåg samtidigt att frågan om avgiftsfritt ändå är komplicerad. Utskottet menade att kostnaden för resa och uppehälle kan vara nog så kostsam, inte minst för den som behöver resa långt för en konferens.

Utskottet ansåg att det i första hand är församlingens ansvar att göra det möjligt för barn och unga att delta i Svenska kyrkans verksamhet. Utskottet menade också att det kan finnas en mening med att aktiviteter utöver det vanliga församlingsarbetet, så som konferenser och resor, innebär en viss egeninsats och föreslog att kyrkomötet skulle avslå motionen i fråga, vilket kyrkomötet gjorde.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2016:41.

Utskottet anser att det finns flera grupper i samhället med svårigheter att delta i den verksamhet som kräver deltagaravgifter eller andra kostnader, däribland barn och unga som har föräldrar med en ansträngd ekonomi. Svenska kyrkans församlingar bör därför motverka de hinder som även en liten egeninsats kan innebära och sträva efter att den ordinarie verksamheten i församlingen är kostnadsfri för den enskilde.

Utskottet menar däremot att när det gäller deltagande i nationella möten är det svårt att utarbeta ett helt rättvist system. I många fall är det kostnader för resa och logi som är den stora utgiften i samband med nationella möten, inte deltagaravgiften. Den reflektion utskottet gav uttryck för i behandlingen av en liknande motion i förra årets kyrkomöte finns kortfattat återgivet i bakgrundstexten ovan och samma reflektion ligger bakom utskottets ställningstaganden även i år.

Utskottet delar motionärernas intention att inte utestänga barn och ungdomar från Svenska kyrkans verksamhet, men anser att kyrkostyrelsen redan reflekterat och agerat vad gäller de kostnader som tas ut i nationella sammanhang och tagit konsekvenser av detta genom att låta deltagandet i *Världens fest* vara gratis för denna målgrupp samt subventionera deltagaravgiften för *Teologifestivalen*. Av dessa anledningar föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att föreslå kyrkomötet avslå motion 2016:41 och yrkar bifall till densamma med följande motivering:

Motionärerna föreslår att Svenska kyrkan tar ytterligare ett steg på vägen mot att låta de aktiviteter för barn och ungdomar, som anordnas på nationell nivå, vara avgiftsfria. Steg har tagits av kyrkostyrelsen i den riktningen och vi anser att en ”målgång” borde vara inom räckhåll. En förnyad reflektion kring nödvändigheten av att ta ut en avgift vid nationella aktiviteter för barn och ungdomar önskas!

Bifall till motion 2016:41.

Ronny Hansson, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Marie Nielsén

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:12

Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2016:42 som föreslår att formerna för ett nationellt utarbetat stödmaterial om hur kyrkan styrs utreds. Utskottet ser vikten av tillgängligt material inom området styrning och ledning av Svenska kyrkan för alla åldrar och föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:42.

Motionens förslag

Motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark, Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att närmare utreda formerna för ett nationellt utarbetat stödmaterial om hur Svenska kyrkan styrs, som ska kunna användas bland annat i konfirmationsundervisningen.

Bakgrund

På Svenska kyrkans webbplats finns flera webbsidor som beskriver hur Svenska kyrkans styrs. Sidorna vänder sig till en bred målgrupp som önskar information och fakta om Svenska kyrkan som organisation, www.svenskakyrkan.se/organisation.

Kyrkomötet och kyrkostyrelsen har egna webbsidor där styrorganen presenteras, både uppdragen och de förtroendevalda. Kyrkomötets webbsida innehåller mycket information om hur ansvaret ser ut och vilka ärenden som kyrkomötet beslutar om. Samtliga ärendena finns också tillgängliga. En del av kyrkostyrelsens ärenden t.ex. remissvar och andra uttalanden finns tillgängliga på kyrkostyrelsens webbsida. Även nämnder och kommittéer finns introducerade och deras uppdrag beskrivs.

Det finns länkar till stiftens och församlingarnas webbsidor där dessa informerar om styrning och ledning regionalt och lokalt. Hur presentationen är utformad varierar mellan stiftet och mellan församlingarna. På Svenska kyrkans intranät finns ytterligare information om kyrkans ledning på nationell nivå och kyrkokansliets chefer och medarbetare är presenterade på samma sätt som stiftet och församlingarna kan presentera sina chefer och medarbetare.

Ärkebiskopen har en egen webbsida där hennes uppdrag och arbete beskrivs utförligt. Det finns också en webbsida där kyrkovalen presenteras ingående.

Det pågår ett utvecklingsarbete vad gäller information med rörlig bild. Exempel inom området styrning och ledning är livesändningar från kyrkomötet som kan bidra till ökad förståelse av hur Svenska kyrkans styrs och vilka frågor som är aktuella. Likaså inspelningar med t.ex. intervjuer med ärkebiskopen och generalsekreteraren som ibland publiceras på webben.

Övergripande information om hur Svenska kyrkan styrs och leds finns även i pappersform som t.ex. i årsredovisningen för Svenska kyrkan på nationell nivå.

Det nationella fleråriga projektet *Krafttag konfirmation* pågår i samarbete med samtliga stift. Satsningen innehåller både reflektion utifrån konfirmationens betydelse och arbete med kommunikationsutveckling. Det är ett svar på det uppdrag kyrkomötet gav kyrkostyrelsen 2013 med anledning av två motioner, 2013:30 och 2013:43 (KmSkr 2013:18). De teologiska utgångspunkterna som ryms i *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete* innebär att konfirmandarbetet ska stärka unga människor i en viktig tid i deras liv. Konfirmanderna ska känna och förstå att de är älskade av Gud och värdefulla. De ska ges möjlighet att få veta mera om kristen tro och tillfälle att reflektera över livs- och samhällsfrågor i en kristen kontext. Under konfirmandtiden ska konfirmanderna få uppleva gemenskap och vara med i ett sammanhang som inte kräver prestation och jämförelser och ges möjlighet och utrymme att få bidra till kyrkans liv och verksamhet med sin tro, sina frågor och sitt engagemang.

Under våren 2016 genomfördes en kvantitativ och en kvalitativ undersökning kring fjortonåringars frågor och funderingar som presenterats i rapporten *Vem kan jag lita på?* och publicerad på Svenska kyrkans webbsida. I den framgår att frågor om relationer och tillit är bland de vanligaste funderingarna hos unga. Bland de topp femton viktigaste ämnena finns främst existentiella frågor såsom meningen med livet och vad som händer när jag dör. Enligt erfarna konfirmandledare är intresset för Svenska kyrkans organisation, styrning och ledning sällsynt bland unga i konfirmandåldern och det är inte något som lyfts särskilt i undervisningen. Däremot kan unga som blivit ledare i konfirmandarbetet vara intresserade av detta.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2016:42.

Förslaget om ett nationellt stödmaterial med fakta om hur Svenska kyrkans styrs och leds är bra och angeläget. Både yngre och äldre har ofta bristande kunskap om kyrkans demokratiska struktur. Utskottet ställer sig frågande till om organisationskunskap är något som specifikt bör lyfta i konfirmandarbetet, då detta sällan tillhör de intressen som konfirmanderna själva lyfter. Det är dock bra med tillgång till stödmaterial för samtal bland konfirmanderna. Då 16-åringar kan rösta för hur kyrkan ska styras behöver det också finnas möjligheter för de unga till ökad förståelse av organisationen och därmed bättre förutsättningar att göra val. De Ungas Kyrkomöte menar att en ökad kunskap också kan bidra till ett ökat valdeltagande.

Det finns redan ett omfattande material på Svenska kyrkans webbplats om styrning och ledning av Svenska kyrkan, men utskottet menar att det behövs även andra former för information. Filmer på nätet är ett bra och enkelt sätt att sprida information och kunskap. De Ungas Kyrkomöte anser att materialet ska vara enkelt och tydligt, och att det som fungerar för barn och unga är också bra för vuxna. Ungdomsorganisationerna skulle kunna inkluderas i framställningen av ett material.

Utskottet föreslår att formerna för ett nationellt stödmaterial utreds och föreslår att kyrkomötet bifaller motion 2016:42.

KI 2016:12

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:13

Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2016:71 om omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv. Frågan om dödshjälp och de frågor som är nära knutna till detta har varit uppe vid tidigare kyrkomöten. Nu liksom då anser utskottet att frågan kräver fortsatt arbete men att det kan göras utan att kyrkomötet beslutar uppdra åt kyrkostyrelsen att särskilt bearbeta frågan. Utskottet föreslår därför avslag på motionens båda punkter.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:71, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:71, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:71 av Axel W Karlsson, Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda etiska frågor kring livets slut i syfte att utarbeta rekommendationer.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att därvid ägna särskild uppmärksamhet åt den modell som Förbundsrepubliken Tyskland antog som lag den 5 november 2015.

Bakgrund

Eutanasi (dödshjälp) innebär ett avsiktligt ingrepp i syfte att avsluta en människas liv och som utförs inom ramen för hälso- och sjukvården. När frågan om huruvida eutanasi ska vara tillåtet eller inte diskuteras förutsätts vanligtvis att det endast gäller patienter som är obotligt sjuka och som står inför en snar död. En annan förutsättning är att eutanasi endast kan komma i fråga när det föreligger ett uttalat eller underförstått samtycke från patienten.

Möjligheten till eutanasi förespråkas emellertid ibland även beträffande människor som inte är döende, men som lever under omständigheter som uppfattas som outhärdliga. Det kan till exempel gälla personer som är helt förlamade till följd av en olycka. Det kan också handla om personer som på ett varaktigt sätt har tydliggjort att de inte längre vill leva.

Ett närbesläktat begrepp är "läkarassisterat självmord", vilket innebär att en läkare skriver ut ett recept på ett dödligt läkemedel efter begäran från en patient. Patienten kan sedan på egen hand inta läkemedlet. I de fall patienten till följd av

funktionsnedsättning, till exempel förlamning, inte har möjlighet att inta läkemedlet på egen hand, så kan läkarassisterat självmord även innefatta att läkaren ger läkemedlet åt patienten.

Avgränsningar

Det är viktigt att avgränsa eutanasi från avbrytandet av en behandling i de fall där det inte längre finns någon utsikt till att patienten ska bli botad. Avsikten är då inte att patientens liv ska utsläckas utan att behandlingen inte längre är meningsfull. Detta sker rutinmässigt inom vården. Det är viktigt att framhålla att man inom sjukvården inte till varje pris strävar efter att förlänga livet på patienter som befinner sig i en process där döden är nära förstående. I stället avbryts olika behandlingar när de inte längre är meningsfulla och insatserna inriktas på att ge en god omvårdnad.

En annan avgränsning har sin grund i att en beslutskapabel patient har rätt att avstå från behandlingar av olika slag. Detta är fallet även om en utebliven behandling kommer att leda till att patienten dör.

Författningsreglering

Eutanasi är inte tillåtet enligt svensk lag. Inom Europa är det tillåtet i Belgien, Holland och Luxemburg. I Schweiz tillåts att man hjälper en person att avsluta sitt liv, det vill säga assisterat självmord. Den förändring som skett i Tyskland som motionären beskriver gör inte eutanasi laglig utan berör påföljden.

Statens medicinsk-etiska råd (SMER) föreslog 2008 att läkarassisterat självmord – i betydelsen att en läkare ska kunna skriva ut recept på ett dödligt läkemedel på en patients begäran – skulle tillåtas i Sverige. Det skulle däremot enligt SMER inte vara tillåtet för läkaren att ge läkemedlet till patienten.

Inställning till eutanasi inom medicinsk praxis

En kritisk inställning till eutanasi är även dominerande inom medicinsk praxis bland läkare och sjuksköterskor som arbetar med människor i livets slutskede. Detta framgår bland annat i antologin *Liv och död. Livsuppehållande behandling från början till slut*, som är utgiven på Karolinska Institutet University Press 2009. Här redovisar de båda läkarna Johan Frostegård och Carl Johan Fürst erfarenheter från vård av döende samtidigt som de argumenterar mot eutanasi. Det framgår av deras artiklar att den moderna sjukvården har goda möjligheter att lindra olika slags lidande i livets slutskede.

Johan Frostegård skriver: ”Man kan inte nog påpeka att det man tror som frisk och ung, nämligen att livet skulle vara outhärdligt om man blev svårt sjuk eller handikappad, inte är korrekt (sid. 84).” Han avslutar sin artikel med följande ord: ”I stället för att införa dödshjälp och riskera modern ättestupa måste vi vidareutveckla den palliativa vården för att säkerställa en god död, vilket är vad eutanasi egentligen betyder (sidan 85).”

I en intervju i Dagens Nyheter den 2 februari 2016 ger Johan Frostegård argument mot att tillåta eutanasi. Intervjun är föranledd av den debattartikel som infördes i DN den 30 januari 2016

Ställningstagande till eutanasi från Svenska kyrkan

Svenska kyrkan har så länge frågan har varit aktuell, i likhet med andra kyrkor motsatt sig eutanasi.

Det övergripande argumentet mot eutanasi är att det strider mot respekten för människovärdet att avsiktligt döda en människa (såvida det inte handlar om själv-

försvar). Ur ett kristet perspektiv är livet en gåva från Gud och vi förfogar inte över det på så sätt att vi har rätt att utsläcka en annan människas liv.

Det finns också en uppenbar risk att vissa svårt sjuka människor kan föreställa sig att de skulle utgöra en belastning för samhället, eller för sina anhöriga, och att de av den anledningen skulle begära eutanasi. Det är angeläget att förhindra att människor ska behöva känna en sådan press.

Om eutanasi tillåts för vissa situationer så kommer man lätt in på ett sluttande plan när det gäller vilka skäl som ska vara tillräckliga. Detta argument innebär att när man väl har passerat en viss tydlig gräns så ligger det nära till hands att ta ytterligare steg i samma riktning utan att detta uppfattas som att man passerar en ny relevant etisk gräns.

Erfarenheterna talar för att patienter som erbjuds god vård, inklusive effektiv smärtlindring sällan ber om hjälp med att få dö. Det finns i de allra flesta fall möjlighet att ge bra smärtlindring.

Tidigare behandling av kyrkomötet

2001 års kyrkomöte beslutade med anledning av två motioner, en om livstestamente och en om dödshjälp, att ge kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört med anledning av motionerna (KmSkr 2001:12, TU 2001:11). Utskottet påpekar att förändringen inom den medicinska vetenskapen och vården har föranlett nya frågor av stor betydelse. Dessa anser man behöver ges en teologisk belysning. Efter en sådan teologisk reflektion bör därefter ett underlag läggas fram för fortsatt bearbetning av de aktualiserade frågorna. De avgränsningar vad gäller frågor som ska behandlas samt på vilket sätt resultatet av arbetet presenteras bör enligt utskottet avgöras av kyrkostyrelsen.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Redogörelse för kyrkostyrelsens behandling av kyrkomötets ärenden* (KsSkr 2002:3) anger man att kompetensen på området håller på att byggas upp på kyrkokansliet. Vidare sägs att den etiska diskussionen kring frågorna om livstestamente och dödshjälp bevakas. Bland annat har man tagit del av erfarenheter från Holland och Belgien om dödshjälp. Avslutningsvis anger kyrkostyrelsen att skrivelsen är slutbehandlad

Under kyrkomötet 2008 behandlades en motion 2008:57 om aktiv dödshjälp. I motionen föreslogs att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att på lämpligt sätt bearbeta frågan om aktiv dödshjälp.

Kyrkolivsutskottet angav i sitt betänkande KI 2008:6 att det delade Läronämndens uppfattning att diskussionen om aktiv dödshjälp rymmer en hel rad teologiskt och etiskt viktiga frågor. Dessa kräver en aktualisering av vad kyrkans bekännelse om livets okränkbarhet och värde betyder i olika existentiella, sociala och medicinska sammanhang. Frågan kräver, med hela sin komplexitet, ett fortsatt arbete, men utskottet bedömde att det kan ske utan att kyrkomötet åter beslutar uppdrag åt kyrkostyrelsen att särskilt bearbeta frågan om aktiv dödshjälp. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:71.

Frågan om dödshjälp och de frågor som är nära knutna till detta har varit uppe vid tidigare kyrkomöten och frågan har utretts bland annat i samband med behandlingen av frågan under kyrkomötet 2008. Lagstiftning och debatt i denna fråga följs fort-

löpande av Svenska kyrkan på nationell nivå. Nu liksom då anser utskottet att frågan kräver fortsatt arbete men att det kan göras utan att kyrkomötet beslutar uppdra åt kyrkostyrelsen att särskilt bearbeta frågan. Utskottet föreslår därför avslag på motionens bägge punkter.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:14

Policy för sociala medier

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2016: 49 om policy för sociala medier. Utskottet anser att det kan behövas fortlöpande kunskap om hur sociala medier kan användas och att det är viktigt att agera ansvarsfullt på sociala medier men menar att det är upp till varje organisation att själv bestämma sina regler kring sociala medier och ingenting som direkt kan kopplas samman med vilka som får bidrag från Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar vidare att frågan om *Policy för förtroendevalda* och den debatten inte längre är aktuell och föreslår därför avslag på motionens samtliga punkter.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:49, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:49, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:49, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2016:49 av Johanna Andersson, Policy för sociala medier

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en policy för hur de aktörer som uppbär ekonomiskt stöd från Svenska kyrkan uttrycker sig i sociala medier.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att lägga ner planerna på att ta fram en policy för hur förtroendevalda representanter som inte uppbär ekonomiskt stöd från Svenska kyrkan uttrycker sig i sociala medier.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att besvara de av Thomas Grahl ställda frågorna i Kyrkans tidning den 10 juni 2016.

Bakgrund

Sociala medier idag

Sociala medier är sociala nätverk där människor kan mötas på Internet. Till skillnad från traditionella medier, där det oftast handlar om envägskommunikation, kan alla bidra med innehåll. Exempel på sociala medier är forum, bloggar och wikier. Det största forumet i sociala medier är idag Facebook, med över en miljard användare.

Svenskarnas användning av sociala medier har ökat stadigt. 2014 var svenskarna i genomsnitt på sociala nätverk fyra timmar i veckan. Användningen har också krupit nedåt i åldrarna. Ju yngre man är, desto mer aktiv är man i sociala nätverk.

En av orsakerna till att användningen har ökat är de smarta telefonerna, det vill säga den typ av mobiltelefoner, genom vilka man kan koppla upp sig mot internet. Nu är det inte längre nödvändigt att sitta framför en stationär dator för att vara på internet, utan man kan bära med sig internet var man än är. Förväntningarna på företag och organisationer har blivit större och det ses numera många gånger som en självklarhet att kunna nå en kundtjänst via sociala medier. Det finns också ofta en förväntan om att få svar snabbt och dessutom utanför kontorstid.

Svenska kyrkan i sociala medier

De sociala medierna har blivit ett sätt att kommunicera med sina nätverk, både privat och yrkesmässigt. Bland Svenska kyrkans anställda används sociala medier dagligen, både i församlingar, på stiftskanslier och på den nationella nivån.

Svenska kyrkan vill i sitt strategiska arbete bejaka anställdas möjligheter att aktivt ta del av nätverk i sociala medier, eftersom de ger goda möjligheter för Svenska kyrkan att lyssna på – och föra dialog med – medlemmar, kolleger, medie-representanter och allmänhet. De ger också en möjlighet att forma en annan eller mer nyanserad bild av vad kyrkan gör och står för.

Detta i grunden positiva, strategiska förhållningssätt innebär samtidigt en sårbarhet. Ett ogenomtänkt uttalande, som tidigare bara hade nått ett fåtal, kan nu via internet spridas och nå en större publik. Ryckt ur sitt sammanhang kan det som sagts feltolkas och oftast finns det ingen möjlighet att stoppa spridningen.

Om dokumentet Policy för sociala medier i tjänsten

För att vägleda anställda i Svenska kyrkan i hur de bör agera när sociala medier används i tjänsten har *policydokumentet Sociala medier i tjänsten 2.0* tagits fram (dokumentet är en uppföljning på *Policydokumentet Sociala medier i tjänsten*). Policyn är bindande för den nationella nivån och erbjuds församlingar, pastorat och stift i Svenska kyrkan. I den finns riktlinjer om hur man bör uttrycka sig och agera i sociala medier. Bland annat uppmanas anställda att vara transparenta och tydliga, bidra med sin kompetens, vara ärliga, visa gott omdöme, respektera att andra människor kan ha åsikter som strider emot de egna samt att skydda konfidentiella uppgifter. Policyn beslutades den 9 november 2015 av kyrkokansliets kommunikationschef.

Förslaget om ett policydokument för förtroendevalda i Svenska kyrkan

Under våren 2016 togs ett förslag fram för en policy för förtroendevalda i Svenska kyrkan. Dokumentet var tänkt som en vägledning och hjälp för förtroendevalda på nationell nivå. Dokumentet formulerades med utgångspunkt i dokumentet *Policy för sociala medier i tjänsten* men gjordes kortare och innehöll en del förändringar.

Ärendet behandlades av kyrkostyrelsen den 14 juni 2016 som återremitterade det till arbetsutskottet för vidare beredning. Idag finns inga planer på att lägga fram ett nytt förslag.

I samband med att ärendet var uppe för behandling publicerades en debattartikel i Kyrkans tidning från Thomas Grahl som var kritisk till en policy för förtroendevalda då den kan begränsa de förtroendevaldas yttrandefrihet. I samma nummer svarade kyrkostyrelsen genom Wanja Lundby-Wedin, kyrkostyrelsens förste vice ordförande och Mats Hagelin, kyrkostyrelsens andre vice ordförande som menar att en policy inte behöver hindra yttrandefriheten men kan ge råd och stöd samt uppmuntra till att reflektera över vad det innebär att vara förtroendevald och officiell representant för Svenska kyrkan.

Organisationer som får ekonomiskt stöd av Svenska kyrkan på nationell nivå

KI 2016:14

Svenska kyrkan har på olika sätt genom åren gett ekonomiskt bidrag till samarbetspartner. Några får direkta anslag medan andra får medel genom en tilldelad rikskollekt. Under 2016 har EFS och Svenska Kyrkans Unga fått anslag för sin verksamhet.

Kyrkostyrelsen har tagit fram kriterier för rikskollekter där det framgår att det vid sidan av den egna verksamheten endast är verksamheter som Svenska kyrkan är engagerad i eller är relevanta och ger mervärde för hela Svenska kyrkan som kan ta del av rikskollekt.

Under 2016 tillföll hälften av rikskollekterna det egna internationella arbetet. Övriga organisationer var Svenska Kyrkans Unga, Sveriges kyrkosångsförbund, Svenska bibelsällskapet, EFS, Salt, Svenska missionsrådet, Sveriges kristna råd, Hela människan, Diakoniinstitutionerna (Vårsta, Samariterhemmet, Ersta, Stora Sköndal och Bräcke) samt Kyrkornas världsråd.

Någon policy för hur sociala medier bör användas av dessa organisationer som får ekonomiskt stöd av Svenska kyrkan finns inte idag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:49.

Utskottet inleder med att konstatera att sociala medier är en del av den verklighet utskottet lever och är förtroendevald i och anser att det är bra att Svenska kyrkan använder sig av digitala kanaler och sociala medier i sin kommunikation och ser positivt på att sociala medier används av förtroendevalda inom Svenska kyrkan. Utskottet menar att det kan behövas fortlöpande kunskap om hur dessa medier kan användas och att det är viktigt att agera ansvarsfullt på sociala medier. Detta utan att för den saken skull inkräkta på yttrandefrihet och på den kyrkliga debatten. Utskottet menar vidare att det är upp till varje organisation att själv bestämma sina regler kring sociala medier och ingenting som direkt kan kopplas samman med vilka som får bidrag från Svenska kyrkan. Vidare konstaterar utskottet att frågan om *Policy för förtroendevalda* och den debatten inte längre är aktuell och föreslår därför avslag på motionens samtliga punkter.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:15

En kyrka grundad på nådens tecken

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2016:69, *En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap*. Motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska ta initiativ till ett brett och djupt samtal om vad kyrkan och kyrkosamfundet är. Utskottet anser att sådana samtal är viktiga för kyrkan att föra. De förutsättningar för samtalet som föreslås av motionären anser utskottet är problematiska och att den process som föreslås inte når en tillräckligt bred grupp. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 4.
5. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 5.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 6.
7. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 7.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69, punkt 8.

Motionens förslag

Motion 2016:69 av Fredrik Sidenvall, En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att med anledning av reformationsåret ta initiativ till ett brett och djupt teologiskt och forskningsbaserat samtal om vad Kyrkan och kyrkosamfundet är och bör vara i ljuset av Bibeln och av Martin Luthers framställning om Kyrkans sju kännetecken som återfinns i skriften *Om koncilierna och kyrkan* (1535, WA 50:509–653).
2. Kyrkomötet beslutar att följande frågeställningar bör finnas med i ett sådant samtal:
 - Vilken egenart hade Luthers öppna kyrkosyn i en kontext av alternativa kyrkosyner?
 - Hur har Luthers öppna, teckenbaserade kyrkosyn väglett Svenska kyrkan historiskt?
 - Hur förvaltar vi ”teckenkyrkligheten” idag?
 - Vilka konsekvenser skulle det få för Svenska kyrkans makt och liv om vi idag radikalt skulle återupprätta Martin Luthers öppna kyrkosyn?

3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inbjuda biskopsmötet och Läronämndens ledamöter att delta i arbetet och beslutar att ge biskopsmötet och Läronämnden denna motions innehåll till känna.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under perioden 2017–2027 äska behövliga medel i budgeten för att bedriva detta projekt så att det blir till nytta för hela Svenska kyrkan.
5. Kyrkomötet beslutar att arbetet redovisas för kyrkomötet första gången 2020 bl.a. i form av seminarier.
6. Kyrkomötet beslutar vidare att material från det arbete som motionen resulterar i, sänds ut till Svenska kyrkans församlingar 2021, för fortsatta reflektion, samtal och respons.
7. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2023 redovisar bärande linjer från hela processen på kyrkans samtliga nivåer.
8. Kyrkomötet beslutar att kyrkostyrelsen från och med kyrkomötet 2023 och under en period av fyra år (två mandatperioder bör påverkas) återkommer med skrivelser med anledning av arbetet, allt under bön om att Svenska kyrkan ska framträda allt mer som en autentisk och öppen kristen kyrka.

Bakgrund

Luthers skrift *Von den Konzilien und Kirchen (Om koncilierna och kyrkan)* utkom 1539 och motionen fokuserar på skriftens tredje del om kyrkans väsen (WA 50; 624–643). I skriften syns, liksom i hans övriga skrifter, Luthers lära om åtskillnad mellan andligt och världsligt regemente (tvåregementsläran). När Luther här skriver om kyrkans yttre kännetecken så syftar han på det andliga regementet.

Underlag för samtal om kyrkan

Von den Konzilien und Kirchen är en mycket sen skrift i Luthers produktion, från ett stadium där hoppet om en kyrklig försoning i ett ”fritt allmänt, kristet koncilium” slutligen hade förlorats och den ömsesidiga polemiken blivit stor. Ett nutida samtal om kyrkans väsen skulle även kunna bygga på Luthers tidigare skrifter som i regel har en bredare reformatorisk grund.

Den *Augsburgska bekännelsen (Confessio Augustana)*, som skrevs år 1530 och ingår i våra bekännelseskriterier, utgör en ständigt aktuell utgångspunkt för reflektion om kyrkan från en tid då hopp om kyrklig försoning fortfarande fanns vid liv. Denna text har även haft en viktig funktion i senare tiders ekumeniska reflektioner.

Som sentida kommentar till Augsburgska bekännelsen avsedd för just samtal i Svenska kyrkan, finns exempelvis Carl Axel Aurelius skrift *Hjärtpunkten* (1995).

Ett annat exempel på ett nutida levande samtal om kyrkan som har sin plattform i Augsburgska bekännelsen är skriften *Vår tro som min* (2015) av Cristina Grenholm. I den aktualiseras kyrkan utifrån Augsburgska bekännelsens artikel sju. Den artikeln talar om kyrkan som de heligas samfund i vilket evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt förvaltas och att detta är grunden för kyrkans sanna enhet. Det däremot inte är nödvändigt med enhetliga former för tillbedjan, enligt artikeln.

Den nationella nivån arbetar kontinuerligt fram underlag för kyrklig självreflektion och några publikationer bör nämnas som exempel på detta. År 2012 publicerades två böcker med uttalat syfte att stimulera samtal i församlingarna om kyrkans identitet. Dessa var *Folkkyrka nu? – samtal om utmaningar och möjligheter*, Urban Claesson (red.), och *Folkkyrkotanken – innehåll och utmaningar: en översikt av studier under 2000-talet* av Jonas Idestrom.

Två andra studier som är avsedda att bidra till svenskkyrklig självreflektion är Jonas Ideströms studie av kyrkans förutsättningar i glesbygd: *Spåren i snön* (2015), och Kristina Helgesson Kjellins studie *En bra plats att vara på* (2016), om Svenska kyrkan i det mångreligiösa samhället.

Inför reformationsåret har lutherska – romersk-katolska enhetskommissionen tagit fram en skrift, *Från konflikt till gemenskap*. Den bygger bland annat på 50 år av ekumeniska samtal. Den innehåller uppmaningar till enhet och respekt för varandra och kommer med viktiga perspektiv på hur man ser på kyrkan ur ett ekumeniskt perspektiv.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:69.

Utskottet tolkar att motionärens intention med motionen är att skapa ett samtal kring kyrkosyn och initiera ett studium om kyrkans väsen. Utskottet anser att ett sådant samtal är viktigt för kyrkan i varje tid. Nu står vi dessutom på tröskeln inför reformationsåret 2017 och utskottet menar att det då bör finnas utrymme för reflektion om kyrkans väsen och om kyrkans ständiga reformation.

I motionen föreslås att man för ett brett och djupt samtal i ljuset av Bibeln och Martin Luthers framställning om Kyrkans sju kännetecken som återfinns i skriften *Om koncilierna och kyrkan*. Utskottet anser att förutsättningarna för samtalet som föreslås i motionen är problematiska. Dels menar utskottet att det inte finns bara en kyrkosyn varken i Bibeln eller hos Luther, dels är utskottet tveksamt till att *Om koncilierna och kyrkan* inte skulle vara den skrift av Luther som vore den mest fruktbara för detta samtal.

Utskottet menar att det vore begränsande för samtalet att utgå ifrån idéer från en enda skrift jämte Bibeln. Det finns andra skrifter bland Luthers stora antal publikationer som också är fruktbara att använda, exempelvis både Luthers lilla och stora katekes som dessutom är kända, använda och har haft mycket större betydelse både i Sverige och i andra länder. I bakgrundstexten nämns ytterligare exempel på underlag som kan användas som grund för samtal om kyrkosyn.

I motionen finns också förslag på hur samtalet ska gå till. Utskottet anser att den process som motionären föreslår inte inkluderar en tillräckligt bred grupp eftersom den kräver för hög teologisk sakkunskap.

Av ovan anförda skäl föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Uppsala den 30 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

KI 2016:15

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Stig Eriksson, Anders Ahl, Jerker Schmidt, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:16

Kyrkans familjerådgivning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:15 om att stärka kyrkans familjerådgivning. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2015 i motionens punkt 1. Utskottet anser att det redan är tydligt att Svenska kyrkans familjerådgivning är ett uttryck för kyrkans diakonala uppdrag. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:15, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:15, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2016:15 av Birgitta Söderfeldt m.fl., Stärk kyrkans familjerådgivning

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur familjerådgivning i Svenska kyrkans regi ska kunna bli tillgänglig över hela landet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med detta tydliggöra att familjerådgivning i Svenska kyrkans regi är en viktig del av det diakonala uppdraget.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet som finns i motion 2016:15 punkt 1 i Kyrkolivsutskottets betänkande 2014:17. Kyrkomötet avslog då motion 2014:66.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2016:15 punkt 1 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Det framgår ur *Riktlinjer för Svenska kyrkans familjerådgivning* och i verksamhetsidén som Svenska kyrkans familjerådgivares intresseförening (KYFA) utarbetat att familjerådgivning är ett sätt att manifesteras kyrkans omsorg om människor i samlevnadssvårigheter och livskriser och att det är ett uttryck för det kristna kärleksbudskapet. Utifrån denna utgångspunkt kan Svenska kyrkans familjerådgivning ses både som en uppföljning av de kyrkliga handlingarna och som del av församlingens diakonala grundläggande uppdrag. Med det professionella samtalet som instrument erbjuder familjerådgivningen en trygg plats för reflektion, dialog och terapeutisk bearbetning under sträng sekretess. Familjerådgivarna har förutom terapeutisk kompetens i relationsbearbetning även kunskap i att möta tros- och livsåskådnings-

frågor som kan aktualiseras i relationer. Svenska kyrkans familjerådgivares yrkesförening auktoriserar familjerådgivarna.

Svenska kyrkans familjerådgivning är ett komplement i välfärdssamhällets folkhälsoarbete och öppen för alla, oberoende av religiös eller etnisk tillhörighet och sexuell läggning. Det finns olika skäl till varför människor väljer Svenska kyrkans familjerådgivning. Det kan handla om förtroende för kyrkans verksamhet och att den överensstämmer med den egna grundsynen eller att man önskar stöd i de specifika livsfrågor som handlar om tro eller andra existentiella frågor. Svenska kyrkans familjerådgivning är subventionerad till skillnad från många privata aktörer och finns i september 2016 på 28 orter i Sverige med en eller flera familjerådgivare på varje ställe.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:15.

Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2015 i motionens punkt 1.

Utskottet menar att familjerådgivningen är en av många diakonala uppgifter i församlingarnas verksamhet och varje församling måste utifrån sin omvärldsanalys och förutsättningar prioritera i sin verksamhet. Arbetet med familjerådgivning stöds av den nationella nivån men det är den lokala församlingen och pastoratet som ansvarar för verksamheten.

Som framgår av riktlinjerna för Svenska kyrkans familjerådgivning kan verksamheten ses både som en del av församlingens diakonala uppdrag och en uppföljning av de kyrkliga handlingarna. Detta framgår även i den information som finns i Svenska kyrkans publika information.

Utskottet menar att Svenska kyrkans familjerådgivning gjorts tydlig som en del av kyrkans diakonala uppdrag och att verksamheten inte ytterligare behöver tydliggöras. Av denna anledning föreslår utskottet att motionen avslås i sin helhet.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2016:17

Funktionsvariationer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:60 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska finna former för att stötta arbetet kring frågor om funktionsvariationer. Då det redan finns policydokument och lagstiftning samt då ett kontinuerligt förbättringsarbete sker i församlingarna inom området, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:60.

Motionens förslag

Motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke, Funktionsvariationer

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

Bakgrund

Definition och terminologi

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag ansvar att definiera och rekommendera terminologi inom fackområdet vård, omsorg och socialtjänst. Funktionsnedsättning definieras som nedsatt fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Funktionshinder är inte en egenskap hos en individ utan beskriver förhållandet mellan individ och omgivning, dvs. uppstår när en person med funktionsnedsättning möter bristande tillgänglighet eller andra former av barriärer i den omgivande miljön. Funktionshindrad blir man när omgivningen inte är anpassad efter människors behov. Ordet handikapp avråds som synonym till funktionsnedsättning respektive funktionshinder. Vad gäller ordval har normkritiska perspektiv på senare tid lett fram till att ord som funktionsvariation och funkofobi vunnit mark och i den senaste utgåvan av Svenska Akademiens ordlista finns ordet funkofobi med och definieras som fördomar mot personer med funktionsnedsättning.

En kyrka för alla

Svenska kyrkans centrum för handikappfrågor drevs av Diakonistiftelsen Samariterhemmet på uppdrag av kyrkostyrelsen fram till och med år 2009, när centret lades ned. Sedan dess sker inget samordnat nationellt stöd till stift och församlingar vad

gäller frågor om tillgänglighet, bemötande och inkludering av personer med funktionsnedsättning.

Sveriges kristna råd (SKR) har utarbetat ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder, *En kyrka för alla*, som antogs av SKR:s styrelse 2008. Syftet med policyn är att förmå kyrkor och samfund att genomföra en självkritisk granskning utifrån detta perspektiv. Dokumentet innehåller teologiska utgångspunkter och flera praktiska utmaningar och mål som kyrkorna bakom dokumentet förbundit sig att sträva efter. Svenska kyrkan finns representerad i SKR:s arbetsgrupp för frågor som rör funktionsnedsättningar genom en stiftsmedarbetare och deras arbete sker i nära samverkan med *Föreningen Furuboda*. På regelbunden basis anordnar arbetsgruppen nordiska mötesplatser för kyrkornas medarbetare i frågor som rör funktionsnedsättning. I september 2017 planeras en nordisk nätverkskonferens i Sverige med temat *Gåvan att finnas till*, som utgår från Kyrkornas världsråds dokument *The gift of being called to be a Church of all and for all*. Den nationella nivån kommer att ge ekonomiskt stöd till denna konferens som beräknas samla cirka 30 deltagare från Norden.

I arbetet med Svenska kyrkans nya webbplats har det varit viktigt att skapa en webbplats som är tillgänglig för de allra flesta. Man har följt de internationella riktlinjerna WCAG 2.0, nivå AA som offentlig sektor rekommenderas att följa och under arbetet anlätades en tillgänglighetsexpert. Det finns redaktionella riktlinjer som ger råd om hur man skriver och använder bilder för bättre tillgänglighet vilket samtliga redaktörer i organisationen har tillgång till. En användarundersökning av webbplatsen är inplanerad 2017 och ambitionen är att också göra en uppföljningsundersökning som blir en test av tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning.

Tillgänglighet i konfirmandarbetet

En särskild utvecklingssatsning har genomförts inom konfirmandarbetet sedan början av 2000-talet då bl.a. längre fortbildningar för stiftsanställda och konfirmandledare initierades från nationell nivå för att öka kompetensen bland medarbetare. Fortbildningarna har främst varit inriktade på neuropsykiatriska funktionshinder. Frågor om tillgänglighet, bemötande och inkludering har fokuserats och stor vikt har lagts på förhållningssätt, konkreta arbetsmetoder och pedagogik som inte stänger ute de tonåringar som är i behov av anpassad verksamhet. Svenska kyrkan har samverkat med *Ågrenska stiftelsen* i Göteborg och Sensus studieförbund i detta fleråriga arbete, som de senaste åren även omfattat stiftsansvariga för övrig barn- och ungdomsverksamhet. I flera stift finns det idag någon medarbetare med ett specifikt ansvar att ge råd till föräldrar och presumtiva konfirmander i stiftet och hänvisning till lämplig konfirmandgrupp. De har även ansvar för att stödja arbetet med konfirmander i behov av särskilt stöd. Flera stift erbjuder egna kompetenshöjande insatser för medarbetare i konfirmand- och ungdomsarbetet.

Stöd till arbete på teckenspråk

Inom ramen för det nationella utvecklingsarbetet för en flerspråkig kyrka pågår ett strategiskt och systematiskt arbete för dövas och hörselskadades rättigheter. Åtgärderna syftar till att ge Svenska kyrkans medarbetare kunskap och verktyg i sitt arbete och stöd till enskilda personer. Det bedrivs också ett påverkansarbete inom teckenspråksområdet, exempelvis lämnade kyrkostyrelsen i maj 2016 ett remissvar till Socialdepartementet på promemorian *Tolktjänst för vardagstolkning* med synpunkter på hur förslaget skulle behöva revideras.

Svenska kyrkan är medlem i IVSS-Churcheare, the international federation for Pastoral Care among Hard of Hearing, en internationell kristen organisation som erbjuder mötesplatser för människor med hörselnedsättning för att dela erfarenheter och finna vägar att agera tillsammans och påverka kyrkor och samhället i stort för sina rättigheter.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om tillgänglighet har behandlats i kyrkomötet ett antal gånger. I Ekonomi- och egendomsutskottet har ärendena haft tonvikt på frågor om tillgänglighet till kyrkans kyrkorum och andra lokaler, EE 2014:3 *Tillgänglighet i kyrkor och andra lokaler*, EE 2014:10 *Kyrkoantikvarisk ersättning* samt EE 2015:4 *Tillgänglighet i Svenska kyrkans lokaler*. I Kyrkolivsutskottet har frågan om tillgänglighet haft ett bredare anslag. I Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:4 *Tillgänglighet enligt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland* behandlades motion 2013:31 i vilken det föreslogs att en plan för Svenska kyrkans arbete med ökad tillgänglighet skulle tas fram. Utskottet menade att dokumentet *En kyrka för alla* motsvarar behovet och att den lagstiftning som finns inom området är ett stöd i församlingarnas arbete liksom de övriga organisationer som finns att luta sig emot i arbetet. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:60.

Svenska kyrkan ska vara tillgänglig för alla människor och kyrkans medarbetare har i sitt uppdrag att möta människor med olika egenskaper. Det är därför angeläget att hålla mångfalds- bemötande- och tillgänglighetsfrågorna levande i församlingarna. Det är mycket viktigt att församlingarna inser vikten av hjälpmedel vid bl. a. hörselnedsättning. Utskottet vill betona frågan om biskopsvisitationernas betydelse inom detta område, då visitationerna kan vara ett värdefullt instrument för att aktualisera tillgänglighetsfrågor och bemötande.

Utskottet menar att det policydokument som utarbetats, *En kyrka för alla*, innehåller utgångspunkter och utmaningar som vid användning kan främja arbetet lokalt. Utskottet har också intrycket av att församlingar och stift kontinuerligt förbättrar och utvecklar området tillgänglighet och bemötande, med hjälp av den lagstiftning som finns på området. Av dessa anledningar föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi vill reservera oss i beslutet till förmån för motionen 2016:60.

Motionären menar *alla* med något funktionshinder och inte enbart personer med rörelsehinder och/eller hörselnedsättning. Problemet är så mycket mer. Hur möter *vi* den enskilde som har ett utåtagerande beteende? Har *vi* då kunskapen att möta henne/honom som kyrkobesökare? Kyrkan ska ju vara en öppen och välkomnande kyrka för alla.

Därför reserverar vi oss till förmån för bifall till motion 2016:60.

Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson och Marie Nielsén

Budgetutskottets betänkanden

B 2016:1–3

Budgetutskottets betänkanden

- B 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019
- B 2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015
- B 2016:3 Svenska kyrkans kapitalsituation

Kyrkomötet
Budgetutskottets betänkande 2016:1

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas skrivelsen KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*. Här behandlas också motionerna 2016:55 *Innovationsarbete*, 2016:64 *Teckenspråk i verksamhetsinriktningen*, 2016:65 *Relationen med EFS mm i verksamhetsinriktningen* samt 2016:76 *Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen*.

Utskottet ställer sig bakom kyrkostyrelsens förslag. Utskottet föreslår därtill genom ett utskottsinitiativ att kyrkomötet beslutar om ett bidrag till tryckning av valsedlar vid 2017 års val till kyrkomötet.

I motion 2016:55 föreslås att det ska anslås 30 miljoner kronor för ett innovationsarbete i Svenska kyrkan som biskopsmötet fattar beslut om. Utskottet menar att biskopsmötet har tillgång till kyrkokansliets resurser för sitt arbete och att den budget som kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet rymmer även resurser för biskopsmötets behov. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionen avslås.

I motion 2016:64 föreslås att verksamhetsinriktningen för nationell nivå ska kompletteras med uppgiften att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet. Arbete med att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet pågår i det löpande arbetet på kyrkokansliet. Mot denna bakgrund finner inte utskottet någon anledning att komplettera verksamhetens inriktning och föreslår därför att motionen ska avslås.

I motion 2016:65 föreslås att verksamhetsinriktningen för nationell nivå ska kompletteras med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser, särskilt Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS). Utskottet menar att det finns ett etablerat samarbete mellan kyrkostyrelsen och EFS och ser därför inte något behov av att komplettera verksamhetens inriktning. Mot denna bakgrund föreslår utskottet därför att motionen ska avslås.

I motion 2016:76 föreslås att verksamhetsinriktningen för nationell nivå ska kompletteras med uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker till Svenska kyrkans församlingar och pastorat, däribland att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker. Mot bakgrund av att detta är ett arbete som redan pågår finner inte utskottet någon anledning att komplettera verksamhetens inriktning och föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. Kyrkomötet beslutar att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2017 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädda i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädda i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.
8. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:55.
9. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:64.
10. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:65.
11. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:76.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. Kyrkomötet beslutar att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.
4. Kyrkomötet beslutar att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.
5. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Motionernas förslag

Motion 2016:55 av Dag Sandahl, Innovationsarbete

Kyrkomötet beslutar att anslå 30 miljoner kronor för ett innovationsarbete i Svenska kyrkan som biskopsmötet fattar beslut om.

Motion 2016:64 av Hans-Olof Andrén, Teckenspråk i verksamhetsinriktningen

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet.

Motion 2016:65 av Hans-Olof Andrén, Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser, särskilt Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS).

Motion 2016:76 av Hans-Olof Andrén och Torvald Johansson, Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen

B 2016:1

Kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker till Svenska kyrkans församlingar och pastorat, däribland att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker.

Yttranden från andra utskott

Budgetutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserat av om respektive sakutskott har synpunkter på för sakutskottet relevanta delar i avsnittet Verksamhetens inriktning. Yttrande har inkommit från Ekonomi- och egendomsutskottet (EE 2016:1y, *bilaga 1*), från Kyrkolivsutskottet (Kl 2016:1y, *bilaga 2*), från Ekumenikutskottet (Eu 2016:1y, *bilaga 3*) och från Organisationsutskottet (O 2016:1y, *bilaga 4*).

Som en del av utskottets beredning har utskottet tagit del av de yttranden som inkommit från andra sakutskott.

Bakgrund

Enligt 51 kap. 4–5 §§ i kyrkoordningen ska den nationella nivån varje år upprätta en budget för nästa budgetår. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år.

År 2010 beslutade kyrkomötet att det, utöver de ekonomiska ramarna för respektive år under perioden, ska finnas rullande femåriga kostnadsramar för finansiering av Svenska kyrkan i utlandets och Svenska teologiska institutets (STI) fastigheter och lokaler.

Skrivelsens innehåll och indelning

Mot bakgrund av ovanstående lämnar kyrkostyrelsen i skrivelsen förslag till inriktning för verksamheten, kostnadsram 2017, planeringsramar 2018 och 2019 samt ram för kostnader 2017–2021 för lokalförsörjning inom Svenska kyrkan i utlandet och ram för kostnader för STI i Jerusalem.

Skrivelsen är indelad i tre delar och har en bilaga. I *Uppdrag och utmaningar* beskrivs Svenska kyrkans och den nationella nivåns uppdrag och de utmaningar kyrkostyrelsen ser utifrån genomförd omvärldsanalys. I *Verksamhetens inriktning* redovisas kyrkostyrelsens prioriteringar och förslag till inriktning av verksamheten. I denna del redovisas också hur kostnads- och planeringsramar är planerade att fördelas på verksamhetsområden. I *Ekonomi* redovisas och kommenteras ekonomin i sin helhet och förslagen till kostnadsram 2017, planeringsramar 2018–2019, kostnadsramar 2017–2021 för lokalförsörjning samt den preliminära fördelningen av återstående medel 2016–2018 för den gemensamma satsningen på kyrkans undervisning och mission för alla åldrar som kyrkomötet beslutade om 2012, *Dela tro – dela liv*.

År 2008 fastställde kyrkomötet en målnivå för den nationella nivåns eget kapital och beslutade samtidigt att kyrkostyrelsen, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger 125 procent av den indexuppräknade målnivån, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

Vid utgången av 2015 översteg eget kapital 125-procentsnivån med 1 817 miljoner kronor, varav 1 534 miljoner kronor avser ej realiserad värdeökning inom finansförvaltningen. Genom förslagen i KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapital-situation* anser kyrkostyrelsen att det överskridna målvärdet är hanterat.

Kyrkostyrelsens förslag

Av skrivelsen framgår att huvuddelen av planeringsperiodens budget omsluter löpande åtaganden och verksamhetskostnader som svårligen kan prioriteras bort. Antingen är ansvaret reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet av stor betydelse för Svenska kyrkans verksamhet. Enbart en mindre del utgör utrymme för särskilda prioriteringar.

Kyrkostyrelsens *förslag till inriktning för verksamheten* utgår från och avser den nationella nivåns uppgifter enligt kyrkoordningens bestämmelser samt instruktioner för kyrkostyrelse och råd. Den samlade inriktningen på verksamheten är främst;

- ◆ att stärka och utveckla det strategiska arbetet med företräderskap genom systematisering, samordning och effektivisering (*företräderskap*)
- ◆ att främja relationer med kyrkor som Svenska kyrkan har kyrkogemenskap med, eller särskild ekumenisk överenskommelse, för att konkret gestalta enhet och samverkan (*officiella relationer till andra kyrkor och samfund samt religionsdialog*)
- ◆ tro och lärande, genusrättvisa och jämställdhet, hälsa, hållbar försörjning samt fred och försoning (*internationell mission och diakoni*)
- ◆ att ge stöd inom områdena omvärldsbevakning och forskning, administrativ samverkan, församlingens grundläggande uppgift samt kommunikation (*stöd till stift och församlingar*)
- ◆ en stabil leveransorganisation där det övergripande målet är att stödja både verksamhet och användare inom IT-området där krav på hög säkerhet och kontinuerlig riskanalys är naturliga delar av verksamheten (*gemensamma IT-system*)
- ◆ att stärka studenternas färdigheter och yrkesidentitet, deras förmåga att analysera och reflektera över Svenska kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan (*Svenska kyrkans utbildningsinstitut*)
- ◆ frågor som rör kristen livstolkning och ekumenik och har en sociokulturell pedagogisk profil (*Svenska teologiska institutet i Jerusalem*)
- ◆ att genomföra forskning vars resultat utgör underlag för Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag, om religionernas roll i det mångkulturella samhället samt att tillgängliggöra forskningsresultaten utifrån den gemensamma plattformen *Samhällsteologi* (*forskning*)
- ◆ att stödja Svenska kyrkan som kulturarrangör, stärka Svenska kyrkans röst i kulturdebatten och kulturens ställning inom Svenska kyrkan (*kultur*)
- ◆ att genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen i vilket det ingår att försöka skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarvet som levande och användbart och en samhällsresurs för social, kulturell och ekonomisk utveckling (*de kyrkliga kulturminnena*)
- ◆ att höja kvaliteten i det diakonala arbetet, stärka insamlings- och kommunikationsarbetet, ge stöd i lokalförsörjningsfrågor och verka för utveckling av de lokaler som hyrs eller ägs av församlingarna samt teckna avtal med församlingar och verksamhetsplatser (*arbete bland svenskar i andra länder*)
- ◆ att ta till vara erfarenheterna från arbetet med tidigare kyrkoval och planera valet 2017 (*de direkta valen*)

- ◆ att kontinuerligt producera ändamålsenliga underlag för förankring, reflektion och beslut om förändringar i kyrkoordningen (*inomkyrklig normgivning*)
- ◆ att förvalta kapitalet effektivt, på ett etiskt försvarbart sätt, sprida risker och uppnå bästa möjliga hållbara totalavkastning (*förvaltning av nationellt kapital*)
- ◆ att löpande behålla och utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivåns verksamhets- och ekonomistyrning (*ledning och administration*).

Motion 2016:55 Innovationsarbete

I motion 2016:55 föreslås att kyrkomötet ska besluta att anslå 30 miljoner kronor för ett innovationsarbete i Svenska kyrkan som biskopsmötet fattar beslut om. Motionen berör såväl frågan om biskopsmötets roll och funktion som kyrkostyrelsens ansvar för budget och dess innehåll.

Biskopsmötet

I 10 kap. i kyrkoordningen som reglerar den nationella nivån framgår av inledningen att kyrkomötet som högsta beslutande organ anger vilka andra organ som ska finnas på den nationella nivån och vilka uppgifter de ska ha. Vidare framgår det av 10 kap. 7 § i kyrkoordningen att biskopsmötet finns för samråd i frågor som rör biskoparnas uppdrag inom kyrkans vigningstjänst och tillsyn över biskoparnas verksamhet. Biskopsmötet regleras närmare i 13 kap. 2 § i kyrkoordningen där det framgår att ärkebiskopen regelbundet ska kalla biskopsmötet till samråd om stiftsledningen och ämbetsansvaret. Biskopsmötet ska också, på begäran av kyrkostyrelsen yttra sig i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt. Av 57 kap. 2 § i kyrkoordningen framgår att biskopsmötet ska ha tillsyn över biskoparnas verksamhet. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar.

Av protokollen från biskopsmötet framgår att ett urval av de frågor som regelbundet behandlats det senare året är: kyrkans böcker, ekumenik, aktuella debatter (till exempel flyktingfrågor), kyrkostyrelsen (till exempel generalsekreterarens rapport), prästtjänsten, information och utbildningsfrågor.

Kyrkostyrelsen

Enligt 10 kap. 3 § i kyrkoordningen är det kyrkostyrelsen som företräder trossamfundet Svenska kyrkan. Styrelsen bereder och verkställer kyrkomötets beslut och har förvaltande uppgifter. Av 12 kap. i kyrkoordningen framgår det att det är kyrkostyrelsen som också leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Vidare framgår det av 51 kap. 4–5 §§ i kyrkoordningen att kyrkostyrelsen varje år ska upprätta ett förslag till budget för nästa budgetår avseende den nationella nivån. Budgeten fastställs sedan av kyrkomötet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, samt en plan för ekonomin under en period av tre år. Av kyrkostyrelsens arbetsordning framgår bland annat att biskopsmötet har tillgång till kyrkokansliets resurser för sitt arbete. Den budget som kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet rymmer således även resurser för biskopsmötets behov.

Av arbetsordningen framgår vidare att kyrkostyrelsen regelbundet samråder med biskopsmötet. I praktiken sker detta till exempel genom en årligen återkommande överläggning mellan kyrkostyrelsen och biskopsmötet. Vidare delas protokoll mellan kyrkostyrelsen och biskopsmötet från respektive möte. Löpande dialog sker också genom ärkebiskopen som är ordförande i såväl biskopsmötet som kyrkostyrelsen. Vid biskopsmötet finns en återkommande punkt som heter kyrkostyrelsen

där generalsekreteraren föredrar sin rapport om verksamheten som också föredras för kyrkostyrelsen. Vid denna punkt närvarar också kyrkosekreterare och utvecklings- och planeringschef på den nationella nivån, vilka också närvarar vid kyrkostyrelsens sammanträden. I kyrkostyrelsen finns också en ersättare för ärkebiskopen. Regelbundna avstämningar sker även mellan ärkebiskop och generalsekreterare där information mellan biskopsmötet och kyrkostyrelsen avhandlas.

Motion 2016:64 Teckenspråk i verksamhetsinriktningen

I motion 2016:64 föreslås att kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet.

Av KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* framgår bland annat att arbetet inom flerspråkighetsområdet inriktas på kunskapshöjande och metodutvecklande insatser som förväntas ge församlingar bättre förutsättningar att klara den grundläggande uppgiften även på de nationella minoritetsspråken. Under perioden fortsätter arbetet med att tillgängliggöra bibeln, psalmer och kyrkliga böcker på dessa språk.

Löpande arbete med teckenspråk på nationell nivå

Den verksamhet som i skrivelsen beskrivs under rubriken flerspråkighet om minoritetsarbete eller arbete på minoritetsspråk gäller även i hög grad teckenspråk.

Den nationella nivån stödjer stift och församlingar i det teckenspråkiga arbetet. Ett aktuellt projekt är ett teckenspråkigt kunskapscentrum vid Strömbäcks folkhögskola som under 2016 finns tillgängligt för fortbildning och utbildning av anställda och ideella medarbetare i de stift som valt att medverka.

En gång om året samlar den nationella nivån stiftsrepresentanter för strategiska överläggningar. Samtliga medarbetare i det teckenspråkiga arbetet inbjuds till en konferens en gång om året för inspiration, fortbildning och samtal.

Andra exempel på stöd handlar om att stödja församlingar och/eller stift med projekt som är av intresse utanför den enskilda församlingen/stiftet. Exempel på detta är ekonomiskt stöd för en teckenspråkig översättning av Bibeläventyret, där mellanstadiebarn lär sig om Bibeln inom ramen för skolundervisningen. Ett annat exempel är en delsatsning inom ramen för *Dela tro – dela liv* som erbjuder teckenspråkiga unga en sammanhållen verksamhet i teckenspråkshuvudstaden Örebro och ett nationellt nätverk för unga.

Under hösten 2016 börjar ett arbete med att översätta delar av förslaget till ny kyrkohandbok till teckenspråk. Några grundläggande texter om kristen tro på svenskakyrkan.se ska finnas inspelade inför reformatiönsåret.

Motion 2016:65 Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen

I motion 2016:65 föreslås att kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser, särskilt Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS).

Inomkyrkliga organisationer och rörelser

Det finns ett flertal organisationer och rörelser som verkar inom Svenska kyrkan utan att vara en organisatorisk del av den. Hur de olika organisationerna eller rörelserna har organiserat sin verksamhet kan se olika ut i relation till församlingsnivå, stiftsnivå och nationell nivå. Vissa organisationer och rörelser finns bara på

den lokala nivån medan andra arbetar enbart på stiftsnivå eller riksnivå. En del organisationer och rörelser har en relation till flera av de olika nivåerna i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan har kontakt och samarbete med EFS och det finns ett särskilt samarbetsråd som är tillsatt av Svenska kyrkans kyrkostyrelse respektive EFS styrelse. Av instruktionen för samarbetsrådet framgår att det har till uppgift att verka för en fortsatt fördjupning av samarbetet mellan Svenska kyrkan och EFS lokalt, regionalt och centralt. Samarbetsrådet har särskilt uppdraget att följa utvecklingen av samarbetet, inspirera till nya och fördjupade samverkansformer mellan Svenska kyrkan och EFS, utarbeta modeller till lokala samarbetsavtal, informera om frågor rörande samverkan mellan såväl Svenska kyrkan och EFS som med andra trossamfund samt stimulera en teologisk bearbetning av de olika traditioner som finns inom Svenska kyrkan och EFS, utgöra ett forum för teologiska och ideologiska samtal samt lägga förslag angående ovanstående frågor till respektive styrelse.

Svenska Kyrkans Unga är ett annat exempel på en fristående inomkyrklig organisation med vilken Svenska kyrkan har ett kontinuerligt samarbete på nationell nivå. Samarbetet är i grunden inte formaliserat men formaliseras ibland, till exempel vid olika gemensamma projekt.

Motion 2016:76 Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen

I motion 2016:76 föreslås att kyrkomötet beslutar att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker till Svenska kyrkans församlingar och pastorat, däribland att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker.

Av 10 kap. 3 § i kyrkoordningen framgår bland annat att kyrkostyrelsen ska ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämma utbildningsplanerna för dessa samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning.

Av KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* framgår bland annat att Svenska kyrkans utbildningsinstitutets uppdrag är att ange villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna, bestämma utbildningsplaner samt se till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning. Vidare är uppdraget att stödja rekrytering till kyrklig tjänst och utbildning. Utbildningarna ska uppfattas som attraktiva och hålla en hög kvalitet till en rimlig kostnad. Vidare framgår att verksamheten inriktas på att stärka studenternas färdigheter och yrkesidentitet, deras förmåga att analysera och reflektera över Svenska kyrkan samt bekräfta och fördjupa deras samhörighet med Svenska kyrkan. Institutet ska utveckla kyrkomedarbetare vars kompetens ska svara mot Svenska kyrkans framtida behov.

Av skrivelsen framgår också att det är en särskild utmaning för kyrkomusikerprogrammet då det är svårt att rekrytera studeranden och att flera faktorer samverkar på ett för utbildningen negativt sätt.

Pågående arbete med rekrytering

På den nationella nivån pågår ett arbete sedan år 2011 med att utarbeta en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker, bland annat påskyndat av Bologna-systemets införande vid Sveriges universitet och högskolor år 2007. Ett förslag till ny nomenklatur och kyrkoordningssändringar framlades efter remiss till

stift, församlingar, utbildare och organisationer till kyrkostyrelsens arbetsutskott år 2013. Ärendet återremitterades för fortsatt beredning.

Under år 2015 och våren 2016 intensifierades den fortsatta beredningen inom kyrkokansliet genom en arbetsgrupp och genom dialog med utbildningsinstitutioner, stiftsmusiker med flera. Ett nytt förslag till examens- och befattningsstruktur, förtydligade behörighetsregler samt kyrkoordningssändringar remitterades till stift, församlingar, utbildare och organisationer och framlades för kyrkostyrelsen under våren 2016. Ärendet återremitterades på nytt för vidare beredning.

Idag sker nyrekryteringen av kyrkomusiker främst på församlingsnivå genom enskilda kyrkomusikers målinriktade kör- och musikverksamhet för barn och unga. Stiftens kan på olika sätt uppmuntra och stärka detta rekryteringsarbete, exempelvis genom nätverk och projekt.

Den nationella nivån för kontinuerligt dialog med de folkhögskolor, högskolor och musikhögskolor som utbildar kyrkomusiker samt samlar stiftens musikkonsulenter till samråd kring rekryterings- och utbildningsfrågor. Kyrkokansliet kommer under hösten och vintern 2016–2017 att arbeta med att identifiera vilka kyrkomusikaliska utbildningsfrågor som behöver lösas framöver, bland annat med sikte på att göra kyrkomusikeryrket och vägen dit till ett lockande val för fler. Dialog förs med såväl utbildningsinstitutionerna som de företrädare för kyrkomusiken som nämns i motionen.

Bidrag till tryckning av valsedlar kyrkovalet 2017

Enligt 38 kap. 33 § i kyrkoordningen får kyrkomötet fatta beslut om att bidrag ska utgå efter en viss enhetlig grund till nomineringsgrupper som är eller genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Vid Budgetutskottets överläggning med kyrkostyrelsens arbetsutskott så informerades Budgetutskottet om att den beslutspunkten saknas i de beslutsförslag som finns i *KsSkr 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*. Budgetutskottet informerades också om att kostnaderna ingår i den föreslagna kostnadsramen.

Utskottets överväganden

Verksamhetens inriktning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet har tidigare konstaterat att det med åren blivit lättare att följa de ekonomiska resonemangen och att sambandet mellan verksamhet och ekonomi blivit tydligare. Utskottet ser fram mot att kyrkostyrelsen fortsätter utveckla strukturen för planerad verksamhet, dess inriktning och kostnader. För att underlätta utskottets beredning så efterfrågades förra året att kyrkostyrelsens prioriteringar skulle framgå av det avsnitt för verksamhetens inriktning som ligger till grund för beslutet. Utskottet noterar med glädje att skrivelsen nu är uppbyggd på det sättet.

Utskottet har som en del av beredningen likt tidigare år haft överläggningar med kyrkostyrelsens arbetsutskott för att få särskilda frågor belysta. Det är uppenbart för utskottet att samtal med kyrkostyrelsens arbetsutskott är en viktig komponent för större förståelse av skrivelsen. Utskottet ser fram mot fortsatt dialog med kyrkostyrelsens arbetsutskott och hur den ytterligare kan utvecklas till kommande år.

De prioriteringar som kyrkostyrelsen anger i skrivelsen och som också delgavs vid arbetsutskottets besök i budgetutskottet delas av utskottet. Förra året föreslog utskottet genom ett utskottsinitiativ att 75 miljoner kronor skulle avsättas till arbete med flyktingar och asylsökande. En av kyrkostyrelsens prioriteringar i årets skrivelse är arbete med asylsökande och flyktingar i Sverige. Utskottet skrev förra året att det fanns en förväntan på att kyrkostyrelsen säkerställer den långsiktiga hanteringen av dessa frågor. Det har omhändertagits genom den satsning om 60 miljoner kronor årligen under planeringsperioden för fortsatt stöd i arbetet med asylsökande och flyktingar. Utskottet ser fram emot nästa års redovisning av den tidigare satsningen om 75 miljoner kronor.

En annan av kyrkostyrelsens prioriteringar gäller Svenska kyrkans undervisning och lärande. Utskottet ser fram emot den utvärdering som senare kommer att ske av satsningen *Dela tro – dela liv*. Utskottet noterar med tillförsikt också att satsningen kommer att tas tillvara och få en fortsättning, genom att ett systematiskt och sammanhållet arbete för att ta fram ett program för lärande och undervisning i Svenska kyrkan bedrivs under perioden.

Utskottet instämmer i kyrkostyrelsens uppfattning om att administrativ samverkan är ett mycket prioriterat område och att den gemensamma IT-plattformen är en central förutsättning för administrativ samverkan. Eftersom det är väsentliga belopp som hanteras och stort förtroendekapital som investeras framkom vid diskussionen med kyrkostyrelsens arbetsutskott vikten av styrning och ledning, löpande uppföljning och utvärdering av effekter. Utskottet delar kyrkostyrelsens arbetsutskotts uppfattning att ett sätt att utveckla styrningen skulle kunna vara att inrätta exempelvis ett råd.

Kyrkostyrelsens arbetsutskott förtydligade att kyrkostyrelsen menar att frågan om hållbar utveckling ofta förknippas med klimatfrågor, men att det är mera än så. Det framgår också av skrivelsen under rubriken hållbarhet att frågorna om klimatförändringar, resursförbrukning, utveckling och rättvisa inte enbart är naturvetenskapliga, tekniska, ekonomiska, sociala och politiska utan även etiska, existentiella och teologiska. Kyrkostyrelsens arbetsutskott menade att detta är tänkt att genomföra stora delar av arbetet och därför behöver det inte framgå som en prioritering.

Utskottet har noterat av såväl skrivelsen som vid samtal med kyrkostyrelsens arbetsutskott att det pågår ett långsiktigt utvecklingsarbete på kyrkokansliet för att skapa förbättrade förutsättningar för den strategiska styrningen och ledningen. Under 2017 är fokus på att bereda underlag för en strategisk plan och därefter ska processerna för planering och uppföljning utvecklas för att bli mer effektiva och ändamålsenliga. Utskottet ser fram emot mer konkreta målskrivningar och utvärdering av verksamheten gentemot dessa.

Personalkostnader är en väsentlig kostnadspost i den föreslagna planeringen. I tider med knappa resurser, krav på hushållning och effektiviseringar är det extra viktigt att det finns en tydlig plan för när det sker större förändringar över tid. I kommande skrivelser ser utskottet gärna att kyrkostyrelsen för ett resonemang kring hur de strategiskt ser på utvecklingen av personalkostnaderna, antalet anställda vid kyrkokansliet och i vilken omfattning detta påverkas av nya uppdrag från kyrkomötet.

När det gäller de kyrkliga kulturminnena noterar utskottet att det av skrivelsen framgår att kyrkostyrelsen vidtagit åtgärder för att minska de ansamlade medlen genom att bland annat höja tilldelningen till församlingar och stift. Det framgår även att kyrkostyrelsen gör bedömningen att det ansamlade överskottet är hanterat genom att medlen kunnat utbetalas eller tilldelas till projekt. Utskottet ser med tillförsikt fram emot en fortsatt hög förbrukningstakt av den kyrkoantikvariska ersättningen.

Utskottet har också behandlat kyrkostyrelsens skrivelse gällande Svenska kyrkans kapitalsituation. Utskottet vill uppmärksamma kyrkostyrelsen på att förslagen i betänkandet B 2016:3 *Svenska kyrkans kapitalsituation* får konsekvenser för vilka begrepp som bör användas i tabeller som behandlar nationella nivåns kapital i framtida skrivelser.

Utskottet har i sin beredning noterat de samband i förutsättningar och förslag som finns mellan denna skrivelse, KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation* samt KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar*.

Kostnadsram 2017

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens *förslag till kostnadsram 2017* är 2 962 miljoner kronor vilket är 27 miljoner kronor högre än den planeringsram för 2017 som kyrkomötet beslutade om 2015. I relation till den tidigare beslutade ramen planeras bland annat ökade kostnader för stöd till stift och församlingar och gemensamma IT-system. De högre kostnaderna kompenseras till viss del av lägre kostnader för bland annat internationell mission och diakoni och kyrkliga kulturminnen i relation till den tidigare beslutade ramen.

Kostnadsram 2018

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar fastställa kostnadsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens *förslag till planeringsram 2018* är 3 224 miljoner kronor vilket är 314 miljoner kronor högre än den planeringsram för 2018 som kyrkomötet beslutade om 2015. Den mest väsentliga orsaken till den planerat ökade ramen beror på förändringar i utjämningsystemet i enlighet med förslagen i KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*. De förslagen som främst påverkar planeringsramen är ett nytt kyrkunderhållsbidrag och förändrad redovisning av stiftsbidrag (tidigare har netto-redovisning av stiftsbidrag skett på kostnadssidan och nu planeras bruttoredovisning av stiftsbidrag på såväl intäkts- som kostnadssidan). Övriga orsaker till ökade kostnader i relation till den tidigare beslutade ramen är att det bland annat planeras för ökat stöd till stift och församlingar och gemensamma IT-system. De högre kostnaderna kompenseras till viss del av lägre kostnader för bland annat internationell mission och diakoni i relation till den tidigare beslutade ramen.

Kostnadsram 2019

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar fastställa kostnadsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens *förslag till planeringsram 2019* är 3 189 miljoner kronor vilket är 35 miljoner kronor lägre än förslaget till planeringsram 2018. I relation till planeringsram för 2018 planeras lägre kostnader för bland annat

stöd till stift och församlingar till följd av att satsningen för att underlätta anslutning till den gemensamma IT-plattformen avslutas 2018.

B 2016:1

Ram för fastighetskostnader för Svenska kyrkan i utlandet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens *förslag till ram för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler* är 71 miljoner kronor för perioden 2017 till 2021. Det är 1 miljon högre än den ram som kyrkomötet förra året beslutade för perioden 2016 till 2020.

Ram för fastighetskostnader STI

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.

Budgetutskottets förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens *förslag till ram för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem* är 7 miljoner kronor för perioden 2017 till 2021, vilket är 2 miljoner högre jämfört med den ram som kyrkomötet beslutade om förra året för perioden 2016 till 2020.

Bidrag till tryckning av valsedlar i kyrkovalet 2017

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2017 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden för tryckning av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Utskottets förslag är ett utskottsinitiativ. Utskottet har uppmärksammat på att det i skrivelsen saknas ett förslag till beslut om valsedelsbidrag som har funnits tidigare år, men som av misstag inte finns med i årets skrivelse. Det har också noterats att det i den föreslagna kostnadsramen för valet ryms kostnader för valsedelsbidrag som bygger på utfallet från tidigare val.

Motion 2016:55

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:55.

Motionens förslag är att anslå 30 miljoner kronor för ett innovationsarbete i Svenska kyrkan som biskopsmötet fattar beslut om.

Utskottet välkomnar ett innovativt biskopsmöte och uppskattar när biskoparna agerar som kollegium. Utskottet noterar att biskopsmötet har tillgång till kyrkokansliets resurser för sitt arbete och att den budget som kyrkostyrelsen föreslår kyrkomötet rymmer även resurser för biskopsmötets behov.

Utskottet är övertygat om att innovativa idéer tas tillvara av kyrkostyrelsen inom ramen för kyrkostyrelsens budgethantering. Mot bakgrund av detta föreslår utskottet att motionen ska avslås.

Motion 2016:64

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:64.

Motionens förslag är att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet.

Budgetutskottet anser liksom motionären att den teckenspråkiga verksamheten är mycket viktig för Svenska kyrkans arbete. I beredningen av ärendet har det kommit fram att arbetet med att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet är ett arbete som redan pågår i det löpande arbetet på kyrkokansliet och att den verksamhet som i skrivelsen beskrivs under rubriken *flerspråkighet* om minoritetsarbete eller arbete på minoritetsspråk även i hög grad gäller teckenspråk.

Av motionen framgår att motionären också är medveten om att arbetet redan sker. Utskottet menar att det till kommande år kan framgå tydligare i skrivelsen att även verksamhet för teckenspråk ryms under rubriken *Flerspråkighet*. Av det motionssvar som kommit från De Ungas Kyrkomöte gällande motionen framgår det att deras uppfattning är att det är av vikt att jobba med alla språkliga minoriteter, däribland teckenspråk.

Som framkommit i beredningen är arbetet med att stödja stiftens arbete med teckenspråkig verksamhet ett arbete som redan pågår i det löpande arbetet på kyrkokansliet. Mot denna bakgrund finner inte utskottet någon anledning att komplettera verksamhetens inriktning och föreslår därför att motionen ska avslås.

Motion 2016:65

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:65.

Motionens förslag är att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser, särskilt Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS).

Budgetutskottet delar motionärens uppfattning att det är mycket viktigt att ha dialog och eftersträva goda relationer med inomkyrkliga organisationer och rörelser. Av det motionssvar som kommit från De Ungas Kyrkomöte gällande motionen framgår det att tanken på att skapa och vårda inomkyrkliga relationer ses som viktig. De menar att en väsentlig del i att vara kyrka, är att vara tillgänglig och öppen för alla, speciellt de inomkyrkliga förbunden. Utskottet är övertygat om att kyrkostyrelsen också delar den uppfattningen.

Gällande EFS noterar utskottet att det finns ett samarbetsråd som är tillsatt av Svenska kyrkans kyrkostyrelse respektive EFS styrelse. Samarbetsrådet verkar för en fortsatt fördjupning av samarbetet mellan Svenska kyrkan och EFS och utgår från att det arbetet löper på.

Mot bakgrund av att det finns ett etablerat samarbete mellan kyrkostyrelsen och EFS ser utskottet inte något behov av att komplettera verksamhetens inriktning och föreslår därför att motionen ska avslås.

Motion 2016:76

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:76.

Motionens förslag är att komplettera verksamhetsinriktningen för nationell nivå med uppgiften att i dialog med stift, arbetsgivare och företrädare för kyrkomusiken vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker till Svenska kyrkans försam-

lingar och pastorat, däribland att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker.

Budgetutskottet menar att det är av stor betydelse för Svenska kyrkan att det finns kompetenta musiker i framtiden. Utskottet noterar att det framgår av KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* att kyrkostyrelsen är medveten om att det finns en utmaning i att rekrytera studeranden i den omfattning som svarar mot behoven gällande kyrkomusikerprogrammet. Som framgår av den information som inhämtats från kyrkokansliet pågår sedan ett längre tag ett arbete med att utarbeta en ny examens- och befattningsstruktur för kyrkomusiker. Utskottet menar att arbetet är viktigt och förutsätter att det löper på.

Det framgår också av den inhämtade informationen att det sker ett arbete med att identifiera vilka kyrkomusikaliska utbildningsfrågor som behöver lösas framöver, bland annat för att göra kyrkomusikeryrket till ett lockande val för fler. Dialog förs med såväl utbildningsinstitutionerna som de företrädare för kyrkomusiken som nämns i motionen.

Mot bakgrund av att detta arbete redan pågår finner inte utskottet någon anledning att komplettera verksamhetens inriktning och föreslår därför att motionen ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Malin Åkesson, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Monica Lago, Roger Sjöberg, Lars B Andersson, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Sven Erik Bodén, Jan Sahlin, Marie Rydén Davoust, Evelina Johansson, Sven Ingvar Holmgren, Mats Nilsson, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Vi anser att utskottet skulle beslutat föreslå kyrkomötet att medge planeringsram för 2018 till 3 454 milj. kronor (beslutspunkt 3 utskottets förslag). Kyrkoantikvarisk ersättning utbetalas från staten med 460 milj. kronor per år. Beloppet får användas under två år, ev. tre år. Svenska kyrkans budgetsystem innebär att årets belopp i praktiken betalas ut med halva beloppet för redovisningar under budgetåren och halva året efter för de redovisningarna. Detta beror på att många reparationer tar mer än 1 år. Därmed blir utbetalningarna många gånger år 2. Genom detta system släpar utbetalningarna ett extra år och redovisas i bokslutet som en fordran mot staten och skuld till församlingarna med över 200 milj. kronor. Det vore rimligt att båda årens anslag fördelades på ett sådant sätt att pengarna förbrukades med 460 milj. kronor

B 2016:1

varje år och utbetalades samma år. Detta förhindrar kyrkans uppläggning av budget. Det vore rimligt att planeringsperioden och budgetperioden vore samma dvs. två år. Vi föreslår att detta förbättras med att halva kommande års anslag tillförs år 1 med start 2018 så att halva 2019 års belopp tidigareläggs så att 2018 års belopp blir $460 + 230 = 690$ milj. och därefter 460 milj. per år. I praktiken kommer då halva $690 = 345$ milj. kronor att utbetalas 2018 så statens anslag kommer inte att överskridas. Det finns i flera stift en kö av angelägna reparationer som måste skjutas upp på grund av att det belopp som kan fördelas är för litet. Förslaget kommer att ge möjlighet till tidigareläggning av reparationer och eftersläpningen kommer att bli mindre.

Carl-Eric Gabrielsson och Leif Nordlander

Reservation 2

Vi anser att utskottet skulle beslutat föreslå kyrkomötet att med anledning av motion 2016:76 (beslutspunkt 11 i utskottets förslag) uppdra till kyrkostyrelsen att snarast vidta åtgärder för att stärka rekryteringen av kyrkomusiker bl. a. genom att fastställa en ny examens- och befattningsstruktur.

Lars T Gåreberg, Bertil Persson och Marie Wojidkow

Särskild mening

I skrivelse 2016:1, Verksamhet och ekonomi, på sidan 7 under Kyrkostyrelsens prioriteringar anser vi att det saknas en prioritering när det gäller klimat och miljö. Man skulle kunna lägga till en femte punkt, typ: "Bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer."

Svenska kyrkans verksamhet bör lyfta upp arbetet för ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringarna hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan få både hopp och vägledning. Detta behöver bli tydligare.

Hildegard Jarskog och Terence Hongsto

Kyrkomötet
Ekonomi- och egendomsutskottets yttrande 2016:1y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Till Budgetutskottet

Ekonomi- och egendomsutskottets yttrande över skrivelsen 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*

Utskottet noterar att ovan nämnda skrivelse, som Budgetutskottet behandlar, har en tydlig koppling till skrivelse 2016:6 Gemensamt ansvar, som Ekonomi- och egendomsutskottet behandlar.

Utskottet noterar att införandet av nytt utjämningsystem enligt förslag i skrivelsen Gemensamt ansvar beaktas i skrivelsen Verksamhet och ekonomi. Belopp för avgifter och bidrag enligt förslag till nytt utjämningsystem har, med iakttagande av övergångsregler, tagits upp i Verksamhet och ekonomi från år 2018.

Utskottet noterar även att förslagen till intäkter och kostnader i skrivelsen Verksamhet och ekonomi bland annat har lagts utifrån de förutsättningar som anges i kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7 Svenska kyrkans kapitalsituation. I sistnämnda skrivelse föreslås att målnivån för kapitalet på nationell nivå höjs till 6,5 miljarder kronor. Därigenom kan avkastningen från det förvaltade kapitalet under de närmast kommande åren bland annat bidra till finansieringen av stiftens förvaltning av gemensamt ägda kyrkor och ett nytt kyrkunderhållsbidrag. Mot bakgrund av detta föreligger det heller inget behov av att debitera kyrkunderhållsavgift av församlingar och pastorat under de närmast kommande åren.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Jan Östlund, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Birgitta Söderfeldt, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Margareta Nisser-Larsson och Heléne Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Marie Johansson, Titti Ådén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Margareta Andersson, Jan-Åke Isaksson, Dan Kareliusson, Jan Björkman och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Yrkande på skrivelse 2016:1 *Verksamhet och ekonomi* att på sidan 7 under Kyrkostyrelsens prioriteringar lägga till en femte punkt: "Bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer".

Svenska kyrkans verksamhet bör lyfta upp arbetet för ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringarna hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan få både hopp och vägledning. Detta behöver bli tydligare.

Heléne Lundström

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2016:1y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*.

Kyrkolivsutskottet anser att den nationella nivåns uppdrag och utmaningar finns väl beskrivna i skrivelsen och att Svenska kyrkan i sin helhet lyfts fram på ett bra sätt i den samtid kyrkan har att förhålla sig till.

Utskottet vill framföra att den verksamhetsprioritering som kyrkostyrelsen gjort stämmer väl överens med de områden utskottet önskar prioritera, exempelvis Svenska kyrkans undervisning och lärande. Den nationella nivåns uppdrag att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet är väl formulerat och med utskottet ser med tillfredsställelse att de områden som ingår i utskottets beredningsområden lyfts fram, till exempel diakonalt utvecklingsarbete, arbete för ett klimatvänligt samhälle och en hållbar utveckling, barn och unga samt integration och mångfald.

Utskottet konstaterar att det är en omfattande verksamhet som planeras på den nationella nivån de närmaste åren och utskottet menar att allt som beskrivs kommer rimligtvis inte att kunna genomföras lika kraftfullt. Därför är kyrkostyrelsens fyra prioriteringar under perioden nödvändiga för att den nationella verksamheten ska kunna förverkligas.

De av kyrkostyrelsen avsatta medlen för fortsatt stöd för arbete med flyktingar och asylsökande välkomnas från utskottets sida och medlen behöver noga men skyndsamt fördelas.

Uppsala den 28 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Svenska kyrkans verksamhet bör lyfta upp arbetet för ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringar hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan få både hopp och vägledning. Detta behöver bli tydligare. Jag yrkar att under kyrkostyrelsens prioriteringar lägga till en femte punkt: *Bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer.*

Marja Sandin-Wester

Särskild mening

Jag anser att det saknas en prioritering när det gäller klimat och miljö. Man skulle kunna lägga till en femte punkt: *Bidra till att bevara skapelsen till kommande generationer.* Svenska kyrkans verksamhet bör lyfta upp arbetet för ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringarna hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan få både hopp och vägledning. Detta behöver bli tydligare.

Ylva Wahlström

Kyrkomötet
Ekumenikutskottets yttrande 2016:1y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Till Budgetutskottet

Utskottet bejakar den inriktning som formuleras i skrivelsen i relation till ekumenikutskottets ansvarsområden; ekumeniska relationer samt internationell mission och diakoni.

Utskottet efterlyser dock att kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* i framtiden tydligare utgår från och hänvisar till bibeltexter, missionsuppdrag, kyrkosyn m.m. samt att skrivelsen presenterar för nationell nivå verksamhet en gemensam vision. Språket i skrivelsen bör tydligare kommunicera med församlingar och stift för att bidra till engagemang och sammanhållning mellan nivåerna. Skrivelsens språk ska även vara översättningsbart till kyrkor i andra kulturer.

Uppsala den 28 september 2016

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

Kristin Molander, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Mattias Kristenson, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Katarina Wedin, Lars Jakobsson, Fredrik Sidenvall, Elisabet Ståhlhem, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Gunilla Bengtsson, Stefan Hortlund, Lars Jakobsson, Victor Backström, Dan Sarkar, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Ann-Christin Alexius, Julia Kronlid, Margit Borgström, Moni Höglund, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Mikael Mogren har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi anser att utöver vad utskottet anger i sitt yttrande över KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* bör man i skrivelsen lyfta upp arbetet för ekologisk hållbarhet bland de prioriterade områdena. Klimatförändringarna hotar hela skapelsen och mänsklighetens framtid. Människor förväntar sig att i Svenska kyrkan få både hopp och vägledning. Detta behöver bli tydligare.

Lena Klevenås och Anki Erdmann

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2016:2y

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Till Budgetutskottet

Organisationsutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019*.

Organisationsutskottet har inbjudits att yttra sig över ovan nämnda skrivelse. Utskottet vill med anledning av detta framföra följande.

När det gäller avsnittet *Verksamhetens inriktning* vill utskottet för kommande års arbete uppmana kyrkostyrelsen att reflektera kring om inte även miljö- och hållbarhetsfrågor bör tas upp som ett prioriterat område (jämför skrivelsen s. 7–9). Utskottet är medvetet om att hållbarhet är ett brett begrepp som rymmer mer än klimatfrågor. Utskottet menar ändå att de flesta insatser som görs, särskilt på lokal nivå, har bäring på just klimatfrågor, varför det är olyckligt att begrepp som miljö och klimat inte på ett tydligt sätt går att återfinna i skrivelsens rubriksättning.

Utskottet vill betona vikten av kyrkostyrelsens arbete med gemensamma IT-system. Det bidrar till frigörande av resurser på lokal nivå och att den lokala nivån på så sätt mer konkret kan ägna sig åt den grundläggande uppgiften.

Avslutningsvis vill utskottet, under rubriken *Svenska kyrkans utbildningsinstitut*, lyfta fram att kyrkomusikerutbildning även bedrivs som integrerade utbildningar vid fyra av landets folkhögskolor.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Budgetutskottets betänkande 2016:2

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2015**

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*. Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisningen samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2015. Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen och att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Budgetutskottet föreslår att kyrkomötet fastställer årsredovisning, resultat- och balansräkningen samt beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*

1. Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultaträkningen och balansräkningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.
2. Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Yttranden från andra utskott

Budgetutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarar sig särskilt intresserat av om utskotten har synpunkter på kyrkostyrelsens återkoppling gällande de tidigare kyrkomötesärenden som kyrkostyrelsen anser slutbehandlade och som härstammar från utskottet (bilaga 2 i skrivelsen).

Tre utskott har valt att yttra sig. Kyrkolivsutskottets yttrande (KI 2016:2y) framgår av *bilaga 1*, Organisationsutskottets (O 2016:3y) av *bilaga 2* och Gudstjänstutskottets (G 2016:1y) av *bilaga 3*.

Bakgrund

Kyrkostyrelsens skrivelse består av *Årsredovisning 2015 för Svenska kyrkans nationella nivå* med bilaga 1 *Resultatrapport 2015*, bilaga 2 *Redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden* och bilaga 3 *Övrig rapportering från kyrkostyrelsen*.

Årsredovisningen

I *verksamhetsberättelsen* redovisas exempel på genomförd verksamhet inom områdena omvärld och relationer, stöd till stift och församlingar samt normering, tillsyn och förvaltning.

I *förvaltningsberättelsen* redovisas ett urval väsentliga händelser under året, totala intäkter och kostnader, marknadsvärdet i kapitalförvaltningen, riskområden för nationell nivå och utfall för nationell nivå's eget kapital i relation till av kyrkomötet fastställd nivå. Det urval av väsentliga händelser som lyfts fram är arbetet för asylsökande och flyktingar, arbetet med kyrkohandboken, den särskilda satsningen på kyrkans undervisning och mission (Dela tro – dela liv) samt den ökade samverkan inom det administrativa området. Det ekonomiska utfallet blev 305 miljoner kronor. Det egna kapitalet var 1 817 miljoner kronor över den nivå då kyrkostyrelsen, enligt beslut av kyrkomötet 2008, ska lämna förslag till kyrkomötet om hur det överskjutande beloppet ska hanteras. Kyrkostyrelsen har under året arbetat med att fördjupat bearbeta frågan om Svenska kyrkans kapitalsituation.

Kyrkostyrelsens förslag om ny nivå för den nationella nivå's eget kapital redovisas i skrivelsen KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation*. Av KsSkr 2016:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019* framgår att kyrkostyrelsen anser att frågan om överskjutande belopp är hanterat genom förslagen i KsSkr 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation*.

Bilagorna

I *bilaga 1* redovisar kyrkostyrelsen ett urval av verksamhetens insatser och resultat i förhållande till uppgifterna enligt kyrkoordningen och den verksamhetsinriktning kyrkomötet 2014 beslutade om. Därtill redovisas finansiering och kostnader för 2015 i relation till utfall 2014, av kyrkomötet beslutad kostnadsram för 2015 och kyrkostyrelsens detaljbudget 2015. Av den ekonomiska redovisningen framgår att de samlade kostnaderna blev 84 miljoner lägre än den kostnadsram för 2015, om 2 815 miljoner kronor, som kyrkomötet 2014 beslutade om.

Bilaga 2 är en redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden. Av redovisningen framgår att 18 skrivelser från tidigare kyrkomöten har slutbehandlats och avslutats under året, medan 31 skrivelser återstår.

I *bilaga 3* lämnas information om ett ärende som inte är återrapportering av ett direkt uppdrag från kyrkomötet, utan ett ärende som kyrkostyrelsen särskilt vill redovisa till kyrkomötet. Det är Dela tro – dela liv, satsningen på undervisning och mission för alla åldrar. Av informationen framgår att kyrkostyrelsen till kyrkomötet 2019 kommer att presentera en utvärdering av genomförande och måluppfyllelse.

Revisorerna

Av revisionsberättelsen i årsredovisningen framgår att revisorerna har reviderat årsredovisningen med undantag för sidorna 3–32. Revisorernas uppfattning är att årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och att den ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Trossamfundet Svenska kyrkans

finansiella ställning den 31 december 2015, dess finansiella resultat för året och att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

B 2016:2

Revisorerna tillstyrker att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen samt att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Utskottets överväganden

Årsredovisningens innehåll

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015.

Budgetutskottet ansluter sig till kyrkostyrelsens förslag.

Utskottet noterar att kyrkostyrelsens redovisning av arbetet med att analysera och hantera risker i förvaltningsberättelsen fortsatt har utvecklats.

Utskottet har i flera år efterfrågat en utvecklad redovisning av förändringar över tid i antalet anställda på nationell nivå i bilaga 1 till skrivelsen. I tider med knappa resurser, krav på hushållning och effektiviseringar är det extra viktigt att det finns en tydlig argumentation för när det sker större förändringar över tid. Utskottet önskar för kommande år en än tydligare redovisning av skälen till förändringar, hur antalet anställda fördelar sig på verksamhetens olika delar och i vad mån förändringar är en konsekvens av nya uppdrag från kyrkomötet.

I bilaga 2 till skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för behandlingen av kyrkomötesärenden. Utskottet noterar att det är många ärenden som inte är slutbehandlade och att det i de flesta fall är tydligt angivet när i tid det förväntas ske. Utskottet har noterat att kyrkostyrelsen inte alltid tydligt nog anger skälen till att genomförande av uppdrag senarelagts i relation till vad kyrkomötet beslutat om. Utskottet förväntar sig att kyrkostyrelsen fortsättningsvis tydligare anger skälen i de fall genomförande av uppdrag senareläggs.

Budgetutskottet har erbjudit samtliga utskott att yttra sig över skrivelsen och förklarat sig särskilt intresserat av om respektive utskott har synpunkter på kyrkostyrelsens återkoppling i bilaga 2.

Gudstjänstutskottet noterar i sitt yttrande, angående kyrkostyrelsens redovisning av kyrkomötets skrivelse 2011:10, att de upphovsrättsliga frågorna kring webbpublicering av Den svenska psalmboken ännu inte är lösta och att arbetet med detta tagit uppseendeväckande lång tid. Gudstjänstutskottet menar att det är angeläget att detta arbete nu ges högsta prioritet så att frågan kan lösas skyndsamt. Gudstjänstutskottet noterar också att det av redovisningen 2013 framgick att en pilotstudie genomförts om psalmbokens användning i Svenska kyrkan men att de redovisningar som följt därefter inte nämner denna del av skrivelsen. Gudstjänstutskottet önskar ett förtydligande av om denna del av skrivelsen anses vara slutbehandlad eller om avsikten är att pilotstudien ska följas av en större studie och skrivelsen därmed inte heller i denna del är slutbehandlad.

Organisationsutskottet noterar i sitt yttrande, angående kyrkostyrelsens redovisning av kyrkomötets skrivelse 2013:14 med Organisationsutskottets betänkande 2013:5 Kyrkliga begravningsbyråer, att åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer ingår i arbetet med en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg. Enligt Organisationsutskottet hade det varit värdefullt om kyrkostyrelsen konkretiserat på vilket sätt de arbetar vidare med frågan.

Av bilaga 3 framgår att kyrkostyrelsen 2019 kommer att redovisa en utvärdering av satsningen på undervisning och mission för alla åldrar, *Dela tro – dela liv*. Som framfördes i utskottets betänkande förra året utgår utskottet från att utvärderingen även kommer att omfatta de ekonomiska aspekterna. Med andra ord hur de totala kostnaderna varit fördelade på satsningens olika delar.

Utskottet har tagit del av Svenska kyrkans nationella nivåns hållbarhetsredovisning för 2015. Redovisningen har granskats av den auktoriserade revisorn. Det är utskottets uppfattning att redovisningen på ett bra sätt beskriver hur den nationella nivån arbetar långsiktigt med olika hållbarhetsfrågor och hur hållbarhetsperspektivet genomsyrar stora delar av verksamheten på nationell nivå. Utskottet kommer att följa den fortsatta utvecklingen av denna viktiga redovisning.

Ansvarsfrihet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Budgetutskottet ansluter sig till revisorernas förslag.

Uppsala den 29 september 2016

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Monica Lago, Roger Sjöberg, Lars B Andersson, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Sven Erik Bodén, Jan Sahlin, Marie Rydén Davoust, Evelina Johansson, Sven Ingvar Holmgren, Mats Nilsson, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets yttrande 2016:2y

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2015

Till Budgetutskottet

Kyrkolivsutskottets yttrande över skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*

Kyrkolivsutskottet uppskattar den årsredovisning som kyrkostyrelsen lämnat och menar att den bidrar till tydlighet över vad som pågår och vilka uppdrag som slutbehandlats av kyrkostyrelsen. Skrivelsen bidrar också till intressant uppdatering och konkretisering. En utförlig återkoppling ger även det tidskrävande arbete i kyrkomötet som vi ledamöter prioriterar varje år ytterligare mening. Redovisningen är dessutom en garant för att kyrkomötesuppdragen följs längs vägen och vi som förtroendevalda kan se när uppdragen är slutförda.

Uppsala den 28 september 2016

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Micke G Hästö, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Monica Lindell Rylén, Camilla Persson, Lissandra Rickemark, Ulla Nordlien, Patrik Linde, Katarina Glas, Kjell Petersson, Elisabeth Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström och Karin Janfalk.

Biskoparna Fredrik Modéus och Sören Dalevi har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Organisationsutskottets yttrande 2016:3y

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2015

Till Budgetutskottet

Organisationsutskottets yttrande över skrivelse 2016:2.

Kyrkostyrelsen redovisar i sin redogörelse för behandlingen av kyrkomötets ärenden i bilaga 2 till skrivelsen bland annat hur man tagit och tar om hand det uppdrag kyrkomötet gav kyrkostyrelsen med anledning av detta utskotts betänkande O 2013:5, Kyrkliga begravningsbyråer. Utskottet noterar att kyrkostyrelsen anger att det av utskottet i betänkandet påpekade behovet av åtgärder i syfte att komma framåt i samtalet om kyrkliga begravningsbyråer ingår i arbetet med en nationell kraftsamling kring frågorna om begravning och mötet med människor i sorg. Enligt utskottets mening hade det dock varit värdefullt om kyrkostyrelsen närmare hade konkretiserat på vilket sätt man arbetar vidare med denna fråga.

Uppsala den 28 september 2016

På Organisationsutskottets vägnar

Birgit Kullingsjö, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Birgit Kullingsjö, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Roberth Krantz, Per Lindberg, Irma Carlsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Britt Sandström, Sven Gunnar Persson, Birgitta Wrede, Gunvor Vennberg, Johnny Lilja, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets yttrande 2016:1y

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2015**

Till Budgetutskottet

Gudstjänstutskottets yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2016:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015*.

Gudstjänstutskottet noterar i anslutning till kyrkostyrelsens redovisning av kyrkomötets skrivelse 2011:10 att de upphovsrättsliga frågorna kring webbpublicering av Den svenska psalmboken ännu inte är lösta och att arbetet med detta tagit uppseendeväckande lång tid. Utskottet menar att det är angeläget att detta arbete nu ges högsta prioritet så att frågan kan lösas skyndsamt.

Gudstjänstutskottet noterar också att Årsredovisningen för 2013 anger att en pilotstudie genomförts om psalmbokens användning i Svenska kyrkan men att de årsredovisningar som följt därefter inte nämner denna del av skrivelsen. Utskottet önskar ett förtydligande av om denna del av skrivelsen anses vara slutbehandlad eller om avsikten är att pilotstudien ska följas av en större studie och skrivelsen därmed inte heller i denna del är slutbehandlad.

Uppsala den 28 september 2016

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Nanna Tranströmer, Maria Johansson-Berg, Johan Åkesson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Lisa Tegby, Torvald Johansson, Berth Löndahl, Katarina Ramnerö Ödestad, Sven Milltoft, Kenneth Nordgren, Sonja Grunselius, Kristina Backe, Bo Herou och Jan Segerstedt.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Niklas Nilsson, Gunilla Bengtsson, Birger Jönsson, Roger Olsson, Marie-Louise Marsjögård, Gun Alingsjö Bäck, Dag Sandahl, Lena Jönsson, Göran Wass, Anders Åkerlund, Jerker Alsterlund, Aron Emilsson, Bengt Inghammar och Agneta Hyllstam.

Biskoparna Johan Tyrberg och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Budgetutskottets betänkande 2016:3

Svenska kyrkans kapitalsituation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7 *Svenska kyrkans kapitalsituation*. Kyrkostyrelsen föreslår i skrivelsen att kyrkomötet beslutar att målnivån för den nationella nivåns eget kapital ska vara 6,5 miljarder kronor, att målnivån indexuppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex och att om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målnivån med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

I sak överensstämmer Budgetutskottets förslag till övervägande del med kyrkostyrelsens förslag.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 1, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 2.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 2, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex
5. Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 3.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:7 Svenska kyrkans kapitalsituation

Kyrkomötet beslutar att

1. målnivån för den nationella nivåns eget kapital ska vara 6,5 miljarder kronor,
2. målnivån indexuppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex,
3. om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målnivån med mer än 25 procent ska kyrkostyrelsen lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras.

Bakgrund

Mål för storleken på den nationella nivåns kapital fastställs efter beslut av kyrkomötet i enlighet med kyrkoordningen 51 kap. 2a §.

Vid relationsförändringen mellan kyrkan och staten bestod den nationella nivåns kapital till allra största del av de medel som överfördes från den statliga kyrkofonden. Därtill kom kapital från bland annat Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrk-

lig verksamhet. Den nationella nivåns eget kapital var vid millennieskiftet knappt 3,7 miljarder kronor.

I den av 1999 års kyrkomöte beslutade kyrkoordning för Svenska kyrkan angavs ingen nivå för den nationella nivåns kapital utan endast en regel om att ”Kyrkofonden skall bevaras till sitt kapital och förvaltas utan sammanblandning med andra medel”. Därtill fanns regler om värdesäkring med hänsyn till inflationen.

2004 beslutade kyrkomötet på förslag från kyrkostyrelsen att precisera nivån för den nationella nivåns kapital. Den regel som infördes i kyrkoordningen innebar att beräkning av värdesäkrad nivå för den nationella nivåns kapital skulle ske utgående från ett ingångsvärde på 3,2 miljarder kronor per 1 januari år 2000 och med en årlig uppräkningsregel som motsvarar värdeminskningen på grund av inflationen. Med denna beräkningsregel var nivån knappt 3,6 miljarder kronor vid utgången av 2007.

2008 beslutade kyrkomötet på förslag från kyrkostyrelsen om ändrade regler för den nationella nivåns kapital. Beslutet innebar att nivån för den nationella nivåns eget kapital skulle vara 4 miljarder kronor att tillämpas från 2008 års bokslut. Vidare beslutades att nivån skulle uppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex och om faktiskt utfall enligt årsbokslut översteg 125 procent av nivån skulle kyrkostyrelsen lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital skulle hanteras. Ändringen innebar också att regeln i kyrkoordningen fick en annan formulering för att möjliggöra för kyrkomötet att framöver besluta om mål för storleken på den nationella nivåns kapital utan att ändra i kyrkoordningen. I sitt förslag om ändrade regler framförde kyrkostyrelsen bland annat att storleken på den nationella nivåns kapital behövde avvägas mot risker och behov i kyrkan som helhet men framförallt mot vilket ansvar och vilka uppgifter den nationella nivån skulle kunna ha i framtiden. Kyrkostyrelsen konstaterade att den nationella nivåns ansvar och framtida uppgifter kan komma att förändras över tid, att det var svårt för att inte säga omöjligt att bedöma hur stort ett kapital för sådana behov behövde vara och att beslutet om nivå 2008 skulle ges karaktären av provisorium – detta gäller tills vidare. Budgetutskottet välkomnade kyrkostyrelsens förslag och såg med tillfredsställelse att kyrkostyrelsen också klargjort att de skulle agera i den händelse kapitalet kom att överstiga en angiven övre gräns.

2014 aviserade kyrkostyrelsen, mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling och ökade ekonomiska risker, att de skulle utreda kapitalets storlek.

2015 återkom kyrkostyrelsen till kyrkomötet och menade att det var nödvändigt att fördjupat bearbeta frågan genom att bland annat föra en dialog med stiftens om hur förutsättningar skapas för ett kyrkoliv som är långsiktigt hållbart, ekonomiskt, andligt, ekologiskt och socialt. Kyrkostyrelsen konstaterade att en samlad genomlysning behövde göras av vilket ekonomiskt ansvar som ska bäras lokalt och vilket ansvar som lämpligen bärs gemensamt så att en god ansvarsfördelning tryggas. Kyrkostyrelsen aviserade också att arbetet skulle beakta såväl dialogen med stiftens som Utjämningsutredningens betänkande, *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, och de remissvar som lämnas med anledning av betänkandet. Budgetutskottet såg positivt på att kyrkostyrelsen skulle inleda en fördjupad analys och bereda frågan i dialog med stiftens för att återkomma med analys och förslag till kyrkomötet 2016. Utskottet höll också med kyrkostyrelsen om vikten av att så goda förutsättningar som möjligt skapas för ett kyrkoliv som är långsiktigt hållbart samtidigt som tydlighet skapas om vilket ansvar som bör bäras lokalt och vilket som lämpligen bör bäras gemensamt.

Med nu gällande beräkningsregel var målet för storleken på den nationella nivåns kapital 4,2 miljarder vid utgången av 2015.

Kapitalet på den nationella nivån överstiger sedan 2013 med mer än 25 procent det mål som fastställdes av kyrkomötet 2008. Samtidigt konstateras i skrivelsen att inkomsterna från den allmänna utjämningsavgiften inte räcker till för att bekosta de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om. Avkastningen från kapitalet är en väsentlig finansieringskälla för till exempel beslutet om fortsatt subvention för anslutning av nya enheter till den gemensamma IT-plattformen och kyrkomötets beslut om 75 miljoner kronor till arbetet med flyktingar och asylsökande 2016.

Kyrkostyrelsen har mot bland annat denna bakgrund beslutat att i dialog med stiftet bereda frågan om fördelning av ansvar mellan nivåerna och behovet av kapital på den nationella nivån.

De utmaningar som Svenska kyrkan möter nu och i framtiden är stora och leder till behov av omfattande prioriteringar och besparingar/effektiviseringar för kyrkans alla enheter. Kyrkostyrelsen ser mot bakgrund av detta att en rimlig nivå för kapitalet vid den nationella nivån är 6,5 miljarder kronor. Genom att fastställa målet för storleken på den nationella nivåns kapital högre (än nu gällande) kan avkastningen från förvaltningen förväntas även fortsatt kunna bidra till att bekosta långsiktiga åtaganden när det gäller administrativ samverkan och andra av stiftet särskilt prioriterade områden och därtill möjliggöra särskilda satsningar i likhet med den avseende arbetet med flyktingar och asylsökande. Ett högre mål för storleken på kapitalet (än nu gällande) medför också att kostnaden för att förvalta till trosamfundet överlåtna kyrkobyggnader samt kostnaderna för det nya kyrkounderhållsbidrag om 100 miljoner kronor som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2016:6 *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, initialt kan stanna på den nationella nivån.

Utskottets överväganden

Mål för storleken på kapitalet

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 1, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor.

Att kyrkomötet ska fastställa mål för storleken på den nationella nivåns kapital är reglerat i kyrkoordningens 51 kap. 2a §. Regleringen av den ekonomiska förvaltningen för den nationella nivån skiljer sig från regleringen av den ekonomiska förvaltningen för församlingar och pastorat (47 kap.) samt stift (49 kap.).

När frågan om mål för storleken på den nationella nivåns kapital behandlas har ofta begreppet målnivå och målkapital använts. Dessa är snarlika begreppet målsatt nivå som har en annan innebörd och förekommer i regleringen av den ekonomiska förvaltningen för församlingar, pastorat och stift. Det är utskottets bedömning att detta leder till begreppsförvirring som försvårar samtal och förståelse för vad som faktiskt avses. Mot denna bakgrund anser utskottet det viktigt att beslutspunkten tydligt kopplar till hur regleringen i kyrkoordningen uttrycks och att begreppen målnivå och målkapital inte används då de lätt kan missuppfattas.

Budgetutskottet instämmer i kyrkostyrelsens uppfattning om att det finns behov av ett nationellt kapital motsvarande 6,5 miljarder kronor. Dock är det inte ett mål i bemärkelsen eftersträvaransvärt att nå, eftersom storleken på kapitalet vid utgången av år 2015 var 7,1 miljarder kronor. Snarare är det ett mål som uttrycker vilken storlek

det nationella kapitalet lägst ska uppgå till. Genom att fastställa vad mål för storleken på den nationella nivåns kapital lägst ska vara kan avkastningen från förvaltningen även fortsatt bidra till att bekosta långsiktiga åtaganden, prioriterade områden efter dialog med stiftet och i övrigt finansiera de satsningar och den verksamhet kyrkomötet beslutar om på kyrkostyrelsens eller eget initiativ.

Utskottet kan konstatera att det är språkligt olyckligt att tala om en lägsta nivå för ett mål, men att det på grund av formuleringarna i kyrkoordningen är nödvändigt att behålla målbegreppet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att mål för storleken på den nationella nivåns kapital ska vara lägst 6,5 miljarder kronor.

Indexuppräknings av storleken på kapitalet

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 2.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av skrivelse 2016:7, punkt 2, att mål för storleken på den nationella nivåns kapital årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex.

Budgetutskottets förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. Det är dock viktigt att beslutspunkten tydligt kopplar till hur regleringen i kyrkoordningen uttrycks och att begreppen målnivå och målkapital inte används då de lätt kan missuppfattas.

Levande dialog om kapitalets storlek

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå skrivelse 2016:7, punkt 3.

Att kyrkostyrelsen ska lämna förslag till kyrkomötet om hur överstigande kapital ska hanteras, om faktiskt utfall enligt årsbokslut överstiger målet med mer än 25 procent, var en regel som infördes 2008. Utskottet har svårt att se motiven till denna regel och någon sådan motivering finns inte heller i kyrkostyrelsens skrivelse. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att regeln tas bort. Det ska inte uppfattas som att den nationella nivåns kapital bara ska öka och öka. Utan det är snarare ett uttryck för att dialogen mellan kyrkostyrelsen och kyrkomötet om storleken på den nationella nivåns kapital ska vara levande i kyrkostyrelsens årligen återkommande skrivelser och i utskottets betänkanden. Utskottet förväntar sig att kyrkostyrelsen i kommande skrivelser, årsredovisningar samt verksamhet och ekonomi för den nationella nivån, kommenterar utfall och utveckling och vid behov föreslår hantering av den faktiska storleken på kapitalet. I det fall kyrkostyrelsen finner det angeläget att regeln finns kvar, utgår utskottet från att kyrkostyrelsen återkommer med förslag om ett återinförande och därtill en tydlig motivering.

Uppsala den 29 september 2016

På Budgetutskottets vägnar

Bertil Olsson, ordförande

Niclas Renck, sekreterare

Beslutande: Bertil Olsson, ordförande, Iréne Pierazzi, Solveig Hallin, Monica Lago, Roger Sjöberg, Lars B Andersson, Marie Wojdkow, Bertil Persson, Lars T Gåreberg, Leif Nordlander, Christer Björk, Bengt Kjellgren, Carl-Eric Gabrielsson, Gerd Gullberg Johnson och Jenny Nilsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Birger Wernersson, Christina Meltin Westerlund, Anita Engström, Sven Erik Bodén, Jan Sahlin, Marie Rydén Davoust, Evelina Johansson, Sven Ingvar Holmgren, Mats Nilsson, Roger Hedlund, Helén Lindbäck, Terence Hongslo och Hildegard Jarskog.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkorättsutskottets betänkanden
Kr 2016:1–3

Kyrkorättsutskottets betänkanden

Kr 2016:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kr 2016:2 Kyrkomötets arbetsformer

Kr 2016:3 Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets betänkande 2016:1

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, KsSkr 2016:3, avsnitt 2, i vilket det föreslås en rad ändringar och rättelser i kyrkoordningen. Utskottet ställer sig bakom förslagen och föreslår att kyrkostyrelsens förslag ska bifallas.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen, enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11), enligt *bilaga 2*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:3, *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt 2, *Övriga ändringar och rättelser*

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11).

Bakgrund

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av några redaktionella ändringar i kyrkoordningen och andra bestämmelser bl.a. till följd av beslut under 2013 respektive 2015 års kyrkomöte. Kyrkostyrelsen föreslår med anledning av detta att ändringar ska göras i kyrkoordningen och i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

Kyrkofullmäktiges beslutförhet

Kyrkofullmäktige får enligt kyrkoordningens bestämmelser om kyrkofullmäktiges beslutförhet, handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande (3 kap. 17 § första stycket i kyrkoordningen). Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet närvarande ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften (bestämmelsens andra stycke). I kommunallagen (1991:900) regleras motsvarande situation på så sätt att om en

ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet deltagande på grund av jävet inte uppgår till det antal som annars är föreskrivet (5 kap. 19 §). Även kyrkoordningens reglering anses handla om det antal ledamöter som deltar i beslutet. I förtydligande syfte föreslår kyrkostyrelsen att kyrkoordningen justeras på denna punkt.

Direkta val

Efter förslag i en motion beslutade kyrkomötet 2013 att upphäva kyrkoordningens bestämmelser om stiftsfullmäktiges möjlighet att vid val till stiftsfullmäktige inskränka valbarheten till valkretsen (38 kap. 16 a § i kyrkoordningen). Paragrafen i fråga upphörde därför att gälla från och med den 1 januari 2014 (SvKB 2013:6). Av förbiseende beslutades dock inte att rubriken närmast före paragrafen skulle utgå och därmed kvarstår den formellt sett. Kyrkostyrelsen föreslår därför att rubriken nu bör beslutas utgå.

I kyrkoordningen finns en bestämmelse om att det i varje röstningslokal ska finnas ett antal avskilda platser där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert (38 kap. 45 §). Efter förslag i kyrkostyrelsens skrivelse om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att förenkla regleringen och terminologin för röstningslokaler. Beslutet innebar bl.a. att termen röstningslokal ersatte tidigare expedition för förtidsröstning och särskilt röstmottagningsställe samt att samlingstermen röstmottagningsställe infördes för både vallokal och röstningslokal. Som en konsekvens av beslutet följdändrades ett antal bestämmelser. Av förbiseende följdändrades dock inte den nu aktuella bestämmelsen. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu, innebärande att *röstningslokal* i 38 kap. 45 § ersätts med *röstmottagningsställe*.

Ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

I den inledande paragrafen i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) hänvisas till en bestämmelse i kyrkoordningen när det gäller vilka sammanträdesarvoden som nämnden ska fastställa (10 kap. 11 §). Efter kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att ändra bestämmelsen i kyrkoordningen på så sätt att *förtroendevalda* ersattes med *ledamöter och ersättare i organ*. Följdändringar gjordes i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) och i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17). Av förbiseende följdändrades inte instruktionen för nationella nivåns arvodesnämnd. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsen föreslår att de föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2017, och bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11).

Kyrkorättsutskottet finner att förslagen är nödvändiga konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och föreslår därför att kyrkostyrelsens förslag ska bifallas.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Linda Jansson, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Bilaga 1

Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,
dels att rubriken närmast efter 38 kap. 15 § ska utgå,
dels att 3 kap. 17 § och 38 kap. 45 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

17 §

Kyrkofullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *närvarande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *deltagande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

38 kap.

45 §

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. I varje *röstningslokal* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. På varje *röstmottagningsställe* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

Bilaga 2

Förslag till beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

Kyrkomötet beslutar att 1 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets betänkande 2016:2

Kyrkomötets arbetsformer

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:54 om att återinföra interpellations- och frågeinstituten i kyrkomötets arbetsordning. Kyrkorättsutskottet menar att den pågående utredningen om kyrkomötets arbetsformer bör avvaktas innan kyrkomötet tar några eventuella initiativ i frågor av det slag som tas upp i motionen. Utskottet föreslår att motionen avslås.

I betänkandet behandlas vidare motion 2016:74 i vilken det föreslås att presidiet ska utarbeta förslag till reglering i kyrkomötets arbetsordning om barnkonsekvensanalyser i kyrkomötets beredning av motioner. Kyrkorättsutskottet anser att något uppdrag i enlighet med motionen inte ska lämnas och föreslår att motionen avslås. Utskottet föreslår dock att med anledning av motionen uppdra till kyrkomötets presidium att överväga vad utskottet anfört i sina överväganden.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:54.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:74.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:74 uppdra till kyrkomötets presidium att överväga vad utskottet anfört.

Motionernas förslag

Motion 2016:54 av Dag Sandahl, Kyrkomötets arbetsordning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta förslag till att i kyrkomötets arbetsordning återinföra interpellations- och frågeinstituten.

Motion 2016:74 av Lena Klevenås m.fl., Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta ett förslag till reglering i kyrkomötets arbetsordning om att det vid beredningen av motioner ska göras barnkonsekvensanalyser inför behandlingen i kyrkomötet och att barnkonsekvensanalyserna ska dokumenteras och bifogas varje beslut i kyrkomötet.

Bakgrund

Frågedebatt i kyrkomötet

I 6 kap. 1–3 §§ i Kyrkomötets beslut (SvKB 1999:4) om Arbetsordning för kyrkomötet (kyrkomötets arbetsordning) fanns fram till och med år 2011 bestämmelser om att det skulle hållas en frågedebatt innan kyrkomötet vid årets andra sammanträde beslutade i något ärende som beretts av ett utskott. Frågedebatten infördes genom beslut av 1999 års kyrkomöte och var en förenklad och samordnad form av den ordning som gällde före relationsändringen då det fanns allmän kyrklig debatt och frågestund.

Frågedebatten infördes efter förslag från Centralstyrelsen (CsSkr 1999:4) som menade att den dittillsvarande ordningen med en allmän kyrklig debatt och en frågestund medförde påtagliga risker för att samma frågor skulle komma att tas upp vid flera tillfällen under kyrkomötets behandling av en fråga. Centralstyrelsen föreslog därför att de två instituten skulle ersättas av en frågedebatt. I frågedebatten skulle det fortsatt vara möjligt att rikta ”enkla frågor” till bl.a. kyrkostyrelsen. En utgångspunkt angavs vara att stimulera ett levande meningsutbyte på ett bättre sätt än med en genomgång av i förväg skrivna anföranden, vilket var fallet i den allmänna kyrkliga debatten. Mot denna bakgrund möjliggjordes också att fler än den som ställt frågan kunde delta i frågedebatten. På samma sätt som gällt den allmänna kyrkliga debatten var dock avsikten med frågedebatten främst att behandla den redovisning av verksamheten som kyrkostyrelsen lämnat till kyrkomötet. Den var inte avsedd att ersätta den reguljära granskningen av verksamhetsberättelser och ekonomisk redovisning.

Synpunkter om att frågedebatten borde förändras eller helt tas bort väcktes i överläggningar med företrädarna för nomineringsgrupperna. Överläggningarna ledde till att kyrkomötets presidium år 2011 föreslog att frågedebatten skulle avskaffas och ersättas av en debatt av tematisk karaktär, som kan hållas när det anses motiverat. Skälen angavs vara att ordningen med frågedebatten medförde risk för att ett ärende skulle komma att behandlas två gånger, dels i frågedebatten, dels i betänkandehandlingen. Frågedebatten ansågs inte heller ha något tydligt fokus eller syfte, varken enligt regelverket eller i praktiken (se vidare Kr 2011:1). Bestämmelsen i 6 kap. 1 § i kyrkomötets arbetsordning fick härigenom den nu gällande lydelsen, som innebär att kyrkomötets presidium efter samråd med företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper får besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid kyrkomötets sammanträde. Debatten ska vara begränsad till ett eller flera särskilda ämnen. Såväl presidiet som Kyrkorättsutskottet anförde att debatten ska kunna behandla ett eller flera i förväg definierade områden när så synes motiverat. Någon debatt enligt den nya bestämmelsen har hittills inte anordnats.

Frågan om formerna för en mer öppen debatt i kyrkomötet behandlades senast vid kyrkomötet år 2013 med anledning av en motion. I motion 2013:90 föreslogs att kyrkostyrelsen skulle återkomma med förslag om införande av en allmän kyrklig debatt och frågedebatt i kyrkomötet. Kyrkorättsutskottet vidhöll i sitt betänkande 2013:2 vad utskottet anförde i samband med avskaffandet av frågedebatten (se ovan) och föreslog, med konstaterande av att den gällande ordningen är tillfredsställande, avslag på motionen. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Se vidare under rubriken ”Utredning om översyn av kyrkomötets arbetsformer” nedan.

Till 2009 års kyrkomöte förelåg två motioner som behandlade frågan om barnkonsekvensanalys. Motionärerna argumenterade för att genomförandet av en barnkonsekvensanalys inför beslut är viktigt, bl.a. för att Svenska kyrkans verksamhet därmed också ska genomsyras av barnkonventionens grundtankar. Vidare framfördes att genomförandet av en barnkonsekvensanalys är angeläget för att Svenska kyrkan ska kunna vara trogen sin uppdragsgivare och trovärdig som folkkyrka.

I betänkandet KI 2009:6 föreslog Kyrkolivsutskottet kyrkomötet att bifalla motion 2009:55 om införande av en paragraf om barnkonsekvensanalys i kyrkoordningen och motion 2009:9 i den del som den avsåg att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta ett arbetssätt så att det görs en barnkonsekvensanalys inför varje beslut.

Utskottet menade att den skrivning om barnets särställning som finns i kyrkoordningen behövde få stöd genom att konkretiseras. Man pekade på att kyrkoordningen är styrdokument för hela kyrkan och menade att om frågan synliggörs i kyrkoordningen, är det en signal till stift och församlingar att frågan om barns rättigheter inte är något som bara kan överlämnas till några eldsjälarna i barn- och ungdomsverksamheten.

I KsSkr 2012:3 *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* föreslog kyrkostyrelsen att det skulle införas krav på att barnkonsekvensanalyser ska göras i beredningsskedet av ärenden inför beslut, i såväl församlingar och samfälligheter som på stift och nationell nivå. Det ansågs angeläget att barnkonsekvensanalyser blir en naturlig del i beredningen av de ärenden som beslutas inom Svenska kyrkan. För att åstadkomma detta menade kyrkostyrelsen att det var viktigt att kravet på barnkonsekvensanalys framgår av kyrkoordningen.

För den lokala nivån föreslogs krav på barnkonsekvensanalys inför beslut gälla för såväl fullmäktige som för kyrkorådet. Innebörden i detta var att barnkonsekvensanalys ska göras av kyrkorådet. Kyrkorådet ska också göra en barnkonsekvensanalys i sådana ärenden där kyrkorådet självt beslutar. På samma sätt föreslogs kravet på barnkonsekvensanalys på stiftsnivån gälla såväl inför beslut i stiftsfullmäktige som i ärenden som stiftsstyrelsen själv handlägger.

När det gäller den nationella nivån föreslog kyrkostyrelsen att det införas krav på att barnkonsekvensanalys ska göras när kyrkostyrelsen handlägger egna ärenden, på motsvarande sätt som för stiftsstyrelsen samt där kyrkostyrelsen i någon mening, om än inte formellt, har berett en fråga för beslut i kyrkomötet genom att avge en skrivelse till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen föreslog emellertid inte något krav på barnkonsekvensanalys inför de beslut som fattas i kyrkomötet. Skälet till detta var att det på den nationella nivån inte sker någon motsvarande beredning av kyrkostyrelsen inför beslut i kyrkomötet som på den lokala och regionala nivån. För att åstadkomma barnkonsekvensanalyser inför beslut i kyrkomötets alla ärenden skulle det därför behöva införas ett krav när det gäller den beredning som sker i kyrkomötets utskott. Kyrkostyrelsen bedömde att detta knappast skulle vara rimligt eller ens praktiskt genomförbart utifrån de förutsättningar som utskottsarbetet bedrivs under i dag. Kyrkostyrelsen menade vidare att en barnkonsekvensanalys som tas fram under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet av praktiska skäl aldrig torde kunna bli något annat än en ”tom pappersprodukt”. Kyrkostyrelsen menade att det snarare skulle göra mer skada än nytta att låta utskotten genomföra barnkonsekvensanalyser som av praktiska skäl inte kan hålla den kvalitet som måste eftersträvas.

Organisationsutskottet tillstyrkte (O 2012:1) kyrkostyrelsens förslag. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Vid 2013 års kyrkomöte behandlades motion 2013:14 i vilken det föreslogs att krav skulle införas att ”något om barnkonsekvensanalys/barnkonventionen” skulle finnas med i såväl motioner till kyrkomötet som i tjänstemännens och utskottens beredning av ärenden. I behandlingen av motionen uttalade Kyrkorättsutskottet (Kr 2013:5) att kyrkostyrelsens bedömning i skrivelsen till 2012 års kyrkomöte – att barnkonsekvensanalyser under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet inte torde bli annat än en pappersprodukt – var realistisk och föreslog därför avslag på motionen. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Se vidare under rubriken ”Utredning om översyn av kyrkomötets arbetsformer” nedan.

Utredning om översyn av kyrkomötets arbetsformer

Kyrkomötets presidium har under vårvintern 2016 tillsatt en utredning om kyrkomötets arbetsformer. Till utredningen har knutits en arbetsgrupp som består av sex ledamöter biträdda av en sekreterare. Av direktiven (Km 2016/5) framgår att utredningen ska behandla frågor om *utskottsindelningen i kyrkomötet, arbetsformer i utskott och plenum, kyrkomötets motionsinstitut, en långsiktig, principiell och tematisk debatt och revisorernas yttranderätt i kyrkomötet*.

Avseende *arbetsformer i utskott och plenum* ska utredningen överväga om det utöver befintlig reglering i arbetsordningen ska utfärdas ytterligare anvisningar för att ge utskottsarbetet stadga och effektivitet samt analysera skälen till varför många ledamöter efter relativt kort tid avsäger sig uppdraget som kyrkomötesledamot. Utredningen ska vidare överväga utformningen av debatt- och beslutsdagarna så att god debattstil främjas och skälig tid tillgodoses. På denna punkt finns enligt direktiven också koppling till frågan om att begränsa kyrkomötets ärenden till sådant som är principiellt angeläget för den nationella nivån. I arbetet ska också beaktas i vad mån utvidgad tid för kyrkomötet gagnar kvaliteten i kyrkomötets arbete och vilka merkostnader som följer av längre sessioner.

När det gäller *en långsiktig, principiell och tematisk debatt* ska utredningen analysera vilka nackdelar som ansågs finnas med de tidigare och numera avskaffade formerna för sammanhållen debatt (allmän kyrklig debatt, frågestund, frågedebatt) och undersöka vilka förutsättningar som finns för att möjliggöra en långsiktig och spänstig debatt om Svenska kyrkans utveckling. Enligt direktiven ska dessa förutsättningar framför allt prövas i förhållande till kyrkostyrelsens årliga skrivelse om verksamhet och ekonomi. Utredningen ska i denna del slutligen pröva om plenumsessionen kan stimuleras genom att låta en tematisk debatt dominera vissa år, exempelvis i anslutning till stora övergripande beslut av typen ny kyrkohandbok. I direktiven anges att motionsflödet i sådana fall skulle kunna styras till det aktuella temat och andra frågor det året får stå tillbaka.

Utredningen ska lämna sina förslag till presidiet den 31 januari 2017 som därefter har att ta ställning till om en skrivelse ska lämnas till kyrkomötet 2017.

Utskottets överväganden

Kr 2016:2

Kyrkomötets arbetsordning

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:54.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att den tidigare ordningen med allmän kyrklig debatt, frågestund och frågedebatt är föremål för behandling inom den pågående utredningen om kyrkomötets arbetsformer. Resultatet av utredningen bör avvaktas innan kyrkomötet tar några eventuella initiativ i frågor av det slag som tas upp i motionen. Motionen ska därför avslås.

Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:74.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:74 uppdra till kyrkomötets presidium att överväga vad utskottet anfört.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att barnkonsekvensanalyser ska göras inför beslut. Kyrkorättsutskottet har vid flera tillfällen uttalat stöd för kyrkostyrelsens bedömning (KsSkr 2012:3), att barnkonsekvensanalyser som genomförs under utskottsberedningen av ett ärende i kyrkomötet inte torde bli annat än en pappersprodukt. Detta är alltjämt Kyrkorättsutskottets uppfattning i relation till kyrkomötets nuvarande arbetsformer. Motionen ska därför avslås. Kyrkorättsutskottet noterar dock att den pågående utredningen om kyrkomötets arbetsformer bl.a. har i uppdrag att se över utskottsindelningen och arbetsformerna i utskott och plenum. I utredningens uppdrag ingår emellertid inte att överväga om förändringar av dessa slag också skulle ändra förutsättningarna för att genomföra barnkonsekvensanalyser i beredningen av ärenden i kyrkomötet. Utskottet har tagit del av vad De Ungas Kyrkomöte har anfört. Kyrkorättsutskottet menar att presidiet skulle kunna överväga om detta kan bli en del av utredningens uppdrag.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Kyrkomötet bör tillsätta ett utskott som genomför barnkonsekvensanalys på samtliga ärenden beredda av de ordinarie åtta utskotten inför andra sessionen av kyrkomötet. Detta bör övervägas inför presidiets planerade utredning av arbetsformerna.

Lars Larsson

Kyrkomötet
Kyrkorättsutskottets betänkande 2016:3

Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:57 i vilken det föreslås att de nyvalda kyrkomötesledamöterna vid ingången av en ny mandatperiod ska tillfrågas om de önskar att årligen få kyrkoordningen i bokform så snart den nya upplagan föreligger. Kyrkorättsutskottet konstaterar att kyrkomötets ledamöter har goda möjligheter att ta del av kyrkoordningen då den finns tillgänglig kostnadsfritt på internet. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:57.

Motionens förslag

Motion 2016:57 av Tomas Jansson, Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter

Kyrkomötet beslutar att vid ingången av en ny mandatperiod ska de nyvalda ledamöterna tillfrågas vilka som önskar att årligen få kyrkoordningen i bokform så snart den nya upplagan föreligger.

Bakgrund

Kyrkomötet fastställde kyrkoordningen år 1999 varefter bokförlaget Verbum tryckte upp två olika versioner av kyrkoordningen. Dåvarande Svenska kyrkans centralstyrelse lät, genom Verbum, trycka upp den första officiella versionen av kyrkoordningen och skicka ut den till alla församlingar. Denna version, med grått omslag, innehöll endast ren kyrkoordningstext utan register och liknande samt gavs endast ut i en upplaga. Den andra versionen, med benämningen ”Kyrkoordning med angränsande lagstiftning för Svenska kyrkan”, som trycktes upp av Verbum var blå till utseendet och kom att innehålla angränsande lagstiftning och register m.m. Verbum har sedan dess årligen tryckt upp kyrkoordningen i dess blå utformning. Verbums tryckta upplaga är en förlagsprodukt.

Före år 2003 publicerades Svenska kyrkans bestämmelser tillsammans med ändringar i kyrkoordningen i en serie som trycktes upp av kyrkostyrelsen och distribuerades till alla pastorat, samfälligheter och stift samt till dem som prenumererade på serien. På detta sätt fick kyrkans enheter kännedom om uppdateringar och ändringar i bestämmelserna och kyrkoordningen i relation till den första upplagan av kyrkoordningen. Sedan årsskiftet 2003/2004 trycks inte längre den officiella versionen av Svenska kyrkans bestämmelser och ändringar i kyrkoordningen i pappersform. Den

officiella versionen publiceras i stället elektroniskt och hålls tillgänglig via internet-adressen www.svenskakyrkan.se/kyrkoordningen. Där finns den vid var tid gällande versionen av kyrkoordningen och övriga Svenska kyrkans bestämmelser att tillgå utan kostnad. Den gällande versionen av kyrkoordningen är den som blivit beslutad av kyrkomötet och utfärdad av kyrkostyrelsen. Den blå versionen av kyrkoordningen är en förlagsprodukt från Verbum som revideras årligen med utgångspunkt i den officiella versionen av kyrkoordningen m.m. Den ovan nämnda förlagsprodukten finns i tryckt upplaga hos Verbum och kostar f.n. 279 kronor inklusive moms per bok.

Vid kyrkomötet 2014 behandlade Kyrkorättsutskottet i betänkandet 2014:5 en motion som handlade om den närliggande frågan att köpa in bekännelseskifterna till kyrkomötesledamöterna (motion 2014:97). Utskottet konstaterade då att den utbildning i såväl kyrkorättsliga som teologiska frågeställningar som är angelägna för ledamöterna, lämpligen får ske med hjälp av det ekonomiska stöd som ges till nomineringsgrupperna. Med dessa medel menade utskottet att nomineringsgrupperna kan skaffa det material som behövs för att fullgöra uppdraget som kyrkomötesledamot. Kyrkomötet har även vid flera tillfällen tidigare behandlat den här frågan se Kyrkorättsutskottets betänkanden Kr 2005:4, 2009:6, 2010:4. I sitt betänkande Kr 2010:4 anförde utskottet att ledamöterna har goda möjligheter att ta del av dokumenten då de finns på internet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:57.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att kyrkoordningen, sedan kyrkostyrelsen vid årskiftet 2003/2004 övergick från att publicera dess innehåll i pappersform till att publicera det elektroniskt, finns tillgänglig kostnadsfritt via internet; samt att den version av kyrkoordningen som nu publiceras i bokform är en förlagsprodukt. Kyrkorättsutskottet behandlade vid kyrkomötet 2014 en motion som handlade om att köpa in bekännelseskifterna till kyrkomötesledamöterna. Kyrkorättsutskottet framhöll då att den utbildning i såväl kyrkorättsliga som teologiska frågeställningar som är angelägna för ledamöterna lämpligen kan ske med hjälp av det ekonomiska stöd som ges till nomineringsgrupperna. Som Kyrkorättsutskottet konstaterat ovan är den officiella utgåvan av kyrkoordningen endast tillgänglig över internet. Kyrkomötets ledamöter har därför goda möjligheter att kostnadsfritt ta del av kyrkoordningen. I de fall en ledamot av någon anledning inte kan ta del av kyrkoordningen i elektronisk form är det utskottets mening att detta behov, i likhet med vad utskottet anförde år 2014, kan tillgodoses genom det stöd som ges till kyrkomötets nomineringsgrupper. Mot bakgrund av det som har anförts föreslår Kyrkorättsutskottet att motionen ska avslås.

Uppsala den 29 september 2016

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jenny Thor, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Asta Matikainen Lecklin, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötets skrivelser
KmSkr 2016:1–28

Kyrkomötets skrivelser

- KmSkr 2016:1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015
- KmSkr 2016:2 Svenska kyrkans kapitalsituation
- KmSkr 2016:3 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Eumeniakyrkan
- KmSkr 2016:4 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap
- KmSkr 2016:5 Nationellt organiserat volontärår
- KmSkr 2016:6 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd
- KmSkr 2016:7 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem
- KmSkr 2016:8 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar
- KmSkr 2016:9 Psalmboken
- KmSkr 2016:10 Gudstjänster i annat kristet samfund
- KmSkr 2016:11 Levande musik
- KmSkr 2016:12 Offentlighet för handlingar och arkiv
- KmSkr 2016:13 Legitimation för präster och diakoner
- KmSkr 2016:14 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna
- KmSkr 2016:15 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par
- KmSkr 2016:16 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan
- KmSkr 2016:17 Värna religionsfriheten
- KmSkr 2016:18 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
- KmSkr 2016:19 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
- KmSkr 2016:20 Jämställdheten i Svenska kyrkan
- KmSkr 2016:21 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan
- KmSkr 2016:22 App om Luthers lilla katekes
- KmSkr 2016:23 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete
- KmSkr 2016:24 Avgifter för barn på nationell nivå
- KmSkr 2016:25 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning
- KmSkr 2016:26 Funktionsvariationer
- KmSkr 2016:27 Ändringar i kyrkoordningen m.m.
- KmSkr 2016:28 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:1

**Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå
2015**

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2016:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2016:2 beslutat *dels* att fastställa årsredovisning samt resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2015, *dels* att bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2015.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:2

Svenska kyrkans kapitalsituation

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2016:3 Svenska kyrkans kapitalsituation

Kyrkomötet har den 22 november 2016 med anledning av Budgetutskottets betänkande B 2016:3 beslutat *dels* att mål för storleken på den nationella nivån ska vara lägst 6,5 miljarder kronor, *dels* att mål för storleken på den nationella nivåns kapital årligen ska uppräknas med hänsyn till konsumentprisindex.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:3

Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Till kyrkostyrelsen

Ekumenikutskottet 2016:1 Ekumenisk överenskommelse mellan Svenska kyrkan och Equmeniakyrkan

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2016:1 beslutat att Svenska kyrkan ingår en ekumenisk överenskommelse med Equmeniakyrkan som träder i kraft den 1 januari 2017 enligt kyrkostyrelsens skrivelse 2016:5, punkt 1 och 2.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:4

Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

Till kyrkostyrelsen

Organisationsutskottet 2016:6 Beredskap vid kris och förhöjd beredskap

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2016:6 beslutat att med anledning av motion 2016:73, punkt 1, av Sten Elmberg och Jerker Schmidt uppdra till kyrkostyrelsen att föra samtal med försvarsmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och försvarsmakten avseende döda och begravningsplatser.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:5

Nationellt organiserat volontärår

Till kyrkostyrelsen

Organisationsutskottet 2016:8 Nationellt organiserat volontärår

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2016:8 beslutat att med anledning av motion 2016:85 av Kenneth Nordgren m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att intensifiera sitt arbete med det pågående uppdraget *Nationellt program för praktik för unga* (Dnr Ks 2014:1304) att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras, så att kyrkostyrelsen kan återkomma till kyrkomötet 2017 med resultatet av utredningen.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:6

**Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans
valprovsnämnd**

Till kyrkostyrelsen

*Organisationsutskottet 2016:9 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans
valprovsnämnd*

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Organisationsutskottets förslag i betänkande O 2016:9 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans valprovsnämnd till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:7

**Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och
utjämningsystem**

Till kyrkostyrelsen

*Ekonomi- och egendomsutskottet 2016:1 Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor
och utjämningsystem*

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Ekonomi- och egendoms-
utskottets förslag i betänkande EE 2016:1 beslutat att anta utskottets förslag till
ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:8

Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Till kyrkostyrelsen

Ekonomi- och egendomsutskottet 2016:5 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

Kyrkomötet har den 22 november 2016 med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande EE 2016:5 och motion 2016:58 av Tomas Jansson beslutat att bifalla av Moni Höglund under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:9

Psalmboken

Till kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottet 2016:7 Psalmboken

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:7 beslutat att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:10

Gudstjänster i annat kristet samfund

Till kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottet 2016:8 Gudstjänster i annat kristet samfund

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:8 beslutat att bifalla motion 2016:48 av Bo Hanson m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda behovet av ytterligare bestämmelser i kyrkoordningen om i vilka fall präster får leda gudstjänster i andra kristna samfund.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:11

Levande musik

Till kyrkostyrelsen

Gudstjänstutskottet 2016:9 Levande musik

Kyrkomötet har den 22 november 2016 i enlighet med Gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2016:9 beslutat att bifalla motion 2016:61 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 22 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:12

Offentlighet för handlingar och arkiv

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:1 Offentlighet för handlingar och arkiv

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:1 beslutat att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:13

Legitimation för präster och diakoner

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:2 Legitimation för präster och diakoner

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:2 beslutat att med anledning av motion 2016:5 av Elisabeth Rydström uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:14

Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:9 Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:9 beslutat att med anledning av motion 2016:26 av Maj-Lis Aasa och Anette Nordgren uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av relationerna till utlandsförsamlingarna i enlighet med vad utskottet anför.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:15

Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:10 Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par

Kyrkomötet har den 23 november 2016 med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2016:10 och motion 2016:29 av Anna Ekström m.fl. beslutat att bifalla av Jesper Eneroth under överläggningen framlagt förslag att uppdraga till kyrkostyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som behöver vidtas i såväl kyrkorättslig mening som från andra relevanta perspektiv för att säkerställa att ingen utsätts för diskriminering i samband med den kyrkliga handlingen vigsel, samt återkomma till kyrkomötet med förslag.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:16

Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:13 Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:13 beslutat att bifalla motion 2016:82 av Ingrid Smittsarve m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka rutiner som ska föreligga för att en persons svenskkyrkliga tillhörighet inte ska upphöra utan att personen ska få vetskap om det och ges möjlighet att kvarstå som tillhörig.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:17

Värna religionsfriheten

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:15 Värna religionsfriheten

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:15 beslutat att bifalla motion 2016:87 av Hanna Unger m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att föra dialog med Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg om att enskildas religionsfrihet äventyras då de uppmanas att begära utträde ur trossamfund för att minska sina utgifter.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:18

**Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans
överklagandenämnd**

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:17 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:17 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:19

**Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans
ansvarsnämnd för biskopar**

Till kyrkostyrelsen

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2016:18 Verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2016:18 beslutat att lägga verksamhetsberättelse 2015 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:20

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:1 beslutat att lägga 2016 års jämställdhetsskrivelse till handlingarna.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:21

Lärande och undervisning i Svenska kyrkan

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:2 Lärande och undervisning i Svenska kyrkan

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:2 beslutat att bifalla motion 2016:52 av Dan Sarkar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för mission och undervisning bland invandrare.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:22

App om Luthers lilla katekes

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:3 App om Luthers lilla katekes

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:3 beslutat att med anledning av motion 2016:80, punkt 2, av Jerker Schmidt m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en app på svenska med Martin Luthers lilla katekes.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:23

Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:8 Svenska kyrkans flykting- och migrationsarbete

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande Kl 2016:8 beslutat att bifalla motion 2016:32, punkt 2, av Aron Emilsson att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram råd och vägledning för hur församlingarna kan arbeta med mission för nyanlända.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:24

Avgifter för barn på nationell nivå

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:11 Avgifter för barn på nationell nivå

Kyrkomötet har den 23 november 2016 med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:11 beslutat att bifalla motion 2016:41 av Jesper Eneroth och Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att belysa kostnader som tas ut av barn och ungdomar för aktiviteter på nationell nivå och reflektera över om kostnaderna är nödvändiga.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:25

Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:12 Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2016:12 beslutat att bifalla motion 2016:42 av Jesper Eneroth och Lissandra Rickemark att uppdra till kyrkostyrelsen att närmare utreda formerna för ett nationell utarbetat stödmaterial om hur Svenska kyrkan styrs, som ska kunna användas bland annat i konfirmationsundervisningen.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:26

Funktionsvariationer

Till kyrkostyrelsen

Kyrkolivsutskottet 2016:17 Funktionsvariationer

Kyrkomötet har den 23 november 2016 med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2016:17 beslutat att bifalla motion 2016:60 av Sofija Pedersen Videke att uppdra till kyrkostyrelsen att finna former för att stötta Svenska kyrkans arbete kring frågor om funktionsvariationer.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:27

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Till kyrkostyrelsen

Kyrkorättsutskottet 2016:1 Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Kyrkorättsutskottets förslag i betänkande Kr 2016:1 beslutat *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1, *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) enligt bilaga 2.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Kyrkomötet
Kyrkomötets skrivelse 2016:28

**Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans
nationella nivå 2017–2019**

Till kyrkostyrelsen

Budgetutskottet 2016:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019

Kyrkomötet har den 23 november 2016 i enlighet med Budgetutskottets förslag i betänkande B 2016:1 beslutat

1. att fastställa inriktning för verksamheten på nationell nivå.
2. att fastställa kostnadsram för 2017 till 2 962 miljoner kronor.
3. att medge planeringsram för 2018 till 3 224 miljoner kronor.
4. att medge planeringsram för 2019 till 3 189 miljoner kronor.
5. att fastställa en ram på 71 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska kyrkan i utlandets fastigheter och lokaler.
6. att fastställa en ram på 7 miljoner kronor under åren 2017–2021 för kostnader för Svenska teologiska institutets fastighet i Jerusalem.
7. att bidrag till tryckning av valsedlar vid 2017 års val till kyrkomötet ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska högst motsvara kostnaden av en valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Betänkandet och ärendet överlämnas till kyrkostyrelsen.

Uppsala den 23 november 2016

Karin Perers

/Anders Lindberg

Personregister

Personregister över biskopar, ledamöter och tjänstgörande ersättare i kyrkomötet med uppdrag beslutade av kyrkomötet.

Personregistret innehåller följande uppgifter: Namn, födelseår, stift, nomineringsgrupp, stolsnummer, uppdrag, ledighet, ersättare samt inlämnade motioner.

Förkortningar:

Km	Kyrkomötet
Ks	Kyrkostyrelsen
AN	Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
VN	Svenska kyrkans valprovsnämnd
ÖN	Svenska kyrkans överklagandenämnd
S	Socialdemokraterna
POSK	Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan
BA	Borgerligt alternativ
C	Centerpartiet
SD	Sverigedemokraterna
KR	Kristdemokrater i Svenska kyrkan
FK	Frimodig kyrka
MPSK	Miljöpartister i Svenska kyrkan
ÖKA	Öppen kyrka – en kyrka för alla
ViSK	Vänstern i Svenska kyrkan
FiSK	Fria liberaler i Svenska kyrkan
KSV	Kyrklig samverkan i Visby stift

A

Aasa, Maj-Lis , 1963, Utlandsförsamlingarna, 250 Motion: 7 (Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet), 26 (Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna), 46 (Nationellt program för kateketik), 82 (Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan)	O ledamot
Adbo, Jerry , 1978, Stockholms stift, S, 229 Ledig september, ingen ersättare	Kr ledamot
Ahl, Anders , 1975, Karlstads stift, SD, 178 Ersättare september och november för Runar Filper Motion: 33 (Fokus på kärnfrågor), 83 (Överblivna datorer)	Kl ersättare
Ahlm, Emma , 1982, Uppsala stift, S, 3 Tidigare Svensson Ledig september och november, ersatt av Catharina Erdtman	TU ersättare
Alexius, Ann-Christin , 1971, Härnösands stift, C, 181	TU/Eu ersättare
Alingsjö Bäck, Gun , 1946, Västerås stift, POSK, 69	G ersättare
Alm, Inga , 1952, Uppsala stift, C, 9 Motion: 75 (Främja, inte motarbeta, församlingarnas uppgift)	Eu ledamot
Alsterlund, Jerker , 1962, Västerås stift, C, 79	G ersättare
Andersson, Aina , 1941, Skara stift, S, 40	Valberedningen, O ledamot

Personregister 2016	<p>Andersson, Björn, 1961, Göteborgs stift, S, 157 Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund)</p> <p>Andersson, Christina, 1959, Härnösands stift, S, 184</p> <p>Andersson, Johanna, 1962, Göteborgs stift, POSK, 161 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Stefan Linderås Motion: 49 (Policy för sociala medier), 50 (Svenska kyrkans val av samarbetspartner inom religionsdialogen), 51 (Dementera felaktiga påståenden om Israel)</p> <p>Andersson, Lars B, 1969, Uppsala stift, ViSK, 20 Ersättare september och november för Helena Näslund</p> <p>Andersson, Margareta, 1948, Växjö stift, C, 87</p> <p>Andersson-Carlsson, Kerstin, 1940, Karlstads stift, BA, 176</p> <p>Andrén, Hans-Olof, 1947, Göteborgs stift, POSK, 139 Motion: 63 (Församlingsanslag till det internationella arbetet), 64 (Teckenspråk i verksamhetsinriktningen), 65 (Relationen med EFS m.m. i verksamhetsinriktningen), 76 (Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen)</p> <p>Aro, Stefan, 1975, Luleå stift, FK, 204 Ledig september och november, ersatt av Gunvor Vennberg</p> <p>Arvidsson, Torbjörn, 1950, Luleå stift, KR, 195</p> <p>Aune, Bella, 1971, Växjö stift, C, 91 Ledig november, ersatt av Stig-Göran Fransson</p> <p>Axner Ims, Marta, 1977, Uppsala stift, S, 1</p>	<p>Kr ledamot</p> <p>Kr ledamot</p> <p></p> <p>B ersättare</p> <p>Ks ersättare, Valberedningen, EE ersättare</p> <p>EE ersättare</p> <p>TU ledamot</p> <p>O ersättare</p> <p>Kl ledamot</p> <p>O ledamot</p> <p>Ks ledamot</p>
B		
	<p>Backe, Kristina, 1944, Lunds stift, C, 114</p> <p>Backström, Victor, 1989, Stockholms stift, POSK, 212 Ersättare september och november för Olle Carlsson</p> <p>Bengtsson, Gunilla, 1944, Lunds stift, S, 129</p> <p>Bengtsson, Gustaf, 1981, Strängnäs stift, POSK, 63 Ledig september och november, ersatt av Birgitta Wrede</p> <p>Berglin, Linn, 1974, Härnösands stift, S, 179 Ledig september, ingen ersättare, därefter avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Sven Erik Bodén</p> <p>Bergström, Levi, 1947, Luleå stift, S, 190</p> <p>Bergström, Manilla, 1973, Göteborgs stift, POSK, 167 Motion: 46 (Nationellt program för kateketik)</p> <p>Berntson, Cecilia, 1981, Göteborgs stift, S, 150 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Anita Engström</p>	<p>G ledamot</p> <p>Eu ersättare</p> <p>G/Eu ersättare</p> <p>O ledamot</p> <p>EE ledamot</p> <p>Km 1 v ordf</p> <p>Kr ersättare</p>

Bernövall, Peter , 1946, Västerås stift, POSK, 73	EE ledamot, v ordf
Bertius, Ragnhild , 1941, Linköpings stift, POSK, 25	EE ledamot
Björk, Christer , 1946, Strängnäs stift, BA, 61	B ledamot, VN ersättare
Björkman, Helena , 1965, Göteborgs stift, MPSK, 155	TU ersättare
Björkman, Jan , 1964, Lunds stift, MPSK, 134	EE ersättare
Björndahl, Claes , 1967, Skara stift, ÖKA, 44 Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen), 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par)	EE ersättare
Blix, Johan , 1946, Stockholms stift, ÖKA, 233 Ny ledamot efter Marie-Helena Fjällås	TU ersättare
Block, Claes , 1945, Lunds stift, S, 103 Motion: 62 (Samfundet Svenska kyrkan på engelska)	O ledamot
Blom, Gunilla , 1962, Luleå stift, C, 201	Kr ledamot
Blomqvist, Christina , 1945, Linköpings stift, BA, 34	Kr ersättare
Bodén, Sven Erik , 1947, Härnösands stift, S, 179 Ersättare september för Leif Nilsson, november: ny ledamot efter Linn Berglin	EE ersättare
Bonde, Claes-Johan , 1967, Stockholms stift, BA, 234	Kr ersättare
Bonnier, Åke , 1957, biskop i Skara stift	Kr
Borgström, Ingrid , 1939, Härnösands stift, BA, 187	TU ersättare, ÖN ersättare
Borgström, Margit , 1948, Uppsala stift, KR, 17	Eu ersättare
Bornecrantz Dias, Berit , 1957, Göteborgs stift, ViSK, 159 Motion: 89 (FN:s konvention mot rasdiskriminering)	Kr ledamot
Brendt, Agneta , 1946, Uppsala stift, S, 14	Valberedningen, Eu ledamot
Brinck, Cecilia , 1962, Stockholms stift, BA, 214	Valberedningen, Ks ledamot
Brunne, Eva , 1954, biskop i Stockholms stift	TU
Brunstedt, Anders , 1955, Västerås stift, POSK, 78 Motion: 40 (Kunskap om vår syn på skapelsen)	EE ledamot
Burell, Olle , 1975, Stockholms stift, S, 213	Ks ledamot (september) Eu ersättare
Burman, Sten-Arne , 1945, Luleå stift, S, 193	Kr ledamot

C

- Callenberg, Louise**, 1978, Stockholms stift, S, 241 O ledamot,
ordf
- Carlenius, Margareta**, 1959, Linköpings stift, S, 31 Ks ersättare,
TU ersättare
- Carlsson, Anna-Lena**, 1959, Göteborgs stift, C, 163 TU ersättare
- Carlsson, Bengt-Gunnar**, 1943, Stockholms stift, MPSK, 226 Kr ersättare
Ledig september, ersatt av Lars Larsson,
ledig november, ingen ersättare
- Carlsson, Irma**, 1949, Linköpings stift, POSK, 32 O ersättare
- Carlsson, Olle**, 1955, Stockholms stift, POSK, 212 Eu ersättare
Ledig september och november, ersatt av Victor Backström
- Christersson, Elsa**, 1938, Lunds stift, MPSK, 117 O ersättare
Motion: 35 (Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar),
39 (Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor),
66 (Förstärkning av församlingsrådets ställning),
70 (Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål)
- Clausen, Cecilia**, 1983, Stockholms stift, S, 216 O ersättare
- Clausson, Sebastian**, 1982, Skara stift, S, 36 TU/Kr ersättare

D

- Dahlberg, Cornelia**, 1959, Linköpings stift, utan grupp, 33
Motion: 6 (Orsaken till flyktingströmmarna)
- Dalevi, Sören**, 1969, biskop i Karlstads stift Kl
- Dalman, Johan**, 1960, biskop i Strängnäs stift O
- Danung, Linda**, 1989, Uppsala stift, ÖKA, 13 O ersättare
Ledig september och november, ersatt av Markus Holmberg

E

- Eckerdal, Per**, 1951, biskop i Göteborgs stift Ks ersättare för
Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund) ärkebiskopen, TU
- Egardt, Peter**, 1958, Västerås stift, S, 81 B ledamot
Ledig september och november, ersatt av Jan Sahlin
- Ek, Magnus**, 1994, Linköpings stift, C, 29 EE ledamot
- Ekström, Anna**, 1982, Lunds stift, FiSK, 127 TU ledamot,
Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade v ordf
par), 68 (Revidering av psalmboken med tillägg), 80 (Jubilera
2017 med en app om Luthers lilla katekes), 84 (Svenska
Maria till Nasaret), 85 (Flera unga resurser i församlingarna),
86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)

Eldebro, Gunilla , 1948, Stockholms stift, BA, 249 Motion: 9 (Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde), 10 (Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop)	KI ledamot	Personregister 2016
Elmberg, Sten , 1953, Strängnäs stift, C, 56 Motion: 72 (Underlag för kyrkans närvaro vid samhällets större institutioner och organisationer), 73 (Beredskap vid kris och förhöjd beredskap)	TU ledamot	
Elmqvist, Helena , 1966, Växjö stift, SD, 96 Motion: 31 (Omsorg om kristna asylsökanden)	TU ersättare	
Emilsson, Aron , 1990, Göteborgs stift, SD, 160 Motion: 30 (Natur- och kulturvård i Svenska kyrkans skogs- och markinnehav), 31 (Omsorg om kristna asylsökanden), 32 (Opinion och mission i migrationsfrågor), 33 (Fokus på kärnfrågor)	G ersättare	
Eneroth, Jesper , 1995, Växjö stift, S, 86 Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 41 (Avgifter för barn på nationell nivå), 42 (Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning), 43 (Mångfaldsarbete), 44 (Nya vägar till gudstjänst), 45 (Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning)	Eu ersättare, (september) Ks ledamot	
Engström, Anita , 1943, Göteborgs stift, S, 150 Ny ledamot efter Cecilia Berntson	B ersättare	
Erdmann, Anki , 1960, Stockholms stift, ViSK, 217 Motion: 15 (Stärk kyrkans familjerådgivning), 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund)	Eu ledamot	
Erdtman, Catharina , 1968, Uppsala stift, S, 3 Ersättare september och november för Emma Ahlm	TU ersättare	
Ericson, Lars-Ivar , 1948, Lunds stift, C, 107 Motion: 1 (Ceremoni för dem som blivit medlemmar i Svenska kyrkan), 2 (Utbildningsväg för diakoner efter grundutbildningen)	Ks ersättare, Eu ersättare	
Eriksson, Agnetha , 1958, Luleå stift, S, 196 Ledig september, ingen ersättare, ledig november, ersatt av Ove Stenlund	Kr ersättare	
Eriksson, Britas Lennart , 1952, Västerås stift, S, 71	TU ledamot, ordf	
Eriksson, Gun , 1948, Uppsala stift, S, 6	EE ledamot	
Eriksson, Stig , 1957, Luleå stift, C, 194	KI ersättare	
Eriksson, Tommy , 1953, Härnösands stift, S, 180	Ks ersättare, EE ledamot	
Erlandsson, Madelaine , 1947, Linköpings stift, BA, 26	Eu ledamot	
Eskilandersson, Mikael , 1977, Lunds stift, SD, 136	Kr ersättare	

Esplund, Sven , 1939, Stockholms stift, BA, 243	Kr ledamot, v ordf
Etander Rimborg, Carina , 1964, Göteborgs stift, POSK, 145	Km 2 v ordf
F	
Fast, Sven-Bernhard , 1951, biskop i Visby stift	O
Filper, Runar , 1964, Karlstads stift, SD, 178 Ledig september och november, ersatt av Anders Ahl	Kl ersättare
Fjällås, Marie-Helena , 1985, Stockholms stift, ÖKA, 233 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Johan Blix	
Fohlin, Peder , 1953, Visby stift, KSV, 208 Motion: 82 (Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan)	Kr ledamot
Forsberg Svensson, Märta Brita , 1950, Härnösands stift, C, 183 Ersättare september och november för Märta Stierna	O/B ersättare
Forsell, Karin , 1948, Lunds stift, SD, 108	O ersättare
Forssell, Anna , 1958, Stockholms stift, S, 248	TU ledamot
Fransson, Stig-Göran , 1950, Växjö stift, C, 91 Ersättare november för Bella Aune	
Fredborg, Suzanne , 1953, Stockholms stift, BA, 224	Kr ledamot
From Utterstedt, Ann-Christine , 1972, Västerås stift, SD, 80	Kr ersättare
G	
Gabrielsson, Carl-Eric , 1941, Skara stift, C, 42	B ledamot
Geving, Mattias , 1984, Linköpings stift, S, 27 Ersättare november för Mats Ludvigsson	
Glas, Katarina , 1963, Luleå stift, POSK, 197	Kl ersättare
Grahn, Niklas , 1969, Karlstads stift, POSK, 172	Kl ledamot
Granström, Agneta , 1955, Luleå stift, MPSK, 205	Eu ersättare
Grenstedt, Mikael , 1978, Västerås stift, FK, 82 Ledig september och november, ersatt av Evelina Johansson	B ersättare
Grip, Leif , 1954, Härnösands stift, POSK, 185	EE ersättare
Grunselius, Sonja , 1954, Skara stift, C, 38	G ledamot, v ordf
Gullberg Johnson, Gerd , 1944, Strängnäs stift, C, 64	B ledamot
Gunnarsson, Magnus , 1956, Skara stift, MPSK, 49 Ersättare november för Lena Klevenås	
Gårder, Nils , 1951, Lunds stift, POSK, 112	Ks ledamot
Gåreberg, Lars T , 1948, Göteborgs stift, POSK, 152	B ledamot
Göranson, Lisbeth , 1951, Lunds stift, C, 135	TU ledamot, VN ersättare

H

Hagelin, Mats , 1960, Lunds stift, BA, 104	Ks ledamot, 2 v ordf
Hallgren, Lars-Johan , 1972, Lunds stift, SD, 125 Ledig september, ingen ersättare	O ersättare
Hallin, Solveig , 1961, Göteborgs stift, S, 162	B ledamot
Halvarsson, Birgitta , 1957, Karlstads stift, S, 168	Ks ledamot
Hanson, Bo , 1943, Göteborgs stift, ÖKA, 148 Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund)	O ledamot
Hansson, Ronny , 1957, Lunds stift, S, 126	Kl ledamot
Hedin, Magnus , 1960, Växjö stift, utan grupp, 102 Under september FiSK Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 68 (Revidering av psalmboken med tillägg), 86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)	Eu ledamot
Hedlund, Roger , 1979, Uppsala stift, SD, 8	B ersättare
Hedlundh, Emma , 1978, Uppsala stift, POSK, 2	TU ledamot
Herou, Bo , 1953, Lunds stift, KR, 120 Ersättare september och november för Alve Svensson	G ersättare
Holmberg, Markus , 1961, Uppsala stift, ÖKA, 13 Ersättare september och november för Linda Danung Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen), 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par)	O ersättare
Holmgren, Sven Ingvar , 1945, Uppsala stift, BA, 12 Motion: 13 (Stöd och utbildning av unga ledare)	B ersättare
Hongslo, Terence , 1949, Uppsala stift, MPSK, 11 Motion: 34 (Avsatt skog med höga naturvärden till fri utveckling), 35 (Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar), 36 (Gör kyrkan tillgänglig för alla), 37 (Miljödiplome- ringen behöver ta hänsyn till den kemiska miljön), 38 (Kunskapsförstärkning av Svenska kyrkans organisation)	B ersättare, VN ersättare
Hortlund, Stefan , 1958, Luleå stift, S, 203	Eu ersättare
Hyllstam, Agneta , 1989, Lunds stift, ÖKA, 132 Ersättare september och november för Elise Nilsson	G ersättare
Håkansson, Carina , 1953, Karlstads stift, C, 175	EE ledamot
Härder, Anton , 1966, Växjö stift, S, 98	O ledamot
Hästö, Micke G , 1959, Västerås stift, ViSK, 84 Ersättare september och november för Kekke Paulsson Motion: 15 (Stärk kyrkans familjerådgivning)	Kl ersättare
Höglund, Moni , 1960, Strängnäs stift, KR, 62	Eu ersättare

I

- Inghammar, Bengt**, 1940, Göteborgs stift, ÖKA, 144 G ersättare
Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen)
- Isacsson, Ola**, 1961, Växjö stift, POSK, 93 G ledamot
Motion: 67 (Ekumenisk överenskommelse med
Equmeniakyrkan)
- Isaksson, Jan-Åke**, 1964, Lunds stift, SD, 115 EE ersättare
- Isberg, Linda**, 1977, Lunds stift, POSK, 106 EE ersättare
Motion: 46 (Nationellt program för kateketik)

J

- Jackelén, Antje**, 1955, ärkebiskop, Uppsala stift Ks ordf
- Jacobsson, Per-Olof**, 1944, Visby stift, C, 209 Kr ersättare
Ersättare september och november för Ingrid Smittsarve
- Jakobsson, Lars**, 1946, Stockholms stift, POSK, 219 Eu ersättare
Ersättare september och november för Eva-Maria Munck
- Janfalk, Karin**, 1956, Göteborgs stift, ÖKA, 158 Kl ersättare
Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen),
29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par),
87 (Värna religionsfriheten), 88 (Förankra Sjukhuskyrkan i
Svenska kyrkans organisation)
- Jannerstig, Gunilla**, 1947, Lunds stift, S, 121
Ersättare november för Camilla Persson
- Jansson, Tomas**, 1956, Västerås stift, utan grupp, 85 O ledamot
Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund),
57 (Kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter),
58 (Möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar),
59 (Huvudgudstjänstens förekomst), 84 (Svenska Maria till
Nasaret), 85 (Flera unga resurser i församlingarna),
86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)
- Jarskog, Hildegard**, 1947, Linköpings stift, MPSK, 35 B ersättare
Motion: 39 (Möjligheten att höra ord och ton i våra kyrkor)
- Jernberg, Marja-Liisa**, 1950, Uppsala stift, S, 16
Ersättare november för Roberth Krantz
- Johansson, Boel**, 1952, Uppsala stift, POSK, 15 Kr ledamot
- Johansson, Evelina**, 1984, Västerås stift, FK, 82 B ersättare
Ersättare september och november för Mikael Grenstedt
- Johansson, Kåge**, 1950, Göteborgs stift, BA, 153 O ledamot,
VN ledamot
- Johansson, Marie**, 1962, Växjö stift, S, 89 EE ersättare
- Johansson, Roland**, 1939, Stockholms stift, POSK, 228 Kl ledamot

Johansson, Torvald , 1955, Strängnäs stift, POSK, 53 Motion: 76 (Åtgärder för rekrytering av kyrkomusiker i verksamhetsinriktningen)	G ledamot	Personregister 2016
Johansson Berg, Maria , 1964, Luleå stift, S, 191	G ledamot	
Johnsson, Lars , 1946, Strängnäs stift, S, 52	Ks ledamot	
Jönsson, Birger , 1952, Karlstads stift, S, 174	G ersättare	
Jönsson, Lena , 1944, Lunds stift, BA, 118	G ersättare	
K		
Kareliusson, Dan , 1943, Stockholms stift, SD, 236	Valberedningen, EE ersättare	
Karlsson, Axel W , 1948, Göteborgs stift, utan grupp, 147 Motion: 71 (Omvårdnad av döende och deras rätt att avsluta sina liv)		
Karlsson, Göran , 1945, Göteborgs stift, S, 146	Ks ersättare, Eu ersättare	
Karlsson, Kent , 1968, Lunds stift, POSK, 122 Motion: 40 (Kunskap om vår syn på skapelsen), 46 (Nationellt program för kateketik), 63 (Församlingsanslag till det internationella arbetet)	TU ersättare	
Karlsson, Margareta , 1956, Strängnäs stift, ÖKA, 67 Motion: 87 (Värna religionsfriheten), 88 (Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation)	Valberedningen, Kr ledamot	
Karlsson, Monica , 1947, Stockholms stift, KR, 239 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Kerstin Rossipal		
Kerst, Sven , 1941, Strängnäs stift, BA, 55	Valberedningen, TU ledamot	
Kilsäter, Britt , 1948, Lunds stift, BA, 130 Motion: 9 (Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde), 10 (Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop)	O ersättare	
Kjellgren, Bengt , 1969, Göteborgs stift, BA, 143	B ledamot	
Klahr Fast, Helena , 1963, Skara stift, KR, 50 Ledig september och november, ingen ersättare	EE ledamot	
Klevenås, Lena , 1947, Skara stift, MPSK, 49 Ledig november, ersatt av Magnus Gunnarsson Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 70 (Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål), 74 (Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser)	Eu ledamot, v ordf	
Kragh, Sven-E , 1944, Karlstads stift, C, 170	Ks ledamot	
Krantz, Roberth , 1980, Uppsala stift, S, 16 Ledig november, ersatt av Marja-Liisa Jernberg	O ersättare	
Kristenson, Mattias , 1991, Uppsala stift, S, 10	Eu ledamot	

Kronlid, Julia , 1980, Strängnäs stift, SD, 60	Eu ersättare
Kullenberg, Elisabeth , 1952, Lunds stift, BA, 110	Kl ersättare
Kullingsjö, Birgit , 1949, Skara stift, C, 51	O ledamot, v ordf
L	
Lagerberg, Georg , 1975, Stockholms stift, utan grupp, 242 Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par)	Ks ersättare, Kr ersättare
Lagerman, Maria , 1955, Västerås stift, S, 77 Motion: 17 (Ett kommatecken till i trosbekännelsen)	Kr ledamot
Lago, Monica , 1946, Linköpings stift, S, 24	B ersättare
Larhult, Lina , 1977, Karlstads stift, S, 177	Eu ledamot
Larson, Daniel , 1968, Stockholms stift, S, 221 Motion: 45 (Upphandling som stödjer skapelsen och motverkar social dumpning)	Kl ledamot
Larsson, Lars , 1950, Stockholms stift, MPSK, 226 Ersättare september för Bengt-Gunnar Carlsson	Kr ersättare
Larsson, Maddelen , 1980, Skara stift, SD, 48 Ledig september och november, ingen ersättare	TU ersättare
Larsson, Niklas , 1988, Lunds stift, C, 124	Kl ledamot
Larsson, Per-Eric , 1949, Härnösands stift, S, 182 Ersättare november för Christina Meltin Westerlund	
Larsson, Torgny , 1938, Göteborgs stift, S, 137	O ersättare
Lilja, Johnny , 1941, Växjö stift, BA, 100	O ersättare
Lilja, Samuel , 1949, Lunds stift, BA, 123	EE ledamot
Lindberg, Per , 1956, Skara stift, POSK, 37	Valberedningen, v ordf, O ledamot, VN ersättare
Lindbäck, Helén , 1951, Luleå stift, KR, 207 Motion: 77 (Avyttring av egendom som församlingen inte behöver)	B ersättare
Linde, Patrik , 1979, Göteborgs stift, S, 140 Ersättare september och november för Sara Waldenfors	Kl ersättare
Lindell Rylén, Monica , 1969, Strängnäs stift, S, 54	Kl ersättare
Lindén, Birgitta , 1948, Växjö stift, S, 94	Kl ledamot
Linder, Lars G , 1959, Strängnäs stift, S, 65	Eu ledamot
Linderås, Stefan , 1962, Göteborgs stift, POSK, 161 Ny ledamot efter Johanna Andersson	TU ersättare
Lindstrand, Emilia , 1982, Stockholms stift, ViSK, 231 Motion: 15 (Stärk kyrkans familjerådgivning)	TU ledamot

Littgren, Ulla , 1943, Stockholms stift, FiSK, 223 Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 68 (Revidering av psalmboken med tillägg), 79 (Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning), 80 (Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes), 84 (Svenska Maria till Nasaret), 85 (Flera unga resurser i församlingarna), 86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)	Kl ersättare	Personregister 2016
Ludvigsson, Mats , 1946, Linköpings stift, S, 27 Ledig november, ersatt av Mattias Geving	EE ledamot	
Lundblad, Anna , 1950, Linköpings stift, POSK, 22	Valberedningen, Ks ledamot	
Lundby-Wedin, Wanja , 1952, Stockholms stift, S, 210	Ks ledamot, 1 v ordf	
Lundström, Heléne , 1959, Strängnäs stift, MPSK, 66 Motion: 35 (Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar), 74 (Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser)	EE ledamot	
Lång, David , 1972, Stockholms stift, SD, 220	B ersättare	
Löfstrand, Åke , 1943, Uppsala stift, C, 4 Motion: 78 (Psalmen Fädernas kyrka)	EE ersättare	
Löndahl, Berth , 1950, Lunds stift, FK, 128 Motion: 21 (Utvärdering av strukturutredningen), 22 (Utvärdering av gudstjänstlivet), 23 (Själavård, sekretess och IT)	G ledamot	
M		
Marsjögård, Marie-Louise , 1952, Luleå stift, S, 198 Ny ledamot efter Lennart Åström	G ersättare	
Matikainen Lecklin, Asta , 1950, Västerås stift, BA, 75 Ny ledamot efter Ann-Britt Åsebol	Kr ersättare	
Meltin Westerlund, Christina , 1945, Härnösands stift, S, 182 Ledig november, ersatt av Per-Eric Larsson	B ersättare	
Milltoft, Sven , 1965, Stockholms stift, BA, 218 Motion: 11 (Tillägg till kyrkoordningen om betydelsen av volontärskap), 12 (Tillägg till kyrkoordningen om volontärkonsekvensanalys), 47 (Revidera och utöka Den svenska psalmboken)	G ledamot	
Moberg, Martin , 1976, Lunds stift, S, 119 Ersättare november för Johan Åkesson		
Modéus, Fredrik , 1964, biskop i Växjö stift	Kl	
Modéus, Martin , 1962, biskop i Linköpings stift	B	
Mogren, Mikael , 1969, biskop i Västerås stift	Eu	
Munck, Eva-Maria , 1984, Stockholms stift, POSK, 219 Ledig september och november, ersatt av Lars Jakobsson	Eu ledamot	

Personregister 2016	<p>Murray, Bertil, 1950, Uppsala stift, FK, 18 Motion: 18 (Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan), 19 (Holistisk mission), 20 (Svenska kyrkans flyktingarbete)</p>	Valberedningen, TU ersättare
N		
	<p>Nielsén, Marie, 1962, Lunds stift, S, 105</p>	Kl ledamot, v ordf
	<p>Nihlgård, Anders, 1944, Lunds stift, ÖKA, 116 Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen), 25 (Uppföljning av uppmaningarna i Kairos Palestina-dokumentet), 87 (Värna religionsfriheten), 88 (Förankra Sjukhuskyrkan i Svenska kyrkans organisation)</p>	Eu ersättare
	<p>Nilsson, Elise, 1989, Lunds stift, ÖKA, 132 Ledig september och november, ersatt av Agneta Hyllstam Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen)</p>	G ersättare
	<p>Nilsson, Jan G, 1940, Skara stift, BA, 39 Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund)</p>	EE ledamot, ordf
	<p>Nilsson, Jenny, 1978, Göteborgs stift, ÖKA, 138</p>	B ledamot
	<p>Nilsson, Leif, 1944, Härnösands stift, S, 186 Ledig september, ersatt av Sven Erik Bodén</p>	Valberedningen, ordf, B ledamot
	<p>Nilsson, Magnus, 1964, Göteborgs stift, S, 166</p>	EE ledamot
	<p>Nilsson, Mats, 1949, Växjö stift, C, 97 Motion: 27 (Huvudgudstjänst), 28 (Brist på kyrkoherdar)</p>	O/B ersättare
	<p>Nilsson, Niklas, 1985, Strängnäs stift, S, 57</p>	G ersättare
	<p>Nisser-Larsson, Margareta, 1954, Karlstads stift, BA, 171</p>	Ks ersättare, EE ersättare
	<p>Nordgren, Anette, 1958, Utlandsförsamlingarna, 251 Motion: 7 (Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet), 26 (Rekrytering av personal till utlandsförsamlingarna), 46 (Nationellt program för kateketik), 82 (Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan)</p>	Eu ledamot
	<p>Nordgren, Kenneth, 1966, Luleå stift, FiSK, 206 Motion: 84 (Svenska Maria till Nasaret), 85 (Flera unga resurser i församlingarna), 86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)</p>	G ledamot
	<p>Nordgren, Peter, 1949, Uppsala stift, FiSK, 19 Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 79 (Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning), 80 (Jubilera 2017 med en app om Luthers lilla katekes), 84 (Svenska Maria till Nasaret), 85 (Flera unga resurser i församlingarna), 86 (Gemensamt verktyg för arbetsmiljöundersökning)</p>	EE ledamot

Nordlander, Leif , 1953, Skara stift, FK, 46 Motion: 18 (Oberoende eller ömsesidigt beroende – en kritisk studie av nationalkyrkan), 68 (Revidering av psalmboken med tillägg)	B ledamot
Nordlien, Ulla , 1945, Västerås stift, S, 76	Kl ersättare
Nordung Byström, Eva , 1957, biskop i Härnösands stift	G
Nordvall, Helena , 1950, Luleå stift, BA, 200	Ks ersättare, TU ersättare
Novak, Anders , 1945, Stockholms stift, KR, 222	TU ledamot
Näslund, Helena , 1956, Uppsala stift, ViSK, 20 Ledig september och november, ersatt av Lars B Andersson	B ledamot
O	
Olsson, Bertil , 1950, Växjö stift, KR, 95 Motion: 14 (Ny översättning av Konkordieboken)	Valberedningen, B ledamot, ordf, VN ledamot
Olsson, Roger , 1963, Skara stift, S, 43	G ersättare
Olsson, Roine , 1959, Lunds stift, S, 133	Valberedningen, TU ledamot
Oskarsson, Irene , 1965, Linköpings stift, KR, 30	O ledamot
P	
Paulsson, Kekke , 1981, Västerås stift, ViSK, 84 Ledig september och november, ersatt av Micke G Hästö	Kl ledamot
Pedersen Videke, Sofija , 1980, Lunds stift, S, 113 Motion: 41 (Avgifter för barn på nationell nivå), 43 (Mångfaldsarbete), 60 (Funktionsvariationer), 61 (Levande musik)	G ledamot, ordf
Perers, Karin , 1955, Västerås stift, C, 74	Km ordf
Persenius, Ragnar , 1952, biskop i Uppsala stift	Eu
Persson, Bertil , 1940, Stockholms stift, POSK, 246	B ledamot, VN ledamot
Persson, Camilla , 1984, Lunds stift, S, 121 Ledig november, ersatt av Gunilla Jannerstig	Kl ersättare
Persson, Sven Gunnar , 1955, Linköpings stift, POSK, 28	O ersättare
Petersson, Kjell , 1943, Stockholms stift, FK, 244 Ersättare september och november för Nasrin Sjögren Motion: 8 (Rättssäkerheten i domkapitlen), 20 (Svenska kyrkans flyktingarbete)	Kl ersättare
Pierazzi, Iréne , 1943, Stockholms stift, S, 232	B ledamot, v ordf

R

- Ramnerö Ödestad, Katarina**, 1955, Skara stift, BA, 45 G ledamot
Motion: 47 (Revidera och utöka Den svenska psalmboken)
- Reichenberg, Olle**, 1970, Stockholms stift, BA, 211 O ledamot
Motion: 81 (Tillåt kortare mandattid för indirekt valda organ)
- Rickardsson, Ulla**, 1941, Göteborgs stift, C, 141 KS ledamot
Motion: 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund)
- Rickemark, Lissandra**, 1979, Växjö stift, S, 101 Kl ersättare
Motion: 42 (Konfirmandmaterial om Svenska kyrkans styrning och ledning)
- Risberg, Lars**, 1948, Karlstads stift, S, 169 TU ledamot
- Roos, Anders**, 1947, Stockholms stift, POSK, 235 Kr ledamot, ordf
Motion: 8 (Rättssäkerheten i domkapitlen)
- Rosenquist, Mattias**, 1967, Växjö stift, POSK, 99 TU ledamot
- Rosenquist, Sofia**, 1976, Växjö stift, POSK, 88 Kl ledamot, ordf
- Rossipal, Kerstin**, 1941, Stockholms stift, KR, 239 TU ersättare
Ny ledamot efter Monica Karlsson
- Rydén Davoust, Marie**, 1966, Strängnäs stift, POSK, 58 B ersättare
- Rydström, Elisabeth**, 1954, Stockholms stift, C, 227 Kl ledamot
Motion: 4 (Officiell översättning av Bibeln för barn),
5 (Legitimation för präster och diakoner)
- S**
- Sahlin, Jan**, 1944, Västerås stift, S, 81 B ersättare
Ersättare september och november för Peter Egardt
- Sandahl, Dag**, 1948, Växjö stift, FK, 92 Ks ersättare,
G ersättare
Motion: 53 (Relationen till Mekane Yesus-kyrkan),
54 (Kyrkomötets arbetsordning), 55 (Innovationsarbete),
56 (Avgångna och utköpta präster)
- Sandin-Wester, Marja**, 1947, Stockholms stift, MPSK, 240 Kl ledamot
Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade par), 35 (Hyggesfritt skogsbruk i Svenska kyrkans skogar),
74 (Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser)
- Sandström, Britt**, 1944, Västerås stift, S, 68 Ks ersättare,
O ersättare
- Sarkar, Dan**, 1968, Lunds stift, FK, 111 Eu ersättare
Motion: 52 (Undervisning och mission bland invandrare)
- Schmidt, Jerker**, 1976, Göteborgs stift, FiSK, 156 Kl ersättare
Motion: 73 (Beredskap vid kris och förhöjd beredskap),
79 (Utbildningsinstitutets arbetsmiljö och former för styrning),
80 (Jubiler 2017 med en app om Luthers lilla katekes)
- Sedin, Birgitta**, 1957, Härnösands stift, KR, 188 Kr ersättare

Segerstedt, Jan , 1946, Västerås stift, MPSK, 83 Motion: 73 (Beredskap vid kris och förhöjd beredskap)	G ledamot
Sidenvall, Fredrik , 1962, Göteborgs stift, FK, 165 Motion: 19 (Holistisk mission), 69 (En kyrka grundad på nådens tecken, inte maktens redskap)	Eu ledamot
Simonsson, Berit , 1951, Göteborgs stift, FK, 142	Kl ledamot
Sjöberg, Roger , 1972, Stockholms stift, S, 237	O/B ersättare
Sjögren, Nasrin , 1982, Stockholms stift, FK, 244 Ledig september. Därefter avsagt sig uppdraget som ledamot, ersatt av Kjell Petersson	Kl ersättare
Sjöstrand, Erik , 1981, Uppsala stift, POSK, 7	Ks ledamot
Smittsarve, Ingrid , 1946, Visby stift, C, 209 Ledig september och november, ersatt av Per-Olof Jacobsson Motion: 7 (Ombudsorganisationen för Svenska kyrkan i utlandet), 82 (Kommunikation om upphörande av tillhörighet i Svenska kyrkan)	Kr ersättare
Stenlund, Ove , 1943, Luleå stift, S, 196 Ersättare november för Agnetha Eriksson	
Stierna, Märta , 1968, Härnösands stift, C, 183 Ledig september och november, ersatt av Märta Brita Forsberg Svensson	O/B ersättare
Stiglund, Hans , 1955, biskop i Luleå stift	EE
Stjernkvist, Lars , 1958, Linköpings stift, S, 21	Eu ledamot
Stråle Börjesson, Anna-Karin , 1962, Karlstads stift, S, 173	G ledamot
Sturesson, John-Erik , 1942, Härnösands stift, FK, 189	EE ersättare
Stålhem Liljendahl, Elisabet , 1947, Stockholms stift, BA, 238 Motion: 9 (Tidsbegränsad anställning som kyrkoherde), 10 (Tidsbegränsad anställning för stiftsbiskop)	Eu ersättare
Sundström, Jan Olov , 1945, Stockholms stift, BA, 230	Eu ledamot
Sundström, Thomas , 1965, Stockholms stift, S, 245 Ledig september och november, ingen ersättare	EE ersättare
Svensson, Alve , 1951, Lunds stift, KR, 120 Ledig september och november, ersatt av Bo Herou	G ledamot
Svensson, Emma , bytt efternamn, se Ahlm	
Svensson, Karl-Gunnar , 1957, Göteborgs stift, KR, 154 Motion: 3 (Miljökonsekvensanalys), 16 (Kyrkoordningen och mellanchefer)	Ks ledamot
Särdquist, Sofia , 1969, Skara stift, POSK, 41	Ks ersättare, Kr ersättare
Söderfeldt, Birgitta , 1946, Stockholms stift, ViSK, 247 Motion: 15 (Stärk kyrkans familjerådgivning), 29 (Prästers vigningslöfte och vinning av samkönade par)	EE ledamot

T

- Tegby, Lisa**, 1949, Luleå stift, POSK, 192 G ersättare
- Thor, Jenny**, 1980, Strängnäs stift, S, 59 Kr ersättare
- Tisell, Daniel**, 1968, Göteborgs stift, C, 149 Eu ledamot, ordf
- Torstensson, Gunvor**, 1946, Skara stift, POSK, 47 Kr ledamot
- Tranströmer, Nanna**, 1980, Stockholms stift, S, 225 Valberedningen,
G ledamot
- Tyrberg, Conny**, 1951, Linköpings stift, C, 23 Valberedningen,
Kr ledamot
- Tyrberg, Johan**, 1963, biskop i Lunds stift G

U

- Unger, Hanna**, 1972, Göteborgs stift, ÖKA, 164 TU ledamot
Motion: 24 (Bemötande av personer utanför heteronormen),
87 (Värna religionsfriheten), 88 (Förankra Sjukhuskyrkan i
Svenska kyrkans organisation)

V

- Vennberg, Gunvor**, 1979, Luleå stift, FK, 204 O ersättare
Ersättare september och november för Stefan Aro

W

- Wahlman, Inger**, 1951, Västerås stift, S, 72 TU ledamot
- Wahlström, Ylva**, 1965, Stockholms stift, MPSK, 215 Ks ersättare,
Kl ersättare
Motion: 29 (Prästers vigningslöfte och vigning av samkönade
par), 48 (Gudstjänster i annat kristet samfund),
70 (Öka miljödiplomeringen efter FN:s antagna miljömål),
74 (Nationella beslut och barnkonsekvensanalyser)
- Waldenfors, Sara**, 1977, Göteborgs stift, S, 140 Kl ersättare
Ledig september och november, ersatt av Patrik Linde
- Waldenvik, Per-Arne**, 1948, Växjö stift, BA, 90
Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Göran Wass
- Wass, Göran**, 1938, Växjö stift, BA, 90 G ersättare
Ny ledamot efter Per-Arne Waldenvik
- Wedin, Katarina**, 1955, Luleå stift, POSK, 202 Ks ersättare,
Eu ersättare
- Weichbrodt, Hans**, 1968, Göteborgs stift, FK, 151 Kr ersättare
- Wernersson, Birger**, 1948, Lunds stift, S, 109 Ks ersättare,
B ersättare
- Westerlund, Anna-Karin**, 1949, Uppsala stift, BA, 5 Kl ledamot
Motion: 13 (Stöd och utbildning av unga ledare)

Wojdkow, Marie , 1958, Lunds stift, POSK, 131	B ledamot	Personregister 2016
Wrede, Birgitta , 1947, Strängnäs stift, POSK, 63 Ersättare september och november för Gustaf Bengtsson	O ersättare	

Å

Ådén, Titti , 1959, Luleå stift, S, 199 Motion: 44 (Nya vägar till gudstjänst)	EE ersättare
Åkerlund, Anders , 1940, Västerås stift, C, 70	G ersättare
Åkesson, Johan , 1962, Lunds stift, S, 119 Ledig november, ersatt av Martin Moberg	G ledamot
Åsebol, Ann-Britt , 1947, Västerås stift, BA, 75 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Asta Matikainen Lecklin	
Åström, Lennart , 1953, Luleå stift, S, 198 Avsagt sig uppdraget som ledamot, ny ledamot: Marie-Louise Marsjögård	

Sakregister

Sakregister

Sakregister
2016

Förkortningar

KsSkr Kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet

KmSkr Kyrkomötets skrivelse till kyrkostyrelsen

Ln Kyrkomötets läronämnd

G Gudstjänstutskottet

O Organisationsutskottet

TU Tillsyns- och uppdragsutskottet

EE Ekonomi- och egendomsutskottet

Eu Ekumenikutskottet

KI Kyrkolivsutskottet

B Budgetutskottet

Kr Kyrkorättsutskottet

M Motion till kyrkomötet

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf anges
A	Allergi , se Miljö- och tillgänglighetsfrågor				
	Ansvarsnämnd för biskopar , Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse 2015		TU 18	19	139, 159
	App om Luthers lilla katekes	M 80	KI 3	22	117, 162
	Arbetsmiljö , se Utbildningsinstitutets arbetsmiljö				
	Arbetsmiljöundersökning , gemensamt verktyg för	M 86	TU 14		135, 155
B	Arkiv , se Kyrkoordningen				
	Arvodesnämnd , Svenska kyrkans för den nationella nivån, se Kyrkoordningen				
	Asylsökande , se Flykting- och migrationsarbete				
	Avgifter , se Barn				
	Avgångna och utköpta präster	M 56	TU 11		113, 152
	Barn , avgifter på nationell nivå	M 41	KI 11	24	127, 170
	Barnbibel , se Bibeln				
	Barnkonsekvensanalys , se Kyrkomötet - arbetsformer				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
	Bebådelsekyrkan , se Maria till Nasaret				
	Bemötande , se Heteronorm				
	Benämning på engelska , se Svenska kyrkan på engelska				
	Beredskap vid kris , och förhöjd beredskap	M 73	O 6	4	40, 81
	Bibeln , officiell över- sättning av barnbibel	M 4, Ln 2y	G 2		52, 93
	Biskop , se Tids- begränsad anställning				
	Brist på kyrkoherdar , se Kyrkoherde				
C	Ceremoni , se Nya medlemmar				
D	Datorer , överblivna	M 83	EE 7		48, 91
	Den svenska psalmboken , se Psalmboken				
	Diakoner , diakonivetenskap , se Utbildningsväg				
	Direkt val , se Kyrkoordningen				
	Diskriminering , se Heteronorm, Mångfald, Prästers vigningslöfte eller Rasdiskriminering				
E	Egendom , se Gemensamt ansvar				
	Ekumenisk överenskommelse , se Equmeniakyrkan				
	Elektronik , se datorer				
	E-post , se Självård				
	Equmeniakyrkan , ekumenisk överenskom- melse, Svenska kyrkan	KsSkr 5, M 67, Ln 10y	Eu 1	3	28, 67

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
F	Familjerådgivning , kyrkans	M 15	Kl 16		132, 175
	Fastigheter , se Gemensamt ansvar				
	Flykting- och migrationsarbete , Svenska kyrkans	M 20, 31, 32	Kl 8	23	122, 167
	Flyktingströmmarna , orsaken till	M 6	Kl 7		121, 166
	FN , se Rasdiskriminering				
	Funktionsvariationer	M 60	Kl 17	26	133, 176
	Fädernas kyrka , se Psalmboken				
	Församlingarnas uppgift , se Struktur- förändringsfrågor				
	Församlingsanslag , se Svenska kyrkans internationella arbete				
	Församlingsråd , se Strukturförändrings- frågor				
Förvaltning , se Prästlönetillgångar					
G	Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem	KsSkr 6, M 77, Ln 9y	EE 1	7	44, 85
	Gudstjänst , förekomst av huvudgudstjänst	M 27, 59, Ln 3y	G 5		56, 96
	Gudstjänst , i annat kristet samfund	M 48	G 8	10	59, 99
	Gudstjänst , utvärdering och förnyelse av guds- tjänstlivet, nya vägar till	M 22, 44	G 3		53, 94
H	Handlingar , se Kyrkoordningen				
	Hbtq , se Heteronorm				
	Heteronorm , bemötan- de av personer utanför	M 24	G 4		54, 95

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
I	Id-handling , se Legitimation för präster och diakoner				
	Indirekt valda organ , se Mandattid				
	Islam , se Religionsdialog				
	Israel , dementera felaktiga påståenden om	M 51	Eu 6		33, 72
J	Jämställdheten , i Svenska kyrkan	KsSkr 4	Kl 1	20	115, 160
K	Kairosdokumentet , uppföljning av upp- maningarna i, Palestina, Israel, Mellanöstern	M 25	Eu 4		31, 70
	Kapitalsituation , Svenska kyrkans, ekonomisk förvaltning	KsSkr 7	B 3	2	61, 66
	Kateketik , se Lärande och undervisning				
	KOB, kollekt- och betalssystem , se Gemensamt ansvar				
	Kommunikation , se Tillhörighet eller Kärnfrågor				
	Konfirmandmaterial , om Svenska kyrkans styrning och ledning	M 42	Kl 12	25	128, 171
	Konkordieboken , ny översättning av	M 14, Ln 7y	TU 6		108, 147
	Kortare mandattid för indirekt valda organ , se Mandattid				
	Kris , se Beredskap				
	Kristet samfund , gudstjänst i annat, se Gudstjänst				
	Kulturstipendier , utdelning				123
	Kyrka grundad på nådens tecken	M 69	Kl 15		131, 174

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
	Kyrkans närvaro , vid större institutioner och organisationer	M 72	O 5		39, 80
	Kyrkliga handlingar , kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid	M 58	EE 5	8	46, 89
	Kyrkofullmäktiges beslutförhet , se Kyrkoordningen				
	Kyrkoherde , brist på	M 28	O 4		38, 79
	Kyrkoherde , se Tidsbegränsad anställning				
	Kyrkomusiker , rekrytering av, se Verksamhet och ekonomi				
	Kyrkomötet:				
	- anmälan och bordläggning av inkomna ärenden och utskottens betänkanden				13, 17, 24
	- anmälan av inkallade ersättare				6, 22
	- anmälan av nya ledamöter				5, 21
	- arbetsformer, arbetsordning, nationella beslut och barnkonsekvensanalys	M 54, 74	Kr 2		178, 181
	- biskoparnas närvaro i utskotten				10
	- fastställande av debattregler				18
	- fyllnadsval av ledamöter och ersättare i utskotten samt utskottsplacering av inkallade ersättare				9, 101
	- fyllnadsval till kyrkostyrelsen				16

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
	- fyllnadsval till Svenska kyrkans valprovsningsnämnd				102
	- fyllnadsval till Svenska kyrkans överklagandenämnd				103
	- fyllnadsval till valberedningen				11
	- hänvisning av ärenden till utskotten				14
	- kyrkoordningen till kyrkomötets ledamöter	M 57	Kr 3		179, 182
	- regler för debatt vid procedurfrågor				7
	- utseende av auktoriserad revisor				12
	- val av protokolljusterare				8
	Kyrkoordningen, ändringar, offentlighet för handlingar och arkiv, kyrkofullmäktiges beslutförhet, direkta val, ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, Arvodesnämnden	KsSkr 3	TU 1, Kr 1	12, 27	104, 142, 177, 180
	Kyrkor, kyrkobyggnader, se Gemensamt ansvar				
	Kyrkorummen, levande musik i, se Musik				
	Kärnfrågor, fokus på	M 33	Kl 6		120, 165
L	Legitimation för präster och diakoner	M 5	TU 2	13	105, 143
	Livets slutskede, se Omvårdnad				
	Luther, se App om Luthers lilla katekes eller Kyrka grundad på nådens tecken				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
M	Lärande och undervisning , i Svenska kyrkan, skapelsen, nationellt program för kateketik	M 40, 46, 52	Kl 2	21	116, 161
	Mandattid , kortare för indirekt valda organ	M 81	O 7		41, 82
	Maria till Nasaret	M 84	Eu 9		63, 75
	Mejl , se Själavård				
	Mekane Yesus-kyrkan relationen till	M 53	Eu 7		34, 73
	Mellanöstern , se Kairosdokumentet eller Israel				
	Miljöfrågor , se Prästlönetillgångar eller social dumpning				
	Miljö- och tillgänglighetsfrågor , miljökonsekvensanalys, miljödiplomering, FN:s miljömål, lokaler, ljudanläggning, allergi, parfym	M 3, 36, 37, 39, 70	EE 2		49, 86
	Migration, migrationsfrågor och migrationsarbete , se Flykting- och migrationsarbete eller Flyktingströmmarna				
	Mission , holistisk	M 19	Eu 3		30, 69
	Missionsprovinsen , se Gudstjänst, i annat kristet samfund				
	Musik , levande	M 61	G 9	11	60, 100
	Mångfald , mångfaldsarbete i församlingarna	M 43	G 6		57, 97
N	Nasaret , se Maria till Nasaret				
	Nationalkyrkan , en kritisk studie av, oberoende eller ömse-sidigt beroende	M 18	Eu 2		29, 68

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
O	Nato , se Flyktingströmmarna				
	Nya medlemmar , ceremoni för	M 1, Ln 1y	G 1		51, 92
P	Nya vägar till gudstjänst , se Gudstjänst				
	Offentlighet för handlingar och arkiv , se Kyrkoordningen				
	Officiell översättning av Bibeln för barn , se Bibeln				
	Ombudsorganisation , se Svenska kyrkan i utlandet				
	Omvårdnad , av döende och deras rätt att avsluta sina liv	M 71	KI 13		129, 172
	Personal , rekrytering till utlandsförsamlingarna	M 26	TU 9	14	111, 150
	Policy för sociala medier , se Social medier				
	Praktik för unga , se Volontärår				
	Präst , se Avgångna och utköpta präster, Prästers vigningslöfte eller Kyrkliga handlingar				
	Prästers vigningslöfte , och vigsel av sam- könade par	M 29, Ln 8y	TU 10	15	112, 125, 151
	Prästlönetillgångar , förvaltning, skog, skogsbruk, natur- och kulturvård,	M 30, 34, 35	EE 3		50, 87
	Psalmboken , revidering av, utökning av, Fädernas kyrka	M 47, 68, 78, Ln 4y	G 7	9	58, 98

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
R S	Rasdiskriminering , FN:s konvention mot	M 89	Kl 10		126, 169
	Reformationsåret , se Maria till Nasaret, App om Luthers lilla katekes eller Kyrka grundad på nådens tecken				
	Rekrytering , se Personal eller Verk- samhet och ekonomi				
	Religionsdialog , val av samarbetspartner, islam	M 50	Eu 5		32, 71
	Religionsfrihet , värna	M 87	TU 15	17	136, 156
	Revidering av Psalm- boken , se Psalmboken				
	Rättssäkerheten i domkapiteln	M 8	TU 3		106, 144
	Samkönad vigsel , se Heteronorm eller Prästers vigningslöfte				
	Samvetsklausul , se Prästers vigningslöfte				
	Sekretess , se Självård				
	Sjukhuskyrkan , förankra i Svenska kyrkans organisation	M 88	TU 16		137, 157
	Självård, sekretess och IT	M 23	TU 8		110, 149
Social dumpning , motverkande av, upp- handling som stödjer skapelsen	M 45	EE 4		45, 88	
Sociala medier , policy för	M 49	Kl 14		130, 173	
Strukturförändrings- frågor , kyrkoordningen och mellanchefer, utvärdering av struktur- utredningen, förstärk- ning av församlings- rådets ställning, församlingarnas uppgift	M 16, 21, 66, 75	O 3		37, 78	

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf anges
	Svenska kyrkan i utlandet , ombudsorganisation för	M 7	O 1		35, 76
	Svenska kyrkan i utlandet , rekrytering av personal till, se Personal				
	Svenska kyrkan på engelska	M 62, Ln 11y	Eu 8		62, 74
	Svenska kyrkans internationella arbete , församlingsanslag till	M 63	EE 6		47, 90
	Svenska kyrkans organisation , kunskap om, kunskapsförstärkning	M 38	KI 5		119, 164
T	Tidsbegränsad anställning , för stiftsbiskop	M 10, Ln 6y	TU 5		140, 146
	Tidsbegränsad anställning , som kyrkoherde	M 9, Ln 6y	TU 4		107, 145
	Tillgänglighet , se Miljö- och tillgänglighetsfrågor eller Funktionsvariationer				
	Tillhörighet i Svenska kyrkan , kommunikation om upphörande av	M 82	TU 13	16	134, 154
	Trosbekännelsen , ett kommatecken till i apostoliska	M 17	TU 7		109, 148
U	Undervisning , se Lärande och undervisning				
	Unga ledare , stöd och utbildning av	M 13	KI 4		118, 163
	Unga resurser , se Volontärer				
	Upphandling , se Social dumpning				
	Utbildning , se Unga ledare				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
V	Utbildningsinstitutets arbetsmiljö , och former för styrning	M 79	TU 12		114, 153
	Utbildningsväg , för diakoner efter grundutbildningen	M 2	KI 9		124, 168
	Utjämningsystem , se Gemensamt ansvar				
	Utköpta präster , se Avgångna och utköpta präster				
	Utlandsförsamlingar , se Personal				
	Utträde ur Svenska kyrkan , se Religionsfrihet				
	Utvärdering av gudstjänstlivet , se Gudstjänst				
	Utvärdering av strukturutredningen , se Strukturförändringsfrågor				
	Utökning av Psalmboken med tillägg , se Psalmboken				
	Val , direkta, se Kyrkoordningen				
	Valprövningsnämnd , Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse 2015		O 9	6	43, 84
	Valsedlar , tryckning av, se Verksamhet och ekonomi				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet	
				KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
	<p>Verksamhet och ekonomi, för Svenska kyrkans nationella nivå 2017–2019, finansiering fastigheter Svenska kyrkan i utlandet, finansiering fastigheter Svenska teologiska institutet, tryckning av valsedlar, innovationsarbete, teckenspråk, relationen med EFS, rekrytering av kyrkomusiker</p> <p>Vigningslöfte, se Prästers vigningslöfte</p> <p>Vigsel, se Prästers vigningslöfte</p> <p>Villkor, se Prästers vigningslöfte</p>	KsSkr 1, M 55, 64, 65, 76	B 1	28	27, 183
	<p>Volontärfrågor, betydelsen av volontärskap, volontärkonsekvensanalys</p>	M 11, 12, Ln 5y	O 2		36, 77
	<p>Volontärår, nationellt organiserat, unga resurser i församlingarna, praktik för unga</p>	M 85	O 8	5	42, 83
Å	<p>Årsredovisning, Svenska kyrkans nationella nivå 2015, koncernredovisning, resultat- och balansräkning 2015, resultatrapport, ansvarsfrihet, redogörelse för behandling av kyrkomötets ärenden, Dela tro – delaliv, Riktat församlingsbidrag 2015</p>	KsSkr 2	B 2	1	26, 65
Ä	<p>Ändringar i kyrkoordningen, se Kyrkoordningen</p>				

A- Ö	Sökord	Ärende KsSkr, M, Ln Numret anges	Betänkande Utskott och nummer anges	Kyrkomötet KmSkr Numret anges	Protokoll paragraf
Ö	Överklagandenämnd, Svenska kyrkans, verksamhetsberättelse 2015 Översättning av Barnbibel, se Bibeln Översättning av Konkordieboken, se Konkordieboken		TU 17	18	138, 158